

19/2

CHARLAND CASTLE.

22101434373

17a

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b30093168>

ترکجه انکلیزجه لغت کتابی

تألیف ردحاوص الانکلیزی

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

لوندرة شهرنده وايمان افندينيك مطبعه سنده
طبع اولنمشدر

ترکاجه انکلیزجه لغت کتابی

تألیف ردحاص الانکلیزی

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

IN WHICH THE TURKISH WORDS ARE REPRESENTED IN THE
ORIENTAL CHARACTER, AS WELL AS THEIR CORRECT
PRONUNCIATION AND ACCENTUATION
SHOWN IN ENGLISH LETTERS.

BY J. W. REDHOUSE, M.R.A.S.

MEMBER OF THE IMPERIAL ACADEMY OF SCIENCE OF CONSTANTINOPLE, ETC.

Second Edition, Revised and Enlarged

BY

CHARLES WELLS, Ph.D. (Leipsic),

Formerly Professor at the Imperial Naval College, Constantinople, Author of علم تدبیر ملک

(An Essay on Political Economy in Turkish), of "Mehemet the Kurd and other

Tales from Eastern Sources." Late Private Secretary to Lieut.-General

Sir Arnold Kemball on the Turco-Persian Frontier Commission,

Turkish Prizeman of King's College, London, &c.

لوندرة شهرنده پیکادیلی صوقاغنده کتابچی قوارچی افندیکنک
دکاننده فروخت اولنور

LONDON:

BERNARD QUARITCH, 15 PICCADILLY.

1880.

86214

WYMAN AND SONS,
ORIENTAL, CLASSICAL, AND GENERAL PRINTERS,
GREAT QUEEN STREET, LONDON, W.C.

Oriental Coll. 471

INTRODUCTION TO THE SECOND EDITION.

IT is an extraordinary and lamentable fact that the language of the Turks has hitherto received little or no attention in England, although it is spoken by millions of people belonging to a vast empire with which we are closely connected by mutual vital interests, and is more or less used, in official circles, from Tunis in Africa to the walls of China. It is the Court language of Persia, and in many provinces of that country is spoken as much as Persian. It is difficult to account for the absolute neglect of the study of such an important language, considering that it is used by a people who once influenced half the world, who overturned and established empires, who have possessed the thrones of Persia, Syria, Greece, and Arabia, whose power was once dreaded by Italy, Germany and France, and to whom our proud Queen Elizabeth applied for aid against the Spanish Armada. The Turkish language has always been of the greatest consequence to us, owing to the importance of our political and commercial relations with the Ottoman Empire, and the complete ignorance of it on the part of our countrymen has greatly impeded proper communication and intercourse between the two nations and given rise to most serious misunderstandings and difficulties, both in the diplomatic and commercial world. Hitherto, the only means of communication between the two peoples has been the employment of Levantine interpreters, who seldom or never know either English or Turkish properly, and speak the latter unidiomatically and with a vulgar accent peculiarly distasteful to the educated Osmanlis. Recent events in the East, by which we have become in one sense identified with the Turkish Empire through having undertaken the Protectorate of Asia Minor and the administration of Cyprus, now render the acquisition of the Turkish language by English officials and commercial men more urgent than ever, and indeed it is absolutely indispensable if we wish to fulfil our task efficiently and avoid endless complications with the natives and the Turkish Government. We may therefore hope that this subject will at last receive the attention it deserves on the part of the Government and the nation, that proper facilities will be afforded for the acquisition of the language by a Professorship of Turkish being

founded at one of our Universities, and encouragement and reward being offered to those who devote themselves to this arduous study. Persons wishing to become student-interpreters, or officials in any part of Turkey, in Asia Minor, or in Cyprus, should be required to possess, at least, some knowledge of Turkish before being appointed and before leaving England, as they will find the want of proper teachers in Turkey an insuperable barrier against beginning its study in that country. The only persons who teach Turkish in the East are Greeks and Armenians, most of whom appear physically incapable of pronouncing Turkish correctly, and possess in general little or no knowledge of the literary language. As we have in English nearly every sound existing in Turkish, an Englishman, if properly taught, can pronounce far better than a Greek or an Armenian. For the same reason, as I found from experience in instructing the students at the Imperial Naval College of Constantinople, Turks can pronounce our language far more purely than the Christian races under their government. A good dictionary is indispensable for acquiring any language, and Mr. REDHOUSE rendered a national service when he produced his excellent work, which I hesitate not to say is incomparably the most correct and trustworthy Turkish lexicon in any European language. The original edition having been exhausted, I willingly consented to Mr. QUARITCH'S proposal that I should edit a second issue, as all students of the language would find such a book most necessary, and the learned author sanctioned my undertaking. While preserving all the valuable matter contained in the first edition, I have attempted to increase its usefulness by the addition of a considerable number of words omitted originally for want of space, or which have been coined by the Turks during the last twenty years to meet the requirements of their advancing civilisation. Amongst other things, the names of countries, towns, rivers, mountains, and other geographical words were entirely left out of the English-Turkish part, and nearly completely omitted in the other part. These I have supplied, giving special attention to names of places in the East. The English-Turkish portion being scarcely copious enough to enable a Turk to read an English book, or an Englishman to write or speak on all subjects in Turkish, I have introduced a large number of fresh words into it, and I have also, to some extent, augmented the Turkish-English part. Thus, the present edition will be found to contain several thousand more words than the original work published twenty-five years ago, which, however, was far more correct and copious than any other European Turkish lexicon.

It is a strange fact that the number of Englishmen who can read and write Turkish is so small that they can be counted on the fingers of one hand. The English public, and what is more astonishing, the English

residents in Turkey, know scarcely anything of this curious and interesting tongue, and rarely succeed even in speaking a few words properly; yet to understand a nation rightly a knowledge of its language is most essential. As I once remarked in an article in the *Gentleman's Magazine* published some years ago, the physical features of the East, the length and breadth of its rivers, the height of its mountains, and the costumes of its peoples, have been ascertained and described by enterprising European travellers; but the spirit of the East, which only can be comprehended by a thorough acquaintance with its language and familiar intercourse with the natives, has remained a sealed book to Europe. Indeed many works which have been written for the purpose of enlightening us with regard to the East, have, with rare exceptions, only misrepresented and burlesqued it, although, I admit, that the writers did this in all sincerity and unconsciousness. If Europeans ever learn what the inner life of the East is, they will find that their ideas have been wonderfully narrow and one-sided; that many things they believed to be universally true are, under certain circumstances and in certain places, absolutely false; and they will discover much that is good and valuable in the institutions, and much that is admirable in the manners and customs of the Turks, as well as some things which we might with advantage imitate.

A lengthy discourse on the language and literature of the Osmanlis would be somewhat out of place here, but a brief account of them may be interesting to the general reader and, especially, to those about to commence the study of Turkish. The Turkish language is of Tartar origin, as the Turks came from Central Asia, and is consequently quite distinct from Arabic and Persian; although it is true that in modern times the Arabic characters have been adopted for all three languages, and that the Constantinople dialect is half filled with Arabic and Persian words, but these have been incorporated without affecting the nature or framework of the Turkish, which is as different from Arabic and Persian as Anglo-Saxon from Latin and Greek. The original Turkish tongue was somewhat barbarous, but extremely forcible and concise when spoken. Very often, in colloquial language, a whole sentence in a European language can be expressed by one or two words in Turkish. For example, the phrase "The book which I have written," can be expressed in Turkish in two words, viz., *yazdighim kitab*. In fact, Turkish is a language in which pronouns personal and relative, conjunctions, and other parts of speech constantly recurring in European languages are almost entirely dispensed with, by the help of certain peculiar inflections of which the verb is capable. Unfortunately, this superiority in Turkish has been more than counterbalanced by the cumbersome and inflated style which

has become prevalent in writing, especially in official documents, sentence on sentence being strung together into one, until the reader is at a complete loss to catch the writer's meaning. Another mistake the Turks have made is in adopting Arabic and Persian words *ad libitum*; so that to understand their language it is absolutely necessary to be acquainted with nearly all the words in the other two, and something of their grammars. Thus in reality to comprehend written Turkish you have to acquire three languages, in great part, instead of one. This fact, no doubt, is one great reason why so few Europeans have succeeded in mastering Turkish; and a Turk must study his own language many years before he can either read or write it properly. There are almost always in Turkish three names for everything—the original Turkish, the Arabic, and the Persian—and thus the student has a triple vocabulary to acquire. Had Persian and Arabic words been taken only when there was no Turkish word to express what was required, Turkish would have become an extremely rich and powerful language; but words having been adopted indiscriminately has led to a redundancy which is only embarrassing both to the native and the foreigner, while thousands of abstract but most useful words are still non-existent in Turkish. Notwithstanding, therefore, the enormous number of words to be found in a Turkish dictionary, it is an extremely difficult thing to express one's self in Turkish on any civilised subject, or to translate any ordinary European work into it. Great progress, however, has been made during the last twenty years in simplifying the Turkish style, and in coining words to express scientific ideas. Ali Pasha and Fuad Pasha took the initiative in this matter, and they have since had many worthy imitators, such as Ali* Suavi Effendi, Kemal Bey, and Zia Bey. The Imperial Military and Naval Colleges have also been most useful laboratories for the production of new words, the necessity for which was found in instructing the students in European arts and sciences, and in translating French and English works for them. A great number of very useful books have been prepared by the professors of those excellent institutions, and although generally not original, they are very creditable, and have done much good in shaping and improving modern Turkish. Some enlightened and unprejudiced officials, such as Saïd Pasha, who was Minister of Marine in 1878, and formerly Governor of the Naval College,

* Ali Suavi Effendi, a well-known Turkish *savant* and a very able writer, was the editor of a Turkish newspaper, called the "*Mukhbir*" (مخبر), published some years ago in London, to which I myself contributed, which aimed at introducing not merely political reforms into Turkey, such as parliamentary government, financial control, &c., but also recommended and inaugurated a reform of Turkish composition, orthography, &c., and the introduction of a clear and simple style similar to that approved of in most European languages.

have also lately set the example of writing Turkish in a simple and practical style, and encouraged and promoted this improvement. This able statesman (Saïd Pasha) is a striking illustration of what I have stated above, that Turks and Englishmen can acquire each other's language with remarkable purity, as he speaks and writes English like an Englishman.

Yet, notwithstanding the cumbrousness I have above complained of, the language of the Turks possesses a great and interesting literature; works on almost all subjects known to Orientals: history, geography, astronomy, mathematics, logic, theology, geometry, arithmetic, &c., were to be found in Turkish hundreds of years ago—in manuscripts only, of course. Indeed, books on those subjects had been written at so remote a period as a century prior to the conquest of Constantinople, and some historical, astronomical, and poetical works by celebrated writers of that day are still in existence. It is also to the credit of the Turks that they always had in ancient times, and still have, a deep reverence for learning and literary men, while their sovereigns have been great patrons of literature, and have treated authors and *savans* with the most liberal favour and munificence. It is reported that the last words of Sultan Othman to his son Orkhan were, “Be the upholder of the faith and the protector of science;” and no sooner had the crescent been planted on the walls of Broussa than Orkhan gave orders for the erection of a royal college. This example was followed by his successors, who have vied with each other in the protection and encouragement of letters.

The Turkish writers excel particularly in historical composition. They have many valuable works of history, written by private individuals, and a regular series of public annals from the most remote times to the present, compiled by the official historiographers of the empire.

Among their most celebrated historians are Sead-u-din, the historiographer of Murad the Third, the author of “*Taj-u-Tevarikh*,” (“The Crown of Histories,”) Jelal Zadé, the author of “*Tarikhi Jelal Zadé*,” the Annals of the reign of Suleiman I. and Selaniki, whose works are only to be found in manuscript, and Rashid Effendi, Sami, Shagir, and Subhi, whose works have been printed by the Imperial press. Amongst historians also must not be forgotten the learned Haji Khalifé, who wrote several historical and geographical books, and a work on Oriental bibliography, a universal history in Arabic, and also the History of the Maritime Wars of the Turks, the History of Constantinople, and the celebrated Oriental geography called “*Jihan Numa*,” (“The World-Shewer”).

The Turks have always cultivated poetry with the greatest zeal and considerable success. Poets have ever been greatly honoured and munificently rewarded by them. Their poetry, it is true, is somewhat wild and

extravagant, but full of power and imagination. Amongst others, Fazli's version of the *Gul-u-Bulbul* ("The Rose and the Nightingale") is a really beautiful poem, and a mere list of Turkish poets of respectable ability would fill pages.

In conclusion, the Turkish language, in the simplicity and regularity of its original framework and mechanism, is only equalled among European languages by the Spanish, in the attention it pays to euphony by no European language, except perhaps Hungarian, and in the richness of its resources, if it would make but proper use of them, it might rank with any language of Europe or Asia.

To cement the alliance and the friendship which have existed for so many years between England and Turkey, and to promote the interest of both nations, nothing is more indispensable than that they should acquire each other's language. The Turks have made great efforts and spared no expense to this end. Hundreds of young Turkish officers studied English under me, after my appointment by the Turkish Government as Professor of the English Language at Constantinople, and nearly all of them displayed the greatest zeal and ability. It is to be hoped now that the same ardour will be shown and the same attention given, on the part of the British Government and people, in promoting the study of the Turkish language in England.

Having had great experience in connection with the acquisition of Turkish and other Oriental languages, I venture to call the attention of the Government and the public to the fact that sending out gentlemen to Turkey who have merely given proof of possessing an ordinarily good European education, and who have evinced no special aptitude for acquiring Eastern languages, is not the best method they could have adopted for obtaining a body of Oriental scholars who would be really useful to them. Facilities should be afforded for studying Turkish in England, and then only those who gave proof of capability to master Turkish—a feat by no means in everybody's power—should be appointed student-interpreters. Austrian and Russian officials in the East learn Turkish at their respective universities before going to Turkey, and Russia and Austria have consequently had for many years good Turkish scholars in their service. We shall never have good Oriental scholars in ours until we adopt the same system. No one can learn to speak and write Turkish by mere residence in the country, as is proved by English and other European residents in Turkey not being conversant with the language who have lived there for twenty and thirty years.

But any one who goes to Turkey, having already studied the language successfully, will speedily become thorough master of it. He will find plenty of opportunities for practising his knowledge of Turkish, if he have any; but

if he have none, he will never pick the language up, as it is called, by merely breathing the air of Constantinople. Without study, Turkish, as written and spoken for diplomatic purposes, can never be mastered, and facilities for this study at first, at least, are best found in England. Moreover, it is far better that the government should only help those who have given proof of their ability, and this could be tested by establishing a Turkish Professorship here, and sending out only those who should have passed an examination in Turkish—the plan already adopted, I believe, in the case of Chinese students.

CHARLES WELLS.

LONDON, *December*, 1879.

CONTENTS.

	PAGE
INTRODUCTION TO THE SECOND EDITION	v
NOTICE	xiv
PREFACE TO THE FIRST EDITION	1
REDHOUSE'S DICTIONARY.—ENGLISH AND TURKISH	25
" " TURKISH AND ENGLISH	383
ERRATUM	882
APPENDIX... ..	883

NOTICE.

The abbreviations ا and او in the Turkish character, and et and ol in the English, used in both parts of this Dictionary, stand respectively for the auxiliary verbs ايتتمك and اولمق, and their pronunciations ètmek and òlmak.

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY.

PREFACE TO THE FIRST EDITION.

IN the spring of 1855, on the occasion of the formation of the Turkish Legion, the author of the present work published a “Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language,” in the Preface of which he promised to prepare, “for the information of those who may wish afterwards to penetrate deeper into the arcana of this really beautiful tongue, a series of more complete and scientific works.”

The following pages are a first instalment towards the redemption of the pledge then given. From the size of this volume, the reader must at once perceive that it has not the pretension of being a complete dictionary of the two languages, which it would require several years of constant labour to bring into existence. But as there does not exist in English any similar work, it has been judged that a book which shall contain the more usual terms of the two languages, and explain the more striking modifications of their meanings—which shall give, not only the orthography of the Turkish words (whether of Arabic, Persian, or Turkish origin), but also their *correct* pronunciation *and accentuation*—two things never achieved, and the latter never attempted, even in the best dictionaries published on the continent—could not fail of being acceptable to the very great number of our countrymen now interested in obtaining quickly a competent knowledge of the language of our Eastern allies; and the author has therefore undertaken to provide them with as good a dictionary as could be prepared within a reasonable space of time.

For the materials of this book he is indebted to no one, even of the continental authors, unless in so far as he has used two dictionaries to arrive without loss of time at the alphabetical arrangement and selection of the words contained in either part of this publication. He does not pretend to be absolutely and entirely free from mistakes of any kind; but he confidently appeals to all capable of judging, to pronounce whether the great number of errors to be traced in every page of the more voluminous continental works, ancient or modern, is not a circumstance which greatly deteriorates the value

of their productions, although, at the same time, the greatest credit is due to the authors for the immense labours they have undertaken in preparing their works for the use of the public. They have done their best, and the thanks of a host of students have been, and will continue to be, their just meed. Neither is it in any spirit of detraction that the author here notices these defects of his precursors; but, on the contrary, by alluding to them, he desires to stir up their authors, or others, to investigate the subject with renewed zeal and acumen, under the conviction that the greater the facilities afforded for an interchange of ideas between the East and West, the more rapidly will be effaced those invidious distinctions of caste or class, or nationality, or religious denomination, which ignorance and intolerance set up in bygone times, but which in England have generally given place to the more becoming rule and feeling of respecting in all the conscientious dictates of faith and taste, even as we ourselves wish to have respect and consideration shown to our own by all.

As above noticed, the publication of a complete Turkish and English Dictionary, if ever undertaken, will be a work of considerable expense, and will require years for its performance. Hitherto the number of those who might have occasion for such a book has been too limited by far to induce any one to make the attempt. These circumstances appear now likely to be changed, through the attention drawn to Turkey by the recent aggressions of Russia, and also by the vitality so unexpectedly discovered in the Ottoman Empire—the “sick man” of the aggressor. The author would be proud to answer this change, if effective, by an energetic attempt to fill up the void in English literature left by the want of such a work. The Turkish language is, in itself, well worthy of the labour; and, whatever the ideas on the subject hitherto current in England, as in the rest of Europe generally, there exists in that language a literature, mostly in manuscript as yet, it is true, as varied and as refined as that which is known to be found in the Persian tongue, though it does not embrace those periods of time, the middle ages, which render the study of Arabic and Persian doubly interesting. In a political and in a commercial view, the tongue of the Osmanli merits as great attention as any, since its use, or that of its congeners, among natives of every sect and nationality, or among official people, is spread from Tunis in Africa, throughout the Turkish Empire, the northern half of Persia, Khorassan, to Independent, Chinese, and Russian Tartary. But it is as true, as it will appear singular, that whether from apathy, or from the fatal delivering themselves up into the hands of *double sets* of interpreters (one set consisting of Greeks, Armenians, Jews, or Levantines, who explain verbally

between Europeans and Turks, and the other of Turkish writers, who reduce these verbal expressions into written forms of their own), the greater part of our merchants and consuls living in Turkey, some for periods of fifty years, are unable, with a few rare exceptions, to read a word of the language, or perhaps to understand it when read to them ; and many are even incapable of uttering a single phrase in common conversation. The fact, however, of servants, working engineers, and others picking up Turkish in a short time, without books or aids of any kind, is sufficient to indicate that there is nothing peculiarly difficult in the language itself ; while the mere mechanical difficulty of the handwriting, as is known to all students, is equally easy to be got over with a little practice.

Hoping, therefore, that a taste for this useful language may spread, and that the occasion will thence arise for the preparation of more extensive works on the subject, to which he engages to respond to the best of his abilities, the author now offers the present work to the public, in the trust that it will be found as useful in its sphere as he could wish or expect.

LONDON, 1856.

ON THE SYSTEM OF ORTHOGRAPHY EMPLOYED TO REPRESENT THE TURKISH WORDS, AND ON THE POWERS OF THE TURKISH LETTERS AND ORTHOGRAPHICAL SIGNS.

IN representing the sounds of one language with the characters of another, we find that all or many of those characters generally possess more than one value in their original language. We observe, further, that the authors of pronouncing dictionaries are obliged to have recourse to various systems of orthography, in order to represent to the mind, through the eye, in a way freed from doubt, the sound of every letter in each separate word; and that a considerable difference exists between the current orthography and the results of each such system. The reasons of this divergence, in respect to the English language, may be reduced to three: 1st, Many words of foreign origin have preserved their original orthography and pronunciation (this latter more or less vitiated), which do not follow the same rules as the words of our own language; 2ndly, Many other words of foreign origin, though they have more or less been submitted to a process of adaptation to our pronunciation and orthography, still retain so many traces of their origin as to require explanation on the former, and authority for the latter, inasmuch as the two do not agree together with sufficient simplicity, or according to our received ideas of the fundamental values of their component letters; 3rdly, The difference of pronunciation of even indigenous words in different parts of the country, whereby an orthography more or less in consonance with the pronunciation of one part, at a certain period of time, was adopted by some one or other of the early English writers, and has since become (either with or without modification) generally or universally current, although it does not accord with the usual pronunciation now in use among the educated classes in the greater part of the kingdom.

Causes analogous to these have also affected the orthography and pronun-

ciation of the Turkish language, the present alphabet and orthographical system of which are originally Arabic. In the pure Arabic the simple short vowels are never written, being merely marked over or under the consonant affected by them, and are but three in number—*a*, *i*, and *u* (Latin). When these are long, they are represented by separate letters, which have still their special values as consonants, viz. **ا**, **و**, and **ى**. Of these, the **ا** represents the sound of *ā*, the **و** of *ū* (*oo* English), the **ى** of *ī* (*ee* English). This system of the Arabic language (common also to the other Semitic dialects) was next adopted by the Persians when they embraced the religion of Muhammed; and although four consonants (**پ**, **چ**, **ژ**, **ك**) were added to the twenty-eight of the Arabians, nothing was done to extend the number of vowel-letters, or of the vowel-points, beyond the original three, excepting the definite adoption of a fourth consonant (**د**) to represent the terminal broad *e* or surd *a* found in so many Persian words. The three original vowel-letters received also a second value each in addition to the Arabic one, viz. **ا** was made to represent the broad *a* of the English, the **و** the *o* of European languages, and the **ى** the *e* of the same as heard in our word *there*. The Turkish nation, coming from the eastern parts of Central Asia, first encountered the Arabian system of writing, under its modified form, in Persia. Adopting this, and, by their chief and early conquests in Greece and Asia Minor, escaping from the direct influence of the Arabians, they in their turn gave a new value to one consonant (**ك**) by making it represent a nasal *n* in addition to its Arabic value of *k*, and its Persian value of *g hard* (*gh*, or *gu*), and they also greatly extended the use occasionally made by the Persians of the three long vowels as representatives of their cognate short vowels.

Passing over, therefore, the consideration of the true number of different vowel-sounds which may exist in Arabic or in Persian, or of the number which may exist in any uncultivated Turkish or Tartar dialects, we may now proceed to observe that there are eleven distinct vowel-sounds in the cultivated Ottoman Turkish language, besides the modifications of certain of them by mere prolongation of sound; whereas there are still but three vowel-signs, and but four vowel-letters to represent them. This necessarily causes great confusion and difficulty, especially to learners; and to it, in great measure, I attribute the prevalent use of Arabic and Persian words (in writing, much more than in speaking) in preference to many of their most common Turkish equivalents. In all three of these languages a combination of two, three, or four letters, may often be read several different ways, the signification varying with each modification of sound;

and there is no system in use among the nations speaking them whereby the true vowel-pronunciation of each word can be depicted to the intelligence through the medium of the eye, in a manner entirely free from doubt. The Persians have adopted two terms whereby they describe the different values of the vowel و as representing *u* and *o*, also of ع as representing *e* and *i*; but further they have not gone, and these terms have no equivalent mark in writing; so that the number of vowel-letters remains but four, and of the vowel-points but three, to represent the eleven vowels existing in Turkish. At the beginning of words they employ two combinations (او and ای) of these vowel-letters, which have been looked upon as diphthongs; but this is not really so: they represent no separate vowel-sound; they are merely used, or rather the و and the ع are introduced to define the value of the ا, which in Arabic takes the three vowel-sounds indifferently, in the same way as the other consonants. These, then, are no true addition to the number of Turkish vowel-letters, and او is read *u* the same as قو is read *ku*, and ای *i* as قی is read *ki*.*

The eleven Turkish vowel-sounds are the following:—

1st,	<i>of a in all.</i>	7th,	<i>of i in girl.</i>
2nd,	<i>.. a .. far.</i>	8th,	<i>.. o .. go.</i>
3rd,	<i>.. a .. about.</i>	9th,	<i>.. u in the French tu.</i>
4th,	<i>.. a .. pan.</i>	10th,	<i>.. u .. full.</i>
5th,	<i>.. e .. pen.</i>	11th,	<i>.. u .. fun.</i>
6th,	<i>.. i .. pin.</i>		

Our system of orthography in this book for representing the pronunciation of the Turkish words is founded upon the two following axioms:—First, *No character shall have two values*; and second, *No value shall be represented by more than one special character*.

In applying these two rules to the eleven vowel-sounds, we have been led to

---

* There exists even at the beginning of some Turkish words the combination او, which may have been considered in like manner a triphthong; but in this case, as in that of the two combinations, ای and وی at the ends of some words and syllables, the ع is a true consonant, and therefore we are justified in totally denying the existence of diphthongs or triphthongs in the Turkish language.

adopt the following eleven characters to represent them, all of which are well known modifications in form of our own five vowels:—

1st, a as in wall, thus A	7th, i as in girl, thus i
2nd, a . . . far, . . . a	8th, o . . . go, . . . o
3rd, a . . . about, . . . a	9th, u . . . tu French . . u
4th, a . . . pan, . . . E	10th, u . . . full, . . . U
5th, e . . . pen, . . . e	11th, u . . . fun, . . . u
6th, i . . . pin, . . . i	

By the use of these modified vowels the learner can see at once what particular value is attached to each, and, at the same time, he will not be obliged to make the distinction, unless he prefers doing it, in making notes himself of words he may meet with in reading or in conversation. This book is essentially a pronouncing dictionary; and were the European character ever to be adopted in Turkey, for the purpose of writing the Ottoman language, there is no reason why the *a*, the *e*, the *i*, and the *u* should not bear several values as they do with us; whereas, in printing, and, if necessary, even in writing, the difference could be pointed out by one or two strokes under them, thereby leaving the upper part free for the introduction of special signs to distinguish the long from the short vowels, and the accentuated from the unaccentuated syllables.

We have adopted these characters in preference to others, because they are to be found at the printers', and because every one knows them. True it is that their special value here has to be learnt and remembered, but so would that of any signs we might have invented. Our special reason for not adopting Sir William Jones's "*dashed vowels*" is because, their dash being over them, it would have interfered with the introduction of the signs of syllabic accent and vowel quantity. We have further felt obliged to abstain from and condemn the diphthongs *ai* and *au* of that great philosopher and most distinguished writer, by reason that the idea which caused him to employ them is fundamentally erroneous in conception; and we have been grieved to observe that these errors have been already too extensively adopted by other writers of distinction, and by the numerous body of missionaries in India and the South Seas. It is singular that an Englishman should have fallen into the error of calling these combinations diphthongs, when his own language contains the true solutions to the problem. Sir William Jones appears to have been led away in this matter by the study of French or Latin, in neither of which languages does the consonant *w* exist, neither is the letter *y* regarded in their grammars as a consonant.

English grammarians have laid it down as a rule that *w* and *y* are consonants at the beginning of words or syllables, but vowels at the end or in the middle. It must be conceded that *y* standing alone in the middle of a syllable is a vowel; but *w* is never so used in English. As the second letters of diphthongs in the middle of syllables they may be considered either as vowels or consonants, without much practical inconvenience resulting from the error in either case; and *y*, at the end of syllables, when immediately preceded by a consonant, may certainly be considered a true vowel. There remains then to be considered the case of these two letters when they terminate a syllable and are preceded by a vowel. In this case Oriental grammarians have justly regarded them as consonants; nor would it be difficult to establish that the practice of the English tongue fully confirms that decision, as regards the letter *y*, and also as regards the *w* if preceded by an *o*. Take for instance the words *flow* and *flay*: now, in forming from them the participles *flowing* and *flaying*, we can perceive that *w* and *y* are as much consonants as though the division of the two words into separate syllables was *flo-wing* and *fla-ying*, when, even by the admitted rules of our grammarians, these letters would be consonants. This being established, more as a means of comparison between certain conditions of our language and the elements of the Turkish, we may now state that we consider the letters *w* any *y* as consonants in all cases where we use them in our system of orthography as here adopted for representing the sound of the Turkish language; and, to complete our system of syllabic formation, we have but to follow out the series of vowels preceding or following these two letters in the same manner as for the other consonants; thus:—

Ab	ab	<i>ab</i>	eb	EB	ib	<i>ib</i>	ob	ub	ub	<i>ub</i>
bA	ba	<i>ba</i>	bé	BÉ	bi	<i>bi</i>	bo	bu	bU	<i>bu</i>
AW	aw	<i>aw</i>	ew	EW	iw	<i>iw</i>	ow	uw	UW	<i>uw</i>
WA	wa	<i>wa</i>	wé	WÉ	wi	<i>wi</i>	wo	wu	WU	<i>wu</i>
AY	ay	<i>ay</i>	ey	EY	iy	<i>iy</i>	oy	uy	UY	<i>uy</i>
yA	ya	<i>ya</i>	yé	YÉ	yi	<i>yi</i>	yo	yu	YU	<i>yu</i>

Several of the combinations contained in the third, and nearly all those in the fifth of these lines, will be met with in the following pages. The learner must then merely take heed not to give to the combination the sound of a diphthong, as he would have to do were he reading English, but to keep the sound of the vowel pure in the same way as when read before any other consonant. Thus:—Kaw will sound as our English *cow*, and *yiw* analogously;

pay will read like *pie*, rey like *ray*, soy exactly as in English, and kiy, as also muy, will each be readily understood, though we have no similar combination in our language. It will thus become apparent that these are not diphthongs composed of two consecutive or combined vowel-sounds, but, on the contrary, a pure and simple vowel, followed by a simple consonant.

The foregoing remarks are of more consequence than appears at first sight : not only is a correct appreciation of any subject a great desideratum in itself, but this particular bears also in no slight degree upon the question of reduplicated consonants, since we frequently meet with both the و and the ع reduplicated, and this could not be unless they were true consonants. It has also a very great grammatical influence upon the words, and roots of words, which have these terminations, as it will be seen throughout the Turkish Grammar that affixes and inflexions vary, according as they are joined on to a word ending with a vowel, or to one ending with a consonant ; and it will be found that in all these cases the doctrine here laid down agrees with the principle upon which that language moves. It has the further advantage, too, of confining the letters *w* and *y* to one sole value, instead of using them sometimes as vowels, sometimes as consonants.

Proceeding, now, to a consideration of the Turkish characters in themselves, and of their values, as also of the mode of transcription here adopted for the consonants, we first observe that the Turkish alphabet consists of twenty-eight simple and primitive characters of Arabic origin, the ordinary names and primary forms of which are as follows :—

ا èlif, ب bè, ت tè, ث sè, ج jìm, ح hà, خ khì, د dâl, ذ zèl, ر rì, ز zè, س sìn, ش shìn, ص sàd, ض dâd, ط tì, ظ zì, ع “ àyn, غ ghàyn, ف fè, ق kâf, ك kèf, ل làm, م mìm, ن nùn, و wòw, ى yè.

To these original Arabic letters are to be added the three following, received from the Persian, which have a special form, distinguished from the originals whence they are derived by the number of dots under or over them, viz.—

پ pè,	<i>derived from</i>	ب bè.
چ chìm,	. . . . .	ج jìm.
ژ zhè (French j)	. . . . .	ز zè,

The additional dots of these letters of Persian origin are often to be found in written, and even in printed, books. The last of them is only used in a very few (five or six at most) words of Persian origin.

The fourth letter added by the Persians, namely, the ك , is generally left without its distinguishing points, and these, even when added, are sometimes used as marking, not the Persian value of the character, but a third use to which this letter is universally applied by the Turks, that of a nasal *n*, equivalent to our English *ng* at the end of *sing*, *ring*, &c., but softened down to a common *n* in the pronunciation of the capital, and of people of refined manners in many of the provinces. A second method is also in use, by which to distinguish the Persian value of this letter: it consists in giving it a double dash in all its positions, whether initial, medial, or final; whereas, in the case of the Arabic value, the dash is single in the two first positions, and totally wanting in the last-named one. It results, therefore, that in printing, and in common or official writing, the one character ك has three distinct values, for which no discriminating signs are employed; and it is only in some manuscript books, generally when the whole of the vowel-points and other diacritical marks are inserted, that any distinction is made of the three values of this letter.

There is also a compound character in use, which is always to be found inserted in alphabets, and which, for that reason, cannot be passed over in silence. It is the character ك , called *lâm-èlif*, being, in fact, nothing more than ك *lâm* joined calligraphically to a following ل *èlif*, in a similar manner to that whereby our printers continue to join the *f* and *l* in *fl*, or the *f* and *i* in *fi*, &c.

Of these thirty-one (or thirty-two or thirty-three) Turkish letters, the ل (*èlif*), in its various uses, requires the greatest amount of explanation.

This letter is sometimes a vowel, and sometimes a consonant; the latter in some words of Arabic origin only, and even then only in the middle or at the end of these words, never as an initial. To denote this consonant value of the ل , it is always surmounted by the diacritical mark َ , named *hèmzé*, so that no confusion can occur between the vowel ل and the consonant. This rule of the *hèmzé* never affecting an initial ل , is a practical rule of Turkish, and does not apply to the Arabic language, which we are not here considering.

The consonant ل , then, we proceed to say, follows the same rules as do the other consonants in point of being followed or not by a vowel in the same syllable, and we need not dwell upon that subject here: we shall only remark that its power is that of a *slight* hiatus, or catch in the breath, and that we have represented it in this work, as in our little "Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language," by an inverted apostrophe, thus (ل). The sign *hèmzé* represents in Arabic, I apprehend, the transition from the natural state of the organs of

speech when in perfect repose and closed against the passage of vocalized breath : it represents, also, *vice versâ*, the stop applied, when speaking, to cut off suddenly the emission of this vocalized breath ; and the action it represents differs, therefore, altogether from that whereby a vowel-sound is made to follow the formation of any definite consonant, or whereby that sound is cut off by such a formation following it, or whereby it is simply allowed to cease itself from being emitted without any change of position in the organs of speech. This view of the value of the hÈMZÉ is, as before stated, altogether overlooked, however, in Turkish, at the beginning of words ; and the ʾ (élif) is then regarded always as a simple vowel.

As a vowel at the beginning of words the ʾ may represent every vowel-sound found in the language, in the same manner that any consonant may be followed by every such sound. Nor does it differ from the consonants in the modes of determining the vowel-sound to be given to it ; and, as those modes are general, we proceed to state them here.

It has already been noticed that there are three signs of Arabic origin, used in Turkish to indicate the vowel which is *to follow* a letter. These are named هـ ح هـرَكَة hàréké (motion, or movement), and the first, consisting of an oblique straight stroke marked above the letter from right towards the left in descending (thus َ), is called اوستون ùsstun and فَتْحَة fètha (t-h.) It indicates that the letter over which it is placed is to be followed in pronunciation by one of the vowels, A, a, a, E, or é, which, it will be perceived, form a series of vocal sounds of a cognate character, varying merely in breadth, and capable of infinite sub-modifications of tone. In fact, these five vowels do not correctly and fully express all the modulations which an experienced ear can detect in Turkish pronunciation, which may be truly compared, in its nicety of differentiation, to a violin, in which the notes are left to be formed by the player, rather than to any instrument in which the notes or half-notes are absolutely fixed. Therefore, although we have deemed it useful and very necessary to indicate, to the extent we have done, the different vowel-sounds of Turkish words, we admit that a still greater variety exists, which we leave to practice and experience to indicate to learners, believing that the extent to which we have pushed the subject will be found sufficient for all practical purposes.

The second vowel-sign consists in a precisely similar stroke placed under the letter, and is called اَسْرَة èsséré, or كَسْرَة késsré. It indicates that the letter is to be followed by one of the vowels i or i. The third is a small character something of the shape of the figure 9, or of the Turkish letter و, placed over the

letter it affects, where the *ùsstun* would otherwise be. This sign is called *اوتوری* *ùturu* (and rarely *دamma* or *zàmma*), and indicates that the letter affected is to be followed by one of the vowels *o*, *u*, *u*, or *u*, which it will be perceived are of a kindred kind.

According to what is stated above, the letter *ا*, when it bears the mark *ùsstun*, is equivalent to any one or other of the same five vowels indicated by the sign itself, and it may thence be correctly inferred that of itself, and at the beginning of words, it has no real value. It is in fact, in that position, a mere representative of the *hènzé*, which is itself never introduced into Turkish writings at the beginning of words, though in Arabic it is figured over or under the *ا*, and in ancient manuscripts, and even common African writings, is sometimes made to precede that letter.

It may now be readily inferred that according as the *ا* is affected by one of the remaining vowel-points *èsséré* or *ùturu*, it takes the value of either *i* or *i*, or of *o*, *u*, *u*, or *u*. Thus *ا* is read *a*, *a*, *a*, *é*, or *é*; *ا* is read *i* or *i*; and *ا* is read *o*, *u*, *u*, or *u*.

Not to have to repeat what is thus explained, we here shortly mention that the same rule applies generally to the whole of the remaining letters, the vowel following, but never preceding them. Thus, *ب* is either *ba*, *ba*, *ba*, *bé*, or *bé*; *ب* is either *bi* or *bi*; and *ب* is either *bo*, *bu*, *bu*, or *bu*; and so throughout. It may not be amiss to notice particularly the case of the two letters *و* and *ي*, and to remark that, as with their English representatives *w* and *y*, they are always consonants at the beginning of words, and consequently *و* is to be read, *va* (or *wa*, &c.), *va*, *va*, *vé*, or *vé*; *و* as *vi* or *vi*; *و* as *vo*, *vu*, *vu*, or *vu*; while *ي* is read, *ya*, *ya*, *ya*, *yé*, or *yé*; *ي* as *yi* or *yi*; and *ي* as *yo*, *yu*, *yu*, or *yu*.

To make certain of these vowels long (the others never being prolonged in Turkish), the letter bearing the vowel-point is followed up by that one of the three letters *ا*, *و*, or *ي*, which is homologous with that vowel-point; namely, by *ا* when the vowel-point is *ùsstun*, by *ي* when it is *èsséré*, and by *و* when it is *ùturu*. To avoid the repetition of the *ا* itself in following out this rule the sign *ـ*, named *د* *mèdd*, or *د* *méddé*, is placed over the first *ا* in lieu of the *ùsstun*, and the second *ا* is suppressed. Thus *آ* is read *ā* or *ā*, *آ* *ī* or *ī*, and *أ* *ū*; *بآ* is read *bā* or *bā*, *بي* *bī* or *bī*; and *بؤ* *bū*; &c. The combination *وو* is

not to be met with in Turkish. The *ى* final, as a vowel in some Arabic words, after a consonant marked with *ùsstun*, takes the value of *a* or *A*, and the same word, adopted into Turkish, is very frequently written with *ا* instead of the *ى*, in consequence; as, for instance, *اولا* *ulà* for *اولى*, *اقصا* *aksà* for *اقصى*, &c.

As, however, these vowel-points are never marked in common writing or printing, the three Arabic letters of prolongation, *ا*, *و*, and *ى*, have, according to what has already been remarked, come to be very frequently used in Turkish, as in Persian, as short vowels; and the *mèdd* over the *ا* is sometimes indicative of the short sound of *A*, when, without it, this letter is more frequently read with one of the four remaining values. To obviate the almost insurmountable difficulty which hence may seem to arise in relation with the distinction of long and short vowels in Turkish words, a very simple and seldom varying rule may here be noticed. It is, that in words of purely Turkish origin there are scarcely any long vowels (European authors generally state that there are none), whereas in words of Arabic or Persian origin these letters are generally esteemed to be long vowels.

There remains now to be noticed the use of the letter *د* as a vowel. It has been seen that *ا*, as a vowel after a consonant, represents one of our vowels *A* or *a*. The other three vowels, of which the vowel-point *ùsstun* is the representative, are therefore left without an equivalent. But even in the original Arabic, the final *د*, in the case of feminine nouns, has always been sounded as a vowel of the *fètha* class, when the word is final in its sentence; though it is changed into the value of *ت* (*t*) on other occasions, and although this letter, in the case of other words, even when final, preserves its value as an aspirated *h*. This value of the *د* was accordingly adopted by the Persians to represent the *a* or *é* wherewith so many of their words are terminated; and the Ottomans, finding it so used, have extended its sphere of utility by introducing it, in certain determinate cases, into the middle of words, but always at the end of a syllable, with the same vowel value of *a*, *é*, or *é*; as, for example, into the future active participle, into the second gerund, sometimes into the first and second persons (as well as the third, where it is final) of the conditional aorist, into the root and entire conjugation of the impotential verb, and at the end of the roots of various verbs. It is sometimes to be seen introduced into the very body of nouns at the end of some syllable; but these are generally words of foreign origin, and the example is never to be followed without good and sufficient authority. This circumstance of the *د* vowel never being used unless as the final vowel of a syllable establishes a marked difference between itself and the three letters,

ا, و, and ع, which are commonly to be found in the middle of syllables, though, again, ا alone is ever used as an initial vowel.

Into whatever part of a word this letter د is introduced with a vowel value, the greatest care should be taken by the student of Turkish (as by those of the Persian, Arabic, and cognate languages) never to transcribe it by using our English letter *h*, as this practice, more or less followed, has the very great inconvenience of incapacitating us from properly distinguishing it from the aspirate consonant value of that letter, and of its cognate, though stronger aspirate, the letter ح. This incorrect and incommodious practice may be seen, and will be felt in use, in almost every English author who has yet written on the subject; and even the French are by no means free from the defect, as is noticed and reprehended by Bianchi in a note at the foot of p. xxviii of the first volume, second edition, of his "Dictionnaire Turc-Français."

Of the mere consonants the letter ب has the value of the English letter *b*, by which it is also represented in our system of transcription; although sometimes, at the end of words, and when preceded by certain sharp-sounding letters, such as *t*, *ch*, or *sh*, it acquires the sound of *p*.

پ has always the sound of *p*, ت of *t* (but is sometimes changed orthographically into د *d*), and ث of *s* sharp or double, never degenerating into *z* under any circumstances. This remark is equally applicable to the other two letters which we are forced to represent by our *s*: they must never be degraded into *z*; and to avoid the tendency, so strongly pronounced in Englishmen, to give to all final letters *s*, as well as to those placed between two vowels, the sound of *z*, we have thought it better to double that letter on all occasions, when it is not the first letter of a syllable. Theoretically, we are wrong to do so, but in this instance we reluctantly sacrifice consistency to the practical object of trying to prevent the malpronunciation of whole classes of words of which the well-known *Kars* and *fez* are instances. In both these words the final letter is *s*; and if they were written according to our system *Kàrss* and *fèss* respectively, every one would pronounce them right; whereas, in the latter word, French delicacy has even changed the orthography, and our travelling countrymen have adopted it, so corrupted, from the writers of our gallant allies. The letter ث is equivalent in Arabic to our *th* in *think*, but that value is not known in Turkish.

ج has the value of our English *j*, by which we invariably represent it, to the exclusion of our equivocal *g*, which is sometimes hard, as in *gat*, *get*, *gird*, *got*, *gully*, and sometimes soft, as in *gem*, *gin*, *gymnastics*.

چ is our *ch* in *church*, and the addition of a *t* before these letters, as is often done, is of no use in English, though necessary in French.

ح has the sound of *h*, as has also the letter د when a consonant. We have not thought it necessary to establish any difference between these two letters in our mode of transcribing them, as there is no difference, perceptible to English ears, in the mode of pronouncing them; and, besides this, the Turkish orthography being at hand, no error is likely to occur, and our transcription is a system of guidance to pronunciation, not to orthography.

خ is transcribed, according to general custom, by the letters *kh*: its power is equivalent to that of the combination *ch* in German and in Scotch. This can only be learnt by practice; but, until the true value of this consonant be acquired, we recommend the learner never to sound it as a *k*, but always as a strongly aspirated *h*. Thus the word *khan* must be sounded *hàn*, and not *kèn*.

د is a *d*, sometimes, after sharp letters, acquiring the sound of *t*; ذ is a *z* (its Arabic value being that of our *th* in *though*; but it is never so used in Turkish), ر an *r*, and ز another *z*; ژ is equivalent to the French *j*, and of the letter *s* in *pleasure*. We have represented it, in the very few words where it occurs, by the combination *zh*.

س is the true Arabic *s*, ش is equivalent to our *sh*, and ص is also a pure *s* in Turkish. Of the difference between the س and the ص we shall have occasion to speak further in treating of the hard and soft letters. ض is generally a *z*, but in some few Arabic words has the value of *d*.

ط is generally a *t*, though, as an initial in some few words of purely Turkish origin, it takes the sound of *d*. ظ is another *z*. We may here remark, that, in a few words, one of the letters *t* (ت or ط) is followed by one of the letters *h* (ح or د) forming the succession *th* in our transcription. When this does occur, the *t* and the *h* are to be kept separate in pronunciation, as the *t* is generally the last letter of one syllable, and the *h* the first letter of the following syllable.

ع is a letter that has generally been considered and treated as a vowel by European writers, always excepting the learned De Sacy, and a few scholars of his stamp. Nothing can be conceived more erroneous, since, in the mouth of an Arab, no consonant exists having greater claims to the appellation. It is pronounced in the deepest part of the throat, with an effort that must be learned in infancy, or which can never afterwards be attained. In Turkish, however, the letter becomes silent at the beginning and end of words, but is indicated by a

kind of hiatus in the middle. We have mentioned the hiatus of the hÈMZÉ, in treating of the ا; and we may here notice that the letter ع and the hÈMZÉ have the same relation to each other that س and ص, and that ت and ط, as also that ق and ك, and ز and ض or ظ, have to each other; namely, the one is hard and the other soft in pronunciation, as is to be hereafter noticed. Of the two, the ع is the hard hiatus, and we have therefore represented it with a double inverted apostrophe (‘‘) in this work; and we repeat that, at the beginning and end of words, it is generally quite or almost silent, after the fashion of our *silent h*, but it is never a vowel.

غ is a hard g, taking sometimes a gliding sound, of which we have no example in English. The French in Algeria have taken it to be the equivalent of their *r grasséyé*, or r pronounced, as by some people, like a *w*. From this they have formed the now so well-known word “*razzia*,” which is the Arabic *gazya* (a military expedition against infidels, a crusade). In the present work we have uniformly transcribed this letter by *gh*, instead of using a single *g*, on account of the double value of this letter, our sole, though amply sufficient reason, for rejecting it in a pronouncing dictionary. This letter is sometimes softened down to the value of *w* when preceded or followed by *o* or *u*, and even by *i*; at other times it becomes almost imperceptible in the pronunciation. This we have designated by putting the *gh* in italics.

ف is our *f* (it would be mere folly and pedantry to represent it by *ph*). ق and ك are both simple *k*, as far as the first or Arabic value of the latter letter is concerned. We see no advantage to be gained in a pronouncing dictionary by using the letter *q* for ق, as is sometimes done, and it is a further violation of the special rule which requires the letter *q* to be followed by a *u*. The letter *c* is sometimes used for ق and for ك, but it has the disadvantage of a double value, being sometimes equivalent to *k*, and sometimes to *s*.

In its second, or Persian value, ك is a hard g, somewhat like غ, and we represent it, equally with that letter, by *gh* in all cases, though with this distinction; namely, the Persian value of ك is susceptible in Turkish of being softened down to a value approaching that of *y*, as the غ does that of *w*, and at other times becomes imperceptible also. As with the غ, so with the ك, we designate this by placing the *gh* in italics. To render this quality of the two letters better appreciable by our readers, we here point out that the very same thing obtains in our own language in the case of the combination *gh*. For example, in the word *throughout*, that combination is sounded as *w*, and in

sighing it is pronounced as *y*; so, in Turkish, *صوغان* *sòghan* (onion) is pronounced *sòwan*, and *دكل* *dìghil* is pronounced *dìyil*. In both these values of ك, the letter, when followed by any of the vowels *a*, *o*, *u*, *u*, *u*, takes before the vowel a short and incipient sound of *y*, which we have denoted by introducing after the ك, and before the vowel, a letter *y* in italics. This is often heard in English, as in the words *cure*, *pure*, &c., some persons using it also before an *a* in the same manner.

The third, or purely Turkish value of ك, when it is called surd *kèf* (صاعركاف), and even surd *nùn* (صاعرنون), is that of our *ng* at the end of *sing*, *ring*, &c. It is never to be found elsewhere than at the ends of words or syllables, and consequently never can be initial. At Constantinople, and generally among the educated classes, it loses, almost constantly and entirely, the influence of the final *g*, and is sounded like a common *n*. This also we indicate by placing the *g* in italics, showing that by some people it is sounded, though dropped by others. In the two words, *اكلامق* and *دكلمك*, where the ك is followed by ل, the sound of the ل is lost; and the first is generally pronounced *ànnamak*, the second *dìnémek*, instead of *ànglamak* and *dìnglémek*, their true original, and even now their provincial sounds. When followed by other letters, whether vowels or consonants, the *g* of this combination is never to be sounded as a separate letter; but the English words *singer*, *ringer*, are to be imitated, while those of *anger* and *finger* are the models to be avoided, the division of syllables being different in the two classes; as, *sing-er*, *ring-er*; *an-ger*, *fin-ger*.

ل is our *l*, م is our *m*, and ن our *n*. The only remark necessary here, is, that when the ن is followed by a غ, or a ك with its Persian value, forming, in the transcription, the combination *ngh*, it is to be understood that the combination is not solvable into *ng-h*, but only into *n-gh*. Also, as remarked above, the sound of the ل is entirely suppressed, in the ordinary pronunciation of Constantinople, in the words *اكلامق* *ànglamak*, and *دكلمك* *dìnglémek* (pronounced respectively *ànnamak*, *dìnémek*).

The letter و requires more particular remark, as it has three distinct proper values as a consonant, besides one other incidental. It is sometimes a pure *v*, sometimes, though not frequently, a pure *w*, and more generally a combination of the two, its pronunciation beginning as a *v*, and ending as a *w*. In its value as a pure *v*, it may be classed as a soft consonant, since it takes this sound before the soft vowels *é*, *é*, *i*, and *u*; whereas, before *ا*, *a*, *o*, and *u*, it is sounded as a combined *v* and *w*. At the end of syllables, the same rules occur

with regard to the preceding vowel, to which we may add that it is a pure *v* after *i* and *u*.

In its incidental value as a consonant, the letter *و* is always surmounted by the sign *hÈMZÉ*, before mentioned, thus *و̇*; and it is necessarily and constantly a consonant when so surmounted, whether it be placed at the end of a syllable, or whether it begins one. In the former case the vowel preceding it, and in the latter case its own vowel, must be an *ùturu* (and confined to the two branches of that class *u* or *u*, to the exclusion of *o* and *u*); and this is the reason why the letter *و* is then selected as the recipient of the *hÈMZÉ*, as is the *ل* when the vowel-point is *ùsstun*; and, it may now be added, as is the *س* when the vowel-point is *èsséré*, this letter also being then always a consonant. Whenever the *hÈMZÉ* is used, the letter over which it is placed may be considered merely in the light of a support, the *hÈMZÉ* itself being the real and true consonant letter, which in Arabic is capable even of reduplication in the same way with every other consonant. We have therefore always represented it with the inverted apostrophe; but we do not recollect many instances of the employment in Turkish of those Arabic words in which its reduplication occurs.

The *د*, as a consonant, is an aspirated *h*: in fact, the idea of a *silent h* has never occurred to an oriental; and whether the *د* consonant or the *ح* be at the beginning, or at the end of a word or syllable, it must be equally and fully aspirated as a rule of grammar and language, whatever degradation it may occasionally be subjected to in the tongue of the common people, and of every-day intercourse. It is, in this respect, something like our English letter *r* at the end of words and syllables, which we so generally omit in pronunciation, but which no grammarian has ever held up to notice and imitation as a silent letter. The two letters *د* and *ح* are, however, generally sounded, the omission being quite the exception, even at the end of words.

It may be as well to notice here the circumstance of the use of the *hÈMZÉ*, placed over the letter *د*, when used as a vowel at the end of words. It only occurs in the case of nouns, substantive or adjective, which are connected with the following word in the sentence by the Persian rule of construction, which governs the relation of a noun with its qualifying term. The *د*, then, performs its proper function of final vowel in the word where it occurs, and the *hÈMZÉ* takes as its own separate vowel the *èsséré*, which may always, in these cases, be represented by the letter *i*, as in the terms, *بندۀ خدا* *bèndé'i-khùdā* *وتبعہ ثانیہ* *rùtbé'i-sāniyyé*, &c.

The *ی* consonant is our English *y*, both at the beginning and at the end of words or syllables, being in the latter case always preceded by a vowel. It is really a sad mistake for us, who possess this useful consonant, and are aware of its nature, to adopt the lame expedient to which other languages are forced to have recourse, namely, the use of the vowel *i*, with or without the diæresis over it. Take, for instance, the word *تربیہ*, where the consonant *ی* is reduplicated, and compare the lame and erroneous transcription by an eminent French author, *terbüë*, which is at variance even with the French rules of diæresis, with the plain method rendered possible by our estimation and use of *y*, as a consonant equivalent to the oriental *ی* consonant, namely, *tèrbìyyÉ*, in which the syllables are *tèr-bìy-yÉ*, precisely as in the original, the reduplication being merely what we sometimes practise ourselves by placing a dash over *m* or *n*, when we have omitted a second one, as in the word *coñm*. This was very frequently practised in manuscripts before the invention of printing. French authors have an excuse for not using the *y* in this, to us, natural manner, because they do not recognise it as a consonant in their own language; but for us to adopt their imperfect substitute is to abandon gratuitously an advantage of no mean character.

When the *hÈMZÉ* is placed over a *ی* in the middle of words, the two dots which usually distinguish the letter are omitted. But it is frequently the case, that whereas, in an original Arabic word, a *ی* with a *hÈMZÉ* is correctly used, the same word, on passing into Turkish, loses its *hÈMZÉ*, and the *ی* becomes a long vowel, resuming its suppressed dots. Thus the Arabic word *استمذان* (*isstì'zān*) becomes generally in Turkish *استیدان* (*isstīzān*).

To finish what we have to note respecting the various uses of the *hÈMZÉ*, we may here say, that at the end of a very few words it is found without any letter to support it, though sometimes a *و* is added under it to those words.—*Ex.* *جزء* (*or جزؤ*) *jùz'*, *بدء* (*or بدؤ*) *bèd'*. In this case, if the word be alone, or at the end of a phrase, it is very common to add to it, in pronouncing, a vowel homologous to the one in the word, and *جزء* is then uttered *jùz'u*, *بدء* as *bèd'i*, and so forth. In a kind of imitation of this rule, a certain number of nouns ending in *أ* (but which, in the original Arabic, have a *hÈMZÉ* after that letter) assume a *hÈMZÉ* after them, with *èssÉRÉ* as its vowel-point, when they are in Persian construction with a following noun. Thus the word *ایفا* *īfā* (originally *ایفأ* *īfā'*), in construction with the word *دین* *dèyn*, becomes *ایفأدین* *īfā'i-dèyn*. It is, however, more usual nowadays to use a supplemental *ی* instead of the *hÈMZÉ* in this case, so that the same two words would be written *ایفایدین* *īfāyi-dèyn*.

Having had occasion to mention the distinction of the Turkish letters as *hard* and *soft*, we may here elucidate the meaning of the terms, as the subject has a very great part to play in the euphony of the language. Any Englishman can appreciate the distinction between the value of *a* in *wall*, *call*, *tall*, &c., and of the same letter in *father*, *arm*, *part*, &c.; and perceive that the first value is broad, hard, and masculine; whereas the latter is soft and feminine. So to an ear accustomed to French is the difference between the vowels of *bulle* and *boule*. We do not, however, carry our distinctions any farther than the vowels; whereas the Easterns, as the alphabet shows, not having vowel letters by which to point their distinctions, have introduced them into the consonants instead. We will not contend that this is the correct view of the case; for my practical knowledge of spoken Arabic, in its purest dialect, is not sufficient to enable me to judge of the shape into which the organs of speech have to be thrown, when pronouncing respectively ت and ط, ح and ه, س and ص, ز and ظ, ق and ك, for instance. We believe they are really the representatives of effectively different modes of utterance in the original language; but we are also convinced that it would be impossible to convey to an English, or to any European mind, a just appreciation of the differences. Nor, as far as the Turkish is concerned, is this necessary; and, for all practical purposes, we are convinced that by throwing upon the vowels alone the effect of the distinction of the letters into hard and soft, we have adopted the most effective method of rendering the subject clear and easy to our readers. We will therefore simply observe that ح, ط, ظ, ع, and ق are the hard letters, generally followed by the hard vowels *α*, *a*, *i*, *o*, *u*; whereas ت, ز, س, ك, ه, and hÈMZÉ, are the soft consonants, generally followed by the soft vowels *a* *é*, or *É*, *i*, *u*, or *u*; and that the remaining letters may be considered neutral, both because they are not ranged in pairs, and because they are followed by vowels, sometimes of the one class, sometimes of the other, though far more frequently by those of the soft class. It is, indeed, one great characteristic of this beautiful language, to soften and embellish every word it adopts.

Reduplication of a letter in Turkish is not the mere matter of orthography that it is in English. On the contrary, when a letter is doubled in writing, it must be doubled in pronouncing, as we do with the letter *d* in *mid-day*, with *l* in *full long*, with *n* in *thin nose*, with *s* in *less smoke*, or with *t* in *fat turkey*. In Turkish there are two modes of reduplicating a letter: the first is, as with ourselves, by simply writing the two one after the other, as in the word قوللانمق (kùllanmak), where the *l* is doubled, in the word اوممق (ùmmak), where the *m*

is repeated, and in many cases where the locative preposition δ (dÉ or da) follows a word ending in d . The second method is of Arabic origin, and is confined in use to Arabic words mostly, with a few Persian exceptions. By this method the letter to be sounded double, that is once at the end of a syllable, and again at the beginning of the next following syllable of the same word, is only written once; but in manuscripts where the diacritical marks are used there is a sign, called تشدید (tèshdīd), and figured thus —, which is placed over the letter written, just as the dash is sometimes employed in our old manuscripts to indicate that the letter over which it is placed should have been repeated in writing: the difference is, that the Arabian sign indicates that the letter must be repeated in pronunciation, *or so dwelt upon as to be equivalent to two letters*. This Arabian rule of reduplication is carried still further; for in cases where a noun, preceded by the definite article ال, commences with any one of the letters ت, ث, د, ذ, ر, ز, س, ش, ص, ض, ط, ظ, or ن, then, in pronunciation, the ل of the article is omitted, and the first letter of the noun is doubled. As this rule is of pretty frequent application in compound proper names and adverbial expressions, adopted bodily into Turkish, we have represented this suppression or conversion of the ل, by using our own common apostrophe, followed by the letter the sound of which takes the place of the original one of the ل; being further moved to the adoption of this method by the consideration that, in these compound expressions, the ا of the Arabic article is also suppressed in the utterance, and its place taken by the vowel which, theoretically and grammatically, always terminates ordinary Arabic nouns. Thus the proper name عبد الرحيم is figured by us, as it is pronounced, “Abdu-'r-Ràhīm, &c. In further illustration of this subject, we may explain that in Arabic الله (for الاله) ilāh means *a god*, and this word, with the article ال, forms by contraction الله Allāh, the God, the true and very God; from which again, by composition and suppression, is formed the proper name “Abdu-'llāh,” generally written erroneously Abdalla, or Abdallah.

We now come to the consideration of the Turkish consonants when they follow a vowel in a syllable. This may be divided into three branches:—First, when the vowel begins a syllable, having no other consonant before it (and we may here remark that in Turkish a vowel can never begin a syllable which is not the first of a word); secondly, when the vowel has another consonant before it in the syllable; and thirdly, when the consonant under consideration is followed by another consonant in the same syllable.

As to the first case, it follows, from what we have already explained, that ا is

the only vowel that can commence a Turkish word, either followed immediately by a consonant or with a و or a ی intervening; thus ات is either àt or èt, اوت is òt or ùt, ایت is ìt; or, as in the last example, the intervening vowel may be long, and the word read īt, and the sole ا may itself be long, as in آل āl, آن ān, &c.

With respect to the second case, the syllable is composed of two consonants, the first of which bears (or would bear, if marked) the vowel-point, and may be or not followed by one of the three vowel letters ا, و, or ي, and these again may be either long or short. Ex. لب lèb, دل dīl, ذل zùll; باش bāsh, قول kòl, قیز kìz; حاج hājj, زور zùr, تیز tīz.

In the third case, the final consonant follows the preceding one in exactly the same manner as in similar words of our own language, but with this difference, that with us the preceding consonant is limited to a small class (except in cases of orthographical reduplication or composition, such as ll, ss, ch, sh, ph, th, ck, &c.) called liquids, namely l, n, r, with s, and sometimes p, if followed by t; whereas in Turkish every consonant is capable of being followed by every other. Thus we have the words دخل dàkhl, عفو “àfv, عزو “àzv, امر èmr, قتل kàtl, وجه vèjh, رهن rèhn, &c., which must appear quite unnatural to English eyes and ears, and which, we may explain, are generally Arabic words of two syllables originally, from which the final vowel has been dropt. These words are, however, not in perfect keeping with the spirit of the Turkish, for in that language we meet with a less combination of consonants than even in English or any of those derived from Latin. The consequence is, that the Turks very frequently intercalate a vowel between the two following consonants, when a vowel does not follow the word; and we generally hear them say èmir for èmr, hùkyum for hùkm, &c., in the first case; though they correct this when the opportunity offers, and say èmri-‘ālī, hùkmu-shèrīf, &c.

This quality of a consonant, viz. its not being followed by a vowel, is called its *quiescent state* (سكون sùkyūn), and is denoted in manuscripts by the sign [◌] — placed over it. The sign is called جزم jèzm.

We must here add a remark as to two circumstances which will be noticed in the body of the dictionary, by our readers, as seeming incongruities, but which are only the necessary and regular consequences of two leading bases of the Turkish language, its euphony and its euphuism. We have already touched

upon the sequence of hard vowels with hard consonants, and soft vowels with soft consonants; but the first of the circumstances to which we now allude is, that in words or inflexions and affixes of Turkish origin, if the syllables bearing the vowel-point èsséré (or value of *i*, *i*) be immediately preceded, in the same word, by a syllable having the vowel-point ùturu (*o*, *u*, *u*, *u*), then the syllable or syllables having the èsséré are influenced by the preceding ùturu, and all are sounded as though they bore that vowel-point. The word ùturu is itself an instance: its orthography is ^واوتُرى, but the last syllable is affected by the vowel of the preceding one. The rule is, that when the value of the preceding ùturu is one of the hard vowels *o* or *u*, then the èsséré takes the sound of *u*; and when the preceding vowel is either of the soft sounds *u* or *u*, it takes the value of *u*. Ex. حَكْمِنِي ^وهùkmunu, عَذْرِي ^و“ùzrumu; قَوْلِكْزِي ^وkòlunguzu, or ^وkùlunguzu. These latter syllables are always short and unaccented. Attention to this rule, and freedom from obtrusiveness in the pronunciation of the affected syllables, constitutes one of the niceties of the Turkish language; and I may add, that after the first affected syllable, the sound is again slightly modified in both cases *towards*, but not *to*, the value of *u* or *i* respectively, according as the tone is of the hard or soft class.

The second of these two circumstances may be said to be the very reverse of the former, inasmuch as it consists in the pronunciation as *i* or *i*, of the vowel-point ùturu accompanied by a vowel ^و. Its occurrence is limited to one syllable of a few classes of words, viz. the last syllable of the aorist indicative and aorist active participle, of such verbs as form them in ^وور, which is then pronounced *ir* or *ir* accordingly as the tone of the word is soft or hard. Ex. كَلُور is pronounced ghèlir, صَالَانُور is pronounced sàllanir. The last syllable of the first gerund is also affected in this way when the tone of the verb is not that of ùturu. Ex. كِيدُوب ghèdip, كَلُوب ghèlip, بَاقُوب bākīp, &c. Purists, however, pronounce all these words as they are written. Again, the syllable ^ولُ which ends so many adjectives, is pronounced *li* or *li* in a general way.

To conclude these remarks, we have now only to add that, as in all languages, there are in Turkish a few words of every-day use which have an accepted pronunciation more or less at variance with their orthography. We have pointed these out in parenthesis, by the side of the correct pronunciation (when this is also used by persons of education), or by itself (when everybody

uses the incongruous pronunciation alone). We shall not do amiss to notice, also, that, in ordinary conversation, a few words are used as Turkish singulars, which are, in reality, Arabic plurals ; but this is not correct in writing. Such are the words اولاد èvlād (children) child ; رجال rijāl (men) a state functionary ; كبار kibār (great men) a grandee, &c. Even in writing, the Arabic singulars of these words are not used, but the phrase is turned ; as, *one of the children, one of the state functionaries, &c.*

REDHOUSE'S DICTIONARY.

PART I.—ENGLISH AND TURKISH.

- A, An, *art.* بر *bîr*.
- Abaft, *ad.* and *pr.* کیرود *ghèrida*, قیچ *qich*
طرفنده *kich-tàrafinda*.
- Abandon, *v.a.* ترک *bràkmak*, اترک *tèrk-et*,
واز کچمک *vàz-ghèchmek*; چیقماق *chìkmak*; قاچماق *kàchmak*;
—*ed, p.p.* متروک *mètrūk*; عارسز *“arsiz*,
چاپقین *chàpkin*.
- Abash, *v.a.* اوطاندرماق *ûtândirmek*,
کیرماق *kèrmak*, محجوب *màhjüb-et*.
- Abate, *v.a.* ازالماق *àzàltmak*, کیرماق *kèrmak*,
اشاغی وارماق *tènzil-et*, تنزیل *àshàghi-vàrmak*; —, *v.n.* ازالماق
àzàlmak.
- Abbey, *s.* مناستر *mànastir*.
- Abbot, *s.* مناستر بشی *mànastir-bàshi*.
- Abbreviate, *v.a.* قصالتماق *kèssàltmak*,
اختصارا *ikhtissâr-et*; —*ed, p.p.* قصه *kèssa*,
مختصر *mùkhtassâr*.
- Abbreviation, *s.* اختصار *ikhtissâr*; مختصر
mùkhtassâr.
- Abdicate, *v.n.* ترک سلطنتا *tèrki-sàl-*
tanàt-et, سلطنتدن چکلمک *sàltanàt-*
dan-chèkilmek.
- Abdomen, *s.* قارن *kàrn*.
- Abed, *ad.* يتاقده *yàtakda*.
- Abet, *v.a.* یوزویرمک *yüz-vèrmek*; یاردم
yàrdim-et.
- Abhor, *v.a.* هیچ سومامک *hich-sévma-*
mek, منفور طوتماق *mènfūr-tùtmak*.
- Abhorrence, *s.* تنفر *tènèffur*.
- Abide, *v.a.* اوطورماق *òturmak*, قالمق
kàlmak, ساکن او *sākin-òl*.
- Ability, *s.* اقتدار *iktidâr*, قدرت *kùdret*;
هنر *hùner*, قابلیت *kābiliyyèt*.
- Abject, *a.* مسکین *mìsskin*; کبی *mìsskin-*
ghìbi.
- Abjure, *v.a.* یمین ایدوب برامق *yèmin-*
-èdup-bràkmak, ترک *tèrk-et*.
- Ablative, *s. or a.* مفعول عنه *mèfūlun “anh*.
- Ablaze, *ad.* مشتعل *mùshtà “il*.
- Able, *a.* قادر *kādir*, الندن کلور *èlindan-*
ghèlir, مقتدر *mùktèdir*.
- Able-bodied, *a.* صاغ *sàgh*, صاغلم *sàgh-*
lām. [ghùssl.
- Ablution, *s.* ابدست *àbdèsst*, غسل
- Aboard, *ad.* کبی ایچنده *ghèmi ìchinda*.
- Abode, *s.* یر *èv*, ییر *yèr*, مسکن *mèsskèn*.

Abolish, *v.a.* قالدرمىق kàldirmek, لغوا làghv-et
فسخا fèsskh-et.

Abominable, *a.* فنا fèna, مردار mùrdàr
(mùn-), منفور mènfüür.

Abominate, *v.a. v.* abhor.

Abomination, *s.* نفرت nèfrèt; بوق bòk,
منفورشى mènfüür-shèy.

Aborigines, *s. pl.* اصل يزلولر àssl-yèrliler.

Abortion, *s.* دوشوك dùshuk.

Abortive, *a.* بوش bòsh, نافله nàfila,
بيهوده bihūdè.

Abound, *v.n.* چوق چوق او chòk-òl, چوق
بولنمق chòk-bùlunmak.

About, *pr.* اطرافنده ètràfina, اطرافنده
ètràfinda; دائر dà'ir; تقريباً tākrība,
تخمينا tàkhmīna; جوارنده jìwàrinda,
اوستنده ùsstunda; يقينلارنده yàkinlarinda;
صورلنده sùralarda, صرلاره sùlarinda;
—, *ad.* اوتته برو ùté-bèri;
محيطاً àshàghi-yùkàri; اشاغى يوقارى
mùhītan; طولاشمسيلا بربار dòlāsh-
massīla-bèrābér; to go or set about,
v.a. باشلامق bàshlamak; ايتتمك
ètmetek, يول طوتمق yàpmaq, يول توتتمق
yòl-tùtmak.

Above, *pr.* يوقارىسينده yùkàrissina,
يوقارىسينده yùkàrissinda; فوقنده fèv-
kina, فوقنده fèvkinda; دن زياده dàn-
ziyādè; —, *ad.* يوقارى yùkàri,
يوقارىده yùkàrida.

Abrade, *v.n.* اشنمق àshinmak; —, *v.a.*
اشندرمىق àshindirmek.

Abreast, *ad.* يان يان يانه yàn-yàna.

Abridge, *v.a. v.* abbreviate.

Abroad, *ad.* طشره tàshra (dèshàri),
طشرهده tàshrada (dèshàrda).

Abrogate, *v.a. v.* abolish.

Abrupt, *a.* باش اشاغى bàsh-
àshàghi; ترس tèrss.

Abscess, *s.* چبان chiban.

Abscond, *v.n.* قاچمق kàchmak;
صاقلنمق ghìzlènnek, كيزلنمك
sàk-
lanmak. [ghàybūbèt.

Absence, *s.* يوقلوق yòkluk, شيبوبت

Absent, *a.* يوق yok, غايب ghā'ib;
دالغين dàlghin; — one's self, *v.a.*
غايب او ghā'ib-òl, كتمك
ghìtmek, صاوشمق sàwushmak.

Absinth, *s.* پلين اوتى pèlin-òtu.

Absolute, *a.* مطلق mùtlak, مستقل
mùsstàkill.

Absolutely, *ad.* مطلقاً mùtlaka.

Absorb, *v.a.* اچمك ichmek, چكمك
chèkmek, المق àlmak.

Abstain, *v.n.* پرهيزا pèrhiz-et, صاقلنمق
sàkinmak, چكنمك chèkinmek.

Abstemious, *a.* پرهيزكار pèrhizkyār.

Abstinence, *s.* پرهيز pèrhiz.

Absurd, *a.* مسخرهلق màsskharalik; محال
mùhāl (impossible).

Abundance, *s.* بوللوق bòlluk, چوقلوق
chòkluk, كشرت kèssrèt.

Abundant, *a.* بول bòl, چوق chòk.

Abuse, *s.* فساد fèssād; يولسزلوق yòl-
suzluk; يولسزقوللانش yòlsuz-kùl-
lànish; سو كوب صايمه sù-
ghub-sàyma; —, *v.a.* يولسزقوللنمق
yòlsuz-kùllànmak; سو كوك sùgh-
mek.

Abut, *v.n.* واریتمق dāyanmak ; واریتمق
vārmak.

Abyss, *s.* واریطه vārta, حفرة hūfré.

Academy, *s.* مدرسه mèkteb ; مكتب mèdréssé.

Accede, *v.n.* موافقتا kā'il-òl, قایل او
mūwāfakāt-et.

Accelerate, *v.a.* تسريع tēssrī'-et,
تعمیلا tà'jīl-et, حیزلاندرصق hīzlan-
dirmak. [būl-et ; اخذا àkhz-et.

Accept, *v.a.* المقی àlmak ; قبولا kà-

Acceptance, *s.* اخذ àkhz ; قبول kàbūl.

Acceptation, Acception, *s.* معنا mà'nà.

Access, *s.* دخول dūkhūl.

Accident, *s.* قضا kàzā ; عرض 'àraz.

Accidental, *a.* تصادفی ittifākī, اتفاقی
tēssādufī ; عرضی 'àrazī.

Accidentally, *ad.* از قضا èz-kàzā, قضا
kàzārā, قضا ایله ittifākā, اتفاقا

Acclivity, *s.* یوقش yòkush. [ila.

Accommodate, *v.a.* یرویرمک yèr-
-vèrmek ; ایشنی کورمک ishini-
-ghyùrmek.

Accommodation, *s.* یر yèr ; ایشک
ishing-ghyùrulmassi.

Accompany, *v.a.* برابرکتتمک bèrābèr-
-ghitmek, رفاقتا rēfākāt-et.

Accomplice, *s.* قباحه ارقه داشی kàbā-
hat-àrkadashi, ارقه داش arkadash,
معاون mu'avin.

Accomplish, *v.a.* بجرمک bèjermek,
باشارمق bāsharmak, حصوله کتورمک
hūssūla-ghètirmek ; تمام tāmām-et,
ایتمام itmām-et, اکمال ikmāl-et,
تکمیل tèkmīl-et.

Accord, *s.* اتفاق ittifāk, اتحاد ittihad ;
—, *v.a.* ویرمک vèrmek, احسان ih-
sàn-et, انعام in'ām-et.

Accordance, *s.* مطابقت mùtābakāt,
وفق wèfk.

According (to or as), *pr.* کوره
-é-ghyùré ; اوزره ùzéré ; —ly, *ad.*
اکاکوره ànga-ghyùré.

Accouchement, *s.* وضع حمل vwáz'i-hāml.

Accoucheur, *s.* ایه هکیم èbé-hèkīm.

Account, *s.* حساب hissāb : — *v.a.*
صایمق sàymak, طوتمق tūtmak, عدا
'àdd-et, اعتبارا i'tibār-et ; — for,
v.a. جواب ویرمک jè-wāb-vèrmek ;
سبببنی کوسترمک sèbè-
bini-ghyùsstermek, حکمتنی اکلامق
hikmètini-ànglamak ; — book, *s.* دفتر
dèfter.

Accountable, *a.* مسؤل mēss'ūl.

Accumulate, *v.a.* برکمک bìrikmek,
طوپلانمق tòplānmak ; —, *v.a.*
طوپلانمق bìrikdirmek, برکمک
lāmak, جمعاً jèm'-et.

Accumulation, *s.* برکدرش bìrikdirish ;
طوپلانیش tòplānish ; یغین yìghin.

Accuracy, *s.* طوغریلق dòghruluk, صحت
sihhāt.

Accurate, *a.* طوغری dòghru, صحیح sàhīh.

Accursed, *a.* ملعون mèl'ūn.

Accusation, *s.* شکایت shìkyàyet, اسناد
issnād, اتهام ithām.

Accuse, *v.a.* حقنده شکایتا hàkkinda-
-shìkyàyet-e-, اتهام ithām-et.

Accused, *s.* مدعی علیه mùddà'a-
-àlcyh.

Accuser, *s.* مدعی mùddà“i.

Accustom, *v.a.* الشدردمق àlishdirmak;
— one's self, *v.n.* الشتمق àlishmak,
عادت ايدنمك “ādet-èdinmek;
اعتیاد ا i“tiyād-et. [mè'lūf.

Accustomed, *a.* الشقی àlishik, مألوف

Ache, *s.* اغری āghri, سانجی sànji, سزی
sizi, وجع vèja“, درد dèrd; —, *v.n.*
اغريمق āghrimak, سزلمك sızlémek.

Achieve, *v.a.* ياپمق yàpmak, فعله
fi“lÉ-ghètirmek.

Acid, *a.* اكشى èkshi: sub-acid, *a.*
مايخوش màykhòsh. [hümüzàt.

Acidity, *s.* اكشيلك èkshilik, حموضت

Acknowledge, *v.a.* اقرارا ikràr-et,
اعترافا i“tiràf-et, تسليما tèsslīm-et,
بلمك bìlmek, طانيمق tànimak.

Acknowledgment, *s.* سند sèned; تشكر
tèshèkkyur; اقرارا ikràr.

Acme, *s.* اوج evj.

Aconite, *s.* خائق الذئب khānik-u‘zzīb.

Acorn, *s.* پلاموط pàlamut. [vèrmek.

Acquaint, *v.a.* خبرويرمك khàBER-

Acquaintance, *s.* خبر khàBER, معاومات
mà“lūmāt; بلدك bildik; الفت ùlfèt.

Acquainted, *a.* خبردار khàBERdàr, بلور
bìlir, خبرى اولان khàBÉri-òlan.

Acquiesce, *v.n.* راضى او rāzi-òl, قائل او
kā'il-òl, موافقتا mùwāfakàt-et.

Acquiescence, *s.* رضا rizā, موافقت
mùwāfakàt.

Acquire, *v.a.* المق àlmak, الهكتورمك
èlÉ-ghètirmek, كسب ا پيداا pèydā-et,
كسب ا kèssb-et, اسيكصال ا tàhsīl-et,
ا سيكصال ا isstihsāl-et.

Acquit, *v.a.* تبريه ا tèbriyyé-et; — one's
self, *v.n.* تبريه ا ذمتا tèbriyyè-i-
-zimmèt-et.

Acquittal, *s.* تبريه معناسنده حكم tèbriy-
yé-mà“nàssinda-hùkm.

Acquittance, *s.* مقبوض سندی màkbūz-
sènédi, ابراسندی ibrà-sènédi.

Acre, *s.* دونم dùnum.

Acrid, *a.* اجى āji, سرت sèrt.

Across, *pr.* بر يانندن اولبر ياننه bir-yànin-
dan-ò-bir-yànina, چاچواري اوله رق
hàchwàri-òlarak, ارقورى àrkiri (ày-
kiri).

Act, *s.* ايش ish, عمل fi“l, عمل “àmél;
فصل fàssl; —, *v.n.* ايشلمك ishLÉ-
mek, ايتمك ètmek, ياپمق yàpmak,
حرکت ا hàrékèt-et.

Action, *s.* ايش ish, عمل fi“l, عمل
“àmél; دعوى dà“wà; غوغا ghàw-
gha (kàwgha), جنك jènk, محاربه
mùhàrèbé, دوکش dùghush.

Active, *a.* ايشگذار ishghyuzàr; كسكين
kèsskin, سرت sèrt; *verb active,*
فعل معلوم مستعدى fi“li-mà“lūmi-
mùta“àddī.

Actor, *s.* اويونجى òyunju, مقلد mùkàllid.

Actress, *s.* اويونجوى قارى òyunju-kàri.

Actual, *a.* اصل àssl, ذات zāt.

Actually, *ad.* حالا hāla, شمدى shimdi,
حقيقتاً fi“l-fì“l, بالفعل bì-l-fì“l; الان
hàkikàtan, فى الحقيقه fī-l-hàkīka.

Acute, *a.* سيورى sivri; اينجه inja; عقلو
“aklli, در ايتلو dirāyetli; (disease)
يكي ظهور ايتمس yèngi-zùhūr-ètmish;
— angle, زاويه ا حاده zāviyyè-i-hāddé.

Acuteness, *s.* فراست dirāyèt, فراسست fērāssèt, عقل "àkl.

Adamant, *s.* پولاد pūlād.

Adapt, *v.a.* اویدرمتق ùydurmak.

Adapted, *a.* مناسب اویغون ùyghun, مناسب mūnāssib, موافق mūwāfik.

Add, *v.a.* قاتمق kàtmak, علاوه "ilāvÉ-et, ضم zàmm-et; — up, *v.a.* یكونا yèkyun-et, جمعاً طوپلامق tòplamak, جمعاً "jèm-et.

Adder, *s.* انكرک ènghérèk, افعی èf"à.

Addict one's self, *v.n.* الشمق àlishmak, عادت ایدنمک "ādet-èdinmek.

Addicted, *a.* مبتلا mùbtélā.

Addition, *s.* علاوه "ilāvÉ, ضم zàmm; (arith.) جمع "jèm, قره جمله kàra-jümlé.

Additional, *s.* قاتمه kàtma, علاوه "ilāvÉ, زائد zā'id; يدك yèdek. [chùruk.

Addle, Addled, *a.* چوروك jùrk, جلق jùk.

Address, *v.a.* سویلمک sùwèylémek, خطاب! khàtāb-et; کوندرمک ghyùndermek; (a letter) مکتوبک اوستنی mèktubung-ùsstunu-yàzmaq; —, *s.* هنر hùner, معرفت mà"rifèt, مکتوبک اوستنی mèktubang-ùsstu; سمت sèmt, یر yèr, آدرس àdrèss.

Adduce, *v.a.* ایراد ایراد irād-et. [ùsstāz.

Adept, *s.* اوستا ùssta, استاد ùsstād, استان

Adequate, *a.* الویرر èlvèrir, یتشور yèti-shir, وافی wāfi, کافی kyāfi.

Adhere, *v.n.* یاپشمق yàpishmak, طوتمق tütmaq; ملازمتا mùlāzémèt-et.

Adherent, *s.* تابع tābi, طرفدار tàrafdar.

Adhesion, *s.* یاپشما یاپشما lùssūk, لسوق yà-pishma.

Adhesive, *à.* یاپشکان yàpishkàn, لزوجیتلو lüzüjiyyèti.

Adieu, *int.* ای و الله èy-và-'llàh, اللهم اوغور اوله àllāha-issmàrladik; اوغور اوله òghur-òla, اوغور لر اوله òghurlar-òla; خوش کلدک sàfā-ghèlding, صفا کلدک khòsh-ghèlding; سلامتله sèlāmètla; دعا èd-du"ā; والسلام wè-'ss-sèlām.

Adjacent, *a.* یتین yàkin, جوار jèwār, همجوار hèmjiwār; بیتشک bìtishik, ملصق mùlāssik, متصل mùttāssil.

Adjective, *s.* صفت sifāt. [tèrfik-et.

Adjoin, *v.a.* قاتمق kàtmak, ترفیقاً

Adjourn, *v.a.* بشقه وقته براتمق bāshka-wākta-brākmak; —, *v.n.* بشقه وقت طوپلانمق اوزره مجلس شه مدیلک طاغلمق bāshka - wākta - tòplanmak - üzéré - mèjliss-shìmdilik-dāghilmak.

Adjournment, *s.* بشقه وقته احواله bāshka-wākta-ihālÉ.

Adjudicate, *v.n.* دعوی فصلاً dà"wà-fāssl-et; —, *v.a.* حکمà hùkm-et.

Adjunct, *s.* تتمه tètimmÉ, ضمیمه zā-mīmÉ; یارد مجبی yārdimji.

Adjure, *v.a.* یالوارمق yàlvàrmak, رجاء rijā-et, نیازا niyāz-et.

Adjust, *v.a.* اویدرمتق ùydurmak, توغریلمق dòghrultmak, تصحیحاً tàsshih-et.

Adjustment, *s.* تصحیح tàsshih.

Adjutant, *s.* الای امینی àlay-èmini.

Admeasurement, *s.* مساحه mèsāhè.

Administer, *v.a.* باقمق bàkmak, رؤیتاً

rū'yèt-et, ادارە idārÉ-et; ويرمك
vèrmek, ايجورمك yèdirmek, ايجورمك
ichirmek, تناول ايتدرمك tènāvul-
-èttirmek.

Administration, s. ادارە idārÉ; وكلاى
vùkèlā-tàkimi.

Admirable, a. شايان ghyüzèl, كوزل
shāyāni-tàhsīn.

Admirably, ad. پك اعلا pèk-à-"là.

Admiral, s. بحريه پاشاسى bàhrìyyÉ-
-pàshassi, اميرال àmirāl; قيودانه پاشا
kàpudāna - pàsha; lord - high —,
قيودان پاشا kàpudān-pàsha (kàptan-
pàsha), قيودان دريا kàpudāni-dèryā;
vice — of the fleet, بحريه فيريقى
bàhrìyyÉ-fèrīki; vice —, بطرونه پاشا
pàtrūna-pàsha; rear —, ارياله پاشا
iriyāla - pàsha; — superintendant,
ليمان راييسى limān-rè'yissi-pàsha;
—'s ship, پاشا كهميسى pàsha-ghè-
missi, سنجاق كهميسى sànjak-ghèmissi.

Admiralty, s. بحريه قپونسى bàhrìyyÉ-
-kàpissi; (at Constantinople) ديوانخانه
diwankhānÉ; first lord of the —,
بحريه ناظرى bàhrìyyÉ-nāziri.

Admiration, s. بىك-ننش bèghénish,
مستاكسن mùsstàhsèn.

Admire, v.a. بىك-نمك bèghènemek,
تاكسين tàhsīn-et. [mèrākli.

Admirer, s. عاشق "āshīk, عراقلى

Admission, s. اخذ àkhz, قبول kàbūl;
تسليم ghīrish, دخول dūkhūl; تسليم
tèsslīm, قبول kàbūl.

Admit, v.a. المق àlmak, اخذ àkhz-et,
ايجوروقمق ichèri-kòmak, صوقمق

sòkmak, قبول kàbūl-et, تسليم tèss-
līm-et, اذن ويرمك izin-vèrmek.

Admittance, s. دخول dūkhūl.

Admixture, s. قاتما kàtma, قارشدرلامه
kàrishdirilma, علاوه "ilāvÉ.

Admonish, v.a. نصيكت ويرمك nàssī-
hāt-vèrmek, تنبيهه tènbiḥ-et.

Admonition, s. نصيكت nàssīhāt, تنبيهه
tènbiḥ.

Adolescence, s. كنجلك ghènjlik.

Adopt, v.a. طوتمق tùtmak; اويتمق
ùymak, امتثال àmtissāl-et; قبول
kàbūl-et; اولاد لغه قبول èvlādliḡha-
kàbūl-et.

Adoption, s. قبول وامتثال kàbūl-u-
-imtissāl; اخذ و قبول àkhz-u-kàbūl.

Adoptive, a. آخرتلك àkhirètlik.

Adorable, a. طاپنلور tàpinilir, سجده
سجدته شايان sèjde-vé-"ibādètÉ-
-shāyān. ["ibādèt.

Adoration, s. سجده sèjde, عبادت

Adore, v.a. سجده sèjde-e-, عبادت ا
"ibādèt-e-, پرستش pèrèstish-e-,
طاپنمق tàpinmak.

Adorn, v.a. زينتلندرمك zīnetlèndirmek,
تزيين tèzyīn-et.

Adrianople, s. ادرنه èdīrnÉ. [fezi.

Adriatic, s. وندك كورفزي Vènédik-kyūr-

Adrift, ad. يالكز صويك اقلنديسيمله كتمك
yàlkgiz-sūyung-ākīndissīla-ghīt-
mek-üzèré.

Adroit, a. چاپك chābuk, تتك tètik,
هنرلى hùnerli, معرفتلى mà"rifètli.

Adroitness, s. چاپكلك chābuklik, هنر
hùner, معرفت mà"rifèt.

Adulation, *s.* مداهنه *mūdāhané*.

Adult, *a.* and *s.* عقده بالغ *biyuk*, بيوك
“*ākla-bāligh*.”

Adulterate, *v.a.* صافلغنى بوزمق *sāfli-*
ghini-bòzmaq, ايچينه شى قاتمق *ichina-*
-shèy-kàtmak.

Adulterer, *s.* زانى *zānī*, زناكار *zīnākyār*,
زنپاره *zènpārè (zàmpàra)*.

Adulteress, *s.* روسپى زانيه *zāniyyé*, روسپى
ròsspi (òrosspò), فاحشه *fāhishé*.

Adulterous, *a.* زنائى *zīnākyār*, زناكار
zīnā'ī.

Adultery, *s.* زنا *zīnā*, زنپاردهك *zènpā-*
rèlik (zàmparalik), روسپىليك *ròss-*
pilik (òrosspòluk).

Advance, *v.n.* ايلروكلmek *iléri-ghèlmek*,
ايلرولmek *ilérilémek*; —, *v.a.*
ايلرولتمek *ilériletmek*, ايلروكلتورmek *iléri-*
ghètirmek, ايلروچككمek *iléri-*
chèkmek, ايلروسورmek *iléri-sürmek*;
ايراد *irād-et*, ايراد *dèr-pīsh-et*,
ايلرودن ويرmek *sùwèylémek*, ايلرولmek
iléridan-vèrmek: —, *s.* ايلروليش *iléridan-*
vèrish.

Advancement, *s.* ايلروليش *ilériléyish*;
ايلرولديش *ilérilédish*.

Advantage, *s.* كار *kyār*, فائده *fā'idé*,
“*nèf* نفع *mènfa'at*”; to take
fürsati-küllanmak.

Advantageous, *a.* كارلو *kyārli*, فائدهلو
fā'idéli.

Advent, *s.* قدوم *kūdūm*.

Adventure, *s.* ماجرا *mājērā*, سرگذشت
sèrghyuzèst, سرمايه تجارت حصه سى

sèrmāyè'ī-tijārèt-hisséséssi; —, *v.n.*

قومق *jèssāret-et*; —, *v.a.* قومق
kòmak.

Adventurer, *s.* سرسرى *sèrsèrī*, بختنه
كوكلور مجهول الاصل كمننه *bàkhtina-*
ghyùghènir-mèjhūlu-'l-àssl-kimèssné.

Adversary, *s.* خصم *khàssm*, دشمن
dùshmèn. [khālif.

Adverse, *a.* ترس *tèrss*, مخالف *mū-*

Adversity, *s.* بختسزلك *bàkhtsizlik*,
نكبت *dùshkyunluk*, دوشكونلك
nìkbèt, فلاكت *fèlākèt*.

Advert, *v.n.* اكرمق *imā-et*, ايما
àng-
-dirmak.

Advertise, *v.a.* اعلان *lān-et*;
خبرويرmek *khàber-vèrmek*.

Advertisement, *s.* اعلان *lān*.

Advice, *s.* خبر *khàber*; نصيحت *nās-*
-sīhāt; تدبير *tèdbīr*.

Advisable, *a.* مناسب *mùnāssib*.

Advise, *v.a.* نصيحت ويرmek *nāssīhāt-*
vèrmek; اخطارا *ikhātār-et*;
تدبير *tèdbīr-et*; —, *v.n.* استشارة *issti-*
-shārè-et, دانشمق *dānishmak*. Ill-
advised, عقلسز *āklsiz*.

Advocacy, *s.* التزام *iltizām*, صحابت
sāhābet.

Advocate, *s.* صحابت ايدن *sāhābet-*
-èden; دعوى وكيلى *dā'wā-vèkīli*;
—, *v.a.* صاحب چيتمق *sāhib-chik-*
mak (sā'ab), صحابت *sāhābet-et*,
تصحب *tāssāhhub-et*.

Æra, *s.* تاريخ *tārikh*; مبداء تعداد اوقات
mèbdè'ī-tā'dādi-èvkāt.

Aerial, *a.* هوائى *hàwā'ī*.

Æsthetics, *s. pl.* علم جمالات "ilmijemālat.

Afar, *ad.* اوزاق ūzāk, اوزاقده ūzākda.

Affability, *s.* چلبيلك chelébilik, تلطف taltàuf, تلطف تلطيف taltàif, نوازش nūwāzish.

Affable, *a.* چلبى chelébi, تلطفى تلطيفى taltàifji; to be affable with, *v.a.* تلطفيا taltàif-et.

Affair, *s.* ايش ish, مصلحت māsslāhat; وقعه jènk, محاربه mūhārebé; واک "à.

Affect, *v.a.* تأثيرا tè'sīr-et. [-nèzākèt.

Affectation, *s.* بوقدن نراكت bòkdan-

Affected, *a.* متأثر mùtè'èssir; ياپمه yāpma. [dòkunur.

Affecting, *a.* مؤثر mù'èssir, دو قنور

Affection, *s.* حس قلبى hēssi-kālbī; محبت mähābbèt, خلوص khūlūss, مرض khūssūss; علت "illèt, مراض mārāz. [bèt-mèshmūl.

Affectionate, *a.* محبت مشمول mähāb-

Affiance, *s.* اعتماد i'timād, توکل tèvèkkyul; —, *v.a.* نكاحa nīkyāh-et, عقدا "àkd-et.

Affidavit, *s.* بمين تحتنده ويرلان تقرير و yēmīn-tāhtinda-vérilān-tākrīr-ūbèyān.

Affinity, *s.* تزوجدن حاصل اولان قرابت tezèvvujdan - hāssil - òlan - kārābèt, صهریت sihriyyèt; مناسبت mūnāssébèt.

Affirm, *v.a.* اثباتا tāsddīk-et, تصدیقا issbāt-et, ادعا iddi"ā-et, سويلمك sūwèylémek.

Affirmation, *s.* تصدیق tāsddīk, اثبات issbāt; ادعا iddi"ā.

Affirmative, *a.* تصدیقى tāsddīkī, ثبوتى sūbūtī.

Afflict, *v.a.* كدرويرمك kēder-vèrmek; دوچار قيلمك dūchār-kilmak.

Affliction, *s.* كدر kēder; مصيبت müs-sībèt, بلا bèlā.

Affluence, *s.* زنگينلك zēnghinlik.

Affluent, *a.* زنگين zēnghin.

Afford, *v.a.* ویرمك vèrmek, كتورمك ghètirmek, ایراتا irāss-et; تحملا tànhāmmul-et.

Affranchise, *v.a.* آزادا āzād-et.

Affray, *s.* غوغا kāvgha.

Affront, *s.* معامله غیر لایقه mū"āmélè'i-ghāyri-lāyika, بد معامله bèd-mū"āmélé; —, *v.a.* قارشوقومق kārshikòmak; كوجندرمك ghyūjèndirmek, دارلتمق dāriltmak.

Afghan, *a.* افغان àfghān.

Afghanistan, *s.* افغانستان àfghānisstān.

Afire, *ad.* يانیور yāniòr.

Afloat, *ad.* یوزیور yūziyor.

Afoot, *ad.* ایاقده àyakda.

Afore-mentioned, afore-named, afore-said, *a.* مذکور mèzkyūr, مزبور mèzbūr, مسفور mēssfūr, مومى الیه mūmā-ìlèyh, مشارالیه mūshārun-ìlèyh.

Afraid (to be), *v.n.* قورقمق kòrkmak, خوفا khāv-f-et.

Afresh, *ad.* يکيدن yèngidan, مجدداً mùjèddédan; سکرراً mùkèrréran.

Africa, *s.* افریقه àfrīka.

African, *a.* افریقه لو àfrīkalu.

- Afront, *ad.* برابر bÈrābÈr, برحذاده bìr-hizāda.
- Aft, *ad.* کيرو ghèri, کيرويه ghèriya, کيرويه ghèrida, کيچه طوغرى kècha-dòghru.
- After, *pr.* دنصکرة dan-sòngra, بعد bà“da; —, *ad.* صکرة sòngra, بعده bà“dahù; —, *a.* (mar.) کيروکى ghèriki, کيروده کى ghèridèki.
- Afterbirth, *s.* صوك sòng.
- Afternoon, *s.* ايکندى وقتارى ikindi-wàkitlari. [bà“dahù.
- Afterwards, *ad.* صکرة sòngra, بعده
- Again, *ad.* يينه yinÉ (ghènÉ), تکرار tèkrār, تکراراً tèkrāran, بردها bir-dàhà.
- Against, *pr.* ئه a; ئه قارشو a-kārshi; قارشيسينه kārshissina; قارشيسينده kārshissinda; عليهينه “alèyhina, عليهينه “alèyhinda; خلافينه khilāfina, خلافينه khilāfinda.
- Agate, *s.* سليمانى sùlèymānī. (?)
- Age, *s.* ياش yāsh, سن sinn; عصر “āssr, دور dèvr, قرن kārñ; of age, *a.* بالغ bāligh, عقلم بالغ “ākla-bāligh; under age, *a.* صمى sàbī.
- Aged, *a.* کونلک ghyùnluq; ايلق àylik; ياشنده yāshinda; اختيار ikhtiyār, کوجه kòja, مۇسسن mùssinn.
- Agency, *s.* واسطه wāssita, وساطت wèss-ātèt, معرفت mà“rifèt.
- Agent, *s.* وكيل vèkīl, واسطه wāssita, آدم ādem (ādam). [ètmeqlik.
- Agglomeration, *s.* طوپ ايتمهکلىک tòp
- Aggrandizement, *s.* بيوتمهکلىک biyut-meqlik.
- Aggravate, *v.a.* دهافنا dàhà-fèna, et, دهابترا dàhà-bèter-et; قيزدرمق kiz-dirmak, دارلتمق dāriltmak.
- Aggravation, *s.* اغصاب igzāb.
- Aggregate, *a. & s.* مجموع mèjmū“.
- Aggression, *s.* تجاوز tèjāvuz, تخطى tàkhàtti.
- Aggressor, *s.* تجاوزوتخطى برله نزاعه سبب tèjāvuz-vè-takhàtti-birla-nizā“a-sèbeb-òlan.
- Aggrieved, *a.* مظلوم màzlūm, مغدور màghdūr, ستمديدە sitemdīdÉ.
- Agility, *s.* چاپکلىک chàbukluk.
- Agio, *s.* باش bàsh.
- Agitate, *v.a.* چالقاسمق chàlkamak; اضطراب و ييرمک iztirāb - vèrmek, قارشدرمق mùztàrib-et; قارشدرمق kārishdirmak.
- Agitation, *s.* چالقانیش chàlkànish; اضطراب iztirāb; تلاطم tēlātum, نهموج tēmèvvuj.
- Ago, *ad.* بوندن مقدم bündan-mùkād-dem, بوندن اول bündan-èvvèl.
- Agony, *s.* “azīm-iztirāb; عظيم اضطراب; حالة النزاع hālétu-’n-nèz“i.
- Agree, *v:n.* قول kàvl-et, مقاوله mù-kāvélé-et; قرار و ييرمک kārār-vèrmek; موافقتا rāzi-òl, موافق mòwāfakāt-et; اويتمق iyi-ghèlmek, اويتمق üymak, اويعون کلمک üyghun-ghèlmek, موافق کلمک mòwāfik-ghèlmek; مطابق او mùtābik-òl, توافق tòwàffuk-et; — together, *v.n.* اويوشمق üyushmak.

Agreeable, *a.* طاتلو tātli, كوزل ghyüzèl,
خوش khòsh, شیرین shīrīn, لطیف làtīf.
Agreeably to (*or* with), *ad.* تطبیقاً
tātbiqā, توفیقاً tèvfīkā. [mùkāvélé.
Agreement, *s.* قول kāvī, سوز suz, مقاوله
Agriculture, *s.* حرّاست zirā“āt, زراعت
and حرّاتت hīrāssèt, فلاحت fèlāhāt.
Agriculturist, *s.* اهل زراعت èhli-zirā“āt.
Aground, *ad.* قریه او طور مش kārāya-
-òturmush.
Ague, *s.* ستمه sītma, ایستمه issītma.
Ah, *int.* اه àh, واہ wāh, ایواہ èywāh,
حیف hàyf, دریغ dirīgh.
Ahead, *ad.* ایلرو iléri.
Ahoy! *int.* ای èy.
Aid, *s.* یاردم yārdam, اعانه i“ānē,
امداد imdād, معاونت mù“āvenèt;
—, *v.a.* یاردم یاردم-et, اعانه
i“ānē-et, معاونت معاونت-et.
Aide-de-camp, *s.* یاور حرب yāvèr,
یاور حرب yāvèri-hàrb.
Ail, *v.n.* what ails me? نهم وار nèm-vār;
— thee? نهك وار nèng-vār; — him,
her, it? نهسی وار nèssi-vār; — us?
نه کزو وار nèmiz-vār; — you? نه گز وار
nèngiz-vār; — them? نه لری وار nèléri-
-vār.
Ailing, *a.* کیفسز kèyfsiz, خسته khāssta,
مزاج میزاج mizājsiz, نامزاج nāmizāj.
Ailment, *s.* کیفسزلیک kèyfsizlik, خسته لیک
khāsstalīk; علت illèt; درد dèrd.
Aim, *v.n.* نشان المقق nīshān-ālmak;
قور مقق kùrmak, امل èmel-et; —, *s.*
قصد kassd, امل èmel, مرام mèrām,

مقصود mākṣūd; نشان الش nīshān-
ālish.
Air, *s.* هوا hēwā (hāwa); نفس nèfess;
طور tàwr; —, *v.a.* کوشتر مک
ātēsha-ghyūsstermek, کونشتر مک
ghyùnēsha-sèrmek, هوا یه سر مک
hāwaya-sèrmek, هوا ویر مک
hāva-vèr-
mek; to give one's self airs, اطوار
ātwār sātmak.
Air-balloon, *s.* بالون bālon. [(tùfèghi).
Air-gun, *s.* یل تفنگی yèl-tùfèngihī.
Air-hole, *s.* نفس نفسلیک nèfesslik,
نفس دلیکی.
Airy, *a.* هوادار hāwadār. [nèfess-dèlighī.
Ajar, *a.* اچق àchīk.
Akin, *a.* خصم khèssm.
Alabaster, *s.* اق مرمر àk-mèrmèr.
Alacrity, *s.* مسارعت mùssāra“āt
ممنونیت mèm-nūniyyèt.
Alarm, *s.* قورقو kòrkū, خوف khāvī,
دهشت dèshet; خبر khāber; —
v.a. قورقو ویر مک kòrkutmak,
قورقو ویر مک kòrkū-vèrmek, تخویف
tàkhwīf-et, اخافه ikhāfè-et.
Alas, *int.* ای ày, وای wāy, واہ wāh,
حیف hàyf, دریغ dirīgh.
Albania, *s.* ارناود ولایتی àrnāwd-vilāyèt.
Albanian, *s.* and *a.* ارناود àrnāwd.
Albeit, *c.* هر نقدر hēr-nākadar, سده
issada.
Alchemist, *s.* کیمیاگر kīmiyā-ghèr.
Alchemy, *s.* علم کیمیا “ilmi-kīmiyā.
Alcohol, *s.* روح rūh.
Alcove, *s.* حجره hùjré. [āghāz
Alder-tree, *s.* مرورا غاجی mùrvèr-
ghājī.
Alderman, *s.* اعیان a“yān.

Ale, *s.* بیاض ارپه صویبی bèyaz-ârpa-sûyu.
 Alembic, *s.* انبیک inbik.
 Alert (to be on the), *v.n.* اویانق او
 ûyânîk-òl, درت کوز او durt-ghyûz-ò,
 کوز قولاق او ghyûz-kûlâk-òl.
 Algebra, *s.* جبر jèbr.
 Algiers, *s.* جزایر Jézâ'ir.
 Alias, *ad.* نام دیگر nâmi-dîghêr.
 Alien, *s.* اجنبی èjnébi; یبانبجی yâbânji.
 Alienate, *v.a.* اخره تملیک ا àkhâra-tèm-
 lîk-et, تبریدا tèbrîd-et. [mak.
 Alight, *v.n.* قونمق ènmek, انمک kòn-
 Alike, *a.* بکزر bèngzèr, مشابه mù-
 shâbih, بر bir.
 Aliment, *s.* غذا ghîdâ, بیمه جک yèyé-
 jek, بسلیه جک bèssléyéjek, یمک
 Alimony, *s.* نفقه nâfaka. [yèmek.
 Alive, *a.* دیری diri, صاغ sâgh, برحیات
 bèr-hâyât, حیاتده hayât-da.
 Alkali, *s.* القلی âlkalî.
 All, *a.* هپ hêp, بتون bitun, جمیع
 jêmî, "جمله jùmlé; above —
 خصوصاً khûsûsâ; after — خلاصه کلام
 khûlâsê-'i kélâm.
 Allay, *v.a.* تسکینا tèsskîn-et.
 Allegation, *s.* دعوی dà'wâ, قضیه
 kâziyyé.
 Allege, *v.a.* ایرادا irâd-e.
 Allegiance, *s.* تبعیت tèba'îyyèt;
 صداقت sâdâkât.
 Alleviate, *v.a.* خفیفاتمک khâfîfletmek,
 تخفیفاً tàkhfîf-et.
 Alley, *s.* چیقمز دار صوقاق dâr-sòkak,
 صوقاق chîkmâz-sòkak.
 Alliance, *s.* اتفاق ittifâk.

Allied, *a.* متفق mùttèfik.
 Alligator, *s.* تمساح tîmsâh.
 Allocution, *s.* نطق nùtk.
 Allot, *v.a.* تخصیصا tàkhsîss-et.
 Allotment, *s.* حصه hissé.
 Allow, *v.a.* برآقماق brâkmak, قومهق
 kòmak, اذن ویرمک îzin-vèrmek,
 رخصت ویرمک rûkhsât-vèrmek,
 جواز ویرمک jèwâz-vèrmek, ویرمک
 vèrmek, تعیین ا tà'yîn-et, تخصیصا
 tàkhsîss-et; — of, قبول ا kâbûl-et;
 — for, حساب ا hissâb-et; —, *v.n.*
 تسلیم ا tèsslîm-et, اعتراف ا tirâf-et.
 Allowable, *a.* جائز jâ'iz.
 Allowance, *s.* کونده لک àylîk, ایلق
 ghyûndélik, یللق yâllîk, تعیین tà'yîn,
 تعیینات tà'yînât; to make — for,
v.a. حسابده داخل ا nâzar-et, نظرا
 hissâba-dâkhil-et.
 Alloy, *s.* التونه کومشه قاتلان باقر âltina-
 ghyûmîsha-kâtîlan-bâkîr; عیار "âyâr.
 Allude to, *v.a.* ایما imâ-et, اکره
 ângdîrmak.
 Allure, *v.a.* جزب ا jèzb-et.
 Allurement, *s.* جازبه jâzibé.
 Alluring, *a.* جازب jâzib.
 Allusion, *s.* ایما imâ, اکره ângdîrîsh.
 Ally, *v.a.* رابطه واحد تحتنه ادخال ا
 râbitâ'i-wâhidé-tâhtina-îdkhâl-et; —,
s. متفق mùttèfik.
 Almanack, *s.* سالنامه tàkwîm, تقویم
 sâlnâmé.
 Almighty, *a.* قدیر kâdîr.
 Almond, *s.* بادام bâdem.
 Almoner, *s.* امام imâm.

Almost, *ad.* همان hēman (hēmen),
ازقالدی àz-kàldi.

Alms, *s.* صدقه sādaka.

Aloes, *s.* صبر sàbr; wood of —,
عوداغاجی “ud-àghaji.

Aloft, *ad.* یوقاری yùkàri, یوقاریده yù-
kàrida (yùkàrda).

Alone, *a.* یالکز yàlkgiz, تنها tènha,
باشلوباشنه bāshli-bāshina; all —,
یاپه یالکز yàpa-yàlkgiz.

Along, *ad.* بویونجه bòyunja; come
along! کل باقالم ghèl-bàkàlim; go
along, کیت بقالم ghit-bàkàlim,
هایدی سکدر àshinga-ghit, ایشکه کیت
hàydi-sìktir.

Alongside, *ad.* یاننده yànina, یاننده yà-
ninda; — one another, قارن قارنه
kàrn-kàrna, بورده بورده یه bòrda-bòr-
daya.

Aloof, *ad.* اوزاقدە ùzàkda, الارغده àlār-
ghada.

Aloud, *ad.* پیک pèk, جهراً jèhran,
صوت بلندایله sàvti-bùlènd-ila.

Alphabet, *s.* الفبا èlif-bā (èlif-bè).

Alphabetically, *ad.* حروف هجائرتیمی اوزره
hùrūfu-hèjā-tèrtibi-ùzéré.

Already, *ad.* شمیدی بیلده shimdi-bilé,
اول وقتیه قالمیه رق òl-wàkta-kàlmaya-
rak.

Also, *c.* كذلك kèzālik, وكذلك vè-
kèzālik, ده dé, دخی dākhi, ودخی
vé-dākhi, وهمدخی vè-hèm-dākhi,
وبرده vè-bir-dé, وهمدده vè-hèm-dé,
همدده hèm-dé.

Altar, *s.* مذبح mèzbàh.

Alter, *v.a.* دیکشدرمک dighishdirmek,
باشقه هیمتته قومتی bāshka-hèy'èta-kò-
mak, محوواثباتا تبدیل et, تبدیل et,
مأهف-و-ئسبأت-ئت; —, *v.n.* دیکشمک
dighishmek, تغیرا tàghàyyur-et.

Alteration, *s.* تبدیل tèbdil; محوواثبات
màhv-u-issbāt.

Altercation, *s.* نزاع nizā, منازعه mù-
nāza, غوغا ghàwgha (kàwgha).

Alternate, *a.* متبادل mùtébādil, متناوب
mùténāvib; on alternate days, *ad.*
کون اشوری ghyùn-àshiri.

Alternate, *v.n.* نوبتلمشک nùbetleshmek.

Alternately, *ad.* نوبتله nùbètla, متناوبه
mùténāvibétén, علی المناوبه “àlè-'l-
-mùnāvébé.

Alternative, *s.* چاره chāré, باشقه یول
bāshka-yòl, طریق اخر tàrīki-àkhār.

Although, *c.* هر نقدر hèr-nàkadar,
ایسه ده issada.

Altitude, *s.* ارتفاع irtifā.

Altogether, *ad.* نمتون بتون bitun-bitun.

Alum, *s.* شاب shàb.

Alluminium, } s. بردرلو معدن bìr-dùrlu

Alluminum, } -ma”den.

Always, *ad.* دائماً dā’ima, هر زمان
hèr-zàmàn, هر وقت hèr-wàkít.

Amanuensis, *s.* کاتب kyātib.

Amass, *v.a.* طوپلامق tòplamak

berkirmek, جمعاً jèm-et

Amateur, *s.* هوسلو hàvèssli.

Amaze, *v.a.* تعجب ایتدرمک tà’ajjub
-èttirmek; amazed, *a.* متعجب mù-
ta’ajjib, حیران hàyrān; to b

—, شاشمق tà'ajjub-et, تعجبا ,
shàshmak, حيران قالمق hàyrān-kāl-
mak, باقه قالمق bàka-
-kālmak.

Amazing, *a.* عجب "ajīb (ājā'ib),
غريب ghàrīb ; —ly, *ad.* چوق chòk.

Ambassador, *s.* ايلچي èlchi, سفير sèfīr.

Amber, *s.* كهربا kèhrubā (kèhlibār).

Ambergrease, Ambergris, *s.* عنبر "ànbèr.

Ambiguous, *a.* مغلق kàpānik, قپانق
mùghlāk.

Ambiguity, *s.* مغلق mùghlāklik.

Ambition, *s.* حرص الشان hārssu-'sh-
-shān, حرص حكومت hārssi-hùkyū-
mèt. [-'sh-shān.

Ambitious, *a.* حريص الشان hārīssu-

Amble, *s.* راهوان rāhwān, اشكين èsh-
kin ; —, *v.n.* اشمك èshmek,
راهوان اشكين èshkin-ghìtmek,
راهوان اشمك rāhwān-ghìtmek,

Ambler, Ambling-horse, *s.* راهوان
rāhwān, اشكين باركبير èshkin-bārgħīr
(bèghir).

Ambuscade, Ambush, *s.* پوصو pūssu ;
to lay an ambush, پوصى قورمق
pūssu kūrmaq ; to fall into an am-
bush, پوصى يه طوتلمق pūssūyyè tūtul-

Amen, *int.* امين āmīn. [mak.

Amenable, *a.* مسؤل mèss'ul.

Amend, *v.a.* طوغرلتمق dòghrultmak,
اصلاح èsslāh-
-et- ; —, *v.n.* برازا يواو bìr-āz-īyi-òl,
ايواولمغه يول طوتلمق
īyi-òlmagħa-yòl-

Amendment, *s.* قرق fārḳ. [-tùtmak.

Amends, to make, *v.n.* تصمين tàz-

mīn-et, ترصيه ويرمك tarziyyé-vèr-
mek ; اجيسنى چيتمارمق àjissini-chì-
kàrmak.

America, *s.* امريكا Amérika.

American, *s. and a.* امريقالو Amérikali.

Amethyst, *s.* جبلقوم jèbélòkum.

Amiable, *a.* كوزل خويلو ghyùzèl-
-khüylu, طاتلو tàtli. [dòsstāné.

Amicable, *a.* Amicably, *ad.* دوستانه

Amidst, *pr.* اورته سنده òrtassinda,
اراسنده àrassinda.

Amidships, *ad.* اورته يرلرينه طوغرى òrta-
-yèrlérina-dòghru.

Amiss, *a.* فنا fēna, سقط sàkat.

Amity, *s.* دوستلى dòsstluk, دوستى
dòsstī, محبت màhàbbèt, سخاوت
mùkhādénèt.

Ammonia, *s.* نشادر nishàdir.

Ammoniac, *s.* نشادر nishàdir.

Ammunition, *s.* باروت bārut, جبخانه
jèbkhāné.

Amnesty, *s.* عفو عام "àfvi-"āmm.

Among, Amongst, *pr.* اراسنه àras-
sina, اراسنده àrassinda.

Amorous, *a.* عاشقانه "āshikāné.

Amount, *s.* مبلغ mèblagh ; طوپ tòp,
يكون yèkyūn ; —, *v.n.* بالغ باو bā-
ligh-òl.

Amphibious, *a.* هم صوده هم قرده ياشار
hèm-sūda-hèm-kàrada-yàshar.

Ample, *a.* بول بول ghènish.

Amplitude, *s.* سعه مشرق si'ā'i-mèshrik.

Amputate, *v.a.* كسمك kèssmek, قطع
kāt"-et. [kāt".

Amputation, *s.* كسلمه kèssilmé, قطع

Amulet, *s.* نُسْكَه nùsskha (mùsska).

Amuse, *v.a.* اَكْلَنْدِرْمَك èghlëndirmek ;

— one's self, *v.n.* اَكْلَنْمَك èghlèn-

An, *art.* بِر bir. [mek.

Analogous, *a.* مُشَابِه mùshābih, مُقَيِّس مقيس
màkīss. [مُقَيِّس قِيَاس kiyāss.

Analogy, *s.* مُشَابَهَةٌ mùshābēhèt ;

Analysis, *s.* حَل hāll.

Analyze, *v.n.* حَلَّا hāll-et.

Anarchy, *s.* فِسَاد fèssād, اِخْتِلَال ikhtilāl.

Anathema, *s.* لَعْنَةٌ là "nèt, بَدَدْعَا bēd-
-dù "ā, اَفُورُوز àforòz.

Anatomize, *v.a.* تَشْرِيحًا tēshrih-et.

Anatomy, *s.* تَشْرِيح tēshrih.

Ancestor, *s.* جَد jēdd (pl. اَجْدَاد èjdād.)

Ancestry, *s.* اَجْدَاد èjdād ; نَسَب nēsseb.

Anchor, *s.* تِيْمُور tīmūr (dēmir), لَنْكِر
lēnghēr ; —, *v.a.* تِيْمُورْلَمَك dēmir-

lémek ; —, *v.n.* تِيْمُورْلَمَك dēmir-lé-

mek, تِيْمُورْاَتْمَق dēmir-àtmak ; at

—, تِيْمُورْلُو dēmirli ; to cast —,

دَمِيْرْاَتْمَق dēmir-àtmak ; to weigh

—, دَمِيْرِيْ قَالْدِرْمَق dēmiri-kāldirmak.

Anchorage, *s.* تِيْمُورْيِيْرِي dēmir-yēri,

تِيْمُورْلِيْجَك dēmirlyéjek-yēr.

Anchored, *a.* تِيْمُورْلُو dēmirli.

Anchovy, *s.* سَارْدَلَه sārðèla.

Ancient, *a.* اَسْكِي èsski, قَدِيْم kādīm,
كَارْقَدِيْم kyāri-kādīm.

Ancients, *s. pl.* مُتَقَدِّمِيْن mùtakād-
dimīn, اَسْكِي زَمَانْ اَدْمَلْرِي èsski-zā-
mān-ādamlari.

And, *c.* وَ vè, دَخِي dākhi.

Anecdote, *s.* فِكْرَه fīkra, مَانْكَابَه mànkabé.

Anemone, *s.* مَانِسَه mànissha.

Angel, *s.* مَلِك mēlek, مَلَائِكَه mèlā'iké.

Angelic, *a.* مَلِكِي mēlekī.

Anger, *s.* قِيْزَغِيْنَلِيْق dàrghinlik, قِيْزَغِيْنَلِيْق
kìzghinlik, غَضَب ghāzab.

Angina, *s.* خِنَاق عِلْتِي khunnāk-"illèti.

Angina pectoris, *s.* بِر نُوْع ضِيْق الصَّدْر bìr-
nēv-"i-zīku-sādr.

Angle, *s.* كُوشَه kyùshé, زَاوِيَه zāvīyyé ;

—, *v.n.* اَوْلْتَه اِيْلَه بِالْقِ اَوْلَمَق òlta-ila-
bālik-āwlamak.

Angry, *a.* دَارْغِيْن dàrghin ; to be —,
v.n. دَارْلَمَق dārilmak, قِيْزَمَق kizmak,

غَضَبَه كَلْمَك ghyùjēnmek, غَضَبَه كَلْمَك
ghāzaba-ghēlmek, حِدْتَلَنْمَك hīd-

dētlēnmek.

Anguish, *s.* عَظِيْم دَرْد "àzīm-dērd, عَظِيْم
دَرْد "àzīm-kēder.

Angular, *a.* كُوشَه لُو kyùshéli.

Animal, *s.* حَيَوَان haywān ; —, *a.*
حَيَوَانِي haywānī.

Animalcule, *s.* حَيَوَانْجِيْق haywānjik.

Animate, *v.a.* جَانْ وَيْرْمَك jān-vērmek,
جَانْلَنْدِرْمَق jānlandirmak, اَحْيَا
ihyā-et.

Animated, *a.* بِشَاشْتَلُو bēshāshèti.

Animation, *s.* بِشَاشْت bēshāshèt.

Animosity, *s.* عِدَاوَت "ādāvèt, كِيْم
kīn, كِنِيَه kīné.

Aniseed, *s.* اَنَاسُون ànassòn.

Ankle, *s.* طُوْبُوْق tòpuk.

Annalist, *s.* مَوْرَخ mùvèrrikh, مَوْرَخ نُوْبِيْس
wāk"à-nùwīss. [tàwārīkh).

Annals, *s. pl.* تَارِيْخ tārikh (pl. تَوَارِيْخ
tawārīkh).

Annex, *v.a.* اِلْحَاقًا ilhāk-et, اِلْحَاقًا
zāmm-et.

Annihilate, *v.a.* وجودینى قالدیرمق vù-jūdini-kaldirmak, افنا یوقا yòk-et, ifnā-et.

Anniversary, *s.* کون ghyùn.

Announce, *v.a.* خبرویرمک khàber-vèrmek, افاده تېبلیغا tèbligh-et, ifādē-et.

Annoy, *v.a.* تعجیزا tā“jīz-et, صقندی ادیت ویرمک sīkinti-vèrmek, راحتسزا rāhatsiz-et; کوجنده گھوئندیرمک ghyùjèndirmek, کتمک گھوئجونا-ghìtmek.

Annoyance, *s.* صقندی ادیت èziyyèt, sīkinti.

Annoying, *a.* ادیمک کوجنده کیدر àdaming-ghyùjuna-ghìder.

Annual, *a.* سنوی sènēvī.

Annuity, *s.* ایراد سھیم sèhīm, irād.

Annul, *v.a.* فسخا fèsskh-et, ابطالا ibtāl-et, بطلالا battāl-et. [minda.

Annular, *s.* حلقه رسمنده hālka-rèss-

Annum, *s.* سنه sènē; per annum, ییلده yilda, سنوی sènēvī.

Anoint, *v.a.* یاغ سورمک yāgh-sùrmek, تدهینا tèdhīn-et. [dèhhèn.

Anointed, *a.* مدهن مېسح mèsih, mù-

Anomalous, *a.* Anomaly, *s.* خلاف العاده khàlāfu-'l-“ādē.

Anonymous, *a.* امضاسز imzāssiz.

Another, *a.* دیکربر باشقه بر bāshka-bir, دیگهربر dìgher-bir.

Answer, *s.* جواب jèwāb; —, *v.a.* جواب اولمق jèwāb-vèrmek; —, *v.n.* کفیل او òlmak, کفیل او ùymak; — for, کفیل او kèfīl-ol; مسؤل او mèss'ul-ol.

Answerable, *a.* مسؤل mèss'ul.

Ant, *s.* قارنجه kàrinja.

Antagonist, *s.* خصم khàssim.

Antarctic, *a.* جنوبی jènūbī.

Antecedent, *a.* سابق سالف sālif, سابق sābik, مقدم mùkàddem; —, *s.* مقدم mùkàddem, موصول به mèvsūlun-bih.

Antechamber, *s.* دیوانخانه dīwankhānē.

Antediluvian, *a.* طوفانندن اول tūfāndan-èvvēl.

Antelope, *s.* جیران jèyrān (jèylān), اهو āhū.

Antemeridian, *a.* اوایلندن اول uylēden èvvel.

Anterior, *a.* سابق سالف sālif, سابق sābik, مقدم mùkàddem.

Anthropophagi, *s. pl.* یامیام yàmyām.

Antichrist, *s.* دجال dèjjāl.

Anticipate, *v.a.* اویمق ùmmak, مأسولا m'è'mūl-et; اول طورانمق èvvēl-dāwranmak; طلب اولنمزدن اول حس taleb-òlunmazdan-èvvēl-hiss-èdup-vèrmek-yākhud-yàpmak.

Antics, *s. pl.* مسخرهلق māsškharalīk.

Antidote, *s.* علاج “ilāj.

Antimony, *s.* تیموربوزان tīmūr-bòzan (dèmīr-bòzan).

Antipathy, *s.* نفرت nèfrèt; عداوت “ādāvèt, خصومت khūssūmèt.

Antique, *s.* عننقه “antika; —, *a.* اسکی èsski, عتیق “atīk, قدیم kādīm, کارقدیم kyāri-kādīm.

Antiquity, *s.* عننقه “antika; اسکی èsski-zāmān.

Antler, *s.* بوینوز bòynuz.
 Anus, *s.* مقعد màk“àd.
 Anvil, *s.* اورس ùrss.
 Anxiety, *s.* قضاوت kàssāvèt; تلاشی
 tēlāshī (tēlāsh).
 Any, *pro.* بر bir, براز bīr-àz, بعض bà“zi;
 هیچ hīch, هیچ بر hīch-bīr.
 Anybody, *pro.* كمنسه kìmèssné
 (kìmssé).
 Anyhow, *ad.* نصل اولورسه nàssl-òlursa;
 هیچ بر درلو hīch-bīr-dùrlu.
 Apace, *ad.* چابك chàbuk.
 Apart, *ad.* ایری àyri.
 Apartment, *s.* اوطه òda; دائره dā‘iré.
 Apathy, *s.* قیدسزلیک kàydsizlik, عدم
 تقید “àdēmi-tàkàyyud.
 Ape, *s.* میمون màymūn, شبك shèbek;
 —, *v.a.* تقلیدا tàklīd-et.
 Aperient, *a.* مسهل mùsshil (ss-h).
 Aperture, *s.* دلیک dèlik, ارالق àralık,
 اچقلاق àchīklık, نفسلك nèfesslik.
 Apex, *s.* رأس rè’ss, ذروه zīrvé.
 Aphelion, *s.* حضيض hàdīd.
 Apiece, *ad.* بهرینه bèhèrina.
 Apocryphal, *a.* مشکوک mèshkyūk.
 Apogee, *s.* حضيض hàdīd. [lémek.
 Apologize, *v.n.* عذر دیله مک “ùzr-dì-
 Apology, *s.* عذرنامه “ùzrnāmé; عذریانی
 “ùzr-bèyāni.
 Apoplexy, *s.* طمله dàmla, نزول nùzūl.
 Apostasy, *s.* ارتداد irtidād.
 Apostate, *s.* مرتد mùrtèdd (mùrtād),
 دونمه dùnma.
 Apostatize, *v.n.* دیندن دونمک dīnin-
 dan-dùnmek.

Apostle, *s.* رسول rēssūl, مرسل mùrsèl;
 the apostles of Christ, حواریون
 hàwārīyyūn. [ìsspēnchiyār.
 Apothecary, *s.* اسپنجیار èjzāji, اجزاجی
 Appal, *v.a.* قورقتمق kòrkutmak,
 تخویفا tàkhwīf-et.
 Appanage, *s.* ارپهلق àrpalık, باشمقلق
 bàshmaklık.
 Apparatus, *s.* طاقم tàkim, الات ادوات
 àlāt-èdawāt.
 Apparel, *s.* اثواب èsswāb (èssbab),
 لباس libàss, البسه èlbissé.
 Apparent, *a.* ظاهر zāhir, بدیدار bèdīdār,
 هوادا hùwèydā, آشکار āshikyār.
 Apparently, *ad.* غالبا ghāliba; ظاهرا
 zāhira. [yālé.
 Apparition, *s.* ظهور zùhūr; خیاله khà-
 Appeal, *v.n.* دوشمک dùshmek, صیغتمق
 sìghinmak; مراجعتا mùrāja“àt-et.
 Appear, *v.n.* کورنمک ghyùrunmek,
 ظهورا ghyùzikmek, کوزکمک
 zùhūr-et; it appears, *v. imp.* غالبا
 ghāliba; کلور ghèlir, کورنیور ghyù-
 runiyor.
 Appearance, *s.* صورت sūrèt, هیئت
 hèy‘èt; کورنش ghyùrunush; ظهور
 zùhūr.
 Appease, *v.a.* تسکین tèsskīn-et.
 Append, *v.a.* ضما zàmm-et, علاوه
 “ilāvé-et.
 Appendage, Appendix, *s.* تتمه tè-
 timmé, ضمیمه zàmīmé, علاوه “ilāvé.
 Appertain, *v.n.* راجع او rāji“ol, منوط او
 mènūt-ol, متعلق او mùta“àllik-ol.
 Appetite, *s.* اشتها ishtihā (ishtàh.)

- Applaud, *v.a.* ستایش *sitàyish-et.*
- Applause, *s.* ستایش *sitàyish.*
- Apple, *s.* الما *Èlma.*
- Applicable, *a.* دوقنور *dòkunur ;*
مناسبت اور *mùnāssébèt-àlir.*
- Application, *s.* دوقندرش *dòkundurush,* دوشش *yàpishdirish ;*
دوشش *dùshush,* باش اورش *bāsh-ùrush*
(*wùrush*), مراجعت *mùrāja“àt ;*
چالشش *chālīshish,* سعی وغیرت *sà“y-*
-u-ghàyrèt, صرف ذہن *sàrfi-zìhn,*
جد و جهد *jidd-u-jèhd.*
- Apply, *v.a.* دوقندرمق *dòkundurmak,*
یاپشدرمق *yàpishdirmak ;* سورمک *sùrmek ;*
طلا *tàtā ;* تطبیق *tàtbīk-et ;*
تلا *tìlā-et ;* —, *v.n.* باش اورمق *bāsh-*
wùrmak, دوشمک *dùshmek,* مراجعت *mùrāja“àt-et ;*
— for, استمک *isstémek,* مطالبہ *isstid“ā-et,*
مطلوبہ *mùtālébē-et,* مطلوب *màtlūb-et ;*
—, one's self, چالشمق *chālīshmak,*
سعی *sà“y-et,* سعی وغیرت *sà“y-u-*
-ghàyrèt-et.
- Appoint, *v.a.* نصب *tà“yīn-et,* تعیین *nāssb-et,* تخصیص *tākhsīss-et.*
- Appointment, *s.* مأموریت *mè‘mūrīyyèt ;* ایش *ish.*
- Apportion, *v.a.* حصہ حصہ تقسیم *hīssé-*
-hīssé-tāksīm-et. [nāssib.]
- Apposite, *a.* مناسب *yòllu,* یولو *mù-*
- Appraise, *v.a.* قیمت تقدیر *kīmèt-*
-tākđīr-et, بچمک *bàhà-bīchmek*
(*pàhà*).
- Appreciate, *v.a.* تقدیر *tākđīr-et,*
قدرینی بلمک *kādrīni-bīlmek.*
- Apprehend, *v.a.* طوتمق *tùtmak,* یقالمق *yàkalamak,*
اخذ و گرفت *àkhz-u-*
-ghìrft-et ; اکلماق *ànglamak*
(*ànnamak*), درک *dèrk-et ;* قورقمق *kòrkmaq.*
- Apprehension, *s.* اخذ و گرفت *àkhz-u-*
-ghìrft ; فہم و ادراک *fèhm-u-ìdrāk ;*
قورقو *kòrkū.* [kussu-òlan.]
- Apprehensive, *a.* قورقوسی اولان *kòr-*
- Apprentice, *s.* شاگرد *shāghird ;* —, *v.a.*
شاگرد لکہ و بیرمک *shāghirdlīghē-vèrmek.*
- Apprenticeship, *s.* شاگرد لکہ *shā-*
ghirdlik. [mek.]
- Apprize, *v.a.* خبر و بیرمک *khāber-vèr-*
- Approach, *s.* یول *yòl ;* تقرب *tākàr-*
rub ; —, *v.a. & n.* تقرب *tākàr-*
rub-et, یقینلاشمق *yàkinlashmak,*
یقین وارمق *yàkin-vàrmak.* [isstīhsān.]
- Approbation, *s.* استکسان *tāhsīn,* تحسین
- Appropriate, *v.a.* تخصیص *tākhsīss-et ;*
—, *a.* مناسب *mùnāssib.*
- Approval, *s.* استکسان *isstīhsān ;* on
—, *ad.* مخیر *mùkhāyyèr.*
- Approximate, *a.* تخمینہ *tākribī,* تقریبی *tāk-*
tākhmīnī ; —, *v.n.* تقرب *tākàr-*
rub-et. [tākhmīna.]
- Approximately, *ad.* تقریباً *tākribā,* تخمیناً
- Approximation, *s.* تقرب *tākàrrub ;*
تخمین *tākhmīn.*
- Apricot, *s.* زردالو *kāyssi,* قیسی *zèrdāli.*
- April, *s.* نیسان *nīssān.*
- Apron, *s.* پشتمال *pèshtamāl.*
- Apropos, *a. & ad.* مناسب *mùnāsīb.*
- Apt, *a.* مستعد *mùsstā“idd.* [vwèjilé.]
- Aptly, *ad.* مناسبتی و جہلہ *mùn-āsībēti-*

Aptitude, Aptness, *s.* استعداد *iss-ti*“dād. [kèzab-suyu.
 Aquafortis, *s.* کذاب صوبی *tizāb*, تیزاب
 Aqueduct, *s.* کمر صوبولی *sù-yòlu*, کمر
kÈMER, کمرلر *kÈMERLER*.
 Arab, *s.* عرب “*àrab*.
 Arabia, *s.* عربستان “*àrabistan*.
 Arabic, *s.* عربچه “*àrabja*.
 Arable, *a.* اکلور بچلور *èkilir-bichilir*,
 مزرعه *mèzrū* ; —, land, *s.* مزرعه
mèzra“à, طرلا *tàrla*.
 Ararat, Mt., *s.* اغری طاغی *aghri-dāghi*.
 Arbiter, Arbitrator, حکم *hàkEM*.
 Arbitrate, *v.n.* ایردا *àyrd-et*.
 Arc, *s.* قوس *kāvss*.
 Arch, *s.* کمر *kÈMER*.
 Archer, *s.* کمانکش *kèmanchèsh*.
 Archery, *s.* کمانکشلیک *kèmanchèshlik*.
 Architect, *s.* معمار *mì*“mār, قالفه *kàlfa*.
 Architecture, *s.* فن معمارى *fènni-mi*“-
mārī ; بنا *bìnā* ; بنالار *bìnālar*.
 Archives, *s. pl.* قیودات *kùyüdāt*,
 دفترخانه *dèfterkhānÉ*, اوراق مخزنى
èvrāk-màkhzÉni.
 Arctic, *a.* شمالی *shimālī*.
 Ardent, *a.* اتشلو *àtèshli* ; یانار *yānar*.
 Ardour, *s.* گرمیت *ghèrmìyyèt*.
 Arduous, *a.* کوچ *ghyùch*, چتین
chètin, متعسر *mùtā*“*àssir*.
 Area, *s.* سطح *sàth* (t-h.)
 Argue, *v.n.* لکردی *làkirdi-et*, مباحثه
mùbāhèssÉ-et ; چکه یارشى *chèngÉ-*
yārishi-et.
 Argument, *s.* لکردی *làkirdi*, کلام
kèlām, سوز *sùz*.

Arid, *a.* قورو *kūru*, چول *chùl*.
 Arise, *v.n.* قالمق *kàlkmak* ; طوغمق
dòghmak, طلوع *tùlū*“*et* ; نشئت
nèsh“*èt-et*, لازم کلمک *lāzim-ghÈlmek*.
 Aristocracy, *s.* کبار *kibār*.
 Aristocrat, *s.* کباردن برى *kibār-den-biri*.
 Arithmetic, *s.* علم حساب “*ilmi-hissāb*
 (hès-). [*“ilmi hissāb*.
 Arithmetician, *s.* اهل علم حساب *èhli-*
 Ark, *s.* Noah’s —, نوح کیمسى *nūh-*
-ghèmissi ; — of the covenant,
 تابوت سکینه *tābūti-sèkīnÉ*.
 Arm, *s.* قول *kòl* ; سلاح *silāh* ; —, *v.n.*
 سلاحلنمق *silāhlanmak* ; —, *v.a.*
 دوناتمق *silāh-vÈrmek* ; ویرمک
dònatmak.
 Armada, *s.* دونما *dònanmā*.
 Arm-chair, *s.* قولتقلی *kòltuklu*, قولتقلی
 صندالییه *kòltuklu-sāndāliyyÉ*.
 Armenia, *s.* ارمنستان *èrmènisstān*.
 Armenian, *a.* ارمنی *èrmèni* ; —, *s.*
 ارمنی *èrmèni* ; ارمنیجه *èrmèniyjÉ*.
 Armfull, *s.* قوجاق طولوسى *kùjak*,
kùjak-dòlussu.
 Armillary sphere, *s.* کره مشبکه *kyürÉ-*
‘i-mùshèbbékÉ.
 Armistice, *s.* متارکه *mùtārékÉ*.
 Armlet, *s.* بازوبند *bāzūbènd*.
 Armorer, تفنگجی *kàlījji*, قلمجی *tù-*
fènkji, چاقمقجی *chàkmakji*.
 Armory, *s.* جبه خانه *jèbÉ-khānÉ*.
 Armour, *s.* زره *zìrh* ; سلاح *silāh*.
 Armpit, *s.* قولتق *kòltuk*.
 Army, *s.* اردو *òrdu*, عسکر “*àssker*.
 Aromatic, *a.* قوقولو *kòkulu*.

Around, *ad.* and *pr.* اطرافه ètrāfa,
اطرافده ètrāfda.

Arouse, *v.a.* قالدرمىق kàldirmak,
اوياندرمىق ùyàndirmak.

Arrange, *v.a.* ترتيب ديزمىك dìzmek, ترتيب
تèrtib-et, نظامه قومىق tanzīm-et, تنظيم
nizāma-kòmak; قرارلاشدرمىق kārār-
lashdirmak.

Arrangement, *s.* ترتيب tèrtib, نظام
nizām; قرار kārār. [صف sàff.

Array, *s.* ترتيب tèrtib, نظام nizām,

Arrayed, *a.* كميلىو ghìyili, ملبس mù-
lèbbèss. [bākāyā.

Arrears, *s. pl.* مانده māndé, بقايا

Arrest, *s.* حبس hābss; —, *v.a.*

اخذوك عرفتا àkhz-u-ghìrifet-et;
توقيفا tèvkīf-et.

Arrival, *s.* قدوم kùdūm, كلش ghèlish;
وصول vùssūl, وارش vārish.

Arrive, *v.n.* كلمىك ghèlmek, وارمىق vār-
mak, وصول بولمىق wāssīl-òl, واصل او
wùssūl-būlmak. [tèkèbbur.

Arrogance, *s.* تعظم tà“àzzum, تكبر

Arrogant, *a.* متكبر mùtékkèbbir.

Arrogate to one's self, *v.a.* قالقشمىق
kàlkishmak, اوزريننه المق ùzérinè-
-àlmak.

Arrow, *s.* اوق òk, تير tīr, سهم sèhm.

Arse, *s.* كوت ghyùt, دبر dùbr, كون kyūn.

Arsenal, *s.* طوخانه tòp-khānè.

Arsenic, *s.* سيچان اوتى sèchan-òtu.

Arson, *s.* خانه ياقمىق khānè-yàkmak.

Art, *s.* صنعت sàn“àt; فن fènn;

معرفة mà“rifèt; حيله hīlé.

Artery, *s.* شاه طمر shāh-dāmar.

Artful, *a.* حيله باز shèytàn, حيله باز
hīlébāz.

Artfulness, *s.* حيله بازلك hīlébāzlık.

Artfully, *adv.* حيله ايله hīlé-ilé.

Artichoke, *s.* انكنار inghinār; Jerusalem
—, ييرالماسى yēr-èlmasi.

Article, *s.* “متاع màtā, مال māl; بند
bend, فقرة fīkra; definite —, حرف
hàrfi-tà“rīf; indefinite —, ادات تبهيم
èdāti-tébhīm.

Artifice, *s.* حيله hīlé.

Artificer, *s.* اصناف èssnàf, اهل صنعت
èhli-sàn“àt.

Artificial, *a.* مصنوع mù-
sànnà, صنعى sùn“i, ياپمه yàpma, تقليد tàklīd.

Artillery, *s.* طوبجى عسكرى tòplar, طوبجى
تòpji-“àsskeri; — man, *s.* طوبجى
تòpji. [èhli-sàn“àt.

Artisan, *s.* اصناف èssnàf, اهل صنعت

Artist, *s.* رسام rèssām.

Artless, *a.* صافدرون sāfdérūn; حيله سز
hīléssiz.

As, *c.* چونكه chūnku, چون chūn; *ad.*

ايكن ikèn; as . . . as . . ., قدر kàdr;
as soon as, ديغى كىبى -dighi-ghìbi; as
it were, as though, سانكه sànki; as
for, as to, كلنجه ghèlinjé; as much,
بو قدر bù-kàdr, اولقدر òl-kàdr (ò-);
as much as . . ., قدر kàdr; as well as,
قدر kàdr, كىبى ghìbi.

Ascend, *v.a.* and *n.* چيقمىق chīkmak,
صعودا sù“ūd-et.

Ascendency, *s.* نفون nufūz, اعتبار i“tibār,
حكم hūkm.

Ascension, *s.* صعود sù“ūd.

Ascent, *s.* صعود sū'ūd ; يوقش yòkush.
 Ascertain, *v.a.* تحقیق tàhkīk-et.
 Ascribe, *v.a.* اسنادا ìssnād-et.
 Ash, Ashes, *s.* کول kyùl ; ash-tree,
 دیش بوداق اغاجی dish-būdāk-āghajī.
 Ashamed, *a.* محجوب mähjūb ; to be
 —, *v.n.* اوطانمق ütānmak.
 Ashore, *ad.* قره یه kārāya, قره ده kārada.
 Asia, *s.* آسیا Assia.
 Asiatic, *a.* آسیالی Assiali.
 Aside, *ad.* بریانه bir-yāna, برطرفه bir-
 -tārafā ; بریاندۀ bir-yānda, برطرفده
 bir-tārafda ; ایری àyri.
 Ask, *v.a.* صورمق sòrmak, سؤال sù'āl-et ;
 استمک ìsstémek.
 Askew, Aslant, *ad.* ارقوری àrkuri (àykiri),
 چاریق chàrpīk.
 Asleep, *a.* اویویور üyuyor, اویومش üyu-
 mush, اویقوده üykuda.
 Asparagus, *s.* قوش قونمز kùsh-kònmáz.
 Aspect, *s.* منظره mānzara ; باقش bākish ;
 هیئت hēy'èt ; نظارت nēzārèt.
 Aspire, *v.n.* کوز دیکمک ghyüz-dīkmek,
 امل امل-et. [khār.
 Ass, *s.* اشک èshek, حمار hīmār, خر
 Ass-colt, *s.* صیپه sīpa.
 Assail, *v.a.* هجوم hùjūm-et.
 Assailant, *s.* هجومجی hùjūmju, هجوم
 ایدن hùjūm-èden.
 Assassin, *s.* قانلو kānlı, فانل kātīl.
 Assassinate, *v.a.* اولدرمک ùldurmek,
 قتل kàtl-et, تلفا tēlef-et.
 Assassination, *s.* قتل kàtl.
 Assault, *s.* یورویوش yùruyush, هجوم
 hùjūm ; اوزرینه یوریمک ùzérinē-yù-

rumek, یورویوشا yùruyush-et, هجوم
 hùjūm-et.
 Assay, *v.a.* محکمه طومتق mähèkké-tüt-
 mak (mèhènké), عیارینه باقمق "àya-
 rina-bàkmak.
 Assayer, *s.* عیارجی "àyyārjī.
 Assemble, *v.a.* طوپلامق tòplamak, جمع
 jèm"-et ; —, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak,
 "جمع او jèm"-ol, تجمعا tèjèmmu"-et.
 Assembly, *s.* جمعیت jèm"iyyèt.
 Assent, *s.* رضا rizā, موافقت mùwāfakāt ;
 —, *v.n.* رضا ویرمک rizā-vèrmek,
 موافقتا mùwāfakāt-et.
 Assert, *v.a.* ادعا iddi"ā-et, دیمک
 dèmek.
 Assertion, *s.* لاقردی làkirdi, سوز sùz,
 قول kàvl, ادعا iddi"ā.
 Assess, *v.a.* ویرکو ایچون کشفا
 tà"yīni-vèrgū-ìchin-kèshf-et.
 Assets, *s. pl.* مال ایله اچچه māl-ila-ākcha.
 Asseveration, *s.* یمین yēmīn.
 Assiduity, *s.* اقدام ikdām.
 Assiduous, *a.* مقدم mùkdim, چالشقان
 chālīshkàn.
 Assign, *v.a.* تعیینا tà"yīn-et, تخصیصا
 tàkhsī-s-et ; حواله hàwālē-et.
 Assignee, *s.* وکیل vèkīl.
 Assist, *v.a.* یاردم یاردیم-et, معاونت
 mù"āvenèt-et, امداد imdād-et ; —,
v.n. بولنمق bülunmak, کلمک ghèl-
 mek, حاضر او hāzir-ol.
 Assistance, *s.* یاردم yārdim, امداد
 imdād, اعانه i"ānē, معاونت mù"ā-
 venèt. [mù"āvin, یماق yāmak.
 Assistant, *s.* یاردمجی yārdimjī, معاون

- Associate, *s.* رفیق ارقه داش àrkadash, رفیق
rèfik, قرین kārīn; —, *v.n.* قوکشتمق
kòngushmak, كورشمك ghyùrush-
mek, ارقه داشلق ا àrka-dashlik-et,
اختلاط ا ikhtilāt-et, الفتا ùlfèt-et.
- Association, *s.* قومپانیا shirkèt, شریکت
kòmpànya.
- Assuage, *v.a.* تسکین ا tèsskīn-et.
- Assume, *v.a.* القبول ا àlmaq, المق kàbūl-
-et; اوزرتنه المق ùzérinè-àlmaq;
کیرمک ghirmek.
- Assurance, *s.* سوز سوز sùz, تأمینات tè'mināt
(pl.); یمین yèmīn; اعتماد i'timād,
ثبات sèbāt; عارسزلق "àrsizlik;
سیغورته sìghūrta.
- Assure, *v.a.* تأمین ا tè'mīn-et; یمین
yèmīn-et; امین ا èmīn-et.
- Asterisk, *s.* اشبو (*) اشارت ا
- Astern, *ad.* ارقه سنده àrkassina, ارقه سنده
àrkassinda; اردنده àrdina, اردنده
àrdinda.
- Asthma, *s.* ضیق النفس zīku-'n-nèfess,
ضیق الصدر zīku-'ss-sàdr.
- Astonish, *v.a.* تعجب ایتدرمک tà-àj-
jub-ètirmek.
- Astonished, *a.* متعجب mùta-àjjib; to
be —, *v.n.* تعجب ا tà-àjjub-et,
شاشتمق shàshmak.
- Astonishment, *s.* تعجب tà-àjjub,
حیرت hàyrèt. [-sàlmak.
- Astound, *v.a.* حیرته صالحق hàyrèta-
- Astray, *ad.*, to go astray, *v.n.* یاکلش
یبول طوتتمق yànglish-yòl-tùtmak
(yānish).
- Astringent, *a.* صیقیمیجی sīkijī.
- Astrologer, *s.* منجم mùnjīm.
- Astrology, *s.* علم نجوم "ilmi-nūjūm.
- Astronomer, *s.* اهل هیئت èhli-hèy'èt.
- Astronomy, *s.* علم هیئت "ilmi-hèy'èt.
- Asunder, *ad.* ایکی پارچه iki-pàrcha;
ایری àyri, منفصل mùnfàssil.
- Asylum, *s.* صیغنه جق یر sìghinajak-yèr,
ملجا mèljā.
- At, *pr.* ائ È, a; ده dé, da.
- Atheism, *s.* انکار بالله inkyār-bi-llāh.
- Atheist, *s.* منکر بالله mùnkir-bi-llāh.
- Athens, *s.* اتینا àtinā.
- Athletic, *a.* قوی قوتلو kàwī, قوتلو kùvvètli.
- Atlantic, *s.* بحر محیط غربی bàhri-
mūhīt-ghàrbī.
- Atmosphere, *s.* کره هوا kyùrè'i-hàwā;
- Atom, *s.* ذره zèrré. [هوا hàwā.
- Atone, *v.n.* کفارت ا kèfàrèt-et.
- Atonement, *s.* کفارت kèfàrèt.
- Atrocious, *a.* شنیع shènī, "اشنع
èshnà". [shènā"àt.
- Atrociousness, Atrocity, *s.* شنیاعت
- Attach, *v.a.* باغلامق bàghlamak, ربط ا
ràbt-et, بنده bènd-et; — one's self,
v.n. باغلامق bàghlanmak, علاقه ا
"àlāka-et.
- Attaché, *s.* (French) معیت مأموری
mà"iyyèt-mémūri. [màhàbbèt.
- Attachment, *s.* علاقه "àlāka, محبت
- Attack, *s.* هجوم hūjūm; نوبت nùbèt,
ظهور zùhūr, اصابت issābèt; —, *v.a.*
علیهنه چیقشتمق hūjūm-et; هجوم ا
"àlèyhina-chīkīshmak; اصابت ا issā-
bèt-et, ظهورا zùhūr-et.
- Attain, *v.a.* بالغ او wāssil-ol; اصل او

bāligh-òl; مظفراو nā'il-òl; نائل او
 mùzàffer-òl, موفق او mùwàffak-òl;
 تحصیلا tàhsīl-et, كسبا kèssb-et.
 Attainment, s. تحصیل tàhsīl.
 Attar, s. (Arabic) عطر "ìtr; — of
 roses, عطر ياغی gyùl-yàghi, كل ياغی
 "ìtr-yàghi.
 Attempt, s. قالفشش kàlkishish; —, v.n.
 قالفشمت kàlkishmak.
 Attend, v.a. بكلمك bèklémek; رفاقتا
 rēfākāt-et; باقمق bàkmaq, خدمت
 khìdmèt-et (hìzmet).
 Attendance, s. رفاقت rēfākāt; خدمت
 khìdmèt (hìzmet); اتباع طاقمی "ètbā-
 -tākimi. [اتباع ètbā".
 Attendant, s. رفيق rēfik; attendants,
 Attention, s. دقت dìkkāt, تقيد tàkàyy-
 yud, اهتمام ihtimām; to pay —,
 دقت dìkkāt-et; to call — to,
 دقت جلبا dìkkāt-jēlb-et.
 Attentive, a. مقيد mùkàyyèd; to be —,
 v.n. دقت dìkkāt-et.
 Attest, v.a. يمين ويرمك yēmīn-vèrmek;
 —, v.n. يمينا yēmīn-et, شهادت
 shàhādèt-et. [shàhādèt.
 Attestation, s. يمين yēmīn; شهادت
 Attic, s. طوان ارانسی tàwān-àrassi.
 Attire, s. البسه èlbissé, زي ziy, قياتق
 kīlīk, كسوت kīssvèt; —, v.a.
 كيندirmek ghìyindirmek.
 Attitude, s. دورش dūrush, وضع wāz"i
 (pl. اوضاع èvzā); هيئت hēy'èt.
 Attorney, s. وكيل vèkīl, دعا وكيلي dà"
 wà-vèkīli; power of —, وكالتنامه
 vèkyālet-nāmé.

Attract, v.a. جذبا jèzb-et, چكملك
 chèkmek. [-jāzibé.
 Attraction, s. قوت جاذبه kùvvèti-
 Attractive, a. جاذب jāzib.
 Attribute, s. صفت sifāt; —, v.a.
 اسنادا "àzv-et, ويرمك vèrmek,
 issnād-et.
 Auburn, a. لپسقه lipisska.
 Auction, s. مزاد mèzād (mèzāt), مزايده
 mùzāyéde. [dèllāl (tèllāl).
 Auctioneer, s. مزادجي mèzādji, دلال
 Audacious, a. عارسز jèssūr; "ārsiz.
 Audacity, s. جسارت jèssārèt; عارسزلق
 "ārsizlik.
 Audible, a. ايشديلور ishīdilir.
 Audience, s. ملاقات mùlākāt (interview);
 "at, سامعين sāmi"īn; جماعت
 to hold an —, ديوان قورمق diwan-
 kùrmak.
 Audit, v.a. حساب يوقلامق hissāb-yòk-
 lamak, محاسبه mùhāssébé-et; —
 office, s. محاسبه قلمی mùhāssébé-
 kàlemi.
 Auditor, s. دكليان dìngléyen (dīnèyen),
 "سامع sāmi"; محاسبه جي mùhāssébéji.
 Auger, s. بورغی bürghu.
 Aught, s. برشی bìr-shèy; هيچ برشی
 hìch-bìr-shèy.
 Augment, v.n. ارتمق àrtmaq, ازدياد
 izdiyād-bùlmak, ترقيا tèràk-
 ki-et; —, v.a. ارتمق àrtirmak,
 تكميرا tèksīr-et.
 Augmentation, s. ازدياد izdiyād, ترايد
 tèzāyud, ترقيا tèràkki.
 Augur, s. كاهن kyāhin, فالجي fālji.

- Augury, *s.* فال fāl.
- August, *s.* اغستوس àghosstoss; —, *a.* عالي “ālī, سامی sāmī.
- Aunt, *s.* (paternal) حالة hāla; (maternal) ينة tēyZÉ; (uncle's wife) ينة yēnghé. [sā“adÉ.
- Auspices, *s. pl.* سايه sāyÉ, مساعدة mùs-
- Auspicious, *a.* مساعد mùssā“id.
- Austere, *a.* سرت طبيعتلو sert-tābī“àtli; رياضتو riyāzàtli.
- Austerity, *s.* رياضت riyāzàt.
- Australia, *s.* اوستراليا Àvstrālia.
- Austria, *s.* اوستريا Àvstria. [bÈr.
- Authentic, *a.* صحيح sàhzh, معتبر mù“té-
- Authenticity, *s.* صحت sìhhàt.
- Author, *s.* باعث bā“iss, بادی bādī, مصنف mù“èllif, مؤلف mùssānnif.
- Authoritative, *a.* امرانه āmirānÉ.
- Authority, *s.* حاكم kùkm, امر èmr; حاكم hakim, امر āmir, ضابط zābit; اذن ìzn, مأذونيت rùkhsàt; برهان mè‘zūniyyèt; سند sèned, برهان bùrhān.
- Authorization, *s.* اذن ìzn, رخصت rukhsàt; مأذونيت mè‘zūniyyèt.
- Authorize, *v.a.* اذن ويرمك ìzn-vèrmek, ترخيصأ tèrkhīss-et.
- Autumn, *s.* كوز ghyùz, صوك بهار sòng- -bāhār, فصل خريف fāssli-khārīf.
- Autumnal, *a.* خريفي khārīfī.
- Auxiliary, *s.* يارد مجي yārdimji.
- Avail, *v.n.* فائدة fā‘idÉ-et; — one's self of, *v.n.* قبول kàbūl-et. [الدÉ èldÉ.
- Available, *a.* حاضر hāzir, موجود mèvjūd,
- Avalanche, *s.* (French) چيغ chigh.
- Avarice, *s.* خست khīssèt, خسيسلك khāssīsslik.
- Avaricious, *a.* خسيس khāssīss.
- Avenge, *v.a.* انتقامنى المق ìntikāminī- àlmak; — one's self, *v.n.* انتقام المق ìntikām-àlmak.
- Average, *a.* وسط wāssat, اورتە òrta; on an —, بربرى اوستنه bìr-bìri-ùsstuna.
- Averse, *a.* راضى دكل rāzi-dìghil.
- Aversion, *s.* عدم رضا “adÉmi-rizā; نفرت nèfrèt.
- Avoid, *v.a.* قاجنمق kàchinmak, صاقنمق sàkinmak, چكنمك chèkinmek.
- Avow, *v.a.* اقرارا ìkrār-et, اعترافا ì“tirāf-et.
- Awake, *a.* اويانق ùyànik; —, *v.a.* اوياندرمق ùyànmak; —, *v.a.* اويانديرمق ùyàndirmak.
- Award, *s.* قرار kārār, حكم hùkm.
- Aware (to be), *v.n.* خبرى او khābÉri-òl; (to become), خبر المق khāber-àlmak.
- Away, *ad.* اوزاغه ùzāgha, اوزاكده ùzākda; to do — with, قالدريمق kàldirmak.
- Awful, *a.* فوركاجلو kòrkunju.
- Awhile, *ad.* بروقت bìr-wàkìt, براز bìr-àz.
- Awkward, *a.* ياقشقمز yàkishmaz.
- Awl, *s.* بيز bìz. [yàkishīksiz.
- Awning, *s.* تنة tēnta.
- Awry, *a.* چاريق chàrpik.
- Axe, *s.* بالطة bālta.
- Axis, *s.* محور mihver.
- Axle, *s.* دنكل dìnghil.
- Azure, *a.* اچق مائى àchik-mā‘ī (māvi), كوك مائيسى ghyùk-mā‘īssi (māvīssi).

B.

Babbler, s. بوش بوغاز ghèvézÉ, كوزه bòsh-bòghàz.

Babe, s. چوجق chòjuk, بيبك bèbek.

Baboon, s. ميمون màymūn.

Baby, s. چوجق chòjuk, بيبك bèbek.

Babylon, s. بابل شهيى Bàbèl-shèhiri.

Bachelor, s. بيكار bìkyār (bèykyār).

Back, s. ارد àrd ; ارقه àrka ; صرت sìrt ;

ورا ghèri ; كيرو ghèri ; ترس tèrss ; ظهر zàhr ;

vèrà ; —, ad. كيرويه ghèri, كيرويه

ghèriya, كيروده ghèrida ; —, v.a.

and n. (a boat in rowing) سيه sīyé-et.

Backgammon, s. طاولة اويونى tàwla-òyunu.

Backwards, ad. ترسنه tèrssina, ترس

tèrss, كيرويه ghèri-ghèri, قياچين

kìchin-kìchin.

Bacon, s. طوكز پاصدرمه سى dònguz (dò-muz) pàssdirmàssi.

Bad, a. فنا fèna ; بوزق bòzuk ; قالب

kàlp ; كوتى kyùtu, ايش يوق ish-yòk.

Bag, s. توربه tòrba, كيسه kèyssé.

Baggage, s. اشيا èshyā, يوك yùk, پرتى

Bail, s. كفيل kèfil. [pirti.]

Bait, s. يم yèm ; —, v.a. ويرمك

yèm-vèrmek ; يملمك yèmlémek.

Bake, v.a. فرونده پشمك fìrinda-pìshir-

mek ; —, v.n. فرونده پشمك fìrinda-

pìshmek.

Bake-house, s. فرون fìrin,

Baker, s. اتمكجى ètmekji (èkmekji) ;

فرونجى fìrinji. [kyāni.]

Bakery, s. اتمكجى دكانى ètmekji-dùk-

Balance, s. ترازو tèrāzi ; فضله fāzla ;

باقى قالان مبلغ bākī-kālān-mèblagh ;

محاسبه دفترى mùhāssébé-dèftèri.

Balanced, a. دنك dènk.

Balcony, s. شاهنشين shāhnishīn.

Bald, a. باشى طاس bāshī-tāss ; كل kèl.

Bale, s. دنك dènk.

Ball, s. طوپ tòp ; يومتق yùmak ; كله

ghyùllé ; قورشون kùrshun ; بالو bàlo.

Ballad, s. تركى türkyu.

Ballast, s. صفره sàfra.

Balloon, s. بالون, balón, چادر chādīr.

Ballot, s. قرعه kùr“à, پيانكو piyānko.

Bamboo, s. قامش kāmish.

Band, s. باغ bàgh ; طاقم tàkim, بولك

bùluk ; موزيقه mùzika.

Bandage, s. صارغى sàrgħi.

Banish, v.a. سورمك sùrmek, سوركون

sùrgħyun-et, نفى nèfy-et ; دفع ا

dèf“-et.

Banishment, s. سوركون sùrgħyun, نفى

nèfy.

Bank, s. صو كنارى sù-kènàri ; سد

sèdd ; بانقه bànka.

Banker, s. صراف sàrrāf (sàraf).

Bankrupt, s. مفلس mùfliss.

Bankruptcy, s. مفلسك mùflisslik.

Banner, s. بيراك bāyarak, سانجاق sànjak,

باندره bàndara.

Banquet, s. ضيافت ziyāfèt.

Baptize, v.a. وافتبزا wàftiz-et.

Bar, s. قول kòl ; صيرق sìrik ; قوسال

kùmsāl ; مانع māni“ ; —, v.a. منع

mèn“-et, مانع او māni-òl.

Barb, s. عرب اتى “àrab-àti.

- Barbarian, *s.* وحشى آدم türk, vàhshi-àdam. [sizlik.
- Barbarity, *s.* انسانیتسزلک insāniyyèt-
- Barbarous, *a.* انسانیتسز insāniyyètsiz ;
قبلا kàba, تربیهسز tèrbìyyéssiz.
- Barber, *s.* بربر bèrber.
- Barberries, *s.* عنبربارس “ànbèrbāriss.
- Bard, *s.* شاعر shā“ir.
- Bare, *a.* چپلاق chiplāk ; اچق àchik ;
قورو kùru ; —, *v.a.* اچمق àchmak.
- Barefoot, *ad.* يالین ایاق yàlin-āyak.
- Barely, *ad.* کوچ بلا ghyùch-bèla.
- Bargain, *s.* بازارلق pàzarlık ; —, *v.n.*
بازارلق pàzarlık-et.
- Barge, *s.* ماغونه màghona ; صندال
sàndal, فلوکه fìlika.
- Bark, *s.* اغاج قبوغی àghaj-kàbughu ;
ناوی navi ; —, *v.n.* حاولامق hàw-
lamak ; —, *v.a.* قبوغنی صویمق kà-
bughunu-sòymak.
- Barley, *s.* ارپه àrpa.
- Barn, *s.* انبار ànbar.
- Barometer, *s.* هوا ترازوسی hàwa-tèràzissi.
- Baron, *s.* بر لقب bìr-làkb.
- Baronet, *s.* بر لقب bìr-làkb.
- Barracks, *s.* قشلا kishla, قشلاغ kishlāgh.
- Barrel, *s.* فوچی fichi, واریل varil ; gun-
barrel, تفنگ تسمورى tùfèghing-
-dèmiri ; double-barrel gun, چفته
chifté-tùfék.
- Barren, *a.* قسر kisser ; چول chul,
محصولسز màhsùlsiz ; خیرسز khàyrsiz.
- Barricade, *s.* برنوع مانع دیوار bir-nev“i-
- Barrier, *s.* قپو kàpi. [māni“-dùwār.
- Barrow, *s.* ال عربدهسى èl-“Arabassi.
- Barter, *s.* ترانپه trānpa, دیکش dìghish ;
v.a. and *n.* ترانپه trānpa-et, دیکش
dìghish-et.
- Base, *s.* کرسی kyùrsi ; قاعدہ kâ“idé ;
—, *a.* الحقیق àlchàk.
- Base-line, *s.* ضلع معلوم dill“i-mà“lūm.
- Bashful, *a.* محجوب màhjūb, اوطانغاج
ùtānghàch.
- Bashfulness, *s.* حجاب hijāb.
- Basin, *s.* کاسه kyāssé, چناق chānak ;
- Basis, *s.* اساس èssāss. [حوض hàwz.
- Basket, *s.* سپد sèped, کوفه kyùfé.
- Bason, *s.* لکن lèghen.
- Bassora, *s.* بصره bàssra.
- Bastard, *s.* and *a.* پیچ pich.
- Bastinado, *s.* طایق dāyak.
- Bastion, *s.* طابیه tàbiya.
- Bat, *s.* چومق chòmak ; یراسه yèrassa.
- Bath, *s.* حمام hàmmām (hāmām).
- Bathe, *v.n.* صویه کیرمک sùya-ghirmek ;
یقانمق yìkanmak ; —, *v.a.* یقامق
yìkamak.
- Battalion, *s.* طابور tàbur.
- Batter, *v.a.* دوکمهك dùghmek.
- Battery, *s.* طابیه tàbiya.
- Battle, *s.* جنگ jènk, غوغا (kàwgha),
محرابه mùhārèbé. [bàghirmak.
- Bawl, *v.n.* حیقمرمق hàykirmak, باغرمق
- Bay, *s.* (gulf) کورفز kyùrfez ; (tree) دهنه
dèfné ; (colour) دورو dōru.
- Bayonet, *s.* سوبکی sùnghyu.
- Be, *v.n.* اولمق òlmak ; بولنمق bülun-
mak, موجود او mèvjūd-òl.
- Beach, *s.* یالی کناری yàli-kènāri.
- Beacon, *s.* علامت nishān, “àlāmèt.

Bead, *s.* تسيح داندهسى tæssbih-dānéssi ;
beads, *s. pl.* تسيح tæssbih.
Beak, *s.* بورون bürun, غاغه ghàgha ;
امزك èmzik.
Beam, *s.* (of wood) كرش kîrish ; (of
light) شعاع shù "ā", پرتو pèrtèv.
Bean, *s.* (broad) باقله bākla ; (kidney)
فصوليه fàssūlya.
Bear, *s.* آيو àyzi ; —, *v.a.* قالدرمتق
kāldirmak ; طيانمق dāyanmak,
چكمك chèkmek, تحمل ا tàhām-
mul-et ; (fruit, &c.) ويرمك vèr-
mek ; (children) طوغرمق dòghur-
mak ; to bear in mind, درخاطرا dèr
Beard, *s.* صقال sàkal. [khātîr-et.
Bearer, *s.* حامل hāmil, داربده dārendé.
Bearing, *s.* (direction) جهت jihèt,
كرته kérté ; (armorial) ارمه àrma.
Beast, *s.* حيوان hàywān.
Beastliness, *s.* مردارلق mùrdārlik.
Beastly, *a.* مردار mùrdār.
Beat, *v.a.* دوكمك dùghmek ; (over-
come) بوزمق bòzmaq, التا àlt-et.
Beating, *s.* طياق dāyak. [dîlbèr.
Beautiful, *a.* دلبر دلبير ghyùzel,
كوزل كوزلك ghyüzèllik ; حسن
Beaver, *s.* قوندوز kùnduz. [hùssn.
Becalmed, *a.* (to be) روزكارسز ياتمق
rūzghyārsiz yātmak.
Because, *c.* زيرا zīrā, چونكه chùнку,
شوسببدنكه shù-sèbebdàn-ki.
Beckon, *v.n.* اشارتا ishāret-et.
Become, *v.n.* اولمق òlmak ; (suit)
ياقشمق yàkishmak.
Bed, *s.* يتاق yàtak, دوشك dùshek ;

(stratum) طبقه tàbaka ; (of flowers)
تخته tàkhta.
Bedridden, *a.* كوترم kyuturum.
Bedroom, *s.* يتاق اوطهسى yàtak òdassi.
Bedstead, *s.* كرهوت kèrévet.
Bee, *s.* بال اريسي bāl-ārissi, اري àri.
Beech, *s.* كولكن ghyùlghèn.
Beef, *s.* صيغراتي sìghir-èti.
Beehive, *s.* اري قواني àri-kòwāni.
Beer, *s.* اريپه صويي àrpa-sūyu, بيرة bira.
Bees'-wax, *s.* بال المومي bāl-mumu.
Beet, Beetroot, *s.* پانجار pānjār.
Beetle, *s.* (insect) بوجك bùjèk ;
(fullers', &c.) ديبك الی dībèk-èli.
Before, *pr.* (in front) اوكننه ùnguna,
اوكنده ùngunda ; (in time) دن اول
dan-èvvèl ; —, *ad.* اول èvvèl,
مقدم mùkàddem, مقدا -mùkàd-
démā ; ايلرو iléri.
Beg, *v.a.* استمك isstémek, ديله مك
dilémek ; —, *v.n.* ديلنمك dîlènnek.
Beget, *v.a.* ايراث حاصل ا hāssîl-et, يراث
îrāss-et ; (procreate) ياپمق yàp-
mak, پيداا pèydā-et.
Beggard, *s.* ديلنجي dîlènji.
Begin, *v.a. and n.* باشلامق bāshlamak.
Beginning, *s.* باش bāsh ; باشلانغج
bāshlanghij ; اول ابتدا ibtidā, èvvèl.
Behaviour, *s.* طور و حرکت tàwr-u-
-hàrékèt, اطوار àtwār, حرکت hà-
rékèt.
Behead, *v.a.* باشنى كسمك bāshini-
kèssmek, بويوننى اورمق bøyununu-
-würmak.
Behind, *pv.* اردينه àrdina, رنده

àrdinda; أرقه سنده àrkassina, أرقه سنده àrkassinda; كيروسنه ghèrissina; كيروسنه ghèrissinda; —, *ad.* وراده ghèri, كيروده ghèrida, وراده vèrāda.

Behindhand, *ad.* كچ ghèch; to be —, *v.n.* كچ كلمق ghèch-kàlmak; يتشه مامك yètishémamek.

Behold, *v.a.* باقمق bàkmaq, كورمك ghyùrmek; —, *int.* استه ishta, نا nā.

Being, *s.* (thing) كائن shèy; كائن kyā'in, موحود mèvjūd, واراوان vār-òlan; (existence) وارلق vārlik, وجود vùjūd, موجوديت mèvjūdìyyèt, كون kèvn, كينونت kèynūnèt.

Being, the Supreme, الله àllāh.

Belabour, *v.a.* دوكمك dùghmek.

Belch, *v.n.* ككرمك ghéghirmek, ككريمك ghèyirmek; —, *s.* ككريمه ghèghirma, ككريمه ghèyirma.

Beleaguer, *v.a.* محاسره mùhāssera-et.

Belgian, *a.* بلجيقالو Bèljikali.

Belgium, *s.* بلجيقا Bèljika.

Belief, *s.* اعتقاد i'tikād; ايمان imān.

Believe, *v.a.* اينانمق inānmak, اعتقادا kùlāk-vèrmek; اعتقادا i'tikād-et; ايمانا imān-et.

Believer, *s.* مؤمن mù'min, مسلم muslim.

Bell, *s.* (large) چاك chàng; (small) چنغراق chingharāk; (of a time-piece) زل zil.

Bell-hanger, *s.* چنغراق اصان اهل صنعت chingarāk-āsān-èhli-sàn'āt.

Belligerent, *a. and s.* محارب mùhārib.

Bell-man, *s.* دلال tèllāl.

Bell-metal, *s.* توج or طوج tūj (tūnch).

Bellows, *s.* كورك kyùruk.

Belly, *s.* فارن karn.

Belong, *v.n.* مخصوص ماكhsūs-òl; متعلق او mùtā'allik-òl; منسوب او mènsub-òl.

Beloved, *a.* عزيز 'aziz; سوكيلو sèvghili; (mas.) معشوق mà'shūk; (fem.) معسوقه mà'shūka.

Below, *pr.* التنه àltina, التنده àltinda; الت ياننه àlt-yànina, الت ياننده àlt-yàninda; تحتنه tàhtina, تحتنده tàhtinda; زيرينه zīrina, زيرنده zī-rinda; —, *ad.* الته àlta, التده àltda; الت ياننه àlt-yàna, الت ياننده àlt-yànda; زيرده zīrda; اشاغى àshāghi, اشاغيده àshāghida.

Belt, *s.* (strap) قايش kàyish; (waist-band) كمر kèmer, قوشاق kùshāk.

Bench, *s.* صرة sira, پيکه pèyké; (carpenter's, &c.) دستگاه dèstghyāh (tèzghyāh).

Bend, *v.a.* اكمك èghmek; —, *v.n.* اكلمك èghilmek, چارپيلمق chàrpil-mak; bend down, *v.a.* ياترمق yàtirmak; — —, *v.n.* ياتمق yàtmak.

Beneath, *pr.* التنه àltina, التنده àltinda; مادنونده mā-dūnunda; — one's notice, دكمز dèghmàz; — one, ياقشمز yàkishmàz. [vèlī-ni'mèt.

Benefactor, *s.* افندی èfèndi, ولي نعمت.

Beneficence, *s.* احسان ihsān.

Beneficent, *a.* كريم kèrīm.

Beneficial, *a.* يارار yàràr; to be —, *v.n.*
يارامق yàramak.

Benefit, *s.* خير khàyr, ايولك òyilik,
منفعت mènfa“àt; احسان òhsàn,
نعمت ni“mèt; —, *v.a.* يارامق yàra-
mak, فائدة fā'idé-et; — by, *v.n.*
فائدة كورمك fā'idé-ghyùrmek.

Benevolence, *s.* خيراندیشك khàyr-
èndìshlik. [-èndìsh.

Benevolent, *a.* خيراندیش khàyr-
Benign, *a.* خيرلو khàyrli.

Benignity, *s.* شفقت shàfakat.

Benumbed, *a.* اويوشمش òyushmush,
اويوشق òyushuk; to be —, *v.n.*
اويوشمق òyushmak; (with cold)
طوكمك òngmak.

Bequeath, *v.a.* وصيتا vwàssiyet-et.

Bequest, *s.* وصيت vwàssiyet.

Bereft, *a.* محروم màhrùm.

Berry, *s.* يمش yèmish, دانه dānÉ (tānÉ).

Berth, *s.* يز yér; (employ) خدمت
khèdmèt (hèzmet).

Beseech, *v.a.* يالوارمق yàlvarmak,
رجا rijā-et, نيازا niyāz-et.

Beset, *v.a.* اطرافنى المق ètrāfini-àlmak,
قوشاتمق kùshàtmak, هجوم hùjùm-et.

Beside, *pr.* ياننه yānina, ياننده yāninda,
يانى باشنقه yāni-bāshinda.

Besides, *pr.* دن بشقه òn-bāshka,
دن فضلده òn-fāzla; —, *ad.* اندن بشقه àndan-
bāshka, بوندن بشقه bùndan-bāshka,

Besiege, *v.a.* محاصره mùhāssara-et. [&c.

Bespeak, *v.a.* اصمارلامق òssmārlamak,
سپارش sipārish-et.

Bessarabia, *s.* بوجاق bōjāk.

Best, *a.* اعلا òng-iyi, اعلا òng-à“là.

Bestow, *v.a.* ويرمك vèrmek, انعام
in“ām-et. [باحثا bàhss-et.

Bet, *s.* بحث bàhss; —, *v.a.* and *n.*

Betray, *v.a.* خائىنلق khā'inlīk-et,
خيانتا khìyānèt-et. [kyāh-et.

Betroth, *v.a.* عقدا “àkd-et, نكاح ni-
Better, *a.* دهاايو dàhà-iyi, دها كوزل dàhà-
ghyùzèl, دها اعلا dàhà-à“là.

Between, Betwixt, *pr.* اراسنه àrassina,
اراسنده àrassinda; بيننه bèynina,
بيننده bèyninda; ما بيننه mābèynina,
ما بيننده mābèyninda; —, *ad.* ارايه
àraya, ارايه àrada; ما بيننده mābèynda.

Bevel, *s.* Beveled, *a.* شيو shèv.

Beware, *int.* صاقن sàkin; —, *v.n.*
صاقنمق sàkinmak.

Bewilder, *v.a.* شاشيرتمق shashirtmāk.

Beyond, *pr.* اوتده سنده òtéssinÉ,
اوتده سنده òtéssindÉ; —, *ad.* اوتده òté,
اوتده يه òtéyé, اوتده òtéde; اشورى àshiri.

Bias, *s.* عدول “ùdūl; ميل mèyl.

Bible, *s.* كتاب الله kitābu-'llāh (God's
book. [ويرمك vèrmek.

Bid, *v.a.* امرا èmr-et; (at a sale)

Bier, *s.* تابوت tàbut.

Big, *a.* بيوك bìyuk, ابرى òri, قوجه مان
kòjamān; (— with child) كجه ghèbè.

Bight, *s.* كورفز kyùrfèz, قوى kòy.

Bigot, *s.* Bigoted, *a.* متعصب mùta-

Bigotry, *s.* تعصب tà“àssub. [“àssib

Bile, *s.* صفرا sàfrā (sàfra).

Bilge, *s.* سنتينه sèntina; bilge-water
سنتينه صوبى sèntina-sùyu.

Bilious, *a.* صفراوی sàfrāvī; صفراسی
سافراسی قبارمش sàfrassi-kàbarmish.

Bill, *s.* (account) دفتر dèfter, پوصله
pùssla; (for advertising) یافتہ yàfta;
(bird's —) غاغہ ghàgha; (for cutting)
تحویل ساطور sàtir; — of exchange, تحویل
تأهیل; (cheque) حوالہ hàwālÉ; —
of parcels, پوصله pùssla; exchequer
—, خزینہ تحویلی khàzīnÉ-tàhvīli.

Bill-broker, *s.* تحویل سمساری tàhvīl-
sīmsāri.

Billet, *s.* (note) پوصله pùssla, تذکرہ
tèzkÉRÉ; کوتک or کوتک kyùtuk;
(soldier's —) قوناق kònak; —, *v.a.*
قوناق kònak-et. [nāma.

Billet-doux, *s.* (French) عشقنامه àshk-

Bin, *s.* انبار ànbar.

Bind, *v.a.* باغلامق bàghlamak; (—
books) جلد لایمق jıldlémek; قابلامق
kàblamak. [kàb.

Binding (of a book), *s.* قاب جلد jıld, قاب

Birch-tree, *s.* قاین اغاجی kàyn-àghaji.

Bird, *s.* قوش kùsh.

Birdlime, *s.* اوکسه ùksÉ. [lādèt.

Birth, *s.* طوغش dòghush, ولادت vè-

Birthday, *s.* ولادت کونی vèlādèt-ghyùnu.

Biscuit, *s.* پکسمات pèksémèt, کورک
ghèvrèk, قالیته kàlyèta.

Bisect, *v.a.* تنصیف تانسیف-et.

Bissextile, *s.* کبیسسه kèbīssa.

Bit, *s.* (piece) پارچه pàrcha; (— of a
bridle) کم ghèm, قنطارمه kàntàrma.

Bitch, *s.* قانجق kànjik.

Bite, *v.a.* اصرمق ìssirmak.

Bitter, *a.* اجی àji.

Blab, *s.* بوش بوغاز bòsh-bòghāz; —,
v.n. بوش بوغازلقا bòsh-bòghāzlik-et.

Black, *a.* قره kàra, سیاه siyah; —, *s.*
(negro) عرب “àrab.

Blackamoor, *s.* عرب “àrab.

Blackberry, *s.* بوکرتلن bùghurtlèn.

Blackbird, *s.* قره طاوق kàra-tāwuk.

Blackboard, *s.* درس تخته سی dèrss-
tàhtassi. [kyùlkhāni.

Blackguard, *s.* چاپقین chàpkīn, کولخنی

Blackguardism, *s.* چاپقینلق chàpkīnlik.

Blacking, *s.* قوندرة بویاسی kùndura-
bòyassi. [dèmirji.

Blacksmith, *s.* تیمورجی or دمیرجی

Bladder, *s.* سدیک قاوغی sīdik-kàwu-
ghu; (gall —) عود “ūd.

Blade, *s.* (sword —) ناملو nāmlı;
(knife —) اغز àghz; (shoulder —) کورک
kyùrèk; (grass —) یپراق yàprak.

Blame, *s.* (fault) قباحت kàbāhat; (cen-
sure) آزار àzār; —, *v.a.* قباحت
آزارلق kàbāhat-bùlmak, آزارلق
لاماک, تعییب تà“yīb-et.

Blank, *a.* بوش bòsh; (without ball)
قورشونسوز kùrshunsuz; point-blank,
تمام منزل tàmm-menzil; to fire with
blank cartridge, صیقى یه اتمق
kùru-sīkiya-àtmak; —, *s.* (space)
بوش ییر bòsh-yèr.

Blanket, *s.* فانله یورغان fānèla-yùrghān.

Blaspheme, *v.a.* سبأ sèbb-èt.

Blasphemy, *s.* کفر kyùfr.

Blaze, *s.* علو “àlev; — *v.n.* علولمق
“àlevlènnek.

Bleach, *v.n.* اغارمق àgharmak, بیاضلمق

- bèyazlanmak; — *v.a.* اغارتتمق àghartmak.
- Bleacher, *s.* چرپيجى chirpiji.
- Bleed, *v.n.* قانامق kànamak; —, *v.a.* قانالمق kàn-àlmak. [لكه lèkè.
- Blemish, *s.* عيب “àyb, سقط sàkat.
- Bless, *v.a.* (man to man) خير دعا khàyrì-dù “ā-et; (man to God) شكرا shùkr-et; (God to man) خير نصيب ايملك khàyr-nàssīb-èylémek.
- Blessing, *s.* (prayer) خير دعا khàyrì-dù “ā; (fruits of God’s goodness) بركت bèrèkèt.
- Blind, *a.* كور kyùr, اعمى à “mà; —, *v.a.* كورا kyùr-et.
- Blister, *s.* (of the skin) قبار جق kàbarjik; (vesicatory) ياقى yàki; —, *v.n.* قبار تمق kàbarmak, — *v.a.* قبار تمق kàbartmak.
- Block, *s.* (block of stone) طاش tàsh; (of wood) كتوك kyùtuk; (mould) قالب (kàlip); — *v.n.* قپامق kàpamak, طيقامق tìkamak.
- Blockade, *s.* محاصرة mū-hāssara; —, *v.a.* ابلوقه àbloka-et.
- Blockhead, *s.* اشك èshek.
- Blood, *s.* قان kàn.
- Blood-horse, *s.* جنس ات jìnss-àt.
- Bloodshed, *s.* سفك دما sèfki-dèma.
- Blood-vessel, *s.* طمر dāmar.
- Bloody, *a.* قانلو kànli.
- Bloom, Blossom *s.* چيچك chichek; —, *v.n.* چيچك اچمق chichek-àchmak.
- Blot, *v.a.* مړكب طملا تمق mùrèkkèb-dāmlatmak; —up, قوروتتمق kùrut-
- mak; — out, چيزمك chizmek, بوزمق bòzmaq, ترقين ا تèrkìn-et.
- Blow, *s.* اورش (wùrush), چالش chālìsh; — of the fist, مشتة mùshta; (misfortune) ضرر fèlākèt; (injury) ضرر zàrar; تكمة tèkmé.
- Blow, *v.n.* (wind) اسمك èssmek; (mouth or bellows) او فلتمق ùflémek; (flower) اچمق àchmak; — one’s nose, بورننى سلمك bürnünü-silmek; سومكورمك sùmkyurmek.
- Blow up, *v.n.* پاتلامق pàtlamak.
- Bludgeon, *s.* صوپه sòpa.
- Blue, *a.* (light) مائى mā’ī (māvi), كوك ghyùk, كوك مائيسى ghyùk-mā’issi (māvissi); (deep) لاجورد lājivèrd.
- Blunder, *s.* ياكلش yàngilish (yānish), سهو sèhv, خطا khātā; make a —, ياكلتمق yàngilmak (yàngilmak).
- Blunderbuss, *s.* قرة بينه kārābīna.
- Blunt, *a.* كور kyùr, كسمز kèssmāz; (plain spoken) لاقرد يسنى صاقنمز làkirdissini-sàkinmāz.
- Blush, *v.n.* قزارمق kizarmak.
- Boar, *s.* ارڪك طوكنز èrkek-dònguz (dòmuz), ازولى طوكنز àzili-dòmuz.
- Board, *s.* تخته tàkhta; (food) يمك yèmèk, بيمه جك yèyéjek; on board, *ad.* and *pr.* كمى يه ghèmiyé, كميدة ghè-
- Boast, *v.n.* اوكنمك úghènnek. [midé]
- Boat, *s.* قايق kàyik; فلوقه fìlika, صندال sàndāl
- Boat-hook, *s.* قانجه kànja. [sàndāl]
- Boatswain, *s.* پورصون pòrsun.
- Body, *s.* (man’s living —) وجود vùjūd, بدن bèden, كوده ghyùwdé; (dead on

- alive) جسد jèssed ; (substance) جسم jìssm ; (troop) طاقم tàkìm, سوری sùru, کومه kyùmé.
- Bog, s. بتاق bàtak, بتاقلق bàtaklik.
- Bohemia, s. چه ché.
- Bohemian, s. and a. چه لو chélu.
- Boil, s. چبان chibàn ; —, v.n. قاینامق kàynamak ; صوده پشمک sùda-pìshmek ; —, v.a. قایناتمق kàynat-mak ; صوده پشورمک hāshlamak, حاشلامق sùda-pìshirmek.
- Boiled meat, s. صویش sùyush.
- Boiler, s. قزغان kàzghàn (kàzan).
- Boiler-maker, s. قزغانچی kazganji.
- Boisterous, a. فرطونه لو, شهماته لو shàmatali, فرطونالی firtinali. [shàmata.
- Boisterousness, s. شهماته, سرتلك sèrtlik.
- Bold, a. جسور jèssūr, جسارتلو jèssārètli, یگیت yīghit.
- Boldness, s. جسارت jèssārèt.
- Bolster, s. یاصدق yàssdik.
- Bolt, s. سورگی sùrgu, سورمه sùrmé ; (large nail) انکسر ènkser, جواته jèwàta, پرنو pèrno.
- Bomb, s. خمبره khùmbara (kùmbara).
- Bombard, v.a. اوزرینه طوپ اتمق üzérinétòp-àtmak.
- Bombardier, s. خمبره چی (kùmbaraji).
- Bombardment, s. طوپ و خمبره ایله طوپ اورمقلق tòp-vé-khùmbara-ila-wùrmaklik. [gèchmaz.
- Bomb-proof, a. کچمز khùmbara-
- Bomb-shell, s. خمبره khùmbara.
- Bond, s. تحویل tàhvīl, تمسک tèmèssuk ; زنجیر zinjir, ایپ ip, صیقندی sīkindi ; —, v.a.
- Bone, s. کموک kèmik.
- Bone-setter, s. چیتقچی جراح jèrrèh, چیتقچی chīkikji, قیرقچی kirikji.
- Book, s. کتاب kitàb.
- Bookbinder, s. مجلد mùjèllid.
- Bookseller, s. کتابچی kitābji ; (of Corans) صحاف sàhhāf.
- Boom, s. سرن sèren.
- Boot, s. چزمه chizma ; —, v.a.; what boots it? نه فائده سی وار nà-faidassi-
- Bootmaker, s. پایوچی pāpuchji. [vār.
- Booty, s. یغما yāghma, غنیمت ghànīmèt.
- Border, s. کنار kènār ; (frontier) سرحد sèr-hàdd, سنورباشی sinirbāshi.
- Bore, s. (of a gun) چاپ chāp, دلیک dèlik, اغز àghz ; (troublesome fellow) ثقیل حریف sākīl - hèrif ; —, v.a. صقندی dèlmèk ; (trouble) دلمک sīkindi-vèrmek.
- Born, a. طوغموش dòghmush ; to be —, v.n. طوغمق dòghmak.
- Borrow, v.a. اودنج المق údunj-àlmak, استقراضا isstikrāz-et.
- Borrower, s. اودنج الان údunj-àlàn.
- Bosnia, s. بوسنه Bòssna.
- Bosnian, a. and s. بوسنه لو Bòssnali.
- Bosom, s. کوکس ghyukss, قوین kòyn, سنیه sīnè. [kàléssi.
- Bosphorus, s. چناق قلعه سی chānak-
- Botany, s. علم نباتات "ilmi-nèbātāt.
- Botch, v.a. بوزمق bòzmaq.
- Both, pr. ایکسی ikissi ; —, c. هم hèm ... vè-hèm.
- Bother, s. صیقندی sīkindi ; —, v.a.

- صیقندی ویرمک sîkindî -vèrmek,
تعیجزا tà“jîz-et. [pùtkal.
- Bottle, s. شیشه shîshé; wine —, پوتقال
Bottom, s. دیب dîb; (fundy) کوت
Bough, s. دال dâl. [ghyùt.
- Bounce, v.n. صیچرامق sîchramak.
- Bound, s. حد hàdd, پایان pâyân, صوک
sòng, اوج ùj, بوجاق bùjak.
- Boundary, s. حدود hùdūd, سنور sînir.
- Bounteous, Bountiful, a. بول بول bøl, بول
bèrèkètlî; جومردن jùmèrd, الی اچق
èli-àchîk, سخاوتلو sàkhā-
vètlî.
- Bounty, s. انعام in“ām, احسان
sàkhā, سخاوت sàkhāvèt.
- Bouquet, s. (French) چیچک دستی
chîchek-dèméti.
- Bow, s. (in reverence) باش اکمه bāsh-
-éghmé, باش کسمه bāsh-késsmé;
(weapon) یای yày; (of a ship) باش
bāsh; —, v.n. باش اکمک bāsh-
éghmek; باش کسمک bāsh-késs-
mek; — down and worship, سجده
séjdé-et.
- Bowels, s. pl. بغرضق bàghirsak.
- Bower, s. مهتابیه mèhtābîyye.
- Bowie-knife, s. چچاق bîchāk.
- Bowl, s. کاسه kyāssé, طاس tās, چناق
chānak; (wooden) قواته kāvata;
(of a pipe) لوله lùlé.
- Bowline, s. بولینه bōlina, بورینه bōrina.
- Bowsprit, s. جوادره jîwādîra.
- Bowstring, s. کرش kîrish, زه zîh.
- Box, s. (chest) صندوق sànkîk; (desk)
قوتی chékméjé; (small) چکمه
- kùtu; (on the ear) شمار shàmar,
چمشیر sîlî (sîlé); (wood) چمشیر
chîmshîr; (of instruments) استیج
ùsstuj (ùsstunj). [ghàssi.
- Boxing, s. مشتبه غوغاسی mùshta-kāv-
- Boy, s. اوغلان òghlàn, چوجق chòjuk.
- Boyhood, s. چوجقلق chòjukluk.
- Boyish, a. چوجق کبی chòjuk-ghîbi.
- Brace, s. (pair) چفت chîft; (tie) باغ
bàgh, قوشاق kùshāk; (of a yard)
براصه bràssa; braces (for trousers)
اصقی àsski.
- Bracelet, s. بلازک bìlèzik.
- Braid, s. شرید shèrid; خرج khàrj; —,
v.a. اورمک ùrmek.
- Brain, s. بین béyn, دماغ dîmāgh.
- Bramble, s. چالی chālî.
- Bran, s. کپک kèpek.
- Branch, s. دال dâl; (of a road, &c.)
قول kòl; (of a family, science, &c.)
“فرع fèr, “شعبه shù“bè.
- Brandy, s. راقی ràkî.
- Brasier, s. باقرجی bākîrjî; منقال mán-
- Brass, s. پرنج pîrinj. [ghal.
- Brassfounder, s. دوکیجی dükujî.
- Brave, a. یگیت yîghî, جسور jèssūr.
- Bravo, int. افرین āfèrîn (āfèrim).
- Bray, v.n. اکرمق àngîrmak. [maz.
- Brazen, s. پرنجیدن pîrinjden; اوتانمز ùtān-
- Brazier, s. باقرجی bākîrjî, قزغانجی
- Brazilwood, s. بقم bākkām. [(kāzanjî).
- Bread, s. نان عزیز (èkmek), نان
-“àzîz. [“àrz.
- Breadth, s. عرض en, انلویک ènlîlik, ان
- Break, v.a. قیرمق kîrmak; — off,

قوپارمق kòparmak ; — a promise,
 نقصا khùlf-et ; — a treaty, خلفا
 nàkz-et ; —, *v.n.* قيرلمق kèrilmak,
 قوپمق kòpmak, كسيلمك kèssilmek.
 Breakfast, *s.* قهوالتي kàhwàlti.
 Breast, *s.* كوكش ghyùkss, سينه sīnÉ ;
 (teat) ممة mèmÉ.
 Breastwork, *s.* سپر siper.
 Breath, *s.* صولوق sòluk, نفس nèfess.
 Breathe, *v.n.* صولومق sòlumak, نفس
 nèfess-àlmak, تنفسا tènèffuss-et.
 Breathing, *s.* صولومق sòlumakluk.
 Breeches, *s.* شلوار shàlwàr, پوطور pòtur.
 Breed, *s.* صوى sòy, جنس jìnss ; —,
v.a. ياورى ويرمك yàvri-vèrmek ;
 تورتمك tūrémek ; —, *v.a.* تورتمك
 tūrètmek, يتشدرمك hāssil-et, حاصل
 yètishdirmek ; well-bred, *a.* تربيه لو
 tèr-biyyàli ; good breeding, *s.* تربيه
 tèrbiyyà.
 Breeze, *s.* روزگار rùzghyār ; (light —)
 خفيف روزگار khāfīf-rùzghyār ; (fresh
 —) صيقى روزگار siki-rùzghyār.
 Brethren, *s. pl.* اخوان ikhwān.
 Brevet, *s.* برات bèrāt.
 Brevity, *s.* قصهلق kīssalik.
 Brew, *v.a.* ارپه صويى ياپمق àrpa-sūyū-
 Brewer, *s.* بيراجى birāji. [yāpmaklik.
 Brewery, *s.* ارپه صويى فابريقاسى àrpa-
 sūyū-fābrikassi.
 Bribe, *s.* رشوت rishvèt ; —, *v.a.*
 رشوت ويرمك rishvèt-vèrmek.
 Brick, *s.* طوغله tughla. [diwārji.
 Bricklayer, *s.* ديوارجى yàpji, ياريجى
 Bride, *s.* گلين ghèlin, عروس "àrūss.

Bridegroom, *s.* كويكى ghyùwèghi.
 Bridge, *s.* كوپرى kyùpru.
 Bridle, *s.* باشلق bàshlik ; —, *v.a.*
 كم اورمق ghèm-würmak.
 Brig, Brigantine, ابريق ibrik.
 Brigade, *s.* لوا liwā.
 Brigadier, *s.* ميرلوا mīri-liwā. [izbāndut.
 Brigand, *s.* خرسز khèrsiz, ايزبانديوت
 Bright, *a.* (light) اچق àchik ; (shining)
 پارلاق pàrlak ; (polished) جلالو jilāli.
 Brighten, *v.n.* اچلمق àchilmak.
 Brilliant, *a.* پارلاق pàrlak ; —, *s.* پرلانته
 pirlānta.
 Brim, *s.* کنار kēnar ; اغز àghz.
 Brimstone, *s.* كبريت kibrit, كوكورد
 Brine, *s.* صلاموره sàlamūra. [kyùkyurd.
 Bring, *v.a.* كتورمك ghètirmek.
 Brink, *s.* کنار kēnar. [-kili.
 Bristle, *s.* قيل kīl, طوكز قيلي (dòmuz)-
 Brittle, *a.* پك كورك pek-ghèvrèk,
 پك قولاي قيريلور pek-kòlay-kèrīlir.
 Broad, *a.* انلو ènli, كنش ghenish,
 عريض "àrīz.
 Broadside, *s.* (ship's) بورده bòrda ; (of
 guns fired) الابانده àlabānda.
 Broil, *v.a.* قزارتمق kizàrtmak, استره ا
 isskàra-et.
 Broken, *a.* قيرق kèrik. [simsār.
 Broker, *s.* دلال dèllāl (tèllāl), سمسار
 Brook, *s.* چاي chày, صو sū, دره dèrÉ ;
 —, *v.a.* چكمك chèkmek, قبول ا
 kàbūl-et.
 Broom, *s.* سپوركه sùpurghé.
 Broth, *s.* ات صويى èt-sūyū, چوربا
 chòrba.

Brother, *s.* قَرْنَدَاش kàrndàsh (kàrdash), برادر bìrāder.

Brotherhood, *s.* قَرْنَدَاشْلِق kàrndàshlik.

Brother-in-law, *s.* (wife's brother)

اَنِشْتَه kàyn; (sister's husband)

ènishté; (wife's sister's husband)

بَاچَنَاق bājanak, بَاچَنَاق bājanakh.

Brown, *a.* اَسْمَر èssmer, قَهْوَه رَنگِی قهوه رنگی

کَاهْوَه رَنگِی kāhwé-rèngi; — sugar, خَام شُکَر خام شکر

khām-shèker.

Bruise, *s.* بَرَه bèré, چوروك chùruk;

—, *v.a.* چوروتْمَك dughmek; چوروتْمَك چوروتْمَك

chùrutmek, بَرَه لْتْمَك béréletmek.

Bruised, *a.* بَرَه لَنْمِش bérélenmish,

بَرَه لِي béréli; چوروك chùruk; to

become —, *v.n.* بَرَه لَنْمَك bérélenmek.

Brush, *s.* فَرچَه fərcha; (fine — for

painting) قَلَم kàlem; —, *v.a.* سِپورْمَك سپورْمَك

sùpurmek.

Brutal, *a.* اِنْسَانِيَّتْسِز insāniyyètsiz.

Brutality, *s.* اِنْسَانِيَّتْسِزْلِك insāniyyètsizlik.

Brute, *s.* حَيَوَان haywān. [lik.]

Bubble, *s.* كِيُوكْ دَانَه سِي kyùpuk, كِيُوكْ دَانَه سِي

kyùpuk-tānēssi, حَبَاب habāb.

Bucket, *s.* قَوغَه kògha.

Buckle, *s.* طَوَقَه tòka.

Bud, *s.* طَمْرُوكْ tòmrük; —, *v.n.*

طَمْرُوكْلَانْمَك tòmrüklanmak.

Buffalo, *s.* مَانَدَه mānda, صَو صِيغَرِي صو صیغری

sū-sìghiri, جَامُوسْ jāmūss (jāmish).

Buffoon, *s.* مَسْخَرَه dalkàwuk, مَسْخَرَه

màsskhara (màsskara).

Bug, *s.* تَخْتَه كَهْلَه سِي tàkhta-bìti, تَخْتَه كَهْلَه سِي

tàkhta-kèhlēssi, تَخْتَه قُورُوسِي tàkhta-

Bugle, *s.* بُورِي bòru. [-kùrussu.]

Build, *v.a.* يَاطْمَقْ yàpmak, يَاطْمَقْ يَاطْمَقْ

yàpdirmak, بِنَا bìnā-et, اِنْشَا inshā-et.

Builder, *s.* (founder) بَانِي bānī;

(working —) قَالِفَه kàlfa.

Building, *s.* يَاطْمَقْ يَاطْمَقْ yàpi, بِنَا bìnā.

Bulb, *s.* صَوغَان sòghan. [جَرْمْ jürm.]

Bulk, *s.* بِيُوكْلُكْ biyukluk, حَجْمْ hàjm,

Bulkhead, *s.* بُولْمَه bùlmé.

Bull, *s.* بُوغَا bòghā.

Bullet, *s.* قُورْشُونْ kùrshun, دَانَه dāné.

Bullock, *s.* اُوكُوزْ ùkyuz.

Bump, *s.* شِيْشْ shish, يَوْمَرِي yùmrü;

— against, *v.n.* چَاْتْمَقْ chàtmak.

Bunch, *s.* صَالِقْمْ sàlkim; دَمْتْ dèmet.

Bundle, *s.* بُوغْچَه bòghcha; طُوپْ tòp.

Bung, *s.* مَانْتَارْ mântar.

Buoy, *s.* شِمَانْدَرَه shàmāndara; —

up, *v.a.* قَالْدِرْمَقْ kaldirmak, طُوتْمَقْ طُوتْمَقْ

tùtmak. [صَقْنَدِي sèkindi.]

Burden, *s.* يُوكْ yùk, حَمُولَه hāmūlé;

Burglar, *s.* خَرَسِزْ khèrsiz.

Burglary, *s.* خَرَسِزْلِكْ khèrsizlik.

Burial, *s.* جِنَازَه الْاَبِي jènāzè-àlayi;

تَدْفِينْ tèdfin.

Burn, *v.n.* يَانْمَقْ yānmak; *v.a.* يَاطْمَقْ يَاطْمَقْ

yàkmak. [(pèrtevsiz).]

Burning-glass, *s.* پَرْتُوسُوزْ pèrtèvsūz;

Burnish, *v.a.* اچْمَقْ àchmak, مَصْقَلَه مَصْقَلَه

màsskala-et, جِلَا وَيْرْمَكْ jilā-vèrmek.

Burnisher, *s.* (tool) مَصْقَلَه màsskala.

Burst, *v.n.* پَاتْلَامَقْ pàtlamak; —, *v.a.*

پَاتْلَاتْمَقْ pàtlatmak. [dèfn-et.]

Bury, *v.a.* كُومْمَكْ ghyùmmek, قَنَّا قَنَّا

Burying-ground, *s.* مَزَارْلِقْ mèzarlik.

Bush, *s.* اَغَاجْ àghaj, چَالِي chālī.

Bushel, *s.* كَيْلَة kīlÉ.

Business, *s.* ايش كۆچ ish-
ghyùch ; مصلحت mässlāhat ;
مشغولیت mèshghūliyyèt.

Bustard, *s.* (greater) طوی tōy ; (smaller)
مزملدك mèzmèldèk.

Bustle, *s.* تلاش tèlāsh, عجله “àjélÉ.

Busy, *a.* مشغول mèshghūl.

But, *c.* لكن làkin, اما àmmà, ولكن vè-
làkin, فقط fàkat ; —, *pr.* دن بشقه
dan-bāshka, دن فضله dan-fāzla,
دن ماعدا dan-mā“ādā ; all but,
ازقالدی (hèmen-hèmen), همان همان
àz-kāldi.

Butcher, *s.* قصاب kàsssāb (kàssāp).

Butchery, *s.* سفك دما kàssāblik ;
سفك دما sèfki-dimā.

Butt, *s.* نشان nīshān, هدف hēdef ; —,
v.a. and n. توس اورمق tōss-wūrmak.

Butt-end, *s.* ديبجك dìbjik ; صاپ sāp.

Butter, *s.* ترة ياغ yāgh ; (fresh)
ترة ياغ tērÉ-yāgh, ترة ياغى tērÉ-yāghi ; (clari-
fied) روغن ساده (sāy-yāghi), صاي ياغى
rūghāni-sādÉ.

Butterfly, *s.* كله بك kèlÉbèk.

Buttock, *s.* بوط bût ; قايناق kàynak,
قايناق يېرى kàynak-yèri.

Button, *s.* دوكمه dùghmÉ (dùymÉ) ;
—, *v.a.* دوكمه لىمك dùymÉlémek,
دوكمه لىمك iliklémek ; —*v.n.* دوكمه لىمك
dùymÉlènnek, ايلكلىمك iliklènnek.

Buttress, *s.* پايبنده pàyèndÉ, اياق àyak.

Buy, *v.a.* المق àlmak, ساتون المق sà-
tin-àlmak, اشتراا ishtirā-et, مبايعه
mübāya“à-et.

Buyer, *s.* الين àlan, اليجى àlji, مشتري
müshtèri. [jizzlamak.

Buzz, *v.n.* وزلامق wizzlamak, جزلامق

By, *pr.* دن dan ; ايله ilÉ ; ياننه yànina,
ياننده yàninda, يانندن yànindan ;
— bye, good-bye, *int.* الله اصمارلديق
àllāha-issmārladik ; اوغورلر اوله òghur-
lar-òla.

Bye-and-bye, *ad.* برازدن bìr-àzdan,
برازد نصكره bìr - àzdan - sòngra,
براز وقتلرد نصكره bìr-àz - wàkitlardan-
sòngra.

Bye-law, *s.* نظام nìzām.

Bye-word, *s.* ضرب مثل zàrbi-mèssèl.

Bygone, *a.* كچميش gèchmish.

C.

Cab, *s.* عربه àraba.

Cabbage, *s.* لحنه làhana ; —, *v.a.*
چالمق chālmak. [قامره kāmara.

Cabin, *s.* (hut) قلبه kùlubÉ ; (ship's)

Cabin-boy, *s.* ميچو mìcho.

Cabinet, *s.* (private room), اوطه òda,
چكمهجه khàlvèt ; (chest) صندق
chèkmÉjÉ, صندق sàndik ; (cupboard)
طولاب dòlap ; (— of ministers)
وكلا طاقمى wùkélā-tàkimì ; — council,
مجلس خاص mèjlissi-khāsss.

Cabinet-maker, *s.* طاوشان tàwshān.

Cable, *s.* غومنه ghòmana ; chain —,
زنجير zìnjir.

Cadet, *s.* شاگرد shāghird.

Cage, *s.* قفس kàfess.

Cake, *s.* قورابيه kūrābiyyÉ ;
(moulded form) قالب kàlip.

Calamity, *s.* قضا kàzā, بلا bèlā.
 Calcine, *v.a.* ياقمق yàkmak; —ed, *a.*
 يانمش yànmish.
 Calculate, *v.a.* حسابا hissāb-et.
 Calculus, *s.* طاش tāsh; حسابا hissāb.
 Caldron, *s.* قزغان kàzghān (kàzan).
 Calender, *s.* تقويم tàkwīm, روزنامه rùz-nāmé.
 [بالدر baldir].
 Calf, *s.* دانه dàna; — of the leg,
 Calibre, *s.* چاپ chāp.
 Calico, *s.* قالنقوت kàlinkòt, بز bèz.
 Caligraphist, *s.* خطاط khàttat.
 Caligraphy, *s.* خطاطق khàttātlīk;
 حسن خط hùssnu-khàtt.
 Caliph, *s.* خليفة khàlīfē.
 Caliphate, *s.* خلافت khàlāfèt.
 Call, *s.* چاغرش chāghirish, چاغرمه
 chāghirma, دعوت dà“vét; —, *v.n.*
 اوغرامق òghramak; —, *v.a.* and *n.*
 اوغرامق chāghirmak; — at, اوغرامق
 òghramak; on or upon, (invite)
 اوغرامق dà“vét-et; (visit)
 اوغرامق òghramak; — for, استمك isstémek;
 — in, (visit) اوغرامق òghramak;
 (collect again) كيرو المق ghèri-àl-
 mak; كيرو چاغرمق ghèri-chāghirmak;
 باغرمق tòplamak; — out, *v.n.*
 باغرمق bàghirmak; —, *v.a.* دعوت ا
 dùghushmégghé-dà“vét-et; — over,
 يوكلامق yòklamak; اوقومق òkumak;
 — together, توپلامق tòplamak; — up,
 وجوده كتورمك dà“vét-et; دعوت ا
 vùjūda-ghètirmek.
 Calling, *s.* حرفت sà“àt, صنعت
 hìr-fèt, مشغوليت mèshghūliyyèt.

Callipers, *s.* چاپ پرکاری chāp-pèr-
 ghyāri (pèrghèli).
 Callous, *a.* دويمز dùymaz.
 Calm, *s.* and *a.* (wind or water) ليمانلق
 līmānlīk; —, *a.* (morally) اسوده
 āssūdē, راحت rāhat; —, *s.* راحت
 rāhat, اسایش āssāyish.
 Calmly, *ad.* يواش yāvāsh. [yish].
 Calmness, *s.* اسایش āssā-
 راحت rāhat.
 Calomel, *s.* طاتلو سولمن tātli-sūlumèn.
 Calumniate, *v.a.* افترا افترا-
 iftirā-et.
 Calumny, *s.* افترا iftirā, بهتان
 bùhtān.
 Cambric, *s.* دلبند dùlbènd (tùlbènt);
 Camel, *s.* دوه dèvé. [باتسته bātista].
 Camelopard, *s.* زرافه zùrāfē (zùrāfā).
 Camlet, *s.* شالی shāli, صوف sòf.
 Camomile, *s.* پاپاديه pāpādiyē.
 Camp, *s.* اردو òrdū; —, *v.n.* اردو قورمق
 òrdū-kūrmak.
 Campaign, *s.* سفر sèfer. [òrdū-kūrmak].
 Camphor, *s.* كافور kyāfūr.
 Can, *s.* تنكه tènéké; مشربه (māshraba).
 Canal, *s.* بوغاز bòghāz (strait), خندق
 (hèndek) (ditch); قازمه نهر kàzma-
 -nèhir.
 Canary-bird, *s.* قناريه kànāriya.
 Cancel, *v.a.* بوزمق bòzmaq, ترقين ا
 tèrkīn-et, بطلال ا bātāl-et.
 Cancer, *s.* (sore) علتی yèyen-“illeti,
 اكله ākilé. [sùwèyler].
 Candid, *a.* (truthful) طوغرى سويلر dòghru-
 Candle, *s.* موم mùm. [(shāmdan)].
 Candlestick, *s.* شمعه دان shèm“à-dān
 Cane, *s.* قامش kāmish, هزارن hèzārèn;
 —, *v.a.* دوكمك dùghmek, طياق اتمق
 dàyak-àtmak.

Canister, *s.* تنكۀ tènéké.
 Cannibal, *s.* مرد مخوار yàmyàm, mèrdumkhôr.
 Cannibalism, *s.* مرد مخوارلق mèrdum-
 Cannon, *s.* طوپ tòp. [khôrlik].
 Cannonade, *s.* طوپ اتشی tòp-âtèshi;
 —, *v.a.* طوپ ایله دوک مک tòp-ila-
 -dùghmek.
 Canon, *s.* قانون kânûn, قاعدۀ kâ'idé.
 Canopy, *s.* سایه بان shèmsiyyé, sāyébân, طاق tāk.
 Canter, *s.* طرس tîriss; —, *v.n.* طرس
 تیریس گتمک tîriss-ghîtmek. [jèghi].
 Cantharides, *s.* قندوز بوجکی kûnduz-bû-
 Cantle (of a saddle), *s.* قاش kâsh.
 Canvass, *s.* یلکن بزی yèlkèn-bèzi.
 Cap, *s.* فس fèss; شپاکه shâpka; قلیپاق
 kâlpak; percussion-cap, اجزا èjzâ;
 — of a mast, دستۀ موره dèsstamòra.
 Capability, *s.* قابلیت kâbilîyyèt.
 Capable, *a.* قادر kâdir, مقتدر mùktèdir.
 Capacious, *a.* واسع ghènish, واسع
 wâssi, بیوک biyuk.
 Capacity, *s.* (size) بیوک لک biyukluk;
 (capaciousness) وسعت vùss'ât; (in-
 telligence) عقل 'âkl, نکا zèkyâ,
 صفت isstî'dâd; (quality) استعداد
 sîfât. [cloak] یقا yâka.
 Cape, *s.* (headland) بورون bûrun; (of a
 Capital, *a.* (good) اعلا 'là; (great)
 بیوک biyuk, عظیم 'âzîm, کبیر kèbîr;
 (principal) باش bâsh; —, *s.* (city)
 پایتخت pâyitâkht; (of a column)
 باش bâsh, باشلق bâshlik. [mâyé].
 Capitalist, *s.* صاحب سرمایہ sāhibi-sêr-

Capitulate, *v.n.* رای استمک rây-îssté-
 mek; رای ایله تسلیم او rây-ila-tèsslîm-
 òl; ویره ویرمک vèra-vèrmek.
 Capitulation, *s.* رای rây; ویره vèra.
 Capon, *s.* ابلق èblîk (îmlîk).
 Capricious, *a.* عجیب طبیعتلو "âjâyb-
 -tâbi'âtli, میمون اشتہالو màymun-
 -îshthâhâli; بردالده دورمز bîr-dâlda-
 dûrmâz.
 Capricorn (tropic of), *s.* جدی jèdi,
 مدار جدی mēdâri-jèdi.
 Captain, *s.* (warrior) جنکچی jènkji;
 (army) یوزباشی yûz-bashi; (navy)
 سواری sùwâri, قپودان kâpudân
 (kâptan); (merchant) رئیس rè'îss;
 (European) قپودان kâpudân (kâptan).
 Captive, *s.* اسیر èssîr (yèssîr).
 Captivity, *s.* اسیرلک èssîrlik.
 Capture, *v.a.* المق àlmak, طوتمق tûtmaq,
 ضبطا zâbt-et; اسیرا èssîr-et.
 Carat, *s.* قیراط kîrât.
 Caravan, *s.* کروان kèrwân, قافلہ kâfila.
 Caravanserai, *s.* خان khân.
 Caraway, *s.* کراویہ kèrâviyyé.
 Carbine, *s.* قرابینه kârabîna.
 Carbuncle, *s.* (disease) شیرپانچہ shîr-
 pèrché; (stone) لعل là'l.
 Carcase, *s.* جسد jèssed;
 یاغلو lāshé (lèsh); (of war)
 یچاوره yâghli-pâchâvra.
 Card, *s.* کاغذ kyâghid; مقوا mùkâwwa;
 (comb) طراق tûrak; —, *v.a.* طرامق
 tûramak, اتمق àtmak.
 Cardamum, *s.* قاقله kâkulé.
 Carder, *s.* حلاج hâllâj (hâlj).

Care, *s.* (attention) دقت dikkât ;
 (anxiety) درد dèrd, کدر kèder ;
 —, *v.n.* وظیفه ایدنمک wazîfê-èdin-
 mek ; — for, باقمق bàkmaq ; صایمق
 sàymak ; take care, *v.n.* کوزینى اچمق
 ghyüzunu-àchmak, دقتا dikkât-et,
 صاقلنمق sàkinmak ; (take pains)
 اوزنمک üzènmek ; take care of,
 باقمق bàkmaq, صاقلامق sàklamak.
 Careen, *v.a.* قلفاطه یاترمق kàlafâta-yâtir-
 mak ; —, *v.n.* یاتمق yâtmak.
 Careful, *a.* مقید mùkàyyed ; to be —,
v.n. دقتا dikkât-et, مقید او mùkây-
 Carefulness, *s.* دقت dikkât. [yed-òl.
 Careless, *a.* دقتسز dikkâtsiz.
 Carelessness, *s.* دقتسزلیک dikkâtsizlik.
 Caress, *v.a.* اوخشامق òkhshamak ; —,
s. اوخشاما òkhshama.
 Cargo, *s.* یوک yùk, حموله hāmūlé.
 Caricature, *s.* هجو رسمى hijv-rèssmi.
 Carmine, *s.* لعل là“l.
 Carpenter, *s.* (house) دولگر dùlgher ;
 (joiner) دوغرامه جى dòghramaji ;
 (ship's) مرانقوز màrankoz (màran-
 ghoss).
 Carpet, *s.* قالی kālî (hàli), کلیم kîlim,
 کچه kèché ; prayer —, سجاده sèjjādé.
 Carpet-bag, *s.* چانطه chànta.
 Carriage, *s.* (vehicle) عربه “àraba, حنطو
 hìntò, تالیقه tàliqa, فایطون fàytòn ;
 gun —, (field) عربه “àraba, (ship's)
 قونداق kùndàk ; (act of carrying)
 نقل nàkl ; طاشیمه tàshima ; (— hire)
 نقلیه nàkliyyé. [kâtirji.
 Carrier, *s.* حمال hāmāl ; قاطر جى

Carrion, *s.* لاشه lāshé (lèsh).
 Carronade, *s.* قلوبمیر kùlumbîr.
 Carrot, *s.* هاوج hàwuj.
 Carroty, *a.* صاری sàri.
 Carry, *v.a.* طاشیمق tàshimak ; کوترمک
 ghyùturmek ; (a gun, &c.) سورمک
 sùrmek ; (by assault) ضبط ا zàbt-et ;
 — away or off, الوب کوترمک àlip-
 ghyùturmek ; — on, یایمق yàpmak,
 ایتمک ètmek, اویدرمق ùyduрмаk,
 بجرمک bèjermek ; — the day,
 غالب او ghālib-òl, اوسته چیقمق
 kàzanmaq.
 Cart, *s.* عربه “àraba.
 Cartilage, *s.* قیقرداق kùkirdàk.
 Cartridge, *s.* (small arms) فشنگ fîshènk
 (fishèk) ; (cannon) حارطوج hàrtuj.
 Cartridge-box, *s.* پالاسکه pālàsska.
 Carve, *v.a.* (meat, &c.) دوغرامق dòghra-
 mak ; (wood, &c.) اویمق òymak.
 Carver, *s.* (in wood) اویمه جى òymaji.
 Cascade, *s.* چاغلیان chàghlayàn.
 Case, *s.* (box) صندوق sàndîk ; محافظه
 màhfaza ; قوتى kùtu, قاب kàb ;
 (sheath) قین kìn ; (condition) حال
 hāl ; (matter) ماده màddé, خصوص
 khùssūss, امر èmir ; —, *v.a.* قابلامق
 kàblamak (kàplamak).
 Case-shot, *s.* مسکت mîsskèt.
 Cash, *s.* نقد nàkd, پاره pàré (pàra).
 Cashier, *s.* صندوقدار sàndîkdâr, وزنه دار
 vèznédâr, خزیینه دار khàzînédar
 (khàznadâr) ; —, *v.a.* رتبه سنى المق
 rùtbéssini-àlmak, خدمندن قوغمق
 khèdmetdan-kòghmak.

- Cask, *s.* فوچی fîchi, واريل varîl.
- Casket, *s.* چکمهجه chèkméjé, صندوق sàndîk.
- Cassia, *s.* خیارشنبه khîyarshènbé.
- Cast, *a.* دوکمه dùkmé; —, *s.* اتم àtim, شاشمیلق àtish; (in the eye) شاشمیلق shàshîlik; —, *v.a.* (throw) اتمق àtmak; (metal) دوکمهك dùkmek; — down, قیرمق kîrmak, اوزمک ùzmek, کدر ویرمک kèder-vèrmek; — up, (accounts) یکوناً yèkyūn-et, جمعاً jèm-et, طویلایمق tòplamak; (vomit) قوصمق kùssmak; — off, اتیویرمک àtivèrmek, دفعاً dèf-et, طرفاً tard-et; صالیویرمک sàlivèrmek, قاپوب صالیویرمک kàpîp-sàlivèrmek; — out, قوغمق kòghmak, دفعاً dèf-et, طرفاً tard-et.
- Castle, *s.* قلعه kâl'a (kàyla).
- Castor-oil, *s.* هند یاغی hînd-yàghî.
- Casual, *a.* تصادفی tèssādufî, اتفاقی
- Casualty, *s.* قضا kāzā. [ittifākî.
- Cat, *s.* کدی kèdi.
- Catalogue, *s.* دفتر dèfter.
- Cataplasm, *s.* لاپه làpa.
- Cataract, *s.* صولک اوچمسی sùlarîng-ùchmassî, جندل jèndèl. [nèwāzîl.
- Catarrh, *s.* نوازل زکام zùkkyām, نزلè nèzlé,
- Catch, *v.a.* طوتمق tûtmaq, یقالمق yàkalamak; اله کتورمک èla-ghè-tirmek; — cold, صوغوق المق sòghuk-àlmak.
- Catching, *a.* ساری sārî, بولاشیر bûlâshîr.
- Catechise, *v.a.* استنطاقا îsstintāk-et, امتحاناً imtîhân-et.
- Categorical, *a.* قطعی kât'î.
- Category, *s.* مقوله màkûlé.
- Caterpillar, *s.* قورت kûrt.
- Catgut, *s.* کرش kîrish. [poss-kèlîssassi.
- Cathedral, *s.* پیسقیپوس کلیسایی pîsska-
- Cattle, *s.* حیوانات haywānāt.
- Caucasus, *s.* چرکسستان chèrkèssîstān.
- Caulk, *v.a.* قلفاطا kàlafât-et.
- Caulker, *s.* قلفاط kàlafât.
- Cauliflower, *s.* قرنابیت kàrnabît.
- Cause, *s.* باعث bâ'iss, علت 'illèt, سبب sèbeeb; دعوی dà'wà; —, *v.a.* باعث او sèbeeb-ol, سبب او bā'iss-òl, ایراتاً irāss-et.
- Causeway, *s.* قالدیرم kâldîrim.
- Caustic (lunar), *s.* جهنم طاشی jîhènnem-tâshî (jîhànnam). [یاقمق yàkmaq.
- Cauterize, *v.a.* داغلامق dāghlamak,
- Cautery, *s.* داغ yàki, یاغی yàghî.
- Caution, *s.* بصیرت bâssîrèt, تأنی tè'ènnî, حذر hàzer; —, *v.a.* خبر khàber-vèrmek.
- Cautious (to be), *v.n.* احترازاً ihtirāz-et, احتذاراً ihtizār-et, صاقنمق sàkinmak.
- Cavalry, *s.* سواری عسکری sùwārî-'àsskerî, اتلو àtli.
- Cave, Cavern, *s.* مغاره màghara.
- Cavity, *s.* چقور chûkur.
- Cease, *v.n.* منقطع او کسلمک kèssilmek, منقطعاً mùnkàti'-òl.
- Cedar, *s.* سرو ازاد sèrvî-āzād.
- Cede, *v.a.* ترکاً tèrk-et, ویرمک vèrmek.
- Ceiling, *s.* طوان tâwan.
- Celebrate, *v.a.* اجراا ijrā-et.
- Celebrated, *a.* مشهور mèshhūr.

Celery, *s.* کرویز kèréviz.
 Celestial, *a.* سماوی sēmāvī.
 Cell, *s.* حجره hùjrÉ; کوز khānÉ,
 Cellar, *s.* مخزن màkhzÈn. [ghyùz.
 Cement, *s.* معجون mà“jūn; الچی àlchi;
 —, *v.a.* یاپشدرمق yàpishdirmak,
 طوتدرمق tütürmak.
 Cemetery, *s.* مزارلق mèzarlik, قبرستان
 kàbristān, مقبره màkbÉrÉ.
 Censer, *s.* بخوردان bŭkhŭrdān (bŭ-
 khurdānlik).
 Censure, *s.* آزار àzār; —, *v.a.* تعییب ا
 tà“yīb-et, لوم ا zèmm-et, لوم ا lèvm-et.
 Census, *s.* تعداد نفوس tà“dādi-nùfŭss.
 Cent. (per cent.), *ad.* یوزدە yùzdÉ.
 Central, *a.* مرکزی mÈrkezi. [wāssat.
 Centre, *s.* مرکز mÈrkez, اورطه òrta, وسط
 Centurion, *s.* یوز باشی yùz-bashi.
 Century, *s.* یوز ییل میائە mi“É. یوز ییل
 yùz-yìl, عصر “àssr. یوز سنه
 yùz-sÈnÉ.
 Cerecloth, *s.* مشمع mùshemma“ (mŭ-
 shamba). [tèklif; تکلف tèkèlluf.
 Ceremony, *s.* رسم rÈssm (rÈssim); تکلیف
 Certain, *a.* معلوم mà“lŭm, صحیح sàhìh,
 بعض شُبّهسز shùbhÉssiz; فلان filān; بعض
 bà“zi, بر طاقم bìr-tākim.
 Certainly, *ad.* البته ÈlbèttÉ, شُبّهسز shùb-
 Certificate, *s.* سند sèned. [hÉssiz.
 Certificated, *a.* سندلو sènedli.
 Cessation, *s.* انقطاع ìnkità“, کسلاسه
 kÈssilmÉ.
 Cession, *s.* ترک tèrk, فراغت fÈrāghāt.
 Chafe, *v.a.* اشنمق àshinmak.
 Chaff, *s.* صمان sàman. [ghāl).
 Chafing-dish, *s.* منقال mànkāl (mān-

Chagrin, *s.* (grief) تأسف tè“èssuf;
 (kind of skin) کلر kèlÈr.
 Chain, *s.* زنجیر zènjir (zìnjir); —, *v.a.*
 زنجیر ایله باغلامق zìnjir-ila-bāghlamak.
 Chair, *s.* صندالیه sàndāliyyÉ; arm —,
 قولتقلو kòltuklu.
 Chairman, *s.* رئیس مجلس rè“issi-mèjliss.
 Chalk, *s.* تباشیر tèbāshīr (tābèshir).
 Challenge, *v.a.* میدان او قومق mèydan-
 òkumak.
 Chamber, *s.* اوطه òda; (of a mine, gun,
 &c.) خزینه khāzīnÉ (hāzna).
 Chamberlain, *s.* قیوچی باشی kàpīzi-bāshi.
 Chance, *s.* تصادف tèssāduf, اتفاق ìtti-
 fāk, بخت bākht; by —, راست کله
 rāsst-ghÈlÉ; —, *v.a.* نخته حواله ا
 bākhta-hāwālÉ-et.
 Chancellor of the Exchequer, *s.* مالیه
 ناظری māliyyÉ-nāziri.
 Chandelier, *s.* اویزه āvīzÉ.
 Chandler, *s.* بقال bākkāl.
 Change, *s.* دکشش dìghish, دکشش dì-
 ghishish, دکشمه dìghishma, تبدل
 tèbèddul, تبدیل tèbdīl, انقلاب ìnkī-
 lāb; —, *v.n.* دکشمک dìghishmek,
 دکشدرمک dŭnmek; —, *v.a.* دکشدرمک
 dìghishdirmek; چویرمک chèvirmek;
 تبدیل ا tèbdīl-et; بوزمک bòzmak.
 Changeable, *a.* قرارسز kārarsiz, اویناق
 òynāk.
 Channel, *s.* یول yòl; بوغاز bōghāz; یتاق
 yàtak, مجرا mèjrā.
 Chap, *s.* چاتلاق chàtlak; حریف hÈrif.
 Chaplain, *s.* امام ìmām; پاپاس pāpass
 Chaplet, *s.* تسمیح tèssbīh. [(pāpaz).

Chapman, s. قولتجی مدراباز mād̄rabāz, کولتکجی kòltukju.

Chapter, s. باب bāb, فصل fāssl.

Character, s. (moral) طبیعت tàbi“āt, جبلت jìbillèt, خوی khūy; (writing) حرف یازی yàzi, خط khàtt; (letter) حرف hārf (pl. حروفات hūrūfāt).

Charcoal, s. کومر or کومور kyùmur.

Charge, s. (employ) خدمت (khìzmet), ایش مأموریت mè“mūrìyyèt, ایش ish; (command) امر èmir, تنبیه tènbiḥ; (of powder) اتم àtim; (attack) هجوم yùruyush, هجوم hùjūm; (thing confided) امانت èmānèt; —, v.a. (fill) طولدرمتی dòldurmak; (attack) هجوم hùjūm-et; (command) امر èmr-et, اسناد ا تنبیه tènbiḥ-et; (accuse) اسناد ا issnād-et.

Charity, s. (alms) صدقه sādaka; (humane consideration) انسانیت insāniyyèt, انصاف insāf.

Charm, s. (spell) بویو bùyu, سحر sìhr; charms, s. pl. کوزللك hùssn, حسن ghyùzèllik.

Charmer, s. سحر باز bùyuju, بویوجی sìhrbāz; (beloved) معشوقه mà“-shūka; دلبر dìlbèr, فتنه کار fìtnék̄yār.

Charming, a. کوزل ghyùzèl, دلبر dìlbèr, لطیف làtīf.

Chart, s. خریطه khàrita.

Charter, s. فرمان fèrmān, برات bèrāt; —, v.a. نوله طوتمق nèvla-tùtmak (nàvluna), کرا ایله طوتمق k̄rā-ila-tùtmak.

Chase, s. آو àv, شکار shìkyār; —, give chase to, v.a. قوغالمق kòghalamak; — away, قوغمق kòghmak.

Chasm, s. بیوک یارق bìyuk-yàrik.

Chaste, s. عقیفه “àfīf, (woman) ساده کوزل “àfīfē; (simply elegant) ساده کوزل sādē-ghyùzèl.

Chasten, Chastise, v.a. تربیه ویرمک tèrbìyyé-vèrmek, تربیه tèrbìyyé-et.

Chastisement, s. طایق تربیه tèrbìyyé, طایق dāyak. [mèt.]

Chastity, s. عصمت “iss-èffèt, عفت “èss-

Chat, s. لاف لاف lāf, لکردی làkirdi; —, v.n. لاف لاف lāf-et, قوگشمق kòngushmak.

Cheap, a. اوجوز ùjüz.

Cheapness, s. اوجوزلق ùjüzluk.

Cheat, s. (fraud) حيله hīlé; (knave) حيله کار hīlékyār; —, v.n. حيله hīlé-et.

Check, s. (pattern) شطرنج shàtrènj (sànrànch); (in accounts) میزان mīzān; (upon conduct) کم ghèm; (slight defeat) شمار shàmar, (banker's) حواله hàwālÉ; —, v.a. ضبط zābt-et, الیقومتی àlikomak, دوردرتمق dūrdurtmak; (defeat) بوزمق bòzmaq; (the king at chess) کش kish-et.

Checkmate, v.a. مات مات māt-et.

Cheek, s. یناق yànak.

Cheer, v.a. شهنلندرمک shènlèndirmek, فراحلندرمق fèrahlandirmek.

Cheerful, a. شن shèn, فراح fèrah;

Cheese, s. پنیر pènir. [منفرح mùfèrrih.]

Cheesemonger, s. بقال bàkal.

- Chemist, *s.* کیمیاگر kīmiyāghēr ;
اجزاجی èjzāji, اسپنچیار isspēnchiyār.
- Chemistry, *s.* علم کیمیاى جدید "ilmi-
-kīmiyāyi-jèdīd.
- Cherish, *v.a.* عزیز طوتمق "āzīz-tūtmaq ;
بىسلىمك bèsslémek. [vīshna.
- Cherry, *s.* كراز kirāz ; morella —, وشنه
- Chess, *s.* شطرنج shàtrānj (sāntrānch) ;
— board شطرنج تخته سى sāntrānch-
-tākhtassi.
- Chest, *s.* (box) صندوق sàndīk ; (bosom)
گھوکس ghyùkss, صدر sàdr, سینه sīnē ;
— of drawers, چکمهجه chèkméjé.
- Chestnut, *s.* کستانه kèsstānē.
- Chew, *v.a.* چینه مک chīnémek.
- Chick, Chicken, *s.* پليج pīlij.
- Chickpea, *s.* نخود nòkhud.
- Chide, *v.a.* ازارلمق àzarlamak.
- Chief, *a. and s.* بيوك biyuk, باش bāsh.
- Chiefly, *ad.* خصوصاً khūssūssā ;
اکثریاً èksérīyyā.
- Child, *s.* چوچق chòjuk ; children
and family, چولق چوچق chòluk-
chòjuk ; with child, گبه ghèbé,
حامله hāmīlē. [صوغوق sòghuk.
- Chill, *v.a.* اوشوتمك ùshutmek ; —, *s.*
- Chilly, *a.* صوغوق sòghuk ; to feel —,
v.n. اوشومك ùshumek.
- Chimney, *s.* اوجاق òjak, باجه bāja.
- Chin, *s.* چکه chēngé (chènē).
- China, *s.* (old) اسكى معدن èsski-
-mà "dēn ; (new) فغفور fāghfūr ;
(stone) چینی chīni.
- Chink, *s.* چاتلاق chàtlāk ;
—, *v.n.* اوتمك ùtmek.
- Chintz, *s.* چیت chīt, باصمه bāssma.
- Chip, *s.* يونغه yòngha ; —, *v.n.* فرلامق
fàrlamak ; —, *v.a.* فرلاتمق fàrlatmak.
- Chisel, *s.* قلم kàlem.
- Chocolate, *s.* چقولاطه chīkolàta.
- Choice, *s.* اختيار ikhtiyār, انتخاب
intīkhāb ; —, *a.* سچمه sèchma,
منتخاب mūntakhāb, مختار mūkhtār,
گزیده ghyùzīdē.
- Choke, *v.a.* بوغمق bòghmak ; — up,
v.a. طيقامق tīkamak ; —, *v.n.*
طيقانمق tīkanmak.
- Choose, *v.a.* سچمك sèchmek, ايرمق
àyrmak, اختيارا intīkhāb-et, انتخاب
ikhtiyār-et.
- Chop (mutton), *s.* بریزولیه brizòlya ;
—, *v.a.* کسمك kèssmek ; — up,
v.a. (small) قيمق kīymak, (large)
يارمق dòghramak ; (wood)
- Chopper, *s.* ساطور sàtir. [yàrmak.
- Chopping-block, *s.* كتوك kyùtuk.
- Chopping-knife, *s.* ساطور (sàtir).
- Chord, *s.* وتر vèter.
- Christ, *s.* حضرت عيسى Hàzrēti-"Issà.
- Christen, *v.a.* وافتيزا wàftiz-et, ادمق
àd-kòmak, ادمق òd-vèrmek.
- Christening, *s.* وافتيز wàftiz.
- Christian, *s.* خريستيان khristiyan ; —,
a. عسيوى "issévi, مسيحي mèssihī.
- Christianity, *s.* خريستيانلق khristi-
yanlīk. [-pàsskàlya.
- Christmas, *s.* كچوك پاسقاليه kùchuk-
- Chronicle, *s.* تاريخ tārikh.
- Chronology, *s.* علم تقويم التواريخ "ilmi-
-tākvim-u-tèwārikh.

- Chronogram, *s.* تاریخ *tārīkh*.
- Chronometer, *s.* طول ساعتی *tūl-sā'ati*.
- Church, *s.* کلیسه *kilīssé*.
- Churchyard, *s.* مزارلیق *mèzarlık*.
- Chyle, *s.* کیلوس *kèylūss*.
- Chyme, *s.* کیموس *kèymūss*.
- Cicatrize, *v.n.* قپانمق *kāpanmak*, قبوکلنمق *kābuklanmak*. [*kyūmur*].
- Cinder, *s.* سونموش کهور *sūnmush-kūhor*.
- Cinnamon, *s.* دارچین *dārchin* (*tārchin*).
- Cipher, *s.* (zero) صفر *sifr*; (secret writing) جفرة *jifra*; (initials) طغرا *tūghra* (for the Sultan), صح *sāhh* (for a high officer), امضا *imzā* (for any individual). N.B.—These are not initials in Turkish, but each a kind of signature.
- Circle, *s.* دائرة *dā'iré*; —, *v.a.* قوشاتمق *kūshātmak*, احاطه *ihāta-et*.
- Circuit, *s.* دائرة حکومت *kāzā*, قضا *kāzā* *dā'iré-i-hūkyūmèt*; to make a —, طولاشمق *dōlashmak*.
- Circuitous, *a.* طولاشق *dōlāshik*.
- Circular, *a.* مدور *mūdèvvèr*, دکریمی *dèghirmi*.
- Circulate, *v.n.* دوران *dèvèrān-et*; (as money) تداول *tèdāvul-et*; —, *v.a.* اداره *idārè-et*; نشر *nèshr-et*.
- Circulation, *s.* دوران *dèvèrān*; (of money, books, &c.) تداول *tèdāvul*.
- Circumcise, *v.a.* ختان *sūnnèt-et*, ختان *khātān-et*. [*khātān*].
- Circumcision, *s.* ختان *sūnnèt*.
- Circumference, *s.* محیط *chèvré*, چوره *mūhīt*.
- Circumlocution, *s.* طولاشدلو لاقیردی *dō-lāshikli-lākirdi*.
- Circumnavigate, *v.a.* کمی ایله اطرافنی *ghèmi-ilè-ètrāfini-dōlashmak*.
- Circumstance, *s.* خصوص *khūssūss*, ماده *māddé*, کیفیت *kèyfiyyèt*.
- Cistern, *s.* صاریج *sārniy*, خزینه *(khāzna)*.
- Citadel, *s.* ایچ قلعه *ich-kāl'ā*.
- Cite, *v.a.* ذکر *zīkr-et*; دعوت *dā'vet-et*.
- Citron, *s.* اغاج قاونی *aghaj-kāwunū*.
- City, *s.* شهر *shèhr*, مملکت *mèmlékèt*.
- Civil, *a.* چلبی *chélébi*, ادبلی *èdèbli*, طاتلو *tātlı*; غیر عسکری *ghàyri-āsskérī*.
- Civilian, *s.* باشی بوزوق *bāshi-bòzuk*, عسکریدن اولمیان *āsskérīdan-òl-mayan*.
- Civility, *s.* اغز طاتلیغی *tātlilik*, طاتلیق *tātlıq*, - *aghz-tātlilighi*.
- Civilization, *s.* تربیه *tèrbıyyé*.
- Civilize, *v.a.* تربیه *tèrbıyyé-et*.
- Claim, *s.* دعوی *dā'wā*, استدعا *isstid'ā*; مطلوب *mātlūb*; —, *v.a.* دعوی *dā'wā-et*, استدعا *isstid'ā-et*, مطلوب *mātlūb-et*, مطالبه *mūtālébé-et*.
- Claimant, *s.* مدعی *dā'wāji*, دعواچی *dā'wāji*.
- Clamp, *s.* کنت *kinèt*. [*mūddā'ī*].
- Clandestine, *a.* ال التنده *èl-āltında*, کیزلو *ghizli*, صاقلو *sākli*, خفی *khāfī*.
- Clap, *s.* (disease) بل صوغوغی *bèl-sòghu-ghu*; —hands, *v.n.* ال چالمق *èl-chāl-mak*, القشلمق *ālkishlamak*.
- Clarify, *v.a.* تصفیه *tāssfiyyé-et*.
- Clasp, *s.* قوپچه *kòpcha*; —, *v.a.* قوجاقلماق *kūjāklamak*.

Class, *s.* صنف *sinf*; —, *v.a.* ترتیب *tèrtīb-et*, تنظیم *tànzīm-et*.
 Clatter, *s.* چاتردی *chàtirdi*, طاقردی *tàkirdi*, پا طردی *pàtirdi*.
 Clause, *s.* بند *bènd*, فقره *fikra*.
 Claw, *s.* طرناق *tàrnak*; پنجه *pèncché*; —, *v.a.* طرمالماق *tìrmalamak*.
 Clay, *s.* بالچق *bàlchik*, اوزلو طپراق *ùzlu-tò-prak*, لوله جی چاموری *lùléji-chàmuru*.
 Clean, *a.* تمیز *tèmiz*, طاهر *pāk*, تآهر *tāhir*; —, cleanse, *v.a.* تمیزلماق *tèmizlémek*.
 Clear, *a.* تمیز *tèmiz*, براق *bèrrāk*; (free) اچلمق *àchik*; — up, *v.n.* اچلمق *àchilmak*. [ياپشماق *yàpishmak*.]
 Cleave, *v.a.* يارماق *yàrmak*; — to, *v.n.*
 Cleaver, *s.* ساطور *sàtir*.
 Clemency, *s.* مرحمت *mèrhàmet*.
 Clergyman, *s.* پاپاس *pàpass*.
 Clerk, *s.* کاتب *kyātib*, يازيچى *yàziji*.
 Clever, *a.* هنرلو *hùnrli*.
 Cliff, *s.* يار *yàr*, اوچرورم *ùchurum*.
 Climate, *s.* هوا *hàwā*. [sù“ūd-et.
 Climb, *v.n.* چيگماق *chikmak*, صعودا
 Clinch, *v.a.* پرچين *pèrchin-et*.
 Cling, *v.n.* صارلماق *sàrilmak*. [kèssmek.
 Clip, *v.a.* قرگماق *kirkmak*, كسمك
 Cloak, *s.* شنل *shinèl*, قپوط *kàpud*.
 Clock, *s.* ميدان ساعتى *mèydan-sā“ati*.
 Clog, *s.* نعلين *(nàlin)*; —, *v.a.* طولدرماق *dòldurmak*, طيقماق *tikamak*.
 Close, *a.* صيق *sik*; صيقى *siki*; صيقنديلو *sikintili*; قپالو *kàpali*; يقين *yàkin*; —, *v.a.* قپاماق *kàpamak*; —, *v.n.* قپانماق *kàpanmak*; — in, *v.a.*

چوييرمك *chèvirmeK*; —, *v.n.*
 صيقلاشماق *siklashmak*, يقينلاشماق *yàkinlashmak*; (the evening) اخشام *àksham-(tèz)-òlmak*; — up, *v.a.* قپاماق *kàpamak*; —, *v.n.* قپانماق *kàpanmak*; — with, *v.a.* (in agreement) اويوشماق *üyüşmak*; (in fight) صارلماق *sàrilmak*.
 Closet, *s.* (room) اوطه جق *òdajik*; (cup-board) طولاب *dòlap*.
 Cloth, *s.* (broad) چوقه *(chòha)*; (cotton) بز *bèz*; (table —) صغره بزي *sòfra-bèzi*.
 Clothe, *v.a.* روباياپماق *rùba-yàpmak*, روبايا كيدرمك *rùba-ghidirmek*, روبايا ويرمك *rùba-vèrmek*, الباس *ilbāss-et*, اورتماق *irtmek*.
 Clothes, Clothing, *s.* روبايا *rùba (ùrùba)*, اثواب *èsswāb (èssbab)*, البسه *èlbissé*.
 Cloud, *s.* بلوط *bulut*, سحاب *sihāb*.
 Clout, *s.* چچاوره *pàchàvra*.
 Clove, *s.* قرنفل *kàrenfil*.
 Cloven, *a.* چتال *chàtal*.
 Clover, *s.* يونجه *yònja*.
 Club, *s.* چوماق *chòmak*; by way of clubbing together, عارفانه *“àrifāné*.
 Clue, *s.* ايپ اوجى *ip-ùjy*.
 Clumsy, *a.* (person) ياقشماق *yàkishmàz*; (thing) حنطال *hàntal*.
 Cluster, *s.* كومه *kyùmé*, طوپ *tòp*.
 Coach, *s.* عربه *“àraba*, حنطو *hìntò*, فايطون *fàytòn*.
 Coagulate, *v.n.* طوكماق *dòngmak*; كسلك *kèssilmek*; پكشماق *pèkishmek*.
 Coal, *s.* كمور *kyùmur*, معدن كمورى *mā“den-kyùmuru*

Coal-hole, Coal-house, *s.* کومورلک *kyù-*
murluk. [kyùmur-màdèni.
Coal-mine, Coal-pit, *s.* کومور معدنی
Coarse, *a.* قبا *kàba*; ایری *ìri*.
Coast, *s.* ساحل *sāhil*, کناری *dèngiz-*
-kènàri; بقا *yàka*, قبی *kìyi*.
Coat, *s.* ستری *sètri*, صورتو *surtu*; صورتیکو
sùrtiko; خرکه *khàrka*; (of a horse)
طرن *dòn*. [-tòkhmu.
Cocoa, *s.* چیقولاته تخمی *chìkolāta-*
Cocoa-nut, *s.* بیوک هندستان جوزی
bìyuk-hìndòstān-jèvizì.
Cobbler, *s.* پاپوشچی *pàpushju* (*pàpujjju*),
اسکیچی *èsskiji*.
Cobweb, *s.* اورمچک اغی *ùrumjek-àghi*,
تار عنکبوت *tāri-“ànkébūt*.
Cochineal, *s.* قرمز *kìrmiz*.
Cock, *s.* (bird) خروس *khòross*; (tap)
خروس *mùssluk*; (of a gun) خروس
khòross; (penis) سک *sik*; — a gun,
v.a. اوست تتکه المق *ùsst-tètighé-*
àlmak. [-ìbighi.
Cock's-comb, *s.* خروس ابکی *khòross-*
Cocoon, *s.* قوزه *kòza*, قوزه لاق *kòzalàk*.
Cod, *s.* (fish) مورینه بالغی *mòrina-bàlighi*;
(of beans) قیبوق *kàbuk*; (scrotum)
طاشاق توربه سی *tàshak-tòrbassi*.
Coffee, *s.* قهوه *kàhwé*.
Coffee-pot, *s.* جزوه *jèzwé*; (large) کوکم
ghyùghyum, ابریتی *ìbrik*.
Coffer, *s.* صندوق *sàndik*.
Coffin, *s.* تابوت *tàbut*.
Cog, *s.* دیش *dìsh*.
Cogent, *a.* مهم *mùhimm*, معتنا *mù“ténà*,
مبرم *mùbrim* (*mùbrèm*).

Coil, *s.* قنغال *kànghàl*; —, *v.a.* قنغال
kànghàl-et.
Coin, *s.* سکه *sikké*; پاره *pàra*, تچه
àkcha; (of a gun) سیل *sìl*; —, *v.a.*
ضربا *dàrb-et*, کسمک *kèssmek*,
باصمق *bàssmak*.
Coincide, *v.n.* مطابق او *mùtābik-òl*.
Coition, *s.* سکش *sikish*, جماع *jimā“*.
Cold, *a.* and *s.* صوغوق *sòghuk*; (in the
head) نوازل *nèwāzil*, نزله *nèzle*, زگام
zùkkyām. [-àghrissi.
Colic, *s.* صانچی *sànji*, قارن اغریسی *kàrn-*
Collar, *s.* حموط *yàka*; (horse —)
hāmūt; —, *v.a.* یقالمق *yàkalamak*.
Collate, *v.a.* مقابله *mùkābélé-et*.
Colleague, *s.* ارقه داش *àrka-*
dash. [tòplamak.
Collect, *v.a.* جمع *jèm“et*, طویلایمق
Collection, *s.* جمع *jèm“*; مجمعه *mèj-*
ma“a; طاقم *tàkim*; صره *sàra*. [dressé.
College, *s.* مکتب *mèktèb*; مدرسه *mè-*
Collier, *s.* کومور قایغی *kyùmur-kàyighi*;
کومور معدنی ایشچیسی
kyùmur-mà“dèni-ìshjissi. [dèni.
Colliery, *s.* کومور معدنی *kyùmur-mà“-*
Collision, *s.* چاتشمه *chàtishma*, تصادم
tàssādum; to come into —, *v.n.*
چاتشماق *chàtishmak*, تصادم *tàs-*
sādum-et. [ìghmāzi-“àyn.
Collusion, *s.* مسامحه *mùssāmaha*, اغماض
Colonel, *s.* میرالای *mìr-àlày*; lieutenant-
—, *s.* قائم مقام *kā‘im-màkām* (*kày-*
Colony, *s.* اوجاق *òjak*. [makām).
Colour, *s.* رنگ *rènk*.
Colt, *s.* طای *tày*; (of an ass) سیپا *sìpa*.

Column, *s.* دیرک dîrêk, عمود "âmūd,
ستون sûtūn; (of soldiers) طابور tâbur,
قول kòl. [târamak.

Comb, *s.* طراق târak; —, *v.a.* طرامق

Combat, *s.* دوكش dughush; —, *v.a.*
بوزمغه چالشماق bôzmagha-châlishmak.

Combination, *s.* ترکیب tērkiḅ; اتفاق
ittifāk.

Combine, *v.a.* مزج ا ترکیب tērkiḅ-et,
مزج ا mēzj-et; —, *v.n.* اتفاق ا ittifāk-et;
امتزاج ا imtizāj-et.

Combustible, *a.* یانار or یانار yānar; —,
s. یاقه جق yākajak.

Combustion, *s.* یانش yānish, یانما yānma.

Come, *v.n.* کلمک ghēlmek; — along,
کلیویرمک ghēlivermek; — asunder,
کوپمق kōpmak, ایرلمق ayrılmak; —
at, یاننه وارمق yēnishmek, یانینا-
vārmak; — away, براتوب
brātip-ghēlmek; — back,
کیرو کلمک ghēri-ghēlmek; — back
again, یینه کلمک or بردها bir-dāha or
yīnē (ghēnē)-ghēlmek; — between,
ارایه کیرمک arāya-ghīrmek; — by,
v.n. کچمک ghēchmek; — —, *v.a.*
پیدا پیدā-et, بولمق bōlmak; —
off, اولمق olmak; کوپمق kōpmak;
چیمق chīmkak; — on, طوتمق tūt-
mak; کلیویرمک bāshlamak; باشلامق
ghēlivermek; — out, چیمق chīk-
mak; — short, اکسک کلمک èksik-
ghēlmak; — to, ایتمک ètmek,
طویلانمق bāligh-òl; — together,
توپلانمق tòplanmak, بیریزه کلمک
bir-yēra-ghēlmek, بولوشماق bōlushmak, بر

بیرلشمک bîrleshmek; — to light,
میدانه چیمق mèydana-chīkmak,
بللواو bëlli-ol; — up, چیمق chīk-
mak; سورمک sūrmek; — upon,
باصمق bâssmak, طوتمق tūtmak,
یقالمق yākalamak; —, *int.* دی dēy,
دی بقالم dēy-bākālīm, دی آمدی dēy-
-imdi (dēyindi).

Comet, *s.* قویرقلو یلدرز kûyruklu-yıldız,
ذو ذوابه zû-zewābē. [kērlemē.

Comfit, *s.* شکر شکر shèker, شکرلمه shè-

Comfort, *s.* (ease) راحت rāhat; (con-
solation) تسلی tèselli; —, *v.a.*
تسلی ویرمک tèselli-vèrmek.

Comfortable, *a.* راحت rāhat.

Command, *s.* امر èmr (èmir), فرمان
fèrmān, تنبیه tēnbīh; (military)
کوماندا kōmānda; —, *v.a.* امر ا èmr-
et, فرمان ا fèrmān-et, تنبیه ا tēnbīh-et,
کوماندا ا kōmānda-et;
بیورمق bûyurmak; کوماندا ا kōmānda-
et; (as a gun) سپورمک sūpurmek;
دوکمک dūghmek; (as a fort) مضافه
mūhāfaza-et, قیامق kâpa-

Commander, *s.* آمر āmir, ضابط zābit,
بیوک biyuk; سرعسکر sēr-“āssker;
ملازم قیودان mùlāzim-kāpudān
(kāptan), ایکنجی ikinji.

Commence, *v.a.* and *n.* باشلامق bāsh-
lamak, اغازا aghāz-et, بدء bēd'-et.

Commencement, *s.* اول èvvel, باش
باشلامق bāsh, ابتدا ibtidā, بدء bēd'i,
باشلانجی bāshlanghij.

Commend, *v.a.* مدح ا mèdh-et,
توصیه ا tavsīyyē-et.

Comment, *s.* شرح shèrh, حاشية hā-shiyyé; ديه جك dè-yéjek; لکردى làkirdi; —, *v.a.* شرح shèrh-et; — upon, *v.n.* مطالعه بیانا mùtāla“a-bèyān-et.

Commentary, *s.* شرح shèrh.

Commentator, *s.* شارح shārzh.

Commerce, *s.* تجارت tijārèt, الش وپرش ālish-vèrish, بازاركانلق bàzār-ghyānlīk.

Commercial, *a.* تجارتته متعلق tijārèta-mùta“àllīk. [tārāhhum-et.

Commiserate, *v.a.* اجمیق ājīmak, ترحما

Commissariat, *s.* نزل امانتی nūzal-èmanèti; ذخیره zākhīrè.

Commissary, *s.* نزل امینی nūzul-èmīni.

Commission, *s.* سپارش sìpārīsh; خدمت khèdmet, مأموریت mè‘mūrīyyèt; مأمورین mè‘mūrīn, مأمورلر mè‘mūr-lar; بیورلدى bùyur-lu; قومیسسیون kòmīssion.

Commissioner, *s.* مأمور mè‘mūr.

Commit, *v.a.* یاپمق yāpmak, ایتمک ètmek, ارتکابا irtikyāb-et; تسلیم تèsslīm-et, سپارش sìpārīsh-et, تودیع tèvdī“-et.

Committee, *s.* ایریجه و مخصوص اولان مجلس āyrīja-vè-mākhsūss-òlan-mèjliss.

Commodious, *a.* راحت rāhat, قوللانلیشلی kùllānlīshlī, قولایلیکلی kòlaylīklī.

Commodity, *s.* متمعه màt“à, مال māl; راحت rāhat. [boghū.

Commodore, *s.* فیلو باشبوغی filobāsh-

Common, *a.* عادی “ādī, بیاغی bàyā-ghi; مشترک mùshtérèk; —, *s.* چاپیرلق chāyrlīk, مرعه mèr“à.

Commonly, *ad.* اکثریا èksèrīyyā.

Commons, the House of Commons, *s.* مبعوثان ملت مجلسی mèbūssāni-millèt-mèjlissī.

Commotion, *s.* تلاش tēlāshī, تلاش tēlāsh.

Communicate, *v.a.* افادە ifādè-et, تبلیغ tēblīgh-et; — with, *v.n.* مخابره khābèrleshmek, مخابره mùkhābèrè-et; متصل او mùttāssil-ol.

Communication, *s.* افادە ifādè, تبلیغات tēblīghāt; مخابره mùkhābèrè; یول yòl. [millèt, جماعت jèmā“àt.

Community, *s.* اشتراك ishtirāk; ملت

Compact, *s.* مقاوله mūkāvélè, قول kāvī; —, *a.* صیق sīk, صیقی sīkī.

Companion, *s.* رفیق rēfīk, ارقه داش àrkadash; اش èsh.

Company, *s.* (set) طاقم tàkīm; (set of guests) مسافرلر mùssāfirler; (people present) حصار hūzzār, حاضرین hāzirīn; (public) قومپانیه kòm-pānya; (companionship) ارقه داشلق àrkadashlīk; رفاقت rēfākāt; (of soldiers) بلوک bùluk; to keep —, *v.n.* کورشمک kòngushmak, گورشمک ghyùrushmek.

Comparable, *a.* قیاس اولنور màkīss, قیاس اولنور kīyāss-òlunur, تشبیه اولنور tēshbīh-òlunur.

Comparatively, *ad.* قیاسله kīyāssla.

Compare, *v.a.* یان یانیه قومق yān-yān-kòmak, مقابله mūkābélè-et, مقایسه mùkāyèssè-et, تشبیه kīyāss-et, تشبیه tēshbīh-et.

- Comparison, *s.* تشبيهه kàyyāss, قیاس kàyyāss, تشبیهه tēshbīh. [būlmé.
- Compartment, *s.* بولمه khānē, خانه khānē.
- Compass, *s.* اندازه èndāzē, حد hàdd; پوصله (mariner's) dā'iré; دائرة dā'iré; طولاشمق pūssla; to fetch a —, *v.n.* قوشاتمق dōlashmak; —, *v.a.* قوشاتمق kūsh-àtmak; — one's ends, *v.n.* اویدرمق uydurmak; مراومه نائل او mèrāmīnānā'il-òl. [(pèrghèl).
- Compasses (pair of) *s.* پرکار pèrghyār.
- Compassion, *s.* مهربمت mèrhàmet.
- Compatriot, *s.* همشهری hèmshèhrī.
- Compeer, *s.* کفو kyùfv, اقران àkrān.
- Compel, *v.a.* اجبارا ijbar-et, جبراً jèbr-et.
- Compendious, *a.* مختصر kīssa, قصه kīssa; مجمل mùjmèl, مکتهصر mùkhtāssār.
- Compensate, *v.a.* تصمین tāzmīn-et; —, *v.n.* قارشیلوق kārshīlīk-ol.
- Compensation, *s.* تصمین tāzmīn, قارشیلوق kārshīlīk; تصمینات tāzmīnāt.
- Compile, *v.a.* تصنیف tāsñīf-et, جمعاً jèm'-et, تألیف tē'līf-et.
- Complain, *v.a.* شکایتا shīkyāyet-et, اشتکاا ishtīkyā-et, تشکی tēshèkki-et.
- Complaint, *s.* شکوی shīkyāyet, علت "illèt, مرض mārāz, درد dèrd. [kīm; تتمه tètīmme.
- Complement, *s.* ترتیب tērtīb, طاقم tà-
- Complete, *a.* مکمل tèkmīl, تکمیل tèkmīl, تمام tāmām; — *v.a.* تماملامق tāmāmlamak, بترمک bītermek.
- Complexion, *s.* رنک rēnk, لون lèvn.
- Complicate, *v.a.* قارشدرمق kārish-dirmak, قارشوقا kārishīk-et.
- Compliment, *s.* استکسان sèlām; سلام sèlām; افادهسی isstīhsān-īfādēssi.
- Comply, *v.n.* امتثال imtissāl-et; موافقتا mùwāfakāt-et.
- Compose, *v.a.* ترتیب tērtīb-et, ترکیب tērkīb-et; قلمهالمق yāzmaq, یازمق yāzmaq; کالهماالمق sūwēylémek, سویلمک sūwēylémek; نظم nāzm-et; ترکیبینه داخل او tērkībīnē dākhil-òl, اجزای مرکبهسی او èjzāyi - mùrèkkībēssi - òl, اعضاسی او à'zāssi - òl; — one's self, *v.n.* یاتشمق yātishmak.
- Composition, *s.* ترتیب tērkīb; ترتیب tērtīb; معجون mà'jūn; اجزا èjzā; کتابت kītābet, شعر shī'r.
- Compost, *s.* کوبره ghyùbré.
- Compound, *a.* مرکب mùrèkkèb; —, *v.a.* ترکیب tērkīb-et.
- Comprehend, *v.a.* احاطه ihāta-et, شمولی او shūmūli-òl; اکلماق ànglamak (ànnamak), ادراک idrāk-et.
- Compress, *s.* صارغی sàrgħi.
- Comprise, *v.a.* شامل او shāmil-ol.
- Compromise, *s.* صلح sūllī, اوزلاشمه üz-lashma; —, *v.a.* قارشدرمق kārish-dirmak; اوزلاشمق üz-lashmaq; مسؤل mèss'ūl-et; صلح او sūll-òl.
- Compulsion, *s.* مجبوریت mèjbūriyyèt, اضطرار iztirār, اجبار ijbar.
- Compunction, *s.* ندامت nēdāmèt, پشیمانلق (pīshmānlīk).
- Compute, *v.a.* حسابا hissāb-et.

- Comrade, *s.* یولداش ارقداش àrkadash, یولداش yòldash.
- Concave, *a.* چقور مقعر mùkà“àr, چقور chùkur.
- Conceal, *v.a.* کیزلمک صاقلامق sàklamak, کیزلمک ghìzlémek.
- Concede, *v.a.* تسلیم ا تسلیم tèsslīm-et.
- Conceivable, *a.* متصور mùtassàvvèr, عقله صیغار “àkla-sìghàr.
- Conceive, *v.a.* عقلا تصورà tàsàvvur-et, عقلا “àkl-et; —, *v.n.* کجه قالمق ghèbè-kàlmak, حامله او hāmīlè-òl.
- Concentrate, *v.a.* توپلامق طوپلامق tòplamak; خلاصه ا khūlāssa-et.
- Conception, *s.* تخیل تصور tàsàvvur, تخیل tàkhàyyul, حامله اولمق hāmīlè-òlmaklik.
- Concern, *s.* ایش ماده maddé, ایش ish, مصلحت màsslāhat; قساوت kàssāvet, کدر kèder; —, *v.a.* دو قونمق dòkunmak; — one's self, *v.n.* قساوت ا kàssàvet-et.
- Concert, *s.* اتفق ittifāk, اتحاد ittihād; چالغی مجلسی chālghī-mèjlissi; — together, *v.n.* اتفق ا ittifāk-et, قرار kàrar-vèrmek.
- Conciliate, *v.a.* جلب ا jèlb-et.
- Concise, *a.* مختصر mùkhtàssàr, قصه kìssa.
- Conciseness, *s.* قصه لق kìssalik.
- Conclude, *v.a.* عقد ا بترمک bitirmek; عقدا “àkd-et; —, *v.n.* بترمک bitmek; اklamak (ànnamak), معنا ویرمک isstikhrāj-et, معنا ویرمک mà“nà-vèrmek.
- Conclusion, *s.* صوک sòng, آخر ākhir;
- عقد “àkd; قرار kàrār; اكلایش àng-layish (ànnayish), استخراج isstikhrāj.
- Conclusive, *a.* قطعی کات “i, مقنع mùkni“.
- Concord, *s.* وفاق wifāk, مهادنت mù-khādénèt. [(kàlabàlik.
- Concourse, *s.* ازدهام izdihām, غلبه لق
- Concubine, *s.* اوطلق òdalik.
- Concur, *v.n.* برابر او bèrābèr-òl.
- Concussion, *s.* صارصاش sàrsish, صارصاش sàrsīsh, صدمه sādama.
- Condemn, *v.a.* قباحه بولمق kàbāhat-būlmak; قباحه بولمق kàbāhatli-būlmak; جزاسنه حکم ا jèzāssina-hūkm-et; بیرامز دیو قرار ویرمک yàramàz-dèyu-kàrār-vèrmek.
- Condensation, *s.* تکشف tèkèssuf.
- Condense, *v.a.* تکشیف ا tèksīf-et; —, *v.a.* تکشف ا tèkèssuf-et.
- Condescend, *v.n.* تنزل ا tènèzzul-et.
- Condescension, *s.* تنزل tènèzzul.
- Condign, *a.* مستحق اولدیغی mùsstaghàkk-òldughu.
- Condiment, *s.* چرز چerez, قاتق kàtik.
- Condition, *s.* حال hāl; پرسه pèrèssé; شرط shàrt.
- Condole, *v.n.* تعزیه ا tà“ziyyé-et.
- Condolence, *s.* تعزیه tà“ziyyé.
- Conduce, *v.n.* مورت او منتج او mùntij-ol, مورت او mùriss-ol, موجب او mùjib-ol.
- Conduct, *s.* حرکت hàrékèt; —, *v.a.* کوترمک ghyùturmek.
- Conduit, *s.* صوبولی sū-yòlu.
- Cone, *s.* مخروط màkhrūt.
- Confectioner, *s.* شکرچی shèkerji.
- Confectionery, *s.* شکر shèker.

Confederacy, *s.* اتفاق ittifāk; متفقين mùt-
 Confederate, *s.* متفق mùttèfik. [tèfikîn.
 Confederation, *s.* اتفاق ittifāk; متفقين
 mùttèfikîn. [قونفرانس kònferānss.
 Conference, *s.* مكالمة mùkyālémé;
 Confess, *v.a.* اعترافا ikrār-et, اقرارا
 i“tirāf-et.
 Confession, *s.* اعتراف ikrār, اقرارا i“tirāf.
 Confide, *v.a.* توديعا tèsslīm-et, تسليما
 tèvdī“-et; —, *v.n.* امنيتا èm-
 niyyèt-et. [i“timād.
 Confidence, *s.* اعتماد èmniyyèt, امنيت
 Confident (to be), *v.n.* هیچ شبههسى
 hiç-shùbhéssi-òlmamak.
 Confine, *v.a.* قياتمق hàbss-et, حبسا
 kàpatmak; حصرا hàssr-et; to be
 confined, *v.n.* طوغرمق dòghurmak;
 — — — to one's room, طشرة
 tàshra (dìshāri) chikmamak;
 — — — (one's bowels) انقباضى او
 inkibāzi-ol.
 Confinement, *s.* ايجرويه قپانه مقلق ichéri-
 ya-kàpanmaklik, طيمشارى چيقمام مقلق
 dìshāri-chikmamaklik; حبس hàbss;
 چوجق طوغرم مقلق chòjuk-dòghurmak-
 Confines, *s. pl.* حدود hūdūd. [lik.
 Confirm, *v.a.* (ratify) تصديقا tàssdik-et;
 (in office) ابقاا ibkā-et.
 Confiscate, *v.a.* مصادره زàbt-et, ضبطا
 mùssādara-et. [hàrik.
 Conflagration, *s.* حريق يانغين yànghin,
 Conflict, *s.* تصادم tàssādum; جنك
 jènk; منازعه چكشما chèkishma,
 mùnāza“à.
 Conform, *v.n.* اقتضالا imtissāl-et, امثالاً

iktifā-et, مماثلتاً mùmāssélèt-et,
 اويتمق òymak.
 Conformable, *a.* مماثل mùmāssil.
 Conformably, *ad.* امثالاً imtissālan;
 تطبيقاً tàtbikan.
 Conformity, *s.* مماثلت mùmāssélèt.
 Confound, *v.a.* مبهوت قيلتمق mèbhūt-
 kilmak, قارشدرمق اسكاتا isskyāt-et;
 قارشدرمق تخليطاً tàkhlīt-et.
 Confuse, *v.a.* شاشرتتمق shàshirtmak;
 قارشدرمق kàrishdirmak.
 Confused, *a.* (things) قارشق kàrishik;
 to become — (a person), *v.n.* شاشرمق
 shàshirmak.
 Confusion, *s.* قارشقلىق kàrishiklik.
 Congeal, *v.n.* طوك مقمق dòngmak,
 منجمد او mùnjèmid-ol; —, *v.a.*
 طوكدرمق dòngdurmak.
 Congelation, *s.* انجماد injimād.
 Congestion, *s.* سده sùddé.
 Congratulate, *v.a.* تبريكاً tèbrīk-et,
 كوزك تهنيه تهنيه tèhniyyé-et; I — you!
 كوزك ghyùzung-àydin. [tèhniyyé.
 Congratulation, *s.* تبريك تهنيه tèbrīk,
 Congregate, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak,
 مجتمعاً tèjèmmu“-et, اجتماعاً
 tèmi“-òl. [جهميت jèm“iyyèt.
 Congregation, *s.* جماعت jèmā“àt,
 Congress, *s.* مجلس مشورت mèjlissi-
 mèshvèrèt.
 Conic, Conical, *a.* مخروطى sùbu,
 مخروطى màkhrūti; conics, *s. pl.* مخروطيات
 màkhrūtìyyāt.
 Conjecture, *s.* ظن zànn; تخمين tàkh-

mīn ; —, *v.n.* تخمينا zānn-et ;
tākhmīn-et.

Conjointly, *ad.* مشترکاً mùshtèréken.

Conjugal, *a.* ازدواجه متعلق zèvjī,
izdivāja-mùta“àlik.

Conjugate, *a.* مزدوج mùzdèvij ; —, *v.a.*
صيغه سنی چکمهک tāsṣrīf-et,
sīghassini-chèkmek.

Conjugation, *s.* صيغه sīgha.

Conjunction, *s.* حرف عطف hàrfi-“àtf.

Conjuncture, *s.* وقت wàkit, حال hāl.

Conjure, *v.a.* پک رجا ا pèk-rījā-et,
پک یا الوارمق pèk-niyāz-et,
پک-yaḷvarmak ; —, *v.n.* سحر ا sìhr-et.

Conjurer, *s.* سحر باز sìhrbāz.

Connect, *v.a.* بتشدرمک bitishdirmek,
بلاغلامق ùlashdirmek ;
bāghlamak.

Connexion, *s.* مناسبت mùnāssébèt,
ارتباط irtibāt, علاقه “àlāka ;
khīssm, اقربا àkrabā.

Connivance, *s.* مسامحه mùssāmaha,
اغماض عين ighmāzi-“àyn.

Connive, *v.n.* كور ميويرمک ghyùrméyi-
vermek, اغماض عين ا ighmāzi-“àyn-et.

Conquer, *v.a.* (men) مغلوبا màghlūb-
-et ; (places) ضبطا zābt-
-et, تسخيراً tèsskhīr-et.

Conqueror, *s.* فاتح fātīh ; غالب ghālib.

Conquest, *s.* تسخير fèth, تسخيراً tèsskhīr ;
مملکت مفتوحه mèmlékèti-mèftūha.

Conscience, *s.* ضمير zāmīr, قلب kālḅ ;
انصاف ìnsāf. [mùnsif.

Conscientious, *a.* انصافلو ìnsāfli, منصف

Conscious (to be), *v.n.* دويتمق dūymak,
حسا hīsss-et ; خبری او khābéri-ol.
واقف او wākīf-òl ; —, *a.* واقف wākīf.

Consciousness, *s.* خبر khābēr, وقوف
wūkūf ; حس hīsss.

Consecrate, *v.a.* تقدیس ا tàkdīss-et ;
تخصیص ا tàkhsīss-et.

Consecrated, *a.* مخصوص màkhsūss,
مخصص mùkhāssèss ; مقدس mù-
kādḏèss.

Consecutive, *a.* متوالی mùtévalī,
متتالی mùtétālī, متعاقب mùta“ākīb.

Consecutively, *ad.* متعاقباً muta“ākīban,
متوالیة mùtévalīyyétèn.

Consent, *s.* رضا rīzā ; —, *v.n.* رضا ويرمک
rīzā-vèrmek, راضی او rāzī-òl.

Consequence, *s.* نتیجه nètījé, ثمره
sèméré ; of — خاطر صایلوور, khātiri-
-sāyilīr ; of no — صایلماز, sāyilmāz ;
that is of no — ضروری یوق, zārāri-yòk.

Consequent, *s.* تالی tālī ; —, *a.* تابع
tābi“ , منوط mènūt, مربوط mèrbūt ; (in
word and act) ایشی واقوالی بربرینه مطابقت
ایشی واقوالی بربرینه مطابقت
اولان ìshi-vé-àkwālī-bīrbiriné-mùtā-
bīk-òlan.

Consequently, *ad.* بناء عليه binā‘an-
-“àlèyh, بناء على ذلك binā‘an-“àl-
-zālīké, بونا ببناء binābērīn,
بونا ببناء بونا مبنی būnga-binā‘an, būnga-mèbnī.

Conserve, *s.* رچل rèchel ; — of roses,
كل بشكر ghyùl-bé-shèker.

Consider, *v.a.* (a thing) مطالعه
mùtāla“à-et, ملاحظه mùlāhaza-et,
دوشنمک dùshunmek ; (a person)

- صایمق sàymak ; — as, “àdd-et,
اعتبارا ì“tibār-et, صایمق sàymak.
- Considerable, *a.* بیوک bìyuk, جسیم
jèssīm ; “عظیم azīm, کلی kyūllī.
- Consideration, *s.* ملاحظه mùlāhaza,
مطالعه mùtāla“à, تأمل tè“èmmul,
صایغی sàyghī ; اعتبار ì“tibār ;
قارشیلق kārshīlq.
- Consign, *v.a.* تسلیم tèsslīm-et, تودیع
tèvdī“et ; سپارش sīpārīsh-et.
- Consist, *v.n.* عبارت او ìbāret-òl,
مترتب او mùtèrèttib-ol. [tèsslīyyèt.
- Consolation, *s.* تسلیت tèssellī, تسلی
tèssellī.
- Console, *v.a.* تسلی ویرمک tèssellī-
vèrmek, تسلیت tèsslīyyèt-et.
- Consolidate, *v.a.* تقویت tākviyyèt-
et, تقویت ویرمک tākviyyèt-vèrmek,
تأکید tēkīd-et. [mùtābīk.
- Consonant, *s.* حرف hàrf ; —, *a.* مطابق
- Consort, *s.* زوج zèvj ; زوجہ zèvjé ;
ارقداش àrkadash, رفیق rēfīk ; —, *v.n.*
اختلاط ikhtī-
lāt-et. [-àngunda, میدانده mèydānda.
- Conspicuous, *a.* کوز اوکنده ghyüz-
Conspiracy, *s.* فتنه ghīzli-fèssād, کیزلو فساد
- Conspirator, *s.* فتنه کار fitnē-kyār. [fītnē.
- Constancy, *s.* ثبات sèbāt, رسوخ rù-
sūkh, صداقت sādākāt.
- Constant, *a.* ثابتقدم sābitkādēm, راسخ
rāsīkh, صادق sādīk ; دائم dā‘im,
مستمر sābit, دائمی dā‘imī, مستمر
mùsstémèrr.
- Constantinople, *s.* استانبول ìsstānbòl ;
در سعادت dèri-sà“ādet (the Gate of
Felicity).
- Constantly, *ad.* دائماً dā‘imā, بردوزی یه
bīr-dūziyé, لا ینقطع lā-yānkāti“.
- Constipation, *s.* انقباض ìnkībāz.
- Constitute, *v.a.* ایتمک ètmek ; نصب
nāssb-et ; اولمق òlmak, حاصل
hāssl-et.
- Constitution, *s.* (man’s) وجود vùjūd,
بنیان bùnyān, مزاج mizāj ; (state’s)
اساس قانون èssāssi-kānūn.
- Constitutional, *a.* خلقی khīlkī,
طوغشدن اولان dòghushdan - òlan ;
اساس قوانینه مطابق اولان èssāssi-kāwā-
nīna-mùtābīk-òlan ; مشروط mèshrūt ;
مقید mùkayyèd.
- Constrain, *v.a.* جبر ا jèbr-et, زورلامق
zòrlamak, اجبار ا ijbar-et.
- Constraint, *s.* صیقندی sīkī ; صیقندی
sīkīndī ; جبر jèbr ; حبس hābss.
- Construct, *v.a.* انشا ا ì“māl-et, اعمال ا
ìnshā-et, بنا ا binā-et, یایمق yāpmak.
- Construction, *s.* انشا ìnshā, اعمال ìmāl ;
بنا binā, یایی yāpi.
- Consul, *s.* قونسولوس kònsoloss.
- Consult, *v.a.* دانشمق dānīshmak,
استشاره ìsstishārē-et ; — together,
مشورت ا mùshāvééré-et, مشاوره
mèshvééré-et ; (doctors) قونسولتوا
kònsùlto-et.
- Consultation, *s.* استشاره ìsstishārē ;
مشورت mèsh-
vééré-et ; قونسولتوا kònsùlto.
- Consume, *v.a.* بترمک bitirmek, دوکتتمک
dùkètmeq, یمک yèmek ; —, *v.n.*
کتتمک, تلف او bitmek, تلف
ghìtmek.

Consummate, *v.a.* اتمام *tèkmīl-et*, اتمام
 itmām-et; —, *a.* مکمل *mùkèmmèl*.
 Consumption, *s.* خرج *khàrj*; (disease)
 ورم *vèrem*.
 Consumptive, *a.* ورمولو *vèremli*.
 Contact, *s.* تماس *tèmàsss*, تلاقی *tèlākī*,
 اتصال *ittissāl*.
 Contagion, *s.* سرایت *sirāyet*, بولاشمه
bùlāshma, علت ساریه *ghèchma*;
 “illèti-sārīyyé.”
 Contagious, *a.* ساری *sārī*, بولاشور
bùlāshir, سرایت ایدر *sirāyet-èder*,
 کچر *ghècher*.
 Contain, *v.a.* حاوی او *almak*; حاوی
hāvī-òl, مشتمل او *shāmil-òl*, شامل او
mùshtèmil-òl; ضبط او *zābt-et*; — one’s
 self, طیانمق *dāyanmak*.
 Contaminate, *v.a.* افساد *bòzma*, بوزمق
ifsād-et, بولاشدیرمق *bùlāshdirmak*,
 تلویث او *tèlvīss-et*.
 Contaminated, *a.* فاسد *bòzma*, بوزق
fāssid; ملوث *bùlāshik*, بولاشق
lèvvèss. [*ifsād*; تلویث *tèlvīss*.
 Contamination, *s.* افساد *sirāyet*; سرایت
 Contemn, *v.a.* صایمامق *sāymamak*,
 استخفاف *isstikhfāf-et*, استخفارا
tihkār-et. [*mùlāhaza-et*.
 Contemplate, *v.a.* ملاحظه *nāzar-et*, نظرا
 Contemporary, *s.* and *a.* معاصر *mù-āssir*.
 Contempt, *s.* استخفارا *isstikhkār*; استخفاف
isstikhfāf; عدم رعایت “*àdēmi-rī-*
āyèt, عدم حرمت “*àdēmi-hürmèt*.
 Contemptible, *a.* (person) مستخفرا *mùss-*
tāhkār, ذلیل *zèlīl*, رذیل *rèzīl*; (thing)
 لاشی مقوله سی *lā-shèy-mākūléssi*,
 جزئی *jùz’ī*.

Contend, *v.n.* منازعه *nizā-et*, نزاع
mùnāza-et; ادعا *iddi-ā-et*.
 Content, *a.* راضی *rāzī*, خوشنود
khòshnud; قانع *kāni*; —, *v.a.* راضی
rāzi-et; اقناع *ikhnā-et*, خوشنود
khòshnud-et.
 Contention, *s.* منازعه *nizā*, نزاع
mùnāza-à, غوغا (*kàwgha*).
 Contentment, *s.* قناعت *kānā-at*.
 Contest, *s.* مبارزه *mùjādélé*, مجادلہ
mùbāhassé; —, *v.a.* عناد *inād-et*.
 Context, *s.* سیاق سباق *siyāk-sibāk*.
 Contiguous, *a.* ملاصق *mùttāssil*, متصل
mùlāssik, بنمشک *bītishik*.
 Continence, *s.* عصمت *issmèt*.
 Continent, *s.* قطعه *kàra*, بر *bèrr*; قره
kìt-à.
 Contingent, *a.* مشکوک *ittifākī*, اتفاقی
mèshkyūk; —, *s.* حصه *hissé*.
 Continual, *a.* مستمر *mùtémādī*; —ly,
ad. لا یبقطع *bilā-fāssila*, بلا فاصله
yànkāti.
 Continuance, *s.* دوام *dèwām*, بقا
bākā, استمرار *isstimrār*.
 Continue, *v.n.* دوام *dèwām-et*; دائم
dā’im-òl; تکرر *tèkèrrur-et*; —,
v.a. ابقا *ibkā-et*; تکرار *tèkrār-et*;
 الت یاننی سویلمک *àlt-yànini-sùwèy-*
lémek; یینه یایمق *yiné (ghèné) yàp-*
mak.
 Contortion, *s.* پیچ وتاب *pīch-u-tāb*.
 Contraband, *a.* ممنوع *yàssāk*, یصاق
mèmnū; کمرکدن قاچرمه *ghyùm-*
rukdan-kāchirma.
 Contract, *s.* کوتری بازارلق *ghyùturu-*
pazarlık, تعهد *tà-àhhud*; قرنطراطو

kònturàto ; مقاوله mùkāvélé ; —, *v.n.*
 àhhud-et ; تعهدا tà“àhhud-et ; كوتري المتق ghyù-
 turu-àlmak ; كوتري ويرمك ghyù-
 turu-vèrmek ; بوزلمك bùzulmek,
 چكلمك chèkilmek ; دارالمتق dār-àl-
 mak, ازالمتق àz-àlmak ; —, *v.a.*
 àlismak ; ايدنمك èdinmek,
 قاصمق càssmak ; عقدا “àkd-et ; ازالمتق dār-àl-
 mak, ازالمتق àz-àlmak.
 Contraction, *s.* چكلكش kùssalish, چكلكش
 chèkilish, بوزولوش bùzulush.
 Contractor, *s.* ملتزم mùta“àhhid, ملتزم
 mùltèzim, كوتري الان ghyùturu-àlan.
 Contradict, *v.a.* تكذيبا tèkzīb-et.
 Contrariety, *s.* عكسليك khilāf, عكسليك
 “àksilik, ترسلك tērsslík.
 Contrary, *a.* عكسي tērss, عكسي
 mùkhālif, ترس zidd.
 Contrast, *s.* فرق fàrk.
 Contravene, *v.a.* خلافته حركتا khilā-
 fina-hàrékèt-et.
 Contribute, *v.n.* اغانه yàrdim-et, اغانه
 i“ānÉ-et ; —, *v.a.* ويرمك vèrmek,
 اغانه i“ānÉ-et. [vīrghyù (vèrghi)].
 Contribution, *s.* اغانه i“ānÉ, ويركو
 Contrition, *s.* ندامت nēdāmèt, پشيمانلق
 pèchīmānlík (pīshmānlík).
 Contrivance, *s.* قولاي yòl, قولاي kòlay,
 ايجاد chārÉ, معرفت mà“rifèt, ايجاد
 ijād ; حيله hīlÉ.
 Contrive, *v.a.* بولمق ijād-et, بولمق
 bülmaq ; —, *v.n.* اويدرمق üydürmaq,
 قولاي يولنى بولمق yòlunu-bülmaq,
 قولاي بولمق kòlayini-bülmaq.

Control, *s.* امر èmr ; ضبط zābt ; اداره
 idārÉ ; نظارت nāzārèt ; —, *v.a.* ضبط
 zābt-et ; قوللانمق kùllānmak ; اداره
 idārÉ-et, نظارت nāzārèt-et.
 Controversy, *s.* مباحثه mùbāhÉssÉ ;
 مجادله mùjādÉlÉ ; منازعه mùnāza“à.
 Controvert, *v.a.* تكذيبا tèkzīb-et.
 Contumacious, *a.* متمرد mùtémÈrrid,
 “Assī. عاصي ghāyri-mūtī غير مطيع
 Contuse, *v.a.* برهلمك bèrÉlemek.
 Contusion, *s.* بره bèrÉ.
 Convalescence, *s.* افاقت ifākāt.
 Convene, *v.a.* جمعاً jèm“-et, طويلامق
 tòplamak.
 Convenience, *s.* راحة rāhat, قولايلىق
 kòlaylík ; ابدستخانه mēmshà, ابدستخانه
 àbdesstkhānÉ.
 Convenient, *a.* راحة rāhat ; قولاي
 kòlay ; قولايلىق kòlaylīk.
 Convent, *s.* قيز مناسطيري kiz-mānāsstīri.
 Convention, *s.* عهد èhd, معاهده mù-
 “āhÉdÉ, مقاوله mùkāvélÉ.
 Converge, *v.n.* طويلانمق tòplanmaq,
 بىرلشمك bìrleshmek, يقينلاشمق yà-
 kīnlashmaq.
 Conversation, *s.* صحبت sòhbet, لقردي
 làkirdi, لاف làf.
 Converse, *v.n.* صحبتا sòhbet-et, لقردي
 làkirdi-et, لاف làf-et, سويلشمك
 sùwèyleshmek ; —, *s.* عكس “àkss,
 ترس tērss.
 Convert, *s.* مهتدي mùhtédī ; —, *v.a.*
 اهدايه ihtidāyÉ-ghètirmek ;
 دوندرمك dùndürmek, چوويرمك
 chèvirmek, دوندرمك dùndürmek.

Convex, *a.* تو مسك mūhàddèb, تومسك
tùmsèk, قبه واری kùbbévārī.
Convey, *v.a.* (carry) نقلأ nàkl-et;
كتورمك ghètirmek; كوترمك ghyù-
turmek; (communicate) تبليغأ tè-
blīgh-et; (a meaning) افادأ ifādÉ-et,
قالدرمق kàldirmak.
Convict, *s.* پراغھلو prànghali; —, *v.a.*
جناكھ سنی اثباتأ jūnhàssini-issbāt-et.
Conviction, *s.* علم اليقين jèzm, جزم
“ilmu-’l-yākīn; اثبات جناكھ issbāti-
-jūnhà.
Convince, *v.a.* الزامأ kàndirmak, قاندرمق
ilzām-et, اقناعأ isskyāt-et, اسكاتأ
iknā“-et. [-jèm“-et.
Convoke, *v.a.* دعوتله جمعأ dà“vètlā-
Convoy, *v.a.* رفاقتأ convoy-et; قونبویأ
rèfākāt-et; —, *s.* قونبوی کمیسی
convoy-ghèmissi.
Convulsion, *s.* تشنج tèshènnuj.
Cook, *s.* پشمك ashji; —, *v.n.* اشجی
pishmek; —, *v.a.* پشورمك pishirmek.
Cool, *a.* جسور sèrin; (brave) سرین
jèssūr; (impudent) عارسز “ārsiz; —, *s.*
صوغومتق sò-ghumak; —, *v.n.* سرینلك
sèrinlik; —, *v.a.* صوغوتتمق sòghutmak.
Coolness, *s.* جسارت sèrinlik; سرینلك
jèssārèt; عارسزلق “ārsizlik; (want of
affection) برودت bùrūdèt.
Coop, *s.* کومس kyùmèss.
Cooper, *s.* فوچیاچی fīchjī.
Co-operate, *v.n.* برآكده ایش کورمك
bīrlīkdÉ-ish-ghyùrmek.
Co-operation, *s.* معاونت mù“āvénet.
Copal, *s.* صندروس sàndaròss.

Copious, *a.* بول بول bòl, برکتلو bèrèkètli.
Copper, *s.* (metal) باقر bākīr; (boiler)
قزغان kàzghān (kàzan).
Copperas, *s.* (blue) کوزطاشی ghyùz-tā-
shi; (green) زاج قبریسی zāji-kìbriss.
Copt, *s.* قبطی kībtī.
Coptic, *a.* قبطی لسانی kībtī-lissāni.
Copulate, *v.n.* جماعأ سکشمك sīkīshmek,
جماعأ jimā“-et, چفتلشمك chīftlèshmek.
Copy, *s.* (model of writing) مشق
mèshk; (writing - exercise) قره لمه
kàralama; (sample of scholar’s wri-
ting) نسخه تاعليم tà“līm; (of a book)
نسخه nūsskha; (of a writing) صورت sūrèt;
(of a drawing) اورنگ “àyn, عین
ùrnèk; —, *v.a.* (imitate) تقلیدأ tàk-
līd-et; (a writing) چیقارمق or یازمق
or صورتنی المق sūrètini-àlmak, or
چیکارمق or یازمق sūrètini-àlmak, or
chīkàrmak, or yàzmak; (a drawing,
&c.) عیننی المق “àynīni - àlmak,
اورنگنی المق ùrnèghīni-àlmak.
Coral, *s.* مرجان mèrjān.
Cord, *s.* ایپ ip. [iksīr.
Cordial, *a.* اکسیر sāmīmī; —, *s.* صمیمی
Cordovan, *s.* تلاتین tēlātīn.
Core, *s.* ایچ ich.
Corfu, *s.* کورفزه kyurfez; قورفه kòrfa.
Coriander, *s.* کشمش kīshnish.
Cork, *s.* طپا منطار mātār; (stopper)
طپا tāpa. [tāpa-àchajak.
Corkscrew, *s.* طپا اچه جق būrghu, بورغی
Corn, *s.* بوغداي bōghday, حنطه hīnta,
ارپه zākhīrÉ; (for horses) ن خیره
àrpa; (on the foot) نصر nāssir;
(grain) دانه dānÉ (tānÉ).

Cornel-berry, *s.* قزلبجق kiziljîk.

Cornelian, *s.* عقيق "âkîk.

Corner, *s.* گوشه kyûshé.

Cornice, *s.* پرواز pèrwâz.

Corollary, *s.* فتیحه nètîjé.

Coronation, *s.* تتویج tètwiĵ, تتوج tè-

Coronet, *s.* تاج tāj. [tèvvùj.

Corporal, *s.* اونباشی ònbâshi; —, *a.*

جسمانی jîssmānî; — punishment,
طیاق dâyak.

Corporation, *s.* اهالی àhālî; مجلس mèj-
liss, اشوری shūrâ; اصناف èssnâf.

Corporeal, *a.* جسمانی jîssmānî.

Corps, *s.* بلوک bûluk; طاہور tâbur;

الای àlay; لوی liwâ; طاقم tâkim.

Corpse, *s.* جنازه jènâzê, جسد jèssed.

Corpulent, *a.* ششمان shîshmân, ملحم
mùlâhhâm.

Correct, *a.* طوغری dòghru, صحیح sâhîh,

تام tâmm, تمام tâmām; —, *v.a.*

تصحیح تصحیح dòghrultmak, طوغرلتمق
tâsshîh-et.

Correspond, *v.n.* (by letter) مکتوبلشمک

mèktublêshmek, مخابره mùkhâbêrê-

et, مکاتبه mùkyâtébé-et; (in quality)

اویمتی ùymak, مطابق کلمک mùtâbîk-
ghèlmek.

Correspondence, *s.* مکاتبه mùkyâtébé;

مطابقت mùtâbakât. [mùkhbir.

Correspondent, *s.* مخابر mùkhâbir, مخبر

Corroborate, *v.a.* تصدیق tâssdik-et;

تاکید تاکید tàkviyyèt-et, تقویت

Corroboration, *s.* تصدیق tassdik. [-et.

Corroborative, *a.* مصدق mùssâddik;

مقوی mùkâvvî.

Corrode, *v.a.* چوروتتمک yèmek, چوروتتمک
chùrutmek, پاصلاندرمتی pâsslan-dîr-
mak.

Corrupt, *a.* (bad) فاسد fâssid, بوزق

bòzuk; (mercenary) رشوت بیر rîshvèt-

-yèr; —, *v.a.* بوزمق bòzmaq, افساد

ifsâd-et; (with money) رشوت ویرمک

rîshvèt-vèrmek, پاره یدرمک pârê

(pâra)-yèdirmek.

Corruption, *s.* بوزمق-مکتلیق bòzmaqlik,

چوروتتمکلیک chùrutmeklik.

Corsair, *s.* دگز خرسزی dèngiz-khîrsîzi.

Corselet, *s.* کوسلیک زره ghyûksslik-zîrh.

Corset, *s.* قورسته kórseté.

Cortege, *s.* الای àlay.

Corvette, *s.* قوروت kûrvèt.

Cosecant, *s.* تمام قاطع tâmâmi-kâti“.

Cosey, *a.* راحت râhat.

Cosine, *s.* تمام جیب tâmâmi-jèyb.

Cossack, *s.* قراق kîzâk.

Coss-lettuce, *s.* مارول mârul.

Cost, *s.* بها bâhâ (pâha); مصرف

mâssrâf; —, *v.a.* اولمق òlmak.

Costiveness, *s.* انقباض înkîbâz.

Costly, *a.* بهالو pâhali; مکلف mùkèllîf.

Costume, *s.* قیافت kîyâfèt.

Cot, *s.* قلبه kûlubé, اوجکز èvjèghîz.

Cotangent, *s.* تمام مماس tâmâmi-

mùmâsss.

Cotemporary, *s* and *a.* معاصر mù“âssîr.

Cottage, *s.* کوی اوی kyûy-èvi.

Cotton, *s.* پاموق pâmuk (pâmbuk),

پنبه pènbé.

Couch, *s.* مندر mînder; قنایه kânâpé; اق

دوشک dùshèk, یتاق yâtak.

Cough, *s.* اوکسړک ùksuruk; —, *v.n.*
اوکسړمک ùksurmek.

Council, *s.* مجلس mèjliss.

Councillor, *s.* اعضای مجلسدن اولان
à "zāyi-mèjlissdan - òlan; مستشار
mùsstéshār.

Counsel, *s.* اوکوت ناصیحت nāssīhāt,
ùghut; —, *v.a.* عقل اوکرتمک "àkl-
ùghrètme, ناصیحتا nāssīhāt-et.

Count, *s.* رتبهٔ ثالثهٔ بکی rùtbé'i-sālissé-
-bèghi; —, *v.a.* صایمق sāymak; —,
v.n. صایلمق sàylmak.

Countenance, *s.* چهرهٔ یوز yùz, چهرهٔ
chèhré, منظر mānzar, سیما sīmā.

Counter, *s.* پول pūl; (of a shop)
پیشاختهٔ pēshtākhta; (who counts)
قارشى sàyiži; (opposite) صایبجی
kārshi. [بولمق chārè-būlmak.

Counteract, *v.a.* چارهٔ بوزمق bōzmaq,
چارهٔ çarè.

Counterbalance, *v.a.* قارشیلق او kārshilīk-
-òl.

Counterfeit, *a.* ساختهٔ قالب kàlp,
ساختهٔ sākhté; —, *s.* تقلید tākīd; —,
v.a. تقلیدا tākīd-et.

Counterfeiter, *s.* قالبپزن kàlpazàn,
ساختهٔ کار sākhtékyār.

Countermand, *v.a.* امرینی کیرو المق
èmrini-ghèri-àlmak, یاپلمسون دیو
yàpilmassin-dèyu-tènbīh-et.

Countermarch, *s.* کیرو دونش ghèri-
dùnush.

Counterpane, *s.* یورغان yūrghan.

Counterpart, *s.* "عین àyn.

Counterpoise, *s.* قارشیلق kārshilīk.

Countersign, *v.a.* شهادت ایچون امضا

قومق shàdādet-ìchun-ìmzā-kòmak;
—, *s.* پاروله pārola. [ghaza.

Counting-house, *s.* اوطه òda, مغازه mā-

Country, *s.* (native) وطن wātan, ولایت
wilāyèt (wilā'at); (territory) مملکت
mèmlékèt, الکا ùlkyā (ùlké); (out of
town) کوی kyūy; چفتلك chiftlik;
(open —) صحرا sàhrā, قیر kīr.

Countryman, *s.* کویلو kyūylu; (fellow
—) همشهری hèmshèhri.

County, *s.* سانجاق sànjak, لوا liwā.

Couple, *s.* چفت chift.

Couplet, *s.* بیت bèyt. [yìghitlik.

Courage, *s.* جسارت jèssārèt, یکیتلك
yikīttlik.

Courageous, *a.* یکیت yìghit, جسور
jèssūr. [kūriyèl.

Courier, *s.* تاتار tātār, منزل mènzil,
قوریل qurīl.

Course, *s.* (whole time) مدت mùddèt;
(of studies) صرهٔ درسler sèra-dèrssler;
of —, البته èlbètté.

Court, *s.* (royal) سراى sàray, مابین
mābèyn; دیوان dīwān, رکاب rīkyāb,
بینش bīnish; (of justice) محکمه
mèhkémé; (martial) دیوان حرب
dīwān-i-hàrb; — plaster, جانفس
jàmfèss-yākissi; — yard,
عرض hàvli; to pay —, *v.n.* عرض
ال "àrzi- "èbūdiyyèt-et, ایاق اوپمک
èl-ùpmek, اتک اوپمک ètek-ùpmek.

Courteous, *a.* نوازشلو nùwāzishli,
خاطر khātīr-nùwāz.

Courtesy, *s.* خاطر نوازلق khātīr-nùwāzīk.

Cousin, *s.* "عموجه اوغلی "āmujā-òghlu,
دای اوغلی day-òghlu, &c.

Cove, *s.* کورفز *kyürfez*, قوی *kòy*.
 Covenant, *s.* عہدہ "àhd, قول *kàvl*, مقاولہ *mùkāvélé*.
 Cover, *s.* اورتی *ùrtu*; (case) قاپ *kàp*; (lid) قیاق *kàpak*; (shelter) بارینہ جقیر *bàrinajak-yèr*; —, *v.a.* اورتیمک *ùrtmek*; قاپلامق *kàplamak*; قیامق *kàpamak*.
 Covering, *s.* اورتی *ùrtu*. [mak.
 Coverlet, *s.* یورغان *yùrghan*.
 Covert, *a.* ال التندہ *èl-àltinda*, کیزلو *ghìzli*, صاقلو *sàkli*, خفی *khàfì*.
 Covet, *v.a.* کوز دیکمک *ghyüz-dikmek*, "طمع ا *tàmà*-et.
 Covetous, *a.* طمعکار *tàmà*"*kyār*, حربص *hàrìss*, اج کوزلو *aj-ghyüzlu*.
 Covetousness, *s.* طمعکارلک *tàmà*"*kyārlik*.
 Cow, *s.* اینک *īnek*; —, *v.a.* قورقوتمق *kòrkutmak*.
 Coward, *s.* قورقاق *kòrkàk*.
 Cowkeeper, *s.* صوتجی *sùtji*.
 Cowl, *s.* قیوط باشلغی *kàput-bàshlighi*, باشلق *bàshlik*.
 Crab, *s.* چغانوس *yèngghèch*, ینکج *chàghanòss*; بیانی الما *yàbānī-èlma*.
 Crack, *s.* چاتلاق *chàtlàk*, یارق *yàrik*; پاتلایش *pàtlayish*; اورش *wùrush*; —, *v.n.* چاتلامق *chàtlamak*, یاریلمق *yàrilmak*, پاتلامق *pàtlamak*; —, *v.a.* چاتلاتمق *chàtlatmak*, یارمق *yàrmak*, پاتلاتمق *pàtlatmak*.
 Cracked, *a.* چاتلاق *chàtlàk*, یارق *yàrik*; (mad) چالق *chàlik*, قاجق *kàchik*.
 Cracker, *s.* پاتلانغیج *pàtlanghìch*.
 Cradle, *s.* بشک *bèshik*.

Craft, *s.* (trade) صنعت *sàn*"*àt*; (cunning) حیلہ *hìlé*; (shipping) تکنه *tèkné*, قایق *kàyik*.
 Crafty, *a.* حیلہ کار *hìlékyār*, شیطان *shèytàn*, دوباره جی *dūbāraji*.
 Cram, *v.a.* صیقی طولدرمق *sàki-dòldurmak*.
 Cramp, *s.* سکیرلر طوتلمسی *singirler-tùtulmassi*; —, *v.a.* صیقتمق *sikmak*.
 Cramp-iron, *s.* کینت *kinèt*.
 Crane, *s.* (bird) طورنه *tūrna*; (machine) ماچونه *màchūna*.
 Crank, *s.* ال *èl*, قول *kòl*, دیرسک *dìrsèk*; —, *a.* قولاک دوریلور *kòlay-dèvrilir*.
 Crape, *s.* بورنجک *bùrunjuk*.
 Cravat, *s.* بویون باغی *bòyun-bàghi*.
 Crawfish, Crayfish, *s.* بوجک *bùjek*.
 Crawl, *v.n.* یره سورینه رک یوریمک *yèrà-sùrunérek - yùrumek*; اغر یوریمک *àghir-yùrumek*.
 Crazy, *a.* (mad) قاجق *kàchik*; (tumble-down) یقله جق *yìkilajak*, (ship) باته جق *bàtajak*.
 Creak, *v.n.* چاتردامق *chàtirdamak*, غجیردامق *ghèjirdamak*.
 Cream, *s.* سود یوزی *sùd-yùzu*; (clotted) قایمق *kàymak*.
 Crease, *v.a.* قیرمق *kìrmak*; —, *s.* قیرم *kìrim*, قیرمه *kìrma*.
 Create, *v.a.* یراتمق *yàràtmak*, وارا *vàr-et*, خلقا *khàlk-et*; (appoint to a rank or office) ایتمک *ètmek*, ناسب *nàssb-et*.
 Creation, *s.* (act of) یرادش *yàràdish*, خلق *khàlk*; (being created) یرادیلش *yàràdilish*, خلقه *khàlkàt*,

آفرینش āfērīnish ; (thing created)

عالم مخلوق mākhlūk ; (all creation)

“ālem ; (of officers) نصب nāssb.

Creator, s. خالق یارادیجی yārādīji,

khālik, باری bārī, آفریننده āfērī-

nendé, آفرین āfērīn.

Creature, s. مخلوق mākhlūk. [i“tibār.

Credence, s. اعتبار i“timād,

Credentials, s. pl. اعتمادنامه i“timād-

-nāmé. [ویرسییه vērēssiyé.

Credit, s. اعتبار i“tibār ; on —,

Creditable, a. Creditably, ad. ایو īyi,

کوزل ghyūzel, اعلا à“là.

Creditor, s. اله جقلو ālajakli.

Creed, s. ایمن īmān ; آمنت āmèntù.

Creek, s. بوغاز bòghāz, اغز āghz ; چای

chày, دره dèrè. [rek-yūrumek.

Creep, v.n. سورینه رک یوریمک sùruné-

Cremation, s. احراق ihrāk.

Creole, s. مئلز mèlez.

Crescent, s. (new moon) هلال hīlāl ; (de-

coration) ای ày ; (placed on spires, &c.)

علم “ālem. [صو تره سی sù-tèrēssi.

Cress, s. تره اوتی tère-òtu ; water —,

Crest, s. (ridge) صرت sirt.

Cretan, s. and a. کریدلو Ghirīdli.

Crete, s. کرید Ghirīd.

Crevice, s. چاتلاق àralik, ارالتی chāt-

Crew, s. طائفه tā’ifé. [لāk, یاریک yārik.

Cricket, s. (insect) چکرکه chèkirghé.

Crier, s. دلال dèllāl, منادی mùnādi.

Crime, s. قباحت kàbāhat, جنحه jùnhà,

جرم jürm, صوچ sùch.

Criminal, s. قباحتلو kàbāhatli,

مجرم kàbāhat-sāhibi, صاحبی

mùjrim ; —, a. (wrong) قبیح kàbīh,

خبیث khàbīss. [قرمزی kirmizi.

Crimson, a. آل āl, کوس ghùwèss,

Cripple, s. سقط sàkat ; —, v.a.

قولنی قنادینی قیرمق kòlunū-kāna-

dini-kirmak.

Crisis, s. (of disease) بحران bùhrān ;

(of events) نازک وقت nāzik-wākīt.

Crisp, a. کورک ghèvrèk.

Criterion, s. معیار mì“yār, مک māk-

Criticise, v.a. جرح jèrh-et. [hèkk.

Criticism, s. جرح jèrh. [-mèmlékèti.

Croatia, s. خروات مملکتی Khìrvāt-

Croatian, s. and a. خروات Khìrvāt.

Crockery, s. چناق چوملک chānak-

Crocodile, s. تمساح timsāh. [chàmlek.

Crocus, s. (flower) چیک دم chìgh-dèm.

Crooked, a. اگری èghri, چاریق chàrpik.

Crop, s. (produce) محصول màhsūl,

قورصاق hāssilāt ; (bird’s)

kùrsāk ; —, v.a. کسمک kèssmek,

بچمک bìchmek, قرمق kirkmak ;

(trees) بودامق bûdamak.

Cross, s. چارمیخ chàrmikh ;

—, a. تئیز titiz, ترس tērss, ارغین

dàrghin ; —, v.a. کچمک ghèchmek.

Crossbow, s. تاتار اوقی tàtar-òku.

Crosslegged, ad. to sit —, باغداش

bāghdash-kürmak.

Crosspatch, s. ترس و خوئیسز دارغین

tērss-vé-khūysiz-dàrghin-kimsé.

Crosstree, s. قورچته kùrchèta.

Crossway, s. صاپه یول sàpa-yòl.

Crotchet, s. (fancy) مراق mèrāk.

Crow, s. قارغه kàrgha ; cock’s —,

- khòross-ùtméssi ; —,
v.n. اوتتمك ùtmek.
- Crowbar, *s.* تيمور قول (dèmir)-kòl.
- Crowd, *s.* غلبه لق or قلباتق (kàlabàlik),
 صيق قومق ìzdihām ; —, *v.a.* صيق قومق
 sîk-kòmak ; —, *v.n.* صيق قومق sî-
 kîshmak.
- Crown, *s.* (regal) تاج tàj ; (of head)
 دپه (tèpé) ; —, *v.a.* (king) تتويج
 tètviĵ-et, تاج كيدرمك tàj-ghidirmek ;
 (heights) دپه يه عسكر چيقيمق (tèpéyé)-
 “àssker-chìkmaq.
- Crucible, *s.* پوته pùtā.
- Crucifix, *s.* حاج hàch. [relmassi.
- Crucifixion, *s.* حاجه كرمسى hàché-ghè-
- Crucify, *v.a.* حاجه كرمك hàcha-ghèr-
 mek, چارميخه كرمك chàrmîkha-ghèr-
- Crude, *a.* خام khām. [mek.
- Cruel, *a.* انسانيتسىز mèrhàmetsiz,
 انسانيتسىز insāniyyètsiz, جفاكار jèfākyār.
- Cruise, *s.* (at sea) سفر sèfer, وولته vòlta ;
 —, *v.n.* وولته اورمق vòlta-wùrmak.
- Cruiser, *s.* كمي ghèmi.
- Crumb, *s.* (not crust) اتمك ايچى
 (èkmek)-ìchi ; —, (fragment) اتمك
 اتمك òfāghi.
- Crumple, *v.a.* بوروشدورمق bürushdurmak,
 ازمك èzmek.
- Crupper, *s.* صغرى sàghri.
- Crush, *v.a.* ازمك èzmek.
- Crust, *s.* قابوق kàbuk.
- Crutch, *s.* قولتق دينكى kòltuk-dèynégĵi.
- Cry, *s.* سس sèss, صدا sādā ; ندا nidā,
 باغرمه bàghirma ; —, *v.n.* ندا nidā-
 et, باغرمق hàykirmak, باغرمق bà-
- ghirmak, چاغرمق chàghirmak ; (weep)
 حيقومق àghlamak ; — out, باغرمق
 hàykirmak, باغرمق bàghirmak ; —
 aloud, ندا nidā-et, باغرمق bàghirmak,
 چاغرمق chàghirmak ; — up, مدح ا
 mèdh-et, ثنا sènā-et.
- Crypt, *s.* بدروم bòdurum, بيرالتى كمرلر
 yèr-àlti-kèmerler.
- Crystal, *s.* بللور billūr ; (of salts) ايكنه
- Cube, *s.* مكعب mùkyà““àb. [ìghné.
- Cuckold, *s.* پزونك pèzèwènk, كراته
 kèrātā.
- Cuckoo, *s.* قوغوق قوشى kùghuk-kùshu.
- Cucumber, *s.* خيار khìyār.
- Cud, *s.* كو ghèv ; to chew the —, *v.n.*
 كو كثورمك ghèv-ghètirmek.
- Cuddle, *v.a.* صارلمق sàrilmak.
- Cudgel, *s.* صوپه sòpa.
- Cue, *s.* ايپ اوجى ip-ùĵu.
- Culpable, *a.* (person) صوچلو sùchlu,
 قباحتلو kàbāhatli ; (act) فنا fēna, كريبه
 kèrîh.
- Culprit, *s.* صوچلو sùchlu, قباحتلو kàbā-
 hatli, مجرم mùjrim.
- Cultivate, *v.a.* (sow) اكمك èkmek ;
 (plant) دكمك dikmek ; (the
 ground) زراعتا hirāssèt-et, اشتغال
 zirà“àt-et ; (science, &c.) اشتغال
 ishtighāl-et, مشغول او mèshghūl-ol,
 چالشمق chālîshmak.
- Cultivation, *s.* زراعت zirà“àt ; اشتغال
 ishtigāl.
- Cumbersome, Cumbrous, *a.* حنطال
 hântāl.
- Cummin, *s.* كمون kèmmūn (kìmiyòn).

Cunning, *a.* اورستپولولو shèytān, شيطان shèytān
òrosstopòllu; —, *s.* شيطانلىق shèy-
tānlík.

Cunt, *s.* ام àm, فرج fèrj, كس kyùss.

Cup, *s.* فنجان fīnjān (filjān); —, *v.a.*
حجامت ا hājāmèt-et (hājāmāt).

Cupbearer, *s.* ساقى sākī.

Cupboard, *s.* طولاب dōlab.

Cupid, *s.* عشق “àshk.

Cupidity, *s.* حرص hāriss, طمع tāmà.

Cupola, *s.* قبة kùbbé.

Cupper, *s.* حجامتجى (hājāmātji).

Cupping-glass, *s.* حجامت جامى (hā-
jamāt)-jāmī; — horn, بوينوز bōynuz.

Curaçoa, *s.* كراسوا kèrasòa.

Curb, *v.a.* اغزبنه كم اورمى zābt-et, ضبط ا
àghzina-ghèm-wùrmak.

Curdle, *v.n.* كسلىم kèssilmek.

Cure, *v.a.* ايوا īyi-et; اصلاح àsslāh-et.

Curiosity, *s.* تحاف شى (rare thing) tūhāf-shèy;
عنتيقه “àntīka; (inquisi-
tiveness) مراقق mèrāk.

Curious, *a.* (surprising) عجيب “àjīb
 (“àjā’ib), غريب ghàrīb; (rare)
مراقلو tūhāf; (inquisitive)
مèrākli, هرشى صورار hēr-shèy-sòrar.

Curl, *s.* (of hair) زلف zūlf; (general)
قيوريم kèvrīm, بوكلم bùklum; —, *v.a.*
قيويرمى kèvirmak, بوكلمك bùkmek;
—, *v.n.* قيويرلمى kèvrilmak, بوكلمك
bùkulmek.

Currant, *s.* (fresh) فرنك اوزومى firènk-
üzumu; (dried) قوش اوزومى kùsh-
üzumu. [rà’ij, متداول mùtédāvel.

Current, *s.* اكندى àkindi; —, *a.* رائج

Curry, *v.a.* (comb) تيمارا tīmār-et; —
favour, *v.n.* يلتاقلمى yàltàklanmak.

Currycomb, *s.* ات طراغى tārak, طراق
àt-tàràghi.

Curse, *s.* لعنت là “nèt, بد دعا bèd-dù “ā;
—, *v.a.* لعنت او قومى là “nèt-et, لعنت
là “nèt-òkumàk.

Cursed, *a.* ملعون mèl “ūn.

Cursory, *a.* مختصر mùkhtàssar.

Curtail, *v.a.* قصالتقى kùssaltmak.

Curtain, *s.* پردة pèrdé.

Curve, *a.* منحنى mùnhànī; curve-line,
خط منحنى khàtti-mùnhànī.

Cushion, *s.* ياصدق yàssdīk, (cylindrical)
بالين bàlin; (seat) مندر mìnder.

Custom, *s.* عادت “ādèt.

Customer, *s.* مشتري mùshtèri.

Custom-house, *s.* كمرى ghyùmruk; —
duty, كمرى ghyùmruk, رسم كمرى rès-
mi-ghyùmruk; — officer, كمرى كجى
ghyùmrukju, ديدە بان dīdébān.

Cut, *v.a.* كسىم kèssmek, قطع kāt “-
-et; —, *s.* (wound) ياره yàra; (shape)

Cutlass, *s.* قلىج kùlij. [بىچم, bīchim.

Cutler, *s.* بچاقجى bìchàkjī; (knife)
قلمتراشجى kàlemtràshjī; (penknife)
قلىججى kùlijjī. (sword)

Cutter, *s.* (who cuts) دوغرايىجى dògh-
rayijī; (knife) بچاق bìchàk; (ship)
قوترة kòtra.

Cut-throat, *s.* قاتل kātīl; قاتلو قاتل

Cycle, *s.* دائرة dā’iré. [kànli-kātīl.

Cylinder, *s.* اسطوانة ùsstuwāné.

Cypress, *s.* سلوى sèlvi, سرو sèrv.

Cyprus, *s.* قبرس Kibrīs.

D.

- Dab down, *v.a.* اتمق àtmak, اتيوييرمك àtivrermek, براقيوييرمك bràkivrermek.
- Dabble, *v.n.* اويينامق òynamak; قارشتمق kàrishmak.
- Dad, Daddy, *s.* باباجق bàbajik.
- Daffodil, *s.* التون طوب àltin-tòp.
- Dagger, *s.* خانجر khànjèr (khànchàr).
- Daily, *a.* هر كونيكي hèr-ghùunki, يومي yùvmī; —, *ad.* كونده بر ghyùndé-bir; هركون hèr-ghyùn.
- Dalmatia, *s.* دالمچيا Dàlmàchia.
- Dam, *s.* (mother) انا àna; (of earth) سد sèdd; —, *v.a.* سد ايله ضبط ا sèdd-ila-zàbt-et. [خسارت khàssàrèt.
- Damage, *s.* ضرر zàrar, زيان ziyān,
- Damages, *s. pl.* تصميمات tàzmīnāt.
- Damascus, *s.* دمشق Damashk.
- Damask, *s.* داماسكو dàmàssko; — rose, موركل mòr-ghyùl.
- Damn, *v.a.* جهنمه كوندرمك jìhènnéma-ghyùndermek; damn you, جهنم اول jìhènnem-òl.
- Damned, *a.* جهنمك jìhènnemlik.
- Damp, *a.* and *s.* نم nèm; *a.* نمناك nèm-nāk (nèmlāk), رطوبتو rùtūbètli; —, *s.* نمناك رطوبت rùtūbèt; —, *v.a.* نمناك nèmletmek, اصلا تلمق àsslàtmak;
- Damsel, *s.* قيز kèz. [صوغوتلمق sòghutmak.
- Damson, *s.* موردم اريكي mùrdum-èrighi.
- Dance, *s.* حورة hòra; —, *v.n.* حورة hòra-èpemek, رقص rākss-et.
- Dandelion, *s.* هندبا hìndibā.
- Dane, *s.* دانيمارقه لو Danimarkali.

- Danger, *s.* تهلكه tèhliké, قورقو kòrkū, مخاطره mùkhātara.
- Dangerous, *a.* قورقولو kòrkulu, تهلكه لو tèhlikéli, مخاطره لو mùkhātara-li.
- Dangle, *v.n.* صارقمق sàrkmaq.
- Danube, *s.* طونا Tūna.
- Dapple-grey, *a.* بقله قيري bàkla-kèri.
- Dardanelles, *s.* چناق قلعه سي Chànak-kaléssi.
- Dare, *v.n.* جرئت ا jèssàrèt-et, جرئت ا jùr'èt-et; —, *v.a.* ياپه مزسين ديو yàpamàzsin-dèyu-kèzdirmak.
- Daring, *a.* جسور jèssūr, يگيت yìghit; —, *s.* جسارت jèssàrèt, يگيتك yìghitlik.
- Dark, *a.* قرانلق kàranlık; — lantern, خرسز فناری khèrsiz-fènéri. [zùlmèt.
- Darkness, *s.* قرانلق kàranlık, ظلمت zùlmèt.
- Darling, *s.* ايكي كوز iki-ghyùz, نورعين nūri-“āyn, جگر كوشه jìgher-kyùshé.
- Darn, *v.a.* اورمك ùrmek.
- Dart, *s.* جريد jirīd; —, *v.a.* اتمق àtmak; —, *v.n.* اتمق àtilmak.
- Dash, *v.a.* پارچه پارچه pàrcha-pàrcha-et; چارپمق chàlmak, چارپمق chàrpmak, اورمق wùrmak.
- Dastard, *s.* قورقاق kòrkàk.
- Date, *s.* (fruit) خرما khūrma; (epoch) تاريخ قومق tārikh; —, *v.a.* تاريخ قومق tārikh-kòmak.
- Daub, *v.a.* بولاشدريمق bülàshdirmak.
- Daughter, *s.* قيز kèz, كريمة kèrīmé; — in-law, گلين ghèlin.
- Daunt, *v.a.* قورقوتلمق kòrkutmak.
- Dawn, *s.* شفق shàfak, اورطهلق اغرمسي

òrtalik-àgharmassi, فجر fèjir ; —,
v.n. اغرمغه باشلامق àgharmagha-
 bāshlamak ; سچلمكه باشلامق sèchil-
 meghé-bāshlamak.

Day, *s.* كون ghyùn, يوم yùvm, روز
 rūz ; — before yesterday, اولسى كون
 èvvèlsi-ghyùn ; — after to-morrow,
 او بركون ò-bìr-ghyùn.

Daybreak, *s. v.* Dawn. [délíkji.

Day-labourer, *s.* كونده لكجى ghyùn-

Daylight, *s.* ايدينلىق àydinlik,
 كوندوزايدينلىقى ghyùnduz-àydinlighi.

Daytime, *s.* كوندوز ghyùnduz.

Dazzle, *v.a.* كوز قماشدرمق ghyùz-kà-
 māshdirmak, كوز المق ghyùz-àlmak.

Dead, *a.* اولو ùlu, اولمش ùlmush, مرد
 mùrd, مرد مۇرد mùrdé, متوفا mùtéwèffà.

Deadly, *a.* اولدرمه mùhlik, مهلك
 ùldurma-dèréjéssinda-
 mùzirr.

Deaf, *a.* صاغر sàghir, ايشتمز ishitmàz.

Deafness, *s.* صاغرلىق sàghirlik.

Deal, *s.* چوق chòk ; چام (wood) chàm ;
 —, *v.a.* طاغتمق dàghitmak ; — in,
v.n. ساتمق sàtmak, تجارتنى ا
 rètini-et. [ghyàn.

Dealer, *s.* ساتيجى sàtiji, بازرگان bàzir-

Dear, *a.* (in price) بهالو (pàhali) ;
 (in affection) عزیز “àzīz.

Dear me ! *int.* عجائب “àjāib.

Dearth, *s.* بهالولىق pàhalilik, قىتلىق kùtlík,
 قحط kàht, غلا ghilā.

Death, *s.* اولم ùlum, موت mèvt, وفات
 wèfāt, مرگ mèrgh, هلاك hèlāk.

Debark, *v.n.* كميدن چيقارمق ghèmidan-

-chìkmak ; —, *v.a.* كميدن چيقارمق
 ghèmidan - chikarmak, قره يه دوكمك
 kàraya-dùkmek.

Debate, *s.* مشورت mèshvérèt ; —,
v.a. لقرن يىسنى ا مشاوره ا mùshāvéré-et,
 لأكيرديسىنى ا صباحه ا mùbāhèssé-et.

Debauch, *s.* عياشلىق “àyyāshlik ; —,
v.a. افساد ا ايارتمق àyartmak, افساد ا ifsād-et.

Debauchery, *s.* عياشلىق “àyyāshlik,
 چايقينلىق chàpkinlik.

Debilitate, *v.a.* ضعيفا zà“īf-et,
 ضعيفلتمق zà“īflatmak. [zà“īflik.

Debility, *s.* ضعف zà“f, ضعيفلىق

Debt, *s.* بوج bòrz, دين dèyn.

Debtor, *s.* بوجلو bòrzlu, مديون mèdyūn.

Decadence, *s.* زوال zèwāl.

Decamp, *v.n.* صاوشمق sàwushmak,
 قاچمق kàchmak, فرار ا firār-et.

Decanter, *s.* صراحی sùrahī.

Decapitate, *v.a.* بويوننى اورمق bøyun-
 nu-würmak, باشنى كسىك bāshini-
 kèssmek.

Decay, *s.* زوال zèwāl ; فساد fèssād ;
 —, *v.n.* چورومك bözulmak, بوزلمق
 chürumek, زوال بولمق zèwāl-bùlmak.

Decease, *s.* وفات wèfāt ; —, *v.n.*
 اولمك ùlmek, وفات wèfāt-et.

Deceased, *a.* متوفا mùtéwèffà, مرحوم
 mèrhūm. [kizb.

Deceit, *s.* يلانجىلىق yàlānjilik, كذب

Deceitful, *a.* يلانجى yàlānji, كاذب
 kyāzib ; ايكي بوزلو iki-yüzlu.

Deceive, *v.a.* الداتمق àldatmak, اويون ا
 òyun-et, حيله ا hīlé-et.

December, *s.* كانون اول kyānūni-èvvèl.

Decency, *s.* ادب èdeb, حيا hàya.
 Decent, *a.* يميز tèmiz ; ادبلي èdebli.
 Deception, *s.* حيله hīlÉ, اويون òyun ;
 الدادش àldàdish ; الدانش àldànish.
 Deceptive, *a.* ادمى الدادر àdami-àldàdir.
 Decide, *v.a.* قرارلشدرمق fàssl-et, قرار
 kàrarlashdirmak ; —, *v.n.* قرار ويرمك
 kàrar-vèrmek.
 Decimal, *a.* اعشارى à“shārī.
 Decipher, *v.a.* چيقارمق chikàrmak,
 اوقومق òkumak, سوكمك sùkmek.
 Decision, *s.* قرار kàrar ; متانت mètanèt.
 Decisive, *a.* قطعى kàt“i, بتيرر bitirir.
 Deck, *s.* كوكرته ghyùghèrtÉ ; —, *v.a.*
 دوناتمق dònatmak, تزيبين àtèzyin-et,
 بزدهمك bèzémek.
 Decker, two-decker, *s.* قپاق kàpak ;
 three-decker, *s.* اوچ انبارلى ùch-
 ànbàrli. [افاده ifādÉ.
 Declaration, *s.* تقرير tàkrīr ; بيان bèyān,
 Declare, *v.a.* افاده ifādÉ-
 et ; تقرير tàkrīr-et, سويلمك sùwèylé-
 mek. [the needle) inhītāt.
 Declination, *s.* (astr.) ميل mèyl ; (of
 Decline, *s.* زوال zèwāl ; انحراف in-
 hirāf ; *v.a.* قبول ايتمامك kàbūl-
 ètmamek, رد rēdd-et ; كيرشمامك
 ghirishmamek ; —, *v.n.* زوال بولمق
 zèwāl - būlmak ; منحرف او mün-
 hārif-ol, بوزلمق bōzulumak, مختل او
 mùkhtèll-òl. [بايرr bàyir.
 Declivity, *s.* انش ènish, يوقش yòkush,
 Decoction, *s.* مشربت shèrbèt, صو sù.
 Decompose, *v.a.* حلا hàll-et ; چوروتتمك
 chùrutmek ; *v.n.* چورومك chùrumek.

Decorate, *v.a.* تزيبين àtèzyin-et, بزدهمك
 bèzémek. [nishān.
 Decoration, *s.* تزيبين àtèzyin ; نشان
 Decoy, *s.* طوزاق tūzàk ; —, *v.a.* طوزاغه
 tūzàgha-dùshurmek.
 Decrease, *s.* اكسلش èksilish ; —, *v.n.*
 اكسلمك èksilmek, ازالتمق àzalmak ;
 —, *v.a.* اكسلتمك èksiltmek, ازالتمق
 àzaltmak, كسلمك kèssmek.
 Decree, *s.* اراده irādÉ ; —, *v.n. & a.* اراده
 irādÉ-et, بيورمق fèrmān-et, فرمان
 bùyurmak, امرà emr-et, حكم hùkm-et.
 Decrepit, *a.* بونامش būnamish ; عته
 “ùtūh-ghètirmish.
 Decrepitude, *s.* عتوه “àtūh.
 Dedicate, *v.a.* تخصيصا tàkhsīss-et ;
 برينك نامنه يازمق bìrining - nāmīna-
 -yāzmaq ; — one’s self, عمرينى صرفا
 “ùmrunu-sàrf-et.
 Deduce, *v.a.* اكلامق ànglamak (ànna-
 mak), استنتاجا isstintāj-et.
 Deduct, *v.a.* اشاغى وارمق àshàghi-vàrmak, تنزيل
 tènzīl-et, ااشاغى وارمق kīrmak.
 Deduction, *s.* استنتاج isstintāj ; نتيجه
 nètījÉ ; تنزيل tènzīl.
 Deed, *s.* عمل “àmel, ايش ish, فعل fī“l,
 كار kyār ; حجت hùjjèt, سهد sèned.
 Deem, *v.a.* صايتمق sàymak, سانمق
 sànmak, عدا “àdd-et, ظن zànn-et.
 Deep, *a.* عميق èmīk, درين dèrin ;
 (crafty) شيطان shèytān ; —, *s.* دگر
 dèngiz.
 Deer, *s.* كيك ghèyik ; قراجه kàraja.
 Deface, *v.a.* بوزمق bōzmaq.
 Defamation, *s.* افترا iftirā, بهتان bùhtān.

Defame, *v.a.* افترا *iftirā-et.*

Defaulter, *s.* بوجنی ویرمیان *bòrjunu-vèrméyen*; خدمتدن قاچان *khèd-metdan-kàchan (hiz).*

Defeat, *s.* بوزغونلق *bòzghun, bòzghunluk*; —, *v.a.* بوزمق *bòzmaq,* مغلوب *màghlūb-et.*

Defect, *s.* عیب *“àyb, قصور kùssūr,* نقصان *khàlel, أكسك èksik,* سقطلق *sàkatlik.*

Defective, *a.* سقط *sàkat*; أكسك *èksik,* ناقص *nākiss,* نقصان *nòksān.*

Defence, *s.* محافظه *mūhāfaza,* صیانت *sìyānèt,* وقایه *vikāyÉ*; جواب *jèwāb.*

Defend, *v.a.* قوریمق *kòrumak,* محافظه *mūhāfaza-et,* صیانت *sìyānèt-et,* وقایه *vikāyÉ-et*; تصحبا *tàsàhhub-et,* صاحب چیقیمق *sāhib-chìkmak,* حمایه *hìmāyÉ-et.*

Defendant, *s.* مدعی علیه *mùdda“à-*

Defender, *s.* حامی *hāmī.* [“àlèyh.

Defensive, *a.* تدافعی *tèdāfu“i*; offensive and defensive, تجاوزی و تدافعی *tèjāvuzī-vÉ-tèdāfu“i*; — armour, زره *zìrh.*

Defer, *v.a.* تأخیرا *tà‘khīr-et*; —, *v.n.* بویون اگمک *bòyun-èghmek.*

Deficiency, *s.* Deficient, *a.* أكسك *èksik,* نقصان *nòksān.*

Defile, *s.* بونغاز *bòghàz,* کچمید *ghèchid,* دربند *dèrbènd (dèvrènt)*; —, *v.a.* صیچمق *sìchmak,* مردارا *mürdār-et (mündār),* تنجیس *tènjiiss-et.*

Define, *v.n.* تحدیدا *tàhdīd-et*; (explain) تعریف *tà‘rīf-et.*

Definite, *a.* محدود *māhdūd*; (fixed) بللو معلوم *mù“àyyèn, mà“lum,* بللو *bèlli.*

Definition, *s.* حد *hàdd*; تعریف *tà‘rīf.*

Definitive, *a.* اصل *àssl,* قطعی *kāt“i.*

Deform, *v.a.* بوزمق *bòzmaq,* چرکین *ا* *chīrkin-et.*

Deformed, *a.* اغصاسی اندامندن خارج اولان *à“zāssi-èndāmīndan-khārij-òlan*; جوجه *با جقسز kànbur, باجقسز bājaksiz,* اغساق *جوجه* *zùjÉ, àghsàk.*

Deformity, *s.* چرکینلک *chīrkinlik.*

Defraud, *v.a.* طولاندیرمق *dòlândīrmak.*

Defray, *v.a.* ویرمک *vèrmek,* کورمک *ghyùrmek,* اودمک *ùdémek.*

Defunct, *a.* متوفا *mùtèwèffà,* مرحوم *mèrhūm.*

Defy, *v.a.* میدان او قومق *mèydān-òkumak*; قارشى قومق *kārshi-kòmak.*

Degenerate, *a.* بوزلمش *bòzúk,* بوزلمش *bòzulmush*; —, *v.n.* بوزلمق *bòzulmak.*

Degradation, *s.* تنزیل رتبه *tènzīl-i-rùtbÉ*; رذالت *rèzālèt.*

Degrade, *v.a.* رذیل *rèzīl-et*; عیب او *“àyb-òl*; رتبه سنی المق *rùtbéssini-àlmak.*

Degree, *s.* درجه *dèrÉjÉ,* مرتبه *mèrtÉbÉ,* منزله *mènzilÉ,* پرده *کرته* *kèrtÉ, pèrèssÉ.*

Deign, *v.n.* لطف *ا* *lùtf-et,* کرم *ا* *kèrem-et,* تنزل *ا* *tènèz-zul-et.* [mà“būd.

Deity, *s.* آله *ilāh,* الله *Allāh,* معبود

Deject, *v.a.* محزون *ا* *māhzūn-et.*

Dejection, *s.* دوشنمه *dùshunma,* تکسر *تکسر* *tèkèssur,* غم *ا* *ghām, kèder.*

Delay, *s.* تاخير tà'khīr, تأخر tè'èkhhur;
 بكلمه dūrma, قائمه kālma, بکلمه
 bèklémé; وقت mùhlèt, وقت
 wàkit; —, *v.n.* دورمق dūrmak, قائمق
 kālmak, بکلمک bèklémek; تأخرا
 tè'èkhhur-et, کچ قائمق ghèch-kālmak,
 کچيرو قائمق ghèri-kālmak; —, *v.a.*
 تأخيرا tà'khīr-et; اليقومق àlikòmak.
 Delegate, *s.* وكيل vèkīl; مأمور mè'-
 mūr; مبعوث mèb'ūss; —, *v.a.*
 وكيل vèkīl-et; حواله hawālÉ-et;
 مأمورا mè'mūr-et.
 Deleterious, *a.* ضررلو zàrarli, مضر mùzèrr.
 Deliberate, *a.* عمدى kàssdī, عمدى
 "àmdī; —, *v.n.* دوشنمک dùshun-
 mek; مشاوره mùshāvéÉ-et.
 Deliberation, *s.* تأنى tè'ennī; مشاوره
 Delicate, *a.* نازک nāzik. [mùshāvéÉ.
 Delicious, *a.* لذیذ tàtli, طاتلو lèzīz.
 Delight, *s.* مسرونیت sèvinj, سونج
 mèmnūniyyèt, سرور sūrūr; —, *v.a.*
 سوندرمک sèvindirmek, مسرورا mèss-
 rūr-et; —, *v.n.* حظا hāzz-et, تلذذ
 tèlèzzuz-et; سونمک sèvinmek,
 مهنون mèmnūn-òl.
 Delighted, *a.* محظوظ màhzūz.
 Delightful, *a.* لطيف ghyùzèl, كوزل làtīf.
 Delinquency, *s.* قباحه kàbāhat.
 Delinquent, *s.* صوچلو sūchlu, قباحه
 kàbāhatli.
 Delirious, *a.* چلغین chìlghin. [jùnūn.
 Delirium, *s.* جنون چلغینلق chìlghinlik,
 Deliver, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak,
 تخلصا tàkhlīss-et, خلاص khàlāss-
 et; تسليم tèsslīm-et, ويرمک vèrmek.

Deliverance, *s.* قورتارش kùrtarish;
 قورتولش kùrtulush, خلاص khàlāss.
 Delivery, *s.* قورتولش kùrtulush, خلاص
 khàlāss; تسليم tèsslīm.
 Delude, *v.a.* الدياتمق àldatmak.
 Deluge, *s.* طوفان tufān; (flood) سيل
 sèyl (sèl).
 Delusion, *s.* مراق mèrāk, قورنتى kùruntu.
 Demand, *s.* استدعا isstid'ā; استدک
 isstèdik; دعوى dà'wà; —, *v.a.*
 صورمق sòrmak; استمک isstémek.
 Demi, *a.* يارم yārim.
 Democracy, *s.* جمهوريت jùmhūriyyèt.
 Demolish, *v.a.* بوزمق bòzmaq, يقمق
 yìkmaq, هدم hèdm-et.
 Demolishment, Demolition, *s.* هدم hèdm.
 Demon, *s.* شيطان shèytàn, زبانی zàbānī.
 Demonstrate, *v.a.* اثباتا issbāt-et.
 Demur, *v.n.* ترددà tètèddud-et, باقنمق
 bàkinmak.
 Den, *s.* اين in, مغاره màghara.
 Denial, *s.* انكار inkyār; (refusal) عدم
 "àdēmi-injāz.
 Denmark, *s.* دانيمارقا Danimarka.
 Denominate, *v.a.* تسميه tèssmīyyÉ-et.
 Denomination, *s.* اسم àd, تسميه issm,
 تسميه tèssmīyyÉ; (sect) ملت millèt,
 فرقه fīrka.
 Denote, *v.a.* علامت او "àlāmèt-ol,
 دلالات dèlālèt-et. [mek.
 Denounce, *v.a.* خبر ويرمک khàber-vèr-
 Dense, *a.* قوی kòyu; صيف sèk, كثيف
 kèssīf, غليظ ghàliz.
 Dentifrice, *s.* ديش توزى dīsh-tòzu.
 Dentist, *s.* ديشجى dīshji.

- Dentistry, *s.* دیشجیلیک dîshjilik.
- Denude, *v.a.* صویمق sòymak.
- Deny, *v.a.* انکار ا ìnkyār-et; (refuse) رن ا انجاز ایتمامک ìnjāz-èt mamek, رن ا rēdd-et.
- Depart, *s.* چیقش chîkish; —, *v.n.* چیقماک chîkmaq, گهتیمک ghîtmek.
- Department, *s.* (branch) قول کول, فرع fēr; (of state) نظارت nāzārèt; (business) وظیفه wāzīfē, عهدہ "ùhdé.
- Departure, *s.* گیدش ghîdish, قیام kiyām, عزیزیت "àzīmèt.
- Depend, *v.n.* باقمق bākmaq; تابع او tābi "òl; منوط او mērbūt-òl, منوط او mēnūt-òl; گوکنمک ghyùghēnemek, ربط قلب ا ì "timād-et, اعتماد ا -kāl̄b-et.
- Deplorable, *a.* اجنه جق àjinajak, فنا fēna, پریشان pēriśhān.
- Deplore, *v.a.* اغلامق àghlamak.
- Depopulate, *v.a.* اهالیدن خالی قیلماق àhālīdan-khālī-kīlmak.
- Deportment, *s.* اطوار àtwār, اوضاع èvzā ".
- Depose, *v.n.* تقریر ا tàkrīr-et; —, *v.a.* خلع khāl " -et, تختدن اندریمک tàkht-dan-èndirmek.
- Deposit, *s.* امانت èmānèt; پی pēy; طورطی tòrtu; پوصه pòssa; —, *v.a.* تسلیم ا, امانت ویریمک èmānèt-vèrmek, تےسلیم tēsslīm-et; وضع ا wāz " -et; برقمق brākmaq.
- Depositary, *s.* امانتدار èmānètdār.
- Depreciate, *v.a.* قیمتنی ازالتمق kīmètini-àzaltmak; قدرینی انکار ا kādri-inkyār-et.
- Depredation, *s.* خسارت khāssārèt, زیانکارلق ziyānkyārlik; خرسزلق khīr-sizlik.
- Depress, *v.a.* فقیرا fākīr-et; محتاجا mùhtāj-et; مکدر ا mùkēdder-et; کساد ویریمک kēssād-vèrmek.
- Depression (of spirits), *s.* کدورت kēdūrèt; (of market) کساد kēssād; (of ground) حقور chūkur.
- Deprive, *v.a.* محروم ا mahrūm-et, خالی khālī-brākmaq.
- Depth, *s.* عمق "ùm̄k; درینلیک dērinlik; — of winter, قره قیش kārā-kīsh, زه مهریر zēmhērīr, اربعمین èrba "in.
- Deputation, *s.* وکیللر vèkīller, مبعوثلر mèb "ūssler.
- Depute, *v.a.* وکیل ا vèkīl-et.
- Deputy, *s.* وکیل vèkīl; — judge, نایب nā'ib; — governor, قائممقام kā'im-makām.
- Deride, *v.a.* استهزا ا ìsstihzā-et. [makām.
- Derision, *s.* استهزا ìsstihzā.
- Derivation, *s.* (source) اصل àssl; (of words) اشتقاق ìstikāk.
- Derive, *v.a.* بولماق būlmak, استخراج ا ìsstikhrāj-et, استحصال ا ìsstihsāl-et.
- Derived, *a.* مشتق mùshtàkk.
- Descend, *v.n.* انمک ènmek, نازل او nāzil-òl, هبوط ا, ساقط او sākīt-ol, هبوط او hūbūt-et; اولادندن او èvlādindan-òl.
- Descendant, *s.* اولادندن اولان èvlādindan-òlan; descendants, آل واحفاد āl-u-àhfād.
- Descent, *s.* انش ènish, نزول nūzūl, سقوط sūkūt, هبوط hūbūt; (relationship) انتساب ìntissāb; (degree of

- قرن *bàtn*, *dèréjé* درجه (—) *kàrn*; (attack) هجوم *kùjūm*.
- Describe, *v.a.* تعريف *tà"rīf-et*; (a circle) رسم *rèssm-et*.
- Description, *s.* تعريف *tà"rīf*; (sort) نوع *nūc*, جنس *jīnss*, صوت *sòy*, درلو *dùrlu*, "نڀ" *nèv*. [-*gyùrmak*.
- Descry, *v.a.* اوزاقدن كورمك *üzākden-*
- Desert, *s.* چول *chūl*, باديه *bādīyyé*; —, *a.* اسسز *issiz*, خراب *khàrāb*, خالی *khālī*, قاجمق *kāchmak*, *v.n.* —, *v.a.* براقمق *brākmak*, فرارا *fīrār-et*; —, *v.a.* متروك قومق *mètrūk-kòmak*, ترك *tèrk-et*; deserts, *s. pl.* استحقاق *issthkāk*.
- Deserter, *s.* فراری *fīrārī*, قاجمقین *kāchkin*.
- Desertion, *s.* فرار *fīrār*.
- Deserve, *v.a.* مستحق او *mùsstahàkk-òl*.
- Deserving, *a.* مستحق *mùsstahàkk*; سزا *sèzā*, شایان *shāyān*, شایسته *shāyèssté*.
- Design, *s.* نیت *nīyyèt*, مرام *mèrām*, مقصود *māksūd*, مقصد *māksād*, قصد *kāssd*, قوردق *kùrdük*; (drawing) رسم *rèssim*; —, *v.a.* نیت *nīyyèt-et*, قورمق *kùrmak*; قصد *kāssd-et*; (plan) ترتیب *tèrtīb-et*; (draw) رسم *rèssm-et*.
- Designate, *v.a.* تعیین *tā"yīn-et*, اسمنی *issmini-sùwèylémek*.
- Designation, *s.* تسمیه ایتمک *tèss-mīyyé-ètmeklik*.
- Desirable, *a.* ارزو اولنور *issthènilir*, ارزو *àrzu-òlunur*, مرغوب *mèrghūb*.
- Desire, *s.* ارزو *àrzu*, استک *issthèk*, رغبت *rāghbet*; (strong) حرص *hèrss*; (yearning) اشتیاق *ishtiyāk*; (concupiscence)
- شهوت *shèhvèt*; (thing desired) استدک *issthèdik*, مطلوب *mātlub*; —, *v.a.* استمک *issthémek*, ارزو *àrzu-et*, طلب *tlēb-et*, ارامق *àramak*, امل *èmel-et*, امر *èmr-et*, تنبیه *tènbīh-et*.
- Desirous, *a.* ارزومند *àrzumènd*.
- Desist, *v.n.* وازکچمک *vāz-ghèchmek*.
- Desk, *s.* چکمهجه *chèkméjé*.
- Desolate, *a.* (person) کمسسسز *kīmsèssiz*; منکوب *mènkūb*; خراب *khàrāb*; (place) خراب و بیابان *vīrān*, خرابی *khàrāb-u-yèbāb*, خالی *khālīyétun-khāvī*; —, *v.a.* خراب *khàrāb-et*, ویران *vīrān-et*.
- Desolation, *s.* خرابیت *khàrāb*, خرابی *khàrābīyyèt*; (desolate place) خالی *khālīyétun-khāvī*.
- Despair, *s.* یأس *yè'ss*, امیدسزک *ùmīd-sizlik*; —, *v.n.* مایوس او *mè'yūss-òl*, قطع امید *kāt"i-ùmīd-et*.
- Despatch, *s.* تحریرات *tàhrīrāt*, کاغذ *kyāghid*. [*mè'yūss*.
- Desperate, *a.* امیدسز *ùmīdsiz*, مایوس *māyūs*.
- Despicable, *a.* (person) الجح *ālchāk*, ذلیل *zèlīl*, رذیل *rèzīl*; — thing, رذالت *rèzālèt*.
- Despise, *v.a.* صایمامق *sāymamak*; (a man) آدم ییرینه قومامق *àdam-yèrina-kòmamak*.
- Despite, *s.* in despite, عنادینه *"inādīna*; in despite of, هیچ باقمیه رق *hīch-bāk-mayarak*.
- Despond, *v.n.* مایوس او *mè'yūss-òl*, کندینی براقمق *kèndīni-brākmak*.
- Despondency, *s.* یأس *yè'ss*.

Despondent, *a.* مایوس mè'yūs.

Despot, *s.* (tyrant) ظالم zālim; (absolute ruler) حاکم مطلق hākimi-mùtlāk.

Despotism, *s.* حکومت مطلقه hūkyūmèt-mùtlāka, ظلم zūlm.

Destine, *v.a.* نامزد ا. تخصیص tākhsīss-et; نامزد nāmzèd-et; مقدر ا. mēkādēd-et.

Destiny, *s.* قدر kādēd, قسمت kīssmèt, "تالعی talī, بخت bākht.

Destitute, *a.* فقیر و بیگس fākīr-u-bīkēss.

Destroy, *v.a.* محو māhv-et, بوقا yōk-et, افنا ifnā-et, وجودینی قالدیرمق vūjūdini-kāldīrmak; خرابا khārāb-et, پریشان pērīshān-et; یقمق yīkmak, بوزمق bōzmaq; اولدرمق ùldurmek, جاننی المق jānīni-ālmak, قهرا kāhr-et.

Destruction, *s.* تخریب khārāb; تخریب tākhrīb, خرابیت khārābīyyèt; محو mahv, افنا ifnā.

Destructive, *a.* باعث خراب bā"iss-i-khārāb; مهلك mùhlik.

Detach, *v.a.* چوزمک ckūzmeq; قوپارمق sālīvèrmek; صالیویرمک kōparmaq; ایرمق àyrmak.

Detachment, *s.* طاقم tàkim, بلوک bülük, الای àlay, فرقه fīrka.

Detail, *s.* تفصیل tàfsīl; in detail, تفصیلاً tàfsīlan; (one by one) بیربر bīrēr-bīrēr; details, تفصیلات tàfsīlāt; —, *v.a.* تفصیلاً نقل ا. tàfsīl-et, تفصیلاً tàfsīlan-nākl-et.

Detain, *v.a.* الیقومق àlīkōmaq.

Detect, *v.a.* بولمق bōlmaq; طومق tūtmak; بولمق bōlmaq.

Detective, *s.* کیزلو ضبطیه نفری ghīzli-zābtīyyē-nēfēri. [hābss.

Detention, *s.* توقیف tèvkīf; حبس hābss.

Deter, *v.a.* مانع اولمق māni-"ōlmak.

Deteriorate, *v.n.* فناالشمک fēnāleshmek; بوزمق bōzmaq.

Determination, *s.* نیت تصمیم tāssmīm, نیت niyyèt; قرار kārār; ثبات sēbāt; عناد "inād; میل mèyl.

Determine, *v.n.* قرار ویرمک kārār-vèrmek; نیت تصمیم tāssmīm-et, نیت niyyèt-et, قورمق kūrmak; —, *v.a.* تصمیمه سبب او تصمیمه sēbeb-ōl; میل ایتدرمک mèyl-ètdirmek.

Detest, *v.a.* منفور طومق mēnfūr-tūtmak, هیچ سومامک hīch-sēvmamek.

Dethrone, *v.a.* تختدن, "خلع khāl"-et, اندرمق tākhtdan-ēndirmek.

Detonation, *s.* باروت سسی bārūt-sēssi.

Detract from one's merits, *v.n.* استحقاقنی isstīhkākīni-īnkyār-et. انکار a.

Detriment, *s.* ضرر zārār.

Deuce, *s.* دو dū; شیطان shēytān; the deuce! int. اللهه سن allāha-sēn; یوغندی yōghundū.

Devastation, *s.* خراب khārāb.

Develop, *v.a.* متفرعاتنی میدانه چیقارمق mùtēfēri"ātīni-mēydāna-chīkārmaq.

Device, *s.* حیلہ hīlē; صنعت sà"āt; رسم rēssim, شکل shēkil.

Devil, *s.* شیطان shēytān, ابلیس īblīss; (imp) زبانی zābānī.

Devious, *a.* اکری بوکری èghri-būghri, صاپتی طولاشق sāpīk-dōlāshīk.

Devise, *v.a.* وصیت ا. wās-

siyyèt-et; (invent) بولمق bûlmak,
دوشنمك dûshunmek.
Devoid, *a.* خالی khālī.
Devolve, *v.n.* دوشمق dûshmek, اصابت
issābet-et, انتقال intikāl-et.
Devote, *v.a.* تخصیصا tàkhsīss-et, فدا
fēdā-et.
Devotion, *s.* اختصاص ikhtissāss;
تخصیص tākhsīss; فداکارلق fēdākār-
lik; دیانت "übūdiyyèt; عبودیت
dīyānèt; devotions, نماز nāmāz,
عبادت "ibādèt, دعا dū"ā.
Devour, *v.a.* بترمك yemek, بترمك
bitirmek, یوتمق yûtmak.
Devout, *a.* دیندار dīndār, صوفی sōfu,
اهل تقوا èhli-tākwā, متقی mùttāki.
Dew, *s.* شبنم shèbnèm, چيک chīgh.
Dexterity, *s.* ال چابکلی èl-chàbiklighi;
هنر hùner.
Dexterous, *a.* الی چابک éli-chàbik.
Diadem, *s.* تاج tàj.
Diagonal line, *s.* وتر vèter.
Diagram, *s.* شکل shèkil,
Dial, *s.* (sun) کونش ساعتی ghyùnesh-
sā"ati; — plate, ساعت تختہ سی
sā"at-tākhtassi. [zàbān.
Dialect, *s.* زبان dil, لسان lissān,
Dialogue, *s.* ایکی کیشی بیننده اولان لقردی
iki-kishi-bèyninda-òlan-làkirdi.
Diameter, *s.* قطر kùtr.
Diamond, *s.* الماس èlmass.
Diarrhoea, *s.* قارن سورمسی isshāl,
کرن-سورمسی kārñ-sùrméssi.
Diary, *s.* روزنامه rùznāmé (jùznāmé),
مجموعه mèjma"à, ژورنال zhùrnāl.

Dice (pl. of die), *s.* طاولة زاراری tàwla-
zàrlari.
Dictate, *v.a.* تقریر ایدوب یازد رمق tàkrīr-
-èdup-yàzdirmek; جبراً قبول ایتدirmek;
jèbran-kābūl-ètirmek; — *v.n.* امر او
āmīr-ol, باشنه ضابط کسيلمك bāshina-
-zābit-kèssilmek. [lùghāt-kitābi.
Dictionary, *s.* لغات کتابی lùghāt,
Lغات لغات
Die, *s.* طاولة زاری tàwla-zāri; (for stamp-
ing) قالب kālīp, (for coining) سکه
sikké; —, *v.n.* اولمك ùlmek,
وفات wèfāt-
-et; (a beast) کبرمك ghèbermek;
(a plant) قورومق kùrumak.
Diet, *s.* پرهیز یمکی pèrhīz-yèmèghi;
پرهیز pèrhīz, حمیه hīmyé.
Differ, *v.n.* درلو درلو (tùrlu-tùrlu)-òl,
بری برینه mùkhtèlif-òl; مختلف او
bīri-bīrina-ùymamak.
Difference, *s.* فرق fàrk; اختلاف ikhtilāf,
مغایرت mùghāyérèt; "نزاع nīzā".
Different, *a.* بشقه bāshka, دیگر dīgher,
آخر àkhār; باشقه باشقه bāshka-bāshka,
مختلف mùkhtèlif, کوناگون ghyūnā-
ghyūn.
Difficult, *a.* کوچ ghyùch, چتین chètīn,
"عسرتلو" ùssrètli, "صعوبتلو sù"ūbètli.
Difficulty, *s.* کوچلک ghyùchluk,
چتینلک chètīnlik, صعوبت sù"ūbèt,
"عسرت" ùssrèt.
Diffidence, *s.* محجوبیت mähjūbiyyèt.
Diffident, *a.* محجوب mähjūb, جسارتسز
jèssārètsiz.
Dig, *v.a.* قازمق kàzmaq, حفر hùfr-et;
بللمك bèllémek; — up, *v.a.* (ground)

بئلمك bèllémek; (plants) سوكمك sùkmeq, چيقارمق chikàrmak; (find by digging) بولمق bülmaq.

Digest, *v.a.* هضم hàzm-et.

Digestible, *a.* خفيف khàfif.

Digestion, *s.* هضم hàzm. [-vé-tèz-hàzm.

Dignified, *a.* تمكينلو wàkàrèti, وقارتلو tèmkinli, اغر àghr.

Dignitary, *s.* رجال كبار دن اولان rijāli-kibārdan-òlan, اصحاب مناصب دن اولان àsshābi-mànāssibdan-òlan.

Dignity, *s.* تمكين temkin, وقار wàkār; اغر àghr; رتبه rùtbé.

Dike, *s.* سد sèdd; حندق hèndek.

Dilapidation, *s.* خراب khārāb.

Dilemma, *s.* مشكل mùshkil.

Diligence, *s.* چالشقانلق chālishkànlik, اقدام ikdām, سعی وغیرت sà“y-u-ghàyrèt; سرعت sùr“at.

Diligent, *a.* چالشقان chālishkhàn, مقدم mùkdim. [sùlu-et.

Dilute, *v.a.* صولوا sù-kàtmak, صو قاتمق.

Dim, *a.* دومان ایچنده dùmānli, دومانلو dùmān-ichinda-ghibi; قرانلق kārānlik.

Dimension, *s.* بیوکلك biyuklik; the three dimensions, ابعاد ثلاثه èb“ādī-sèlāssé.

Diminish, *v.n.* کچولمك àzalmak; کچولمك kùchulmek, اوفالمق ùfālmak; —, *v.a.* کچولمك kùchultmek, اوفاتمق ùfātmak.

Diminution, *s.* ازالتمه àzalma, ازالتمه àzaltma, ازالدمه àzaldilma; اکسلمه èksilma; اوفالتمه ùfālma, اوفالتمه

ùfāltma, اوفالدمه ùfāldilma, تقلیل tàklil; تصغیر tàssghir.

Diminutive, *a.* اوفاجق ùfāk, اوفاجق ùfājik, کچوک kùchuk, کچوجک kùchujuk; —, *s.* اسم تصغیر issmi-tàssghir.

Dimple, *s.* چقور chükur, چاه chāh.

Dine, *v.n.* ييمك ييمك yèmèk-yèmek, طعام tà“ām-et.

Dinner, *s.* ييمك yèmèk, طعام tà“ām, اخشام ييمكى àkhsham-yèmèghi.

Diploma, *s.* فرمان fèrmān, برات bèrāt, رؤس rù“ūss, جائزه jā“izé.

Diplomacy, *s.* آداب سفرات ādāb-i-sùfèrāt.

Diplomatist, *s.* صاحب آداب سفرات sāhib-i-ādāb-i-sùfèrāt; دیپلومات دیپلومات dīplòmāt.

Direct, *a.* طوغریدن طوغری dòghru, طوغری dòghrudan-dòghru; بلاواسطه bilā-wāssita, ذاتی zātī, کندو kèndi; —, *v.a.* (on the road) صاغلق ویرمك sàghlik-vèrmek; (manage) اداره idārè-et, نظارت nàzārèt-et; (point) “atf-طوغریلتمق dòghrultmak, عطف ا توجیهه, صرف sàrf-et; (a letter) اوستنی یازمق ùsstunu-yàz-mak; (order) امر àmr-et, تنبیهه tènbiḥ-et.

Direction, *s.* جهت yàn, طرف tàraf, جهت jihèt; نظارت nàzārèt, اداره idārè; —, تعليمات tà“līmāt; مکتوب اوستنی mèktüb-ùsstu; عدرس sàghlik, “adrèss.

Directly, *ad.* شمدی shimdi; اول ساعت اول طوغریدن òl-sā“at, هه ماندم hèmāndèm;

- بلا واسطه dòghrudan-dòghru, طوغرى
bilā-wāssita, ذاتا zātan.
- Director, s. مدير mùdīr, دیرکتور direktor.
- Dirt, s. کیر kīr, پسلک pīsslik, مردارلق
mürdàrlīk.
- Dirtiness, s. کیرلویک kīrlīlik.
- Dirty, a. کیرلو kīrli, پس pīss, مردار
mürdār, ملوث mùlèvvèss.
- Disable, v.a. سقطا sàkat-et.
- Disadvantage, s. ضرر zàrar; مانع māni;,
سکتە sèkté.
- Disagree, v.n. بوزشتمق bòzushmak;
(food) معده‌یی بوزتمق mì“déyi-bòz-
mak. [کریه kèrīh.
- Disagreeable, a. طاتسز tàtsiz, بد béd,
- Disagreement, s. اختلاف ikhtilāf; نزاع
nizā.
- Disappoint, v.a. الداتمق àldatmak;
قازق ishini-bòzmaq, ایشینی بوزتمق
kàzik-sòkmaq.
- Disapprove, v.a. بکنمامک bèghen-
mamek, تقبیح tàkbīh-et.
- Disarm, v.a. سویتمق sòymak; سلاحنی
silāhini-àlmak; —, v.n. سلاح
silāh-sòyunmak.
- Disarmament, s. ترک سلاح tèrk-i-silāh;
تدارکات حربیه برطرف ایتماک
dārukyāt-hàrbiyyé-bèr-tàraf-ètmeklik.
- Disaster, s. قضا kàzā, بلا bèlā, فلاکت
fèlākèt.
- Disband, v.a. طاغتمق dàghitmak; —,
v.n. طاغتمق dàghīlmak.
- Disbelief, s. عدم اعتقاد “àdēmi-ì”tikād.
- Disbelieve, v.a. اینانمامق inànmmak.
- Disburse, v.a. خرجا khàrj-et, صرفا
sàrf-et, مصرفا màssràf-et.
- Discard, v.a. طردا tàrd-et, قوغتمق kògh-
mak, دفعà dèf“-et.
- Discern, v.a. چیقارتمق chīkàrmak,
سچمک sèchmek, کورمک ghyùrmek.
- Discharge, s. اذن izin, رخصت rùkhsàt;
اتمە tèbrīyyé; آتش àtèsh; اتمە
àtma, اتمە àtīma, انداخت èndākht;
اذن ویرمک —, v.a. جراحی jèrāhèt;
اذن ویرمک izin-vèrmek, چیقارتمق khīd-
metdan-chīkàrmak; صالیویرمک sàli-
vèrmek, حبسدن چیقارتمق hàbssdan-
chīkàrmak; بوشالتمق bòshàltmak;
اتمق àtmak, انداختا èndākht-et,
استیفاا ifā-et, ایفاا ifā-et, آتشا
àtshā-et, ویرمک vèrmek; اجراا ijrà-
-et; —, v.n. بوشالتمق yùkunu-
bòshàltmak; اقمق àkmaq.
- Disciple, s. شاگرد shāghird, تلمیذ
tèlmīz; حواریون hàwāriyyūn.
- Discipline, s. نظام وانتظام nīzām-u-ìn-
- Disclaim, v.a. انکارا inkyār-et. [tizām.
- Disclose, v.a. کویستمک ghyùstermek,
کشفا mèydāna-kòmak, میدانده قومق
kèshf-et, سویلمک sùwèylémek, فاشا
fāsh-et. [صیقندی sīkindi.
- Discomfort, s. راحتسزلق rāhatsīzlik,
- Discommode, v.a. راحتسزرا rāhatsīz-et.
- Disconsolate, a. تسلی قبول ایتمز tèsèlli-
-kàbūl-ètmàz.
- Discontent, s. خشنودسزلق khòshnud-
suzluk, عدم رضا “àdēmi-rizā.
- Discontented, a. سویلنیور sùwèyléniyor,
خشنودسز khòshnudsuz.

Discontinuance, *s.* قطع kàt“.

Discontinue, *v.a.* كسك kèssmek; —, *v.n.* كسلك kèssilmek.

Discord, *s.* نفاق nifāk.

Discount, *s.* باش bāsh, فائض fā‘iz; —, *v.a.* باشله المق bāshla-ālmak, قيمتى kèrmak.

Discountenance, *v.a.* يوز ويرمك yùz-vèrmemek.

Discourage, *v.a.* قورقوتماق kòrkutmaq; —, *v.n.* يوز ويرمك yùz-vèrmemek.

Discourse, *s.* كلام kèlām, لقردي làkirdi; —, *v.n.* بسط كلاما bàssti-kèlām-et.

Discourteous, *a.* رعایتسز rī“āyetsiz.

Discourtesy, *s.* رعایتسزلك rī“āyetsizlik.

Discover, *v.a.* بولماق bülmaq, كشف kèshf-et, ميدانه چيقارماق mèydāna-chìkàrmak; كوسترمك ghyùsstermek.

Discovery, *s.* كشف kèshf.

Discreet, *a.* عاقل “ākīl, عقلاو “ākīli; كتوم kètūm; بصيرتلى bæssirètli.

Discretion, *s.* عقل “ākīl, تدبير tèdbīr, انصاف bæssirèt, حزم hàzm; عقاله ìnsāf; to arrive at years of —, عقاله ìnsāf; to arrive at years of —, بالغ او “ākīla-bālīgh-òl; to surrender at —, ویره ويرمك vèra-vèrmek, شرطسز تسليم او shàrtsiz-tèsslīm-òl, امان طلبا àmān-dèmek; امان ìmān-tàleb-et.

Discriminate, *v.a.* تفریقا tèfrīk-et.

Discuss, *v.a.* سويلشماق sùwèylèshmek, مباحثه mùbāhèssé-et.

Discussion, *s.* مباحثه mùbāhèssé.

Disdain, *s.* استكبار ìsstikbār, استخفاف ìsstikhfāf; —, *v.a.* استخفاف ìsstikh-

fāf-et; تنزل ایتماق tènèzzul-ètma-mek.

Disdainful, *a.* کبرلو kibrli.

Disdainfulness, *s.* کبر kibr.

Disease, *s.* مرض mārāz, علت “illèt, درد dèrd, كيفسزلك kèyfsizlik.

Disembark, *v.n.* گهیدن قره یه چیقماق ghèmiden-kàrayé-chìkmaq.

Disembarkation, *s.* گهیدن قره یه چیقماق ghèmiden-kàrayé-chìkmaq.

Disengaged, *a.* بوش bòsh, بوشده bòshda, وقتى خالى اولان wàktī-khālī-òlan.

Disentangle, *v.a.* چوزمك chùzmaq, اچماق àchmaq.

Disfigure, *v.a.* بوزمك bòzmaq; چركين او chirkīn-òl, ياقشماماق yàkishmamak.

Disgrace, *s.* عيب “àyb, زالت rèzālèt; دوشگونلك dùshkyunluk; —, *v.a.* عيب او “àyb-òl; زایل رزایل rèzīl-et.

Disgraceful, *a.* عيب “àyb, ياقشقسز yàkishksiz, چركين كریه kèrīh, چركين chirkīn.

Disguise, *s.* تبدیل قیافت tèbdīli-kìyāfèt; —, *v.a.* قیافت تبدیل kìyāfèt-tèbdīl-et; دیکشدرمك dīghishdirmek.

Dish, *s.* صحن sahn, طباق tābak.

Dishonest, *a.* خرسز khèrsiz; خائن khā‘in.

Dishonour, *s.* رسوایلق rèsuvāylīk; —, *v.a.* زایل رزایل rèzīl-et; — a bill, قبول ایتماق kàbul-ètma-mek, اتیویرمك àtīvèrmek.

Disinherit, *v.a.* میراثدن محروم mīrāss-dan-màhrūm-et.

Disinterested, *a.* غرض و عووضدن خالی اولان
ghàraz-vé-“ivèzdan-khālī-òlan.

Disjoin, *v.a.* تفریق ايرمق ayrmak, tèfrīk-

Dislike, *v.a.* سومامك sèvmamek. [-et.

Dislocate, *v.a.* چيقارمق chīkàrmak.

Dismal, *a.* صیقندیلو sīkindīli.

Dismay, *s.* کورقو kòrku, دهشت dèhshèt.

Dismember, *v.a.* تقسیم اقسیم et.

Dismemberment, *s.* تقسیم taksīm.

Dismiss, *v.a.* اذن ویرمک izin-vèrmek ;
قوغمق kòghmak ; صاومق sàwmak.

Disobedience, *s.* “عدم اطاعت “adémi-
-itā“at, اطاعتسزلق itā“atsizlik.

Disobey, *v.a.* دکلهمامك dīnglémamek,
اطاعت ایتمامك itā“at-ètnamek.

Disoblige, *v.a.* خاطریننی صایممامق
khātirini-sāymanak, خاطریننی قیرمق
khātirini-kīrmak.

Disobliging, *a.* مروتسز mùrùvètsiz.

Disorder, *s.* قارشقلىق kārishīklīk ;
اختلال pèrīshāniyyèt ; پریشانییت
ikhtilāl ; نظامسزلق nīzāmsizlik ; —,
v.a. قارشدرمق kārishdirmak, نظامنی
nīzāmini-bòzmaq.

Disordered, *a.* قارشق kārishīk ; پریشان
pèrīshān ; مختل mūkhtèll.

Disorganization, *s.* نظامسزلق nīzāmsizlik.

Dispatch, *s.* چابکلىق chābīklīk ; سرعت
sūr“at, عجله “ajélé ; تحریرات tahrīrāt,
چابک بترمک kyāghid ; —, *v.a.* چابک
chābīk - bitirmek, عجله “ajélé - et ;
چيقارمق ghyùndermek, کوندرمک
chīkàrmak ; قتل اولدرمک ùldurmek,
kàtl-et. [dèf“ -et, ازاله izālé-et.

Dispel, *v.a.* طاغتمق dāghitmak ; دفع ا

Dispense, *v.a.* طاغتمق dāghitmak, توزيع
tèvzī“-et ; —, *v.n.* وازکچمک vāz-
ghèchmek. [*v.n.* طاغتمق dāghīlmak.

Disperse, *v.a.* طاغتمق dāghitmak ; —,

Displace, *v.a.* یرندن چيقارمق yèrindan-
-chīkàrmak.

Display, *s.* کوسترش ghyùsstérish, سلطنت
sàltanāt ; —, *v.a.* کوسترمک ghyùss-
tèrmek, ابراز اibrāz-et.

Displease, *v.a.* کوجنه کتمک ghyùjuna-
-ghitmek, کرینه کورنمک kèrīh-
ghyùrunmek.

Displeasure, *s.* دارغینلىق dàrgheinlik,
غضب ghāzab.

Dispose, *v.a.* ترتیب ا tertīb-et, تنظیم
tànzīm-et ; — of, *v.n.* صاتمق sàtmak ;
ویرمک vèrmek ; قوللانمق kùllānmak ;
اولدرمک ùldurmek ; یایمق yāpmak ;
دفع ا dèf“ -et, امر ا èmr-et.

Disposed, *a.* مایل میال mèyyāl, کوکلی اولان
ghyùngulu-òlan (ghyùnu-òlan) ;
استعدادی اولان isstī“dādi-òlan ; to be
well-disposed, سومك sèvmek ; to be
ill-disposed, سومامك sèvmamek ; —
of, صاتلمش sātīlmish, ویرلمش vèril-
mish, دفع اولنمش ghitmiş, کتمش
dèf“-òlunmush, قتل اولنمش kàtl-
-òlunmush.

Disposition, *s.* ترتیب tertīb, نظام
nīzām ; خوی khūy, طبیعت tābī“āt,
جبلت jībīllèt, خلق khūlk.

Dispossess, *v.a.* محروم mahrūm-et.

Disproportion, *s.* “عدم تناسب “adémi-
-tènāssub.

Dispute, *s.* نزاع nīzā“ ; غوغا (kāvgha) ;

—, *v.n.* نزاع nìzā -et, مجادلہ mùjā-délÉ-et. [-i-èhlìyyèt.

Disqualification, *s.* عدم اہلیت "àdem-

Disregard, *s.* عدم رعایت "àdēmi-rì"āyèt,

رعایتہ سزلک rì"āyetsizlik; —, *v.a.*

قولاق اصماتق bākмамak, باقماتق

kùlāk-àssmamak, طنماتق tìnmamak,

اعتبار ایتمامک sàymamak, صایمامق

ì"tibār-ètmmak.

Disreputable, *a.* ذلیل "àyb; رذیل

rèzìl, ناموسسز nāmūssiz.

Disrespect, *s.* رعایتہ سزلک rì"āyetsizlik,

عدم احترام "àdēmi-ìhtirām.

Disrespectful, *a.* رعایتہ سز rì"āyetsiz.

Dissatisfaction, *s.* خشنود سزلق khòshnud-

suzluk.

Dissatisfied, *a.* خشنود سز khòshnudsuz;

to be —, *v.n.* سویلنمک sùwèylenmek.

Dissect, *v.a.* تشریح tèshrìh-et.

Dissemble, *v.n.* مدارا mùdārā-et; —,

v.a. کتم kètm-et. [nèshr-et.

Disseminate, *v.a.* یایمق yàymak, نشر

Dissension, *s.* نفاق nifāk.

Dissent, *s.* عدم موافقت "àdēmi-mùwā-

fakāt, مخالفت mùkhāléfèt.

Dissertation, *s.* بحث bàhss; رسالہ rissālÉ.

Dissimilar, *a.* غیر مشابہ ghàyri-mùshābih,

بکزہمز bèngzémàz.

Dissipate, *v.a.* طاغتمق dàghitmak, محو

màhv-et. [èfih.

Dissipated, *a.* چاپقین chàpkìn, سفیہ

Dissipation, *s.* چاپقینلق sèfāhāt, سفاہت

chàpkìnlìk.

Dissolute, *a.* فاسق و فاجر چاپقین fāsik-u-

-fājir-chàpkìn.

Dissolution, *s.* اولم ùlum, وفات wèfāt,

حل hàll, تفریق اعضا tèfrìki-à"zā.

Dissolve, *v.a.* اریتمک èritmek, حل

hàll-et; طاغتمق dàghitmak, اعضاسنی

تفریق "zāssini-tèfrìk-et; —, *v.n.*

اریتمک èrimék; طاغلمق dàghilmak,

منحل او mùnhàll-òl.

Dissuade, *v.a.* نیتندن چویرمک niyyè-

tindan-chèvirmeK, واز کچورمک vāz-

Distaff, *s.* اورکھ ùréké. [ghèchirmek.

Distance, *s.* اوزاقلق ùzàklìk, بعد bu" d,

مسافہ mèssāfé, یول yòl, منزل mènzil;

اوزاق ùzàk, اوزاق بریر ùzàk-bir-yèr;

اوزاق یرلر ùzàk-yèrlèr.

Distant, *a.* اوزاق ùzàk, ایراق irāk, بعید

bà" id; (in manners) صوغوق sòghùk.

Distemper, *s.* مرض mùraz, خستہلق

khàsstalìk; رنگلی بادانہ rēnkli-

-bādana.

Distend, *v.a.* کرمک ghèrmek, شیشرمک

shìshirmek, قبارتمق kàbartmak.

Distension, *s.* شیش shìsh, کرکیلک

Distich, *s.* بیت bèyt. [ghèrghilìk.

Distil, *v.a.* انبیقندن چکمک inbikdan-

-chèkmek, تقطیرا tàktir-et; —, *v.n.*

تقطیرا tàkàttur-et.

Distillation, *s.* تقطیر tàktir. [èden.

Distiller, *s.* راقی تقطیر ایدن rāki-tàktir-

Distinct, *a.* بللو bèlli, واضح wāzih,

عیان "àyān; ایری àyri, بشقہ bāshka.

Distinction, *s.* فرق fārK; تفریق tèfrìk;

امتياز imtiyāz; رعایت rì"āyèt.

Distinguish, *v.a.* کورمک ghyùrmek,

سچمک sèchmek, چیقارمق chikàr-

mak; تفریقا fārK-et, تفریقا tèfrìk-et;

- one's self, كندینى كوسترمك kèndini - ghyùsstermek, شېرت قزانمق shùhrèt-kàzanmak, تحصیل ناما tàhsīli-nām-et.
- Distinguished, *a.* مشهور نامدار nāmdār, مشهور mèshhūr, ممتاز mùmtāz, معتبر mù“ -
- Distracted, *a.* چلغین chìlghin. [tébèr.
- Distraction, *s.* تېجىن چلغىنلىق chìlghinlik, تېجىن tèjènnun.
- Distress, *s.* صیقندى sīkindi, درد dèrd, كدر kèder; —, *v.a.* صیقمق sīkmak, صیقندى ويرمك sīkindi-vèrmek.
- Distressing, *a.* باعث كدر bā“iss-i-kèder.
- Distribute, *v.a.* طاغتمق dàghitmak, توزيع tèvzī“ -et, تقسیم tàksīm-et.
- Distribution, *s.* تقسیم tèvzī; توزيع
- District, *s.* ناحیه nāhiyyé. [tàksīm.
- Distrust, *s.* امنییتسىزلىك èmnìyyetsizlik, عدم امنییت “àdēmi-èmnìyyèt; —, *v.a.* امنییت ایتمامك èmnìyyèt-èt-mamek, امنییت ایدەمامك èmnìyyèt-èdamamek.
- Disturb, *v.a.* قارشىدريمق kàrishdirmak; راحتنى بوزمق rāhatini - bòzmaq, راحتسىزا rāhatsiz-et.
- Disturbance, *s.* كوردى ghyùruldu, شىماتا shāmata; قارشىكلىك kàrishklik, فساد fèssād, اختلال ikhtilāl.
- Ditch, *s.* حندق hèndek.
- Dive, *v.n.* دالمق dàlmak.
- Diver, *s.* دالغىچ dàlghich. [sāpmak.
- Diverge, *v.n.* ايرلمق àyrilmak, صاپمق
- Divers, *a.* برطاقم bìr-tàkim, بعض bà“zi.
- Diversify, *v.a.* چشىد چشىدا chèshid-chèshid-et.
- Diversion, *s.* ايلنجە èylènja; تغليط tàghlīt, شاشيرتما shàshirtma, اشغال ishghāl, اغغال ighfāl.
- Divert, *v.a.* چويرمك chèvirmeq, صاپتمق sàpitmak; ايلندرمك èylèn-dirmeq.
- Divest, *v.a.* مويتمق sòymak; چيقارمق chikàrmak; عقلندن چيقارمق “àk-lindan-chikàrmak.
- Divide, *v.a.* بولمك bùlmek, ايرمق àyrmak, تقسیم tàksīm-et, تقاسم mùkāssémé-et; —, *v.n.* بولنمك bù-lunmek, تقسیم قبول tàksīm-kābūl-et.
- Divine, *a.* الهى ilāhī, ربانى rābbānī; —, *s.* علومى ينيه ده ماهر پاپاس “ùlūmi-dīniyyédé-māhir-pāpass.
- Divinity, *s.* الله àllāh; الهييت ilāhiyyèt; علمى دين mà“būdi-bātīl; “ilm-i-dīn.
- Division, *s.* تقسیم tàksīm; بولمه bùlmé, بلوك bùluk, قسم kīssm; فرقه fērka; نفاق nifāk; اختلاف ikhtilāf.
- Divorce, *s.* طلق tàlak, تطليق tàtlīk; —, *v.a.* بوشامق bòshamak, تطليقا tàtlīk-et.
- Divulge, *v.a.* سويلمك sùwèylémek, افشا fāsh-et, افشا ifshā-et.
- Dizziness, *s.* باش دونمكلك bāsh-dūnmeklik, كوزلر قارمق ghyùzlar-kārmak.
- Do, *v.a.* ايتمك ètmek, ياپمق yāpmak, اجرا àylémek, قيلمق kīlmak, اجرا ijra-et, فعله كتورمك fi“lé-ghètirmek; حرىكت ا v.n. پشورمك pishirmek; —, *v.n.* حرىكت ا hārékèt-et; اولمق òlmak, اويمق

- ùymak; پشمك يتشمك yètishmek; پشمك
 pishmek; — away with, قادر متق
 kàldirmak; how do you do?
 نه ياپيور سگز nàssl-singiz, نصل سگز
 nÈ-yàpiyor-singiz; that will do, الويور
 èlvèrir, يتشر yètishir, اولدى òldu.
- Docile, *a.* قوزى كىبى màzlūm, مظلوم
 kùzū-ghìbi, منقاد mùnkād.
- Dock, *s.* حوض hàwz; —, *v.a.*
 اوجنى كسمك ùjunu - kèssmek;
 حوضه قومق hàwza-kòmak.
- Dockyard, *s.* ترسانه tèrsānÉ.
- Doctor, *s.* (of medicine) هيكم hèykim,
 طبیب tàbīb; (of laws and divinity)
 مدرس mùdèrriss; (of philosophy)
 مدرس mùdèrrissi; —, *v.a.* علم حكمت مدرسى
 “ilm-i-hikmet-mùdèrrissi; —, *v.a.* علاج
 “ilāj-et, معالجه mā “ālájÉ-et.
- Doctrine, *s.* قول kàvl, قوليات kàv-
 liyyāt, علميات “ilmīyyāt; عقائد
 “ākā'id.
- Document, *s.* كاند kyàghid, سند sèned,
 اوراق hùjjèt; documents, حجت
 èvrāk.
- Doe, *s.* ديشى كىك dìshi-ghèyik,
 ديشى قراجە dìshi-kàraja. [ايت it.
- Dog, *s.* كوپك kyùpèk, كلب kèlb,
- Dog-days, *s. pl.* ايام باحور èyyāmi-bāhūr.
- Doge, *s.* ونديك ونغهسى Vènèdik-
 dòghassi.
- Dollar, *s.* ارىال iriyāl, قره غروش kàra-
- Dome, *s.* قبه kùbbÉ. [ghūrūsh.
- Domestic, *a.* اوه الشمس اولان ÈVÉ-àlish-
 mish-òlan; —, *s.* اوشاق ùshāk,
 خدمتكار (khìzmètkyār).
- Domineer, *v.n.* باشنه ضابط كسلك bā-
 shina-zābit-kèssilmek.
- Dominion, *s.* ملكوت mèlékyūt,
 حكومت hùkyūmet; dominions,
 ممالك mèmālik.
- Don (the river), *s.* تن صوبى tèn-sūyu.
- Donkey, *s.* اشك èshek, خمر khār, حمار
 hīmār.
- Door, *s.* قپو kàpi, در dèr, باب bāb.
- Door-keeper, *s.* قپوجى kàpji, دربان
- Dormitory, *s.* قوغوش kòghush. [dèrbān.
- Dose, *s.* غدا ghidā.
- Dot, *s.* نقطه nòkta.
- Dotage, *s.* اختيارن بوكالمش حالتى ikhti-
 yārin-būngalmish-hāleti. [ikhtiyār.
- Dotard, *s.* بونامش اختيار būnamish-
- Double, *a. and s.* ايكى قات iki-kāt;
 —, *v.a.* ايكى قات ا iki-kāt-et.
- Doubt, *s.* شكه شهبه shùbhÉ, كمان
 shèkk, گمان ghyùmān; —, *v.n.* شهبه ا
 shùbhÉ-et.
- Doubtful, *a.* مشكوك شهبه لو shùbhÉli;
 مشكوك mèshkyūk. [shùbhÉssiz.
- Doubtless, *ad.* البته èlbèttÉ, شهبه سز
- Dough, *s.* خمير (khāmur).
- Dove, *s.* قمرى kùmrū. [نكاح nìkyāh.
- Dower, *s.* مهر مؤجل mihri-mù'èjjèl,
- Down, *s.* توى tùy; پوفله pūfla; —, *ad.*
 اشاغى àshàghi, اشاغيده àshàghida;
 يره yèra, برده yèrda.
- Downcast, *a.* محزون mähzūn.
- Downward, *a.* Downwards, *ad.* اشاغى
 اشاغى طوغرى àshàghi-dòghru.
- Doze, *v.n.* اويوقلمق ùyuklamak.
- Dozen, *s.* دوزينه dūzina; دسته dèsstÉ;
 اون ايكى òn-iki.

Drachm, *s.* درهم dīrhēm.

Drag, *v.a.* سوركلهك sùruklémek,
چكهك chèkmek.

Dragoman, *s.* ترجمان tərjumān.

Dragon, *s.* اژدها àzhdēr, اژدها èzhdihā
(èjdhērā). [“àsskéri.

Dragoon, *s.* قلعجولو اتلو عسكرى kilijli-àtli-

Drain, *s.* لغم làghim; لغم سوزكچى làghim-
sùzghéchi, لغم دلگى làghim-dèlighi;
—, *v.a.* لغم ياپمق làghim-yàpmak;
رطوبتنى سوزدرمك rùtūbètini-sùzdur-
mek; —, *v.n.* سوزمك sùzmek,
چكهك chèkilmek.

Drake, *s.* ارڪ اورڪ èrkek-ùrdek.

Dram, *s.* بر راقى bìr-ràki.

Draper, *s.* چوقه جى (chòhajī); دلبنده جى
(tùlbentji); بزاز bèzzāz.

Draught, *s.* روزگار rùzghyār; ايچم ichim,
يودم yūdum; مسوده mùssvèddé;
كهمينك صو kàba - rëssim; چكهك مى
ghèmining-sù-chèkméssi;
اغ طوليسى àgh-dòlussu; — board,
دامه تختهسى dàma-tàkhtassi; —
horse, عربه باركبرى “àraba-(bèghiri);
draughts, دامه dàma.

Draw, *v.a.* چكهك chèkmek; رسما
rëssm-et; —, *v.n.* چكهك chèkmek;
رسم ياپمق rëssim-yàpmak; — away,
چكوب كوترمك chèkup-ghyùtur-
mek; — back, كيروچكهك ghèri-
chèkilmek; كيروچكهك ghèri-chèk-
mek; — breath, نفس المق nèfess-
àlmak; — out, اوزامق ùzamak; —
in, قصالمق kèssalmak; — near, —
nigh, ياكلشمق yàklashmak; — on,

دورمق ghèchmek; — up, دورمق
dùrmak; ترتيبا ديزمك dìzmek; ترتيبا
tèrtīb-et; قلمه المق kàléma-àlmak,
يازمق yàzmak; ياپمق yàpmak;
يوقارى چكهك yùkàri-chèkmek.

Drawer, *s.* چكهجه چكهجه chèkméjé;
رسام rëssām; چكهجى chèkiji.

Drawers, *s. pl.* ايچ طونى ich-dònu,
طون dòn, طوك dòng.

Drawing, *s.* رسم rëssim. [fir-òdassi.

Drawing-room, *s.* مسافر اوطهسى mùssā-

Dread, *s.* قورقو kòrkū, خوف khàvf;
—, *a.* مهيا بتلو màhābètlu, مهيب
mùhīb; —, *v.a.* قورقمق kòrkmaq.

Dreadful, *a.* قورقولو kòrkulu; پك فنا
pèk-fènā.

Dream, *s.* رؤيا rù'yā, دوش dūsh; —,
v.n. رؤيا كورمك rù'yā-ghyùrmek.

Dreamer, *s.* رؤيا كورن كهمسه
rù'yā-ghyùren-kimsé.

Dreary, *a.* اسسز صيقنديلى sikkintili,
issiz.

Dredge, Dredging-machine, *s.* ايرمق و
ليمانك قوم و چامورينى چيقارمق
ايرمق قوم و چامورينى چيقارمق
ايرماك - vé - līmānin -
-kūm - vé - chāmurini - chikàrmak -
ichin -
bìr-ālet.

Dredge, *v.a.* مذکور الت قولانمق mèz-
kyūr-ālet-kùllanmak.

Dregs, *s. pl.* تلوه تورتى tòrtu, تلوه tēlvé; —
of the people, اياق طاقمى àyak-tàkimī.

Drench, *v.a.* فنا اصلاتمق fènā-isslātmak.

Dress, *s.* روبه rùba (ùruba), اثواب
èsswāb (èssbāb), البسه èlbissé; زى
كسوت, قيافت, قيافت kiyāfèt, قلق kīlik,
كيسوت kīssvèt; —, *v.a.* كيندرمك ghīyin-

dirmek ; (a wound) صارمق sàrmak ;
(food) پشirmek pishirmek ; (with a
dressing) تربيه تèrbìyyé-et ; (smooth)
دوزتمك dùzètmeK ; —, *v.n.* كينمك
ghiyinmek.

Dresser, *s.* مطبخ تسخته سي (mùtfak-
-tèzghyāhi) ; صاريجي sàrijji.

Dressing, *s.* (surgical) صارغي sàrghi ;
(for salad, &c.) تربيه تèrbìyyé.

Drift, *s.* مفهوم mèfhūm, معنا mà "nà,
مرام mèrām.

Drill, *s.* متقب (màtkàb) ; تعليم tà "līm ;
—, *v.a.* دلمك dèlmeK ; تعليم ايتدرمك
tà "līm-ètDIRmek.

Drink, *s.* ايچمك ichéjek, ايچمق
ichki ; —, *v.a.* ايچمك ichmek.

Drip, *v.n.* طملاشق dàmlamak.

Drive, *v.a.* سورمك sùrmek ; — away,
— off, — out, قوغمق kòghmak ; —
back, كيروسورمك ghèri-sùrmek ; —
on, ايلروسورمك iléri-sùrmek.

Driver, *s.* عربه جي sùruju ; عربه جي
"arabaji ; قوچاق kòchàch.

Drizzling rain, اينجه يغمور injé-yàghmur.

Drogman, Drogoman, *s.* ترجمان tèrju-

Droll, *a.* تحاف tühāf. [mān.

Dromedary, *s.* هجين hèjin. [tènbèl.

Drone, *s.* تمبل yàban-àrissi ; يبان اريسي

Droop, *v.n.* صارمق sàrkmeK ; اوزلمك
ùzulmek.

Drop, *s.* طمله dàmla ; —, *v.n.* طملاشق
dàmlamak ; دوشمك dùshmek ; —,
v.a. دوشورمك dùshurmek.

Dropsical, *a.* سسقه sèsska, سستسقى
mùsstàsskī.

Dropsy, *s.* استسقا isstìsskā.

Dross, *s.* بوق bòk, جروف jùrūf.

Drought, *s.* قوراكلق kùràklìk.

Drove, *s.* سوري sùru. [chòbàn.

Drover, *s.* صيغرتماچ sèghirtmāj, چوبان

Drown, *v.a.* صويه بوغمق sùya-bòghmak ;

—, *v.n.* صويه بوغلمق sùya-bòghulmak ;

— one's self, *v.a.* كنديني صويه اتوب

kèndini-sùya-àtip-bòghulmak.

Drowsiness, *s.* اويقوسى كلمكلك ùykussu-

-ghèlmeKlìk. [-ghèlmish.

Drowsy, *a.* اويقوسى كلمش ùykussu-

Drub, *v.a.* دوكمك dùghmek.

Drubbing, *s.* طياق dàyak.

Drudge, *s.* كوله kyùlé, ييسير yèssir ; —,

v.n. ييسيركمي چالشمق yèssir-ghibi-

-chàlishmak.

Drug, *s.* علاج èljā, اجزا èjzā.

Druggist, *s.* سپنچيار èjzāji, اجزاجى

isspènchiyār.

Drum, *s.* ترانپته trànpèta ; (big) طاول

dàwul ; (kettle) دنبلك dùnbèlèk.

Drum-major, *s.* طابورماجور tàbur-mājor.

Drummer, *s.* ترانپته جي trànpètajji,

دنبلكجي dùnbèlèkji, طاولجي

Drumstick, *s.* ترانپته دينكى trànpèta-

-dèyneghi. [kèyf.

Drunk, *a.* سرخوش (sàrkhòsh), كيف

Drunkard, *s.* بكري bèkrī.

Drunkenness, *s.* سرخوشلق sèr-khòshlik.

Dry, *a.* قوروش or قورى kùru ; صوصامش

sùssamish ; dry land, قرة kàra ; —,

v.n. قورومتق kùrumak ; —, *v.a.* قورومتق

kùrutmak ; — up, قورومتق kùrumak ;

قورومتق kùrutmak.

Drynurse, *s.* (woman) دادي dādi, دادا dādā; (man) لالا lāla. [mèshkyūk.
 Dubious, *a.* شبهه لو shùbhéli; مشکوک
 Ducat, *s.* (Dutch) باجاقلی bājakli,
 فلیمنک التونی filémènk-àltini; (Aus-
 trian) مجار التونی mājār-àltini; (Vene-
 tian) وندک التونی vènédik-àltini,
 يالديز التونی yaldiz-àltini.
 Duck, *s.* اوردك ùrdek; —, *v.a.* صايه
 دالدرمق sūya-dāldirmak; (one's head)
 باشنى دالمق bāshini-dālmak.
 Duckling, *s.* اوردك پلازی ùrdek-pālazī.
 Duct, *s.* صويولى sū-yòlu; طمر dāmar.
 Due, *a.* لازم lāzim, واجب wājib; (pay-
 able) وعدة سى كلمش wà“dèssi-ghèl-
 mish; —, *s.* رسم rèssim, تكليف
 tèklif, ويركو (vèrghi) vèrghyū.
 Duel, *s.* غوغا (kàwgha), دوكش dùghush.
 Dug, *s.* ميمه mèmé. [-bèghi, دوقه dūka.
 Duke, *s.* رتبه تازيه بكي rùtbé‘i-sāniyyé-
 Dukedom, *s.* دوقه لى حكومت dūkalik-
 hūkyūmèt; دوقه لى پايه سى dūkalik-
 Dulcimer, *s.* صنطور sàntur. [-pāyéssi.
 Dull, *a.* (boy) استعداسز isstī“dādsiz;
 (in spirits) كيفى يوق kèyfi-yòk; (place)
 آدم بوغلولور àdam-
 bòghulur; (edge) كور kyùr, كسمز
 kèssmàz; (day) قپانق kàpānq; (pain)
 بوغوق sàghir, صاغر sàghir; (sound) اينجه
 inja; (colour) دونك dānuk; (ear)
 صاغر sàghir; (of hearing) اغر àghir;
 دورغون (trade) گورمز ghyūrmàz; (sight)
 دورغون, كساد kèssād.
 Dumb, *a.* دلسز dilsiz; — creature, حيوان
 hàywān; — show, اشارت ishārèt.

Dung, *s.* بوق bòk, نجاست nèjāssèt;
 فشقى fìshki; كوبره ghyùbré.
 Dungeon, *s.* حبس (hàpss), محبس
 màhbèss, زندان zindān, بودرم bòdrum.
 Dunghill, *s.* مزبله لك mèzbelélik.
 Dupe, *s.* الدانمش àldānmish; —, *v.a.*
 الداتمق àldàtmak.
 Duplicate, *s.* ايكنجى صورت ìkinji-
 sūrèt; in —, *ad.* ايكى صورتى اوله رق
 ìki-sūrèti-òlarak.
 Duplicity, *s.* يلانجيلق yàlānjilq,
 شيطانلق ìki-yùzluluk, خباثت
 shèytānlq, خيانت khìyānèt, خباثت
 khàbāssèt. [dàyānikli.
 Durable, *a.* طيانور dāyānir, طيانقلو
 Duration, *s.* مدت mùddèt; سورك
 sūrèk, امتداد imtidād, قرار kārār,
 استمرار isstimrār.
 During, *pr.* اثناسنده èssnāssinda,
 بتانجه يه قدر ìchinda, د د da;
 bitinjéyè-kādar. [kārārmassi.
 Dusk, *s.* اخشام قرار سى àkhsham-
 Dust, *s.* توز tòz, كبار ghūbār;
 (sweepings) چوپ chùp.
 Dustman, *s.* چوپجى chùpju.
 Dusty, *a.* (superficially) توز tòz; (mixed
 with dust) توزلو tòzlu.
 Dutch, *a.* فلیمنک filémènk.
 Dutchman, *s.* فلیمنک filémènk.
 Dutiful, *a.* (person) رضا جو rizājū;
 (conduct) رضاجويانه rizājūyāné.
 Duty, *s.* ايش ish, خدمت (khìzmèt);
 واجبه خدمت mé‘mūrìyyèt; كمرک
 wājibé‘i-zimmèt; گورمز ghyūmrak,
 نوبت rèssmi-ghyūmrak; رسم كمرک

nùbèt ; to be on —, نوبتجی nùbètji-òl ;
to present one's — to a person,
اتکنی اللربینی اویمک èllèrini-ùpmeK,
اتکنی اویمک ètèghini-ùpmeK.

Dwarf, s. جوجه jùjé.

Dwarfish, a. بودور bòdur.

Dwell, v.n. اوطورمق òtürmak, قالمق
kàlmak, ساکن او sākin-òl ; — on,
(in thought) دوشونمک dùshunmek,
عقلنی ویرمک "àklini-vèrmek, قید ا
kàyd-et ; (in speech) تکراربتکرارا کدرمق
tèkrar - bé - tèkrar - àngdirmak ; پک
تفصیلاته کیرشمک pèk-tàfsilāta-ghirish-
mek ; — (a note) اوزاتمک ùzàtmak.

Dwelling, s. یر yèr ; او èv, خانه khānÉ,
مسکن mèsskèn ; — house, او èv,
خانه khānÉ. [مسکن mèsskèn.]

Dwelling-place, s. یر yèr, یورد yùrd,

Dye, s. بویا bòya ; —, v.a. بویامق
bòyamak ; —, v.n. بویانمق bòyan-
mak, بویالمق bòya-àlmak.

Dyer, s. بویاجی bòyaji.

Dying, s. اولم ùlum ; اولمه ùlmé ;
—, a. اولیور ùliyor.

Dyke, s. خندق hèndek ; سد sèdd.

Dynasty, s. اوجاق òjak, سلسله silsilÉ.

Dysentery, s. قانلو اسهال kànli-ìsshāl.

Dyspepsia, s. ضعف هضم zà "f-i-hàzm.

E.

Each, pron. s. هربر hèr-bìr ; —, pron. a.

هربر hèr, هربر هربر hèr-bìr ; each other, هر
بیربیر hèr-bìri, یکدیگر yèk-dìghèr.

Eager, a. پک ارزولو pèk - àrzulu,
پک استکلو pèk-ìsstèkli.

Eagerness, s. پک استک pèk-ìsstek,
صبرسزلق sàbrsizlik.

Eagle, s. قره قوش kàra-kùsh.

Ear, s. قولاق kùlàk ; (of corn) باشاق
bàshak, سنبله sùnbulÉ ; a box on the
—, شمار shàmar. [-bèghi.]

Earl, s. دردنجی رتبه بکی dùrdinji-rùtbé-

Early, a. ارکن èrken ; طرفانده tùrfandÉ ;
کنجلیکده ghènjlikda ; اول èvvel,
پک صبح èsski ; ad. ارکن èrken ; پک صبح
pèk-sàbah.

Earn, v.a. قزانمق kàzanmak.

Earnest, a. حقیقی hākīkī ; جدی jiddī ;
کرمیتلو ghèrmìyyètlī ; —, s. پی pèy ;
نمونه nùmūné. [kùlàk-kàrishdirajak.]

Earpick, s. قولاق قارشدره جق khàlāl, خلال

Earring, s. کویه kyùpÉ.

Earth, s. طپراق tòprak ; ارض yèr,
ارز àrz ; the —, یر یوزی yèr-yùzu, دنیا
dùnyà, کره ارض kyùré 'i-àrz.

Earthen, a. طپراق tòprak.

Earthenware, s. طپراق ایشی tòprak-ìshi,
طباق چناق چوملک chànak-chùmlek, طباق
تباک māk.

Earthly, a. خاکی khākī, دنیوی dùnyévī.

Earthquake, s. زلزله zèlzélÉ (zèrzélÉ).

Earthwork, s. طپراق طابیه tòprak-tàbiya.

Ease, s. قولایلق kòlaylik, راحت rāhat,
رفاهیت sùhùlèt ; رفاه rēfāh, رفاهیت
rēfāhiyyèt ; آسایش āsāyish, آسودگی
āsūdégī ; —, v.a. ویرمک rāhat-vèrmek,
راحتلاندنمق rāhatlan-
dirmak ; تسکین ا tèskīn-et ; کوشتمک
ghèvshètmek.

Easel, s. رسام صپاسی rēssām sīpassi.

East, *s.* شرق shàrk, مشرق mèshrik,
 كون طوغیسی ghyùn-dòghussu (dògh-
 Easter, *s.* پاسقالیا pàsskàlya. [RUSSU].
 Eastern, *a.* شرقی shàrkī.
 Easy, *a.* قولای kòlay, سهولتو sùhùlètli,
 آسان āssān; راحت rāhat; كوشك
 ghèvshèk; طاتلو tàtli, يواش yàwāsh.
 Eat, *v.a.* ييمك yèmek, تناولا tènāvul-et,
 اكل àkl-et.
 Eatable, *a.* يينور yènir, ييه جك yèyéjek,
 يينه جك yènéjek, مأكول mè'kyūl;
 eatables, *s. pl.* مأكولات mè'kyūlāt,
 ييه جك شيلر yèyéjek-shèylər,
 Eaves, *s. pl.* صاچاق sàchak. [yèyéjek.
 Echo, *s.* يانقو yànkò; —, *v.a.* and *n.*
 عكسا "àkss-et.
 Eclipse, *s.* (sun's) كسوف kyùssūf;
 (moon's) خسوف khùssūf; —, *v.a.*
 ايدينلگهني كسمك àydinlighini-kess-
 mek; (fig.) كيرو براقمق ghèri-bràk-
 mak, اشمق àshmak; to be eclipsed,
 طوتلمق tütulmak.
 Economize, *v.a.* ادارا idārē-èt.
 Economy, *s.* ادارة idārē.
 Ecstasy, Ecstasy, *s.* وجد vèjd, وجدان
 vèjdān.
 Eddy, *s.* انافور ànafòr.
 Edge, *s.* (margin) كنار kènār; (cutting)
 اغز àghiz, قلاغی kilàghi.
 Edible, *a.* مأكول mè'kyūl.
 Edifice, *s.* ياپی yàpi, بنا binā.
 Editor, *s.* غزته مدیری ghàzèta-mùdīri.
 Educate, *v.a.* اوقوتمق òkutmak, تعليم
 tà'līm-et, تدريسا tèdriss-et, تربيه
 tèrbiyyé-et, پرورشا pèrvèrish-et.
 Eel, *s.* يلان بالغی yilàn-bàlighi.

Efface, *v.a.* بوزمق bòzmaq, سيلمك sil-
 mek, چيزمك chizmek.
 Effect, *s.* تأثير tè'ssīr; اثر èsser; —, *v.a.*
 حاصل ياپمق yàpmak, ايتمك ètmek, حاصل
 hāssil-et. [sālīh.
 Effective, *a.* صاغ sàgh; يرار yàrar, صالح
 Effectual, *a.* مرامي كلياًمنتج اولان mèrāmi-
 -kyüllīyyan-müntij-òlan.
 Effervesce, *v.a.* قاينامق kàynamak.
 Efficacious, *a.* مؤثر mù'èssir, مرامي منتج
 اولان mèrāmi-müntij-òlan.
 Efficiency, *s.* اهليت èhliyyèt.
 Efficient, *a.* مقتدر mùktèdir, اهل èhl,
 ارباب èrbāb, صالح sālīh.
 Effluvium, *s.* قوقو kòku, تعفن tà'affun.
 Effort, *s.* سعی sà'y, كوشش ghyùshish,
 ورزش vèrzish; حمله hàmla.
 Egg, *s.* يهورطه yimurta.
 Egg-plant, *s.* پاتلجان pätlijàn.
 Egotism, *s.* انانيت ènāniyyèt,
 خود پسندلك khòdbīnlik, خود پسندلك
 khòdpèssèndlik.
 Egotist, *s.* خود بين khòdbīn, خود پسند
 khòdpèssènd. [hèsh.
 Eight, *a.* سكر sèkiz, ثمان sèman, هشت
 Eighteen, *a.* اون سكر òn-sèkiz.
 Eighth, *a.* سكرنجی sèkizinji, ثامن
 sāmīn; —, *s.* ثمن sūmn.
 Eighty, *a.* سكرمان sèksen.
 Either, *pron.* نه او نه بو yà-ò-yà-bù;
 نه او نه بو nè-ò-nè-bù; بر bìr; ايکيسندن بریسی
 ikissindan-birissi; —, *conj.* با.
 Elaborate, *a.* اينجه inja. [mürūr-et.
 Elapse, *v.n.* كچمك ghèchmek, مرور

Elastic, *a.* اوزانور چكلور èssnèr ;
üzànir-chèkilor.

Elbow, *s.* دیرسك dîrsek.

Elder, *a.* قوجه باشی biyuk ; —, *s.* قوجه باشی
kòja-bāshi, اق صقاللی àk-sàkallî ; —
tree, مرور اغاجی mùrver-āghajî.

Eldest, *a.* الك اوغل biyuk ; — son, الك اوغل
ilk-òghul ; — brother, اغا āgha ; —
sister, ابله ābla.

Elect, *a.* سجتبا mùntakhàb ; سجتبا
mùjtébà, انتخابا nājî ; —, انتخابا
ìntikhāb-et, بکنمك bèghenmek,
سچمك sèchmek, ایرمق àyrmak.

Election, *s.* انتخاب ìntikhāb.

Electricity, *s.* ایلکتریق ilektrik.

Electrify, *v.a.* ایلکتریق چارپدرمق ilek-
trik-chàrpdirmak. [tîryāk.

Electuary, *s.* طریاق mà“jūn, طریاق

Elegance, *s.* ظرافت ghyüzèllik, ظرافت
zàràfèt, حسن hūssn.

Elegant, *a.* ظریف ghyüzèl, ظریف
zàrîf, لطیف làtîf.

Elegy, *s.* مرثیه mèrsiyyé.

Element, *s.* اساس èssāss ; “جزء jüz” ;
elements, ارکان èrkyān ; اصول ùssūl ;
the four —, عناصر اربع “ànāssiri-

Elephant, *s.* فیل fil. [èrbà“.

Elevate, *v.a.* “ترفع tèrfè”-et, “رفع rèf”-
-et, یوکسلتمك kaldirmak, قالدیرمق
yükseltmek.

Elevation, *s.* “علو ùlùvv ; رفعت rîf”-àt ;
“دپه (tèpé). یوکسلك yùkseklik ;

Eleven, *a.* اون بر òn-bîr.

Elicit, *v.a.* چیقارمق chikàrmak,
استخراج ìsstikhrāj-et.

Eligible, *a.* استنله جك ìssténilir, استنله جك
ìssténilèjek, ارانیلور àrànilir.

Elixir, *s.* اکسیر ìksîr. [-nākîss.

Ellipse, *s.* قطع ناقص bèyzi, بیضی bēyzi

Elm, *s.* قره اغاج kàra-āghach.

Elogy, *s.* ستایش sènā, ثنا sènā, مدح mèdh,
ستایش sîtāyish ; مدحیه mèdhîyyé.

Eloquence, *s.* بلاغت fāssāhāt, فصاحت fāssāhāt,
بلاغت bèlāghāt, جر بزه jèrbézé.

Eloquent, *a.* جر بزه لو mîri-kèlām, میر کلام
jèrbézéli.

Else, *pron.* دیکر bāshka, بشقه bāshka,
غیری ghayri : —, c. یوخسه yòkhsa.

Elsewhere, *ad.* بشقه ییره bāshka-yèra,
بشقه ییره bāshka-yèrda.

Elucidate, *v.a.* ایضاح ìzāh.

Elucidation, *s.* ایضاح ìzāh.

Elude, *v.a.* صنعت ایله صاقنمق sàn“àt-
-ila-sàkinmak ; قورتلمق kùrtulmak.

Emanate, *v.n.* صدور ا sādîr-òl, صادر او
sùdûr-et.

Emancipate, *v.a.* آزاد ا āzād-et (āzād).

Embark, *v.n.* کمی به بنمك ghèmiya-
-bînmek ; — *v.a.* کمی به قومق
ghèmiya-kòmak ; کمی به بندرمق
ghèmiya-bîndirmek.

Embarkation, *s.* کمی به بنمك و
ghèmiya-bînmeklik-vé-
bîndirmeklik.

Embarrass, *v.a.* صیقندی ویرمك sîkindi-
-vèrmek ; to be embarrassed, صیقلمق
sîkilmak ; بوزلمق bòzulmak, دلی
طوتلمق dîli-tùtulmak.

Embarrassment, *s.* صیقندی sîkindi ;
دلی طوتلمسی dîli-tùtulmassi.

Embassy, *s.* سفارتخانه sèfārèt, سفارت sèfārèt-khané.

Embellish, *v.a.* تزیینا tèzyīn-et, زینتلندirmek zīnètlendirmek.

Embellishment, *s.* تزیین tèzyīn.

Embers, *s. pl.* اوطون اتشندک قورلری òdun-àtèshining-kòrlari, قور اتش kòr-àtèsh.

Embezzle, *v.a.* چالمق chàlmak.

Emblem, *s.* اشارت "àlāmèt, علامت ishārèt.

Embrace, *v.a.* قوجا قلمق kūjākلامak; صارلمق sārilmak; اوپشمک ùpushmek; احاطه kùshàtmak; شمولی او, شامل او, shāmil-òl, شمولی او, shùmūli-òl.

Embrasure, *s.* مزغال màzghal.

Embroidery, *s.* ایشلمه ìnè-ìshi, اینه ایشی ishlemé, نقش nàksh (nàghash).

Embryo, *s.* جنین jènin.

Emerald, *s.* زمرد zùmrud.

Emerge, *v.n.* چیقماق chikmak.

Emergency, *s.* ایجاب ijāb; in case of —, ایجابی تقدیرجه ijabi-tàkdīrja.

Emery, *s.* سمپاره sèmpārè (zèmpara).

Emetic, *a. and s.* مقیمی mùkàyyi.

Emigrant, *s.* مهاجر mūhājir.

Emigrate, *v.n.* ترک وطن tērki-wàtan-et, اختیار غربت ikhtiyāri-ghūrbèt-et, هجرت hijrèt-et.

Emigration, *s.* ترک وطن terki-wàtan.

Eminence, *s.* تفریق tèfèvvuk; طاغ dàgh, دیه (tèpé).

Eminent, *a.* فائز الاقران fā'iku-'l-àkrān; مشهور mèshhūr.

Emissary, *s.* جاسوس jāssūss (shàshid).

Emolument, *s.* عوائد mà'āsh; عوائد "àwā'id.

Empale, *v.a.* قازقلمق kàzikلامak.

Empalement, *s.* قازقلمه سیاستی kàzik-lama-siyāssèti.

Emperor, *s.* پادشاه pādishāh, حکمدار hùkyumdār, ایمبراطور impèrātòr.

Empire, *s.* دولت dèvlet, حکومت hùkyūmèt; ایمبراطورلق impèrātòrluk; ممالک mèmālik.

Employ, *v.a.* قوللانماق kùllānmak; (persons) استخدام isstikhdam-et; (things) استعمال isstì'māl-et; ایش ish, ویرمک ish-vèrmek; —, *s.* ایش ish, خدمت (khizmet).

Employment, *s.* ایش ish; خدمت (khizmet), مأموریت mè'mūrìyyèt; مشغولیت mèshghūliyyèt.

Empress, *s.* ایمبراطورچه impèrātòrīcha, (regnant) پادشاه pādishāh.

Empty, *a.* تپهی khālī, بوش bòsh, خالی khālī, tèhì; —, *v.a.* بوشالتماق bòshaltmak; — itself, *v.n.* بوشالمق bòshalmak, بوشانماق bòshanmak; (by flowing) اقمق àkmak; (by flowing into) منصب او mùnsàbb-òl.

Emulation, *s.* غیرت ghàyrèt.

Enable, *v.a.* اقدارا ikdār-et, مقتدر قیلماق mùktèdir-kilmak.

Enamel, *s.* مینا mīna (mìnè); —, *v.a.* مینا ایشلمک mìnè-ìshlemek.

Enamoured, *a.* عاشق "āshik; to be — (delighted) بایلماق bàyilmak, خوشلانماق kkòshlanmak.

Encamp, *v.n.* اردو قورماق òrdū-kürmak.

Encampment, *s.* اردوگاه *òrdû* ; اردوگاه
òrdughyāh ; قورلهش بر قاچ چادرلر
kùrulmish-bîr-kâch-châdirler.

Enchant, *v.a.* سوندرمك *sîhr-et* ; سحر
sèvindirmek ; خوشنه كلمك *khò-*
shuna-ghèlmek.

Enchanter, *s.* سحر باز *sîhrbâz*.

Enchanting, *a.* دلبر *dilber*.

Enchantment, *s.* سحر *sîhr* ; سونج *sèvinj* ;
خوشلانيش *khòshlànish*.

Enclose, *v.a.* چوپيرمك *chèvirmek*,
قوشاتمق *kùshâtmak* ; لفا *lèff-et*,
ايچنه قومق *ichina-kòmak*.

Enclosure, *s.* حائط *hâ'it*.

Encore, *int.* (French) افرين افرين
âfèrim-âfèrim ; بردها *bîr-dâha*.

Encounter, *s.* راست ككش *râsst-ghèlish*,
تصادف *tèssâduf* ; دوگكش *dùghush* ;
—, *v.a.* راست كلمك *râsst-ghèlmek*,
دوگكش *tèssâduf-et* ; دوگكش
dùghushmek.

Encourage, *v.a.* يوز ويرمك *yùz-vèrmek* ;
جسارت يوركلنديرمك *yùreklendirmek*,
پرورش *pèr-*
vèrish-et.

Encouragement, *s.* تشويق *tèshvîk*.

Encumber, *v.a.* بار او *bâr-òl* ; صيقندي او
sîkindi-òl, صيقندي ويرمك *sîkindi-*
-vèrmek.

End, *s.* اوج *ùj* ; صوت *sòng* ; نهايت
nihâyèt, غايت *ghâyèt*, انجام *ènjâm* ;
—, *v.n.* بتمك *bitmek*, كسلمك
kèssilmek, دوكنمك *dùkènnek*,
منقراضا *mùnkàti'-òl*, منقطع
kàriz-òl ; —, *v.a.* بترمك *bitirmek* ;

دوگكش *kèssmek* ; دوگكش *dùkèt-*
mek ; اتمام *itmâm-et* ; to make an
end of . . . . , كسمك *kèssmek*,
بترمك *bitirmek* ; — — — — of
one's self, كندك كنديني اولدورمك
kèndi-kèndini-ùldurmek ; to put an
end to, بترمك *bitirmek*, اوكنى المق
ùngunu-àlmak, چاره *mèn'-et*,
بولمق *chârè-bùlmak* ; — — — — to
life, اولدورمك *ùldurmek* ; — to suf-
ferings, ان يتدن قورتارمق *èziyyèt-dan-*
kùrtarmak, قورتلسون ديو اولدورمك
kùrtulsun-dèyü-ùldurmek. [-kòmak.

Endanger, *v.a.* تهلكه يه قومق *tèhlikéyé-*

Endeavour, *v.n.* چالشمق *châlismak*,

سعا *sà'y-et*, باقمق *bâkmak*. [tassi.

Endive, *s.* فرنك صلاطه سى *fîrènk-sâla-*

Endless, *a.* نهائيتسز *nihâyetsiz*,
دوكنمز *dùkènmez*, بي نهايه *bî-nihâyé*.

Endow, *v.a.* ايراد باغلامق *irâd-bâgh-*
lamak ; متصف قيلمق *mùttâssif-kîl-*
mak.

Endure, *v.n.* طيانمق *dâyanmak*,

سورمك *sürmek*, باقى او *bâki-òl*,

پايدار او *pâydar-òl*.

Enemy, *s.* دشمن *dùshmèn*, خصم
khâssm, عدو *âdùvv*.

Energetic, *a.* ايشكذار *ishghyuzâr* ;
چالشقان *châliskân*. [ilé.

Energetically, *ad.* غيرت ايله *ghâyret-*

Energy, *s.* غيرت *ghâyret* ; قوت *kùvvèt*.

Enfeeble, *v.a.* ضعيفا *zâ'if-èt*.

Enfilade, *v.a.* ياندن المق *yândan-*
-àlmak, ياندن دوگكش *yândan-*
-dùghmek.

Enforce, *v.a.* اجرا *ijrā-et*, حکمنی *hùkmu-nu-fi* "la-chìkàr-mak.

Engage, *v.a.* طوتمق *tùtmak*; مشغول *mèshghūl-et*, اشغال *ishghāl-et*; yazmak, تحریر *tàhrīr-et*; سوز ویرمک *jènk-et*; —, *v.n.* سوز ویرمک *sùz-vèrmek*, تعهد *tà* "àhhd-*et*; yazılmak; مقاوله *mùkāvélé-et*, سوزلشمک *kàvl-et*; — one's self, سوزلشمک *sùzleshmek*, سوز ویرمک *sùz-vèrmek*.

Engaged, *a.* تعهد آیتمش *tà* "àhhd-*ètmish*; مشغول *và* "d-*vèrmish*; اولمش *mèshghūl-òlmish*.

Engagement, *s.* ایش *ish*, مشغولیت *mèshghūliyyèt*; سوز *sùz*, وعد *và* "d; جنک *jènk*, محاربه *mùhārébé*; مقاوله *mùkāvélé*, قول *kàvl*.

Engine, *s.* چرخ *chàrkh*, الت *ālèt*.

Engineer, *s.* چرخچی *chàrkhji*; (civil or military) مهندس *mùhèndiss*.

England, *s.* انکلترة *Inghiltèrra*.

English, *a.* انگلیز *Inghlìz*. [hàkk-*et*.

Engrave, *v.a.* قازمق *kàzmaq*, حک *hàk*.

Engraver, *s.* حکاک *hèkkyāk*.

Engraving, *s.* باصمه رسم *bàssma-rèssim*.

Enjoy, *v.a.* (possess) مالک او *mālik-òl*,

نائل او *nā'il-òl*; (derive pleasure)

اکلنمک *khòshlanmak*, خوشلنمق

èghlènnek, متلذن او *mùtélèzziz-ol*;

— one's self, خوشلنمق *khòshlanmak*,

اکلنمک *èghlènnek*, صفا *sàfā-et*,

متلذن او *mùtélèzziz-òl*.

Enjoyment, *s.* تلذن *tèlèzzuz*.

Enlarge, *v.a.* بیوتمک *bìyutmek*,

کنشلتمک *ghènishlètnek*; —, *v.n.*

تفصیلاته *bìyumek*; — upon,

تفصیلاته *tàfsīlāta-ghīrishmek*.

Enlightenment, *s.* معلومات *mā* "lūmāt.

Enlist, *v.a.* "عسکر لکه یازمق *Asskerligha-*

-yàzmaq, تحریر *tàhrīr-èt*; —, *v.n.*

"عسکر لکه یازمق *Asskerligha-*

-yàzılmak.

Enmity, *s.* دشمنک *dùshmènlík*,

"عداوت *àdāvèt*, خصوصت

khùssūmèt, غرض *ghàraz*, نفسانیت

Ennui, *s.* (French) جان صیقندیسی *jàn-*

sìkindissi.

Enormity, *s.* فغاحت *fàzāhat*.

Enormous, *a.* پک بیوک *pèk-bìyuk*,

حددن آشوری *hàdddan-Àshiri*.

Enough, *a. and ad.* یتیشیر *yètishir*, یتیر

yèter, یتیشه جک قدر *yètishéjek-kàdar*,

کفایت مقدار *kifāyèt-mikdāri*.

Enquire, *v.n.* صورمق *sòrmak*; — for, or

after, صورمق *sòrmak*.

Enrich, *v.a.* زنکین *zènghin-et*;

(embellish) تزین *tèzyīn-et*; (with

jewels) ترصیع *tèrsi* "et.

Ensign, *s.* سانجاق *sānjak*, بیرق *bàyrak*,

بیراقدار *bàyrakdār*; باندیره

sānjakdār.

Enslave, *v.a.* اسیرا *èssīr-et* (*yèssir*).

Ensue, *v.n.* چیقمق *chìkmaq*, حاصل او

hāssil-òl, ترتب *tèrètub-et*.

Enter, *v.a.* کیرمک *ghīrmek*, دخول *dùkhūl-et*,

داخل او *dākhil-òl*; (write

down) قید *kayd-et*; — into (com-

mence), کیرشمک *ghīrishmek*,

مباشرت *mùbāshérèt-et*.

Enterprise, *s.* ایش ish, کار kyār, مباشرت mubāshérèt.
 Entertain, *v.a.* قبول kābūl-et; اليقومتق àlikòmak; اكلندرمك èghlèndirmek; بسلامك bèsslémek; عقلنه قبول ا, ازمار ا izmār-et, "àklina-kābūl-et. [ziyāfèt.
 Entertainment, *s.* الكناجه èghlènje;
 Entice, *v.a.* جذب jèzb-et, الداتمق àl-
 Enticing, *a.* دلفريب dīlfirīb. [datmak.
 Entire, *a.* يکپاره yèkpārē, بتون bitun, تام tamm, تکميل tèkmīl; — horse, ات àt, ايغر āyghir.
 Entrails, *s. pl.* بغرساق bàghirsak.
 Entrance, *s.* (act) كيرش ghīrish, دخول dūkhūl; (place) قپو kāpi, مدخل mèdkhāl.
 Entreat, *v.a.* رجا rijā-et, نیاز niyāz-et, يالوارمق yālvarmak.
 Entry, *s.* قپو kāpi, مدخل mèdkhāl; (registering) قيد kàyd. [tà" dād-et.
 Enumerate, *v.a.* صایمق sàymak, تعدادا tēdāda.
 Envelop, *v.a.* صارمق sarmak.
 Envelope, *s.* ظرف zārf. [hāssūd.
 Envious, *a.* حسود kizkànj, قزقانه qizqānā.
 Environs, *s. pl.* اطراف ètrāf, جوار jēwār, قرب kūrb.
 Envoy, *s.* اورطه ایلچی òrta-èlchi, مخصوص ایلچی mākhsūss-èlchi.
 Envy, *s.* حسد hāssed; قزقانه kizkànma, —, *v.a.* حسدا kizkànmak, قزقانه مق.
 Epilepsy, *s.* صرعه sār"à. [hāssed-et.
 Equal, *a.* بر bir, مساوی mùssāvi; (in age) اقران àkrān; (in rank) کفو kyūfv; —, *v.a.* مساوی او mùssāvi-òl.

Equality, *s.* مساوات mùssāvāt.
 Equalize, *v.a.* مساوی ا mùssāvī-et.
 Equally, *ad.* مساوات اوزره mùssāvāt-üzérē.
 Equalness, *s.* مساوات mùssāvāt.
 Equator, *s.* خط استوا khàtt-i-ìsstiwā.
 Equatorial, *a.* خط استوايه منسوب khatt-i-ìsstiwāya-mènsūb.
 Equilateral, *a.* متساوی الاضلاع mùtéssāvīyyu-'l-àzlā".
 Equinoctial, *a.* خط استوايه منسوب khatt-i-ìsstiwāya-mènsūb. [-lèyl-u-nihār.
 Equinox, *s.* تساوی ایل و نهار tèssāvī'i-
 Equip, *v.a.* تجهيزا dōnatmak, دوناتمق tējhīz-et. [hākkāniyyèt.
 Equity, *s.* عدالت "àdālèt, حقانیت.
 Equivalent, *a.* مساوی mùssāvi; —, *s.* عوض کارشیلک kārshīlīk.
 Era, *s.* مبدأ تاریخ mèbdē'i-tārīkh, حساب تاریخ hissābi-tārīkh.
 Erase, *v.a.* بوزمق bōzmaq, ترقین ا tērkīn-et, حک hākk-et.
 Erect, *a.* قائم دیک dik, طوغری dòghru, قائم kā'im, عمود "āmūd; —, *v.a.* دکمک dīkmek, قالدرمق nāssb-et; نصب ا nāssb-et; کالدیرمق kāldīrmak; بناا yāpmak, یاپمق yāpmak, بناا bīnā-et, انشاا inshā-et.
 Erivan (capital of Persian Armenia), *s.* روان شهری Rēvān-shēhiri.
 Ermine, *s.* قاقوم kākūm.
 Err, *v.n.* (mistake) یاگلمق yāngīlmaq, طولاشمق (wander) khātā-et; dōlashmak. [khātā-sāvāb.
 Errata, *s. pl.* erratum, *s.* خطا صواب.
 Erroneous, *a.* یاگلش yāngīlish (yānish).

Error, *s.* ياكلش *yàngilish* (yānish), ياكلشلىق (yānishlik) خطا *khātā*, سهو *sēhv*, ضلالت *dālālèt*, ضلال *dālāl*; one in error, ضال *dāll*; one who leads into error, ضل *mùd̀ll*. [bāhhir.

Erudite, *a.* عالم "ālim, متبكر *mùtè-*

Erysipelas, *s.* يلانجق *yìlànjk*. [-shèhiri.

Erzroum, *s.* ارض روم شهرى *Erzrūm-*

Escape, *s.* قورتلش *kùrtulush*, خلاص *khàlāss*, قايچش *sèlāmèt*; قاچش *kàchish*, فرار *firār*; —, *v.n.* قورتلمق *kùrtulmak*, خلاص بولمق *khàlāss-bùlmak*, يقايى قورتارمق *yàkayi-kùrtarmak*; فرارا *kàchmak*, *firār-et*.

Escort, *s.* يىساقچى *yàssākji*; احتياطاً *ih̄tiyātan-tèrfīk-òlunan-* "āssker; —, *v.a.* برابرگتمك *bèrābèr-ghìtmek*. [khāsss.

Especial, *a.* مخصوص *màkhsūss*, خاص

Epecially, *ad.* مخصوصاً *màkhsūssan*, خصوصاً *khūssūssā*, خاصة *khāsssātan*.

Espouse, *v.a.* المق *àlmak*, تزوجا *tèzèv-vuj-et*; (a cause) التزاما *iltizām-et*, تصحبا *tàssàhhub-et*.

Essay, *s.* تجربه *tèjribé*; رساله *rissālé*; —, *v.n.* and *a.* باقمق *bàkmak*, دنه مك *dènémek*, امتحان *tèjribé-et*; امتحان *imtihān-et*, يوقلامق *tàrtmak*, يوقلامق *yòklamak*. [rūh.

Essence, *s.* اصل *àssl*, كنه *kyunh*; (spirit)

Essential, *a.* اصلى *àsslī*; (volatile) طيار *tàyyār*; (necessary) لازم *lāzim*, متكتم *mùtahàttim*.

Establish, *v.a.* اچمق *àchmak*, قورمق *kùrmak*, تأسيسا *tè'sīss-et*, پايدارا *pàydār-et*. [dùkkyān.

Establishment, *s.* تأسيس *tè'sīss*; دكان

Estate, *s.* املاك *èmlāk*, اراضى *àràzī*, ملك *mùlk*; مال و اشيا *māl-u-èshyā*; تركه *tèréké*; حال و حيثيت *hāl-u-hàysiyyèt*; رتبه *rùtbé*.

Esteem, *s.* اعتبار *ì'tibār*; نظر *nàzar*; —, *v.a.* اعتبارا *ì'tibār-et*, صاييمق *sàymak*, نظرا *nàzar-et*, اعدا *àdd-et*.

Estimate, *s.* كشف *kèshf*, تخمين *tàkhmīn*; —, *v.a.* تخمينا *tàkhmīn-et*.

Eternal, *a.* ازلى و ابدى *èbédī-vè-èzélī*.

Eternity, *s.* (past) ازل *èzel*; (future) ابد *èbed*; (state of) ابديت *èbédīyyèt*, ازليت *èzélīyyèt*.

Ether, *s.* لقمان روحى *lòkmān-rūhu*; (ethereal matter) اثير *èssīr*.

Ethics, *s. pl.* علم اخلاق *ìlmi-àkhlāk*, ادبيات *èdébīyyāt*.

Ethiopian, *s.* سياه عرب *siyāh-* "ārab.

Etiquette, *s.* عادت *ādèt*.

Etymology, *s.* اشتقاق *ishtikāk*; علم صرف

Eulogy, *s.* ستايش *sitàyish*. [ìlm-i-sàrf.

Eunuch, *s.* خصى *khasi*; خادم *khādīm*; طواشى *tàwāshī*.

Euphrates (the river) *s.* فرات نهري *fūrāt-nèhri*. [tàkhliyyé-et.

Evacuate, *v.a.* چيقمق *chìkmak*; تخليه *tàkhliyyé*.

Evacuation, *s.* تخليه *tàkhliyyé*.

Evaporate, *v.n.* اوچمق *ùchmak*, قورومق *kùrumak*; —, *v.a.* قايناتمق *kàynatmak*, اوچرمق *ùchurmak*, قوروتمق *kùrutmak*.

Evaporation, *s.* اوچوب بخار اولمقلق ùchup-bùkhār-òlmaklik.

Eve, *s.* اخشام àkhsham.

Even, *s.* اخشام àkhsham; —, *a.* دوز dùz, هموار hèmvar; طوغری dòghru; باشه باش bìr-siyākda; برسسیاقده bàsha-bàsh; —, *ad.* بیله bilé, ده da, دخی dàkhi; even so, *ad.* اویله ùylé.

Evening, *s.* اخشام وقتی àkhsham-wàkti.

Event, *s.* واقعه wàk‘à.

Eventually, *ad.* عاقبت ‘ākībet.

Ever, *ad.* دائماً dā‘imā; بر وقتده bìr-wàkītda; for ever, ابدًا èbédēn; for ever and ever, ابدالاباد èbédé-‘l-ābād; ever and anon, بردوزیه bìr-dùziyé; ever since, اول وقتدنبرو òl-wàkītdan-bèri.

Everlasting, *a.* دوکنمز dùkēnmaz, لم یزل lēm-yèzil, بی زوال bī-zewāl.

Evermore, *ad.* فیما بعد fīmābà‘d, الی الابد الی الابد bündan-bùylé, بوندن بویله ilé-‘l-èbed.

Every, *a.* هر hēr, هربر hēr-bir; — day, هرکون hēr-ghyùn; — other day, کون اشوری ghyùn-àshiri, یکی کونده بر ìki - ghyùnda-bir; — thing, هرشی hēr-shèy; — one, — body, هرکس hēr-kèss; — where, هریرده hēr-yèra, هریرده hēr-yèrda, — whit, — bit, هروجهله hēr-wèjhila; بتون بتون bitun-bitun.

Evidence, *s.* دلالت shàhādèt; دلالت dèlālèt.

Evident, *a.* کوز اوکنده ghyùz-ùngunda, میدانده mèydanda, آشکار āshikyār, بدیدار zāhir, بدیهی bèdihī, بدیدار bèdīdār, هویدا hùwèydā.

Evil, *s.* کوتیلک kyùtuluk, فنانق fènalik, مضرت zàrar, ضرر sū‘; ضرر zàrar, مضرت màzàrràt; بلا bèlā, مصیبت mùssībèt; مرض ‘illèt, علت fèlākèt; فنانق fèlākèt; فنا fèna, کوی kyùtu, کوی fèna, شیطان لعین shèytāni - là‘īn; the evil eye, نظر nàzar; evil-doer, *s.* مجرم mùjrim; evil-speaking, *s.* بهتان bùhtan.

Ewe, *s.* ماریا māriya, دیشی قویون dishi-
Ewer, *s.* ابریق ibrik. [kòyun.

Exact, *a.* طوغری dòghru, تمام tāmām, تام tām, صحیح sàhīh; —, *v.a.* المق almak, سوکوب المق sùkyub-
almak, مطلق استیوب المق mùtlāk-
-isstéyub-almak; تحصیل taḥsīl-et; طلب tāleb-et.

Exactly, *ad.* تام tām, تمام tāmām; صحیحاً sàhīhan.

Exactness, *s.* طوغریلق dòghruluk.

Exaggerate, *v.a.* مبالغه mùbāligha-et.

Exaggeration, *s.* مبالغه mùbāligha.

Examination, *s.* یوقلمه yòklamak, امتحان imtīhān.

Examine, *v.a.* یوقلمق yòklamak, باقمق bàkmak, معاينه mù‘āyéné - et; امتحان imtīhān-et.

Examiner, *s.* ممیز mùmèyyiz.

Exasperate, *v.a.* قیزدیرمق kizdirmak, دارلتمق dāriltmak.

Exasperation, *s.* فنا دارغینلق fēna-dàrgħnlik. [òymak; حفرًا hùfr-et.
 Excavate, *v.a.* قازمق kàzmak; اویمق
 Exceed, *v.a.* کچمک ghèchmek, اشمق
 àshmak, تجاوزا tèjāvuz-et.
 Exceedingly, *ad.* غایت ghāyèt, غایتله
 ghāyètla, بغایت bèghāyèt.
 Excel, *v.n.* and *a.* فائق او fā'ik-òl.
 Excellence, *s.* اعلالق iyilik, ایولک
 à'lālik; رجحانیت tèfèvvuk, تفوق
 rùjhāniyyèt.
 Excellent, *a.* پک اعلا pèk-īyi, پک ایو
 pèk-à'lā, چوق ایو chòk-īyi.
 Except, *ad.* دن بشقه dan - bāshka,
 دن ماعدا dan-mā'ada, دن فضله dan-
 fāzla, دن غیرى dan-ghāyri; —, *v.a.*
 مستثناتوتمق isstissnā-et, استثناء
 mùsstèssnā-tùtmak.
 Excepting, *ad.* دن بشقه dan-bāshka,
 دن ماعدا dan-mā'ada, دن فضله dan-
 fāzla, دن غیرى dan-ghāyri.
 Exception, *s.* استثناء isstissnā.
 Excess, *s.* فضله fāzla; افراط ifrāt; to
 commit excesses, طاشتمق tāshitmak,
 اشورمق àshirmak.
 Exchange, *s.* دیکش dìghish, ترانپه trānpa,
 مبادلہ mùbādélé; bill of —, پویچه
 pòlicha; course of —, قانبیو kànbīyo;
 —, *v.a.* دیکشدیرمک dìghishdirmek,
 تبدیل tèbdīl-et; —, *v.n.* دیکش
 dìghish-et, ترانپه trānpa-et, مبادلہ mù-
 Exchequer, *s.* خزینہ khàziné. [bādélé-et.
 Excise, *s.* احتساب ihtissāb.
 Exciseman, *s.* احتساب مأموری ih-
 tissāb-mè'mūri.

Excite, *v.a.* تحریک ا tahrīk-et; تأثیرا
 tè'sīr-et.
 Exclaim, *v.n.* چاغرمق chàghirmak,
 ناغرمق bàghirmak, ندا nīdā-et.
 Exclamation, *s.* ندا nīdā; note of —,
 حرف ندا hār-f-i-nīda.
 Exclude, *v.a.* ایچرو الممق ichèri-àlma-
 mak, قبول ایتمک kàbūl-et-memek.
 Exclusion, *s.* عدم قبول 'adm-i-kàbūl.
 Excusable, *a.* معذور mà'zūr.
 Excuse, *s.* عذر 'uzr; بهانه bāhāné;
 —, *v.a.* عفو 'āfv-et.
 Execute, *v.a.* اجرا ijra-et, فعله کتورمک
 fī'lé-ghètirmek; قتل kàtl-et; اصمق
 Execution, *s.* اجرا ijra; قتل kàtl. [àssmak.
 Executioner, *s.* جلا jellād.
 Exemplify, *v.a.* مثال کتورمک mìssāl-
 -ghètirmek, تمثیل tèmsil-et.
 Exempt, *a.* برى bèrī, معاف mù'āf,
 آزاد āzād; —, *v.a.* عفو 'āfv-et,
 معاف mù'āf-et.
 Exemption, *s.* معافیت mù'āfiyyèt.
 Exercise, *s.* (bodily) حرکت hārèkèt;
 (for improvement) تعلیم tà'līm;
 (military) تعلیم tà'līm; (performance)
 اجرا ijra; (lesson) درس dèrss, تعلیم
 tà'līm, مطالعه mùtālā'a; —, *v.a.*
 تعلیم ایتمک tà'līm-ètirmek; (a
 profession) ایتمک ètmek; (a horse,
 &c.) کزدیرمک ghèzdirmek.
 Exert, *v.a.* صرفا sār-f-et; ابراز
 ibrāz-et; — one's self, سعی sà'y-et,
 غیرت ghāyret-et, چبالمق chàbala-
 mak. [چبالما chàbalama.
 Exertion, *s.* سعی sà'y, غیرت ghāyret,

Exhalation, *s.* بخار bũkhār. [bìtirmek.
 Exhaust, *v.a.* دوكتمك dùkètmeK, بترمك
 Exhaustion, *s.* دوكتمكلك dùkètmeKlik ;
 بترصكلك bìtirmeklik.
 Exhibit, *v.a.* كوسترمك ghyùsstermek,
 ابرازا sèyr-ètDIRmek ; سيرايندريمك
 ìbrāz-et.
 Exile, *s.* سورگون sũrghyun, نفى nèfy,
 منفى mènfi ; —, *v.a.* سورمك sũr-
 meK, نفى nèfy-et.
 Exist, *v.n.* وار او vār-òl, كائن او kyā'in-òl,
 موجود او mèvjũd-òl, بولنمق bũlun-
 mak ; تعيشا ghèchinmek, كچنمك
 tà'āyyush-et.
 Existence, *s.* وارلق vārliK, كون kèvn,
 كينونت kèynũnèt, موجوديت mèv-
 jũdiyyèt, وجود vũjũd.
 Exorbitant, *a.* متجاوز hàdden-
 -mùtèjāviz ; پك بهالو pèk-pāhali.
 Exotic, *a.* اجنبى èjnèbī.
 Expand, *v.n.* يايلمق yāyilmak.
 Expansion, *s.* يايلمقلىق yāyilmakliK.
 Expect, *v.a.* باقمق bāKmak, اومق
 ùmmak, مأمول مè'mũl-et.
 Expectation, *s.* امید mè'mũl, ترقب
 ùmīd (ũmut), ترجى tètèjjī, ترقب
 tètèkkũb.
 Expectorate, *v.a.* توكورمك tũkyurmek.
 Expediency, *s.* مناسبت mùnāssèbèt,
 لزوم lüzũm.
 Expedient, *s.* قولاي kòlay, چاره çarè,
 يول yòl ; —, *a.* مناسب mùnāssib,
 لازم lāzim.
 Expedite, *v.a.* تعجيلا tà'jīl-et.
 Expedition, *s.* عجله sũr'āt ; سرعت

“ājélé ; ارسال irsāl ; سفر sèfer ;
 سفر ارقه داشلرى طاقمى sèfer-àrkadash-
 lari-tākimi. [sèrī“.

Expeditious, *a.* چابك chàbik, سريع
 Expel, *v.a.* قوغمق kòghmak, دفع
 dèf“-et.
 Expend, *v.a.* خرچا khàrj-et, صرفا
 sàrf-et, خرچامق khàrjamak.
 Expense, *s.* خرچ khàrj, مصرف mās-
 rāf, مصارف māsārīf, مصارفات
 māsārīfāt.
 Expensive, *a.* مصرفلو māsrrāfli.
 Experience, *s.* معلومات ghyũrgħi, كوركى
 mà'lũmāt, تجربه tètjrubé ; —, *v.a.*
 باشنه كلمك ghyũrmek, كورمك
 bāshina-ghèlmek, تجربه tètjrubé-et,
 دنه مك chèkmek ; —, دنه مك
 dènémek.
 Experienced, *a.* معلوماتلو mà'lũmātli,
 مجرب mùjèrreb, كاردیده kyārdidè,
 Experiment, *s.* تجربه tètjrubé, دنه م
 dènémé.
 Expert, *a.* استان ùsstāz (ũssta).
 Expire, *v.n.* اولمك ùlmek ; سونمك
 sũnmek, منطقى او mùntàfi-òl ; (a
 term) كلمك ghèlmek, تمام او
 tāmam-òl, منقضى او mùnkāzi-òl.
 Explain, *v.a.* تعريفا tà'rīf-et, اكلاتمق
 ànglatmak (ànnatmak).
 Explanation, *s.* تعريف tà'rīf.
 Explicit, *a.* اچق àchik, صريح sārīh.
 Explode, *v.n.* پاطلامق pātlamak ; —,
v.a. اتمق àtèsh-vèrmek, ویرمك
 àtmak ; چوروتمك chũrutmek, ابطال
 ìbtāl-et.

Exploration, *s.* کشف و معاینه kèshf-
-vé-mù“āyéné.

Explore, *v.a.* یوقلمق yòklamak, معاینه
mù“āyéné-et, تجسس tējèssuss-et.

Explosion, *s.* پاتلايش pàtlayish, آتش
àtish; صدا sèss, سس sàdā.

Export, *s.* اخراجات ikhrājāt (*pl.*);
—, *v.a.* طیشاری کوندرمک dèshàri-
ghyùndermek.

Exportation, *s.* طیشاری ikhrāj, اخراج
طیشاری dèshàri-ghyùnderma, کوندرمه
دیشاری-گیوندیلمه dèshàri-ghyùnderilma.

Exporter, *s.* امتعه طیشاری کوندرو اولان
بازرگان èmti“a-dèshàri-ghyùnderer-
-òlan-bàzirghyān.

Expose, *v.a.* (to view) میدانه قومق mèy-
dana-kòmak, میدانه چیقارمق mèy-
dana-chìkàrmak; (to shame) رذیلا
rèzīl-et, لسانه الودیرمک èla-vèrmek,
کتورمک lissāna-ghètirmek; (explain)
بیان bèyān-et, سویلمک sùwèylémek,
بسطا bàsst-et, اچمق àchmak.

Express, *a.* مخصوص màkhsūss; —, *s.*
تاتار tātār, سوروجی sùruju; —, *v.a.*
افاده ifādé-et, تعریف ta“rīf-et,
بیان bèyān-et, تعبیر ta“bīr-et,
سویلمک sùwèylémek, اکلتمق ànglat-
mak; صیقمق sèkmaq, صوینی المق
sùyunū-àlmak. [تعریف ta“rīf.

Expression, *s.* تعبیر ta“bīr; افاده ifādé,

Exquisite, *a.* پک نازک pèk-nāzik, پک
لطف pèk-làtīf.

Extempore, *a.* بلا مطالعه و بدیهی bilā-
-mūtālā“à-vé-bèdihī.

Extend, *v.a.* یایمق yàymak; اوزاتمق

üzàtmak; —, *v.n.* یایلمق yàyılmak;
وارمق vārmak.

Extensive, *a.* “vāsi“ و اسع ghènish,
بیوک biyuk; کلی kyüllī.

Extent, *s.* امتداد imtidād; وسعت
vùss“àt; مقدار mīkdār; درجه
dèréjé; حجم hājm.

Extenuate, *v.a.* تخفیف tàkhfīf-èt.

Extenuation, *s.* تخفیف tàkhfīf.

Exterior, *s.* طیش dèsh, خارج khārij;
—, *a.* خارجی khārijī.

Exterminate, *v.a.* بترمک bitirmek,
کوکنی قازیمق kyùkunu-
-kàzimak.

Extermination, *s.* استیصال isstīssāl.

External, *a.* خارجی khārijī.

Extinction, *s.* اطفاء itfā; انقراض inkīrāz.

Extinguish, *v.a.* سوندرمک sùndurmek,
اطفأ itfā-et.

Extirpate, *v.a.* چیقارمق, سوکمه sùkme,
چیقارمق chìkàrmak, قلع kal“-et.

Extort, *v.a.* جبراً المق jèbran-àlmak;
اجباراً سویلمک ijbāran-sùwèyletmek.

Extortion, *s.* جبراً پاره الملق jèbran-
-pārÉ-àlmaklik.

Extra, *a.* زائد zā'id, فضله fāzla, حسابدن
خارج hīssābdan-khārij.

Extract, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak;
المق àlmak; اخراج ikhrāj-et,
استخراج isstikhrāj-et, *s.* نمده nèbzé;
بیرمقدار bīr-mīkdār; خلاصه khūlāssé.

Extraordinary, *a.* فوق العاده fèvka-’l-
-“ādé; عجیب (“ājā’ib), غریب
ghārīb.

Extravagance, *s.* صاچمه issrāf ;
sāchma, دلی صاچمه سی dèli-sāch-
massi.

Extravagant, *a.* مسرف mùssrif ;
دلی dèli, مجنون mèjnūn ;
مجنونانه mèj-nūnāné.

Extreme, *s.* غایت nihāyet, غایت
ghāyèt, نهایت درجه nihāyèti-dèrjé;
—, *a.* —ly, *ad.* حددن زیاده hædddan-
-ziyādé, اشوری āshiri ;
شدید shèdīd.

Extremity, *s.* نهایت nihāyet, اوج ūj ;
شدت shiddèt, فرط fèrt, افراط ifrāt.

Extricate, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak,
خلاصا khālāss-et.

Exult, *v.n.* سونمک sèvinmek, حضا hæzz-
-et, مسرور او mèssrūr-òl, خوشلانمق
khòshlanmak.

Exultation, *s.* سونمه sèvinmé.

Eye, *s.* چشم àyn, کوز ghyüz,
چشم chèshm ; (hook and) —
قوپچه kòpcha ; —, *v.a.* باقمق bākmak,
کوز دکمک ghyüz-dīkmek.

Eyeball, *s.* کوز ghyüz.

Eyebrow, *s.* قاش kāsh.

Eyelash, *s.* کړپک kīrpik.

Eyesight, *s.* کوز ghyüz, بصر bàssar.

Eye-witness, *s.* کوز شاهدی ghyüz-
-shāhidi, شاهد shāhid, شاهدالعین
shāhidu-'l-'àyn.

F.

Fable, *s.* مثال mìssāl, مصال māsāl,
حکایه hikyāyé.

Fabric, *s.* هیئت yāpi, بنا binā ;
هیئت hèy'èt, همیکل hēykèl ;
قماش kùmāsh.

Fabricate, *v.a.* دوزمک dùzmek, یایمق
yāpmak.

Fabulous, *a.* اصلی یوق āssli-yòk ;
اصلی māsāl-ghìbi, یوق کبی
āssli-yòk-ghìbi.

Face, *s.* صورت چهره yüz, چهره
chèhré, صورت sūrèt (sūrāt) ; —, *v.a.*
یوزینه باقمق yüzuna-bākmak ;
قارشى دورمق kārshi-dürmak,
طیئانمق dāyanmak ;
اورتمک ùrtmek, قاپلامق kāplamak.

Facet, *s.* فاجته fāchèta.

Facetious, *a.* لطیفه جی lātīfēji.

Facetiousness, *s.* لطیفه جیلک lātīfējilik.

Facilitate, *v.a.* تسهیل tēsshīl-et. [lèt.

Facility, *s.* سهولت قولایلق kòlaylīk, سهولت sùhū-

Facing, *s.* یوز yüz, قاپلامه kāplama ; —,
pr. قارشیسینه kārshissina, قارشیسینه
kārshissinda. [-hāl.

Fact, *s.* واقع حال vāk'ā ; واقع حال vākī'ī-

Factor, *s.* صاتیجی sātīji.

Factory, *s.* فابریقه fābrika.

Faculty, *s.* خاصه khāssa, قوت kùvvèt ;
اختیار ikhtiyār, رأى rē'y ;
صنف sūnf.

Fade, *v.n.* صوامق sòlmak, اتمق àtmak ;
— away, زائل او zā'il-òl, غائب او
ghā'ib-òl. [-ghìbi-chālīshmak.

Fag, *v.n.* حمال کبی چالشمق hāmmāl-

Faggot, *s.* اینجه اوطون دستى inja-òdun-
-dèméti.

Fail, *v.n.* بوشه چیقمق bòsha-chīkmak,
بوزمامق ùymamak ; بوزلمق bòzulmak ;
مفلس او ùyduramamak ; اویدرهمق
mùfliss-òl, طوب اتمق tòp-àtmak ;
قصورا kùssūr-et ; ایتمامزلك ا
ètma-mazlīk-et.

Failing, *s.* عيب kùssūr, قصور àyb, قباحت kàbāhat. [lik.]

Failure, *s.* مفلسك iflāss, مفلسلك mùfliss-

Faint, *a.* بايله جق bàyilajak; (colour)

خفيف khāfīf, اچق àchik; (smell)

بايغين àghir; (voice) اينچه ìnja, بايغين

bàyghin; —, *v.n.* بايلمق bàyilmak.

Fainting-fit, *s.* بايلمه bàyılma.

Fair, *a.* (beautiful) دلبر ghyüzèl, كوزل

dilbèr; (fine) كوزل ghyüzèl, اچق

àchik; (favorable) اويغون ùyghun,

صارى mùwāfik; (not dark) موافق

sāri, لپشقه bèyaz; (hair) بياض

lìpisska; (kind) طاتلو tātli; — play,

حيله سزلك dòghruluk, طوغرى يلىق

hīléssizlik; to give fair play, حيله

خارجدن hīlé-ètmamek, ايتمامك

khārijdan-kārishmamak; قارشمامق

the fair sex, قارىلار kārilar, طائغه نساي

tā'ifè'î-nissā, قارى قىسمى kārî-kîssmî;

—, *s.* پناير pānāyir.

Fairy, *s.* پىرى pèri.

Faith, *s.* ايمان imān; دين dīn; اعتقاد

ì'tikād; اعتماد èmniyyèt, امنييت

ì'timād; bad faith, يلانچىلىق yàlàn-

jīlik, خاينلىق khā'inlik, خيانت

khìyānèt.

Faithful, *a.* صادق sādīk; the faithful, *s. pl.*

مؤمىنن mù'slimīn, مسلمين

Faithfulness, *s.* صداقت sādākāt.

Falcon, *s.* شاهين shāhin, طوغان dòghan.

Fall, *s.* دوشمه dùshmé; —, *v.a.* دوشمك

dùshmek; انمك yìkilmak; يىقلمق

ènnek; پهاسى انمك pāhassî-ènnek;

باشلامق bàshlamak; — asleep,

اويقوسى كلوب اويومق ùykussu-ghèlup-

-ùyumak; وفات اولمك vèfāt-

-et; — away, دونوب براقمق dònup-

-bràkmak; دوشمك dùshmek,

ضعيفلنمق zà'iflan-

mak, يالكزكهوك قالمق yàlingiz-kèmik-

-kàlmak; — back, كىروچكلهك ghèri-

-chèkilmek; — down, دوشمك dùsh-

mek, يىقلمق yìkilmak; — in with,

راست كلمك tèsşāduf-et, تصادفا

rāsst-ghèlmek; موافقتا mùwāfakāt-

-et; — off, ازالمق àzalmak; براقوب

چكلهك bràkip-chèkilmek; — out,

واقعا waki' - تصادفا

-òl; غوغا bòzushmak, بوزشمق

(kàw-gha)-et; — short, اكسك كلمك èksik-

-ghèlmek, نصابنى بولمامق nissābini-

-būlmamak; — to, باشلامق bàsh-

lamak; — to leeward, روزكارالتنه

rüzghyār-àltina-ghitmek.

False, *a.* ياكلش yàngilish (yānish),

فاسد fāssid; يلان yàlàn; يلانچى

yàlànji; تقليد tàklīd; ياپما yāpma,

دوزمه dùzmé, اويدرمة ùydurma;

خائن kàlp; ساخته sākhté; قالب

khā'in; صداقتسىز sādāk-

kàtsiz; مزور mùzèvvir; — witness,

يلان شاهدى shāhidi-zūr, يلان شاهدزور

yàlàn-shāhidi; false-witness, *s.* افترا

iftirā, تزوير bùhtān, يلان yàlàn, بهتان

tèzvīr.

Falsehood, *s.* يلان yàlàn, كذب kizb;

يلانچىلىق yàlànjiilik; خاينلىق khā'in-

lik; عدم وفا sādākàtsizlik, صداقتسىزلىق

“ādēmi-wèfā.

Falseness, *s.* يالان yàlàn ; ياكلش yàn-gilish (yānish), خطا khātā, ياكلشلق (yānishlik). [نام nām.

Fame, *s.* شهرت shùhrèt, اشتہار ishtihār,

Familiar, *a.* صیقى دوست dōsst, دوست sàki-dōsst ; تکیفیسز دوستانه dōsstānē ; تکیفیسز tēklīfsiz ; قبا kāba.

Familiarity, *s.* تکیفیسزلیک tēklīfsizlik.

Familiarize, *v.a.* الشدرمق àlishdirmak ; — one's self, الشمق àlishmak.

Family, *s.* چوچق chòjuk, اولاد èvlād ; اوبارق چولوق چوچق chòluk-chòjuk, اوبارق èv-bàrk, اهل و عیال èhl-u-“àyāl, اوجاق èv-tàkimi ; خاندان silsilē, خانہ khānē, آل khānédān, دودمان dūdmān, آل āl ; نوع nèv“ , صوی سوی sòy, صوی سوی sòy-sòp, جنس jīnss. [غلا ghilā.

Famine, *s.* اچلیق àchlīk ; قحط kàht,

Famish, *v.a.* اچ قومق àj-kòmak ; —, *v.n.* اچ قالمق àj-kālmak, اچقمق àjīk-mak, اچلیق چکمق àchlīk-chèk-mek. [pèk-àjīkmish.

Famished, *a.* پک اچقمش pèk-àj,

Famous, *a.* مشهور mèshhūr ; پک ایو pèk-īyi, پک اعلا pèk-à“lā.

Fan, *s.* قالبور kālbur ; یلپازە yèlpāzē ; —, *v.a.* یلپازە صاللامق yèlpāzē-sāllam-mak.

Fanatic, *s.* متعصب mùta“àssib ; —al, *a.* متعصبانه mùta“àssibānē.

Fanaticism, *s.* تعصب tà“àssub.

Fancy, *s.* قوت ذهن zìhn ; عقل àkl, متخیله kùvvèti-mùtékhàyyilē ; مراق mèrak ; صاحمه کورنتی kùruntu,

sàchma ; —, *v.a.* قورمق kùrmak, ظننا “àklīna-ghètirmek ; زانن-ات jànn-et ; جانی استمک jāni-īsstémek ; بکنمک bèghenmek ; to take a fancy to . . . , جانی استمک jāni-īsstémek ; بکنمک bèghenmek.

Fanfaronade, *s.* لاف làf.

Far, *a.* اوزاق ùzāk, ایراق irāk, بعید bà“id ; — and wide, *ad.* اطرافه ètrāfa, اطرافده ètrāfda ; —, *ad.* (much more) دهاچوق dàhā-chòk ; (very) چوق chòk, پک pèk.

Fare, *s.* (food) بیه جک ایجه جک yèyé-jek-īchèjek ; (reception) معامله mù“-āmélē ; (carriage-hire) نوبت پاردهسی nùbet-pārassi ; (passenger) مشتری mùshteri ; —, *v.n.* بیوب ایچمک yèyup-īchmek ; کچنمک ghèchinmek ; اولمق òlmak ; اویمق ùymak.

Farewell, *int.* اللهه! dù“ālar, اوغور اوله àllāha-īssmārladīk ; دعالر dù“ālar, اوغور اوله àllāha-īssmārladīk ; دغور-ولا òghur-òla.

Farm, *s.* چفتلیک chiftlik ; التزام ìltizām ; کرا ایله mùkātā“à ; —, *v.a.* کرایه ویرمک kīrāya-vèrmek ; طومتق kīrāya - vèrmek ; التزام ìltizām-et ; التزامه ویرمک ìltizāma - vèrmek ; قوللانمق kùllanmak, باقمق bàkmak, کرایه zīrā“àt-et ; — out, کرایه ویرمک kīrāya-vèrmek ; التزامه ویرمک ìltizāma-vèrmek.

Farmer, *s.* چفتجی chiftji ; اهل زراعت èhli-zīrā“àt ; ملتزم mùltèzim.

Farrier, *s.* نعلبند (nālbān, nālbānt) nā“lbènd.

Farther, *a.* دها اوزاق dàhā-ūzāk; —, *ad.* دها اوتهده dàhā-ùtēya, دها اوتهده dàhā-ùtédé; —, *v.a.* ياردم yārdim-et.

Farthermore, *c.* وينه vè-yiné (vè-ghèné), وهمدده vè-hèm-dé, وهمدخي vè-hèm-dākhi, وكذا vèkézā.

Farthest, *a.* اوزاق اڭ èng-ūzāk; at farthest, *ad.* اولسه اولسه òlsa-òlsa.

Farthing, *s.* اقچه àkcha.

Fascinate, *v.a.* كوز باغلامق ghyüz-bāgh-lamak, فريفته fèrifte-et.

Fascine, *s.* چبوق دمتي chibük-dèmeti.

Fashion, *s.* عادت “ādèt, رسم rèssim, بچم bìchim, مودا mòda, طرز tàrz; —, *v.a.* ياپمق yàpmak; بچم ويرمك bìchim-vèrmek.

Fast, *a.* (tight) صيقى sìki; (firm) محكم mùhkèm; (quick) چابك chàbik; —, *s.* اوروج ùrùj, سيام siyām; Christian —, پرهيز pèrhiz; —, *v.n.* اچ دورمق àj-dürmak, اچ قالمق àj-kàlmak; اوروج طوتمق ùrùj-tùtmak; پرهيز طوتمق pèrhiz-tùtmak.

Fasten, *v.a.* باغلامق bāghlamak; صيقشدريمق sìkishdirmak.

Fastidious, *a.* تميز tìtiz.

Fasting, *a.* اچ àj; اوروجلو ùrùjlu; پرهيزلو pèrhizli.

Fat, *s.* ياغ yāgh; —, *a.* (meat) ياغلي yāghli; (man) شيشمان shishmàn; (beast) سميز sèmiz, تاولو tàwli; —, *v.n.* سمورمك sèmirmek; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek, سمورتمك sèmirtmek.

Fatal, *s.* مورث موت mùrissi-mèvt;

بيرايشك بوزله مسنه سبب اولان bîr-îshing-bòzulmassina-sèbeeb-òlan; مقدر mù-kàddèr, معين mù“āyyèn; مشوم mèsh‘ūm.

Fatality, *s.* مشوميت mèsh‘ūmìyyèt; شمامت shà‘āmèt. [ènjāmi-kyār.

Fate, *s.* قدر kàdèr; انجام كار ùlum; اولم ùlum; اولسه اولسه òlsa-òlsa.

Father, *s.* بابا bàba, پدر pèdèr; wife’s —, اويكى kàyn-àta; step- —, بابا ùvèghi-bàba.

Fatherland, *s.* وطن vuàtan.

Fathom, *s.* قولاج kùlāj; —, *v.a.* اكلامق ànglamak (ànnamak). [maz.

Fathomless, *a.* ديبي بولنمز dìbi-bùlun-

Fatigue, *s.* يورغونلق yòrghunluk, تعب tà“b; مشقت mèshàkkàt; —, *v.a.* يورمق yòrmak.

Fatigued, *a.* يورغون yòrghun.

Fatiguing, *a.* يورار yòrar.

Fatten, *v.n.* سمورمك sèmirmek; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek, سمورتمك sèmirtmek.

Fault, *s.* قباحت kàbāhat, صوچ sùch, جرم jùrma, جناحه jùnha, قصور kùssūr, سقطلق sàkatlık; to find —, *v.n.* قباحت بولمق kàbāhat-bùlmak; قصور بولمق bāhānè-bùlmak, قصور بولمق kùssūr-bùlmak.

Faultless, *a.* قصورسز kùssūrsiz.

Favour, *s.* كرم kèrem, عنايت “ināyet, لطف lùtf; مساعدده mùssā“adé; يوز yùz, قوردله chèhré, صورت sūrèt; باغى kòrdèla-bāghi; to curry —, *v.a.*

yeltenmek ; مدهنه mùdā-
 hénÉ-èt. [müssā'id, اويغون ùyghun.
 Favourable, *a.* موافق mùwāfīk, مساعد
 Favourite, *s.* سودك sèvdik.
 Fawn, *s.* كيمك ياوريسی ghèyik-yàwrissi,
 قراجه ياوريسی kàraja-yàwrissi ; —,
v.n. يالتاكلنمق yàltaklanmak.
 Fear, *s.* قورقو kòrkū, بيم khàvf, بيم
 bīm, دهشت dèhshèt ; —, *v.n.* and
a. قورقمق kòrkmak.
 Fearful, *a.* قورقونجولو kòrkulu,
 قورقونجولو kòrkunjlū, مخوف màkhūf.
 Feasible, *a.* ياقشق الور yàkishik-àlir,
 اولور òlur, ممكن mùmkin.
 Feast, *s.* ضيافت ziyāfèt ; (religious)
 بىرام bāyram ; يورطى yòrti.
 Feather, *s.* توى tūy.
 Features, *s. pl.* سيما sīmā.
 February, *s.* شباط shubāt.
 Fecund, *a.* چوقچه چوقچى طوغرر chòkjé-
 chòjuk-dòghurur ; محصولدار màh-
 sūldār.
 Federation, *s.* اتفاق ittifāk ; متفقين
 mùttèfikīn. [àyak-tèri.
 Fee, *s.* رسم rèssim, عوائد "àwā'id ; اياق
 Feeble, *a.* ضعيف zà'if, قوتسز kùvvètsiz.
 Feebleness, *s.* ضعف zà'f, قوتسزلك
 kùvvètsizlik.
 Feed, *s.* ييمك yèmek ; —, *v.n.* ييمك
 yèmek, ييمك ييمك yèmek-yèmek ;
 —, *v.a.* بىسلك bèsslémek ; يديرمك
 yèdirmek.
 Feel, *v.a.* دوييمق dùymak, حس hisss-et ;
 دوقنمق dòkunmak, باقمق bàkmak ;
 يوقلامق yòklamak.

Feeling, *a.* مرحمتلو mèrhàmetli ; حساس
 hàsssāss ; —, *s.* حس hìsss ; قوت
 حساسلىق kùvvèti-lāmissé ;
 hàsssāsslīk ; مرحمت mèrhàmet,
 رقت قلب rikkāti-
 -kālīb. [-yàpmak, تقليدا tàklīd-et.
 Feign, *v.a.* ييلاندىن ياپمق yàlāndan-
 Feigned, *a.* ييلاندىن yàlāndan, ياپمه
 yàpma, تقليد tàklīd.
 Felicitation, *s.* تبريك tèbrīk, تهنيه
 tèhniyyé, كوزك ايديس ghyùzung-
 Felicity, *s.* سعادت sà'ādèt. [àydin.
 Fellow, *s.* اپسد ipsid.
 Fellow, *s.* ارقداش àrkadash,
 اياقداش àyakdash, يولداش
 yòldash ; كدكلو ghèdikli ; fellows,
 اخوان ikhwān.
 Fellow-citizen, *s.* همشهري hèm-shèhri.
 Fellowship, *s.* ارقداشلىق àrkadashlik ;
 اخوانلىق ikhwānlik ; كدك ghèdik.
 Felon, *s.* خرسزوقاتل مقولهسى ام khèr-
 siz-vè-kātil-mākūléssi-àdam, خميش
 khàbīss. [khàbāssètli.
 Felonious, *a.* خميش khàbīss, خباثتلو
 Felony, *s.* خرسزلىق ياخود قاتللىق كىمى
 khèrsizlik - yàkhud - kātillik -
 -ghībi-jūnhà.
 Felt, *s.* كچه kèché, كبه kèbé.
 Female, *a.* and *s.* ديشى dīshi ; قارى
 kàri ; قيز kiz.
 Feminine, *a.* (gram.) مؤنث mù'èn-
 nèss ; — (womanlike) قارى يه ياقشور
 kàriya-yàkishir.
 Fence, *s.* پرمقلىق tàkhta-pèrdé, پرده
 pàrmaklik, ديوار dīwar, چيت chit ;

—, *v.a.* چویرمک chèvirmek ; —,
v.n. مچ تعلیمی mèch-tà'limi-et.
 Fencing, *s.* مچ تعلیمی mèch-tà'limi.
 Fennel, *s.* دره اوتی dèrè-òtu.
 Feoff, *s.* تیمار tīmār, زعامت zi'āmet ;
 یوردلق او جاقلق yùrdluk-òjaklik.
 Ferment, *s.* قاینامه māyÉ (māya) ;
 قیزمه kàynama ; چوریمه chùrumÉ,
 قبارتمق kàzma ; تلاش tēlāsh ; —, *v.n.*
 قبارتمق kàbarmak ; قاینامق kàynamak ;
 تخمیرا tàkhàmmur-et ; —, *v.a.*
 قبارتمق kàbartmak ; قایناتمق kày-
 natmak ; تخمیرا tàkhmīr-et.
 Fermentation, *s.* تخمیر tàkhmīr, تخمیر
 tàkhàmmur ; قبارمه kàbarma, قاینامه
 kàynama ; قیزمه kàzma ; چوریمه
 Ferret, *s.* سانصار sànsār (?). [chùrumÉ.
 Ferrule, *s.* پرازوانه prāzwāna.
 Ferry, *s.* کچیدیری ghèchìd-yèri.
 Ferry-boat, *s.* تو مراز kàyık, تو مراز
 bàz, کلهک kèlek.
 Fertile, *a.* منبیت mùnbit, برکتلو bèrè-
 kètli, محصولدار màhsūldār.
 Fertileness, Fertility, *s.* منبیتلیک mùn-
 bitlik, برکتلولیک bèrèkètlilik.
 Fester, *v.n.* جراحی طویلانمق jèrāhāt-
 -tòplanmak. [یورتی yòrtu.
 Festival, *s.* کون ghyùn ; بیرام bàyrām ;
 Fetch, *v.a.* کیدوب کتورمک ghìdup-
 -ghètirmek, کیدوب الوب کلمک
 ghìdup-àlip-ghèlmek. [āghir-kòkar.
 Fetid, *a.* اغر قوقار fèna-kòkar, فنا قوقار
 Fetlock, *s.* طوپوق tòpuk.
 Fetters, *s. pl.* تیمور (dèmir), زنجیر zìn-
 jir, بوقاغی bükāghi.

Feud, *s.* نزاع nìzā'.
 Fever, *s.* ایستمه hūmmā ; (ague) ایستمه
 issìtma (sìtma) ; (heat) حرارت
 Feverish, *a.* حرارتلو hārārètli. [hārārèt.
 Feverishness, *s.* حرارت hārārèt.
 Few, *a.* از àz ; a few, بر از bìr-az, بر قاق
 Fibre, *s.* تل tēl ; لیف līf. [bìr-kāch.
 Fibrous, *a.* تل تل tēl-tēl, تیلو tēlli,
 لیف کبی līf-ghìbi.
 Fickle, *a.* ثباتسز sèbātsiz, دورماز
 bìr-dālda-dürmāz, متلون mùtélèvvin.
 Fictitious, *a.* دوزمه dùzma, اویدرمه
 Fiddle, *s.* کمان kēmān. [üydurma.
 Fiddler, *s.* کمان چالار kēmānji, کمان
 kēmān-chālar. [kēmān-òku.
 Fiddlestick, *s.* اوق òk, کمان اوقی
 Fiddlestring, *s.* کمان تلی kēmān-tēli.
 Fidelity, *s.* صداقت sādākāt, صادق
 sādīklīk.
 Fidget, *s.* راحت دورماز mèrākli ; راحت دورماز
 rāhat-dürmaz ; —, *v.n.* مراقا mèrāk-
 -et ; راحت دورماق rāhat-dürma-
 mak ; —, *v.a.* قارشدرمق kārish-
 dirmak ; راحت برامامق rāhat-
 -brākmamak.
 Fief, *s.* تیمار tīmār ; یوردلق او جاقلق
 yùrdluk-òjaklik ; مالکانه mālīkyānÉ.
 Field, *s.* طرلا tàrla ; اووه òwa, چایر
 chàyir ; صحرا sàhrā.
 Field-day, *s.* بیوک تعلیم کونی bìyuk-
 -tà'lim-ghyūnu.
 Field-marshal, *s.* سرعسکر sēr-'āssker.
 Field-officer, *s.* بیوک ضابط bìyuk-zābit.
 Field-piece, *s.* چرخه طوبی chàrkha-
 -tòpu, ابوس (kübuss).

- Fierce, *a.* شديد *hàdīd*, سرت *sèrt*.
- Fiery, *a.* آتش کبی *àtèsh-ghìbi*. [shèdīd.]
- Fife, *s.* دودك *dùduk*.
- Fifer, *s.* دودكجی *dùdukju*.
- Fifteen, *a.* اون بش *òn-bèsh*.
- Fifty, *a.* اللى *èlli*.
- Fig, *s.* انجیر *injur*.
- Fight, *s.* غوغا (*kawgha*), دوكش *dùgh-*
ush; جنك *jènk*, محاربة *mùhàrèbé*;
—, *v.n.* دوكشمك *dùghushmek*,
غوغا ا (*kàwgha*)-*et*, جنك ا *jènk-et*,
محاربة ا *mùhàrèbé-et*; — one's way,
ایشنی اویدرمتق *ishini-ùydurmak*.
- Figure, *s.* شكل (*shèkil*) *shèkl*; بچم
bìchim, اندام *èndām*, بوی بوس *bòy-*
bòss, هیئت *hèy'èt*; رقم *ràkam*;
—, *v.n.* کوسترش ا *ghyùsstèrish-et*;
کورنمك *ghyùrunmek*.
- Filbert, *s.* تازه فندق *tāzè-fīndīk*.
- Filch, *v.a.* چالمق *chàlmak*.
- File, *s.* آكه *èghé*; (of soldiers) صرة *sira*;
(of papers) طاقم *tàkim*; —, *v.a.*
آكه ایله المق *èghélémek*, طوپلایوب
èghé-ila-àlmak; (papers) ترتیب ا
tòplayup-tèrtīb-et.
- Filial, *a.* بنوی *bènévī*.
- Filings, *s.* اکندی *èghenti*.
- Fill, *v.n.* طولمق *dòlmak*; —, *v.a.*
طولدرمتق *dòldurmak*.
- Filly, *s.* قسراق طای *kèssràk-tày*.
- Film, *s.* زار *zār*.
- Filter, *s.* سوزکچ *sùzghèch*; —, *v.a.*
سوزمك *sùzmek*; —, *v.n.* سوزلمك
sùzulmek. [lik (mùn-), اوساخ *èvsākh*.
- Filth, *s.* پسلک *pisslik*, مردارلق *mùrdàr-*
- Filthy, *a.* مردار پس *mùrdàr*.
- Fin, *s.* بالق قنادی *bàlk-kànadi*, قناد
kànad.
- Final, *a.* صوت آخر *sòng, àkhīr*.
- Finally, *ad.* عاقبتده *“àkībèt*,
عاقبتده *“àkībèt*; حاصل
èl-hāssīl, حاصل
hāssīli-kèlām.
- Finance, *s.* امور مالیه *ùmūru-māliyyé*;
minister of —, مالیه ناظری *māliyyé-*
nāziri.
- Find, *v.a.* بولمق *bùlmak*. [-*nāziri*.
- Fine, *a.* کوزل *ghyùzèl*; اینجه *inja*;
خاص *khāss*; خالص *khāliss*; —, *s.*
جریمه المق *jèrīmè*; —, *v.a.* جریمه
jèrīmè-àlmak, تجریم ا *tèjrīm-et*;
تصفیه ا *tāssfiyyé-et*.
- Finedraw, *v.a.* اورمك *ùrmek*.
- Finedrawer, *s.* اوریجی *ùruju*.
- Finger, *s.* پرمق *pàrmak*; —, *v.a.*
قارشدرمتق *kàrish-*
dirmak.
- Finger-post, *s.* یول کوسترن دیرک *yòl-*
ghyùsteren-dīrèk.
- Finish, *s.* صوت ال *sòng-èl*; —, *v.n.*
بتمك *bìtmek*; دوكنمك *dùkènnek*;
تکمیل او *tèkmīl-òl*, تمام او
tāmām-òl, —, *v.a.* بترمك *bìtirmek*;
دوكتمك *dùkètnek*; تکمیل ا
tèkmīl-et.
- Finite, *a.* محدود *màhdūd*, متناهی *mùté-*
- Fir, *s.* چام *chām*. [nāhī.]
- Fire, *s.* آتش *àtèsh*; —, *v.a.* آتمق
àtmak, انداخت ا *èndākht-et*;
آتش ا *àtèsh-et*; آتش ویرمك *àtèsh-vèrmek*;
— up, *v.n.* پارلامك *pàrlamak*, حد
hiddètlènnek.
- Firearms, *s. pl.* تفنگ طبانجه *tùfènk-*

- tàbànja; اسلحهء ناریه èsslih'é-i-nārìyyé.
- Firelock, s. تفنك tùfènk (tùfèk).
- Fireman, s. یا نغین طلومبه جیسی yànghin-tùlumbajissi. [missi.]
- Fireship, s. آتش کیمیسی àtèsh-ghè-
- Firewood, s. اوطون òdun, حطب hàtab.
- Firework, s. فشنگ fìshènk (fìshèk).
- Firing, s. اوطون کمور òdun-kyùmur.
- Firm, a. محکم mùhkèm, قوی kàwi; متانتلو dàyànìkli, طیانتلو siki; صیقی mètānètli, متین mètīn; ثابت sābit; راسخ rāsikh, پایدار pàydār; —, s. امضا ìmzā; شرکت shirkèt.
- Firmament, s. سما گوی یوزی ghyùk-yùzu, سما sèmā, آسمان āssmān; فلک الافلاک fèleku-'l-èflāk.
- Firmness, s. ثبات sèbāt, متانت mètānèt; محکمک mùhkèmlk.
- First, a. برنجی bīrinji, اول òvvel, ilk.
- Firstborn, a. نخستزاد nùkhùsstzād, نخستزاده nùkhusstzādé, بیوک bìyuk, ilk.
- Firstfruits, s. pl. تر فاندé tūrfāndé.
- Fish, s. بالیق bālìk; —, v.n. اولامق àvlamak, بالیق اولامق bālìk-àvlamak; قاپمغه باقمق kàpmagha-bàkmak.
- Fishbone, s. بالیق قیلچغی bālìk-kìlchighi.
- Fisher, Fisherman, s. بالقجی bālìkji, بالیق اولایجی bālìk-àvlayiji. [dàlyàn.]
- Fishery, s. بالیق اوی bālìk-àvi; طالیان
- Fishmonger, s. بالقجی bālìkji, بالیق ساتیجی bālìk-sàtiji.
- Fishpond, s. حوض hàwz.
- Fissure, s. یارق yàrik, چاتلاق chàtlāk.
- Fist, s. مشتة mùshta, یومرک yùmruk.
- Fit, a. مناسب mùnāssib, یاقشور yàkishir, لایق lāyik, جسبان jùssbān; نوبت èhl, ارباب èrbāb; —, s. نوبت nùbèt; صرعه sār'ā; —, v.a. ایو کلمک iyi-ghèlmek; اویدرمق ùymak; اویدرمق ùydukmak.
- Fitness, s. مناسبیت mùnāssébèt, یاقشوق yàkishik; لیاقت liyākāt, اهلیت èhliyyèt.
- Fitting, a. مناسب mùnāssib; —, s. طافم tàkim; اویدرمق ùydukmaklik.
- Five, a. بش bèsh, خمس khàmss, پنج pènj.
- Fix, v.a. ثابت sābit-et; تعیین tà'yīn-et; قرار ویرمک kārār-vèrmek; —, one's self, v.n. اوتورمق òtùrmak; ایتخان مکانا itti-khāzi-mèkyān-et; —, s. کوچلک ghyùchluk, مشکل mùshkil.
- Fixed, a. ثابت sābit; معین mù'āyyèn, کسيلمش kèssilmish; دیک dik.
- Flag, s. سنجاق sànjak, بیراق bāyrak, باندره bāndara; ساز sàz; —, v.n. قوتی کسيلمک kùvvèti - kèssilmek; یورلمق yòrùlmak; صارقمق sàrkmaq; کساد کساد kèssād-òl.
- Flagship, s. پاشاکیمیسی pàsha-ghèmissi.
- Flagstaff, s. سنجاق دیرکی sànjak-dirèghi; سنجاق کوندری sànjak-ghyùndèri.
- Flake, s. (of snow) قوش باشی kùsh-bàshi; (of pastry) قات kāt.
- Flaky, a. (pastry) قات قات kāt-kāt.
- Flambeau, s. مشعله mèsh'ālè (màshalā).

Flame, *s.* شعله *shùlè*; زبانۀ *zàbānÉ*; *àlev*, شعله *shùlè*; عشق *àshk*; معشوقه *màshūka*; —, *v.a.* علو ویرمک *àlev-vèrmek*; to burst into flames, علولنمک *àlevlènmek*.

Flaming, *a.* علولو *àlevli*, زبانۀ کش *zàbān-ékèsh*, شعلۀ ور *shùlèvèr*.

Flank, *s.* یان *yàn*; جناح *jènāh*; —, *v.a.* یاندن المق *yàndan-àlmak*.

Flannel, *s.* فاندۀ *fānèla*. [mek.]

Flare, *v.n.* پک علولنمک *pèk-àlevlènmek*.

Flash, *s.* علو *àlev*; —, *v.n.* علوویرمک *àlev-vèrmek*; پارلامق *pàrlamak*; چاقمق *chàkmak*; to flash in the pan, الامق *àlmamak*. [وزنۀ *vèznÉ*.]

Flask, *s.* شیشۀ *shìshÉ*; (powder —)

Flat, *a.* دوز *dùz*; لذتسز *yàsssi*; یاصی *yàsssi*; لذتسز *lèzzètsiz*, طاتسز *tàtsiz-tùzsuz*; طوزسز *tòzsuz*.

Flat-iron, *s.* اوتی *ùtu*. [عقلسز *àklsiz*.]

Flatten, *v.a.* دوزلتمک *dùzletmek*, دوزلتمک *dùzèltmek*; یاصیلتمق *yàssilatmak*.

Flatter, *v.a.* مداهنه ا *mùdāhanÉ-et*; — one's self, *v.n.* صانمق *sānmak*; امق *àmmak*, امید ا *ùmīd-et*.

Flatterer, *s.* مداهنه چی *mùdāhanÉji*.

Flattery, *s.* مداهنه *mùdāhanÉ*.

Flavour, *s.* چاشنی لذت *chāshni lèzzèt*, چاشنی *chāshni* (چاشنی *chèshni*) طات *tāt*.

Flaw, *s.* قصور *àyb*, عیب *sàkat*, سقوط *sàkat*, کسور *kùssūr*, سقامت *sàkāmèt*.

Flax, *s.* کتان *(kètèn)*.

Flay, *v.a.* دریسنی صویمق *yùzmek*, یوزمک *yùzmek*.

Flea, *s.* پیره *pīrÉ*. [دیرسینی-صویمق *dèrissini-sòymak*.]

Fleabane, *s.* پیره اوتی *pīrÉ-òtu*.

Flee, *v.n.* قاچمق *kàchmak*, فرارا *fīrār-et*.

Fleece, *s.* پوست *pòsst*; —, *v.a.* صویمق *sòymak*. [چابک *chàbik*, سرعتلو *sùr-àtli*.]

Fleet, *s.* دوننما *dònanma*; —, *a.* چابک *chàbik*.

Fleeting, *a.* چابک کچر *chàbik-ghècher*, فانی *fānī*, سریع الزوال *sèrī-u-z-zèwāl*.

Flesh, *s.* گوشت *ghyòsht*, لحم *làhm*, ات *èt*.

Fleshy, *a.* اتلو *ètli*; ملحم *mùlāhhàm*.

Flexible, *a.* اکلور *èghilir*, یموشاق *yimushàk*.

Flight, *s.* قاشش *kàchish*, فرار *fīrār*; (of birds) سوری *sùru*; (of arrows) یایلم *yàzilim*; (of stairs) قات *kāt*.

Flimsy, *a.* قماش سیرک *sèyrèk*, سیرک *sèyrèk*, قماش سیرک *kùmàshi-sèyrèk*.

Fling, *v.a.* اتمق *àtmak*.

Flint, *s.* چاقمق طاشی *chàkmak-tāshi*.

Float, *s.* شماندره *shàmāndarə*; —, *v.n.* یوزدرمک *yùzdmek*; —, *v.a.* یوزدرمک *yùzdmek*. [ùshushmek.]

Flock, *s.* او شمشمک *sùru*; —, *v.n.* سوری *sùru*.

Flog, *v.a.* طایق اتمق *dùghmek*, دوکمک *dùghmek*, *dàyak-àtmak*.

Flogging, *s.* قامچی *kāmchi*.

Flood, *s.* سیل *sèyl* (*sèl*); طوفان *tūfān*; مد *mèdd*; —, *v.a.* صو باصمق *sù-bàssmak*; صو باصدرمق *sù-bàssdirmak*.

Floor, Flooring, *s.* دوشه مه *dùshémé*, دوشه مک *tàkhta*; —, *v.a.* دوشه مک *tàkhta*.

Florid, *a.* قرمزی *kèrmizi*. [دوشه مک *dùshémek*.]

Florist, *s.* چاچکچی باغچوان *chìchekji-bāghchawān*.

Flotilla, *s.* اینجه دوننما *inja-dònanma*.

Flounder, *s.* پسی بالغی *pìssi-bàlighi*; —, *v.n.* یوارلنمق *yìwarlanmak*.

Flour, *s.* اُون ūn, دقيق dākīk.

Flourish, *v.n.* نشو و نما بولمق nēshv-u-nēmā-būlmak ; بر حیات او bēr-hāyāt-òl. [-hālda-òlan.

Flourishing, *a.* حسن حالده اولان hūssnu-

Flow, *s.* مد mèdd ; —, *v.n.* اقمق àkmak, جریانا jèréyān-et ; او منصب او mùn-sābb-ol ; او مد mèdd-òl.

Flower, *s.* چيچك chīchek ; —, *v.n.* چيچك اچمق chīchek-àchmak.

Flowerpot, *s.* صاقسى sāk̄si.

Fluctuate, *v.n.* بر قرارده دورمامق bīr-kārārda-dūrmamak.

Flue, *s.* باجه bāja. [vé-sùhūlèt.

Fluency, *s.* مهارت و سهولت mähārèt-

Fluently, *ad.* سهولت ايله sùhūlèt-ila.

Fluid, *a.* سيال sèyyāl ; —, *s.* جسم سيال jissm-sèyyāl. [kòrkutmak.

Flurry, *s.* تلاش tēlāsh ; —, *v.a.* قورقوتمق

Flush, *a.* دوز dùz ; —, *v.n.* بردن جولان ا. birdan - jèvélan-et ; — up, قزارمق kizàrmak.

Flute, *s.* ناي nāy, نى nèy, فلاوطه flāwta.

Fluting, *s.* ييو yiw, yiv.

Fly, *s.* سينك sīnek ; كرا عربهسى kirā-
-‘ārabassi ; —, *v.n.* اوچمق ūchmak ;

اطرافه kàchmak ; — about, اوزرينه

اوزرينه ètrāfa-fīrlamak ; — at, اتلمق

اتلمق ùzérinè - àtīlmak ; — away, كيروفرلامق

كيروفرلامق ūchmak ; — back, صيغتمق

صيغتمق ghèri-fīrlamak ; — for refuge, سېغتمق

سېغتمق sīghinmak, التجاا iltijā-et ; — in

pieces, پاره لئتمك pārélenmek (pāra-

lanmak) ; — into a passion, پارلامق

پارلامق pārlamak, حد تلمق hiddètlènnek ;

— off, اوچمق ūchmak ; فرلامق fīrlamak ; قاچمق kàchmak ; — open, اچليوييرمك àchilivèrmek ; — out, اتلمق àtīlmak ; صچرامق sìchramak ; يوقارى فرلامق fīrlamak ; — up, يوكارى فرلامق yùkārī-fīrlamak.

Flying-bridge, *s.* عاريتى كوپرى “ārīy-yètī-kyùpru. [dòghurmak.

Foal, *s.* طای tày ; —, *v.n.* طوغرمق

Foam, *s.* كپوك kyùpuk ; —, *v.n.* كپورمك kyùpurmek. [mèrkez.

Focus, *s.* نقطهء احتراق nòkta‘i-ihitirāk ;

Fodder, *s.* اوت òt, ارپه صمان ārpa-sāman.

Foe, *s.* دشمن dùshmèn.

Foetus, *s.* جنين jinīn, چوجق chòjuk, ياورى yàwri. [siss.

Fog, *s.* Foggy, *a.* دومان dùmān, سيس

Foible, *s.* مراق mèrāk.

Fold, *s.* قات kāt ; sheep —, اغل àghil ;

—, *v.a.* قات قات قات kāt-kāt-et ; طوپلامق

طوپلامق tòplamak, دوشيرمك devshirmek ;

صارمق sàrmak, بوكمك bùkmek ;

قات قات او. قيرمق kirmak ; —, *v.n.* قات قات او

قات قات او kāt-kāt-òl ; طوپلانمق tòplanmak,

دوشيرلمك devshirilmek, صارلمق sà-

rilmak, بوكلمك bùkyulmek, قيرلمق

قيرلمق kīrilmak. [‘ālem.

Folk, *s.* خلق khālk, اورطهلق òrtalik,

Follow, *v.a.* ارقه سنه دوشمك àrkassina-

-dùshmek, اردينه دوشمك àrdina-

-dùshmek, اردينه كتمك àrdina-

-ghitmek, ارقهسى صره كلمك àrkassi-

-sira-ghèlmek ; تابع او “-ol ; —, لازم كلمك

لازم كلمك chikmak, لازم كلمك lāzim-ghèlmek.

Following, *a.* ايرته èrté ; اتى ātī ;
 زيرده محرر zīrdé-mùhàrrer. [lilik.
 Folly, *s.* دليلك "àklsizlik, عقلسزلق dè-
 Foment, *v.a.* سيچاق صوايله يقامق sījāk-
 -sù-ila-yìkamak ; (troubles) فت
 پيرمق وپيرمك fit-vèrmek, پيرمق وپيرمك
 mak-vèrmek, تحريك ا tahrīk-et.
 Fond, *a.* چوق سور پك سور pèk-sèver, چوق سور
 chòk-sèver ; دليسى dèlissi ; بوش
 bòsh, بيهوده bìhūdé.
 Fondle, *v.a.* قوجاغنه الوب اوخشامق
 kùjaghina-àlip-òkhshamak.
 Food, *s.* يمه جك yèyéjek, يمك yèmèk,
 غدا ghidā. [diwāné.
 Fool, *s.* ديوانه دلي "àklsiz, عقلسز dèli,
 Foolery, *s.* مسخر دلق māsškharalik.
 Foolhardy, *a.* جسور دكل دلي jèssūr-
 dìghil-dèli.
 Foolish, *a.* (person) "àklsiz, دلي
 dèli, ديوانه diwāné ; (thing) عقلسز
 "àklsiz.
 Foot, *s.* اياق àyak, قدم kàdem, پا pā,
 پای pāy, پي pèy ; (of hill) اتك ètek.
 Footing, *s.* اياق باصه جق بير àyak-bàssajak-
 -yèr ; صفت sifāt, منزلت mènzelèt.
 Footman, *s.* اوشاق ùshāk.
 Footpath, *s.* پياده قالدريمي pìyādé-kāl-
 dirimi ; پياده يولى pìyādé-yòlu.
 Footstep, *s.* اياق ايزي àyak-ìzi ; اثر
 èsser ; اثر ìssr. [dighi.
 Footstool, *s.* اياق ياصديغي àyak-yàss-
 For, *pr.* ايچون (ichin) ichun ; ا, ئه
 ya ; دن dan ; دن طولايى dan-dòlayi ;
 —, *c.* زيرا zīrā, چونكه chùнку ; for
 all that, *ad.* يينه yinÉ (ghèna).

Forage, *s.* اوت òt, اريه صمان àrpa-
 -sàman ; —, *v.n.* بيه جكنى ارامق
 yèyéjéghini-àramak ; — about, *v.n.*
 اوتته برى قارشدره رق ارامق ùté-bèri-
 -kàrishdirarak-àramak.
 Forbear, *v.n.* واز كچمك vāz-ghèchmek ;
 جبر كندينى ضبط ا kèndini-zàbt-et,
 جبر نفسا jèbri-nèfss-et. [hàmmul.
 Forbearance, *s.* صبر sàbr, تحمل tà-
 Forbid, *v.a.* ايتمه ديو تنبيه ا ètma-dèyu-
 -tènbih-et, نهيا nèhy-et, يساق
 yàssak-et.
 Force, *s.* زور zòr, کوچ ghyùch, قوت
 kùvvèt ; جبر jèbr ; اجبار ijbar ; —,
v.a. زورلامق zòrlamak ; جبرا jèbr-et,
 زوراكى ijbar-et ; by —, *ad.* زوراكى
 zòràki, استميه رك isstéméyérek, جبرا
 jèbran ; to force a sale, طوتدره
 tùtdura-bildighina-
 sàtmak ; — back, كيرو ايتمك ghèri-
 itmek, كيرو سورمك ghèri-sùrmek ;
 — down, اشاغى باصمق àshàghi-bàss-
 mak ; — in, ايچرو قاتمق ichèri-kàk-
 mak ; — out, سوكمك sùkmek.
 Forceps, *s.* ماشه masha, قجاج kìssāj.
 Ford, *s.* كچيد يري ghèchid, كچيد
 ghèchid-yèri, معبر mà"ber ; —, *v.a.*
 عبورا "übūr-et. كچمك ghèchmek ;
 Fore, *a.* ايلروكى ùngdéki, اوكدته كى ilèriki,
 ايلروده كى ilèridéki ; — and aft,
 كمينك بويناچه ghèmining-bòyunja.
 Forefather, *s.* جد jèdd (pl. اجداد èjdād).
 Forefinger, *s.* شهادت پيرمغى shahādet-
 pārmaghi.

Forego, *v.a.* وازکچمک vāz-ghèchmek.
 Forehead, *s.* الن àlin (ànn), جبین jèbīn,
 جبهه jèbhé.
 Foreign, *a.* Foreigner, *s.* اجنبی èjnébī.
 Foreland, *s.* برون bùrun.
 Forelock, *s.* ناصیه nāssiyyé.
 Foreman, *s.* استاد (ūssta), قالفه kàlfa.
 Foremast, *s.* پرووه دیرکی prūwa-dirèghi,
 باش دیرکی bāsh-dirèghi.
 Foremost, *a.* اک ایلرودکی èng-ilèridéki.
 Foresail, *s.* ترنکت trinkèt.
 Foresee, *v.a.* قبل الوقوع حسا kàbla-'l-
 -vùkū "hiss-et.
 Foresight, *s.* بصیرت bāssīrèt.
 Forest, *s.* اورمان òrmān.
 Foretell, *v.a.* قبل الوقوع خبرویرمک
 kàbla-'l-vùkū "khàber-vèrmek.
 Forge, *s.* تیمورجی دکانی dèmirji-dúk-
 kyāni; تیمورجی اوجاغی dèmirji-
 -òjaghi; —, *v.a.* ایشلمک ishlemek,
 دوکمهک dùghmek; (a forgery), *v.a.*
 ساخته کارلقا v.n. tākhlīd-et; —, *v.n.*
 ساخته کارلقا sākhtékyārlīk-et.
 Forger, *s.* یاپیجی yāpīji; ساخته کار
 sākhtékyār.
 Forgery, *s.* ساخته کارلقا sākhtékyārlīk;
 ساخته sākhté.
 Forget, *v.a.* فراموشا ùnùtmak, اونوتتمق
 fèrāmūsh-et, نسیان nissyān-et.
 Forgetful, *a.* لونودر ùnùdur.
 Forgetfulness, *s.* غفلت ghàflet.
 Forgive, *v.a.* بخشا "àfv-et, بخش
 bākhsh-et, بخشلامق (bāghishlamak).
 Forgiveness, *s.* عفو "àfv; (by God)
 مغفرت māghfèrèt, غفران ghūfrān.

Fork, *s.* چتال chatal; (for digging) بل
 Forked, *a.* چتال chatal. [bèl.
 Forlorn, *a.* صاحبسز sāhibsiz.
 Form, *s.* شکل shèkil, بچم bichim,
 رسم sūrèt, هیئت hēy'èt; صورت
 (rèssim), عادت "ādèt; صورت sūrèt;
 صره sira, پیکه pèykèh; صنف sànf;
 —, *v.a.* تشکیلا tèshkīl-èt, یاپمق
 yāpmak; اولمق òlmak, هیئتینه
 hēy'ètina-ghirmek.
 Formal, *a.* رسمی rèssmī; صوری sūrī.
 Formality, *s.* رسم (rèssim), عادت رسمیه
 "ādèti-rèssmīyyé.
 Formally, *ad.* رسماً rèssman.
 Formation, *s.* یاپیش yāpish; یاپیش
 yāpīsh; تشکیل tèshkīl.
 Former, *a.* سابق mükàddemki, سابق
 sābīk; اسبق èssbāk.
 Formerly, *ad.* مقدما mükàddémā, سابقا
 sābīkā; بوندن اقدم bündan-àkdem,
 اولردە èvvellerdā, کچنلردە ghèchen-
 lerdé; اسکی زمانلردە èsski-zāmān-
 larda. [mākhūf.
 Formidable, *a.* قورقلور kòrkulūr, مخوف
 Fornication, *s.* زنا zinā, زنیاره لك (zām-
 paralīk). [para).
 Fornicator, *s.* زانی zānī, زنیاره (zām-
 Fornicatress, *s.* زانیه zāniyyé, روسپی
 (òrosspò), فاحشه fāhishé.
 Forsake, *v.a.* براقمق brākmak, ترك
 tèrk-et, وازکچمک vāz-ghèchmek.
 Fort, *s.* قلعه kàl"à (kaylé), پلانقه pā-
 langha.
 Forth, *ad.* طشره tāshra, طیشاری dīshāri;
 to set —, بیان bèyān-et.

Forthwith, *ad.* در عقب shìmdi, در عقب
dèr-“àkab, هماندم hèmāndèm,
او ساعت ò-sā“at. [māt.
Fortification, *s.* استحکامات isstìhkyā-
Fortify, *v.a.* استحکام ویرمک isstìhkyām-
vèrmek, قلعه یاپمق kàl“a-yàpmak;
تقویت ویرمک tàkviyyèt - vèrmek,
متانت قوت ویرمک kùvvèt-vèrmek,
ویرمک mètanèt-vèrmek.
Fortitude, *s.* صبر sàbr, تحمل tàhàmmul,
ثبات sèbāt, متانت mètanèt.
Fortnight, *s.* ایکی هفته ìki-hàfta.
Fortress, *s.* قلعه kàl“a (kāylÉ).
Fortuitous, *a.* اتفاقی tèssādufī, اتفاقی
ittifākī, راست کله rāsst-ghèlÉ.
Fortunate, *a.* بختیار bākht-yār.
Fortune, *s.* “طالع tāli; بخت bākht,
مال mā, پاره (pàra), زینکینلک zèn-
ghinlik; میراث mīrāss. [چهل chèhil.
Forty, *a.* قرق kırk, اربعین èrba“in,
Forward, *a.* ایلرو کلمش iléri-ghèlmish,
ایلرولمیش ilèrilémish; ارکن یتشور èrken-
yètishir; عارسز “arsiz, ادهبسز èdebsiz;
—, *ad.* ایلرو iléri; ایلرویه طوغری ilériyÉ-
dòghru; —, *v.a.* کوندرمک ghyùn-
dermek; ایلرولتمک ilèriletmek; یاردم ا
yàrdim-et. [ilériyÉ-dòghru.
Forwards, *ad.* ایلرو iléri, ایلرویه طوغری
Fossil, *a.* تاججرا یتمش اولان tàhàjjur-
ètmish-òlan; —, *s.* تاججرا یتمش نسنه
tàhàjjur-ètmish-nèssné.
Foster, *v.a.* بسلمک bèsslémek; سود
ویرمک sùd-vèrmek.
Foster-brother, Foster-sister, *s.* سود
قرنداشی sùd-(kàrdashi).

Foster-daughter, *s.* سود قیزی sùd-kìzi.
Foster-mother, *s.* سود انا sùd-àna.
Foster-son, *s.* سود اوغلی sùd-òghlu.
Foul, *a.* کیرلو kırli, پس pìss, مردار
mürdār (mündār); چپارز chàpàriz;
فنا fèna, بوزق bòzuk; ترس tèrss,
مخالف mùkhālif; —, *v.a.* کیرلتمک
kìrlètmek; —, *v.n.* کیرلنمک kirlen-
mek; to run foul of, چاتمق chātmak,
اوزرینه دوشمک üzèrinÉ - dùshmek;
چپارز او chàpàriz-òl.
Foundation, *s.* تامل tèmel; اساس èssāss,
تاسیس tè“sīss; pious —, وقف wàkf,
“عمارات khàyrāt, “یمارèt.
Founder, *s.* واضع الأساس vāzi-
“u-‘l-èssāss; وقف صاحبی wàkf-
-sāhibi, صاحب الخیرات sāhibu-‘l-
-khàyrāt; دوکیجی düküju; —, *v.n.*
باتمق bàtmak, قاینامق kàynamak.
Foundered, *a.* ایاقلری سقط àyaklari-sàkat;
dumb —, دلی طوتلمش dīli-tütulmush.
Foundry, *s.* دوکم خانه düküm-khānÉ.
Fount, Fountain, *s.* چشمه chèshmÉ;
ایازمه àyāzma, پیمکار (püngār).
Four, *a.* درت dürt, اربع èrbā“
chihār. [-kyùshÉ.
Four-cornered, *a.* درت گوشه dürt-
Fourfold, *a.* درت قات dürt-kāt.
Fourfooted, *a.* درت ایاق dürd-àyak.
Fourteen, *a.* اون درت òn-dürt.
Fowl, *s.* طاوق tàwuk; قوش kùsh; —, *v.n.*
قوش اوینه کتمک kùsh-àvìna-ghìtmek.
Fowler, *s.* قوشباز kùshbāz.
Fowlingpiece, *s.* او تفنگی àv-(tùfèghi),
فلننه filinta.

Fox, *s.* دلکی or تلکی tîlki; شیطان shèy-tān, ولد vèled.

Foxglove, اری قوانی àri-kòwāni.

Fraction, *s.* کسر kèssir; پارچه pàrcha, جزء jùz, قسم kèssm.

Fractions, *s.* کسورات kyùsūrāt; vulgār —, کسر اعشاری, کسر kèssr; decimal —, کسر اعشاری kèssri-ā "shāri.

Fractious, *a.* ترس tèrrs.

Fracture, *s.* قیرق کیرق kèrik-yèri, قیرق kèrik; —, *v.n.* قیرمق kèrmak; —, *v.n.* قیرلمق kèrilmak.

Fractured, *a.* قیرق kèrik.

Fragile, *a.* قولا قیریلور kòlay-kèrìlir; اینجه inja, یوققه yùfka; ضعیف zà "if; متانتسز mètanètsiz.

Fragment, *s.* قیرندی kèrinti, دوکندی dükuntu; پارچه pàrcha, قطعè kèt "à, قسم kèssm.

Fragrance, *s.* کوزل قوقو ghyùzèl-kòku, قوقو kòku, رایحه rā ihà, بوی bùy.

Fragrant, *a.* کوزل قوقولو ghyùzèl-kòkulū, معطر mù "attār, خوشبو kòshbū.

Frail, *a.* اینجه inja, یوققه yùfka; ضعیف zà "if, متانتسز mètanètsiz; نازک nāzik; غیر عفیفه ghàyri- "àfifè.

Frailness, Frailty, *s.* "عدم متانت àdemi-mètanèt; "عدم عفت àdemi- "iffèt.

Frame, *s.* چرچوه chèrchivè; بنیان bünyān, بنیاد bünyād; —, *v.a.* ترتیب a.

France, *s.* فرانسè Frānsa. [tèrtīb-et.

Franchise, *s.* معافیت mù "āfiyyèt; امتیاز imtiyāz.

Frank, *a.* کتم ایتمیوب طوغری سویلر kètm-etmeyub-dòghru-sùwèyler.

Frankincense, *s.* کونلک ghyùnluk, بخور.

Fraud, *s.* حیلè hīlè. [bùkhūr.

Fray, *s.* غوغا kàwgha.

Freckle, *s.* سیل sīl.

Free, *a.* سربست sèrbèsst, آزاد àzād; (of a trade) کدکلو ghèdikli; —, *v.a.* آزاد àzād-et.

Freebooter, *s.* حیدود hàydūd.

Freedom, *s.* سربستلیک sèrbèsstlik, سربستیت sèrbèsstiyyèt, آزاد àzād, کدک àzādlik; (of a trade) کدک.

Freehold, *a. & s.* ملک mùlk. [ghèdik.

Freemason, *s.* فارماصون fārmāsūn.

Freewill, *s.* اراده جزئیه irādè "i-jùz "iyyè.

Freeze, *v.n.* طوکمک dòngmak, منجمد او mùnjèmìd-òl; —, *v.a.* طوکدرمق dòng-durmak.

Freight, *s.* نول nèvl (nàvlun); یوک yùk, حموله hāmūlè; —, *v.a.* نوله نولله طوتتمق nèvla - vèrmek; ویرمک nèvlla-tùtmak; یوکلتمک yùklètmek, طولددرمق dòldurmak.

French, *a.* فرانسز frānsiz.

Frenchman, *s.* فرانسز frānsiz.

Frenzy, *s.* چلغینلیک chèlghinlik, جنت jinnèt, جنون jùnūn.

Frequent, *a.* صیق sèk; —, *v.a.* چوق صیق اوغرامق chòk-ghìtmek, کتمک sèk-òghramak. [chòk.

Frequently, *ad.* صیق صیق sèk-sèk, چوق.

Fresh, *a.* تازه tàzè; (water) تاتلو tàtli; (new) یکی yèngi; (cool) سربس sèrin; صیقیجه (horse) اویناق òynàk; (wind) صیقیجه sèkija.

Fret, *v.n.* کدر ا کلاساصت kàssavèt-et.

kèder-et; —, *v.a.* كوجه كتمك
ghyùjÉ-ghìtmek.

Friable, *a.* قولای از یلور kòlay-ézilir, قولای
وفانور kòlay-ùfànir.

Friction, *s.* سورشمه sùrunmÉ, سورشمه
sùrushmÉ. [jùm“à-ghyùnu.

Friday, *s.* جمعه کونی jùm“à, جمعه

Friend, *s.* دوست dòsst, محب mùhìbb,
مخلص mùkhliiss.

Friendly, *a.* (person) دوست dosst;
(thing) دوستانه dòsstānÉ.

Friendship, *s.* دوستلق dòsstluk, محبت
màhàbbèt; خلوص khùlùss.

Frigate, *s.* فرقتین fìrkatīn.

Fright, *s.* قورقو kòrkū, خوف khàvf.

Frighten, *v.a.* قورقوتماق kòrkutmak,
تخویفا tàkhwīf-et, اخافه ìkhāfÉ-et.

Frightful, *a.* قورقولو kòrkulu, قورقونج
kòrkunj, مخوف màkhùf.

Fringe, *s.* صاچاق sàchak; —, *v.a.*
اطرافنه پرواز کبی او ètrāfīna - pèrwāz-
ghībi-òl.

Fro, *ad.*, to and fro, اوته برو ùté-bèri,
اننه بوینه àshaghi-yùkàri, اشاغی یوقاری
ènina-bòyuna.

Frock, *s.* فسطان fīsstān.

Frog, *s.* قوربغه kùrbāgha; (horse's)

From, *pr.* دن dan. [طبان tāban.

Front, *s.* پیش پیش pīsh, اوك ùng, یوز yùz.

Frontier, *s.* سنور sīnir, سرحد sèr-hàdd.

Frost, *s.* طوك dòng, قراغی kèràghī.

Frosty, *a.* طوكیور dòngiyor, صوغوق sòghuk.

Froth, *s.* کپوک kyùpuk.

Frown, *s.* قاش چاتمسی kàsh-chàtmassi;
—, *v.n.* قاش چاتماق kàsh-chàtmak.

Frozen, *a.* طوكمش dòngmush, منجمد
mùnjèmid.

Fruit, *s.* میوه میوه mèyvÉ, میوه
sèmérÉ; محصول màhsùl.

Fruitful, *a.* برکتلو bèrèkètli, محصولدار
màhsùldār.

Fruitless, *a.* بوش bòsh, بیهوده bìhùdÉ,
نافله nāfilÉ, فائده سز fā'idéssiz.

Frustrate, *v.a.* بوزماق bòzmaq, سکنه
سکتی ویرمک sèktÉ-vèrmek, مانع او mānī“òl.

Fry, *s.* (of fish) بالق یاورسی bàlik-yàw-
rissi; (lamb's, &c.) جگر jìgher;

(dish) تاوه tàwa; —, *v.a.* تاوه ده
قاورماق tàwada-pìshirmek,

تاوه ده پشمک tàwada-pìshmek,
قاورلماق kàwurmak; —, *v.n.* تاوه ده پشمک
tàwada-pìshmek, قاورلماق kàwurlmak.

Fryingpan, *s.* تاوه tàwa. [کومور kyùmur.

Fuel, *s.* یاقه جق yàkajak, اوطون òdun;

Fugitive, *s.* and *a.* قاچقین kàchkin,
فراری fīrāri.

Fulcrum, *s.* مسند mèsned.

Fulfil, *v.a.* یرینه کتورمک yèrina-ghè-
tirmek, اجرا ایفا ìjrā-et, ایفا ìfā-et.

Full, *a.* طولو dòlu, طولغون dòlghūn, مملو
mèmlū; — moon, بدر bèdr, ایک

ایک àying-òn-bèshi.

Fuller's-earth, *s.* کل kīl.

Fumigate, *v.a.* توتسیلتمک tùtsùlètmek,
توتسی ویرمک tùtsulémek, توتسی ویرمک
tùtsu-vèrmek.

Fumigation, *s.* توتسی tùtsu.

Fun, *s.* شقا shàka, ایلنجه èylènja.

Function, *s.* ایش ish, خدمت (khìzmèt).

Fund, *s.* خزینه sèrmāyÉ, سرمایه (khàzna).

Fundamental, *a.* اصلی àsslī, اساسی èssāssī.

Funeral, *s.* جنازه الابی jènāzÉ-àlayi.

Funk, *s.* قورقو kòrkü.

Funnel, *s.* حونی hùni; بوری bòru.

Funny, *a.* تحاف tühāf. [پوصه pòssa.

Fur, *s.* كورك kyùrk; (dirt) كير kîr,

Furious, *a.* حدتلو hiddètli, قیزغین kîz-ghîn; پک سرت pèk-sèrt, حدید hādīd, شدید shèdīd.

Furnace, *s.* اوجاق òjak.

Furnish, *v.a.* (give) ویرمک vèrmek; (sell)

صاتمق sàtmak; (a house) دوشه مک dùshémek;

(a house by the agency

of another person) دوشتمک dùsh-

Furniture, *s.* دوشه مه dùshémé. [etmek.

Furrier, *s.* کورکچی kyùrkju.

Further, Furthermore, Furthest, *v.*

Farther, &c. [غضب ghāzab.

Fury, *s.* حدت hiddèt; شدت shiddèt;

Fuse, *v.n.* اریمک èrimék; —, *v.a.*

ارتیمک èritmek; —, *s.* فتیل fītil;

طاپه tàpa. [èrimish.

Fusion, *s.* انابه izābÉ; in —, اریمش

Fuss, *s.* تلاش tèlash; to make a —, *v.n.*

تلاش tèlash-et.

Fustian, *s.* شیطان بزی shèytān-bèzi.

Futile, *a.* بوش bòsh, بیهوده bīhūdÉ,

فائده سز fā'idéssiz, نافله nāfilÉ.

Futility, *s.* بیهوده بیکه bīhūdÉlik; بیهوده

ایش bīhūdÉ-ish.

Future, *a.* کله جک ghèlèjek, آتی atī,

کله جک زمان s. —, اوله جق òlajak;

آتیده ghèlèjek-zāmān; in —, ad. اتیده

آتیده atīda, بوندن بویله fī-mā-bà'd, فیما بعد

bündan - bùyélé, بوندن صکره bündan-

-sòngrā.

Futurity, *s.* کله جک زمان ghèlèjek-
-zāmān.

Fye, *int.* "ایب" ayb, اوطان ütān.

G.

Gabion, *s.* طابیه سپدی tàbiya-sèpedi.

Gad about, *v.n.* حیلزلق ایدوب کز مک hàylàzlık-èdup-ghèzmek.

Gadfly, *s.* ات سنکی at-sinèghi.

Gaiety, *s.* جنمش jünbush, فراح fèrah.

Gain, *s.* کار kyār, قزانج kàzanj; —, *v.a.*

قزانمق kàzanmak, کارا kyār-et;

واصل او vassıl-òl, بیتشمک yètishmek;

ایارتتمق àyartmak; — over, ایارتتمق

ایارتتمق àyartmak; — upon, ایلرولیوب

ایلرولیوب ilérilèyup-tütajak-òl; —

ground, یر قزانمق yèr-kàzanmak,

وقت, ایلرولمک ilérilémek; — time, وقت

وقت wàkit-kàzanmak. [tèkzīb-et.

Gainsay, *v.a.* انکارا inkyār-et; تکذیب ا

Galata (a quarter of Constantinople), *s.*

غلطه Ghàlata. [bòra, فرطونه firtina.

Gale, *s.* صیقی روزکار siki-rüzghyār; بوره

Gall, *s.* "عود" èd, زهره zèhré; مزارت

mèrārèt; (rub) یاره yàra; —, *v.a.*

اینجتمک injitmek, یاره yàra-et;

کوجه کتمک ghyùjé-ghitmek; —nut,

nutgall, *s.* مازی màzi.

Gallant, *a.* یکیت yìghit, جسور jèssūr,

دلایر dilāvèr, بهادر bāhādir; —, *s.*

عاشق "āshik; زنپاره (zāmpara).

Gallantry, *s.* یکیتلک yìghitlik, جسارت

jèssārèt; زنپارلق (zāmparalik).

Gallery, *s.* دیوانخانه dīwānkhānÉ; مناره

اوستی minārÉ - shùrféssi; شرفه سی

صوقاق ùsstu - ùrtulu-yòl, اور تیلویول
sòkak, کوپری kyùpru.

Galley, s. چکدرمه chèktirma. [pràngha.

Galleys, s. pl. کورک kyùrèk; پیرانغه

Galley-slave, s. کورکلو kyùrèklu; پیرانغه لو
prànghali.

Gallipoli (town of), s. کلیمبولی Ghélìbòli.

Galloon, s. شرید shèrid.

Gallop, s. درت نعل durt-(nàl); —, v.n.
درت نعل کتمک durt-(nàl)-ghìtmek.

Gallows, s. داراغا جی dār-àghaji.

Galvanic, a. غلوانیکی ghalvaniki; —
battery, غلوانیکی طاقمی ghalvanik-

Galvanism, s. غلوانیکی ghalvanik. [tākimi.

Gamble, v.n. قماراوینامق kùmār-òyna-
mak. [kùmārbāz.

Gambler, s. قمارباز kùmārji, قمار جی

Gamboge, s. پنطالومبه pāntalōmba.

Game, s. اویون òyun; (chase) او àv,
شکار shìkyār, صید sàyd. [kùmārji.

Gamester, s. قمارباز kùmārbāz, قمار جی

Gander, s. ارکک قاز èrkek-kāz. [bùluk.

Gang, s. بلوک sùru, سوری sùru, طاقم tàkim,

Gangrene, s. قانغرینه kànghrìna.

Gaol, s. حبسخانه hābss-
-khānē, محبس māhbèss.

Gaoler, s. زندانچی zindānji.

Gap, s. اچقلق àchiklik, اراقق àralik,
اچقق یر àchik-yèr.

Gape, v.n. اچلمق èssnèmek; اچلمق
àchilmak, اچقق قالمق àchik-kālmak;
— after, — at, v.a. باقمق bàkmak.

Garb, s. زی zìy, قیافت kīyāfèt, قیلق kīlik,
کسوت kīssvèt. [pp. محرف mūhàrrèf.

Garble, v.a. تحریفا tahrif-et; —ed,

Garden, s. باغچه bāghcha; kitchen —,
سبزوات باغچه سی bōsstān; بوستان
sèbzéwāt-bāghchassi (zèrzawāt).

Gardener, s. باغچوان bāghchawān.

Gargle, s. غرغره ghārgħara; —, v.a.
and n. غرغره ا ghārgħara-et.

Garlic, s. صارمصق sārimsāk.

Garment, s. روبه rùba, ثوب sèvb.

Garnet, s. لعل là“l.

Garret, s. طوان اراسی tàwan-àrassi.

Garrison, s. قلعه ده موجود اولان عسکر
kāl“àda - mèvjūd - òlan - “àssker,
مستکفظین عسکری mùsstāhfizīn-
-“àsskèri, اوطوراق عسکری òturāk-
-“àsskèri; —, v.a. عسکر قومق
“àssker-kòmak; اوطورمق òturmak;
to be in —, v.n. اوطورمق òturmak,
اوطوراق او òturāk-òl.

Garter, s. دیز باغی dīz-bāghi.

Gash, s. بچاق یاراسی bīchāk-yārassi.

Gasp, s. نفس nèfess; —, v.n. همان
نفس الهامق (hèmen)-nèfess-àlama-

Gate, s. قپو kàpi, باب bāb, در dèr. [mak.

Gateway, s. قپو التی kàpi-àlti.

Gather, v.a. (pluck) قوپارمق kòparmak;
— up, — together, طوپلامق tòplamak,
دیوشرمک dèvshirmek, جمعاً jèm“
-et; —, v.n. طوپلانمق tòplanmak;
(fester) جراحات طوپلانمق jèrāhāt-
tòplanmak. [v.a. اولچمک ùlchmek.

Gauge, s. چاپ chàp; اولچی ùlchu; —,

Gauntlet, s. زره الدوانی zìrh-èldivèni.

Gauze, s. بورمچک bùrumjik; wire-
gauze, تلدن اورمه tèldan-ùrmè.

Gay, a. ایلتجه لو jùnbushlu, جنبشلو

èylènjéli; كيف kèyf; اچق àchik,
پارلاق pàrlàk; فراح fèrāh.
Gaze, *s.* سيرجى كى باقش sèyrji-ghìbi-
-bàkish; —, *v.n.* سيرجى كى باقمق sèyrji-ghìbi-bàkmak. [āhū.
Gazelle, *s.* جيران jèyrān (jèylān), اهو
Gazette, *s.* تقويم وقائع ghàzèta, غزته
tàkwīmī-vākā'ī".
Gear, *s.* طاقم tàkim, ادوات èdāwāt,
طاقيلو àwadānlík; in —, طاقيلو
tàkīli; out of —, طاقيلو دكل tàkīli-
dīghil. [larini-kèssmek.
Geld, *v.a.* طاشا قلىرىنى كىسمك tāshak-
Gelding, *s.* باركير (bèghir), اكدش ìghdish.
Gem, *s.* جواهر jèvhèr (pl. جواهر jèwāhīr).
Genealogy, *s.* نسب nèsseb.
General, *s.* پاشا pāsha; مشير mùshīr;
سر عسكر sèr-“àssker, سردار sèrdār,
فریق sèrkèrdé; lieutenant —, ميرلوا
fèrik; major —, or brigadier —, ميرلوا
mīri-liwā; —, *a.* عمومى “ùmūmī;
in —, generally, *ad.* اكثريا èksèriyyā.
Generalissimo, *s.* سردار اكرم sèrdār-èkrèm.
Generate, *v.a.* ايراتا hāssīl-et, حاصل
īrāss-et.
Generation, *s.* عصر واحد ادملى kārñ; قرن
“àssri-wāhid-ādamlari; تىكون tèkèv-
vun; تناسل tènāssul; organs of —,
الات تناسل ālāti-tènāssul.
Generosity, *s.* جومرد ساخاوت sàkhāvèt, جومرد
ك jùmerdlík; كرم الشيم kèremu-
-’sh-shiyèm.
Generous, *a.* جومرد ساخاوتلو sàkhāvetli, جومرد
ك jùmerd; كرم الشيم kèrimu-’sh-
Genesis, *s.* تورات tèvrāt. [-shiyèm.

Genie, *s.* جن jìn, جنى jinnī.
Genius, *s.* هنر hùner; استعداد isstī“dād;
هنر صاحى hùner-sāhibi.
Genoa, *s.* جنويز jenviz.
Genteel, *a.* تميز tèmīz; (person) كشى
كيشى زاده kīshi-zādé, افندى èfèndi; (lady)
هانم hānim.
Gentle, *a.* ملايم mùlāyim, يواش yāvāsh;
مظلوم màzluṃ; طاتلو tàtli.
Gentleman, *s.* كشى زاده kīshi-zādé,
بىزاده bèghzādé, افندى èfèndi.
Genuine, *a.* خالص khāliss, صحيح sàhīh,
خاص khāsss.
Geography, *s.* جغرافيا jàghrāfiya.
Geology, *s.* علم طبقات ارض “ilmi-tāba-
kāti-àrz.
Geometer, Geometrician, *s.* مهندس
mùhèndiss, اهل هندسه èhli-hèndéssé.
Geometry, *s.* هندسه hèndéssé.
Georgia, *s.* كورجستان ghùrjistān. [ghùrji.
Georgian, *s.* كورجى ghùrji; —, *a.* كورجى
Geranium, *s.* ساردليه چيچكى sàrdèlya-
-chìchèghi, ابه كومجى èbè-ghyùmèji.
Germinate, *v.n.* كوك سورمك sùrmek, كوك
فلزنامك kyùk-sālmak, صالمق
fīliz-
lènnek.
Get, *v.a.* (procure) پيدا pèydā-et,
كتمك tàhsīl-et; —, *v.n.* (go) اولمق
òlmak; —
above, دن زياده يوقارى يه چيچمق dan-
-ziyādé-yùkārīya-chìkmak; — abroad,
نشر اولمق sùwèylènilmek, نهر اولمق
nèshr-òlunmak; دويولمق dùyulmak;
طيشارى كتمك dīshāri-ghìtmek; —
a fall, دوشمك dùshmek; — a foot-

ing, يرلشمك yërleshmek; — away, *v.n.* قورتلمق kùrtulmak; ايرلمق ayrilmak; چيقمق chikmak; —, *v.a.* چيقارمق chikàrmak, ايرمق àyrmak, سوكمك sùkmek; قورتارمق kùrtarmak; — before, اوكنه وارمق ùnguna-vàrmak; — by heart, ازبرلمك èzbèrlémek; — clear, *v.* — away; — down, *v.n.* انمك ènmek; *v.a.* اندرمك èndirmek; — forward, ايلرولمك ilérilémek; — in, كيرمك ghirmek; — off, *v.* — away; — on, ايلرولمك ilérilémek; اوستنه چيقمق ùsstuna-chikmak; بنمك binmek; كيمك ghïmek; — out, *v.* — away; — ready, *v.n.* حاضرلمق hāzirlanmak, حاضر hāzir-òl; —, *v.a.* حاضرلمق hāzirlamak, حاضر hāzir-et; — the better of, حقندن كلمك kakkindan - ghélmek; ينمك yènmek; غالب او ghālib-òl; صاوشدرمق sàwushdurmak; — through, *v.n.* كچمك ghèchmek; —, *v.a.* كچورمك ghèchirmek; — together, *v.n.* توپلانمق tòplanmak; —, *v.a.* توپلامق tòplamak; — up, *v.n.* چيقارمق kàlkmak; —, *v.a.* چيقارمق chikàrmak; قالدردمق kàldirmak; ديكمك dikmek; — well, ايواو iyì-òl, افاقت بولمق ifākāt-bùlmak; — with child, *v.n.* كبه قالمق ghèbé-kàlmak; —, *v.a.* كبه ا ghèbé-et; — you gone, *int.* هايدى هايدى ghàidi-ghit, هايدى ييقل شوران yikil-shùradan; هايدى سكدرد hàydi-sikdir.

Ghost, *s.* خياله khàyālè; روح rùh,

جان jàn; Holy Ghost, روح القدس rùhu-'l-kùduss; to give up the —, جاني تسلام روحا tèsslīmi - rùh-et; چيقمق jàni-chikmak.

Giant, *s.* طاغ كبي ادم dàgh-ghìbi-àdam.

Gibbet, *s.* داراغا جى dàr-àghajì.

Gibraltar, *s.* جبل التر Jèbel-tàr.

Giddiness, *s.* سرسملك sèrsèmlìk; باش كوزلر قرارمسي bāsh-dùnméssi, عقلسزلق ghyùzlar-kàrarmassi; “àklsizlik, خفت مزاج khiffèti-mizāj.

Giddy, *a.* عقلسز sèrsèm; باشى دونمك bāshi-dùnmek, كوزلر قرارمق ghyùzlari-kàrarmak.

Gift, *s.* عطيه ètìyyé; هدیه hèdiyyé, بخشش bākhshish; انعام in “ām; موهبه, الهيه mèvhibé ‘i-ilàhiyyé. [مفرط mèfrèt, جسيم jèssim].

Gigantic, *a.* عظيم èzīm, بيوك bìyuk.

Gild, *v.a.* يالدزلمق yàldizlamak, تذهيبا tèzhīb-et.

Gilding, *s.* يالدز yàldiz. [kùlākłari.

Gills, *s. pl.* بالغك قولقلى bālìghing-

Gimlet, *s.* بورغى bürghu.

Gimp, *s.* قيطان (ghàytān).

Gin, *s.* (spirit) عرق rākì, “àrak; چرخ (trap) طوزاق tüzak; (machine)

Ginger, *s.* زنجفيل zènjéfīl. [charkh.

Gipsy, *s.* چينكانه (chìnghèni) قبطنى kìbtì.

Giraffe, *s.* زرافه zùrāfa (zùrāfā).

Gird, *v.a.* قوشاتمق kùshàtmak; — up (a horse) قولاننى چكمك kòlànini-chèkmek, — one's self, قوشاتمق kùshànmak.

Girdle, *s.* كمر kèmer, قوشاق kùshāk.

Girl, s. قیز kîz.

Girt, v.a. v. Gird.

Girth, s. محیط mùhîṭ, چوره chèvré;
horse's — bands, قولان kòlàn.

Give, v.a. ویرمک vèrmek, vîrmek;
اعطا i"tā-et; حاصل hāssîl-et; —,
v.n. (stretch) اسنمک èssnémek;
(frost) گوشه‌مک ghèvshémek; —
a call, چاغریویرمک chàghirivèrmek;
اغرایویرمک àghrayivèrmek; — a
guess, بلیویرمک bìlivèrmek; بر تخمین
bîr-tàkhmîn-et; — a look, باقیویرمک
bâkivèrmek; — a portion, جهازویرمک
jîhâz - vèrmek (chèhiz); — away,
ویریویرمک vèrivèrmek, هبه hîbè-et;
— back, — back again, کیرو ویرمک
kîro - vèrmek; — battle, جنگه
jènghe - bāshlamak; — ear,
قولاق kùlâk - vèrmek; — forth,
اعلان ا dîshâri - vèrmek; اعلان
i"lân-et; — ground, کیرو چکلمک
kîro - chèkilmek; سوزندن دونمک
sûzundan - dînmek; — a hand, یاردم
yârdîm-et; — heed, دقت dîkkât-
-et; — in charge, تسلیم tèsslîm-et;
— judgment, اعلام i"lâm-et; — the
lie, تکذیب tèkzîb-et; — notice,
خبرویرمک khâber - vèrmek; — one
joy, تبریک tèbrîk - et; — leave,
رخست izin - vèrmek; ویرمک
rûkhsât - vèrmek; — one's
mind, افکارینی بیان a fkyârîni - bèyân-
-et; — one's mind to (a thing),
دوشمک dûshmek, صرف زهن a sârfî - zîhn - et,
توغلا tèvâghghul - et,

مشغول mèshghûl-òl; — out, v.a.
اعلان ا dîshâri - vèrmek; اعلان
i"lân-et; —, v.n. یورلمق yòrûlmak,
اوصانمق ùssânmak; دوکنمک dükèn-
mek; — over, v.a. تسلیم tèsslîm-et,
دورا dèvr-et; —, v.n. وازکچمک wâz-
-ghèchmek; کسلمک kèssilmek;
— place, چکلوب یرویرمک chèkilup-
-yèr - vèrmek; — suck, امزرمک
èmzîrmek, بسلمک bèsslémek; — the
slip, صاوشمق sâwushmak; — up,
تسلیم tèsslîm-et; سویلمک sùwèylé-
mek; — warning, خبرویرمک khâber-
-vèrmek; — way, قیرلمق kîrûlmak,
قوپمق kòpmak; یقلمق yîkûlmak;
بوزلمق bòzulmak.

Glad, a. مهنون mèmñûn, مسرور mèssrûr;
to be —, حضا hàzz-et, خوشلنمق
khòshlanmak. [سرور sùrûr.

Gladness, s. مهنونیت mèmñûniyyèt,

Glance, s. باقش bâkish; —, v.n. سکمک
sèkmek; — over, کوز اتمق ghyûz-

Gland, s. بیض bèyz (bèz). [اتمق.

Glare, s. پک پارلایش pèk - pàrlayîsh —
v.n. پک پارلامق pèk - pàrlamak; — at,
کوزلری اتش کبی اوله رق باقمق
ghyûz - lèri - àtèsh - ghibi - òlarak - bâkmak.

Glass, s. جام jâm, بللور bìllûr;
(drinking) قدح kâdeh; (looking)
ایینه àyina; (eye) کوزلک ghyûzluk;
(telescope) دوربین dûrbîn (dûrbun);
(hour) قوم ساعت kûm - sâ"at.

Glaze, s. سر sîrr; —, v.a. کچورمک
jâm - ghèchirmek; جام قاپلامق jâm-

Glazier, s. جامجی jamjî. [-kâplamak.

Gleam, *s.* شعاع shù“ā”; —, *v.n.*
 پارلامق parlamaq. [àkip-ghèchmek.
 Glide, *v.n.* اقوب کچمک kaymak; قايمق
 Glitter, *s.* پارلايش parlaysish; —, *v.n.*
 پارلامق parlamaq.
 Globe, *s.* کوره kyùré.
 Globular, *a.* کروی kyùrévī. [hàbāb.
 Globule, *s.* حبه hàbbé, دانه dāné; حباب
 Gloom, *s.* قرانلق kàranlık; کدر
 kèder, مغموميت maghmūmiyyèt.
 Gloomy, *a.* قرانلق kàranlık; مغموم
 maghmūm. [tèmjīd-et.
 Glorify, *v.a.* تمجيد ا hamd-et, حمد ا
 Glorious, *a.* نامدار nāmdār, مشهور
 mèshhūr; رونقلو rèvnàkli.
 Glory, *s.* حمد hàmd; مجد mèjd;
 شان shān, رونق rèvnàk; شوکت shèvkèt;
 شهرت shùhrèt.
 Gloss, *s.* جلا jilā, پارلاق parlaklık;
 — over, *v.a.* اورتماق irtmek.
 Glove, *s.* الدوانلق (èldivèn), الدوانلق
 (èldivènlik). [àtèsh-késsilmek.
 Glow, *v.n.* يانماق yànmak, اتش کسماق
 Glue, *s.* طوتقال tütqāl; — *v.a.*
 طوتقال ايله ياپشدرماق tütqāl-ila-yà-
 pishdirmak.
 Glutton, *s.* اوبور òbur, اکول èkyūl.
 Gluttony, *s.* اوبورلق òburlik.
 Gnat, *s.* سوری سنک sivri-sinek.
 Gnaw, *v.a.* کهرمک ghèmirnek.
 Gnomon, *s.* “izādé.”
 Go, *v.n.* يوريمک ghitmek, يوريمک
 yürumek; — about, دولاشماق
 dölashmak; باشلامق bāshlamak;
 — abroad, طيشاري چيچمق dèshāri-

-chikmak; طيشاري کتمک dèshāri-
 -ghitmek; طاغلامق dàghilmak,
 نشر اولنماق nèshr - òlunmak; —
 against, قارشو کتمک kārshi-ghitmek;
 بد کلامق béd-ghèlmek; — along,
 همان کتمکده او (hèmen)-ghitmekda-òl;
 — ashore, قره يه چيچمق kāraya-
 -chikmak; قره يه او طورماق kāraya-
 -òturmak; — astray, يوني شاشيرماق
 yòlunu - shàshirmak; فنا يوله صايرماق
 fèna - yòla - sàpmak; — asunder,
 قوپماق kòpmak, کسماق kèssilmek;
 — away, کتمک ghitmek; — back,
 کيرو کتمک ghèri-ghitmek; — back-
 wards, کيرولماق ghèrilémek;
 ترس يوريمک tèrss - yürumek; —
 backwards and forwards, کيدوب
 ghidup-ghèlmek; — down,
 انماق ènmek; باتماق bàtmak;
 — for, کيدوب الماق ghidup-àlmak;
 — forth, نشر اولنماق nèshr-òlunmak;
 دونماق dònmaq; — from, چيچمق
 chikmak; — ayrilmak; —
 ayrilmak; — halves, پايلاشماق pàylashmak;
 — in, کيرمک ghirmek; اچرو کتمک
 àchero-ghitmek; — off, کيدويورمک
 ghidivèrmek; بوزلماق bòzulmak,
 اولماماق òlmamak, اويماماق
 òymamak; کسماق kèssil-
 mek; پاتلاماق àtèsh-àlmak; اتش الماق
 pàtlamak; اوچماق ùchmak; — on,
 دورماماق dürmamak, ايلرو کتمک
 ilèri-ghitmek; قالماماق kàlmamak,
 اويماق òymak; فارغ اولماماق fārigh-òlmamak;
 اولماق òlmak, کيلماق kilmak,

ghiyilmek; — out, طیشاری چیقماق dîshâri-chîkmak; سونمک sùnmeç, کچمک müntâfi-ol; — over, کچمک ghèchmek; اوستندن کچمک ùsstundan - ghèchmek; کچورمک ghyùzdan - ghèchirmek; کزیمک ghèzmek; یوقلاماق yòklamak; — through, ایچندن کچمک ìchindan-ghèchmek; کچورمک ghyùzdan-ghèchirmek; let go the anchor! فونده fònda.

Goad, s. اوکندره ùghèndérè; —, v.a. دورتمک durtmek, دورتشدرمک durtushturmek. [màhàlli-màksūd.

Goal, s. محل مقصود sèr-mènzil, سرمنزل

Goat, s. کچی kèchi; he —, ارکچ òrghech.

Goblet, s. پیاله jām, جام kàdeh, قدح piyālè. [ilāh.

God, s. الله àllāh, تنگری tànghri, اله

Godhead, s. لاهوت lāhūt.

Godly, a. صالح sālîh, دیندار dīndār.

Goitre, s. اور ùr.

Gold, s. التون àltin, زر zèr, ذهب zèheb.

Goldbeater, s. ورقچی varakji.

Golden, a. التون àltin, زرین zèrîn.

Goldfinch, s. سقا قوشی sàka-kùshu.

Gold-lace, s. سرمه sirma.

Goldsmith, s. قویومچی kuyumju.

Gonorrhœa, s. بل صوغوغی bèl-sòghughu.

Good, s. خیر khàyr, ایولک iyilik, فلاح fèlāh; —, a. ایو īyi; یرار yàrar.

Good-humour, s. کیف kèyf; to be in a —, کیفی kèyfi-òl.

Good-humoured, a. کولر یوزلو ghyùler-yùzlu, دارلمز dārilmaz.

Goodly, a. کوزل ghyùzèl; بیوجک biyujèk, خیلی khàyli.

Good-nature, s. ایو طبیعت īyi-tàbī“àt.

Good-natured, a. ایو īyi, تاتلو tàtli, کوزل خویلو ghyùzèl-khùylu.

Goodness, s. ایولک iyilik.

Goods, s. pl. اشیا èshyā, امتعه èmta“à, اموال èmvāl, مال māl.

Goose, s. قاز kàz; tailor's —, اوتی ùtu.

Gooseberry, s. بکطاشی اوزومی bèk-tàshi-ùzumu.

Gorge, s. بوغاز bòghāz; —, v.a. دویورماق døyurmak; طیقماق tìkamak; —ed, p.p. دویومش døyumush; طیقانمیش tìkànmiş; to become —, v.n. دویوماق døyumak; طیقانماق tìkàn-mak.

Gosling, s. قاز پلازی kàz-pàlazi.

Gospel, s. انجیل شریف injīli-shèrīf.

Gossamer, s. شیطان عربسه سی shèytān-“àrabassi. [ènīss.

Gossip, s. بوشبوغاز bòsh-bòghāz; انیس

Gourd, s. قباک kàbak.

Gourmand, s. شکمپرست shikèmpèrèsst.

Gout, s. نقریس nìkrīss.

Govern, v.a. حکومت à hùkyūmèt-et, ضبط و ربط à zàbt-u-ràbt-et, اداره à idārè-et.

Government, s. حکومت hùkyūmèt, ضبط و ربط à zàbt-u-ràbt; اداره idārè, وکلای دولت vùkélā“i-dèvlèt; دولت dèvlèt; وکلا طاقمی vùkélā-tàkimi.

Governor, s. والی vāli, متصرف mùtas-sàrrif, منتسلم mùtèssèllim; lieutenant —, قائممقام kā“im-màkām.

Gown, *s.* (woman's) فستان fîsstan ;
(man's outer) جبهه jùbbé ;
بیمش bînish ; (inner) انتاری èntâri.

Grace, *s.* کرم kèrem, لطف lùtf, عنایت
“inâyèt, احسان ihsân ; لطافت
làtâfèt, نزاکت nèzākèt, حسن hùssn,
ادا èdâ ; دعا dù“â ; تشکر teshèkkyur,
غفران ghûfrân ; your —, ذات عالیلی zâti-
“âlîlêri, ذات دولتلی zâti-dêv-
lêtlêri ; his —, فخامتلو fâkhâmêtlû ;
—, *v.a.* تزینت او tèzyîn-et, زینت-òl.
zînèt-òl.

Graceful, *a.* نازک hùssunlu, حسنلو
nâzik, نزاکتلو nèzākêtlî.

Gracious, *a.* (person) لطیف kèrîm, کریم
làtîf, نازک “inâyètkyâr, عنایتکار
nâzik ; (act or word) لطف و عنایت
کریمانه lùtf-vè-“inâyèt-âmîz,
کَرِیمَانَه kèrîmâné, عنایتکارانه
“inâyètkyârâné, نازکانه nâzîkyâné.

Gradation, *s.* درجه dèréjé ; تدریج tèdrîj.

Gradual, *a.* تدریجی tèdrîjî ; —ly, *ad.*
على التدریج “alé-’t-tèdrîj.

Graft, *s.* اشى âshi, قلم اشیسی kâlem-
-âshissi ; —, *v.a.* اشلاتمق âshlatmak ;
اشلامق âshlamak.

Grain, *s.* دانه dānÉ (tānÉ), حبه hàbbé ;
ذخیره zâkhîrÉ ; تخم tòkhum ; (of
wood) طمر dâmar ; to go against the
grain, ادیمک کوجنه کتمک àdamîng-
-ghyùjuna-ghîtmek.

Grammar, *s.* صرف و نحو sârf-u-nâhv.

Grammar-school, *s.* مکتب عرفان mèk-

Granary, *s.* انبار ànbâr. [teb-i-“îrfân.

Grand, *a.* عظامتو “azā-
mètlî ; طنطنه لو tàntanali.

Grantee, *s.* رجال کباردن بری rijālî-
kîbârdan-bîri, اعظام رجالدن بری
à“âzîmi-rîjâldan-bîri.

Grandeur, *s.* عظامت “azāmèt, طنطنه
tàntana, هیبت hèybèt.

Grandfather, *s.* بیوک بابا bîyuk-bâba,
دده dèdÉ, جد jèdd. [turâk-kèlâm.

Grandiloquence, *s.* طمطراق کلام tòm-

Grandiloquent, *a.* کلامی طمطراق kèlâmi-
-tòm turâk. [بیوک والده bîyuk-vâlidÉ.

Grandmother, *s.* بیوک انا bîyuk-âna,

Grandson, *s.* طورون tòrun, حفید hàfîd,
نمیره nèbîrÉ.

Grand-Vizier, *s.* صدر اعظم sâdr-à“zâm.

Grant, *s.* احسان ihsân ; فرمان fèrmân,
برات bèrât ; —, *v.a.* ویرمک vèrmek,
احسانا ihsân-et ; تسلیم تèsslîm-et,
اعترافا “tirâf-et ; فرضا fârz-et.

Grape, *s.* اوزوم üzüm ; — shot, مسکت
mîsskèt, صالقم sâlkîm.

Grapple with, *v.a.* اوغراشمق ôghrash-
mak, چکشمک chèkishmek.

Grasp, *v.a.* طوتمق tùtmak, قاورامق
kâwramak, قبض کابز-et.

Grass, *s.* اوت ôt.

Grasshopper, *s.* چکرکه chèkirghé.

Grassplot, *s.* چیم chîm.

Grate, *s.* اوجاق ôjak ; اسقاره îsskâra ;
—, *v.a.* رنده لیمک rëndélémek ; —,

عجردامق sùrunmek, سورنمک sùrunmek,
ghîjirdamak ; — on one's feelings,

ادیمک بدینه کتمک àdamîng-bèdîna-
-ghîtmek.

Grateful, *a.* متشكر mùtèshèkkir, شاکر النعمه shākīru-'n-ni'mé.
 Grater, *s.* رنده rëndé.
 Gratification, *s.* ممنونیت mèm-nū-niyyèt, صفا sàfā; نعمت ni'mèt; بخشش bakhshish, احسان ihsān, انعام in'ām; خشنودیت khòsh-nūdiyyèt; حظ hāzz, حظ نفس hāzzi-nèfss.
 Gratify, *v.a.* ممنون mèm-nūn-et, صفا ویرمک khòshnūd-et; صفا sàfā-vèrmek; خوشلاندرمق khòshlandirmak; اجرا hāssīl-et; اجرا ijrā-et; اقتضاسنی اجرا iktizāssini-ijrā-et; اویمق tabi'ol, تابع او ùymak.
 Gratis, *ad.* بادهوا bādi-hèwā (bèdāwa), مجاناً mèjānan.
 Gratitude, *s.* شکر shùkr, تشکر tèshèkkyur, شکرانیت shùkrāniyyèt.
 Gratuitous, *a.* بادهوا bādi-hèwā (bèdāwa).
 Gratuity, *s.* بخشش bakhshish, احسان ihsān, انعام in'ām.
 Grave, *s.* مزار mèzār, قبر kàbr, مقبره màkbéré; —, *a.* (person) اغر àghir, قورقلور tèmkinli; (affair) کورقلور kòrkulur, قورقله جق kòrkulajak; —, *v.a.* قازمق kàzmaq, حاک hākk-et.
 Gravestone, *s.* مزار طاشی mèzār-tāshi.
 Graving-tool, *s.* قلم kàlem.
 Gravity, *s.* (personal) اغر àghir, تمکین tèmkin; (of affairs) قورقله جق بر حال kòrkulajak-bir-hāl; (of substances) ثقلت sàklèt; specific —, ثقلت ذاتیه, sàklèti-zātiyyé.

Gravy, *s.* صو sū. [yàghlamak.
 Grease, *s.* یاغ yàgh; —, *v.a.* یاغلامق
 Great, *a.* بیوک bìyuk, کبیر kèbīr, عظیم "àzīm; چوق chòk; the —, *s. pl.* کبار kibār, کبارطاقمی kibār-tākimi, کبرا kyùbérā; a — many, a — deal, برچوق bir-chòk; — grandfather, دد نک باباسی dèdénig-bābassi; — grandson, طورونک اوغلی tòrunung-òghlu; Alexander the —, اسکندر Isskender-rūmi; Peter the — دلی پترو dèli-Pétro.
 Great-coat, *s.* قپود kapòt. ["àzāmèt.
 Greatness, *s.* بیوککک bìyukluk; عظامت
 Greece (kingdom of), *s.* یونانستان Yūnānisstān; — (ancient) روم rūm.
 Greedy, *a.* اچ کوزلو àch-ghyùzlu; چوق ییر chòk-yèr, اوبور òbūr.
 Greek (in general), *a.* رومی rūm, رومی rūmi; (of the kingdom) یونان yūnān; (language) *s.* رومجه rūmjé.
 Green, *a.* یشل yèshil; خام khām.
 Greengrocer, *s.* سبزواتجی sèbzéwātji.
 Greenhouse, *s.* لیمونلق limònluk.
 Greens, *s. pl.* لحنه làhana.
 Greet, *v.a.* ویرمک سلام sèlām-vèrmek.
 Grey, *a.* قیر kīr; بوز bòz; کومیشی ghyùmishī; قورشونی kūrshunī; —, *s.* — of the morning, صباح ایدینلغی sàbah-àydinlighi; — of the evening, اخشام قرانلغی àkhsham-kàranlighi.
 Greybeard, *s.* اق صقاللو àk-sàkallī.
 Greyhound, *s.* تازی tàzi.
 Gridiron, *s.* اسقاره isskàra.
 Grief, *s.* کدر kèder, درد dèrd, قساوت

kàssāvèt, الم èlem, غم ghām, اندوه èndūh.

Grievance, *s.* موجب تشكى mūjibi-tèsh-èkki; بلا bèlā, درد dèrd; غدر ghàdr; ظلم zūlm.

Grieve, *v.a.* کدر ویرمک kèder-vèrmek; —, *v.n.* کدرا kèder-et, قساوت چکمک kàssāvèt-chèkmek, غم یمک ghām-yèmek, مکدر او mùkèdder-òl.

Grievous, *a.* عظیم والیم “àzīm-vè-èlīm, فنا fèna. [kìzàrtmak.

Grill, *v.a.* اسقارده قزارتمق ìsskàrada-

Grind, *v.a.* (flour, &c.) اوکتتمک ùghut-mek; چکمک chèkmek; (colours, &c.) ازیمک èzmek, سحقا sàhk-et; (iron, &c.) طاشه توتتمق tàsha-tùtmak; (the teeth) غجرد اتمق ghèjirdatmak.

Grindstone, *s.* طاش tàsh, بلاکی bìlèghi, بلاکی طاشی bìlèghi-tàshi.

Gripe, *s.* ال èl, پنجه pènché, قبضه kàbza; —, *v.a.* صیقی توتتمق siki-tùtmak; قارن اغرتتمق kàrn-àghritmak; gripes, *s.pl.* سانجی کارن اغریسی kàrn-àghrissi.

Gristle, *s.* قیقرداق kikirràk. [sànji.

Groan, *s.* ایگلدی ìngilti, انین ènīn; —, *v.n.* ایگلمک ìnglémek.

Grocer, *s.* بقال bàkkāl.

Groin, *s.* قاصق kàssik.

Groom, *s.* اسپر sè'iss, اسپر ìsspir.

Groove, *s.* ییو yīv, yīw.

Gross, *s.* اون ایکی دوزینه òn-iki-dūzina, یوز قرق درت دانه yùz - kirk - durt-(tānē); —, *a.* قبا kàba, فنا fèna, داره سی چیقمامش dàrassi-chèk-mamish.

Grot, Grotto, *s.* مغاره màghara, این ìn.

Ground, *s.* یر yèr, عرصه “àrsa; زمین zèmin; اساس èssāss; موجب mūjib, سبب sèbeb, مناسبت mùnāssébèt; —, *a.* اوکدلمش ùghudulmush; چکلمش dùghulmush, چکلمش chèkilmish, ازلمش èzilmish; —, *v.a.* تأسیسا tè'siss-et; —, *v.n.* (a ship) اوطورمق òturmak.

Grounded, *a.* متأسسی mùté'èsssis, مبتمنی mùbténi; اصلی وار àssli-vār.

Groundless, *a.* دیبسیز dībsiz, اصلی یوق àssli-yòk, بوش bòsh.

Grounds, *s.pl.* تلوی tèlvi, طورطو tòrtu, پوصه pòssa.

Ground-swell, *s.* صالنتی sàlīnti.

Ground-work, *s.* تمل tèmèl.

Group, *s.* کومه kyùmē, بلوک bùluk; —, *v.a.* طوپا tòp-et; —, *v.n.* او طوپا tòp-òl.

Grove, *s.* اورمان òrmàn. [tòp-òl.

Grow, *v.n.* بیومک bìyumek; بویلانمق bòylanmak; سورمک sùrmek; اولمق òlmak, کسلمک kèssilmek.

Growl, *v.n.* خرلامق khèrlamak.

Gruel, *s.* یوان چوربا yàwàn-chòrba.

Gruff, *a.* بوغوق bòghuk; خوینسز khùysuz.

Grumble, *v.n.* سویلنمک sùwèylènnek.

Guarantee, *s.* (person) کفیل kèfīl; (thing) کفالت kèfālèt; رهین rèhīn.

Guard, *s.* (man) یساقجی yàssakji, نوبتجی نوبتجی kàwāss, عسکر “àssker, خاصه خاصه nùbètji; (soldiers) عسکری khāsssa-“àsskèri, عساکر خاصه khāsssa-kiri-khāsssa; (time or duty) نوبت nùbèt; (of a sword-handle) چاپراز

chàpràz ; (of a gun-trigger) قورقونلوق kòrkuluk ; —, *v.a.* صقلامق sàklamak, حفظا hìfz-et, محافظا mūhāfaza-et ; باقمق bàkmaq.

Guard-house, *s.* قوللوق kùlluk.

Guardian, *s.* وصى wàssi ; محافظا mūhāfiz.

Guerilla, *s.* باشى بوزوق bàshi-bòzuk.

Guess, *s.* ظن zànn, تخمين tàkhmīn ; —, *v.a.* بلمك bìlmeq ; تخمينا tàkh-

Guest, *s.* مسافر mùssāfir. [mīn-et.

Guidance, *s.* هدايت hīdāyet ; دلالت dèlālèt.

Guide, *s.* قلاغوز kīlāghuz, دليل dèlīl, هادى hādī, رهنما rèhnumā ; —, *v.a.* يول كوسترتمك yòl-ghyūsstermek ; قلاغوزلوق kīlāghuzluk-et.

Guild, *s.* اصناف èssnāf. [hīlé.

Guile, *s.* غل وغش ghīll-u-ghīsh, حيله

Guilt, *s.* قباحات kābāhāt, جرم jùrm, گناه ghyùnāh.

Guiltless, *a.* قباحاتسىز kābāhatsiz, بيگناه bī-ghyùnāh. [jūnhali.

Guilty, *a.* قباحاتلى kābāhatli, جناحه لو

Guinea-fowl, *s.* بېچ طاوغى bèch-tàwughu.

Guitar, *s.* كيتاره ghitāra.

Gulf, *s.* (bay) كورفز kyùrfez ; (abyss) ورتة vārta, جفرة hūfré.

Gull, *s.* (bird) مارطى mārta ; (dupe) الداتمق shàshkin ; —, *v.a.* شاشكين λdatmaq.

Gullet, *s.* غرتلاق ghèrtlak, بوغاز bòghāz.

Gum, *s.* صمغ sàmgh (zàmk) ; (of the eyes) چپاق chàpak ; (of the teeth) ديش اتلرى dīsh-ètléri ; —, *v.a.* صمغ

اييله ياپشدرمق (zàmk)-ila-yàpishdir-mak.

Gun, *s.* طوپ tòp ; تفنك tufènk (tufèk).

Gun-barrel, *s.* تفنك دميرى tufènk-démiri.

Gun-carriage, *s.* قنداق kùndak.

Gun-cotton, *s.* پاموق باروتى pāmūk-bārūti. [tòpji-bāshi.

Gunner, *s.* طوپچى tòpji ; باشى

Gunpowder, *s.* باروت bārūt.

Gunshot, *s.* (distance) طوپ منزلى tòp-mènzili ; قورشون منزلى kùrshun-mènzili ; — wound, كله ياراسى ghyùllé-yārassi ; قورشون ياراسى kùrshun-yārassi. [chàkmaqji.

Gunsmith, *s.* تفنكچى tufènkji (tufèkji),

Gunstock, *s.* تفنك قونداغى tufènk-kùndāghi.

Gush, *v.n.* فشقرمق fīshkirmak.

Gust, *s.* روزكارك براسمهسى rùzghyāring-bīr-èssmassi ; بوره bòra.

Gut, *s.* باغرضق or بغرضاق bàghirsak.

Gutter, *s.* اولوق òluk, اولاق àwlak.

Guzzle, *v.n.* and *a.* ايچمك ichmek, چاقمق chàkmaq.

Gymnasium, *s.* بدنى تعليمى محلى bēden-tà“līmi-māhàli.

H.

Haberdasher, *s.* خرده فروش khùrdè-fūrūsh.

Habit, *s.* عادت “ādet ; خوى khūy.

Habitable, *a.* او طوريلور òturulur, قابل كابلى kābili-sùknā. [mè‘vā.

Habitation, *s.* مسكن mēsskèn, مأوى

Habitual, *a.* عادت حکمنه کیرمیش "ādet-hùkmuna-ghirmish.

Habituate, *v.a.* الشدرمق àlishdirmak ; — one's self, الشمق àlishmak.

Hack, *v.a.* چنتمک chèntmek ; —, hackney, *s.* بارگیر bārgħīr (bèyghir), کراچی بارگیری kīrāji-(bèyghiri).

Hail, *s.* دولو or طولو dōlu ; —, *v.n.* دولو السلام dōlu-yāghmak ; —, *int.* السلام ess-sèlāmu- "àlèyké ; —, *v.a.* بیورک بیورک دیو قبول ا یورمق chà-yurung-dèyü-kàbūl-et ; چاغرمق chà-yurung-dèyü-kàbūl-et ;

Hale, *a.* دنج dìnj. [ghirmak.

Half, *a.* یارم yàrim ; —, *s.* یاری yàri ; . . . and a half, بچوق . . . būchuk ; —, *ad.* یاری یاری یه yàri-yàriya.

Half-moon, *s.* یارم ای yàrim-ày.

Half-pay, *s.* حضر معاشی hāzar-mà "āshi.

Halfpenny, *s.* اون پاره òn-pārē.

Half-seas-over, *a.* سرخوسجه sèrkhòshjé.

Half-witted, *a.* بوداله būdala.

Hall, *s.* دیوانخانه dīwānkhānē.

Halloo, *int.* ای èy, بکا باق bàna-bāk.

Hallow, *v.a.* مبارک ا tàkdiss-et, مبارک mubārek - et ; رعایت ا ri "āyet - et, مبارک ا tàdd-et ; —ed, مقدس مبارک mubārek, pp. مکدس mù-kàddèss.

Halt, *s.* ایلنیش èylènish ; —, *a.* طوپال tōpal ; —, *v.n.* ایلنمک èylènnek ; اغسیمق àghsimak, طوپاللمق tōpallamak ; —, *int.* حالط hālt.

Halter, *s.* یولار yūlar ; ایپ ip.

Halve, *v.a.* یکی یه بولمک ìkiya-būlmek ; پایلاشمق pāylashmak.

Ham, *s.* بوط bût, قایناق kāynàk ; دوکز dònguz-bùtu-pāss-dirmassi (dòmuz). [ùfāk-kyùy.

Hamlet, *s.* کویچکز kyùyjèghiz, اوفاق کوی

Hammer, *s.* چکچ chèkij ; طوقماق tòkmàk ; sledge —, واریوس vāriyoss ; —, *v.a.* دوکمک dùghmek.

Hammock, *s.* برانده brànda.

Hamper, *s.* قپاقلو سپد kàpakli-sèped ; —, *v.a.* صیقندی ویرمک sīkinti-vèrmek, النی ایاغنی باغلامق èlini-àyaghini-bāghlamak, باغلامق bāghlamak.

Hand, *s.* ال èl, دست dèsst, ید yèd ; ایشجی (man) آدم àdam, نفر nèfer, ایشجی ishji ; (signature) امضا imzā ; hour —, عقرب "àkreb ; minute —, یلقوان yèlkowàn ; —, *v.a.* ویرمک vèrmek ; — over, تسلیم ا tèsslīm-et ; — in hand, *ad.* ال اله ویردک èl-èla-vèrèrek ; على الاتفاق "alé-'l-ittifāk ; to live from hand to mouth, اخشام نه بیه جکنی àksham-nè-yèyé-jéghini-sàbāhléyin-bilmamek.

Handful, *s.* اوج طولیسی āwuj-dolussu.

Hand-grenade, *s.* ال خمبره سی èl-khūmbarassi.

Handicraft, *s.* صنعت sànt "āt.

Handkerchief, *s.* مندیل mēndil, چوره chèvré, یمنی yēmēni, یاغلق yāghlik, مقومه màkrama-(màh-).

Handle, *s.* صاپ sàp, قولپ kùlp, قولاق kùlak, قبضه kàbza ; —, *v.a.* طوتمق tūtmaq, قوللانمق kùllānmak.

Handsome, *a.* کوزل ghyüzèl, کوزل گوزل ghyüsstèrishli, یاقتشقلو yàkshikli.

Handspike, *s.* مانوله mànavèla.

Handy, *a.* (man) هزارفن hèzār-fènn
(hèzārifènd); (thing) راحت ràhat,
قولای kòlay, ایرار ایشه isha-yàrar.

Hang, *v.a.* اصمق àssmak; —, *v.n.*
طولاشمق àssilmak; — about, طولاشمق
dòlashmak; — back, ایلرو کلمامک
iléri-ghèlmamek, کیرو طورمق ghèri-
-dùrmak; — down, صارقمق sàrkmaq;
— out, *v.a.* اصمق àssmak, سرمک
sèrmek; قالدرمق صارقمق sàrkıtmak,
کالدرمق کوسترمک ghyùsstèrmek;
—, *v.n.* صارقمق sàrkmaq; اصلمق
àssilmak; — over, طاشمق tàshmaq;
بر صارقمق sàrkmaq; — together, بری
بیرینی براقمامق bìri-birini-bràkmamak;
— up, اصمق àssmak. [kilj.

Hanger, *s.* قصه جق بر قلیج kùssajek-bir-
Hangman, *s.* جلال jèllād.

Hank, *s.* قنغال kànghal, طره tùrré (tùra).

Hanker after, *v.a.* استمک isstémek,
ارزولمق àrzulamak, آرامق àramak,
اشتیاق چکمک ishtiyāk-chèkmek.

Happen, *v.n.* اولمق òlmak, چیقمق
chìkmak, تصادفا vāki“òl, واقع او
tèssādūf-et, ظهورا zùhūr-et, وقوع بولمق
vùkū“-bùlmak.

Happily, *ad.* سعادتله sà“ādètla; برکت
بیرسونکه bèrèkèt-vèrsin-ki.

Happiness, *s.* سعادت sà“ādèt;
ممنونیت mèmnuñiyèt.

Happy, *a.* ایشی یولونده راحتی بیرنده اولان
ishi - yòlunda - rāhati - yèrinda - òlan,
ممنون sà“īd, مسعود mès“ūd; ممنون
mèmnuñ; مسرور mèsrūr.

Harass, *v.a.* یورمق yòrmak, راحت
راحتسزا rāhat-vèrmamek, ویرمامک
rāhatsiz-et, تعجیزا tà“jiz-et.

Harbour, *s.* لیمان limān, مرسا or
mersà; —, *v.a.* طوتمق tùtmak, بیتاق او
yàtak-òl. [dipòrto.

Harbour-master, *s.* قپتان دیپورتو kàptan-

Hard, *a.* قتی kàti, سرت sèrt, پک pèk;
چتین ghyùch, کوچ siki; صیقی
chètin, مشکل mùshkil; — of belief,
انانمز ghyùch-inànir, کوچ اینانور
inàn-màz; — to be believed, اینانلور
ghyùch-inànilir, اینانلمز inànilmàz;
— of hearing, صاغر sàghir.

Harden, *v.a.* قتیلاشدرمق kàtılashdırmak,
سرتلشدرمک sèrtleşdirmeç,
پکشدرمک pèkishdirmeç; —, *v.n.*
کتیلاشدمق kàtılashmak, سرتلشمک
sèrtleşmek, پکشمک pèkishmek.

Hard-favoured, Hard-featured, *a.* چرکین
chirkin.

Hard-hearted, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz.

Hardihood, *s.* جسارت jèssārèt.

Hardiness, *s.* طیانقلق dāyānıklık.

Hardly, *ad.* همان hèmān (hèmēn);
هیچ مساعده ghyùch-bèlā; کوچ بیلا
hich-mùssā“adé-ghyùss-
terméyerek.

Hardness, *s.* قتیلق kàtılık, سرتلک
sèrtlik; صیقیلق sikiplik; کوچلک ghyù-
chluk, چتینلک chètınlik, مشکللک
mùshkillik, صعوبت sù“übèt.

Hardship, *s.* صیقندی sikiñdi, مشقت
mèshàkkàt.

Hardy, *a.* طیانقلو dāyānıklı, دنج dıñj.

Hare, *s.* طاوشان tàwshan. [kulàk-vèr.
Hark, *int.* دكله dìnglé (dīnÉ), قولاق ووير
Harlot, *s.* فاحشه fāhishÉ.
Harm, *s.* ضرر zàrar, زيان zìyān; —,
v.a. اينجتمك injitmek, ضررا zàrar-et.
Harmless, *a.* ضررسز zàrarsiz. [mùwāfakāt.
Harmony, *s.* تاتلولق tàtlūlq; موافقت
Harness, *s.* قوشم or قوشوم kòshum;
طاقم tàkim; —, *v.a.* قوشمق kòshmak;
طاقمى اورمق tàkimini-wūrmak; —
maker, سراج sàrrāj.
Harp, *s.* چنك chèngh.
Harpoon, *s.* زبكين zìbkin.
Harpooner, *s.* زبكينجى zìbkinji.
Harpichord, *s.* كار قديم پيانو kyàr-kādīm-
-piāno.
Harrow, *s.* چفتجى طراغى chiftji-tàraghi;
—, *v.a.* طرامق tàramak; — one's
feelings, ادمك يوركنى قاناتمق àdam-
ing-yùrèghini-kānatmak.
Harsh, *a.* سرت sèrt.
Hartshorn, *s.* نشادر nishādir; (spirit
of) نشادر روحى nishādir-rūhu.
Harvest, *s.* حصاد hāssād, محصول
māhsūl; — time, بچم وقتى bichim-
wākti, اوراق وقتى òrak-wākti.
Hash, *s.* يحنى yāhni; —, *v.a.* يحنى
yāhni-et.
Haste, *s.* عجله “àjélÉ; چابكلك chà-
biklik, عجله ا “àt; —, *v.n.* عجله ا
“àjélÉ-et, چابك او chàbik-òl.
Hasten, *v.n.* چابك كتمك chàbik-
ghitmek; —, *v.a.* تعجيل ا tà“jīl-et.
Hastily, *ad.* عجله ايله “àjélè-ila, على
العجله “àlè-l-“àjélÉ.

Hasty, *a.* چابك chàbik; صبرسز sàbrsiz,
چابك قزار chàbik-kìzar.
Hat, *s.* شاپقه shàpka.
Hatch, *v.a.* ياورى چيقارمق yàwri-chì-
kàrmak; —, *s.* قپو kàpi; انبار قپاغى
ànbar-kàpàghi.
Hatchet, *s.* بالطه bàlta.
Hatchway, *s.* انبار اغزى ànbar-àghizi.
Hate, *s.* بغض bùghz, عداوت “àdāvēt;
هيچ سومامك nèfrèt; —, *v.a.* هيچ سومامك
hich-sèvmamek; عداوت ا “àdāvēt-et.
Hateful, *a.* منفور mènful, مقبوح màkbūh.
Hatred, *s.* بغض bùghz, عداوت “àdāvēt;
نفرت nèfrèt. [(kibir).
Haughtiness, *s.* تكبر tèkèbbur, كبر kibr
Haughty, *a.* متكبر mùtékkèbbir, كبرلو
kibirli, نوبران nòbràn, فرعون fir “àwn.
Haul, *v.a.* چكمك chèkmek; هيسه
Haunch, *s.* صغرى sàghri. [hīsa-et.
Haunt, *v.a.* طائف او tā'if-ol.
Have, *v.a.* مالك او mālik-òl.
Havoc, *s.* زيان zìyān, خسارت khāssārèt.
Hawk, *s.* اتمهجه àtmaja; —, *v.a.* كزروب
ghèzdirip-sàtmak.
Hawker, *s.* كزريجى بازرگان ghèzdiriji-
Hawser, *s.* پلامار pàlamār. [bàzirghyān.
Hay, *s.* قورو اوت kūru-òt.
Haycock, *s.* اوت يغمينى òt-yìghini.
Haymaking, *s.* اوت بچمك òt-bichmek.
Hayrick, Haystack, *s.* بيوك قورو اوت
biyuk-kūru-òt-yìghini.
Hazard, *s.* بخت bàkht; تصادف tèssā-
duf; —, *v.a.* تهلكه يه قومق tèhlikéyÉ-
Hazardous, *a.* تهلكه لو tèhlikéli. [kòmak.
Haze, *s.* سيس siss, دومان dùmàn.

Hazel, *s.* فندوق fîndîk; —, *a.* کستانه kësstâné-rênkli.

He, *pr.* او ò, اول òl; —, *a.* ارکک èrkek.

Head, *s.* باش bāsh; سر sēr, رأس rē'ss; (of a ship), باش bāsh; (of a cask) تمبرن tēmren; —, *a.* باش bāsh, برنجی birinji; —, *v.a.* باش او bāsh-ol, سرکرده او sērkerde-òl.

Headache, *s.* باش اغریسی bāsh-āghrissi.

Headland, *s.* بورون bürun.

Headlong, *ad.* باش اشاغی bāsh-āshāghi, دیه تقلاب (tèpé)-tàklak.

Head-quarters, *s.* مرکز mērkez.

Headstrong, *a.* سوز د کله مز sùz-dìnglémàz (dìnémàz).

Headway, *s.* یول yol; یوریمه yùruma.

Heal, *v.n.* ایواو īyi-òl; —, *v.a.* ایوا īyi-et.

Health, *s.* صحت sìhhàt, عافیت āfiyyèt; کیف kèyf, مزاج mizāj, عشقکزه tashkingiza; your health! تبه طباع tēb tab.

Healthy, *a.* صاغ sàgh, صاغلام sàghlām.

Heap, *s.* کومه kyùmé, یغین yìghin; —, *v.a.* یغمق yìghmak.

Hear, *v.a.* اشتتمک ishìtmek, استماع àstīmā -et; د کله مک dìnglémek (dìnémek), قولاق ویزمک kùlāk-vèrmek; قبول kàbùl-et, اجابت ijābet-et.

Hearing, *s.* قوت سامعه kùvvèti-sāmi "a; in one's —, اشیتدیگی حالده ishìtdighi-hālda; to give a —, ویزمک izin -vèrup -sùwèyletmek, د کله مک (dìnémek). [mek.

Hearken, *v.n.* قولاق ویزمک kùlāk-vèr-

Hearsay, *s.* مسموعات mèssmū "āt.

Heart, *s.* یورک yùrèk, قلب kàlb, دل dīl; (of a plant) کوبک ghyùbèk; (middle) اورطه or اورته òrta; by —, ازبردن èzbèrden; to learn by —, *v.a.* ازبرلمک èzbèrlémek.

Heart-breaking, Heart-rending, *a.* آدمک àdamèng-yùrèghi-dāyan-màz.

Heart-broken, *a.* شکسته دل shikèssté-dīl.

Hearth, *s.* اوجاق òjak. [انصافسز ànsāfsiz.

Heartless, *a.* انسانیتسز ànsāniyyètsiz,

Heart's-ease, *s.* هر جائی بنفشه hēr-jā'ī-bènèfshé (mènèkshé).

Hearty, *a.* قوی kàwī, صاغلام sàghlām; صمیمی sāmīmī, یورکدن yùrèkdan.

Heat, *s.* سیجاق sījāk, سیجاقلق sījāklīk, قیزغینلق qizghinlīk; —, *v.a.* استمق issìtmak, قیزدیرمق kizdirmak, تسخین tèskhīn-et. [کتابسز کافر kitàbsiz-kyāfir.

Heathen, *s.* and *a.* کاور ghyàwr, کافر kyāfir,

Heave, *v.a.* اتمق àtmak; —, *v.n.* باش اورمق bāsh-wùrmak.

Heaven, *s.* جنّت jènnèt, فردوس firdāvss.

Heavy, *a.* اغر āghir, ثقیل sàkīl.

Hectic, *a.* ورملو vèremli; — fever, کیزلو گیزله ghizli-issìtma.

Hedge, *s.* چیت chit.

Hedgehog, *s.* اوفاق کرپی ùfāk-kīrpi.

Heed, *s.* دقت dikkāt, تقید tàkàyyud, دقت قید kàyd; —, *v.a.* and *n.* دقت دقت dikkāt-et, قید قید kàyd-et.

Heel, *s.* اوکچه ùkché; — over, *v.n.* یاتمق yàtmak; —, *v.a.* یاترمق yàtirmak.

اوتته بری ùtÉ-bèri ; تڪ تڪ tèk-tèk ;
 here is, اشته ìshtÉ, نا nà. [būralara.
 Hereabouts, *ad.* بورالردہ būralarda,
 Hereafter, *ad.* بوند نص کره būndan-
 -sòngrā ; بعد الموت bà“dÉ-’l-mèvt ;
 —, *s.* آخرت ākhirèt.
 Hereby, *ad.* بومناسبتله bū-mùnāssé-
 bètla ; بو واسطه ايله bū-wāssità-ila.
 Hereditary, *a.* متوارث mèvrūss,
 mùtévariss ; ولى عهد vāriss ;
 ولى عهد vèli-“àhd.
 Herein, *ad.* بوندده būnda ;
 بوندن būndan ; بوگا būnga ;
 بونی būnu.
 Hereof, *ad.* بونك būnūn.
 Hereon, *ad.* بونك اوزرينه būnūn-ùzerinÉ.
 Heresy, *s.* ضلالت dālālèt,
 شيعه shī“à, اعتزال ì“tizāl.
 [mù“tèzil.
 Heretic, *s.* معترزل, ضال dāll,
 شيعى shī“i.
 Heretofore, *ad.* شمدى به قدر shìmdiya-
 -kàdar, شمدى به کلنجه shìmdiya-
 -ghèlinja ; از قديم èz-kādīm (ab
 antiquo), اوتته دنبرو ùtÉdan-bèri.
 Herewith, *ad.* (inclosed) لفا lèffan,
 ملفوفا mèlfūfan.
 Heritage, *s.* ميراث mīrāss.
 Hermaphrodite, *s.* خنشى khùnsà.
 Hermetically, *ad.* هيچ هوا الميه جق صورتله
 hìch-hèwā-àlmayajak-sūrètla.
 Hermit, *s.* منزوى mùnzévi.
 Hermitage, *s.* عزلتخانه zāvīyyÉ,
 زاويه zāviyyÉ, [ùzletkhānÉ.
 [fètk-“illètì.
 Hernia, *s.* قاصق ياريغي kàssik-yàrigi,
 Hero, *s.* يگيت yìghit, بهادر bāhādir ;
 محكى فيه màhkiyun-fih.

Heroic, *a.* بهادرانه bāhādirānÉ.
 Heroine, *s.* بهادر قارى bāhādir-kāri ;
 محكيه فيها màhkiyetun-fihā.
 Heroism, *s.* يگيتلك yìghitlik.
 Hers, *pr.* انكى àning, ònung ;
 انكى àninkki, ònungku.
 Herself, *pr.* كندى kèndi, كنديسى
 kèndissi, كنديسىنى kèndissini.
 Herzegovina, *s.* هرسك Hèrsèk.
 Herzegovinian, هرسكلو Hèrsèklì.
 Hesitate, *v.n.* باقمق bākinmak ;
 تردددا tèrèddud-et ;
 تأحرا tè“èkhkhur-et ;
 نه ياپه جغنى ìsstémamek ;
 استمامك ìstémamek ;
 بلمامك nè-yàpajaghini-bilmamek ;
 سويليه جكنى شا شرمق sùwèyléyÉ-
 jéghini-shàshirmak. [shùbhÉ.
 Hesitation, *s.* تردد tèrèddud ;
 شبهه shùbhé.
 Heterodox, *a.* مخالف ùmmèta.
 Hetman, *s.* هتمان hètman. [mùkhālif.
 Hew, *v.a.* يارمق yārmak ; — down,
 v.a. كسمك kèssmek ;
 يره يقمق yèra-yìkmaq.
 Hexagon, *s.* سدس mùssèddèss.
 Hiatus, *s.* اراتق àralik.
 Hibernate, *v.n.* قيشلامق kishlamak.
 Hibernation, *s.* قيشلامه kishlama.
 Hiccough, Hiccup, *s.* حانچقرق hìnchki-
 rik ; —, *v.n.* حانچقرمق hìnchkirmak.
 Hide, *s.* درى dèri ; —, *v.n.* صقلانمق sàk-
 lanmak, كيزلنمك ghizlènnek ; —, *v.a.*
 صقلانمق sàklamak, كيزلمك ghizlémek.
 Hideous, *a.* پك چركين pèk-chirkin,
 كره المنظر kèrihu-’l-mānzàr.
 Hieroglyph, Hieroglyphic, *s.* صورتلو يازى
 sūrètlu-yāzi-ìshāreti.

High, *a.* مرتفع *yüksək*, "سامی *mürtèfi*", بالا *bālā*; "عالی *ālī*", سامی *sāmī*, رفیع *rèfī*; طولغون *dòlghun*, طاشقین *tàshkin*; جوشقون *jòshkun*, چوق *chòk*, پک *pèk*; the Most High, *s.* حق تعالی *hàkk-tà'ālā*; — tide, — water, مد کاصل *mèdd kyāmil*.

Highland, *a.* طاغلق يره مخصوص *dàghlik-yèra-màkhsūss*, طاغی *dàghī*.

Highlander, *s.* طاغ آدمی *dàgh-ādami*; — *s. pl.* طاغ اها ایسی *dàgh-àhālissi*.

Highlands, *s. pl.* طاغلق يیرلر *dàghlik-yèrlər*, طاغستان *dàghistān*.

Highly, *ad.* چوق *chòk*, خیلی *khàyli*.

Highness, *s.* یوکسکلیک *yüksèklik*; شوکت مآب *shèvkət - mà'āb*; شوکت ملو *shèvkètlū*.

Highway, *s.* جاده *jāddé*, یول *yòl*, شاهراه *tàrīki - 'āmm*, طریق عام *shāhrāh*.

Highwayman, *s.* یول کسیجی *yòl-kèssiji*, قاطع الطريق *kāti "u-'t-tàrīk*.

Hill, *s.* دپه *dàgh*, (tèpé).

Hillock, *s.* دپه (tèpé).

Hilly, *a.* طاغلق *dāghlik*.

Hilt, *s.* قبضه *kābza*.

Hind, *s.* کویلو *dishi-ghèyik*; کیشی کیك *kyùylu*; —, *a.* ارد *àrd*, قیچ *kìch*.

Hinder, *a.* کیرونده کی *ghèriki*, کیرونده کی *ghèridéki*; —, *v.a.* مانع او *māni -òl*, قوما مق *bràkmamak*, برامق *kòmak*, ویرمک *sèkté-vèrmek*.

Hinderance, Hindrance, *s.* مانع *māni*, "سکتە *sèkté*.

Hindmost, Hindmost, *a.* ال کیرونده کی *èng-ghèridéki*.

Hindoo, *s.* هندی *hìndī*. [lissāni.

Hindoostanee, *s.* هند لسانی *Hìnd-*

Hinge, *s.* رزه *rèzé*; منتشه *mèntéshé*;

—, *v.n.* دونمک *dùnmek*; باقمق *bàkmak*.

Hint, *s.* اورتیلو افاده *ùrtulu-ìfādé*, ایما

imā; —, *v.a.* اورتیلو افاده *ùrtulu-*

-ìfādé-et, ایما *imā-et*.

Hip, *s.* قالچه *kālcha*.

Hire, *s.* کرا *kirà*; —, *v.n.* کرایه ویرمک

kiràya-vèrilmek; —, *v.a.* کرایه ویرمک

kiràya - vèrmek; کرایه طومتق *kirà-*

-ila-tùtmak; — out, کرایه ویرمک

kiràya-vèrmek. [àningki, ònungku.

His, *pr. a.* انک *àning*, ònung; انکی

Historian, *s.* مورخ *mùvèrrikh*.

History, *s.* تواریخ *tārīkh*, تواریخ

tāwārīkh (pl.); حکایه *hikyāyé*.

Hit, *v.a.* اورمق *wùrmak*; دکمک

dèghmek, اصابت *issābet-et*.

Hither, *ad.* برو *bèri*, برویه *bèriya*, بو یانه

bù-yàna, بو طرفه *bù-tàrafa*.

Hitherto, *ad.* شمدی یه قدر *shimdiya-*

-kādar, بو زمانه کلنجه *bù-zāmāna-*

-ghèlinja. [kòwani.

Hive, *s.* قوان *kòwan*, اری قوانی *àri-*

Hoarfrost, *s.* قراغی *kàraghi*.

Hoarse, *a.* سسی قصلمش (person) *sèssi-*

-kìssilmish; بوغوق (voice) *bòghuk*.

Hoary, *a.* اق *āk*, اغارمش *agharmish*,

Hobgoblin, *s.* زبانی *zèbānī*. [kìr.

Hock, *s.* بر نوع شراب *bìr-nèv - 'i-shèrāb*.

Hocus-pocus, *s.* حيله *hīlé*.

- Hod, *s.* تکنه tèkné.
- Hodge-podge, *s.* بر نوع طعام bìr-nèv“i-tà“ām; قارشقلق kārishīklīk.
- Hoe, *s.* چاپه chāpa. [(dòmuz).
- Hog, *s.* ایغدش طوکز ighdish - dōnguz
- Hogshead, *s.* بیوک فوچی bìyuk-fīchi, مانجانه mājāna. [chīkārmaḵ.
- Hoist, *v.a.* چیقارمق kāldirmak, قالدیرمق
- Hold, *s.* توتوش tūtush, قبض kābz, ضبط zābt; (ship's) انبار ànbār; —, *v.a.* ضبط ا, قبض kābz-et, توتتمق tūtmak, zābt - et; بر اقساممق brākmamak, صالیویرمامک sālīvèrmamek; — back, *v.n.* کیرو طورمق ghèri-dürmak; —, *v.a.* الیقومق àlikòmak; — forth, *v.n.* اوزاتمق ùzātmak; — و عطا và“z-et; —, *v.a.* اوزاتمق ùzātmak; — in, ضبطا zābt-et; — on, *v.n.* بر اقساممق brākmamak, واز کچمامک vāz-ghèchmamek; — one's breath, nèfessini-hābss-et; — one's tongue, سوسمق sūssmak; اغزینی àghzini-kāpamak, قیامق dīlini-tūtmak; — out, *v.n.* طیانمق dāyanmak; —, *v.a.* اوزاتمق ùzātmak; ایرادā irād-et; — true, — good, *v.n.* قول صحیح او kāvli-sāhīh-òl; — up, *v.n.* قالدیرمق àchīlmak; —, *v.a.* قالدیرمق kāldirmak; — with, سوزده sūzda-bèrābèr-òl.
- Hole, *s.* دلیک dèlik, سوراخ sūrākh; قوبی kūyu, چقور chūkur.
- Holiday, *s.* تعطیل tà“tāl; یورتی yörtü.
- Holland, *s.* فلمنک مملکتی filémènk-mèmlèkèti.
- Hollander, *s.* فلمنک filémènk.
- Hollow, *a.* محجوف ichi-bòsh, بوش mùjèvf; چقور chūkur, اویوق òyuk; —, *s.* چقور chūkur; —, *v.a.* قازمق kāzmaḵ, اویمق òymak.
- Holy, *a.* مقدس mù-kāddèss, شریف shèrif, مبارک mùbārek; — Ghost, روح القدس rūhu-'l-kūduss, — Land, داری فلسطین dāri-filastīn.
- Homage, *s.* “ārzi-“ùbū-dīyyèt; عرض عبودیت “ùbū-dīyyèt, بندگی bēndēghī.
- Home, *s.* او èv; وطن wātān; —, *ad.* ایرینه yèrina, یزنده yèrinda; اوه èva.
- Homely, *a.* قباچه kābaja; چرکینچه chīrkinja; فقراچه fūkarāja. [pilmish.
- Home-made, *a.* اوده یاپلمش èvda-yā-
- Homeward, *a.* اوه طوغری èva-dòghru; کندی وطنه طوغری kēndi-vwātanina-dòghru. [kēndi-vwātanina-dòghru.
- Homeward-bound, *a.* کندی وطنه طوغری
- Homicide, *s.* قاتل kātīl; قتل kātīl.
- Homogeneous, *a.* متجانس mùtajāniss.
- Homogeneousness, *s.* تجانس téjānus.
- Hone, *s.* یاغ بلکیسی yāgh-bilèghissi.
- Honest, *a.* (person) اهل عرض èhli-“èrz, امین èmīn; طوغری dòghru, تمیز èmīn; (living) حلال hālāl. [luk.
- Honesty, *s.* طوغریلق “èrz; عرض dòghru-
- Honey, *s.* بال ènghyubīn, انکبین bāl, عسل èssel; — comb, چیک بال chīgh-bāl; — dew, ترنکبین tèrèng-ghyubīn; — suckle, حانم الی hānim-èli.
- Honorarium, *s.* عآده ā'idé. [bā-pāyé.
- Honorary, *a.* باپایه i“tibārī, اعتباری

Honour, *s.* استقامت *isstikāmèt*, عرض *‘èrz*, ناموس *nāmūs*; شان *nām*, نام *shān*; عزت *‘izzèt*, شرف *shèref*; —, *v.a.* احترام *ihtirām-et*, صایمق *sāymak*; تبحیل *tèshrif-et*, تبحیل *tèbjil-et*.

Honourable, *a.* (person) تمیز *tèmiz*, طوغری *dòghru*, مستقیم *mùsstakīm*, صاحب ناموس *‘èrz-èhli*, نجیب *shèrif*, شریف *sāhib-nāmūss*; باعث شرف *bā‘issi-nèjīb*; (thing) دولتو *dèvlètli*, —, shèref; the Right —, دولتو *dèvlètli*.

Hood, *s.* باشلق *bāshlik*, قوقولته *kùku-*

Hoof, *s.* ظفر *zifr*, طرف *tarnak*: [lèta.

Hook, *s.* چنگل *chènghel*; قانجه *kānja*; ایلک *ilik*; اولطه *òlta*, زونقه *zònka*; —, *v.n.* ایلکلمک *ilishmek*; ایلکلنمک *iliklènnek*; —, *v.a.* ایلشدرمک *ilishdirmek*; ایلکلیمک *iliklémek*.

Hoop, *s.* چنبر *chènber*; حلقة *halka*.

Hooping-cough, *s.* بوعجه اوکسرك *bògh-maja-ùksuruk*.

Hope, *s.* امید *ùmīd*, اوموت *ùmūt*; —, *v.a.* امید *ùmīd-et*, اوممق *ùmmak*, مأمول *mè‘mūl-et*.

Horizon, *s.* افق *ùfuk*.

Horizontal, *a.* افقه موازی *ùfukî*, افقه موازی *ùfuka-mùwāzi*.

Horn, *s.* بوینوز *bòynūz*; بوری *bòrū*.

Horoscope, *s.* زائجه *zā‘ijé*.

Horrible, Horrid, *a.* پک فنا *pèk-fèna*, پک چرکین *pèk-kèrīh*, پک کریه *pèk-chirkin*, پک قورقولو *pèk-kòrkulu*, پک مهیب *pèk-mākhūf*, پک مخوف *pèk-mūhīb*.

Horror, *s.* (active) کراحت *kèrahèt*; هیبت *hèybèt*; (passive) قورقو *kòrkū*, تنفر *nèfrèt*, دهشت *dèhshèt*, تنفر *tènèffur*.

Horse, *s.* ات *àt*; بارگیر *bàrgիր* (*bèy-ghir*); اتلو *àtli*; سواری *sùwāri*; clothes —, قفس *kāfess*; blood —, جنس ات *jìnss-àt*; led —, يدك *yèdek*; light —, خفیف اتلو عسکری *khàfif-àtlu-‘asskeri*; race —, قوشی اتی *kòshu-àti*. [Àt-Àlishdiran-jānbāz.

Horse-breaker, *s.* ات الشدیران جانباز *àt-shēdirān-jānbāz*.

Horse-cloth, *s.* چول *chūl*, چول *jūll*.

Horse-dealer, *s.* ات جانبازی *àt-jānbāzi*.

Horse-guards, *s.* سواری عسکر خاصه سی *sùwāri-‘assker-khāssassi*; سر عسکر *sèr-‘assker-kāpissi*.

Horseman, *s.* اتلو *àtli*; جندی *jīndi*, بنیجیلیک *bīnijilik*. [بنیجیلیک *bīnijilik*.

Horsemanship, *s.* جندیلیک *jīndilik*.

Horse-shoe, *s.* نعل *nā‘l* (*nāl*).

Hose, *s.* چوراب *chòrab*; خرطوم *khòr-*

Hosier, *s.* چورابجی *chòrabji*. [tum.

Hospitable, *a.* غریب پرور *ghàrīb-pèrvèr*, مهمان نواز *mèhmān-nùwāz*.

Hospital, *s.* خسته خانه *khāssta-khāné*, اسپتالیه *isspitālya*.

Host, *s.* خانه صاحبی *khāné-sāhibi*; مسافر *mùssāfir*; اردو *òrdū*.

Hostage, *s.* رهین *rèhīn*, کریو *ghiriv*.

Hostile, *a.* دشمن *dùshmèn*.

Hostility, *s.* دشمنلیک *dùshmènlik*; —ties, *s. pl.* حرب *hàrb*.

Hot, *a.* سیجاق *sìjak*; قیزغین *kìzghin*; حرارتلو *hàrārètli*; حار *hàrr*, گرم *ghèrm*.

Hotel, s. لوقانده lòkànda.

Hothouse, s. صوبه sòba. [-àrd-dìzi.

Hough, s. حيوانك ارد ديزى hàywāning-

Hound, s. زغر zàghar.

Hour, s. ساعت sā“at; وقت wàkit,
زمان zàmān.

Hourglass, s. قوم ساعت kùm-sā“at.

House, s. خانه kònak, قوناق èv,
khānÉ, بيت bèyt, دار dār; —, v.a.
اورتى التنه قومق ùrtu-àltina-kòmak;
ايچرو المق ichèri-àlmak.

House-breaker, s. خرسز khìrsiz.

Household, s. او طاقمى èv-tākimi,
چولق چوجق èv-ùshàklari,
اهل و عيال èhl-u-
“àyāl; — stuff, اشيا èshyā,
اثاث èssāss.

Householder, s. او صاحبي èv-sāhibi.

Housekeeper, s. كتحدا قادين kètkhudā-
kàdin.

Housekeeping, s. او اداره سى èv-ìdārèssi.

Housemaid, s. بسلامه bèsslémÉ.

Hovel, s. قولبه kùlùbÉ.

Hover, v.n. طولاشمق dòlashmak;
قناد اوستنده àyrilmamak;
دورمق kànad-ùsstunda-dürmak.

How? ad. نه درلو nè-dùrlu (tùrlu),
نه صورتله nè-sūrètla,
نه وجهله nè-vèjhla; نقدر nàkadar;
— much? نقدر nàkadar; — many?
قاچ kàch, نقدر nàkadar; — many
times? قاچ دفعه kàch-kèrrÉ,
قاچ نوبت kàch-nùbèt,
قاچ سفر kàch-sèfer; — long?
نقدر nàkadar, نه مدت nè-mùddèt; —

often? — frequently? قاچ وقتده بر
kàch-wàkitda-bir.

However, c. ولكن vè-lākin, وينه vè-yinÉ,
ينه yinÉ (ghènÉ), عما “àmmā;
مع مافيه mà“a-mā-fih, بونكله برابر bün-
nungla-bèrābèr; —, ad. هر نصل hèr-
nàssl, نصل nàssl; هر نقدر hèr-nàka-

Howitzer, s. اوبوس òboss (kùbuz). [dar.

Howl, s. اولويش ùluyush; —, v.n.
اولومق ùlumak.

Howsoever, ad. هر نصل hèr-nàssl,
هر نقدر hèr-nàkadar.

Huckster, s. مادراباز màdrabāz,
قولتجى kòltukju, كزدرجى ghèzdiriji.

Hue, s. رنگ rènk, لون lèvn.

Hug, s. صارلمق sàrilmak;
—, v.a. صارلمق sàrilmak;
يقين صوقلمق yàkin-sòkul-
mak.

Huge, a. قوجه مان pèk-biyuk,
كؤجامان kòjamān, مفرط mèfrèt,
عظيم “àzīm.

Hulk, s. قشلايه چويرلمش كمى kishlaya-
-chèvirilmish-ghèmi; — about, v.n.
سورتنمك sùrtunmek.

Hulks, s. پرانغه pràngha.

Hull, s. تكنه tèknÉ.

Hum, s. ترنم àri-sèssi;
ارى سسى àri-sèssi; —, v.n. اوتمك ùtmek;
ترنم ا ترننم-تèrènnun-et.

Human, a. آدمى àdémī,
بشرى bèshèrī, انسانى ìnsānī,
مردى mèrdī; a —
being, انسان ìnsān.

Humane, a. مشفق ìnsāniyyètli,
انسانيتلو ìnsāniyyètli,
شفقتلو shàfakàtli.

Humanity, s. انسانيت ìnsāniyyèt,
بشریت bèshè-
shàfakàt; شفقش shàfakàt;

- rìyyèt, ناسوت ìnsān-hāli ; ناس نāssūt ; ناس nāss.
- Humble, *a.* الچق کوللو òlchàk-ghyùn-gullu, متواضع mùtewāzi, کمتر kēm-tèr ; کمترانه kēm-tērānē, فقیر fākīr, کبرینی nāchīzānē ; —, *v.a.* کبرینی بورنی از مک kībrini-kārmak, بۆرنونو-èzmek.
- Humbug, *s.* یالانجی yālānji, یالان yālan.
- Humid, *a.* رطوبتو rūtūbètli.
- Humidity, *s.* نم nēm, رطوبت rūtūbèt.
- Humility, *s.* وضوع tēwāzu, “وضوع wūzū”, خشوع khūshū.
- Humour, *s.* خوی khūy, خلق khūlk, طبیعت tābī“àt ; خلط khilt (*pl.* àkhlāt) ; صو sū.
- Hump, Hunch, *s.* قانبور ùrghyuj ; قانبور kānbur ; — backed, قانبور kānbur.
- Hundred, *a.* یوز yūz, مائه or مئه mī‘é, صد sād.
- Hunger, *s.* “جوع àchlīk, اچلق àchlīk, اچ او. v.n. گرسنگی ghyūrissnéghī ; —, v.n. اچ-òl.
- Hungered, Hungry, *a.* جائع àj, اچ àj, “جائع jā‘i”, گرسنه ghyūrissné.
- Hunt, *s.* ارایش àva-ghīdish ; ارایش àrayish ; —, اوینه کتمک àvīna-ghītmek ; ارامق àramak.
- Hunter, *s.* اواتی àv-àti, اوجی àvji.
- Huntsman, *s.* اوجی باش àvji-bāshi.
- Hurricane, *s.* قسرغه kāsīrgha (sākīrgha).
- Hurry, *s.* عجله “àjélé ; —, *v.n.* عجله àjélé-et ; —, *v.a.* عجله ایتدرمک àjélé-èt dirmek, “عجله تا تعجیل àjélé-èt dirmek, ta“jīl-et.
- Hurt, *s.* یاره zàrar, زیان zīyān ; یاره yàra ; دوکلمش قیرلمش dùkulmush-kīrilmish ; —, *v.n.* اچیمق àjīmak ; —, *v.a.* اچتمق àjītmak ; اینجتمک ìnjītmek.
- Hurtful, *a.* ضررلو zàrarli, مضر mùzīrr.
- Husband, *s.* شوهر kòja, زوج zèvj, شهنه shèvhèr ; sister’s —, انشته ènishté ; wife’s sister’s —, باجنانق bàjanàk, باجنانق bàjanàkh, باجنانق bā-jènāh ; —, *v.a.* از قوللانمق idāré-et, از قوللانمق àz-kūllānmak.
- Husbandman, *s.* اهلی چفتجی chīftji, اهلی چفتجی zèhli-zīrā“àt.
- Husbandry, *s.* چفتجیلک chīftjīlik, حراست zīrā“àt, حراست and حراثت hīrāssèt, فلاحه fèlāhāt.
- Hush, *int.* صوصمق sūss ; —, *v.n.* صوصمق sūssmak ; —, *v.a.* صوصدومق sūssdur-
- Husk, *s.* قبوبق kābuk. [mak.
- Hut, *s.* کولبه kūlūbē.
- Hyacinth, *s.* سنبل sūnbul (zūnbul).
- Hybrid, *s.* ملز mèlez ; —, *a.* ملز mèlez.
- Hydrogen, *s.* مولدالما mùwèllidu-‘l-mā.
- Hydrophobia, *s.* قدوز kūdūz.
- Hyena, *s.* سرتلان sīrtlān.
- Hymn, *s.* الاهی ilāhī.
- Hyperbola, *s.* قطع زائد kāt“i-zā‘id.
- Hyperbole, *s.* مبالغه mùbālīgha.
- Hypocrisy, *s.* ریا rīyā, ایکی یوزلولک ìki-yūzluluk.
- Hypocrite, *s.* مریبی rīyākūyār, مریبی mùrāyī, ایکی یوزلو ìki-yūzlu.
- Hypothenuse, *s.* وترقائمه vèteri-kā‘imē.
- Hypothesis, *s.* فرض fārz, تقدیر tàkdīr.

I.

I, *pr.* بن bèn.

Ice, *s.* بوز bùz.

Iceberg, *s.* بوز اطه سی büz-âdassi. [durma.

Ice-cream, *s.* سوتلو طوکدرمه sùtlu-dòng-

Idea, *s.* فکر fikr ; تخيل tàkhàyyul ; تصور

tàssàvvur, مطالعه mùtāla “à ; ظن zànn ;

I have an idea, عقلمه بر شى كليور

“àklīma-bīr-shèy-ghèliyor, بر شى تصور

bir-shèy-tàssàvvur-ètdim.

Ideal, *a.* ظنى zànnī, تصورى tàssàvvurī,

تخيلى tàkhàyyulī.

Identify, *v.a.* بلمك bilmek, سچمك

sèchmek, تاشخيصا tànimak, طانيمق

Idiot, *s.* بوداله būdāla. [tèshkhīss-et.

Idle, *a.* بوشده bōsh, اشسز ishshiz,

bōshda ; —, *v.n.* اشسز طورمق ishshiz-

dürmak ; —, *v.a.* بوش كچورمك bōsh-

-ghèchirmek.

Idleness, *s.* بوشلىق ishshizlik, اشسزلك

bōshluk, عطالت “atālèt. [sūrèt.

Idol, *s.* بت (püt), صنم sànem, صورت

Idolater, *s.* بتپرست pütpérèst ; —s,

s. pl. عبده اصنام “àbédè‘i-àssnām,

عبده اوئان “àbédè‘i-èvsān.

Idolatry, *s.* بتپرستلىق pütpérèstlik,

پرستش اصنام pèrèstishi - àssnām,

عبادت اوئان “ibādèti-èvsān.

If, *c.* اكر ègher, ègher ; (even though)

ولو vè-lèv.

Ignite, *v.n.* المق àlmak, طوتشمق tütush-

mak ; —, *v.a.* طوتشدرمق tütushdur-

mak ; اتش ويرمك àldirmak ;

آتش-vèrmek.

Ignominious, *a.* رذيل rēzīl, رسواى rùssvāy.

Ignominy, *s.* رسوايلىق rēzālèt, رسوايلىق

rùssvāylīk.

Ignorance, *s.* جهالت jèhālèt, جهل jèhl,

معلوماتسىزلىق mà “lūmātsizlik.

Ignorant, *a.* جاهل jāhil, معلوماتسىز

mà “lūmātsiz.

Ill, *s.* فنالق fēnalīk ; ضرر zàrar ; بلا bèlā,

خسته khāssta, —, *a.* فنا fēna ; درد dèrd ;

مزا جسز kèyfsiz, كيفسىز

Ill-bred, *a.* قبا kàba. [mizājsiz.

Illegal, *a.* يولسىز yòlsuz, غير مشروع ghàyri-

-mèshrū “, قانونه مغاير kànūna-mū-

Illegible, *a.* اوقمىز òkunmaz. [ghāyir.

Illegitimate, *a.* پيچ pīch ; يولسىز yòlsuz ;

حرام hārām.

Illicit, *a.* يساسق yàssāk, ممنوع mèmnu “,

يولسىز yòlsuz ; حرام hārām.

Illnature, *s.* بدخوى bèd-khūy.

Illness, *s.* كيفسىزلىق khāsstalīk, خسته لق

kèyfsizlik, مزا جسزلىق mizājsizlik.

Illuminate, *v.a.* قنديل دوناتمق kàndīl-

-dònatmak ; ايدىنلىق àydinlīk-et,

تدهيب tēnvīr-et ; (a book) تدهيب

tèzhīb-vè-tèzyīn-et.

Illumination, *s.* قنديل دوننامسى kàndīl-

-dònanmassi.

Illustrate, *v.a.* ميسال كتورمك mìssāl-

-ghètirmek, تمثيل tèmshīl-et.

Illustration, *s.* رسم rèssm.

Illustrious, *a.* عالى تبار mèshhūr ; مشهور

“ālī-tèbār. [“àdāvèt, غرض ghàraz.

Illwill, *s.* دشمنلىك dūshmènlik, عداوت

Image, *s.* صورت sūrèt, تصوير tàssvīr,

“àyn, عيىن mùjèssèm ; مجسم

Imaginary, *a.* بوش bòsh, دېسز dībsiz ;
تخیلی tàkhàyyulī, ظنی zànnī.

Imagination, *s.* متخیله mùtakhàyyilÉ,
قوت متخیله kùvvèti - mùtakhàyyilÉ ;
عقل “àkl, فکر fikir, تفکر tètèkkyur,
ظن tàssàvvur, تخیل tàkhàyyul ;
ظن zànn, قورنتی kùruntu, مراق mèrāk.

Imagine, *v.a.* تصوراً tàssàvvur-et, تخیلاً
tàkhàyyul-et ; قورمتی kùrmak, عقلنه
“àklina-ghètirmek.

Imbecile, *a.* بوداله būdala.

Imbecility, *s.* بودالalık.

Imbibe, *v.a.* ایچمک içmek.

Imitate, *v.a.* عینینی یاپمق tàklīd-et,
“àynini-yàpmak.

Imitation, *s.* تقلید tàklīd.

Immaterial, *a.* غیر هیولانی rūhānī,
ghàyri - hèyyulānī ; پکده لڑومی اولمیان
pèkda - lüzūmi - òlmayan ; پکده ضرری
pèkda - zàrari-òlmayan ; it is
— which, قنغیسی اولور ایسه اولسون
kànghissi-òlursa-òlsun ; — — — how,
نصل اولور ایسه اولسون
nàssl-òlursa-òlsun.

Immature, *a.* خام khām, ناپخته nà-
-pùkhtÉ.

Immediate, *a.* Immediately, *ad.* در عقب
dèr - “àkab, اول ساعت òl - sà “at,
انیده “àjélÉ ; “àlé - ‘l. - “ajélÉ ;
ānida ; شمدی shìmdī, چاپک chābik,
عجله “ajélÉ.

Immense, *a.* پک بیوک pèk - bìyuk ;
پک کلیمتلی pèk-kyùllìyyètlī.

Immerse, *v.a.* باترمتی dàldirmak,
bàtirmek. [-yèmūt.

Immortal, *a.* لایموت ùlmàz, اولمز lā-

Immunity, *s.* امان èmān ; معافیت
mù “āfiyyèt, امتیاز ìmtiyāz.

Impair, *v.a.* بوزمتی bòzmaq, خلل
khàlél-vèrmek.

Impale, *v.a.* قاز قلمق kàzīklamak.

Impalement, *s.* قاز قلمه kàzīklama.

Impart, *v.a.* ویرمک vèrmek ; تبلیغ
tèbligh-et, سویلمک sùwèylémek.

Impartial, *a.* منصف münşif, منصفانه
münşifānÉ. [ghèchid-vèrmàz. ویرمز]

Impassable, *a.* کچیلمز ghèchilmàz ;

Impatience, *s.* صبر سزلق sàbrsizlik.

Impatient, *a.* صبر سز sàbrsiz.

Impeach, *v.a.* ملت مجلسی حضورنده عووا
millèt-mèjlissi-hùzūrinda-dà “wà-èt.

Impeachment, *s.* ملت مجلسی حضورنده
millèt-mèjlissi-hùzūr-
inda-dà “wà-ètmeklik.

Impede, *v.a.* مانع او māni “-òl,
منع mèn “-et, ویرمک sèkté-vèrmek.

Impediment, *s.* مانع māni “, سکتé
— of speech, پلتکلک pèltèklik.

Impel, *v.a.* سوقا sèvk-et.

Impenitent, *a.* غیر نادیم ghàyri-nādim.

Imperative, *a.* امرانه āmirānÉ ; ضروری
zàrūrī ; — mood, *s.* صیغه امر sīgha-
-i-èmr.

Imperceivable, *a.* کورلمز ghyùrulmaz.

Imperfect, *a.* ناقص nākiss, اکسک
èksik, ناتمام nā-tāmām, غیر تام
ghàyri-tāmm.

Imperfection, نقصان nòksān, اکسکلک
èksiklik, عیب “àyb.

Imperial, *a.* پادشاهانه shāhānÉ,
پادشاهانه pādishāhānÉ.

Impertinence, *s.* عارسزلق "ārsizlik.
 Impertinent, *a.* عارسز "ārsiz, آد بسز èdebsiz.
 Impervious, *a.* كچلمز ghèchilmàz; — to
 rain, يغمور كچمز yàghmūr-ghèchmàz.
 Impetuous, *a.* شدتلو hiddètli, حدتلو
 shiddètli, حزلو hìzli. [kùvvèt, زور zor.
 Impetus, *s.* قوت "sùr "àt, حز hiz; سرعت
 Impiety, *s.* دینسزلك dīnsizlik, كفر kyùfr.
 Impious, *a.* دینسز dīnsiz, كافر kyāfir,
 كافرانه àllāhdan-kòrkmàz; كافرانه
 kyāfirānÉ.
 Implement, *s.* الت ālet (*pl.* الات ālāt).
 Implicate, *v.a.* قارشدرمق kārishdirmak.
 Implicit, *a.* كامل kyāmil, تام tām;
 ضمنی zìmnī. [niyāz-et.
 Implore, *v.a.* يالوارمق yālvarmak, نيازا
 Imply, *v.a.* متضمن او mùtazàmmīn-òl,
 دلالت ا, دè-ضمنا افاده zìmnān-ìfādÉ-et,
 Impolite, *a.* تربيه سز tèrbìyyésiz. [lālet-et.
 Impoliteness, *s.* تربيه سزلك tèrbìyyésizlik.
 Import, *s.* معنا mà "nà; مفهوم mèfhūm;
 ادخال idkhāl; —, *v.a.* خارجدن
 khārijdan - ghètirmek; كتورتمك
 khārijdan-ghè-tirtmek, ادخال ا,
 مدخلي او, dàkhli-òl, ادخلي او, hùkmu-òl,
 مدخلي او, mèdkhālì-òl.
 Importance, *s.* اهميت èhèmmiyyèt;
 نفون nūfūz; of —, خاطر صايلور,
 khā-tiri-sāyilir; مهم mùhimm.
 Important, *a.* مهم mùhimm; خاطر
 صايلور khā-tiri-sāyilir, معتبر mù "tébèr.
 Importer, *s.* طشرادن امتعه جلب
 ديشاريدان-èmti "à-jèlb-
 -èden-bàzirghyān.

Imports, *s. pl.* ادخالات idkhālāt.
 Importunate, *a.* معجز "mù "jiz, تعجزايدر
 tà "jiz-èder.
 Importune, *v.a.* صيقشدرمق sèkishdirmak,
 تعجزا ta "jiz-et, ابرام ا ibrām-et.
 Impose, *v.a.* باغلامق kòmak, قومق
 bàghlamak, وضع wāz "et; —
 upon, اويون ا òyun-et, الداتمق àldāt-
 Imposing, *a.* هيبتلو hèybetli. [mak.
 Imposition, *s.* وضع wāz " ; اويون òyun,
 دك dèk, حيله hīlÉ. [imkyān.
 Impossibility, *s.* عدم امکان "àdem-i-
 Impossible, *a.* غير ممکن mūhāl, محال
 ghāyri-mūmkin, "عديم الامكان "àdīmu-
 -'l-ìmkÿān. [kyāzib, حيله كار hīlÉkyār.
 Impostor, *s.* كاذب يالانجي yālānji,
 Imposture, *s.* اويون hīlÉ, حيله òyun,
 دك dèk, طولاب or دولاب dōlab.
 Impotence, Impotency, *s.* عنينلك
 "innīnlik. [ghāyri-mūktèdir.
 Impotent, *a.* غير مقتدر "innīn; عنين
 Impracticable, *a.* ياپيلamaz, ياپيله سز.
 Impregnable, *a.* النده سز àlinamàz,
 تسخير غير ممکن tèsskhìri - ghāyri -
 -mūmkin.
 Impregnate, *v.a.* تأثير tè'sīr-et; تأثير
 مساماتنه tè'sīr-ètirmek, ايتدرمك
 ميساماتنه mèssāmmātina-ghèchirmek;
 كچورمك ghèbÉ-et.
 Impression, *s.* اثر tè'sīr; تأثير èsser;
 ظن zānn, قياس kàyāss.
 Imprison, *v.a.* تسجين ا hābss-et,
 تيسجين ا hābss-et, قيامق kàpamak.
 Imprisonment, *s.* حبس hābss. [māl.
 Improbability, *s.* "عدم احتمال "àdmīhti-

Improbable, *a.* غیر محتمل ghàyri-mùhtèmil, غیر مأمول ghàyri-mè'mūl.

Improper, *a.* یاقشمز làyiksiz, لایقسنز yàkishmàz, مناسبتسنز mùnāssébètsiz.

Impropriety, *s.* مناسبتسنزك mùnāssé-bètsizlik.

Improve, *v.n.* ایلرولمک ilèrilémek; کوزللمشک iyilèshmek; یولننه کیرمک ghyùzèllèshmek; یولونا-ghirmek; —, *v.a.* ایلرولتمک ilèriletmek; ایولشدرمک iyilèshdirmek, کوزللمشدرمک ghyùzèllèshdirmek, دها بیر یولننه قومق, اصلاح àsslāh-et, dàhà-bir-yòluna-kòmak.

Improvement, *s.* اصلاح àsslāh. [iktiyyāt.

Improvvidence, *s.* عدم اختیاط "àdm-i-

Imprudent, *a.* دلی aklsiz, عقلسنز àklsiz.

Impudent, *a.* اد بسز "ārsiz, عارسز ēdebsiz, حیاسنز hàyāssiz.

Impulse, *s.* وهله vèhlé; on the first —, وهله اولاده vèhlé'i-ūlāda.

Impunity, *s.* مجازاتدن بری اولمقلق mùjāzātdan-bèrī-òlmaklik; with —, بلا مجازاة bilā-mùkābèlé, بلا مقابله bilā-mùjāzātin.

Impure, *a.* پس piss, مردار mùrdār, نجس nèjiss, ناپاک nā-pāk.

Impurity, *s.* ناپاکلیک pisslik; ناپاکلیک nā-pāklik.

Imputation, *s.* اسناد issnād; عزو "azv.

Impute, *v.a.* ویرمک vèrmek, اسنادا issnād-et, عزو "azv-et.

In, *pr.* ده é, ده da; ایچنده ichina, ایچنده ichinda, دروننه dèrūnina, دروننده dèrūninda; ظرفنه zàrfina,

ظرفنده zàrfinda; مرورنده mùrūrinda; ایله ila; ایکن iken.

Inability, *s.* قابلیتسنزك kābilıyyétsizlik; "عجز, عدم اقتدار "àdēmi-iktidār, àjz.

Inaccuracy, *s.* یانگلیش yàngilish, سهو sèhv.

Inaccurate, *a.* یانگلیش yàngilish (yànish), غیر صحیح ghàyri-sàhıh. [-hàrèkèt.

Inaction, *s.* عدم حرکت "àdm-i-

Inactive, *a.* تنبل tènbel. [-kifāyet.

Inadequacy, *s.* عدم کفایت "àdm-i-

Inadequate, *a.* الویرمز elvèrmàz, یتشمز yètishmàz, غیر کافی ghàyri-kyāfı.

Inattention, *s.* دقتسنزك dikkàtsizlik.

Inattentive, *a.* دقتسنز dikkàtsiz.

Inaudible, *a.* ایشیدلمز ishıdilmàz.

Inaugurate, *v.a.* کشان ا kyùshād-èt.

Inauguration, *s.* رسمی کشان rèssmi-kyùshad.

Inauspicious, *a.* منکوس mènhus.

Inborn, Inbred, *a.* جبلی khılkı, خلقی khılkı, طبیعی tábı'ı.

Incapable, *a.* الندن کلمز èlindan-ghèlmàz, نااهل ghàyri-mùktèdır, عاجز nā-èhl, "àjiz.

Incapacitate, *v.a.* صلاحیتنی بوزمق sālā-hıyyètini-bòzmaq.

Incapacity, *s.* عدم صلاحیت "àdēmi-sālāhıyyèt, عدم اهلیت "àdēmi-èhliyyèt.

Incendiary, *s.* قونداقچی kùndakji; منفرد mùfsid, محرک mùhàrrik.

Incense, *s.* کونلک ghyùnluq, بخور bùkhūr; عیودیت "übūdıyyèt; —, دارلتمق kızırdımaq, *v.a.*

dârîltmak, كوچندرمك ghyùjèndir-mek. [سائق sā'ik, تازیانه tāziyānē.]
 Incentive, s. سبب sèbeb, موجب mūjib,
 Incertitude, s. شبهه shùbhé, شك shèkk, مشکوکیت mèshkyūkiyyèt.
 Incessant, a. لاينقطع lā - yànkàti',
 اردی اراسی اولمیان àrdi - àrassi - òl - mayan.
 Inch, s. پرمق pàrmak, اصبع ùssbu'.
 Incident, s. مانه mādde, فقرة fìkra, منقبه mánkabé; —, a. عارض "āriz, لازم lāzim. [ittifākī.]
 Incidental, a. اتفاقی "arazī, عرضی
 Incite, v.a. تحريك tahrīk-et, تحريضا tahrīz-et, ترغيب tèrghīb-et.
 Inclement, a. فرطونه لو firtinali; صوغوق sòghuk, يغمورلو yāghmùrlu.
 Inclination, s. ميل mèyl; رغبته ràghbet, خواهش khāhish.
 Incline, v.n. ميل ا میل mèyl-et, ياتمق yàtmak; استعداد mā'il-òl, مائل او issti'dād-ghyùsstermek; جانی استمك ràghbet-et, رغبته jāni - isstémek; —, v.a. ياترمق yàtirmak, ميل ويرمك imālē-et, اماله mèyl-vèrmek.
 Inclined, a. مائل mā'il; مستعد mùsstā'id; استكلى اولان isstèkli, استكلو isstèghi-òlan, رغبته اولان ràghbeti-òlan. [lèf-et.]
 Inclose, v.a. احاطه ihāte-et; لف ا
 Include, v.a. شامل او dākhil-et; الموق shāmīl-òl, شمولی او almak, احاطه ihāta-et, مشتمل او mùshtēmīl-òl.

Incog, Incognito, a. تبديل tèbdīl.
 Incoherent, a. ربطسز rābtsiz.
 Incombustible, a. يانمز yānmāz.
 Income, s. ايران irād; واریت vāriyyèt, کلور ghèlir. [-vèrghissi.]
 Income-tax, s. ايران ويركوسى irād-
 Incompetence, Incompetency, s. عدم صلاحیت "àdm-i-sālāhiyyèt.
 Incompetent, a. اربابی دکل nā-èhl, نااهل èrbābi-dìghil, صلاحیتسز sālāhiyyètsiz.
 Incomplete, a. ناقص èksik, اكسك nākiss, غيرتام nā-tāmām, ناتمام ghāyri-tāmām.
 Incomprehensible, a. انگلاشلمز ànglāshilmāz (ànnāshilmāz).
 Inconsiderable, a. قليل kālīl; جزئی jüzī; كچوك kùchuk, صغیر sàghīr; از àz, jüzī.
 Inconsistent, a. غيرمتطابق ghāyri-mūtātābīk, بروقتی بروقتنه اویمز bìr-wākti-bìr-wāktina-ùymāz, اویمز bìr-sùzu-bìr-sùzuna-ùymāz, سوزی فعلنه اویمز sùzu-fī'lina-ùymāz.
 Inconstancy, s. عدم قرار "àdm-i-kārār.
 Inconstant, a. ثباتسز kārarsiz, قرارسز sèbātsiz; بیوفا bī-wefā.
 Inconvenience, s. زحمت zāhmet.
 Inconvenient, a. راحتسز rāhatsiz, صیقندی sīkindi, صیقندیلو sīkindīli.
 Incorporate, v.a. قارشدرمق kārishdir-mak, مزج mèzj-et; قاتمق kàtmak.
 Incorrect, a. يانگلیش yāngilish (yānish), غير صحیح ghāyri-sāhīh.
 Increase, s. زياده ziyāde, ازدياد izdiyād, ترقی tārākki; —, v.n. بيومك biyu-

mek; چوغالتمق àrtmak, چوغالتمق chò-ghalmak, زيادلانمك ziyādēlenmek, ازديان ziyādēleshmek, بولمق izdiyād-būlmak, ترقى بولمق taràkki-būlmak, مزداداو mùzdād-òl, مترقى او mùtaràkki-òl; —, *v.a.* بيوتتمك bìyutmek; ارترمىق àrtirmak, چوغالتمق chòghalmak.

Incredible, *a.* اينانلمز inànilmàz, كوچ اينانلور ghyùj-inànilir.

Incredulous, *a.* اينانمز inànmàz, كوچ اينانور ghyùj-inànir.

Incubation, *s.* حضون hùzūn.

Inculcate, *v.a.* اوكرتمك tà“līm-et, تعليما àghrétmek. [اغزلق àghirlík.

Incumbrance, *s.* بار bār, يوك yùk,

Incur, *v.a.* ارايوب بولمق àrayub-būlmak, اوغرامق òghramak, كيرمك ghirmek,

Incurable, *a.* شفاقبول ايتمز shifā-kābūl-

Incursion, *s.* اقين àkin. [-ètmàz.

Indebted, *a.* بورجلو bòrjlu, مديون mèdyūn; مجبور mèjbūr.

Indecent, *a.* مغاير ادب àyb, عيب mùghāyiri-èdeb.

Indeed, *ad.* حقيقة hākīkāt, حقيقة hākīkātān, فى الحقيقة fī-’l-hākīka; —, *c.* بيله bilé; —? كرحكمى ghèrchèkmi, اويله مى ùylèmi.

Indefatigable, *a.* يورلممز yòrilmàz, يورلمق بيلمز yòrilmak-bilmàz.

Indefinite, *a.* نامحدود nā-māhdūd, غير معين ghāyri-māhdūd, غير محدود ghāyri - mù“àyyen; — article, *s.*

حرف تنكير hàrf-i-tènkīr.

Indemnify, *v.a.* تصمينا tàzmīn-et.

Indemnity, *s.* تصمينات tàzmīn, تصمين tàzmīnāt; معافيت mù“āfiyyèt, برائة الذمه bèrà‘atu-’z-zimmé.

Independence, Independency, *s.* استقلال isstiklāl.

Independent, *a.* باشلى باشنه bāshli-bāshina, خود بخود khòd-bé-khòd, كندى كندينه kendi-kèndina; سربست sèr-bèsst, مستقل mùtlāk, مستقل mùsstākīl; كمسديه محتاج دكل kīm-séyÉ-mùhtāj-dìghil; زنكين zèngihin.

Index, *s.* شهادت پرمه غى shàhādet-pārmaghi; فهرست fihriiss, فهرست fihrisst. [tān.

India, *s.* هند hind, هندستان hindiss-

Indiaman, *s.* هنده سفر ايدن كمى hinda-sèfer-èden-ghèmi.

Indian, *a.* هندی hindi. [-bòghdayi.

Indian-corn, *s.* مصر بوغدايى missir-

Indian-ink, *s.* چينى مركب chīnī-mùrèkkéb.

India-rubber, *s.* قومناستق kòmnaštīk.

Indicate, *v.a.* دلالتا dèlālet-et, اشارت او ishārèt-òl.

Indifference, *s.* قيدسزلق kàydsizlik, عدم ادعم àdèmi-tèmèyyul, رغبت àdèmi-rāghbet.

Indifferent, *a.* لا قيد kàydsiz, لا قيد lā-kāyd, وظيفة سندد دكل wāzīfèssindé-dìghil; هپ بر hèp-bir, برابر bèrābèr, عادى bàyaghi, لافرق lā-fārk; قبا fēna, اشاغى àshāghi, “ādī,

Indigenous, *a.* ييرلو yèrli. [kāba.

Indigestible, *a.* اغر àghir, هضمى كوچ hàzmi-ghyùch.

Indigestion, *s.* معده فسادى mi "dÉ-fès-sādi, امټلا ìmtilā.

Indignant, *a.* کوجنميش ghyùjènmish, دارلمش dàrilmish. [dàrghinlik.

Indignation, *s.* دارغينلق ghāzab, غضب

Indignity, *s.* بدمعامله bèd-mù "āmélé, حقارت hākārèt.

Indigo, *s.* چويد chivid.

Indispensable, *a.* متکتم èhèmm, اهم mùtahàttem, مطلقا لازم mùtlaka-lāzim.

Indisposition, *s.* كيفسزلك kèyfsizlik, انحراف مزاج inhirāfi - mizāj; عدم استمامكlik, isstémameklik, رغبت "adémi-ràghbet.

Indisputable, *a.* مسلم mùsèllèm.

Indistinct, *a.* بللوسز bèllisiz.

Indistinctness, *s.* بللوسزلك bèllisizlik.

Individual, *s.* كشي kishi; فرد fèrd, نفر nèfèr, —, *a.* ايرى àyri, منفرد mùn-

Indolent, *a.* تنبل tènbel. [fèrid.

Indorse, *v.a.* قبول و تصديق kàbùl-vé-tàssdik-et.

Induce, *v.a.* تحريك ا سوك sèvk-et, تهریک ا tàhrìk-et, سبب او sèbeb-òl.

Indulge, *v.n.* كندينى mùbtélā-òl, مبتلا او mùssā "adé-et. [ibtilā. ويرمك kèndini-vèrmek; —, *v.a.* مساعدة mùssā

Indulgence, *s.* مساعدة mùssā "adé;

Industrious, *a.* چالشقان chālìshkàn, ايشكذار ishghyuzār, مقدم mùkdim.

Industry, *s.* چالشقانلق chālìshkànlik, اقدام ik-dām; صناعت sànā-hirfèt, حرفت

Inebriated, *a.* سرخوش sèr-khòsh. ["at.

Inefficient, *a.* نا اهل nā-èhl.

Inert, *a.* تنبل tènbel.

Inertia, *s.* عطالت "atālèt.

Inestimable, *a.* قيمتى تقدير اولنه مز kīmé-ti-tàkdīr-òlunamàz.

Inevitable, *a.* قورتلنه مز kùrtulunamàz, چاره سز chārèssiz.

Inexact, *a.* ياكلش yàngilish.

Inexcusable, *a.* معذور طوتله مز mà "zur-tùtulamàz.

Inexperienced, *a.* مبتدى "ajémī, عجمى mùbtédi, غير مجرب ghayri-mùjèrreb.

Infamous, *a.* رزيل rèzīl, "ayb, عيب rùssvāy, ناموس سز nāmūssuz, رسواى

Infamy, *s.* رسوايلىق rèzālèt, رسوايلىق rùssvāylik, ناموس سزلىق nāmūssuzluk.

Infancy, *s.* صباوت chòjùkluk, چوجقلىق sàbāvèt, طفوليت tũfũliyyèt.

Infant, *s.* اوفاق چوجق chòjùk, چوجق ùfāk-chòjùk, بېك bèbek. [kèri.

Infantry, *s.* "ass-پياده عسكرى piyādé-

Infatuation, *s.* دليلك dèlilik.

Infection, *s.* "illèti-sārìyyé; علمت ساريه bùlāshiklik; سر ايت sirāyet, بولاشقلىق

Infectious, *a.* سارى sārī, كچر ghèchèr, بولاشور bùlāshir.

Infer, *v.a.* اكلامق ànglamak (ànnamak), چيقارمق chikàrmak, استدلال isstidlāl-et. [isstidlāl.

Inference, *s.* معنا mà "nà; استدلال

Inferior, *a.* دون dūn; اشاغى àshàghi, كچوك bayaghi, بياعى fèna; —, s. ماد و نده اولان كمنه kùchuk, mā-dūnda-òlan-kimèssné.

Inferral, *a.* شيطانى jihènnémī, پك فنا shèytānī; پك فنا pèk-fèna.

Infidel, *s.* کافر *kyāfir*, منکر بالله *mùnkir-bi-'llāh*.

Infidelity, *s.* کفر *kyūfr*, عدم صداقت *‘ādēmi-‘sādakāt*; وفا *‘ādēmi-wēfā*; عدم عصمت *‘ādēmi-‘zssmèt*; عدم عفت *‘ādēmi-‘iffèt*.

Infinite, *a.* نامتناهی *nā-mùténāhī*, بی‌نهایت *bī-nihāyē*, بی‌غایه *bī-ghāyē*.

Infirm, *a.* سقط *sàkat*, الی ایاضی طوتمز *èli-àyağhi-tùtmàz*.

Infirmity, *s.* خسته خانه *khāssta-khānē*.

Infirmity, *s.* علت *‘illèt*, درد *dèrd*; نقیصه *nàkīssa*, قصور *kùssūr*.

Inflame, *v.a.* علولندرمک *‘àlevlèndir-mek*; التهاب کتورمک *iltihāb-ghètir-mek*. [nar, طوتشور *tùtushur*.

Inflammable, *a.* علوايله يبنار *‘àlèv-ila-yà-*

Inflammation, *s.* حمرة التهاب *iltihāb*, حمرة *hāmret*.

Inflate, *v.a.* هوا طولدروب شیشیرمک *hà-wā-dòldurup-shìshirmek*.

Inflexible, *a.* قسندن *èghilmàz*; کلمز *kàssdindan-dùnmàz*.

Inflict, *v.a.* ترتیب واجرا *tèrtīb-vè-ijrà-et*, عارض *‘āriz-et*.

Influence, *s.* نفون *nūfūz*; تاثیر *tè’sir*; سوز کچورمک *—, v.a. sùz-ghèchirmek*, دکتتمک *dìnglet-mek* (*dīnètmek*); تاثیر *tè’sir-et*.

Influential, *a.* نفون صاحبی *nūfūz-sāhibi*, سوزی کچر *sùzu-ghècher*.

Influenza, *s.* زکام *zùkkyām*, نزله *nèzle*, نوازل *nèwāzil*.

Inform, *v.a.* خبر ویرمک *khàber-vèr-mek*, سویلمک *sùwèylémek*.

Informant, *s.* خبر ویرن *khàber-vèren*, سویلمک *sùwèyléyen*, مخبر *mùkhhbir*.

Information, *s.* خبر *khàber*, معلومات *mà‘lūmāt*, علم *‘ilm*. [-hàrékèt.

Infraction, *s.* مغایر حرکت *mùghāyir-*

Infringe, *v.a.* بوزمق *bòzmaq*, اخلال *ikhāl-et*, مغایر حرکت *mùghāyir-hàrékèt-et*.

Infringement, *s.* نقض *nàkz*.

Ingenious, *a.* (person) هنرلو *hùnerli*, هزارفن *hèzār-fènn* (*hèzārifènd*); (thing) معرفتلو *hùnerli*, هنرلو *mà‘-rifètli*.

Ingenuity, *s.* معرفت *hùner*, هنر *mà‘rifèt*, عقل *sàn‘àt*, صنعت *‘àkl*.

Ingenuous, *a.* صاف ساده دل *sādè-dil*, طوغری سویلر *dòghru-sùwèylèr*, ساف *sāf-dèrūn*.

Ingot, *s.* کولچه *kyùlché*, سبیکه *sèbiké*.

Ingraft, *v.a.* اشلامق *āshlamak*.

Ingratitude, *s.* نانکورلک *nān-kyùrluk* (*nāmkyùrluk*), کفران نعت *kyùfrāni-ni‘mèt*.

Ingredient, *s.* جزء مرکب *jùz‘u-mùrèkkib* (*pl.* اجزای مرکبه *èjzā‘i-mùrèkkibé*).

Ingress, *s.* کیره جک بیر *ghirish*; مدخل *ghiréjek-yèr*; دخول *dùkhūl*; مدخل *mèdkhāl*.

Inhabit, *v.a.* ساکن او *òturmak*, ساکن او *sākin-òl*, متمکن او *mùtémèkkin-òl*.

Inhabitant, *s.* ساکن *yèrli*, ساکن *sākin* (*pl.* اهالی *sèkéné*), (*pl.*) اهالی *àhālī*.

Inhale, *v.a.* ایچورمک *nèfèssla-ichèri-chèkmek*. [mīrāss-yèmek.

Inherit, *v.a.* میراث *vāriss-òl*, وارث *‘irāth*.

Inheritance, *s.* وراثت *mīrāss*, میراث *vērāssèt*; ارث *īrss*, توارث *tèvāruss*.
 Inheritor, *s.* میراثخور *vāriss*, وارث *mīrāsskhòr*.
 Inhuman, *a.* انسانییتسز *ìnsānìyyètsiz*.
 Inimical, *a.* دشمن *dùshmèn*, خصم *khàssm*, خصومتلو *khùssūmètli*.
 Inimitable, *a.* تقلید اولنده مز *tàklīd-òlunamàz*, بشقه کیمسه نك یا پیه مییه جغی *bàshka-kìmséning-yàpamayajaghi*.
 Iniquitous, *a.* فاسد *fāssid*.
 Iniquity, *s.* فسق و فجور *ghyùnāh*, گناه *fìssk-u-fùjūr*, معصیت *mà“sìyyèt*.
 Initiate, *v.a.* یولنی اوکرتمک *ùghrètmeK*, کویسترمک *yòlunu - ghyùssstermek*, تعلیم ا *tà“līm-et*.
 Injudicious, *a.* اویغونسز *“àklsiz*, عقلسز *ùyghunsuz*, مناسبتسز *mùnāssébètsiz*.
 Injunction, *s.* تنبییه *èmr* (èmir), امر *tènbīh*, سپارش *sipārish*.
 Injure, *v.a.* ضرر ا *zàrar-et*, سقطا *sàkat-et*, بوزمق *bòzmaK*, خلل ویرمک *khàlel-vèrmek*, اخلال ا *ikhālāl-et*.
 Injurious, *a.* ضررلو *zàrarli*, مضر *mùzìrr*.
 Injury, *s.* ضرر *zàrar*, خلل *khàlel*, سقامت *sàkāmèt*, سقطلق *sàkatlik*. [*hàkksizlik*.
 Injustice, *s.* غدر *ghàdr*, ظلم *zùlm*, حقسزلق *ghàdr*.
 Ink, *s.* مرکب *mùrèkkèb*; —, *v.a.* مرکب سورمک *mùrèkkèb - sùrmek*; red —, *s.* سرخ *sùrkh*.
 Inkstand, *s.* مرکب حقه سی *mùrèkkèb-hòkkassi*, حقه *hòkka*. [*kyùrfez*.
 Inlet, *s.* اغز *aghiz*, بوغاز *bòghāz*, کورفز *aghiz*.
 Inn, *s.* خان *khān*, لوقانده *lòkànda*, مسافر قوناغی *mùssāfir-kònaghi*.

Inner, *a.* اچروکی *ìchèriki*, داخلی *dākhilī*.
 Innermost, *a.* اچروده کی *èng-ìchèridéki*.
 Innkeeper, *s.* لوقانده جی *lòkàndaji*.
 Innocence, *s.* قباحتسزلق *kābāhatsizlik*, برائت *mà“sūmìyyèt*, معصومیت *bèrā“àti-zimmèt*.
 Innocent, *a.* بری الذمه *kābāhatsiz*, قباحتسز *bèrìyyu-‘z-zimmé*, معصوم *mà“sūm*.
 Innocuous, *a.* ضررسز *zàrarsiz*.
 Innovation, *s.* بدعت *bìd“àt*, یکی اصول *yèngi-ùssūl*.
 Innumerable, *a.* لایعد *sàyilmàz*, صایله مز *lā-yù“àdd*, لایحصا *lā-yùhsā*.
 Inoculate, *v.a.* اشلامق *āshlamak*; چیک اشلامق *chìchek-āshlamak*.
 Inoculation, *s.* اشلامقلق *āshlamaklik*.
 Inoffensive, *a.* ضررسز *zàrarsiz*.
 Inquest, *s.* تفتیش رسمی *tèftīsh-rèssmī*.
 Inquire, *v.a.* سوال ا *sù“āl*, صورمق *sòrmak*, استفسار ا *isstifsār-et*; استفسار *isstifsār*; استعلام ا *isstì“lām-et*; تجسس ا *isstiftā-et*; استفتا *tèjèssuss-et*; تجسس *tèjèssuss*; تهری ا *tàhàrrī-et*.
 Inquiry, *s.* سوال *sù“āl*, صورش *sòrush*, استفسار *isstifsār*; استعلام *isstì“lām*; استفتا *isstiftā*, تجسس *tèjèssuss*, تهری *tàhàrrī*; پرسش *pùrsish*.
 Inquisitive, *a.* مراقلو *mèràkli*, چوق شی *chòk-shèy-sòrar*.
 Inroad, *s.* اقمین *àkin*.
 Insane, *a.* دللی *dèli*, چلغبین *chilghin*, مجنون *mèjnūn*, قاچق *kàchik*.
 Insanity, *s.* دللیک *dèlilik*, چلغبینلق *chilghinlik*, قاچقلق *kàchiklik*, جننت *jinnèt*, جنون *jùnūn*.

Insatiable, *a.* دویمق بلمز dòymak-bilmàz, دا ئما اج dā'imā-āj.
 Inscribe, *v.a.* یازمق yàzmaq, قید ا kàyd-et, تحریر ا tàhrīr-et.
 Inscription, *s.* یازی yàzi; کتابه kītābē.
 Insect, *s.* بوجک bùjek, (pl.) حشرات hàsharāt. [èmīn-dìghil].
 Insecure, *a.* قورقلور kòrkulur, امین دکل
 Insecurity, *s.* امنیتسزلك èmniyyètsizlik; مخاطره mùkhātara.
 Insensible, *a.* حس ایتمز hìsss-etmàz; بلمز bilmàz; بایلمش bāyilmish, بیخود bīkhòd.
 Insert, *v.a.* سوقمق sòkmaq, سوقشدرمق sòkushdurmak; ادخال ا dèrj-et, درج ا dèrj.
 Insertion, *s.* درج dèrj. [ìdkhāl-et].
 Inside, *s.* ایچ iç, ایچرو içèri, درون dèrūn, داخلی dākhil; —, *a.* داخلی dākhilī.
 Insinuate, *v.a.* بریول ایله اکلانمق bìr-yòl-ila-ànglätmak (ànnätmak), ایما imā-et; — one's self, سوقمق sòkulmak.
 Insipid, *a.* طاتسز tàtsiz. [lèzzètsizlik].
 Insipidity, *s.* لذتسزلك tàtsizlik, طاتسزلك
 Insist, *v.n.* وازکچمامک vāz-ghèchmak, مطلق استتمک mùtlāk-ìsstémek.
 Insobriety, *s.* سرخوشلق sèrkhòshlik.
 Insolence, *s.* عارسزلق èdebsizlik, اد بسزلك "àrsizlik.
 Insolent, *a.* عارسز èdebsiz, اد بسز "àrsiz, کستانخ kyùsstāk; کستانخ khānē. [mùfliss].
 Insolvent, *a.* مفلس mùfliss; —, *s.*
 Inspect, *v.a.* یوقلامق yòklamak; نظارت ا nàzārèt-et, معاينه mù "āyénē-et.

Inspection, *s.* یوقلامه yòklama, نظارت nàzārèt; معاينه mù "āyénē.
 Inspector, *s.* یوقلامه جی yòklamaji; — of schools, ممیز mùmèyyiz.
 Inspiration, *s.* وحی vāhy, الهام ilhām; تعلیم nefess - chèkishi; تشویق tēshvīk, تا "līm.
 Inspire, *v.a.* الهام ilhām-et, وحی طریقيله vāhy - tārīkīla - bildirmek; تعلیم yùrèghina-kòmak; یورکنه قومق عقلنه tēshvīk-et, تشویق ا "līm-et, نفس "aklīna-kòmak; —, *v.n.* صولق المق nèfess-èhèkmek, چکمک sòluk-àlmak.
 Instalment, *s.* تقسیمه tàksīt, قسط kùsst.
 Instance, *s.* نیاز niyāz, رجا rījā; تکلیف tèklīf; دعوت dà "vèt; مثال mīssāl, کره kèrè; دفعه dèf "à, نمونه nùmūné; —, *v.a.* مثال ایرادا mīssāl-īrād-et.
 Instant, *s.* آن ān, دقیقه dākīka, دم dèm; —, *a.* صیقی sīki, مبرم mùbrèm.
 Instantly, *ad.* درحال dèr-hāl, در عقب dèr- "àkab, انیده ānīda.
 Instead, *ad.* بیرینه yèrina, بدل اوله رق bēdel-òlarak, بدل bēdel, بدلا bēdelan.
 Instep, *s.* ایاغک اوستی àyaghing-ùsstu, اینجک injik.
 Instigate, *v.a.* قیمندرمق kùndirmak, ایارتتمق àyartmak, پرمقلمق pàrmak-lamak, تحریک ا tàhrīk-et, تحریض ا tàhrīz-et, تشویق tēshvīk-et.
 Instigation, *s.* تحریک tàhrīk, تحریض tàhrīz, تشویق tēshvīk.
 Instinct, *s.* حس hìsss, حیوانی hìsssi-hāywānī.

Institute, *s.* قاعده mèkteb ; کاتب kâ-
kâ-“idé, موضوع mèvzû“ ; —, *v.a.*
چیتارمق chèkàrmak, باشلامق bāsh-
lamak, اختراع اابداع ibdā“-et, ترتیب ا
ikhtirā“-et ; وضع ا wāz“-et, ترتیب ا
tèrtīb-et, تاسیس ا tè’sīss-et.
Instruct, *v.a.* اوکرتتمک ùghrètmeK, تعلیم ا
tà“līm-et, تدریس ا tèdrīss-et.
Instruction, *s.* علم ا ilm, معلومات mà“lū-
māt ; تعلیم ا tà“līm, تدریس ا tèdrīss ;
تحصیل ا tàhsīl ; —*s, s. pl.* تعلیمات
tà“līmāt.
Instructor, *s.* خواجه khòja ; معلم
mù“àllim, تعلیمچی tà“līmji.
Instrument, *s.* الت ālèt (*pl.* الات ālāt).
Insubordinate, *a.* اطاعتسز itā“atsiz.
Insubordination, *s.* اطاعتسزلق itā“atsizlik.
Insufferable, *a.* تحمل اولنده سز tàhàmmul-
-òlunamàz.
Insufficient, *a.* الیورمز èlvermàz, یتشمز
yètishmàz, کفایت اینتمز kifāyet-ètmàz,
غیر کافی ghàyri-kyāfī.
Insult, *s.* حقارت hàkārèt ; —, *v.a.*
ناموسه دو قنمق hàkārèt-et ; حقارت ا
nāmūssa-dòkūnmak.
Insupportable, *a.* چکلمز chèkilmàz,
تحمل اولنده سز tàhàmmul-òlunamàz.
Insurance, *s.* سیغورته sìghūrta ; — com-
pany, *s.* سیغورته قومپانیه سی sìghūrta-
còmpanyassi.
Insurgent, *s.* عاصی “āssi.
Insurrection, *s.* ایاقلانیش àyaklànish,
عصیان “ìssyān, طعیان tughyān.
Integer, *s.* عدد صحیح “àdédi-sāhīh.
Integrity, *s.* تمامیت tàmmāmiyyèt ;

طوغریلق dòghruluk, استقامت issti-
kāmet.
Intellect, *s.* عقل “àkl, ذهن zihn.
Intellectual, *a.* عاقل “ākli, عقلی “ākil.
Intelligence, *s.* قوت عقلیه “àkl, ادراک
kūvvèti-“ākliyyé, فهم fèhm, ذکا
idrāk, نکا zèkyā, ذکاوت zèkyāvèt,
خبر دیرایت dirāyèt, فطانت fātānèt ;
معلومات mà“lūmāt.
Intelligent, *a.* عاقل “ākli, عقلو “ākli,
فطین فطین fātīn, ذکاوت ذکاوت zèkī,
دیرایتلو dirāyètli.
Intemperance, *s.* بکرلیک bèkrīlik.
Intemperate, *a.* سرت سرت sèrt, شدید shèdīd,
ناپرهیزکار nā-pèrhizkyār, بکری
bèkrī, حدید hàdīd.
Intend, *v.a.* نیت ا niyyèt-et, نیتند ا
niyyètinda-òl, تصمیم ا tàssmīm-et,
قورمق kùrmak. [صیقی sìki.
Intense, *a.* سرت سرت sèrt, شدید shèdīd ;
Intent, Intention, *s.* نیت نیت niyyèt,
تصمیم tàssmīm, مراد mùrād, قصد kàssd.
Intentional, *a.* قصدی kàssdī, مخصوص
mākhsūss ; —ly, ad. بلهرك bilérek,
قصداً “amdan, قصداً kàssdan.
Inter, *v.a.* کوممک ghyùmmek, دفن ا
dèfn-et.
Intercede, *v.n.* شفاعت ا shifā“at-et,
ارایه کیرمک àraya-ghirmek, رجا ا
rijā-et.
Intercept, *v.a.* طوتمق tütmeK, یولنی
حائل او yòlunu - kèssmek ; [rijā.
hā’il-òl.
Intercession, *s.* شفاعت shifā“at, رجا
Intercessor, *s.* شفیع shèfī“, رجاجی
rijāji.

Intercourse, *s.* اختلاط ìkhtilāt, الفت ùlfet, مؤانست mù‘ānèssèt.

Interdict, *s.* افروز àforòz, لعنت là‘nèt; —, *v.a.* يساقا yàssāk-et, نهى nèhy-et, ممنوعا mèmnu‘-et.

Interest, *s.* فائض fā‘iz, گذشته ghyù-zèshaté, نما nèmā (nāmā), ربو rìbv, ربا rìbā, معامله mù‘āmélé; نفوذ nūfūz, خاطر khātir, اعتبار ì‘tibār; التزام tàssāhhub, تصحب tàssāhhub, ارقه àrka; محبت mähābbèt; رغبت ràghbèt, مراق mèrāk; تلذذ tèlèzzuz, ايلنجه èylènjé; الوب ويره جك àlip-vèréjek, اوكرنه جك ùghrènèjek, بله جك bìléjek, كوره جك ghyùréjek, غرض wàzifé, حصه hìssé; فائده ghàraz, منفعت mènfa‘at, فائده fā‘idé; —, *v.a.* تصحب ايتدرمك tàssāhhub - ètdirmek, التزام ايتدرمك ìltizām - ètdirmek; ايلنجه ويرمك èylènjé-vèrmek, يوركنى جزبا yù-règhini-jèzb-et, قلبه تأثيرا kàlba-tè‘sīr-et, قلبه رقت كتورمك kàlba-rikkāt-ghètirmek; to take an —, سومك sèvmek, تصحب التزام ìltizām-et, تصحب التزام tàssāhhub-et; to have an —, الوب وظيفه سى àlip-vèréjéghi-òl, ويره جكى او wàziféssi-òl; حصه داراو hìssédār-òl; compound —, فائض ايله فائضك fā‘iz-ìla-fā‘izin-fā‘izi.

Interesting, *a.* كوزل ghyüzèl; دلبر dīlber; ايلنجه لو èylènjéli.

Interfere, *v.n.* قارشمتق kārishmak, سكته ويرمك mùdākhala-et; سكته ويرمك sèkté-vèrmek, مانع او māni‘-òl.

Interference, *s.* قارشمه kārishma; مداخلة mùdākhala.

Interim, *s.* اراتق àralik, مدت mùddèt; in the —, ديرايكن dèr-iken (dèr-‘ken), اول اراتق òl-àralik, اول ائناده òl-èss-nāda; ad —, موقت mùwākkāt; مؤقتاً mùwākkatan.

Interior, *s.* ايچ ich, درون dèrūn, داخل dākhil; باطن bātin; —, *a.* درونى dèrūnī, باطنى bātinī, داخلى dākhilī, داخلية ناظرى —, داخليه ناظرى dākhilīyyé-nāzirī. [jènāzé-dèfni.

Interment, *s.* دفن dèfn, جنازه دفنى

Internal, *a.* داخلى dākhilī, باطنى bātinī.

Interpose, *v.a.* ارايه قومق àraya-kòmak, ارايه صومق àraya-sòkmak; —, *v.n.* توسط ارايه كيرمك àraya-ghirmek, توسط تاءسسوت-et.

Interpret, *v.a.* ترجمه tèrjumé-et; —, *v.n.* ترجمانلقا tèrjumānlīk-et.

Interpretation, *s.* ترجمه tèrjumé; معنى mà‘nà.

Interpreter, *s.* ترجمان tèrjumān.

Interrogate, *v.a.* استنطاق ìsstintāk-et.

Interrogation, *s.* استنطاق ìsstintāk; note of —, علامت استفهام ‘àlāmèt-i-ìsstifhām.

Interrupt, *v.a.* كسمك kèssmek; منع مانع او māni‘-òl, منعه mèn‘-et.

Intersect, *v.a.* قطع kāt‘-et; — one another, تقاطع tàkātu‘-et.

Interstice, *s.* اراتق àralik; يارق yàrik, چتلاق chàtlāk.

Interval, *s.* اراتق àralik, مابين mā-bèyn.

Intervene, *v.n.* كچمك ghèchmek ; ارأيه àraya-ghìrmek ; ارأده بولنمق àrada-bùlunmak, حائل او hā'il-òl.

Intervention, *s.* توسط tàvāssut ; ارأيه àraya-ghìrmeklik.

Interview, *s.* ملاقات mùlākāt, كورشمه ghyùrushma.

Intestines, *s. pl.* بغصاق bàghirsāk.

Intimacy, *s.* صيقى دوستلق sìki-dòsstluk.

Intimate, *a.* محرمانه màhrémānÉ ; —, *s.* محرم màhrèm ; —, *v.a.* بلدرمك bildirmek, اكلاتمق ànglatmak (ànnatmak), خبر ویرمك khàber-vèrmek, سویلمك sùwèylémek.

Intimation, *s.* خبر khàber, افاده ifādÉ, تبلیغ tèbligh.

Intimidate, *v.a.* قورقوتمق kòrkùtmak, تخویفا tàkhwīf-et, اخافه ìkhāfÉ-et.

Intimidation, *s.* اخافه ìkhāfÉ. [dèrūnina.

Into, *prep.* ئه É, *a.* ایچنه ìchina, دروننه

Intolerable, *a.* تحمل چکلمز chèkilmàz, تحمل اولنمز tàhàmmul-òlunmàz.

Intoxicate, *v.a.* سرخوشا sèrkhòsh-et, کیفا kèyf-et ; —ed, *a.* کیف kèyf, سرخوش sèrkhòsh (sàr-).

Intoxication, *s.* سرخوشلق kèyf, سکر sèkir, سرخوشلق sèrkhòshluk (sàr-).

Intrench, *v.n.* مترس یایمق mèteriss-yàpmak, تحصن ا tàhàsssun-et ; —, *v.a.* مترس ایله استحکام ویرمك mèté-riss-ila-ìsstihkyām-vèrmek.

Intrenchment, *s.* مترس mèteriss.

Intrepid, *a.* ییکیت yìghit, جسور jèssūr, بیپروا bīpērwa, بیباک bībāk.

Intricacy, *s.* قارشلق kārishiklik.

Intricate, *a.* قارشلق kārishik, طولاشلق dòlāshik, مشتبهك mùshtébèk.

Intrigue, *s.* فتنه fitnÉ, فساد fèssād, اویون òyun ; —, *v.n.* چیقارمق fitnÉ-chikàrmak, فساد چیقارمق fèssād-chikàrmak, اویون چیقارمق òyun-chikàrmak.

Introduce, *v.a.* ایچرو صوقمق ìchèri-sòk-mak ; ایچرو کتورمك ìchèri-ghètirmek, کورشدرمك idkhāl-et ; قوشدرمق ghyùrushdurmek, کونگوشدرمق kòngushdurmak, طانشدرمق tànishdirmak ; ابداعا chikàrmak, ایجادا ìbdā'-et, اختراعا ìkhtirā'-et, لقر دیسنی ijād-et ; اچمق àchmak, لقر دیسنی ìjād-et ; اچمق làkirdissini-àchmak ; درجا dèrj-et ; ابرازا ìbrāz-et, تقدیم تàkdīm-et.

Introduction, *s.* مقدمه mùkàddimÉ ; توصیه tàvsìyyÉ.

Intrude, *v.n.* تعجیزا tà'jīz-et, اشغالا ìshghāl-et, مانع او māni'-òl.

Intrust, *v.a.* امانته تسلیم ا emānétén-tèss-līm-et.

Inundation, *s.* صوباصمسی sèyl (sèl), سوباصمسی sù-bàssmassi ; طغیان tùghiyān.

Inure, *v.a.* اشدرمق àlishdirmak.

Invade, *v.a.* باصمق bàssmak, تجاوز و tèjāvuz-vè-tàkhàttī-et.

Invalid, *a.* بوش غیر صالح ghàyri-sālih, بوش bòsh ; —, *s.* چوروك chùruk ; —, *v.n.* چوروكه چیقارمق chùrughe-chik-mak ; —, *v.a.* چوروكه چیقارمق chùrughe-chikàrmak.

Invalidate, *v.a.* بوزمق bòzmaq, حکمنی hòkmunu-bòzmaq.

Invaluable, *a.* پک قیمتلو pèk-kīmètli,
 قیمتتی بلنه منر kīmèti-bilinamàz.
 Invasion, *s.* تجاوز tèjāvuz, تخطی tà-
 khàttī, استیلا isstīlā. [tirā“-et.
 Invent, *v.a.* ایجاد ijād-et, اختراع ikh-
 Invention, *s.* ایجاد ijād, اختراع ikh-
 tirā“. [tēri“.
 Inventor, *s.* مخترع mūkh-
 Inventory, *s.* دفتر dèfter.
 Inverse, *a.* عکسی “àksī, ترش tèrss;
 —, *s.* عکس “àks, ترس tèrss.
 Invest, *v.a.* اکسا iksā-et, متصفا mùt-
 tàssif - et; قوشاتمق kùshàtmak,
 چویرمک chèvirmek, محاصره mù-
 hāssara-et; یاترمق yàtirmek, ویرمک
 vèrmek.
 Investigate, *v.a.* تفتیسا tèftīsh - et;
 تهری تàhàrri-et, تجسسا tèjèssuss-
 -et. [-dā‘imā.
 Invincible, *a.* المظفر دائما èl-mùzāffer-
 Invisible, *a.* کوزکمز ghyùrunmàz,
 گھوژیکمز ghyùzikmàz.
 Invitation, *s.* دعوت dà“vèt.
 Invite, *v.a.* دعوتا dà“vèt-et.
 Invoice, *s.* علم و خبر “ilm-u-khàber,
 پیوصله pùssla, دفتر dèfter.
 Involuntary, *a.* غیر اختیاری ghàyri-ikh-
 tiyārī, الددکل èldé-dìghil.
 Involve, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmek,
 ایجاب ایترمک dākhlil-et; داخل
 ijāb-ètirmek.
 Inward, *a.* داخلی dākhlilī.
 Inwards, *ad.* ایچرویه طوغری ìchèriya-
 Ireland, *s.* ایرلنده Irlànda. [dòghru.
 Iris, *s.* زنبق zànbàk.

Irish, *a.* ایرلاندلو Irlàndali.
 Iron, *s.* تیمور tīmūr (dèmir), حدید hādīd,
 Iron-clad, *a.* زررلو zìrhli. [āhèn. آهن
 Iron-monger, *s.* تیمورجی dèmirji.
 Irony, *s.* استهزا isstihzā.
 Irregular, *a.* اطرادسز ìttirādsiz;
 نظامسز nìzāmsiz;
 قاعدسز ìntizāmsiz;
 کایدسسز kā‘idéssiz;
 یولسز yòlsuz;
 شان shāzz;
 باشی بوزق bāshi-bòzúk.
 Irreparable, *a.* تعمیرقبول ایتمز tà“mīr-
 -kābūl-ètmàz;
 چارسسز chāréssiz.
 Irresistible, *a.* قارشی قونلمز kārshi-kò-
 nulmàz.
 Irresolute, *a.* کندی عقلنی بلمز kèndi-
 -“àklīni-bilmàz,
 متردد mùtèrèddid.
 Irritable, *a.* تیزقیزار tèz-kìzar, چابک
 دارلور chàbik-dàrilir.
 Irritate, *v.a.* قیزدرمق kìzdirmek,
 دارلتمق dāriltmak. [kīn.
 Irruption, *s.* هجوم hujūm, باصقین bàss-
 Isinglass, *s.* بالقی طوتقالی bālīk-tùtkali.
 Island, Isle, Islet, *s.* اطه àda, جزیره
 jèzīrē.
 Ispahan (town of), *s.* اصفهان issfāhān.
 Israelite, *s.* یهودی yàhūdī.
 Issue, *s.* چیقکه جقیر chikajak - yèr,
 نخود یا قیسی kàpi, قیو màkhrèj,
 مخرج mòkhrèj;
 چو جق chòjok,
 اولاد nòkhud-yàkissi;
 ذریت zùrriyyèt;
 دعوی èvlād,
 معارضه dà“wà, اختلاف ikhtilāf,
 چیقکمق mù“āraza;
 —, *v.n.* چیقکمق chikmak;
 نشئت nèsh‘èt-et.
 Isthmus, *s.* بوغاز bòghāz, دل dīl.
 It, *pr.* اول òl (ò); انی àni, ònu;
 اگا ànga
 Italian, *a.* ایتالیا Itàlia. [(ònga).

Italy, s. ایتالیا Itàlia.

Itch, s. اویوز üyuz; —, v.n. کیدشمک
ghidishmek, قاشنمق kàshinmak.

Item, s. قلم kàlem. [àningki, ònungku.

Its, pr. a. انک انک àning, ònung; انککی

Itself, pr. کندی کندی kèndi, کنديسی kèn-
dissi; کنديسينی kèndissini; کنديسينه
kèndissiné.

Ivory, s. فيل ديشی fil-dishi.

Ivy, s. صارماشق sàrmàshik.

J.

Jackal, s. چقال chakàl. [hìmār.

Jackass, s. اشک èshek, خمر khàr, حمار

Jackdaw, s. اله قارغه àla-kàrgħa(?).

Jacket, s. منطان mìntàn.

Jack-ketch, s. جلاک jèllād.

Jail, s. زندان zindān, حبسخانه hàbss-

Jailer, s. زندانجی zindānji. [khānē.

Jalap, s. جلاپه jàlapa.

Jam, s. رچل rèchel, طاتلو tàtli.

Janissary, s. يکيچری yèngichéri.

January, s. کانون ثانی kyānūni-sānī.

Japan, s. ياپونیا yàpònia; روغن rùghàn;
—, v.a. روغن اورمق rùghàn-wùrmak.

Japanese, a. ياپونیاالی yàpòniāli.

Japhet, s. يافث yàfeth.

Jar, s. قوانوس kàwanòss; on the —,
ad. اچق àchik; —, v.n. قارشمق

Jasper, s. يشم yèshem. [kàrishmak.

Jaundice, s. صاريلق sàrìlik.

Jaw, s. چکه chèngé.

Jealous, a. قزقانچ kèzkànj; غيور ghàyūr;
حسدلو hàssūd, حسدلی hàssedli.

Jealousy, s. قزقانچلیق kèzkànjlìk, غيبرت
ghàyrèt; حسد hàssed.

Jeer, v.n. and a. زوقلنمق zèvklenmek.

Jehovah, s. الحى القيوم el-Hàyyu-'l-
-Kàyyūm. [lù'āb.

Jelly, s. الماسيه èlmāssiyyé; لعاب

Jeopardy, s. تهلکه tèhliké. [shèrif.

Jerusalem, s. قدس شريف kùdssi-

Jessamine, s. ياسمين yāssémīn.

Jest, s. شقا shàka, لطيفه làtífé.

Jesus-Christ, s. عيسى المسيح 'Īssà-'l-
-Messih, حضرت عيسى hàzrèti-'Īssà.

Jet, s. فسقيه fèsskìyyé.

Jetty, s. اسكله isskèlé.

Jew, s. يهودى yàhūdī; Jewess,
يهودى قارىسى yàhūdī-kàrissi.

Jewel, s. Jewels, s. pl. مجوهرات mù-
jèvhérāt. [jèwāhirji.

Jeweller, s. قيومجى kùyumju, جواهرجى

Jib, s. فلوق flòk.

Jibboom, s. بانستون bāsstūn. [ish.

Job, s. حضرت ايوب hàzrèti-èyyūt;

Jobber, s. سمسار sìmsār.

Jockey, s. بنيچى bìnjìji. [làtíféji.

Jocular, a. تحاف tūhāf, لطيفه جى

Jog, Joggle, v.a. صارصمق sàrssmak.

John Bull, s. انكلتره ملتى ìnghiltèrra-
mìllèti.

Join, v.n. بتشمک bitishmek, التحاق
iltihāk-et, ملاصق أو mùlāssik - ol;
بتمشدرمک vāssil-ol; — v.a. بتمشدرمک
bitishdirmek; وصل أو ilhāk-et; وصل
vāssl-et.

Joiner, s. دوغرامه جى dòghramaji.

Joint, s. اويناق ييرى èk-yèri; اويناق ييرى

òynak-yèri, مفصل mafsàl; out of —, چيقيق chikik; get out of —; be put out of —, چيقيقمق chikmak; put out of —, چيقيقارمق chikàrmak.

Jointly, *ad.* اشتراكاً mùshtèrékèn, مشتركاً ishtirākèn.

Joint-stock Company, شركت shirkèt.

Jointure, *s.* زوجه يه باغلنان ايران zèvjéya-bàghlanan-irād.

Joke, *s.* شقا shàka, لطيفه làtífé; —, *v.n.* شقا shàka-et, لطيفه làtífé-et.

Jolly, *a.* كولر يوزلو ghyùler - yùzlu; كيف kèyf; — boat, زوكلو zèvkli; — Jolt, *v.a.* صارصمق sàrssmak. [فلوقه fàlìka.

Jonquil, *s.* فوليه fùlya.

Journal, *s.* روزنامه rūznāmé; تقويم وقائع tàkwimi-vàkā'ī; ژورنال zhūrнал.

Journalist, *s.* غزته جي ghàzètaji, جريدده جي jèrīdèji.

Journey, *s.* يول yòl, يولجىلق yòljuluk, سفر sèfer; —, *v.n.* كزملك ghèzmek, يولجىلقا yòljuluk-et, سفر ا sèfer-et.

Journeyman, *s.* وندده لكجى ghyùndèlikji.

Joy, *s.* سونج sèvinj, مهنونيت mèm-nūniyyèt, سرور sūrūr, حبور hùbūr, شادمانى shādumānī.

Joyful, *a.* مسرون mèm-nūn, سرور mèsrūr, شاد shād (shāz), شادمان shādumān.

Judge, *s.* حاكم hākim, قاضى kāzī (kādī), مولا mèvlà (mòlla); deputy —, نائب nā'ib; —, *v.n.* قياسا kiyāss-et; عد ا zànn-et, عد ا

“àdd-et; —, *v.a.* محاكمه mù-hākémé-et; حكومتا hùkyūmet-et.

Judgment, *s.* ظن zànn, قياس kiyāss; حكومت حاكمه “àkl, تدبير tèdbīr; حكومت hùkyūmèt; جزا jèzā, بلا bèlā; day of —, قيامت كوني kiyāmèt-ghyūnu; — seat, مسند حكومت mèsnèdi-hùkyūmèt.

Judicious, *a.* عقلو “àklli.

Jug, *s.* دستى dèssti, تستى tèssti.

Juggler, *s.* حقه باز hòkka-bāz. [bāzlik.

Jugglery, Juggling, *s.* حقه بازلق hòkka-

Jugular-vein, *s.* حبل الوريد hablu-'l-

Juice, *s.* صو sū; شيره shìra. [-vèrīd.

Juicy, *a.* صولو sūlu.

Jujube, *s.* عناب “unnāb.

July, *s.* تموز tèmmūz.

Jumble, *v.a.* قارشدرمق kārishdirmak; —, *s.* قارمق قارشق شى kārma-karishik-shèy.

Jump, *s.* صچرايش sèchrayish, اتلايش àtlayish; —, *v.n.* صچرامق sèchramak, اتلامق àtlamak. [موصل mèvsàl.

Junction, *s.* اتصال ittissāl; تلاقى tèlākī;

Juncture, *s.* اراقق àralik, اثنا èssnā, وقت wàkit, زمان zāmān; حال hāl.

June, *s.* حزين hāzīrān.

Jungle, *s.* اورمانلق ير òrmān; اورمانلق يير òrmānlīk-yèr, چنگلستان chènghè-lisstān. [اوغلى òghlu, زاده zādé.

Junior, *a.* سنجه كچوك sinnja-kùchuk;

Juniper, *s.* اردج اغاجى àrdij-àghaji; — berries, اردج تخمى àrdij-tòkhmi.

Junk, *s.* چين كميسى chìn-ghèmissi.

Jurisconsult, *s.* مفتى mùftī; فقيه fākih.

Jurisdiction, *s.* حکومت *hùkyūmèt.*
 Jurisprudence, *s.* علم فقہ "ilmi-fìkh.
 Jurist, *s.* فقیه *fàkìh.*
 Jury, *s.* اون ایکی یمینلو کمننه مجلسی
 òn-ìki-yèmīnlī-kīmèssnē-mèjlissi.
 Juryman, *s.* مذکور یمینلورک بری
 mèzkyūr-yèmīnlīlerīn-bàrī. [dīrèk.
 Jury-mast, *s.* عاریتی دیرک *ārīyyèti-*
 Just, *a.* حق شناس "ādīl, عادل *hàkk-*
-shīnāss, حقانیتلو *mūnsif,*
hàkkānīyyètli; —, *ad.* تمام *tāmām,*
 تام *tāmm,* تماماً *tāmāman;* — *as,*
 همان . . . ایکن *hēmān . . .*
iken; — *now,* همان شمدی *hēmān-*
-shīmīdi; — *so,* تمام بویله *tāmām-*
-būylé, تمام اوپله *tāmām - ūylé,*
 همان شوپله *hēmān-būylé,* همان بویله
hēmān - shūylé, همان اوپله *hēmān-*
-ūylé.
 Justice, *s.* حقانیت "ādālèt, عدالت
hàkkānīyyèt, انصاف *īnsāf,* حق
hàkk; حاکم *hākīm.*
 Justifiable, *a.* جائز *jā'iz.* [-zimmèt.
 Justification, *s.* تبریه ندمت *tèbrīyyè'i-*
 Justify, *v.a.* تبریه ندمت *tèbrīyyè'i-*
-zimmèt-et; حق ویرمک *hàkk-vèrmek;*
 جائز قیلیمق *jā'iz-kīlmak,* تجویز *tèjvīz-*
 Juvenile, *a.* کنج *ghènj,* جوان *jīwān.* [-et.
 Juxtaposition, *s.* اتصال *ittissāl.*

K.

Kalendar, *s.* تقویم *tàkvīm.*
 Keel, *s.* اوگرغه *òngurgha (òmurgha).*
 Keen, *a.* کسکین *kèsskin,* قلاغیلو *kīlā-*
ghīli, بران *būrrān,* حدید *hādīd.*

Keep, *s.* بوغاز *bòghāz,* بیمه جک *yèyèjek,*
 تغدیه *tàghdīyyé;* *v.a.* صاقلامق *sàk-*
lamak, حفظ *hīfz-et;* طوتمق *tùtmak,*
 الیقومق *àlikòmak,* براقمامق *brāk-*
mamak, صالیویرمامک *sālīvèrmamek;*
 بسلامک *bèsslémek;* —, *v.n.* طیانمق
dāyanmak, بوزلمامق *bòzulmamak;*
 دورمق *dürmak,* قالتمق *kālmak.*
 Keeper, *s.* حافظ *hāfīz,* محافظ *mūhāfīz,*
 بکجی *bèkji.*
 Keep-sake, *s.* یادکار *yādighyār.*
 Keg, *s.* اوفاچق فوجی *ūfājèk-fīchi.*
 Kennel, *s.* اولوق *òluk.*
 Kernel, *s.* ایچ *īch,* مغز *māghz,* ب
 لوب *lubb;* بیض *bèyz (bèz).*
 Kerseymere, *s.* قازمیر *kāzmīr.*
 Kettle, *s.* قزغان *kāzghān (kāzan);* کوکم
ghyùghum. [دومبیلک *dūmbélèk.*
 Kettledrum, *s.* نقاره *nàkkārē (nāghara);*
 Key, *s.* اناختار *ānakhtār,* مفتاح *mīftāh.*
 Khan, *s.* خان *khān.*
 Kick, *s.* تکمه *tèkmé;* چفته *chīfté;* —,
v.n. تکمه اتمق *tèkmé-àtmak;* چفته
 تپمک *chīfté-àtmak;* —, *v.a.* تپمک
or دپمک *tèpmek;* — *out,* *v.a.*
 کوغمق *kòghmak,* سکدر *sīkdir-et.*
 Kid, *s.* اوغلاق *òghlāk.*
 Kidney, *s.* بوکرک *bùghrek (bùbrek);*
 — *beans,* فصولیه *fāssūlya.*
 Kill, *v.a.* اولدورمک *ùldurmek,* قتل
kātl-et, تلف *tèlef-et,* هلاک *hèlāk-*
 Kiln, *s.* اوجاق *òjak.* [-et.
 Kind, *s.* درلو *dūrlu,* جنس *sòy,* جنس
 جینس *jīnss,* نوع *nèv;* —, *a.* ایو *īyi,*
 تاتلو *tātli.*

Kindle, *v.n.* طوتشمق tütushmak ; —, *v.a.* ياقمق yàkmak ; طوتشدرمق tütushdurmak, ايقاد ikād-et.

Kindness, *s.* ايولك iyilik, كرم kèrem, افنديك infendilik ; "ināyet, لطف lūtf ;

Kindred, *s.* اقربا àkrabā, خصم اقربا khèssim-àkrabā ; قرابت kārābèt, خصملىق khèssimlik.

King, *s.* قرال kārāl, حاكم دار hükmdār, ملك پادشاه pādishāh, شاه shāh, ملك mèlik, مالك mālik.

Kingdom, *s.* قراللىق kārāllik, پادشاهلىق pādishāhlik, حکومت hükümèt, دولت devlèt, ملك milk or mùlk, مملكت mèmlékèt, ملكوت mèlèkyūt. [—"illèti.

King's-evil, *s.* صراجہ علتى sàraja-Kinsman, Kinswoman, *s.* خصم khèssim, اقربان àkrabādan.

Kiss, *s.* اوپش àpush, شفقتالو shèftāli, بوسه būsse ; —, *v.a.* اوپمك àpmek, بوسا būsse-et.

Kitchen, *s.* مطبخ màtbàkh (mùtfàk).

Kite, *s.* (bird) چايلاق chàylāk ; (toy) اوچرتمه àchurtma.

Kitten, *s.* كدى ياوريسى kèdi-yàwruusu.

Knapsack, *s.* چانطه chànta.

Knave, *s.* چاپقن hīlékyār, جيله كار chàpkīn, پزوزك pèzèwènk.

Knead, *v.a.* يوغورمق yòghurmak.

Knee, *s.* ديز diz, زانو zānū ; (of timber) ديرسك dirsek.

Kneel, *v.n.* ديز چوكمك diz-chùkmek.

Knife, *s.* بچاق bìchak ; (pocket —)

چاقى chàki ; (turkish pen—) قلم تراش kàlem-trāsh ; (carver) يتاغان sàtir ; (long weapon) yàtaghān.

Knight, *s.* قوالير bègh, بك kàwalīr ; (chess) ات àt.

Knit, *v.a.* اورمك àrmek ; —, *a.* اوريلو àrulu, اورلمش àrulumsh. [bāba.

Knob, *s.* طوپ tòp, طوپوز tòpuz ; بابا

Knock, *s.* اورش wùrush ; قيو چالنه مسى kàpi-chàlinmassi ; —, *v.a.* اورمق wùrmak ;

چالنه مق chàlmak ; — against, چاتمه ق chàtmak ; — down,

ايچرو قاتمه ق yìkmak ; — in, اندرمك àndirmek, دوشرمك dùshurmek ;

دوشرمك dùshurmek ; — out, چيقارمه ق chikàrmak, بترمه ق bitirmek ;

دوشرمك dùshurmek ; — under, *v.n.* تسليم tesslīm-òl.

Knocker, *s.* قيو طوقماغى kàpi-tòkmaghi.

Knot, *s.* دوكم dùghum ; —, *v.a.* دوكلامك bàghlamak, دوكله م ق dùghumlémek ; —, *v.n.* دوكله م ق dùghumlènnek.

Know, *v.a.* بلمك bìlmek ; خبرى او khàberī-òl, خبردار او khàberdār-òl, واقف او wākif-òl ; طانيمق tànimak ; معلوماتى او mà "lūmāti-òl ; — one another, بربرينى طانيمق bìr-bìrini-tànimak, معارفه لرى او mù "aréféléri-òl ; — again, طانيمق tànimak ; — carnally, سكمك sìkmek, جماع jīmā "et, وطى wàty-et.

Knowledge, *s.* علم "ilm, خبر khàber,

معلومات mà "lūmāt, عرفان "irfān,
دانش dānish.

Knuckle-bone, s. اشتی āshik.

Kufic, a. کوفی kyūfī.

L.

Label, s. یافته yāfta; —, v.a. یافته
یافته یاپشدرمتی yāfta-tākmak,
yāfta-yāpishdirmak.

Laborious, a. اغر āghir, کوچ ghyūch.

Labour, s. ایش ish, امک èmek,
ایشجیلیک ishjilik; —, v.n. ایشلمک
ishlémek.

Labourer, s. رنجبر rēnjbēr (rēnchpēr),
یناشمه یشجی ishji, ارغان irghād,
yānashma.

Lace, s. شرید (ghāytān); شرید
shèrid; دانتله dāntèla; (gold) سرمه
sirma; قلابدان kılāptān or
kılābdān; —, v.a. قیطاننی کچورمک
ghāytānini-ghèchirmek.

Lack, s. اکسکلیک nòksān, اکسکلیک
èksiklik; —, v.a. اکسک او èksik-òl;
اکسکی او èksighi-òl.

Lacker, s. روغن rūghān; —, v.a.
روغن اورمتی rūghān-wūrmak.

Lackey, s. اوشاق ūshāk.

Laconic, a. قصه kīssa. [جوان jūwān.

Lad, s. اوغلان òghlān, دلیقانلو dèlikānli,

Ladder, s. نردبان nērdibān (mērdivēn);
اسکله isskèlé.

Lade, v.a. یوکلمک yùklètmek, تحمیل
tāhmīl-et; —, v.n. یوکالمق yùk-
-ālmak.

Lading, s. یوکلمکلیک yùklènmeçlik;
یوکلمکلیک yùklètmeklik; یوک yùk,
حموله hāmūlé; bill of —, یوک
یوک-sènedi; دی قاریقو pòlichā-dì-kàriko.

Ladle, s. کفچه kèfché, کپچه kèpché.

Lady, s. خانم hānim; قوقونه kòkōna;
دودو dūdū; مادامه mādama.

Lake, s. گول ghyūl. [dòghurmak.

Lamb, s. قوزی kūzu; —, v.n. طوغرمق

Lame, a. طوپال tōpāl; — of one hand,
ایاغنی سقطا chòlāk; —, v.a. ایاغنی سقطا
-āyaghini-sàkat-et.

Lameness, s. طوپاللق tōpāllic.

Lament, v.a. and n. اغلامق āghlamak.

Lamentation, s. اغلامه āghlama, فغان
fīghān, نالیش nālish.

Lamp, s. قندیل kāndīl. [hijv-èt.

Lampoon, s. هجو hijv; —, v.a. هجوا

Lance, s. مزراق mīzrāk; —, v.a.
دشمک dèshmek, اچمق àchmak.

Lancet, s. نیشتەر nīshtēr (nèshtēr).

Land, s. قره kàra, بر bèrr; ارض àrz
ملك (ùlké), الكا (àràzī), اراضی (pl.
mīlk, مملکت mēmlékèt, طپراق
tōprak; plot of —, عرصه "àrsa; —,
v.n. قره یه چیقتمق kàraya-chìkmak;
—, v.a. قره یه چیقارمق kàraya-chìkār-
mak. [üsstu-àchilir-bir-nèv-"i-hinto.

Landau, s. اوستی اچاور بر نوع هنتو

Landholder, s. املاک صاحبی èmlāk-
-sāhibi. [isskèlé.

Landing, Landing-place, s. اسکله

Landlady, s. اوصاحبی قادین èv-sāhibi-
-kādīn.

Landlord, *s.* ملک صاحبی mùlk-sāhibi ;
خانه صاحبی èv-sāhibi, او صاحبی
khānÈ-sāhibi. [اشارت ishāret.

Landmark, *s.* سنور طاشی sìnir-tāshi ;

Landowner, *s.* املاک صاحبی èmlāk-

Landscape, *s.* نظارت nāzārèt. [-sāhibi.

Lane, *s.* دار صوقاق dàr-yòl ; دار صوقاق
dàr-sòkak ; چیقمز صوقاق chìkmàz-
-sòkak. [زبان zàbān.

Language, *s.* دل dìl, لسان lissān,

Languid, *a.* جانسز bāyghin, بایغین
jānsiz. [-ghìbi-òl.

Languish, *v.n.* بایغین کبی او bāyghin-

Lantern, *s.* فنار (fèner) ; magic —, *s.*
خیالجی فنی khàyalji-fèneri.

Lap, *s.* قوجاق kūjak ; —, *v.a.* یالایه
yàlaya-yàlaya-ìchmek.

Lapidate, *v.a.* طاشلامق rèjm-et, رجم ا
tāshlamak.

Lapse, *s.* مرور mùrūr ; —, *v.a.* قالمق
kàlmak, عائد او "ā'id-òl.

Larboard, *s.* اسکله isskèlé.

Larceny, *s.* خرسزلیک khìrsizlik.

Larder, *s.* کیلار kilar (kiler).

Large, *a.* عظیم kèbîr, کبیر, بیوک bìyuk,
"āzîm ; کلیمتلو kyùlliy-
yètlî.

Larkspur, *s.* هزاررنک چیچکی hèzār-
-rènk-chìchèghi (هزارن hèzārèn).

Lash, *s.* قامچی kāmchi ; —, *v.a.*
باغلامق kāmchilamak ; قامچیلامق

Lass, *s.* کیز kiz. [bāghlamak.

Last, *s.* قالب kàlip ; صوک sòng ; —,
a. آخر èng-sòngraki, ال صکره کی
ākhir, سورمک pèssîn ; —, *v.n.*

سورمک ; طیانمق dāyanmak ; باقی
بآکی-کالمق bākî-kàlmak, پایدار او pâydār-
-òl, مستمر او mùsstémèrr-òl ; at —,

صوک صوکنده "ākîbèt, عاقبت
sòng-sòngunda, انجام کار ènjāmi-kyār.

Lasting, *a.* چوق سورر dāyānikli ; چوق
chòk-sùrer, پایدار pâydār, مستمر
mùsstémèrr.

Lastly, *ad.* خلاصه کلام khùlāssa'i-
-kèlām, الحاصل èl-hāssîl.

Latch, *s.* مندال mândal, دل dìl.

Late, *a.* سابق ghèch, کچ ghèj, کج
sābîk ; متوفا mèrhūm, مرحوم mùté-
wèffā ; —, *ad.* سابقا sābîka.

Lately, *ad.* برزاول bìr-àz-èvvel ;
مؤخرأ mù'ākh-
kharan. [تاکته, پداوره pādàwra.

Lath, *s.* شیشه shishé ; چام تخته chàm-

Lathe, *s.* چرخ chàrkh.

Lather, *s.* صابون کیوکی sàbun-kyù-
pughu ; —, *v.a.* صابونلامق sàbūnlamak.

Latin, *a.* لاطین Lātîn ; —, *s.* لاطینجه
Lātînjé.

Latitude, *s.* عرض بلد "arz, عرض "ārzi-
-bèled ; وسعت vùss"āt ; مساعده
mùssā"adé.

Latter, *a.* صکره کی sòngraki, آخر ākhir.

Latterly, *ad.* بو یقینلرده yākında, بو
bū-yākinlarda, مؤخرأ mù'ākhkharan.

Lattice, *s.* قفس kàfess, شبیکه shèbîké.

Laud, *v.a.* مدح mèdh-èt.

Laudable, *a.* مستحسن mùsstāhsèn.

Laudanum, *s.* افیون روحی àfyòn-rūhu.

Laudation, *s.* مبالغه ایله مدح mùbālagha-
-ìla-mèdh.

Laudatory, *a.* مدح متضمن mèdh-mùta-zàmmīn.

Laugh, *s.* خنده گولش ghyùlush, khàndé; —, *v.n.* گولمك ghyùlmek, khàndé-et; — at one, برینه birina-ghyùlmek; — in one's sleeve, ایچرودن گولمك içèriden-gyùlmek; — out loud, قهقهه گولمك kàhkaha-gyùlmek.

Laughable, *a.* گولنه جك ghyùlenejek.

Launch, *s.* صندال sàndāl; —, *v.a.* دنگزه اندرمك dèngizé-èndirmek; — out, *v.n.* پاره خرجا pàra-khàrj-et; تفصیله باشلامق tàfsīla-bàshlamak.

Laundress, *s.* چماشیرجی قاری chàmàshirji-kàri.

Laureate, *s.* باش شاعر bāsh-shā'ir.

Laurel, *s.* یمان دهنده سی yàban-dèfnéssi.

Lavender, *s.* لوانده làvānda.

Lavish, *a.* مسرف mùssrif; بذول bèzūl; —, *v.a.* بذل اتمق bèzl-et, àtmak.

Law, *s.* شرع shèr'at, شریعت shèrī'at, قانون kànūn, نظام nìzām.

Lawful, *a.* مشروع mèshrū; جائز jā'iz; حلال hālāl; مأنون mè'zūn.

Lawgiver, *s.* قانونجی kànūnji.

Lawless, *a.* نظامسز nìzāmsiz.

Lawlessness, *s.* نظامسزلك nizam-sizlik.

Lawmaker, *s.* قانونجی kànūnji.

Lawsuit, *s.* دعوی dà'wà.

Lawyer, *s.* دعوی مفتی mùftī, فقیه fàkīh; وکیللی dà'wà-vèkīli; اووقات àvokàt.

Lax, *a.* گوشك ghèvshèk; مساعدده جی mùssā'adéji, مسامحه جی mùssāmahaji; لينتلوجه linètlija.

Laxative, *a.* ملین mùlèyyin.

Laxity, Laxness, *s.* گوشكلك ghèvsheklik.

Lay, *v.n.* يهور طلمق yimurtlamak; —, *v.a.* قومق kòmak, ياترمق yàtirmak, طرحا wāz'-et; قومق kùrmak, طرحا tàrh-et; — aside, براقمق bràkmak, تركا tèrk-et; — before, عرضا 'arz-et; — by, *v.a.* صاقلامق sàklamak; —, *v.n.* دينمك dìnènmek, راحتا rāhat-et; — down, يره قومق yèrakòmak, براقمق bràkmak, تركا tèrk-et; — hold of, طوتمق tütmaq, ياپشمق yàpishmaq, يقالمق yàkalamak; — in, طوپلامق tòplamak, تداركا tètāruk-et (tètārik); — on, سورمك sùrmek; صالدرمق sàldirmak, وضعا wāz'-et, اچمق àchmak; — out, خرجا khàrj-et, صرفا sàrf-et, قاپلامق khàrjamak; — over, قاپلامق kàplamak; — up, *v.a.* صاقلامق sàklamak, خستها khāssta-et; —, *v.n.* خسته او khāssta-òl; — waste, *v.a.* ويران قالمق khàrāb-et; —, *v.n.* خالی قالمق khālī-vīrān-kālmak;

Layer, *s.* قات kàt, طبقه tàbaka. [-kālmak.

Lazaretto, *s.* تحفظخانه tàhàffuz-khāné, قارنتینه kàrantīna.

Laziness, *s.* تنبلك tènbellik.

Lazy, *a.* تنبل tènbel.

Lead, *s.* قورشون kùrshun, اسرب ùssrub; اسقندیل isskàndil; قلاغوزلق kèlāghuzluk, ارباشيلق èr-bāshilīk, سوزباشيلق sùz-bāshilīk; —, *v.a.* كوترمك ghyùturmek, يدمك yèdmek; —, *v.n.* باشه aیلرودوشمك bāsha-ghèchmek, كچمك

iléri-dùshmek, اوکه دوشمک ùngé-dùshmek, قلاغوزلقا kùlāghuzluk - et, الوب hādī-òl; — away, الوب كوترمك àlip-ghyùturmek; المداتمق àldatmak, ازدرمق àzdirmek, اضلال idlāl-et, افسادا ifsād-et; — astray, يولدن چيقارمق yòldan - chùkàrmak; المداتمق àldatmak, ازدرمق àzdirmek, اضلال idlāl-et, افسادا ifsād-et; to cast the — اسقندل اتمق, isskàndil-atmak.

Leader, s. باش bàsh, سر رئيس rè'iss, سر سèr; اوک حیوانی ùng-àti, اوک اتی ùng-hàywāni, غزته نك باشلوجه بندی ghàzètanìng-bàshlija-bèndi.

Leaf, s. يوراق yàprak, ورقه vàrak, ورقه vàraka; — gold, التون ورقى àltin-vàraki; — silver, كومش ورقى ghyù-mush-vàraki; — copper or brass, ورق vàrak.

League, s. ساعتلىق يول sà'at, ساعت sà'atlik-yòl; اتفاق ittifāk; — together, v.n. اتفاق ittifāk-et.

Leak, s. اچقلىق dèlik, اچقلىق àchiklik, يارق yàrik; —, v.n. اقمق àkmak; صزمق sèzmaq; صوا sù-et.

Lean, a. اريق زبون zà'bun, ضعيف zà'if, اريق àrik; —, s. ياغسزات yàghsiz-èt; —, v.n. اكرى دورمق èghri-dùrmak, اكلمك èghilmek, ياتمق yàtmak; — against, v.n. طيانمق dàyanmaq, يصدانمق yàssdanmaq; —, v.a. طيامق dàyamak.

Leap, s. اتلايش àtlayish, صچرايش sìch-rayish; —, v.n. اتلامق àtlamak, صحرامق sìchramak.

Leapyear, s. كبيسه kèbissé.

Learn, v.a. اوكرنمك ùghrènnek, تحصيل ا tahsìl-et, تعلم ا tælâm-et, استفادة ا isstifādè-et, تا'illum-et. [دانشمند dānishmènd.

Learned, a. عالم "ālim, او قومش òkumush,

Learner, s. شاگرد shāghird.

Learning, s. عرفان "irfān, علم "ilm, دانش dānish. [-vè-issstijārin-hùjjetì.

Lease, s. ايجارواستيجارك حجتى ijār-

Least, a. اك كچوك èng-ùfāk, انگ-كؤچوك èng-kùchuk; از انا èng-àz; ادنا èdnā,

هیچ پك جزئی pèk-jüz'ī; at —, ad. هیچ

ياخود hìch-òlmàz-ìssa; —, c. هیچ hìch, یاخود yākhùd; not in the —, ad. هیچ

قطعا وقاطبة, kàt'ā, اصلا kàt'ān-vè-kātibétan.

Leather, s. سختيان mèshīn, مشين mèshīn, بولغارى bülghārī; (sole) كونسله kyùssélé, كون ghyùn.

Leave, s. اذن izn, izin, رخصت rùkhsàt;

—, v.a. براقمق bràkmak, ترك ا tèrk-et; — off, براقمق bràkmak, واز كچمك vāz-ghèchmek;

كسيلمك kèssilmek, دینگمك dìngmek, منقطع او mùnkàti'-

-òl; — out, كچمك ghèchmek, اتلامق àtlamak, يازمامق yàzmamak.

Leaven, s. مایه māyé; —, v.a. لئتمك māyéletmek.

Lecture, s. درس عام dèrssi-

درس ویزمك "āmm; وعظ vā'z; —, v.n. درس ویزمك dèrssi-vèrmek; وعظ vā'z-et; —, v.a.

نصیحت ویزمك àzarlamak, ازارلامق nàssihàt-vèrmek. [-'āmm-khòjassi.

Lecturer, s. درس عام خواجه سی dèrssi-

Led-horse, s. يدك yèdek.

Lee, s. روزگار التي rûzghyār-ālti.
 Leech, s. سولوك sùluk; هكيم hèkim,
 سولوك ياپشدرمق sùluk-yàpishdirmak;
 طبیب tàbīb; —, v.a.
 Leek, s. پراصه prāssa.
 Left, s. صول sòl, صول طرفی sòl-tàrafî,
 يسار yèssār, چپ chèp; — handed,
 صولاق sòlak.
 Leg, s. اياق àyak, باجاق bàjak; بوط bût.
 Legacy, s. وصیت wàssiyyèt.
 Legal, a. شرعى shèr'ī, مشروع mèshrū,
 جائز jā'iz, مآذون mè'zūn, حلال hàlāl.
 Legation, s. سفارت sèfārèt; — house,
 سفارتخانه sèfārèt-khānē.
 Legible, a. اوقوناقلو òkunur,
 اوقوناقلی òkunàkli, عیان àyān, جلی jèlî.
 Legibility, s. اوقوناقلتی òkunàklik.
 Legion, s. الای àlay, لوا livā.
 Legislate, v.n. قانون وضع ا kânūn-wāz'et.
 Legislation, s. وضع قانون wāz'-i-kānūn.
 Legislator, s. واضع قوانین دولت -
 wāzi'-i-kāwānīn-dèvlet.
 Legislature, s. وضع قوانین دولت ایچون
 wāz'-i-kāwanin-i-dèvlet-ichin-
 mèjliss.
 Legitimate, a. يوللو yòllu, يولنده yòlunda;
 حلال shèr'ī, مشروع mèshrū,
 هلال hàlāl. [khālî-wākîr.
 Leisure, s. بوش وقت bòsh-wākîr, خالی
 Lemon, s. لیمون lîmòn.
 Lemonade, s. لیموناظه lîmonāta.
 Lend, v.a. عاریه ویرمک vèrmek,
 ویرمق vèrmek; اودنچ ویرمک
 àdunç-vèrmek; قرض kàrz-et.
 Length, s. بوی bøy, طول tül, اوزونلق

üzünluk; at —, ad. عاقبت "ākibet,
 نهایت nihāyet.
 Lengthen, v.n. اوزامق ùzamak,
 بویلانمق bøy-lanmaq; —, v.a. بوی ویرمک
 bøy-vèrmek, اوزاتمق ùzātmak.
 Lengthy, a. اوزون ùzun.
 Lenient, a. شفقتملو shàfakatli.
 Lenity, s. شفقت shàfakāt.
 Lens, s. جام jām.
 Lentile, s. مرجمک mèrjumèk.
 Leopard, s. قپلان kàplān. [ابرص àbrāss.
 Leper, s. مسکین mîsskin, اله تنلو àla-tēnli,
 Leprosy, s. مسکینلک علتی mîsskinlik-
 "illèti; اله تنلولک àla-tēnlilik.
 Leprous, a. مسکین mîsskin.
 Less, a. کچوک kùchuk, دها کچوک dàhà-
 kùchuk; از àz, دها از dàhà-àz,
 اکسک èksik.
 Lessen, v.n. کچولمک kùchulmek,
 اوفالمق ùfālmak; ازالمق àzālmak; —, v.a.
 کچولتمک kùchultmek, اوفالتمق ùfālt-
 mak, ازالتمق àzāltmak, کسمک
 kèssmek.
 Lesson, s. درس dèrss; عبرت "ibrèt.
 Lest, c. شایدکه shāyed-ki, مبادا
 mèbādā-ki, قورقوسندن kòrkussundan,
 مطالعه سندن mùtāla"àssindan.
 Let, s. مانع mānî"; —, v.a. براقمق
 brākmak, کرایه ویرمک kîrāya-vèrmek;
 ویرمک kîrāya-vèrmek; —, v.n. کرایه ویرمک
 kîrāya-vèrmek; — down, اندرمک
 èndirmek; — loose, صالیویرمک
 sālîvèrmek; براقمق brākmak; — off,
 صالیویرمک sālîvèrmek; اتمق àtmak;
 اتمق àtmak; عفو ا f-v-et; — fly, اتمق

— out, طیشاری براقهقی dîshâri-brâk-mak ; کرایه ویرمک kîràya-vèrmek ; — in, ایچروالمق ìchêri-âlmak ; ایچرو ایچره قومق ìchêri - kòmak ; پیارچه قومق pârcha-kòmak ; — blood, قانالمق kân-âlmak ; —, pp. کیراده kîrâda.

Letter, s. حرف hârf (*pl.* حروف hûrûf, حروفات hûrûfât); مکتوب mèktûb (mèktup), نامه nâmé.

Lettuce, s. مارول mârul, صلاطه sâlata.

Levant, s. ممالک عثمانیه mêmâliki-“òssmânîyyé.

Levantine, s. ممالک عثمانیه د طوغمش mêmâliki-“òssmânîyyéda-dògh-mish-firènk.

Levee, s. بینش bînîsh ; رکاب rikyab.

Level, s. افق ûfuk ; دوز dùz ; —, *a.* افقی ûfukî, دوز دوزی dòghru ; —, *v.a.* دوزلتمک dùzlètmek ; — at, نشانالمق nîshân-âlmak.

Lever, s. قول kòl, مانوله mànavèla.

Levity, s. خفت مزاج khîffèt ; خفت مزاج khîffèti-mîzâj.

Levy, s. عسکر تحریری “âssker-tâhrîri ; یکی یازلمش عسکر yèngi - yâzilmîsh-“âssker ; صالحین sâlgîn ; تحصیل tâhsîl ; —, *v.a.* تحریرا tâhrîr-et, جمع jèm-et, طوپلامق tòplamak ; تحصیل tâhsîl-et, طوپلامق tòplamak, المق âlmak.

Lewd, *a.* شہوتی غالب shehvèti-ghâlib.

Lexicographer, s. لغت مؤلفی lughât-mù‘èllîfi.

Lexicon, s. لغت lughât.

Liability, s. مسؤلیت mès’sûliyyèt.

Liable, *a.* قابل kâbil, مستعد mùsstâ “idd ; Liar, *s.* یلانجی yâlânjî. [مسؤل mès’sûl. Libel, *s.* افترا ìftirâ ; —, *v.a.* افترا ìftirâ-et. [“inden.

Libellous, *a.* افترا نوعندن ìftirâ-nèv-

Liberal, *a.* جوهرن جوهرن الی اچتی èli-âchîk, جومرد jùmèrd, سخاوتلو sâkhâvètli, سخی sâkhî ; مکمل mùkèmmèl.

Liberate, *v.a.* آزاد āzād-et.

Liberation, *s.* آزاد āzād.

Liberator, *s.* آزاد آیدن āzād-èden.

Libertine, *s.* زنپاره چاپقین châpkîn, زنپاره zènpâré (zâmpara). [زنپارهلق zâmparalik.

Libertinism, *s.* چاپقینلق châpkînlîk ;

Liberty, *s.* سربستلیک sèrbèsstlik (sèrbèsstlik), سربستلیت sèrbèsstîyyèt,

سربستی sèrbèsstî ; حریت hùrriyyèt,

آذن ìzn, آزاد āzād, آزادی āzādégîhî ;

مأذونیت mè‘zûniyyèt, رخصت rûkhsât ;

ترک ادب tèrki - èdèb,

عارسزلق “ârsîzlîk, جسارت jèssâret ;

مؤافقت mù‘âfiyyèt, امتیاز imtiyâz,

کزمک kèzmek, محدود hùdûd ; to be at

محبوس اولمامق màhbûss-òlmamak ;

خالی bòshda-òl, بوشده او

مأذون او mè‘zûn-ol ;

آذنی او ìzni-òl ; to take the

اجتسارا jèssâret-et, جسارت ا —,

اجتررا jùr’èt-et, جرئت ا

عارسزلمق ìjtirâ-et ; to take liberties,

“ârsîzlanmak, عارسزلق “ârsîzlîk-et.

Libidinous, *a.* شهوانی shèhwânî.

Libidinousness, *s.* شهوت shèhvèt.

Librarian, *s.* حافظ کتب hâfiz-kyùtub.

Library, *s.* کتبخانه kyùtub-khâné.

Lice, s. بتلر bitler.

License, s. تذكرة tèzkÉRÉ. [fāssik.

Licentious, a. فاسق چاپقین chàpkìn ; فاسق

Lick, v.a. دوكمك يالامق yalamak ; دوكمك
dùghmek ; مغلوبا التا àlt - et, مغلوبا
màghlūb-et, يينمك yènmek.

Lid, s. قپاق kàpak, اورتی ùrtu.

Lie, s. دروغ يلان yàlàn, كذب kizb, دروغ
dūrūgh ; بوغاده كول صوبى kyùl-sūyu, بوغاده
bùghāda ; —, v.n. ياتمق yàtmak ;
اولمق òlmak, بولنمق bülünmak,
واقعاو vāki -òl ; موضوعا mèvzū -ol ;
يلان سويلمك yàlàn-süwèylémek ; —
down, ياتمق yàtmak, اشاغى ياتمق
àshàghi -yàtmak, اوزانمق ùzānmak ;
— with, مجامعا mùjāma -à - et ;
محول او mūhāvvel - ol, رأينه منوط او
rè'yina-mènūt-òl, حواله اولنمق hàwālè-
òlünmak ; — at stake, اراده او àrada-òl.

Lieutenant, s. (navy) يوزباشى yüz-bāshi ;
(army) ملازم mùlāzīm ; — colonel,
— governor, &c., — of grand-vizier,
قائم مقام kā'im-mākām (kàymakām) ;
— of a judge, نائب nā'ib ; —
general, فريق fèrik ; — of a civil func-
tionary, or individual, وكيل vèkīl.

Life, s. جان jān, حیات hàyat ; —
time, عمر ùmr, مدت عمر mùddèti-
-ùmr ; this —, عالم دنيا dùnyā, عالم دنيا
"ālémī - dùnyā, عالم فنا "ālémī - fēnā,
عالم كون وفساد "ālémī - kèvn - u - fèssād ;
دار بقا آخرت ākhirèt, دار بقا
dāri-bākā. [sìghūrtassi.

Life-assurance, s. عمر سيغورتهسى "ùmr-

Life-boat, s. قصابه لرى قورتارمق ايچون

بيوك صندال kàzāzèdÉleri-kūrtarmak-
ichin-biyuk-sāndal.

Lifeless, a. جانسز jānsiz.

Lifelessness, s. جانسزلىق jānsizlik.

Life-preserver, s. بر نوع ال دينكى bir-
nèv - "èl - dèyneghi.

Lift, v.a. قالدرمق kàldirmek.

Light, s. ايدىنلىق àydinlik, اشيق àshik,
موم ziyā, نور nūr ; آتش àtèsh ; موم
mūm ; —, a. خفيف khàfif ; —, v.n.
يولنمق yòlnmak, توتوشمق tütushmak,
ايدىنلانمق àydinlanmak ; انمك èn-
mek, ياقمق yāqmak ; —, v.a. ياقمق
yāqmak, توتوشدurmق tütushdurmak,
ايدىنلانمق àydinlanmak ; — up, v.n. ايدىنلانمق
àydinlanmak ; —, v.a. ياقمق yāqmak ;
ايدىنلاندurmق àydinlandirmek ; — upon,
تصادفا rāsst-ghèlmek, راست كلمك
tèssāduf-et, اوزرينه قونمق ùzèrina-
kònmak.

Lighten, v.n. شمشك چاقمق shìmshek-
chàkmak ; —, v.a. خفيفلمك khàfiflètmek,
تخفيفا tàkhfif - et ;
تنويرا àydinlandirmek, فراحلندurmق
fèrahlandirmek ; اضاءا izā'a-et ;
تفريحا tèfrīh-et.

Lighter, s. صلابوريه màghūna, مغونه
sālapūriya, طومباز tòmbāz.

Lighthouse, s. فنار fèner. [bèrk.

Lightning, s. برق شمشك shìmshek,

Lignum-vitæ, s. پلسنك اغاجى pelé-
ssènk-āghaji.

Like, s. اش èsh, شبه shèbh ; —, a.
شبيهه bèngzer, مشابه mùshābih,
شبيهه shèbih ; —, v.a. سومك sèvmek, حضا

hàzz-et, خوشلانمق تلذن à tèlèzzuz-et, خوشلانماق
khòshlanmak ; —, *ad.* كىبى ghibi, وش
vèsh.

Likelihood, *s.* احتمال ihtimāl.

Likely, *a.* احتمال ihtimāl, محتمل
mùhtèmil, مالموظ mè'mūl, ملحوظ
mèlhūz ; كوزل ghyùzèl, ياقشقلو yàki-
shikli, كوسترشلو ghyùsstèrishli, دلبر
dìlbèr. [تشمبیه] tèsbhīh-et.

Liken, *v.a.* بکرتماق bèngzètmek,

Likeness, *s.* مشابیهت mùshābēhèt ; رسم
rèssm, تصویر tàssvīr.

Likewise, *ad.* هکذا hākézā, وکذا vè-
kézā, كذلك kèzālik.

Lilac, *s.* ليلاک lèylāk ; —, *a.* مور mòr.

Liliputian, *a.* اوفاق ūfāk.

Lily, *s.* زنبق zānbāk ; — of the valley,
اينجو چيچكى inji-chìchèghi.

Limb, *s.* عضو "ùzv (pl. اعضا à"zā) ;
کنار kènār, محيط mùhīt.

Lime, *s.* ليمون kīrèj ; كيرج or كرج
līmòn ; — tree, فلامور filāmūr (ikh-lā-
mūr) ; bird —, — twig, اوكسه ūksé.

Limit, *s.* حد hàdd, پايان pàyān, اوج ūj,
حدود ghāyet, نهايت nihāyet ; حدود
hūdūd, سرحد sèr-hàdd, سنور sīnir ;
—, *v.a.* حد تعیین ا hàdd-tà"yīn-et ;
حصرا hàssr-et, باغلامق bàghlamak.

Limited, *a.* محدود màhdūd.

Limp, *a.* يمشاق ghèvshèk, كوسك
yì-mushāk ; —, *v.n.* طويل اللمق tòpalla-
mak, اقصيه مق àksimāk.

Limpid, *a.* براق bèrrāk.

Limpidity, Limpidness, براقلىق bèrrāklik.

Linden-tree, *s.* فلامور filāmūr (ikh-lāmūr).

Line, *s.* چيزى chīzi, خط khàtt ; سطر
sàtr ; ايپ ip, حلاط hàlat ; —, *v.a.*
استار چكماق àsstar - chèkmek ;
شاخه كاپلاماق kàplamak ; branch —, شعبه
ana-yòl ; main —, انا يول
àna-yòl ; ship of the —, كالپون kàlyòn.

Lineage, *s.* نسل nèssl.

Linen, *a.* كتان kèten ; —, *s.* كتان بزي
kèten-bèzi ; بز bèz ; چماشير chāmā-
shīr ; body —, چماشير chāmāshīr ;
table —, سفره بزلرى sòfra - bèzléri,
پيمشكير ميمشكير (pèshghir - mèsh-
ghir) ; bed —, چارشب مارشب
(chārshaf-mārshaf) ; — draper, بزجى
bèzji.

Linger, *v.n.* كتميوپ وقت كچورماق
ghìtméyup - wàkit - ghèchirmek ; اولوم
ùlum - درجه لرنده چوق ياتماق
-dèréjélerinda - chòk - wàkit - yàtmak.

Linguist, *s.* چوق لسان بلور اولان كيمسنة
chòk - lissān - bilir - òlan - kìmèssné.

Liniment, *s.* ياغ yàgh.

Lining, *s.* استار àsstar ; كاپلاما kàplama.

Link, *s.* زنجير حلقه سى zīnjir - hālkassi ;
مشعله mèsh"ālè (māshāla).

Linseed, *s.* كتان تخمى kèten - tòkhumu,
بذر تخمى bèzir - tòkhumu ; — oil,
بذر ياغى bèzir - yàghi.

Lint, *s.* مرهم بزي yàra - bèzi, ياره بزي
mèrhèm - bèzi ; ديتلمش كتان dītil-
mish - kèten.

Lintel, *s.* اونست اشيكى ūsst - èshighi.

Lion, *s.* ارسلان àrsslan (àsslan), شير
shīr, اسد èssed, غصنفر ghàzanfèr ;
—ess, ارشيشى ارسلان dīshi - (àsslan).

Lip, *s.* لب شفه *dùdàk*, دوداق *shèfÉ*, لب
لèb; كنفار *kènar*.

Liqueur, *s.* عنبريه "ànbèriyyÉ.

Liquid, *a.* مائع سيال *sèyyāl*, مائع *mā'ī*;
—, *s.* سياله *sèyyālÉ*, اقيجي نسنه *àkijzi-*
nèssnÉ.

Liquidate, *v.a.* قياتمق اوده مك *ùdémek*,
kàpatmak, ايغلا *ifā-et*, استيفلا *isstifā-et*.

Liquor, *s.* سو *sù*; ايچقى *ichki*; in —,
كيف *kèyf*, سرخوش *sèrkhòsh*.

Liquorice, *s.* ميان بالي *mìyān-bàli*; —
root, ميان كوكي *mìyān-kyukyu*.

List, *s.* دفتر *dèfter*, پوصله *pùssla*; چوقه
كناري *(chòha)-kènàri*; ياتمه *yàtma*,
ميدان *èghrilik*; lists, *s. pl.* ميدان
mèydān; —, *v.n.* استمك *isstémek*,
قولاق جاني استمك *jāni-issstémek*;
دكله مك *kùlāk - vèrmek*, وييرمك
dìnglémek (dīnémek); ياتمق *yàtmak*,
جيب *èghilmek*; civil —, *s.* جيب
jèyb-hùmāyūn.

Listen, *v.n.* قولاق وييرمك *kùlāk-vèrmek*,
دكله مك *dìnglémek (dīnémek)*.

Literal, *a.* لغوي *lùghavī*.

Literally, *ad.* حرف بحرف *hàrf-bé-hàrf*.

Literary, *a.* كتابه متعلق *kitàbÉ-mù-*
ta"àllik. [dānish.

Literati, *s. pl.* اصحاب دانش *àsshābi-*

Literature, *s.* مؤلفات *mù"èlléfāt*; تاليف
tè'lif.

Lithography, *s.* ليتوگرافيا *lìtografía*.

Litigation, *s.* دعوى احتجاج *ihtijāj*,
دعوى *dà"wà*.

Litter, *s.* پسلک *pisslik*; دسکره *dèss-*
kérÉ, تختروان *tàkhti - ràwān*; کوبره

ghyùbrÉ, صاب *sàp*; — down, *v.a.*

التنه كوبره سرمك *àltina-ghyùbrÉ-sèr-*
mek (or صاب sàp); — about, *v.a.*

اتمق *àtmak*, دوكمك *dùkmek*.

Little, *a.* كچوك *kùchuk*, اوفاق *ùfāk*,

ازبرشى *sàghir*; —, *ad.* از *àz*,
ازبرشى *àz-bir-shèy*, جزئيجه *jùz'ija*; a —, *s.*

جزئي *bir-àz*, ازبرشى *àz-bir-shèy*,
ازچوق برشى *jùz'ī - bir - shèy*,
ياورى *àz-bùchuk-bir-shèy*; — one,

ياورى *yàvri*; چوجق *chòjuk*; — by —,

ازراز *àZER-àZER*, يواش يواش *yāwāsh-*
yāwāsh, تدريجه *tèdrīja*,
"àlè-'t - tèdrīj, جسته جسته *jèsstÉ-*
jèsstÉ.

Live, *v.n.* ياشماق *yàshamak*, معمر او

مؤ *mù"àmmèr-òl*; كچنمك *ghèchinmek*,

كفاف نفسا *tà"àyyush - et*,
تعميشا *kèfāfi-nèfss-et*; بسلمك *bèsslènmek*,

يمك *tàghàddī-et*; — upon, يمك

yèmek, بسلمك *bèsslènmek*;

كچنمك *ghèchinmek*.

Livelihood, *s.* كچنه جك *ghèchinÉjek*,

كفاف نفس *kèfāfi-nèfss*.

Liveliness, *s.* جانلوق *jānlulik*; اويناقلىق

òynaklik; فرح *fīrah*; the livelong day,

بتون کون *bītun-ghyùn*.

Lively, *a.* اوينيور *òyniyor*, اويناق

òynāk; شن شوخ *shèn-shūkh*; مفرح

mùfèrrih, طرب انکيز *tàrab-ènghīz*.

Liver, *s.* جکر قره جکر *kàra-jìghèr*, جکر *jìghèr*.

Livery, *s.* رسمى البسهسى *hizmetkyārin-rèssmī-èlbissÉssi*.

Live-stock, *s.* حيوانات *hàywānāt*.

Livid, *a.* مور *mòr*; اللق بولاق *àlak-bùlak*.

Living, s. کچنه چک ghèchinéjek, صورت تعیش kèfāfi-nèfss; کفاف نفس sūrèti - tà“àyyush; يَمَك yèmèk, طعام tà“ām; امامت imāmèt; —, a. دیری dīri, صاغ sàgh, حیاتده hàytāda, برحیات bÈr-hàyt, حی hàyy, جانوار jānvār.

Lizard, s. کرتنکله kèrtènkèler (kèrtènkèlé).

Load, s. يوك yùk, بار bār, حموله hà-mūlé; —, v.a. يوكلتمك yùklètmeK; طولدرمق dòldurmak.

Loadstone, s. مقناطيس mīknātīss (màkhlādiz-tāshi).

Loaf, s. سومون sòmūn; كله kèllé.

Loan, s. اودنچ ùdunj, قرض kàrz, استقراض īsstikrāz.

Loathe, v.a. ايكزنمك īghrenmek, تكسنمك tīksinmek, استكراهā isstikrāh-et, اكرراهā īkrāh-et.

Lobster, s. استاقوز īsstakoz.

Local, a. يرلو yèrli, موقعي mèvki“ī; جزئی jüz“ī, منکسر mūnhāssir.

Locality, s. ير yèr, محل mähāll, موقع mèvki“ī, موضع mèvzi“ī.

Lock, s. کلید kilid; چقماق chàkmak; حوض hàwuz; دمت dèmet; —, v.n. کلیدلنمك kilidlènmeK, کتلنمك kītlenmek; —, v.a. کلیدلمك kilidlémek, کتللمك kītlemek; — in, اچروکتلمك īchèri-kītlemek; — out, طیشاری کتللمك dishāri-kītlemek; — up, کتللمك kītlemek, کتلیویرمك kītleyivèrmek.

Locksmith, s. چیلنگیر chilinghir.

Locust, s. کچی بوینوزی chèkirghé; کچی بونوزی kèchi-bòynuzū.

Lodge, s. قیوجی اوطنسی kàpji-òdassi, قیوجی اوی kàpji-èvi; باغ اوی bāgh-èvi; —, v.n. اوطنرمق òturmak, مسافرة اوطنرمق mùssāfir-òl, مسافراو mùssāfèrèten - òturmak; قالتمق kāl-mak; —, v.a. اوطنرمق òturtmak; اتمق àtmak; عرضā “àrz-et.

Lodger, s. کراچی kirāji, مسافر mùssāfir.

Lodging, Lodgings, s. اوطن òda, قوناق kònak.

Loft, s. طوان اراسی tāwan-àrassi. [tèfi“.

Lofty, a. مرتفع mùr-yüksèk, يوكسك yùksèk.

Log, s. اوطن òdun; كتوك kyùtuk;

پراکتە pàrakèta; انساب ènsāb;

log. sine, نسبت جیبیه nīssbèti-jèy-

bīyyé; log. cosine, تمام نسبت جیبیه tāmāmi-nīssbèti-jèybīyyé;

log. tangent, نسبت ظلیه nīssbèti-zillīyyé;

to heave the —, پراکتە اتمق pàrakèta-

àtmak. [انساب ènsāb.

Logarithm, s. لغارتمه lughāritma;

Log-book, s. کیمی ژورنالی ghèmi-zhūrñāli.

Loggerhead, s. احمق àhmak; to fall,

go to loggerheads, بوزشتمق bòzush-

Logic, s. منطق màntik. [mak.

Log-line, s. پراکتە سچیمی pàrakèta-sijimi.

Logwood, s. بقام bàkkām. [sijimi.

Loins, s. بل bèl, صلب sūlb.

Loiter, v.n. کزنمك ghèzinmek, طولاشتمق dòlashmak,

وقت کچورمك wàkit-

-ghèchirmek, وقت غائبā wàkit-

(kā‘ib)-et.

Lombard, s. لومبارد یالو lòmbarđiāli.

Lombardy, *s.* لومبارديا lòmbardìa.

London (town of), *s.* لوندرة شهرى
Lòndra-shèhiri.

Londoner, *s.* لوندردار lòndrali. [ìsssiz.

Lonely, *a.* تنها tènha; يالكز yàlingiz; اعسز

Long, *a.* اوزون ùzun, طويل tàwīl;
as — as, قدر kàdar; —, *v.n.*

اش يرمك àsh - yèrmek; — for,

جاني استمك jāni-

-ìsstémek; ارامق àramak; — after,

ارامق àramak, مشتاق او mùshtāk-òl,

اشتياق ishtiyāk-et.

Longer, *a.* دها اوزون dàhà-ùzun; —,

ad. any —, no —, ارتق àrtik, زياده

ziyādé; a little —, بر از دها bìr-àz-

dàhà.

Longevity, *s.* طول عمر tūl-i-“ùmr.

Longitude, *s.* طول بلد tūl, طول tūlibèled.

Look, *s.* باقش bākish, نظر nàzar, لحظه

làhza; بکز bèngz, چهره chèhré,

صورت sūret, قيافت kiyāfèt, سيما

sūrèt, هيئت hēy'èt, قيلق kīlīk;

—, *v.n.* باقمق bākmaq, نظرا nàzar-

-et; سيرا sèyr-et, تماشا tāmāshā-et;

كلمك ghèlmek, كوزه كورنمك ghyùzè-

-ghyùrunmek; — like, بکزمك bèng-

zémek; — about, باقنمق bākinmaq;

ارامق àramak; — after, باقمق bākmaq,

ارامق àramak; — big, قورلمق kūrulmaq,

قباد ايلق kàba-dàylīk-et; — down

upon, يوقاريدن اشاغى باقمق yūkarī-

dan-àshaghi-bākmaq; استحقارا iss-

tīhkār-et, خوار باقمق khòr-bākmaq;

— for, ارامق àramak; بکلمك bèklé-

mek, منتظراو mūntàzir-òl, مأمولا

mè'mūl-et; — into, تفتيشا tèftīsh-et;

باقمق bākmaq, تجسسا tējèssuss-et; — on,

ايوجه bākmaq, سيرا sèyr-et; — out,

باقمق bākmaq, دقت dikkāt-et;

— well, كوزل او ghyùzèl-òl, باقشمق

yākishmaq, يراشمق yārashmaq;

چهره سى ايواو chèhréssi-īyi-òl. [mīr'at.

Looking-glass, *s.* آينه āyiné, مرآت

Loom, *s.* بز دستكاهى bèz-dèsstghyāhi,

دستكاه dèsstghyāh (tèzghyāh); —,

v.n. خيال ميال كوزمك khāyāl-

-māyāl-ghyùzukmek.

Loop, *s.* المك ilmik; اليك ilik.

Loophole, *s.* باجه bāja, ايدىنلق باجه سى

aydinlik-bājassi; قاچامق kāchamak.

Loose, *s.* اطلاق عنان itlāki-“inān; —, *a.*

كوشك ghèvshèk; چوزيلو chūzulu;

صاللانيور sàllāniyor; مبهم mùbhèm;

يرامز rābitassiz; رابطة سز rābtsiz; ربط سز

yāramāz, چاپقچين chàpkin; —, *v.a.*

اچمق àchmaq, چوزمك chūzmaq;

براقمق brāchmaq; صاليوييرمك sālī-

vèrmek. [لينت وييرمك līnèt-vèrmek.

Loosen, *v.a.* كوشتمك ghèvshètmek;

Looseness, *s.* كوشكلك ghèvshèklik; (of

bowels) لينت līnèt; اسمال isshāl;

(of morals) چاپقچينلق chàpkinlik.

Loquacious, *a.* كوزه ghèvézè; لافزن lāfzèn.

Loquacity, *s.* كوزه لك ghèvézèlik.

Lord, *s.* افندى èfèndi, بك bègh; the

Lord God, رب العالمين rābbu-'l-

-“ālémīn; the Lord of glory, رب العزت,

رأبب اللعزى rābbu-'l-“izzèt; our Lord, افنديمىز

èfèndimiz; ربمىز تعالى rābbimiz-tà“ālā;

our Lord Jesus Christ, عيسى المسيح
 "Issà - 'l - Mèssih-
 -èfèndimiz - hàzrètléri, or ربمزتعالی
 ربمزتعالی عيسى المسيح rābbimiz-tā-
 "ālā - 'issà-'l-mèssih-hàzrètléri; our
 Lord and Saviour, ربمزو خلاصمز rābbi-
 miz - vè - khàllāssimiz; our sovereign
 Lord, پادشاهمزا فندیمز pādishāhimiz-
 -èfèndimiz; our Lord and Master,
 ولی نعمتمزا فندیمز vèlī-nī "mètimiz-
 -èfèndimiz.

Lose, *v.a.* غائبأ ghā'ib-et (kàybet),
 ضائعأ zā'ī -et, "إلدان
 -kāchirmak, دن او dan-òl; — ground,
 يرغائبأ yēr-ghā'ib-et, كيرولمك ghè-
 rilémek; — one's way, يول غائبأ
 yòl-ghā'ib-et, يول شاشرمق yòl-shà-
 shirmak. [tèlef; تلفيات tèlefīyyāt.

Loss, *s.* ضرر zàrar, زیان zīyān; تلف

Lot, *s.* قسمت kèssmèt; lots, قرعه
 kūr "à; to draw lots, قرعه چکمك

Lotion, *s.* صو sù. [kūr "à-chèkmek.

Lottery, *s.* پیمانقو piyānko. [bùlènd.

Loud, *a.* پک پک pèk, سسلو pèk-sèssli,

Louse, *s.* بت bit, كهله kèhlé; —, *v.n.*

كهله لرینى bitlènnek; —, *v.a.* کهلله لرینى
 کهلله لرینى kèhlélérini-kirmak.

Lout, *s.* اشك èshek.

Love, *s.* عشق "àshk, سوکی sèvghi;

سومك mähābbet; —, *v.a.* سومك

sèvmek; "عاشق او "àshik-òl.

Love-apple, *s.* فرنك پاطلیجانی firènk-

-pātlījāni; (green) قواته kāwata.

Lovely, *a.* سوکیاو sèvghili, کوزل ghyüzèl,

دلبر dīlbèr.

Lover, *s.* زنیپاره "āshik; (zām-
 para); هوسلو hàvèssli; مراقلو mèrākli.

Low, *a.* اشاغی àshāghi; الحق àlchàk;
 باصق bàssik; حقیر hàkīr; دنى dènī;
 چاپقین chàpkin, نامرد nā - mèrd;
 یواش yāwāsh; پس pèss; —, *v.n.*
 اینك كبی سس ویرمك inèk-ghìbi-sèss-
 vèrmek. [-dīyāri.

Low Countries, فلیمنك دیاری filémènk-

Lower, *a.* دها الحق dàhà-àlchàk; دها

اندرمك dàhà-àshāghi; —, *v.a.* اندرمك

èndirmek; اشاغیلتمق àshāghīlatmak;

صارقتمق sàrkītmak; ماینهأ màyna-et;

ترنیلأ tèrzīl-et, محقرا mùhākkār-et;

قرارمق zà "īflatmak; —, *v.n.* قرارمق

kārarmak. [منقاد mùnkād.

Loyal, *a.* صادق sādīk, مطیع mùtī,

Lucid, *a.* واضح vwāzih.

Lucidity, *s.* وضوح vwüzūh.

Lucifer, *s.* کبریت kibrīt; زهره zùhré;

شیطان shèytān.

Luck, *s.* بخت bàkht, طالع tāli.

Lucky, *a.* بختلو bàkhtli.

Lucrative, *a.* کارلو kyārli.

Lucre, *s.* کار kyār; پاره pāré.

Ludicrous, *a.* کولنه جک ghyùlenejek.

Luff, *v.n.* اورصهأ òrsa-èt.

Luggage, *s.* اشیا èshyā, پرتی pèrti,

صندق ماندىك yùk, ائقال èsskāl,

sàndīk-màndīk.

Lugger, *s.* بیوک صندال biyuk-sàndal.

Lukewarm, *a.* اغر àghir; ایلیجق ilijàk;

غیرتمز ghàyretsiz, گوشك ghèvshèk,

Lull, *v.n.* یاتشمق yàtishmak; —, *s.*

تسکین tèsskīn.

Luminary, *s.* جسم منیر jissm-mùnir.
 Luminous, *a.* منیر mùnir.
 Lump, *s.* پارچه pàrcha, طوپ tòp ; —
v.a. کوتری المق ghyùturu - àlmak ;
 کوتری ویرمک ghyùturu - vèrmek ;
 کوتری یاپمق ghyùturu - yàpmak ;
 کوتری یاپدیرمق ghyùturu-yàpdirmak.
 Lunacy, *s.* دلیلک dèlilik, جنّت jinnèt,
 Lunar, *a.* قمری kàmérī. [جنون jùnūn.
 Lunatic, *a.* and *s.* دلی dèli, مجنون
 mèjnūn. [altissi.
 Lunch, *s.* اوپله قهوالتمیسی ùylé-kàhwé-
 Lungs, *s. pl.* اق جکر jìghèr, جکر àk-
 Luscious, *a.* پک طاتلو pèk-tàtli. [jìghèr.
 Luserne, Lucerne, *s.* یونجه yònja.
 Lust, *s.* شهوت shèhvèt ; — after, *v.n.*
 شهوتلنمک shèhvètlènme.
 Lustre, *s.* پارلاق parlalík, رونق rèvnàk ;
 اویزه āvīzē.
 Lusty, *a.* دنج dìnj, قوتلو kùvvètli.
 Lute, *s.* ساز sàz ; لاوطه làwuta ; عود ūd.
 Luxuriant, *a.* قوتلو kùvvètli, برکتلو bèr-
 èkètli, چوق chòk, مبدول mèbzūl.
 Luxurious, *a.* طنطنه لو sàltanàtli, سلطنتلو
 tàntanalī ; نفیس nèfīss, لا'اعلی à'èlī.
 Luxury, *s.* سلطنت sàltanàt, طنطنه
 tàntana ; سفاهت sèfahàt ; نفیس شی
 nèfīss-shèy.
 Lying-in, *s.* چو جق طوغره جق وقت chò-
 juk-dòghurajak-wàkīt ; لوغوسه ابق وقتی
 lòghussalīk-wàkti.
 Lymphatic, *a.* بلغمی bàlghāmī. [làk.
 Lynx, *s.* وشق vāshak, قره قولاق kàra-kū-
 Lyre, *s.* بربط bèrbèt.
 Lyric, *s.* غزل ghàzèl.

M.

Macaroni, *s.* مقارنه makàrna.
 Mace, *s.* طوپوز tòpuz, بوزطغان bòzdağhàn ;
 هندوستان جوزی قبوغی hìndusstān-
 jèvizi-kàbughu. [lìwā-i-sélanīk.
 Macedonia, *s.* فلبه filibé ; لواء سلانیک
 Machine, Machinery, *s.* چرخ chàrk, ماکینه
 makina, آلات ālāt, الت ālet.
 Machinist, *s.* چرخچی chàrkhi.
 Mackerel, *s.* اسقومری ùsskūmrū.
 Mad, *a.* دلی dèli, دیوانه dīwānē ; مجنون
 mèjnūn, چلدرمش kàchik, قاچق
 chıldirmish ; to go —, *v.n.* چلدرمک
 chıldirmek, او دلی dèli-òl, تجنن ا
 jènnun-et, جنّت کتورمک jinnèt-ghè-
 tirmek. [قوقونا kòkona.
 Madam, *s.* خانم افندی khānim-èfèndi ;
 Madder, *s.* کوک بویا kyùk-bòya.
 Mad-house, *s.* تیمارخانه tīmar-khānē,
 بیمارخانه bīmar-khānē.
 Madman, *s.* دلی dèli.
 Madness, *s.* دلیلک dèlilik, جنّت
 jinnèt, جنون jùnūn. [yém.
 Madona, *s.* حضرت مریم hàzrèti-mèr-
 Magazine, *s.* مغازه màghaza ; انبار ànbār ;
 مخزن màkhzèn ; غزته ghàzèta ;
 powder —, جبخانه jèb-khānē.
 Maggot, *s.* قورت kùrt.
 Magic, *s.* سحر sìhr ; — lantern, خیالچی
 khàyalji-fènéri.
 Magician, *s.* سحر باز sìhrbāz, سحر sàhhār.
 Magistracy, *s.* حاکمک hākīmlīk ; حکام
 hūkkūyām. [مأمور mè'mūr.
 Magistrate, *s.* حاکم hākīm, ضابط zābit,

Magnanimity, *s.* علوجناب “*ùlùvvi-jènāb*,
علوفطرت “*ùlùvvi-fitrèt*.

Magnanimous, *a.* علی جناب “*āli-jènāb*.

Magnesia, *s.* گهرچله قایمغی *ghyùhèr-
chilÉ - kàymaghi*; مغنیسا قصبه سی *màghnìsia-kàssabassi*. [*lādiz*].

Magnet, *s.* مقناطیس *mìknātiss* (*mìkh-*

Magnificence, *s.* طنطنه *sàltanāt*, فخامت
tāntana, دبدبه *dèbdébÉ*; فخامت
fàkhāmèt.

Magnificent, *a.* پک کوزل *pèk-ghyùzèl*;
سلطنتلو *sàltanātli*; فخیم *fàkhīm*,
فخامتلو *fàkhāmètlù*.

Magnify, *v.a.* بیوتمک *bìyutmek*; تحمید
و تمجید *tàhmīd-u-tèmjīd-et*.

Magnifying-glass, *s.* پرتوسوز *pèrtevsūz*
(*pèrtevsiz*).

Magnitude, *s.* بیوکلیک *bìyuklik*, حجم
hājīm; اهمیت *èhèmmiyyèt*.

Magpie, *s.* صقسان *sàksaghàn*. [*-āghajī*].

Mahogany, *s.* ماغون اغاجی *māghon-*

Mahometan, *a.* محمدی *mùhāmmédī*,
اسلامی *isslāmī*; —, *s.* مسلم *mùsslim*,
اهل اسلام *èhli-isslām*, مسلمان *mùss-
limān*. [*dīni-isslām*].

Mahometanism, *s.* دین اسلام *isslām*,

Maid, Maiden, *s.* قیز *kìz*, قیزاوغلان *kìz-
òghlan-kìz*, باکره *bākirÉ*.

Maidenhead, *s.* قیزلیک *kìzlik*, بکر *bìkr*.

Maid-servant, *s.* (free) بسلمه *bèsslémÉ*;
(slave) خلیق *khālāyik*, جاریه *jāriyyÉ*.

Mail, *s.* پوسته *pòssta*; زره *zìrh*.

Maim, *v.a.* النی سقطا *èlini - sàkat - et*,
قولنی سقطا *kòlunu-sàkat-et*.

Main, *a.* بیوک *bìyuk*, انا *àna*, اصل *àssl*;

—, *s.* دکز *dèngiz*; قوت *kùvvèt*;
وارقوتیله *vār-kùvvètīla*; — land, اصل قره *àssl-
kàra*; — mast, اورطه دیرک *òrta-dìrèk*,
غراندى دیرکی *ghràndi-dìrèghī*; —
sail, غراندى *ghràndi*; — topsail,
غابیه غراندى *ghābiya-ghràndi*.

Maintain, *v.a.* بسلامک *bèsslémek*; ارقه
ادعا *àrka-òl*, طوتمق *tùtmak*; صیانتا
ایضا *iddi“ā-et*; ایضا *ibkā - et*; صیانت
وقایه *vikāyÉ-et*, سیانیت *siyānèt-et*.

Maintenance, *s.* کچنه جک *ghèchinÉjek*,
کفاف *tà“āyyush*, نفقه *nàfaka*, صیانت
کفایه *kèfāfi-nèfss*; ایضا *ibkā*; سیانیت
وقایه *vikāyÉ*.

Maize, *s.* مصر بغدادی *mìssir-bòghdayi*.

Majestic, *a.* کوشترشلو *ghyùsstèrishli*;
هیبتلو *hèybetli*.

Majesty, *s.* شوکت *shèvkèt*, مهابت
māhābèt; His Majesty (the Sultan),
شوکتلو افندیمز *shèvkètli - èfèndimiz*;
His (or Her) Majesty the King,
حشمتلو قرال جنابلی *hāshmètli-kàràl-
jènābléri*, (or قرالیچه *kìrālìcha*, the
Queen, or ایمپراطور *impéràtòr*, the
Emperor, &c.)

Major, *a.* اکثری *èksérī*; اعظم *à“zām*,
اکبر *èkbèr*; کلی *kyùllī*; بالغ *bāligh*;
—, *s.* بیکباشی *bìng-bāshi*; drum —,
طامبور *tāmbur-māzhòr*; — domo,
کیلخرج *kyāya*; وکیلخرج *vèkìl-khàrz*;
— general, لویاپاشا *liwā-pāsha*.

Majority, *s.* اکثریت *èksèriyyèt*; بلوغ
سین بلوغ *bùlūgh*, سین بلوغ *sìnni - bùlūgh*;
بیکباشیلک *bìng-bāshìlik*.

Make, *s.* بچم bichim, صورت sūrèt, اعمالیه hēy'èt, یاپیش yapīsh; ایعمالیه i'māliyyé; —, *v.a.* یایمق yapmak, وجوده کتورمک i'māl - et; وجوده کتورمک vujūda-ghètirmek; ییراتمق yèratmak, ایلمک khàlk-et; ایتمک ètmek, قیلیمق kèlmak; — a fool of, الداتمق àldatmak, کپازدا kèpāzè-et, مسخره ییه چوپیرمک māsškharaya-chèvmek; — a mistake, یاکلمق yàngilmak, سهوا sèhv-et, خطا khātā-et, یاکلشلقا yàngilishlik - et; — angry, داراتمق dāriltmak, قیزدیرمق kèzdirmek, کوجندرمک ghyùjèndirmek; — a pen, قلم یونتمق kàlem-yòntmak, (a new pen) قام اچمق kàlem - àchmak; — at, صالدرمق sàldirmek, هجوما hùjūm-et; — away with, اوچرمق uchurmak, تلفا tèlef-et; — for, یول طوتمق yòl-tùtmak; — good, یرینه کتورمک yèrina-ghètirmek; — haste, چابک او chàbik-òl, دکرده قره "àjélé-et; — land, دکرده کورنمک dèngizda-kàra-ghyùrunmek; — many words, اوزاتمق üzàtmak, چوق سویلمک chòk-sùwèylémek; — off, صاوشمق sàwushmak; — off with, ألمق àlmak; چالمق chàlmak; — one of a company, رفاقتا rēfākāt-et, داخل dākhl-òl; — one's escape, قاچمق kàchmak; چیقارمق chikàrmak, اوقومق òkumak; اثباتا issbāt-et; حسابا hissāb-et; — over, دورا dèvr-et; حواله hàwālè-et; —

towards, یول طوتمق yòl-tùtmak; — up, طوپلامق tòplamak; تکمیل تèkmil-et, تماما tāmām-et; — up to, یاننه وارمق yànina-vàrmak; — it up, بارشمق bārishmak; — it up, to, تماملامق tāmāmlamak; — use of, قوللانمق kùllānmak, استعمالا isstī'māl-et.

Maladministration, *s.* سؤداره sù'i-ìdārè.

Malady, *s.* درد dèrd, علت "illèt.

Malaria, *s.* هواى وخیم hàwa-i-vwàkhīm.

Male, *a. and s.* ارکک èrkek, نر nèr, ذکر zèker (pl. ذکور zùkyūr).

Malediction, *s.* بد دعا bèd-dù"ā.

Malefactor, *s.* صاحب جناحه sāhib-jùnhà, مجرم mùjrim.

Malevolence, *s.* عداوت "àdāvèt, عدوان "ùdvān, بغض bùghz.

Malevolent, *a.* کوتی kyùtu.

Malice, *s.* سوئ نیت sù'i-kàssd, کوتیلك sù'i-niyyèt, kyùtulik.

Malicious, *a.* کوتی kyùtu.

Maliciousness, *s.* کوتیلك kyùtuluk.

Malign, *v.a.* افتراا iftirā-et.

Malignant, *a.* کوتی kyùtu.

Malignity, *s.* کوتیلك kyùtuluk.

Mallet, *s.* طوقمق tòkmak.

Mallows, *s.* ابه کومجی èbè-ghyùmèji.

Malt, *s.* بیرالتق biralik-àrpa.

Malta, *s.* مالطه Mālta.

Malt-liquor, *s.* بیرا bira.

Maltreatment, *s.* انیت èziyyèt.

Mamma, *s.* انا àna, نینه nìnè, والده vālidè.

Man, *s.* آدم àdem (àdam), انسان insān,

مرد mèrd, مردم mèrdum; — of war,
 قالیون جنگ کمیسی jènk-ghèmissi,
 کالیون کالیون kàlyòn, — of war's man,
 قالیونجی کالیونجی kàlyònji-nèféri; —, *v.a.*
 آدم ایله آدم ایله àdam - ila - dònatmak,
 آدم آدم àdam-kòmak; دوناتمق
 دوناتمق dònatmak, باشنه وارمق
 باشنه وارمق bāshina-vārmak.
 Manage, *v.n.* اویدرمق ùydukmak;
 ایدنمک èdinmek; کچنمک ghèchin-
 mek; —, *v.a.* قوللانمق kùllānmak;
 اویدرمق اویدرمق idārē-et; ضبطا
 ضبطا zābt-et; اویدرمق اویدرمق ùydukmak,
 کورمق کورمق yāpmak, کورمق
 کورمق idārē. [ghyūrmek.
 Manager, *s.* مدیر mùdīr.
 Mandate, *s.* اراده irādē, فرمان fèrmān,
 حکم hùkm, امر èmr.
 Mane, *s.* یله yèlé.
 Mange, *s.* اویوز ùyuz.
 Manger, *s.* یملک yèmlīk.
 Mangle, *s.* جندره jèndéré; —, *v.a.*
 پارلمک pārelémek, پارتتمق
 پارتتمق jèndérédan-ghè-
 Manhood, *s.* آدملیک àdamlīk. [chirmek.
 Mania, *s.* دلیلیک dèlīlīk.
 Maniac, *s.* دلی dèli, چالغین chīlghīn,
 دیوانه dīwānē, مجنون mèjnūn.
 Manifest, *s.* کمینک حجتی ghèmining-
 hūjjèti; —, *a.* آشکار āshīkyār,
 بدیهی bēdīhī, ظاهر zāhir, بیدیدار
 بیدیدار bēdīdār, کوسترمک
 کوسترمک hūwèydā; —, *v.a.* گھوسستمک
 گھوسستمک ghyūsstèrmek, اظهارا
 اظهارا izhār-et.
 Manifesto, *s.* بیاننامه bèyān-nāmē,
 اعلاننامه àlān-nāmē.
 Mankind, *s.* نوع bèni-ādem, بنی آدم
 بنی آدم nèv "i-bèni-bèsher, ناس nāss.

Manly, *a.* مردانه mèrdānē, مرد
 مرد àdam. [-hèlwāssi.
 Manna, *s.* قدرت حلواسی kùdrèt-
 Manner, *s.* طرز tàrz, درلو dùrlu
 (tùrlu), وجه vèjh; manners, *s. pl.*
 اداب àtwār; اخلاق àkhlāk; اداب
 àdāb.
 Manceuvre, *s.* طولاب dòlab, اویون
 اویون òyun; مانوره mànèvra; —, *v.n.*
 طولاب چویرمک dòlab - chèvirmek,
 اویون چیقارمق òyun - chīkàrmak;
 مانوره چویرمک mànèvra - chèvirmek.
 Mansion, *s.* قوناق kònak.
 Mantel-piece, Mantel-shelf, *s.* اوجاق
 اوجاق òjak-ùsstindē-òlan-
 rāf. [māntva-shèhiri.
 Mantua (town of), *s.* مانتوا شهری
 مانتوا شهری rissālē; —, *a.* ال ایله
 ال ایله èl-ila-ijrā-òlunan; — exer-
 cise, عجمی تفنک تعلیمی 'ājēmī-
 tùfèk-tà "līmī; sign —, اصفا imzā.
 Manufactory, *s.* فابریقه fàbrika.
 Manufacture, *s.* کارخانه فابریقه fàbrika,
 کارخانه فابریقه fàbrika, (pl.) اعمال
 اعمال kyār-khānē; مال māl, (pl.)
 "mālāt, مصنوعات māsnu'āt;
 اعمال ایله māl; —, *v.a.* یاپمق
 یاپمق yāpmak, اعمالا
 اعمالا èl "māl-et.
 Manufacturer, *s.* فابریقه جی fàbrikāji.
 Manumission, *s.* آزاد āzād.
 Manumit, *v.a.* آزاد āzād-et.
 Manure, *s.* کوبره ghyùbré; —, *v.a.*
 کوبره ویرمک ghyùbré-vèrmek.
 Manuscript, *a.* ال یازیمی èl-yāzissi;
 ال یازیمی کتاب èl-yāzissi-
 kitāb.

Many, *a.* چوق *chòk*, وافر *wāfir*; a great
 —, چوق *chòk*, برچوق *bìrchòk*; — *a.*
 Map, *s.* جریطه *khàrīta*. [نیجه *nījé*.
 Maple, *s.* بر جنس اغاج *bīr-jīnss-āghaj*.
 Marauder, *s.* یغماجی *yāghmajī*.
 Marble, *s.* مرمر *mèrmèr*.
 March, *s.* مارت *màrt*; مارش *màrsh*;
 عسکر یورومسی *“àssker - yùruméssi*;
 یوریمک *or* یورومک *v.n.* یول *yòl*;
 —, *v.a.* یوروتیمک *yùrumek*;
 کوترمک *ghyùturmek*; —, *int.* ارش *àrsh*;
 — *in*, کیرمک *ghìrmek*; — *off*,
 کتمک *ghìtmek*; کوترمک *ghyùtur-*
mek; — *on*, ایلمرو کتمک *iléri-ghìt-*
mek; — *out*, چیقماق *chìkmak*.
 Mare, *s.* قسراق *kìssràk*.
 Margin, *s.* کنار *kènār*; فضله *fàzla*;
 marginal note, کنار *kènār*; حاشیه
 Marigold, *s.* نرکس *nèrghiss*. [*hāshìyyé*.
 Marine, *a.* بحری *bàhrī*, بحریه *bàhrìyyé*;
 —, *s.* کافه تجملات بحریه *kyāffé’i-*
tèjèmmulāti - bàhrìyyé; بحریه
 تهنکجیسی *bàhrìyyé - tùfènkjissi*;
 نوش پوتقال *bòsh-pùtkal*.
 Mariner, *s.* کیمجی *ghèmjī*.
 Maritime, *a.* بحری *bàhrī*; ساحلی *sāhilī*.
 Mark, *s.* چیزی *chìzi*, اشارت *ishāret*,
 تمغا *nìshān*; اثر *èsser*; نشان
 (dāmgha); شخص *shàkhss*; نشان
nìshān, هدف *hèdef*; —, *v.n.*
 یازماق *yàzmak*, چیزمک *chìzmek*;
 اشارت قومق *dikkàt-et*; —, *v.a.*
 نشان قومق *ishāret-komak*,
 تمغا اورمق *dāmgha-wùr-*

mak; اثر بر اقمق *dāghlamak*; اتر بر اقمق
èsser-bràkmak; دقت *dikkàt-et*;
 of —, معتبر *mù“tébèr*, بلو باشلو *bèlli-*
bàshli, متعارف *mùta“ārif*, معلوم
mà“lūm. [چارشى *chàrshi*.
 Market, *s.* بازار *pàzàr*; چارسو *chàrsū*,
 Marking-iron, *s.* داغ *dāgh*.
 Marmalade, *s.* رچل *rèchel*.
 Marque (letters of), *s.* قورسانلق فرمانی
kùrsānlik-fèrmāni.
 Marquee, *s.* ایکی دیرکلو چادر *iki-dìrèkli-*
chàdìr; بیوک چادر *bìyuk-chàdìr*.
 Marquess, Marquis, *s.* رتبهء ثالثه بکی
rùtbé’i-sālissé-bèghi.
 Marriage, *s.* نکاح *nìkyāh*, اولنش
èvlènish, تزوج *tèzèvvuj*, ازدواج
izdiwāj.
 Marriageable, *a.* اوره جک *èvééréjek*;
 کلینلک *ghèlinlik*.
 Married, *a.* اولو *èvli*, متأهل *mùté’èhhil*;
 قوجه ده *kòjada*, منکوحه *mènkyūha*.
 Marrow, *s.* الیک *ilik*, مغز *māghz*.
 Marry, *v.n.* اولنمک *èvlenmek*, قاری المق
kàri - àlmak, تأهل *tè’èhhul - et*;
 قوجه یه وارمق *kòjaya - vārmak*; —,
v.a. المق *àlmak*, تزوج *tèzèvvuj-et*;
 اولندیرمک *èvlèndirmek*, تزویج *tèzvīj-*
et; قوجه یه ویرمک *kòjaya-vèrmek*;
 عقدا *“àkd-et*, نکاح *nìkyāh-et*.
 Mars, *s.* مریخ یلدیزی *mèrrikh-yıldizi*;
 جنک معبودک اسمی *jènk -*
mà“būdūn-issmi.
 Marsh, *s.* بطاق *bàtāk*, بطاقلق *bàtaklık*.
 Marshal, *s.* چاوش *chàwush*; earl —,
 lord —, چاوش باشی *chàwush-bàshi*;

field —, سردار پایه لوسی sērdār-pāyélissi; —, *v.a.* ترتیب tērtīb-et.

Mart, *s.* بدستان bèdisstèn, بزستان bèzisstèn, بزازستان bèzzāzisstān; قپان kāpan; چارشی chārshi.

Marten-sable, *s.* سمور (sāmūr).

Martial, *a.* عسکری hārbi; دیوان حرب “àsskērī; court —, دیوان حرب dīwāni-hārb.

Martyr, *s.* شهید shēhīd.

Martyrdom, *s.* شهادت shāhādət, شهیدлік shēhīdlik. [غریب ghārīb.

Marvellous, *a.* عجیب “ājīb (“ājā’ib),

Masculine, *a.* مذکر mùzèkker.

Mason, *s.* دیوارچی tāshji; طاشچی dīwārji.

Masonry, *s.* طاش دیوار tāsh - dīwār; دیوارچیلک dīwārjīlīk; طاشجیلک tāshjīlīk.

Mass, *s.* یغین hājīm, جرم jūrm; یغین yīghin; طابور tōp, کومه kyūmē; طابور tābur, فوج fēvj; قتلویکلرک بادراقی kātōliklérīng-bādarāki; —, *v.a.* طوپا tōp-et; یغمق yīghmak.

Massacre, *s.* قتل عام kātli-“āmm; —, *v.a.* قیرمق kīrmak, قتل kātli-et, پارالامک (pārālamak) اولدرمک àldurmek. [اغیر āghir, قالین kālīn.

Massive, *a.* متین mētīn, قونت kūnt,

Mast, *s.* عمود sūtūn, دیرک dīrēk, کولکن اغاجنک یمیشی “āmūd; ghyūlghēn - āghajīning - yēmishi; top —, غابیه چپوغی ghābiya-chībūghu; top-gallant —, بابافنغوچپوغی bābāfīngō-chībūghu.

Master, *s.* افندی èfēndi; اغا āgha; استاد ūsstād (ūssta); خوجه khōja; غالب mū“āllim; ضابط zābit; معلم ghālib; کمی و رئیس ghēmi - rē’īssi, قپودان kāpudān (kāptan); —, *v.a.* حقندن کلیمک hākkīndan - ghēlmek, استادالی ghālib-ōl; — hand, ūsstād-ēli; — key, تام اناختار tāmm-ānakhtār; — of the Horse, میر اخور mīrī-ākhor (ēmrahōr).

Masterpiece, *s.* استادایشی ūsstād-īshi.

Mastic, *s.* ساقز sākiz; مصطقی māsstaki; معجون mā“jūn.

Mat, *s.* حصیر hāssir; —, *v.n.* بربرینه bīrbīnē, یاپیشمق bīr - bīrina - yāpīshmak, کچه لنمک kēchēlēmek.

Match, *s.* عین اش èsh, کبریت kibrit; اقران kyūfv, کفو kyūfv, مثل mīssl; “āyn, باش bāsh, ارقه داش ārkadash, اش èsh, برابر bērabēr, مساوی mūsāvi; چیقشه جق chīkīshir, چیقشور chīkīshir, حقندن کلور hākkīndan-ghēlir; التده قالمز āltda - kālmez, اشاغی قالمز āshāghī - kālmez; تزوج tēzēvvuj; —, *v.n.* براو bīr-ōl; برابراو bērabēr - ghītmek, کتمک èsh-ōl; —, *v.a.* اش بولمق èsh-būlmak; اش یوق دیو èsh-āramak; اش یوق دیو èshi-yōk-dēyū-iddi“ā-et, اش یوق دیو میدانه قومق èshi - yōk - dēyū - mēydāna-kōmak.

Matchless, *a.* بیمنظیر bī-nāzīr.

Mate, *s.* اش èsh; ارقه داش ārkadash; یازیجی yāzījī; ملازم mūlāzīm; یماق yāmāk; مات māt; شاهمات shāhmāt.

Material, *a.* هیولانی jissmānī, جسمانی jèyyūlānī; کلی khàylī, خیلی kyūllī, قماش "àzīm, چوق chòk; —, *s.* کماش kùmāsh; خرج kèressté, ک-رسته khàrj; —*s.* *pl.* لوازمات lèwāzimat; (old) انقاض ènkāz.

Maternal, *a.* مادرانه mādérānē; انا àna-tàrafīndan.

Mathematical, *a.* هندسی hēndéssi.

Mathematician, *s.* مهندس mùhēndiss, اهل هندسه èhli-hēndéssé.

Mathematics, *s. pl.* هندسه hēndéssé; علوم ریاضیه "ulūmi-riyāziyyé.

Matrimony, *s.* ازدواج izdivāj, تزوج tè-zèvvuj; نکاح nīkyāh.

Matron, *s.* ثیمبه sèyyibé, ثیب sèyyib, کتخدا قدین (kyāya)-kādīn, قاری kārī.

Matter, *s.* هیولا hèyyūlā; جسم jissm; ماده mādde (māddé); خصوص khū-ssūss, کیفیت kèyfiyyèt, امر èmr (*pl.* امور ùmūr), ایش ish, مصلحت mās-
lāhat; ایرک ìring, جراحی jèrāhāt, چپاق chàpak; ضرر zàrar, بأس bè'ss; —, *v.n.* ضرری او zàrari-òl; no —!
ضرر یوق zàrar-yòk, بأس یوق bè'ss-yòk; that does not —, ضرری یوق zàrari-
yòk; what is the —? نه وار nè-vār, مصلحت نه ایش mās-
lahat-nè-imish (or در dir).

Mattock, *s.* قازمه kàzma.

Mattress, *s.* مندر mīnder; شلته shilté.

Mature, *a.* اولمش òlmush, یتشمش yè-
tishmish, یرشمش yèrishmish, کماله وارمش kēmāla-vār-
mish, کمال بولمش kēmāl-būlmush,

قرار ینی kèwām-būlmush, قوام بولمش kārārīni - būlmush; پشمش pishmish; —, *v.n.* اولمق òlmak, کماله وارمق kēmāla - vārmak; —, *v.a.* قرار لاشدرمق kārārlashdirmak, قوامه کتورمق kèwāma-ghètirmek, تکمیل ا

Maturity, *s.* قوام kèwām, قرار kārār; انقضا bùlūgh; کمال kēmāl; بلوغ ìnkizā.

Maxim, *s.* قاعده kà'idé, قانون kānūn; موضوع zàrbi - mēssèl, ضرب مثل mèvzū. [Grammar.

May, *s.* مایس māyiss; —, *v. aux.* See

Mayor, *s.* عیان باشی "ayān-bāshi.

Me, *p.* بنی bèni; بکا bānga.

Meadow, *s.* چایر chàyr.

Meal, *s.* اون ùn, دقیق dākīk; یمک yèmèk, اوین or اوین ta'am, طعام àyun, or اوکون ùghun.

Mean, *a.* اچق òrta, اورته vāssātī, وسطی vāssātī, خسیس khāssīss, الچق àlchāk, دنی dēnī; لایقسز lāyīksiz, tamà"kyār; طمعکار fēnā; —, *s.* اورته vāssāt, وسط vāssāt, فنا òrta; —, *v.a.* دیمک استمک dēmek-
isstémek; دیمک dēmek, معناسی mēnasī, مراد ایتمک mùrād-
-et, قورمق kūr-mak, تصمیم tās-
mīm-et, نیت nīyyèt-et.

Meaning, *s.* معنا mà"nà; مراد mùrād.

Meanness, *s.* دونلق dūnluk; طمعکارlık tamà"kyārlik; فقیرلق fākīrlīk.

Means, *s.* واسطه vāssāta, وساطت vā-
ssātāt; اقتدار iktidār, قدرت kùdrèt; اچقه (pàra), پارè àkcha.

- Meantime, Meanwhile, *ad.* اول اراتق (ò)-
àralik ; دیرایکن dèr-ikèn.
- Measles, *s. pl.* قزاسوق *or* قزاسوق kizāmuk.
- Measure, *s.* اولچی ùlchu ; اولچك ùlchek ;
ذراع àrshin, اندازه èndāzÉ, وزن
zirà ; —, *v.n.* كلكم ghèlmek,
اولچمك ètmek ; —, *v.a.* اولچمك
ùlchmek, اولچيسنى المنق ùlchussunu-
-almak.
- Meat, *s.* كوشت èt, لحم làhm, گھيوسھت
ghyòsht ; يعمك yèmèk, طعام tà“ām.
- Mechanic, *s.* اهل حرفت èhli-hìrfèt, اهل
صنعت èhli-sàn“àt. [èsskāl.
- Mechanics, *s. pl.* علم جراثقال “ilmi-jèrri-
- Mechanism, *s.* چرخلر chàrk, چرخلر
chàkhlar, معرفت mà“-rifèt.
- Medal, *s.* نشان nishān ; سكه sikkÉ.
- Meddle, *v.n.* قارششق kàrishmak, مداخله
mudākhala-et.
- Mediate, *v.n.* قارششق kàrishmak, ارايه
àraya-ghirmek, توسطًا tàwàss-
- Mediation, *s.* توسطًا tàwàssut. [sut-et.
- Mediator, *s.* واسطه mùtawàssit,
واسطه wāssita.
- Medical, *a.* طبي tìbbī ; — attendant,
هكيم hèkim, طبيب tàbīb ; — at-
tendance, هكيملك خدمتى hèkimlik-
-khìdméti, هكيملك باقمسى hèkiming-
-bàkmassi.
- Medicine, *s.* علاج “ilāj, دوا dèwā.
- Meditate, *v.n.* دوشنمك dùshunmek,
طاشنمك tàshinmak, مطالعه mùtā-
la“à-et ; مراقبه mùrākaba-et.
- Mediterranean, Mediterranean Sea, *s.*
اق دنگز àk-dèngiz.
- Medium, *s.* واسطه wāssita.
- Medlar, *s.* موشمله mùshmula.
- Meed, *s.* مستحق mùsstahàkk, مكافات
mùkyāfat ; مجازات mùjāzāt.
- Meek, *a.* حليم hàlīm, مظلوم màzlūm.
- Meet, *a.* مناسب mùnāssib, لايق lāyik,
قاوششق jùssbān ; —, *v.n.* قاوششق
kàwushmak, تلاقى tēlāki-et ; طويلانمق
tòplanmak, جمع او jèm“-òl, برارايه
bìr-àraya-ghèlmek ; —, *v.a.*
ملاقات راسست ghèlmek, ملاقات
mùlākāt-et ; — one another, بولوششق
bùlushmak.
- Meeting, *s.* ملاقات mùlākāt ; مجلس
mèjliss, جمعيت jèm“iyyèt ; جماعت
jèmā“àt ; ملتقى mùltakà ; — house,
مسجد mēssjid, جامع jāmi“, معبد
mà“bèd.
- Melancholy, *s.* غم ghāmm, كدر kèdèr ;
مغموم kàra-sévdā ; —, *a.* صيقتنديلو
māghmūm, مكدرد mùkèddèr ; صيقتنديلو
sìkindili ; فنا fēna.
- Mellow, *a.* اولمش òlmush.
- Melodious, *a.* طاتلو tàtli.
- Melody, *s.* ترانه tērānÉ ; نغمه nāghma.
- Melon, *s.* قارپوز kàrpuz ; (musk)
قاون kàwun.
- Melt, *v.n.* اريمك èrimèk ; —, *v.a.*
ارتمك èritmek, اذابه izābÉ-et.
- Member, *s.* عضو “üzv (pl. أعضاء à“zā).
- Membership, *s.* اعضاء “zālik.
- Membrane, *s.* زار zār, دريچك dèrijik.
- Memoir, *s.* تذكرة tèzkérÉ ; لائحہ lā“iha.

Memorable, *a.* مشهور mèshhūr.

Memorandum-book, *s.* مذكره mèjma“a,
احتمق دفترى àhmāk-dèftéri.

Memorial, *s.* عريضه “àrzihāl, عربيه
“àriza; اثر بركذار bèrghyüzār; اثر èsser.

Memory, *s.* قوت حافظه kùvvèti-hāfiza;
عقل خاطر khātir; عقل zihn,
in — of, نامنى ابقانيميله nāmīna,
نامنى nāmīni-ìbkā-niyyètila; within the —
of, عقلنه كلمك اوزره “àklina-ghèlmek-
-üzérÉ, وقتنده wāktinda.

Menace, *s.* قولاً خافه kàvlan-
ikhāfé, قولاً خافه fi“lan-ikhāfé; —,
v.a. قورقتمق kòrkutmak; اخافه
ikhāfé-et; لسان حال ايله اخافه
hāl-ila-ikhāfé-et.

Menagerie, *s.* ارسالخانه àrsslankhānÉ.

Mend, *v.n.* ايولشمك iyilishmek,
ايولكده يوزطوتمق iyiligha-yüz-
tütmak; اصلاح اولنمق isslāh-òlunmak;
—, *v.a.* اصلاح isslāh-et; تعمیرا tà“-
mīr-et, ترميم تèrmīm-et.

Mendacious, *a.* يالانجى yàlanji.

Mendacity, *s.* يالانجيلق yàlanjilik.

Mendicant, *s.* ديلانجى dilenji.

Mendicity, *s.* ديلانجيلك dilenjilik.

Menses, *s. pl.* عادت “ādet, اى باشى
ày-bāshi, حيض hàyz.

Mensuration, *s.* علم مساحه “ilmi-
-mèssāha.

Mental, *a.* عقلى “àklī, ذهنى zihnī.

Mention, *s.* ذكر zikr, لکردى làkirdi; —,
make — of, *v.a.* اكمق àngmak,
اغزهالمق àghza-àlmak, ذكر zikr-et,

لکرديسنى làkirdi-
dissini-et. [nàsszhàtji].

Mentor, *s.* خواجه khòja; نصيحتاجى

Mercantile, *a.* تجاره tujjārī, تجاره
تجارته tujjāra - mùta“àllik, متعلق
تجارته tujjāra - mùta“àllik.

Mercenary, *a.* اجرت و بخشش اولنده اولان
ùjrèt - vè - bàkhshish - èmelindÉ - òlan;
—, *s.* اجرتلو خدمتكار ùjrètlu-hizmet-
kyār; يالکز اجرت ايچون خدمت ايدن
yàlingiz-ùjrèt-ichin-hizmet-èden.

Merchandise, *s.* مال māl (pl. اموال
èmwāl), متعه māt“à (pl. امتعه èmta“à).

Merchant, *s.* بازرگان bāzirghyān (bèzir-
ghèn), تاجر tājir (pl. تجار tujjār,
generally used as a singular).

Merchantman, *s.* تجاركميسى tujjār-
-ghèmissi, بازرگان تکنهسى bāzir-
ghyān-tèknéssi.

Merciful, *a.* مرفتلو mèrhàmetli, رافتلو
rèfètli, شفقتلو shèfakàtli; the Merciful
(God) رحمن Rāhmān; the Most
Merciful (God) رحيم Rahīm.

Mercury, *s.* (metal) جيوه jìwa, زيبق
zībàk; (planet) عطارد “ùtārid.

Mercy, *s.* مرفت mèrhàmet, شفقت
shèfakàt, رافت rèfèt; (of God to
the blessed) رحمت rāhmèt.

Mere, *a.* قورو kùru, سادە sādÉ, صالت
sàlt, يالکز yàlingiz.

Meridian, *s.* دائرة نصف نهار dā‘iré‘i-
-nèssfi-nihār; — altitude, غايت
ghāyèti-irtifā“.

Meridional, *a.* جنوبى jènūbī.

Merit, *s.* استحقاق isstihkāk, لياقت

liyākāt, اهلیت èhliyyèt; هنر hùner,
کمال kēmāl, فضیلت fāzīlèt; —, *v.a.*
مستحقّ أو mùsstahākk-òl, سزا sèzā-
-òl, شایان او shāyèssté-òl, شایسته او
shāyān - òl, جسبان او jùssbān - òl;
تحصیل یا kàzanmak, قزانمق tàhsīl-et.

Meritorious, *a.* ثواب sèwāb; مستحسن
mùsstāhsèn. [کیفو kèyfi, کیفلو kèyf].

Merry, *a.* شهن shèn, فراح fèrāh, کیف

Mesh, *s.* کوز ghyùz.

Mess, *s.* مردارلق mùrdārlik, برابریمک
بèrābèr-yèmèk-yèyan-tākīm;
—, *v.n.* برابریمک bèrābèr-yèmek.

Message, *s.* خبر khāber, پیام pèyām;
سپارش sīpārish, امر èmr.

Messenger, *s.* پیامبر pèyām-
bèr, تاتار pèyāmress; پیامرس
pēyāmress; "i. ساعی sāsīd, قاصد kāsīd;
اولاق ùlāk.

Messiah, *s.* حضرت مسیح Hàzrèti-

Metal, *s.* معدن mà"dèn. [-Mèssih.

Metaphysics, *s.* "علم حکمت "ilmi-
-hikmèt.

Method, *s.* ترتیب ùssūl, اصول yòl, یول
tèrtīb, تقریب tàkrīb.

Methodical, *a.* منظم mùntazām; نظاملو
nizāmlī.

Methodically, *ad.* اصول ایله ùssūl-ila.

Metre, *s.* وزن vwèzn.

Metropolis, *s.* مرکز پایتخت pāyi-tākht,
حکومت mèrkèzi-hùkyūmèt.

Mettlesome, *a.* یکیت òynāk; اویناق
yìghit, جسور jèssūr.

Mews, *s.* صرّه اخورلر sīrā-akhorler.

Miasma, *s.* وخیم بخار vwàkhīm-bùkhār.

Microscope, *s.* خردبین khùrdabīn.

Mid, *a.* یاری yāri, اورته òrta.

Midday, *s.* کوندز اورته سی ghyùnduz-
-òrtassi, نصف نهار nìssfi-nihār.

Middle, *s.* اورته òrta, اورته یری òrta-
-yèri, وسط vāssat; بل bèl, میان
mèyān; — ages, قرون متوسطه kūrūn-
mùtéwāssité; — aged, اورتا یشلو
òrta-yashli.

Middling, *a.* اورته òrta; شویله بویله
shùylé-bùylé, نه پک ایو نه پک فنا nè-
-pèk-īyi-nè-pèk-fèna.

Midshipman, *s.* بحریه ملازم ثانسیسی
bàhrìyyé-mùlāzim-sānissi.

Midst, *s.* اورته òrta, وسط vāssat; ارا àra,
میانه mèyāné, مابین mābèyn.

Midsummer, *s.* یاز اورتاسی yāz-òrtassi.

Midwife, *s.* ابه èbé.

Midwifery, *s.* ابه لک èbélik.

Mien, *s.* چهره chèhrè, قیافت kiyāfèt,
سیمما sīmā.

Might, *s.* قدرت kùdrèt, قوت kùvvèt,
زور zòr; —, *v. aux.* See Grammar.

Mighty, *a.* قدرتلو kùdrètli, مکنتلو
mìknètli, صاحب اقتدار sāhib-iktidār;
کلی کلمتلو kyùllìyyètli, بیوک
kyùllī.

Mignonette, *s.* محبت چاچکی màhà-
bbèt-chìchèghi.

Migrate, *v.n.* کوچمک ghyùchmek.

Migration, *s.* کوچ ghyùch.

Migratory, *a.* کوچمه ghyùchébé.

Mild, *a.* یواش yāvāsh, ملایم mùlāyim,
طاتلو tàtli.

Mildew, *s.* کف or کوف kyùf.

Mildness, *s.* يواشلىق yàwàshlik ;
ملايمت mùlāyémèt.

Mile, *s.* ميل mìl. [“àsskérī.

Military, *a.* حربى hàrbī, عسكرى

Militia, *s.* رديف عسكرى rēdīf-“àsskéri.

Milk, *s.* سوت sùt.

Milkman, *s.* سوتجى sùtji.

Milkwoman, *s.* سوتجى قارى sùtji-kàri.

Mill, *s.* دكرمن dèghirmèn ; rolling —,
ال دكرمنى, hand —, حاده
èl-dèghirméni.

Miller, *s.* دكرمنجى dèghirmènji.

Millet, *s.* دارى dàri.

Milliner, *s.* قارى شاپقه جيسى kàri-

Million, *s.* ميليون mìliòn. [shàpkajissi.

Millionaire, *s.* پك زنكين ادم pèk-zèn-
ghin-àdam.

Mimick, *s.* مقلد mùkàllid ; —, *a.* تقليد
tàklīd, بگزتمه bèngzètma, ياپمه yàpma ;
—, *v.a.* تقليد ا tàklīd-et.

Mimicry, *s.* تقليد tàklīd.

Mince, *s.* قيمه kiyma ; —, *v.a.* قيمق
kiymak ; — meat, قيمه kiyma ; it
won't do to mince matters, نزاكت
نèzākèt-wàkti-dìghil.

Mind, *s.* عقل “àkl, ذهن zìhn ; افكار
èfkyār ; هوس hàvess, رغبته ràghbèt,
استك isstek ; —, *v.n.* قيده kàyd-et,
وظيفه ايدنمك wàzīfè-èdinmek ; —,
v.a. باقمق bàkmaq, كوزتمك ghyüz-
ètmek, دقتا dikkāt-èt ; دكله مك
dìnglémek (dīnémek) ; I have a —
to . . . , عقلمه كليور “àklima-ghè-
liyor, همان ايده جكم كليور hēmen-
-èdējéghim-ghèliyor ; I don't — that,

اوراسى وظيفه مدده دكل òrassi-wàzīf-
èmda-dìghil ; all of one —, هپ بر
هپ بیره hēp-bir-èfkyārda ; to bear in
—, عقلمه طوتمق “àklda - tütmaq,
عقلمه صقلامق “àklda-sàklamak,
اونوتمامق ùnütmamak.

Mindful, *a.* اكاه āghyāh, خبردار khāber-
dār, انتباه اوزره òntibāh-üzéré ; to be
—, باقمق bàkmaq, دقتا dikkāt-et ;
غافل اولمامق ùnütmamak ; غافل
ghāfil-òlmamak.

Mine, *p.* بنم bènīm ; بنمكى bènīmki,
بنمكيلر bènīmki-lar ; —, *s.* معدن
mà“dēn ; لغم làghīm ; —, *v.a.*
لغملق làghimlamak. [làghimji.

Miner, *s.* معدنجى mà“dēnji ; لغمجي

Mineral, *a.* معدنى mà“dēnī ; —, *s.*
فلز فلز, طاش tàsh, معدن mà“dēn,
— water, معدن صوبى mà“dēn-
-süyü.

Mingle, *v.n.* قارش-مق kàrishmaq ;
قاتمق ikhtilāt-et ; —, *v.a.* قاتمق
kàtmak, قارشدرمق kàrishdirmak,
خلط ا khàlt-et, مزجا mèzj-et.

Minister, *s.* خدمتكار khidmetkyār
(hiz-), نوكر “àbd, خادم khādim, نوكر
nùker ; (of state) وكلان برى vùké-
lādan-biri, ناظر nāzir, وكيل vèkīl ;
(foreign —) ايلچى èlchi, سفير sèfīr ;
(of religion) پاپاس pāpass, امام
imām, ختام khākhām ; —, *v.n.*
باقمق khidmet-et ; باقمق bàk-
maq ; حوائجنى ويرمك hàwā‘ijini-
-vèrmek.

Ministry, *s.* خدمت khidmet, عبوديت

نظارت *vèkyālèt*, وکالت *vèkyālèt*; *ùbūdìyyèt*;
 نازارèt ; وكلا طاقمی *vùkélā-tàkimi* ;
 پاپاسلق *pāpasslīk*, امامت *imāmèt*,
 خخاملق *khàkhāmlīk*.

Minor, *s.* صبی *chòjuk*, جوجق *sàbī*,
 ادنی *tàfl* ; —, *a.* جزئی *jùz'ī*, طفل
èdnà ; Asia —, اناتولی *ànàdolī*.

Minority, *s.* چوجقلق *chòjukluk*,
 صباوت *sàbāvèt*, طفولیت *tùfūlìyyèt* ;
 ازلق *àzlik*. [shā'ir.

Minstrel, *s.* مطرب *mùtrib* ; شاعر

Minstrelsy, *s.* مطربلیک *mùtriblik* ;
 شعر *shī'r*.

Mint, *s.* (herb), and peppermint, نعنه
or نعنا *or* نعنec *or* نعنac (*nānÉ*) ; (for
 coining) ضربخانه *zàrb-khānÉ*.

Minute, *s.* دقیقه *dàkīka* ; (paper)
 منضبطة *màzbata* ; —, *a.* دقیق *dàkīk*,
 اوافق *ùfāk*, اینجه *inja* ; — down,
v.a. ضبطا *zàbt-et*, یازمق *yàzmaK*.

Minutiæ, *s.* تفصیلات *tàfsīlāt*.

Miracle, *s.* معجزه *mū'jizÉ* ; کرامت
kèrāmèt ; خارق العاده *khārikū-'l-*

Miraculous, *a.* غریب *ghàrīb*. [—'ādÉ.

Mire, *s.* چامور *chàmur* ; mired, *a.*
 چاموره باتمش *chàmura-bàtmish*.

Mirror, *s.* آینه *āyinÉ*, جام *jām*.

Mirth, *s.* کيف *kèyf*, فراح *fèrāh*, حبور
hùbūr, انبساط *inbissāt*, شادمانی
shādmānī.

Misanthrope, *s.* ادملردن تنفر آیدن
àdamlerden-tènèffur-èden.

Misapprehend, *v.a.* یاگلش اکلایق *yā-*
nish-ànnamak. [*yānish-ànnamaklik*.

Misapprehension, *s.* یاگلش اکلایق

Misbehave, *v.n.* ییرامزلق *yàramàzlik-et*.

Misbehaviour, *s.* ییرامزلق *yàramàzlik*.

Misbeliever, *s.* کافر *kyāfir*, ایمانسز *imān-*
siz, کاور *ghyāwur*.

Miscalculate, *v.a.* and *n.* یاگلش
 حساب *yānish-hissāb-et*. [*hissāb*.

Miscalculation, *s.* یاگلش حساب *yānish-*

Miscarriage, *s.* چوجق دوشرمسی *chò-*
juk-dùshurméssi, اسقاط جنین *isskātī-*
jìnīn.

Miscarry, *v.n.* چوجق دوشرمک *chòjuk-*
dùshurmek ; یاگلش کتمک *yàngīlish-*
ghitmek (*yānish*), غائب او *ghā'ib-*
òl ; بوشه چیقماق *bòsha-chìkmaK*.

Miscellaneous, *a.* متنوع *mùténèvvi*.

Mischief, *s.* ییرامزلق *yàramàzlik* ;
 خسارت *zìyānkyārlik*, زیانکارلق
khàssārèt.

Mischievous, *a.* ییرامز *yàramàz*.

Mischievousness, *s.* ییرامزلق *yàramàzlik*.

Misconception, *s.* یاگلش *yānish*.

Misconduct, *s.* سو حرکت *sù'hàrèkèt*.

Misdeed, *s.* جنکه *jùnha*.

Misdirect, *v.a.* یاگلش صاعلق ویرمک
yānish-sàghlik-vèrmek.

Miser, *s.* خسیس *khàssīss*, جهری *jìmri*,
 پنتی *pinti*, طمعکار *tāma'kyār*.

Miserable, *a.* پریشان *dùshkyun*, پریشان
pèrishān, فقیر *fàkīr*, محنتکش *mihnet-*
kèsh, دردمند *dèrdmènd* ; خبیث
khābīss ; پک فنا *pèk-fèna*, بوق
bòk, مسکین *mīsskin*.

Misery, *s.* درد *dèrd*, محنت *mihnèt*,
 جفا *jèfā*, صیقندی *sìkindi*, بلا *bèlā* ;
 ازیت *èziyyèt*.

Misfortune, *s.* قضا *kàzā*, بلا *bèlā*,
 فلاکت *fèlākèt*, داهیه *dāhiyyé*;
 —, *s. pl.* دوشگونلک *dùshyunluk*,
 نکتبت *nikbèt*. [-*hùkyūmèt-èt*.
 Misgovern, *v.a.* یولسز حکومت *yòlsiz*-
 Misgovernment, *s.* یولسز حکومت *yòl*-
 Mishap, *s.* قضا *kàzā*. [*siz-hùkyūmèt*.
 Misinform, *v.a.* یاکلش خبر ویرمک
yānish-khàber-vèrmek.
 Mismatch, *v.a.* الداتتمق *àldatmak*;
 یاگلتمق *yàngiltmak*, اغفال *ighfāl-et*.
 Misrepresent, *v.a.* یاکلش اکلاتتمق *yānish-*
-ènnatmak.
 Miss, *s.* قیز *kiz*, خانم قیز *hànim-kiz*,
 خانم *hànim*; —, *v.a.* اورصامق *wür-*
mamak, اصابت ایتمامک *issābet-*
-ètnamek; اتلامق *àtlamak*; قصورا
kùssūr-et; ارامق *àramak*; —fire,
 المامق *àlmamak*, اتش المامق *àtèsh-*
-àlmamak; do not — coming,
 صاقن کلما مزاک ایتمه *sàkin-ghèlma-*
màzlik-ètma; I must not — seeing,
 البته کوره جکم *èlbètta-ghyùrèjéghim*
 (or کورملویم *ghyùrmàliyim*).
 Missile, *s.* جسم مرمی *jissmi-mèrmī*.
 Missing, *a.* غائب *ghā'ib*.
 Mission, *s.* مأموریت *mè'mūrìyyèt*,
 ایلچیلک *khìdmèt (hiz-)*; خدمت
 سفارت *èlchilik*, سفارت *sèfārèt*;
 ناسی دینه *sèfāret-tàkimi*; دعوت
 ضمیمه نده اختیار اولسان پاپاس
 ایلچیلکی *nāssi-dīna-dà "vet-zìmnin-*
da-ikhtiyār-òlunan-pàpass-èlchilighi;
 پاپاسلر سفارتی *pàpasslar-sèfārèti*.
 Missionary, *s.* ناسی دینه دعوت ایچون

کوندربیلان پاپاس *nāssi-dīna-dà "vet-*
-ichin-ghyùndèrilèn-pàpass.
 Missive, *s.* مکتوب *mèktūb*, تذکره
tèzkéré, پوصله *pùssla*, نامه *nāmé*.
 Misspell, *v.a.* یاکلش املا ایله یازمق
yānish-ìmlā-ìla-yāzmaq.
 Misspelt, *a.* یاکلش املا ایله یازلمش
yanish-ìmlā-ìla-yāzilmish.
 Misstatement, *s.* یاکلش افاده *yānish-*
-ifādé; یالان *yàlan*.
 Mist, *s.* سیش *siss*, دومان *dùmàn*.
 Mistake, *s.* یاکلش *yàngilish (yānish)*,
 سهوا *sèhv*, خطا *khàtā*; —, to be mis-
 taken, *v.n.* یاگلتمق *yàngiltmak*, سهوا
sèhv-et, خطا *khàtā-et*; —, *v.a.*
 بشقه سنه بکرتتمک *bàshkassina-bèng-*
 Mistaken, *a.* یاکلش *yānish*. [*zètmek*.
 Mister, *s.* اغا *àgha*; افندی *èfèndi*.
 Mistranslation, *s.* یاکلش ترجمه *yānish-*
-tèrjumé.
 Mistress, *s.* خانم *hànim*, افندی *èfèndi*,
 مادامه *màdama*; قوقونه *kòkòna*;
 اوطلق *òdalik*; معشوقه *mà "shūka*;
 مخصوص روسپی *màkhsūss- (òrosspo)*,
 استاد قاری *(ūssta)-*
 زانیه *zāniyyé*; اوسته *ūssta*; قالفه
kàlfa.
 Mistrust, *s.* عدم امنیت *"àdèmi-èmnìy-*
yèt, شبهه *shùbhé*; —, *v.a.* شبهه
shùbhé-et. [*(yānish)-(ànnamak)*.
 Misunderstand, *v.a.* یاکلش اکلتمق
 یاکلش اکلتمق *yanish-ànnamaklik*;
 بوزشلق *bòzush-*
 luk. [*tàkhfīf-et*.
 Mitigate, *v.a.* خفیفلتمک *khàfīfètmek*,
 Mitigation, *s.* تخفیف *tàkhfīf*.

Mix, *v.n.* قارشماق kārishmak ; اختلاط ا ikhtilāt-et; —, *v.a.* قارشدرمق kārish-dirmak.

Mixture, *s.* قارشق شی kārishik-shèy, ترکیب tèrkīb ; شربت shèrbèt.

Mizen, *s.* قونطره مجانه kòntra-màjāna.

Moan, *s.* انین ah, ایگلتی ingilti, اه āh, ènīn, فغان fìghān; —, *v.n.* اه چکمهک ah-chèkmeç, ایگله مک inglémek.

Moat, *s.* خندق (hèndek).

Mob, *s.* ایاقلنمش خلق غلبه لغی àyaklanmish - khàlk - (kàlabàlighi); *v.a.* خلق چویروب بد معامله khàlk-chèvirup-bèd-mù“āmélé-et.

Mock, *a.* یاپمه yàpma, تقلید tàklīd, یلانجی yàlànji; *v.a.* ذوقلنمک zèvk-lènnek, مسخره یه isstihzā-et, استهزا ا, چویرومک mæsskharaya-chèvirmeç; تقلیدا tàklīd-et.

Mockery, *s.* مسخره لاق mæsskharalīk.

Model, *s.* اورنک ùrnek, مودل mòdèl, رسم rèssm, قالب kālīb; نمونه nù-mūnè, مثال mìssāl.

Moderate, *a.* خفیف mù“tèdil; معتدل khàfīf; یواش yàwàsh, ملایم mùlāyim; قرارنده kārārīnda; قرارندن زیاده یه مازاچمز kārārdan-ziyādè-yèmàz-ìchmàz; —, *v.n.* انمک ènmek, ازالمق àzalmak, کسلمک kèssilmek, قالمق kàlmak; خفیفلشمک khàfīflèshmek; —, *v.a.* تعدیل تا“dīl-et, تسکینا tèsskīn-et, تخفیفا tàkhfīf-et.

Moderately, *ad.* اولدقجه òldükjè. [sàbr.

Moderation, *s.* صبر i“tidāl; اعتدال

Modern, *a.* یکی یئگی yèngi, یکی اصول yèngi-ùssūl; متأخر dàhà-sòngra, دها صکره mùta‘àkhkhir; moderns, *s. pl.*

یکی زمان mùta‘àkhkhirīn, متأخرین yèngi-zàmān-àdamları.

Modest, *a.* ادیب màhjūb; عیب èdīb; عفیفه èhli-pèrdè, اهل پرده “àfīfè.

Modesty, *s.* ادب hìjāb, حجاب èdeb; عصمت “issmèt, “iffèt.

Modification, *s.* تبدیل جزئی tèbdil-jüz‘ī.

Modify, *v.a.* برز تبدیل ا bir-àz-tèbdil-èt.

Mogul, *s.* مغل mùghul. [اسلام isslām.

Mohammedan, *a.* اسلامی isslāmī; —, *s.*

Moist, *a.* نملو nèmli, رطوبتلو rütübètli; — sugar, خام شکر khām-shèker.

Moisture, *s.* رطوبت rütübèt.

Mole, *s.* کوستبک kyùsstébèk; (pier) اسکله isskèlè, ریختیم rìkhtim; (on the skin) بن bèn or بک bèng.

Molest, *v.a.* صاتاشماق èziyyèt-et, صاتاشماق sàtashmak, ایلشمک ilishmek, قارشماق kārishmak, رنجش رنجش rènjish-et, رنجیده رنجیدè-et.

Molestation, *s.* رنجش rènjish.

Moment, *s.* اهمیت àn, لحظه làhza; ان èhèmmiyyèt.

Momentaneous, *a.* ان واحد سورر سورمز àni-wāhid-sùrer-sùrmàz.

Momentous, *a.* مهم mùhimm.

Monarch, *s.* پادشاه pādishāh.

Monarchy, *s.* پادشاهلق pādishāhlīk.

Monastery, *s.* مناستیر (or مناستیر) mānasstīr, دیر dèyr.

Monday, *s.* بازاررتسی pàzàr-èrtéssi,
یکشنبه yèkshènbih, یوم احد yùvmi-
-àhàd.

Money, *s.* اچچه àkcha, پاره (pàra); نقد
nàkd; ready —, پیشین پاره (pèshin-
-pàra); — changer, صراف sàrrāf
(sàraf).

Monk, *s.* راهب rāhib, رهبان rùhbān.

Monkey, *s.* میمون màymūn.

Monopoly, *s.* انحصار inhissār,
یدواحد اصولی yèdi-wāhid-ùssūlū.

Monosyllable, *s.* بر هجاءو کلمه bir-hèjāli-
kèlimé.

Monotonous, *a.* آدمک جاننی صیقار اولان
àdamin-jānini-sìkar-òlan.

Monsoon, *s.* موسم نام روزکارلر mòssim-
nām-rūzghyārler.

Monster, *s.* خمیث کمسنه khàbiss-
kìmèssné; پک بیوک نسنه pèk-
bìyuk-nèssné.

Monstrous, *a.* خمیث khàbiss.

Month, *s.* ای ay, ماه māh, شهر shèhr;
calendar —, الافرانقه آبی àllafrànka-
àyi; lunar —, عربی آبی àrābī-àyi.

Monthly, *a.* ایده بر کره àyda-bir-kèrré.

Monument, *s.* اثر èsser, برکذار bèr-
ghyüzār; طاش tàsh; بنا binā.

Moon, *s.* ای ay, ماه māh, قمر kāmèr;
new —, ای باشی ày-bāshi; هلال
hilāl; full —, بدر bèdr.

Moonlight, Moonshine, *s.* ای ایدیناغی
ày-àydinlighi, ساهتاب māhitāb,
مهتاب mèhtāb.

Moor, *s.* قیر kīr, صحرا sàhrā; (man)
مغربی màghribī; عرب “àrab.

Mop, *s.* پاپاس pāpass; —, *v.a.* پاپاس
ایله صلمک papass-ila-silmek.

Moral, *a.* صالح sālih, مستقیم mùsstakīm;
معنوی mà“névī; morals, *s. pl.*
ادبیات ādāb, اخلاق àkhlāk.

Morass, *s.* بتاق bàtak. [èdebìyyāt.

More, *a.* دها dàhà, زیاده ziyādé,
دهاز یاده dàhà-ziyādé; no —, not
any —, ارتق àrtik, برده bir-dàhà;
— and —, کتد کجه زیاده ghìtdikja-
-ziyādé. [vè-dàkhi.

Moreover, *c.* و برده vè-birdé, ودخی

Morn, Morning, *s.* صبح sàbāh,
قوشلق وقتی kùshluk-wàkti.

Morocco, *s.* سختهیان sàkhtiyān; مغرب
màghrib; مراکش شهری mèrākèsh-
shèhiri. [èkshi-sūrètli.

Morose, *a.* ترس tèriss; خوینسز khūysuz,
اکشی صورتلو èkshi-sūrètli.

Morrow, *s.* ایرته or ارته èrté, فردا
fèrdā, صباح sàbāh; to-morrow, یارین

Morsel, *s.* لقمه lòkma. [yārin.

Mortal, *a.* اوله جک yèmūt, يموت èlèjek;
باعث موت bā“issi-
-mèvt; —, *s.* انسان insān, بنی آدم
bèni-ādèm, بشر bèsher.

Mortality, *s.* يموتیت yèmūtìyyèt, فنا
fènā; بشریت bèshèrìyyèt, ناسوت
nāssūt; جسد فانی jèssedi-fānī; قیرم
kìrim, تلف tèlef, وفات wèfāt.

Mortar, *s.* خرج khàrz; صیوه sèwa;
(artillery) هاوان (hàwan).

Mortgage, *s.* استغلال isstighlāl; —, *v.a.*
استغلال ا [lahū.

Mortgagee, *s.* مستغل له mùsstàghèl-

Mortmain, *s.* اوقاف wàkf (*pl.* اوقاف èvkāf); in —, موقوف mèvkūf.

Mosaic, *s.* صد فنجی کاری و قائمه جی ایشی sàdefji-kyāri-vé-kàkméji-ìshi.

Moscow, مسکو شهری mòsskof-shèhiri.

Moslem, *s.* مسلمان èhli-ìsslām, mùsslim, مؤمن mù'min.

Mosque, *s.* (large) جامع jāmi, (small) مسجد mèssjid.

Moss, *s.* یوسون yòssun; — rose, یوسونلوکل yòssunlu-ghyùl.

Most, *a.* and *ad.* پک pèk, چوق chòk, غایت ghāyet, غایتله ghāyètla, بغایت bìghāyèt; the —, ائk èng, ائk زیاده èng-ziyādé; for the — part, mostly, اکثربا èksèrìyyā.

Mosul, (town of) *s.* موصل mòssul.

Moth, *s.* پروانه pèrwāné; کوه ghyùwé; — eaten, کوه بهمش ghyùwé-yèmish.

Mother, *s.* انا àna, نینه nìné, والده vālidé, مادر māder; پوصی pòssu, قاین انا, کاین طورطی tòrtu; wife's —, انا àna, اصل àssl; — country, اصل وطن àssl-wātan, — of pearl, صدف sàdef (sèdef).

Motion, *s.* قیملدانش hàrèkèt, تکلیف kìmıldanish; عمل "amèl; اخطار ikhtār; اشارة ishāret; — *v.a.* اشارة ishāret-et.

Motionless, *a.* حرکتسز hàrèkètsiz.

Motive, *a.* محرک mūhàrrik; —, *s.* باعث sèbeeb, علت "illèt, سبب bā'iss, ذریعه zèrī'à, موجب mūjib, مورث mūriss.

Motley, *a.* رنگارنگ rèngghyārènggh.

Mottled, *a.* بنگلو bènekli.

Mould, *s.* طپراق tòprak; کف or کوف kyùf; قالب kàlib; —, *v.a.* قالب یاپمق kàlib - yàpmak; پرواز اویمق pèrwāz - chèkmek; چکمک òymak. [دوکلمک dūkyulmek.]

Moulder, *v.n.* چورومک chùrumek,

Mouldiness, *s.* کف or کوف kyùf.

Mouldy, *a.* کوفلو kyùflu.

Mound, *s.* دپه (tèpé); یغین yìghin, یغینتی yìghinti.

Mount, *s.* دپه (tèpé); —, *v.n.* چیقمق chikmak, یوکسلیمک yùkselmek; —, *v.a.* بستمک binmek, اوستنه چیقمق ùsstuna-chikmak; طاقم یاپمق tàkim-yàpmak, دوناتمق dònatmak; — Ararat, اغری طاغی àghri-dàghi; — Carmel, کرمل طاغی kirmil-dàghi; — Hermon, جبل الشیخ jèbel-u-shèykh; — Hor, جبل هارون jèbeli-hārūn; — Lebanon, جبل لبنان jèbeli-lìbnān; — Olympus (Bithynian), کشیش طاغی keshish-dàghi; — Sinai, جبل موسی jèbeli-mūssà. [jèbel.]

Mountain, *s.* طاغ dàgh, کوه kyūh, جبل

Mountaineer, *s.* طاغ اهلی ادم dàgh-èhli-àdam.

Mounted, *a.* بنمش bìnmiş, بنیلو bìnili; اتلو àtli, سوار sùwār; طاقملو tàkimli, دونالو dònali.

Mourn, *v.n.* اغلامق àghlamak, اجیمق àjimak; ماتم ماتم یاسا yàss-et, ماتم ماتم mātèm-et.

Mourning, *s.* یاس yass, ماتم mātèm; کدورت kèdūrèt.

Mouse, *s.* فاره fārē, فنديق صچانی fīndīk-sīchāni; — trap, قپان kāpan.

Moustache, *s.* بیغی bìyik.

Mouth, *s.* اغز àghiz, دهان dīhān, فم fēm; بوغاز bòghāz.

Mouthful, *s.* لقمه lōkma.

Mouthpiece, *s.* اغزلیق àghizlik.

Move, *v.n.* قیملدانمق kīmīldanmak, حرکت hārēkēt-et; طاشنمق tāshinmak, نقل nākl-et; کوچا ghyūch-et, اودیکشمک èv-dīghishmek; —, *v.a.* دورتمک kīmīldatmak, قیملداتمق dūrtmek, تحریک tahrīk-et; یموشاتمق yīmushātmak, ترحم ایتدرمک tērāhum-ètirmek, رقت کتورمک rīkkāt-ghètirmek; begin to —, حرکت کلمک hārēkēta-ghèlmek.

Movement, *s.* قیملدانش kīmīldanish, حرکت hārēkēt.

Mow, *v.a.* بچمک bīchmek, طریان ایله tīrpān-ila-bīchmek.

Mower, *s.* طریانچی tīrpānji.

Much, *a.* چوق chōk; کلی مقدار kyūllī-mīkdār; —, *ad.* کلیاً chōk, kyūllīyyān.

Muck, *s.* کوبره ghyūbrē, پیسلک pīsslik.

Mucus, *s.* سموک sūmuk.

Mud, *s.* چامور chāmūr.

Muddle, *v.a.* قارشدرمق kārishdīrmak; —, *s.* قارشقلق kārishīklīk. [būlānik.

Muddy, *a.* چامورلو chāmurlu; بولانق bōlanq.

Muff, *s.* ال کورکی èl-kyūrgħi.

Mufti, *s.* مفتی mùftī.

Mug, *s.* مشربه or برداق bārdak, مشربه

(māshraba); یوز yuz, چهره chēhrē, صورت (sūrāt).

Mulatto, *s.* ملز mèlez.

Mulberry, *s.* دوت dūt.

Mulct, *v.a.* تجریم ا. tējrīm-et. [èsstēr.

Mule, *s.* قاطر kātīr, بغل bāghl, استر

Muleteer, *s.* قاطرچی kātīrji.

Mullet, *s.* (grey) لوفر lūfēr; (red) تکیر تکیمر or تکفورor tēkir-bālighi, مرجان mērcjān-bālighi, باربونییه bārībūnya.

Multifarious, *a.* کوناگون ghyūn-ā-ghyūn.

Multiplication, *s.* توره یش tūrēyish, چوغالش chōghalish, تکشر tēkēssur; چوغالدش tūrēdish, چوغالدش chōghaldish, تکشیر tēksīr; (arith.) ضرب zārb.

Multiplicity, *s.* کثرت kēssret.

Multiply, *v.n.* توره مک tūrēmek, چوغالمق chōghalmak, تکشرا tēkēssur-et; —, *v.a.* تورتتمک tūrētmek, چوغالمق chōghaltmak, تکشیرا tēksīr-et; ضربا zārb-et.

Multitude, *s.* کثرت wēfrèt, کثرت kēssrèt; ازدهام (kālābālīk), غلبه لاق izdīhām, جمعیت jēm“īyyèt; great —, جم غفیر jēmī-ghāfīr.

Mummy, *s.* مومیا mūmiyā.

Mumps, *s.* بوغاز بینلرینک شیشمسی bòghāz-bēyzlérining-shīshmēssi.

Munch, *v.a.* چینه مک chīnēmek.

Mundane, *a.* دنیوی dūnyévī.

Municipality, *s.* شهر shēhir, قصبه kāsaba; اهالی àhālī.

Munificence, *s.* سخاوت کلیه sàkhāvèti-kyūllīyyē, دریای سخاوت déryā‘i-sàkhāvèt.

Munificent, *a.* سخاوتمند *sàkhī*, سخاوتمندلی *sàkhāvetli*, جوهره *bèzül*, جوهره *jùmèrd*; (gift) کلی *kyùllī*.

Munitions, *s. pl.* لوازمات *lèwāzimāt*.

Murder, *s.* قتل نفس بغير حق *kàtlī-nèfss-bi-ghàyrī-hàkk*; —, *v.a.* اولدرمق *ùldurmek*, تلف *tèlef-et*; قتل *kàtl-et*, قاننه کیرمک *tèpélémek*, تپه لک *kànina-ghirmek*. [—*kātil*].

Murderer, *s.* قاتل *kātil*, قانلوقاتل *kānli-*

Murmur, *s.* سردامه *mìrildama*; سويلنمه *sùwèylenma*; —, *v.n.* سويلنمک *sùwèylenmek*, سردانمق *mìrildanmak*.

Muscle, *s.* قبالت *bàlik-èti*, بالق اتي *kàba-et*; عصبه *“Assaba*; (fish) میدیه *mìdiyé*.

Muscovy, *s.* مسکو مملکتی *mòsskof-mèmlékèti*. [—*kùvvetlu*].

Muscular, *a.* عضله ناک *àzàlénāk*; قوتلو

Mushroom, *s.* یزور اولان منتار *yènr-òlan-māntar*. [—*mūssikī*].

Music, *s.* چالغی *chālghi*; موسیقی

Musical, *a.* منسوب به موسیقی *mūsikīyyé-mènsūb*.

Musician, *s.* اهل موسیقی *èhli-mūsikī*; چالغیچی *chālghījī*; سازنده *sāzèndé*.

Music-master, *s.* چالغی خواجه سی *chālghi-khòjassi*.

Musk, *s.* مشک *mìshk* (*mìsk*); — melon, قاون *kàwun*.

Musket, *s.* تفنگ *tùfènk* (*tùfèk*); — proof, *a.* قورشون کچمز *kūrshūn-gèch-màz*. [—*Atmaklik-sàn“ati*].

Musketry, *s.* تفنگ اتمق صنعتی *tùfek-*

Muslin, *s.* دلبند *dùlbènd* (*tùlbent*).

Musquito, *s.* سیوری سینک *sivri-sinek*.

Mussel, *s.* میدیه *mìdiyé*.

Mussulman, *s.* اهل اسلام *èhli-isslām*, مسلم *musslim*, مسلمان *mùsslimān*.

Must, *v. aux.* see Grammar; —, *s.* کوف *kyùf*; شیره *shìra*.

Mustaches, Mustachio, *s.* بیق *bìyik*.

Mustard, *s.* خردل *khàrdàl*.

Muster, *s.* یوقلمه *yòklama*; —, *v.a.* یوقلمق *yòklamak*, یوقلمه ا *yòklama-et*; یوقلمه *toplamak*; — roll, یوقلمه *yòklama-dèfteri*.

Musty, *a.* کوفلو *kyùflu*, اکشی *èkshi*, چوروک *chùruk*.

Mute, *a. and s.* دلسز *dilsiz*, اخرس *àkhrèss*; —, *v.n.* سیچماق *sìchmak*.

Mutilate, *v.a.* بعض یرارینی کسمک *bà“zi-yèrlèrini-kèssmek*.

Mutilation, *s.* کسوب سقط ایتتمک *kèssub-sàkat-ètmeklik*.

Mutineer, *s.* عاصی *“Assī*, زوربا *zòrbā*.

Mutiny, *s.* طغیان *“Issyān*, طغیان *tùghyān*, زوربالق *zòrbalīk*; —, *v.n.* ایاقلمق *àyaklanmak*, ایاقلمق *àyagha-kàlkmak*, طغیان ا *“Issyān-et*, طغیان *tùghyān-et*.

Mutter, *v.n. and a.* دیش ار اسنده سويلنمک *dish-àrassinda-sùwèylenmek*.

Mutton, *s.* قویون اتي *kòyun-èti*; — chop, *s.* بریزوله *brizòla*.

Mutual, *a.* مشترک *mùshterèk*, ایکی طرفدن اولان *iki-tàrafdan-òlan*.

Muzzle, *s.* اغز *aghz*, بورون *bùrun*; —, *v.a.* اغزینی باغلامق *aghzini-bàghlamak*.

My, *p.* م *im, ìm*, بنم *bènim*.

Myriad, *s.* اون بيك òn-bin; بيكлер binler.

Myrrh, *s.* مر صافی mùrri-sāfī.

Myrtle, *s.* مرسين اغاجى mèrsin-aghaji.

Mysterious, *a.* اكلاشلمز ànglashilmaz (ànnashilmaz), مراق ويرر mèràk-vèrir; كيزلو ghizli, صاقلو sàkli, خفى khàfi, مخفى màkhfī.

Mystery, *s.* اكلاشلمز برماده (ànnashilmaz)-bir-māddē, سر معما mù“ammā, سر sirr, (pl. اسرار èssrār), رمز rēnz (pl. رموز rēmūz).

Mystic, Mystical, *a.* مخفى bātinī, باطنى màkhfī, تصوفى mà“névī, معنوى tàssàvvufī; mystic, *s.* اهل تصوف èhli-tàssàvvuf, صوفى sūfī (pl. صوفيون sūfiyyūn).

Mysticism, *s.* تصوف tàssàvvuf.

Myth, *s.* مصال màssal; اساطير الاولين èssātīru-'l-èvvélin-màkūléssi.

Mythology, *s.* اساطير الاولين èssātīru-'l-èvvélin, اسكى زمان حكايه لرى èsski-zāmān-hikyāyéleri.

N.

Nadir, *s.* حضيض hàdīd; سمت قدم sēmti-kādem.

Nag, *s.* ات àt, بازكير (bèghir).

Nail, *s.* (natural) طرناق tārnak; (metal) چيوى chivi, انكسر ènkser, ميخ mìkh; —, *v.a.* ميخلامق mìkhlamak, چيويلمك chivilémek.

Naked, *a.* چيپلاق chìplak, عارى “ārī, برهنه bèrèhné.

Nakedness, *s.* چيپلاقلى chìplaklik.

Namby-pamby, *a.* حويا مزاج hòppa-mizāj.

Name, *s.* اد àd, اسم issm, نام nām; —, *v.a.* ديمك dèmek, تسميه tàssmīyyé-et; اد ويرمك àd-kòmak, اد قومق àd-tàkmaq; to call names, سوکوب صایمق sùghup-sàymak, بدننام bèd-nām-et.

Namely, *ad.* یعنی yà“nī; مثلاً mēssélā.

Namesake, *s.* اد داش àddàsh, همنام hēmnām.

Nap, *s.* اويقو ùyku; (of cloth) حاو hàw.

Nape of the neck, اكسه èngsē, عنق

Naphtha, *s.* نفت nèft. [“ùnk.

Napkin, *s.* پيشكير (pèshkir).

Naples, *s.* ناپولى nàpoli.

Narcissus, *s.* زرین قدح zèrīn-kādeh, زرن zèren; trumpet —, بورو چيچكى bōru-chichéghi; globe —, or daffodil, Altin-tòp.

Narcotic, *s.* مخدر mùkhèddīr. [yāyé-et.

Narrate, *v.a.* نقل àkl-et, حكايه hik-

Narration, Narrative, *s.* حكايه hikyāyé.

Narrator, *s.* راوى rāvī.

Narrow, *a.* دار dàr, انسز ènsiz.

Nasal, *a.* بورونه ياخود ككزه منسوب bùruné-yākhod-ghèngzè-mènsüb.

Nasty, *a.* فنا fèna, پس pìss, مردار mùrdār (mùn-).

Nation, *s.* قوم kām, قبیله kàbilé, ملت millèt, جنس jìns. [süb.

National, *a.* ملته منسوب millèté-mèn-

Native, *a.* يرلو yèrli; طوغمه dòghma, خلقى khilkī, طبيعى tàbī“ī; — country, وطن vwātan.

Nativity, *s.* ولادت *vèlādèt*, مولد *mèvlèd*,
مولود *mèvlūd*, ميلاد *mīlād*; the —
ميلاد *mīlād*; ميلاد عيسى *mīlādi-*
“*issà*; to cast a —, زائجه استخراج *ا*,
zāi'chÉ-issstikhraj-èt.

Natural, *a.* طبيعي *tābī“i*; خلقي *khīlkī*,
علم حيوانات *jībīllī*; — history, علم
“*ilmi - haywānāt*; — philosophy,
حکمت طبيعه *hīkméti-tābī“iyyé*; —
child, بيچ *pèch*.

Naturalization, *s.* اجنبی بی تبعیتہ قبول *ا*
èjnébiyyi-tèbà“iyyèta-kābūl-èt; let-
ters of —, تبعیتنامہ *tebà“iyyètnāmé*;
پاتنتہ *pātènta*.

Naturalize, *v.a.* اجنبی بی تبعیتہ قبول *ا*
èjnébiyī-tèbà“iyyèta-kābūl-èt.

Naturalized, *a.* يرلو کبی اولمش *yèrlī-*
ghībi-òlmush; يرلشمش *yèrlēshmish*.

Nature, *s.* طبیعت *tābī“āt*; خالق
khālik, الله *āllāh*.

Naught, *s.* هیچ *hīch*.

Naughtiness, *s.* يراملق *yāramāzlik*.

Naughty, *a.* يراملز *yāramāz*.

Nausea, *s.* يورك بولانمسی *yùrèk-būlān-*

Nautical, *a.* بحری *bāhrī*. [massi.]

Naval, *a.* بحری *bāhrī*, دوننمایه متعلق
dōnanmaya-mūta“āllik.

Nave, *s.* (church) صحن *sāhn*; (wheel)
مويلو *mūylū*, باشلق *bāshlik*.

Navel, *s.* کوبک *ghyùbèk*.

Navigability, *s.* کمی وقایق ایله کشت
و گذارینک امکاني *ghèmi-vé-kāyīk-*
īla-ghèsht-u-ghyùzārinin-īmkyāni.

Navigable, *a.* کشت و گذاری ممکن
ghèsht-u-ghyùzāri-mūmkin.

Navigate, *v.a.* کمی ایله کزیمک *ghèmi-*
īla-gèzmek. [sèfā'in.]

Navigation, *s.* علم سیر سفائن “*ilmi-seyri-*

Navigator, *s.* کمی ایله کزک کمسنه
ghèmi-īla-gèzen-kīmèssné.

Navy, *s.* دوننما *dōnanma*.

Nay, *ad.* یوق *yòk*.

Naze, *s.* بورون *būrun*.

Neapolitan, *a.* ناپولیلو *nāpolili*.

Near, *a.* یقین *yākin*, قریب *kārīb*,

نزدیک *nèzdīk*; خسیس *khāssīss*,

صول *sòl*, طمعکار *tāmā“kyār*;

همان *sòl-tàrafdaki*; —, *ad.* همان

(*hèmen*), تقریبا *tākrībā*; —, *pr.* یاننه

yānina, یاننده *yāninda*; قریبنه

kūr-bina, قریبندہ *kūrbinda*;

نزدینه *nèzdina*,

نزدندہ *nèzdinda*; جوارینه

jīwārīna, جوارنده

jīwārīnda, حوالیسندہ

hāwālīssina, حوالیسندہ

hāwālīssinda; (in

time) قرارلرندہ

sūlarīnda, قرارلرندہ

kārārīlarīnda.

Nearsighted, *a.* کوتاهبین *kyùtāhbīn*.

Nearsightedness, *s.* کوتاهبینلک *kyù-*
tāhbīnlik.

Neat, *a.* تمیز *tèميز*; کوزل *ghyùzèl*,

سادہ کوزل *sādè-ghyùzèl*; — cattle,

صیغرمقوله سی حیوانات

sīghir-mākū-

lèssi-hāywānāt.

Nebula, *s.* بلوط خفیف *khàfif-būlut*.

Nebular, *a.* بلوط کمی *būlut-ghībi*.

Nebulosity, *s.* بلوطلوق *būlutluluk*.

Necessaries, *s.pl.* حوائج ضروریه *hāwā'iji-*

zārūrīyyé, لوازمات *làwāzīmāt*.

Necessarily, *ad.* بالضرورة *èlbètta*,

بالضرورة *bì-'z-zārūr*, بالضرورة *bì-'z-zārūrÉ*.

Necessary, *a.* لازم lāzim ; (very) الزم
èlzèm ; —, *s.* لازمه lāzimé ; كنف
kènef, ممشا mèmshā, ابدستخانه àb-
desst-khāné. [ètdirmek.

Necessitate, *v.a.* ايجاب ايتدرمك ijāb-

Necessitous, *a.* فقير محتاج mùhtāj, فقير
fàkīr, حاجتمند hājetmènd.

Necessity, *s.* ضرورت ihtiyāj, ضرورت
zàrūrèt ; حاجت hājet.

Neck, *s.* بويون bōyun, گردن ghèrdèn,
عنق “ènuκ.

Neckcloth, *s.* بويون باغی bōyun-bāghī.

Necklace, *s.* قلاده گردهنك ghèrdènlik,
قلاده klādé.

Necktie, *s.* بويون باغی bōyun-bāghī.

Nectarine, *s.* تويوسز شفتالو durrākī,
تويسز شفتالو tùysuz-shèftāli.

Need, *s.* احتياج ihtiyāj, ضرورت zàrūrèt,
محتاج حاجت hājet ; —, *v.a.* محتاج او
mùhtāj-òl.

Needful, *a.* لازم lāzim ; the —, ايجاب
ايجاب ijābi-màsslāhat ; اچمه akcha,
پاره (pàra).

Needle, *s.* ايكنه ighné, سوزن sūzèn.

Needlework, *s.* دكش dikish ; ايكنه
ايشی ighné-ishi.

Needy, *a.* محتاج mùhtāj, فقير fàkīr,
حاجتمند hājetmènd.

Negation, *s.* انكار inkyār ; نفی nèfy.

Negative, *a.* رد نفی nèfy-èden ; رد
رèdd-èden ; —, *s.* حرف نفی
hàrfi-nèfy ; —, *v.a.* رد ا rèdd-èt.

Neglect, *s.* دقتسزلىك dikkàtsizlik, اهما
ihmāl ; —, *v.a.* اهما ihmāl-et,
باقماماك bàkmamak.

Neglectful, *a.* اهمالجي ihmālji.

Negligence, *s.* اهما ihmāl.

Negligent, *a.* اهمالجي ihmālji.

Negotiate, *v.a.* مکالمه mùkyālémé-et,
صاتمق sàtmak, سورمك sùrmek.

Negotiation, *s.* مکالمه mùkyālémé,
مذاکره mùzākéré, مباحثه mùbāhassé.

Negro, *s.* “عرب arab, سیاه عرب siyāh-
“arab.

Neigh, *v.n.* كشنمك kishnémek.

Neighbour, *s.* قوکشی kòngshu (kòm-
shu), جار jār ; مجاور mùjāvīr.

Neighbourhood, *s.* قوکشيلق kòngshu-
luk ; جوار jiwār ; مجاورت mùjāvérèt.

Neighbouring, *a.* يقينندە yàqin,
جوارده اولان yàkinda - òlan,
جوارده اولان jiwārda-òlan.

Neither, *p.* نه او هیچ بریسی hich-birissi,
نه او nè-ò-nè-ò ; —, *ad.* ونه ده vè-
nèdé, نه nè.

Nephew, *s.* برادرزاده yèghen,
برادرزاده bìrāder-zādé, همشیره زاده hèmshīrē-
zādé, قاینزاده kàyn-zādé, انشته زاده
ènishté-zādé, باجناخزاده bàjénàkh-
zādé, &c. &c.

Neptune, *s.* نپتون یلدیزی nèptūn-yıldizi.

Nerve, *s.* “عصبه sngir, “assaba ;
اق طمر ak-damar ; متانت mètānèt,
جسارت jèssārèt.

Nervous, *a.* متانتملو kòrkàk ;
متانتملی mètānètli ; اق طمر دن عبارت اولان
ak-damardan - “ibāret - òlan ; اق طمر لره
ak-damarlara-mùta “allik-

Nest, *s.* يوه yèwa, لانه lāné. [òlan.

Net, *s.* اغ àgh; (cast) صاچمه sàchma;
—, *a.* دارة سی چیقمش dārassi-chìk-
mish; مصرفی چیقمش mæssrafi-chìk-
mish; —, *v.a.* قزانمق kàzanmak.

Nettle, *s.* اصرغان اوتی òssirghàn-òtu;
—, *v.a.* اغربنه دوقنمق àghirina-dò-
kunmak, کوجنه کتمک ghyùjuna-
-ghìtmek.

Neuralgia, *s.* سکیر اغریسی singir-àghrissi.

Neuter, *a.* قارشیمان kàrishmayan, نه
ارکک نه دیشی اولان nè-èrkek-nè-
dishi-òlan.

Neutral, *a.* قارشیمان kàrishmayan.

Neutrality, *s.* بیطرفلیق bītārāflik.

Neutralize, *v.a.* محوا māv-èt.

Never, *ad.* هیچ hich, اصلاً əssla, ابدأ
əbédən.

Nevertheless, *c.* یینه yinÉ (ghènÉ), مع
مافیە mə“a-mā-fih.

New, *a.* ییکی yèngi, جدید jèdīd, نو nèv;
مجدد mùjèdded; تازه tāzÉ.

News, *s. pl.* خبر khāber, حوادث
hāvādiss. [tākwim, جریده jèrīdÉ.

Newspaper, *s.* غزته ghàzèta, تقویم

Newsvender, *s.* غزته ساتان ghàzèta-
sàtan.

Next, *a.* الت یانده کی yàndaki; ال
الت یانده کی àlt-yàndaki, صکره کی
sòngraki; —, *ad.* صکره sòngra, بعدہ bà“dahv, پس
pèss; — day, ایرته سی کون èrtéssi-
-ghyùn, فرداسی کون fèrdassi-ghyùn,
اوبرکون bìr-ghyùn-sòngra; اوبرکون
ò-bìr-ghyùn. [kāt“-et.

Nib, *s.* بورون bürun; —, *v.a.* قطع

Nibble, *v.a.* اولک دیشلریله یواش یواش

اصرمق àn-dishlarīla-yàwàsh-yàwàsh-
èssirmak.

Nice, *a.* ایو īyi, کوزل ghyùzèl, طاتلو
tātli; مراقلو mèrākli, پک دقت
pèk-dikkāt-èdiji.

Niche, *s.* هجره hūjré.

Nick, *s.* چنتک chèntik, کدک ghèdik;
in the very — of time, تمام وقتنده
tāmām-wāktinda.

Niece, *s.* برادرزاده بیرādèr-zādÉ-kìz,
&c. See Nephew.

Niggard, *s.* خمیس khàssiss, طمعکار
tāmā“kyār, جمری jìmri.

Nigh, *a.* یقین yàkin, قریب kārīb,
از قالدی nèzdik; well —, *ad.* از قالدی
àz-kāldi. [shèb.

Night, *s.* کیجه ghèyja, لیل lèyl, شب

Nightgown, *s.* کیجه لک ghèyjalik.

Nightingale, *s.* بلبل bülbul, عندلیب
“àndélib (pl. عنادل “ànādil).

Nightman, *s.* لغمچی làghimji.

Nightmare, *s.* کابوس kyābūs.

Nightshirt, *s.* کیجه لک ghèyjalik.

Nile (river), *s.* نیل نهری nīl-nèhri.

Nimble, *a.* چابک chàbik, تتک tètik.

Nine, *a.* طقوز dòkuz, “تسع tìss,
تسعè tìss“à, نه nùh.

Nineteen, *a.* اون طقوز òn-dòkuz.

Ninety, *a.* طقسان dòksan, “تسعين tìss“zn.

Nip, *v.a.* قسمق kìssmak.

Nippers, *s. pl.* قساج kìssāj. [-bāshi.

Nipple, *s.* مامه مامه mèmÉ, مامه باشی mèmÉ-

Nitre, *s.* کهرچله ghyùhèrchilÉ.

Nitrogen, *s.* مولد الکهرچله mùwèllidu-’l-
ghyùhèrchilÉ.

No, *ad.* بوق yòk, خير khàyr, لا lā ; —, *p.* هیچ hìch, هیچ بر hìch-bìr ; — matter, ضرر بوق zàrar-yòk ; — more, *ad.* ارتق àrtik ; فيما بعد fī-mā-bà“d.

Nobility, *s.* شرفا shùréfā ; اصالت àssālèt ; اصلزادگان àsslzādÉ-ghian.

Noble, *a.* نجیب nèjīb, شریف shèrīf, اصالتلو àssīl, كريم kèrīm ; اصالتلو àssālèt-lū.

Nobleman, *s.* بکزاده بک bègh-zādÉ-bègh, اصلزاده àsslzādÉ.

Nobody, *p.* کسیه kimsÉ, هیچ کسیه hìch-kimsÉ.

Nocturnal, *a.* کیچه وقتنده اولان ghèyja-wàktinda-òlan, لیلی lèylī.

Nod, *s.* باش ایله ایدیلن اشارت bàsh-ila-èdilen-ìshāret ; —, *v.a.* and *n.* باش باش bàsh - ila - ìshāret - et ; اویقوده باشی کوکسنه دوشمک ùykv-da-bàshi-ghyùkssuna-dùshmek.

Noise, *s.* سس sèss, صدا sādā ; کوردی ghyùruldu, شماته shàmata.

Noisy, *a.* شماته لو shàmata ; شماتالی shàmatali ; شماتاجی shàmataji.

Nomad, Nomade, *a.* کوچبه ghyùchébé, بدوی bèdévī.

Nominal, *a.* لفظی làfzī ; اسمی issmī ; اعتباری àtibārī. [nàssb-et.

Nominate, *v.a.* نصب ا ta“yīn-et, تعیینین ا.

Nominative, *s.* مبتدا mùbtédà.

Nonchalance, *s.* قیدسزلق kàydsizlik.

None, *p.* هیچ hìch, هیچ بر hìch-bìr ; کسیه kimsÉ, هیچ کسیه hìch-kimsÉ, هیچ بر کسیه hìch-bìr-kimsÉ (or کسیه kìmèssné).

Nonsense, *s.* بوش لکردی sàchma, صاچمه bòsh-làkirdi, معناسزشی mà“nàssiz-shèy. [-bìr-yèr.

Nook, *s.* گوشه kyùshÉ, قویتنی بریر kùytu-

Noon, Noonday, Noontide, *s.* اویله وقتى àylÉ-wàkti, ظهر zùhr, زوال وقتى zèwāl-

Noose, *s.* ایلمک ilmik. [wàkti.

Nor, *c.* ونده vÈ-nÈ-da, دن nè.

North, *s.* شمال shīmāl, یلدرز yildiz ; —, *a.* شمالی shīmālī ; — east, پویراز pòyraz ; — west, قره یل kàra-yèl.

Northerly, *a.* Northward, *ad.* یلدرزه یلدرزه یلدرزه yildiza-dòghru.

Northern, *a.* شمالی shīmālī.

Norway, *s.* نوروجیا nòrvéjia.

Norwegian, *a.* نوروجیالی nòrvéjiali.

Nose, *s.* بورون bürun, انف ènf.

Nosegay, *s.* چیچک دمتی chìchek-dèmeti, کلدهسته ghyùldesstÉ.

Nostril, *s.* بورون دلیکی bürun-dèlighi.

Not, *ad.* See Grammar.

Notch, *s.* کدک ghèdik, چنتک chèntik, دیش dìsh ; —, *v.a.* چنتمک chèntmek.

Note, *s.* تذکره tèzkérÉ, پوصله pùssla ; اعتبار nòta ; تعیین ta“àyyun, نوطه nòta ; —, *v.a.* دقتا dikkàt-et ; — down, ضبطا zàbt-et, یازیویرمک yàzivèrmek ; of —, متعین mùta-“àyyin, معتبر mù“tébèr, بللوباشلو bèlli-bàshli ; — of hand, تحویل tàhvīl ; bank —, قائمه kà“imÉ.

Note-book, *s.* مجمعه mèjma“à.

Noted, *a.* مشهور mèshhūr.

Nothing, *s.* هیچ برشی hìch-bìr-shèy ; عدم àdem, نیستی nìsstī.

Notice, *s.* خبر khàber; اعلان i'lān; خبر ویرمک, دقت dikkāt; to give —, خبر ویرمک khàber-vèrmek; — — public —, دقتا i'lān-et; to take —, اعلان ا Notification, *s.* خبر khàber. [dikkāt-et. Notify, *v.a.* خبرینی ویرمک khàberini-vèrmek. [èfkyār), تصور tàssāvur. Notion, *s.* عقل "àkl, فکر fikr (pl. افکار). Notoriety, *s.* شهرت رديه shùhrèt-rèdiyyé. Notorious, *a.* متواتر mùtéwātir, عالمك عالمي "āleming-mà'lūmi. Notwithstanding, *c.* ینه yiné (ghènÉ), مع مافیہ mà'a-mā-fih. Nought, *s.* صفر sìfr; هیچ برشی hich-bir-shèy; to come to —, بوشه چیقمتق, بوشا - chikmak, ارقه سی ایشلامك arkassi-ishlémamek. Nourish, *v.a.* بسلمك bèsslémek. Nourishment, *s.* یمك yèmek, یمك ییه جك yèyéjek; بسلمك خاصه سی bèsslémek-khāssassi. [hikyāyé. Novel, *a.* یکی yèngi; —, *s.* حکایه. Novelist, *s.* طراز حکایه hikyāyé-tirāz. Novelty, *s.* یکیلک yèngilik; تحاف شی tuhāf-shèy. November, *s.* تشرین ثانی tèshrīnī-sānī. Novice, *s.* عجمی "Ajémi. Now, *ad.* شمدی shimdi, حالا hālā, الان èl-ān, الیوم el-yèvm, الحالة هذه èl-hālétu-hāzihi; —, *c.* امدی imdi; — and then, بعضاً bà"zan, بعض کره bà"zi-kèrré, اراده àra-sàra, اراده صرده àrada-sàrada, احياناً ihyānan. Now-a-days, *ad.* شمدی shindi.

Nowhere, *ad.* هیچ بریرده hich-bir-yèrda. Noxious, *a.* مضرتلو mazzàr-ràtli. [بورون bùrun. Nozzle, *s.* امزك èmzik, غاغا ghàgha. Nucleus, *s.* مرکز mèrkèz. Nude, *a.* چپلاق chiplak. Nuisance, *s.* بلا bèlā. [باطل bātīl. Null, *a.* بوش bùsh, حکمسز hùkmsuz. Numb, Numbed, *a.* اویوشق ùyushuk, اویوشمش ùyushmush. Number, *s.* صایی sàyi, عدد "àded; —, *v.n.* اولمق òlmak, بالغ او bàligh-òl; —, *v.a.* صایمق sàymak, تعدادا tà"dād-et; a great —, چوق chòk, کثیر kèssir, وافر wāfir. [kèssrèt-üzéré. Numerous, *a.* چوق chòk, کثرت او زره. Nuptial, *a.* اولنمه دوکوننه متعلق èvlenma-dùghununa-mùta"àllik; nuptials, *s.* اولنمه دوکونی èvlenma-dùghunu, سور sūr, ولیمه vèlīmē. Nurse, *s.* خسته یه باقیجی khàsstayabākiji; چوجغه باقیجی chòjughabākiji, دایه dàdi; wet —, دایه دایه dāyé, سوت انا sùt-àna; —, *v.a.* باقمق bàkmak, خدمت ا khidmet-et(hiz-); امزرمك sùt-vèrmek, امزرمك èmzirmek; صاقلمق sàklamak. Nursery, *s.* چوچقلره مخصوص او طه chòjuklèra-màkhsüss-òda; فدان بغچه سی fidan-bāghchassi. Nurserymaid, *s.* دایه dàdi. Nut, *s.* فندق fındik; (of a screw) صمون sòmun. Nutgall, *s.* مازی màzi. [sòmun. Nutmeg, *s.* هندوستان جوزی hìndisstān-jèvizi, جوزبوا jèvzi-bèwwā.

Nutriment, *s.* يمه جك yèmèk, يمه جك
yèyéjek; بسلّمك خاصه سي bèsslémek-
-khāssassi. [-vèrir-òlan.

Nutritious, *a.* قوت ويرر اولان kùvvet-

O.

O, *int.* اي èy, يا yā. [mèyshé-àghajzi.

Oak, *s.* ميمشه اغاجي mèyshé, ميمشه

Oakum, *s.* استويي üsstüpu.

Oar, *s.* كورك kyürèk.

Oath, *s.* اند ànd, يممين yèmīn; to take
an —, اندا يچمك ànd-ichmek, يممين ا

Oats, *s. pl.* يولاف yulāf. [yèmīn-et.

Obdurate, *a.* عناد جي "inādji.

Obdurateness, *s.* عناد "inād.

Obedience, *s.* انقياد itā"at, انقياد
inkiyād, امثال امتثال imtissāl, امثال
mùmāssélèt. [mùnkād, رام rām.

Obedient, *a.* منقاد مطيع mùtī", منقاد

Obese, *a.* شيشمان shishmān.

Obey, *v.a.* دكله مك dinglémek (dīnē-
mek), منقاد او اطاعتا itā"at - et, منقاد او
mùnkād-òl.

Object, *s.* جسم jissm, مرئي mèr'i; مرام
mèrām, مراد mùrād, مقصود màksūd;
مفعول به mèf"ulun - bìh; —, *v.n.*
اعتراضا i"tirāz-et.

Objection, *s.* اعتراضا i"tirāz.

Obligation, *s.* مجبوريت mejbūriyyèt;
تمسك tahvīl, تكويل bōrj; بورج
tèmèssuk.

Oblige, *v.a.* اجبارا jèbr-et, اجبارا ijbar-et;
مجبورا mejbūr-et; كرمà kèrem-et,
لطفا lūtf-et, عناياتا ināyet-et.

Obliging, *a.* عنايتمكار "ināyetkyār.

Oblique, *a.* مائل mā'il, منكرف mùn-
hàrif, اكري èghri. [lik.

Obliqueness, Obliquity, *s.* اكريلاک èghri-

Obliterate, *v.a.* بوزمق bòzmaq, سلّمك
silmek, چيزمك chizmek.

Oblivion, *s.* فراموشي nissyān, فراموشي
fèrāmūshī. [mūsstatīl.

Oblong, *a.* اوزون ùzun; —, *s.* مستطيل

Obscene, *a.* پش piss, فاحش fāhish,
ادبه مغاير èdeba-mūghāyir. [shèt.

Obsceneness, Obscenity, فحاشت fèhā-

Obscure, *a.* قرانلق kàranlık, مظلم
mùzlim; مغلق mùghlāk, مبهيم
mùbhèm.

Obscurity, *s.* قرانلق kàranlık.

Obsequious, *a.* متواضع mùtèwāzi.

Observation, *s.* نظر nāzar; نظرايتمكلك
nāzar-ètmeklik; رصد ràssad; ملاحظه
mùlāhaza.

Observatory, *s.* رصدخانه ràssad-khānè.

Observe, *v.a.* باقمق bàkmaq, كوزتمك
ghyüzètmek, وقتا dikkat-et; طوتمق
tùtmak, رعاياتا ri"āyet-et, اتباعا
ittibā" - et, امثال امتثال imtissāl - et;
بيورمق sùwèylémek, سويلمك
būyurmak.

Obstacle, *s.* مانع māni", سكته sèktè.

Obstinacy, *s.* عناد inād, معاندت
mù"ānédèt, تهرق tèmèrrud.

Obstinate, *a.* عناد جي "inādji, معند
mù"ānnid, متهرق mùtèmèrrid.

Obstruct, *v.a.* كسمك kèssmek, قيامق
kàpamak, طيقامق tìkamak, سدا sèdd-
-et.

Obstruction, *s.* سدده māni“، سددۀ sùddé.

Obtain, *v.a.* استحصاا tàhsīl-et, اا isstihāsāl-et, مظفراو nā‘il - òl, مظفراو mùzāffer - òl, المقق būlmak, المقق ālmak, قوپارمقق kòparmak.

Obtuse, *a.* كور kyūr, كسمنز kèssmāz; درایتسنز dirāyetsiz, احمقق àhmāk; منفرجه mùnfèrij (fem. منفرجه mùnfèrijé).

Obviate, *v.a.* چاره سنی بولمقق chārēssini-būlmak, علاجنی بولمقق “ilājini-būlmak.

Obvious, *a.* اشکار āshikyār, اچقق àchīk, عیان wāzīh, میدانده mèydānda, “āyān.

Occasion, *s.* کره kèrré, دفعه dèf“à; مناسبت mùnāssébèt, اقتضا iktizā, علت hājet; سبب sèbeeb, حاجت “illèt, ذریعه zèrī“à, وسیله vèssīlé; فرصت fīrsāt, ایپ اوجی ip-ūjū, ایرات ا ایرات sèr-rīshé; —, *v.a.* ایرات ا irāss-et, انتاچا intāj-et, جلبا jèlb-et, دعوت ا dà“vèt-et, باد ا bādī-òl, باعث ا bā“iss-òl, مورث ا mūriss-òl, منتیچا mùntij-òl, وسیله او vèssīlé-òl.

Occasional, *a.* اراصرة zūhūrī, اراصرة àra-sīra-wākī“ -òlan; —ly, احياناً bā“zan, اراصرة àra-sīra, بعضاً àd. احياناً ikida-bīr.

Occupation, *s.* مشغولیت mèshghūliyyèt, اشغال ish, شغل shūghl (pl. اشغال èshghāl), کار kyār, پیشه pīshé; ضبط و محافظه zābt- -u-mūhāfaza.

Occupy, *v.a.* ایش ویرمک ish-vèrmek, اشغال ا ish-būlmak, اشغال èshghāl-et; مشغول ا mèshghūl-et; طومتق tūtmaq, وقتنی طومتق wāktini-tūtmaq, ایشندن ایقومتق ishīndan- -ālikòmaq, مانع او māni“òl; استیعاب ا isstī“āb-et, طومتق tūtmaq, طولدرمقق dòldurmak; ضبط و محافظه zābt - u - mūhāfaza-et, وجودی ایله غیرک دخولنی, منع ا vūjūdi-ila-ghāyring-dūkhūlini-mèn“ -et; استمک isstémek.

Occur, *v.n.* اولمقق òlmak, واقع او wākī“òl, فعله کلمک zūhūr-et, فیله کلمک fī“la-ghèlmek.

Occurrence, *s.* ایش ish, وقعه shèy, wāk“à (pl. وقائع wākā‘i“); —s, ظهورات wūkū“āt, وقوعات zūhūrāt, حوادث hāwādissāt.

Ocean, *s.* طیش دکزی dīsh-dèngizi, بحر محیط bāhri-mūhīt, عمان “ūmmān, قاموس kāmūss, اقیانوس ikyānūss, دریا dèryā. [-bòyassi.

Ochre, *s.* (red) اشی بویاسی āshī-

Octagon, *s.* Octagonal, *a.* مشمن mùssèmmen, سکیزک وشه لو sèkiz-kyūshéli.

October, *s.* تشرین اول tèshrīni-èvvèl.

Ocular, *a.* کوز ایله کوریلان ghyūz-ila-ghyūrulən; to give — proof, — demonstration, کوز ایله کورمک ghyūz - ila - ghyūsstermek; to have — —, — —, کوز ایله کورمک ghyūz - ila - ghyūrnek, رأی العین مشاهده ا rē‘ya - ‘l - “àyn - mùshāhédé-et; — witness, کوز ایله کورن ghyūzila-ghyūrèn,

- شاهد شاهد العين shāhidu-'l-'āyn, شاهد shāhid.
- Oculist, *s.* كوزجى هكيم ghyùzju-hèkim.
- Odd, *a.* تك tèk; عجب "Ājīb (Ājā'ib), غريب ghàrīb, تحاف tūhāf.
- Ode, *s.* (long) قصيده kàssīdē, (short) غزل ghàzèl.
- Odious, *a.* منفور mènful, مكروه mèkrūh, كريه kèrīh, مستكره mùstèkrēh.
- Odorous, *a.* رائحة لو kòkulū, رائحة لو rā'ihàli.
- Odour, *s.* قوقو kòku, رائحة rā'ihà, بو bù, بوى bùy; sweet —, كوزل قوقو ghyùzèl - kòkū, رائحة طيبة rā'ihà'i-tāyyibé, بوى شيرين bùyi - shīrīn; bad —, اغرقوقو fēna-kòku, رائحة كريه rā'ihà'i-kèrīhé; in bad —, منكوب mènkyūb, اعتباردن دوشمشش ì'tibārdan-dùsh-mush.
- Of, *pr.* لك ing, نك ning; دن dan; لو li, lū, ايله ìla; دن اوتورى dan-üturu, دن طولايى dan-dòlayi; از èz; من mìn; عن "àn.
- Off, *ad.* اوزرندن ùsstundan, اوزرندن ùzerindan; اوزاق ùzāk; اوزاقده ùzākda, اوزاغه ùzāgha; to be —, كتمك ghìtmek; يقلمق yèkilmak, سكدرمك sikkirmek, جهنم او jihàn-nam-òl; to be well —, حسن حالده او hūssnu-hālda-òl, حالى اويغون او hāli-uyghun-òl, رفاة حالى او rēfāhi-hāli-òl, صرفه الحال او mùrēffahu-'l-hāl-òl; to come —, قويمق chèkmak, واقع او kòpmak; اولمق òlmak, وقوع بولمق wūkū'-būlmak; اتش المق ghìtmek; اويمق òlmak, اويمق ùymak; to take —, چيقارمق chèkàrmak, قالدريمق kàldirmak; كسمك kèssmek, تقليد ا kàt'-et; قوپارمق kòpàrmak; اوستندن المق ùsstundan-àlmak; —, *a.* صاغ sàgh, صاغ طرفده كى sàgh-tàrafdaki.
- Offal, *s.* حيوانك ات صايلميان طرفلارى haywāning-èt-sāyilmayan-tàraflari.
- Offence, *s.* قباحت kabāhat, جناحه jūnhà, تجاوز sūch; صوچ sūch; كوجندرمك tējāvuz; to give —, كوجنمك ghyùjèndirmek; to take —, كوجنمك ghyùjènnek.
- Offend, *v.a.* كوجندرمك ghyùjèndirmek; —, *v.n.* قباحت kabāhat-et; صوچا sūch-et; كناه ghyùnāh-et; — against, مغايرحرکتا mùghāyir-hàrékèt-et.
- Offender, *s.* قباحتلو sūchlū, صوچلو sūchlū, جناحه صاحبي kabāhatli, مجرم mùjrim, جناهه ساقيه لو jūnhà-sāhibi; old —, سابقالى sābikalī, اسكى قورت èsski-kürt.
- Offensive, *a.* كريه kèrīh, بد bèd; تجاوزى tējāvuzi; — and defensive, تجاوزى وتدافعى tējāvuzi-vè-tèdāfu'ī.
- Offer, *s.* ویرش vèrish; —, *v.n.* كورنمك ghyùrunmek, ویرمك zühūr-et; —, *v.a.* عرضا vèrmek; تكليفا tèklīf-et; زورلامق "àrz-et; — violence, زورلامق zòrlamak; — — to one's feelings,

صوغوق برشی تکلیف ا sòghuk-bir-shèy-tèklif-et.
 Off-hand, *a.* پک تکلیفسز pèk-tèklifsiz ; عارسز "arsiz ; چابک chàbik ; —, *s.* صاغ طرفی sàgh-tàrafi.
 Office, *s.* مغازه kàlem ; اوطه òda ; مغازه màghaza ; خدمت khìdmet (hìz-), مأموریت mè'mūrìyyèt, ایش ish.
 Officer, *s.* ضابط zābit ; مأمور mè'mūr.
 Official, *a.* رسمی rèssmī ; —ly, *ad.* رسماً
 Offing, *s.* انکین ènghin. [rèssman.
 Oft, Often, Oftentimes, Ofttimes, *ad.* چوق chòk, چوق کره chòk - kèrré, نیجه کره nìjé-kèrré, چوق دفعه chòk-dèf "à, قاچ کره kàch-kèrré ; صیق sìk, صیق صیق sìk-sìk, کراراً kèrāran, سراراً mèrāran.
 Ogle, *v.a.* "ishvè-kyārané-yàn-bàkmak. عشوه کارانه یان باقمق
 Ogre, *s.* مرد مخوار mèrdumkhār.
 Oh ! *int.* اه àh, وای vāy, واه wāh.
 Oil, *s.* یاغ yāgh, روغن rùghàn ; —, *v.a.* یاغلامق yāghlamak, تدهین ا tèdhin-et.
 Ointment, *s.* یاغ yāgh, مرهم mèrhèm.
 Old, *a.* اسکی èsski, قدیم kādīm ; اسکیمش èsskimish, کهنه kyùhné ; اختیار ikhtiyār, قوجه (person) kòja, سالدیده sāl-dīdè, مین mùssinn, پیر pīr, شیر shèykh, اختیار ikhtiyār ; — woman, قوجه قاری kòja-kāri, پیره پیره زن pīrè-zèn, عجز "ajūz ; — Testament, کتب عهد عتیق tèvrāt, تورات kyùtubu-"àhdi-"àtik ; of —, اسکیدن

من القدیم èsskidan, از قدیم èz-kādīm, من المین-ال-کادیم mìn-el-kādīm, عن اصل "àn-àsslin, اوتهد نبرو ùtédan-bèri, فی الاصل èsskidan-bèri, اسکیدن نبرو.
 Oldfashioned, *a.* اسکی زمان طرزی èsski-zèmān-tārzi.
 Oleander, *s.* زقوم zàkkūm.
 Olive, *s.* زیتون zèytūn (zèytin) ; — tree, زیتون اغاجی zèytun-āghaji ; — oil, زیتون یاغی zèytun-yāghi.
 Omelet, *s.* قیغنه kàyghana.
 Omen, *s.* فال fāl.
 Ominous, *a.* فال نوعندن fāl-nèv "inden ; منکوس mènhus.
 Omission, *s.* قصور kùssūr ; تقصیر tàksīr ; اتلایش àtlayish ; ترک tèrk.
 Omit, *v.a.* اتلامق àtlamak, براقمق bràkmak, ترک نظر ا tèrk-et, صرف نظرا sàrfi-nàzar-et ; — an opportunity, قصور ا kùssūr-et, فرصت قاچرمق fìrsat-kàchirmak. ["arabassi.
 Omnibus, *s.* چارشی عربه سی chàrshi-
 Omnipotence, Omnipotency, *s.* قدرت kùdret-"alé-'l-ìtlāk. علی الاطلاق
 Omnipotent, *a.* قدیر kādīr.
 Omnipresent, *a.* مکاندن منزّه mèkyāndan-mùnèzzèh.
 Omniscience, *s.* علم مطلق "ilmi-mùtlāk.
 Omniscient, *a.* اعلم à'lèm, علیم "alīm, علام "allām.
 On, *pr.* اوستنه è, ا ; دستنه è, da ; اوستنه ùsstuna, اوستنده ùsstunda ; اوزرینه ùzerina, اوزرنده ùzerindā ; بر bèr ; اوسته ایلرو iléri ; —, *ad.* "àla ; — اوسته ùssté, اوستده ùsstdé ; یینه yinè

(ghènÉ); *bir* - *dùziyé*, *بِر دُوزِي يِه* *bir - dùziyé*,
mùtémādiyan; — *foot, ad.*
yāyan, *māshiyān*, *يَايَان*, *مَاشِيَا* *māshiyān*; —, *a.*
piyādÉ; — *high*, *yùk-segha*, *yùksekda*; *كُوكِه*
ghyùghÉ, *ghyùkdÉ*, *فِي السَّمَوَات*, *كُوكِدَه*
fi-'ss-sēmāvāti; — *horseback*, *āt-ila*,
āt-ila; *atli*, *sùwār*, *سَوَارِي*, *sùwāri*;
 — *purpose*, *mākh-sūss*, *kāssdan*,
àmdan; — *that day*, *òl-ghyùn*, *يَوْم*
yèvmi-mèzkyūr; *to put* —, *ghīmek*;
ghīdir-mek; *to go* —, *iléri-ghītmek*;
òlmak, *ghèchmek*; *ghiyilmek*; *to*
come —, *ghèlmek*, *ghèlivèrmek*,
iléri-ghèlmek.

Once, ad. *bir-kèrrÉ*, *بِر كَرَرَه* *bir-*
dèf“à, *bir-sèfer*; *بِر سَفَر* *bir-*
wākit, *bir-zāmān*, *بِر زَمَان*, *وَقْتَان*
wāktan - mìn - el - èvkāt; —
more, *bir-dàhà*.

One, a. *bir*; *yèk*; *àhàd*, *بِر*
wāhid (*fem.* *ihdà*); —, *pr.* *àdam*,
kīshi; *some* —, *bīri*, *bīrissi*, *بِرِي*
àdam; *no* —, *kīmsÉ*; *every*
 —, *hèr-kèss*; *any* —, *bīri*,
bīrissi, *àdam*; *kīmsÉ*; —'s-self,
kèndi.

One-eyed, a. *yèkchèshm*. [ìnsàf.
Onesidedness, s. “àdemi-

Onion, s. *sòghan*, *بَصَل* *bāssl*.

Only, ad. *yālingiz*, *fàkat*, *صَالط*
sàlt, *sādÉ*, *sāfi*, *مَجْرَد*
mùjèrred. [kìtābi.
Onomasticon, s. *lughāt* *لُغَات* *lughāt-*
Onset, s. *hùjūm*.
Onslaught, s. *hùjūm*.
Onward, ad. *iléri*. [-tāshi.
Onyx, s. *sùlèymānī* *سُلَيْمَانِي* *sùlèymānī-*
Ooze, v.n. *sìzma*, *nèshv-et*
 (or *nèshf-et*), *tàkātur-et*.
Opal, s. “*aynu-'sh-shèms*.
Opaque, a. *dùnuk*, *kèssif*.
Open, a. *àchik*, *bāz*, *كَشَادَه*
kyùshādÉ, *mèftūh*; —, *v.a.*
àchmak, *fèth-et* (*fèt-h*);
 —, *v.n.* *àchilmak*.
Opening, a. *mùsshil*; —, *s.*
àchiklik, *àralik*, *قِيو*
kāpi; *fīrsat*; *àchma*;
àchilma; *fèth* (*t-h*), *كَشَادَه*
kyùshād.
Openly, ad. *àchik*, *àchikdan-àchigha*,
jèhran, *عِيَانَا*
 “*ayānan*, *āshikyār*.
Opera, s. *òpéra*. [dūrbīnī.
Opera-glass, s. *òpéra-*
Operate, v.n. *ishlémek*, *اِش*
ish-ghyùrmek; *tè'sir-et*;
àmèl-vèrmek; *اِجْرَائِي*
 “*àt-et*.
Ophthalmia, s. *rèmed*.
Opiate, s. *üyumak-ìchin-bir-“ilāj*.

Opine, *v.n.* ظن *zànn-et*.
 Opinion, *s.* قیاس *zànn*, رأی *rè'y*, کiyāss, قول *kàvl*, سوز *sùz*; (legal) فتوا *fètwà*.
 Opinionated, *a.* “عناد جی *inādji*.
 Opium, *s.* افیون *àfyūn*. [mùkhālif.
 Opponent, *s.* مخالف *khàssm*, خصم *khàssm*.
 Opportune, *a.* تمام وقتندۀ اولان *tāmām-wàktinda-òlan*, مناسببتلو *mùnāssé-bètli*.
 Opportuneness, *s.* تمام وقتندۀ اولمقلق *tāmām-wàktinda-òlmaklik*.
 Opportunity, *s.* وقت *fàrsat*, فرصت *fàrsat*, مناسببت *mùnāssébèt*.
 Oppose, *v.a.* قارشى دورمق *kàrshi-dürmak*, ممانعتا *mùkhāléfèt-et*, مخالفتا *mùkhāléfèt-et*; قارشى كوندرمىك *kàrshi-ghyùndèrmek*, قارشى تعيينا *kàrshi-tà'yīn-et*.
 Opposite, *a.* قارشى *kàrshi*, مقابل *mù-kābil*, مواجه *mùwājih*.
 Opposition, *s.* مخالفت *mùkhāléfèt*, ممانعت *mùmāna'at*.
 Oppress, *v.a.* صيقندى ويرمك *sìkindi-vèrmek*; صيقمق *sìkmak*, ظلم *zùlm-et*, تعدى *tà'addi-et*.
 Oppressor, *s.* ظالم *zālim*.
 Opprobrium, *s.* “عيب *ayp*.
 Optician, *s.* كوزلكجى *ghyuzlukji*.
 Option, *s.* اختيار *ikhtiyār*.
 Opulence, *s.* ثروت *sèrvèt*, سامان *sāmān*, زنگينلك *zèngihinlik*. [témèvvil.
 Opulent, *a.* زنگين *zèngihin*, متمول *mù-*
 Oracle, *s.* كاهن *mèkhèn* (k-h) مكهن *mèkhèn*, جوابى *kyāhin-jéwābi*.

Oral, *a.* اغزدن *àghzdan*, شفاهى *shifāhī*;
 —ly, *ad.* شفاها *shifāhan*.
 Orange, *s.* پورتقال *pòrtakāl*; (Seville) ترنج *tùrunj*.
 Orangoutang, *s.* ميمون *màymūn*.
 Oration, *s.* نطق *nùtk*.
 Orator, *s.* مير كلام *mīri-kèlām*. [yòl.
 Orbit, *s.* فلك *fèlek*; دائره *dā'iré*; يول *yòl*.
 Orchard, *s.* ميوه باغى *mèyvè-bāghi*.
 Orchestra, *s.* چالغيجيلير *chālgijiler*.
 Ordain, *v.a.* ترتيبا *tèrtīb-et*, تنظيم *tànzīm-et*; امر *èmr-et*; نصب *nàssb-et*.
 Order, *s.* نظام *nizām*, انتظام *intizām*; ترتيب *tèrtīb*, صره *sira*; امر *èmr*, سپارش *sipārish*, تنبيه *tènbīh*, اراده *irādé*, جنس *jīnss*; صنف *sīnf*, طريقت *tàrikāt*; نشان *nīshān*; —, *v.a.* ترتيبا *tèrtīb-et*, تنظيم *tànzīm-et*; امر *èmr-et*, اراده *irādé-et*, سپارش *sipārish-et*, تنبيه *tènbīh-et*; اصمارلامق *issmārlamak*; to —, *a.* اصمارلامه *issmārlama*.
 Ordinary, *a.* “عادى *bàyàghi*, عادي *ādī*.
 Ordnance, *s.* طوپ *tòp*, هاون *(hàvan)*.
 Ore, *s.* معدن *mà'dèn*, فلز *filizz*, جوهر *jèvhèr*.
 Organ, *s.* الت *ālet*; ارغانون *èrghanòn*.
 Organization, *s.* ترتيب *tèrtīb*, تنظيم *tànzīm*.
 Organize, *v.a.* ترتيبا *tèrtīb-et*, تنظيم *tànzīm-et*, تنسيقا *tènsīk-et*, صره سنه *sìrassina-kòmak*.
 Orgie, *s.* “عيش و عشرت *ish-u-'ishrèt*.
 Oriental, *a.* شرقى *shàrkī*.

Orientalist, *s.* السنه شرقيه اشنا èlsinÉ-shàrkìyyÉ-āshinā.

Orifice, *s.* كوز aghz, اغز dèlik, دليك ghyùz, فم fêm, دهان dihān, سوراخ sūrākh.

Origin, *s.* منشأ mèbdè, مبدأ àssl, اصل mènshè, باش bāsh, باشلانغيج bāsh-langhij, تامل tèmél, ابتدا èvvèl, اول ibtidā, بدء bèd.

Original, *a.* تحاف tūhāf, أصلي àsslī; غريب غرييب ("ājā'ib) ("ājīb) عجيب ghārīb; دلي dèli; —, *s.* اصل àssl; تحاف آدم tūhāf-ādām, دلي dèli.

Originate, *v.a.* ظهورا chīkmak, چيقمق zūhūr-et, نشئت nēsh'èt - et; —, *v.a.* دوشنمك چيقارمق chīkàrmak, دوشنمك dùshunmek, ابداع ibdā" - et.

Ornament, *s.* زينت zīnèt, زيبي zīb, زيبا zībā, زيبايش zībāyish; —, *v.a.* زينتلندرمك zīnetlëndirmek, دوناتمق dōnatmak; — one's self, بزئمك bèzenmek.

Orphan, *s.* يتيم yètim, اوكسز ùksuz.

Orthography, *s.* املا ìmlā.

Oscillate, *v.a.* صلانمق sàllànmak.

Oscillation, *s.* صلانمه sàllànma.

Ostensible, *a.* علني èlénī, ظاهري zāhirī.

Ostentation, *s.* كوسترش ghyùsstèrish.

Ostler, *s.* سئيس sè'iss.

Ostrich, *s.* شتر dèvé-kūsh, دوه قوشى shùtur-mūrgh. [سائر sà'ir, اكهار àkhàr].

Other, *a.* باشكا bāshka, ديگر dìgher, آخر.

Otherwise, *ad.* باشكا (tùrlu) - دولو bāshka-(tùrlu); —, *c.* ياخود yākhud; نام ديگر nāmī-dìgher.

Otter, *s.* صوسمورى sù-sāmūrū.

Otto of roses, *s.* گل ياغي ghyùl-yāghi.

Ottoman, *a.* عثمانلو "òssmānli. ["āliyyé.

Ottoman Empire, *s.* دولت عليه dèvleti-

Ought, *v. aux.* See Grammar.

Ounce, *s.* (troy) اون درهملك طارتي òn-dìrhèmlík - tàrti; سکز (avoirdu pois) sèkiz - bùchuk-

بچوق درهملك طارتي sèkiz - bùchuk-dìrhèmlík-tàrti; (animal) برنوع قاپلان bìr-nèv" - kàplan.

Ours, *pro.* مز miz, يمز imiz; بزم bìzim.

Ours, *pro.* بزم bìzim; بزمكي bìzimki,

بزمكيلر bìzimkilar.

Ourselves, *s.* كنديمز kèndimiz.

Ourselves, *s. pl.* كنديمز kèndimiz.

Oust, *v.a.* چيقارمق chīkàrmak.

Out, *ad.* طشره tàshra, خارج khārij,

طيشاري dīshāri; طيشاريه dīshāriya;

طيشارده dīshārda; —, *a.* طيشاري

سونمقش dīshāri-chīkmish; چيقمقش

sūnmush, منطقي mūntàfi; بتمش

bītmish, دوكنمقش dūkènmish, منقصي

mūnkàzi; منقطع mūnkàriz, منقضي

mūnkàti"; — of, *pr.* دن dan; دن خارج

dan-khārij; — —, *a.* سز siz, بلا bilā,

الدين bī, نا nā; — of hand, الدين

èldan-chīkmish; to put —

— —, دن چيقارمق èldan-chīkàr-

mak; — — humour, دارغين dārgin;

— — place, وقتسز wākitsiz, مناسبه سز

mūnāssébètsiz, ناممحل nā-bè-māhàll;

— — معزول mà" zūl; بوشده

pocket, ضرارلو zàrarli, ضرار ايتمش zàrar-

ètmish, پاره غائب ايتمش (pàra)-

-(kayb)-ètmish; — — sight, غائب

ghā'ib, مفقود mēfkūd, كورنميور
ghyūrunmiyor, كوزكوميور ghyūzik-
miyor; — — tune, اهنكى بوزلمش
āhēngi-bòzulmush.

Outbreak, s. عصيان "issyān; ظهور zūhur.

Outcast, s. مطرود كمننه mātūrūd-
-kīmēssné.

Outcry, s. ولوله vēlvélé, فرياد fēryād.

Outdo, v.a. ياپمقده كچمك yāpmakda-
-gèchmek.

Outer, a. طيش dīsh, خارجى khārijī.

Outfit, s. خرج راه khārji-rāh; طاقم tākim.

Outflank, v.a. كندى جنابى دشمنك
kēndi-jēnābi-dūsh-
mēnin-jēnābinden-gèchmek.

Outgoing, s. خرج khārj, مصرف mās-
raf; خروج khūrūj, چيقيش chīkish.

Outguard, s. ايلروكى قره قول ilēriki-kāra-
kol, نوبتجى nūbētji.

Outhouse, s. صوندرمه sūndurma.

Outlandish, a. ياقشقسز yākishksiz.

Outlaw, s. "عاصى āssi, فرمانلو fērmānli,
قتلى حلال اولان kātli-hālāl-òlan.

Outlay, s. مصرف māsraf; —, v.a.
صرف sārīf-et.

Outlet, s. چيقيجى مخرج mākhrēj, چيقيجى
chīkajak - yēr, قيو kāpi; نفسلك
nēfesslik.

Outline, s. قورو چيزلمش رسم kūrū-
-chizilmish - rēssim, تصلاح tāsslak;
شكل shēkil, بچم bīchim.

Outlive, v.a. بشقه سى اولد كدنصكره بيلاه
bāshkassi - ūldukdan - sōngra-
-bilé - yāshamak, بشقه بر شيك اثرى
bāshka-bīr-

-shēy'ing - èsseri - bilé - kālmaidandan-
sōngra-yāshamak.

Outlook, s. نظارت nāzarèt; تيقظ tēy-
àkkuz; on the —, مقيد mūkāyyed.

Outlying, a. خار جده اولان khārijda-òlan,
اوزاق دوشن ūzāk-dūshēn.

Out - manoeuvre, v.a. حيله و دسيسه ده
hīlÉ-vÉ-dēssīssÉdÉ-fā'ik-
-gèlmek.

Outnumber, v.a. عددى زياده او "ādēdi-
-ziyādÉ - òl, متجاوز او mùtējāviz - òl,
كچمك ghèchmek. [léssi.

Outport, s. طشره اسكائسى tāshra-isskè-

Outpost, s. ايلروكى قره قول ilēriki-
-kārakol.

Outrageous, a. فاحش تاشكين tāshkin,
فاحش fāhish; دارغين كيزغين kīzghin,
دارغين dārgin.

Outreach, v.a. الداत्मى ādatmak.

Outright, ad. كلياً bitun-bitun, كلياً

Outset, s. ابتدا ibtidā. [kyūllīyyan.

Outside, s. طيش dīsh, طيشارى dīshāri,
بيرون bīrūn; طشره tāshra, خارج khārij,
—, a. خارجى khārijī; at
the —, نهايت òlsa-òlsa, نهايت
nihāyet; — price, نهايت پهاسى
nihāyet-pāhāssi.

Outskirt, s. طيشارى يري dīshāri-yēri.

Outspoken, a. طوغرى سويلر dōghru-
-sūwēyler. ["inād-et.

Outstand, v.a. انكارا inkār-et, عنان

Outstanding, a. هنوز تسويه اولدنه ميوب
hēnuz-tēssviyyÉ-òlun-
mayub-mātlūb-būlunan.

Outward, a. خارجى khārijī.

Outwards, *ad.* طیشاری یه طوغری dîshàriya-dòghru.

Outweigh, *v.a.* باصقین کلمک bàsskin-ghèlmek ; او غالب ghālib-òl.

Outwit, *v.a.* دسیسه ایله الداتمق dèssîssé-îla-âdatmak.

Outwork, *s.* قلعه خار جنده اولان استحکامات kâlê-khàrijinda-òlan-îsstîhkyâmât.

Oval, *a.* بیضی bèyzi ; —, *s.* قطع ناقص

Oven, *s.* فرون fîrîn. [kât'î-nākiss.

Over, *a.* بتمش ghèchmish, کچمیش bitmish, تمام اولمش tāmām-òlmûsh ;

اوستنه fâzla, الده èlda ; —, *ad.* اوستنه

üstuna, مافوقنده üstunda, اوستنده

mā-fèvkina, مافوقنده mā-fèvkinda ;

بالاسنه bālāssina, بالاسنده bālāssinda ;

دن زیاده dan-ziyādê, متجاوز mùtê-

jāviz ; طاشه رق dèvrilerek ; دور یلرک

tâsharak ; —, *pr.* دن dan, اوستندن

üstundan, اوزرندن üzérindan ; — and

above, دن فاضله dan-fâzla, دن ماعدا

dan-mâ'ada, دن بشقه dan-bâshka ; —

against, قارشینه a-kârshi, قارشینه

kârshissina, قارشینه kârshissinda ;

to run —, *v.n.* طاشمق tâshmak ;

v.a. اوستندن کچوب چینه مک üstun-

dan-ghèchup-chinémek ; to fall —,

دور یلوب دوشمک dèvrilup-dûshmek ;

to go —, to pass —, کچمک ghèch-

mek ; to give —, واز کچمک wâz-

ghèchmek, بر اقمق brâkmak ; کسلمک

kèssilmek ; دورا dèvr-et, تسلیم tèsslîm-

-et ; all —, هپ hêp, بتون bitun,

تکمیل tèkmîl, باشدن باشه bâshdan-

-bâsha ; — again, یکیدن yèngidan,

تکرار tèkrâr, یکی باشدن yèngi-

-bâshdan ; all is —, بتمش bitmish,

بتدی bitdi ; ایشی بتمش îshi-bitmish ;

ایش ایشدن کچمیش ish - ishdan -

-ghèchmish.

Overbear, *v.a.* او غالب ghālib-òl ; —ing,

a. ظالم zâlim, متککم mùtahâkkim.

Overboard, *ad.* دکرده dèngiza, دکرده

dèngizda.

Overburden, *v.a.* تحملندن زیاده یوک

tâhâmmulinden-ziyādê-yük-

yüklètmek. [nik, سنبلی sùnbulî.

Overcast, *a.* بلوطلو bülutlu, قپانق kâpâ-

Overcharge, *v.a.* زیاده بهاسویله مک والمق

ziyādê-bâha-sùwèylémek-vé-âlmak.

Overcome, *v.a.* ینمک ghālib-òl, غالب او

yènmek, التا âlt-et, بوزمق bòzmaq.

Overdue, *a.* وعدده سی کچمیش vwâ'déssî-

-gèchmish.

Overflow, *s.* طغیان sèyl (sèl), سیل

tùghyân ; —, *v.n.* طاشمق tashmak ;

—, *v.a.* باصمق bâssmak.

Overgrown, *s.* پک بیومش pèk-biyu-

mish, پک بویلنمش pèk-bòylanmish ;

اورتلنمش ârtul-

mush.

Overhang, *v.n.* اصلمق sârkmaq, صارقمق

âssîlmak ; حواله لواو hàwâlêli-òl.

Overhaul, *v.a.* یوقلامق yòklamak ;

یتشمک yètishmek, طوتمق tûtmaq.

Overhear, *v.a.* استماع ایشیتمک îshîtmek, استماع

îsstimâ'-et.

Overjoyed, *a.* پک سونمش pèk-sèvin-

mish.

Overlook, *v.a.* ناظراو bâkmak, باقمق

nāzir-òl, نظارتا nāzārèt-et; عفاوا
 “āfv-et.
 Overlooker, s. ناظر nāzir, باقياجى bākijzi.
 Overpower, v.a. غالب او ghālib-òl, يينمك
 yènmek; بوغمق bòghmak, مستغرقا
 mùsstaghràk-et.
 Overreach, v.a. الداتمق àldatmak.
 Overrule, v.a. اسكاتا isskyāt-et, جرحا
 jèrh-et.
 Overseer, s. ناظر nāzir, مدير mùdir.
 Oversight, s. ياكلش yàngilish (yānish),
 سهو sèhv. [قاپلامق kàplamak.
 Overspread, v.a. اورتتمك ùrtmek,
 Overtake, v.a. يتشمك yètishmek,
 اولاشمق ùlāshmak, طوتتمق tùtmak.
 Overthrow, s. انهزام inhizām; خراب
 khārāb, انهدام inhidām; —, v.a.
 بوزمق bòzmaq, منهزم قيلمق mùnhè-
 zim-kilmak; يقمق yikmak, هدم
 hèdm-et.
 Overture, s. تياتروكشادى tèklif; تكليف
 تياتروكشادى tèyātro-kyùshādi-chālgħissi.
 Overturn, v.a. دويرمك dèvirnek; —,
 v.n. دوريلمك dèvrilmek.
 Overwhelm, v.a. مستغرقا mùsstaghràk-
 -et, بوغمق bòghmak.
 Overwork, v.a. تحملندن زياده چالشدرمق
 tåhåmmulinden-ziyadé-chālishdirnak.
 Owe, v.a. بورجى او bōrju-òl, بورجلو او
 bōrju-òl, مديون او dèyni-òl, دينى او
 mèdyūn-òl.
 Owing, ad. مناسبتيله mèbni, مبنى
 mùnāssébètīla, سبببيلله sèbébīla,
 سبببندان sèbébīndan. [būghu-kūshu.
 Owl, s. بوغوقوشى bāykush, بايقوش

Own, pro. a. كندى kèndi; —, pro. s.
 my —, كنديمكى kèndimingki,
 thy —, كندوككى kèndingki, his,
 her, its —, كندونكى kèndiningki,
 &c. : see Grammar; —, v.a. مالك او
 mālīk-òl, صاحب او sāhib-òl; اقرارا
 ìkrār-et, اعترافا ìtirāf-et.
 Owner, s. مالك mālik, صاحب sāhib.
 Ownership, s. صاحبلق sāhiblik.
 Ox, s. صيغر sīghir, اوکوز ùkyuz.
 Oyster, s. استريديه isstrīdiyē.

P.

Pace, s. كيدش ghīdish, يورويش yūru-
 yush; يوريمه yūrumé, اديم àdim,
 خطوه khātvé.
 Pacific, a. صلح سوراولان sūlh-şèver-òlan;
 — (Ocean), s. بحر محيط غربى bāhri-
 -mūhīt-ghārbī.
 Pacification, s. صلح sūlh, مصالحه mùssā-
 laha, بارش كورش bārish-ghyūrush,
 بارشلق bārishik; تسكين tèsskīn.
 Pacify, v.a. تسكينا tèsskīn - et,
 ييموشاتمق yimushātmak.
 Pack, s. دنك dènk; بوغچه bòghcha;
 دسته dèssté; طاقم tàkim; —, v.a.
 استيف او isstif-et; —, v.n. استيفا
 isstif-ol; — away, قالدروب استيفا
 kàldirip-isstif-et; — off, كتمك
 ghītmek; — up, ديوشروب صندوقه
 dèvshirup - sàndigha - kòmak,
 بوغچه bòghcha-et.
 Package, s. بوغچه bòghcha, صندوق
 sàndīk, كاغذ kyāghid.

Packet, s. اوفان بوغچه ùfàk-bòghcha,
 کاغذ kyàghid, طوپ tòp; —, packet-
 boat, یولجی کمیسی yòljı-ghèmissi;
 تحریرات کمیسی tàhrīrāt-ghèmissi.
 Packhorse, s. سمر بارکیری sèmēr-
 -(bèghiri), یوک حیوانی yùk-hàywāni.
 Packneedle, Packing-needle, s. چوالدوز
 Packsaddle, s. سمر sèmēr. [chùwàldiz.
 Packthread, s. سجیم sījim.
 Pad, s. کچوک یصدق kùchuk-yàssdik,
 پاموک pàmuk (pàmbuk); بارکیر
 (bèghir); —, v.a. طولدمق dòldur-
 mak; foot —, خرسز khèrsiz.
 Paddle, s. واپور چرخنک kyùrèk;
 تخته سی vápòr-chàrkħining-tàkhtassi;
 —, v.n. کورک چکیمک kyùrèk-chèk-
 mek; — box, اولمباز dàwlumbāz.
 Padlock, s. اصمه کلیدی àssma-kīlidi.
 Pagan, s. پتیرست pùt-pèrèsst.
 Page, s. صحیفه sàhīfè, یوز yùz;
 ایچ اغاسی ìch - òghlani, ایچ اوغلانی
 Pail, s. قوغه kògha. [ìch-àghassi.
 Pain, s. وجع àji, اغری àghri, ایچ
 vèjà“الم èlem, رنج rènj, رنجش
 rènjish; v.n. اغریتمق àjimak,
 اغریتمک àghrimak; v.a. اجتمق àjitmak;
 کدرویرمک kèder-vèrmek.
 Painful, a. الیم àjir, اجر àjiyor,
 الیم èlīm; موث کدر mūrissi-kèder.
 Pains, s. سعی sà“i; اوزنمه ùzènmè;
 to take —, اوزنمک ùzènmek.
 Paint, s. بویا bòya; (for the face)
 دوزگون dùzghyun; (for the eyebrows)
 بویامق ràsstik; —, v.a. راستق
 bòyamak; —, v.n. (as artists)

رسم یاپمق rèssim-yàpmak; (as ladies)
 دوزگون قولانمق dùzghyun-kùllānmak.
 Painter, s. نقاش nàkkāsh;
 (artist) رسام rèssām.
 Painting, s. بویالورسم bòyalı-rèssim.
 Pair, s. چفت چفت chift; —, v.n. او
 چفت-òl; —, v.a. اشنی بولمق èshini-
 -bùlmak; چفت چفت قومق chift-
 Palace, s. سرای sàrày. [-chift-kòmak.
 Palate, s. دماغ dìmāgh.
 Pale, a. (colour) اچق àchik; (face)
 دائره hāvli, حولی s. sàri;
 دائره sàri; —, s. حولی hāvli,
 دائره dā‘iré; پرمق pàrmak, تخته tàkhta;
 to turn —, بکزی بم بیاض کسلمک
 bèngzi-bèm-bèyāz-kèssilmek, بکزی
 بکزی bèngzi-kàlmemak.
 Paling, Palings, s. تخته پرده tàkhta-
 -pèrdé. [pàrmaklik.
 Palissade, s. شرامپو shàrampò;
 پرمقلمق
 Palliate, v.a. تخفیف tàkhfīf - et;
 رنگ ویرمک rènk-vèrmek. [lighi.
 Pallor, s. بکزی صاریلمق bèngzin-sàri-
 Palm, s. خرما اغاجی khūrma-
 -àghaji; (of the hand) ال ایده سی
 èl-àyassi; (measure) سره sèrè;
 to palm off, سورمک sùrmek, صاتمق
 sàtmak.
 Palpable, a. اشکار āshikyār, ظاهر zāhir.
 Palpitate, v.n. نبض کبی اورمق nàbz-
 -ghìbi-wùrmak, چالقامق chàlkan-
 mak, اوینامق òynamak. [khāfakān.
 Palpitation of the heart, s. خفقان
 Palsy (paralysis), s. فلج علتی fèlij-
 -“illèti, بریانی طوتلمسی bìr-yàni-
 -tùtulmassi, اجنی چارپمسی ijinni-

-chàrpmassi; palsied, *a.* مفلوج mèflūj;
 چارپلمش توتلمش tūtulmush, چارپلمش
 chàrpilmish. [sàchma, بوش bòsh.
 Paltry, *a.* مسکین mīsskin; صاچمه
 Pampas, *s. pl.* امريقا جنوبي قيرلری
 amèrica-jènūbī-kìrleri.
 Pamper, *v.a.* نازونعيمه مستغرق ايدوب
 فنا الشدرمتق nāz-vè - nà'īmÉ - mùss-
 tàghràk-èdup-fèna-àlishdirmak.
 Pamphlet, *s.* رساله rissālÉ, جزه jüz'.
 Pan, *s.* چناق chànak, طباق tàbak;
 گوكچ گھيؤغھهچ ghyùghèch; — of a gunlock,
 چقماق تابهسی chàkmak-(tàwassī);
 knee —, ديزقپاغی diz-kàpāghi.
 Panacea, *s.* علاج مطلق "ilāj-mùtlāk.
 Pancake, *s.* کوزلمه گھيؤزلémÉ.
 Pandemonium, *s.* مجمع شياطين mèjma-
 i-shèyātīn.
 Pander, *s.* پزونک pèzèwènk; —, *v.n.*
 پزونککلیک pèzèwènklik-èt.
 Pane of glass, *s.* جام jām.
 Panegyric, *s.* مدیحه mèdīha.
 Panegyricize, *v.a.* مدح mèdh-èt.
 Pang, *s.* "وجع vəjā", درد dèrd.
 Panic, *s.* انسزین مستولی اولان خوف عمومی
 ānsizīn-mùsstèvli-òlan-khàvf-ùmūmī.
 Pannier, *s.* کوفه kyùfÉ. [rèssm.
 Panorama, *s.* وسعتلو رسم vwùss'atli-
 Pant, *v.n.* پیک صولومتق pèk-sòlumak.
 Pantaloon, *s.* پانطاون pàntalòn.
 Panther, *s.* پارس pārss.
 Pantile, *s.* کرامید kīrémid.
 Pantomime, *s.* برنوع مسخرهلق تياترو
 برونوی bir-nèv'i-màsskharalık-teàtro-
 Pantry, *s.* کيلار (kiler). [òyunu.

Pap, *s.* لاپه làpa; ممة mèmÉ.
 Papa, *s.* بابا bàba, پدر pèder.
 Papacy, *s.* روما پاپالغی ròma-pàpàlighi.
 Papal, *a.* روما پاپاسنه متعلق ròma-
 pàpàssina-muta'allik.
 Paper, *s.* کاغذ kyāghid, قرطاس kirtāss;
 غزته ghàzèta; papers, *s. pl.* اوراق
 èvrāk.
 Paper-mill, *s.* کاغذ فابریقه سی kyāghid-
 Papist, *s.* کاتولک kàtolik. [fābrikassi.
 Parable, *s.* مثال mèssāl, تمثيل tèmsīl.
 Parabola, *s.* قطع مکانی kàt'i-mùkyāfi.
 Paradise, *s.* فردوس firdèvss, جنت
 jènnèt. [فکره fikra.
 Paragraph, *s.* بند bènd, جمله jùmlÉ,
 Parallax, *s.* اختلاف منظر ikhtilāfi-
 -mānzār.
 Parallel, *a.* موازی mùwāzi; (similar)
 نظیر nàzīr; — to each other,
 خط موازی mùtèwāzi; —, *s.* موازی
 نظیره khātti-mùwāzi; (similar thing)
 nàzīrÉ. [wāziyu-'l-ādīā".
 Parallelogram, *s.* متوازی الاضلاع mùtè-
 Paralysis, *s.* فلج علتی fèlij-"illèti,
 بى طرفك توتلمسى bir-tàrafing-tūtul-
 massi, اجنبى چارپلمسى ijinni-
 chàrpmassi. [فلج علتی fèlij-"illèti.
 Paralytic, *a.* مفلوج mèflūj; — stroke,
 Paralyze, *v.a.* حرکتدن محروم ا
 حرکتدن-màhrūm-èt. [para).
 Paramour, *s.* زنیازه zānī, زانی zām-
 Parapet, *s.* سپر siper.
 Paraphernalia, *s. pl.* اغرلق āghirlīk;
 تاکیم tàkim, آلات ادوات ālāt-èdāwāt.
 Paraphrase, *s.* شرح shèrh.

Parasite, *s.* کاسه لیس kyāssé-līss.

Parasol, *s.* شمسیه shèmsiyyé.

Parboil, *v.a.* بچق حاشلامق yàri-
-bùchuk-hàshlamak.

Parcel, *s.* بوغچه bòghcha, کاغذ kyāghid ;
طاقم tàkim ; سورو sùru.

Parch, *v.a.* قاورمق kàwurmak ; صوصاتمق
sùssatmak ; قورومتق kùrutmak ; —,
v.n. قاورلمق kàwrulmak ; صوصامق
sùssamak ; قورومتق kùrumak.

Parchment, *s.* ترشه tīrshé.

Pard, *s.* قپلان kàplan.

Pardon, *s.* عفو àfv ; —, *v.a.* عفوا
àfv-et, باغشلامق bàkhsh-et,
baghishlamak.

Pare, *v.a.* قبوغنی صویمق sòymak, قبوغنی
kàbughunū-sòymak ; کس مک kèss-
mek, قرقمق kīrkmaq, یونتمق yònt-
mak ; قازیمق kàzimak.

Parent, *s.* بابا bàba, پدر pèder ; انا àna,
نینه nīné, والده vālidé ; both parents,
والدین vālidèyn. [māderāné.

Parental, *a.* پدرانه pèderāné ; مادرانه

Parenthesis, *s.* معترضه mù“tériza.

Pariah, *s.* هند مسکین مطرودی hīnd-
-mèsskin-mātrūdi.

Paring, *s.* قیوق kàbuk ; کسندی kès-
sinti ; قرقندی kīrkinti.

Paris (town of), *s.* پارس شهری pāris-

Parish, *s.* محله mähāllé. [-shèhiri.

Parity, *s.* مشابهت mùshābéhèt. [cha.

Park, *s.* اورمانلق باغچه òrmānlīk-bāgh-

Parley, *s.* مکالمه mùkyālémé.

Parliament, *s.* مبعوثان ملت مجلسی mèb“
ūssāni-millèt-mèjlissi.

Parliamentary, *a.* ملت مجلسنه متعلق
millèt-mèjlissina-mùta“àlik.

Parlour, *s.* سلاملق اوطهسی sèlāmlik-

Parole, *s.* پاروله pàròla. [-òdassi.

Parricide, *s.* کندی باباسنی قتل ایتمش
kèndi-bābassini-kàtl-ètmish-
-khàbīss ; کندی باباسنی قتل ایتمک
kèndi-bābassini-kàtl-èt-
mek-jūnhassi.

Parrot, *s.* پیغان pāpaghān, ببغا bèbghā,
or bebéghā, طوطی tūtī.

Parry, *v.a.* دفع def“-èt.

Parsee, *s.* کبر ghèbr.

Parsimonious, *a.* خسیس khàssīss,
طمعکار tāmā“kyār, مسکین mīsskīn.

Parsimoniousness, Parsimony, *s.* طمعکاری
tāmā“kyārlik.

Parsley, *s.* مایدنوس màydanòss.

Parsnip, *s.* یبان هاوجی yāban-hàwujū.

Parson, *s.* پاپاس pāpass.

Part, *s.* پارچه pàrcha, یان yān, قسم
kīssm, جزء jüz, حصه hīssé, قسط
kīsst, پای pày ; تصحب tāsāhhub ;
حوالی tàraf, جانب jānib ;
hàwālī, جوار jīwār ; خدمت khīdmet,
واجبه ذممت wājibè“i-zimmèt ; parts,
s. pl. ذکا zèkyā, استعداد isstī“dād ;
حوالی tàraflar, جوانب jèwānib,
hàwālī, جوارلر jīwārlar ; privy —,
عورت یرلری àvret-yèrléri ; —, *v.n.*
ایرلمق àyrilmak, مفارقتا mùfāra-
kāt-et ; قوپمق kòpmak, کس مک
kèssilmek ; — with, ایرلمق àyrilmak ;
صاتمق sàtmak ; ویرمک vèrmek ;
قوغمق kòghmak.

Partake, *v.n.* حصه منداو hìssémènd-òl ;
يمك yèmek.

Partial, *a.* جزئی jüz'ī, غيرعمومی ghàyr-ri-
"ùmūmī, غيرتمام ghàyrī-tāmm ;
ميال mèyyāl, محب mùhibb ;
غرضكار ghàrazkyār, نفسانیتلو nèf-
sāniyyètlī ; to be — to, سومك sèv-
mek. [حصه سی او hìsséssi-òl.

Participate, *v.n.* شریک او shèrik-òl,

Participation, *s.* حصه یاب اوله تعلق
hissa-yāb-òlmaklik.

Participle, *s.* (active) اسم فاعل ìssmi-
-fā'il ; (passive) اسم مفعول ìssmi-
-mèf'ul.

Particle, *s.* ذره zèrré ; ادات èdāt.

Particular, *a.* مخصوص màkhsūss, خاص
khāsss, مختص mùkhtāsss, مخصص
mùkhāsssāss ; بشقه àyri, ایری
bāshka ; اینجه بقار injā-bākar, پک
مراقلو pèk-dikkāt-èder, دقت ایدر
mèrākli ; —s, *s. pl.* تفصیلات tāf-
sīlāt.

Particularly, *ad.* خصوصاً khūssūssā.

Parting, *s.* ایریش àyrīsh, مفارقت
mùfārakāt. [ghàyretkèsh.

Partisan, *s.* طرفدار tàrafdār, غیرتکس

Partisanship, *s.* طرفدارلق tàrafdārlik.

Partition, *s.* بولمه bülme ; — off, *v.a.*
بولمك bülmek.

Partly, *ad.* بعض مرتبه bā"zi-mèrtébé,
بیردرجه به قدر bìr-dèréjéyé-kādar.

Partner, *s.* شریک shèrik, اورتاق òrtāk.

Partnership, *s.* شرکت shirkèt.

Partridge, *s.* ککلك kèklik,

Parturition, *s.* وضع حمل wāz"i-hāml.

Party, *s.* طاقم tàkim, بلوک büluk,
فرقه fārka ; جمعیت jèm"iyyèt.

Pasha, *s.* پاشا pāsha.

Pass, *s.* کچید ghèchid, دربند dèrbènd
(dèvrènd), بوغاز bòghāz, دره dèré ;
تذکره tèzkéré, یول امری yòl-èmri,
هیئت حال hāl, بیورلدی bùyuruldı ;
هیت هال hày'èt ; —, *v.n.* کچمك ghèchmek ;
(through) مروراً mùrūr-et ; (over)
تداولاً "übūr-et ; (current) عبوراً
tèdāvul-et ; —, *v.a.* کچورمك ghè-
chirmek ; امراراً ìmrār-et ; — along,
یولانجه کچمك yòlunja-ghèchmek,
کچوب کچمك ghèchmek ; — away,
بتمك ghèchup-ghìtmek ; فنا
bitmek, دوکنمك dùkènnek ; فنا
بولمق fènā-bülmak ; — by, *v.n.*
اوکدن کچمك àngdan-ghèchmek,
یاندن کچمك yāndan-ghèchmek ;
اورادن کچمك òradan-ghèchmek,
کچمك ghèchmek ; —, *v.a.*
کچورمك ghèchirmek, عفواً "āfv-et ;
— for, *v.n.* ظن اولمق zānn-òlun-
mak ; —, *v.a.* دیوویرمك dèyu-
-vèrmek, دیوصاتمق dèyu-sātmak ;
— one's word, سوز ویرمك sūz-
-vèrmek, کفیل او kèfīl-òl, — over,
v.a. عفواً "āfv-et ; — sentence,
اعلاماً ì"lām-et ; to come to —,
وقوع اولمق wāki"-òl, واقع او
wükū"-bülmak, ظهوراً zūhūr-
-et, جایگیر او jāyghīr-òl.

Passable, *a.* قابل مرور کچیلیر ghèchilir,
کچر کابیلی-مور kābili-mūrūr ; اپ ایوجه èp-
iyija, کچر ghècher.

Passably, *ad.* اپ ايوجه èp-īyija.
 Passage, *s.* مرور mūrūr, عبور “übūr,
 معبر ممبر ghèchish; معبر ممبر
 mà“bèr, كچه جك یر ghèchéjek-yèr,
 صوقاق یر ghèchéjek-yèr; صوقاق
 sòkak, عباره قپو دهلیزی kàpi-dèhlizi;
 “ibārÉ, بند bënd.
 Passenger, *s.* يولجی yòljū.
 Passer-by, *s.* كچك gèchen.
 Passion, *s.* دارغینلق dàrgħinlġk, اویکه
 (ùfkÉ), غصب ghàzab; هوس
 hàwèss, مراق mèrāk; عشق “àshk;
 ابتلا ibtilā, انفعال infī“āl; — flower,
 چرخ فلک چیاچکی chàrkhi-fèlèk-
 -chìchéghi.
 Passionate, *a.* دارغین dàrgħin, غصوب
 ghàzūb; —ly, *ad.* پك pèk, آشوری
 àshiri.
 Passive, *a.* الی قولی باغلو کبی èli-kòlu-
 -bàghli-ghìbi; verb —, فعل مجهول
 fī“li-mèjhūl; — participle, اسم مفعول
 ìssmi-mèf“ūl.
 Passport, *s.* یول امری yòl-èmri, یول
 بیورلدی yòl-tèzkèrèssi, تذکره سی
 bùyuruldū, پاسه پورطه pàssapòrta.
 Pass-word, *s.* پاروله pàròla; شعار shì“ār.
 Past, *a.* کچمش ghèchmish; ماضی
 māzi; the —, کچمش زمان ghèch-
 mish-zāmān, ایام سابقه èyyāmi-
 sābika; —, *pr.* دن اوتیه dan-ùtèyé;
 دن خارج dan-khārij; — cure, —
 recovery, چاره سز chārèssiz, علاج
 بتمش “ilāj-kābūl-èt māz, قبول ایتمز
 bītmish.
 Paste, *s.* خمیر (khāmūr); چریش

چریش ایله یاپشدرمق chīrish;
 —, *v.a.* چریش ایله یاپشدرمق
 chīrish-ila-yāpishdirmak.
 Pasteboard, *s.* مقوا mùkàwwà.
 Pastil, Pastille, قرص kūrss.
 Pastime, *s.* ایلانجه èylènja. [pass.
 Pastor, *s.* چوبان chòbān; پاپاس pà-
 Pastry, *s.* خمیرایشی (khāmūr)-īshi; —
 cook, بورکجی būrèkji.
 Pasture, Pasturage, *s.* اوتلاق òtlak;
 چایر chàyr; اوت òt; —, *v.n.*
 اوتلامق òtlamak; —, *v.a.* اوتلامق
 òtarmak, اوتلاتمق òtlàtmak.
 Pasty, *s.* بورک būrèk.
 Patch, *s.* یامه yāma; پارچه pàrcha;
 —, *v.a.* یامه اورمق yāma-wūrmak,
 پارچه قومق pàrcha-kòmak; — up,
 قباچه تعمیرا kàbaja-tà“mīr-et;
 اویدریویرمک üyduvīvèrmek.
 Patent, *s.* برات bèrāt, فرمان fèrmān;
 پاتنته pàtènta, امتیاز براتی ìmtiyāz-
 -bèrāti; —, *a.* پاتنته لو pàtèntali,
 امتیازلو ìmtiyāzli.
 Patented, *a.* پاتنته لو pàtèntali.
 Patentee, *s.* نوایجاد نسنه نك پاتنته سی
 nèv-ijād-nèssnénin-pàtèn-
 tassī-sāhibi. [rānÉ.
 Paternal, *a.* ابوی èbévī, پدرانه pèdè-
 Path, Pathway, *s.* یول yòl, طریق tàrġk,
 راه rāh.
 Pathetic, *a.* جکرسوز jġgher-sūz.
 Patience, *s.* صبر sàbr, تحمل tàhāmmul,
 شکیمبائی shèkībā“ī.
 Patient, *a.* صبرلو sàbrli, صبور sàbūr,
 شکیمب mùtāhāmmil, شکیمب shèkīb;
 —, *s.* خسته khāssta.

Patriarch, *s.* پطریق pàtrīk; — *s. pl.*
 اجداد بنی اسرائیل èjdādi-bèni-issrā'īl.
 Patriarchate, *s.* پطریق صفتی pàtrīk-
 lik-sifāti; پطریق قوناعی pàtrīk-
 kònaghi.
 Patrician, *s.* اصلزاده àsslzādé.
 Patrimony, *s.* ملك موروث mirāss, میراث
 mīlki-mèvrūss.
 Patriot, *s.* وطن غیرتنده اولان که مسنده wātan-
 -ghàyrètinda-òlan-kimèssné.
 Patriotic, *a.* وطنی سور اولان wātanini-
 -sèver-òlan.
 Patrol, *s.* قول کز مک kòl; —, *v.n.* قول کز مک
 kòl-ghèzmek; —, *v.a.* کز مک
 ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.
 Patron, *s.* ولی نعمت velī-ni' mèt,
 افندی èfèndi; راغب rāghib. [zām.
 Patronage, *s.* حمایتè himāyé; التزام ilti-
 Patronize, *v.a.* التزام iltizām-et;
 مشتریسی او èfèndilik-et; افندیلیک ا
 Patten, *s.* نعلین (nàlin). [mùshtérīssī-ol.
 Pattern, *s.* اورنک ùrnek; رسم rèssim;
 قالب kàlib; نمونه nùmūné.
 Paunch, *s.* قارن kàrn; اشکنبه ishkenbé.
 Pauper, *s.* فقیر fàkir.
 Pause, *s.* قالش kàlish; سکوت sùkyūt,
 سکون sùkyūn; دوراقیری dūrak-
 -yèri; —, *v.a.* قالمق kàlmak,
 دورمق dūrmak; باقمق bākmaq,
 باقنمق bākīnmak, دوشنمک dùsh-
 unmek, تأمل ا tè'ènni-et, تأمل ا
 mùl-et. [-dùshémek.
 Pave, *v.a.* طاش ایله دوشمه مک tàsh-ila-
 Pavement, *s.* قالدیریم kàldirim; foot —,
 پیاده قالدیریمی piyādé-kàldirimi.

Pavilion, *s.* کوشک kyùshk, قصر kàssr;
 مهتابیه mèhtābiyyé; چادر chādīr.
 Paving, *s.* دوشمه dùshémé.
 Pavior, *s.* قالدیرمجی kàldirimji.
 Paw, *s.* ایاق àyak, پنجه pènché, پا pā,
 پای pāy.
 Pawn, *s.* رهن rèhn; رهین rèhīn; (at
 chess) پیداق pàydak; —, *v.a.* رهینه
 رهینا - vèrmek, رهینه قومه
 rèhīna-kòmak.
 Pay, *s.* کوندلک ghyùndélik; هفته لق
 hàftalik; ایلق àylīk, ماهیه māhiyyé,
 معاش yillīk; ییلق shèhriyyé;
 اودومک àdémek, —, *v.a.* اودومک
 vèrmek, ایفاا edā-et, ایفاا ifā-
 et, استیفاا isstifā - et; — a visit,
 اوغرامق òghramak, زیارتا ziyārèt-et;
 — away, ویرمک vèrmek, خرج
 khàrj-et; — —, — out (a rope),
 پیمشین mòla - et; — down,
 ویرمک pèshin - vèrmek; — off,
 اچیسینی kàrshilighini-et, قارشیلغینی ا
 ازن àjissini - chikàrmak; چیقارمق
 ادملرینه اذن izin - vèrmek, ویرمک
 àdamlarina-izin-vèrmek.
 Payable, *a.* وعدہسی گلش wà' dèssi-
 -ghèlmish, واجب الادا wājibu-'l-èdā.
 Paymaster-General, *s.* عسکرک عمومی
 "àsskerin - ùmūmī-
 mà'āsh-nāzirī.
 Payment, *s.* تادیه tè'diyyé.
 Paynim, *s.* کافر kyāfir.
 Pay-office, *s.* سرکی sèrgi.
 Pea, *s.* نخود nòkhud, بزلیه bèzèlya;
 sweet —, عطرشاهی 'ìtri-shāhī.

Peace, *s.* بارش کورش bārishik, بارششق bārish-ghyūrush, مصالحه sūlh, مصلحه mùssālāhà; go in —! سلامتله sèlāmètla, بالامن والامان bì-'l-ùmni-vè-'l-èman; —! *int.* صوص sūss; to be at —, بارششق او bārishik-òl; to hold one's —, صوصمق sūssmak.

Peaceable, *a.* آسایشلو āssāyishli.

Peacemaker, *s.* بارشدریجی bārishdiriji.

Peach, *s.* شفتالو shèftāli; melting —, یارمه شفتالو yārma-shèftāli; cling stone —, کبان kèbād, صاری کبان sārī-kèbād, ات شفتالوسی èt-shèftālissi.

Peacock, *s.* طاوس قوشی tàwuss, طاوس tàwuss-kūshu. [tàwuss-kūshu.

Peahen, *s.* دیشی طاوس قوشی dīshi-

Peak, *s.* کنکره zīrvé, نرود (tèpé), دپه kyùnghyuré.

Peal, *s.* مکرر سس mùkèrrèr-sèss; —, *v.n.* مکرر سس ا mùkèrrèr-sèss-et.

Pear, *s.* آرمود àrmud, امرود èmrūd.

Pearl, *s.* اینجو ìnji, در durr, لؤلؤ lù'lù', مروارید mèrvārīd.

Peasant, *s.* کویلو kyùylu. [chàkil-tāshi.

Pebble, *s.* چاقل طاشی chàkil,

Peculation, *s.* خرسزلیک khèrsizlik, مأمور mè'mūr-sīrkāti.

Peculiar, *a.* مخصوص màkhsūss; عجیب ghàrīb, تحاف (àjīb (àjā'ib), تuhāf.

Peculiarity, *s.* کیفیت مخصوصه kèy-fiyyèti-màkhsūssa, خاصه khāssa.

Pecuniary, *a.* اقچه یه متعلق àkchaya-mùta"àllik, اقچه جه àkchaja.

Pedestal, *s.* کرسی kyürsī.

Pedigree, *s.* شجره shèjéré, نسب nèsseb.

Pedlar, *s.* کزدریجی kòltukju, قولتجی ghèzdiriji, ماد راباز màdrabāz.

Peel, *s.* قبوبق kàbuk; —, *v.a.* صویمق sòymak, قبوغنی صویمق kàbughunū-sòymak; —, — off, *v.n.* صویلمق sòyulmak. [mak.

Peep, *v.n.* آرالقدن باقمق àralikdan-bàk-

Peer, *s.* زان کاندن اولان zādèghyāndan-òlan; کفو kyùfv, همپایه hèm-pāyé.

Peerage, *s.* اصلزادگان àsslzādèghyān.

Peeress, *s.* اصلزاده قاریسی àsslzādè-

Peerless, *a.* بی نظیر bī-nāzīr. [kārissi.

Peevish, *a.* ترسز khūysuz.

Peevishness, *s.* ترسلیک tèrsslik.

Peg, *s.* چپوی chivi.

Pelican, *s.* سقا قوشی (sàka)-kūshu.

Pell-mell, *ad.* قارمه قارش kàrma-kārish.

Pelt, *v.a.* طاشلامق tàshlamak; —, *v.n.* شدت ایله یاغمق shiddèt-ila-yāghmak.

Pen, *s.* قلم kàlem; اغل àghil; —, *v.a.*

اغله قپامق àghila-kàpamak; — down, یاغمق yāzmaq;

— up, اغله قپامق àghila-kàpamak;

— in, چینیلمک chìnilemek, مریکلمک mùrèkkèblémek; اغله

اغله قپامق àghila-kàpamak. [nèv"inden.

Penal, *a.* مجازات نوعندن mùjāzāt-

Penalty, *s.* مجازات جریمه jèrīmè; مجازات

مجازات, جزا jèzā; under —, مجازات

اولنمق شرطیله mùjāzāt - òlunmak-

shàrtīla, جریمه النمق شرطیله jèrīmè-

àlinmak-shàrtīla.

Penance, *s.* اجتهاری جزا ikhtiyāri-jèzā.

Pencase, *s.* قمبر کلبدان kùbur, kàlem-dân. [ghirlar.

Pence, *s. pl.* باقرا باقرا bākirlar, مڭغرلار mǎn-

Pencil, *s.* قلم kàlem; lead —, قورشون قورشون kùrshun-kàlem; hair —, توی قلم tòi-kàlem, فرچه fərcha; slate —, تاش قلم tash-kàlem; — of light, شعاع shù“ā“.

Pendulum, *s.* رقاد rakkāss.

Penetrate, *v.a.* كيرمك ghirmek, ايشلمك ishlémek.

Peninsula, *s.* اطا ada, جزیره jèzīrÉ, نیم جزیره nīm-jèzīrÉ, شبه جزیره shì-bhi-jèzīrÉ.

Penitence, *s.* پشیمانلق pèshīmānlik (pishmanlik), ندامت nèdāmèt; چله chille. [نادیم nādīm.

Penitent, *a.* پشیمان pèshīmān (pishman),

Penknife, *s.* قلمتراش kàlemtrāsh, (pocket —) چاکی chàki.

Penman, *s.* خطا khàttāt; —ship, خط khàtt. [bàyrak.

Pennant, *s.* فلاندره filāndara; بیراق bīraq

Penniless, *a.* پارەسز pārēssiz.

Pennon, *s.* بیراق bàyrak.

Penny, *s.* باقرا bākīr, مڭغر mǎnghir.

Pension, *s.* تقاعد معاشی tàkā“ud-mà“āshī, معاش mà“āsh, ایللق àylīk; —, — off, *v.a.* سعاشله تقاعدا mà“āshla - tàkā“ud - et, ایللق باغلامق àylīk-bàghlamak.

Pensioner, *s.* معاش ایله متقاعد اولان mà“āsh-ila-mùtakā“id-òlan-kimèssné; Greenwich —, بحریه bahriyyé - mùtakā“idi;

Chelsea —, بریه متقاعدی bèrriyyé-mùtakā“idi.

Pentagon, *s.* مڭمیس mùkhàmmess.

Penthouse, *s.* صوندورمه sùndurma.

Penurious, *a.* طمعکار tàma“kyār.

Penuriousness, *s.* طمعکارلق tàma“kyārlik.

Penury, *s.* فقیرلق fàkīrlīk.

Peony, *s.* شقائق shàkā“ik.

People, *s.* ملت millèt, قوم kàvm, قبیله kabīlÉ, طائفه tā“ifÉ, جنس jīnss; خلق khàlk, اورتلق òrtalīk, عامه “āmmÉ; ایاق طاقمی àwāmmi-nāss, عوام ناس àyak - tàkimi, قبا خلق kāba-khàlk; great —, کبار طاقمی kibār-tàkimi, اکابر ناس èkyābiri - nāss; —, *v.a.* مامورا mà“mūr-et, آبادان àbādān-et, شولندورمك shènlèndirmek; —d, *p.p.* مامور mà“mūr, آبادان àbādān, شن shèn.

Pepper, *s.* بېر biber; —, *v.a.* بېر قاتمق biber-kàtmak; — corn, بېر دانه سی biber-(tànēssi); — box, بېر قوتیسی biber-kùtussu; — mint, نەنە nà“né.

Peradventure, *ad.* بلکه bèlki.

Perambulate, *v.n.* طولاشمق dōlashmak.

Perambulator, *s.* چوجق ایجون ال چوجق àrabassi.

Per annum, *ad.* ییلده yilda, سنوی sènfēv

Perceive, *v.a.* کورمك ghyùrmek, اگلامق ànglamak (ànnamak), درک dèrk - et, ادراک idrāk-et, فهم fèhm-et.

Per cent., *ad.* یوزده yùzda.

Per-centage, *s.* یوزده لك yùzdalik.

Perceptible, *a.* محسوس màhsūss.

Perch, *s.* طاوق قونه جق صيرق tàwuk-
-kònajak-sàrik, صيرق sàrik, اغاج àghaj;
تربيعة اللى ارشينلق مسافه tèrbī“ī-èlli-
-àrshinlik-mèssāfé; —, *v.n.* قونمق
kònmak; —, *v.a.* دكمك dìkmek.

Perchance, *ad.* بلکه bèlki.

Percussion, *s.* اورش wùrush.

Percussion-cap, *s.* قاپسول kàpsul.

Perdition, *s.* خراب khàrāb.

Peregrinate, *v.n.* اوتنه برو كزيمك uté-bèri-
ghèzmek. [brim.

Peremptory, *a.* مبرم kàt“ī, قطعى mù-

Perfect, *a.* تام tāmm, كامل kyāmil,
عيب ونقصان دن خالى “àyb-u-nòksān-
dan-khāli; —, *v.a.* اتماما itmām-et,
تتميمه tètīm-et, اكمالا ìkmāl-et,
تكميلا tèkmīl-et.

Perfection, *s.* كمال kēmāl.

Perfidious, *a.* خائن khā'in.

Perfidy, *s.* خائلىق khā'inlik.

Perforate, *v.a.* دللك dèlmek, اچمق
àchmak, ثقب sàkb-et.

Perforce, *ad.* ناچار nā-chār.

Perform, *v.a.* ياپمق yàpmak, ايتمك
ètmeq, فعله كتورمك ìjrā-et, اجرا
fī“la-ghètirmek, فعله اخراجا
-ìkhrāj-et, قوه دن فعله اخراجا
dan-fī“la-ìkhrāj-et; (as a machine)
ايشلمك ishlemek, كتمك ghitmek.

Performance, *s.* اجرا ìjrā; ايش ish;
اويون òyun. [mùkallid.

Performer, *s.* اجرا ايدن ìjrā-èden; مقلد

Perfume, *s.* قوقو kòku, عطر “itr, طيب
tīb; بخور bùkhūr, توتسى tùtsu; —,
v.a. معطرا mù“àttar-et, مطيبا mù-

tàyyeb-et; —ed, *a.* معطر mù“àttar,
مطيبا mùtāyyeb; —ing - pan,
بخوردان bùkhūrdān (bùkhurdanlik).

Perfumer, *s.* عطر جى itrji; ياغى yàghji.

Perfumery, *s.* صاتيغى اشيا
“itrjinin-sàtdighi-èshyā.

Perhaps, *ad.* بلكى bèlki.

Perihelium, *s.* اوج èvj.

Peril, *s.* قورقو kòrku, تهلكه tèhliké,
مخاطره mùkhātara, خطر khātar; —,
v.a. تهلكه يه قومق tèhlikéyè-kòmak;
at your —! ايتده باق èt-da-bāk,
ايتده كوررسن èt-da-ghyùrursun, سن
كناهى بويونكده sèn - bìlirsin, بلورسن
ghyùnāhi-bòyunungda. [mùkhātara].

Perilous, *a.* تهلكه لو tèhlikéli; مخاطره لو

Perilousness, *s.* تهلكه ليلك tèhlikélik.

Period, *s.* مدت mùddèt.

Periodical, *a.* اوقات معينده واقع اولان
èvkāt-mù“ayyènéda-vwāki“-olan; —,
s. اوقات معينده نشر اولان غزته و
امثالى èvkāt - mù“ayyènéda - nèshr-
òlunan-ghàzèta-vé-èmsāli.

Perish, *v.n.* تلف او hèlāk -òl, اولمك
tèlef-òl, اولمك òl-
mek; چورومك kùrumak; چوروتمك
chùrumek; —, *v.a.* چوروتمك

Periwig, *s.* پروقه pèrūka. [chùrutmek.

Perjure one's self, *v.a.* حنثا hīnss-et,
يلان بيره يمينا yàlan-yèra-yèmīn - et;
خلف يمينا khūlfi-yèmīn-et.

Permanence, *s.* دوام dèwām, بقا bākā,
استمرار isstimrār.

Permanent, *a.* دائم dā'im, باقى bākī,
مستمر mùsstémèrr; تمللو tèmèlli;

چيکمه: *chikmàz*, بوزلمز *bòzulmàz* ;
بوزلميه جق *chikmayajak*, چيکمهيه جق
bòzulmayajak.

Permission, *s.* رخصت *izn* (izin), ان *àn*
rùkhsàt, اجازت *ijāzet*, جواز *jèwāz*.

Permit, *s.* تذکره *tèzkÉRÉ* ; —, *v.a.* ان
رخصت ويرمک *izin-vÈrmek*, ويرمک
rùkhsàt-vÈrmek, تج-ويزا *tèjvīz-et*,
ترخيصا *tÈrkHġss-et*.

Pernicious, *a.* مضر *mùzÈrr*, ضررلو *zàràrli*.

Perpendicular, *s.* عمود *àmūd* ; —, *a.*
طوعری *àmūdī*, قائم *kā'im*,
dòghru, دك *dik*.

Perpetrate, *v.a.* ياپمک *yàpmak*, ايتمک
ètmeK, ارتکاب *irtikyāb-et*.

Perpetual, *a.* دائم *dā'im* ; —ly, *ad.*
دائما *dā'imā*.

Perplex, *v.a.* باش اغرتمق *bāsh-āghrit-*
mak, صيقيندی ويرمک *sikindi-vÈrmek*.

Perplexity, *s.* اضطراب *iztirāb*.

Perquisites, *s. pl.* عوائد *àwā'id*,
عائدات *ā'idāt*.

Persecute, *v.a.* قوغالمق *kòghalamak*,
راحت *dàlina-bìnmeK*, دالنه بنمک
رنجيدها *rāhat-vÈrmameK*, ويرمک
rènjidÉ-et, دشمنلك *dùshmÈnlik-et*,
عداوت *khùssūmèt - et*, خصومت
àdāvèt-et.

Perseverance, *s.* دوام *ikdām*, اقدام
dèwām ; —re, *v.n.* اقدام *ikdām-et*,
مقدم *dèwām-et* ; —ing, *a.*

Persia, *s.* ايران *irān*. [mùkdim.

Persian, *a.* عجم *irānī* ; —, *s.* عجم
“*àjem*” عجم لساني *irānī* ; ايراني
àjem ; —lissāni.

Persian Gulf, بصره کورفي *bàssra-kyār-*
fezi. [vāz-ghèchmamek.

Persist, *v.n.* “*inād-et*” عناد *inād-et*,
وازيکچمامک

Persistence, Persistency, *s.* اصرار *issrār*.

Persistent, Persisting, *a.* مصر *mùssìrr*.

Person, *s.* کشي *kishi*, کمسنه *kimèssné*,
شخص *shàkhss*, آدم *àdam*, نفر *nèfer* ;
اقانيم (hypostasis) *ùknūm* (*pl.* اقانيم
àkānīm) ; the three —s of the Trinity,
اقانيم ثلثه *àkānīmi - sèlāssÉ* ; (gram.)
first —, نفس متکلم *nèfssi-mùtéKèllim* ;
second —, مخاطب *mùkhātab* ; third
—, غائب *ghā'ib*.

Personage, *s.* ذات عالی *zāt-“ālī*.

Personal, *a.* ذاتی *zāti* ; — pronoun,
ضمير *zamīr*.

Perspective, *s.* علم مناظر *“ilmi-mènāzir*.

Perspicacious, *a.* فطانتلو *fātānètli*.

Perspicaciousness, Perspicacity, *s.* فطانت

Perspicuity, *s.* اچقلىق *àchiklik*. [fātānèt.

Perspicuous, *a.* اچق *àchik*.

Perspiration, *s.* تر *or* در *tÈr*.

Perspire, *v.n.* ترلمک *tÈrlÉmek*.

Persuade, *v.a.* ايناندرمق *ināndirmak*,
قاندرمق *kāndirmak*, اسکات *isskyāt-*
-et ; عقلنى چلمک *“àklini-chèlmek* ;
عقلنه قومق *“àklina-kòmak*.

Persuasion, *s.* عقلنى چلمک *àklini-*

Pert, *a.* عارسز *“ārsiz*. [chèlmeklik.

Pertain, *v.n.* متعلق او *mùta“àllik - òl*,
راجع او *rāji“ - òl*, منوط او *mènūt - òl*,
مربوط او *mÈrbūt - òl*, محمول او *mùhāvvel-*
-òl, منسوب او *mākhsūss - òl*, مخصوص او,
دوقنمق *mÈnsūb - òl*, باقمق *bàkmaK*,
دوکونمق *dòkunmaK*.

Pertinacious, *a.* مصر *mùssèrr*.
 Pertinacity, *s.* عناد "inād; ثبات *sèbāt*,
 اقدام *ikdām*. [mùnāssébèt.
 Pertinence, Pertinency, *s.* مناسبت
 Pertinent, *a.* مناسبتلو *mùnāssébètli*.
 Pertly, *ad.* عارسز "ārsiz; —, *s.* عارسزلق
 Perusal, *s.* اوقومه *òkuma*. [ārsizlik.
 Peruse, *v.a.* اوقومق *òkumak*.
 Pervade, *v.a.* ايشلامك تائيري او *tè'sīri-òl*;
 ايشلامك *ishlémek*, نافذ او *ghèchmek*,
 نافذ او *nāfiz-òl*.
 Perverse, *a.* ترس *tèrss*; خيرسز *khàyrsiz*.
 Pervert, *v.a.* افساد ايارتمق *àyartmak*,
 افساد *ifsād-et*, اضلال *idlāl-et*; —, *s.* مرتد
mùrtèdd (mùrtād).
 Pest, Pestilence, *s.* طاعون *tā'ūn*, وبا *vèbā*,
 طاعون *khāsstalik*, يهور جق *yèmurjak*.
 Pestle, *s.* هاوان الی *(hàwan)-èli*.
 Pet, *s.* قوزی *jān*, جان *sèvdik*, سودك
küzü, ايكي كوز *jìgher-kyùshé*, جگر كوشه
iki-ghyüz; دارغينلق حالی *dàrghinlik-*
-hāli; —, *v.a.* سومك *sèvmek*;
 پك يوزويرمك *òkhshamak*; اوخشامق
pèk-yüz-vèrmek.
 Petition, *s.* عريضه "ārzi-hāl, عرضحال
 در *ārīza*; رجا *rijā*, نیاز *niyāz*,
 عرضحال *dèr-khāsst*; —, *v.a.* عرضحال
 "ārzi-hāl-vèrmek. [ārzuhāl.
 Petitioner, *s.* صاحب عرضحال *sāhibi-*
 Petrel, *s.* فرطونه مارطيسي *firtina-màrtissi*.
 Petrification, Petrification, *s.* تحجير
tàhàjjur.
 Petrify, *v.a.* تاشا *tāsh-et*; —, *v.n.*
 تاشا كسلامك *tāsh-kèssilmek*,
 تحجير *tàhàjjur-et*.

Petroleum, *s.* معدن نفتی *mà'den-nèfti*;
 غاز *ghāz*.
 Petticoat, *s.* ايچ فسطانی *ich-fisstāni*.
 Petty, *a.* اوافق تفك *ùfāk-tèfèk*, جزئی
jüz'ī, صاچمه *sāchma*.
 Pewter, *s.* بياض معدن *bèyāz-mà'den*.
 Pharmacy, *s.* اجزاجی دکانی *èjzāji-*
dùkkyāni (dùkkèni).
 Pheasant, *s.* سوکلون *sùghlun (sùlun or*
sùylun), تذرؤ *tèzrèv*.
 Phenix, *s.* عنقا "ānkā, ققنوس *kàknūss*
 or ققنوس *kàknuss*.
 Phenomenon, *pl.* Phenomena, *s.* علامت
 "ālāmèt, غريبه *ghàrībè*; *pl.* علائم
 "ālā'im, غرائب *ghàrà'ib*.
 Phial, *s.* اوافق شيشه *ùfāk-shīshé*.
 Philanthropic, Philanthropical, *a.* اهل
 شفقت *èhli-shàfakat*. [kat.
 Philanthropist, *s.* اهل شفقت *èhli-shàfa-*
 Philanthropy, *s.* شفقت *shàfakat*.
 Philology, *s.* علم تدقيق غور لسان
 "ilmi-tèdkiki-ghāvri-lissan.
 Philomel, *s.* بلبل *bùlbul*.
 Philosopher, *s.* حكيم *hàkīm (pl. حكما*
hùkémā) فيلسوف *fèylasòf (pl. فلاسفه*
fèlāséfé); —'s stone, كيميا *kimiyā*,
 التون اوتی *àltin-òtu*, اڪسير *iksīr*.
 Philosophy, *s.* علم حكمت "ilmi-hikmèt.
 Phlebotomy, *s.* قان المقلق *kān-ālmaklik*.
 Phlegm, *s.* بلغم *bālgham*.
 Phlegmatic, *a.* بلغمی *bālghami*; صوغق
 طبيعتلو *sòghuk-tābi'atli*.
 Phosphorus, *s.* فوسفوره *fòssfora*.
 Photograph, *s.* رسم *rèssm*. [fiāji.
 Photographer, *s.* فوتوغرافیه جی *fòtogra-*

Photography, *s.* فوتوغرافیه fòtografìa.
 Phrase, *s.* عبارة "ibārē; تعبیر tā"bīr.
 Phraseology, *s.* تعیرات tā"birāt.
 Phrenology, *s.* علم قیافت دماغ "ilmi-kỳāfèti-dimāgh. [kkāt.
 Phrensy, *s.* جنون موقت jūnūn-mūwā-
 Phthisis, *s.* ورم علتی vèrem-"illèti.
 Physic, *s.* علاج "ilāj; — *s.* *pl.* حکمت حکمت طبیعیه hikmèti-tābī"iyyé.
 Physical, *a.* جسمانی tābī"ī; جسمانی jissmānī; — *ly*, *ad.* طبعاً tāb"an.
 Physician, *s.* هکیم həkīm.
 Physiognomist, *s.* اهل علم قیافت èhli-"ilmi-kỳāfèt.
 Physiognomy, *s.* چهره قیافت kỳāfèt, چهره chèhré, سیما sīmā; علم قیافت "ilmi-kỳāfèt.
 Physiology, *s.* علم بحث حیات بدنیه "ilmi-bàhssi-hàyāt-bèdènìyyé.
 Pianist, *s.* پیانوچالان astān piāno-chālan.
 Piano, Pianoforte, *s.* پیانو piāno. [-ustād.
 Piastre, *s.* غروش ghūrūsh.
 Pick, (pickaxe), *s.* قازمه kàzma; tooth —, ear —, خلال khilāl; —, *v.a.* (pull off) قوپارمق kòpārmak; (a lock) قارشدرمق qarshdirmak; (teeth, &c.) اچمق àchmak; (a bone) ارقلامق àrīklamak (àytlamak); (a quarrel) تمیزامق tèmiz-lémek; (a quarrel) آرامق àramak; — pockets, یان کسجیلک یان kèsijilik-et; — out, ایرمق àyrmak, سچمک sèchmek, انتخاب intikhāb-et; — up, *v.a.* طویلایمق kàldirmak; طویلایمق tòplamak, دوشیرمک dèvshirmek, جمعاً jèm"-et; تحصیل tāhsīl-et;

— —, *v.n.* ایولشمک iyilēshmek, قوتی بیرینه کلمک kùvvèti - yèrina - ghèlmek; سمورمک sèmirmek; — to pieces, سوکمک sùkmek; دالدرمق daldirmak.
 Picket, *s.* ایلرورقراغولی ilèri-kàragholi.
 Pickle, (brine) صلاموره sàlamūra; (of vegetables) ترشی tūrshu; —, *v.a.* ترشی باصمق tūrshū-bàssmak.
 Pickpocket, *s.* یان کسجی یان yàn-kèssiji, خرسز khirsiz.
 Picnic, *s.* قیریمکی kir-yèmèghi.
 Picture, *s.* رسم rëssim. [کوزل ghyùzèl.
 Picturesque, *a.* رسم کبی rëssim-ghibi;
 Piddle, *s.* کچوک چیش chish, کچوک چیش kùchuk-chish; بول سیدک bìvl; —, *v.n.* ایشتمک ishémek, صودوکمک sù-dùkmek, تبول tèbèvvul-et.
 Pie, *s.* بورتک bìrèk.
 Piebald, *a.* الة àla, الة جة àlaja.
 Piece, *s.* پارچه pàrcha, قطعè kèt"à, اکلهمک àklémek, قسم kèssim; —, *v.a.* جز jüz, جز èklémek.
 Piecemeal, *ad.* پارچه پارچه pàrcha-pàrcha.
 Pier, *s.* اسکله isskèlé; ریختیم rikhtim.
 Pierce, *v.a.* دلمک dèlmek, ثقب sàkb-et; ایشلمک ishlémek.
 Piety, *s.* دیانت diyānèt, دیندارلق dīndārlīk, تقوی tākwa, صلاح sālāh.
 Pig, *s.* طوکوز dōnguz (dōmuz), خنزیر khñzīr, خوک khūk; — of lead, صمون sòmūn, کولچه kyùlchē.
 Pigeon, *s.* کبوتر ghyùghèrjin, کبوتر kèbutèr, حمامه hāmāmé.
 Pigeon-hearted, *a.* قورقاک kòrkak.

Pig-headed, *a.* عناد جی 'inādji.
 Pig-headedness, *s.* عناد 'inād.
 Pigmy, *s.* جوجه jùjé. [nèvi'-bàlik.
 Pike, *s.* حربہ hārba; برنوع بالق bìr-
 Pile, *s.* یغین yìghin; بنا bìnā; قازق
 kàzik; (of velvet) حاو hàw; —, *s. pl.* باسور bāssūr, مایہ سیل māyassīl;
 —, *v.a.* یغمتی yìghmak, یغین ا یغین-et.
 Pilfer, *v.a.* چالماق chālmak; —, *v.n.* سرقتا
 khìrsizlik - et, سرقتا sīrkāt-et.
 Pilgrim, *s.* حاج hājj, حجی hājjī (hāji);
 زائر zā'ir (*pl.* زوار zūwwār).
 Pilgrimage, *s.* حج hājj; زیارت ziyārèt.
 Pill, *s.* حب hàbb (hāp).
 Pillage, *s.* یغما yāghma, غارت ghāret,
 صویغون sòyghun; اموال منہوبہ èmwāli-
 -mènghūbē; *v.a.* صویمتی sòymak, یغما
 yāghma-et, غارتا ghāret-et, نهب
 nèhb-et.
 Pillar, *s.* دیرک dīrək, ستون sūtūn, عمود
 Pillion, *s.* پلان pālān. [‘āmūd.
 Pillow, *s.* یوز یصدیغی yūz-yāssdighi,
 بالین bālīn; — case, یصدق یوزی
 yāssdik-yūzu.
 Pilot, *s.* قلاغوز kīlāghuz; —, *v.a.*
 قلاغوزلق kīlāghuzluk-èt.
 Pimento, *s.* یکی بهار yēngi-bāhār.
 Pimple, *s.* سویلجه sivilja; (on the lip)
 اوچق ūchuk.
 Pin, *s.* طوپلو tōplu, طوپلوایکنه tōplu-
 ighné; چیوی chīvi; جیواطه jiwāta;
 —, *v.a.* طوپلوایلہ ایلمشدرمک tōplu-
 -ila-īlishdirmek; چیویلمک chīvilé-
 mek, میخلامق mīkhlamak.

Pincers, *s. pl.* قساج kīssāj.
 Pinch, *s.* چمدک chīmdik; قسدرش
 kīssdirish; (of snuff) طوتم tūtum;
 (necessity) صیقتی sīki, ضرورت zārū-
 rèt; —, *v.a.* چمدکلماق chīmdiklé-
 mek; قسدرمق kīss-
 dirmak; صیقتی sīkmaq.
 Pinchbeck, *s.* تومبک tōmbāk.
 Pine, *s.* چام chām; چام اناجی chām-
 -āghaji; —, *v.n.* اوزلمک ūzulemek;
 اشتیاق dērd-chēkmek; چکمک
 ishtiyāk-chēkmek.
 Pineapple, *s.* اناناس ānānāss.
 Pinion, *s.* شپیر shēh-pēr; (feather)
 قولرینی qōl-rīni; —, *v.a.* فنر fēner;
 باغلامق kōllarīni-bāghlamak.
 Pink, *s.* قرنفل چیچکی kārēnfil-chī-
 chēghi; —, *a.* پنبه pēnbē; —, *v.a.*
 اویمه اچمتی òyma-āchmak.
 Pinnace, *s.* فلوقه fīlika.
 Pint, *s.* یوز قرق درهملک اولچی yūz-kīrk-
 -dīrhēmlīk-ūlchu.
 Pintle, *s.* ایکنه جک īghnéjik.
 Pioneer, *s.* بالاطه جی bāltaji.
 Pious, *a.* دیندار dīndār, اهل تقوی èhli-
 -tākwa, متقی mùttāki, صوفی sōfu.
 Pip, *s.* چکردک chēkirdek.
 Pipe, *s.* بوری or بورو bōru; چموق
 chībūk; دودوک dūdūk; بیوک فوجی
 bīyuk-fūchi, مانجه mānjana.
 Pipkin, *s.* طوپراق تانجه tōprak-tēnjéré.
 Pirate, *s.* دکز خرسزی dēngiz-khīrsizi,
 خرسز khīrsiz; خرسزتکنه سی khīrsiz-
 -tēknēssi; —, *v.a.* چالماق chālmak,
 سرقتا sīrkāt-et

Piss, *s.* کچوک چیش chish, کچوک چیش kùchuk - chish, بول bèvl; —, *v.n.* چیشا chish-et, صو دوکمهک sù-dùk-mek, کچوک صو دوکمهک kùchuk-sù-dùk-mek, تبول تبهڤول tèbèvvul-et.

Pistachio, *s.* فستق fèsstik.

Pistol, *s.* طبانجه tàbànja, پشٹو pishtow.

Piston, *s.* بقراج bàkraj. [hùfra.

Pit, *s.* قویو kūyu, چقور chùkur, حفرة

Pitch, *s.* زفت zift; درجه dèrjé, کرتہ kèrté, رادہ rāddé, مرتبه mèrtébé, منزلہ mènzilé; نهایت درجه سی nihā-yet-dèrjéssi; —, *v.a.* اتمق àtmak; زفتلمک ziftlémek; قورمق kùrmak; — upon, ابرمق àyrmak, سچمک sèchmek; — — one's head, باش bàsh-àshàghi-yèra-dùshmek.

Pitcher, *s.* دستى dèssti (tèssti).

Piteous, *s.* اجى àji; اجنه جق àjinajak.

Pith, *s.* اوز ùz, مغز màghz.

Pittance, *s.* قوت لایموت kūti-lā-yèmūt.

Pitted with the small-pox, *a.* چیچک چیچک chichèk-bòzughu.

Pity, *s.* مرحمت tèràhhum, مہرحمت mèrhàmet; —, *v.a.* اجیمق àjimak, مہرحمت mèrhàmet-et; what a —! یازق yàzik.

Pivot, *s.* میل mìl, محور mihvèr.

Placard, *s.* یافته yàfta; —, *v.a.* یافته یاپشدرمق yàfta-yàpishdirmak.

Place, *s.* یر yèr, محل màhàll, موقع mèvki, مکان mèvzi, موضع mèvzi, یر yèr, خدمت khèdmèt (hizmet), مأوریت mè'mūriyyèt;

v.a. قومق kòmak, وضع wàz-et; اوطورتمق òturtmak; دکمهک dèkmek, تعیین ا نکرا nèssb-et, رکز rèkz-et, Placid, *a.* یواش yàwāsh. [tà'yīn-et.

Plague, *s.* وبا vèbā, طاعون tā'ūn, یهورجق yimurjak, خستهلق khàss-talik; بلا bèlā, مصیبت mùssībèt, درد dèrd; —, *v.a.* درد dèrd-òl, بلا bèlā-òl.

Plain, *s.* دوزلک dùzluq, قیر اووه òwa, قیر کئر, صحرا sàhrā; —, *a.* دوز dùz; ساده sādé; ساده کوزل sādé-ghyùzèl; چرکین chirkìn; اچق àchik, بللو bèlli, عیان àyān, مستبان mùsstébān; عادی àdī, بیاغی bàyàghi; — spoken, طوغری سویلر dòghrū - sù - wèylèr, لقر دیسنی اسرکماز làkirdissini-èssirghémàz.

Plaintiff, *s.* دعوا جی dà'wàji.

Plait, *s.* قیرمه kirma; اورمه ùrmé; —, *v.a.* قیرمق kirmak, قیرمه قیرمه kirma-kirma-et; اورمک ùrmek.

Plan, *s.* رسم rëssim, خریطه khàrīta; اصول tèrtīb, تدبیر tèdbīr; ترتیب ùssūl, یول yòl; —, *v.a.* ترتیبا tèrtīb-et, تدبیرا tèdbīr-et, دوشونمک dùshunmek, عقل àkl-et.

Plane, *s.* سطح مستوی sàthi-mùsstèvī; رنده rèndé; —, *a.* مستوی mùsstèvī; —, *v.a.* رنده لمک rèndélémek; — tree, چنار chinar.

Planet, *s.* سیاره sèyyārè.

Plank, *s.* تخته tàkhta; —, *v.a.* تخته قابلامق tàkhta - kàplamak; تخته دوشمهک tàkhta-dùshémek.

Plant, *s.* اوت òt ; اغاج àghaj ; فدان fīdan ; نبات nèbāt ; —, *v.a.* دكمك dikmek, غرسا ghàrss-et ; نصابا nàssb-et, ركزا rèkz-et.

Planter, *s.* غرس ايدر اولان آدم ghàrss-èder-òlan-àdam.

Plaster, *s.* صيوه sìwa or صيغه sìgha ; (of Paris) الچي àlchi ; (for wounds) ياقى yàki ; —, *v.a.* صيوامق sìwamak, صيغامق sìghamak.

Plate, *s.* طباق tàbāk ; تخته tàkhta ; كموش طاقم ghyùmush - tàkim ; شكل bāssma - rèssim ; رسم شكيل shèkil ; —, *v.a.* كموش قاپلامق ghyùmush - kàplamak ; — glass, ايينه جامي àyina-jàmi.

Plater, *a.* كوش قاپلامه ghyùmish-kàp-

Platinum, *s.* پلاتينه plàtina. [lama.

Plato, *s.* افلاطون iflātūn.

Play, *s.* اويون òyun ; شقا shàka ; اوينامق kùmār ; —, *v.n.* قمار kùmār-òynamak ; —, *v.a.* چالمق chàlmak ; قومق kòmak, باصمق bāssmak ; — high, چوق پاره قومق chòk-pàra-kòmak ; — a high game, كوزي kòzi ; پك ايلروده او ghyùzu-pèk-ìlèrida-ol ; — the fool, *v.n.* اشكلك àshèklik-et ; د القاولق dalkàwukluk - et ; مسخره لقا māsškharalik-et ; — — — with, *v.a.* اشك يرينه قومق èshek-yèrina-kòmak, الداتمق àldatmak ; — the truant, مکتبه کتمامك mèktébé - ghītnamek, مکتبدن قاچمق mèktèbdan - kàchmak ; — upon,

چالمق chàlmak ; — — a word, مضمون سويلمك màzmūn-sùwèylémek. [òyunju.

Player, *s.* مقلد mùkàllid ; اويونجي

Plaything, *s.* اويونجق òyunjak ; ايلنججه èylènja. [bàhānē.

Plea, *s.* لقردي làkirdi ; عذر "ùzr ; بهانه

Pleasant, *a.* كوزل ghyùzèl, خوش khòsh, صفالو sàfāli ; طاتلو tàtli ; لذيز lèziz.

Pleasantry, *s.* شقا shàka, لطيفه làtīfē.

Please, *v.n.* تنسيب ا tènсіб - et,

مناسب كورمك mùnāssib-ghyùr-

mek ; استمك isstémek, ديلمك dilémek ; —, *v.a.* خوش كورنمك khòsh - ghyùrunmek, خوشه كچمك khòsha - ghèchmek, مقبوله كچمك mākbulā-ghèchmek, بكنلمك bèghén-ilmek ; — one's self, استديكي كبي ا isstédighi - ghìbi-et, كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

كيفنجه حرکت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

Plenteous, Plentiful, *a.* بول bòl, چوق chòk, غني ghànī.

Plenty, *s.* بوللق bòlluk, چوقلق chòkluk, بركت bèrèkèt, غنيمت ghànīmèt.
 Pleurisy, *s.* ذات الجنب zātu-'l-jènḅ (sàtljān). [قولاي الكور kòlay-èghilir.
 Pliable, Pliant, *a.* يمشاق yimushāk,
 Plight, *s.* حال hāl; —, *v.a.* ويرمك vèrmek; وعدا wà'd-et.
 Plot, *s.* فتنه fitné, فساد fèssād; — of ground, عرصه 'àrsa; — of a tale, خلاصه khulāssa; grass —, چيم chīm; —, *v.n.* قورمق قورمق fitné-kürmak, فساد قايناتمق fèssād-kàynatmak.
 Plough, *s.* صبان sàban; —, *v.a.* صبان سورمك sùrmek; —, *v.n.* صبان سورمك sàban-sùrmek.
 Pluck, *s.* ايچ ich, جكرمكر jìgher-mìgher; يكيتمك mèrdlik, مردلك mèrdlik; ييگهتلك yìghitlik; —, *v.a.* قوپارمق kòpàrmak; يولمق àlmak; صويمق sòymak; يولمق yòlmak.
 Plug, *s.* طيقاج tìkaj; (for a wound), فتييل fìtil; —, *v.a.* طيقامق tìkamak, قپامق kàpamak; فتييل صوقمق fìtil-sòkmak.
 Plum, *s.* اريك èrik; قورى اوزوم kùru-üzum; يوز بيك ليره مبلغي yùz-bìng-lira-mèblāghi.
 Plumb, *v.a.* لهيملمك lèhīmlémek; — line, *s.* اسقاندیل isskāndīl-et; — line, *s.* شاقول shākūl (shāghul). [èkmek.
 Plum-cake, *s.* اوزوملو اکمک üzumlu-
 Plume, *s.* تورغوج sòrghuch; توى tùy; — one's self, *v.n.* افتخارا iftikhār-et.

Plummet, *s.* قورشون قلم kùrshun-kālem; اسقاندیل isskāndīl.
 Plump, *a.* سموز or سميز sèmiz; — up, *v.n.* طولمق dòlmak, شيشمك shishmek; — (into), *v.n.* دوشمك dùshmek, پاطه دق دوشمك atilmak, پاطه دق پاتادك-dùshmek; —, *ad.* پاطه دق پاتادك, لاپه دق làpadak.
 Plunder, *s.* يغمما yāghma, غارت ghāret, غنيمت ghànīmèt (*pl.* غنائم ghānā'im); —, *v.a.* يغمما ا yāghma-et, غارت ا ghāret-et, نهبا nèhb-et; صويمق sòymak.
 Plunderer, *s.* يغمماجي yāghmajī.
 Plunge, *s.* دالش dālīsh; —, *v.n.* دالمق dālmak, غطسا ghātss-et; —, *v.a.* دالدرمق dāldirmak, صوقمق sòkmak, غطسا ghātss-et.
 Plural, *s.* جمع jèm'".
 Plurality, *s.* كشرت kèssret.
 Plus, *ad.* زائد zā'id.
 Plush, *s.* قبا قطيفه kāba-kādīfé.
 Ply, *v.n.* ايشلمك ishlemek; —, *v.a.* ايشلمك ishlemek, ايتمك ètmek; صيقشدرمق sèkishdirmak.
 P.M. (post meridiem), *ad.* بعد الزوال bà'd-ez-zewāl. [yèrda-àvlamak.
 Poach, *v.n.* يساق يرده اولمق yassāk-
 Poacher, *s.* يساق يرده اولايان خرسز yassāk-yèrda-àvlayan-khìrsiz.
 Pock, *s.* چبان chibān.
 Pocket, *s.* جيب (jèb); —, *v.a.* جيبينه قومق jèbina-kòmak; — book, جيب جزدان jùzdān; — money, جيب خرجلغي jèb-khàrjighi.

Pock-marked, *a.* چيچڪ بوزق chèchek-
-bòzuk.

Pod, *s.* قابوق kàbuk; —, *v.n.* باغلامق
bāghlamak; —, *v.a.* قابوغنى صوبيمق
kàbughun-u-sòymak, چيقارمق
kàbukdan-chèkàrmak.

Poem, *s.* (short) غزل ghàzèl, (long)

Poesy, *s.* شعر shì“r. [قصيده kàssīdē.

Poet, *s.* شاعر shā“ir (*pl.* شعرا shù“arā).

Poetry, *s.* شعر shì“r.

Poignant, *a.* فنا fēna, اجى àji,
وجيع èlīm, كسكين kèsskin,
جگر سوز jìgher-sūz, vèjī.

Point, *s.* نقطه nòkta; بورون bōrun;
اوج ūj; ماده khūssūss, خصوص
māddé, باب bāb, امر èmir, كيفيت
kèyfiyyèt, نكته nùkté, دقيقه dākīka,
مطلب bàhss, مباحث mèbhàss,
ماتلاب màtlāb; درجه dèrjé, مرتبه mèrtébé,
راده rāddé, منزله mènzilé, كرته kèrté,
پرسه pèrèssé; (of the compass)
كرته kèrté, روزگار rùzghyār; —, *v.n.*
باقمق bàkmak, دونمك dùnmek;
پارمق ايله اشارت پارماكلا-ishāret-et;
—, *v.a.* طوغرلتمق dòghrultmak;
make a —, مخصوص ياپمق màkhsūss-
-yàpmak.

Point blank, *ad.* طوغرى dòghru; —
range, تام منزل tāmm-mènzil.

Pointed, *a.* سيورى sivri-ūjlu, سيورى
sivri; باقيور dòghrultmush; طوغرلمش
bākiyor; اشكار màkhsūss, مخصوص
āshikyār.

Poison, *s.* زهر zèhir, سم sèmm, اود òd
(öt), اغو àghu; —, *v.a.* زهرلمك

zèhirlémek, تسميم ا tèssmīm-et;
بوزمق bòzmaq, افساد ا ifsād-et.

Poke, *v.a.* صوقمق sòkmak, صوقوب
صوق sòkup - kàrishdirmak;
دورتتمك dùrtmek.

Poland, *s.* لهستان lèhisstān.

Pole, *s.* صيرق sèrīk; ديرك dīrēk;
سرن sèren; لهلو lèhli; قطب kùtb
(kùtub); التى بچوق ارشون àlti-bū-
chuk-ārshin; — star, قطب يلدزى
kùtub - yèldizi, تيمورقازق (dèmir)-
-kàzik, جدى jùdèyy.

Police, *s.* (matters of) امور ضبطيه ùmūri-
-zābtīyyé; —man, ضبطيه قواصى zāb-
tīyyé-kāwwāssi; — agent, ضبطيه
zābtīyyé-mè‘mūru.

Policy, *s.* تدبير tèdbīr, اصول ùssūl, روش
rèvish; سند sèned.

Polish, *a.* لهلو lèhli; —, *s.* لهجه lèhjé;
جلا jilā; تربيه tèrbīyyé; —, *v.a.* جلا
jilā-et, جلاويرمك jilā-vèrmek; تربيه ا
tèrbīyyé-et.

Polite, *a.* چلبى chèlébi, افندى èfèndi,
نوازشلو mùkrim, تربيه لو tèrbīyyé-li,
نوازيشلى nùwāzishli.

Political, *a.* امور ملكيه يه متعلق ùmūr-i-
-mīlkīyyéya-mùta“allik; — economy,
علم اداره ملكيه “ilmi-ìdārēi-mīlkīyyé.

Politically, *ad.* دولتجه dèvletjé.

Politician, *s.* امور ملكيه اشنا ùmūri-
-mīlkīyyé-āshinā. [-dèvlet.

Politics, *s.* علم تدبير دولت “ilmi-tèdbīrī-

Pollard, *s.* اينجه كيك injā-kèpek;
داللى هپ بود نمش اغاج dāllari-hèp-
-būdānmish-āghaj.

Pollute, *v.a.* مردار ا تنجيسا tènjīss-et, مردار
mürdār-et, پسا piss-et.

Poltroon, *s.* قورقاق kòrkak.

Poltroonery, *s.* قورقاقلىق kòrkaklik.

Polyanthus, *s.* چوقه چياچكى (chòha)-
-chìchèghi.

Pomegranate, *s.* نار nār, انار ènār.

Pommel, *s.* ايرقاشى èyēr-kāshi; —, *v.a.*
دوگمك dùghmek, اورمق wūrmak.

Pomp, *s.* طنطنه tàntana, دبدبه dèbdébé,
سلطنت sàltanāt.

Pond, *s.* گول ghyùl, حوض hàwuz.

Ponderous, *a.* اغر àghir, ثقيل sàkīl,
گران ghìrān.

Pontiff, *s.* امام imām, همام hùmām.

Pontoon, *s.* طومباز tòmbāz.

Pony, *s.* مدلى midilli.

Pool, *s.* گول ghyùl, حوض hàwuz.

Poop, *s.* اوصورق òssuruk, ضرطه zàrta;
(of a ship) قائره اوستى kāmara-ùsstu.

Poor, *a.* فقير fàkīr (*pl.* فقرا fukarā),
غريب يكيت (kàripīt); ضعيف zà'if
(*pl.* ضعفا zū'afā, the origin of the
French denomination of "Zouave,"
the *infantry* in Africa being called
"the poor," or "the weak," because
not able to afford themselves horses
to ride against the enemy); فنا fèna,
ايش يوق ish-yòk.

Poorly, *a.* كيفسىز kèyfsiz, مزجسىز
mizājsiz, خسته khāssta; —, *ad.*
فقيرجه fàkīrja; فنا fèna.

Pop, *v.n.* پاتلامق pàtlamak; اتلمق
àtlmak, فرلامق fīrlamak; —, *v.a.*
اتيوييرمك àtivèrmek; — in, *v.n.*

لاپ ايچروكيرمك òghramak; اوغرامق
lāp - ìchèri - ghirmek; — —, *v.a.*

ايچرو اتيوييرمك ìchèri - àtivèrmek;
— out, *v.n.* طيشارى اوغرامق dèshāri-

-òghramak; — —, *v.a.* سوندر بوييرمك
sùndurivèrmek; طيشارى قويوييرمك

dèshāri - kòyuvèrmek; — on, *v.a.*

كيوييرمك ghìyivèrmek; — off, *v.n.*

صاوشميوييرمك sàwushuvèrmek;

اولويوييرمك ùluvèrmek; — —, *v.a.*

چيقار يوييرمك chikàrivèrmek.

Poplar, *s.* قواق اغاجى kàwak-àghāji,
قواق kàwak.

Poppy, *s.* حشماش hàshhāsh; (wild)

كلينجك چياچكى ghèlinjik-chìchèghi.

Populace, *s.* عوام ناس "àwāmmi-nāss,
اياق طاقمى èssāfili-nāss, اياق
àyak-tàkimi.

Popular, *a.* مقبول عام màkbūlu-"āmm,
عوام پسند "àwāmm-pèssènd.

Populate, *v.a.* معمورا mà"mūr-et.

Population, *s.* اهالى àhālī, نفوس nūfūss.

Populous, *a.* معمور mà"mūr.

Porcelain, *s.* فغفور fāghfūr.

Porch, *s.* دهليز dèhlīz.

Porcupine, *s.* اوقلوكرپى òklu-kīrpi.

Pore, *s.* (*pl.* مسامات mèssāmmāt); —
over, *v.a.* دالمق dālmak, يك باقمق
pèk-bākmak.

Pork, *s.* طوكز اتى dònguz-èti (dòmuz),
لحم الخنزير làhm-'l-khènzīr.

Porous, *a.* مساماتلو mèssāmmātli.

Porphyry, *s.* سماقى sòmākī.

Porpoise, *s.* يونس بالغى yonuss-bàlighi.

Porringer, *s.* طوپراق تنجر tòprak-tènjéré.

Port, *s.* ليمان *līmān*; اسکله *isskèlé*;
لومبارکویا *lūmbar-kāpāghi*; لومبار
lūmbar; پورت شرابی *pòrt-shèrābi*.
Portable, *a.* طاشیهسی *khāfīf*, خفیف
تاشیهسی *tāshimassi-kòlay*.
Porte, *s.* پاشاقیونسی *bābi-“ālī*, باب عالی
pāsha-kāpissi; دولت علیه *dèvlèti-*
“àliyyé.
Porter, *s.* حامل *hāmmāl* (*hāmāl*);
کیچی *kāpizi*; سیاهار پیه صویبی *sīyāh-*
-ārpa-sūyu.
Porterage, *s.* حمللق *hāmmālik*.
Port-hole, *s.* لومبار دلیقی *lūmbar-dèlighi*.
Portico, *s.* کیچود هلیزی *kāpi-dèhlizi*.
Portion, *s.* پارچه *pārcha*, بلوک *būluk*,
جز *jūz*, قسم *kīssm*, قطع *kàt* “à;
حصه *hīssé*, پای *pāy*; سهم *sēhm*,
سهم *sēhīm*; قسمت *kīssmèt*; —,
— out, *v.a.* تاقسیم *tāksīm-et*, بولمک
būlmek; — off, *v.a.* ویروب *vīrup*,
دفع *hīsséssini - vèrup - dèf* “- et;
marriage —, جهاز *jihāz* (*chèhiz*),
اغراق *āghirlīk*.
Portmanteau, *s.* صندق *sāndīk*, چانطه
chānta. [صورت *sūrèt*.]
Portrait, *s.* رسم *rèssim*, تصویر *tāssvīr*,
Portrait-painter, *s.* تصویر رسامی *tāssvīr-*
-rèssāmi. [تصویر *tāvsīf-et*.]
Portray, *v.a.* رسم *rèssim-et*, توصیف *tūssīf*.
Position, *s.* موقع *mèvki* “; حال *hāl*.
Positive, *a.* صحیح *sāhīh*, صحیحاً علوم *sāhīhan-mā“lūm*,
محقق *mūhākkāk*; ایو بلور *īyi-bīlir*;
پک قوی سویلر *pèk-qūyī-sūyīler*;
عناد جی *“inādji*; مطلق *mūtlāk*.

Possess, *v.a.* مالک او *mālik-òl*, متملك او
mùtémèllīk-òl; — one's self of, ضبط
zābt-et, الکتورمک *èlé - ghètirmek*,
استکصال *isstihsāl - et*; whatever
possessed you? قنغی شیطاننه اویدک
(hānghī) - shèytāna - ūyduḡ, نه درلو
عقله خدمت ایتدک *nè-dūrlu-“ākla-*
-(hīzmet) - ètdīḡ; — ed, *p.p.* دلی
dèli, دیوانه *dīwānē*, مجنون *mèjnūn*.
Possessed, *a.* دلی *dèli*; تصرفنده اولان
tāssārrufīnda-òlan.
Possession, *s.* تصرف *tāssārruf*. [*-ilèyh*.]
Possessive case, مضاف الیه *mūzāfun-*
Possessor, *s.* صاحب *sāhib*; متصرف
mùtèssārrīf.
Possibility, *s.* امکان *imkyān*. [بلکه *bèlki*.]
Possible, *a.* ممکن *mūmkin*; — bly, *ad.*
Post, *s.* (wooden) دیرک *kāzīk*, قازق
dīrèk; (for letters) پوسته *pòssta*;
(for horses) منزل *mènzil*; (office)
پوست *pòsst*, موریت *mè‘mūrīyyet*,
سند *mèssnèd*, صدر *sādr*; (sentry)
قره غول *kàra-kòl*, قیره قول *kàra-kòl*, قول
kāraghol, نوباجی *nùbètji*; (place)
—, *v.a.* موقع *mèvki* “, یر *yèr*,
پوسته یه ویرمک *pòsstaya - vèrmek*; قومق
kòmāk, برامق *brākmāk*, تعیین *tā* “*yīn-et*; —, — up, *v.a.* (accounts)
یازمق *yāzmaq*, قیدا *kāyd-et*, دفتره
dèftèra-ghèchirmek; (per-
sons) یافته یه یازمق *yāftaya - yāzmaq*;
—, *v.n.* منزل سورمک *mènzil - sūrmek*,
منزل کتمک *mènzil - ghītmek*; — office,
پوسته خانه *pòssta - khānē*; — house,
منزلخانه *mènzil - khānē*; — master,

پوسٽه ساءُ موري pòssta - mè'mūru ;
 منزلجي mènzilji ; — — general,
 پوسٽه ناظري pòssta-nāziri, — horse,
 منزل بار کيري mènzil-(bèghiri).
 Postage, s. پوسٽه اجرتي pòssta-ùjrèti.
 Post-boy, s. سوري جي sùruju.
 Post-chaise, s. منزل عربي نسي mènzil-
 -"àrabassi. [èvlād-u-àhfād.
 Posterity, s. اولادو zùrriyyèt,
 Postilion, s. سوري جي sùruju.
 Postpone, v.a. تاخيراً tè'khīr-et, صکرديه
 سونگراي بر اقمق sòngraya-bràkmak. [hāshìyyé.
 Postscript, s. حاشيه کينار kènar,
 Pot, s. قاب kàb, قوانوس kàwanoss,
 برداق bàrdak ; حقه hòkka ; تستي
 tèssti ; کوپ kyùp ; تنجره tènjeré,
 صقسي (kàzan) ; flower —, قزغان
 sàksi ; —, v.a. قوانوسه باصمق kàwa-
 nossa - bàssmak ; صقسي يه دكمك
 sàksiya-dìkmek.
 Potash, s. پوتاس پوتاس pòtāss.
 Potassa, s. پوتاس پوتاس pòtāss.
 Potassium, s. پوتاسيوم پوتاسيوم pòtāssium.
 Potato, s. پيرالماسي yēr-èlmassi.
 Pot-bellied, a. قارنلو kàrnli.
 Potency, s. قوت کؤصت kùvvet.
 Potent, a. قوتلو کؤصتلي kùvvetli.
 Potentate, s. حڪمدار hùkmdār.
 Potential mood, s. صيغه اقتداريه sīgha'i-
 Potion, s. علاج "ilāj. [-iktidāriyyé.
 Pottage, s. چوربا chòrba ; لاپه làpa.
 Potter, s. چوملك جي chòmlekji ; —
 about, — over, بوش شيلرايله ايلنوب
 بوش شيلرايله ايلنوب بوش شيلرايله ايلنوب
 وقت کچورمك bòsh - shèylèr - ila -
 -èylènup-wàkit-ghèchirmek.

Poulterer, s. طاوقجي tàwukju.
 Poultice, s. لاپه اورمق làpa ; —, v.a. لاپه اورمق
 làpa-wùrmak.
 Poultry, s. طاوق tàwuk, طاوق ماوق
 tàwuk-màwuk.
 Pound, s. (weight) ليبره libra ; (Turkish
 = 2 $\frac{3}{4}$ avoirdupois) قيمه kìyyé (òkka) ;
 (sterling) ليبره lira ; (for cattle) اغل
 àghil ; —, v.a. دوكمك dùghmek,
 ازمك èzmek, دقا dàkk-et.
 Pour, v.a. دوكمك dùkmek, اقمق
 àkitmak ; —, v.n. سبل كبي ياغمق
 (sèl)-ghìbi-yàghmak ; سبل كبي اقمق
 (sèl)-ghìbi-àkmak.
 Pout, v.n. صوموتمق sòmutmak.
 Poverty, s. فقر fàkr, فاقه fāka, فقيرلق
 fàkīrlīk, فقرالق fàkarālīk, ضرورت
 zàrūrèt.
 Powder, s. توز غبار ghūbār ; (medi-
 cine) باروت سفوف sùfūf ; gun —, باروت
 bàrut ; —, v.a. توز سلكمك
 ùsstuna - tòz - sìlkmek ; توزا tòz-et,
 ازمك èzmek ; — horn, — flask,
 وزنه vèzné, باروت وزنه نسي
 bàrut-vèznéssi ; — mill, باروتخانه
 bārut-khānē ; — room, — magazine,
 جبخانه jèb-khānē.
 Power, s. زور zòr, قوت کؤصت kùvvet, قدرت
 kùdrèt, مكنت mīknèt, اقتدار iktidār ;
 دولت dèvlèt, حكومت hùkyūmèt ;
 نفون nūfūz ; تأثير tè'sīr ; حاسه hāsssa
 (pl. حواس hàwāss).
 Powerful, a. زورلو zòrlu, قوتلو کؤصتلي
 kùvvetli, مكنين کؤصتلي kùdrètli, قوي
 mèkīn, نفونلو nū-

- fūzlu, نافذالكلمتين nāfizu-'l-kèlimé-tèyn; مؤثر mù'èssir; سرت sèrt; all —, قدير kādīr. [-kūvveti-yòk.
- Powerless, *a.* هیچ بر قوتی یوق hìch-bìr-
- Powerlessness, *s.* هیچ بر قوتی اولمامقلق hìch-bìr-kūvveti-òlmamaklik.
- Pox, *s.* فرنگی fìrēngih.
- Practicable, *a.* ممکن mùmkin, یاپلور yàpılır; قوللانلور kùllānılır.
- Practice, *s.* دوام دواام tà'līm, دواام dēwām, مداومت mùdāvémet; عمل 'àmél; عملیات 'améliyāt; عادت 'ādèt; طبیبك مشتريباري tàbībing-mùshtèriléri; —, *v.a.* ایتتمک ètmek, یاپمق yàpmak; دوام ا دواام tà'līm-et, دوام ا dēwām-et; هکیملك hèkimlik-et.
- Praise, *s.* ستایش sètāyish, ثنا sènā, مدح mèdh, شکر shùkr; (to God) حمد hàmd, ثنا sènā-et, مدح mèdh-et, ستایش sètāyish-et; حمد ا hàmd-et, شکر shùkr-et. [mèbrūr.
- Praiseworthy, *a.* مبرور mèrzī; مرضی mērzī
- Prance, *v.n.* صچرامق òynamak, اوینامق
- Prawn, *s.* تکه tèké. [sèchramak.
- Praxis, *s.* تعلیم tà'līm.
- Pray, *v.n.* رجاء yàlvarmak, یالوارمق rijā-et, نیاز niyāz-et; دعا dù'ā-et; نماز قیلماق nāmāz-kīlmak.
- Prayer, *s.* رجاء rijā, نیاز niyāz; دعا dù'ā; (stated) نماز nāmāz, صلوات or صلوت sālāt.
- Prayer-book, *s.* دعا کتابی dù'ā-kitābi.
- Preach, *v.n.* وعظ wà'z-et.
- Preacher, واعظ vwā'iz. [meklik.
- Preaching, *s.* وعظ ایتتمکک wà'z-èt-
- Preamble, *s.* مقدمه mùkàddimé, دیباجه dībājé. [rèr.
- Precarious, *a.* غیر مقرر ghāyri-mùkār-
- Precaution, *s.* حذر hàzar, احتذار ihtizār, احتیاط ihtiyāt, انتباه intibāh; to take —, صاقنمق sàkinmak, كوز ghyüz-àchmak, حذرا hàzar-et, احتیاطلو بولنمق ihtiyātli-bülünmak, انتباه اوزره أو intibāh-üzéré-òl.
- Precede, *v.a. and n.* سبقتا sàbkāt-et; مسابقتا mùssābakāt-et; —ding, سابق sābik.
- Precedence, *s.* مسابقت mùssābakāt.
- Precedent, *s.* امثال èmsāl (*pl.*)
- Precept, *s.* قاعده kā'idé; نصیحت nāssihāt; ضرب مثل zārbi-mèssel.
- Preceptor, *s.* نصیحتچی nāssihātji, خواجه khoja.
- Precious, *a.* نای قیمت kīmètli, قیمتلو zī-kīmèt; عزیز 'azīz; — stone, جواهر jèvhèr (*pl.* جواهر jèwāhir); — rogue, كدكاو چاپقین ghèdiklichàpkin. [ورطه vārta.
- Precipice, *s.* یار yār, اوچروم ùchurum,
- Precipitate, *a.* —ly, *ad.* عجله ایله 'ajélé; 'ajélè-ila, علی العجله 'àle-'l-'ajélé; — retreat, رجعت قهقری rij'āti-kàhkarà; —, *s.* توز toz, چوکندی chùkundu; —, *v.a.* اشاغی اتمق àshàghi-àtmak; تعجیل ا tà'jīl-et; —, *v.n.* دیبه چوکمک dībè-chùkmeç; — things, — matters, عجله 'ajélé-
- Precipitation, *s.* عجله 'ajélé. [-et.
- Precise, *a.* (person) مراقلو mèrākli, اهل وقت èhli-dikkāt; (time, &c.)

تام tām, تمام tāmām; —, *v.a.*
تعمینا tà'yīn-et, تفریقا tēfrik-et,
مخصوص برینى كوسترمك mākhsūss-
-bīrini-ghyūsstermek.
Precision, *s.* مراق mērāk; دقت dik-
kāt; صحت sēhhāt.
Preclude, *v.a.* مانع او māni'-òl.
Precocious, *a.* وقتندن اول يتشمش
vwāktinden-ēvvēl-yētishmish.
Predecessor, *s.* سلف sēlef (*pl.* اسلاف
[ēsslāf]).
Predestination, *s.* قدر kàder. [ēsslāf).
Predicament, *s.* فنا حال fēnahāl.
Predicate, *s.* خبر khāber.
Predict, *v.a.* وقوعندن اول خبر ویرمك
wūkū'undan-ēvvēl-khāber-vērmek,
استخراج isstikhrāj-et.
Prediction, *s.* وقوعندن اول خبر ویرمك
wūkū'undan-ēvvēl-khāber-vērmek.
Predilection, *s.* میل mèyl. [lik.
Predispose, *v.a.* استعداد ویرمك
-dād-vērmek.
Predisposition, *s.* استعداد isstī'dād.
Predominant, *a.* غالب ghālib.
Predominate, *v.n.* غالب او ghālib-òl,
چوقا chòk-òl, زیاده او ziyādē-òl.
Preface, *s.* دیباجه mùkàddimé,
دیباجه dībājé; —, *v.n.* بسط مقدمه
-mùkàddimé-et. [tērfī'i-rùtbé-et.
Prefer, *v.a.* ترجیحا tērijih-et; ترفیع رتبه
ترجیح tērijih-et; ترفیع رتبه
ترجیح tērijih-et.
Preferable, *a.* مرجح mùrējjāh.
Preference, *s.* ترجیح tērijih.
Pregnancy, *s.* کبه لک ghèbélik.
Pregnant, *a.* کبه ghèbé, حامله hāmilé.
Prejudice, *s.* ضرر zàrar, فنالك fēnalik;
— against, سؤزن sū'izānn; — in

favour, حسن ظن hūssni-zānn; vul-
gar —, ظن باطل zānni-bātil; —,
v.a. ضرر zàrar-et; —, نهغه شی
zīhnina-shèy-kòmak.
Prelate, *s.* پستکوپوس pīsskoposs.
Premature, *a.* —ly, *ad.* وقتندن اول
wāktindān-ēvvēl, وقتی کلمدن wākti-
ghēlmadan.
Premeditate, *v.a.* دوشونوب قورمق
dūshunup-kūrmak, قصدا kās-sd-et;
—d, *p.p.* قصدی kās-sdī; —dly, *ad.*
قصدا kās-sdan, عمداً 'āmdan.
Premier, *s.* صدراعظم sādri-à'zām (sād-
razām), باش وکیل bāsh-vēkīl.
Premises, *s. pl.* او èv, دکان dūkkūyān
(dūkkēn), اوطه òda, باغچه bāghcha,
عرصه 'ārsa, یر yēr, حدود hūdūd;
(logic) مقدمه mùkàddimé (single),
مقدمتین mùkàddimétēyn (double),
مقدمات mùkàddimāt (several).
Premium, *s.* باش bāsh, کار kyār;
اجرت ùjrèt; مکافات mùkyāfāt;
شاکردیه اچجه سی shāghirdiyyé-āk-
chassi.
Preoccupy, *v.a.* نهغنی مشغول zīhnini-
-mēshghūl-et; —ied, *a.* نهغنی مشغول
zīhni-mēshghūl.
Preparation, *s.* تدارک tēdāruk (tēdārik,
pl. تدارکات tēdārikyāt); (compound)
ترکیب tērkīb.
Prepare, *v.n.* حاضرلنمق hāzirlanmak,
حاضر او hāzir-òl; —, *v.a.* حاضر
hāzir-et; — a table, صفره قورمق sōfra-
-kūrmak; (cook) یاپمق yāpmak,
پشورمک pīshirmek; (compound)

ترتیباً tērķīb-et; (arrange) ترتیباً
tèrtīb-et.

Preponderance, *s.* غلبه ghàlèbé.

Preponderate, *v.n.* غالباً ghālib-òl,
باصقین کلمک bàsskīn-ghèlmek.

Preposition, *s.* حرف جر hàrfi-jèrr, جار
jārr. [zābt-et.

Prepossess, *v.a.* کوکل ضبطاً ghyùngul-

Prepossession, *s.* عداوت mèyl; میل
“àdāvèt. [-mùghāyir.

Preposterous, *a.* عقله مغایر “àkla-

Prerogative, *s.* خاصه khāsssa.

Presage, *s.* علامت “àlāmèt, دلیل dèlīl;
علامت “àlāmèt-

ol, —, *v.a.* علامت او fāl; —, *v.a.*

اکلامتی dèlālèt-et; دلالتا

ànglamak (ànnamak), استخراجا iss-

tikhrāj-et. [bīh-et; ترتیباً tètīb-et.

Prescribe, *v.a.* امرأ èmr-et, تنبیهاً tèn-

Prescription, *s.* حکیم ترتیبی hèkim-tèr-

tībi, رچته rèchèta.

Presence, *s.* حضور hūzūr; وارلق vārīk,

هیچ بیوزلمامتی hīch - bòzulmamak,

عقلی باشنده اولمقلتی “àkli-bāshinda-òl,

فتور fètūr - bàshinda - òlmaklık; فتور

کتور مامکلیک fütūr-ghètirmamek; to

have, to be in possession of — of mind,

هیچ بیوزلمامتی hīch - bòzulmamak,

عقلی باشنده او “àkli-bāshinda-òl,

هیچ فتور کتور مامک hīch-fütūr-ghètir-

mamek.

Present, *a.* حاضر hāzir, وار vār, موجود

mèvjūd, بولنوش bülunur, بولنوش

bülunmush; شمدیکی shimdiki,

حالی hālī; —, *s.* هدیه hèdiyyé;

پیشکش pīshkèsh; عطیه “àtīyyé;

شمدیکی حال bākhshish; بخشش

shimdiki-hāl, شمدیکی وقت shim-

diki-wākit, شمدی shimdi, حال hāl;

at —, شمدیلک shimdilik, شمدی shimdi,

الشحال èl-hāl, الان èl-ān,

عرضاً “àrz-et, حالا hālā;

—, *v.a.* ابرازا ìbrāz-et, تقدیم

tàkdīm-et; طوغرلتمق ghyùsstermek;

دوغرلتمق dōghrultmak; — arms!

نشانال sèlām-dūr; present!

نشانال nīshān-āl. [dīm, ابراز ìbrāz.

Presentation, *s.* عرض “àrz, تقدیم

tàk-

Presently, *ad.* شمدی shimdi, همان

برازدن bìr-

àzdan. [mùhāfaza.

Preservation, *s.* حفظ hīfz; محافظه

Preserve, *s.* چل تاتلو tàtli, رچل rèchel,

شکرلمه shèkerlémé; ترشی tūrshu;

—, *v.a.* قورولق kòruluk, قورو

kòrumak, صقلامتی sàklamak,

صیانتا vikāyé-et, حفظ hīfz-et,

محافظة mùhāfaza-et;

رچلنی یاپمتی rèchelini-yàpmak;

ترشیسنی یاپمتی tūrshusunu-yàpmak;

—, *v.n.* رچل او rèchel-òl;

ترشی او tūrshu-òl. [-èden-kimèssné.

Preserver, *s.* حفظ ایدن کمنه hīfz-

Preside, *v.n.* ریاستا riyāssèt-et;

باشده او bàshda-òl. [سر sèr.

President, *s.* رئیس rè'iss; باش bàsh,

Presidentship, *s.* ریاست riyāssèt.

Press, *s.* باصمه دستکاهی bàssma-dèsst-

ghyāhi; منکنه mènghéné;

جندره jèndéré, باصتی bàsski;

طولاب dòlap, باصمه چیلر اصنافی bàss-

yük; یوک

majîlar-èssnâfi; غزته لار ghàzètalar;
 زوراکى عسکر توپلایان قول zòràki-
 "àssker-tòplayan-kòl; —, *v.a.* صیقماق
 sîkmak; باصماق bàssmak; صیقشدرماق
 sîkishdirmak; تصیقماق tâzyîk-et,
 زوراکى جبارا jèbr-et, اجبارا ijbar-et;
 زوراکى عسکر یازماق zòràki-
 "àssker-yâzmaq.

Pressure, *s.* صیقش sîkish, باصش bàss-
 ish; صیقى sîki, باصقى bàsski; زور
 zòr, تصیق tâzyîk.

Pretence, *s.* کونسترش bāhānē;
 گھیسستریش, تقلید tàklîd, یلان yalân.

Preterite, *s.* فعل ماضى fili-māzi.

Pretext, *s.* بهانه bāhānē; وسیله vèssilē.

Pretty, *a.* کوزل ghyùzèl, دلبر dilbèr,
 حسنلو hùssnlu; —, *ad.* اپ ایوجه
 èp-iyija, اولدقجه òldukja,
 چوقجه chòkja, کرکی کبی ghèrèghi-ghìbi;
 — well, ایوجه iyija, اولدقجه ایو òldukja-
 -iyi.

Prevail, *v.n.* غالب او ghālib-òl; —
 with, — upon, راضى rāzi-et,
 گھینگولونو ا ghyùngulunu-et (ghyùnunu-

Prevalent, *a.* جارى jāri. [-et).

Prevent, *v.a.* منع مèn " -et.

Preventable, *a.* منعی ممکن mèn "i-

Prevention, *s.* منع مèn ". [-mùmkîn.

Preventive, *s.* مانع māni ".

Previous, *a.* اولكى èvvelki, مقدمكى
 mùkàddemki, اسكى èsski.

Previously, *ad.* اول اسکیدن èsskidan, اول
 èvvel, مقدمما mùkàddem, مقدمما
 mùkàddema, اول امرده èvvèli-èmirdé,
 اولا èvvéla.

Prey, *s.* او àv, شکار shìkyār, صید

sàyd; طعمه tà "ma; — upon, *v.a.*
 طوتمق yemek; اولامق àvlamak, طوتمق
 tûtmaq, صیدا sayd-et, شکارا shìkyār-
 -et; beast of —, بیوتیجی حیوان
 yèrtijî-hâywân.

Price, *s.* بها bāhā, فیأت fi'ât; high —,
 طولغون فیأت àghir-fi'ât, اغر فیأت
 dòlghun-fi'ât; low —, دون بها dūn-
 -bāhā, اھون بها èhvèn-bāhā; fixed —,
 مقطوع کسلمش بها kèssilmish-bāhā,
 نرخ فیأت màktū " -fi'ât; assize —,
 ناركھ میری فیأتی mîrî-fi'ati; — of
 blood, خونبھا diyyet, دیت khūn-
 -bāhā.

Prick, *s.* دیکن dikèn, خار khār; سک
 sik, الت تناسل āleti-
 -tènāssul; ایکنه یاراسی ighnē-yārassi;
 —, *v.a.* سیوری شی ایله یاردا sivrî-shèy-
 -ila-yàra-et; —, *v.n.* باتمق bātmak;
 — up one's ears, قولاق دیکمک kùlāk-
 dikmek.

Prickle, *s.* دیکن dikèn, خار khār.

Pride, *s.* کبر kibr (kibir), نخوت
 nàkhvèt, تکبر tèkèbbur, تعظم
 tà "àzzum; افتخار fàkhr; افتخار
 iftikhār; — one's self in, *v.n.* افتخارا
 iftikhār-et, مراق ایدنمک mèrāk-
 èdinmek.

Priest, *s.* امام imām; پاپاس pāpass, رهبان
 rùhbān, کشیش kèshîsh; خھام
 khàkhām.

Prime, *a.* اعلا à "là, على الاعلا àliyyu-
 -l-à "là, باشدن باش bāshdan-bāsh;
 اعظم à "zām, باش bāsh, اول èvvel;
 الكعلاسى èng-
 àsslî; —, *s.* اصلى

- à "lāssi; — of youth, عذفوان شبا ببت àghzlamak, اغزلامق àghzlamak, يملمك yèmlémek; لقردى لقردى àghzlamak, اوكرتمك àkirtmek; قفنا قفنا kàfā - kurdukmak; بويانك بويانك bōyaning - àsstarini-wūrmak; — one's-self, قفاقورمق kàfā-kūrmak.
- Primer, s. الف با جزئی èlif-bé-jüz'u.
- Priming, s. اغزوتى àghz-òtu; يملمه يملمه yèmlémé; بوياء استارى bōya-àsstari; — horn, وزنه vèzné.
- Prince, s. شهزاده shèhzādé; برنجى برنجى biringi-rùtbé-bèghi.
- Principal, a. باش bāsh, بيوك biyuk, انا àna, اصل àssl; —, s. سرمايه سرمايه sèrmāyé, رأس المال rè'ssu - l - māl; اصل مال صاحبي اصل مال صاحبي sèrkèrdé; اصل مصلحت صاحبي اصل مصلحت صاحبي àssl-māl-sāhibi; [-mèmlékèt.
- Principality, s. بلك مملكت bèghlik-
- Principle, s. اساس èssāss, تمل tèmél; مادهء اصلية مادهء اصلية mùddè'i - àssliyyé; عقيدة "àkīdè; قاعدة kà'idé; —s, s. pl. اصول ùssūl; اوليات èvvèliyyāt; ارکان èrkyān; استقامت استقامت àkā'id; انصاف ànsāf; عقائد èstikāmet; good —, استقامت èstikāmet; bad —, شقاوت shākāvèt.
- Print, s. باصمه bāssma; —, v.a. باصمق باصمق bāssmak, طبع tab" - et; —ing-office, مطبعه مطبعه bāssma - khāné, باصمه خانه mātba"à, مطبع mātba".
- Printer, s. باصمه جى bāssmaji.
- Prison, s. زندان zindān, حبس hābss,

- حبسخانه hābss-khāné, محبس mähbèss.
- Prisoner, s. محبوس (hāpiss), محبوس mähbūss; — of war, اسير èssir (yèssir). [ghizlilik.
- Privacy, s. خلوت khàlvèt; كيزلوك كيزلوك khizluluk.
- Private, a. عاى bāyaghi, "ādī; خاص khāsss; كيزلو ghizli, صاقلو sākli, مخفى khāfī, مخفى mākhi; — person, عوام ناسدن برى èwāmmi - nāssdan-biri; —, s. اسكر نغرى àssker-nèféri; عورت يرى èdeb-yèri, عورت يرى èvret-yèri.
- Privateer, s. چنگه ماؤون بازرگان كه ميسى چنگه ماؤون بازرگان كه ميسى jènghe-mè'zūn-bāzirghyān-ghèmissi.
- Privately, ad. كيزلو ghizli.
- Privilege, s. امتياز imtiyāz, ماؤونيت ماؤونيت mè'zūniyyèt.
- Privy, a. خاص khāsss; محرم mahrēm, كنف khāberdār; —, s. كنف khāberdār, ممشا mēmshā, ابدستخانه àbdesst-khāné.
- Prize, s. قزانله جق شى kàzānilajak-shèy, قزانلان شى kàzānilan - shèy; مكافات mùkyāfāt; —, v.a. عزيز èziz, طوتمق àziz-tùtmak; — open, سيورى برشى صوتوب اچمق èjzu-sivri-bir-shèy-sòkup-àchmak.
- Prize-fighter, s. پهلوان pèhluwān.
- Probable, a. محتمل mùhtèmil, احتمال ihtimāl; —bly, ad. احتمال ihtimāl, احتمالاً ihtimālan; —bility, s. احتمال ihtimāl.
- Probably, ad. غالباً ghālbā. [ihtimāl.
- Probe, s. ميل mil, اسقنديل èsskāndil;

—, *v.a.* اسقندیل ا یوقلامق yòklamak, اسکندیل ا
 isskàndil-et, میل صوقمتی mīl-sòkmak.
 Probity, *s.* استقامت isstikāmet, طوغریلق
 dòghruluk, راستی rāsstī.
 Problem, *s.* دعوی عملی dà“wàyi-“āmēlī.
 Problematic, *a.* شیبه لو shùphēli.
 Proboscis, *s.* خرطوم khòrtūm.
 Proceed, *v.n.* چیقماق chikmak, حاصل او
 hāssil-òl, ترتب ا nesh‘èt-et, ترتب ا
 tètettub-et, لازم کلمک lāzim-ghèlmek;
 الت طرفنی سویلمک Alt-tàrafini-sù-
 wèylémek; کچمک ghèchmek; ایلرو
 iléri-ghitmek. [*pl.* دعا dà“wà.
 Proceeding, *s.* معامله mù“āmélé; —*s.*
 Proceeds, *s. pl.* حاصلات hāssilāt.
 Process, *s.* اصول ùssūl; اعمال i“māl;
 دعا dà“wà. [نشئت nesh‘èt.
 Procession, *s.* الای àlay; حصول hùssūl,
 Proclaim, *v.n.* ندا nīdā-et, اعلان i“lān-
 Proclamation, *s.* اعلان i“lān. [-et.
 Procrastinate, *v.n.* ایشنی صکر دیه براقمق
 ishini-sòngraya-brākmak.
 Procrastination, *s.* تأخر tà‘akhkhur.
 Procreator, *s.* مولد mùwèllid.
 Procure, *v.a.* بولمق bûlmak, المق àlmak,
 حاصل ا èla - ghètirmek, الکتورمک
 hāssil-et, تحصیل ا tàhsil-et, استکصال ا
 isstihāl-et.
 Prodigal, *a.* مسرف mùssrif; بذول bèzūl;
 —ity, *s.* اسراف issrāf; مبدولیت
 mèbzūliyyèt. [بیوق chòk.
 Prodigious, *a.* عجیب ‘àjīb; بیوک
 Prodigy, *s.* معجزه mù“jizé.
 Produce, *v.a.* حاصل ا hāssil-et, ویرمک
 vèrmek; احضار ا ihzār-et, چیقارمق

chikàrmak, کوسترمک ghyùsstèrmek,
 ابراز ا mèydāna-kòmak, میدانہ قومق
 ibrāz-et; اشهاد ا ishhad-et; —, *s.*
 حاصلات hāssilāt (*pl.*); ثمره sèmeré;
 ایراد irād; محصول màhsūl.
 Product, *s.* محصول màhsūl.
 Production, *s.* حصول hùssūl; اثر èsser.
 Profane, *a.* دینه غیر متعلق “ādī; عادی
 dīnē - ghayri - mùta“àllik; مقتضای
 mùktāzāyi-diyānèta-
 mūghāyir-òlan; —, *v.a.* مبارک نسنه
 حقنده مغایر احترام اوضاعه مباشرت ا
 mùbārek-nèssnē-hàkkinda-mūghāyiri-
 -ihtirām-èvzā“a-mùbāshéret-et.
 Profess, *v.a.* علماً اقرار ا “alénen-ikrār-et,
 صاتمق dà“wāssinda - òl, دعواسنده او
 sàtmak; مدرسلک ا mùdèrrisslik-et,
 تدریسيله مشغول او tèdrissila - mèsh-
 ghūl-òl.
 Profession, *s.* اقرار علنی ikrār-“alēnī;
 مشغولیت dà“wà, ادعا iddi“ā; صنعت
 mèshghūliyyèt, حرفت hīrfèt, معلم mù
 sàn“àt. [khòja, mù“àllim.
 Professor, *s.* مدرس mùdèrriss; خواجه
 Proficiency, *s.* مهارت màhārèt.
 Proficient, *a.* ماهر màhir.
 Profile, *s.* رسم مسنم rèssmi-mùssènnem;
 یان باقشی رسمی yàn-bākishi-rèssmi.
 Profit, *s.* کار kyār, قزانج kàzànj;
 فائده fā‘idé, نفع nèf“àt; منفعت mènfa“àt;
 —, *v.n.* قزانمق kyār-et, کار ا kàzan-
 mak, انتفاع ا intifā“et, فائده کورمک
 fā‘idé-ghyàrmek, فائده مند او fā‘idé-
 mēnd-òl; —, *v.a.* کار ویرمک kyār-
 -vèrmek, فائده ویرمک fā‘idé-vèrmek,

fā'idé - et, فائده او fā'idé - òl,
 فائده سی او fā'idéssi-òl, فائده لو او fā'i-
 déli-òl.

Profligacy, *s.* چا پقیمنلق chāpkinlīk, فسق
 و فحور fīssk-u-fūjūr, سفاهت sēfāhāt.

Profligate, *a.* چا پقیمین chāpkin, سفیه
 sēfih, فاسق fāssīk, فاجر fājir.

Profound, *a.* درین dērīn, عمیق ‘āmīk;
 —ly learned, متبحر mùtébāhhir.

Profoundness, Profundity, *s.* درینک
 dērīnlīk.

Profuse, *a.* بول bòl, غنی ghānī; مسرف
 mùssrif; بذول bèzūl.

Profusion, *s.* چوقلق chòkluk.

Progenitor, *s.* جد jèdd.

Progeny, *s.* ذریت zūriyyèt.

Prognostic, *s.* علامت ‘ālāmèt.

Programme, *s.* لائحہ lā'ihā.

Progress, *s.* ایلرولیش ilériléyish; ترقی
 tērākki; —, *v.n.* ایلرولمک ilerilé-
 mek, گتمک ghītmek.

Prohibit, *v.a.* یساق! yāssāk-et, ممنوع
 mēmnū'-et, نهی nēhy-et.

Prohibition, *s.* یساق yāssāk; نهی nēhy.

Project, *s.* تصور tàssāvur, مطالعه mù-
 tāla'ā; —, *v.a.* تصورًا tàssāvur-et,
 مطالعه mùtāla'ā-et; اتمق ātmak,
 اتمق رسی ātmak-rēmy-et; انداخت āndākht-et,
 ایتمک ètmek; —, *v.n.* چیقمق chīqmaq,
 ایلرولمک iléri-ghèlmek, اوزامق ūzāmaq.

Projectile, *s.* جسم مرمی jīssmi-mērmī.

Prolific, *a.* برکتلو bèrēkētli; یدی ویرن
 yēdi-vēren; مشمر mùssmir, محصولدار
 māhsūldār.

Prolix, *a.* اوزون ūzun, مفصل mūfāssāl.

Prologue, *s.* مقدمه mùkkāddimé.

Prolong, *v.a.* اوزاتمق ūzātmak, مدد
 mèdd-et, استقامتی اوزره اخراج īssti-
 kāmēti-ūzērē-īkhrāj-et.

Promenade, *s.* سیر sēyr, سیر و تماشا sēyr-
 -u-tāmāshā; مسیر sēyr-yēri, مسیره
 mēssiré, مسیره کاه mēssiréghyāh, مسیر
 mēssir; —, *v.n.* کزیمک ghēzmek,
 طولاشمق dōlashmak; —, *v.a.*
 طولاشدرمق ghēzdirmek, طولاشدیرمک
 dōlāshdirmek.

Promiscuous, *a.* قارشق kārīshīk.

Promise, *s.* سوز sūz, وعد vād; —, *v.a.*
 سوز ویرمک sūz-vērmek, وعد vād-et;
 —, *v.n.* کورنمک ghyūrunmek, امید
 ūmīd-vērmek.

Promontory, *s.* بورون būrun.

Promote, *v.a.* رتبہ ویرمک rùtbé-vērmek,
 ترفیع رتبہ tērfī'i-rùtbé-et; یاردم
 yārdim-et, معاونت mū'āvenèt-et,
 ایلرولتمک ilérilètmek.

Promotion, *s.* ترفیع رتبہ tērfī'i-rùtbé.

Prompt, *a.* چابک chābīk, تیز tīz
 (tēz), سریع sērī'atli, سرعتلو sūr'atli,
 —, *v.a.* عقلندش قومق 'āklīna-shēy-
 -kōmak; لکردی او کزتمک lākirdi-
 ūghrètmek, تعلیم tā'līm-et.

Promptitude, *s.* چابکلک chābīklīk.

Promulgate, *v.a.* اعلان ī'lān-et, نشر
 nēshr-et, یایمق yāymak.

Prone, *a.* میال mèyyāl, مستعد mùss-
 tā'idd; یوزی قوین yūzu-kōyun.

Pronoun, *s.* ضمیر zāmīr.

Pronounce, *v.a.* تلفظ tēlāffuz - et;

اغزہ المق *aghza-àlmak*, قالہ المق *kāla-àlmak*, تفوہا *tèfèvvuh-et*.
 Pronunciation, s. تلفظ *tèlāffuz*.
 Proof, s. اثبات *issbāt*, سند *sèned*, فرقان *bùrhān*, برهان *bùrhān*, حجج *hùjjèt*, فرقان *fìrkān*, سلطان *sùltān*, دليل *dèlīl*; شاهد *shāhid*; امتحان *ìmtihān*, قوام *kārār*, قرار *kārār*, تجربه *tèjrubé*; تصحيح *tàsshīh* ايچون باصلان صحيفه *ichin - bàssīlan - sàhīfè*; رسماً *rèssmīng-ilk - bàssīlan - nùsskhalari*; —, a. قبول *kābūl-ètmāz*, تام قرار *tāmm-kārār*; طيانور *dāyānir*, قورقمز *kòrk māz*.
 Prop, s. طيقاق *dāyāq*, دستك *dèsstek*, پاينده *pāyèndé*; —, v.a. دستك اورمق *dèsstek - wùrmak*, طوتدرمق *tùtdurmak*; طوتمق *tùtmak*.
 Propagate, v.a. اولاد يتشدرمك *èvlād-yètishdirmek*, چوچق ياپمق *chòjuk-yàpmak*; ياورى ياپمق *yāvri-yàpmak*; تورتتمك *tùrtetmek*; نشر *nèshr-et*, ياپمق *yàymak*. [نشر *nèshr*.]
 Propagation, s. ايلاد *ilād*; تولد *tèvellud*;
 Propel, v.a. يوروتتمك *yùrutmek*, سوقا *sòvka-et*, سورتتمك *tàhrīk-et*, تحريك *tàhrīk-et*.
 Propensity, s. ميل *mèyl*. [سورتمك *sùrmek*.]
 Proper, a. لايق *mùnāssib*, مناسب *mùnāssib*, لايق *lāyīk*, سزا *sèzā*, شايان *shāyān*; شايسته *shāyèssté*, جسمبان *jùssbān*; كندى *kèndi* or كندو *èrbāb*, ارباب *èrbāb*, اهل *èhl*, اصل *àssl*, اصل كندى *àssl-kèndi*, ذاتى *zātī*; خاص *khāsss*.
 Property, s. مال *māl*, منال *mènāl*, واريت *vāriyyèt*; خاصه *khāsssa*.

Prophecy, s. پيغمبر طرفندن و بيريلان خبير *pèy-ghāmbèr-tàrafīndan-vèrilēn-khābèr*.
 Prophecy, v.n. خبر ملههه اخبارا *khābèri - mùlhèmi - ìkhbār - et*, الهام طريقيله ناسه غائبدين خبر و بيرمك *ilhām - tàrikīla-nāssa - ghā'ibdan - khābèr - vèrmek*, پيغمبرلكا *pèy-ghāmbèrlik-et*; مستقبلدن بحثله قطعيا *mùsstākbedan - bàhssla - kāt'ìyyan-hùkm-et*.
 Prophet, s. رسول *pèyghāmbèr*, پيغمبر *pèyghāmbèr*, رسل *rèssūl*, نبي *nèbī*. [فكاتيني-تاهسيل-*fakātini-tàhsīl-et*.]
 Propitiate, v.a. شفقتنى تحصيلا *shè-shèftinī-tahsīlā*.
 Propitious, a. مساعد *mùssā'id*.
 Proportion, s. تناسب *nissbèt*; تناسب *tènāssub*; ربيع متناسبه *rule of — èrbā'i - mùtènāssébé*; —, v.a. اوزره تقسيم *tènāssub-ùzèrè-tàksīm-et*; نسبتند ياپمق *nissbètinda-yàpmak*.
 Proportionate, a. متناسب *mùtènāssib*.
 Proposal, s. تكليف *tèklīf*.
 Propose, v.a. تكليف *tèklīf-et*; —, v.n. نيت *nìyyèt-et*, قورمق *kùrmak*; ديمك *dèmek*, سويلمك *sùwèylémek*; طالب او *tālib-òl*, عرضا *èrz-et*, كندى *kèndini*.
 Proposition, s. قول *kāvl*, دعوى *dā'wā*, قول *kāvl*, سوز *sùz*, لکردى *làkirdi*; قضيه *kāzìyyé*.
 Propound, v.a. درميان *dèr-mèyān-et*, بيان *bèyān-et*, بسطا *bāsst-et*.
 Proprietor, m. Proprietress, f. s. مال *māl*, ملك *mùlk*, صاحبى *sāhibi*; ملك *mùlk*, صاحبى *sāhibi*; صاحب *sāhib*.
 Propriety, s. مناسبيت *mùnāssébèt*.

Prorogation, *s.* تعطيل tà“tîl.
 Prorogue, *v.a.* تعطيل tà“til-et.
 Prosaic, *a.* منشور mènssūr; ثقلت وپرر
 Prose, نشر nèssr (nèssir). [sîklet-vèrir.
 Prosecute, *v.a.* مجرمه دعوى اچمق mùj-
 rima - dà“wà - àchmak, دعواجى او
 dà“wàjî-òl; دواما dèwām-et.
 Prosecution, *v.a.* دعوا اچمق dà“wa-
 àchmaklik.
 Prosecutor, *s.* جنحه دعوا سنده مدعى اولان
 جُنْهه jùnha - dà“wassinda - mùddà“i -
 òlan-àdam. [dànmé.
 Proselyte, *s.* دونهه mùhtédî, مهتدى
 Prosody, *s.* عروض “àrüz.
 Prospect, *s.* نظارت nàzārèt; اميد
 ùmîd, مأمول mè“mül.
 Prospectus, *s.* اعلاننامه ì“làn-nāmé.
 Prosper, *v.n.* فلاح بولمق fèlâh-bûlmak,
 ايشى طوغرى كتمك ìshi-dòghru-
 -ghîtmek, ايشى يولنده او ìshi-yòlunda-
 òl.
 Prosperity, *s.* دولت dèvlèt, اقبال ìkbâl.
 Prosperous, *a.* صاحب دولت و اقبال
 sâhibi - dèvlet - vé-ìkbâl; مساعد
 mùssâ“id.
 Prostitute, *s.* فاحشه fâhishé, صوقاق
 سوكاك sòkak-(òrosspossu); —, *v.a.*
 فاحشه كى راست كلنه راما fâhishé-
 ghîbi-ràsst-ghèlêna-râm-et; — one’s
 self, فاحشه لك او fâhishé-òl, فاحشه لك
 fâhishélik-et.
 Prostitution, *s.* فاحشه لك fâhishélik.
 Prostrate, *a.* يوزى قوين yùzu-kòyun;
 —, *v.a.* چارپمق yîkmak, يره چارپمق
 yèra - chàrpmak; قوتنى كسمك

كدره بوغمق kùvvètini - kèssmek;
 كدیره بوغمق kèdéra-bòghmak.
 Prostration, *s.* يره اتمق yèra-àtmaklik;
 مجالسزلك mèjâlsizlik.
 Protect, *v.a.* حفاظا hâfz-et, محافظه
 mûhâfaza - et, حمايه himâyé - et,
 ارقه او àrka-òl, صيانتا sîyânèt-et;
 تصحبا tàssâhhub-et. [hîmâyé.
 Protection, *s.* محافظه mûhâfaza; حمايه
 Protector, *s.* حافظا hâfiz, محافظ mûhâfiz;
 حامى hāmī; ارقه àrka; محافظه mähfaza.
 Pro tem., *ad.* موقتاً mùwàkkatan.
 Protest, *s.* پروتستو pròtèssto; —, *v.n.*
 پروتستو ويرمك pròtèssto - vèrmek;
 ادعا ا yèmmîn-et; —, *v.a.* ادعا ìddi“â-
 -et, قويا بيان ا kàviyyan - bèyân-et;
 پروتستو pròtèssto-et.
 Protestant, *a.* پروتستانت pròtesstânt;
 —, *s.* پروتستانت pròtesstânt.
 Protestantism, *s.* پروتستانتلق pròtes-
 Protocol, *s.* مضبطه màzbata. [tântlik.
 Protract, *v.a.* اوزاتمق ùzâtmak, تمديد
 tèmîdîd-et; رسم rèssm-et.
 Proud, *s.* كبرلو kibirli, متكبر mùté-
 kèbbir, فضول fâdûl (fòdul), فرعون
 fir“âvn; مفتخر mùftâkhîr.
 Prove, *v.a.* اثباتا ìssbât-et; —, *v.n.*
 چيقيمق chîkmak. [-sâman.
 Provender, *v.a.* اوت اريه صمان òt-àrpa-
 Proverb, *s.* ضرب مثل zârbi-mèssel,
 لقردى làkirdi.
 Proverbial, *a.* ضرب مثل حكمنه كيرمش
 zârbi-mèssel-hùkmuna-ghîrmish.
 Provide, *v.a.* تدارك ا tèdârük-et(-rik);
 ترتيبا tèrtîb-et; ويرمك vèrmek;

— for, *v.n.* تاعيشنى ويرمك tà'āyushunu - vèrmek, حوائجنى ويرمك hāwā'ijini - vèrmek, باقمق bākmaq, خدمت بولمق bèsslémek; خدمت بولمق khèdmet - bülmaq, خدمتته سوقمق khèdméta-sòkmaq; — ded that, شو بشرط انكه shū - shàrtla - ki, بشرط انكه bì-shàrti-ān-ki.

Providence, *s.* عاقبت انديشلك "ākibet-èndīshlik, بصيرت "ākl, عقل bāssīret; الله Allāh, حق تعالى hākk-tà'ālā; رزاق rèzzāk, حافظ hāfiz, عناييت pèrvèrdighyār; پيرو كمار "ināyet, مرحمت ihsān, احسان mèrhāmet. [ایش ish.

Province, *s.* ايالت èyālèt; وظيفه wāzifé, Provision, *s.* تدارك tēdāruk (-ik); شرط èkmeq, نانپاره nān-pārē; شرط shàrt; — *s. pl.* ذخيره zākhīrē (*pl.* ذخائر zākhā'ir).

Proviso, *s.* شرط shàrt. [irāss.

Provocation, *s.* ايراث iğhzāb; ايراث

Provoke, *v.a.* دارلتمق kizdirmaq, دارلتمق dāriltmaq; سبب او irāss-et, سبب او sēbeb-òl.

Proximity, *s.* قرب kurb, جوار jiwār.

Proxy, *s.* وكيل vèkīl; وكالتنامه vèkyālet-nāmé. [بصيرتلو bāssīrètli.

Prudent, *a.* عاقل "ākīl, عقلاو "ākīli,

Prune, *s.* قورو اريك kuru-èrik; —, *v.a.* بودامق būdamaq.

Prussia, *s.* پروسيا دولتي Prūssia-dèvleti.

Prussian, *s. and a.* پروسيالو Prūssiali.

Puberty, *s.* بلوغ bülūgh.

Public, *a.* علمنى "alēnī; رسمى rèssmī;

بكللك "ümūmī; ميرى mīrī, عمومى bèghlik; عامره "āmīrē; معموره mà'mūrē; خاص khāss; — paper, غزته ghazèta; — house, ميخانه mèy-khānē, لوقانده lòkànda; — service, دولت خدمتى dèvlet-khèdméti (hiz-); —, *s.* عالم "ālem, ناس nāss, خلق khālk, اورته لى òrtalīk; جمهور jūmhūr.

Publican, *s.* ميخانه جى mèy-khānēji.

Publication, *s.* نشر nèshr.

Public-house, *s.* ميخانه mey-khānē.

Publish, *v.a.* اعلان "lān-et, نشر nèshr-et; باصمق bāssmaq, طبع tàb'-et, طبع وتهمثيلا tàb'-u-tèmsīl-et.

Publisher, *s.* كتابجى kitābjī.

Puddle, *s.* كول ghyūl; — about, *v.n.* چامورلردا كزىمك chāmūrlarda-ghèzinmek. [صاچمه sàchma.

Puerile, *a.* چوجقلىق chòjyukluk, عبث

Pugilism, *s.* مشته غوغاسى تعليمى صنعتى mùsheta-kāwghassi-tà'limi-sàn'āti.

Pugilist, *s.* مشته غوغاسيجى mùsheté-kāwghassiji.

Puke, *v.n.* قوسمق kūssmaq, قى كتورمق kày-ghètirmek, استفراغ isstifrāgh-et.

Pull, *s.* چكش chèkish; —, *v.a.* چكمك chèkmeq;

— back, *v.a.* كيرو چكمك ghèri-chèkmeq; —, *v.n.* كيرو چكلمك ghèri-chèkilmek;

— down, يقمق yìkmaq, دوشرمك hèdm - et;

— in, ايچرو چكمك dūshurmeq; — off, چيقارمق ìchèri-chèkmeq;

— اندر مڪ chikārmak, طيشارى kòpārmak; — out, سوكمك dīshāri - chèkmeq;

سوكمك dīshāri - chèkmeq;

sùkmek, چيقارمق chikàrmak; —
 up, *v.a.* سوکمهک sùkmek, چيقارمق
 chikàrmak; ضابطه کوترمک zābita-
 ghyùturmek; — —, *v.n.* دورمق
 dūrmak. [بيومش پليج biyumush-pilij.
 Pullet, *s.* کنج طاوق ghènj - tàwuk,
 Pulley, *s.* مقره makara. [ghera-mènsüb.
 Pulmonary, *a.* اق جکره منسوب àk-jì-
 Pulp, *s.* ميوه نك اتی mèyvénìng-èti;
 لاپه كبی هیئت làpa-ghìbi-hèy'èt.
 Pulpit, *s.* كرسي kyürsi, منبر minber.
 Pulsate, *v.n.* نبض كبی اورمق nàbz-ghìbi-
 -wùrmak. [-hàrékèti.
 Pulsation, *s.* نبضك حرکتی nàbzín-
 Pulse, *s.* نبض nàbz; حبوبات hùbūbāt.
 Pulverize, *v.a.* توزا tòz-et, سحقا sàhk-
 -et, ازمهک èzmek. [-tàshi.
 Pumice-stone, *s.* سونكر طاشی sùngher-
 Pump, *s.* طلومبه tulumba; اینجه قوندره
 ìnja - kùndura; —, *v.a.* طلومبه
 ایشلتمک tulumba-ìshlètmek; طلومبه
 ايله چكمهک tulumba-ila-chekmek (or
 اغزندن لقردی قاپمق, المق àlmak),
 àghzindan-làkirdi-kàpmak.
 Pumpkin, *s.* قباق kàbak.
 Pun, *s.* مضمون màzmùn; —, *v.n.*
 مضمون سویلمهک màzmùn-sùwèylé-
 mek.
 Punctual, *a.* وقتيله کلان wàktìla-ghèlan.
 Punctuality, *s.* وقتيله کلمکلك wàktìla-
 -gèlmeklik. [-wàktinda.
 Punctually, *ad.* وقتلو وقتنده wàkitli-
 Punctuate, *v.a.* طوراق يرلرينی اشارت ا
 dūrak-yèrlèrini-ìshāret-et.
 Punctuation, *s.* طوراق يرلرينی اشارت

ایتمهکلك dūrak - yèrlèrini - ìshāret-
 ètmeklik.

Pungent, *a.* سرت sèrt, کسکین kèsskin.
 Punish, *v.a.* تادیب ا tè'dīb-et, تکدیرا
 tèkdīr - et, مجازات ا mùjāzāt - et,
 جزاسنی ویرمهک jèzāssini - vèrmek;
 اینجتمهک ìnjitmek.
 Punishment, *s.* تادیب tè'dīb, مجازات
 mùjāzāt, عقوبت "ùkūbèt, جزا jèzā,
 Punning, *s.* مضمون سویلمهکلك màzmùn-
 -sùwèylémeklik.
 Punster, *s.* مضمونجی màzmūnjy.
 Puny, *a.* علیل "àlil.
 Pup, *s.* کویک یاوریسی kyùpek-yàvrissi.
 Pupil, *s.* شاکرد shàghird, تلمیز tèlmīz;
 وصی یه سپارش اولنمش یتیم wàssīya-
 -sìpārish-òlunmush-yètīm; — of the
 eye, مردمهک ghyùz-bèbèghi, کوز بمکی
 انسان mèrdumèki - chèshim, چشم
 ìnsānu-'l-"àyn.
 Puppy, *s.* کویک یاوریسی kyùpek-
 -yàwrussu; impertinent — اد بسز قاطر,
 èdebsiz-kàtir.
 Purchase, *s.* ساتون النان شی sàtīn-àlīnan-
 -shèy; الش àlish, الم àlim, شرا shirā,
 جراثقال قوتی; ستمد sètèd; اشترا
 jèrri - èsskāl - kùvvèti; مسند قوت
 mèsnedi-kùvvèt; واسطه قوت wàssi-
 ta'i-kùvvèt; —, *v.a.* المق àlmak,
 اشترا ا sàtīn-àlmak, ساتون المق
 Purchaser, *s.* مشتری mùshterī. [-et.
 Pure, *a.* خالص khāliss, صافی sāfī, صاف
 sàf; تهمیز tèmīz, پاک pāk, طاهر tāhir.
 Purgative, *a. and s.* مسهل mùsshil.
 Purgatory, *s.* أعراف à'rāf, برزخ bèrzàkh.

Purge, *s.* مهسل mùsshil; —, *v.a.* عمل
تميزلمك "àmel - vèrmek; ويرمك
tèmizlémek.

Purify, *v.a.* تطهيرا تميزلمك tèmizlémek,
تأثير-ت، تصفيهأ tàssfiyyé-et.

Purity, *s.* خالصلق تميزلك tèmizlik,
خالصلق khāliṣṣlik, صفوت sàfvèt; عفت
پاكدامنلك "iffèt, عصمت "issmet, پاکدامنلك
pākdāmēnlik; طهارت tàhārèt.

Purloin, *v.a.* سرقتا چالمق chālmak,
سرقتا sīrkāt-et.

Purple, *a.* مور mòr; —, *s.* كسوت
پادشاهی kīssvèti-pādishāhī.

Purport, *s.* مأل مأل mā'āl, معنا mā'nà,
فحوى fāhwà, مفهوم mèfhūm; —, *v.n.*
مألنده او mā'ālanda-òl.

Purpose, *s.* نیت niyyèt, مرام mèrām;
—, *v.a.* قورمق kùrmak, نیت niyyèt-
-et; on — مخصوص màkhsūss; قصداً
kāsṣdan, عمداً "āmdan.

Purse, *s.* کیسه kèyssé, همیان hīmyān;
(sum of 500 piastres) کیسه افچه
kèyssé-ākcha. [jassi.

Purser, *s.* کمی خواجه سی ghèmi-khò-

Purslain, *s.* سمیزاوت sèmiz-òt.

Pursue, *v.a.* قوغالمق kòghalamak,
پیشنه دوشمک tà'kīb-et; تعقیب
pèshina-dùshmek; دوام dèwām-et,
مشغول mèshghūl-òl.

Pursuit, *s.* تعقیب tà'kīb. [-mè'mūru.

Purveyor, *s.* ذخیره مأموری zākhīrē-

Pus, *s.* یرنگ iring, جراحات jèrāhāt.

Push, *v.a.* ایتمک itmek, سورمک sūr-
mek, قالمق kākmaq; — back, *v.a.*

کیرو سورمک ghèri-sürmek; — —,
v.n. کیرولمک ghèrilémek; — in, *v.a.*
صوقلمق sòkmaq; — —, *v.n.* صوقلمق
sòkvmak; — on, *v.n.* ایلرورمک
ilèri-sürmek; — out, *v.a.* طیشاری
dīshàri-sürmek; — —, *v.n.*
طیشاری چیقماق dīshàri-chìkmaq.

Pusillanimity, *s.* قورقلاق kòrkaklık,
اوچق [üchuk. جبن jübñ.

Pustule, *s.* سویلجه sivilja, چبان chibān,

Put, *v.a.* قومتق kòmak, وضع wāz'-et;
— about, *v.a.* راحت براقماق rāhat-
-brākmaq; — —, *v.n.* کمی بی
ghèmiyi-chèvmek; — a
stop to, منع mèn'-et; — away,
یرینه قومتق yèrina-
-kòmak; دفع dèf'-et; بوشامق
bòshamak; — back, *v.n.* کیرو
ghèri-dünmek; — —, *v.a.*
کیرو قومتق ghèri-kòmak; — by,
صاقلماق sàklamak; اداره idārè-et;
— down, باصدمق bàssdirmak,
باصمق bàssmak; منع mèn'-et;
چیقارمق yàtirmak; — forth, یاترمق
chìkàrmak; اوزاتمق üzàtmak;
اچمق àchmak; طیشاری dīshàri - et; —
forward, درپیشا dèr-pīsh-et; — in
fear, قورقتمق kòrkutmaq; — in for,
غزته یه tālib-òl; — in print, غزته یه
ghàzètaya-bàssmak; — off,
چیقارمق chìkàrmak; دفع dèf'-et;
صکره یه برقمق sòngraya - brākmaq,
تأخیرا tà'khīr - et; — — one's
clothes, سوینمق sòyunmaq; —
on, *v.a.* کیمک ghīymek; طاقنمق

tàkinmak; — out, سوندرمك sùn-durmek, اطفأ itfā - et; چيقارمق chikàrmak; اوزاتمق àchmak; اوزاتمق ùzàtmak; — — at interest, فائضه fā'iza - vèrmek, فائضه ياترمق fā'iza-yàtirmak; — out of conceit, كيرمق kirmak, بورننى قيرمق bürnunū-kirmak; — — — — with, بزدرمك bèzdirmek; — up, *v.n.* قونمق kòn-mak, قوناق kònak-et, انمك ènmek; — —, *v.a.* يرينه قومق yèrina-kòmak; — — for sale, صاتيلق sàtilik-et; — — to auction, مزانه ويرمك mè-zāda-vèrmek; — up with, صبرا sàbr-et, چكمك chèkmek, تحملأ tà-hàmmul-et; اوينه انمك èvina-ènmek, اوندە مسافر او èvinda - mùssāfir - òl; — upon, الداتمق àldatmak; ازيتأ èziyyèt-et, راحتسزا rāhatsiz-et.

Putrefy, *v.n.* چورومك chùrumek, قوقمق kòkmak. [mùta'āffin.

Putrid, *a.* قوقمقش kòkmush, متعفن

Putty, *s.* جامجى معجونى jàmji-mà'jūnū; —, *v.a.* معجونلمق mà'jūnlamak.

Puzzle, *s.* ياكلتماج yàngiltmàj (yànilt-), ياكلتمق àyünjak; —, *v.a.* ياكلتمق yàngiltmak (yànilt-), شاشترتمق shà-shirtmak.

Pyramid, *s.* اهرام èhrām; the pyramids of Egypt, فرعون دپه لرى fir'avn-tèpéléri.

Pyramidal, *a.* اهرامى الشكل èhrāmìyyu-'sh-shèkil.

Pyrotechnics, *s. pl.* فشنكچيلىك صنعتى fishènkjilik-sàn'āti (fishèk-).

Q.

Quack, *s.* ييلاندن هكيم yàlāndan-hèy-kim, بوقدن هكيم bòkdan-hèykim, اوردك سسى ùrdek-sèssi; —, *v.a.* لاعن علم معالجها lā-“àn-“ilmin-mū“ālèjé-et; —, *v.n.* اوردك ùrdek-sèss-et; اوردك سسى ùrdek-ghìbi-sèss-et.

Quadrangle, *s.* اورتەسى حولى درت يانى òrtassi-hàvli-dàrt-yàni-binā-òlan-hèy'et.

Quadrant, *s.* ربع دائره rùb'i - dā'iré; اوقتانت òktànt.

Quadrilateral, *a. and s.* ذو اربعة الاضلاع ذرت كوشه zū - èrbà'atu-'l-àdlā', ذرت كوشه dàrt-kyùshé.

Quadrille, *s.* بر نوع رقص bìr-nev'i-ràkss.

Quadruped, *s.* ذرت اياقلىو حيوان dàrt-àyakli-hàywān, چارپا chàrpā.

Quadruple, *s.* ذرت ذرت قات dàrt-kàt, ذرت ذرت قات dàrt-mìssli; —, *v.a.* ذرت قات dàrt-kàt-et; —, *v.n.* ذرت قات او dàrt-kàt-òl.

Quaff, *v.a.* اچمك ichmek, اتمق àtmak, چاقمق chàkmak. [lik.

Quagmire, *s.* بتاق batak, بتاقلق batak-

Quail, *s.* بلدرجين bıldurjin; —, *v.n.* ييلمق yilmak, قورقمق kòrkmak.

Quaint, *a.* عجيب èjīb, تحاف tühāf, (èjā'ib).

Quake, *v.n.* تترەمك tìtrémek, دترەمك dìtrémek, لرزان او lèrzān-òl.

Qualification, *s.* استحقاق isstihkāk; صورت استحقاق sūrèti - isstihkāk;

تعديل *isstissnā*, اعتراض *ītirāz*, استثنای *tā'dīl*, تنبيه *tēnbih*, شرط *shārt*.
 Qualify, *v.a.* استحقاق *tā'dīl-et*; وسيلهء *isstihkāk - vèrmek*, استحقاق او *vèssilē'i-isstihkāk-òl*; —, *v.n.* استحقاق كسب *isstihkāk-kèssb-et*.
 Quality, *s.* خاصه *kèyfiyyèt*, جنس *khāssa*; رتبه *rùtbé*; صوت *sòy*, جنس *jīnss*.
 Qualm, *s.* كوكل بولانمسی *ghyūngul-bū-lānmassi*, يورك بولانديسى *yùrèk-bū-lāndissi*; — of conscience, شبهه *shùbhé*; ندامت *nèdāmèt*.
 Quantity, *s.* مقدار *kèmiyyèt*, قدر *kādr* (*kādar*).
 Quarantine, *s.* قرانتينه *kārantīna*; تحفظ خانه *tāhāffuz-khāné*.
 Quarrel, *s.* غوغا (*kāwgha*), نزاع *nizā*, بوزشماق *mūnāza'a*; —, *v.n.* نزاع او *bòzushmak*; غوغا (*kāwgha*)-*et*, نزاع *nizā* -*et*.
 Quarry, *s.* آو *tāsh-òjaghī*; بيوك *av*, صيد *sàyd*, شكار *shīkyār*; چيقارمق *bīyuk-òk*; —, *v.a.* ايشلتمك *chìkàrmak*; ايشلتمك *ishletmek*.
 Quart, *s.* ايكيوزسكسان درهملك اولچى *īkiyuz-sèksen-dìrhèmlīk-ùlchu*.
 Quarter, *s.* ربع *dùrtda-bīr*, چاريك *rùb*, چاريك *chār-yèk* (*chèyrek*); يان *yàn*, طرف *tàraf*; ديلم *dīlim*; حوالى *hàwālī*; سو *sū*; جانب *jānīb*; سكر كيله لك نخيره *jīhèt*; اولچمىسى *sèkiz - kilélik - zākhīrē - ùl-chussu*; —, *s. pl.* قوناق *kònak*;

دائرة *dā'iré*; اوطه *òda*; —, *v.a.* اوطورتمق *dùrda-bùlmek*; قوناق او *òturtmak*, قشلاق *kònak-et*; winter-quarters, قشلاق *kìshla*, قشلاق *kìshlàk*, قشلاق *kìshlàgh*.
 Quarterdeck, *s.* كوكرته نك قىچ طرفى *ghyùghèrtaning-kìch-tàrafī*.
 Quatrain, *s.* رباعى *rùbā'ī*.
 Quay, *s.* ريختم *isskèlé*, ريختم *rìkhtim*.
 Queen, *s.* قرالچيه *kìràlichā*.
 Queer, *a.* عجيب *‘ājīb* (*‘ājā'ib*).
 Quell, *v.a.* حقندن *bāssdirmak*, زجرا *hākkīndan - ghèlmek*, كلكم *zèjr-et*.
 Quench, *v.a.* سوندورمك *sùndurmek*, صوسزلق دفع او *itfā-et*; صوسزلق دفع او *sùssuzluk-dèf* -*et*.
 Query, *s.* جاى سوال *jāyi-sù'āl*; سوال *sù'āl*; —, *v.n.* شبهه *shùbhé-et*.
 Quest, *s.* آرامقلق *āramaklık*; to go in — of, كيدوب آرامق *ghīdup-āramak*.
 Question, *s.* اديت *èziyyèt*, سوال *sù'āl*; سوال *shikènjé*; —, *v.a.* سوال *sù'āl-et*; صورمق *sù'āl-sòrmak*; استنطاق او *isstintāk-et*; شبهه *shùbhé-et*; to put to the —, اديت او *èziyyèt-et*.
 Quick, *a.* تيز *tīz* (*tèz*), چابك *chābīk*, جانلو *sùr'ātli*; سريع *sèrī*; حيوانك *jānlī*, حى *hāyy*; ديري *dīri*, ات *èt*, ات *hāywāning-dīri-èti*.
 Quicken, *v.a.* تسريع او *tā'jīl-et*, جانلندرمق *jānlandirmak*, ديرلتمك *tèssrī-et*; جانلندرمق *jānlandirmak*, ديرلتمك *dīriltmek*, احيا او *ihyā-et*; ديرلمك

dîrilmek ; چوجغى دىرلمك chòjughu-
-dîrilmek. [mish-kirèch.
Quicklime, s. سونماش كيرچ sùnma-
Quickly, ad. چابك chàbîk.
Quickmatch, s. فتيل fîtil.
Quickness, s. چابكلىك chàbîklik.
Quicksilver, s. جيوه jîwa, زىبق zibàk.
Quiet, a. صوص sùss ; اوصلو ùsslu,
تمكينلو tèmkînli, سكونتلو sùkyūnètli ;
راحت āssūdÉ ; —, a. and s. سكونت
rāhat, آسايىش āssāyish ; —, s. سكونت
sùkyūnèt ; —, v.a. تمسكين ا tèskîn-
-et ; سسنى كسمك sèssini-kèssmek,
صوصدورمق sùssdurmak ; — ! int. صوص
sùss ; to be —, تك دورمق tèk-dūr-
mak ; in a — way, اصولله ùssūlla.
Quietly, ad. يواش يواش yàwāsh-yàwāsh.
Quietness, s. سسسزلىك sèssizlik,
تلاشسزلىك tēlashsizlik.
Quill, s. اچلماش كوش تويى kùsh-tùyu ;
اچلمامىش توي قلم àchilmamish-tùy-kàlem ; —,
v.a. اينجه اينجه قيرمه قيرمه àinja-
inja-kirma-kirma-et.
Quilt, s. يورغان yùrghan ; —, v.a.
پاموكلو خرقه كى ديكمك pāmukli-
khîrka-ghîbi-dikmek.
Quince, s. ايوه àywa. [sùlfātò.
Quinine, Sulphate of Quinine, s. صولفاتو
Quinsy, s. خناق khūnnāk. [-'l-khūlāssa.
Quintessence, s. خلاصة الخلاصه khūlāssatu-
Quire, s. كاغذ ستهسى kyāghid-dèsstéssi,
دسته dèsstÉ ; خوانندكان گروهى khā-
nèndéghyān-ghyūrūhu.
Quit, v.a. براقمق bràkmak, ترك tÈrk-
-et ; —, v.n. چيقمق chîkmak.

Quite, ad. كلياً بتون بتون bitun-bitun,
هر وجهله كمالاً kyūllîyyan ;
Quitrent, s. اجاره ijārÉ. [hÈr-wèjhla.
Quits, ad. برابر باش bāsh, بر bîr,
برابر bèrābèr, نه اله جق نه ويه جك
nÈ-àlajak-nÈ-vÈréjek.
Quiver, s. اوقدانلق òkdān, اوقدانلىق òk-
danlık, تيركش tîrkèsh ; —, v.n.
اوينامق òynamak, تتره مك tîtrémek.
Quiz, v.a. ذوقلنمك zèvklènnek.
Quondam, a. سابق sābîk ; —, ad. سابقا
sābîkā.

Quota, s. پاى pây, حصه hîssÉ.
Quotation, s. اقتباس ايله ايراد ايتتمكلىك
iktibāss-îla-îrād-ètmekeklik.
Quote, v.a. بشقده نك الفاظنى ايراد ا
bāsh-kaning-èlfāzini-îrād-et. [met.
Quotient, s. خارج قسمت khārijî-kèss-

R.

Rabbi, Rabbin, s. خخام khākhām.
Rabbit, s. اطه طوشانى āda-tāwshani.
Rabble, s. اياق طاقمى àyak - tākimi,
اسافل ناس èssāfilî-nāss. [mush.
Rabid, a. قدورمش كدوز kùduz, قدورمش
Race, s. صوى جنس kòshu ; صوى صوب sòy-sòp,
سلسله sìlsilÉ ; —, v.n. قوشمق kòshmak.
Racecourse, s. قوشى ميدانى kòshu-
mèydāni.
Racehorse, s. يارش ايچون بسلنان آت
yārîsh-îchin-bèsslēnan-āt.
Racer, s. يارش ايدن ات yārîsh-èden-āt.
Rack, s. شكانجه shikènjÉ.

Radiance, Radiancy, *s.* لمعان lèṁ“ān ; نور nūr.

Radiant, *a.* پارلاق pārlāk, منیر mūnīr.

Radiate, *a.* مرکززدن اطرافه داغتمق mēr-kezdān-ètrāfa-dāghitmak ; —, *v.n.* مرکززدن اطرافه داغلمق mērkezdān-ètrāfa-dāghilmak.

Radical, *a.* کلمی kyūllī, اساسدن èssāss-dān, کۆکدن kyūkdān ; —, *s.* جمهورجی

Radish, *s.* تورپ tūrṭp. [jūmhūrjū.

Radius, *s.* نصف قطر nèssfi-kūtr ; تکرلک tēkerlek-pārmaghi.

Raffle, *s.* پیا نکو piyānko ; —, *v.a.* پیا نکو یه قومق piyānkoya-kōmak.

Raft, *s.* سال sāl, کلک kèlek.

Rafter, *s.* کریش kīrish.

Raftsman, *s.* سالجی sālji.

Rag, *s.* پچاوره pāchāvra, بزپارچه سی bèz - pārchassi ; rags and tatters, اسکی پوسکی èsski-pūssku. [chāpkini.

Ragamuffin, *s.* صوقاق چاپقینی sōkak-

Rage, *s.* اویکه (ūfké), حدت hiddèt, غضب ghāzāb, خشم khīshm ; —, *v.n.* حدت لئنه مک hiddetlènnek ; (wind or sea) پک فرطونه او pèk-fīrtina-òl.

Ragged, *a.* یرتق yīrtik ; پروزلو pūruzlu ; اسکیلر کیمیلو èsskilar-ghiyili.

Raid, *s.* اقلین ākin.

Rail, *s.* پرمق pārmak ; —, *s. pl.* تزییفنا pārmaklik ; —, *v.n.* اغزینی اچمق tēzyīf - et, اطاله لسان ا, àchmak, itālé‘i-lissān-et.

Railing, *s.* Railings, *s. pl.* پرمقلاق pārmaklik. [-yòl.

Railroad, Railway, *s.* تیموریول (dèmir)

Raiment, *s.* روبه (ūruba), اثواب èsswāb (èssbāb), لباس libāss (*pl.* البسه èlbissé).

Rain, *s.* یغمور yāghmur, باران bārān, رحمت rāhmèt, مطر mātār ; —, *v.a.* یاغمق yāghmak ; —, *v.n.* یغمور یاغمق yāghmur-yāghmak.

Rainbow, *s.* علائم السما “ālā‘imū-’ss-sēmā (èlégħim - sāmā), قوس قزح kāvssi-kūzāh.

Raise, *v.a.* قالدیرمق kāldīrmak ; یوکسلتمک yükseltmek, ترفیع ا tērfī - et ; نصب نāssb-et, دیکمک dīkmek ; احیا ا ihyā-et ; (the dead at the resurrection) نشر ا nēshr-et ; (plants) اکوب فلزلندیرمک èkip-fīliz-lēndīrmek ; — a siege, محاصردن مھآسارادن - chēkilmek ; — the voice, پک سویلمک pèk-sūwēylémek, پک او قومق pèk-òkumak, پک چاغرمق pèk-chāghirmak ; — the price, بها ارترمق bāhā-ārtīrmak ; — an outcry, بیغره چیقارمق yāyghara-chīkārmaq ; — seed, چو جق یتشدیرمک chòjuk-yētishdīrmek ; — one’s spirits, کیف یتشدیرمک kēyf - yētish - dīrmek, شنلندیرمک shēnlēndīrmek, فرآحلندیرمق fērāhlandīrmak ; — the wind, پاره بولمق (pāra)-būlmak.

Raisin, *s.* قورو اوزوم kūrū-üzum.

Rake, *s.* طراق tārak, باغچه طراغی bāghcha-tāraghi ; زندوست zēndōsst, طرامق (zāmpāra) ; —, *v.a.* تارامق tāramak.

Rally, *v.n.* عقلى باشنه كلك "àkli-
-bàshina - ghèlmek, ايلمق àyılmak,
طوپلانمق dàvranmak; داورانمق
tòplanmak, يكيدين نظامه كيرمك
yèngidan-nizāma-ghèrmek; —, *v.a.*
يكيدين نظامه قومق tòplamak,
yèngidan-nizāma-kòmak; اولاشمق
ùlashmak, طاقلمق mùlāki-òl;
تاكلماق tàkılmak, ساتاشمق sàtashmak,
ذوقلنمك zèvklènnek.

Ram, *s.* شاه مردان shāh-
-mèrdān; —, *v.a.* صيقشدرمق sèkish-
dirmak; — in, صوقمق sòkmak,
يرينه سورمك sùrmek; — home,
يرينه سورمك yèrina-sùrmek.

Ramble, *s.* كزمه ghèzmè, تفرج tèfèr-
-ruj; —, *v.n.* طولاشمق ghèzmek,
dòlashmak.

Ramification, *s.* قول kòl, چتال chətāl,
"فرع fèr", شعبه shù"bé; —s, *pl.*
متفرعات mùtèfèrri"āt.

Rammer, *s.* طوقماق tòkmak.

Rampart, *s.* قلعه ديوارى kàl"à-diwāri,
قلعه بدنى kàl"à-bèdèni.

Ramrod, *s.* تفنك چبونقى tufènk-chì-
-bùghu, چبوق chibük. [bòzuk.

Rancid, *a.* بوزق èkshimish, اكشيمش

Rancour, *s.* كين kìn, بغض bùghz.

Random, *a.* at —, *ad.* راست كلشنه
ràsst - ghèlishina, راست كله نسي يه
ràsst-ghèléssiya.

Range, *s.* صرة sàra; منزل mènzil;
بوى bòy; طولاشش dòlāshish, كزمه ghèzmé;
مطبخ اوجاغى màtbākh - òjàghi; —,
—, *v.n.* طولاشمق dòlashmak, كزمك

كتمك ghèzmek; سورمك sùrmek,
ghètmek; —, *v.a.* ديزمك dìzmek,
ترتيباً tèrtīb-et.

Rank, *s.* رتبه rùtbé; صف sàff, صرة
sàra; — and file, نفرات nèfèrāt;
—, *a.* اچى àji, اكشى èkshi, قوقار
kòkar; بويلو بويلو, صيق sèk, صيق
bòylu; —, *v.n.* كلك ghèlmek; —,
v.a. صايمق sàymak, "عدا" àdd-et.

Rankle, *v.n.* ياره يه صاپلنوب قالمق yà-
-raya-sàplanip-kàlmak.

Ransom, *s.* فديه fidyé; —, *v.a.*
فديه ويرب قورتارمق fidyé - vèrup -
-kùrtàrmak, تخليصاً tàkhliss-et.

Ranunculus, *s.* كريد لالهسى ghèrid-
-lālèssi.

Rap, *s.* چالش chālsh, اورش wùrush;
—, *v.n.* چالمق chàlmak, اورمق
wùrmak.

Rape, *s.* غصباً قارى يه واقع اولان تصرف
ghàssban - kàriyyé - vwāki" - òlan-tàs-
-sàrruf; —, *v.a.* غصباً تصرف ايتمك
ghàssban-tàssàrruf-ètmek.

Rapid, *a.* تيز tiz (tèz), چابك chàbik,
حيزلو, سريع sèrī, "سورعتلو sùr"àtli,
هزللى hèzli; rapid, rapids, *s.* اقندى يرى
àkindi-yèri. [sùr"àt, حيز hèz.

Rapidity, *s.* سرعت chàbiklik, چابكلك

Rapine, *s.* غارت yàghma, يغما

Rapture, *s.* سرور sùrūr, سونج sèvinj,
ممنونيت mèm-nūniyyèt; حال hāl,
وجدان vijdān.

Rare, *a.* نادر nādir, از بولنور àz-bùlunur,
ناديده nā-didè.

Rarefy, *v.a.* خفیفلتمک khàfīfletmek ;
تخلخل ایتدرمک kàbartmak, قبارتمق
tàkhàlkhùl-ètirmek.

Rarely, *ad.* نادرأً àz, نادران nādiran.

Rascal, *s.* چاپقین پزونک chàpkin-pèzè-
wènk, خمیث khàbīss.

Rascality, *s.* خباثت khàbāssèt; مزورلك
mùzèvvirlik.

Rash, *s.* قرمزلیق kàrmizilīk, حمرت
hàmrèt, کیدشمه ghīdishma; —, *a.*
بصیرتسنز, عقسز "àklsiz, دلی
bāssīrètsiz. [-dīlimi.

Rasher, *s.* پصدومه دلیمی pāssdirma-

Rasp, *s.* تورپی tūrpu; —, *v.a.*
تورپیلیمک tūrpu-lémek.

Raspberry, *s.* اغاج چیلکی àghaj-chì-
lèghi, ایزماوله izmàwla. [-sìchāni.

Rat, *s.* کمرصچانی ghèmer-

Rate, *s.* فیأت fī'at; حساب hīssāb;
جنس rùtbé; مرتبه mèrtébé; صوت sòy;
جیش ghīdish; —, *v.a.* حساب hīssāb-et;
صایمق sàymak; first-rate, *a.* اعلیٰ à'là;
second-rate, اوسط èvsāt; third-rate, &c.
اشاغی àshāghī, بیاغی bàyāghī, ادنی
àdnā, فنا fēna.

Rather, *ad.* برأز bìr-àz; جق jak or jik,
جک jek or jik, ج ja; I would —,
ترجیح ایدرم tərjīh-èdèrim; which
would you —, قنغیسنی ترجیح ایدرسن,
kànghissini-tərjīh-èdèrsin; death —
than slavery, اسیراوله جغمزه اوله ام,
èssīr-òlajāghimiza-ùlèlim.

Ratification, *s.* تصدیق tàssdik.

Ratify, *v.a.* تصدیق tàssdik-et.

Ratio, *s.* نسبت nīssbèt. [lānÉ.

Rational, *a.* عاقل "ākīl; عاقلانه "ākī-

Rations, *s. pl.* تعیینات tà'yināt.

Ratsbane, *s.* صچان اوتی sìchan-òtu.

Rattle, *s.* زریلتی zàrlti; سس sèss;
—, *v.n.* سسا sèss-et; —, *v.a.*
سسلسندرمک sèsslèndirmek.

Ravage, *s.* ضرر zàrar, زیان zīyān,
خرابا khàssārèt; —, *v.a.* خرابا
khàrāb-et, تخریبا tàkhrīb-et, ویران
vīrān-et.

Rave, *v.n.* دل کی سویلنمک dèli-ghìbi-
-sùwèylènnek, چلدرمق chıldirmek,
قاچرمق kàchirmek.

Raven, *s.* قوزغون kùzghūn. [jik-dèrÉ.

Ravine, *s.* صرپ داره جق دره sàrp-dāra-

Ravish, *v.a.* زورایله امق yāghma-et,
زورایله امق zòr-ila-almak;
زورایله سکیمک zòr-ila-sīkmek;
سونج ایله دل کی کی sèvinj-ila-dèli-
ghìbi-et, چلدرتتمق chıldirtmak.

Raw, *s.* پشمامش chīgh, چی chī, پشمامش
pīshmāmish, ناپخته nā-pūkhté, خام
khām; صوغوق sòghuk.

Ray, *s.* شعاع shù'ā, پرتو pèrtev.

Raze, *v.a.* یقمق yīkmak, هدم hèdm-
-et, یرایله یکسانا yèr-ila-yèksān-et;
برقاتنی اندرمک kèssmek, کسمک
bīr-kātīni-èndirmek.

Razor, *s.* استوره or اوستره or
ùsstura, موسی mūssà.

Reach, *s.* نهرک ایکی mènzil; دیرسکی
اراسنده اولان طوغریجه یری
nèhring-iki-dīrsèghi-àrassīnda-òlan-
-dòghruja-yèri; within —, یتشاور

- yètishilir; out of —, ال يتشمز *èl-yètishmàz*; —, *v.a.* يتشمك *yètishmek*, وارمق *ùlashmak*, اولاشمق *vàrmak*; اليويرمك *àlivèrmek*.
- Reaction, *s.* قارشيلق *mùkābélé*; مقابله *mùkābélé*; قارشيلق *kārshilik*.
- Read, *v.a.* قرائتا *òkumak*, اوقومق *òkumak*, قرائتا *kirà'at - et*; تلاوتا *tilàvet - et*; چيققارمق *chikàrmak*; —, *v.n.* كاغد *òkunmak*; — well, اوزرنده كوزل اوقومق *kyāghid-ùzér-inda-ghyùzèl-òkunmak*; — out, — aloud, — out loud, *v.a.* پك اوقومق *pèk-òkumak*; — on, قالميوب همان *kàlmayup-hèmmèn-òkumak*, اوقومق *dàhā-òkumak*; — over, هپسنى اوقومق *hèpsini-òkumak*; — again, — over again, بر دها اوقومق *bir-dàhā-òkumak*; —, *p.p.* اوقومش *òkumush*, عالم *“ālim*; اوقومش *òkumush*.
- Reader, *s.* اوقوييچى *òkuyujy*.
- Reading, *s.* اوقومقلىق *òkumaklik*.
- Ready, *a.* حاضر *hāzīr*; مهيا *mùhèyyā*, امان *āmādé*, الستة *ālèssta*; to make —, *v.a.* حاضرلامق *hāzirlamak*, حاضر *hāzīr-et*; —, —, *v.n.* حاضرلنمق *hāzirlanmak*, حاضر او *hāzīr-òl*.
- Real, *a.* حقيقي *ghèrchèk*, كركچك *ghèrchèk*, حقيقي *hàkikī*, صحيح *sàhīh*; — estate, املاك *èmlāk*.
- Reality, *s.* حقيقت *hàkikāt*, كنه *kyùnh*.
- Realize, *v.a.* حقيقتنه *inanmak*, اينانمق *hàkikātina-inanmak*; صاتوب *sàtip-(pàrassini)-àlmak*, پاراسنى المق *sàtip-(pàrassini)-àlmak*.
- Really, *ad.* كركچكدن *ghèrchèkdan*, حقيقتة *hàkikātan*, صحيحا *sàhīhan*.
- Realm, *s.* ممالك *mèmalik*.
- Ream, *s.* طوپ *tòp*. [hàssād-et.
- Reap, *s.* حصاد *bichmek*, بچمك *bichmek*, حصاد *bichmek*.
- Reaper, *s.* اوراقچى *òrakji*.
- Reaping-hook, *s.* اوراق *òrak*.
- Rear, *s.* ورا ارد *ghèri-yāni*, ورا ارد *ard*, ورا ارد *vèrā*; —, *v.a.* بيسلمك *bèsslémek*; بيوتتمك *yètishdirmek*; بيوتتمك *biyutmek*; ننا *bīnā - et*; تحصيل *tàhsīl-et*; —, *v.n.* شاخ قالمق *shākh-kàlkmak* (*or* شاه *shāh*); — admiral, ارياله پاشا *iriyāla-pàsha*.
- Reason, *s.* عقل *“àkl*; سبب *sèbeb*, ذريعه *illèt*, موجب *mūjib*, علت *zèrī“à*; —, *v.n.* دوشنمك *dùshunmek*; سويلمك *sùwèylémek*; — with, لقردى اكلاتمق *làkirdi-ànglatmak* (*ànnat-*).
- Reasonable, *a.* عاقل *“àkil*; معقول *mà“kūl*. [ghìrmek.
- Reassume, *v.a.* تكرر كيرمك *tèkrār-*
- Reassure, *v.a.* يكيدين تايمين ا *yèngidan-tè‘mīn-et*.
- Rebel, *s.* عاصى *“āssi*, زوربا *zòrba*; —, *v.n.* عصيان *“ìssyān-et*, طغيان *tùghyān-et*, اياقلمق *zòrbalik-et*, اياقلمق *àyaklanmak*, اياغه قالمق *āyaghakàlkmak*.
- Rebellion, *s.* زورباتق *zòrbalik*, عصيان *“ìssyān*, طغيان *tùghyān*.
- Rebellious, *a.* عاصى *“āssi*; عصيان *“ìssyān-mà“nàssinda-òlan*.

- Rebound, *v.n.* کيرو سكمك sèkmeK ; كيرو
تپمك ghèri-tèpmek. [-et.
- Rebuild, *v.a.* يكيدين بنا يèngidan-bìnā-
- Rebuke, *s.* آزار āzār (āzār), آزارش āzā-
rish ; —, *v.a.* آزارمق āzarlamak.
- Rebut, *v.a.* انكارا تكيديبا tèkzīb-et ; انكارا
inkyār-et ; جرحا jèrh-et.
- Recall, *s.* عودت بوروسي “āzl ; عزل “āzl-
“āvde-t-bòrussu ; —, *v.a.* عزل ا “āzl-
-et ; كيرو چاغرمق ghèri-chàghirmak ;
كيرو المق ghèri-ālmak.
- Recapitulate, *v.a.* and *n.* اجمالاً خلاصه ا
ijmālan-khūlāssa-et.
- Recapitulation, *s.* خلاصه khūlāssa.
- Recapture, *v.a.* كيرو ضبطا ghèri-zābt-et.
- Recede, *v.n.* كيرو چكلمك ghèri-chè-
kilmek, دونمك چكلمك chèkilmek ; دونمك
dūnmek.
- Receipt, *s.* الش قبض kābz, اخذ ākhz,
الش ālish ; مقبوض سندی mākbūz-sènédi ;
رچته rèchèta, ترتيب tèrtīb.
- Receive, *v.a.* المق ālmak, اخذ ākhz-et,
مظهار او, نائل او nā’il-òl, قبض ا
māzhār-òl ; قبول ا kābūl-et ; يمك
yèmek ; دوچار او, گرفتار او
dūchār-òl, مبتلا او mùbtélā-òl.
- Receiver, *s.* اخذ ايدن ākhz-èden.
- Recent, *a.* يكي yèngi, مجدد mùjèdded,
تازه tāzé.
- Recently, *ad.* كچينلرده ghèchenlerda.
- Receptacle, *s.* قاب kāb.
- Reception, *s.* قبول kābūl.
- Recess, *s.* طولا بيري dōlāb-
yèri ; تعطيل وقتى tā“tīl-wākti.
- Recipe, *s.* رچته rèchèta, ترتيب tèrtīb.
- Reciprocal, *a.* طرفيندن اولان tərəfèyndan-
òlan. [òkumaklik.
- Recitation, *s.* از برون او قومقلى èzbèrdan-
- Recite, *v.a.* ذكرا zikr-et ; او قومق òku-
- Reckless, *a.* قيدسز kâydsiz. [mak.
- Reckon, *v.a.* صايمق hissāb-et, حساب ا
sāymak ; داخدا dākhil - et ; ا
“ādd-et ; تعداد ا tā“dād-et ; — up,
صايمق hissāb-et, حساب ا sāymak ;
— upon, اعتماد ا i“timād-et, امنيت ا
èmniyyèt-et.
- Reclaim, *v.a.* اصلاح isslāh-et ; (land)
احياى موات ا mā“mūr-et, معمور ا
ihyāyi-mèwāt-et ; كيرو استمك ghèri-
isstémek. [üzānmak.
- Recline, *v.n.* ياتمق yātmak, اوزانمق
- Recluse, *s.* عزلت كزيب, منزوي mùnzèvi,
“üzlet-ghyüzīn, دنيا دن چكلمش dùn-
yadan-chèkilmish.
- Recognition, *s.* طانيمه tānima ; اعتراف
i“tirāf. [bilmek.
- Recognize, *v.a.* طانيمق tānimak, بلمك
- Recoil, *s.* كيرو تپش ghèri-tèpish ; —, *v.n.*
كيرو تپمك ghèri-tèpmek.
- Recollect, *v.a.* خاطرلمق khātirlamak,
خاطره طوتمق dèr-khātir-et ;
khātirda-tütmak, اونو تماغق ùnùtma-
mak.
- Recollection, *s.* خاطرلمه khātirlama.
- Recommend, *v.a.* اصمارلمق issmārlamak,
نصيحت ا nāssihāt-et ; توصيه ا tāv-
siyya-et ; مدح ا mèdh-et.
- Recommendation, *s.* توصيه tāvsiyya.
- Recompense, *s.* مكافات mùkyāfāt, اجر
èjr ; بخشش bākhshish ; —, *v.a.*

- مکافاتنی ویرمک mùkyāfātini-vèrmek,
اجریننی ویرمک èjrini - vèrmek,
بخشششینی ویرمک bàkhshishini-
-vèrmek.
- Reconcile, *v.a.* بارشدرمق bārishdirmak,
بیمنلریننی اوزلاشدرمق ūzlashdirmak,
ذات بèynlérini - ìsslāh - et, اصلاح
البیمنلریننی اصلاح zātu - '1 - bèynlérini-
ìsslāh-et; ارضا khòshnūd-et, تسلی ویرمک
tèssèlli-vèrmek, irzā-et.
- Reconnaissance, *s.* دشمن حوالیلریننی
یوقلایوب کشف و معاینه ایتمک
dùshmèn-hàwālilérini-yòklayup-kèshf-
-u-mù "ayéné-ètmeçklik.
- Reconnoitre, *v.a.* دشمن حوالیلریننی
یوقلایوب کشف و معاینه
dùshmèn-hàwālilérini - yòklayup - kèshf - u -
-mù "ayéné-et.
- Reconquer, *v.a.* یکیدن فتح yèngidan-
fèth-et. [dàha-dùshènmeçk.
- Reconsider, *v.a.* بردها دوشنمک bìr-
Reconstruct, *v.a.* یکیدن یاپمق yèngidan-
-yàpmak.
- Record, *s.* قید kàyd, سچیل sījill; *pl.*
سچلات kùyūd, قیودات kùyūdāt, قیود
sījillāt; —, *v.a.* یازمق yàzmak, قید
kàyd-et, تسچیل tèsşjil - et; ضبط
zàbt-et, تحریر tàhrīr-et.
- Recount, *v.a.* نقل nàkl-et, حکایه
hìkyāyÉ-et, ذکر zikr-et.
- Recourse, *s.* مراجعت mùrāja "àt,
تشبث tèshèbbuss; to have —,
دوشمک dùshmek, مراجعت mùrā-
ja "àt-et, تشبث tèshèbbuss-et.
- Recover, *v.a.* کیرو المق ghèri - àlmak;
- بینه بولمق (ghèna) - bülmaq; —, —
افاقت بولمق ایواو īyi-òl, one's health,
ifākāt-bülmaq; — one's self, کندیننی
kèndini-tùtmak.
- Recovery, *s.* کیرو المه ghèri-àlma; شفا
shifā-bülma. [tèdd (mùrtād).
- Recreant, *a.* قورقاق kòrkàk; مرتد mùr-
Recreation, *s.* ایلانجه èylènja.
- Recriminate, *v.a.* قارشیلقلواولر ق تهمت
kàrshilikli - òlarak - tùhmèt-
-ìssnād-et.
- Recruit, *s.* "عسکر عجمیسی "àssker-
- "àjèmissi; یکی یازلمش عسکر نفری
yèngi-yàzilmish - "àssker-nèféri; —,
v.n. یکی عسکر توپلامق yèngi - "àssker-
-tòplamak; استراحتا ìsstirāhat-et;
بدنه خدمت bédéna - khòdmet-et;
یکیدن تقویت ویرمک v.a. —,
yèngidan-tàkvıyyèt-vèrmek.
- Rectangle, *s.* مستطیل mùsstatıl.
- Rectification, *s.* تصحیح tàsshīh.
- Rectify, *v.a.* تصحیح tàsshīh-et, طوغرلتمق
dòghrultmak; مکرراً انبیقدن چکمک
mùkèrréran-ìnbikdan-chèkmek.
- Rectitude, *s.* طوغرلیق dòghruluk,
راستی rāsstī, استقامت ìsstikāmet.
- Recur, *v.n.* تکرار وقوع بولمق tèkrār-
-wükū - bülmaq; دونمک dùnmek,
تکرار اقمق tèkrār-àngmak.
- Recurrence, *s.* تکرار وقوع بولمق
tèkrār-wükū-bülmaqlik.
- Red, *a.* قرمزى kèrmizi, قزل kizil, احمر
àhmèr, صاری (hair) sàri, سرخ sùrkh;
- Redden, *v.n.* قزارمق kizàrmak; —, *v.a.*
قرمزلیق ویرمک kèrmizilik-vèrmek.

Redeem, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak,
تخليصا tàkhliss-et.

Redeemer, *s.* قورتاران kùrtàran,
قورتارىجى kùrtàrizi, خلاص khàllāss.

Redemption, *s.* قورتارش kùrtàrish,
تخليص tàkhliss ; قورتولش kùrtulush,
خلاص khàllāss.

Redhot, *a.* قيزغين kizghin.

Redistribute, *v.a.* يكيدين توزيع à yèngi-
dan-tèvzi“-et. [-tèvzi“.

Redistribution, *s.* يكيدين توزيع yèngidan-

Redoubt, *s.* طابيه tàbiya, پلانقه pàlangha.

Redoubtable, *a.* قورقولو kòrkulu, مهيب
mùhīb ; کوچ ghyùch, زور zòr.

Redress, *s.* احقاق حق àhkāki-hàkk ; —,
v.a. احقاق àhkāk-et.

Reduce, *v.a.* ازالتمق àzaltmak, تنزىل
tènzīl-et, تقليل tàklīl-et ; كچولتمك
kùchultmek ; تحويل tàhvīl - et,
چویرمك chèvirmek, ایتمك ètmek ;
قومق kòmak, سوقمق sòkmak,
گتورمك ghètirmek ; جبر à jèbr-et,
صارمق yèrina - kòmak, یرینه قومق
sàrmak ; تنزىل رتبه à tènzīli-rùtbé-et ;
فتح fèth-et (t-h), ضبط zàbt-et,
تسخیر à tèsskhīr-et.

Reduction, *s.* تنزىل tènzīl, تقليل tàklīl ;
تحويل tàhvīl ; جبر jèbr ; فتح fèth,
تسخیر tèsskhīr.

Redundance, Redundancy, *s.* فضلہ و زائد
fàzla - vé - zā'id - òlan-
-mìkdār.

Redundant, *a.* زائد zā'id, فضلہ fàzla.

Reed, *s.* قامش kāmish ; قلم kàlem.

Reef, *s.* (rocks) دوکنتى dükuntu, قیالر

یلکنک برقات جامه دانى kàyalan ;
yèlkenin-bir-kāt-jāmédānī ; —, *v.a.*

جامه دانى باغلامق jāmédānini-bàghla-

Reef-point, *s.* جامه دان jāmédān. [mak.

Reek, *s.* دومان dūmān, بوغو bùghu ;
—, *v.n.* دومانى چيقمق dūmāni-
-chìkmak, بوغوسى چيقمق bùghussu-
-chìkmak.

Reel, *s.* مقرة makara, طولاب dòlap ;
—, *v.n.* سندله مك sèndélémek,

سرسم اولوب sèrsem-òl, يقله جق او

اياقلىرى طوتمامق sèrsem - òlup - àyak-

lari - tütmmak ; —, *v.n.* صارمق
sàrmak. [intikhāb-et.

Re-elect, *v.a.* يكيدين انتخاب à yèngidan-

Re-embark, *v.n.* يكيدين كمى يه بنمك
yèngidan-ghèmiyyé-bìnmek.

Re-establish, *v.a.* تجديد à tèjdīd-et.

Re-establishment, *s.* تجديد à tèjdīd.

Refer, *v.a.* كوندرمك ghyùndermek,
باقمق hàwālÉ-et ; —, *v.n.* حواله
bàkmak ; مراجعت à mùrāja“àt-et ;
گتمك ghìtmek ; گلمك ghèlmek ;
کنایه او kìnāyÉ-ol, طولایى او dòlayi-òl.

Referee, *s.* حکم hàkem.

Reference, *s.* حواله hàwālÉ ; مراجعت
mùrāja“àt ; کنایه kìnāyÉ ; كفیل kèfīl ;
to give a —, كفیل كوسترمك kèfīl-
ghyùssstermek ; to ask for a —,
كفیل استمك kèfīl-ìsstémek.

Refine, *v.a.* تصفيه à tàssfiyyé-et ; —, *v.n.*
اینجالتمك injeltmek.

Refined, *a.* پك نازك pèk-nāzik.

Refinement, *s.* نزاکت nèzākèt.

Reflect, *v.a.* عكس à“àkss-et, کیرو

- ghèri - wùrmak ; —, *v.n.*
 دوشنمك dùshunmek, تاشنمتى tà-
 shinmak, مطالعه mùtāla“à-et ; —
 upon, توييخا tèvbīkh-et ; عيب او
 “àyb-òl.
 Reflection, *s.* انعكاس “àkss,
 in “ikyāss ; مطالعه mùtāla“à ;
 توييخ tèvbīkh, تعييب tà“yib.
 Reflector, *s.* آيينه àyina.
 Reform, *s.* اصلاح isslāh ; اصلاحات
 isslāhāt, تنسيقات tanzīmāt,
 تنظيمات tēnsīkāt ; —, *v.a.* يولنه قومق
 yòluna-kòmak, اصلاح isslāh-et,
 نظامنه قومق nizāmina-kòmak.
 Reformation, *s.* تهذيب اخلاق
 tèhzībī-àkhlāk ; اصلاح isslāh.
 Reformer, *s.* مصلح mùsslih.
 Refraction, *s.* انكسار شعاعات
 inkissāri-shù“ā“āt.
 Refractory, *a.* عناد جى “āssi,
 “inàdji, متهمرد mù“ànnid,
 متهمرد mùtémèrrid.
 Refrain, *v.n.* واز كچمك wāz-ghèchmek,
 صاقنمق sàkinmak, چكنمك chè-
 kinmek, كندىنى طوتهق kèndini-tüt-
 mak, طيانمق dāyanmak.
 Refresh, *v.a.* تازه لندرمك tāzēlèndir-
 mek ; تازه لتمك tāzēletmek ; —
 one's self, دىيندمك dīnenmek,
 يورغونلغنى المق yòrghunlughun-
 -àlmak ; تفریح بدن تèfrihi-bèden-et ;
 to feel refreshed, اچلمق àchilmak.
 Refreshment, *s.* يمه جك yèmèk,
 يمه جك yèyéjek-ìchéjek.
 Refuge, *s.* صيغنه جق یر sīghinajak-yèr,

- ملجا bārinajak - yèr, صيغنه جق یر
 mèljà ; to take —, صيغنه جق sīghin-
 mak, بارنمق bārinmak, التجا iltijā-et.
 Refugee, *s.* ملجى mùltèji.
 Refulgence, Refulgency, *s.* پارلاقق pàr-
 Refulgent, *a.* پارلاق pàrlàk. [laklik.
 Refund, *v.a.* كىرو ويرمك ghèri-vèr-
 mek, رد ا rēdd-et, استردان ا isstirdād-
 Refusal, *s.* رد rēdd. [-et.
 Refuse, *v.a.* قبول ايتمامك kàbūl-
 -ètmamek, رد ا rēdd-et ; ويرمامك
 vèrmamek ; راضى اولمامق rāzi-òlmo-
 Refutation, *s.* جرح jèrh. [mak.
 Refute, *v.a.* هبتا جرح jèrh-et, or
 هبتا hàbt-et, چوروتمك chùrutmek.
 Regain, *v.a.* تکرار بولمق tèkrār-būlmak ;
 تکرار tèkrār-wāssil-òl ; تکرار
 تکرار tèkrār-kàzanmak.
 Regal, *a.* قراله مخصوص kērāla-màkhsūss,
 حکمدارانہ kērālānē, قرالانہ
 rānē, تاجدارانہ tājdārānē.
 Regale, *v.a.* ضیافتا ziyāfèt-et (or
 ایوجه يمه يدرمك vèrmek) ;
 قارنىنى دويورمق iyija-yèmèk-yèdirmek,
 قارنىنى دويورمق kārni-
 kārni - dōyurmak ; فراحلندرمق
 fērāhlandirmak, خوشلندرمق khòsh-
 landirmak ; —, *v.n.* اچمك
 yèmek-ìchmek, قارنىنى دويورمق kār-
 ni- dōyurmak.
 Regalia, *s. pl.* تزيينات پادشاهك
 pādishāhin - tezyinat - rēss-
 mīyyéssi.
 Regard, *s.* باقش bākish ; نظر nàzar,
 حسن نظر hùssnu-nàzar, اعتبار i“tibār,
 محبت ihtirām, التفات iltifāt, احترام

màhàbbet; —, *v.a.* باقمق bākmaq;
with — to, نظراً nàzaran; بحثنه
bàhssina-ghèlinja; to have a
— for, صایمق sàymak.

Regarding, *ad.* or *pr.* بابنده bābinda.

Regardless, *ad.* باقمیهرق bākmayyérék.

Regatta, *s.* قایق و صندالدر یارشیی kàyik-
-vé-sàndaller-yàrishii. [-sàltanàt.

Regency, *s.* نیابت سلطنت niyābèti-

Regenerate, *a.* معنای یکیدن احیا اولنموش
mà‘nan - yèngidan - ihyā - òlunmush;
—, *v.a.* معنای یکیدن احیا ا
- yèngidan - ihyā - et, تجدید قلب ا
tèjdīdi-kàlb-et.

Regent, *s.* نائب سلطنت nā‘ibi-sàltanàt.

Regimen, *s.* پرهیز pèrhiz, حمیه hìmyé.

Regiment, *s.* “عسکر الایی àlay, الای
ker-àlayi.

Regimentals, *s.* فورمه fòrma.

Region, *s.* ارض àrz, مملکت mèmlékèt,
دیار diyār.

Register, *s.* دفتر dèfter; —, *v.a.* قید ا
kàyd-et, دفتره کچورمک dèftera-ghè-
chirmek, یازمق yazmak.

Registrar, *s.* دفتر امینی dèfter-èminī;
سجلات کاتبی sijillat-kyātibi.

Registry, *s.* دفتر حانه tèssjil; تسجيل
dèfter-khāné.

Regret, *s.* اسف èssek, تأسف tè‘èssuf,
کدر kèder, غم ghām; —, *v.a.* اسف ا
èssek-et, تأسف ا tè‘èssuf-et, کدر ا
kèder-et.

Regular, *a.* یولنده اولان yòlunda-òlan;
منتظم muntazàm; مطرد mùttàrid,

سالت kiyāssī; اصل àssl; سالت
sàlt; — troops, نظام عسکری nizām-
-“àsskéri, عسکر منتظمه “àssākiri-
-muntazama.

Regularity, *s.* نظام nizām.

Regularly, *ad.* نظام اوزره nizām-üzèré.

Regulate, *v.a.* نظام ویرمک nizām-vèr-
mek, تنظیم ا tanzīm-et; (a watch)
عیار ا “àyār-et.

Regulation, *s.* نظام nizām.

Reign, *s.* سلطنت sàltanàt; ایام سلطنت
èyyāmi-sàltanàt; —, *v.n.* سلطنت ا
sàltanàt-et, حکومت ا hüküyümet-et,
پادشاهلقا pādishāhlik-et.

Reimburse, *v.a.* ویرمک vèrmek, یینه
اودمک (ghènè) - vèrmek, اودمک
ùdémek.

Rein, *s.* دیزکین dizghin, عنان “inān,
اطلاق عنان ا, to give — زمام zīmām;
یتلاق ا itlāki-“inān-et.

Reinforce, *v.a.* امداد ویرمک imdād-
-vèrmek, موجوده ده عسکر قاتمق
mèvjūda-dāhā-“àssker-kàtmak.

Reiterate, *v.a.* تکرار tè‘kīd-et, تکرار
تکرار سویلیمک tèkrār-sùwèylémek.

Reiteration, *s.* تکرار tèkèrrür; تکریر tèkrīr.

Reject, *v.a.* رد ا rēdd-et, طرف ا tārđ-et,
[tārđ. -et. دفع ا dèf-

Rejection, *s.* رد ا rēdd; طرف ا tārđ;

Rejoice, *v.n.* سونمک sèvinmek, حظ ا
hāzz-et, مسرور او, مَحظوظا mähzūz-òl,
مسرور او, مسرور او, مسرور او, مسرور او,
mèssrūr - òl; —, *v.a.* سوندرمک
sèvindirmek, مَحظوظا ا mähzūz - et,
مسرور او mèssrūr-et. [mähzūziyyèt.

Rejoicing, *s.* شهنلیک shènlik; مَحظوظیت

Rejoin, *v.a.* جواب ويرمك jèwāb-
 Rejoinder, *s.* جواب jèwāb. [-vèrmek.
 Relapse, *s.* نكس nùkss; ارتداد irtidād;
 —, *v.n.* يكيدن فنالشمق yèngidan-
 -fènalashmak, علتى نكس ا illèti-
 -nùkss-et; مرتد او mùrtèdd-òl (mùr-
 tād); يكيدن فنالغصايه يق yèngidan-
 -fènaligha-sāpmak.
 Relate, *v.a.* حكاية نقل ا nàkl - et, hikyāyÉ-et,
 تقرير بيان ا bèyān - et, tàkrīr - et;
 —, *v.n.* منسوب او mènsub-
 -òl; متعلق او mùtā“àllik-ol; —ted,
p.p. منسوب متعلق mùtā“ -
 àllik, خصم khìssm; اقربا àkrabā (*pl.*).
 Relation, *s.* حكاية hikyāyÉ, تقرير tàkrīr;
 مناسبت mùnāssébèt, تعلق tà“àlluk,
 منسوبيت mènsubiyyèt; خصم
 khìssmlík, اقربا àkrabālik, قربت
 kùrbèt; انتساب intissāb; نسبت
 nissbèt; خصم khìssm, اقربا àkrabā (*pl.*)
 Relative, *s.* خصم khìssm, اقربا àkrabā
 (*pl.*); —, *a.* نسبتله واقع اولان nissbètla-
 -wākī“ - òlan; — pronoun, موصول
 mèvsūl; —ly, *ad.* نسبتله nissbètla,
 نظراً nissbétèn, قياسله kiyāssla, نسبة
 nāzaran, كور ghyùrÉ.
 Relax, *v.a.* كوشتمك ghèvshètmeK;
 كوشكلك كتورمك ghèvsheklik-
 -ghètirmeK; لينت ويرمك līnet-vèr-
 meK; —, *v.n.* يهوشانمق yèmushān-
 mak; يهوشامق yèmushamak;
 كوشه مك ghèvshémek. [tènèffuss.
 Relaxation, *s.* اكلاجه èylenja; تنفس
 Release, *s.* قورتلش kùrtulush, خلاص
 khālāss; —, *v.a.* صاليويرمك sālī-

vèrmek, قورتارمق khālāss-et; ازاد ا
 kùrtarmak, تخليص ا tàkhlīss-et, āzād-et.

Relent, *v.n.* يهوشامق yèmushamak,
 رقت كتورمك rikkāt-ghètirmeK.

Reliance, *s.* اعتماد i“timād, امنيت
 èmnìyyèt.

Relief, *s.* راحت rāhat; امداد imdād;
 اعانه i“ānÉ; قورتلش kùrtulush, خلاص
 khālāss; in —, قبارتمه kākma, قبارتمه
 kàbàrtma.

Relieve, *v.a.* راحت ويرمك rāhat-
 -vèrmek, راحت ايندرمك rāhat-ètdir-
 meK; امداد يتشدرمك imdād-yètish-
 dirmeK; اعانه ا kùrtarmak, قورتارمق
 i“ānÉ-et, دفع dèf“-et, تسكين ا tèss-
 kīn-et; — the guard, نوبتجي ديكشمك
 nùbètji-dìghishmek.

Religion, *s.* دين dīn.

Religious, *a.* ديندار dīndār, متدين
 mùtédèyyin, صوفى sòfu.

Relinquish, *v.a.* وازكچمك wāz-ghèch-
 meK, ال چكك برامق brākmaK, قصر يد ا
 èl-chèkmeK, ترك ا tèrk-et, كف يد ا
 kàssri-yèd-et, كف يد ا kèffi-yèd-et.

Relinquishment, *s.* ترك tèrk.

Relish, *s.* مزه mèzÉ, قاتق kàtik; لذت
 lèzzèt; —, *v.a.* لذيد بولمق lèzīz-
 -būlmak, خوشلانمق tèlezzuz-et, خوشلانمك
 khòshlanmak.

Reluctance, *s.* كوكلسزك ghyùngul-
 suzluk; with —, reluctantly, استميهرك
 isstéméyerek, مع كراهه mā“a-kérā-
 hétin, مع الكراهه mā“a-’l-kèrāhé.

Reluctant, *a.* كوكلسز ghyùngulsuz.

Rely, *v.n.* كوكنمك ghyùghenmek,
اعتماد ا ì“timād-et, استناد ا ìsstinād-
-et; — upon God, توكل ا tèvèkkyul-
-et, متوكل او mùtévèkkil-òl.

Remain, *v.n.* قائمق kàlmak, اوطورمق
òturmak, ساكن ا sâkin-òl; باقى قائمق
bâki-kàlmak, فضله قائمق fâzla-kâl-
mak, ارتمق àrtmak.

Remainder, *s.* قالان kàlan.

Remains, *s.* بقايا bàkâyâ, —, *s. pl.* فضله
fâzla; mortal —, جنازه jènâzê.

Remark, *s.* لقردى làkirdi; تنبيه tènbiḥ;
كورمك ì“tirâz; —, *v.n.* كورمك
ghyùrmek; دقت ا dikât-et; —, *v.a.*
اشعار ا ish“âr-
-et. [-shâyân.

Remarkable, *a.* دفته شايان dikâtâ-

Remedy, *s.* چاره chârê; —, *v.a.*
چاره بولمق chârê-bûlmak.

Remember, *v.n.* and *a.* خاطرلمق khâ-
tirlamak, ياد ا yâd-et.

Remind, *v.a.* خاطرينه ikhtâr-et, اخطار ا
khâtirina-ghètirmek.

Remiss, *a.* تنبل tènbel, اهمالجي ihmâlji;
to be —, اهمال ا ihmâl-et, قصور ا
kùssûr-et; —ness, *s.* اهمال ihmâl,
فصور kùssûr.

Remission, *s.* عفو ãfv, صفح sâfh.

Remit, *v.a.* عفوا ãfv-et, صفحا sâfh-et,
بخشا bāksh-et, بخشلمق (bāghish-
lamak); كوندرمك ghyùndermek;
—, *v.n.* كوشه مك ghèvshémek,
كسلكم kèssilmek, ازالمق àzal-
mak, خفيفلشمك khâfîflèshmek.

Remittance, *s.* مكتوب ايله كوندريلان

پاره mèktûp-îla-ghyùnderilan-pârê;
پاره كوندريلمسى pârê-ghyùnderil-
massi.

Remnant, *s.* فضله fâzla, بقيه bàkîyyê;
ارتمش ارتمش àrtmish; ارتمش پارچه àrt-
mish-pârcha.

Remonstrate, *v.n.* اعتراض كونا بعض
افاداتى واقع او ì“tirâz-ghyûnâ-bâ“zi-
-ifādâti-wâki“òl.

Remorse, *s.* ندامت كلييه nêdâmèti-
-kyullîyyê, ندامت مع يأس nêdâmèt-
-mâ“â-yè’ss.

Remote, *a.* اوزاق ûzâk, بعيد bà“îd.

Removal, *s.* نقل nâkl, کوچ ghyùch;
اخراج اikhraj, “دفع ãzl; عزل

Remove, *v.a.* قالدرمىق kâldirmak, نقل ا
nâkl-et; “دفع ãzl-et; عزل ا
-et; چيقارمق chîkârmak, اخرج اikhraj-
-et; —, *v.n.* ديكشمك èv-
-dîghishmek.

Remunerate, *v.a.* حقنى ويرمك hàkkini-
-vèrmek, مكافاتنى ويرمك mùkyâ-
fâtini-vèrmek. [اجر èjr; پاره pârê.

Remuneration, *s.* مكافات mùkyafât;

Rend, *v.a.* يارمق yârmak, يرتمق yîrt-
mak, چاك ا chāk-et.

Render, *v.a.* ايتمك ètmek, قيلمق kâl-
mak; ويرمك vèrmek; تسليم tès-
lîm-et; كيرو ويرمك ghèri-vèrmek.

Renegade, Renegado, *s.* مهتدى mùh-
têdî, دونمه dùnma.

Renew, *v.a.* يكيلىتمك yèngilètmek,
تجديدا tèjdîd-et.

Renewal, *s.* تجديد tèjdîd. [-et.

Renounce, *v.a.* قطع علاقه ا kât“î-“âlâka-

Renovate, *v.a.* تازه لتمک tázéletmek,
تجدید ا tējdid-et.

Renown, *s.* صیت sīt, شهرت shùhrèt,
نام nām, نیکنام nīk-nām, شان shān,
اشتهار ishtihār.

Renowned, *a.* مشهور mèshhūr.

Rent, *s.* اجاره kīrā; quit —, اجاره
ijārē; یرتق yirtik; یارق yārik; —,
v.a. کرا ایله طوتمق kīrā-ila-tütmaq;
— out, کرایه ویرمک kīrāya-vèrmek.

Repair, *s.* تعمیر tà“mīr; ترمیم tèrmīm;
ملجا ملجا mèljā; یرتق yirtik, یرتق
yirtik; —, *v.a.* تعمیرا tà“mīr-et, ترمیم
tèrmīm-et; اصلاحا tàssviyyé-et; تسویه
isslāh-et; چاره سنی بولمق chārēssini-
būlmak; —, *v.n.* کتمک ghītmek,
صیغتمق sìghinmak; in —, in good
—, تعمیره غیر محتاج tà“mīra-ghāyri-
mūhtāj; out of —, in bad —, تعمیره
تحتاج tà“mīra-mūhtāj.

Reparation, *s.* تعمیر tà“mīr, ترمیم tèr-
mīm; تصمین tàzmīn, ترضیه tàrziyyé.

Repartee, *s.* جواب jèwāb; quick at —,
حاضر جواب hāzir-jèwāb.

Repeal, *s.* فسخ fèsskh, لغو làghv; —,
v.a. فسخا fèsskh-et, لغوا làghv-et.

Repeat, *v.a.* تکرار یاپمق tèkrār-yāp-
mak, تکرار سویلمک tèkrār-sùwèy-
lémek.

Repeatedly, *ad.* مکرراً mùkèrréran.

Repeater, *s.* باصمغله چالار اولان قوین
bāssmaghila - chālar - òlan -
-kòyn-sā“ati.

Repel, *v.a.* دفع dèf“-et; — an attack,
مدافعا mùdāfa“a-et.

Repent, *v.n.* پشیمان او pèshimān-òl (pish-
mān), نادم او nādīm-òl; توبه àtùbè-et.

Repentance, *s.* ندامت nèdāmèt,
پشیمانلق (pishmanlık); vow of —,

Repetition, *s.* تکرر tèkèrrur. [توبه àtùbè.

Repine, *v.n.* تشککیا tèshèkki-et,
متشککی او mùtèshèkki-òl.

Reply, *s.* جواب jèwāb; —, *v.n.*
جوابا jèwāb-vèrmek, جوابا
jèwāb-et.

Report, *s.* اواز sèss, صدا sādā, آواز
āwāz, آواز āwāzé; تواتر tèwātur,
خبر khāber, حوادث hàwādiss;
تقریر tàkrīr, افاده ifādé, بیان bèyān;
—, *v.a.* افاده ifādé-et, بیان bèyān-
-et, خبر ویرمک khā-
ber-vèrmek; تواترا tèwātur-et.

Reporter, *s.* ضبط کاتبی zābt-kyātibi.

Repose, *s.* استراحت rāhat, استراحت
isstirāhat, اسایش āssāyish, سکونت
sùkyūn, سکون sùkyūn, سکونت
sùkyūnèt; —, *v.n.* راحت rāhat-et,
استراحت isstirāhat - et, اسوده او
āssūdéd-òl, اسایشده او āssāyishda-òl;
— confidence, اعتماد à“timād-et.

Repository, *s.* مخزن màkhzen.

Reprehend, *v.a.* آزارلق āzārlamak,
توبیخا tèvbīkh-et, تقبیح tàkbīh-et,
تعمیبا tà“yīb-et.

Represent, *v.a.* کوسترمک ghyūsster-
mek, رسمی او rēssmī-ol; افاده ifādé-
-et, وکیللی او vèkīlī-ol; بیان bèyān-et;
یرینه قائم او yèrina-kā“im-òl.

Representation, *s.* ترسیم tèrsīm; افاده

Representative, *s.* وکیل vèkīl. [ifādé.

Repress, *v.a.* منعاً mèn'-et, زجراً zèjra-
-et, حَقْنَدَن كَلْمَكْ hàkkindan-ghèl-
mek ; باصْدِرْمَقْ bāssdirmak.

Reprieve, *v.a.* قَتْلَنِي اِمْهَالِ kàtlini-
imhāl-et.

Reprimand, *s.* تَكْدِيرِ اَزَارِ āzār (āzār),
تَكْدِيرِ tēkdīr ; —, *v.a.* اَزَارْلَمَقْ āzārlamak,
تَكْدِيرِ tēkdīr-et. [mak.

Reprint, *v.a.* تَكَرَّرِ بَاصْمَقْ tēkrār-bāss-

Reprisal, Reprisals, *s.* مَقَابِلَهْ بِالْمِثْلِ mūkābélé-bi-'l-missl.

Reproach, *s.* عَارِ "ār, عَيْبِ "āyb,
رِئْصَوَائِي rūssvāyī ; تَعْمِيْبِ tā'yīb,
تَقْبِيْحِ tāk-bīh, تَوْبِيْحِ tēvbīkh, قَدْحِ kādih ; —, *v.a.* تَعْمِيْبِ tā'yīb-et,
تَوْبِيْحِ tēvbīkh-et ; —
with, يُوْزُنَهْ اَوْرَمَقْ yūzuna-wūrmak.

Reprobate, *s.* فَاسِقِ fāssik.

Reproduce, *v.a.* يَكْمِيْدِن حَاصِلَا yèngi-
dan-hāssil-et. [āzārish, تَكْدِيرِ tēkdīr.

Reproof, *s.* اَزَارِشِ āzār (āzar),

Reprove, *v.a.* تَكْدِيرِ اَزَارْلَمَقْ āzārlamak,
تَكْدِيرِ tēkdīr-et.

Reptile, *s.* قَارْنِي اَوْسْتَنْدَهْ سُوْرُنَانِ حَيْوَانِ kārnī-ūsstunda-sūrunan-hāywān.

Republic, *s.* جُمْهُوْرِ jūmhūr.

Republican, *a.* جُمْهُوْرِي jūmhūrī ; —,
s. اَهْلِ جُمْهُوْرِ èhli-jūmhūr.

Republication, *s.* يَكْمِيْدِن نَشْرِ اَيْتَمَكْمَلِكِ yèngidan-nèshr-ètmeklik. [-nèshr-et.

Republish, *v.a.* يَكْمِيْدِن نَشْرَا yèngidan-

Repudiate, *v.a.* بُوْشَامَقْ bōshamak,
تَطْلِيْقِ tātlik-et ; قَبُوْلِ اَيْتَمَامِكِ kābūl-
-ètmamek, اِنْكَارِ inkyār-et. [inkyār.

Repudiation, *s.* اِنْكَارِ تَطْلِيْقِ tātlik ; اِنْكَارِ

Repugnance, *s.* كِرَاهَتِ kērāhèt,
اِسْتِكْرَاهِ isstikrāh. [fūr.

Repugnant, *a.* كِرِيَهْ kērīh ; مَنْفُوْرِ mèn-

Repulse, *s.* مَغْلُوْبِيَّتِ māghlūbīyyèt,
بُوْزْغُوْنَلُقِ bōzghunluk ; —, *v.a.*

هَجْمُوْمُنِي دَفْعَا hūjūmunu-dēf'-et ;
رِجَاسِنِي قَبُوْلِ اَيْتَمَامِكِ rijāssini-kā-
būl-ètmamek.

Reputation, *s.* شَهْرَتِ shùhrèt, نَامِ nām.

Repute, *v.a.* صَايْمَقْ sàymak, عَدَا "ādd-
-et, اِعْتَبَارَا i'tibār-et.

Request, *s.* رِجَا rijā, نِيَاْزِ niyāz ; —, *v.a.*
رِجَا rijā-et, نِيَاْزِ niyāz-et.

Require, *v.a.* اِسْتَمَكِ isstémek, مَحْتَاْجِ اَوْ
مُحْتَاْجِي اَوْ muhtāj-òl, اِحْتِيَاْجِي اَوْ ihtiyāji-òl.

Requisite, *a.* لَازِمِ lāzim ; —, *s.* لَازِمَهْ
lāzimé (pl. لَوَاْزِمَاتِ làwāzimāt).

Requisition, *s.* مَطَالِبَهْ اِسْتِدْعَا isstid'ā, مَطَالِبَهْ
mūtālébé.

Rescript, *s.* اِرَادَهْ irādé, خَطِ khàtt.

Rescue, *s.* اِمْدَادِ imdād ; —, *v.a.*
قُوْرْتَارْمَقْ kūrtaarmak, تَخْلِيْصَا tākh-
līss-et. [tāhārri.

Research, *s.* تَجَسُّسِ tējèssus, تَحْرِيْ tahrī

Resemble, *v.a.* بَكْزَهْ مَكِ bèngzémek,
مُشَابِهَتِي اَوْ mūshābih-òl, مُشَابِهَتِي اَوْ
mūshābéhèti-òl.

Resent, *v.a.* دَارِيْلُوْبِ قَارْشِيْلَغْنِي dārīlip-
-kārshilighini-et. [ghāzab.

Resentment, *s.* دَارْغِيْنَلِقِ dārghinlik,

Reserve, *s.* كَتْمِ kètm, كِتْمَلِكِ kètūm-
lik, اِحْتِرَازِ ihtirāz ; اِحْتِيَاْطِ ihtiyāt ;
—, *v.a.* صَاقْلَامَقْ sàklamak, اِحْتِيَاْطًا
ihtiyātan-sàklamak.

Reservoir, *s.* خزينه hàwz, khà-zīnÉ (hàzna).

Reside, *v.n.* ساكن او òturmak, sàkin-òl, متمكن او mùtémèkkin-òl, اقامت ا ikāmet-et, مقيم او mùkīm-òl.

Resident, *a.* ساكن sàkin, متمكن mùtémèkkin, مقيم mùkīm; —*s, s. pl.* اهالی àhālī, سكنه sèkénÉ; minister —, كچوك ايلچى kùchuk - èlchi, اقامته مأمورايلچى ikāméta-mè'mūr-èlchi.

Residue, *s.* باقى bākī, فضله fàzla, كالان kàlan, ارتان àrtan, بقيه bàkìyyÉ.

Resign, *v.n.* استعفا issti'fā-et; —, *v.a.* براقمق bràkmaq, ترك tÈrk-et.

Resignation, *s.* استفا issti'fā; تسليم tèsslīm. [chàm-sàkizi; ساقر sàkiz.

Resin, *s.* رچينه rèchina, چام ساقرى çam saqurı

Resist, *v.a. and n.* طيانمق dāyanmaq, قارشى قومق qarşı qumq, تحمل ا tahammul-et; کارشى kārshi-kòmak.

Resistance, *s.* مقاومت mùkāvémèt.

Resolute, *a.* يوركى پك yùrèghi-pèk, ثابت قدم sàbit-kādem; جسور jèssūr.

Resolution, *s.* ثبات sèbāt, متانت mètānèt; نيت niyyèt; قرار kārār; حل hàll, كشف kèshf.

Resolve, *v.n.* نبت ا niyyèt-et; قرار kārār-vèrmek; —, *v.a.* حل ا hàll-et, كشف kèshf-et; — itself into, دونمق dùnmek, اولمق òlmak, اوليويومق òluvèrmek, كسيلمك kèssilmek.

Resort, *s.* يتاق yatak, مرجع mèrjà',

—, *v.n.* كشرت اوزره كتمك kèssret-ùzéré-ghitmek; تثبيت ا tèshèbbuss-et, دوشمك dùshmek.

Resound, *v.n.* اوتمك òtmek, سس طنين انداز او sèss-vèrmek; تنين انداز او tìnìn-èndāz-òl.

Resource, *s.* چاره çarÉ; منبع ثروت mènba'i-sèrvèt; اسباب قوت èss-bābi-kùvvèt, وسيله خلاص vèssilÉ'i-khālāss.

Respect, *s.* رعایت hürmèt, رعایت ri'āyet, احترام ihtirām, اعتبار ètibār; خصوص mādde, باب bāb, امر èmir; نظر nāzar, نسبت nişsbèt, مناسبت münās-sébèt; —, *v.a.* حرمت ا hürmèt-et, رعایت ا ri'āyet-et; in —, with —, نظراً nāzaran, نسبتله nişsbètla; بحشنة كلنجه bāhssina-ghèlinja.

Respective, *a.* بشقه بشقه bāshka-bāshka, ايرى ايرى àyri-àyri.

Respite, *s.* مهلت mùhlèt, مهل mèhl; —, *v.a.* امهال ا imhāl-et, مهلت ويومك mùhlèt-vèrmek.

Resplendent, *a.* پارلاق pàrlàk, تابناك tābnāk, پرتوانداز pèrtev-èndāz.

Respond, *v.n.* جواب ويومك jèwāb-vèrmek; مقابله ا mùkābélÉ-et.

Responsibility, *s.* مسؤليت mèss'ūliyyèt.

Responsible, *a.* مسؤل mèss'ūl.

Rest, *s.* استراحت rāhat, استراحت isstirāhat; باقى bākī, فضله fàzla, طيانه جق نسنه kùssūr; قصور dāyanajak - nèssné; —, — one's self, *v.n.* قالمق kàlmak, استراحت ا

isstirāhat-et, دیننمک dīnēnmek ;
 —, *v.a.* دینندرمک dīnēndirmek ;
 — on, — upon, *v.n.* طیانمق yātmaq ; — —,
 dāyanmak, یاتمق yātmak ; — —,
 — —, *v.a.* طیامق dāyamak,
 طیاندرمق dāyandirmak, یاترمق yātir-
 Restaurant, *s.* لوقانده lōkānda. [mak.
 Restitution, *s.* کیرو ویرش ghèri-vèrish,
 استرداد isstirdād ; to make —,
 یرینه قومق, کیرو ویرمک ghèri-vèrmek,
 یرینا-کومق yèrina-kōmak, ردā rēdd-et.
 Restless, *a.* هیچ طورمز hīch-dürmāz.
 Restlessness, *s.* راحتسزلق rāhatsizlik.
 Restoration, *s.* ردā rēdd ; اعاده i“ādé ;
 تعمیر tā“mīr ; تصحیح مزاج tāsshīhī-
 mīzāj.
 Restore, *v.a.* کیرو ویرمک ghèri-
 vèrmek, ردā rēdd-et, اعاده i“ādé-
 -et ; تعمیر tā“mīr - et ; صاغاتمق
 sāghaltmak, شفا ویرمک shīfa-vèrmek.
 Restrain, *v.a.* ضبطā zābt-et, طوتمق
 tūtmak, زجرا zèjr-et, جبرا jèbr-et,
 منعā mēn“-et.
 Restraint, *s.* ضبطā zābt ; زجرا zehjr.
 Restrict, *v.a.* حصرا hāssr-et.
 Restriction, *s.* حصرا hāssr.
 Result, *s.* حاصل hāssīl, ثمره sēméré,
 نتیجه nētijé, فائده fā'idé ; —, *v.n.*
 حاصل hāssīl-òl, چیقمق chīkmak,
 ترتبā tērtub-et.
 Resume, *v.a.* تکرار باشلامق tèkrār-
 -bāshlamak, تکراراللمق tèkrār-
 -èla-àlmak ; خلاصهā khūlāssa-et.
 Resurrection, *s.* قیامت kīyāmèt, قیام
 kīyām, بعثā bā“ss.

Retail, *s.* قیه اندازه ایله ساتش (òkka)-
 - èndāzÉ - ìla - sātish ; —, *a.* قیه
 اندازه ایله اولان (òkka) - èndāzÉ - ìla -
 òlan ; —, *v.a.* قیه اندازه ایله ساتمق
 (òkka)-èndāzÉ-ìla-sātmak.
 Retain, *v.a.* طوتمق àlikōmak, صالیویرمامک
 sālīvèrma-
 tūtmak ; برآقمامق brākmmak ; غائب
 ghā'ib-ètmmak.
 Retainer, *s.* اوشاق ūshāk.
 Retaliate, *v.n.* مقابله بالمشا mūkābélé-
 -bì-'l-mīssl-et, قارشیلغنیā kārshīli-
 ghīni-et. [bì-'l-mīssl.
 Retaliation, *s.* مقابله بالمشا mūkābélé-
 Retard, *v.a.* کجکدرمک ghèjkdirmek ;
 مانعā mānī“-òl, ایقومق àlikōmak.
 Retentive, *a.* اونوتماز اولان ùnūtmāz-
 -òlan.
 Retinue, *s.* اتباع طاقمی ètbā“-tākīmī,
 خدم و حشم khādem-u-hāshem.
 Retire, *v.n.* چکلمک chèkilmek ; —
 from the world, عزلتā ùzlèt-et.
 Retirement, *s.* عزلتā ùzlet.
 Retiring, *a.* محجوب māhjūb. [mek.
 Retract, *v.a.* کیرو چکلمک ghèri-chèk-
 Retreat, *s.* کیرو چکلش ghèri-chèkilish,
 دلیک rīj“àt, رجوع rūjū“ ; رجعت
 dèlik, کوشه kyūshé, سوراخ sūrākh,
 عزلتخانه ùzlet-khānē ; زاویه zāvīyyé,
 —, *v.n.* کیرو چکلمک ghèri-chèkil-
 mek ; چکلمک chèkilmek.
 Retrench, *v.n.* مصارفنی ازالتمق māssā-
 rifīni-àzaltmak.
 Retrenchment, *s.* مترس mètériss ;
 تقلیل مصارف tāklīli-māssārif.

Retribution, *s.* مكافات mùkyāfāt;
 مجازات mùjāzāt, جزا jèzā, لایق lāyik.
 Retrieve, *v.a.* الدن کتشمش شی بی تکراراله
 ځټورمک èldan - ghìtmish - shèy'yi -
 -tèkrār-èla-ghètirmek.
 Retrograde, *a.* کیرویه طوغری ghèriya-
 -dòghru, قیچین قیچین kìchin-kìchin,
 —, *v.n.* کیروکتتمک ghèri-ghìtmek,
 قیچین قیچین کتتمک kìchin-kìchin-
 -ghìtmek, رجعتا rij'at-et.
 Return, *s.* دونش "àvdet, دونهش
 dùnush; معاودت mù'āvèdet,
 مقابله; "رؤجوع rùjū'at, رجعت
 mùkābélé; (of a disease) نکس
 nùkss; —, *v.n.* دونمک dùnmek,
 کیرو دونمک "àvdet - et; عودت
 ghèri - dùnmek, رجوعا rùjū' - et;
 کیرو دپمک ghèri-
 -tèpmek; —, *v.a.* کیرو ویرمک
 ghèri-vèrmek, رد ا rèdd-et; مقابله
 mùkābélé-et.
 Reveal, *v.a.* افشاا fāsh - et, افشا
 ifshā-et, اچمق àchmak, کشف
 kèshf-et; وحی ایله ilhām-et, الهام
 vàhy-ila-bıldirmek.
 Revealed, *a.* ملهم mùlhèm.
 Revelation, *s.* کشف اسرار kèshfi-èssrār;
 وحی vàhy, الهام ilhām.
 Revenge, *s.* انتقام întikām; —,
v.a. انتقامنی المق întikāmini-àlmak.
 Revengeful, *a.* کینه خواهه kīné-khāh.
 Revengefulness, *s.* کینه خواهی kīné-
 khāhī. [واردات vāridāt].
 Revenue, *s.* ایراد irād, کلور ghèlir,
 Revere, *v.a.* احترام ihtirām-et, عزیز

حرمتا "aziz - tütmaç, طومتق
 hürmet - et; مبارک عد ا mùbārek -
 "àdd-et.
 Reverence, *s.* احترام hürmet, احترام
 ihtirām, رعایت ri'āyet; دامنبوسی
 dāmen-būsī; his —, ذات فضیلتما بلری,
 ذات عالیلری zāti-fāzīlet-mā'ābléri,
 "āliléri; —, *v.a.* حرمتا
 hürmet-et; رعایتی او ri'āyeti-òl.
 Reverse, *a. and s.* ترس tèrss, ارقه àrka;
 فلاکت fèlakèt, بلا bèlā; —, *v.a.*
 ترسنه tèrss-chèvirmek, ترس چویرمک
 tèrssina-chèvirmek; قلبا
 kàlb-et, تعکيسا tà'kiss-et.
 Revert, *v.n.* دونمک dùnmek, کیرو
 تکرار عطف ghèri-dùnmek; دونمک
 تکرار "àtfi - èfkyār - et, افکارا
 tèkrār-àngmak.
 Review, *s.* بیوک تعلیم biyuk-tā'līm;
 معاینه mù'āyéné; غزته ghàzèta; —,
v.a. معاینه mù'āyéné - et, مکرراً
 mùkèrréren-ghyüz-
 dan-ghèchirmek.
 Revile, *v.a.* سبا sèbb-et, دشنام
 dùshnām-et, شتم shètm-et.
 Revise, *v.a.* تصحیح tènkih-et, تصحیح
 Revision, *s.* تصحیح tàsshih. [tàsshih-et].
 Revive, *v.n.* ایلمق àyilmak, دیرلمک
 dırilmek, جانلنمق jānlanmak, عقلی
 باشنه کلیمک "akli-bāshina-ghèlmek,
 (ghènÉ) - یینه پارلامق àchilmak;
 -pārlamak; —, *v.a.* دیرلتمک dırilt-
 mek, "aklini باشنه کتورمک
 -bāshina-ghètirmek; اچمق àchmak;
 تکرار پارلامق tèkrār-pārlatmak.

Revocation, *s.* فسخ fèsskh.
 Revoke, *v.a.* كيروالهق فسخ fèsskh-et; كيروالهق
 ghèri-àlmak.
 Revolt, *s.* طغيان "ìssyān, عصيان
 tūghyān, اياقلمش àyaklanish; —,
v.n. اياقلمش "ìssyān - et, عصيان ا
 àyaklanmak; —, *v.a.* اكره ايتدرمك
 àkrāh-èt dirmek.
 Revolution, *s.* دور dèvr, دوران dèvérān,
 گردش ghirdish; تبدل tèbèddul,
 انقلاب ìnkilāb, تحول tàhàvvul;
 اختلال tèbèddulu-kyùllī; تبدل كلي
 ikhtilāl.
 Revolve, *v.n.* دور ا دنمك dūnmek,
 دور ا dèvr-et, دوران dèvérān-et; —, *v.a.*
 چويرمك chèvirmek.
 Reward, *s.* بخشش mùkyāfāt; بخشش
 bàkhshish; —, *v.a.* مكافاتنى ويرمك
 mùkyāfātini-vèrmek.
 Rhetoric, *s.* "ilmi علم تزيمينات كلام
 -tèzyīnāti-kèlām.
 Rheumatism, *s.* ريمح طيار yel, ريمح
 -tàyyār, وجع المفاصل vèjà "u -'l-
 -mèfāssīl.
 Rhinoceros, *s.* كركدان ghèrghédān.
 Rhodes, *s.* رودوس ròdòs.
 Rhomb, Rhombus, *s.* معين mà "in.
 Rhomboid, *s.* شبه معين shìbhi-mà "in.
 Rhubarb, *s.* (drug) راوند rāvènd; (gar-
 den) رباس rùbāss.
 Rhyme, *s.* "سجع sèj; قافيه kāfiyyé;
 شعر shi "r, —d, *a.* مقفا mùkàffà,
 Rhythm, *s.* وزن vèzn. ["مسجع mùsèjjà].
 Rib, *s.* اهل بيت kàburgha; قبورغه
 èhli-bèyt, قارى kàri, زوجة zèvjé.

Ribald, *a.* اغزى پيس aghzi-piss.
 Ribaldry, *s.* هزليات hèzliyyāt.
 Riband, Ribbon, *s.* قوردله kòrdèla.
 Rice, *s.* ارز پرنج pìrinj, ارز urùzz.
 Rice-pudding, *s.* سوتلاج sùtlāj.
 Rich, *a.* غنى زنگين zèngihin, غنى ghànī
 (pl. اغنيا aghniyā), متمول mùtè-
 mévvil, صاحب ثروت māl dār, مالدار
 sāhib-sèrvèt; اغر aghir, طاتلو tàtli,
 ياغلو yāghli.
 Riches, *s. pl.* مال māl, ثروت sèrvèt,
 زنگينلىك zèngihinlik, پاره (pàra).
 Rickety, *a.* محكم اولميان mùhkèm-
 -òlmayan. [قورتارمق kùrtarmak.
 Rid, *a.* قورتلمش kùrtulmush; —, *v.a.*
 Riddance, *s.* قورتلش kùrtulush; دفع
 dèf. [معما mù "ammà.
 Riddle, *s.* قالبور kàlbur; بلجه bìlméjé,
 Ride, *v.n.* and *a.* بنمك bìnmek, سوار او
 sùwār-òl, راكب او rākib-òl; ات
 عربه ايله àt-ila-ghèzmek, كزومك
 "àrabà-ila-ghèzmek; — at
 anchor, دميرده ياتمق dèmirda-yàt-
 mak; — out a gale, فرطونه بتناجه يه قدر
 فېرتينا-بیتینجایا-کادار-
 -dèmirlī-dürmak.
 Ridge, *s.* صرت sirt; بل bèl, بویون
 bøyun; صرة sira.
 Ridicule, *s.* استهزا isstihzā; هجو hijv;
 مسخره لى mässkharalik; —, *v.a.*
 استهزا isstihzā-et; هجو hijv-et;
 كولمك ghyùlmek.
 Ridiculous, *a.* كوله جك ghyùlenéjèk.
 Rifle, *s.* ششخانه shèsh-khānē (shìshānē);
 —, *v.a.* صويمق sòymak.

Rig, s. قیافت kîlik, زی ziy, قیافت kîlik, قیافت kîyâfèt; ارمه àrma; —, v.a. دوناتمق dònâtmak; اوروبه ویرمهk ùrûba-vèr-mek; ذوقلنمک tàkîlmak, طاقلمق zèvklènnek.

Rigging, s. ارمه àrma; اوروبه ùrûba, اثواب èsswāb (èssbab).

Right, a. طوغری dòghru; صحیح sàhîh; تام tām, تمام tāmām; مستقیم mùsstakîm; قائم kâ'im (fem. قائمه kâ'imé); صاغ sàgh, یمین yemîn, راست rāsst; حقلو hākklî; —, s. حق hāk; صاغ طرفی sàgh-tàrafî; —, ad. کربکی کبی ghèrèghi-ghîbi; چوق chòk, طوغرواهق dòghrulmak; —, v.n. طوغرواهق dòghrulmak; حقنی الیویرمک hāk-kîni-àlîvèrmek.

Righteous, a. صالح èhli-sālāh, اهل صلاح sālîh (pl. صلحا sūlahā).

Righteousness, s. صلاح sālāh. [èghilmàz.

Rigid, a. اکلمز sèrt, قتی kàti, سرت sèrt.

Rigorous, a. شدید shèdîd, سرت sèrt; مدققانه mùdakkānē, دقتلو dikkātli; صیقی sîki; [شدت shiddèt.

Rigorousness, Rigour, s. سرتلیک sèrtlik;

Rill, s. صوجغز sùjāghiz.

Rim, s. کنار kēnar, لب lèb.

Rime, s. قراغی kîrāghi.

Rind, s. قشیر kàshr, قبوک kàbuk.

Ring, s. حلقه hālka; یوزک yùzuk; چالش chālîsh; سس sèss, سدا sādā; —, v.a. چالمق chālmak; —, v.n. چالمنق chālînmak; اوتمک ùtmek; سس ویرمهk sèss-vèrmek.

Ringleader, s. باش èr-bāshi, باش bāsh, سرکرده فساد sèrkèrdé'i-fèssād.

Ringlet, s. زلف zulf, کاکل kyākyùl.

Rinse, v.a. خفیفچه chālkamak; خفیفچه khāfîfja-yîkamak.

Riot, s. غوغا kārîshîklîk, قارشقلق (kāvgha); چاپقینلق chāpkînlîk, قارشقلق sèfāhāt; —, v.n. قارشقلق kārîshîklîk - chîkârmak; چیقمارمق bāshdān - chîkmak, باشدن چیقماق tāshîrmak.

Rip, v.a. سوکمهk sūkmek; یارمق yārmak.

Ripe, a. کماله یتشمش òlmush, اولمش kēmālê-yètîshmîsh.

Ripen, v.n. کماله یتشمک òlmak, اولمق kēmālê-yètîshmek; —, v.a. اولدرمق òldûrmak, یتشدرمک yètîshdîrmek.

Ripple, s. بوروشق bûrushuk; —, v.a. بوروشدرمق bûrushdûrmak; —, v.n. بوروشمق bûrushmak.

Rise, s. باش bāsh, منبع mènba, باشلانغچ mènshè, مبدأ mèbdè, باشلانغچ bāshlanghîj, نشئت nèsh'èt, ابتدا ìbtidā; طوغش dòghush; —, v.n. قالمق kālmak; ایاغه قالمق àyāgha - kālmak, قیام kîyām - et; چیقماق chîkmak; یوکسلمک yûkselmek; ایلرولمک îlêrîlémek, طی طوغمق tàyi - mèrâtîb - et; دوغمق dòghmak, -et; طوع tûlû -et; چیقماق chîkmak, -et; نبع nèb -et; بدعا bèd -et; نشئت nèsh'èt -et; دیرلمک dîrîlmek, بعث اولنمق bà'ss - òlunmak; قبارمق kàbarmak;

dòlmak ; بهايه چيتمق bàhāya-chìk-mak ; اياقلامق àyaklanmak.

Risk, s. قورقو kòrkū, تهلكه tèhliké, قورقو मुखاطره mùkhātara ; —, v.a. قومق kòmak, بخته حواله à bākhta-hàwālÉ-et, تهلكه يه قومق tèhlikéyé-kòmak.

Rite, s. رسم عبادت āyīn, رسم عبادت rēssmi-“ibādèt.

Rival, s. انكل ènghel, رقيب ràkīb ; —, v.a. رقابت باش او bàsh-òl ; رقابت rakābèt-et.

Rivalry, Rivalship, s. رقابت rakābèt.

River, s. ايرمق ایرمق sū, چای chày, صو sū, دره dèrÉ, نهر nèhr (nèhir).

Rivet, s. ميخلامق میخلامق mikh ; —, v.a. ميخلامق mikhlamak.

Rivulet, s. صو sū, چای chày, دره dèrÉ.

Road, s. جاده جاده yòl, طريق tàrīk, يول yòl, جاده jādédé, راه rāh ; اچق ایمان lìmàn ; اچق àchik.

Roadstead, s. لیمان līmàn ; مرسا mērsà.

Roam, v.n. طولاشمق طولاشمق ghèzmek, كزمتك kòzmetk, طولاشمق dòlashmak.

Roar, s. صياحه sayhà, پك سس pèk-sèss, كورلش كورلش ghyùrléyish ; —, v.n. پك سس ويرمق pèk-sèss-vèrmek, باغرمق باغرمق hàykirmak, باغرمق bàghirmak ; كورلمق كورلمق ghyùrlémek.

Roast, s. شيش كبابي shìsh - kèbābi, اورمان كبابي òrmàn-kèbābi ; —, v.a. كباب kèbāb-et.

Robber, s. خرسز khèrsiz, حرامی hàrāmī, دزد dùzd.

Robbery, s. خرسزلىق khèrsizlik.

Robe, s. اوزون البسه ùzun-èlbissé ; —,

v.n. اوزون البسه سنى كيمك ùzun-èlbisséssini-ghimek. [kùvvètlì.

Robust, a. قوتلو قوتلو kàwī, دنج dìnj, قوي kàwī,

Rock, s. قيا قيا kàya ; قيا پارچه سی kàya-pàrchassi ; صالانش sàllanish ; —, v.n. صالانمق sàllanmak ; —, v.a. صالانمق sàllamak, صالاندرمق sàllàn-dirmak. [هوائى hàwā'ī.

Rocket, s. هوائى فشنگ hàwā'ī-fishènk,

Rocky, a. قيالىق kàyalik.

Rod, s. چبوق چبوق chibùk, دينك dèyneK ; اينجه دالردمتى inja - dāllar - dèméti ; التى بچوق ارشونلق اولچى àlti-bùchuk-àrshinlik-ùlchu.

Rodomontade, s. قورولاف واوكنمه لاقيرديسى qorolaf waoknme laqirdissi. kùru-lāf-vé-ùghunmé-làkirdissi.

Roe, s. بالى ديشى قراجة dishi-kàraja ; بالى bālik-yimurtassi ; — buck, قراجة kàraja.

Rogue, s. چاپقن چاپقن chāpkin, كواخانى kyùlkhānī, طولاندرىجى dōlandiriji, مزور mùzèvvir. [مزورلك mùzèvvirlik.

Roguery, s. طولاندرىجىلىق dōlandirijilik ;

Roguish, a. چاپقنچة chāpkinjé.

Roguishness, s. چاپقنلىق chāpkinlik.

Roll, s. تومار tòmar ; طوپ tòp ; يوارلش يوارلش yìwarlanish ; تکرلش tèkerlenish ; —, v.n. يوارلنمق yìwarlanmak ; — over, تکرلنمق tèkerlenmek, دوريلمق dèvrilmek ; —, v.a. يوارلمق yìwarlamak ; — up, طويلامق tòplamak, صارمق sàrmak, ديوشمق dèvshirmek.

Roller, s. يوالق yìwalàk ; صالنتى sàlinti-dālglassi ; طوپ tòp, پصطال pàsstal.

Rolling-pin, *s.* اقلانغی òklaghi.
 Roman, *a.* رومی rūmī; رومالو ròmalī;
 —, *s.* روم rūm; اسکی روما آدمی
 èsski-ròmà-ādami.
 Romance, *s.* مصال mæssal; —, *v.n.* مصال
 مصلامک mæssal-sùwèylémek.
 Rome, *s.* روما شهری ròma-shèhiri.
 Romp, *s.* چوچق اویونی chòjuk-òyunu;
 اوینامق پک اوینامق سون چوچق
 pèk-òynamak-
 -sèven - chòjuk; —, *v.a.* اوینامق
 òynamak.
 Roof, *s.* دام dām; flat —, باجه bàja,
 سطح sàth (t-h) *pl.* سطوح sùtūh; —,
v.a. اورتمق ùrtmek.
 Rook, *s.* قارغه kàrga; (chess) رخ rùkh.
 Room, *s.* اوطه òda; یر yèr; لزوم lüzūm,
 سبب sèbeb, مناسبت mùnāssébèt.
 Roomy, *a.* وسعتلو ghènish, کنش
 vùss“àtli.
 Roost, *s.* کومس kyùmèss; —, *v.n.*
 قونوب اویومق kònup-ùyumak.
 Root, *s.* کوک kyùk, اصل àssl; —, *v.n.*
 کوک صالمق kyùk-
 -sàlmak; — up, سوکمک sùkmek,
 چیقارمق chikàrmak, استئصال ìss-
 tìsāl-et, قلع kāl“-et.
 Rope, *s.* ایپ ìp, حلاط hàlat.
 Rope-dancer, *s.* جانباز jānbāz (jàmbāz).
 Rope-maker, *s.* ایپچی ìpji.
 Ropery, Rope-walk, *s.* ایچی کارخانه سی
 Ropeyarn, *s.* تل tēl. [ìpji-kyār-khānéssi.
 Rosary, *s.* تسمیح tèssbīh.
 Rose, *s.* گل ghyùl, ورد vèrd; — bud,
 غنچه ghòncha; — bush, کل اغاجی
 ghyùl - àghajī; — water, کل صویبی

کل اغاجی ghyùl-sùyu; — wood,
 کل اغاجی ghyùl-àghajī; otto of —, عطر “ìtr,
 عطر یاغی “ìtr-yàghi.
 Roseate, *a.* قرمزی kırmızı.
 Rosin, *s.* چام ساقزی chām-sàkızı.
 Rosy, *s.* (cheeks) قرمزی kırmızı,
 کلغام ghyùlghyūn, کلکون
 ghylfām; (lips) ال àl. [چوروتمک
 chùrutmek.
 Rot, *v.n.* چورومک chùrumek; —, *v.a.*
 Rotary, Rotatory, *a.* دوری dèvrī;
 دور دوار dèvvār; دونیچی dènuju.
 Rotation, *s.* دور dèvr, دوران dèvérān,
 تدور tèdevvur; in —, نوبتله nùbètla,
 صره ایله sùrà-ila.
 Rote, *s.* ازبر èzbèr; to know by —,
 ازبردن بلمک èzbèrdan-bilmek; to
 do by —, دوشونمیه رک الت کبی
 dùshunmèyérek - àlet - ghìbi -
 Rotten, *a.* چوروک chùruk. [-yàpmak.
 Rouge, *s.* قزلجه dùzghyun, دوزگون
 kèzilja.
 Rough, *a.* پوروزلو pùruzlu; قبا kàba;
 تسوید tàsslàk; — draft, طاصلاق
 tèssvīd, مسوده mùssvèddé; طاصلاق
 tàsslàk.
 Roughness, *s.* پوروزلuluk pùruzluluk;
 قبالک kàbalik; سرتلیک sèrtlik.
 Round, *s.* قول kòl; دور dèvr; —, *a.*
 (circular) دکریمی dèghirmi, مدور
 mùdèvver; (globular) طوپ tòp,
 اطرافنه kyùrévi; *ad.* and *pr.* اطرافنه
 ètrāfina; اطرافنده ètrāfinda;
 هرطرفنه hèr-tàrafina; هرطرفنده
 hèr-tàrafinda; all —, *ad.* هرطرفه hèr-
 tàrafa, هرطرفده hèr-tàrafda; to go —,

to come —, طولاشمق dòlashmak; to come — again, طولاشوب يينه كلكمك dòlaship-(ghènÉ)-ghèlmek; — about, اطرافده ètrāfda, جوارده jìwārda.

Roundabout, *a.* طولاشق dòlāshik; صاپه sàpa.

Roundness, *s.* دكرميلك dèghirmilik.

Rouse, — up, *v.a.* اوياندرمق ùyān-dirmak, قالدريمق kāldirmak; — —, *v.n.* اويانمق ùyanmak, كوزيني اچمق, گhyùzunu-àchmak, قالمق kālmak.

Rout, *s.* انهزام bòzghunluk, بوزغونلق ìnhizām; اخشام جمعيتى àkhsham-jèm“iyyèti; —, *v.a.* بوزمق bòz-mak, طاغتمق dàghitmak; — out, كركى كى سلوب سپورمك ghèrèghi - ghibi - silip - sùpurmek; چيقاروب دفعا chikàrip-dèf“et.

Route, *s.* عسكرك يول تذكرهسى yòl; يول òl; “àsskéring-yòl-tèzkèréssi.

Rove, *v.n.* طولاشمق كزمك ghèzmek, dòlashmak.

Rover, *s.* اواره اوله رق چوق يرلر كزر اولان awarè - òlarek - chòk - yèrler - ghèzer-òlan-àdam; قورصان kùrsān.

Row, *s.* صره sira, ديزى dizi, صف sàff; غوغا (kàwgha); كورلدى ghyùrultu, شماطه shāmata, —, *v.n.* كورك kyùrèk-chèkmek.

Rower, *s.* كوركجى kyùrèkji.

Rowing, *s.* كورك چكمه kyùrèk-chèkma.

Rowlock, *s.* اسقارموز ìsskàrmuz.

Royal, *a.* حكمدارانة kirālānÉ, شاهانه shāhānÉ; —, *s.* قونطره بابافنغو kòntra-bābafingho.

Royalty, *s.* قراللىق kirāllik.

Rub, *s.* سورتش اوغالايش òghalayish; سورتش sùrtush; سورونش sùrunush; شمار shāmar, توقات tòkat; مشكل mūshkil, كورلدى ghyùchluk, درد dèrd; —, *v.a.* اوغالمق òghalamak; — on, — in, سورمك sùrmek; — against, سورونمك sùrunmek.

Rubber, *s.* چاوره بىز سله جك siléjek, بىز bèz, پچاوره pāchāvra; India —, قومالاستق kòmalāsstik (or kòmanāsstik).

Rubbish, *s.* سپورندى sùpuruntu; heap of —, مزبله سپورنديلىق sùpuruntuluk, مزبله mèzbélÉ.

Ruby, *s.* ياقوت yakūt; —, *a.* ال al, قرمزى kirmizi.

Rudder, *s.* دومن dùmèn.

Ruddiness, *s.* قرمزىلىق kirmizilik.

Ruddle, *s.* اشى بوياسى àshi-bòyassi.

Ruddy, *a.* قرمزى kirmizi, قزل kizil.

Rude, *a.* قبا kàba, حنطال hāntāl; خويرات “ārsiz عارسى èdebsiz, ادبسى khòyrāt. [vwāhshīlik.

Rudeness, *s.* وحشيلك كبالق kàbalik, وحشيلك.

Rudiment, *s.* ابتدا باشلانغىج bāshlanghij, ibtidā, مبداء mèbdè; (pl.) اصول ùssūl, مبادى mèbādi, اوليات èvvéliyāt.

Rue, *s.* سدف او تى sedef-òtu; —, *v.a.* پشيمان او (pishmān)-òl.

Ruffian, *s.* خمزير khinzir, خمبى khābāss.

Ruffle, *s.* قيرمه لو يىلك kirmali-yènlík; بوروشدريمق bürushuk; —, *v.a.* بوروشدريمق bürushdurmak; دارلتمق dàriltmak.

Rug, *s.* كچه سجاده sejjādÉ, كبه kèbÉ, كچه kèché, پوست pòsst.

Rugged, *a.* سیوری سیوری pürüzlu, پوروزلو sivrî-sivrî, دیش دیش dîsh-dîsh.

Ruin, *s.* خرابیت khârâb, خراب khârâb, پریشانلق pèrîshânî, پریشانلیک pèrîshânîlik; ویرانه khârâbê, ویرانه vîrânê; آثار قدیمه âssâri-kâdîmê; —, *v.a.* خرابا khârâb-et, پریشانا pèrîshân-et, کولا kyûl-et; —ed, *a.* پریشان vîrân, خراب khârâb, پریشان pèrîshân.

Ruinous, *a.* ویران vîrân, خراب khârâb, پریشان pèrîshân; مخرب mùkhrîb, باعث خراب khârâb-êder, باا "issi-khârâb.

Rule, *s.* قاعده kâ'idê; نظام nîzâm; دستورالعمل dèsstûru-'l-'âmel; اصول ûssûl; حکومت hükûmèt; حکم hükûm; جدول تخته سی jèdvel-tâkhtassi; جدول jèdvel; ارشون àrshîn; foot —, قدم kâdem; —, *v.a.* حیزمک hükûmèt - et; چیزمک chîzmek.

Ruler, *s.* حاکم hâkim, حکمدار hükmdâr; جدول تخته سی jèdvel-tâkhtassi.

Rum, *s.* روم rûm; —, *a.* عجیب "âjîb ("âjâ'ib).

Rumour, *s.* تواتر têtâtur; false —, (*pl.*) اراجیف èrâjîf; —, *v.a.* تواتر têtâtur-et.

Rump, *s.* صغری sâghri, کوت kûch, قیچ kîch, قایناق kâynak.

Rumple, *s.* بوروشق bûrushuk; —, *v.n.* بوروشمق bûrushmak; —, *v.a.* بوروشدurmak.

Run, *s.* قوشش kòshush; سورك sùrèk,

دوام dèwâm; بچم bîchim; —, *v.a.* اوغراتمق yûrutmek, اوغراتمق òghratmak; —, *v.n.* قوشمق kòshmak, چاپمق sèghirtmek, چاپمق chàp-mak, اشمق èshmek; اقمق àkmak; کسمق ètmek, قطع kât'-et, کسمق kèssmek, گھتمق ghîtmek, یورومق yûrumek; — against, چاتمق chàt-mak; — aground, *v.n.* دیبه دوقنمق dîba-dòkunmak, اطورمق òturmak; — —, *v.a.* اطورتمق òturtmak; — a race, قوشی kòshu-et; — ashore, *v.n.* قره یه kârâya-òturmak, قره یه kârâya-òghramak; — —, *v.a.* قره یه اطورتمق kârâya-òturtmak, قره یه اوغراتمق kârâya-òghratmak; — away, قاچمق kâchmak, صاوشمق sâwushmak, فرارا fîrâr-et; — — with, برابر alîp - kâchmak, قاچمق bèrâbèr-kâchmak; — — — the idea, ظنا zânn-et; — smoothly, کوزل kâymak, قایمق kâymak, یولنجه ghyûzèl-ghîtmek, کتمق yòlunja-ghîtmek; — the gauntlet, صره ایله جمله نک شمارینی shàmarîni - yèyup - tàhâmmul-et; — through, *v.n.* ایچندن کچمق ìchindan-ghèchmek, ایچندن اقمق ìchindan-àkmak; — —, *v.a.* بیوب بترمق yèyup-bîtermek; — over, *v.n.* تاشمق tàshmak, دوکلمق dükylmek; —, *v.a.* ازستندن کچمق ùsstundan-ghèchmek, چینمه چمق chîné-mek.

Runaway, *s.* قاچقین kàchkin, فراری
fîrârî.

Runner, *s.* قوشیجی kòshujū ; اشکین
èshkin-àt ; قاصد kâssid.

Running, *a.* اقرار àkar, جاری jârî.

Rupee, *s.* هندستانک بر سکه سی hìn-
disstānin-bîr-sikkéssi.

Rupture, *s.* قاصق یاریغی kâssîk-yârighî ;
بوزشقلق bôzushukluk.

Rural, *a.* کویلو kyùylu, طشره لو tâshralî,
طیشاریلو dîshârîli, صحراوی sâhrāvî.

Ruse, *s.* خدعه khùd“à, حیهه hîlé,
دسیسه dèssîssé.

Rush, *s.* ساز sâz ; حیزلواقش hîzli-âkîsh ;
حیزلوقوشش hîzli-kòshush ; —, *v.n.*
حیزلواقمق hîzli-âkmak ; حیزلوقوشمق
hîzli-kòshmak.

Rusk, *s.* کورک ghèvrèk.

Russia, *s.* روسیه rûssia. [kov.

Russian, *a.* روسیه لو rûssiali ; مسقو mòss-

Rust, *s.* پاس pàss ; —, *v.n.* پاسلانمق
pàsslanmak ; —, *v.a.* باشلاندرمق
pàsslandîrmak.

Rustic, *a.* کویلو kyùylu.

Rusticate, *v.n.* بر مدت کویده اوطورمق
bîr-mùddèt-kyùйда-òturmak.

Rusty, *a.* پاسلو pàssli, پاسلانمش
pàsslanmîsh.

Rut, *s.* تکرلک ایزی tèkèrlèk-îzi ; —,
rutting-time, قزغینلق وقتى kîzghinlik-
-wàkti.

Ruthless, *a.* مرحمتسز mèrhâmetsîz, بی
امان bî-âmân.

Rye, *s.* چاودار chàvdâr, قره باش kâra-
-bâsh.

S.

Sabbath, *s.* بازار کونی pàzar - ghyùnu ;
يوم جمعہ ایرتسی jùm“à - èrtéssi ;
تعطیل کونی yùvmu-’ss-sèbt,
tà“tîl-ghyùnu.

Sable, *s.* سمور sèmmūr (sàmur) ; —, *a.*
قره kâra, سیاه siyâh, اسود èsswèd.

Sabre, *s.* قلیج kîlij, سیف sèyf, تیغ tîgh ;
—, *v.a.* چال قلیج châl-kîlij-et.

Sack, *s.* چوال chòwâl ; یغما yàghma,
غارت ghâret ; —, *v.a.* یغما yàghma-
-et ; —cloth, غرر (hàrer) ; large sack
of —, غراره (hàrer).

Sacred, *a.* حرام hàrâm, مبارک mù-
bârek, مقدس mùkâdèss, عزیز “âzîz ;
مخصوص màkhsûss, مختص mùkhtâss,
مخصص mùkhâssess.

Sacrifice, *s.* قربان kûrbân ; فداکارلق
fèdâkyârlîk ; ضرر zârâr ; —, *v.a.*
فدا کیمق kîymak ; قربان کوربان-et ; فدا
fèdâ-et ; قیرمق kîrmak.

Sad, *a.* مکدر mùkèdder, کدرلو kèderli,
پریشان pèrîshân, فنا fèna, غمناک
ghâmnâk ; باعث کدر bâ“issi-kèder,
فنا fèna.

Saddle, *s.* ایر èyer ; (pillioned) پلان
pàlan ; (pack) سمر sèmer ; —, *v.a.*
ایرینسی اورمق èyerlémek, ایرلمک
èyerîni-wûrmak, یایمق yâpmak.

Saddle-bow, *s.* ایر قاشی èyer-kâshi.

Saddler, *s.* سراج sèrrâj (sàraj).

Safe, *a.* امین èmîn, صاعلم sâghlâm,
سالم سلیم sâgh, قورقوسز kòrkussuz ;

sèlīm; قورتلمش kùrtulmush; —, s.
 صندوق sàndīk, طوالب dōlap.
 Safe-conduct, s. يول تذكرةسى yòl-tèz-
 kÉRÉssi. [nèt.
 Safeguard, s. حفظ hifz; صيانت sèyā-
 Safety, s. امنيت èmniyyèt, سلامت
 sèlāmèt, سلم sèlm, امن ùmn, امان èmān.
 Saffron, s. زعفران zà“fērān (sàfrān).
 Sag, v.n. بل ويرمك bèl-vèrmek, اكلمك
 èghilmek.
 Sagacious, a. درايتملو “aklli, عقلو
 yètli, فطين fātīn; حساس hàssās.
 Sagacity, s. درايتم “akl, عقل
 fātānèt; حس hàss.
 Sage, a. تمكينلو “aklli, عقلو
 kīnli, اوصلو ùsslu; —, s. حكيم hākīm;
 اطه چايي àda-chàyi.
 Sagittarius, s. قوس برجى kāvss-būrju.
 Sail, s. يلكن yèlken, بادبان bādibān,
 كمي tèkné, شراع shirā;
 سفينه sèfīnē; پارè (pàra),
 قطعè kīt“à; —, v.n. كتمك ghitmek,
 يورومك yùrumek; قالمق kàlkmak,
 يالكن اچمق yèlken - àchmak,
 عزيمة èzīmèt-et, ا
 بادبانكشا او bādibān-kyùshā-òl.
 Sailcloth, s. كيرباس kīrbāss; يلكن بزى
 yèlken-bèzi.
 Sailing-master, s. قلاغوز kilaghuz.
 Sailmaker, s. يلكنجى yèlkenji.
 Sailor, s. كميچى ghèmiçji, ملاح mèllāh,
 كشتيبان kèshtībān.
 Sainfoin, s. يونجه yònja. [èzīz.
 Saint, s. ولى الله vèlī, ولى الله vèliyyu-‘llāh,
 Sake, s. خاطر khātīr, محبت mahàbbet;

for the sake, حبة hibbétan; — —
 — of God, حبة لله hibbétan-li-‘llāh;
 for God’s sake! اللهم سورسه كز Allāhi-
 Salad, s. سلاطة sālata. [-sÈVERSÉngiz.
 Salary, s. معاش mà“āsh, ايلق aylīk,
 ماهيه māhiyyé.
 Sale, s. صاتم sàtim, صاتش sàtish; for
 —, on —, صاتيلق sàtilīk; — by
 auction, مزاد mèzād, مزايده mùzāyéde.
 Saleable, a. ساتلور sàtilir.
 Saliva, s. توكرك tükruk, اغزك صوبى
 àghzing-süyü, صليار salyār.
 Sallow, a. بكزى صرارمش bèngzi-sārār-
 mish; صارى sari.
 Sally, s. هجوم hujūm, يورويش yùruyush;
 — out, v.n. يورويش ا yùruyush-et.
 Salmon, s. صومون بالغى sòmòn-bàlighi.
 Salonica, s. سلانيك شهرى sèlānik-shè-
 Saloon, s. بيوك اوطة biyuk-òda. [hiri.
 Salt, s. طوز tüz, نمك nèmek, ملح milh;
 —, a. طوزلو tüzlu; —, v.a. طوزلمق
 tüzlamak; —, v.n. طوزلنمق tüzlan-
 Saltcellar, s. طوزلق tüzluk. [mak.
 Saltpetre, s. كهرچله ghyùhèrchilé.
 Salts, s. pl. انكليز طوزى ingliz-tuzu.
 Saltworks, s. pl. طوزله tüzla.
 Salubrious, a. ايو iyi, صاغ sàgh, صاعلم
 sàghlām.
 Salutary, a. شفالو shifali; فائده لو fā‘ideli.
 Salutation, s. سلام sèlām; اشنالتق àshnalīk.
 Salute, v.a. سلام ويرمك sèlām-vèrmek;
 سلام كوندرمك sèlām-ghyùndermek;
 اشنالتق àshnalīk-et; سلاملمق sèlām-
 lamak; سلام دورمق sèlām-dürmak;
 تقبيل ا ùpmek, بوسا büss-et, ا

tàkbīl-et; — in return, سلام الممتق sèlām-àlmak; —, *v.n.* طوپ اتمق tòp-
-àtmak; —, *s.* سلام sèlām; اويش ùpush, بوسه būsṣé; طوپ اتمشى tòp-
-àtishî.
Salvation, *s.* نجات قورتلش kùrtulush, نجات
nèjât, خلاص khàlāss, سلامت sèlāmèt.
Salve, *s.* ياغ yàgh, مرهم mèrhèm; —,
v.a. ياغ سورمك yàgh-sùrmek, مرهم
مèrhèm-sùrmek.
Salver, *s.* تپسى tèpsi, سيني sini.
Salvo, *s.* شرط shàrt; استثنا isstissnā;
الابانده طوپ يايلىمى tòp - yàylimî,
àlabànda.
Sal-volatile, *s.* نشادر روحى neshādir-
-rūhu.
Samaria, *s.* نابلس nābulus.
Same, *a.* او ò; يينه او yīnÉ (ghènÉ)-ò;
اش àyn, عيىن bir; كندى kèndî;
èsh; —, *a.* شىء واحد shèyi-wāhid,
هپ بر hèp-bir, فرقى يوق fàrki-yòk.
Sample, *s.* اورنك ùrnek, موسطره mòss-
tra, نمونه nùmūnÉ.
Sanctify, *v.a.* تقديسا tàkdīss-et.
Sanction, *s.* ان izin, رخصت rùkhsàt,
تصويب tèjvīz, تجويز jèwāz, جواز
tàsswīb, استصواب isstisswāb, رضا
rizā; —, *v.a.* تجويزا tèjvīz - et,
تصويب ا tàsswīb-et.
Sanctity, *s.* قدسيه hùrmèt, حرمت
kùdsiyyèt, مباركلك mùbāreklik.
Sanctuary, *s.* حرم hàrem; ملجا mèljā;
مبارك بر, —, to take mà“bèd; محله التجا ا
mùbārek - bir - màhàlla-
-iltijā-et.

Sand, *s.* قوم kùm, ريك rīgh, رمل
rèml; — bank, قومصال kùmsàl.
Sandal, *s.* چاريق chàrik.
Sand-fly, *s.* تاتارجق tàtarjik.
Sandy, *a.* قومصال kùmsal, قوم kùm;
(hair) صارى sàri, لپسقه lîpisska.
Sane, *a.* “عقلى باشنده “àkli-
-bāshinda.
Sanguinary, *a.* قانلو kànli, سفاك
sèffāk, خونريز khūnrīz; خونريزانه
khūnrīzānÉ.
Sanguine, *a.* دموى dèmévī, خونين
khūnīn; پك امیدجى pèk-ùmīdji.
Sanguineness, *s.* پك امیدجى پك
-ùmīdjilik; دموييت dèmévīyyèt.
Sanity, *s.* صحت عقل sihhati-“akl.
Sap, *s.* نباتلرك صويى nèbātléring-sèyü;
صياچان khām-àghaj; خام اغاج sù;
التنى قازمق sèchan-yòlu; —, *v.a.* اشمك
àltini-kāzma, èshmek.
Sapper, *s.* لغمجي làghimji.
Sapphire, *s.* كوك ياقوت ghyùk-yākūt,
Saracen, *s.* “arab. [صفير sàfir.
Sarcasm, *s.* استهزا isstihzā. [-èder-òlan.
Sarcastic, *a.* استهزا ايدر اولان isstihzā-
Sardine, *s.* ساردله بالغى sàrdèlé-bàlighi.
Sarmatia, *s.* اسكى لهستان èsski-lèhisstān.
Sarmatian, *a.* له ولايتنه منسوب
èsski-lèh-vilāyètina-mènsüb.
Sarsaparilla, *s.* سپارينه sèpārinÉ.
Sash, *s.* كمر kèmer, قوشاق kùshàk;
قناد چرچوه (window) chèrchivÉ,
kànad.
Satan, *s.* شيطان shèytān, ابليس iblīss.
Satchel, *s.* كتاب توربهسى kitāb-tòrbéssi.

Satellite, *s.* پيک pèyk; ملازم mùlā-zim, ايرله زکولکه سی àyrilmāz-ghyūl-ghéssi.

Satiate, *v.a.* طوبورمتق dòyurmak, اقناعا

Satin, *s.* اطلس Atlāss. [iknā'-et.

Satire, *s.* هجو hijv; —rize, *v.a.* هجوا hijv-et.

Satisfaction, *s.* رضا rizā, خوشنودی khòshnūdī; ترضيه tàrzìyyé; to give —, ترضيه khòshnūd-et; ترضيه vàrmek. [-òlunur.

Satisfactory, *a.* خوشنود اولنور khòshnūd-

Satisfied, *a.* قانمش kānmish; خوشنود khòshnūd. [kāndirmak.

Satisfy, *v.a.* قاندرمتق dòyurmak; طوبورمتق

Saturday, *s.* جمعه ايرتسی jüm'â-èrtéssi, السبت sèbt.

Saturn, *s.* زحل يلدزی zùhāl-yıldizi.

Sauce, *s.* تربيه tèrbìyyé; ادبسزلك sū; صو

Saucepan, *s.* تنجيره tènjéré. [èdebsizlik.

Saucer, *s.* فنجان طباعى zàrf, فنجان fīnjān (fīl)-tābāghi.

Saucy, *a.* عارسز "ārsiz, ادبسز èdebsiz.

Saunter, *s.* كزنش ghèzinish; —, *v.n.* كزنمك ghèzinmek.

Sausage, *s.* سوجق or سجوک sūjuk, مومبار mùmbār (būmbār); — meat, قيمه kiyima, — — balls, كوفته kyūfté.

Savage, *a.* صالدرر sàldirir, اصرر àssirir; قزغين kizghin, دارغين dàrghin; وحشى wāhshī, ييبانى yābānī; —, *s.* وحشى yābān - ādami, ييبان ادسى

Savanna, *s.* قير kir. [wāhshī.

Savant, *s.* عالم "ālim.

Save, *v.a.* قورتارمتق kùrtarmak, خلاصا

khālāss-et, تخلاصا tàkhlīss-et; صقلامق sàklamak, حفظا hifz-et; قورومتق mūhāfaza-et, قورومتق kòrumak; اداره idārē-et, ارترمق àrtirmak; —, *pr.* نقصان اوله رق nòksān-òlarak, مستثنا اوله رق mùsstessnā-òlarak.

Saving, *a.* قورتاريجي kùrtàrijī; اداره جي idārēji; —, *s.* اداره idārē; قورتارش kùrtàrish, خلاص khālāss; —, *pr.* مستثنا اوله رق nòksān-òlarak, مستثنا اوله رق mùsstessnā-òlarak.

Saviour, *s.* قورتاران kùrtaran, قورتاريجي kùrtariji, خلاص khālāss; our —, خلاصمز khālāssimiz; our Lord and —, ربمز و خلاصمز rābbimiz - vé-khālāssimiz.

Savour, *s.* چاشنى læzzèt, لذت chāshni (chèshni), داد dād (tād); —, *v.a.* لذتى او dādmak; —, *v.n.* læzzèti-òl.

Saw, *s.* دستره dèsstéré (tèsstéré), اره èrré; (large) بچكى bìchki; ضرب مثل zàrbi-mèssel.

Sawdust, *s.* دستره توزى dèsstéré-tùzu.

Sawmill, *s.* اره خانه èrrékhāné.

Sawyer, *s.* بچكيجى bìchkiji.

Saxon, *s.* ساقسون قبائلى ادسى sàksòn-kābā'ili-ādami; —, *a.* مذکور قبائله mèzkyūr-kābā'ila-mènsūb.

Say, *v.a.* ديمك sùwèylémek, سويلمك dèmek; —, *s.* لقردى làkirdi, سويليه جك sùwèyléyèjek.

Saying, *s.* قبا لقردى làkirdi, قبا làkirdi, ضرب مثل zàrbi-mèssel.

Scab, *s.* يارلاقبوغى yàra-kàbughu, قَبُوق
kàbuk ; كل kèl, اويوز ùyuz ; —, *v.n.*
قبوقلنمق kàbuklanmak.

Scabbard, *s.* غلاف kèn, قمين niyām, غلاف
ghìlāf (kìlif).

Scaffold, Scaffolding, *s.* اسكله isskèlé.

Scald, *s.* قاينار صوياراسى kàynar-sù-
-yārassi ; —, *v.a.* حاشلامق hāsh-
lamak.

Scale, *s.* مقياس mìkyāss, جدول jèdvel ;
بالق پولى bālīk-pùlu, پول pùl ; (of a
balance) كوز ghyùz ; pair of —s, ترازو
tèrāzi, ميزان mizān ; —, *v.a.* ديواردن
ديواردن diwārdan-yùkàri-chìk-
mak, ياقيمق àtlamak ; (a gun) ياقيمق
yàkmaq. [-'l-àzlā'.

Scalene, *a.* مختلف الاضلاع mùkhtèlifü-

Scamp, *s.* يراماز yàramàz.

Scamper, *v.n.* قوشمق kòshmak.

Scan, *v.a.* (poetry) تقطيع tàkti' -et ;
كوز bākmaq, نظرا nàzar-et, كوز
ghyùz-ghèzdirmek.

Scandal, *s.* افترا iftirā, بهتان bùhtān ;
عيب èrājīf ; رذالت rēzālèt, عيب
"àyb.

Scandalous, *a.* عيب "ayb.

Scant, Scanty, *a.* از àz, قيت kèt ; دار
dār ; قصه kìssa.

Scapegrace, *s.* يراماز yàramàz.

Scar, *s.* يارلا نشانى yàra-nishāni ; —, *v.a.*
نشان براقمق nishān-brākmaq.

Scarce, *a.* از àz, قيت kèt, بولنمزكبي
bùlunmàz - ghìbi, نادر بولنور nādir-
-bùlunur ; —ly, *ad.* کوچ بلا ghyùch-
bèlā, همان hēmān (hèmen).

Scarcity, *s.* قيتلىق kètlik, ندرت nèdrèt,
قحط kàht, غلا ghilā.

Scare, *v.a.* اوركتمك ùrkyutmek,
قورقوتتمق kòrkutmak.

Scarf, *s.* شال shāl, اوزون شال ùzun-shāl.

Scarlatina, *s.* خفيف قزل khàfif-
-kizil-hümmà.

Scarlet, *a.* ال àl ; — fever, قزل حما
kizil-hümmà ; — runner, چيچك
chìchek-fàssūlyassi.

Scarp, *s.* خندقك شيمودا خليمسى (hèn-
dèghing)-shèvi-dākhilīssi.

Scatter, *v.a.* داغتمق dàghitmak, تارومارا
tār-u-mār-et, پريشانا pèrīshān-et ;
—, *v.n.* داغلمق dàghilmak, تاروماراو
tār-u-mār-òl, پريشان او pèrīshān-òl.

Scavenger, *s.* چوپجى chùpju.

Scene, *s.* نظراولندان هيئت nàzar-òlunan-
-hèy'èt ; نظارت nàzārèt ; وقعè wàk' à ;
(of a play, or as a picture of life)
مجلس mèjliss ; (place) موقعè mèvki'.

Scent, *s.* قوقو kòku, راحه rā'iha, بوى
büy ; —, *v.a.* قوقتمق kòkutmak ;
قوقوسنى kòku-sürmek ; قوقوسنى
kòkussunu-àlmak, حسا hisss-

Sceptic, *s.* لادرى lā-ìdrī. [-et.

Sceptre, *s.* عصا حكومت "àssāyi-
-hùkyūmèt.

Scheme, *s.* ترتيب tètīb ; تصور tàssāv-
vur ; حيله hīlé ; —, *v.n.* شى قورمق
shèy-kürmak.

Schism, *s.* نفاق nifāk ; اعتزال i'tizāl,
شيعة shī' à ; تفرق tètèrruk.

Schismatic, *s.* اهل اعتزال èhli-i'tizāl,

- متفرق mù "tèzil, شیعی shī "ī, معتزل mùtèfèrrik.
- Scholar, s. عالم "ālim, فاضل fāzil; شاکرد shāghird, طالب علم tālibi-"ilm.
- Scholarship, s. علم "ilm.
- School, s. مکتب mèkteb; —, v.a. معلومات ویرمک mà "lūmāt-vèrmek, تعلیمات ویرمک tà "līmāt-vèrmek, — master, خواجه khòja, مکتب mèkteb-khòjassi.
- Schooner, s. اسقونه ùsskūna; brig —, غولت ghùlèt.
- Sciatica, s. عرق النساء "irku-nissā.
- Science, s. علم "ilm.
- Scimitar, s. پاله pāla.
- Scirocco or Sirocco, s. لدوس کبی اق lodos-ghibi-āk-dèngizda-èsser-bir-rūzghyār.
- Scissors, s. pl. مقراض màkass, میکرآز mìkrāz. [zèvklenmek.
- Scoff, v.n. ذوقلنمک isstihzā-et, استهزا.
- Scoffer, s. حرمتسز مستهزی hürmetsiz-mùsstèhzī.
- Scold, s. دارغین قاری dàrghin - kàri; —, v.a. ازارلمق dārilmak; ازارلامق àzàrlamak.
- Scollop, v.a. اویمق òymak, اویه ا òya-et.
- Scoop, s. خلال khilāl; —, v.a. اویمق òymak; — out, ایچنی اویمق ichini-òymak, بوشالتمق bòshaltmak.
- Scope, s. اریم مطمح نظر màtmàhi-nàzar; یریم èrim; بوی bøy; منزل mènzil; to give —, میدان ویرمک mèydān-vèrmek.
- Scorch, v.a. یاقمق yàkmak.
- Score, s. حساب yìghirmi; یکرمی
- hissāb; باب bāb; خصوص khùssūss; وسیله khātir, سبب sèbeb, vèssilé; —, v.a. چیزمک chizmek, اشارت ا ishāret-et.
- Scorn, s. استخفاف isstihkār, استخفاف isstikhfāf; —, v.a. تنزل یتمامک tènèzzul-ètnamek.
- Scornful, a. اهاننت و استخفای ایدر ihānet-vé-issstihkār-èder.
- Scornfully, ad. اهاننت و استخفای صورتی ihānet-vè-issstihkār-sūrèti-ila.
- Scorpio, s. (Latin) عقرب "àkreb.
- Scorpion, s. عقرب "àkreb.
- Scotch, a. اسقوچیاو isskòchiali.
- Scotland, s. اسقوچیا isskòchia.
- Scoundrel, s. کولخاننی kyùlkhānī, چاپقین chàpkın, اوغورسز ùghursuz, خمبیت khābiss.
- Scour, v.a. یقمامق yikamak, یاقمق yàkmak; یاغنی لکه سنی چیقارمق yàghini - lèkéssini - chikarmak; اسهال isshāl-vèrmek; — over, — قوششمق kòshmak, قوششمق kòshushmak.
- Scourer, s. لکه جی lèkéji.
- Scourge, s. قارمچی kāmchi, قریب کیربäch, تازیانه tāziyané; آفت āfet, بلا bèlā, داهییه dāhiyyé; —, v.a. دوقمک dùghmek, ضربا dārb-et.
- Scout, s. اوزاقده طولاشان قره قول ùzākda-dòlashan-kàrakol.
- Scowl, v.n. قاش چاتمق kāsh-chàtmak, یوز بورشدرمق yüz-bürushdurmak.
- Scramble, v.n. قاپشمق kāpishmak, قاپش tirmashmak; —, s. قاپش

kāpish ; طرماشه رق کیدش tirmasha-
rek-ghidish.

Scrap, s. اوفاق پارچه ūfāk-pārcha.

Scrape, s. بلا bèlā, قضا kàzā, درد dèrd ;
—, v.a. قازیمق kàzimak ; — to-
gether, چالشه چالشه طویلامق chā-
lisha-chālisha-tòplamak, هزار کلفت
هزار کلفت ایله الکتور مک hèzār-kyùlfèt-ila-èla-
-ghètirmek.

Scratch, s. طرناق یارسی tìrnak-yàrassi ;
—, v.a. قاشیمق kàshimak ; — to-
gether, طرمه لمق چالشیماق tìrmalamak,
جزئی یاره ا جزئی jùz'ī-yàra-et ;
—, v.n. قاشنمق kàshinmak ; — out,
v.a. چیز مک chizmek, ترقین ا tèrkīn-
-et. [فنا یازمق fēna-yāzmaq.

Scrawl, s. فنا یازی fēna-yāzi ; —, v.n.

Scream, s. فریاد fèryād, صیحه sàyha ;
—, v.n. باغرمق bàghirmak ; فریاد ا
fèryād-et.

Screen, s. حائل پردè pèrdè, سپر siper, حائل
hā'il ; قالبور kàlbūr ; —, v.a. حائل او
hā'il-òl ; اورتمک ùrtmek, محافظه
mùhāfaza-et ; قالبور لمق kàlburlamak.

Screw, s. ویدè vīdè, بورغی bürghü ;
بورمه bürma ; خسیس khàssīss,
طمعکار tāmā "kyār, جمری jīmri ; —,
v.n. ویده لنمک vīdèlènmek ; —, v.a.
ویده لمک chèvirmek ; چوپیر مک
vīdèlémek ; — in, بریول ایله صوقمق
bīr-yòl-ila-sòkmak ; — up, کیف ا
kèyf-et ; — — courage, جسارت ا
jèssāret-et ; — down, تابوته قیایوب
tābuta - kàpayup - vīdè-
lémek.

Scribble, v.a. قره لمق kàralamak ; چاپک

فنا یازمق chàbik-yāzmaq ;
فنا یازمق fēna-yāzmaq ; دقتسز یازمق dikkātsiz-
-yāzmaq. [-yāzan-mù'èllif.

Scribbler, s. فنا یازان مؤلف fēna-

Scribe, s. کاتب kyātib ; خطاط khāttāt.

Scripture, s. ایت کریمه āyēti-kèrīmē ;
—s, s. pl. کتب سماویه kyütubi-
-sèmāvīyyē.

Scrofula, s. صراجه علتی sàraja-"illèti.

Scrofulous, a. صراجه لو sàrajali.

Scroll, s. تومار tòmar. [khayé-tòrbassi.

Scrotum, s. خایه تور به سی (Latin)

Scrub, v.a. سرت برشی ایله یقامق sèrt-
-bīr-shèy-ila-yìkamak ; باتمق bāt-
mak ; —, s. اوفاق چالیمق ūfāk-chā-
līk. [-fīrcha.

Scrubbing-brush, سرت فرچه sèrt-

Scruple, s. اجزاجی دره منک اوچده بری
èjzāji-dīrhèmining-ùchda-bīri, ثلث
چکنمک sùlssu-dīrhèm ; چکنمک
chèkindik, اعتراض "tīrāz, قورقو
kòrkü ; —, v.n. چکنمک chèkinmek.

Scrupulous, a. چکنور پک pèk-chèkinir.

Scrutiny, s. یوقلاش یوقلاش yòklayish,
یوقله ا یوقله yòklama ; تحری امتحان
imtihān, [tāhārri.

Scuffle, s. غوغا kàwgha. [tāhārri.

Scull, s. خفیف کورک khāfīf-kyùrèk.

Scullion, s. اشجی یماغی àshji-yāmaghi.

Sculptor, s. اویمه جی òymajji ; مجسمه جی
mùjèsssemji, تصویر جی tàssvīrji,
مصور müssàvvir. [اویمه جی òymak.

Sculpture, s. اویمه òyma ; —, v.a.

Scum, s. کپوک kyùpuk ; — of the
people, ایاق اسافل ناس èssāfili-nāss,
ایاق ایاق àyak-tākimi.

Scurf, *s.* كپك kèpek, توز tòz.

Scurrility, *s.* شتم shètm. [shètm-āmiz.

Scurrilous, *a.* شتم آميز shètām, شتم تام shètām.

Scurvy, *a.* مروتسز mùrùvètsiz, طمعكار tàma "kyār; —, *s.* استقورپیت علتی isskòrpit- "illèti.

Scutcheon, *s.* ارما àrma.

Scythe, *s.* طریان tìrpàn.

Sea, *s.* دگز dèngiz, دریا dèryā, بحر bàhr; طالعہ dàlgha, موج mèvj.

Seafaring, *a.* کمبجی اولان ghèmiji-

Sea-gull, *s.* مارطی màrti. [-òlan.

Sea-kale, *s.* دگز لحنه سی dèngiz-là-hanéssi.

Seal, *s.* مهر mùhr, خاتم khātè; (animal) کویک بالغی kyùpèk-bàlighi (?); —, *v.a.* مهر لک mùhur-lémek; —ing wax, مهر بالموسی mùhr-bàl-mùmu.

Seam, *s.* دکش dīkish, دکش یری dīkish-yèri; یاره نشانی èk-yèri; یاره نشانی yàra-nishāni; (of ship's planks) اسقارموز isskàrmoz (?).

Seaman, *s.* کمبجی ghèmiji, ملاح mèllāh, کشتیبان kèshtībān.

Seamanship, *s.* کمبجیلک ghèmijilik.

Seaport, *s.* اسکله isskèlé. [lamak.

Sear, *v.a.* داغلامق yàkmak, داغلامق dàgh-

Search, *s.* آرایش àrayish, آرامه àrama, یوقلامه yòklama, تحری tàhàrri; —, *v.a.* آرامق àramak, یوقلامق yòklamak, آرامق tàhàrri-et; — for, آرامق àramak; — into, حقیقتنی تجسس ا hākīkātini - tèjèssuss - et; — out, آرایوب بولامق àrayup-òulmak.

Seashore, Seaside, *s.* دگزکناری dèngiz-kènāri, یالی کناری yàli - kènāri, ساحل sāhil, دگز قییمیسی dèngiz-kìyissi.

Seasick, *a.* دگز طوتمش dèngiz-tùtmush; —ness, *s.* دگز طوتمسی dèngiz-tùtmassi.

Season, *s.* موسم mèvsim, فصل fàssl; طوز بمر قاتمق wàkīt; —, *v.a.* تüz - bìber - kàtmak; خاملغنی المق khàmlighini - àlmak; the four —s, "فصول اربع fùssūli-èrbà".

Seat, *s.* اوطوره جتی یر òturajak-yèr, یر yèr, محل جای jày, مسند màhàll; کرسی mèsned; مرکز mèrkez, کرسی kyùrsi; مقعد màk "àd, کوت ghyùt, قاینق kàynak, دبر dùbr, ورا vèrà, قیچ kich; —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak, اقعادا ik "ād-et; — one's self, be seated, اوطورتمق òturmak, قعودا kù "ūd-et; — — on the throne, تخته جلوسا tàkhta-jülüss-et; *v.a.* اجلاس ا ijläss-et.

Secant, *s.* قاطع kāti ".

Secede, *v.n.* ایززال ayrılmak, ایززالا ì "tizāl-et.

Secession, *s.* افتراق و ایززال iftirāk-vé-ì "tizāl.

Seclude, *v.a.* ایرمق àyrmak, ایرمق àyri-kàpamak; — one's self, قپانمق kàpanmak, چکلمک chèkilmek, عزلتا "üzlet-et. [ikhtilātsiz.

Secluded, *a.* تنها tènha; اختلاطسز

Seclusion, *s.* عزلت üzlet; تنها لک tènhalik.

Second, *a.* ایکنجی ikinji, ثانی sānī,

dùwum ; —, *s.* ثانیه sāniyyé ;
معاون mù“āvin ; يماق yàmak ;
—, *v.a.* ياردم yàrdim-et, معاونت
mù“āvènèt-et ; — hand, *a.* قوللانلمش
küllānilmish, مستعمل mùsstà“mēl ;
—ly, *ad.* ثانيا sāniyyā.

Secrecy, *s.* مکتومیت ghìzlilik, کیزلولک
mèktūmiyyèt ; اخفا ikhfā, کتم kètm.

Secret, *s.* سر sîrr (*pl.* أسرار èssrār) ; —,
a. مخفی ghìzli, صاقلو sàkli, کیزلو
màkhfī, خفی khàfī, مکتوم mèktūm.

Secretary, *s.* سرکاتبی sîrr-
kyātibi, کاتب اسرار kyātibi-èssrār.

Secrete, *v.a.* صاقلماق ghìzlémek, کیزلماق
sàklamak, اخفا ikhfā - et ; کتم
kètm-et ; (organs) اعمال i“māl-et,
اخراج ikhrāj-et, ويرمک vèrmek.

Secretly, *ad.* سرآ sîrran.

Sect, *s.* فرقه fîrka, مذهب mèzhèb.

Section, *s.* بلوک bəluk ; قسم kîssm,
قطع kàt ; تقسیم tàksīm ; طاقم tàkim ;
رسم رسم rèssmi-mùssènnèm.

Secular, *a.* دهری dèhrī, “Assrī عصری ;
دنیوی dūnyévī ; قدیم kādīm ; اسکی èsski,
“ādī عادی.

Secundine, *s.* صولک sòng.

Secure, *a.* صاغ sàgh ; امین èmīn ;
محکم kāvī, قوی kāvī, صاغلم sàghlām ;
شبهه سز shùbhéssiz ; محکم mùhkèm ;
—, *v.a.* صاغلتماق sàghlatmak ;
محکم کویلاشدرمک kàvilèshdirmek,
محکم mùhkèm - et ; يقالمق yàkalamak,
قزانماق kàzanmak ; طوتماق tütmaq ;
جلب jèlb-et ; امین یره قومق èmīn-
yèra-kòmak ; محکم باغلتماق mùhkèm-

-bàghlamak ; صیانت ا vīkāyÉ-et, وقایده
sìyānèt-et, قورومتق kòrumak.

Security, *s.* امن èmniyyèt ; امن
ùmn, امینک èmān, امینلیک èmīnlik ;
صاغلماق sàghlamlık, قویلیک kàvilik ;
کفیل kèfīl ; کفالت kèfālèt ; رهن
rèhn, رهین rēhīn.

Sedan-chair, *s.* سدیة sédia.

Sedate, *a.* تمکینلو tèmkinli, اغر àghir.

Sedateness, *s.* اوصولتç üssluluk.

Sedative, *s.* تسکین اضطراب ایدن علاج
tèsskīnī-iztirāb-èden-“ilāj.

Sedentary, *a.* طیشاری چیقمز حرکت
dîshari-chîkmaz-hàrèkèt-ètmez.

Sediment, *s.* طورطی tòrtu, پوصه pòssa.

Sedition, *s.* نفاق nifāk, فساد fèssād,
فتنه fitné. [“Assi.

Seditious, *a.* عاصی عاصی fitnékyār, فتنه کار.

Seduce, *v.a.* ایدوب ایارتماق àyartmak,
الداتماق àldatmak, افسادا ifsād-et, اغفال
ìghfāl-et, اضلال izlāl-et ; قائل ایدوب
kā“il-èdup-jimā“-et. جماع

Seduction, *s.* اضلال izlāl ; قائل ایدوب
kā“il-èdup-jimā“-ètma. جماع ایتمه

Sedulous, *a.* ملازم mùkdim, مقدم
mùlāzim.

Sedulousness, *s.* مداومت mùdāvémèt.

See, *s.* پیسکیپوسلق pìsskapòssluk ; —,
v.a. کورمک ghyùrmek, مشاهدده
mùshāhédé-et ; اکلتماق ànglamak
(ànnamak), سزماق sèzmek ; صاقنماق
sàkinmak, باقمق bākmaq ; — into,
حقیقتنی اکلتماق hākīkātīni-àngla-
mak ; — to, باقمق bākmaq, اقتضاسنه
iktizāssina-bākmaq. باقمق

Seed, *s.* تخم tòkhum, بذر *and* بزر bèzr; —, *v.n.* تخمه وارمق tòkhuma-
-vārmak; — time, اکین وقتی èkin-
-wākti.

Seek, *v.a.* ارامق àramak; — for,
— after, ارامق àramak, تفقد ا
tàfàkkud - et; — out, ارایوب بولمق
àrayip-būlmak.

Seem, *v.n.* کلمک ghèlmek, کورنمک
ghyùrunmek, کوزکمک ghyùzuk-
mek, کوسترمک ghyùsstermek,
بکزه مک bèngzémek. [mùnāssib.

Seemly, *a.* یاقشور yākishir, مناسب

Seer, *s.* پیغمبر pèyghāmbèr, نبی nèbī.

Seesaw, *s.* صالنجق sālīnjāk; —, *v.n.*
صالانمق sàllānmak.

Segment, *s.* قطعè kàt“à.

Seize, *v.a.* قاپمق kàpmak, یقالمق yàka-
lamak, ضبطا zābt-et; طوتمق tūtmak,
اخذ و گرفت àkhz-u-ghirift-et.

Seldom, *ad.* نادر nādir, نادراً nādiran.

Select, *a.* سچمه sèchma, کزیده ghyù-
zidé, منتخب mùntakhāb; —, *v.a.*
سچمک sèchmek, ایرمق àyrmak,
انتخابا intikhāb-et. [àyrma.

Selection, *s.* انتخابا intikhāb, ایرمه

Self, *s.* کندی kèndi, ذات zāt, اوز ùz,
خود khòd. [pèssèndlik.

Self-conceit, *s.* خود پسندلك khòd-

Self-denial, *s.* جبر نفس jèbri-nèfss.

Self-destruction, *s.* کندی کندی تلف
kèndi-kèndini-tèlef-ètme-
lik. [pèssèndlik.

Self-esteem, *s.* خود پسندلك khòd-

Selfish, *a.* خود بین khòdbīn.

Selfishness, *s.* خود بینلك khòdbīnlik.

Self-will, *s.* عناد “inād.

Self-willed, *a.* عناد جی “inādji.

Sell, *v.a.* ساتمق sàtmak, ویرمک
vèrmek, فروختا fūrūkh-t-et, بیع
bèy“-et; — off, جملة ساتوب دفع
jùmlétèn-sàtip-dèf“-et; — by auction,
مزاد مزادا mèzād-et; ویرمک مزادا mèzāda-

Seller, *s.* ساتیجی sàtiji. [vèrmek.

Selvage, *s.* کنار kènār.

Semblance, *s.* بکزه یش bèngzèyish,
مشابهت mùshābèhèt.

Semi, *a.* یارم yàrim, نصف nèssf;
—circle, نصف دائرة nèssfi - dā‘iré;
—diameter, نصف قطر nèssfi-kùtr.

Seminary, *s.* مکتب mèkteb.

Sempiternal, *a.* ازلی وابدی èzelī - vé-
-èbédī, جاودانی jāvidānī.

Senate, *s.* مجلس والا mèjlissi-vālā.

Send, *v.a.* کوندرمک ghyùndermek,
ارسالا irsāl - et, اسبالا issbāl - et,
استتمک tèssyār-et; — for, استتمک
isstetmek; کتورتتمک ghètirtmek;
اراتمق àratmak; — word, خبر
khāber-ghyùndermek.

Senior, *a.* سناجه بیوک sīnnja - biyuk,
اسکی یا سناجه بیوک yāshja - biyuk;
پدر پèder, بابا bàba, اسکی èsski;

Senna, *s.* سنا sènā, سنا عسکی sènā‘i-
-mèkkī (sènaméki).

Sensation, *s.* حس hīsss (*pl.* احساس
àhsāss); تعجب tà“àjjub; سونج
sèvinj; کدر kèder.

Sense, *s.* حس hīsss, حاسه hāsssa (*pl.*
حواس hàwāsss); معنی mà“nà,

مفهوم mèfhūm ; عقل “àkl, ذکا zèkyā,
درایت dīrāyet ; the five senses,
حواس خمسہ ظاہرہ hāwāsssi-khām-
sa‘i-zāhirÉ.

Sensible, a. حساس hàssās ; دویلور
dūyulur, محسوس māhsūss ; عقللو
“àklli, درایتلو dīrāyetli ; عاقلانہ “āki-
lānÉ, درایتکارانہ dīrāyetkyārānÉ ;
خبردار khā-
berdār.

Sensitive, a. حساس hàssās ; چکنیجی
chèkiniji ; — plant, کوسکون kyūsskyun.

Sensual, a. حسی hīssī ; نفسانی nèfsānī ;
شہوانی shèhwānī.

Sensualist, s. ہوا پرست hēwā-pèrèsst.

Sensuality, s. ہوا پرستلیک hēwā-
peresstlik.

Sentence, s. عبارتہ “ibārÉ, قضیہ kàzīyyÉ ;
حکم hükü, فتوی fètawā, اعلام àlām,
—, v.a. حقندہ اعلام ویرمک hākkīnda-
-i“lām-vèrmek. [افکار èfkyār).

Sentiment, s. حس hīss ; فکر fikr (pl.

Sentinel, Sentry, s. نوبتچی nùbètji.

Separate, a. ایری àyri, بشقہ بشقہ bāshka-
-bāshka, منفصل mùnfāssil, منفرد
mùnfèrid ; —, v.a. ایرمق àyrmak,
ایری ایری قومق àyri - àyri - kòmak,
ایرلمق tètfrīk-et ; —, v.n. ایرلمق
àyrlmak. [مؤفراکات.

Separation, s. تفریق tètfrīk ; مفارقت

September, s. ایلول èylūl. [lāhd.

Sepulchre, s. مزار mèzār, قبر kàbr, لحد

Sepulture, s. دفن dèfn, تدفین tètfn.

Sequel, s. صوت sòng, الت یانی àlt-yāni ;
نتیجہ nètījé.

Sequester, v.a. مصادره mùssādara-et ;
توقیف tètqīf-et.

Seraglio, s. سرای sārāy ; public apart-
ments of the —, مابین mābèyn ;
private — —, حرم hàrem.

Serene, a. اچق àchik, کوزل ghyùzèl,
سکونتلو sàkin, ساکن sàkin, لطیف
lātīf, سکونتلو sùkyūnetli. [-kyùlé.

Serf, s. روسیہ دہ یرلو کولہ rūssiada-yèrli-

Serfdom, s. کولہ لک kyùlélik.

Sergeant, s. چاوش chàwush.

Series, s. صرہ sīra.

Serious, a. اغر àghir, تمکینلو tèmkinli ;

کلی کللی sòfu, متدین mùtédèyyin ;
عظیم “àzīm, خیلی khàyli, کللی
kyùllī.

Sermon, s. وعظ wà“z.

Serpent, s. یلان yìlàn, حیه hàyyÉ, مار
mār.

Servant, s. (male) خدمتکار khīdmet-

kyār (hīz-), اوشاق ùshāk, اغا àgha ;

(waiter) خدمتچی khīdmètji (hīz-);

(maid) بسلیمه bèsslémÉ ; (male-slave)

جاریہ kyùlé, (female - slave)

جاریہ jārīyyÉ, خلائق khālā‘ik.

Serve, v.a. خدمت ا khīdmet-et (hīz-);

ایشنی کورمک ishini - ghyùrmek ;

—, v.n. ایرامق yāramak, فائدہ سی او

fā‘idèssi-òl ; “àsskerlik-et ;

استخدام mùsstàkhdem-òl, مستخدم او

isstikhdam-òlunmak ; — as,

— for, لک —, —lik-et ;

ایشنی ishini-ghyùrmek ; — one a

trick, اویون او òyun-et ; — out, (dis-

tribute) داغتمق dàghitmak, ویرمک

vèrmek ; (punish) یایمق yàpmak ;

— one's turn, ایشینی کورمک *ishini-ghyùrmek*, الویرمک *èlvermek*, اولمق *òlmak*.

Servia, *s.* سربستان *sèrpiştān*.

Servian, *a.* سرب *sèrp*; سربلو *sèrpli*; —, *s.* سربلو *serpli*.

Service, *s.* خدمت *khèdmet (hìz-)*; مأموریت *mè'mūrìyyèt*; ایش *ish*; کرم *kèrem*, فائدہ *fā'idé*, منفعت *mènfa'at*, عنایت *ināyet*, افندیلیک *èfèndilik*; to render a —, ایشینی *ishini* - گورمک *ghyùrmek*; ایولک *iyilik-et*, افندیلیک *èfèndilik-et*; to be of —, ایشہ *fā'idéssi-òl*, فائدہ سی او, ایش کورمق *isha-yàramak*, ایش گورمک *ish-ghyùrmek*.

Serviceable, *a.* ایرار ایشہ *isha-yàrar*.

Serviceableness, *s.* ایرارلق *isha-yàrarlik*.

Servile, *a.* حقیر *hàkîr*; ذلیل *zèlîl*.

Servility, *s.* عبودیت *rîkkîyyèt*; رقییت *ùbūdîyyèt*.

Servitor, *s.* خدمتکار *hîzmetkyār*.

Servitude, *s.* رقییت *rîkkîyyèt*.

Sesame, *s.* سیسام *sîssām (sùssām)*; oil of —, شیرلغان یاغی *shîrlaghàn-yàghi*.

Session, *s.* جلسه *jîlsé*.

Set, *s.* طاقم *tàkim*; —, *a.* رسمی *rèssmî*; معين *mî'ù'āyyen*, کسيلمش *kèssilmish*; —, *v.a.* وضع *wàz* -*et*; قومتق *kòmak*, دكمك *dîkmek*, نصب *nàssb-et*; باشلاتمق *bàshlatmak*, کورمق *kùrmak*; رکز *rèkz-et*; جبر *jèbr-et*; صارمق *sàrmak* (bones); بله مک *bîlémek*; (a

diamond, &c.) اوپورتمق *òturtmak*, اكمك *mîkhlamak*; (seed) اكمك *èkmek*; (plants) دكمك *dîkmek*, غرسا *ghàrss-et*; —, *v.n.* (stars, &c.) باتمق *bàtmak*, غروب *ghùrùb-et*; (clothes, &c.) اولمق *òlmak*; (jelly, &c.) طوكمق *dòngmak*; — in, (commence) باشلامق *bàshlamak*; — about, باشلامق *bàshlamak*, اله المق *èla-àlmak*, مباشرت *mùbāshérèt-et*, مبادرت *mùbādérèt-et*, ابتدار *ìbtidār-et*, مٹا بٹا *mùssābérèt-et*; — against, (indispose) كوچندرمك *khùssūmèt-èt dirmek*, خصوصت ايتدرمك *khàssim-et*; (as a counterbalance) قارشيلق طوتمق *kàrshîlik-tùtmak*, قارشيلق صايتمق *kàrshîlik-sàymak*; — aside, برطرفه قومق *bîr-tàrafa-kòmak*; برطرف *bèr-tàraf-et*, صاوتمق *tàrd-et*, دفع *dèf* -*et*, هجوم *hùjūm-et*; — at defiance, — at nought, قارشى قومق *kàrshi-kòmak*; هيج صايتمق *hîch-sàymamak*, هيج يرينه قومق *hîch-yèrina-kòmak*; — by, برطرفه قومق *bîr-tàrafa-kòmak*; — great store by, عزيز طوتمق *àzîz-tùtmak*; — down, يره قومق *yèra-kòmak*; قيد *kàyd-et*, ظن *yàzmaq*; صانتمق *sànmak*, يوله چيتمق *yòla - chîkmak*, قيام *kîyām - et*, عزيزمت *àzîmèt-et*; — —, *v.a.* آزاد *àzād-et*; — free, بيان *bèyān-et*; — off, *v.n.* كتمك *ghîtmek*,

قالقمق kàlkmak, چيقمق chikmak ;
 — —, *v.a.* صالوييرمك sàlivèrmek ;
 باشلاتمق bāshlatmak ; ايشلتمك
 ishletmek ; كوسترمك ghyūsstermek,
 زيبايش hūssn-vèrmek, حسن ويرمك
 ياقشمق zībāyish - vèrmek, ويرمك
 yākishmak ; — on edge, قماشدرمق
 kāmāshdirmak ; — on, تشويق ا
 امضا vīk-et ; — one's hand to, امضا
 imzā-et ; — out, *v.n.* يوله چيقمق
 yòla - chikmak, قياما kiyām - et,
 عزيمت ا “àzīmèt-et ; — —, *v.a.*
 سيرمك sèrmek, ديزمك dizmek,
 يلكن tērtīb-et ; — sail, ترتيب ا
 اچمق yèlken-àchmak, قالقمق kàlkmak,
 بان كشاي عزيمت او bādibān -
 kyūshāyi - “àzīmèt-òl ; — to,
 باشلامق bāshlamak, اغازا àghāz-et,
 مبارت ا mùbādérèt-et ; — up, *v.n.*
 دكان اچمق dùkkyān-àchmak, تجارته
 باشلامق tijārèta-bāshlamak ;
 باشلامق bāshlamak ; — —, *v.a.* دكمك
 نصب ا kàldirmak, قالدرمق
 nàssb - et, ركزا rèkz - et ; كرمك
 ghèrmek ; مالزمه سني ويرمك mā-
 lèzéméssini - vèrmek ; — up for,
 دعوى ا kèndini-sàtmak, كنديني صاتمق
 dà“wà-et, ادعا iddi“ā-et.

Settle, *s.* صندوق sàndik ; پيگه pèyghèh
 (pèyké), صرة sira ; —, *v.a.* اوپورتتمق
 òturmak, اسكان ا isskyān-et ; ويرمك
 vèrmek, اودامك àdémek, ا ا èdā-
 -et, ايغا ifā-et ; قرارلاشدرمق kārār-
 lashdirmak, قرار ويرمك kārār-vèrmek ;
 ارضا irzā-et, اغزيني قياتمق àghzini-

kāpatmak, صوصدرمق sūssdurmak
 اولدرمك àldurmek ; (money upon)
 باغلامق bāghlamak ; (accounts)
 حسابلاشمك hissābleshmek ; —, *v.n.*
 اوپورتتمق òturmak ; توطن ا tàwàttun-
 -et, اتخان مكان ا ittikhāzi-mèkyān-et ;
 تمللو tèmèlli-òturmak, تمللو اوپورتتمق
 تمللو - ghirishmek ; كيرشمك
 (weather) قرارلشمق kārārlashmak ;
 طورطيسي dūrulmak, دورلمق (liquors)
 چوكمك tòrtussu-chùkmek ; (walls,
 &c.) اوپورتتمق چوكمك chùkmek ;
 اوپورتتمق يرلاشمك yèrleshmek.

Settlement, *s.* فصل fāssl ; تأديه
 tè‘dīyyé ; مهر مؤجل mèhri-mù‘èjjèl ;
 اوجاق òjak.

Settler, *s.* خالي مملكتده توطن ايدن
 خالي khāli - mèmlékètda - tèwàttun -
 -èden-àdam.

Settling, *s.* خالي مملكتده اسكان
 خالي khāli - mèmlékètda - isskyān ;
 محاسبه mūhāssébé.

Seven, *a.* سبعة sèb, “سبع sèb,
 سبعة sèb, “à, هفت hèft ; the — planets,
 سبعة سياره sèb “à‘i-sèyyārè.

Seventeen, *a.* اون يدي òn-yèdi.

Seventh, *a.* “سابع sābi, يدينجي yèdinji,
 هفتم hèftum, هفتمين hèftumīn ; —,
 “سبع sùb .*s.*

Seventy, *a.* سبعون yètmish, يتمش
 سب “ūn, سبعين sèb “īn, هفتاد hèftād.

Sever, *v.a.* فصل ا àyrmak, فصل
 -et ; —, *v.n.* ايرلمق àyrilmak ;
 مفارقتا mùfārakāt-et.

Several, *a.* چند bir-kāch, برچاچ chènd ;

- ایری ایری àyri-àyri; بشقه بشقه bāshka-
-bāshka.
Severally, *ad.* برر برر bîrêr-bîrêr, ایری
ایری àyri-àyri, بشقه بشقه bāshka-
-bāshka, منفرداً mùnfèridan, یکان یکان
yèghyān-yèghyān.
Severe, *a.* سرت sèrt, شدید shèdîd;
کلی کیلی klyūllî; فنا fènā, اغر āghîr,
صیقی sîki; الیم èlîm.
Severity, *s.* سرتلك sèrtlik, شدت shîd-
dèt; افراط افراط ifrāti-dîkkāt; (of
life) ریاضت riyāzèt, عفت fèrti-
“iffèt, پرهیزکاری ifrāti-pèrhîz-
kyārî. [dîkish-dîkmek.
Sew, *v.a.* دکش دکش dîkmek, دکم دکم
Sewer, *s.* کاریز کاریز kyārîz
(ghîriz). [fāzlāt.
Sewerage, *s.* لغم لغم lāghimlêr; فصلت
Sex, *s.* ارککک دیشیلک عرضی èrkek-
lik-dîshîlik-“àrazi.
Sextant, *s.* سکستانت sèkisstānt.
Sexton, *s.* مزارجی mèzārjî.
Shabby, *a.* اسکی اسکیمش èsskimish,
èsski, عیب “àyb, فرسوده fèrsūdê;
رنالت rèzālèt; خمیس khàssîs,
چنکانه chîn-
ghyānÉ (chînghèni).
Shade, *s.* سایه sāyÉ, کولکه ghyūlghÉ,
ظل zîll; کولکه لک ghyūlghÉlik; (in
drawing) سوس sùss; —, *v.a.* کولکه
ghyūlghÉ-et, سایه انداز او sāyÉ-èndāz-
-òl; اورتمک ùrtmek; (drawings)
سوسنی یاپمک sùssunu-yāpmak.
Shadow, *s.* سایه sāyÉ, کولکه ghyūlghÉ,
دومان ایچنده dōman-āyçîndê, ظل

- سویلک dùmān-îchînda-sùwèylémek,
اوزاقدن ایما ا ùzākdan-îmā-et.
Shady, *a.* سایه انداز ghyūlghÉ, کولکه
sāyÉ-èndāz.
Shaft, *s.* (arrow) تیر tîr, سهم şehm;
(well) قویی kūyū, چاه chāh;
(column) دیرک dîrêk, میل mîl;
(cart, &c.) قول kòl, اوق òk.
Shagreen, *s.* کلر kèlêr.
Shake, *s.* صالایش sālāyîsh; صالانش
sāllānîsh; —, *v.a.* صالامق sālāmāq;
صالانمق sālānmāq; —, *v.n.* صارصمق
sārssmāq; —, *v.n.* صالانمق sālānmāq;
—, *v.n.* صارصلمق sārslmāq; —
off, دفعā dèf-“-et;
— one’s self, سلکنمک sîlkinmek.
Shako, *s.* “أسکر شاپقه سی “āsskêr-
-shāpkassi. [kèyfsîz.
Shaky, *a.* کیفسز kıyfsîz; یارق یارق yārik-yārik;
Shall, *v. aux.* See Grammar.
Shallot, *s.* یبانی سارمساق yābānî-
-sārîmsāq.
Shallow, *a.* صیح sîgh; احمق àhmāq,
صاچمه sāçmê, قبا kāba, درایتسز dîrāyetsîz;
sāçhma.
Sham, *s. and a.* تقلید tākîd, یلان
yālān; —, *v.n.* تقلید tākîd-et.
Shambles, *s. pl.* سلخ خانه sèlkh-khānÉ
(sāl-khānÉ).
Shame, *s.* شرم şerm, حیا hāyā, عار “ār,
“àyb, عیب şèrm, حجاب hîjāb; عیب “àyb,
اوطاندرمق ùtāndîrmāq; —, *v.a.* رنالت
rèzālèt; —, *v.a.* اوطاندرمق ùtāndîrmāq,
محبوب māh-jūb-et; —, *int.* عیب “àyb!
Shameful, *a.* “àyb, عیب.
Shameless, *a.* اوتانمز ùtānmāz.

- Sham-fight, *s.* جنگ تقلیدی jènk-tàklīdī.
- Shampoo, *v.a.* عشانلو دلاک کبی آدمی òssmānli-tèllāk-ghībi-ādami-òghalamak.
- Shampooer, *s.* دلاک tèllāk.
- Shank, *s.* قویروق or قویریق kūyruk, حلقه hālka; (anchor) انا àna.
- Shape, *s.* بچم bīchim, شکل shèkil, رسم rēssim, هیئت hēy'èt; —, *v.a.* بچمه bīchim-vèrmek, بچم ویرمک bīchima-sòkmak; (a course) صوقمق tūtmak.
- Share, *s.* پایی pāy, بهره hīssé, حصه hīssé, بهره bèhré; —, *v.a.* تقسیم tàksīm-et; حصه مند او hīssémènd-òl; —, *v.n.* شریک او hīssémènd-òl, شریک او shèrīk-òl, مشترک او mùshterèk-òl.
- Shareholder, *s.* حصه دار hissé-dār.
- Shark, *s.* کویپک بالغی kyùpek-bàlighi (?), طولاندیریجی àyi-bàlighi (?); طولاندیریجی dōlandiriji.
- Sharp, *a.* (cutting) کسکین kèsskin, حدید hādīd, بران bùrrān; (pointed) تیز tīz (tèz), سیوری sīvri; (violent) سرت sèrt, شدید shèdīd; (pain) اجی àji, الیم èlīm; (intellect) مستعد mùsstà'idd, جن عقلو jinn-àkllī; (sound) دیک dik; (taste) مایخوش èkshi, ترش tūrsh, مایخوش màykhòsh.
- Sharpen, *v.a.* بله مک bilémek, طاشه tàsha-tūtmak, مصاده سورمک màssāda-sùrmek; (the wits) اچمق àchmak.
- Sharper, *s.* طولاندیریجی dōlandiriji.
- Sharpness, *s.* کسکینلک kèsskinlik; سرتلک sèrtlik; اکشیلک èkshilik.
- Shatter, *v.a.* پارله مک pārelémek (pāralamak), پارچه پارچه pārchā-pārchā-et.
- Shave, *v.a.* تراش trāsh-et; —, *v.n.* تراش او trāsh-òl; — off, تراش او trāsh-et, اوستره ایله المق ùsstura-ila-àlmak; رنده ایله المق rēndé-ila-àlmak. [رنده تلاشی rēnda-tàlāshi.
- Shavings, *s. pl.* تلاش or تالاش tālāsh.
- Shawl, *s.* شال shāl.
- She, *pr.* او ò, اول òl; —, *a.* دیشی dīshi, قاری kārī; قیز kīz.
- Sheaf, *s.* دمت dèmet, باغ bàgh.
- Shear, *v.a.* قرمق kīrkmak.
- Shears, *s. pl.* مقاص màkass, مقراض mìkrāz; (for masts) مقاص màkass, دارا حاجی dār-àghaji.
- Sheath, *s.* غلاف ghilāf (kīlif); — (sheathe), *v.a.* قیمنه قومق kīnina-kòmak, قیامق kīpamak, در نیام dēr-niyām-et; with sheathing, قاپلامق kīplamak.
- Sheave, *s.* دل dīl, مقره دلی màkara-dīli.
- Shed, *s.* سوندورمه sūndurma or سوندورمه sūndurma, اورتی ùrtu; —, *v.a.* دوکمک dūkmek, اراقه irāka-et, دوکلمک sèfk-et; —, *v.n.* دوکلمک dūkyulmek, اقمق àkmak; دوشمک dūshmek.
- Sheep, *s.* قویون kōyun, طوار dāwar, قویرجق kōvirjik; (small-tailed) مال māl; (large-tailed) قرمان kārāmān; —fold, اغل àghīl.

Sheep-walk, *s.* مرعا mēr'a.

Sheer, *a.* صافی sāfī, ساده sādē, خالص khāliss, محض mähz, صالت sält, قورو kūrū; (steep) ديك dik; — hulk, قورو تكنه kūrū-tèkné; —, — off, *v.n.* ايرلمق àyrlmak; كتمك ghitmek; صوقلامامق sòkulmamak.

Sheet, *s.* (bed) جارشب jārshèb, طبقه چارشاف chārshaf; (of paper) طبقة tākaka; (of a sail) اسقوط isskòt (shkòt); winding—, كفن kèfen (kèfin); — anchor, اوچاقلق تيمورى òjaklik-dèmiri; — iron, *s.* تيمور demir-tàkhtassi; — lead, *s.* قورشون تختهسى kūrshun-tàkhtassi.

Shelf, *s.* راف ràf; (of rocks) قيا kàya.

Shell, *s.* قيقوق kàbuk; bomb —, خميرة kùmbara; —, *v.a.* قبوغندن kàbughundan-chikàrmak, چيقارمق kàbughunun-sòymak; (with shells) خميرة اتمق kùmbara-àtmak; —fish, بوجك bùjek.

Shelter, *s.* اورتي ùrtu, ملجا mèljā, مأوى mè'vā, صيغنه جق ير sìghinajak-yèr, سایه bārinajak-yèr, معان mà'āz; —, *v.a.* قورومق kòrumak, حفظ ا hìfz-et; اچروالمق ìchèri-àlmak.

Sheltered, *a.* قويتى kùytu.

Shelving, *a.* چقور dik, چقور chükur, باش اشاغى bāsh-āshāghī.

Shepherd, *a.* چوبان chòbān, راعى rà'i.

Sherbet, *s.* شربت shèrbèt. [-shèrāb.

Sherry, *s.* بياض بر شراب bèyāz-bir-

Shield, *s.* قلغان kàlkan, سپر siper, ترس

türss; —, *v.a.* قورومق kòrumak, حفظ ا hìfz-et, وقايله vikāyē-et, صيانتا sìyānèt-et, محافظه mùhā-faza-et.

Shift, *s.* (chemise) كوملك ghyùmlek, قميص kāmīss, پيراهن pīrahèn; (of linen) قات kāt; (distress) صيقندى sīkindi, ضرورت zārūrèt; (substitute) قولاي kòlay, چاره chārē; —, *v.a.* بيريني ديكشدرمك yèrini-dìghishdirmek; ديكشدرمك dìghishdirmek; — one's self, چماشير ديكشدرمك chàmāshir-dìghishdirmek; —, *v.n.* (in place) بيرندن اوينامق yèrindan-òynamak; (manage) اويدرمق ùyduymak; كچنمك ghèchinmek; ايشيني كورمك ishini-ghyùrmek; قولاييني بولمق kòlayini-bùlmak.

Shin, *s.* اينجك injik.

Shine, *v.n.* پارلامق pàrlamak, ضيا ويرمك ziyā-vèrmek, ايدينلق ويرمك àydinlik-vèrmek, اشيق ويرمك ishik-vèrmek, (with borrowed light) منور او mùsténār-òl, منور او munevver-òl.

Shingle, *s.* (sea) يالى چاقللرى yàli-chàkllari, قبا قوملق kàba-kùmluk; (roofing) پداوره pādāvra, يارمه چام yarma-chām-tàkhtassi.

Shining, *a.* پارلاق pàrlak, منير mùnir, منور munevver, مستنار mùsténār.

Ship, *s.* كمى ghèmi, تكنه tèkné, سفينه sèfīnē, كشتى kèshtī; —, *v.a.* كمى يه قومق ghèmiya - kòmak; كمى يه المق ghèmiya - àlmak; (in

its place) *tàkmaq*, کچورمک *ghèchirmek*; (a sea) *yèmek*, *ghèchirmek*; (men) *ichèri - àlmak*; (men) *yàzmaq*; —, *v.n.* *yàzmaq*; —, *v.n.* *ghèmiya - yàzılmak*; (in its place) *tàkılmak*, کچمک *ghèchmek*.

Ship-broker, *s.* *ghèmi-simsāri*.

Ship-builder, *s.* *ghèmi-mi' māri*.

Shipbuilding, *s.* *fènni-inshāy-sèfā'in*. [sāhibi.

Shipowner, *s.* *ghèmi-shipper*, *s.* *ghèmiyyé-māl-yùklédan-kimèssnè*.

Shipping, *s.* *ghèmilèr*, صفائى *sèfā'in*.

Shipwreck, *s.* *kàzā*; to be shipwrecked, *kàzāya-òghramak*, کضايه اوغرامق *kàzāzèdè-òl*.

Shipwright, *s.* *màranghòss*, صرافى *dùlghèr*.

Shire, *s.* *sànjak*, لوا *liwā*; *kàzā*; ايالت *èyālèt*.

Shirt, *s.* *ghyùmlek*, قميص *kàmīss*, پيراهن *pīrahèn*.

Shiver, *s.* *ùshumé*; دتره‌يش *(tìtréyish)*, لرزه *lèrzé*, رعشه *rà'shé*; *pàrcha*, پارچه *kìrindi*; —, *v.n.* *ùshumek*, اوشومك *(tìtrémek)*, لرزان او *lèrzān -òl*, قيرمق *lèrzénāk-òl*; —, *v.a.* *kirmak*, پاراهلمك *(pàralamak)*.

Shoal, *s.* *sìgh - yèr*, قومصال *kùmsāl*; بالق سوروسى *bàlzk-sùrussu*,

sùru; —, *a.* صيغ *sìgh*; —, *v.n.* صيغلاشمق *sìghlashmak*.

Shock, *s.* *chàtish*, تصادم *tàssādum*; صارشش *sàrsish*; خلل *khàlèl*, ضرر *zàrar*; (of sheaves) *òn-dèmet-tàkimi*; —, *v.a.* صارصمق *sàrssmak*; پك فنا *pèk - fèna - ghèlmek*, كريكه *kèrīh-ghyùrunmek*.

Shoe, *s.* *àyak-kàbi*, قوندره *kùndura*, لاپچين *lāpchin*, پاپوش *pāpūsh (pābuch)*; (horse) نعل *nà'l (nāl)*; —, *v.a.* نعللمق *(nāllamak)*.

Shoeblock, *s.* *pābuch-bòyayan-chòjuk*.

Shoemaker, *s.* *pāpuchji*.

Shoot, *s.* *dāl*; *pìch*; *àtish*, *àtim*; *fìrlayish*; —, *v.n.* (plant) *dāl-sùrmek*; *pìch-vèrmek*; *zònkلامق* (pain) *sìzلامق*; (in motion) *fìrlamak*, *àtılmak*; (with a gun) *tùfènk - àtmak*; (with a bow) *òk - àtmak*; —, *v.a.* *ùldurmek*; يارهلمق *yàralamak*; اورمق *wùrmak*; (as a punishment) *kùrshuna - dizmek*; (branches, &c.) *sùrmek*; — out, — forth, *sùrmek*; — down, *v.a.* *dùkmek*, (coals, &c.) *bòshaltmak*; (a man, ox) *ùldurmek*, اوروب دوشرمك *wùrup-dùshurmek*.

Shop, *s.* دكان dükkyān (dùkkèn), مغازه màghaza; —, *v.n.* چارشى يه كتمك chàrshiya-ghìtmek.

Shopkeeper, *s.* دكانجى dükkyānji.

Shoplifter, *s.* دكان خرسزى dükkyān-khìrsizi. [-khìrsizlighi.

Shoplifting, *s.* دكان خرسزلىكى dükkyān-

Shopman, *s.* دكانجى قالفهسى dükkyānji-kālfassi. [dükkyānji-kālfassi-kāri.

Shopwoman, *s.* دكانجى قالفهسى قارى

Shore, *s.* ساحل sāhil, دكز كنارى dèngiz-kènari, قىيى kiyi, يالى yali; (prop) پاينده پاینده pāyèndé, دستك dèsstek; —,

— up, اورمق پاينده اورمق pāyèndé-würmak, دستك اورمق dèsstek-würmak.

Short, *a.* قصه kìssa, بويىسز bòysuz; (abridged) مختصر mùkhtàssar,

مجملى mùjmèl; (wanting) اكسك èksik,

ناقص nākiss, نقصان nòksān;

to be taken —, چيشى كلكمك chishi-ghèlmek; to be — of breath,

نفس الهمامق nèfess - àlamamak,

ضيق النفس او ziku-'n-nèfess-òl (tik-

nèfess-òl); in —, *ad.* الحاصل èl-

hāssil, القصة èl-kìsssa.

Shortcoming, *s.* قصور kùssūr.

Shorten, *v.a.* قصالتىمق kùssaltmak;

—, *v.n.* قىصالتىمق kùssalmak.

Shorthand, *s.* چابك يازيلور برنوع

پك چابك يازيسى pèk-chàbik-yàzilir-

-bìr-nèv“i-ìshāret-yàzissi.

Shortly, *ad.* مختصراً mùkhtàssaran;

— after, بر از صكره bìr-

àz-sòngra, متعقبا از صكره àz-sòngra,

موتا-“àkkiban.

Short-sighted, *a.* كوركبى kyùr-ghìbi,

كوزى كورمز ghyùzu - ghyùrmàz,

قصير البصر kàssīru-'l-bàssar; (morally)

بصيرتسىز kùssa-dùshunur, فراسىتسىز

bàssīrètsiz, فراسىتسىز fèrāssètsiz.

Shot, *s.* صاچمه sàchma; كله ghyullé;

قورشون kùrshun; اتم àtish, اتم

àtim; اتملىش àtilish, اتملىش àtilma;

نشانجى àtar, اتملىش àtiji, اتملىش

nishānji; حساب hìssāb; small —,

صاچمه sàchma; gun— wound,

قورشون يارهسى kùrshun-yārassi.

Should, *v. aux.* See Grammar.

Shoulder, *s.* اوموز òmuz (òmz); —, *v.a.*

اوموز يينه اورمق òmuzlamak, اوموز يينه

اوموز يينه اورمق òmuzina-würmak, اوموز

اوموز يينه المى òmuzina - àlmak; — blade, — bone,

اكتاف كورك kyùrek, اكتاف kètāf (*pl.* اكتاف

èktāf); — arms! ديوان دور dīwān-

dür.

Shout, *s.* صياحه sàyha, فرىاد fèryād,

جاغرىش vèvélé, باغرىش bàghirish, باغرىش

chàghirish; باغرىشما bàghirishma,

چاغرىشما chàghirishma; —, — out,

چاغرىمق bàghirmak, چاغرىمق chàghir-

mak; (together or repeatedly) باغرىشماق

bàghirishmak, چاغرىشماق chàghirish-

mak.

Shove, *s.* قاقش kākish, ايتش itish; —,

v.a. (move) قاقمق kākmaq, ايتمك

itmek, سورمك sùrmek; (without

moving) دورتمك dùrtmek.

Shovel, *s.* كورك kyùrèk; —, *v.a.*

كوركلىه اتمق kyùrèkla-àtmak.

Show, *s.* كورنىش ghyùsstèrish; كورنىش

- ghyùrunush ; سير sèyr ; —, *v.a.*
 گھوڑے کو سترmek ; ارأءهà irā'É-
 -et, ابرازا ìbrāz-et.
- Shower, *s.* خفیف یا غمور khàfīf-yàgh-
 mūr ; heavy —, سرت یا غمور sèrt-
 yàghmur ; صاغاناك sàghanak ; —, *v.a.*
 یا غمق yàghmak ; یا غدرمق yàghdir-
 mak. [پارلاق parlàk.
- Showy, *a.* گھوڑے شلی ghyùsstérishli ;
- Shrapnell shell, *s.* بیر نوع خمبیره bìr-
 nev "i-khūmbara.
- Shred, *s.* دیلم dìlim, کسندی kèssindi,
 پارچه pàrcha ; —, *v.a.* دتمک dítmek.
- Shrewd, *a.* جن عقلو shèytān, شیطان
 jinn-"àklli, درایتلو dīrāyetli, فراستلو
 fèrāssètli.
- Shriek, *s.* صیحه sàyha, فریاد fèryād ;
 —, *v.n.* باغرمق bàghirmak, فریاد ا
 fèryād-et.
- Shrill, *a.* دیک dìk, اینجه ìnja.
- Shrimp, *s.* تکه tèké.
- Shrink, *v.n.* چکلمک chèkilmek, قصالمق
 kìssalmak ; بوزلمک bùzulmek ; —,
v.a. اصلادوب چکدرمک ìsslādip-chèk-
 dirmek ; — from, چکنمک chèkin-
 mek, قورقمق kòrkmaq.
- Shrivel, *v.n.* بوزلمک bùzulmek.
- Shroud, *s.* کفن kèfen (kèfin) ; (of a
 mast) چارمیخ chàrmīkh ; —, *v.a.*
 صارمق sàrmak, اورتمک ùrtmek,
 تکفینا tèkfīn-et.
- Shrub, *s.* اغاج àghaj, چالی chālī.
- Shrug, *s.* قالدرش kàldırış ; —, — up,
v.a. قالدیرمق kàldirmak.
- Shudder, *v.n.* توپلری اورپریمک tūyléri-
- ùrpermek ; قانی صوغومق kàni-
 sòghumak.
- Shuffle, *v.a.* (mix) قارشدرمق kàrish-
 dirmak ; —, *v.n.* حیلہ ا hīlÉ-et ;
 یلان سویلمک yàlān-sùwèylémek.
- Shun, *v.a.* قاچنمق kàchinmak.
- Shut, *a.* قپالو kàpali ; —, *v.a.* قپامق
 kàpamak, سد ا sèdd-et ; —, *v.n.*
 قپانمق kàpanmak ; — in, ایچرو
 içhèri - kàpamak ; — out,
 طیشاری براقمق dīshàri-bràkmaq ; —
 up, قپامق kàpamak.
- Shutter, *s.* قناد kànad, کپنک kèpenk.
- Shy, *s.* اوطانغاج ùtānğaj, اوطانور ùtān-
 ghāj ; (horse) اورکک ùrkèk ; —, *v.n.*
 اورکمک ùrkmek.
- Sicily, *s.* سیچیلیه اطیسی sīcīlia adassi.
- Sick, *a.* خسته khāssta, کیفسز kèyfsiz,
 قوصمق mārīz ; to be —, مریض
 kùssmaq, استفراغ ìsstifrāgh-et, قی
 قی ا kàyy - ghètirmek, کتورمک
 kàyy-et.
- Sicken, *v.n.* خسته لنمق khāsstalanmaq,
 بزدرمک kèyfsiz-òl ; —, *v.a.* بزدرمک
 bèzdirmek. | mīhsād.
- Sickle, *s.* اوراق òrak, داس dāss, مسمد
- Sickness, *s.* کیفسزلیک kèyfsizlik,
 "illèt, خستهلق khāsstalīk, علت
 mārāz, درد dèrd ; قی kàyy,
 قوصمه kùssmaq ; استفراغ ìsstifrāgh,
 sea —, دگزطوتیسی dèngiz-tūt-
 massi.
- Side, *s.* جانب جانب yàn, طرف tàraf,
 جنب (of the body) jānīb, سو sū ;
 جنب jènīb ; —, *v.n.* دن یانه او dan-yāna-òl,

- طرفدار او, *tàrafini-tùtmak*, طرفنى طوتمق
tàrafdār-òl.
- Side-saddle, *s.* قارى ايرى *kàri-èyèri*.
- Siege, *s.* محاصره *mùhāssara*.
- Sieve, *s.* الك *èlek*, قالبور *kàlbur*.
- Sift, *v.a.* قالبور دن *èlémek*, كچورمك
kàlburdan - ghèchirmek;
(any one) اغزندن لاقردى المغه باقمق
aghzindan - làkirdi - àlmagha - bàkmak;
— out, ارايوب بولمق *arayip-bùlmak*,
اگلامق *ànglamak (ànnamak)*.
- Sigh, *s.* اه *àh*; —, *v.n.* اه چكمك *àh-
-chèkmek*; — for, پك استمك *pèk-
-isstémek*; حسرت *àramak*, ارامق
تسرت *hàssret-chèkmek*, چكمك
tàhàsssur-et; — to, قولاغنه اه ديمك
kùlāghina-àh-dèmek, عاشق او *“àshik-
-òl*.
- Sight, *s.* بصر *bàssar*, قوت بصر *kùvvèti-
-bàssar*; نظر *nàzar*, مشاهده *mùshā-
hédé*; سير *sèyr*, كورينه جك شى
ghyùrunéjek - shèy; كورينان شى
ghyùrunen-shèy; in —, كورنيور
ghyùruniyor, كوزكيور *ghyùzukiyor*,
ميدانده *mèydānda*; in one's —,
كوزى اوكنده *ghyùzu-ùngunda*; — of
a gun, نشانگاه *nishānghyāh*.
- Sign, *s.* اشارت *ishāret*; علامت
“àlāmèt; (of zodiac) برج *bürj*; —,
v.a. اشارت ا *imzā-et*; —, *v.n.* اشارت ا
ishāret-et; — manual, امضا *imzā*.
- Signal, *s.* باهر اشارت *ishāret*; —, *a.*
bāhir, ظاهر *zāhir*; —, *v.n.* اشارت ا
ishāret-et.
- Signature, *s.* امضا *imzā*.
- Signet, *s.* مهر *mùhr*.
- Significance, *s.* معنادارلق *mà“nadārlik*.
- Significant, *a.* معنادار *mà“nadār*.
- Signification, *s.* معنى *mà“nà*.
- Signify, *v.a.* ديمك *dèmek*, دلالت ا
dèlālet-et, معناسى او *mà“nàssi - òl*;
—, *v.n.* ضررى او *zàrari“ - òl*.
- Sign-post, *s.* يول كوسترمك ايچون
ديكلمش ديرك *yòl - ghyùsstèrmek-
-ìchin-dikilmish-dìrèk*.
- Silence, *s.* سكوت *sùkyūt*; —, *v.a.*
اسكات ا *sùssdurmak*, صوصدرمق
isskyāt-et; —! *int.* صوص *sùss*.
- Silent, *a.* صوص *sùss*, ساكت *sākit*;
سسسىز *sèsssiz*, صداسىز *sàdāsiz*.
- Silk, *s.* ايپك *ipèk*, حرير *hàrīr*; (sowing)
ابرشيم *ibrishim*; (stuff) جانفس *jān-
fèss (jàmfèss)*.
- Silkworm, *s.* ايپك بوجكى *ipèk-bùjeghi*.
- Silky, *a.* ايپك كى *ipèk-ghibi*.
- Sill, *s.* التاشيكى *èshik*, التاشيكي
*àlt-
-èshighi*.
- Silly, *a.* عقلسىز *“aklsiz*, بوداله *bùdala*;
معناسىز *chòjukluk*; چوجقلىق
mà“nàssiz.
- Silver, *s.* كوش *or* كوش *ghyùmush*,
سيم *sīm*, فضة *fidda*, نقره *nùkra*; (of
looking-glasses) سر *sìrr*; —, *v.a.*
كوش ايله يالدىلمق *ghyùmush -
-ila - yàldizlamak*; (looking-glasses)
سرلماق *sìrr-chèkmek*, سر چكمك
sìrr-lamak; —smith, قويومجى *kùyumju*.
- Similar, *a.* بگزىر *bèngzèr*, مشابه *mùshābih*,
شبيهه *shèbīh*, مماثل *mùmāssil*.
- Similarity, *s.* مشابهت *mùshābèhèt*.

Simile, *s.* تَجْنِيسَ tèjnīss, مِشَالِ mīssāl,
تَشْبِيهِ تèshbīh, تَمْشِيلِ tèmshīl.

Similitude, *s.* مِشَابَهَتِ mùshābéhèt;
صُورَتِ sūrèt, هَيْئَتِ hēy'èt.

Simple, *a.* سَادَه sādÉ; عَادِي "ādī,
بِيَاغِي bāyaghi; (in mind) سَادَه دِلِ
sādÉ-dīl; —, *s.* قَوْجَه قَارِي عِلَاجِي
kòja-kāri-"ilāji.

Simplicity, *s.* سَادَه لِكِ sādÉlik; قَوْلَايَلِقِ
kòlaylīk.

Sin, *s.* مَعْصِيَتِ ghyùnāh, كِنَاهِ
mā"sīyyèt, اِثْمِ issm (*pl.* اِثَامِ āssām),
كِنَاهِ اِثْمِ sū'i-"āmēl; —, *v.n.* كِنَاهِ
ghyùnāh-et, كِنَاهِ اِيْشْلَمِكِ ghyùnāh-
-īshlémek.

Since, *pr.* دَنْبِرُو dan-bèri; —, *c.* چُونِكِه
chùnkī, مَادَامِكِه mādāmki.

Sincere, *a.* حَقِيْقِي sāmīmī, صَمِيْمِي
hākīkī, حَقِيْقَتَلُو hākīkātli, خَالِصِ
khāliss, بِيْرِيَا bī-rīyā.

Sine, *s.* جَمِيْبِ jèyb; log. —, نَسَبَتِ
nissbèti-jèybīyyé.

Sinew, *s.* سِنْغِيْرِ sīngir, عَصَبِه "āssaba.

Sinful, *a.* (person) كِنَاهِكَاْرِ ghyùnāhkyār,
اِثْمِ āssim; (thing) كِنَاهِ ghyùnāh.

Sing, *v.n.* تَرْكِي چَاغْرَمَقِ tūrku-chā-
ghirmak; (birds) اُوتْمَكِ ùtmek; —,
v.a. مَقَامِلِه سُوَيْلَمِكِ makāmla-sūwèy-

Singer, *s.* خَوَانَدَه khānèndÉ. [lémek.

Single, *a.* (alone) يَالِكْزِ yàlingiz; تَكِ
tèk, يَالِيْنَقَاتِ (not double) تَاكِ tāk;
yàlinkat or يَالِكْكَاتِ yàlinkat;
(unmarried) بِيْكَارِ bīkyār (bèykyār),
اَيْرَمَقِ mùjèrred; — out, *v.a.* اَيْرَمَقِ
àyrmak, سِچْمَكِ sèchmek; — life,

بِيْكَارَلِقِ (bèykyārlik), تَجْرِيْدِ tèjrid,
تَجْرُدِ tèjèrrud.

Singly, *ad.* يَالِكْزِ yàlingiz, مَنْفَرْدَا
mùn-fèridan, تَكِ تَكِ tèk-tèk, بِيْرِ بِيْرِ bīrēr-
-bīrēr, يَكَاْنِ يَكَاْنِ yèghyān-yèghyān.

Singular, *a.* مَنْفَرْدِ mùfrèd; يَالِكْزِ yàlingiz;
عَجِيْبِ ghàrib, تَحَاْفِ tühāf, عَجِيْبِ
("ājā'ib). [تَحَاْفَلِقِ tühāflik.

Singularity, *s.* مَنْفَرْدَلِكِ mùfrèdlik,

Sinister, *a.* اَوْغُوْرِسْزِ òghursiz.

Sink, *s.* قَرْنِه kūrna; —, *v.n.* بَاتْمَقِ
bātmak, قِيْنَامَقِ kàynamak; —, *v.a.*
بَاتْرَمَقِ bātirmak; (a well) قَاْزَمَقِ
kāzmaq; (a die) قَاْزَمَقِ kāzmaq,
عَاْصِي "āssi. [عَاْصِي حَاْكِ hākk-et.

Sinner, *s.* كِنَاهِكَاْرِ ghyùnāhkyār, اِثْمِ

Sir, *s.* اَفَنْدَمِ èfèndim; بَكِ bègh.

Sire, *s.* بَابَا bāba.

Siren, *s.* جَاْنِ بَه لُو قَارِي jāzibéli-kāri.

Sirname, *s.* فَاْمَلِيَا آدِي fāmīlia-ādi.

Sister, *s.* قِيْزِ قَرْنَدَاْشِ kīz - kārindash
(kārdash), هَمْشِيْرِه hèmshīrÉ, بَاْجِي
bāji; eldest —, اَبْلَه ābla; wife's —,
كُوْرْمَجِه kūrmejé, husband's —, بَالْدِزِ
bāldiz; ghyùrumjé.

Sit, *v.n.* اَوْطُوْرَمَقِ òturmak, اَوْطُوْرَمَقِ
kù"ūd-et; (in council) مَجْلِسِ عَقْدِ mējlīss-
-et; (fowls) قَوْلُوْچَقَه يَه اَوْطُوْرَمَقِ
kùlùchkaya-òturmak; — up; طُوْغْرِي
dòghrū-òturmak; — — late,
سِچِ اَوْطُوْرَمَقِ ghèch-òturmak; — —
all night, بِيْتُوْنِ كِيْجِه يَاتْمَامَقِ bitun-
-ghèyjé-yātмамak; — in judgment,
حَاْكِمْ اَوْ hākīm-òl.

Site, *s.* محل yer, موقع mèvki, محل
màhàll, موضع mèvzi.

Situate, Situated, *a.* (place) واقع vāki, (person)
کائن kyā'in, موضوع mèvzū; situated as I am, بنم
حالده hālda; بنم بولند یغم
bènim-hālimda; بنم بولند یغم
حالده bènim-būlundughum-hālda.

Situation, *s.* (place) موقع mèvki, موضع
mèvzi, محل màhàll; (moral) حال
hāl; (employ) یر yer, مأموریت
khèdmet (hizmet), مأموریت
mè'mūrīyyèt. [شش shèsh.

Six, *a.* الستی àlti, ست sitt, ستة sitta,

Sixteen, *a.* اون الستی òn-àlti.

Sixth, *a.* الستنجی àltinji, سادس sādiss,
ششم shèshum; —, *s.* الستیده بر àltida-
-bır, سدس sùdss.

Sixty, *a.* الستمش àltmish, ستون sittäun,
ستین sittäin, شصت shàsst.

Size, *s.* بیوکک bìyukluk, قطعہ küt'ā,
حجم hājim; (height) بوی bøy,
قامت kāmet, اندام èndām, قد kàdd,
بالا bālā; (glue) طوتقال tütkal.

Skein, *s.* دست dèmet.

Skeleton, *s.* کورو kùru, تشریح tèshrih;
— key, میهنونجق màymūnjuk.

Sketch, *s.* طاصلاق رسم tàsslak-rèssim;
(in words) قباچه تعریف kàbaja-
-tà'rif; —, *v.a.* قباچه رسم kàbaja-
-rèssim - et; قباچه تعریف kàbaja-
-tà'rif-et. [سیخ sikh.

Skewer, *s.* کباب شیشی kèbāb-shishi,

Skiff, *s.* خفیف یلکنلو فلوقه khàfif-yèl-
kènlı-fəlıka.

Skilful, *a.* هنرلو hünèrli, معرفتلو mà'rı-

fètli, استاد üsstād (üssta), ماهر māhir;
(physician) حاجق hāzik.

Skill, *s.* هنر hünèr, معرفت mà'rifèt,
استادلق (üstalik), مهارت màhāret;
(medical) حذاقت hāzākāt.

Skim, *v.a.* یوزندن المق yüzundan-àlmak;
قایمغنی یاغنی المق yāghini-àlmak;
قایمغنی kàymaghini-àlmak; (a book)
کوزکزدرمک ghyüz-ghèzdirmek;
—, *v.n.* (as a bird) یردهمان دوقنهرق
yèra (or صویه sūya)-hèmen-
-dòkunarak - üchmak; (as a boat)
اوجمق üchmak.

Skin, *s.* دری dèri, جلد jild; (animal's)
پوست pòsst; sheep —, پوستکی
pòsstéki; whole sheep or goat —,
یدک tülüm; whole ox —, یدک
yèdek; —, *v.a.* یوزمک yüzmek,
سلیخ sèlkh-et, صویمق sòymak.

Skip, *v.a.* اتلامق àtlamak; —, *v.n.*
صچرامق sèchramak.

Skirmish, *s.* چرخه جیلرک چاتشمسی
chàrkhajıların-çàtishmassi; —, *v.n.*
چاتشمق chàtishmak.

Skirmisher, *s.* چرخه جیلر chàrkhajiler.

Skirmishing, *s.* چرخه جیلر چرخه جیلر
chàrkha-
jilik.

Skirt, *s.* اتک ètek, ذیل zèyl, دامن
dāmen; —, *v.a.* جوارنده او jèwārında-
-òl, قربنده او kùrbunda-òl.

Skittish, *a.* اورکک ürkek, اوبناق òynāk.

Skulk, *v.n.* ایشدن قاچمق ishđan-kāch-
mak, حیلزلوقا hāylazlık-et; کزلنمک

Skull, *s.* قفا kàfa. [ghizlènnek.

Sky, *s.* کوک ghyük, یوزی گوک ghyük-

-yùzu, سما sēmā (*pl.* سموات sēmā-wāt), دپه āssmān; — light, دپه
هوایی (tèpé)-jàmi; — rocket, هوائی
فشنك hàwā'ī-fishènk (fishèk).
Slab, *s.* تخته لوجه pàrcha, پارچه
tàkhta.
Slack, *a.* كوشك ghèvshek; — lime,
سونموش كيرچ sùn-mush-kìrèch; —,
v.a. كوشتمك ghèvshetmek;
سوندرمك sùndurmek.
Slacken, *v.n.* كوشمك ghèvshémek;
—, *v.a.* كوشتمك ghèvshetmek.
Slag, *s.* معدن بوقی mà"den-bòku.
Slain, *a.* مقتول màktūl.
Slake, *v.a.* اطفأ ìtfā-et.
Slander, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān,
كذف kàzf; —, *v.a.* افترا ìftirā-et.
Slanderer, *s.* افتراجی ìftirāji.
Slandrous, *a.* افترا نشر ايدر اولان ìftirā-
-nèshr-èder-òlan.
Slang, *s.* چاپقین لسانی chàpkìn-lìssāni.
Slanting, *a.* ياتق èghri, يان yàn,
مائل یاتق àrkuri (àykiri) yàtik,
مائل mā'il.
Slap, *s.* سیلی sīlī (sīlé), شمار shàmar;
—, *v.a.* شمار اتمق shàmar-àtmak;
—, *ad.* تمام tàmmām.
Slash, *v.a.* كسمك kèssmek.
Slate, *s.* یازی طاشی yàzi-tàshi; سیاه
مرمر siyāh-mèrmèr.
Slattern, *a.* پك صاپسال قاری pèk-
-sàpsàl-kàri.
Slaughter, *s.* قتل عام kàtli-
"āmm; —, *v.a.* كسمك kèssmek,
اولدرمك ùldurmek, ذبح zìbh-et;

هلاک ا kàtl-et; قیرمق kirmak, هلاک
hèlāk-et; —house, سلخخانه sèlkh-
khānÉ (sāl-khānÉ).
Slave, *s.* (male) کوله kyùlé, بنده bèndé,
عبد "àbd; (female) جاریه jārīyyé,
اوطهلق khālā'ik; (concubine)
òdalik; — (while on sale) اسیر èssir
(yèssir); — market, اسیر بازارى èssir-
-pazāri (yèssir); — dealer, اسیرجی
èssirji (yèssirji); —, *v.n.* اسیرکمی
چالشمق (yèssir)-ghìbi-chālshmak.
Slavery, *s.* اسیرلك èssirlik (yès-),
کولهلك kyùlélik, رقیت rikkìyyèt.
Slay, *v.a.* اولدرمك ùldurmek, قتل
kàtl-et, هلاک hèlāk-et.
Slayer, *s.* قاتل kàtil.
Sledge, *s.* قزاق kizàk; — hammer,
واریوس vāriyoss.
Sleek, *a.* تاولو sèmiz, سمیز tàvli.
Sleep, *s.* خواب نوم ùyku, اویقو ùyku,
khāb; —, *v.n.* اویومق ùyumak;
—ing, asleep, اویویور ùyuyor, اویقوده
ùykuda, نائم nā'im, خوابیده khābīdÉ;
—less, اویقوسز ùykussuz.
Sleepy, *a.* اویقوسی کلمش ùykussu-
-ghèlmish, خواب الود khāb - ālūd;
(pear) چوروك chùruk.
Sleet, *s.* صولو سپکن sulu-sèpken; —, *v.n.*
صولو سپکن یاغمق sulu-sèpken-yāgh-
mak; سپمك sèpmek.
Sleeve, *s.* قول kòl, بین yèn, or يك
yèng, کم استین āssitīn, کیم kyùmm.
Sleigh, *s.* قزاق kizàk.
Slender, *a.* اینجه ìnja, نارین nàrin, یوفته
yùfka, رقیق rākik.

Slice, *s.* دليم دليم *dìlim*; —, *v.a.* كسك *kèssmek*, دليم دليم كسك *dìlim-dìlim-kèssmek*.

Slide, *v.n.* قايمق *kàymak*; —, *v.a.* كچمه قپاق *kàydirmak*; —, *s.* كچمه قپاق *ghèchma-kàpak*; قايله جق ير *kàyila-jak-yèr*.

Slight, *s.* حقارت *hàkārèt*; —, *a.* خفيف *khàfif*, اينجه *inja*, نارين *nàrin*; —, *v.a.* صايمامق *bàkmamak*, باقمامق *sàymamak*, حقارت *hàkārèt-et*.

Slim, *a.* اينجه *inja*, نارين *nàrin*.

Slime, *s.* سموك *sùmuk*; چامور *chàmur*.

Sling, *s.* صپان *sàpan*; اصقى *āsski*; —, *v.a.* صپان ايله اتمق *sàpan-ila-àtmak*; اصمق *āssmak*.

Slip, *s.* قايش *kàyish*, قايمه *kàyma*, صورچش *surchush*, زله *zèllé*; (of paper) شقه *shükka*; (mistake) ياكلش *yàngilish* (*yànish*), سهو *sèhv*, خطا *khàtā*; (for ships) اسكله *isskèlé*; — of the tongue, اغز ياكلش لغى *aghz-yàngilishlighi* (*yànishlighi*); —, *v.a.* سورچمك *surchmek*, قايمق *kàymak*; —, *v.a.* قايدرمق *kàydirmak*; — in, *v.n.* كيريو ايرمك *ghirivèrmek*; اوغرايو ايرمك *ghèlivèrmek*, كليو ايرمك *òghrayivèrmek*; —, *v.a.* صوقيو ايرمك *sòkuvèrmek*; — out, *v.n.* چيقيو ايرمك *chikivèrmek*; صاوشيو ايرمك *sàwushuvèrmek*; قاچمق *kàchmak*; —, *v.a.* قاچيرمق *kàchirmak*; — on, *v.a.* كيميو ايرمك *ghiyivèrmek*; — off, *v.a.* چيقار يو ايرمك *chikàrivèrmek*; —, *v.n.* چيقيو ايرمك *chikivèrmek*;

صاوشيو ايرمك *sàwushuvèrmek*; — knot, ايلك *ilmik*. [ترلك *tèrlük*]

Slipper, *s.* پاپوش *pāpūsh* (*pābuch*);

Slippery, *a.* قيار *kàyar*, قياخ *kàypàkh*.

Slit, *s.* يارق *yàrik*, يارمه *yàrma*; دليك *dèlik*; يرتق *yirtik*; يرتماج *yirtmàj*; —, *v.a.* يارمق *yarmak*; يرتتمق *yirtmak*; اچمق *àchmak*; شقا *shàkk-et*; —, *v.n.* يارلمق *yàrlmak*; يرتلمق *yirtlmak*. [قوتره *kòtra*]

Sloop, *s.* قوروت *kürvèt*; ابريق *ibrik*;

Slop, *s.* دوكلان صو *dùkyulən-sù*; —, — over, — about, *v.a.* دوكمك *dùkmek*; —s, *s. pl.* خسته يه يدريلان *khàsstayā - yèdirilən-chòrba-mòrba*; حاضر صاتلان اثواب *hāzir-sàtilān-èsswāb* (*èssbab*).

Slope, *s.* شيو *shèv*; باير *bàyir*; —, — off, *v.a.* المق *àlmak*, سيو ياپمق *shèv-yàpmak*. [مائل *mā'il*]

Sloping, *a.* شيو *shèv*; باير *bàyir*, مائل

Sloth, *s.* تنبللك *tènbèllik*.

Slothful, *a.* تنبل *tènbèl*.

Slothfulness, *s.* تنبللك *tènbèllik*.

Slough, *s.* چامور *chàmur*; بتاق *bàtak*, جراحت *bàtaklik*; (of a sore) چورويوب جراحت *jèrāhāt*; —, *v.n.* چورويوب جراحت او *chùruyup-jèrāhāt-òl*.

Sloven, *s.* پس كزن آدم *piss-ghèzèn-àdam*.

Slow, *a.* اغر *āghir*, يواش *yāwāsh*, بطى *bātī*; (watch) كيرو *ghèri*; — match, مائهتاب *māhitāb*, فتيل *fitil*.

Slug, *s.* قبوقسنز سموكلو بوجك *kābukusuz-sùmuklu - bājek*; قورشون كسنديسى *kūrshun-kèssindissi*.

Sluggard, *s.* داٽما او پورا اولان تنبل *dā'imā-*
-ūyur-òlan-tènbel. [ūyumak.

Slumber, *s.* اويوقو *ūyuku*; —, *v.n.* اويومتق *ūyūmāq*.

Sly, *a.* شيطان *shèytān*, حيله كار *hīlÉ-*
kyār; on the —, كيزلو كيزلو *ghizli-*
ghizli, مخفياً *màkhfiyyan.*

Smack, *s.* شمار *shàmar*, سيلى *sīlī* (*sīlÉ*);
لذت *lèzzèt*; قوقو *kòku*; قايق *kàyik*;
—, *v.a.* شمار اتمق *shàmar-àtmak*;
(one's lips) سس ايله اغزينى يلامق *sèss-*
ila-àghzini-yàlamak. [صغير *sàghīr.*

Small, *a.* اوفاق *ūfāk*, كچوك *kùchuk*,

Smallpox, *s.* چيچك علتى *chìchek-*
-'illeti, جدري *jùdérī.*

Smart, *a.* پارلاقجه كينمش *pàrlàkja-*
-ghiyinmish; پارلاقجه *pàrlàkja*, جيچيلو
jijili; تتك *tètik*, مستعد *mùsstà'idd*;
اجى *àji*, صيقى *siki*; —, *s.* سرت
sèrt, وجع *vèjà*; —, *v.n.* اجيمق *àjimak.*

Smash, *s.* قيرلش *kàrilish*, پارالانش *pàra-*
lanish; (bankruptcy) طوپ اتمق *tòp-*
-àtish; —, *v.a.* قيرمق *kìrmak*, پارچه
pàrcha-pàrcha-et.

Smattering, *s.* پك جزى اولان معلومات *pèk-jüz*
'i-òlan-ma'lūmāt.

Smear, *v.a.* سورمق *sürmek*, بولاشدirmق
bùlāshdirmak.

Smell, *s.* قوقو *kòku*, رائحة *rā'ihà*, بوى
būy; (sense of) قوت شامه *kùvvèti-*
-shāmmé; —, *v.n.* قوقمق *kòkmak*;
—, *v.a.* قوقلامق *kòklamak*; استشمام
kòkussunū - àlmak; استشمام
isstishmām-et; — a rat, حيله سزيمق
hīlÉ-sèzmek.

Smelt, *v.a.* قال معدن *mà'dèn-kāl-et.*

Smelter, *s.* قالجى *kālji.*

Smelting, *s.* قال *kāl.*

Smelting-furnace, *s.* قال اوجاغى *kāl-*
-òjaghi.

Smelting-works, *s.* قالخانه *kālkhānÉ.*

Smile, *s.* خفيف كولمه *khàfif-ghyùlmÉ,*
تبسم *tèbèssum*; —, *v.n.* خفيف
كولمك *khàfif-ghyùlmek*, تبسم
tèbèssum-et. [دارب-et.

Smite, *v.a.* اورمق *würmak*, ضربا

Smith, *s.* تيمورجى *tīmūrji* (*dèymirji*),
حداد *hàddād*, آهنگر *āhenghèr.*

Smithy, *s.* تيمورجى دكانى *dèymirji-*
-dùkkyāni. [chārpilmish.

Smitten, *a.* افتاده *ùftādÉ*; چارپلمش

Smoke, *s.* تتون *tütun*, دومان *dùmān*,
توتمك *tùtmek*; —, *v.n.* دوخان
dùkhān; دومان ويرمك *dùmān-vèr-*
mek, دومانى چيقمق *dùmāni-chìk-*
mak; (tobacco) تتون ايچمك *tütun-*
-ichmek, چيقوق ايچمك *chibük-ich-*
mek; —, *v.a.* توتسى ويرمك *tùtsu-*
-vèrmek, توتسى يلمك *tùtsulémek*,
دومانه اصمق *tèdkhān - et*; دومان
dùmāna-àssmak.

Smoking, *a.* دومانى چيقان *dùmāni-*
-chìkan; —, *s.* ايچمكلك
tütun-ichmeklik. [dùmānli.

Smoky, *a.* توتونلو *tütunlu*; دومانلو

Smooth, *a.* دوز *düz*, هموار *hèmvār.*

Smother, *s.* قويو دومان *kòyu - dùmān*;
پك صيقلق غلبه لىق *pèk-sìklìk-(kàlabà-*
lik); —, *v.a.* بوغمق *bòghmak*;
اورتوب باصدرمق *ürtup-bàssdirmak.*

Smuggle, *v.a.* قاچرمق *qāçirmak.*

- ghyùmrukdan - kàchirmak ; كيزلو
 ghizli-ghètirmek.
- Smuggler, s. كمركدن مال قاچران آدم
 ghyùmrukdan-māl-kàchiran-àdam.
- Smuggling, s. كمركدن مال قاچرمقلىق
 ghyùmrukdan-māl-kàchirmaklik.
- Smut, s. قوروم دانهسى kùrum-tānēssi.
- Smutty, a. قوروملو kùrumlu. [-shèhiri.
- Smyrna (town of), s. اسمير شهرى èssmīr-
- Snail, s. قيقولوسه و كلوبو جك kābuklu-
 -sùmuklu-bùjek, صليانقوس sàlyankòss.
- Snake, s. مار يلان ylàñ, حيه hàyyé, مار
 mār; (of waterpipe) مار پيچ mārpiçh
 (màrpuch).
- Snap, s. قيرش kīrish ; چاقش chàkīsh ;
 (of necklace, &c.) قوپچه kòpcha ; —,
 v.n. قيرالمق kīrilmak, قوپمق kòpmak ;
 —, v.a. قيرمق kīrmak, قوپارمق
 kòparmak ; (a pistol, &c.) چكك
 chèkkek, صيقمق chàkkek, قيرمق
 sīkkek ; (one's fingers) پيرمق
 pīrmak - چاترداتمق chàtirdatmak ;
 (one's fingers in one's face) صقالنه
 sàkalina-ghyùlmek, قوقلمك
 zèvklenmek ; — up, قاپمق kàpmak ;
 — at, اصرمق àssirmak, چبالمق
 àssirmagha-chàbalamak.
- Snare, s. دام توزاق or توزاق tūzak,
 دام dām, حباله hībālé (pl. حبايل hàbā'il) ;
 حيله hīlé, دسيسه dèssissé ; —, v.a.
 توزاغه طوتمق tūzàgha-tùtmak.
- Snarl, v.n. خولامق khīrlamak.
- Snatch, v.a. قاپمق kàpmak.
- Sneak, s. سينسى sìnsi.
- Sneaking, a. سينسى كىبى sìnsi-ghībi.
- Sneer, s. استهزا isstihzā, هجو hijv ; —,
 v.n. استهزا ا isstihzā-et, هجو hijv-et.
- Sneeze, s. اقسرش àksirīk, اقسرق àksirīsh,
 عطسه "àtsa ; —, v.n. اقسرمق àksir-
 mak, عطسانا "àtsān-et.
- Sniff, s. قوقلايش kòklayish, شمه shèmmé ;
 —, v.a. قوقلامق kòklamak.
- Snip, s. قرقندى kīrkīndi ; (tailor) تىزى
 or تىزى تىزى tēzī ; —, v.a. قرقمق kīrk-
 mak, كسك kèssmek.
- Snipe, s. يلوه قوشى yèlvé-kūshu, يلوه
 yèlvé. [-yàmaghi ; الچق àlchàk.
- Snob, s. قوندرة جى يماغى kùnduraji-
- Snobbish, a. الچق àlchàk.
- Snot, s. سومك sùmuk. [bīnī.
- Snout, s. بورون bùrun, انف ènf, بينى
- Snow, s. قار kār, برف bèrf, تلج sèlj ;
 —, v.n. قار ياغمق kār-yàghmak ; —
 ball, قار طوپى kār-tòpu.
- Snuff, s. سعوط sū"ūt ; انفيه ènfīyyé,
 (of a candle) مومك بورنى mùmungsk
 bùrunu ; —, v.a. بورنى المق bùrunu-
 -àlmak ; — box, انفيه قوطيسى èn-
 fīyyé-kùtussu.
- Snuffers, s. pl. موم مقاصى mùm-màkassi.
- Snug, a. راحت rāhat.
- So, ad. (absolutely) بويله bùylé ; شويله
 shūylé ; بوجهله bù-wèjhla ;
 (in comparison) قدر kàdar ; —, c. بناء عليه
 binā'an - "àlèyh, بنا برين binābèrīn,
 بو سببدن bù - sèbebdan ; so much,
 بوقدر bù-kàdar, شوقدر shū-kàdar,
 شويله òl(ò)-kàdar ; — that, شويله
 shūylé-ki.
- Soak, v.a. صويه قويوب براقمق sūya-

- kòyup-bràkmak, کړکی کمی اصلاتمق
ghèrèghi - ghìbi - ìsslàtmak ; —, *v.n.*
صوده دوروب کړکی کمی اصلاتمق
-dùrup-ghèrèghi-ghìbi-ìsslànmak ; —
into, ایچنه کچمک ìchina-ghèchmek ;
— through, کچمک ghèchmek.
- Soap, *s.* صابون sàbun ; —, *v.a.* صابونلتمق
sàbunlamak ; — wort, چوکن chùghèn.
- Soap-boiler, *s.* صابون یاپان صابونجی
sàbun-yàpan-sàbunji. [-kyùpughu.
- Soap-suds, *s.* صابون کوپوکی sàbun-
Soar, *v.n.* اوچوپ یوکسکده دورمق
-yùksekda-dùrmak.
- Sob, *s.* اغلامقده نفسک شدتله ایچرو
àghlamakda-nèfessing-shìd-
dètla - ìchèri - chèkilméssi ; —, *v.n.*
اغلامقده نفسی ایچروچکمک
àghla-
makda-nèfessi-ìchèri-chèkmek.
- Sober, *a.* (person) ایق àyik ; عقلو
“àklli, عاقل “ākīl ; قناعتجی kànā-
“atji ; (thing) قناعتکارانه kānā“atkyā-
rānÉ ; (colour) دونق dùnuk ; —, *v.a.*
عقلنی باشنه کتورتکمک, ایلتتمق
“àklini-bàshina-ghètirtmek.
- Soberness, Sobriety, *s.* ایقلق àyiklik.
- Sociable, *a.* انیس ènīss, الوف èlūf,
طاتلو tàtli ; —ness, *s.* انسیت ùnsiyyèt.
- Socialism, *s.* کافه اموالک مشترکاً تصرف
kyāffÉ - èmwālin -
- mùshteràkan - tàssàruf - òlunmassi -
-ūsūlu.
- Socialist, *s.* اشتراکی اموالک اصولی
ishtirāki - èmwālin - ūsūlu-
-tàrafdāri.
- Society, *s.* الفت ùlfèt ; اختلاط iktilāt ;

- جمعیت àhbāb-tàkimi ; احباب طاقمی
jèm“iyyèt ; مجاس mèjliss ; (at large)
مجالس ومخافل mèjāliss-vé-màhāfil.
- Sock, *s.* چوراب قصه kìssa-chòrab.
- Socket, *s.* کچمه دلیکی ghèchma-
-dèlighi, دلیک dèlik, یر yÈr.
- Sod, *s.* چیم chīm.
- Soda, *s.* صودا sòda.
- Soda-water, *s.* صودا واطر sòda-vàter.
- Sodom (town of), *s.* شهر لوط shèhiri-lūt.
- Sodomite, *s.* غلامسپاره لوطی lūtī ;
- Sodomy, *s.* لواطه lìwātÉ. [kùlambara.
- Soever, *pro.* هر hÈr ; whosoever, هرکیم
hÈr-kīm ; whatsoever, هر نه hÈr-nÈ.
- Sofa, *s.* مندر mindèr ; (European) قنایه
kànapé ; raised platform for a —,
صدر sàdr (sèdir).
- Soft, *a.* یموشاق yìmùshàk, نرم nèrm ;
(water) طاتلو tàtli.
- Soften, *v.n.* یموشاتمق yìmushamak ; —,
v.a. یموشاتمق yìmushatmak.
- Soil, *s.* (earth) طوپراق or طوپراق tòprak,
تراب tūrāb ; (dirt) لکه lèké ; night
—, ممشا مزخرفاتی mèmshā-mùzà-
khréfāti, —, *v.a.* کیرلتمک kirlètmek ;
—, *v.n.* کیرلنمک kirlènnek ; —ed,
a. کیرلو kirlī, لکه لو lèkéli.
- Sojourn, *s.* اقامت ikāmet ; —, *v.n.*
مسافرتة قالمق mùssāfirétèn - kàlmak,
قالمق kàlmak, اوطورمق òturmak,
اقامت او ikāmet-et, ساکن او sākīn-òl,
مقیم او mùkīm-òl.
- Solace, *s.* تسلی tèssèlli ; صفا sàfā ;
—, *v.a.* تسلی ویرمک tèssèlli-vèrmek,
صفا ویرمک sàfā-vèrmek.

Solar, *a.* شمسی shèmsī; — system, منظومه شمسیه mǎnzūméi-shèmsiyyé.
 Solder, *s.* لهیم lèhīm; —, *v.a.* لهیملمک lèhīmlémek; —, *v.n.* لهیملنمک lèhīmlenmek. [نفر nēfer.
 Soldier, *s.* عسکر “assker; (private)
 Sole, *s.* (foot) طبان tàban; (shoe) کوسله kyùssélé; (fish) دل بالغی dil-bàlighi (?), پیسی pìssi, پیسی بالغی pìssi-bàlighi (?); —, *a.* یالکز yàlingiz, واحد باشلو باشنه bāshli - bāshina, wāhid, احد àhād; —, *v.a.* کوسله سنی kyùsséléssini-wūrmak.
 Solemn, *a.* اغر àghir; مکلف mùkèllèf, مطمئن mùtǎntàn; رسمی rēssmī.
 Solemnize, *v.a.* رسماً اجرا rēssmēn-ijrā-et; رسمیاتنی اجرا rēssmīyyātini-ijrā-et. [mak, نیازا niyāz-et.
 Solicit, *v.a.* رجاء rijā-et, یلوارمق yàlvar-
 Solicitor, *s.* دعوا وکیللی dà“wa-vèkīlī.
 Solicitous, *a.* ارزومند àrzumènd.
 Solicitude, *s.* اشتیاق mèrāk; اشتیاق ishtiyāk; خیر خواهانه آرزو khàyr-khāhānē-àrzu.
 Solid, *a.* یکپاره yèkpārē; مجسم mùjèsem; اغر قونت kùnt, قالین kàlin, اغر àghir; محکم mùhkēm, متین mètīn, قوی kàwī, مستحکم mùsstāhkēm; —, *s.* جسم jīssm.
 Soliloquize, *v.n.* کندینه سویلنمک kèndi-kèndinē-sùwèylenmek.
 Soliloquy, *s.* کندینه سویلنلان کلام kèndi-kèndinē-suweylenilan-kèlām.
 Solitary, *a.* تنها tènha, یالکز yàlingiz, یاپه یالکز yàpa-yàlingiz; آسسیز ìsssiz.

Solitude, *s.* تنهالیق tènhalīk, یالکزلیق yàlingizlik; آسسیز بیابان bèyābān, ìsssiz-yèr.
 Solomon, *s.* سلیمان sùlèymān.
 Solstice, *s.* انقلاب ìnkilāb; summer —, انقلاب سرطان ìnkilābi-sèratān; winter —, انقلاب جدی ìnkilābi-jèdī.
 Solution, *s.* حل hàll.
 Solve, *v.a.* حل ا hàll-et.
 Solvency, *s.* بالجمله بورجلربینی ادایه bì'l - jùmlé - bōrjlerini - èdāya-iktidār.
 Solvent, *a.* بالجمله بورجلربینی ادایه مقتدر bì'l-jùmlé-bōrjlerini-èdāya-mùktèdir.
 Sombre, *a.* قویو kòyu; قرانلیق kàranlık.
 Some, *a.* (one) بر bìr; (few) بعض bā“zi; بر مقدار bìr-àz, (quantity) بر قاق bìr-kāch; (number) —body, — one, — person, بری bìri, بر bìrissi, بر آدم bìr-àdam, بر بر دلو bìr-kimèssné; — how, بر برشی bìr-shèy; — thing, سابقا mùkàddémā, سابقاً sàbikā; — times, بعض کره bā“zi - kèrré, — what, بعض مرتبه bā“zi-mèrtébé; — where, بر یره bìr-yèra; بر یرده bìr-yèrda.
 Son, *s.* اوغل òghul; مخدوم màkhdūm; — of, اوغلی òghlu, ابن ibni, زاده zādé; — in-law, داماد dāmād; step —, اویکی اوغل ùwèghi-òghul.
 Song, *s.* ترکی türku, شرقی shàrki, مانى māni.
 Soon, *ad.* چابک chàbik, تیز tīz (tèz); I would as soon stay as go,

ghitmek-
-ila-kālmak-bānga-bīr-dir; I would
sooner stay than go, کتمکدن ایسه قالمق,
ghitmekdan - issa - kālmak -
Soot, s. ایس iss. [bānga-yègh-dir.
Sooth, s. حقیقت hākīkāt; in —, in
good —, فی الحقیقه hākīkāt, حقیقت,
fī'l-hākīka.
Soothe, v.a. تسکین tēsskīn-et.
Sophism, s. سفسطه sāfsata.
Sophist, s. سفسطه جی sāfsataji.
Sophistry, s. سفسطه sāfsata.
Sorcerer, m. Sorceress, f. s. جادی jādi,
سیحر باز sīhrbāz, بوکوجی bughuju or
بویوجی būyuju. [būyu.
Sorcery, s. سیحر sīhr, بوکو bughu or
بویو bōyo.
Sordid, a. چنگانه (chīnghēni), دنی
dēnī.
Sore, a. آجر ājir, دارغین; “و جمیع vējī;
دآرغین, جانی صیقلهش jāni-sīkīl-
mish; —, s. یاره yāra, زخم zākhm,
جرح jūrh; — throat, بوغاز bōghāz,
خناق khūnnāk.
Sorrel, s. قوزی قولاغی kūzū-kūlāghī.
Sorrow, s. کدر kēder, الم èlem, درد
dērd, تأسف kāsāvēt, قساوت
tē'ssuf, غم ghām, اندوه èndūh.
Sorrowful, a. مکدر mùkēddēr, غمناک
ghāmmnāk.
Sorry, a. مکدر mùkēddēr, متأسف
mùtē'ssif; فنا fēna, مسکین mīss-
kīn.
Sort, s. درلو dūrlu (tūrlu), صوی sōy,
جنس jīnss, نوع nēv; —, v.a.
جنس جنس ایرمق àyrmak, ایرمق

ایرمق jīnss-jīnss-āyrmak; —, v.n. ایرمق
ایرمق yārmak, ایراشمق yārashmak.
Sortie, s. محاصره اولنان عسکرک طیشاری یه
mūhāssara - òlunan - “Ass-
kerin-dīshāriyyē-bīr-hūjūmi.
Sot, s. ایچوب بکری bèkrī; —, v.n. ایچوب
ایچوب سرخوش اولمق ichub-ichub-
-sērkhōsh-òlmak.
Soul, s. جان jān, روح rūh, جنان jēnān.
Sound, s. اواز sēs, صدا sādā, خلیج
āwāz; (gulf) کورفز kyūrfez, صاغلام
khālij; —, a. صاغ sāgh, صاغلام
sāghlām; آیو īyi; قوی kāvī; دنج
dīnj; اغر (sleep) mùhkēm; محکم
āghir, درین dērin; —, v.a. چالمق
chālmak, اوتدرمک dārb-et, ضرب
ūtduremek; (depth, &c.) اسقندیل ا
īsskāndīl-et; (persons) اغزینی یوقالمق
āghzīni - yòklamak; —, v.n. اوتتمک
ūttemek, سس ویرمک sēs-vērmek.
Soundings, s. pl. اسقاندیل ایله تحقیق
īsskāndīl-īla-tāhkīk-
-òlunan - sū - dērinlighi; to take —,
اسقاندیل اتمق īsskāndīl-ātmak.
Soup, s. چوربا chōrba.
Sour, a. ترش tūrsh, اکشی èkshi;
—ish, a. مایخوش māykhōsh.
Source, s. پیکار باشی pūnār, پیکار
pūnār-bāshi, منبع mēnbā.
South, s. جنوب jēnūb, قبله kībla; —,
a. جنوبی jēnūbī; — east, کیشلمه
kēshīlémē.
Southerly, a. and ad. قبله کبی kībla-
Southern, a. جنوبی jēnūbī. [ghībi.
Southernwood, s. کافوریه kyāfūrīyyē.

Southward, *a.* and *ad.* قبله يه طوغرى
kiblaya-dòghru.

South-west, *s.* لدوس lòdoss.

South-wester, *s.* لدوس lòdoss ; لدوس
لòdoss-rūzghyāri. [ghibi.

South-westerly, *a.* لدوس كمى lòdoss-

South-western, *a.* لدوس طرفنده واقع
lòdoss-tàrafinda-vwāki.

Sovereign, *s.* پادشاه pādishāh, حکمدار
hùkmdār ; (coin) ليرة lira ; —, *a.*
مستقل mùsstakill.

Sovereignty, *s.* حکومت hùkyūmèt ;
ملكيت milkīyyèt ; استقلال isstiklāl,
استبداد isstibdād ; دولت dèvlet.

Sow, *s.* ديشى طوكز dishi - dōnguz
(dòmuz) ; —, *v.a.* اكمك èkmek,
زرع zèr -et.

Space, *s.* ير yèr ; محل màhàll, مكان
mèkyān ; ميدان mèydān ; open —,
اچق ير àchik-yèr, اچق ميدان àchik-
-mèydān ; اراقق àralik ; absolute —,
خلاو ملا khàlā - u - mèlā ; absolute
vacant —, خلا khàlā ; — of time,
مدت mùddèt, اراقق àralik.

Spacious, *a.* كمنش ghènish, واسع
wāssi ; اچق àchik, وسعتاو vùss "àtli,

Spade, *s.* بل bèl, كورك kyùrèk.

Spain, *s.* اسپانيا isspānia.

Span, *s.* قارش kārish ; (of thumb
and fore-finger) سره sèrè ; (of an
arch) كمر kèmer, اچقلىق àchiklik,
وتر wèter ; (of life) مدت mùddèt ;
—, *v.a.* قارشلامق kārishlamak ;
اونستنده كمر كى دورمق
- kèmer - ghibi - dūrmak ; احاطه ا

ihāta-et, المق àlmak ; — new, spick
and — new, يپ يكى yèp-yèngi,
جدید و مجدد jèdīd-u-mùjèdded.

Spangle, *s.* پول pūl.

Spaniard, *s.* اسپانياو isspāniali.

Spanish, *a.* اسپانياو isspāniali ; —, *s.*
اسپانيولجه isspānioljé.

Spanish fly, *s.* قندوز بوجكى kùnduz-
-bàjèghi ; — liquorice, میان بالی
mìyān-bàli.

Spanker, *s.* (sail) رانده rānda.

Spar, *s.* (timber) سرن sèren ; چبوق
chibūk ; معدن طاشى (mineral)
mà "dèn-tāshi ; —, *v.a.* مشته تعليمنى ا
mùshta-tà "līmini-et.

Spare, *a.* (extra) يدك yèdek, يدكلك
yèdeklik ; (superabundant) فضله
fàzla ; بوش bòsh, بوشده bòshda ;
(lean) زبون zà "if, ضعيف zàbun,
(diet) يوان yàwan, ياغسز yàghsiz ;
—, *v.a.* عفوا "āfv-et, بخشا bāksh-
-et, باغشلامق bàghishlamak ;
اداره لو قوللانمق idārèli - kùllānmak ;
ويرمك èssirghémek ; ويرمك
vèrmek, ويره بامك vèrè-bilmek.

Spark, *s.* قغلىجيم kighiljim, شراره
shèrārè ; (beau) حوپه hòppa.

Sparkle, *v.n.* پارلامق pàrlamak, پرلدامق
pèrildamak.

Sparrow, *s.* سرچه سرحه sèrché, سرچه قوشى
sèrchè - kùshu, عصفور "āssfūr,
اتمجه kyùnjishk ; — hawk, تمجه

Sparse, *a.* سيرك sèyrèk. [Àtmaja.

Sparseness, *s.* سيركلك sèyrèklik.

Spasm, *s.* اسپازموس isspāzmüss.

Spatula, s. مِبْلَق mablāk.
 Spavin, s. شِيش shīsh.
 Spawn, s. بَالِقِ يَمُورَطَاسِي bālīk-yīmurtassi; —, v.n. and a. يَمُورَطَلَمَق yīmurtlamak.
 Speak, v.n. تَكَلَمَ لِقَرْدِي lākirdi-et, تَكَلَمَ تَكَلُّمِ-et; —, v.a. سَوِيَلَمَك sūwēylémek, دِيمَك dēmek.
 Speaker, s. سَوِيَلِيَانِ اَدَمِ sūwēyléyan-ādām; نَطَقَ اِيْدِرِ اَوْلَانِ اَدَمِ nūtk-èder-òlan-ādām; رَثِيْسِ rē'iss.
 Speaking-trumpet, s. اَغْرُ بُوْرِيْسِي aghz-bòrussu.
 Spear, s. مِزْرَاقِ mīzrāk, غَرغِي ghàrghi, نِيْزَة nīzē; —, v.a. مِزْرَاقِلَهْ اَوْرَمَقِ mīzrākla-wūrmak.
 Special, a. مَخْصُوصِ khāsss, مَخْصُوصِ مَخْتَصِ mākhsūss, مَخْصُوصِي khūssūssi.
 Speciality, s. مَخْصُوصِيَّةِ khūssūssiyyèt; فَنِ اِلْمِي مَخْصُوصِ 'ilmi-mākhsūss, صِنْعَتِ مَخْصُوصِ fēnni-mākhsūss, مَخْصُوصَهْ sà'n-àti-mākhsūssa.
 Specially, ad. عَلِي مَخْصُوصَا khūssūssā, عَلِي مَخْصُوصِ 'alé-'l-khūssūss.
 Specie, s. نَقْدِ nākd.
 Species, s. نَوْعِ nēv'.
 Specify, v.a. تَخْصِيْصَا tākhsīss-et, تَعْيِيْنَا tà'yīn-et.
 Specimen, s. نَمُوْنَهْ nūmūné. [zèrré.
 Speck, s. لَكَهْ lèké; نَقْطَهْ nōkta; نَرَهْ.
 Spectacle, s. سِيْرِ sēyr; سِيْرَهْ شَايَانِ نَسْنَهْ sēyra - shāyān - nēssné; —s, s. pl. كُوْزَلِكِ ghyūzluk. [شَاهِدِ shāhid.
 Spectator, s. سِيْرَجِي sēyrji; نَاضِرِ nāzir,

Spectre, s. خِيَالَهْ khayālē.
 Speech, s. قُوْتِ نَاطِقَهْ nūtk; كُوْنْوَطِي-نَاطِقَا kūnvēti-nātika; تَكَلَمَ tēkellum.
 Speed, s. سُرْعَتِ ghīdish, سُرْعَتِ سُرْ'أَتِ; —, v.a. صَاغَلَقِ وَيْرَمَكِ sāgh-lik-vērmek; —, v.n. كَتَمَكِ ghītmek, چَابِكِ كَتَمَكِ chābīk-ghītmek; full — (of a horse) طُوْلُو دِيْزَكِيْنِ dōlu-dīzghin.
 Speedily, ad. چَابِكِ chābīk.
 Speedy, a. چَابِكِ chābīk.
 Spell, s. بُوْكَو بُوْكَو bughu or بُوْيُو būyu, اَفْسَانَهْ èfsāné, اَفْسُوْنِ èfsūn; —, v.a. اِمْلَاسِنِي سَوِيَلَمَكِ imlāssini - sūwēylémek, اِمْلَاسِنِي يَازَمَقِ imlāssini-yāzmāk; هَجَالَمَكِ hējélémek.
 Spend, v.a. سَرَفَا khārj-et, سَرَفَا sār-
 -et, مَصْرَفَا māsraf-et, بَذَلَا bèzl-
 -et; (time) كِچُورَمَكِ ghèchirmek,
 حَزِيْنِي اَلْمَقِ imrār-et; — itself, حَزِيْنِي
 قُوْتِي قَالَمَامَقِ kūnvēti-
 -kālmamak; —, v.n. بَلِي كَلَمَكِ bèli-
 -ghèlmek, نَفْسِي كَلَمَكِ nèfssi-ghèl-
 mek, مَنِي اِنْزَالَا mēny-īnzāl-et.
 Spendthrift, s. مِسْرِفِ mùssrif, مِيْرَاثِ mīrāss-yēdi. [nūtfé.
 Sperm, s. مَنِي mēny, نَفْسِ nèfss, نَطْفَهْ.
 Spermaceti, s. بَالِقِ نَفْسِي bālīk-nēfssi.
 Sphere, s. كُرَهْ kyùré; فَلَكَ fèlek; دَائِرَهْ.
 Spherical, a. كُرُوِي كُرُوِي kyùrévī. [dā'iré.
 Spherics, s. pl. كُرُوِيَاَتِ kaùréviyyāt.
 Spice, s. بَهَارِ bāhār; (touch) مَآيَهْ māyē, كُوْكَو kòku.
 Spider, s. اَوْرَمَجِكِ àrumjèk, عَنَكَبُوْتِ
 اَوْرَمَجِكِ اَغْيِ 'ānkébūt; —'s web,

ùrumjèk-àghi, تار عنكبوت tāri-
 -“ànkébūt.
 Spike, s. انكسر ènkser; —, v.a.
 انكسر چاقمق ènkser-chàkmak.
 Spill, v.a. دوكمك dùkmek; —, v.n.
 دوكلمك dùkyulmek.
 Spin, v.a. اغزال اكرمك èghirmek, اغزال
 ighzāl-et; —, v.n. دونمك dùnmek,
 فرلدانمق firdanmak; (silkworms)
 ابيك حاصل ا ipèk-hāssil-et.
 Spinach, s. اسفناج issfanāk, اسفناج
 issfināj.
 Spindle, s. ايلك igh; ميل mīl.
 Spine, s. ارقه كميكي àrka-kèmigghi,
 اوكرغه òngurgha (òmurgha).
 Spinning-wheel, s. چقرق chèkrīk.
 Spiral, a. هلزونى hèlézònī; — line, s.
 هلزون hèlèzon.
 Spire, s. قلعه küllé (kùlé), مناره minārē;
 مناره كلاهي minārē-kyulāhi.
 Spirit, s. روح rūh; spirits, ارواح èrwāh;
 راقى rāki, عرق àrak, روح rūh.
 Spiritual, a. معنوى rūhānī; روحانى
 mà“névī. [dan.
 Spirituous, a. “àrak-nèv” in-
 Spirt, s. فشقش àtish, فشقش
 fīshkīrish; —, v.n. اتمق àtmak,
 فشقرمق fīsh-
 kirmak.
 Spit, s. كباب شيشى kèbāb-shīshi,
 سبيج sīkh; (of land) دل dil; —, v.n.
 توكرمك tùkyurmek.
 Spite, s. نفسانيت nèfsānīyyèt; —, v.a.
 نفسانيت nèfsānīyyèt-et; in — of,
 هيج باقميه رق hīch-bàkmayarak; in
 — of him, انغا راغمان ànga-rāghman.

Spittle, s. توكرك tùkruk.
 Splash, s. زيفوس zifoss; —, v.a.
 اوستنه چامور صچراتمق ùsstuna-
 -chāmur-sìchratmak; —, v.n. چامور
 صچراتمق chāmur-sìchratmak.
 Spleen, s. (organ) دلاق dālāk; (passion)
 قره سودا kàra-sèvdā; غضب ghāzab;
 جان اوصانچ ùssānj, مرآق mèrāk,
 صيقنديسى jān-sīkindissi.
 Splendid, a. پك اعلا pèk-
 -à“là.
 Splendour, s. سلطنت rèvnāk, رونق
 sàltanāt, طنطنه tàntana, دبدبه dèb-
 débé. [v.a. اكلمك èklémek.
 Splice, s. الك ək, الك يري èk-yèri; —,
 Splint, s. قيرقجي اغاجى kīrīkji-àghāji.
 Splinter, s. خرده khūrda; اغاج
 خميره àghāj-kīrīndissi, قيرنديسى
 (kūmbara)-kīrīndissi; —,
 v.n. قيرنديسى حاصل او kīrīndissi-
 -hāssil-òl; —, v.a. خردا khūrd-et,
 خردوخاشا khūrd-u-khāsh-et.
 Split, s. يارمق yàrik; —, v.a. يارمق
 yàrmak, چاك چاك èk-èk; —, v.n.
 چاتلامق yàrlmak, چاتلامق chātīlamak.
 Spoil, s. غنيمت yāghma, غنيمت
 ghānīmèt (pl. غنائم ghānā‘im), سلب
 sèleb; —, v.n. بوزلمق bòzulmak;
 —, v.a. بوزمق bòzmaq; صويمق sòy-
 mak, غارتا yāghma-et, غارتا ghāret-
 -et, نهبا nèhb-et, سلب sèlb-et.
 Spoke, s. تکرلک پرمغى tèkerlèk-
 -pārmagghi, پرمق pārmak; I’ll put a
 — in his wheel, بن اکابرايون بيارم
 bèn-ànga-bir-òyun-yàpārim, بن اکابر

طولاب چوپيرم bèn-ànga-bir-dòlap-
-chèviririm.

Spoliate, *v.a.* نهب و غارت ا nèhb-u-
-ghāret-et, صويمق sòymak.

Spoliation, *s.* صويغون sòyghun.

Sponge, *s.* سونگر sùngher.

Sponsor, *s.* كفيل kèfīl.

Spontaneous, *a.* كندی كندیينه ظهورايدن
kèndi-kèndina-zùhūr-èden.

Spoon, *s.* قاشق kàshīk.

Spoonful, *s.* قاشق kàshīk, قاشق
کاشق kàshīk-dòlussu.

Sport, *s.* اويون òyun, اينجه èylènja ;
آو àv, شكار shikyār, صيد sàyd,
اوينامق sèyādèt ; —, *v.a.* اوينامق
òynamak, اويناشمق òynashmak ;
آوه كتمك àva-ghitmek.

Sportsman, *s.* آوجي àvji.

Sportsmanship, *s.* اوجيلىق àvjilik.

Spot, *s.* لکه lèkè ; نقطه nòkta, بىك
bènek ; موقع mahàll, محل yèr, ير
mèvki ; —, *v.a.* لکه lèkè-et ; —,
v.n. لکه لکه لکه lèkèlènnek ; on the
—, اول محله mahàllinda ; اول محله
òl-mahàllinda ; دورديغى يردè dūrdughu-
-yèrda ; او ساعت ānīda, انيده
ò-sā“àt, هماندم hèmāndèm.

Spotless, *a.* لکه سز lèkésiz ; پاک pāk.

Spotlessness, *s.* لکه سزلىك lèkésizlik ;
پاکى pākī.

Spotted, *a.* لکه لکه lèkèli, بىنكلو bènekli.

Spotty, *a.* بىنكلو bènekli.

Spouse, *s.* زوجه zèvj, قوجه kòja ;
زوجه zèvjé, قارى kàri.

Spout, *s.* غاغا ghàgha, امزك èmzik,

اولوق (pipe) bürun, اغز aghz ;
اولوق òluk ; —, *v.n.* فشقرتمق fìshkirmak ;
—, *v.a.* فشقرتمق fìshkirt-
mak.

Sprain, *s.* بورقلش bürkulush ; —, *v.a.*
بورقتمق bürkütmaq ; to be sprained,
بورقلمق bürkulmaq.

Sprat, *s.* حمسى بالغى hàmsi-bàlighi,
حمسى hàmsi, or خمسى khàmsi.

Spray, *s.* (wood) دال dàl, اينجه دال
inja-dàl ; (froth) دىكزك يغموركى
dèngizing - yàghmur -
-ghìbi-fìrlayan-kyùpughu.

Spread, *v.a.* يايماق yàymak ; سرمك
sèrmek ; نشر ا bàsst-et ; نشر ا
nèshr-et ; —, *v.n.* يايلىماق yàyilmak ;
سرايتا sirāyèt-et.

Sprig, *s.* اينجه دال inja-dāl.

Sprightly, *a.* شىنشوخ shènskh, فراح
fèrah, مفرح mùfèrih.

Spring, *s.* (season) بهار bàhār, اول بهار
èvvel-bàhār, الك بهار ilk-bàhār ;
پيكار باشى (püngàr), پيكار (water)
(püngàr)-bàshi, صوباشى sù-bàshi,
ايازما àyàzma, سرچشمه sèr-chèshmè,
“ينبوع yènbū“ ; (lock) منبوع mènba“
; (watch) زنبرك zènbèrèk ;
اتلش sìchrayish, صچرايش (jump)
àtīlish ; —, *v.n.* صچرامق sìchramak ;
اتلمق àtīlmak ; فرلامق fìrlamak ;
نشتا nèsh“èt-et, نبع nèb“-et ;
ترتبا tètub-òl, حاصل او hāssīl-òl,
-et ; —, *v.a.* (a mine) اتمق àtmak ;
(a mast) سقطا sàkat-et ; — a leak,
صوايته سكه باشلامق sù-ètmèghè-bàsh-

- lamak; — up (as plants), سورمك sùrmek, چيگمق chikmak.
- Sprinkle, *v.a.* and *n.* سرپمك sèrpmek; —, *s.* سرپش sèrpish.
- Sprout, *s.* طمرووق tòmruk, طمرووقق tòmrujuk, فلز filiz; —, *v.n.* فلزسورمك filiz--sùrmek, فلزلنمك filizlènnek; چيگمق chikmak, سورمك sùrmek.
- Spun, *a.* اكرلمش èghirilmish.
- Spur, *s.* مههمز (māhmuz); (mountain) قول kòl; —, *v.a.* مههمزلمق mäh-muzlamak; تششويقتا tèshvīk-et, دورتشدرمك durtushdurmek; on the — of the moment, بالبداهه bì-'l-bidāhÉ, وهله اولاده vèhlè'i-ūlāda.
- Spurious, *a.* ساخته sākhta, يلان yālān.
- Spuriousness, *s.* قالمق kālplik.
- Spurn, *v.a.* يوزينه باقميوب حقاتر تله دفع ا. yùzuna-bàkmayup-hàkārètla-dèf'-et.
- Spy, *s.* جاسوس jässūss (shàshid); —, *v.n.* جاسوسلقا jässūssluk-et (shàshidlik); — glass, دوربين dūrbīn (dūrbun).
- Squabble, *s.* بوقدن نزاع bòkdan-nizā'; —, *v.n.* بوقدن نزاع bòkdan-nizā'-et.
- Squad, *s.* طاقم tàkim.
- Squadron, *s.* دوننما dònānma, (ships) اينجه دوننما injā-dònānma; (horse) بلوك bìluk.
- Squall, *s.* (wind) بوره bōra; (child's) كچوك چوجغك فريادي kùchuk-chòjughung-fèryādi; —, *v.n.* فريادا fèryād-et, اغلامق àghlamak.
- Squander, *v.a.* تلفا issrāf-et, تلفا tèlef-et.
- Square, *s.* مربع mùrèbbā'; (houses) كونييه mèydān; (carpenter's) گونييه ghyùnya; —, *a.* طوغرى dòghru, گونييه ghyùnya; درت گوشه durt-kyùshÉ; —, *v.n.* اويمق ùymak, طوغرى كلمك dòghru-ghèlmek; — accounts, *v.a.* حسابلشمك hissāblēshmek; we are —, الوب ويره جكمزقالمدى àlip-vèrè-jèghimiz-kālmadi.
- Squash, *v.a.* ازمك èzmek.
- Squeeze, *s.* صيگش sīkish; —, *v.a.* صيگمق sīkmak. [(satire) هيجو hijv.
- Squib, *s.* (firework) ماهتاب māhitāb;
- Squint, *s.* شاشيلق shàshīlik; —, *v.n.* شاشي shàshi-òl; — eyed, شاشي حول shàshi, àhvèl.
- Squire, *s.* اغا àgha.
- Squirrel, *s.* تيون tèyyūn.
- Squirt, *s.* حقنه hòkna; —, *v.a.* فشقرتمق fīshkirtmak; —, *v.n.* فشقرتمق fīshkirmak.
- Stab, *s.* خانجر يارهسى khānjar-yārassi; —, *v.a.* خانجر ايله اورمق khānjar-ila-wūrmak.
- Stability, *s.* متانت mètānèt, ثبات sèbāt, استحكام isstihkyām.
- Stable, *s.* اخور àkhir, طوله tàvla, اصطبل isstābl; —, *a.* ثابت sābit, متين mètīn, مستحكم mùsstāhkēm.
- Stable-boy, Stable-man, *s.* سئيس يماغى sè'iss-yāmaghi.
- Stack, *s.* ييغين yìghin, كومه kyùmÉ; —, *v.a.* ييغينا yìghin-et.
- Staff, *s.* (stick) دينك dèyneq, عصا 'àssā; (body of assistants) معيت

مأمورلری mà“iyyèt - mè‘mūrléri ;
(army) ارکان حرب èrkyāni-hàrb.
Stag, s. كيك ghèyik.
Stage, s. (of a journey) منزل mènzil ;
(of transition) جال hāl, کرتە kèrté ;
(scaffold) اسكله isskèlé ; (of a theatre)
منصه mànnàssé, اويونجیلرک یری òyun-
jularing-yèri ; (theatres in general)
تیاترولر tèyàtrolar ; — over, v.a. اسكله
قوروب دوشمه قاپلمق isskèlé-kūrup-
-dūshémé-kàplamak.
Stage-coach, s. منزل عربسه سی mènzil-
-“àrabassi.
Stagger, v.n. سنده لمك sèndélémek,
يقله جق او yìkilajak - òl ; —, v.a.
ثباتنه خلل zèdélémek ; زده لمك
سېباتنه خلل sèbātina-khàlèl-vèrmek.
Stagnant, a. دورغون dūrghun, راکد
rākid ; ارکلمش irkilmish ; (market)
کساد kèssād.
Stagnate, v.n. اقمامق àkmamak, ارکلمك
irkmek, ارکلمك irkilmek, دورمق
dūrmak, راکد او dūrghun-òl, راکد او
rākid-òl ; (market) کساد او kèssād-òl.
Stagnation, s. ارکمه irkmé.
Staid, a. تمکینلو tèmkinli.
Staidness, s. تمکین tèmkin.
Stain, s. لکه lèké ; —, v.a. لکه لمك
lèkélemek ; لکه لکه lèké-et ; —, v.a.
لکه لنمك lèkèlènnek.
Stair, s. درجه باصه مق bāssamak, درجه
dèréjé ; —s, s. pl. —case, s. نردبان
nèrdibān (mèrdivèn).
Stake, s. (wood) قازق kàzik ; (wager)
باحت bāhss ; —, v.a. باحت bāhss-

-et ; at —, تهلكه د tèhlikédé,
مخاطره د mūkhātarada.
Stale, a. بیات bāyat ; اسکی èsski ;
—, v.n. قشانمق kàshanmak.
Stalk, s. صاپ sàp ; —, v.n. یورومك
yürumek, کزومك ghèzmek ; قورلمق kù-
Stall, s. خانه khāné, یر yèr. [rulmak.
Stallion, s. ات àt, ایغر àyghir.
Stalwart, a. قوی البنیان و طویل القامة
kāvī-èl-būnyān-vé-tāvīl-èl-kāmet.
Stamina, s. قوت kūvvet.
Stammer, v.n. پلتك سويلمك pèltèk-
-sùwèylémek.
Stamp, s. تمغا (dāmgha) ; —, v.a. تمغا
اورمق dāmgha-wūrmak ; (in a mill)
ديبکده دوکومك dibèkda-dūghmek ;
(under foot) چینه مک chīnémek,
ایاق التنه المق àyak-àltina-àlmak ; —,
v.n. (with the feet) دپنمك (tèpin-
mek), ایاق چالمق àyak-chàlmak.
Stanch, a. قوی kàwī, متین mètīn.
Stand, s. (pedestal) ایاق àyak ; کرسی
kyürsī ; (stall) سرکی sèrgħi ; (of
arms) “عدد àded, قطعە kèt“à ; (op-
position) مقاومت mūkāvémèt ; —,
v.n. دورمق dūrmak ; (on foot) ایاقده
àyakda - dūrmak ; (bear)
طیانمق dāyanmak ; چکمك chèk-
mek, تحمل ا tàhàmmul - et ; (be
situated) اولمق òlmak, واقع او wāki“
-òl ; (a course, a ship) کتمك
ghìtmek, یول طوتمق yòl-tùtmak ; (be
permanent) سورمك sūrmek, پایدار او
pāydār-òl ; — for, دلالتا dèlālet-et ;
مقامنده قائم او màkā-

minda-kā'im-òl; معناسنده او mà'nà-ssinda-òl; (an office) طالب أو tālib-òl; — in, (cost) اولمق òlmak; (a ship) قرهيه يقلاشمق kàraya-yàklashmak; — off, چكلمك chèkilmek; (a ship) اچلمق àchìlmak; — one's ground, — out, ثابتقدم او sābit-kàdem-òl, طيانمق dāyanmak; — sentry, نوبت بکلمك nùbèt-bèklémek; — still, دورمق dūrmak, قيملدا انمامق kìmıldanmamak; — up, طوغرى àyagha-kàlkmak; — — for, دورمق dòghru-dūrmak; — — for, وقايه vikāyÉ-et, تصحبا tàssàhhub-et; — on end, استمك isstémek; — on end, ديكلمك dikilmek; to come to a — still, دورمق dūrmak, پوصله يي شاشرمق pūssulayi-shàshirmak, قالمق kàlmak.

Standard, s. علم sanjak, à'lem, لواء liwā, بىراق bàyrak, باندره bāndara; (of weight, &c.) عيار à'yār, معيار mì'yār, ميزان mīzān, قرار kārār; (in machinery) اياق àyak; (tree) اوزون ùzun-kyùtuklu-àghaj; — bearer, بىراقدار bàyrakdār.

Standing, s. رتبه rùtbé; صفت sifāt; رتبه rùtbé; (in time) قدم kùdèm; —, a. اياقده àyakda, قائم kā'im; قالمق kàlkmish; (permanent) دائمي dā'imī, پايدار pāydār; (water) اقميان dūrghun, راکد rākīd, دورغون àkmayan.

Staple, s. كوپرى kyùpru; (iron) چارشى chàrshi, قپان kàpan; (of wool, &c.) بوى bøy; —, a. بيوك

biyuk, باشلوجه bāshlūja; اصل àssl, انا àna.

Star, s. يلدز yıldız, نجم nèjm, كوكب kèvkèb, ستاره sītārÉ; (of knighthood) نشان nishān; (person of eminence) معتبركمنسه mù'tébèr-kimèssné.

Starboard, s. سانجاق sanjak, كمينك ghèmining-sanjak-tàrafi.

Starch, s. نشاسته nishāssta (نشسته nishèssté, a deposit?); —, v.a. نشاسته اورمق nishāssta-wūrmak.

Stare, v.n. ديك باقمق dik-bàkmak, كوزيني چوق pèk-bàkmak; اچمق ghyùzunu-chòk-àchmak.

Stark, ad. بتون bitun.

Starling, s. صيغرجق sìghirjik.

Start, s. صچرايش sìchrayish; قوپش kòpush, چيکش chìkish; ميدان mèydān; —, v.n. (jump) صچرامق sìchramak; (in motion) چيقمق chìkmak; قوپمق kòpmak; to get the —, ايلرود پرنمك iléri-dèprenmek (or داورانمق dàvranmak); كيروده ghèrida-bràkmak; —, v.a. چيقرامق chìkàrmak; (game) دوكمك kàldirmak; (water) بوشاتمق bòshatmak; (the anchor) ديبدن òdynatmak, اويناتمق dibdan-àyrmak.

Startle, v.a. تعجب ايتدرمك tà'ájjub-ètirmek, حيران قيلمق hàyrān-kìlmak; بردن برة kòrkutmak; اوياندرمق bìrdan-birÉ-ùyàndirmak.

Starve, v.a. اچ برامق àj-bràkmak, اچلقدن àj-kòmak; —, v.n.

اجلق چكك اڄليڪڏان-ڀلمڪ; *ajlikdan-ùlmek*;
 اڄليڪ-چڪڪ; — to death, *v.a.*
 اڄليڪڏان اولئجهه يه قدر اڄ قومتي
ajlikdan-ùlmek; — —, *v.n.* اڄليڪڏان اولمڪ
ajlikdan - ùlmek; — with cold,
 صوغوقڏان اولمڪ *sòghukdan-ùlmek*.

State, *s.* (condition) حال *hāl*; (govern-
 ment) دولت *dèvlet*, حڪومت *hù-*
kyūmet; (pomp) سلطنت *sàltanàt*,
 الای *tàntana*, دبدبه *dèbdébé*,
 الای *alay*; —, *v.a.* ديمڪ *dèmek*,
 سوويلمڪ *sùwèylémek*, تقرير *tàkrīr-et*,
 تعيين *bèyān-et*, ذڪر *zīkr-et*; بيان
tà“yīn-et.

Statesman, *s.* مدبر امور جمهور *mùdèbbiri-*
ùmūri-jùmhūr.

Station, *s.* منزل *yèr*, محل *màhàll*;
 منزل *mènzil*, موقف *mèvkif*; حد *hàdd*,
 قومتي *pāyé*, رتبه *rūtbé*; —, *v.a.*
 قومتي *kòmak*, براقمقي *bràkmak*,
 تعيين *bràkmak*, بيان *bràkmak*.

Stationary, *a.* ثابت *sābit*. [*tà“yīn-et*.

Stationer, *s.* کاغذجي *kyāghidji*.

Stationery, *s.* کاغذ قلم مقوله سي شيلر
kyāghid-kàlem-màkūléssi-shèyler.

Statue, *s.* تصوير مجسم *tàssvīr*,
 تصوير *tàssvīri-mùjèsssem*.

Stature, *s.* قد *bòy*, قامت *kāmet*,
 قد *kàdd*, بالا *bālā*.

Status quo, *s.* استاتو قوو *isstātū-kuò*.

Statute, *s.* قانون *kānūn*, نظام *nizām*.

Stave, *s.* فوجي تختہ سي *fīchi-tàkhtassi*.

Stay, *s.* دورش *dūrush*, قالش *kàlish*,
 اقامت *ikāmet*; (prop) دستک *dèss-*
tek, طيق *dàyak*, پابنده *pàyèndé*;
 (moral) رکن *rùkn*; ال *èl*, کوز *ghyùz*;

طوتار قول کورر کوز *tūtar - kòl - ghyùrur-*
-ghyùz; (of a mast) استراليه *isstràlya*;
 — *s. s. pl.* قورسته *kòrsèta*; —, *v.n.*
 اوطورمقي *dūrmak*, قالمقي *kàlmak*,
 اوطورمقي *òturmak*, ايلنمڪ *èylenmek*; (a ship)
 اورسه الابانده *òrsa - àlabànda - et*; —
 one's hunger, صفر ابي با صدرمقي *sàfrayī-*
-bàssdirmak.

Stead, *s.* بدل *bèdel*; in stead, بدلًا
bèdelèn, پيرينه *yèrina*.

Steadfast, *a.* متانتلو *mètānètli*, ثابتقدم
sābitkàdem, پايدار *pàydār*.

Steady, *a.* قوي *kàwī*, محکم *mùhkèm*,
 دتره مز *kārār*, بردوزي يه *bīr-dūziyé*;
 رکاکت کوسترمز *titrémàz*, رکاکت کوسترمز
rèkyākèt-ghyùssstermàz; (in character) امين
èmīn, معتمد *mù“témèd*, اوسلو *ùsslu*,
 تمیز *tèmiz*; —, *v.a.* طوتمقي *tùtmak*,
 اوينامسني منع *òynamassini-mèn“-et*.

Steak, *s.* کول باصدي *kyùl-bàssdi*.

Steal, *v.a.* چالمقي *chàlmak*, سرقتا
sīrkāt-et, اوغريلمقي *òghrulamak*; —,
v.n. سرقتا *khīrsizlik-et*, خرسزلقا
sīrkāt-et; (mòve quietly) اصولله
ùssùlla-hàrékèt-et; — in,
 اصولله کيرمڪ *ùssùlla-ghīrmek*; — out,
 اصولله چيقيمقي *ùssùlla-chīkmak*; —
 on, اصولله کچمڪ *ùssùlla-ghèchmek*;
 يواش يواش وقت کچيور *yāwàsh-yāwàsh-wàkit-ghèchiyor*; —
 away, سيوشمڪ *sīvishmek*, اصولله
 صاوشمقي *ùssùlla-sàwushmak*.

Stealth (by), *ad.* کيزلو کيزلو *ghizli-ghizli*,
 چچامقلا *kàchamakla*, “على خفيه
àla-khùfyétin.

Steam, *s.* بونى *bùghu*, بخار *bùkhār*,
 واپور *vàpor*; — engine, واپور چرخى
vàpor-chàrkhi; — boat, — ship, واپور
vàpor, چرخ كىمىسى *chàrkhi-ghèmissi*;
 locomotive — engine, واپور عربىسى
vàpor -‘àrabassi; —, *v.n.* بونىمىسى
 چىقىمىقى *bùghussu-chìkmaq*; چرخ ايله
chàrkhi-ila-ghìtmek; —, *v.a.*
 بونىمىسى يەكۈستۈرۈمەك
bùghuya-ghyùstermek;
 بونىمىسى ايله پىشۈرۈمەك
bùghu-ila-pìshirmek.

Steed, *s.* ات *àt*, اسب *èssb*.

Steel, *s.* چىلىك *chèlik*; (for striking
 fire) قاۋچىقىمىقى *kàv-chàkmaqhi*; (of
 a flint lock) قارشىلىق *kàrshilik*; —,
v.n. چىلىك كىسىلمەك
chèlik-kèssilmek; —, *v.a.* چىلىك كىبى سىرتا
chèlik-ghìbi-sèrt-et.

Steelyard, *s.* قنطار *kàntār*.

Steep, *a.* دىك *dìk*; —, *v.n.* سۈدە ياتىمىقى
sùda-yàtmak; —, *v.a.* سۈيە بىراقىمىقى
sùya-bràkmak.

Steeple, *s.* كىلىسە قىلەسى *kìlissè-kùléssi*.

Steer, *s.* كىنج اوگوز *ghènj-bògha*, كىنج بوغە
ghènj-ùkyuz; —, *v.a.* قوللانمىقى
kùl-lànmak; كۈتۈرۈمەك
ghyùturmek; —, *v.n.* دوللانمىقى
dùmèn-kùllànmak;
 (as a ship) دوللانمىقى
dùmèn-dìnglémek (*dìnémek*); (a course)
 كىتىمەك *ghìtmek*.

Steersman, *s.* دولمانجى *dùmènji*.

Stem, *s.* كىتۈك *kyùtuk*, كودە *ghùwdé*;
 (of straw, &c.) ساپ *sàp*; (of a ship)
 بىدوسلامىسى *bàsh-bòdoslamassi*;
 —, *v.a.* كىشى قارشى كىتىمەك
kàrshi-ghìtmek.

Stench, *s.* فەنا قوقۇ *fèna-kòku*, تەغىن
 تە‘افىن *tà‘àffun*, راحە كىرىمە *rā‘ihā‘i-*
-kèrīhé.

Step, *s.* ادىم *àdim*, خىطۈە *khàtvé*; (of a
 ladder) باسماق *bàssamak*, اياق *àyak*;
 (of a door) اشىك *èshik*, استان
āssitān; (of promotion) رتبه *rùtbé*,
 انا دىرىكك *dèrèjé*; (of a mast) باسدىغى
àna-dìrèghing-bàssdighi-
-yèr; —, *v.n.* اياق اتىمىقى
àyak-àtmak; (walk) اياق باسماق
àyak - bàssmak; —, *v.a.* (a mast)
 يۈرۈمەك *yùrumek*; —, *v.a.* (a mast)
 يۈرۈمەك *yèrina-òturtmak*; —
 aside, بىر تەرەپ چىكىمەك
bìr - tàrafā-chèkilmek; — back, كىرۈكىمەك
ghèri - ghìtmek; كىرۈكىمەك
ghèri-ghèlmek; — down, اشاغى انىمەك
àshàghì - ènmek; — forward, ايلرو
iléri-ghèlmek; — in, اىچرو
ìchèri-ghèlmek; — out, چابىك يۈرۈمەك
chàbìk - yùrumek;
 بىۈك ادىم اتلامىقى
biyuk-àdim-àtlamak;
 — over, اتلامىقى *àtlamak*; — up,
 يۈكۈرى چىقىمىقى
yùkàri-chìkmaq; —
 this way, بۇ تەرەپ بىۈك
bù-tàrafā-bùyurung; —, *a.* اۈيگى
ùwèghi;
 — son, اۈيگى اوغل *ùwèghi-òghul*;
 — daughter, اۈيگى قىز *ùwèghi-kìz*;
 — father, اۈيگى بابا *ùwèghi-bàba*; —
 mother, اۈيگى انا *ùwèghi-àna*.

Steppe, *s.* قىر *kìr*.

Sterile, *a.* (animal) قىسىر *kìssir*; (land)
 خىرسىز *khàyrsiz*, چول *chùl*; (plant)
 مەھسۇلسىز *màhsùlsizz*.

Sterility, *s.* قىسىرلىق *kìssirlik*; خىرسىزلىق

khàyrsizlik ; محصولسزلق màhsūl-suzluk.

Sterling, *a.* حقيقي hākīkī, خالص khāliss.

Stern, *s.* قیچ kīch ; —, *a.* سرت sèrt, حدید مزاجلو sèrt-khūylu, قیچ بدوسلامه سی hādīd-mizājlī ; — post, قیچ-bòdoslamassi.

Stern-chaser, *s.* قیچ طوی کīch-tòpu.

Stethoscope, *s.* سینہ بین sīnē-bīn.

Stew, *s.* قومپوسته yāhni ; (of fruit) قومپوسته kòmpossta ; —, *v.a.* پشورمک pishirmek ; یاهنی یاپمک yāhni - yāpmak ; —, *v.n.* پشمک pishmek ; to be in a —, قورقمق kòrkmaq, قورقوسی او kòrkussu-òl ; —s, *s. pl.* کارخانه kyār-khānē.

Steward, *s.* کتخدا kètkhudā (kyāya) ; (ship's) خدمتچی khīdmetji (hīz-).

Stick, *s.* دینک dèynek, چبوق chībūk, بچاق صاپلا یوب àssā ; —, *v.a.* بچاق صاپلا یوب bēchāk-sāplayup-ūldurmek ; بچاق صاپلا یوب یاره لمتق bēchāk - sāplayup-yāralamak ; —, *v.n.* یاپشمق yāpishmaq, یاپشوب yāpishob, طوتمق tūtmak ; یاپشوب یاپشوب yāpishob - kālmak ; — at, کیرودورمق chēkinmek, چکنمک ghēri-dūrmak ; — by, ایرلما مق àyrīl-mamak ; — in, *v.a.* سوقمق sòkmaq ; — —, *v.n.* صاپلامق sāplamak ; — —, *v.n.* صاپلانمق sāplanmak ; — out, طیشاری dēshāri-òghramak.

Sticky, *a.* یاپشقان yāpishkàn.

Stiff, *a.* اکلمز èghilmàz, قتی kàti, سرت sèrt, طاش کبی sīrīk-ghībi, صیرق کبی tàsh-ghībi ; قالمش kàlkmish ; (in manner) صوغوق sòghuk.

Stiffen, *v.n.* پکشمک pèkishmek, قتیلاشمق kàtilashmak ; قالمق kàlkmak ; طاش کسلمک tàsh-kèssilmek.

Stiffness, *s.* اکلمزلیک èghilmàzlik.

Stifle, *v.a.* بوغمق bòghmak.

Stigma, *s.* لکه lèké.

Stigmatize, *v.a.* تعیبب tā'yīb-et, تقدح kàdh-et, تقبیح tākbih-et.

Stile, *s.* پرمق قپو pàrmak-kāpi.

Still, *a.* ساکت sākīk ; ساکن sākīn ; دورغون dūrghun, سسسز صدا سز sèssiz-sādāssiz ; حرکت سز hārèkètsiz ; انبیق ānbīq, راحت rāhat, تک tèk ; —, *s.* اینبیک īnbīk ; —, *ad.* یینه yīnē (ghènē) ; حالا hālā, حالاینه hālā-yīnē (ghènē) ; —, *v.a.* تسکینا tēsskīn-et ; صوصدمق sūssdurmak. [حرکت سزلیک hārèkètsizlik.

Stillness, *s.* سسسزلیک sesssizlik ;

Stimulate, *v.a.* تشویق tēshvīk-et.

Sting, *s.* دیکن dīkēn, خار khār, ایکنه īghnē, “اجی vèjà” ; (pain) آجی āji, “وجع vèjà” ; —, *v.a.* سوقمق sòkmaq ; اجتمق ājītmak ; —, *v.n.* اجیمق ājīmak.

Stinginess, *s.* طمعکارلیق tàma“kyārlik.

Stingy, *a.* طمعکار khāssīss, چنکانه jīmri, جهری jīmri, tàma“kyār, (chīnghēni).

Stink, *s.* فنا قوقو fēna-kòku, تعفن tà“āf-fun, رائحه کریبه rā'ihā'i-kèrīhē ; —, *v.n.* فنا قوقمق fēna-kòkmaq ; —, *v.a.* فنا قوقوتمق fēna-kòkutmaq ; — out, فنا قوقو ایله قاچرمق fēna-kòku-īlākāchīrmak ; — aloud, پک فنا قوقمق pèk-fēna-kòkmaq.

Stinking, *a.* فنا قوقار fēna-kòkar.

Stint, *v.a.* حد تعیین ا *hàdd-tà'yīn-et*,
 حصرًا *hàssr-et*; without—, بلا حصر, *bilā-*
 Stipend, *s.* معاش *mà'āsh*. [-*hàssrin*.
 Stipulate, *v.a.* مشروط قیلمق *mèshrūt-*
kàlmak, قول ا *mùkāvélé-et*, قول ا
kàvl-et; —, *v.n.* شرط مشروط با غلامق
shàrt-shùrūt-bàghlamak.
 Stipulation, *s.* شرط *shàrt*; قول *kàvl*,
 مقاوله *mùkāvélé*.
 Stir, *s.* پاطر دی *ghyùruldu*, پاطر دی
pàtirdi; تلاش *tèlāsh*; —, *v.n.*
 حرکت ا *kèmdanmak*, قیلمدان مق
hàrékèt-et; —, *v.a.* قارشدر مق
kàrishdirmak.
 Stirrup, *s.* رباب *ùzèngi*, اوزنکی
rìkyāb; — leather, قایشی
ùzèngi-kàyishi.
 Stitch, *v.a.* دیکمک *dikmek*.
 Stock, *s.* (wood) اوطن *kyùtuk*,
òdun; (flower) شنبوی *shèbbüy*;
 (for grafting) انا *àna*; (of an
 anchor), چیمو *chìpo*; (in trade)
 سرمایه *sèrmāyé*, بضاعه *bizā'a*;
 (funds) سهیم *sèhīm*; ایراد *irād*;
 خزینه *khàzīné* (*hàzna*); (for the
 neck) بویون باغی *bòyun - bàghi*;
 (race) سوی *sòy*, سلسله *sìlsilé*;
 (store) موجود *mèvjūd*; ذخیره
zàkhīré; احتیاط تدارکی *ih̄tiyāt-*
tèdāruku; (of a gun) قنداق
kùndak; —, *v.a.* لوازماتنی ویرمک
lèwāzīmātini - vèrmek, دوناتمق
dònatmak; — out, *v.n.* داللمق
dàllanmak; stocks, *s.pl.* طمروق
tòmruk; (for ships) قزاق *kìzàk*.

Stockade, *s.* شرانیپو *shàranpò*; —, *v.a.*
 شرانیپو چورمک *shàranpò-chèvirnek*.
 Stockbroker, *s.* حصه و سهم سمساری
hìssa-vè-sèhīm-sìmsāri.
 Stockholder, *s.* حصه و سهم صاحبی
hìssa-vè-sèhīm-sāhibi.
 Stocking, *s.* چوراب *chòrap*.
 Stoker, *s.* واپورک انشجیسی
vàporin-àtèshjissi.
 Stomach, *s.* قارن *kàrn*, معده *mì'dé*,
 شکم *shikèm*; —, *v.a.* یوتمق
yùtmak, قبول ا *kàbūl-et*, تحمل ا
tàhàmmul-et.
 Stomach-ache, *s.* سانجی *sànji*.
 Stone, *s.* طاش *tāsh*; حجر *hàjar*, سنک
sènk; (testicle) طاشاق *tāshak*, خایه
khāya; (of fruit) چکردک
chèkirdek; —, *v.a.* طاشلامق
tāshlamak, رجم ا
rèjm-et; (fruit) چکرد کلری-نی
chèkirdeklérini-chèkàrmak;
 —, horse, ات *àt*, ایغر *ayghir*.
 Stoning, *s.* چکرد کلری-نک
rèjm; چکرد کلری-نک
chèkirdeklérining - chè-
kàrilmassi. [tāsh-ghibi].
 Stony, *a.* طاشلیق *tāshlik*; طاش کبی
 Stool, *s.* اسکمنی *isskèmni* (*isskèmlé*);
 (of the bowels) عمل *àmèl*; to go
 to —, عمل ا *àmèl-et*, طیشاری
dìshàri-chèkmak.
 Stoop, *s.* قانبورلق *èghilish*,
kànbur-luk; —, *v.n.* اکلمک
èghilmek; قانبور او
kànbur-òl; (morally) تنزل ا
tènèzzul-et.
 Stop, *s.* قالش *dùrush*, قالش
kàlish; کسلش *kèssilish*, منع
mèn; (in reading) دوراق یری
dùrak-yèri;

—, *v.n.* دورمق dūrmak, قالمق kalmak, ایلنمک èylenmek; —, *v.a.* دوردرمق dūrdurmak, الیقومق àlikomak; طوتمق zàbt-et, ضبط ا tütmak; طیکامق tikamak; منع ا mèn“et, اوکنی المق ìngunu-àlmak, کسمک kèssmek; مانع او māni-“òl. Stoppage, *s.* مانع māni“; منع mèn“; سده sùddé, طیقانلق tìkànìklìk. Stopper, *s.* طیکاج tìkaj, طاپه tàpa. Store, *s.* (of provisions) ذخیره zàkhīrē; (of necessaries) موجود mèvjūd, تدارکات tèdārukyāt, احتیاط ihtiyāt; (magazine) انبار ànbār; (shop) دکان dūkkyān; —, *v.a.* طولدرمق lèwāzimātla-dòldurmak; — up, — away, *v.a.* صاقلامق sàklamak, در انبار ا حفظ hìfz-et, در انبار-et; to set — by, سومک sèvmek, عزیز طوتمق “àzīz-tütmak; —*s, s.pl.* لوازمات lèwāzimāt, مهمات mùhimmāt. Storehouse, *s.* مخزن màkhzen. Storekeeper, *s.* انبار امینی ànbār-èmīni. Storeroom, *s.* انبار مخزن màkhzen; (closet) کیلار kīlār. Stork, *s.* لکک lèghlek. [(kīler). Storm, *s.* فرطونه firtina, بوره bōra; هجوم yùruyush, (assault) hùjūm; —, *v.a.* یورویش yùruyush-et, دارلمق hùjūm-et; —, *v.n.* دارلمق dārilmak, باغرمق bàghirmak; to take by —, یورویشله المق yùruyushla. Stormy, *a.* فرطونه لو firtinali. [-almak. Story, *s.* (tale), مصال màssal, حکایه

hìkyāyé, فقره fìkra, منقبه mànkabé; (falsehood) یلان yàlan, کذب kizb, دروع dūrūgh; (of a house) قات kàt. [yàlanji. Storyteller, *s.* مداح mèddāh; یلانجی Stout, *a.* قالمق kàlin; قوی ممتین mètīn, کوی کوی kàwī; دنج dīnj; جسور jèssūr; —, *s.* سیاه اریه صویبی siyāh-àrpa-sūyu. Stove, *s.* صوبه sòba. [المق àlmak. Stow, *v.a.* استفا isstif-et; (to hold) Straddle, *v.a.* ابانمق àbanmak. Straggle, *v.n.* داغلمق or طاغلمق dàghilmak, طاغلق کتمک dàghinik-ghitmek. [dan-àyrilan-àdam. Straggler, *s.* اردودن ایریلان آدم èrdud. Straight, *v.n.* طوغری dòghru, مستقیم mùsstakīm; دوز dùz; —, *ad.* در عقب èl-sā“at, در عقب èl-sā“at, —“àkab. Straighten, *v.a.* طوغرولتمق dòghrultmak. Straightforward, *a.* طوغری dòghru. [luk. Straightforwardness, *s.* طوغریلق dòghru. Straightness, *s.* طوغریلق dòghruluk. Straightways, *ad.* در عقب èl-sā“at, هماندم hèmāndem. Strain, *s.* زور zòr; کرکیلیک ghèrghilik; —, *v.a.* زورلمق zòrlamak; کرمک ghèrmek; (with a strainer) سوزمک sùzmek; —, *v.n.* کیرلمک ghèrilmek; کندینی زورلمق kèndini - zòrlamak; سوزلمک sùzulmek. Strainer, *s.* سوزکیچ sùzghech. Strait, *s.* بوغاز bòghāz, خلیج khàlij; —, *a.* دار dār, ضیق zīk, تنک tènki;

- s, *s. pl.* بوغاز *bòghāz*, خليج *khàlij* ;
صیقندی *sìkindi*, ضرورت *zàrūrèt*.
- Straiten, *v.a.* دارالتمق *dàraltmak* ;
دوشورمك مضایقه یه *mùzāyakaya-*
-dùshurmek. [دارالمش *dàralmish*.
- Straitened, *a.* مضایقه ده *mùzāyakada*,
- Strait-laced, *a.* پك صوفی *pèk-sòfu*.
- Strand, *s.* ساحل *yàli-kènāri*, یالی کناری *yàli-kènāri*,
ساحل *sāhil*, قییه *kèyi* ; —, *v.a.* قره یه *qerèye*
اوغراتمق *kàraya - òghratmak*,
اوتورتتمق *òturtmak* ; قره یه چكك *kàraya-*
chèkmek ; —, *v.n.* قره یه *qerèye*
اوتورتتمق *kàraya-òturtmak*.
- Strange, *a.* عجیب *ghàrīb*, غریب *ghàrīb*,
عجیب *ghàrīb*, عجائب *‘ajā’ib* (*pl.* عجائب *‘ajā’ib*) ;
یبانجی *yàbànji* ; — ! *int.* عجائب *‘ajā’ib* !
- Strangeness, *s.* عجائبلق *‘ajā’iblik*,
یکمیلک *yèngilik*.
- Stranger, *s.* یبانجی *yàbànji* ; (foreigner)
اجنبی *èjnébī*.
- Strangle, *s.* بوغتمق *bòghmak*.
- Strangury, *s.* سدیك زوری *sìdik-zòru*.
- Strap, *s.* قایش *kàyish* ; (of plaster)
اوزون یاقی پارچه سی *üzun-yàki-pàr-*
chassi ; — up, *v.a.* قایشلرینی *kàyishlarini -*
chèkmek ; یاقی پارچه لرینی یاپشدرتمق *yàki-pàr-*
chalarini-yàpishdirmak.
- Stratagem, *s.* خدعه *khùd‘à*, حیلہ *hīlè*,
دسیسه *dèssissé*.
- Stratum, *s.* قات *kàt*, طبقه *tàbaka* ;
strata, s. pl. طبقات *tàbakāt*.
- Straw, *s.* (whole) صاپ *sàp* ; (ground)
صمان *sàman*.
- Strawberry, *s.* چلیک *chilèyk*.
- Stray, *a.* صاحبسز کزن *sāhibsiz-ghèzen* ;
دوشمه *dùshmè* ; —, *v.n.* ایرلمق *àyrilmak* ;
کزمک *ghèzmek*, طولاشمق *dòlashmak*.
- Streak, *s.* طمر *dàmar*, چیزی *chizi* ;
- Stream, *s.* چای *chày*, ایرمق *irmak*,
اقندی *àkindi* ; —, *v.n.* اقمق *àkmak*,
چوق *chòk-àkmak*.
- Streamlet, *s.* چای *chày*.
- Street, *s.* سوقاق *sòkak*, زقاق *zùkāk*,
سوقاق قیوسی *tàrik* ; — door, *sòkak-kàpissi*.
- Street-walker, *s.* روسپی *òrosspo*.
- Strength, *s.* زور *zòr*, قوت *kùvvèt* ;
استحکام *isstihkyām*, متانت *mètānèt* ;
کسکینلک *kèsskinlik*, شدت *shiddèt* ;
- Strengthen, *v.a.* قوت ویرمک *kùvvèt-*
-vèrmek ; قویلشدرمک *kàvilèsh-*
dirmek, متانت ویرمک *mètānèt-*
-vèrmek, تقویت ا *tàkvıyyèt - et* ;
تقویت ویرمک *tàkvıyyèt-vèrmek* ;
استحکام ویرمک *isstihkyām-vèrmek*.
- Stress, *s.* زور *zòr* ; — of weather,
هوانک فرطونه لولغی *hàwāning-firtina-*
lilighi ; to lay — upon, لقردیده *làkirdida -*
èhèm-mıyyèt-vèrmek.
- Stretch, *s.* کریش *ghèrish*, کریش *ghèrish* ;
کریش *ghèrilish* ; —, *v.a.* کرمک *ghèrmek* ;
کرمک *ghèrmek* ; —, *v.n.* کرمک *ghèrmek* ;
کرمک *ghèrmek* ; اوزامق *üzamak* ; (in re-
lating) مبالغه *mübāligha-et* ; on the
—, کرکی *ghèrghi*, کرلیلو *ghèrili*,
کاسیلی *kàssili* ; the utmost — of

imagination, حوصلهء تخيل hàwsalà'i-tàkhàyyul; — out, *v.a.* اوزاتمق ùzàtmak; — —, — forward, *v.n.* اوزانمق ùzànmak. [(tèsskéRé).

Stretcher, *s.* دستکاره dèsstkyārÉ

Strew, *v.a.* صاچمق sàchmak, دوکمک dükmeç, یایمق yàymak, سرمک sèrmek. [mùbtÉlÀ.

Stricken, *a.* اورلمش wūrulmish; مبتلا

Strict, *a.* صیقی siki; دقیق dākik;

مدقق mùdàkkik; مدققانه mùdàk-

Strictly, *ad.* صیقی siki. [kikānÉ.

Strictness, *s.* صیقیلیق sikiłik; کمال

کمال kēmāl-sihhāt.

Stricture, *s.* (moral) اعتراض jèrh, جرح

سده sèdè (physical) فصل fàssl; ټټ

sùddÉ.

Stride, *s.* اديم àdim; اياق àyak;

ایلرولیش ilèriléyish; —, — over,

v.n. اوستندن کچمک ùsstundan-

-ghèchmek, اتلايوب کچمک àtlayup-

-ghèchmek.

Strife, *s.* نفاق nifāk; نزاع nizā,

غوغا (kàwgha). چکشمه chèkishma

Strike, *v.a.* اورمق wūrmak, ضربا

dàrb-et; چالمق chàlmak; (lower)

ا ماینه màyna-et, اندرمک èndirmek;

کورنمک ghèlmek, کلمک (appear)

ghyùrunmek; — a bargain, بازارلقا

pàzarlık-et; — against a rock,

چایه کایا chàyaya-chàtmak; —

blind, کورا kyùr-et, کوزینی کورا

ghyùzunu-kyùr-et; — down, بیره یقمق

yèra-yìkmak; — fire, آتش چاقمق

àtèsh - chàkmak, قاو چاقمق kàw-

-chàkmak; — off, کسمک kèss-

mek; اسمنی چیزمک issmini-chiz-

mek, ترقینا tèrkīn-et; — out,

اسمنی چیزمک issmini - chizmek,

ترقینا tèrkīn-et; چیقارمق chikār-

mak, دوشورمک dùshurmek; *v.n.*

یوزمکه باشلامق yùzméghé - bāsh-

lamak; مشته اتمق mùshta-àtmak;

— root, کوک صالمق kyùk-sàlmak,

دالدان طوتمق tùtmak; — (a plant)

دالدان یئتشدرمک dàldan-yètishdirmek,

قلمدن یئتشدرمک kàlèmdan-yètish-

dirmek, دیکوب یئتشدرمک dīkup-

-yètishdirmek; — terror into, القای

ترهیب ا ilkāyi-dèhshet-et, دهشتا

tèrhīb-et; — the hour, —, *v.n.*

باشلامق chàlmak; — up, باشلامق

bāshlamak.

Striking, *a.* عجیب “àjīb, غریب

ghàrīb; it is a — likeness, پک بکزر

pèk-bèngzer.

String, *s.* ایپ ip, سچیم sijim, تل tèt;

(of camels, &c.) قطار kàtār; (of

beads, &c.) دیزی dizi, صره sèra; —,

v.a. دیزمک dīzmek; کچورمک ghè-

chirmek; (an instrument) تللرینی

tèllérini-dònatmak. [èkkèd.

Stringent, *a.* صیقی siki; موعکد mù-

Strip, *s.* اوزون انسز پارچه ùzun-ènsiz-

-pàrcha; —, *v.a.* صویمق sòymak;

اچمق àchmak; —, *v.n.* صوینمق

sòyunmak; صویلمق sòyulmak.

Stripe, *s.* چبوق chibùk, پرمق pàrmak,

یول yòl, زه zèh; دینک dèyneç,

ضربه dàrb, ضرب dàrb.

Striped, *a.* پرمق يول يول yòl-yòl; پرمق پرمق pàrmak-pàrmak.

Stripling, *s.* نو جوان nèv-jùwān.

Strive, *v.n.* چالشماق chàlishmak, سعى sa'y-et; — with, اوغراشماق òghrashmak, يراشماق chèkishmek, چكشماق yàrashmak.

Stroke, *s.* (of a pen) چيزى chizi; (of an oar) چكلش chèkilish; (of a sword) ضربه dàrba; thunder—, يلدريم yildirim, صاعقه sā'ika; —, *v.a.* اوخشماق òkhshamak.

Stroll, *v.n.* كزمك ghèzmek; —, *s.* كزمه ghèzmé.

Stroller, *s.* در بدر dèr-bé-dèr.

Strong, *a.* زورلو zòrlu, قوتلو kùvvètli; قوى kàwī, متين mètīn, طيانقو dàyà-nīkli, مستحکم mùsstàhkem; سرت sèrt, دو قناقو dòkv-

Stronghold, *s.* قلعه kàlé. [nakli.]

Strop, *s.* اوستره قايشى ùsstura-kàyishi.

Structure, *s.* بنا binā, بنيان bùyān, هيكل bùyād; ترتيب tèrtīb; هيكال hèykèl.

Struggle, *s.* اوغراشماق yàrashma, اوغراشماق òghrashma, چكشماق chèkishma; غوغا (kàwgha); —, *v.n.* يراشماق yàrashmak, چكشماق chèkishmek; چبالماق òghrashmak, اوغراشماق chàbalamak; — for life, جان چكشماق jān-chèkishmek.

Strumpet, *s.* فاحشه fāhisha, روسپى (òrosspo).

Strychnia, Strychnine, *s.* قارغه بوكن kàrgħa-bùken-khùlāssassi.

Stubborn, *a.* عنادجى "inādji, معند mù'ānnid, عاصى mùtémèrrid, عاصى "āssī.

Stubbornness, *s.* عناد "inād.

Stucco, *s.* مرمر alchi; مرمر mèrmer.

Student, *s.* مكتب شاكردى mèktēb-shāghirdi; (of law and divinity) طالب العلم sūkhté (softa), سوخته tālibu-'l-"ilm (pl. طلبه tālébé, طلبا tūlébā).

Studio, *s.* كارخانه kyār-khāné.

Studios, *a.* چالشقان chàlishkàn.

Studiosness, *s.* چالشقانلق chàlishkànlik.

Study, *s.* (mental) مطالعه mùtāla'a; (object of —) درس dèrss; (closet) اوپه òda; (exercise) تعليم tà'līm; —, *v.a.* مطالعه mùtāla'a-et; چالشماق chàlishmak; او قومق òkv-mak; تعليم tà'līm-et.

Stuff, *s.* قماش kùmāsh; (woollen) صوف sòf; (rubbish) صاچمه sàchma; bread —, خيره zàkhiré; household —, اشيا èshyā; —, *v.a.* طولدرمق dòldurmak; طيقامق tìkamak.

Stumble, *v.n.* (horse) قپانمق kàpanmak; (man) اياغنى چارپمق àyaghini-chàrpmak.

Stump, *s.* كوتوك kyùtuk, كوك kyùk.

Stun, *v.a.* سرسم sèrsem-et.

Stupefaction, *s.* سرسملك sèrsemlik.

Stupefied, *a.* سرسم sèrsem.

Stupefy, *v.a.* سرسم sèrsem-et.

Stupendous, *a.* عظيم "āzim.

Stupendously, *ad.* پك pèk.

Stupid, *a.* احمق àhmak, عقلسز "àklsiz, اشك èshek, شاشقين shàshkin.
 Stupidity, *s.* حماقت hàmqat, عقلسزلق "àklsizlik, شاشقينلق èsheklik, شاشقينلق shàshkinlik.
 Stupidly, *ad.* عقلسزلق ايله "àklsizlik-ila.
 Stupidness, *s.* عقلسزلق "àklsizlik.
 Stupor, *s.* بيهوشلك bihushluk. [vetli.
 Sturdy, *a.* قويانور dàyanir; قوتلو kùv-
 Sturgeon, *s.* مورينه بالغي mòrina-bàlighi.
 Stutter, *v.n.* پيكي سويلمك pèpèghi-sùwèylémek.
 Sty, *s.* طوكزاخوري dònguz-àkhiri (dòmuz); (on the eyelid) ارپه جق àrpajik.
 Style, *s.* (manner) طرز tàrz, يول yòl, لقب wèjh, صورت sūrèt; (title) لاق èlkāb (làghab, *pl.* القاب èlkāb), سلطنت (splendour) "ùnwān; عنوان sàltanāt; (of writing) اغز àghz, لسان lissān, روش rèvish; —, *v.a.* ديمك demek, القاب ويرمك èlkāb-vèrmek, القاب قومق èlkāb-kòmak; old —, الافرانغه àla-fràngha.
 Subacid, *a.* مايخوش màykhòsh.
 Subaltern, *s.* ملازم mùlāzim; —, *a.* مادون mā-dūn, مادوننده اولان mā-dūnda-òlan.
 Subdivision, *s.* تقسيم tàksim; تقسيمك tàksiming-tàksimi.
 Subdue, *v.a.* تسخيرًا tèsskhīr-et, رام rām-et, اطاعته كتورمك itā"ata-ghètirmek.
 Subject, *a.* (in point of authority) تابع

tābi", تحت حكومتده اولان tàhti-hüküyümètda-òlan, امر تحتنده اولان èmir-tàhtinda-òlan; (physically or morally) مبتملا mùbtélā, بعضاً كرفتار bā"zan-ghiriftār, بعضاً وچار bā"zandūchār; (under) محمول mūhāvvel, تحتنده اوله رق tàhtinda; tàhtinda-òlarak; (under condition of) شرطيله shàrtīla; —, *s.* (politically) تبعه دن برى tèba"àdan-biri; (of discussion) ماده mādde, مبعوث عنه mèbhūssun-"ành, (of a recital) محكي màhkīyun-fih; —, *v.a.* (in point of authority) تسخيرًا tèsskhīr-et, رام rām-et; تحتنده كتورمك tàhtina-ghètirmek; تحتنده قومق tàhtina-kòmak, احواله tàhtina-ihālÉ-et; احواله ihālÉ-et; تابعًا tābi"-et; (physically or morally) دوچارا dūchār-et, قوشمق ghiriftār-et, مبتملا mùbtélā-et; كوشمق kòshmak. [itā"at.
 Subjection, *s.* تبعيت tèbà"iyyèt, اطاعت
 Subjoin, *v.a.* تذييلًا tezyil-et; علاوه ا ilāvÉ-et. [hàrrèr.
 Subjoined, *a.* ذيلاده zèylda-mū-
 Subjugate, *v.a.* تسخيرًا tèsskhīr-et, اطاعته كتورمك itā"ata-ghètirmek, امرينه منقاد èmrina-mūnkād-et.
 Sublimate (corrosive), *s.* اق سولمن àk-sùlémèn.
 Sublime, *a.* رفيع sāmī, سامي "ālī, عالي rèfī"; —, *v.n.* صعوددا uçmak, اوچمق sū"ūd-et; —, *v.a.* اوچرمق uçurmak, صعودايتدرمك sū"ūd-ètirmek.

Sublimeness, Sublimity, *s.* علو "ùlùvv.
 Sublunar, Sublunary, *a.* ارضی àrzi.
 Submarine, *s.* دکز دیبنده واقع dèngiz-
 -dibinda-vwāki". [dàldirmak.
 Submerge, *v.a.* صویه طالدرمق sūyÉ-
 Submersion, *s.* طالمقلق dālmaklık ;
 طالدرلمقلق dāldirilmaklık.
 Submission, *s.* انقیاد itā"at, انقیاد
 inkiyād ; تسخیر tèsskhīr ; (presenta-
 tion) عرض "àrz, تقدیم tàkdīm.
 Submissive, *a.* متواضع "mūtī, مطیع
 mùtéwāzi. [-ila.
 Submissively, *ad.* تواضع ایله "tèwāzu-
 Submissiveness, *s.* تواضع "tèwāzu".
 Submit, *v.a.* تقدیم "àrz-et, عرضا
 tàkdīm-et ; —, *v.n.* اطاعتا itā"at-
 -et ; اطاعتت کلمک itā"ata-ghèlmek,
 اطاعتت کیرمک itā"ata - ghirmek,
 رام او rām-òl, منقاد او mūnkād-òl,
 رازی او rāzi-òl, تسلیم او tèsslīm-òl ;
 Subordinate, *a.* مادونند mā-dūn, مادونند
 mā-dūnda, اشاغی àshàghi.
 Subordination, *s.* اطاعت itā"at.
 Subscribe, *v.a.* امضالمق imzālamak ;
 یازمق yāzmaq, قومق kòmāk ; (money)
 ویرمک vèrmek.
 Subscriber, *s.* مشتری mùshteri.
 Subscription, *s.* امضا imzā ; پاره pāré.
 Subsequent, *a.* صکره sòngra, صکره دن
 sòngradan.
 Subside, *v.n.* چکلمک ènmek ; چکلمک
 chèkilmek ; ازالمق àzalmak,
 خفیلمشک khàfīflēmshmek.
 Subsidize, *v.a.* اقچه جه اعانه ا akchajé-
 -i"ané-et.

Subsidy, *s.* اعانه اقچه i"ané-àkcha.
 Subsist, *v.n.* کائن او موجود mèvjūd-òl,
 کائن او kyā'in-òl, وار او var-òl ; کچنمک
 ghèchinmek, کفاف تا"àyyush-et, کفاف
 kèfāfi - nèfss - et ; —, *v.a.*
 بسلامک bèsslémek.
 Subsistence, Subsistency, *s.* واراق vvar-
 lik, کچنمه gèchinma.
 Substance, *s.* جسم jissm ; مال māl,
 واریت varıyyèt.
 Substantial, *a.* قارن mùhkēm ; قارن
 kārñ-dòyurur ; اساسلو èssāssli ;
 زنکین zèngihin.
 Substantive, *s.* اسم issm ; common —,
 علم "àlem, اسم عام issmi - "āmm ;
 proper —, اسم خاص issmi-khāsss.
 Substitute, *s.* بدل bèdel ; نائب nā'ib,
 قائممقام kā'immakām ; وکیل
 vèkīl, بیرینه قومق yèrina-kòmāk,
 ابدال ibdāl-et. [mùkābilinda-òl.
 Subtend, *v.a.* مقابله او وتر او vèter-òl,
 Subterfuge, *s.* عذر بهانه bāhāné, عذر "ùzr.
 Subterranean, Subterraneous, *a.* زیر
 زمین zīr-zèmīn.
 Subtle, *a.* پک شیطان pèk-shèytān.
 Subtract, *v.a.* چیقمرق ikhrāj-et, اخراج
 chèkarmak ; تنزیل ا طرح tārĥ-et,
 تنزیل ا tènzīl-et, اشاغی وارمق àshàghi-varmak.
 Subtraction, *s.* طرح tārĥ, تنزیل tènzīl.
 Suburb, *s.* حوالی واروش varūsh, حوالی
 hàwālī, جوارکوی jivār-kyūyu.
 Subvention, *s.* مقرر اعانه پاره سی mù-
 kārèr-i"ané-pārèssi.
 Subversion, *s.* نسنه یی الت اوست
 nèssnéyi-àlt-üst-ètmeklik.

Subversive, *a.* الت اوست ايدر Alt-
-üst-èder.

Subvert, *v.a.* الت اوستا Alt-üst-et,
خرابا khārāb-et, ديكركونا dīgher-
-ghyūn-et.

Succeed, *v.n.* (a person) بجرمك bèjermek,
ايشنى بجرمك ishini-bèjermek,
مظفرو او nā'ili - mērām - òl, نازل مرام او
müzāffer - òl, موفق او mūwāffak - òl;
ايشى طوغرى كتمك ishi - dōghru-
ghitmek, ايشى اويتمق ishi - ūymak;
(an experiment) اولمق òlmak; اويتمق
ūymak; چيتمق chikmak; ايوكتتمك
īyi-ghitmek; (follow) اولمق òlmak,
چيتمق chikmak, ظهورا zūhūr-et;
(to the throne) جلوسا jūlūs-et,
مسند حكومتته قعودا mēssnēdi - hū-
kyūmēta-kū'ūd-et; —, *v.a.* (follow
another) تعاقبا tà'ākūb - et,
متعاقبا mùta'ākūb-òl; (in power)
خلف او khālef-òl.

Success, *s.* ظفر zāfer, موفقيت mūwāffa-
kīyyèt, حصول مرام hūssūlu-mērām;
غلبه ghālébé, نصرت nūssrèt.

Successful, *a.* موفق mūwāfik. [-ila.

Successfully, *ad.* موفقيت ايله mūwāfikāt-

Succession, *s.* صرة sira, توالى tēwālī,
سلسله tesselsul, تسلسل tètālī, تتالى
silsilé, تعاقب tà'ākūb, تخالف
takhālaf; (to the throne) جلوس
jūlūs; نوبت جلوس nūbēti-jūlūs;
نوبت سلطنت nūbēti-sāltanāt; in
—, صرة ايله sira-ila, صرة وارى sira-vārī
(vārdi); على التوالى 'alé-'t - tēwālī;
متعاقباً mùtēwālīyyétēn, متوالية

bir-berbinik ardi sira صرة bir-
birining-ārdi-sira.

Successive, *a.* اردى صرة ārdi - sira,
متعاقب mùta'ākūb, متوالى mùtē-
wālī, متتالى mùtētālī.

Successor, *s.* خلف khālef.

Succinct, *a.* قصة kīssa, مختصر mūkh-
tassar, مجمل mùjmèl, اجمالى ijmalī.

Succinctly, *ad.* قصة kīssa.

Succinctness, *s.* قصة لق kīssalik.

Succour, *s.* ياردم yārdim, امداد imdād,
عون 'avn, نصر nāssr; —, *v.a.*
ياردم yārdim-et; قورتارمق kūrta-
mak.

Succulent, *a.* صولو sūlu, ابدار ābdār.

Succumb, *v.n.* ينلمك yēnilmek.

Such, *a.* مشللو missillu, كىبى ghibi;
بويله būylé, شويله shūylé, اويله ūylé; — a
one, فلان filan, فلان آدم filan-ādām;
— and —, فلان filan, فلان فلان filan-
-filan.

Suck, *s.* سوت or سود sūt; —, *v.a.*
امزرمك èmzèmek; to give —,
امزيرمك èmzirmek, سوت ويرمك sūt-
-vèrmek, ممة ويرمك mēmé-vèrmek.

Sucker, *s.* بقراج bākraj.

Suckle, *v.a.* سوت ويرمك sūt-vèrmek,
ممة ويرمك mēmé-vèrmek, بسلمك
bèsslèmek, امزيرمك èmzirmek.

Sudden, *a.* بديهى الظهور bēdīhiyyu-'z-
-zūhūr, فجائى fūjā'i, ناكهانى nā-
ghèhānī; —ly, *ad.* بردن برة birdan-
-biré, انسىز ānsiz, انسىزىن ānsizīn,
فجئة fūj'étén, اب انسىز āp-ānsiz,
بالبداهه bi-'l-bēdāhé.

Sue, *v.a.* محكمه يه چكمك mèhkéméya-
chèkmek ; —, *v.n.* طلب tàleb-et.
Suet, *s.* ايچ ياغى ich-yàghi.
Suffer, *v.n.* زحمت چكمك zàhmet-
-chèkmek, صيقندي چكمك sîkindi-
-chèkmek, مشقت چكمك mè-
shàkkàt-chèkmek ; قتل اولنمق kàtl-
-òlunmak ; —, *v.a.* چكمك chèk-
mek, متحمل او tànhàmmul-et, متحمل او
mùtahàmmil - òl, راضى او rāzi - òl,
مساعدە مüssā“ada-et, تجويزا tējvīz-
-et, قومتق kòmak, براقمق bràkmak.
Sufferer, *s.* دردمند dèrdmènd.
Suffering, *s.* اذيت èziyyèt.
Suffice, *v.n.* يتشمك yètishmek,
الويرمك èlvèrmek, كافى او kyāfi-òl,
اكتفا iktifā-et.
Sufficient, *a.* يتشه جك yètishir, يتشه جك
yètishéjek, الويرر الويرر èlvérir, الويره جك
èlvéréjek, وافى wāfi, كافى kyāfi.
Suffocate, *v.a.* بوغمق bòghmak ; —,
v.n. بوغلمق bòghulmak.
Suffocating, *a.* بوغار adami-bò-
ghar.
Suffocation, *s.* بوغلمه bòghulma.
Suffrage, *s.* رأى rè'y.
Sugar, *s.* شكر shèker, سكر sùkker, قند
kànd ; — candy, نبات شكرى nèbāt-
-shèkéri (nùbèt) ; loaf —, كله شكرى
kèllé-shèkéri ; moist —, خام شكر
khām - shèker ; —, *v.a.* شكر قومق
shèker-kòmak ; —, *v.n.* شكر باغلانمق
shèker-bàghlanmak.
Suggest, *v.a.* عقل اوكرتمك “àkl-
-ùghrètmeK, عقلا “àkl-et.

Suggestion, *s.* عقله قومقلىق ایما imā ;
“àkla-kòmaklik.
Suicide, *s.* كندی کندینى اولدیرمكلك
kèndi - kèndini - ùldurmeklik ; كندی
کندی کندینى اولدن kèndi-kèndini-ùlduren.
Suit, *s.* (of clothes) قات kàt ; (request)
رجا rījā ; (cause) دعوى dà“wà ; —,
v.n. اولمق òlmak, اویمق òymak,
—, *v.a.* ایشنى بولمق ishini-bùlmak ;
اويدرمق òydurmak.
Suitable, *a.* مناسب mùnāssib, لایق
lāyik. [عاشق] “āshik.
Suitor, *s.* طالب tālib, استكى isstèkli ;
Sulk, *v.n.* صومتمق sòmutmak.
Sulky, *a.* کوسه مش kyùssmish.
Sully, *v.a.* کیرلتمك kirlètmek.
Sulphur, *s.* کوکورت kyùkyurt, کبریت
kibrīt. [خنکار] khùnkylar.
Sultan, *s.* سلطان sùltān, پادشاه pādishāh,
Sultana, *s.* (sultan's concubine) قدین
kādīn ; (sultan's daughter) سلطان
sùltān ; (sultan's mother) والده سلطان
wālidé-sùltān.
Sultry, *a.* سیجاق sījāk, حار hārr.
Sum, *s.* (total) مجموع yèkyūn, “یکون
mèjmū“ ; طوپ tòp, جمع jèm“ ;
(question) سؤال sù“āl ; —, — up,
طوپلامق tòplamak, جمع jèm“-et,
یکون yèkyūn-et ; خلاصه khùlāssa-
-et, اجمالاً انکرا ijmalān - zikr-et ;
طوپلامق خلاصه khùlāssa-tòplamak.
Summary, *s.* خلاصه khùlāssa, اجمال
ijmāl, ذکر اجمالی zikri-ijmālī ; —, *a.*
مختصر ijmalī, اجمالی mükhtassār ;
چارچابک chàbik ; —rily, *ad.* چارچابک

chàr-chàbik, چایبیک chàbijek or
چایبجق chàbijak.
Summer, *s.* تابستان yàz, صیف sàyf, یاز
tābisstān, کرما ghèrmā.
Summer-house, *s.* کوشک kyùshk.
Summit, *s.* ذرّه (tèpÉ), رأس rè'ss, دپه
zìrvÉ, کنکره kyùnghyurÉ.
Summon, *v.a.* جلبا dà“vet-et, دعوت ا
jèlb-et, احضارا ihzār-et.
Sumptuous, *a.* مگلف mùkèllef, اغر
àghir, مطنطن mùtāntān.
Sumptuousness, *s.* تکلف tèkèlluf.
Sun, *s.* کونش ghyùnèsh, کون ghyùn,
شمس shèmss, افتاب āfitāb; —beam,
پرتو pèrtev, شعاع shù“ā”.
Sunburnt, *a.* کونشده یانمش ghyùnèshda-
yānmish.
Sunday, *s.* بازار کونی pāzār, بازار
pāzār-ghyùnu, یوم احد yùvmu-àhād,
یکشنبه yèkshenbih.
Sunder, *v.a.* ایرمق àyrmak; in —,
دونیم dū-nīm, ایکی پارچه iki-pārcha.
Sun-dial, *s.* کونش ساعتی ghyùnèsh-
-sā“ati; بسیطة bèssīta. [bātmassi.
Sundown, *s.* کونش باتمسی ghyùnèsh-
Sun-dried, *a.* کونشده قورودلمش ghyù-
nèshda-kūrūdilmush.
Sundry, *a.* مختلف mùkhtèlif; برطاقم
bìr - tàkim; بشقه بشقه bàshka -
-bàshka.
Sunflower, *s.* آی چیچیکی ày-chichèghi.
Sunlight, *s.* کونش ghyùnèsh; کونش
ایدینلغی ghyùnèsh-àydinlighi.
Sunny, *a.* کونشی چوق ghyùnèshi-
-chòk.

Sunrise, Sunrising, کون طوغمسی ghyùn-
dòghmassi. [bātmassi.
Sunset, *s.* کونش باتمسی ghyùnèsh-
Sunshine, *s.* کونش ghyùnèsh.
Sunstroke, *s.* کونش چارپمسی ghyùnèsh-
chàrpmassi. [-yèmèghini-yèmek.
Sup, *v.n.* کیجه یهکنی یهک ghèyjÉ-
Superannuated, *a.* متقاعد mùtakā“id;
—ation, تقاعد tàkā“ud. [رنا rà“nà.
Superb, *a.* اعلی à“là, کوزک ghyùzèl,
Supercilious, *a.* مغرور màghrūr.]
Superficial, *a.* سطحی sàthī; یوزده اولان
yùzda-òlan.
Superficies, *s.* یوز سطح sàth, یوز yùz.
Superfine, *a.* اعلی الاعلی à“là, اعلی
“àlyyu-’l-à“là. [ارتق àrtik.
Superfluous, *a.* زائد zā“id, فضله fāzla,
Superintend, *v.a.* نظارتا nāzārèt-et,
باقمق bàkmak.
Superior, *a.* دها اعلا dàhà - à“là;
غالب fā“ik; باصقین bàsskin, غالب
ghālib; بیوک بیوک bìyuk, ما فوقنده اولان
mā - fèvkinda - òlan; —, *s.* بیوک
bìyuk; ضابط zābit.
Supersede, *v.a.* کچمه ییرینه yèrina-
-ghèchmek; عزلا “àzl-et, چیقارمق
chìkàrmak. [صاچمه sàchma.
Superstition, *s.* باطل اعتقاد bātīl-ì“tikād,
Supper, *s.* کیجه یهکی ghèyjÉ-yèmèghi;
the Lord’s —, بادارق bàdarak,
عشای ربانی “ishāyi-rābbānī.
Supplement, *s.* ضمیمه zāmīmÉ, تتمه
tètimmÉ.
Supplicate, *v.a.* یالوارمق yàlvarmak,
رجا rījā-et, نیمازا niyāz-et.

Supply, *s.* الڊه اولان *mèvjūd*, الڊه اولان *èldé-òlan*; يولده اولان *yòlda-òlan*, مقدار *ghèlmekda-òlan*; حاصل *mikdār*; كاش *ghèlish*; لوازمات *hàwā'ij*, لوازمات *làwāzimāt*, مهمات *mùhimmāt*, ويرمك *vèrmek*, بولوب ويرمك *bùlup-vèrmek*; حوائج *hàwā'ijini-vèrmek*.

Support, *s.* اياق *àyak*, تمل *tèmel*; پاينده *dèsstek*, طياق *dayak*, امداد *pāyèndé*; ياردم *yàrdim*, امداد *imdād*; تصحب *tàssàh-hub*; قوت ويره جك *yèmek*, اعانه *kùvvèt-vèréjék-shèylér*; احسان *ih̄sān*, صدقه *sādaka*; كفاف نفس *kèfāfi-nèfss*; نفقه *nāfaka*; قالدرمق *tùtmak*; طيانمق *dāyanmak*; تحمل *tàhàmmul - et*; ياردم *yàrdim - et*; ارقه او *àrka-òl*, تصحب *tàssàh-hub-et*; اعانه *ì"ānē-et*; بسلمك *bèsslémek*.

Supportable, *a.* تحمل اولنور *tàhàmmul-òlunur*, چكلور *chèkilir*, صبر اولنور *sàbr-òlunur*. [*nāssir*.

Supporter, *s.* طرفدار *tàraf-dār*; ناصر

Suppose, *v.a.* فرضا *fàrz-et*, طوتمق *tùtmak*, صايتمق *sàymak*; ظن *zànn-et*, صانمق *sànmak*, ذاهب او *zāhib-òl*.

Supposition, *s.* فرض *fàrz*; ظن *zànn*.

Suppress, *v.a.* باصدرمق *bàssdirmak*; منع *mèn-"et*.

Suppression, *s.* منع *mèn"*.

Suppurate, *v.n.* جراحت اقمق *jèrāhāt-àkmak*.

Suppuration, *s.* جراحتك اقمسى *jè-rāhàtin-àkmassi*.

Supremacy, *s.* امارت *imārèt*.

Supreme, *a.* والا *à"là*, اعلى *àlī*, عالى *vālā*; — council, مجلس والا *mèjlissi-vālā*; — office of state, باب عالى *bābi-"ālī*. [*jèzri-àssàmm*.

Surd, *a.* جذر اصم *àssàmm*; — root, اصم

Sure, *a.* (safe) امين *èmīn*; (free from doubt) شبهه سز *shùbhéssiz*; to be —, يقيناً بلمك *īyi-bilmek*, ايوب بلمك *yākīnan - bilmek*, شبهه سز بلمك *shùbhéssiz - bilmek*; to feel —, همان هيچ شبهه سى اولمامق *(hèmen)-hich-shùbhéssi-òlmamak*.

Surety, *s.* كفيل *kèfīl*; كفالت *kèfālèt*; of a —, البته *èlbètté*.

Surf, *s.* طالغه كپوكى *dàlgha-kyùpughu*; كپوكلو طالغه لار *kyùpuklu-dàlghalar*.

Surface, *s.* يوز *yüz*, سطح *sàth (t-h)*; خارج *dèsh*, طيشارى *dèshàri*, بيرون *bīrūn*.

Surgeon, *s.* جراح *jèrrāh*; (bone-setter) چيرقجي *chèkikji*, چيققجي *kèrikji*.

Surgery, *s.* جراحتخانه *jèrrāhlik*, جراح حلق *jèrrāh-khānē*.

Surmise, *s.* ظن *zànn*, صان *sàn*; —, *v.n.* ظن *zànn-et*, صانمق *sànmak*, ذاهب او *zāhib-òl*.

Surmount, *v.a.* حقندن كلمك *hàkkīndan - ghèlmek*, غالب او *ghālib-òl*; اوستندن اتلامق *ùsstundan-àtlamak*.

Surname, *s.* كنيه *kyùnyé*.

Surpass, *v.a.* كچمك *ghèchmek*, فائق او

Surplus, *s.* فضله *fāzla*. [*fā'ik-òl*.

Surprise, *s.* حيرت *tà'ajjub*, تعجب *tà'ajjub*,
 hàyrèt, وله *vèleh*; باصقين *bàsskin*,
 برينك خوشلنه جغى *shèbkhūn*; شېخون
 بېرینگ خوشلنه جغى *birining-khòsh-*
lanajaghi - shèy'ing - ghìzli - yàpilmassi ;
 —, *v.a.* تعجب ايتدرمك *tà'ajjub-*
ètirmek, حيران *hàyrān-et*; باصمق
bàssmak; طوتمق *tùtmak*; —*sed, a.*
 متعجب *mùtā'ajjib*, حيران *hàyrān* ;
 to be —*sed*, شاشمق *shàshmak*,
 متعجب او *tà'ajjub - et*, تعجب ا
mùtā-ajjib-òl, حيرتده قالتمق *hàyretda-*
kālmak, وله كلمك *vèleh-ghèlmek*; to
 my surprise, كورنجه شاشدم *ghyù-*
runja-shàshdim.

Surprising, *a.* عجيب *'ajjīb*.

Surrender, *s.* تسليم *tèsslīm*; —, *v.n.*
 تسليم *tèsslīm-òl*; —, *v.a.* تسليم او
tèsslīm-et.

Surreptitious, *a.* كيزلو *ghìzli*; —*ly, ad.*
 ال التنده *èl-àltinda*.

Surround, *v.a.* چويرمك *chèvirmek*,
 اطرافنى المق *kùshatmak*, قوشاتمق
ètṛāfini-àlmak, احاطا *ihāta-et*.

Surrounding, *a.* اطرافده اولان *ètṛāfda-òlan*.

Survey, *s.* كوز كزدرش *bākish*, باقش
ghyùz-ghèzdirish, نظر *nāzar*, معاینه
mù'āyéné, كشف *kèshf*, يوقلمه
yòklama; (mental) مطالعه *mùtāla'a* ;
 (plan) خريطه *khàrīta (khàrta)*; (plan-
 taking) خريطه استخراجى *khàrīta-*
ìsstikhrāji; —, *v.a.* باقمق *bākmak*,
 نظرا *ghyùz-ghèzdirmek*, كوز كزدرمك
nāzar - et; معاینه *mù'āyéné - et*,
 يوقلمه *yòklama-et*, كشف *kèshf-*

خريطه سنى *mùtāla'a - et*; مطالعه *à - et* ;
 المق *khàrītassini-àlmak*.

Surveying, *s.* فن مساحه *fèni-mèssāha*.

Survive, *v.a.* يينه ياشامق *yinÉ-yàshamak*
 (ghènÉ), اولمامك *ùlmamek*; —, *v.a.*
 برى اولد كده ديكرى اولمامك *biri-*
ùldukda-dìgheri-ùlmamek; برفلا كته
 بىر-فلا كته *bir - fèlākèta-*
mùbtélā-òlup-yinÉ-ùlmamek (ghènÉ).

Susceptible, *a.* قبول ايدر *kābil*, قابل
kābūl-èder; (in feeling) حساس
hàsssāss, چابك دويار *chàbik-dūyar* ;
 چابك كو جنور *chàbik-ghyùjènir*.

Suspect, *v.a.* شهبه لنمك *shùbhÉ-et*, شهبه
shùbhÉlenmek.

Suspend, *v.a.* (hang up) اصمق *àssmak*,
 تعليقا *tà'lik-et*; (a functionary)
 موقتاً خدمتدن قالد رومق *mùwàkkatan-*
khìdmetdan - kàldirmek; (action)
 كسمك *kèssmek*, دوردرمق *dùrdur-*
mak, تعطيل ا *tà'til-et*, معطل ا *mù'āt-*
tal-et.

Suspense, *s.* انتظار *shùbhé*; شهبه
ìntizār; in —, مشكوك *mèshkyūk* ;
 انتظارده *ìntizārda*.

Suspicion, *s.* شك *shèkk*, شهبه *shùbhé*.

Suspicious, *a.* موسوس *mùwèsswìss* ;
 شهبه لو *shùphéli*.

Sustain, *v.a.* (support) طوتمق *tùtmak* ;
 بىسليمك *bèsslémek*; طيانمق *dàyan-*
mak, اثبات ا *tàhàmmul-et*; (receive)
 تايبدا *tè'yīd-et*; (receive)
 ييمك *yèmek*, مبتلا او *mùbtélā-òl*.

Sustenance, *s.* قوت *küt*, ييمك *yèmek*,
 غذا *ghèdā*.

Swaddling-clothes, قونداق kùndak, بېك بېك
قونداغى bèbèk-kùndaghi.

Swallow, s. بوغاز bòghāz; (bird)
قيرلانغىچ kìrlanghìch; —, v.a. يوتتمق
yùtmak, بلعا bèl'-et; — up, v.a.
بترمق bitévi - yùtmak, بترمق
bitirmek, يوقا yòk-et.

Swamp, s. بتاق batak, بتاقلق bataklik;
—, v.a. صو طولوب باترمق sù-dòlup-
-bàtirmek; صو باصدرمق sù-bàssdir-
mak; (a market) بوغماق bòghmak.

Swampy, a. بتاقلق bataklik.

Swan, s. قوغو kùghu.

Swarm, s. آرى سۈرۈسى àri-sùrussu, سۈرى
sùru; —, v.n. قاينامق kàynamak.

Sway, s. حكومت hùkyùmèt; —, v.a.
ساللامق sàllamak; چويرمق chèvir-
mek; ادارە idārÉ-et.

Swear, v.n. (an oath) قسم يەمىن yèmīn-et, قسم
kàssem-et, انداچمق ànd-ichmek;
(curse) كىفر kyùfr-et, اغزىنى بوزمق
àghzini-bòzmaq; (blaspheme) سبأ
sèbb-et. [-ètmeklik; كىفر kyùfr.

Swearing, s. يەمىن ايتماق yèmīn-

Sweat, s. تر or تەر tēr, عرق 'àrak; —,
v.n. تىرلىمق tèrlémek; — out, v.a.

تەرلىيۈپ دېف'-et.

Swede, s. آدامى issvèch-àdami.

Sweden, s. اسوچ issvèch.

Swedish, a. اسوچلى issvèchli; —, s.

اسوچ لىسانى issvèch-lissāni.

Sweep, s. اوجاق سۈپۈرۈن, اوجاقچى òjakji,
اوجاق سۈپۈرۈن òjak-sùpuren; (oar) كورك
kyùrèk;

—, v.a. سۈپۈرۈمق sùpurmek; — away,

سۈپۈرۈمق sùpurmek; —

along, حىزلوكتمق hìzli-ghìtmek; —
by, حىزلوكتمق hìzli-ghèchmek.

Sweepings, s. pl. سۈپۈرۈندى sùpurundu.

Sweet, a. طاتلو tàtli, شىرىن shīrīn,
خوش هالەتلى hālāvètli; خوش گۈزەل
ghyùzèl, خوش khòsh, لطيف làtīf;
لەزىز lèzīz, خوشگۈزەل khòsh-ghyùwār;
— smelling, خوشگۈزەل خوشگۈزەل
ghyùzèl-kòkar, خوشگۈزەل خوشگۈزەل
khòsh-bū, معطر mù'attar; — heart,
س. عاشق 'āshīk; معشوقە mà'shūka.

Sweetmeat, s. طاتلو tàtli, شىركەمە shè-
kerlémé.

Swell, s. (of the sea) سالندى sàlīndi;
—, v.n. شىشمق shīshmek, قىبارمق
kàbarmak; —, v.a. قىبارتمق kàbart-
mak. [kàba, تۈمسەك tùmsèk.

Swelling, s. شىش shīsh; —, a. قىبا

Swift, a. چابىك chàbīk, سەرىق sèrī',
سۈرەتلى sùr'atli, حىزلو hìzli; —, s.
قيرلانغىچ kìrlanghìch. [bīk.

Swiftly, ad. چابىك-چابىك chàbīk-chà-

Swim, v.n. يۈزمق yùzmaq, سەبەھەت
sèbāhət-et.

Swindle, s. حىلە hīlÉ, اويون òyūn,
طولاندرمق dòlap; —, v.a. طولاندىرماق
dòlandirmak.

Swindler, s. طولاندرىچى dòlandiriji.

Swine, s. طوكوز dònguz (dòmuz), خىزىر
khìnzīr, خوك khùgh.

Swing, s. سالنجاق sàlinjàk; —, v.n.
سالنامق sàllanmaq; —, v.a.
سالاندىرماق sàllàndirmak.

Swiss, s. اسويچىرالى issvìcherali; —, a.
اسويچىرالى issvìcherali.

Switch, s. اينجە چىبۇق ònja - chībūk;

Silkish, *silkish*, صاللايش *sàllayish* ;
 —, *v.a.* سلک مک *silkmek*, چارپمق
chàrpmak, صاللامق *sàllamak*.
 Switzerland, *s.* ايسويچرا *issvìchera*.
 Swivel, *s.* (gun) چقالوس طوپى *chàkalòss-*
-tòpu ; (for turning) ميل *mīl* ; ميللو
mīllū, حلقة *milli-hàlka*.
 Swoon, *s.* بايلمه *bàylma* ; —, *v.n.*
 بايلمق *bàylmak*, بيخود او *bīkhòd-òl* ;
 in a —, بايلميش *bàylmish* ; to go off
 in a —, بايلمق *bàylmak*.
 Sword, *s.* قلیج *kìlij*, سيف *sèyf*, تیغ *tīgh*.
 Sword-belt, *s.* قلیج قایشی *kìlij-kàiyishi*.
 Sword-fish, *s.* قلیج بالغی *kìlij-bàlighi*.
 Sycamore, *s.* چنار *chìnār*.
 Sycophant, *s.* کاسه لیس *kyāssé - liss*,
 دالقاوق *dāl-kàwuk*.
 Syllable, *s.* هجا *hèjā* (*hèjé*).
 Syllogism, *s.* قیاس *kìyāss*. [*‘àlāmèt*.
 Symbol, *s.* اشارت *ishārèt*, علامت
 Symmetry, *s.* تناسب اعضا *tènāssubu-*
-à‘zā, انتظام *ìntizām*. [*-hìss*.
 Sympathy, *s.* اشتراك حس *ishtirāki-*
 Symptom, *s.* علامت *‘àlāmèt*.
 Synagogue, *s.* حوره *hàwra*.
 Syndic, *s.* کتخدا *kètkhùdā* (*kyāya*),
 اسکى *èsski*.
 Synod, *s.* علما مجلسى *‘ùlèmā-mèjlissi*,
 علما شوراسى *‘ùlèmā-shūrāssi*.
 Synonym, *s.* مترادف *mùtérādifé*.
 Synonymous, *a.* مترادف *mùtérādif*,
 هم معنا *hèm-mà‘nà*. [*-nàhv*.
 Syntax, *s.* نحو *nàhv*, علم النحو *‘ilmu-’n-*
 Syra (island of), *s.* سیره اطهسى *sīrà-‘àdassi*.
 Syria, *s.* شام *shām*, سوریه *sūriyyé*.

Syriac, *a.* سریانی *sūriānī*.
 Syrian, *a.* شامى *shāmī* ; —, *s.* شام
 آدمى *shām-‘ādami*.
 Syringa, *s.* فول بهار *fūli-bàhār*.
 Syringe, *s.* حقنه *hòknā* ; طلومبه *tūlum-*
ba ; —, *v.a.* احتقان *ìhtikān-et* ;
 طلومبه باصمق *tūlumba-bàssmak*.
 Syrup, *s.* شروب *shùrūb*.
 System, *s.* (practical) اصول *‘ussūl* ;
 (hypothesis) قول *kàvl* ; (physical)
 منظومه *mānzūmē* ; طاقم *tàkim*.

T.

Tabernacle, *s.* مأوى *mè‘vā*, مسکن
mèsskèn, خانه *khānē*, بیت *bèyt*.
 Table, *s.* تربزه *trèbézé*, ماصه *màssa* ;
 (set with food) صفره *sòfra*, مائده
mā‘idē ; (mathematical) جدول *jèd-*
vel ; (astronomical) زیج *zīj* ; — land,
 صفره *yàyla*, دوز *dùz* ; — cloth, صفره
sòfra-bèzi. [*linda*.
 Tabular, *a.* جدول شکلنده *jèdvel-shèk-*
 Tacit, *a.* معنوی *mà‘névī* ; —ly, *ad.*
 معنای *mà‘nān*, لسان حال ایله *lissāni-*
-hāl-ila.
 Tack, *s.* (nail) چيوى *chìvi*, قارفيچه
kàrficha ; (taste) لذت *lèzzèt*, طات
tàt, چاشنى *(chèshni)* ; (of a sail)
 قونطره اسقوت *kòntra-skòt* ; —, *v.a.*
 چيوى ایله ایلشدرمک *chìvi-ila-ìlish-*
dirmek ; —, *v.n.* (a ship) چویرمک
chèvirmek, دونمک *dùnmek*, اورصه
 الابانده *òrsa-‘àlabanda-et* ; to be on
 the starboard —, to have the star-

board —s aboard, روزکارسانجاقدن او
rùzghyār - sànjakdan - òl (or
صاغدن sàghdan); . . . larboard . . . ,
اسکله دن isskèlédan (or
سولدن sòldan).

Tackle, s. طاقم tàkim, اوادانلق àwadân-
lîk, الات âlât, ادوات èdâwât;
(pulley) پلانقه pâlângha.

Tackling, s. طاقم tàkim.

Tactics, s. pl. تدبیر tèdbîr, حرکات
hàrékyât.

Tail, s. قویرق kùyrük, زنب zèneb,
وقف مشروط (entail) دُمباله
dùmbâlê; wâkfi-mèshrût.

Tailor, s. درزی (tèrzi), خیاط khây-yât.

Taint, s. قوقو kòku, فناقوقو fèna-kòku,
بوزمق بوزمق tà'âffun; —, v.a.
بوزمق bòzmaq, قوقتمق kòkutmaq.

Take, v.a. المَق ãlmak, اخذا àkhz-et,
ضبطا kàbz-et, قبضا kàbz-et, قبولا
kàbûl-et; —, v.n. المَق ãlmak;
مقبوله كچمك màkbûla - ghèchmek;
بکزدهمك mòda-òl; — after,
بئزدهمك bèngzémek; — a leap,
صچرامق sèchramak, اتلمق àtîlmak; — a turn,
دكشتمك ghèzmek, طولاشتمق dölash-
mak; دوشتمك dùnmek, بشتمك
dìghishmek; بشتمك صورتته كيرمك
bâshka - sūrèta - ghîrmek, بشتمك حال
bâshka-hâl-kèssb-et; —, v.a.
ايلشدرمق dölashdirmak, ايلشدرمق
ilishdirmek; — away, قالدردمق kàldir-
mak, الوب كوترمك àlip-ghyùtur-
mek; — care, ايوجه باقمق iyija-
bâkmak, صاقنمق sàkinmak, دقتا
dikkât-et, كوزينى اچمق ghyùzunu-

-âchmak, حذرا hâzer-et; — care of,
باقمق sâklamak, حفظا hîfz-et;
باقمق bâkmak; خدمتمنى! khîdmètimi-et; —
down, اشاغى المَق àshâghi - ãlmak;
اندردمك èndirmek; يازمق yâzmaq,
بورننى قيرمق bûrnunû-
kîrmak, قيرمق kîrmak; — hold,
اچرو المَق اچرو المَق tûtmaq; — in,
دارالمق ìchèri-ãlmak; المَق ãlmak;
دارالمق dâraltmaq; الداتمق àldatmaq,
اويون اويون òyun-et; — in hand,
اله المَق èla-
-ãlmak; ال سورمك èl - sùrmek,
قالدردمق بولاشتمق bûlashmak; — off,
كالدردمق kàldirmak; چيقارمق
chikârmak; كسسمك kèssmek;
تقليدا tàklîd-et; — on, v.n.
كدرا kèder-et; v.a. كيرمك
ghîrmek, كسبا kèssb-et; — —
one's self, اوزرينه المَق ùzèrina-ãlmak;
— out, چيقارمق chikârmak,
طيشارى dîshâri-ãlmak; كوزمه
كوزمه كوترمك ghèzméghé - ghyùturmek;
— ship, كيمي به بنمك
ghèmiya-bînmek; — to pieces,
v.a. سوكمك sùkmek, بوزمق
bòzmaq; v.n. سوكلمك sùkyulmek;
— to task, دارلمق dârilmak,
ازارلمق àzarlamak, ياپديغنىك
حكمتنى صورمق yâpdighining - hîkmètimi - sòrmak;
— up, المَق ãlmak; قالدردمق
kàldirmak; يوقارى المَق yùkâri-ãlmak;
(a position) ضبطا zàbt - et,
داخل او dâkhil-òl, كيرمك
ghîrmek, كتمك ghitmek;
(an offender) طوتمق tûtmaq,
اخذا àkhz-et, گرفتا ghîrîft-et;
(out of the ground) چيقارمق
chikârmak; (a question) مبا حشه سنه
مبا حشه سنه كيرشمك mùbâ-

hissasina - ghirishmek ; (a quarrel)
كيرشيمك ghirishmek.

Tale, s. مصال mæssal, حكاية hikyāyÉ,
فكرة fikra, قصة kïsssa, منقبة mánkabÉ;
(count) عدد حسابي sàyi, حسابي (count)
-hissābi ; — bearer, غماز ghāmmāz.

Talent, s. يوك كبي بر مبلغ yùk-ghìbi-bìr-
-mèblāgh ; هنر issti "dād, هنر
hùner.

Talented, a. هنرلو hùnerli.

Tale-teller, s. مداح mèddāh ; غماز
ghāmmāz.

Talisman, s. طلسم tìlïssm or tìlsim.

Talk, s. لکردی làkirdi, لاف làf ; —, v.n.
تکلم làkirdi-et, لاف làf-et ;
تکلم àkirdi-et, لاف làf-et ;
تکلم tøkèllum - et ; صحبت sùhbet - et,
کوکشمق kòngushmak ; — over, (a
thing) لکردیسیسی làkirdissini-et ; (a
person) عقلنی چلمک "àklini-chèl-
mek, قاندرمق kàndirmak, الزام ilzām-
-et, اقناع iknā -et.

Talkative, a. کوزه ghèvézÉ, قوال
kàwwāl, بوش بوغاز bòsh-bòghāz.

Talkativeness, s. کوزه لك ghèvézÉlik.

Tall, a. طویل ùzun-bòylu, اوزون بویلو
tàwīl ; بالا bālā, یوکسک yùksek.

Tallow, s. طوک یاغی dòng-yāghi.

Tallow-chandler, s. مومجی mùmjì.

Tally, s. چتله chètélÉ ; —, v.n. اویمق
ùymak, مطابق mùtābīk-òl.

Tamarind, s. تمر هندی tèmri - hìndī
(dèmirhìnd).

Tambourine, s. دف dèf.

Tame, a. الشمش alishmish ; او èv
(house) ; یواش yā-

wāsh ; —, v.a. الشدرمق alishdirmak,
تربیه تèrbìyyÉ-et.

Tamper, v.n. حيله ا hīlÉ-et ; قارشدرمق
kàrishdirmak ; (with a person) رشوت
رشوت rishvet - tèklif - et ; رشوت
ایارتمغه rishvet - vèrmek ;
ایارتمغه àyartmagha-bàkmak.

Tan, s. دباغت تربیه سی dibāghāt-tèr-
bìyyÉssi ; (of the skin) یا نقلق اسمرلکی
yàniklik-èssmerlighi ; —, v.a. دباغت ا
dibāghāt-et, تربیه تèrbìyyÉ-et ; —,
v.n. (leather) دباغت قبول ا dibāghāt-
-kàbūl-et ; (the face, &c.) یانمق
yànmak, اسمرلنمک èssmerlenmek ;
— yard, دباغ خانه dèbbāgh-khānÉ
(tābak) ; — pit, دباغخانه قویوسی
(tābak)-khānÉ-küyussu.

Tangent, s. مماس mùmāsss, ظل zill ;
log. —, نسبت ظلیه nissbèti-zilliyé.

Tangle, s. قارشقلق kàrishiklik ; —, v.n.
قارشدرمق kàrishmak ; —, v.a. قارشدرمق
kàrishdirmak.

Tanner, s. دباغ dèbbāgh (tābak).

Tap, s. خفیف اورش khāfif-
-wùrush, دوقنش dòkunush ; (cock)
مصلوق or مصلوق mùssluk ; (of a tavern)
میخانه پیشاخته سی mèykhānÉ-pèsh-
tākhtassi ; (tapped cask) اچلمش فوجی
àchilmish-fìchi ; —, v.a. (a cask)
اچمق مصلوق اورمق mùssluk-wùrmak,
خفیفجه اورمق khā-
fifja-wùrmak. [shèrid.

Tape, s. شرید shèrid, قبا شرید kàba-

Taper, a. صوبی sùbu, کتدکجه اینجه
ghìtdikja-ìnja ; اینجه ìnja ; —, s.

شعده shèm“à (shàma); — off, *v.n.*
 اینجلمک گتدکجه ghìtdikja-ìnjelmek;
 —, —, *v.a.* اینجلمتک ghìtdikja-ìnjeltmek.
 Tar, *s.* قطران kàtrān; (sailor) کمبجی ghèmi-
 ji, قلیونجی kàlyonju.
 Tardy, *a.* کچ ghèch.
 Tare, *s.* (in weight) دارة dàra; —s,
s. pl. بورچاق bürchāk (?), دلیجه dèlija
 (??). [قلقان kàlkan].
 Target, *s.* نشان nishān, هدف hēdef;
 Tariff, *s.* تعرفه tà“rifé; نرخ nàrkh.
 Tarnish, *v.n.* قرارمق kàrarmak, لکه لندمک
 lèkélēnmek; —, *v.a.* سیاهه sìyāh-et,
 لکه لندرمک lèkélēndirmek.
 Tarpaulin, *s.* مشمع mùshèmmà“ (mù-
 shàmba). [èkshija].
 Tart, *s.* بورك bùrèk; —, *a.* اکشیجه
 Tartar, *s.* تاتار tàtar.
 Tartary, *s.* تاتارستان tàtarisstān.
 Task, *s.* (lesson) درس dèrss; (duty)
 کسلمش ایش kèssilmish - ish,
 مأموریت معینه mè“mūrìyyèti-mù“ày-
 yéné, تکلیف tèklīf, واجبہ عندمت
 wājibè“ī-zimmèt; —, *v.a.* ایش کسمک
 ish-kèssmek, ایش تعین ایش-tà“yīn-
 -et; چالشدرمق chālshdirmak.
 Tassel, *s.* پوسکل pùsskyul.
 Taste, *s.* (savour) طات tāt, چاشنی
 chāshnī (chèshni), لذت lèzzèt, طعام
 tà“ām; (sense of) قوت ذائقه kùv-
 vèti-zā“ika; (artistic) طبیعت tàbī“at;
 —, *v.a.* طاتمق tàtmak; —, *v.n.*
 چاشنیسی او (chèsh-
 nissi)-òl, طادی او lèzzèti-òl.

Tasteful, *a.* ظریف zārif.
 Tastefully, *ad.* ظرافت ایله zārāfèt-ila.
 Tastefulness, *s.* ظرافت zārāfèt.
 Tasteless, *a.* طاتسز tàtsiz.
 Tastelessness, *s.* طاتسزلیک tàtsizlik.
 Tastily, *ad.* ظرافت ایله zārāfèt-ila.
 Tasty, *a.* ظریف zārif.
 Tavern, *s.* میخانه mèykhānē.
 Tax, *s.* ویرکو vīrghyū, vèrghi, رسم rēssm
 (pl. رسومات rēssūmāt); property or
 income —, ویرکو (vèrghi), تکلیف
 tèklīf, صالحین sāliyānē, سالیانه sālghin;
 capitation —, خراج khārāj, جزیه
 jīzyé; (expense) بار bār; —, *v.a.* (a
 thing) رسم تعین ایش rēssm-tà“yīn-et;
 (a person) صالحین صالمق sālghin-
 -sālmak; خراج باغلامق khārāj-bāgh-
 lamak, جزیه تعین ایش jīzyé-tà“yīn-et
 (or قطع kàt“et); (accuse) یوزینه
 yūzuna-wūrmak, اسنادا issnād-
 -et, عزوا “àzv - et; — gatherer,
 تحصیلدار khārājji; خراج ججی
 tàhsildār.
 Tea, *s.* چای chày, مسکو چایی mòsskov-
 -chàyi; — tray, تپسی tèpsi; —
 spoon, قهوه قاشغی kàhwé-kàshighi;
 — kettle, کوکم ghyùghum.
 Teach, *v.a.* اوکرتمک ùghrètmeq, تعلیم
 tà“līm-et, تدریس tēdrīss-et.
 Teacher, *s.* خواجه khòja, معلم mù“āl-
 lim, مدرس mùdèrriss.
 Teacup, *s.* چای فنجانی chày-filjani.
 Tea-dealer, *s.* چایجی chàyji.
 Teapot, *s.* چای ابریغی chày-ibrighi.
 Tear, *s.* کوزیاشی ghyüz-yàshi, سرشک

sirishk, دمع dèm“, دمه dèm“à,
(pl. دموع dùmū“); —, *v.a.* يرتتمق
yirtmak, چاك chāk - et, خرقا
khàrk-et, هتك hèt-k-et.

Teat, *s.* ممه mèmÉ, پستان pìsstān.

Teaze, *v.a.* صا تا شمعق tàkilmak, صا تا شمعق
sàtashmak, تعجيزا èzìyyèt-et, تعجيزا
tà“jìz-et, عذاب àzāb-et.

Technical, *a.* علمي“ilmī; فني fènnī;
اصطلاح isstīlāhī; — term, اصطلاح
isstīlāh. [اوصاندرر ùssāndirir.

Tedious, *a.* اوزون ùzun; اوزار ùzar;

Teem, *v.n.* قاينامق kàynamak, چوق او
chòk-òl.

Telegram, *s.* تلغرافنامه tèlegrāf-nāmÉ.

Telegraph, *s.* تلغراف tèlegrāf.

Telegraphic, *a.* تلغرافه منسوب tèlegrāfÉ-
-mènsūb.

Telegraphy, *s.* تلغراف ايله خبر كوندرمك
tèlegrāf-ila-khàbr-ghyùnder-
mek-san“ati. [جام àyina, آيينه]

Telescope, *s.* دوربين dūrbīn (dūrbun),

Tell, *v.a.* نقل ا سويلمك sùwèylémek,
نقل ا nàkl-et; (count) صايتمق sàymak,
خبر و ويرمك. —, *v.n.* تعداد ا
khàber-vèrmek; (in account) صايتمق
sàyilmak; (produce an effect) تأثير ا
tè’sīri-òl, تأثيرا tè’sīr - et; (strike)
اورمق wūrmak, ديكمك dèghmek,
اصابت ا issābet-et. [دلilik.

Temerity, *s.* دليلك jūr’èt, جرئت

Temper, *s.* (natural) طبيعت khūy, طبيعت
tābī“àt, خلتق khūlk, جبلت jibillèt,
مشرب mèshrèb; (of steel) صو sù,
صو ويرمك (steel) ab; —, *v.a.*

sù-vèrmek; (the cold) ملايم mùlà-
yim-et.

Temperance, *s.* پرهيزكارلق pèrhizkyārlīk,
اعتدال i“tidāl, افراطدن اجتناب
ifrātdan-ijtināb.

Temperate, *a.* پرهيزكار pèrhizkyār,
از ير از ايچر àz-yèr-àz-ìcher; (in
quality or in heat), معتدل mù“tèdil;
— zone, منطقه معتدله mântika‘i-
-mù“tèdilÉ.

Temperature, *s.* حرارت hārārèt, درجه
دèréjè‘i-hārārèt.

Tempest, *s.* چوق فرطونه chòk-firtina, بورة
bòra. [firtinali.

Tempestuous, *a.* فرطونه لو firtina, فرطونه

Temple, *s.* معبد mà“bèd, عبادتگاه
“ibādet - ghyāh, عبادتخانه “ibādet-
-khānÉ, (of idols) بتخانه (pūt)-khānÉ;
— of Jerusalem, مسجد اقصي mès-
jidi-àksà, المسجد الاقصي èl-mèssjidu-
-’l-àksà; — of the head, شقق يري
shàkak-yèri, شقق shàkak.

Temporarily, *ad.* مؤقتاً mùwàkkatan.

Temporary, *a.* مؤقت mùwàkkàt;
عاريتمق “ariyyètī (èyréti).

Tempt, *v.a.* ايارتمغه چالشمق àyart-
magha-chàlishmak, اغوايه سعی igh-
wāya-sà“y-et; (an object) دعوت ا
dà“vet-et; — successfully, ايارتمق
àyartmak, الداتمق àldatmak, اغوا
ighwā-et, اغفال ا ighfāl-et, اضلال
idlāl-et. [ده dèh.

Ten, *a.* اون òn, عشر “àshar, عشرة àshara,

Tenable, *a.* قابل محافظه kābili-mūhāfaza,
محافظه سي ممكن mùhāfazassi-

mùmkin ; (assertion) اثباتی ممکن
 issbāti-mùmkin, صالح sàlih.
 Tenacious, *a.* براقمز bràkmàz.
 Tenacity, *s.* عناد "inād.
 Tenant, *s.* مستأجر kīrāji, كرا ايله طوتمق
 mùsstè'jir ; —, *v.a.* كرا ايله طوتمق
 kīrā-ila-tùtmak ; اوطورمق òturmak.
 Tend, *v.a.* خدمتني باقمق bākmaq, خد
 khidmetini-et ; —, *v.n.* مائل او mā'il-
 -òl, متمايل او mùtémàyyil-òl ;
 منتج او mùntij-òl, وارمق vārmak, طيانمق
 dāyanmaq, ويرمق vèrmek, منجر او
 mùnjèrr-òl.
 Tendency, *s.* ميل mèyl, تمايل tèmàyyul,
 استعداد issti "dād, ركون rùkyūn.
 Tender, *a.* نازك nāzik ; يمشاق yimushak ;
 —, *s.* (offer) تكليف tèklif ;
 —, *v.a.* تكليف ا عرض
 tèklif-et, ويرمق vèrmek.
 Tendon, *s.* سكير sīgir, عصبه "āssaba.
 Tenor, *s.* معنی مأل mà'āl, فحوا fèhwà,
 mà "nà.
 Tense, *s.* زمان zāmān ; —, *a.* كركي
 ghèrghi, كريلو ghèrili ; present —,
 حال hāl ; imperfect —, حال ماضي
 hāli-māzī ; perfect —, ماضي māzī ;
 aorist —, مضارع mùzāri " ; future —,
 مستقبل mùsstākbel.
 Tent, *s.* چادر chādir, خيمه khāymé,
 خركاه khàrgbyāh.
 Tenth, *a.* عاشر ònunju, اوننجي "āshir,
 دهم dèhum ; —, *s.* عشر "ùshr.
 Tepid, *a.* ايليجه ilija, ايليجه ilijak.
 Term, *s.* (word) تعبير tà "bīr ; (technical)
 شرط isstlāh ; (stipulation) شرط

shart ; (of time) مدت mùddèt ;
 (delay) مهل mèhl, مهلت mùhlèt,
 فيأت في fī, وعدة wà "dè ; (price)
 fī'at ; —, *v.a.* تعبيرا tà "bīr-et, تسميه
 tèssmiyé-et, ديمك demek, منقطع
 mùnktàti " -òl.
 Terminate, *v.n.* منتهى او bitmek, منتهى
 mùntèhi-òl, انتها بولمق intihā-būlmak
 —, *v.a.* بترمك bitirmek, كسمك
 kèssmek, قطع kàt " -et.
 Termination, *s.* نهايت song, نهايت
 nihāyet, انتها intihā.
 Terra firma, *s.* قرة kàra.
 Terrace, *s.* (on hill-side) سد sèdd ;
 (house-top) سطح sàth (t-h), دام
 dām, صرة اولر bāja ; (of houses)
 sira-èvler.
 Terrestrial, *a.* ارضي dùnyévī ; ارضي
 àrzī ; — globe, كره ارض kyuré "i-àrz.
 Terrible, *a.* مخوف màkhūf, مدهش
 mùdhish, مهيب mùhīb.
 Terrify, *v.a.* قورقتمق kòrkutmaq,
 تخويفا tàkhwif-et, اخافه ikhāfa-et,
 ترهيبا tèrhīb-et.
 Territory, *s.* اراضي àrāzi (*pl.* of ارض
 arz, land), ممالك mèmālik (*pl.* of
 ممالك country). [دهشت dèhshèt].
 Terror, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf,
 Testament, *s.* وصيتنامه wàssiyyèt-nāmé,
 وصيت wàssiyyèt. [nāmé-sāhibi].
 Testator, *s.* وصيتنامه صاحبي wàssiyyèt-
 Testicle, *s.* طاشاق tashak, خايه khāya.
 Testify, *v.n.* شهادت ا shāhādet - et ;
 اظهارا izhār-et, كوسترمك ghyùsster-
 mek, ابرازا ibràz-et.

Testimonial, *s.* شهادتنامه shàhādet-nāmé.

Testimony, *s.* شهادت shàhādet ; افاده ifādé, تقرير tàkrīr.

Tether, *s.* پايبند pàybènd (pàywand), ايپ ip ; —, *v.a.* باغلامق bàghlamak.

Text, *s.* (of a book) متن mètn.

Texture, *s.* قماش kùmāsh, نسج nèssj.

Thank, *v.a.* تشكرا teshèkkyur-et ; —, *s. pl.* تشكر teshèkkyur, شكر shùkr ; —ful, متشكر mùtèshèkkir ; to give —, to return —, شكرا shùkr-et, تشكرا teshèkkyur-et.

That, *pron.* شو shù, اول òl or او ò ; —, *rel. pron.:* see Grammar ; —, *c.* كé ki.

Thatch, *s.* صاپدن اورتى sàpdan-ùrtu ; —, *v.a.* صاپ ايله اورتمك sàp-ila-ùrtmek.

Thaw, *s.* قارلرک اريمسی kàrlaring-èriméssi, بوزلرک چوزلمسی bûzlarিং-chùzulmassi ; —, *v.n.* اريمك èrimek ; چوزلمك chùzulmek ; —, *v.a.* ارتمك èritmek.

The, *art.* See Grammar.

Theatre, *s.* تياترو tàyàtro. [-mùta“alik.

Theatrical, *a.* متعلق تياترويه tàyàtroya-

Theatrically, *ad.* تياترويه مخصوص طرز ايله tàyàtroya-màkhsūs-tàrz-ila.

Theatricals, *s. pl.* تياترو اويونلری tàyàtro-òyunleri.

Theft, *s.* خرسزلىق khìrsizlik, سرقت sîrkàt, سرقه sèrika.

Their, *a. pro.* لری lari, انلرک ànlaring ; —, *s. pro.* انلرکكى ànlaringki.

Theist, *s.* موحد mùwàhhid (Unitarian).

Themselves, *pro. pl.* كندیلری kèndiléri.

Then, *ad.* اولوقت òl-wàkit, اولزمان òl-zàmān ; (afterwards) صكره sòngra, بعده bà“dahū, پس pèss ; —, *c.* اويله ايسه ùylè-issa, بوصولده bû-sūrètta, امدى imdi.

Thence, *ad.* اول محلدن òl-màhàldan ; اول سببدن اول وقتدن ol-vwàktden ; òl-sèbebden. [ba“da-hū.

Thenceforth, Thenceforward, *ad.* بعده

Theology, *s.* علم کلام “ilmi - kèlām, حکمت الهیه hikmèti-ilāhiyyé.

Theorem, *s.* دعواى نظری dà“wàyi-nàzari.

Theoretical, *a.* علمى “ilmī, نظری nàzari.

Theory, *s.* قول kāvl, يول yòl, مذهب mèzhèb, طريق tàrīk, نظر nàzar.

Therapeutics, *s.* علم طب “ilmi-tìbb.

There, *ad.* اورا òra ; اورايه òraya ; اوراد òrada ; شورا shùra ; شورايه shùraya, شوراد shùrada ; انده ànda, ònda ; —! *int.* اشته ishta, نا nà, تها tèhā ; — about, — abouts, اورالر òralar, اورالره òralara, اورالرده òralarda ; اول صولرده (ò)-sùlarda, اول سولرده ò-sùlara-dòghru ; —by, اول مناسبتله òl-mùnāssébètla ; — after, اندنصكره àndan-sòngra ; — at, اكا ànga, ònga ; — from, اندن àndan, òndan ; —in, اكا ànga ; انده ànda ; اندن àndan ; —of, اندن àndan ; —on, اكا ànga ; انده ànda ; انك اوزرينه àning-ùzérina ; انك اوزرنده àning-ùzérinda ; — to, — unto, اكا ànga, اندن اكا طوغرى ànga-dòghru ; — out, اندن àndan ; — under, انك التنه àning-

-ältina; انك التنده àning-ältinda;
 — upon, انك اوزرينه àning-üzérina;
 انك اوزرنده àning-üzérinda; — with,
 انك ايله àning-ila, انك ايله برابر
 àning-ila-bèrābèr; لفاً mà“an;
 لفاً lèffan, ملقوفاً mèlfūfan; — withal,
 انك ايله برابر àning-ila-bèrābèr.

Therefore, c. امدى imdi, بوسببدن bũ-
 -sèbebdan, بوسببه بنائ bũ-sèbéba-
 -bīnā‘an, بوسببه مبنى bũ-sèbéba-
 -mèbni, بوكا مبنى bũnga - mèbni,
 بنائ عليه bunga - bīnā‘an, بوكا بنائ
 bīnā‘an-“àlèyh, بنائ على ذلك bīnā‘an-
 -“àlà-zāliké, بنا برين bīnābérin.

Thermometer, s. ميزان حرارت mīzāni-
 -hārārèt, هوا ترازوسى hàwā-tèrāzissi.

Thessaly, s. لواديه livādia; تساليا tèssā-

They, pro. انلر ànlar, ònlar. [lia.

Thibet, s. تبت tìbbèt.

Thick, a. (in solidity) قالبين kālīn; (in
 fluidity) قويو kòyu, كثيف kèssīf;
 (coarse) قبا kāba; (close) صيق sīk;
 (intimate) صيقى sīki; —, s. الك قويو
 èng-kòyu-yèr, اورته or òrta, اورته يري
 òrta-yèri, انك فناير èng-fèna-
 -yèr.

Thicken, v.n. قالبينلشمتق kālīnlashmak;
 قويولشمتق kòyulashmak; صيقلشمتق
 sīklashmak; فنايشمتق fēnāleshmek;
 —, v.a. قالبينلشدرمتق kālīnlashdirmak;
 قويولشدرمتق kòyulatmak; صيقلشدرمتق
 sīklashdirmak.

Thief, s. خرسز khèrsiz, سارق sārīk, دزد
 dùzd, اوغرى òghri.

Thieve, v.n. خرسزلك khèrsizlīk - et,
 سرفت سركات sīrkāt-et.

Thigh, s. بوط bût, بجاق bājak, اويلق
 òyluk, فخذ fākhz.

Thimble, s. يوكسوك yüksuk.

Thin, a. (in solidity) اينجه injā; (in
 flesh) ضعيف zà“īf, زبون zàbun; (in
 fluidity) صولو sūlu; (wide apart)
 سيرلتمك sèyrèk; —, v.a. سيرلتمك
 sèyreltmek; —, v.n. سيرلتمك sèy-
 relmek.

Thine, pro. a. ك ing, ng; سنك
 sèning; —, pro. سنككى sèningki.

Thing, s. شى shèy, شى shèy (pl.
 اشيا eshyā), نسنه nèssné, چيز chīz.

Think, v.n. دوشونمك dùshunmek, تفكرا
 tètèkkyur-et; (ponder) ملاحظه mù-
 lāhaza-et; — over, مطالعه mùtālā“a-
 -et; — of, خاطر امق khātīrlamak, خاطره
 khātira - ghètirmek; —
 about, دوشونمك dùshunmek, قورمق
 kùrmak; —, v.a. (imagine) صانمق
 sànmak, ظن zànn-et; (esteem) صايتمق
 sàymak, عدا “àdd-et.

Third, a. اوچنجى ùchunju, ثالث
 sāliss, سيم siyum; —, s. اوچده بر
 ùchda-bir, ثلث sūlss (sūluss).

Thirst, s. صونسزلق sūssuzluk, عطش
 “àtsh; حرارت hārārèt; —, v.n.
 “àtshān- عطشان او, صوصامق
 sūssamak, تشنه او, تشنه او
 tīshné-òl; —y, a. صوصامش
 sūssamish, عطشان “àtshān,

Thirteen, a. اون اوچ òn-ùch. [tīshné.

Thirty, a. اوتوز òtuz, ثلثون sèlāssūn,
 ثلثين sèlāssīn, سى sī.

This, *pro.* بو bû, شو shû.
 Thistle, *s.* اشك ديكنى èshek-dikéni,
 دوه ديكنى dèvé-dikéni.
 Thither, *ad.* اورايه òraya.
 Thorn, *s.* ديكن dikèn, ايكنه ìghné, خار
 khār, شوك shèvk; —y, *a.* ديكنلو
 dikènlî.
 Thorough, *a.* اصل àssl, تام tām, كامل
 kyāmil; —bred, جنس jīnss, چيقار
 صوقاق sòy; —fare, چيقار صوقاق
 chīkar - sòkak; no —fare, چيقمز
 chīkmāz - sòkak; —ly, *ad.* بتون
 بتون bitun-bitun, تماماً tāmā-
 man, كاملاً kyāmilan, هر وجله hēr-
 wèjhla, كرى كرى ghèrèghi-ghībi.
 Thou, *pro.* سن sèn.
 Though, *c.* ايسه دا issa-da, هر
 ناكادر hēr-nàkadar; بينه yinè (ghèné).
 Thought, *s.* فكر fīkr (*pl.* افكار èfkyār);
 مطالعه mùtāla“à.
 Thoughtful, *a.* دوشنور dùshunur.
 Thoughtless, *a.* دوشنمز dùshunmāz.
 Thoughtlessness, *s.* صايغيسزلىق sày-
 ghisizlik. [hèzār.
 Thousand, *a.* بىك bìng, الف èlf, هزار
 Thraldom, *s.* رقيت rīkkīyyèt.
 Thrash, *v.a.* دوكمك dùghmek; (corn)
 خرمنا khārman - et; (the enemy)
 بوزمق bōzmaq.
 Thrashing, *s.* خرمنا ايتمكلك khārman-
 ètmeklik; طياق dàyak.
 Thrashing-machine, *s.* خرمنا چرخى
 khārman-chàrkhi.
 Thread, *s.* ايبلك ìplik; تيريه tīrè; تل

tèl; رسته rīstè; —, *v.a.* (a
 needle) ايبلك كچورمك ìplik-ghè-
 chirmek; (a path) سوكمك sùkmek,
 چيقارمق chīkàrmak, كچمك ghèch-
 mek, مرورا mùrūr-et.
 Threat, *s.* قورقو ويره جك لقردى kòrku-
 -vèrèjek-làkīrdi, قورقو kòrku.
 Threaten, *v.a.* قورقو ويرمك kòrku-
 vèrmek; قورقولو كوزكمك kòrkulu-
 -ghyùzukmek.
 Three, *a.* اوچ ùch, ثلثه sèlāssé, سه sèh.
 Threshold, *s.* قيو اشكى kāpi-èshighi,
 عتبه āssitān, استانه āssitānè, “àtébé.
 Thrice, *ad.* اوچ كره ùch - kèrré,
 اوچ سفر ùch-dèf“à, دفعه ùch-
 -sèfer. [idārèjilik.
 Thrift, *s.* اداره جيلك idārè, اداره
 Thrifty, *a.* اداره جى idārèji.
 Thrive, *v.n.* كلشمك ghèlishmek;
 —ving, *a.* كلشاتلو ghèlishātli.
 Throat, *s.* بوعاز bòghāz, حلقوم hùlkūm.
 Throb, *s.* يورك اوينامسى yùrek-
 -òynamassi; ياره زونقلامسى yàra-
 -zònklamassi; —, *v.n.* اوينامق
 -òynamak; زونقلامق zònklamak.
 Throne, *s.* تخت tàkht; مسند mès-
 ned, صدر sàdr; — of God, عرش
 “àrsh; —, *v.a.* تخته اوطورتمق tàkhta-
 -òturtmak.
 Throng, *s.* ازدهام (kàlabàlik), غلبه لق
 izdihām; —, *v.n.* اوششمك
 ùshushmek, قوششمق kòshushmak;
 ازدهاما (kàlabàlik) - et, ازدهام
 izdihām-et.

Throttle, *s.* بوغاز *bòghāz*; —, *v.a.* بوغازینی صیقمق *bòghmak*, بوغازینی-سیکمق *bòghāzini-sìkmak*.

Through, *pr.* دن *dan*; ایچمندن *ichindan*; — and —, یاندن یازنه *yàndan-yàna*; —out, *ad.* باشدن باشه *bāshdan - bāsha*; اولندن اخیزینه قدر *èvvēlindan-ākhirina-kādar*.

Throw, *s.* اتم *àtim*; —, *v.a.* اتمق *àtmak*, رمی ا *èndākht-et*, رمی ا *rèmy-et*; — away, اتمق *àtmak*; اسراف ا *issrāf-et*, تلف ا *tèlef-et*; — off, چیقارمق *chìkàrmak*, دفع ا *dèf'-et*.

Thrust, *s.* قاقش *kākish*, ایتش *itish*; دورتش *dùrtush*; سوقش *sòkush*; اورش *wùrush*; —, *v.a.* قاقمق *kākmak*, ایتمک *itmek*; دورتمک *dùrtmek*; اورمق *sòkmak*; اورمق *wùrmak*; — away, دفع ا *dèf'-et*, طرد ا *tàrd-et*.

Thumb, *s.* باش پارمق *bāsh-pàrmak*; —, *v.a.* ییپراقلرینی پرمقله کیرلدوب *yàpraklarini - pàrmākla - kirlèdup-ùrsélémek*.

Thump, *s.* موشته اورشی *mùshta - wùrushu*; —, *v.a.* موشته ایله اورمق *mùshta-ila-wùrmak*.

Thunder, *s.* کوک کورلمسی *ghyùk-ghyùrléméssi*, رعد *rà'd*; —, *v.n.* یلدرم کورلمک *ghyùrlémek*; — bolt, یلدریم *yıldırım*, صاعقه *sā'ika*; —clap, کوک بر کورلمسی *ghyùghing - bìr-ghyùrléméssi*; —stroke, یلدریم *yıldırım*, صاعقه *sā'ika*; —struck, یلدریم

صاعقه *yıldırım-chàrpmish*, صاعقه *sā'ika-issābet-ètmish*; متعجب *mùta'ājzib*, حیران *hàyrān*, سرسم *sèrsèm*, شاشه قالمش *shàsha-kālmish*; to be — struck, قالمق *kālmak*, شاشه قالمق *shàsha-kālmak*.

Thursday, *s.* پنجشنبه *pènjshènbih (pèrshamba)*, خمیس *khàmīss*.

Thus, *ad.* بویله جه *bùylé, bùyléja*; بو صورتله *bù-sùrètla*; بو وجهله *bù-wèjhla*; بو تقدیرجه *bù-tàkdírja*; — far, بورایه قدر *bùraya-kādar*, بورایه دق *bùrayadak*.

Thwart, *v.a.* ایشنی بوزمق *ishini-bòzmaq*, ویرمک *sèkté-vèrmek*.

Thy, *pro. a.* اینگ, نگ *ing, ng*; سنک *sèning*; —self, کندک *kènding*.

Thyme, *s.* ککک اوتی *kèkik - òtu*, ککک *kèkik*.

Tick, *s.* (insect) کنه *ghèné*; upon —, طیق طیق ا *vèrèssiyé*; —, *v.n.* تیک-تیک *tìk-tìk-et*.

Ticket, *s.* کاغذ *kyāghid*; یافته *yàfta*.

Tickle, *v.n.* غجقمق *ghèjìkmak*; —, *v.a.* غجقدرمق *ghèjìkdirmak*; — one's fancy, خوشنه کتمک *khòshina-ghitmek*.

Tide, *s.* جذر و مد *jèzr-u-mèdd*; high —, مد *mèdd*; کامل مد *mèddi-kyāmil*; ebb —, جذر *jèzr*.

Tidy, *a.* تمیز *tèmiz*.

Tie, *s.* باغ *bāgh*; (in architecture) قوشاق *kùshāk*; (moral) علاقه *ālāka*, مناسبت *mùnāssèbèt*, انتساب *intissāb*; (impediment) عقده *ùkdé*,

مانع māni“; —, *v.a.* باغلامق bāgh-lamak, عقدا “àkd-et.

Tier, *s.* صرد sira; قات kàt.

Tiger, *s.* ببر bùbr.

Tight, *a.* صوڪچمز siki; water—, سڙوڪچمز sù-ghèchmàz; air—, هواڪچمز hàwā-ghèchmàz.

Tighten, *v.a.* صيقتشد رمتق sikhshdirmak.

Tigris (the river), *s.* دجله dèjlé. [tùghla.

Tile, *s.* کراميد kiramid; (flat) طوغاه

Till, *s.* پارہ چڪمجه سي para-chèkméjéssi; —, *v.a.* تيمارا timara-et, زراعتا zirā“àt-et, حراستا hira-sèt-et; —, *pr.* اڪدار a-kàdar, اڪدك é-dek, اڪدق a-dak.

Tillage, *s.* زراعت zirā“àt.

Tiller, *s.* زراعتجي zirā“àtji; (of a rudder) يڪه yèké.

Timber, *s.* ڪرسته kèress-té, احشب àhshàb, احشاب àhshāb; — yard, ڪرسته جي دڪاني kèress-téji-dùkkyāni.

Time, *s.* وقت wàkit, زمان zàmān; مدت hènghyām; period of —, مودت mùddèt, دور dèvr, عصر “àssr, قرن kàrn, ايام èyyām (*pl.* of يوم yùvm, a day); (number in recurrence) ڪره kèrré, سفر mèrré, دفعه dèf“à, نوبت nùbèt; —, *v.a.* وقت wàkit-tà’yīn-et; وقتنه دقتا wàktina-dikkàt-et; there’s — enough, وقت dàhā-wàkit-vār, وقت چون wàkit-chòk; from — immemorial, from — out of mind, اوتہ دنبرو utédan-bèri, من از قديم èz-kādīm, من القديم min-el-kādīm.

Timid, *a.* قورقلاق kòrkàk, اورڪك ùrkek; محبوب mùbjūb, اوطانور ùtānir, اوطانغج ùtānghàch. [hijāb.

Timidity, *s.* قورقلاقق kòrkàklik, حجاب

Tin, *s.* قلاي kàlay; (in sheets) تنكه tènéké; —, *v.a.* قلايلاق kàlaylamak.

Tincture, *s.* (medicinal) روح rūh; (slight mixture) قوقو kòku, شائبه shā’ibé; —, *v.a.* بر رنگ ويرمك jùz’ija-bir-rènk-vèrmek.

Tinder, *s.* قاو kàw or kāv; — box, چقماق كيسه سي chàkmak-kèyséssi.

Tinge, *v.a.* بر رنگ ويرمك jùz’ija-bir-rènk-vèrmek, تلوين a, تلوين-et, بويامق bøyamak.

Tinker, *s.* چنڪانه (chìnghèni, a gipsy); —, *v.a.* قباچه تعمير ا kabaja-tà“mīr-

Tinman, *s.* تنكه جي tènékéji. [-et.

Tinsel, *s.* شماته تلي shāmata-tèli.

Tint, *s.* چشيد chèshid, رنگ rènk, لون

Tiny, *a.* اوجاقق ùfàjek. [lèvn.

Tip, *s.* بخشش (tèpé); دپه ùj, اوج ùj, بخشش bakhshish; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, بخشش ويرمك bakhshish-vèrmek; — up, بر اوجني bira-ujni, قالد رمتق bira-ujni-kaldirmak; — off, — over, *v.n.* دوشمك dushmek; —, *v.a.* دويروب dèvirip-dùshmek, دوشورمك dèvirip-dùshurmek.

Tipple, *s.* ايچققي ichki; —, *v.n.* ايچمك ichmek, چاقمق chàkmak.

Tippler, *s.* بڪري bèkri.

Tipstaff, *s.* قواص kàvwàss. [(sàr-).

Tipsy, *a.* كيف kèyf, سرخوش sèrkhòsh

Tire, *s.* (of a wheel) چنبر chènber,

یورمق (dèymir); —, *v.a.* یورمق
 yòrmak; (in liking) اوصاندرمق ùssàn-
 dirmak; (in patience) صبرینی دوکتتمک
 sàbrini - dükètme; (cause disgust)
 یورلمق bèzdirmek; —, *v.n.*
 یورلمق yòrulmak; اوصانمق ùssàn-
 mak; بزمک bèzme; صبری دوکنمک
 sàbri - dükènmek.
 Tiresome, *a.* مناسبتسز mùnāssébètsiz;
 اوصاندرر ùssānj - vèrir, اوصانچ ویرر
 ùssāndirir; آدمک جاننی صیقار ādam-
 ing-jānini-sīkar.
 Tissue, *s.* نسیج nèssj, قماش kùmāsh.
 Tithe, *s.* عشر ùshr (*pl.* اعشار à "shār),
 اوندهلق òndalik.
 Title, *s.* (of honour) لقب làkab (*pl.*
 القاب èlkāb), عنوان ùnwān; (right)
 حق hàkk; (deed) سند sèned,
 حجت hùjjèt.
 Tittle-tattle, *s.* دیدی قودی لاقردیسی
 dèdi-kòdu-làkirdissi.
 To, *pr.* ئە ئە a; ئە قدر a-kādar; ئە
 بوغری a-dòghru; ایچون ichin; —day,
 بوگون bũ-ghyùn; —night, بوکیجه
 bũ-ghèyjé, بو اوکمزده کی کیجه
 bũ-ùngumuzdéki-ghèyjé; —morrow,
 یارین yàrin.
 Toad, *s.* قره قوربغه kàra-kùrbagha,
 زهرلو اودلوبغه òdlu-bāgha; — stool,
 زهیرلو zèhirli-māntar.
 Toady, *v.a.* مداهنه mùdāhéné-et.
 Toadyism, *s.* مداهنه mùdāhéné.
 Toast, *s.* اکمک قزارتمسی èkme-
 kizàrtmassi; عشقنه شراب ایچلان
 "ashkina - shàràb - ichilèn-
 -kìmèssné; —, *v.a.* قزارتمق kizàrt-

mak; عشقنه شراب ایچمک "ashkina-
 -shàràb-ichmek. [dùkhān.
 Tobacco, *s.* توتون or توتن tütun, دخان
 Tobacconist, *s.* توتونچی tütunju.
 Toe, *s.* پرمق pàrmak, ایاق پرمغی àyak-
 -pàrmaghi.
 Together, *ad.* برابر bèrābèr, برلکده bir-
 likda; بریرده bir-yèra; بریرده
 da; "جمیعاً jèm "àn; "جمیعاً jèmī "àn.
 Toil, *s.* کلفت رنج renj, ایش ish,
 کلفیت kyùlfèt, مشقت mèshàkkāt; —s,
s. pl. طوزاق tüzāk; —, *v.n.* چالمق
 chālismak, چبالمق chàbalamak,
 ایشلمک ishlemek.
 Token, *s.* نشان nishān, اشرت ishāret,
 علامت "alāmèt; (of remembrance)
 برکذار bèrghyuzār.
 Tolerable, *a.* تحمل اولنور chèkilir,
 تحمل اولنور tàhàmmul-òlunur; اب ایوجده
 èp-īyija.
 Tolerance, Toleration, *s.* تحمل tàhàmmul,
 هضم hàzm, مساعدده mùssā "adé.
 Tolerate, *v.a.* مساعدده mùssā "adé-et,
 تجویزدا tøjvīz - et, قبولدا kàbūl-et,
 چکمک chèkme.
 Toll, *s.* قپو ویرکوسی kàpi-
 -vèrghissi, مروریه mùrūrīyyé; —,
v.a. (a bell) چالمق chālmak; —,
v.n. چالمنق chālīnmak.
 Tomato, *s.* طوماته dòmāta.
 Tomb, *s.* مزار mèzār, قبر kàbr, لحد
 làhd; تربه tùrbé; — stone, مزار
 مزاری mèzār-tāshi.
 Tomfool, *s.* دالتاوق dāl-kāvuk.
 Tomfoolery, *s.* مسخرهلق māssexharalīk.
 Ton, *s.* طونلاته tònèlàta.

- Tone, *s.* سس sèss ; پرده pèrdé ; (of muscle, &c.) قوت kùvvèt.
- Tongs, *s. pl.* ماشه masha. [zàbān.
- Tongue, *s.* دل dīl, لسان lissān, زبان
- Tongue-tied, *a.* دلی طوتلمش dīli-tūtul-
- Tonic, *s.* مقوی mùkàvvī. [mush.
- Tonnage, *s.* کمینک طونلاته سی ghèminin-tònélatassi.
- Too, *ad.* (also) دخی dākhi, دا da, كذاك kèzālik ; (more than needful) حد لزومدن زیاده haddi-lüzūmdan-ziyādé. (This particle is not in use in Turkish ; the simple adjective fulfils its function. *Vid.* Grammar.)
- Tool, *s.* الت ālet (*pl.* الات ālāt) ; —, *s. pl.* ادوات èdawāt, ادوات èdāwāt, اوادانلق àwadanlık, طاقم tàkim.
- Tooth, *s.* دیش dīsh, سن sinn (*pl.* اسنان èssnān), دندان dèndān, دندانه dèndāné ; —pick, خلال khālāl, دیش دیش-کارشدره جق dīsh-kārishdirajak.
- Top, *s.* فوق یوقاری yùkàri, اوست ùsst, فیه fèvk, بالا bālā ; (summit) دپه (tèpé), چناقلق زروه chànaklık ; (of a mast) فرلداق fìrl-dāk ; —, *a.* اوستده کی ùsstèki, اوستنده کی ùsstundèki ; — mast, غابیه چبوغی ghàbiya-chibùghu ; — sail, غابیه ghàbiya ; —most, اك اك يوقاری کی èng-yùkàriki, اك يوقاریده کی èng-yùkàridèki.
- Topaz, *s.* زبرجد zèberjèd (?), صاری ساری-یاقوت sàri-yākūt.
- Topgallant, *a.* بابا فنغونک bāba-fingonin.
- Topic, *s.* ماده mādde.
- Topography, *s.* خریطه تفصیلاتی khàrīta-tāfsīlāti ; تفصیلات زمین tāfsīlāti-zèmīn. [زیروزبر zīr-u-zèber.
- Topsy-turvy, *ad.* الت اوست alt-ùsst,
- Torch, *s.* مشعله mèsh“àla (māshala).
- Torment, *s.* ادیت èziyyèt ; —, *v.a.* ادیت ویرمک èziyyèt-et ; ادیت ویرمک èziyyèt-vèrmek.
- Tornado, *s.* قصرغه kàssirgha.
- Torpedo, *s.* تورپیل tòrpīl.
- Torpid, *a.* اویشمش ùyushuk, اویشمش ùyushmush, جانسز کبی jānsiz-ghibi.
- Torpor, *s.* اویشقلق ùyushukluk.
- Torrent, *s.* حیزلو اقان صو sèyl (sèl) ; حیزلو اقان صو hìzli-àkan-sù.
- Torrid, *a.* حار hārr ; — zone, منطقه حاره māntika‘i-hārré.
- Tortoise, *s.* قاپلو بغه kāpli - bāgha (kāplimbāgha) ; — shell, بغه bāgha.
- Torture, *s.* ادیت èziyyèt, شکنجه shikènjé, اسکنجه isskènjé ; —, *v.a.* اسکنجه ادیت èziyyèt-et, اسکنجه ادیت èziyyèt-et, اویقموسز براقمق ùykussuz -bràkmak.
- Toss, *s.* اتش àtish, فرلادش fìrlādish ; —, *v.a.* اتمق àtmak, فرلاتمق fìrlatmak ; —, — about, *v.n.* صچرامق sèchramak, فرلامق fìrlamak, اتمق àtilmak ; (waves) قبارمق kābarmak.
- Total, *s.* یگون yèkyūn, طوپ tòp, مجموع mèjmū ; —, *a.* کلی kyūllī ; مجموع mèjmū“.
- Totter, *v.n.* سندده لمک sèndélemek, یقله جق او yìkilajak-òl.
- Touch, *s.* دوقنش dòkunùsh ; (sense

of) قوت لامسه kùvvèti - lāmissé ;
 last —, صوك ال sòng-èl ; (tincture)
 قوتو kòku, شائبه shā'ibé, اثر èsser ;
 —, *v.a.* دوقنهق dòkunmak, ال سورمك,
 èl-sürmek, ال اورمق èl-würmak ;
 مصلصق او mùttàssil-òl, مصلصق او
 mùlāssik-òl ; دكمك dèghmek ;
 بتشمك bitishmek ; ياپشمق yàpish-
 mak ; (move the heart) قلبنه رقت
 كالبينا-ريككأت-غهتيرمك kàlbina-rikkàt-ghètirmek,
 ييموشاتمق yimushatmak ; — upon
 (in speaking) اكدروب كچمك àngdirip-
 -ghèchmek ; — hole, فالیه fàlya,
 فالیه دلیگی fàlya-dèlighi ; —stone,
 مھهك mähèkk (mèhènk, mèhènk-
 -tāshì) ; —wood, کاو kàw or kāv.

Tough, *a.* سرت sèrt ; قوپمز kòpmàz ;
 قتی kàti, کسلمز kèssilmàz ; (difficult)
 کوچ ghyùch, چتین chètìn ; (of
 endurance) جانی پک jāni-pèk.

Tour, *s.* جزئی بر سیاحت jùz'ī-bir-
 sèyāhàt. [ichin-giden-sèyyāh.

Tourist, *s.* ذوق ایچون کیدن سیاح zèvk-

Tournament, *s.* مزراق اویونی mizrak-
 òyunu.

Tow, *s.* بیاض استوی بی bèyāz-ùsstupu,
 قتیق کتان فصله سی kèten-fāzlassi ;
 کتیک kàtik ; —, *v.a.* یدکه المق yèdégha-
 -ālmak, چکمک chèkmek ; — rope,
 پلامار pàlamār ; — line, یدک ایپی
 yèdek-ìpi.

Toward, Towards, *pr.* نه طوغری a-
 -dòghru, طرفنه طوغری tàrafina -
 -dòghru, جهتنه طوغری jihètina -
 -dòghru.

Towel, *s.* حاولو hàwli ; پشتمال pèshta-
 māl, فوطه fùta.

Tower, *s.* قلہ kùllé or قوله kùlé ;
 (in town walls) برج bürj ; —, *v.n.*
 یوکسلمک yükselmek.

Town, *s.* قصبه kàssaba, شهر shèhr,
 مملکت mèmlékèt, محروسه mahrūssa,
 محمیة mähmiyyé, مدینه mèdīné.

Town-clerk, *s.* شهرک دفتر امینی shèhirin-
 dèfter-èmini. [-mùnādīssī.

Town-crier, *s.* شهرک سنادیسی shèhirin-

Town-hall, *s.* شهر قوناغی shèhir-kòna-

Townsman, *s.* هم شهری hèm-shèhrī. [ghi.

Toy, *s.* اویونجق òyunjàk ; —, *v.n.*
 اوینامق òynamak, اویناشمق òynash-
 mak, ایلمک èylenmek.

Trace, *s.* نشان nishānē, نشان
 nishān, اثر èsser ; (of harness)
 قوشم قایتشی kòshum-kāyishi ; —,
v.a. ایزلمک izlémek, آثارینه تتبع
 āssārīna - tètèbbu“ - et ; (on paper)
 چیزمک chizmek, رسم rèssm-et ;
 یاغلو کاغده المق sīlkmek ; ایسلو کاغده
 yāghli - kyāghida - ālmak ; چیزمک
 ایله issli - kyāghid - ila -
 -chizmek ; جامده چیزمک jāmda-
 -chizmek.

Track, *s.* ایز iz ; بللو بللوسز پیاده یولی
 bèlli-bèllissiz-piyāda-yòlu ; —, *v.a.*
 قره دن یدک ایله چکمک kàradan-
 yèdek-ila-chèkmek.

Tract, *s.* ناحیه nāhīyyé, الکا (ùlké) ;
 (book) جزء رساله rīssālē, جزه jùz'.

Tractable, *a.* مظلوم màzlim, سوزدکلر
 sùz-(dīner), منقاد mùnkād.

Trade, *s.* صنعت sàñ "at, حرفت hîrfèt ;
 الش ویرش àlish-vèrish, تجارت tî-
 jâret, داد و ستد àkhz-u- "atâ, اخذ و عطا
 dâd-u-sîtèd ; —, *v.n.* الش ویرش ا
 àlish-vèrish-et, تجارت ا tîjâret-et ;
 —sman, دکانچی dükkyânji, بازرگان
 bâzirghyân, اصناف èssnâf.

Tradition, *s.* حدیث hâdîss, حدیث
 شریف hâdîssi-shèrif ; روایت rî-
 wâyet ; —al, *a.* منقول mènqûl, مروی
 mèrvî.

Traffic, *s.* الش ویرش àlish-vèrish,
 کلن کچن (on a road) tîjâret ;
 گھلن-گھچن ghèlèn-ghèchèn ; اشکلک
 ishleklik ; having much —, اشلک
 ishlèk ; —, *v.n.* الش ویرش ا
 àlish - vèrish - et ;
 تجارت ا tîjâret-et.

Tragedy, *s.* عاقبتی و خیم اولان
 وقعه "âkîbêti-wâkhîm-òlan-wâk "â.

Train, *s.* ذیل ùzun-ètek, اوزون اٹک
 zèyl (*pl.* اذیال èzyâl), دامن dâmen ;
 اتباع طاقمی ètbâ " -tâkîmi, (suite)
 خدم khâdem, حشم hâshem ; (of
 powder) یملمه yèmlémé ; فتیل fîtil ;
 صجوق sùjuk ; (series) صره sîra, الی
 àlay, سورو sùru ; (of guns) طوپلر
 tòplar ; siege —, محاصره طوپلری
 mùhâssara-tòplari ; —, *v.a.* تعلیم ا
 tà "lîm - et ; تربیه ا tèrbîyyé - et ; (a
 tree) دالترینی بر رسمه قومق dâllarini-
 bîr - rêssma - kòmak ; — on, *v.n.*
 اوزامق ùzamak, سورمک sùrmek,
 بیتمامک bîtnamek.

Traitor, *s.* دولت خائنی dèvlet-khâ "ini,
 دولتینه خائنی dèvlètina-khâ "in.

Traitress, *s.* خائنی قاری khâ "in-kâri.

Trample on, *v.a.* چینمهک chînémek,
 ایاق باصمق àyak-bâssmak ; — under
 foot, ایاق التینه المق àyak-âltîna-âlmak.

Tranquil, *a.* راحت râhat, آسوده âssûdè,
 ساکن sâkin ; مأمون mè "mûn.

Tranquillity, *s.* اسایش râhat, امنیت
 àssâyish, سکونت sùkyûnèt, امنییت
 èmniyyèt.

Tranquillize, *v.a.* تآمین ا tè "mîn-et.

Transaction, *s.* سرگذشت wâk "â, وقعه
 sèr-ghyùzèsht ; معامله mù "âmélé.

Transcribe, *v.a.* عیننی یازمق "âynîni-
 yâzmaq, صورتنی یازمق sūrètîni-yâz-
 mak, صورتنی المق sūrètîni - âlmak,
 صورتنی چیقارمق sūrètîni-chîkârmak,
 نسخه نسینی یازمق nûsskhassîni-yâzmaq,
 استنساخ ا isstînsâkh-et.

Transfer, *v.a.* نقل ا nâkl-et, دور ا dèvr-
 -et, چویرمک chèvîrmek, گھچیرمک
 ghèchîrmek. [hèy "èta-kòmak.

Transform, *v.a.* بشقه هیئته قومق bâshka-

Transgress, *v.n.* قباحت ا kâbâhat-et,
 جناحه jûnhâ-et ; گناه ا ghyûnâh-et ;
 —, *v.a.* تجاوز ا tàkhâtti-et, تجاوز
 tèjâvuz-et ; خلافنده حرکت ا khîlâ-
 fînda-hârekèt-et.

Transgression, *s.* خطا khâtâ, جناحه
 jûnhâ, جرم jûrm, قباحت kâbâhat,
 گناه ghyûnâh, معصیت mà "siyyèt.

Transient, *a.* قرارسز sûreksîz, قرارسز
 kârârsîz, بیقرار bîkârâr, زائل zâ "il,

Transit, *s.* مرور mùrûr. [fânî.

Translate, *v.a.* ترجمه ا tèrjumé - et,
 چویرمک chèvîrmek, نقل ا nâkl-et.

Translation, *s.* ترجمه *tèrjumé*; نقل *nàkl*.
 Translator, *s.* مترجم *mùtèrjim*, ترجمان *tèrjumān*.
 Transmigration, *s.* تناسخ *tènāssukh*.
 Transmission, *s.* نقل *nàkl*, ارسال *irsāl*,
 ایصال *issāl*; امرار *imrār*; مرور *mùrūr*.
 Transmit, *v.a.* یوللامق *yòllamak*,
 ارسال *ghyùndermek*, ارسال *irsāl-et*,
 ایصال *issāl-et*; کچورمک *ghèchirmek*,
 واسطه *imrār-et*, امرار *imrār-et*,
 وروی *wāssita'i-mùrūr-òl*. [*bèrrāk*.
 Transparent, *a.* شفاف *shèffāf*, براق
 Transpire, *v.n.* سزلمک *sèzilmek*, دویلمق
düyulmak, شیوع بولمق *shüyü-*
-bülmak.
 Transport, *s.* (ship) عسکر کمپسی
“assker-ghèmissi; (convict) سورکون
sùrghyun-àdam; منفی *mènfi*;
 (excessive sensation) فرط *fèrt*, افراط
ifrāt; (ecstasy) وجدان *vijdān*;
 (carriage) نقل *nàkl*; —, *v.a.* (a
 criminal) سورمک *sürmek*, سورکون
sùrghyun-et, نفی *nèfy-et*; (carry)
 تاشیمق *tāshimak*, کوترمک *ghyùtur-*
mek, نقل *nàkl - et*; (cause joy)
 سوندیرمک *sèvindirmek*.
 Transportation, *s.* سورکون *sùrghyun*, نفی
nèfy, جلا *jilā*, اجلا *ijlā*; place of —,
 منفی *mènfi or mènfa*.
 Transylvania, *s.* اردل ولایتی *èrdèl-vilā-*
yèti. [*bāja*.
 Trap, *s.* طوزاق *tùzāk*, دام *dām*; — door,
 Trash, *s.* بوق *bòk*; صاچمه *sāchma*;
 (idle talk) هرزه *hèrzé*.
 Travel, *s.* سیاحت *sèyāhāt*; سفر *sèfer*,

—, *v.n.* سیاحتا *sèyāhāt-et*, سفر
sèfer-et, کزیمک *ghèzmek*, یولجیلماق
yòljuluk-et. [*nèvèrd*.
 Traveller, *s.* سیاح *sèyyāh*, یولجی *yòljı*,
 Traverse, *v.a.* یاندن یاننه کچمک *yāndan-*
-yāna-ghèchmek; باشدن باشه کزیمک
bāshdan - bāsha - ghèzmek; (impede)
 مانعا *mən - et*, مانع او *māni - òl*,
 بوزمق *sèkté-vèrmek*, ویرمک
bòzmak. [*tābla*.
 Tray, *s.* تپسی *tèpsi*, سینی *sini*, طبله
 Treacherous, *a.* (person) خائن *khā'in*;
 (act) خائنانه *khā'inānē*; to have a
 — memory, چابک اونوتتمق *chàbik-*
-ùnutmak, خاطره شی طوته مامق
khā-tirda-shèy-tütamamak. [*khā'inlik*.
 Treachery, *s.* خیانت *khīyānet*, خائنلق
 Treacle, *s.* بکمز *bèkmez*, پتمز *pètmez*.
 Tread, *v.a.* ایاق باصمق *àyak-bāssmak*.
 Treason, *s.* دولتته ایدیلن خیانت *dèvlété-*
-èdilèn-khīyānèt.
 Treasonable, *a.* دولتته خیانت نوعندن
dèvléta-khīyānèt-nèv“inden.
 Treasure, *s.* مال *māl*, پاره *(pàra)*, اقچه
ākcha; (hidden) دفینه *dèfīnē*, خزینه
khàzīnē (hàzna); (in affection) ایکی
 جکر کوشه *jìgher*, جکر *jìgher*, کوز
iki-ghyüz, چوق *jìgher-kyùshé*; (in estimation)
 ایشه یرار شی *chòk - isha - yàrar-shèy*;
 — up, *v.a.* صاقلامق *sàklamak*, حفظ
hìfz-et. [*nadār*].
 Treasurer, *s.* خزینه دار *khàzīnédār (hàz-*
 Treasury, *s.* خزینه *khàzīnē*; مالیه نظارتی
mālīyyé-nàzārèti; مالیه قپوسی
mālīyyé-kāpissi.

Treat, *s.* ضیافت *zìyāfèt*; ایلاجیه *èylenja*;
 —, *v.a.* (use) قوللانمق *kùllanmak*,
 معامله *mù“āmélÉ-et*; (a sick person)
 باقمق *bàkmaq*, معالجه *mù“ālÉjÉ-et*;
 (feast) ضیافت ویرمک *zìyāfèt-vèr-*
mek; (pay for) پاره سنی ویرمک *pàrassini-vèrmek*;
 —, *v.n.* (on a subject) بحث *bàhss-et*; (negotiate)
 مکالمه *mùkyālémÉ-et*.

Treatise, *s.* رساله *rissālÉ*. [*mù“ālÉjÉ*.

Treatment, *s.* معامله *mù“āmélÉ*; معالجه *mù“ālÉjÉ*.

Treaty, *s.* معاهده *mù“āhédÉ*, عهد *“àhd*;
 عهدنامه *“àhd-nāmÉ*.

Treble, *s.* اوچ قات *ùch-kàt*; (voice)
 قاری سسی *kàri-*
sèssi; —, *v.a.* اوچ قات *ùch-kàt-et*;
 —, *v.n.* اوچ قات *ùch-kàt-òl*.

Tree, *s.* درخت *shèjER*, شجر *àghaj*, اغاج
dìràkht; — nail, قویلیه *kàvilya*;
 cross—, قورچته *kùrchèta*.

Tremble, *s.* دتره *(tìtrémÉ)*, لرزه *lèrzÉ*,
 رعشه *rà“shÉ*; —, *v.n.* دتره مک *(tìtrémek)*,
 لرزان او *lèrzān-òl*; —bling,
 لرزان *lèrzān*, لرزه ناک *lèrzénāk*,
 رعشه دار *rà“shédār*.

Tremendous, *a.* مهیب *mùhīb*, مدهش
mùdhish; چوق *chòk*, پک *pèk*.

Trench, *s.* خندق *(hèndek)*; مترس *mè-*
tériss; —, *v.a.* درینلکنده *iki - ùch - bèl - dèrinlighinda-*
kàzmaq; — round, چویرمک *(hèndek)-chèvirmek*;
 — upon, تجاوزا *tèjāvuz-et*, ال اوزاتمق *èl-ùzàtmak*.

Trespass, *s.* جنایت *jìnāyet*; جناحه
jùnhà, کناه *ghyùnāh*; —, *v.n.*

جنایت *jìnāyet-et*, کناه *ghyùnāh-*
-et; — on one, — on one's time,
 اشغال *ishghāl-et*, تعجیز *tà“jīz-et*,
 باش اغرتمق *tàssdī“ -et*, تصدیع *bāsh-*
-āghritmak.

Trevet, *s.* صاج ایاق *sāj-āyak*.

Trial, *s.* (experiment) دنه یش *dènéyīsh*,
 تجربه *tèjrubÉ*; (by law) دعوی *dà“wà*,
 محاکمه *mùhākémÉ*; on —,
 مخیر *mùkhāyyER*.

Triangle, *s.* مثلث *mùssèllÈss*.

Triangular, *a.* مثلث شکلنده *mùssèllÈss-*
-shèkilinda.

Tribe, *s.* قبیله *kàbīlÉ* (*pl.* قبائل *kàbā'il*),
 عشیرت *“àshīrèt* (*pl.* عشائر *“àshā'ir*),
 ایل *īl* (*pl.* ایلات *īlāt*); (of Israel)
 سبت *sèbt* (*pl.* اسباط *èssbāt*).

Tribulation, *s.* محنت *mìhnèt*.

Tribunal, *s.* محکمہ *màhkémÉ*, حاکم
 حضوری *hākim-hùzūru*.

Tributary, *a.* خراجگذار اولان *khàràj-*
-ghyùzār-òlan. [*khàràj*, جزیه *jīzyÉ*].

Tribute, *s.* ویرکو *vìrghyu or vèrghi*, خراج

Trick, *s.* اویون *òyun*; حيله *hīlÉ*; (custom)
 خوی *khūy*; —, *v.a.* اویون *òyun-et*,
 الداتمق *àldatmaq*.

Trickery, *s.* حيله *hīlÉ*. [*-àkmaq*.

Trickle, *v.n.* اینجه اینجه اقمق *inja-inja-*

Trifle, *s.* صاچمه *sàchma*, اویون *òyun*,
 لاشی مقوله سی *jùz'ī-shèy*, جزئی شی
lā-shèy-màkūléssi; —, *v.n.* اوینامق
òynamak, صاچمه *sàchma-et*, دلیلک *délilik-*
et; —fling, *a.* جزئی *jùz'ī*;
 —, *s.* صاچمه *sàchma*, دلیلک *délilik*;
 —fler, دلی *dèli*.

Trigger, *s.* تتك tètik.
 Trigonometry, *s.* علم مثلثات "ilmi-mùssèllessât.
 Trim, *s.* (of a vessel) دنك dènk; (of clothing) قیافت kiyāfèt; —, *a.* دوزلتمك bichimli; —, *v.a.* دوزلتمك dùzèltmek; دنكنى dènk-et, دوزلتمك dèngħini-dùzèltmek.
 Trimming, *s.* قیطان (ghàyt-tān); (moral) مواضعه mùwāza'ā.
 Trinity, *s.* اقانیم ژائنه àkānīmi-sèlāssé.
 Trip, *s.* (slip) ایاق قیپانمسی àyak-kāpan-massi; (moral) خطا khātā; (excursion) طولاشمه ghèzma, طولاشمه dòlashma; —, *v.n.* ایاغی قیپانمق àyagħi-kāpanmak; خطا ا khātā-et; — up, *v.n.* ایاغی قیپانوب دوشمك àyagħi-kāpānīp-dùshmek; —, *v.a.* دوشورمك dùshurmek.
 Tripe, *s.* اشکنبه ishkenbé.
 Triple, *s.* اوچ قات ùch-kāt; —, *v.a.* اوچ قات ùch-kāt-et; —, *v.n.* اوچ قات او ùch-kāt-òl.
 Tripoli, *s.* (town in Barbary) طرابلس tarābālūsi-ghārb; —, (town of Syria) طرابلس شام tarābālūsi-shām.
 Triturate, *v.a.* ازمك èzmek, سحقا sàhk-et.
 Triumph, *s.* نصرت ghālébé, غلبه nùssrèt; (procession) الی àlay; —, *v.n.* غالب او ghālib-òl; —, — over (exult) اوکنمك ughènnek, تفاخرا tefākhur-et.
 Triumphant, *a.* غالب ghālib.
 Trivial, *a.* صاچمه sàchma, جزئی jüz'ī.

Triviality, *s.* صاچمهلق sàchmalik; جزئیلك jüz'ilik.
 Troop, *s.* سوری sùru, طاقم tàkim, الی àlay; (of cavalry or horse-artillery) بلوك bùluk; —, *v.n.* طولانمق tòplanmak; —s, *s. pl.* "Assker.
 Trooper, *s.* سواری نفری sùwāri-nèferi.
 Trophy, *s.* ظفرک علامتی zàferin-"àlāmèti.
 Tropic, *s.* مدار mèdār; — of Cancer, مدار سرطان mèdāri-sèratān; — of Capricorn, مدار جدی mèdāri-jèdī.
 Trot, *s.* لنك link, لنكلمه linklémé; —, *v.n.* لنك كتمك link-ghitmek, لنكلمه linklémek.
 Trotters, *s. pl.* پاچه پاچه àyak.
 Trouble, *s.* زحمت sikhindi, صیقندی zàhmet, مشقت mèshàkkāt, اذیت èziyyèt, (care) درد dèrd, بلا bèlā, باش اغریسی bāsh-aghriissi; — *v.a.* تعجیزا sikhindi-vèrmek, صیقندی ویرمك tà'jiz-et; زحمت ویرمك zàhmet-vèrmek; — one's self, زحمتا zàhmet-et; — one's self about . . . , قیدا kàyd-et; وظیفه wazīfè-et; کساوتا kassāvet-et.
 Troublesome, *a.* صیقندی sikhindi, صیقندیلو sikhindili, زحمت ویرر zàhmet-vèrir.
 Trough, *s.* یکنه tèkné; اولاق àvlāk.
 Trousers, *s. pl.* پانطون pāntalòn; چاقشیر, پوطور pòtur, شالوار shālwar.
 Trout, *s.* اله بالک àla-bàlik. [chàkshir.
 Trowel, *s.* ماله mālā.
 Truce, *s.* متارکه mùtāréké.

Truck, *s.* ال عربسى èl-“àrabassi ;
(exchange) ترانپه trànpa ; (of a
mast) شاپقه shàpka.

True, *a.* (not false) كرحك ghèrcek,
صحيح sàhīh ; (real) حقيقى hàkīkī ;
(faithful) صادق sādīk, وفادار wèfādār ;
(right) طوغرى dòghru, صحيح sàhīh ;
(well ascertained) محقق mùhàkkàk.

Truly, *ad.* واقعا wāki“ā, حقيقت
hàkīkāt, فى الحقيقه fī-’l-hàkīka.

Trumpet, *s.* بورو bòru ; سورنا sūrnā
(zūrna) ; —, *v.a.* اعلان i“lān-et.

Trumpeter, *s.* بوروزن bòruzèn (-zàn).

Trunk, *s.* چانطه chānta ; صندوق sāndīk ;
(of a tree) كتوك kyùtuk ; (of the
body) كوده ghyùwdé ; (of an ele-
phant) خرطوم khòrtūm.

Trunnion, *s.* مويلو mùylu.

Trust, *s.* (faith) اعتماد i“timād,
امانت emniyyèt ; (charge) امانت
emānèt ; on —, ويرهسى يه vèréssiyé ;
—, *v.a.* امانة تسليم emānétēn-
-tèsslīm - et ; —, *v.n.* اعتماد ا
i“timād-et, امانت emniyyèt-et ;
(in God) توكل ا tèvèkkyul - et,
متوكل او mùtévékkil-òl.

Trustee, *s.* متولى كبرى امانتدار mùté-
vellī-ghībi-emānètdār.

Trustworthiness, *s.* صداقت sādākāt.

Trustworthy, Trusty, *a.* صادق sādīk.

Truth, *s.* (absolute) حق hākk ; (of an
assertion) صحت sīhhāt, حقيقت
hàkīkāt ; (true speech) طوغرى لاقردى
dòghru - làkirdi ; to speak the —,
طوغرى سويلمك dòghru-sùwèylémek.

Truthful, *a.* طوغرى dòghru.

Truthfulness, *s.* طوغرىلىق dòghruluk.

Try, *v.n.* (endeavour) چالشمق
chālīshmak, سعى sa“y-et ; غيرت ا
ghàyret-et ; —, *v.a.* (as an ex-
periment) باقمق bàkmak, دنه مك
dènémek, تجربه ا tèjribé-et ; (as a
proof) امتكان ا imtzhān-et ; (cause
a great exertion) زورلمق zòrlamak ;
اوصاندرمق ùssān-
dirmak ; كوجنه كتمك ghyùjuna-
-ghītmek.

Trying, *a.* تحملكداز tànhammul-ghyùdāz.

Tub, *s.* باديه bàdiya, كردل ghèrdèl.

Tube, *s.* بورو bòru, زوانه zìwānÉ ; (of a
water-pipe) مارپيچ màrpich.

Tuberose, *s.* تمبر tèber.

Tubular, *a.* بورو شكلنده bòru-shèklinda,
بوروكبى bòru-ghībi.

Tuesday, *s.* صالى كونى sālī-
-ghyùnu, صالى sālī, سه شنبه sèh-
-shènbih, ثلاثا sèlāsā.

Tug, *s.* چكش chèkish ; (ship) يدك
yèdek-vàporu ; —, *v.a.*
يدكه المق چكك chèkmek ;
yèdéghé-àlmak.

Tuition, *s.* درس dèrss, تدریس tèdrīss,
تحصيل tà“līm ; تعلم tà“allum, تعليم
[tàhsīl.

Tulip, *s.* لاله lālÉ.

Tumble, *s.* دوشش dùshush, يقلش
yìkīlish ; —, *v.n.* (fall) دوشمك
dùshmek, يقلمق yìkīlmak ; (be
disarranged) بوروشمق bùrushmak,
اورسه لنمك ùrsélenmek ; —, *v.a.*
دوشورمك dùshurmek, يقيمق yìk-

- mak ; بوروشد رمتق bürushdurmak,
اورسه لتمك ùrsélétmek.
- Tumbler, s. بيوك قدح bìyuk-kàdēh,
صو قدحی sū-kàdēhi.
- Tumour, s. شيش شيبان shìsh, chībàn.
- Tumult, s. قارشقلىق kàrishiklik ; كورلدى
شمتاه ghyùruldu, پاطردى pàtirdi,
شمتاه shàmata. [- (òkkalik) - fìchi.
- Tun, s. سکز يوز قيه لىق فوجى sèkiz-yuz-
- Tune, s. هوا hàwā ; in —, اهنگ ahènk,
اهنگ ا ùyghun ; —, v.a. اهنگ ا
ahènk-et, اويدرمتق ùydurmak.
- Tunnel, s. ييرالتي يول yèr-àlti-yòl, ييرالتي
كمر yèr-àlti-kèmer.
- Tunny, s. پلاميد پالميد pàlamīd(?),
لاكرده Altì-pàrmak(?); (preserved)
- Turban, s. صارق sàrik. [lākèrda.
- Turbid, a. بولانق bülànq.
- Turbot, s. قالقان بالغى kàlkan,
قالقان بالغى kàlkan-bàlighi.
- Turbulent, s. (person) زوربا zòrba ;
(meeting) كورلدىلو ghyùruldulu.
- Turcoman, s. تركمن türkmèn.
- Turcomania, s. تركمن ولايتى türkmèn-
-vilāyèti.
- Turf, s. (green) چيم chīm ; (peat) يير
تزكى yèr-tèzèghi.
- Turk, s. عثمانلو òssmānli ; ترك türk,
مسلمان türk-ùshāghi, ترك اوشاغى
mùsslimān.
- Turkey, s. (fowl) هند طاوغى hind-
-tàwughu ; (empire) دولت عليه dèvléti-
léti-“àliyyé, دولت عثمانيه dèvléti-
-“òssmāniyyé, دولت ال عثمان dèvléti-
léti - āli - “òssmān ; (territory of)
- ممالك محروسه mèmāliki - mahrūssa,
ممالك دولت عليه mèmāliki - dèvléti-
-“àliyyé, عثمانلو مملكتى “òssmānli-
-mèmlékéti, عثمانلو طبراغى “òssmānli-
-tòpraghi, عثمانلو ولايتى “òssmānli-
-vilāyèti (wilā‘ati).
- Turkish language, s. تركجه türkja,
مسلمانجه “òssmānlija, عثمانلوجه
mùsslimānja.
- Turmeric, s. زرد چاو zèrdéchāv.
- Turmoil, s. كورلدى گهارلدى ghyùruldu,
هاريلى hārildi, پاطردى pàtirdi.
- Turn, s. (revolution) دونش dùnush, دور
dèvr ; (deviation) دونش dùnush,
بورغاج bürghāj, صاپش sàpish,
نوبت (in rotation) dørsèk ; ديسك
nùbèt ; (change) دونش dùnush,
ديكشش dìghishish, تبدل tèbèddul,
انقلاب ìnkilāb ; فرق fàrk ; —, v.n.
(round) دونمك dùnmek, دورا dèvr-et,
دوران ا dèvérān-et ; (to one side)
دونمك dùnmek ; صاپمق sàpmak ;
(become) كسيلمك kèssilmek, لنمك
lènmek or لنمق lanmak (as a verbal
termination), اولمق òlmak ; (change)
ديكشمك dìghishmek ; (as remade
clothes) چويرلمك chèvirilmek ; —,
v.a. چويرمك chèvirmek ; (cause to
become) ايتمك ètmek, لاتمك lètmek
or لاتمق latmak (as a verbal termina-
tion); a good —, ايولك iyilik ; —
about, v.a. چويرمك chèvirmek ;
قارشدرمتق kàrishdirmak ; — —, v.n.
دونمك dùnmek ; — away, v.a.
طرد ا -et, دفع kòghmak, قوغمق

tàrd-et; (the eyes, &c.) چوپيرمك chèvirmek; — —, *v.n.* بشقه طرفه bāshka-tārafa-dūnmek; — back, *v.n.* گيرو دونمك ghèri-dūnmek; “عودت ا” àvdet-et; (on a hinge, &c.) اچلمق àchilmak; — —, *v.a.* گيرو چوپيرمك ghèri-chèvirmek; — down, *v.n.* (a street) صاپمق sàpmak; (a hill) انمك ènmek; (leaves, &c.) اشاغى اشاغى قيوريلمق àshàghi - kivrilmak; — —, *v.a.* صاپتمق sàpitmak; اشاغى اشاغى كوندرمك àshàghi - ghyùndèrmek; اندرمك èndirmek; قيويرمق kivrirmak, بوكمك bùkmek; — in, *v.n.* ياتمق yàtmak; ايچرو كيرمك ichèri-ghirmek, ايچرو كتمك ichèri-ghitmek, ايچرو كلمك ichèri-ghèlmek; — —, *v.a.* ايچرو چوپيرمك ichèri-chèvirmek, ايچرو صوقمق ichèri-sòkmak; — —, *v.a.* قيويرمق ichèri-kivrirmak; — off, *v.a.* اتمق àtmak, دوشورمك dùshurmek; صاپتمق sàpitmak; سكدرمك sèkdirmek; (a cock) قپامق kàpamak; (water) كسمك kèssmek; (a remark) الدرممق àldirmamak; — —, *v.n.* صاپمق sàpmak; (a projectile) قالمق sèkmek; — out, *v.n.* قالمق kàlkmak; طيشارى چيقمق dīshāri-chīkmak, طيشارى اوغرامق dīshāri-òghramak; (prove) چيقمق chīkmak; (the weather) لشمك lēshmek (as a verbal termination); — —, *v.a.* چيقارمق chīkarmak; — over, *v.n.* دوريلمك dèvrilmek; — —, *v.a.* چوپيرمك chèvir-

mek, دوپيرمك dèvirmek; (in charge) دورا dèvr-et; (refer) حواله hāwālÉ-et, احواله ihālÉ - et; (in one's mind) دوشونمك dùshunmek, طاشنمق tàshinmak, مطالعه mùtāla“à-et; (disappoint) اميدىنى بوزمق ùmīdini-bòzmak; — up, *v.n.* چيقمق chīkmak, پيدا او ظهورا zūhūr-et, پيدا پيدا pèydā-òl; قالمق kàlkmak; اچلمق àchilmak; يوقارى دونمك yùkàri - dūnmek; — —, *v.a.* يوقارى چوپيرمك yùkàri-chèvirmek; قازمق kàzmak; قالدرمق kàldirmek; اچمق àchmak.

Turnip, *s.* شلغام or شلغم shàlghàm.

Turnkey, *s.* زندانجى zindānji.

Turnpike, *s.* قپو kàpi.

Turpentine, *s.* ترمنتى tèrmènti; spirits of —, نفت ياغى nèft-yàghi.

Turquoise, *s.* فيروزه طاشى fīrūzÉ-tāshi.

Turret, *s.* قوله كوله kùlé, قوله كوله kùléjik.

Turtle, *s.* دكز قاپاوبغهسى dèngiz-kàplibàghassi (kàplim-); — dove, قمرى

Tuscan, *a.* توسقانه لو Tòsscànali. [kùmru.

Tuscany, *s.* توسقانه ولايتى Tòsscàna-

Tusk, *s.* ازو àzi, ديش dish. [-vilāyèti.

Tutor, *s.* اوكرتمك khòja; —, *v.a.* اوكرتمك ùghrètmek, تعليم tà“līm-et.

Twaddle, *s.* بوش لاقردى bòsh-làkirdi.

Tweezers, *s.* چمبىز jimbiz.

Twelve, *a.* اون ايكى òn-iki; — month, سال sāl, سنه sènÉ, يل yìl.

Twenty, *a.* عشرون yìghirmi, بيست bīsst, عشريين ish-rūn.

Twice, *ad.* ايكى دفعه iki-kèrrÉ, كره

iki-dèf“à, ایکی نوبت ìki - nùbèt,
 یکی سفر ìki-sèfēr. [چبوق chibùk.
 Twig, s. دال dàl, اینجہ دال ìnja-dàl,
 Twilight, s. (morning) اورطہ لئق اغارمسی òrtalik - àgharmassi, شفق فجر fèjir, شفق shàfak; (evening) صولر قرارمسی sùlar-kàrarmassi, اورطہ لئق قرارمسی òrtalik-kàrarmàssi. [pl. ایکز ìkiz.
 Twin, s. ایکز ìkiz, توأم tèv‘àm; —s,
 Twine, s. سچیم sījim; —, v.n. صارمق sàrilmak, طولاشمق dòlashmak; —, v.a. طولاشد رمق dòlashdirmak, صارمق sàrmak. [بوکلماک bùkyulmek.
 Twist, v.a. بوکلماک bùkmeK; —, v.n.
 Two, a. دو ìki, اثنین ìssnèyn, دو dù.
 Type, s. (model) نمونہ nùmūnÉ; (for printing) حرف hàrf (pl. حروفات hūrūfāt); in —, مرتب mùrèttèb, ترتیب اولمش tèrtīb-òlunmush.
 Typhus, s. قرہ حما kàra-hūmmà, تیفو tīfo.
 Typographer, s. باصمہ جی bāssmajī.
 Typography, s. حروفات باصمہ سی hūrūfāt-bāssmassī.
 Tyrannical, a. ظالمانہ zālimānÉ, ظلمکارانہ zulumkyārānÉ.
 Tyranny, s. ظلم zūlm, تعدی tà“àddī, غدر ghàdr, جفا jèfā.
 Tyrant, s. ظالم zālim, غدار ghàddār, خونریز jèfākyār; سفاک sèffāk, جفاکار khūnrīz.
 Tyro, s. “عجمی ‘àjémī, مبتدی mùbtédī.

U.

Udder, s. مہمہ mèmÉ. [kèrīhu-‘l-mànzar.
 Ugly, a. کریہ المنظر chīrkin, کریہ سویلمک dèrdini-sùwèylémek.

Ulcer, s. یارہ yàra.
 Ultimate, a. صوک sòng.
 Umbrage, s. اغبرار ìghbirār.
 Umbrageous, a. کواکھ لک ghyùlghélik.
 Umbrella, s. شمسیه shèmsiyyÉ.
 Umpire, s. حکم hàkem; to act as —, حکم ا hòkm-et, دعویٰ فصل ا dà“wàyi-fàssl-et.
 Unable, a. الندن کلہمز èlindan-ghèlmàz, عاجز مکتدر دکل mùktèdir-dìghil, “ājiz. [mish.
 Unaccustomed, a. الشمامش àlishma-
 Unadvisable, a. مناسبتسز mùnāssébètsiz.
 Unanimity, s. اتفاق ارا ìttifāki-ārā.
 Unanimous, a. متحد الارا mùttèfik, متفق mùttàhidu-‘l-ārā, یکزبان yèkzabān.
 Unarmed, a. سلاحسز silāhsiz; (ship or battery) طوپسز tòpsuz. [zàrūrī.
 Unavoidable, a. ناچار nāchār; ضروری ضروری.
 Unawares, ad. “علی الغفلہ “alé-‘l-ghàflé.
 Unbecoming, a. یاقشمز yākishmàz, چرکین یاقشقسز yākishiksiz, بد bèd, چرکین chīrkin. [جهالت jàhālet, کفر kyùfr.
 Unbelief, s. “عدم ایمان “àdēmi-īmān,
 Unbeliever, s. غیرمؤمن ghàyri-mù‘min, جاهل jāhil, کافر kyāfir, کاور ghyàwr.
 Unbend, v.a. (a bow) یایک کریشنی yāyīng-kīrishini-chīkàrmak; چیقارمق yāyīng-kīrishini-chīkàrmak; (sails) اشاغی المق àshàghi-àlmak; —, v.n. اچلمق àchilmak. [àchmak.
 Unbind, v.a. چوزمک chūzmeK, اچمق
 Unbounded, a. بیحد bìhàdd, حدسز hàddsiz, بیپایان bipāyān.
 Unburthen (one’s self, one’s mind), v.n. دردینی سویلمک dèrdini-sùwèylémek.

Unbutton, *v.a.* اچمق àchmak.
 Uncertain, *a.* بللو دکل bëllisiz, بللو دکل
 bëlli-dìghil, مشكوك شهبه لو shùbhéli, مشكوك
 mèshkyūk.
 Uncertainty, *s.* مشكوكيت mèshkyū-
 kiyyèt; مشكوك شى mèshkyūk-shèy.
 Unchangeable, *a.* ديكشمز دائمي dā'imī, ديكشمز
 dìghishmàz.
 Uncharitable, *a.* صدقه ويرمز sādaka-
 vèrmàz; فنا شهبه ايدر fēna-shùbhé-
 -èder. [sizlik.
 Uncharitableness, *s.* انصافسزلق insāf-
 Unchaste, *a.* غير عفيف ghàyri-“àfif.
 Uncivil, *a.* ترس قبا tērss, قبا kàba.
 Uncivilized, *a.* وحشى vwāshī.
 Uncle, *s.* (father's brother) عموجہ
 “àmujā (àmjā), عمى “àmm, عمى
 “àmmī; (mother's brother) دای
 dāy. [نجس nèjiss.
 Unclean, *a.* پس piss, مردار mürdār,
 Uncleanliness, *s.* پسلك pisslik.
 Uncleanly, *a.* پس piss.
 Uncleanness, *s.* پسلك pisslik.
 Unclose, *v.a.* اچمق àchmak. [-sòymak.
 Unclothe, *v.a.* روباسنى صويهمق rùbassini-
 Unclouded, *a.* بلوطسز bülutsiz.
 Uncomfortable, *a.* راحتسز rāhatsiz.
 Uncommon, *a.* از بولنور àz-bülunur,
 نادر nādir, نادیده nādīdē, کوریلور
 nādir-ghyùrulur.
 Uncommunicative, *a.* کتوم kètūm.
 Unconceivable, *a.* تصور اولنه مز tàssāvur-
 -òlunamàz. [lā-kàyd.
 Unconcerned, *a.* لاقید کایدسز kàydsiz,
 Unconditional, *a.* شرطسز shàrtsiz.

Unconscionable, *a.* انصافسز insāfsiz.
 Unconscious, *a.* بيخبر khàbersiz, بيخبر
 bīkhàber.
 Uncorrupt, *a.* مستقيم دوغرى dòghru, مستقيم
 mùsstakīmu-'l-àtwār.
 Uncover, *v.a.* اچمق àchmak, قپاغنى
 کاپاغنى kàpàghini - kàldirmak,
 اورتيسنى چيقارمق ùrtussunu-chè-
 kàrmak.
 Uncreate, Uncreated, *a.* غير مخلوق
 ghàyri-màkhlūk, قائم بالذات kà'im-
 -bì-'z-zāt.
 Undecided, *a.* قرارسز kārārsiz; (person)
 کندی عقلنى بلمز kèndi-“àklini-
 bilmàz.
 Under, *a.* التده اولان àltda - òlan;
 اشاغى رتبه ده اولان àshàghi-rùtbédé-
 -òlan; اشاغى اشاغىکی àshàghiki; —, *pr.*
 التندن àltina, التنده àltinda, التندن
 àltindan; تحتنه tàhtina, تحتنه
 tàhtinda, تحتندن tàhtindan; زیرينه
 zīrina, زیرنده zīrinda, زیرندن zīrindan;
 دن اشاغى dan-àshàghi; دن اکسک dan-
 -èksik; — age; چوجق chòjuk, صبى
 sàbī. [چيك قاله ش chigh-kàlmish.
 Underdone, *a.* ازپشمش àz-pishmish,
 Undergo, *v.a.* گرفتار او ghìriftār-òl,
 دوچار او dùchār-òl, مبتلا او mùbtélā-òl;
 اولمق òlmak; طوتلمق tütulmak.
 Underhand, *a.* کيزلو ghizli, صاقلو sàkli,
 ال التنده èl-
 -àltinda.
 Undermine, *v.a.* التنى قازمق àltini-
 -kàzmak; (a person) قایدرمق
 àyaghini-kàydirmak.

Undermost, *a.* كى التده كى èng-àltdaki.
 Underneath, *pr.* التنده àltina, التنده
 àltinda; —, *ad.* الته àlta, التده àltda.
 Under-secretary, *s.* (of state) مستشار
 mùsstéshār; (of an office) معاون
 mù“āvin.
 Undersign, *v.a.* امضا àimzā-et.
 Undersigned, *a.* زيرده واضع الامضا zīrda-
 vwàzi“-'l-ìmzā.
 Understand, *v.a.* اكلماق ànglamak
 (ànnamak), تفههما tèfèhhum - et,
 درك àdèrk-et, ادراك àidrāk-et,
 تعقلا tà-“àkkūl-et.
 Understanding, *s.* عقل “àkl; (agree-
 ment) قول kàvl, مقاوله mùkāvélé;
 شرط shàrt.
 Undertake, *v.a.* اوزرينه المق àuzérina-
 -àlmak, درعهده àdèr-ùhdé-et.
 Undertaker, *s.* تابوتجى tàbūtju.
 Undertaking, *s.* ايش ish.
 Underwriter, *s.* كمي ايله كمي يوكنى
 كمي ايله كمي يوكنى ghèmi-ìla-
 ghèmi - yùkunu - sìghūrtāya - àlan -
 -èssnāf.
 Underwriting, *s.* كمي ايله كمي يوكنى
 كمي ايله كمي يوكنى ghèmi-ìla-ghèmi-
 -yùkunu-sìghūrtāya-àlmaklik.
 Undesignedly, *ad.* لاعن قصد lā-“àn-
 -kàssdin; سهواً sèhven; اتفاقاً ittifākā.
 Undivided, *a.* بتون bitun; (common)
 مشاع mùshā“.
 Undo, *v.a.* بوزمق bòzmaq; (a knot,
 &c.) اچمق àchmak, چوزمق chùz-
 mek.

Undone, *a.* ياپلامامش yàpilmamish;
 (ruined) خراب khàrāb; (in reputa-
 tion) رزيل rèzīl, رسواي rùssvày.
 Undoubtedly, *ad.* شبهه نيز shùbhéssiz;
 البته èlbètté.
 Undress, *v.a.* اوروبه سنى sòymak, صويمق
 sòymak, چيقارمق çiqarmak; —,
v.n. صوينمق sòyunmak, دوكلماق
 dükylmek.
 Undulation, *s.* طالعه dālgha; (of ground)
 باير bàyir, تومسكلك tümseklik.
 Undutiful, *a.* رعائتسىز ri“āyetsiz.
 Undying, *a.* لايهوت lā-yèmūt.
 Uneasiness, *s.* راحتسىزلىق rāhatsizlik,
 صيقندي sikkindi; اضطراب iztirāb.
 Uneasy, *a.* راحتسىز rāhatsiz; (in body
 or mind) مضطرب mùztàrib.
 Unemployed, *a.* ايشسىز ishshiz, بوش
 bòsh, معطل èttil, عاطل “àtıl, بوشده
 bòshda, مۇ“àttal.
 Unequal, *a.* غير مساوى bìr-dìghil, غير
 مساوى ghàyri-mùssāvī; (to a task) عاجز
 عاجز (to a task) “ājiz, اربابى دكل èrbābi -
 dìghil, النذن كلمز ghyùju-yètmàz, كوجى
 يتمز èlindan-ghèlmàz.
 Unequivocal, *a.* صريح sàrih, اچىق
 اچىق sàrih, اشكار āshikyār.
 Unerring, *a.* صائب sà'ib. [nā-hèmvār.
 Uneven, *a.* ناهموار dùz-dìghil, دوزدكل
 دوزدكل dùz-dìghil.
 Unexampled, *a.* كورلماش ghyùrulma-
 mish, غير مسبووق mìssālsiz, مثالسىز
 مثالسىز ghàyri-mèssbūk.
 Unexpected, *a.* اوملامامش ùmulmamish;
 —ly, *ad.* من غير مأمول mìn-ghàyri-
 -mè'mūlin.

Unexpired, *a.* وعدسی کلامش wà "déssi-
-ghèlmamish. [sāfsiz.

Unfair, *a.* انصافسز hākksiz, حقسز in-

Unfairness, *s.* حقسزلق hākksizlik.

Unfaithful, *a.* خائن khā'in. [mūghāyir.

Unfashionable, *a.* موده یه مغایر mòdāya-

Unfasten, *v.a.* اچمق àchmak.

Unfathomable, *a.* ناقعریاب dìbsiz, نابسز
nā-kà'r-yāb.

Unfavourable, *a.* مخالف tèrss, ترس
mūkhālif, اویغونسز ùyghunsuz.

Unfeeling, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz.

Unfeigned, *a.* بیربیا khāliss, خالص bī-
-riyā. [èksik اکسک]

Unfinished, *a.* بیتمامش bitmamish,

Unfit, *a.* اویمز ùymàz, یاقشمز yākish-
màz, الویرمز èlvermàz; (person)

ناهل nā-èhl, اربابی دکل èrbābi-dìghil,

اهلیتتی liyākàtsiz; —, *v.a.* اهلیتتی
مانع او èhliyyètini - izālÉ-et; مانع او
māni "-òl, منع mèn "-et.

Unfold, *v.a.* اچمق àchmak, سرمک
sèrmek, نشر نسا nèshr-et, بسط bāsst-et.

Unforeseen, *a.* کورنمیان ghyùrunmé-
yen, دوشنلاماش dùshunulmamish.

Unforgiving, *a.* عفوایتمز "àfv-ètmez,
اونوتمز ùnutmez. [mish.

Unforgotten, *a.* اونودلماش ùnùdulma-

Unfortified, *a.* غیر مستحکم ghàyr-
mùsstàhkèm. [nàhiss.

Unfortunate, *a.* نختسز bàkhtsiz; نحس

Unfortunately, *ad.* نه فائده nè-fā'idÉ,
چه فائده chī-fā'idÉ.

Unfounded, *a.* اصلی یوق àssli-yòk.

Unfrequent, *a.* نادر nādir.

Unfriendliness, *s.* عداوت "àdāvèt.

Unfriendly, *a.* دشمن dùshmen; دارغین
dàrghin. [àkīm "عقیم]

Unfruitful, *a.* میوه ویرمز mèyvÉ-vermàz;

Unfurnish, *v.a.* صویمق sòymak,
دوشمه سنی قالد رمق dùshémÉssini-kāl-
dirmak.

Unfurnished, *a.* دوشمه سز dùshémÉsiz.

Ungainly, *a.* بد bèd; چرکین chirkin.

Ungallant, *a.* قاری یه رعایتسز kàriyyÉ-
-rì "āyetsiz.

Ungenerous, *a.* خصیص khàssīs.

Ungodly, *a.* (man) فاسق و فاجر fāssik-u-
-fājir; (act) فاسقانه fāssikānÉ, فاجرانه
fājirānÉ.

Ungovernable, *a.* ضبط اولنه مز zàbt-òlu-
namàz, سرت sèrt, حدید hādīd.

Ungrammatical, *a.* قواعد صرف و نحوه
kàwā "idi - sàrf-u-nahvÉ-mū-
khālif.

Ungrateful, *a.* نانکور nānkyūr (nām-),
خائن khā'in, نمک بحرام nèmek - bùhrām,

Ungrounded, *a.* اصالی یوق فصلی یوق àssli-
-yòk - fāssli - yòk, بوش bòsh, باطل
bātil, بی اساس bī-èssās.

Unguarded, *a.* نوبتجی و قره قول و
نابتجی و قره قول و nùbètji-vÉ-kārÉ-kòl-
-vÉ-ìsstihkyāmdan-khāli; غافل ghàfil.

Unguent, *s.* مرهم mèrhèm, یاغ yàgh.

Unhappy, *a.* دردمند dèrdli, دردلو
dèrdmènd.

Unhealthy, *a.* (person) چوروک chùruk,
علیل "àlil; (place) وخیم wàkhīm,
وخامتلی wàkhāmetli.

Unheard of, *a.* اشدلماش ishīdilma-
mish, غير مسسوع ghāyri-mèssmū“.

Unhoped for, *a.* اوملماش ūmulmamish;
مأمولدن زياده mè‘mūldan-zīyādē.

Unhorse, *v.a.* اتندن دوشورمك àtindan-
-dūshurmek (or اتدن àtdan).

Unhurt, *a.* اينجنمامش injinmamish.

Uniform, *a.* بر سياقده mūntazām, —, *s.* اونيفورمه ūni-
fōrma, رسم البسهسى rèssm-èlbisséssi,
نظام روبهسى nīzām - rūbassi, عسكر
روبهسى “asker-rūbassi.

Uniformity, *s.* مطابقت mūtābakāt.

Uniformly, *ad.* شاشميه رق dā‘imā; نظام او زره
shāshmayarak; nizām-
-üzérē.

Unimportant, *a.* غير مهم ghāyri-mūhimm.

Unincumbered, *a.* هر نوع بار و مانعدن
خالى hēr - nèv“i - bār-ū-māni“dan-
-khāli; بورجسز bōrjsiz.

Uninhabitable, *a.* غير خيرسز khāyrsiz, غير
قابل سکنى ghāyri-kābili-sūknā.

Uninhabited, *a.* غير مسسكون ghāyri-
-mèsskyūn, بوش bōsh. [-māssūn.

Uninjured, *a.* ضرردن مصون zārardan-

Unintelligible, *a.* اكلاشلمز ànglashīl-
māz (ànnāsh-). [-nèv“indan.

Unintentional, *a.* قضا نوعندن kàzā-

Unintentionally, *ad.* عن غير قصد “àn-
-ghāyri-kāssdin.

Uninterrupted, *a.* اراسى يوق àrassi-yòk;

—ly, *ad.* ارا ويرميه رك àra-vèrméyé-
rek, اردى اراسى اولميه رق àrdi-àrassi-
òlmayarak, بلا فاصله bilā - fāssila, لا
ينقطع lā-yànkāti“.

Union, *s.* اتحاد ittihād; جمع jèm“,
تجمع tèjèmmu“, اجتماع ijtimā“,
برارايه كلش bìr - àraya - ghèlish;
قارشش kārishish, قاتشمه kātishma,
مزج mèzj, امتزاج imtizāj; تزوج
tèzèvvuj, ازدواج izdivāj.

Unit, *s.* فرد fèrd.

Unitarian, *s.* موحد mùwāhhid, اهل
توحيد èhli-tèvhīd.

Unite, *v.n.* برلشمك birlēshmek;
برلکده او birlīkda-òl, اتفاق ittifāk-et;
برارايه کلمک bìr-
-àraya - ghèlmek; برى برينه قارشتمق
biri-birina-kārishmak, قاتشمق kātish-
mak; برى برينه imtizāj-et; تزوج
biri - birina - vārmak, وارمق
tèzèvvuj - et; قاينامق kàynamak,
ياپشمق yāpishmak, باغلانمق bāgh-
lanmak; متصل او mùttāssil - òl;
ممنتسب او mūnt-
tèssib-òl; —, *v.a.* برلشدرمك birlēshdirmek;
قارشدرمق kārishdirmak,
امتزاج ايتدرمك im-
tizāj-èt dirmek; اولندر مك èvlēndir-
mek, ويرمك vèrmek; تزويج tèzvīj-et,
ياپشدرمق kàynatmak; قايناتمق yāpishdirmak;
باغلامق bāghlamak,
رابطا rābt-et, بتمشدرمك bitish-
dirmek.

United States, *s. pl.* جماهير مجتمعه
jèmāhīri-mūjtémi“a-i-Amèrika.

Unity, *s.* برلك birlīk; (of God)
اتفاق ittifāk, وحدانيت wāhdāniyyèt;
اتحاد ittihād.

Universal, *a.* كلى kyüllī; عمومي

“*ùmūmī*; —ly, *ad.* “عموماً” *ùmūman*,
 على العموم “*‘alé-’l-’ùmūm*. [*kyā’ināt*.
 Universe, *s.* “عالم” *‘ālem*, كائنات
 University, *s.* دارالعلوم *dāru-’l-fūnūn*.
 Unjust, *a.* (man) غدار *ghāddār*, ظالم
zālim, انصافسز *insāfsiz*; (man or act)
 حقسز *hākksiz*. [*sēbebsiz*.
 Unjustifiable, *a.* حقسز *hākksiz*, سبببسر
 Unkind, *a.* (person) جفاكار *jēfākār*;
 (person or act) ترس *tērss*, طاتسز
tātsiz, صوغوق *sōghuk*.
 Unknown, *a.* مجهول *mējhūl*, نامعلوم
nā-mā’lūm; — to me, *ad.* بنم خبرم
bēnim-khābērim-ōlmayarak.
 Unlade, *v.a.* (a ship, &c.) بوشالتمق
bōshaltmak, يوكنى بوشالتمق *yūkyunu-*
bōshaltmak; يوكنى چيقارمق *yū-*
kyunu-chīkārmak; (a horse, &c.)
 يوكنى اندرماك *yūkyunu-ēndirmek*;
 —, *v.n.* بوشالمق *bōshalmak*.
 Unlawful, *a.* حرام *hārām*; غيرمشروع
ghāyri-mēshrū; ممنوع *mēmnū*;
 فضولى *fūzūlī*, يساق *yāssāk*; منهى
mēnhī, ناحق *nā-hāk*; —ly, *ad.*
 فضولى *fūzūlī*, بغيرحق *bī-ghāyri-hākkin*,
 اوله رق *fūzūlī-ōlarak*.
 Unlearned, *a.* جاهل *jāhil*.
 Unleavened, *a.* خميرسز *khāmīrsiz*.
 Unless, *c.* مكرکه *mēgher-ki*. (This
 conjunction is hardly ever used, but
 the sense is rendered by employing
 the conditional negative of the verb
 which follows in English. Ex.—
 Unless I go, بن کتسم *bēn-ghīt-*
massam, *if I go not.*)

Unlikely, *a.* اوکلمز *ūmulmāz*, ياقشق المز
yākishīk-ālmāz; it is very unlikely,
 دگمهده *dēghmédé*, اوکلم *ūmmām*,
 مأمول ایتمم *mē’mūl-ētmām*.
 Unlimited, *a.* حدسز *hāddsiz*, بيحد
 Unload, *vid.* Unlade. [*bīhādd*.
 Unlock, *v.a.* اچمق *āchmak*; کلیدینى
kīlidini-āchmak; —, *v.n.*
 اچلمق *āchilmak*.
 Unlooked-for, *a.* اوکلمیان *ūmulmayan*;
 مأمولدن زیاده *mē’mūldan-ziyādē*.
 Unloose, *v.a.* اچمق *āchmak*, چوزمک
chūzmek; صالیویرمک *sālīvērme*k.
 Unluckily, *ad.* نه فائده *nē-fā’idē*, چه
 فائده *chī-fā’idē*.
 Unlucky, *a.* (man) بختسز *bākhtsiz*,
 بد بخت *bēd-bākht*; (day) نحس
nāhiss; (house, &c.) ششامتلو *shā’ā-*
metli, مشوم *mēsh’ūm*.
 Unman, *v.a.* چوجق کبی اغلاتمق *chōjuk-*
ghībi-āghlatmak; to be —ed, چوجق
chōjuk-ghībi-āghlamak,
 یورکی طیانا مامق *yūrēghi-dāyānmamak*,
 اغلایه جغی کلمک *āghlayajaghi-*
ghēlmek.
 Unmanageable, *a.* ضبط اولنه مز *zābt-ōlu-*
namāz; (ship) دومن دکله مز *dūmēn-*
(dīnēmāz). [*-yākishmāz*.
 Unmanly, *a.* ارکهکه یاقشمز *ērkegha-*
 Unmannered, Unmannerly, *a.* قبا *kāba*,
 خوبراط *khōyrāt*.
 Unmarried, *a.* (man) بیکار *bīkār* (*bēy-*
kyār), سجرد اولودکل *ēvli-dīghīl*, *mū-*
jērrēd; (woman) قوجهده کل *kōjada-*
dīghīl (*or* اولمیان *ōlmayan*); قیز *kīz*.

Unmerciful, *a.* مَرَحْمَتْسِز mèrhàmetsiz ;
—ly, *ad.* فَنَا fèna.

Unmindful, *a.* دِقْتْسِز dikkàtsiz, دِقْت
دِککات-ئتماز dikkàt-ètmàz, غَافِل ghāfil.

Unmingled, Unmixed, *a.* خَالِص khāliss,
صَاف sāf, صَافِي sāfī.

Unmoor, *v.a.* بَاش قِيچ باغلاريني چوزمك
bāsh-kìch-bàghlarini-chùzmeK, يَالِكُز
يَالِكُز - بَر تيمور ايله براقمق
yàlingiz - bìr -(dè-
mir)-ila-bràkmaK.

Unnatural, *a.* طَبِيعَتِك خَلَافِي tãbī“àting-
-khèlāfi. [bī-lùzūm.

Unnecessary, *a.* بِيَلِزوم لُزومْسِز lùzūmsuz,
Unnerve, *v.a.* ثَبَاتِنِي اِخْلَالِ أ sèbātini-
ikhhlāl-et.

Unnumbered, *a.* حِسَابْسِز hìssābsiz, لَا
يَعْدُو لَاحِصَا lā-yù“àdd-vé-lā-yùhsā.

Unobjectionable, *a.* اِعْتِرَاضِ اَوْلَنَمَاز
ì“tirāz-òlunamàz.

Unoccupied, *a.* بَوش خَالِي bòsh, khālī.

Unoffending, *a.* قَبَاحْتْسِز سُوحْسِز sùchsuz,
كَبَاهَاتْسِز zàrarsiz.

Unopposed, *a.* بِلَا مَانَعِ مَانِي“SIZ, بِلَا مَخَالِفَه
bìlā-māni“in, bìlā-mùkhā-
lèfé. [sāhibi-mèjhūl.

Unowned, *a.* صَاحِبِي صَاحِبْسِز sāhibsiz,

Unpack, *v.a.* صِنْدَقْدَن اِچْمَق àchmak ;
سَندِکْدَن چِمَقَارْمَق sàndikdan-chìkàrmak.

Unpaid, *a.* وِیْرِلْمَاش vèrilmamish ;
(officer) ایلْتَسِز مَعَاشْسِز mà“āshsiz,

Unpalatable, *a.* اَجِي Àji. [àylìksiz.

Unparalleled, *a.* مِثَالْسِز mìssālsiz,
كُورْلَمَاش ghyùrilmamish,
نَامَسْبُوق اِشِيدِلْمَاش ishìdilmamish,
نَامَسْبُوق nā-mèssbūk.

Unpardonable, *a.* عَفْوَاوْلَنَمَاز “àfv-òlun-
màz, پَكْ لَایْکِزْسِز pèk-lāyìksiz, پَكْ
پَكْ-مُنَاسَبَتْسِز pèk-mùnāssébetsiz.

Unpaved, *a.* قَالْدِرِیْمِز kàldirimsiz.

Unperceived, *ad.* كُورْلَمِیَهْرَكْ ghyùrul-
mèyérek, دُیُیُولْمَاز dùyülmayarak.

Unpleasant, *a.* فَنَا fènā, طَاتْسِز tàtsiz, بَد
bèd, كَرِيَهْ kèrìh, نَاخُوش nā-khòsh ;
—ness, *s.* اویغونسوز uyghunsuz ;
اویغونسوزلۇك uyghunsuzluk.

Unpolite, *a.* خَوِیْرَاطْ كَبَا kàba, khòyràt.

Unpopular, *a.* خَلْقِ بِيْمَنْدَه مَقْبُولِ وِیْسِنْدِيدَه
khàlk-bèyninda-màkbūl-vé-
-pèssendīdè-òlmayan.

Unprecedented, *a.* اَمْثَالْسِز èmsālsiz,
نَامَسْبُوق nā-mèssbūk.

Unprejudiced, *a.* (mind) سَالِمِ sālīm ;
(person) غَرَضْسِز ghàrazsiz, مَنَصِفِ
mùnsif.

Unpremeditated, *a.* لَاعِنِ قَصْدِ lā-“àn-
-kàssdin.

Unprepared, *a.* خَبِرْسِز khàbersiz ;
حَاضِرِ دِغْهَلِ hāzir-dìghil.

Unpretending, *a.* مَحْجُوبِ mähjūb,
كَنْدِي حَالِنْدَه kèndi-hālinda.

Unprincipled, *a.* چَاپْتَقِينِ chàpkìn,
اَدْبِز هَايَاسْسِز hàyāssiz, “arsiz, عَارِسِز
èdebsiz.

Unprofitable, *a.* فَائِدَه سِز fā“idèssiz,
بَوش فَائِدَه دِنِ خَالِي fā“idédan-khālī,
بَوش نَافِلَه nāfilé, بِيهُودَه bīhūdè,
لَا طَائِلِ lā-tā“il.

Unquestionable, *a.* شُبُهَه سِز shùbhèssiz,
مُحَقَقِ mùhàkkàk ; —bly, *ad.* اَلْبَتَه
èlbétté, مَطْلَقَا mùtlakā.

Unreasonable, *a.* مناسبتسىز münässébet-siz; انصافسىز insāfsiz.

Unremitting, *a.* لاينقطع lā-yànkàti“, اردى اراسى اولمىيان àrdi - àrassi - òlmayan.

Unreserved, *a.* بلاكتىم bilā-kètmin.

Unrevenged, *a.* (blood) هدر hèdr; انتقامسىز ìntikāmsiz.

Unrewarded, *a.* مكافاتسىز mùkyāfātsiz.

Unrighteous, *a.* (person) كناهكار ghyùnāhkyār; (act) كناه ghyùnāh.

Unripe, *a.* خام khām, اولمامش òlmamish.

Unrivalled, *a.* مىثالسىز mìssālsiz, بىمثال bīmissāl, يكتا yèktā, بيهمتا bīhèmtā.

Unruly, *a.* عاصى “āssī, زوربا zòrba, متمرد mùtémèrrid. [èmin-dìghil.

Unsafe, *a.* قورقلور kòrkulur, امين دكل

Unsaid, *a.* دىنلمامش dènilmamish, سويلنلمامش sùwèylenilmamish.

Unsaleable, *a.* ساتلامىز sàtilamàz.

Unsatisfactory, *a.* غير مرضى ghàyri-mèrzī.

Unsay, *v.a.* سوزندن دونمك sùzundan-dùnmek, انكارا ìnkyār-et.

Unscrew, *v.a.* اچمق àchmak, ويدەسنى vidéssini-àchmak.

Unscriptural, *a.* كتب سماويه نك مألنه kyùtubu-sèmāviyyéning-mā-‘ālina-mùghāyir. [mùhrunu-àchmak.

Unseal, *v.a.* اچمق àchmak, مهرينى اچمق

Unseasonable, *a.* وقتسىز wàkitsiz.

Unseaworthy, *a.* دكز سفرينه غير صالح dèngiz-sèfèrina-ghàyri-sālih.

Unseemly, *a.* چركين chirkìn, ياقشمىز yàkishmàz, ياقششمىز yàkishiksiz.

Unseen, *a.* كورنمىيان ghyùrunméyen; كورلمامش ghyùrulmamish; —, *ad.* كورلميهرك ghyùrilméyérek.

Unsettle, *v.a.* قرارينى بوزوب مشوشا kàrāri-ni-bòzup-mùshèvvèsh-et.

Unsheath, *v.a.* سلا چكەك chèkmek, سلا sèll-et.

Unship, *v.a.* چيقارمق chikàrmak, چيقارمق ييرندن yèrindan-chikàrmak.

Unsightly, *a.* چركين chirkìn, بد bèd, ياقششمىز yàkishiksiz.

Unskilful, *a.* “عجمى àjémī.

Unslaked, *a.* (lime) سونمامش sùn-mamish; (thirst) كسلمامش kèssil-mamish. [fāssid.

Unsound, *a.* چوروك chùruk; فاسد

Unsown, *a.* اكلممامش èkilmamish, غير مزروع ghàyri-mèzrū“.

Unspring, *a.* بول بول bòl-bòl; —ly, *ad.* اسركميهرك èssirghéméyérek.

Unspeakable, *a.* تعبيراولنه مىز tà“bīr-òlunamàz. [sèbātsiz.

Unstable, *a.* قرارسىز kàrārsiz, ثباتسىز

Unsteady, *a.* اوينار òynar; صاللانور sàllànir; دتر (tìtrèr); (person) حواره hòwàrda, چاپكىن chàpkìn.

Unsuccessful, *a.* (person) ايشنى ishini - bèjèramamish, موفىق اولمامش mùwàffak - òlammamish; (attempt) اويمامش òymamish.

Unsuitable, *a.* اويىمىز yàkishmàz, ياقشمىز òymàz.

Untaught, *a.* اوكرلمامش ùghrèdilmamish; برشى اوكرنمامش bìr - shèy-ùghrènmamish.

Untenable, *a.* (assertion) باطل *bātīl*,
محافظه سی *bòsh*; (position) بوش
محال *mùhāfazassi-mùhāl*.

Untenanted, *a.* بوش *bòsh*.

Unthankful, *a.* شکر ایتمز *shùkr-ètmez*.

Unthankfulness, *s.* عدم شکر “*àdemi-*
shùkr.

Unthinking, *a.* دوشونمز *dùshunmez*.

Unthought-of, *a.* دوشونلماش *dùshu-*
nulmamish, خاطره تختر ایتماش
khātira-tàkhàttur-ètmamish.

Untidy, *a.* هر شی سی پیس و قارشق
hèr-shèy-si-pìss-vé-kārishik.

Untie, *v.a.* چوزمک *chùzmek*, اچمق
àchmak, حل *hàll-et*.

Until, *pr.* نه قدر *a-kàdar*, نه دک *édek*,
or نه دق *adak*, نه دکین *édèghin* (*or a-*).

Untimely, *a.* وقتسز *wàkitsiz*; — *end*,
وقتسز اولم *wàkitsiz-ùlum*, تلف *tèlef*,

Unto, *pr.* نه *é*, *a.* [هلاک *hèlāk*].

Untold, *a.* صایلماش *sàyilmamish*;
افاده اولنماش *ifādè-ùlunmamish*.

Untoward, *a.* چرکین *chìrkin*, فنا *fèna*,
مناسببتسز *mùnāssébetsiz*.

Untried, *a.* دنلماش *dènenilmamish*.

Untrodden, *a.* ایاق باصماش *àyak-bāss-*
mamish. [باطل *bātīl*].

Untrue, *a.* یلان *yàlàn*, کاذب *kyāzib*,

Untrustworthy, *a.* اعتماد اولنمز *ì’ti-*
mād-ùlunamaz.

Untruth, *s.* یلان *yàlàn*, کذب *kizb*,
دروغ *dùrūgh*, بطلان *bùtlàn*.

Unusual, *a.* عادت دکل “*àdet-dìghil*,
خلاف عادت *khilāfi-“àdet*; — *ly, ad.*
سائر وقتته نسبتله *sā’ir-wàkta-nissbètla*.

Unutterable, *a.* تعبیر اولنمز *tà“bīr-*
-ùlunamaz.

Unveil, *v.a.* and *n.* یاشماغنی چیقارمق
yàshmaghini - chikàrmak (*or* اچمق
àchmak). [—*ùlunmaz*].

Unwarrantable, *a.* تجویز اولنمز *téjvīz-*

Unwary, *a.* غافل *ghāfil*.

Unwell, *a.* کینفسز *kèyfsiz*, مزاجسز *mì-*
zājsiz, خسته *khāssta*.

Unwholesome, *a.* (air) وخیم *wàkhīm*,
مضر (food) *wàkhāmetli*; وخامتلو
mùzàrr.

Unwilling, *a.* رغبتسز *issteksiz*,
رغبتسز *ràghbetsiz*, کوکلسز *ghyùngulsuz*; — *ly,*
ad. کرها *kèrhan*, مع الکراره *mà“a-’l-*
-kèrahé, استمیهرک *isstéméyérek*,
چکنهرک *chèkinérek*; — *ness, s.*
عدم رغبت *ghyùngulsuzluk*, کوکلسزک
“*àdèmi-ràghbet*.

Unworthy, *a.* (person) نااهل *nā-èhl*,
لایقسز (act) *isstihkāksiz*; لایقسز
lāyiksiz.

Up, *a.* یوکسلمش *kàlkmish*; یوکسلمش
yuksèlmish; پهایه چیقمش *pahāya-*
-chikmish; —, *ad.* یوقاری *yùkāri*;
یوقاری به *yùkāriya*, یوقاریده *yùkārīda*
(*yùkārda*); یوقاری به طوغری *yùkāriya-*
-dòghru; —, *pr.* دن یوقاری *dan-*
-yùkāri; —, *int.* دی بقالم *dè-bākā-*
līm! قالم بقالم *kàlk-bākālīm*; — *and*
down, اشاغی یوقاری *àshàghi-yùkāri*;
یوقش *ùtè - bèri*; — *hill*, یوقش
yòkush-yùkāri; کوچ *ghyùch*,
مشکل *mùshkil*, چتین *chètin*; —
there! هی یوقارده *hèy-yùkārda*, هی

- هېڻ وار يوقارده hēy-kim-vār-yukarda ;
— with the helm ! اورصه òrsa !
- Upbraid, *v.a.* يوزينه اتمق yūzuna-ātmak.
- Uphold, *v.a.* توتتمق tūtmak, تصحبا tāsṣāhhub-et, صحابتا ṣāhābet-et, التزاما iltizām-et, ارقه او àrka-òl ; (a thesis) ادعاا iddi“ā-et, تصديقا tāsṣ-dīk-et.
- Upholsterer, *s.* يورغانجي yūrghanji, دوشمه جي dùshéméji.
- Upland, *s.* يايلا yàyla, يايلاق yàylāk.
- Uplift, *v.a.* يوقارى قالدرمىق yūkārī-kāldirmak.
- Upmost, *a.* يوقارى اك èng-yūkārī.
- Upon, *pr.* اوستنده ùsstuna, اوستنده ùsstunda ; اوزرنده ùzérina, اوزرنده ùzérinda.
- Upper, *a.* يوقارده كى yūkārīki, يوقارده كى yūkārédēki ; اوستنده كى ùsstédēki, غلبه, hand, اوستنده كى ùsstundédēki ; — غلبه, ghàlébé, غالبلق ghāliblīk.
- Uppermost, *a.* يوقارى كى èng-yū-kārīki, اوستنده كى èng-ùsstédēki.
- Upright, *a.* طوغرى dòghru, قائم kā'im ; (in morals) طوغرى dòghru, مستقيم mùsstakīm.
- Uproar, *s.* حارلدى ghyūruldu, حارلدى hārildi, پاطردى pātirdi, ولوله vèlvélé.
- Upset, *v.a.* دويرمك dèvirmek ; كيفنى kèyfini - bòzmaq ; —, *v.n.* دويرلمش dèvirilmek ; —, *a.* دويرلمش dèvirilmish ; كيفى قاچمش kèyfi-kāchmish ; —, *s.* دويرلمه dèvirilmé.
- Upside-down, *ad.* الت اوست àlt-ùsst, زيروزبر zīr-u-zèber.
- Upstart, *s.* مجهول الاصل اولان نو رسیده mèjhūl-èl-àssl-òlan-nèv-rèssidé.
- Upwards, *ad.* يوقارى يه طوغرى yūkārīya-dòghru, يوقارى yūkārī ; (more) زياده [zìyādé.
- Urchin, *s.* پيچ pīch. [zìyādé.
- Ureter, *s.* ممر البول mèmèrr-ùl-bèvl.
- Urge, *v.a.* ابراما ibrām-et, الحاح ilhāh-et, صيقتشدرمق sīkishdirmak ; (a plea) ايرادا irād-et, درپيشا dèr-pīsh-et ; (a horse) سورمك sūrmek, سوقا sūka.
- Urgency, *s.* عجله “ājélé. [sèvk-et.
- Urgent, *a.* مستعجل mùsstà“jæl.
- Urine, *s.* كچوك بول bèvl, سديك sīdik, كچوك بول kùchuk-sū ; —, *v.n.* ايشمه مك ishémek, صودوكمك sū-dūkmek, قشانمق tèbèvvul-et ; (a horse) سيمك sīmek. (a dog)
- Us, *pro.* بزي bìzi, بزه bìzè, بزلرى bìzléri, بزلره bìzléra.
- Usage, *s.* قوللانش kùllànish, استعمال isstī“māl ; (treatment) معامله mù“ā-mélé ; (custom) عادت “ādet.
- Use, *s.* قوللانش kùllànish, قوللانمه kùllànma, استعمال isstī“māl ; (benefit) فائده fā'idé, منفعت mènfa“at ; —, *v.a.* قوللانمق kùllanmak, استعمال isstī“māl-et ; (treat) معامله mù“ā-mélé-et ; to be of — ايشمه يرامق ishā-yāramak, فائده سى او fā'idéssi-òl, فائده سى مشاهده اولنمق fā'idéssi-mùshāhédé-òlunmak ; to be used to, الشقا àlishik-òl, الشمش àlishmish-òl ; to become — —, الشمق àlishmak ; to be used up, بتمك bitmek, بتمك (a man) dūkènnek ;

- bîtmek, ایشی بتمک *ishi-bîtmek*, بر
 خیری قالمامق *bîr-khâyri-kâlmamak*.
 Useful, *a.* ایشه یرار *isha-yàrar*,
 فائده سی *fā'idéssi-vâr*, نافع
 فائده لو *fā'idéli*, "نافع",
nāfi, مفید *mùfid*.
 Useless, *a.* برایشه یرامز *bîr-isha-yàramàz*,
 نافلة بوش *bòsh*, فائده سز
nāfilé.
 Usher, *s.* (school) خلیفه *khàlîfé* (*kâlfâ*);
 (at a door) چاوش *chàwush*,
 محضر *mùhzir*; تشریفاتی
 — in, *v.a.* ایچروکتورمک *ichèri-ghè-*
tirmek, ایچروکتورمک *ichèri-ghyù-*
turmek, احضارا *dèlâlet-et*,
 ihzâr-et.
 Usual, *a.* "عادت اولان" *ādī*, "عادی"
ādēt-òlan; —ly, *ad.* اکشریا *èksériyyā*.
 Usufruct, *s.* غله *ghàllé*.
 Usurer, *s.* فاحش معامله جی *fāhish-*
mù"āméléji. [غصب] *ghàssb-et*.
 Usurp, *v.a.* فضولی ضبطا *füzülü-zâbt-et*,
 Usurpation, *s.* غصب *ghàssb*.
 Usurper, *s.* غاصب *ghāsib*; فضولی
 اوله رق تخت پمادشاهی به جلوس
 فزولی *fuzuli* ایدن غاصب تاج و نکین
-òlarak - tàkhti - pādishāhiyyé - jülüss-
-èden-ghāsibi-tāj-u-nìghīn.
 Usury, *s.* ربا *ribā*, فاحش معامله
*fāhish-*مؤ *āmélé*; فاحش معامله جیلک
fāhish-mù"āméléjilik.
 Utensil, *s.* خانه التی *khāné-ālétī*; —s,
s. pl. چناق قاب قچاق *kâp-kâchak*,
 چنناک *chànak-chùmlek*.
 Uterine, *a.* (brother or sister) لام *li-*
ùmm, انا طرفندن *àna-tàrafından*.

- Utility, *s.* فائده *fā'idé*, نفع *néf*,
 منفعت *mènfa"at*.
 Utmost, *a.* اوزاق *èng-üzàk*, صوک
sòng, نهایت درجه ده *àksà*;
 نهایت زیاده *nihāyet - dèréjédé*,
 اوزاق زیاده *èng-*زیاده
ziyādé, نهایت نه نهایت *nihāyet*,
 نهایت نه نهایت *nihāyet*, غایت
 غایت *ghāyet*; الدن کلدیکی قدر *èldan-*
 کلدیکی قدر *ghèldighi-kâdar*, ممکن
 مرتبه *mùmkin-mèrtébé*; —, *s.* الدن کلین
 کلین *èldan-*کلین
ghèlèn; to the —, *ad.* نهایت
 نهایت *nihāyet-dèréjédé*, ممکن
 مرتبه *mùmkin-mèrtébé*, غایتله
ghāyètla.
 Utter, *v.a.* (pronounce) سویلمک *sùwèy-*
 سویلمک *lémek*, تلفظا *tèlâffuz - et*;
 اغزه المق *àghza-âlmak*; (coin, &c.)
 کچورمک *ghèchirmek*, کچورمک
 کچورمک *vèrmek*, کچورمک
 کچورمک *ghèchirméghé-bâkmak*; —, *a.*
 کچورمک *kyāmil*, تام *tāmm*, کلی
kyüllī.
 Utterly, *ad.* بتون بتون *bîtun - bîtun*,
 بتون بتون *bîss - bîtun*, کاملاً
kyāmilan, بالکلیه *tāmāman*,
 کاملاً کلیاً *kyüllìyyan*, بالکلیه
 کاملاً کلیاً *bî-l-kyüllìyyé*, هروجهله
hèr-vèjhla.
 Uttermost, *a.* اوزاق *èng-üzàk*,
 اقصی *àksà*; صوک *sòng*. [chuk-dil].
 Uvula, *s.* دلجک *diljik*, کچوک دل *kù-*

V.

- Vacancy, *s.* بوش یر *bòsh-yèr*, اچق یر
 اچق یر *àchik-yèr*, خالی یر *khālī-yèr*;
 محلول *màhlül*.
 Vacant, *a.* بوش *bòsh*, خالی *khālī*,
 اچق *àchik*; محلول *màhlül*; — look,
 شاشقین باشقی *shàshkin-bâkishi*.

Vacate, *v.a.* چیقماق bràkmak, چیقماق
chìkmak, خالی براقماق khālī-bràkmak,
ترک tērket.

Vacation, *s.* تعطیل وقتی tà“tīl-wàkti.

Vaccinate, *v.a.* اشلاتماق àshlatmak,
اینک چیچکی ماده سیله اشلاتماق
īnek-chìchéghi-māddéssīla-àshlatmak.

Vaccination, *s.* اینک چیچکنک
اینک چیچکنک اشلائانسی īnek - chìchéghinīn - àshla-
nīlmasī; تلقیح بقری tèlkīh-bākārī.

Vaccinator, *s.* اینک چیچکنی اشلائان
اینک چیچکنی اشلائانسی īnek - chìchéghinī - àshlayan -
-hèkīm.

Vaccine, Vaccine matter, *s.* اینک
اینک چیچکنک جراحی ماده سی
īnek - chìchéghinīn-jèrāhātī-māddéssi.

Vacillate, *v.n.* تردد tèrèddud-et.

Vacillation, *s.* تردد tèrèddud.

Vacuum, *s.* خلای مطلق khālā,
خلای مطلق khālāyi-mùtlāk.

Vade-Mecum, *s.* مجموعه mèjma“à.

Vagabond, Vagrant, *s.* چاپقین chāpkīn,
کولخاننی kyùlkhānī; در بدر dèrbédèr,
سرسری sèrsērī; —, *a.* اواره āwārē.

Vague, *a.* غیر محقق mùbhèm,
غیر محقق ghàyri-mùhàkkāk.

Vain, *a.* خون پسند màghrūr,
خون پسند khòd-pèssènd; (futile) بوش bòsh,
دیبسز dībsiz, اصلی یوق àssli - yòk,
بیهوده fā'idéssiz, نافله nāfilé,
بیهوده bīhūdé; in —, vainly, *ad.*
نافله nāfilé, اصلی یوقدن àssli-yòkdan.

Valance, *s.* سایبان sàybān, or
سایوان sàywān (sàywānt), صاچاق sàchak.

Vale, *s.* دره dèrē.

Valerian, *s.* کدی اوتی kèdi-òtu.

Valet, *s.* خدمتکار ùshāk, خدمتکار
khèd-metkyār (hiz-), اغا àgha.

Valetudinarian, *s.* “علیل کمسنه
“àlīl-kimèssné, علیل “àlīl,
چوروك chùruk, دائماخته dā'imā-khāssta.

Valiant, *a.* یکیت ییغیت yìghit,
جسور jèssūr, مردانه
bāhādir, دلور dīlāver, مردانه
mèrdānē. [توتار, یرار yàrar.

Valid, *a.* صالح sālīh, صحیح sàhīh,
طوتار tūtār.

Valise, *s.* جانطه jānta.

Valley, *s.* دره dèrē.

Valorous, *a.* یکیت ییغیت yìghit.

Valorously, *ad.* جسارت ایله jèssarèt-īla.

Valour, *s.* جسارت ییکیتلک yìghitlik,
جسارت jèssarèt, جرئت jùr'èt,
مردانکی mèrdānégīhī.

Valuable, *a.* قیمتلو zī-kīmèt,
قیمتلو kīmètli; عزیز “àzīz;
ایشه یرار ìsha-yàrar.

Valuation, *s.* تخمین kèshf,
تخمین tàkhmīn, تعیین قیمت tè“yīnī-kīmèt,
بهاچمکلک pāhā-bìchmeklik.

Value, *s.* قدر دگر dègher, قیمت kīmèt,
بها pāhā; (moral) قدر kàdr; —, *v.a.*
صایمق sàymak, اعتبارا ì“tibār-et,
معتبر طومتق mù“tébèr-tùtmak;
عزیز “àzīz-tùtmak; طومتق kèshf-
-et, قیمت تقدیرا kīmèt - tàkdīr - et,
بها تعیین ا پهاچمک pāhā-bìchmek,
بها تقدیرا pāhā - tà“yīn - et;
قدرینی بلمک kàdrīnī-bīlmek.

Valve, *s.* قپاق kàpak, دل dīl.

Vampire, *s.* وامپیر vāmpīr, جادی jādi.

Van, *s.* “araba; (of an army)

- مقدمة الجیش mükàddimétu-'l-jèysh,
قره غول kàraghòl.
- Vane, *s.* يلقوان yèlkowan, بادنما bād-
-nùmā.
- Vanish, *v.n.* كوزدن ghā'ib-òl, غائب او
زائل او ghyùzdan-ghā'ib-òl, غائب او
zā'il-òl.
- Vanity, *s.* غرور ghūrūr; (emptiness,
worthlessness) بوشلوق bòshluk,
ديبىزلك dībsizlik.
- Vanquish, *v.a.* مغلوبا màghlūb-et,
التا àlt-et, ينىمك yènmek.
- Vapour, *s.* بخار bũkhār, دومان dũmān.
- Variable, *a.* قرارسىز òttirādsiz,
قرارسىز kārārsiz, ديكشمر dīghishir.
- Variance, *s.* اختلاف ikhtilāf; at —, *a.*
بوزشوق (persons) bòzushuk; (things)
برى برينه اويىمز biri-birina-ũymāz.
- Variation, *s.* انحراف ikhtilāf, انحراف
inhirāf; تحول tèbèddul, تحول
tàhàvvul.
- Variegated, *a.* رنك رنك rènk-rènk,
كوناكون rènghyārènk, رنكارنك
ghyūnāghyūn.
- Variety, *s.* (sort) درلو (tùrlu), چشيد
chèshid, نوع nèv; (collection of dif-
ferent sorts) درلودرلو (tùrlu-tùrlu),
درلو انواع درلو, ènvā'i-(tùrlu);
(not sameness) ديكشمه dīghishma,
تخلف tàkhàlluf.
- Various, *a.* (several) برقاچ bir-kàch,
بعض bà'zi, برچوق bir-chòk, چوق
chòk; (different) درلودرلو (tùrlu-
-tùrlu), مختلف mùkhtèlif, متنوع
mùtènèvvi, كوناكون ghyūnāghyūn.
- Varnish, *s.* روغن rughàn; —, *v.a.*
روغن اورمق rughàn-würmak.
- Vary, *v.n.* تخلفا tàkhàlluf-et, شاشمق
shàshmak, ديكشمك dīghishmek;
—, *v.a.* تبديلا tèbdīl-et, ديكشدرمك
dīghishdirmek.
- Vase, *s.* قاپ kàp. [dīghishdirmek.
- Vassal, *s.* قول kùl; چاكر chākèr.
- Vassalage, *s.* قوللق kùlluk.
- Vast, *a.* بيوك biyuk, عظيم 'āzīm;
چوق chòk, كللى kyüllī, وافر wāfir.
- Vastly, *ad.* چوق chòk.
- Vastness, *s.* بيوكلك biyukluk.
- Vat, *s.* بيوك تكنه biyuk-tèkné, بيوك
بيوك biyuk-fìchi.
- Vault, *s.* كمر kèmer; قبه kùbbé; (under
ground) بودروم dòdrũm; —, *v.n.*
صچرامق sìchramak, اتلامق àtlamak.
- Vaunt, *s.* لاف làf, تفاخر tèfākhur,
اوكنمك tèmādũh; —, *v.n.* اوكنمك
ùghènnek, قورولمق kùrũlmak, تفاخر
tèfākhur-et, تادح tèmādũh-et.
- Veal, *s.* دانه اتى dàna-èti.
- Veer, *v.n.* ديكشمك dīghishmek,
دونمك dùnmek; —, *v.a.* موله
mòla-et.
- Vegetable, *a.* نباتى nèbātī; —, *s.* نبات
nèbāt; (for food) صبزه sèbzé (*pl.*
سبزوات sèbzéwāt, vulg. zèrzéwāt),
يشللك yèshillik; —marrow, *s.* قباق
kàbak; ساقر قباغى sākiz-kàbāghi.
- Vegetation, *s.* نشوونما neshv-u-nèmā;
نبت nèbt.
- Vegetate, *v.n.* يشامق yàshamak.
- Vehemence, *s.* شدت shiddèt, حدت
hiddèt, سرتلك sèrtlik, زور zòr.

Vehement, *a.* شدتلو shiddètli, شدید shèdīd, حدتلو hiddètli, حدید hādīd, سرت sèrt, زورلو zòrlu.

Vehicle, *s.* عربه “àraba; (fig.) وسیله wèssilé, واسطه wāssita.

Veil, *s.* (woman's) یاشماق yāshmak, نقاب nīkāb; (curtain) پرده pèrdé, ستر sītr; (covering) اورتی ùrtu; —, *v.a.* اورتتمک ùrtmek, ستره sètr-et; —, *v.n.* یاشماقلامق yāshmaklanmak.

Vein, *s.* طمر dāmar, عروق “àrk (*pl.* عروق “ùrūk), رگ règh; —ed, طمرلو [dāmarli].

Vellum, *s.* ترشه tīrshé. [dāmarli].

Velocity, *s.* سرعت sùr “àt, حز hīz.

Velvet, *s.* قطیفه (kādīfé).

Venal, *a.* رشوتخوار rīshvet-yèr, رشوتیر rīshvetkhòr, مرتشی mùrtèshi.

Venality, *s.* ارتشا irtishā.

Vend, *v.a.* صاتمق sātmaq, فروختا fūrūkht-et, بیع bèy “-et.

Veneer, *v.a.* قاپلامق kàplamak; —ed, *a.* قاپلامه kàplama.

Venerable, *a.* محترم mùhtérem; مبارک mùbārek; (ancient) اسکى èsski, کارقدیم kyāri-kādīm.

Venerate, *v.a.* صایمق sàymaq, رعایتا rī “āyet-et, حرمتا hūrmet-et.

Venereal disease, *s.* فرنکی fīrèngghi, فرنکی علمتی fīrèngghi-“illèti.

Vengeance, *s.* انتقام ìntikām, اوج ùz.

Venison, *s.* کیمک اتی ghèyik-èti, زهرلو [kàraja-èti].

Venom, *s.* زهر zèhir, سم sèmm; —ous,

Vent, *s.* نفس nèfess, هوا hàwā; (hole) نفسلک nèfesslik, منفس mènfèss;

(of a gun) فالیه fàlyā; to give — to one's feelings, قلبده اولاننى سربستجه kàlbda-òlanini-sèrbèsstja-īzhār-et. [mek.]

Ventilate, *v.a.* هواویرمک hàwā-vèr-

Ventilation, *s.* هوا ویرمکک hàwā-vèrmeklik.

Venture, *v.n.* جسارتا jèssāret-et; قورقمیوبکتمک kòrkmayup-ghītmek; —, *v.a.* تهاکه به قومق tèhlikéya - kòmak; بخته حواله ا bākhta-hàwālè-et.

Venus, *s.* شعرجه حسن معبوده نک اسمی shì “rjé - hussn - mà “būdénin - ìssmi; ناحید nāhīd, زهره یلدزی zùhré-yıldizi;

Veracious, *a.* طوغری dòghru.

Veracity, *s.* طوغری سویلیجیلک dòghru-sùwèyléyijilik, صداقت sādākāt.

Verb, *s.* فعل fī “l; — active, معلوم فعل fī “li-mà “lūm; — passive, مجهول فعل fī “li-mèjhūl; — neuter, or intransitive, فعل لازم fī “li-lāzim, — transitive, فعل متعدی fī “li-mùta “àddī.

Verbal, *a.* (of a word) لفظی làfzī; (of a verb) شفاهی shifāhī, فعلی fī “lī; (oral) اغزدن àghzdan; —ly, ad. لفظاً làfzan; شفاهاً shifāhan.

Verbatim, *ad.* لفظبالفظ làfz-bé-làfz, لفظاً làfzan.

Verbena, *s.* مینا چیچکی mīnā-chìchéghi.

Verbiage, *s.* حشویات hàshvīyyāt.

Verbose, *a.* الفاظی çوق èlfāzi-chòk.

Verbosity, *s.* کثرت الفاظ kèssreti-èlfāz;

Verdict, *s.* قرار kārār. [اطناب itnāb.]

Verdigris, *s.* زنگار zènghyār, زنگار
zhènghyār, باقرک یشل پاسی bākiring-
-yèshil-pàssi.

Verdure, *s.* یشللک yèshillik; اوت òt
(grass), پیراقلر yàpraklar (leaves).

Verge, *s.* (brink) کنار kènār, لب lèb;
(limit) سرحد sèr-hàdd, حدود hùdūd
(*pl.*); (vicinity) یقینن yàkin, یقینلار
yàkinlar, قرب kùrb, جوار jiwār; —
on, *v.n.* چاتمق chàtmak, وارمق vār-
mak, یقینلاشمق yàklashmak, یقینلاشمق
yàkinlashmak, یقیننده او yàkininda-òl,
کارب قریب kàrīb-òl, تقرب tàkàrrub-et.

Verification, *s.* تحقیق tàhkīk.

Verify, *v.a.* تصدیق tàssdīk-et; to be
—fied (by examination), تحقیق اولنمق
tàhkīk-òlunmak; (by the event) تحقق ا
tàhàkkuk-et, صحیح چیقمق sàhīh-
-chīkmak.

Verily, *ad.* واقعا wāki“ā, فی الحقیقه
fī-‘l-hākīka, عام الله “àlima-‘llāh.

Verjuice, *s.* قوروق kòruk; قوروق صوی
kòruk-süyü. [rīyyé).

Vermicelli, *s.* شعریه shà“rīyyé (shèh-

Vermin, *s.* (body or bed) کهله پیره مقوله سی
kèhlé-piré-màkūléssi; (house or barn)
صچان صانصار مقوله سی sīchan-sànsàr-
-màkūléssi.

Vernacular tongue, *s.* انا دلی àna-dīli,
چارشی دلی bàyàghi-līssān, بیانی لسان
chārshi-dīli.

Verse, *s.* (hemistich) فرد fèrd; مصراع
mīssrā“; (couplet) بیت bèyt; (triplet)
رباعی mùssèllèss, (quatrain) مثلث
rùbā“ī; &c. &c.; (poetry) شعر shī“r;

(of a chapter) آیت āyet, آیت کریمه
āyēti-kèrīmé (only used in speaking
of the Kur‘an); بند bènd (paragraph).

Versed, *a.* عالم “ālim, معلوماتلو mà“lū-

Versification, *s.* نظم nāzm. [mātlī.

Versify, *v.a.* نظم نازم-et; —, *v.n.*
شعر یایمق shī“r-yāpmak. [rīwāyet.

Version, *s.* ترجمه tèrjumé; روایت

Vertical, *a.* (perpendicular) عمودی
“āmūdī; (angle) رأسده اولان rè’ssda-
-òlan; (sun, &c.) سمت رأسده sèmti-
-rè’ssda; دیک یوقاریده dīk-yùkàrida;
سمت رأسده اولان sèmti-rè’ssda-òlan.

Very, *ad.* پک pèk, چوک chòk, غایت
ghāyet; —, *a.* ذات zāt.

Vessel, *s.* (utensil) قاب kàb; (ship)
سغینه ghèmi, تکنه tèkné, سفینه
sèfīnè; blood —, طمر dāmar, عرق
“àrk, رگ règh.

Vest, *s.* یلک yèlek. [nīshānè.

Vestige, *s.* اثر èsser, نشان nīshān,

Veteran, *s.* اسکی èsski; (soldier)
“àssker - èsskissi;
—, *s. pl.* قدما kùdémā.

Veterinary, *a.* بیطاری bàytārī; —
surgeon, *s.* بیطار bàytār.

Vex, *v.a.* کوجندرمک ghyùjèndirmek,
کوجه کتمک kīzdirmek; قزدرمق
ghyùjé-ghītmek.

Vial, *s.* شیشه shīshé.

Vibrate, *v.n.* صاللانمق sàllanmak,
دتره مک or تتره مک òynamak; اوینامق
(tītrémek); (a pendulum) رقصا
ràkss-et; (inner particles) حرکت
hàrékèta-ghèlmek.

Vice, *s.* شر shèrr, كناه ghyùnāh, سؤعمل sù'i-`àmèl, سيئه sèyyi'É; عيب `àyb, سؤ sù, قبح kùbh; (in horses) خوى khūy, فنا خوى fèna-khūy, سقط sàkat; the —, *s. pl.* معيبات mù`àyyébāt, سيئات sèyyi'āt; (a smith's vice) منكنه mènghénÉ; (locum tenens) وكيل vèkīl, نائب nā'ib, قائممقام kā'im-mākām; — admiral, پترونه پاشا pàtrūna-pāsha (*formerly* بك bègh), — admiral of the fleet, بحريه فريقي bàhriyyÉ-fèrikī.

Vicious, *a.* كوتى kyùtu, شرير shèrīr; (horse) سقط sàkat, يرامز yàramàz, (defective) ناقص nākiss, فاسد fāssid, سقط sàkat, سقامتلو sākāmètli.

Vicissitude, *s.* انقلاب ìnkilāb; —s of fortune, دهر انقلابات ìnkilābāti-dèhr.

Victim, *s.* (for sacrifice) قربان kùrbān; (of slaughter) مقتول maktūl; (of fraud) مغدور màghdūr; (of tyranny) گرفتار ghàriftār, دوچار dūchār, مبتلا mùb-

Victor, *s.* غالب ghālib. [tèlā, أسير èssīr.

Victorious, *a.* غالب ghālib.

Victory, *s.* غلبه ghàlébé, نصرت nùssrèt.

Victual, —s, *s.* طعمام yèyéjek, بيه جك tà`ām; —, *v.a.* ذخيره ترتيبا zàkhīrÉ - tèrtīb - et; (a ship)

قومانيه سنى الموق kùmānyassini-almak; قومانيه سنى ويرمك kù-mānyassini-vèrmek.

Victualler, *s.* بيه جك نسنه صاتيچيسى yèyéjek-nèssné-sàtjissi.

Vide, *v.a.* (Latin) مراجعت اولنه mù-rāja`at-òluna.

Videlicet, *c.* (Latin) يعنى yà`nī.

Vie with, چيقشمق chikishmak, يراشمق yàrashmak.

View, *s.* نظارت nàzārèt; (picture) باقمق rèssm (rèssim); —, *v.a.* رسم bākmak, معاينه mù`āyénÉ - et; كورمك ghyùrmek.

Vigilance, *s.* كوز اچقلغى ghyùz-àchiklighi, تيقظ tèyàkkuz, تقيد tàkàyyud.

Vigorous, *a.* قوتلو kùvvètli, دنج dìnj, صاغ sàgh, صاغلام sàghlām.

Vigour, *s.* قوت kùvvèt; (energy) غيرت ghàyrèt, اهتمام ihtimām.

Vile, *a.* (person) رذيل alchàk, الحق rēzil, دنى dēnī, رسواي rùssvāy; (thing) پس pìss, مردار mùrdār.

Village, *s.* كوى kyùy, كند kēnd, قريه qurīh.

Villager, *s.* كويلو kyùylu. [kàriyyÉ.

Villain, *s.* خمزير khàbīss, خمزير khìnzīr, پزونك pèzèwènk.

Villainy, *s.* خباثت khàbāssèt.

Vindicate, *v.a.* حقنى تايمد ا hākkini-tè'yid-et.

Vindication, *s.* تايمد tè'yīd. [duju.

Vindictive, *a.* كين كويجى kīn-ghyù-

Vindictiveness, *s.* انتقامه ميل ìntikāmÉ-mèyl.

Vine, *s.* (trained) اصمه àssma; (pollard) باغ كتوكى bāgh-kyùtughu.

Vine-dresser, *s.* باغجى bāghji.

Vinegar, *s.* سرکه sīrkÉ.

Vineyard, *s.* باغ bāgh.

Vintage, *s.* باغ بوزومی bāgh-bòzūmū.
 Vintner, *s.* میخانه جی mèy-khānēji.
 Violate, *v.a.* بوزمق bòzmaq, اخلال
 ikhlāl-et, نقصا nàkss-et, هتك hèt-
 -et; (women) زورلمق zòrlamak; —
 one's chastity, هتك پرده عفتا
 hètki-pèrdè'i-“iffèt-et.
 Violation, *s.* نقص nàkss; هتك hèt-
 k.
 Violence, *s.* (strength) زور zòr, شدت
 shiddet; (in forcing) زور zòr, جبر
 jèbr, عنف “ùn, عنوت “ànvèt.
 Violent, *a.* سرت sèrt, شدید shèdīd,
 شدتلو shiddètlī.
 Violet, *s.* بنفشه bènfshé (mènèkshé);
 —, *a.* مور mòr. [kèmānché.
 Violin, *s.* کمان kēmān, کمانچه
 Violinist, *s.* کمانی kēmānī.
 Viper, *s.* انگرک ènghérek.
 Virgin, *s.* قیز kiz, قیز اوغلان kiz-
 -òghlan - kiz, باکره bākiré; the
 Virgin, البتول el-Bètūl (said of
 the Virgin Mary and of Fātimé,
 daughter of Múhammed).
 Virginité, *s.* قیزلق kizlīk, بکر bīkr,
 بکارت bèkyārèt.
 Virgo, *s.* سنبله sūnbulé.
 Virility, *s.* ارککلک èrkeklik.
 Virtue, *s.* خیر khàyr, صلاح sālāh,
 فضیلت fàzīlèt (*pl.* فضائل fàzā'il),
 محمادت màhmédet (*pl.* محامد
 màhāmīd).
 Virtuous, *a.* اهل خیر èhli-khàyr, صالح
 sālīh; (woman) عفتماأب “àfīfé,
 “iffèt-mà-āb, عصمتلو “issmètlū,
 “iffètlū, اهل پرده èhli-pèrdé.

Viscount, *s.* رتبه خامسه بکی rùtbé'i-
 -khāmissa-bèghi.
 Visé, *a.* and *s.* ویژه vīzé.
 Visible, *a.* کوزکور ghyùrunur, کوزکور
 ghyùzukyur, میدانده mèydānda, ظاهر
 zāhir, بدیدار bèdīdār, بدید bèdīd.
 Vision, *s.* (sight) بصر bàssar, دیدار
 dīdār; (dream) رؤیا rù'yā, دوش
 dūsh, عالم مثال “alémi-mīssāl.
 Visit, *s.* (of respect) زیارت ziyārèt;
 (friendly and prolonged) مسافریک
 mùssāfirlik; (medical) ویزیته vīzita;
 (formal — on arrival) رسم خوش
 rèssmi-khòsh-āmédī; —, *v.a.*
 گتمک ghìtmek, زیارت ziyārèt-et,
 زیارتنه گتمک ziyārètina - ghìtmek;
 کورشمکه گتمک ghyùrushmég-
 ghìtmek; استفسار خاطر گتمک isstif-
 sārī-khātira - ghìtmek; (on arrival)
 خوش کلدک دیدکه گتمک
 khòsh - ghèlding - dèméghé - ghìtmek;
 (as a physician) ویزیته ا vīzita-et,
 تخری ا tàhàrrī - et, باقمق bākmaq,
 آرامق àramak, یوقلامق yòklamak; — with,
 مظهرا màzhar-et; گرفتارا ghìriftār-et,
 دوچارا dūchār-et, مبتلا mùbtélā-et;
 to go on a —, مسافریکه گتمک
 mùssāfirli ghé-ghìtmek.
 Visiter, *s.* مسافر mùssāfir; —or,
 سیرجی sèyrji; ناظر nāzir.
 Vital, *a.* وسیله حیات vessīlé'i-hàyāt;
 (important) الزم èlzèm, اهم èhèmm.
 Vitality, *s.* حیات hàyāt.
 Vitriol, *s.* (green) زاج قبرس zāji-kìbriss;

(blue) كوزطاشی ghyùz-tàshi; oil of
—, زاج یاغی zāj-yāghī.
Vituperate, *v.a.* دشنام dūshnām-et.
Vituperation, *s.* دشنام dūshnām.
Vituperative, *a.* اغزی پیس āghzi-pīss.
Vivacious, *a.* نشاطلو nishātlu.
Vivacity, *s.* نشاط nishāt.
Vivat, *int.* (Latin) یاشاسون yāshasun.
Vocabulary, *s.* مختصر لغات کتابی
mùkhtāssār-lūghāt-kītābi.
Vocation, *s.* ایش ish, مشغولیت mēsh-
ghūliyyèt; دعوت èssti“dād, استعداد
dà“vèti-kālbīyyé.
Voice, *s.* سس sèss; صدا sādā, اواز
āwāz.
Void, *a.* تهی khālī, بوش bòsh, خالی
tèhī; باطل bātīl, فاسد fāssid; —, *s.*
بوش ییر bòsh-yèr, خالی ییر khālī-yèr;
—, *v.a.* ابطال ibtāl-et; (excrement)
تبول تبول tēbèvvul-et, صچمق sìchmak,
ایشه مک ishémek.
Volatile, *a.* اوچار ūchar, طیار tàyyār;
(in disposition) بردالده دورمز bìr-dālda-
-dūrmāz, متلون mùtélèvvin.
Volcano, *s.* یینارطاغ yānar-dāgh.
Volition, *s.* اختیار ikhtiyār, اراده irādé.
Volley, *s.* یایلم yāyīlm.
Volume, *s.* حجم bìyukluk, بیوکلك
hājim, قطعè kèt“à, جرم jürm; (of a
book) جلد jīld. [mūfāssāl.
Voluminous, *a.* بیوک bìyuk, مفصل
Voluntary, *a.* اختیاری ikhtiyārī.
Volunteer, *s.* کوکلولو عسکر ghyùngullu-
-“āssker.
Voluptuous, *a.* (person) حزانفسه مائل

hāzzi-nèfsa-mā‘il, اهل صفا èhli-sāfā;
(thing) نفیس nèfīss.
Vomit, *s.* (emetic) مقیی mùkàyyī;
(vomiting) قی kàyy, استفراغ èssti-
frāgh; (thing ejected) قوصلان ماده
kūssulan-māddé; —, *v.n.* and *a.*
قوصمق kūssmak, قی kàyy - et,
استفراغ èsstifrāgh-et.
Voracious, *a.* پک اجقمش pèk-ājik-
mish; چوق ییر chòk-yèr.
Vortex, *s.* گرداب ghirdāb.
Votary, *s.* عابد “ābid, پرست pèrèsst.
Vote, *s.* رأی rē‘y; —, *v.n.* رأی ویرمک
rē‘y-vèrmek.
Vouch, *v.n.* کفیل او kèfīl-òl.
Voucher, *s.* سند sèned. [in“ām-et.
Vouchsafe, *v.a.* انعام اِحسان èhsān-et,
Vow, *s.* (of sacrifice) نذر nèzr, اداق
ādak; (oath) یمین yèmin, آند ànd;
—, *v.a.* اندایچمک yèmīn-et, یمین
ànd-ìchmek.
Vowel, *s.* حرکه hàrèké. [سفر sèfer.
Voyage, *s.* دگزسفری dèngiz-sèferi,
Vulgar, *a.* قبا kàba; عیب “āyb; —,
s. عوام ناس “āwāmmi-nāss.
Vulgarity, *s.* قبالیق kābalik. [kàrtāl.
Vulture, *s.* اق بابا àk-bāba (?), قرتال

W.

Wad, *s.* صیقی sìki; (of a cannon)
پالاسطروپه pālasstrūpa.
Wadding, *s.* پاموق pāmuk (pāmbuk).
Wade, *v.n.* صوایچنده یوریمک sū-
-ìchinda-yürumek.

Wafer, *s.* مکتوب پولي mèktūb - pūlu ;
(cake) کاغذ حلوائی kyāghid - hēl-
wāssi ; —, *v.a.* پول ایلہ یا پشد رمتق
pūl - ıla - yāpishdirmak ; sacred —,
باد اراق bādarak.
Waft, *v.a.* کوتر مک ghyùturmek ;
کتور مک ghètirmek.
Wag, *s.* لطیفہ جی làtíféji ; —, *v.a.*
صالانمق sàllamak ; —, *v.n.* سالانمق
sàllanmak.
Wage, Wages, *s.* کوندہ لک ghyùndélik,
ایلق àylik ; یللق yillik ; — war, *v.n.*
مہار بہا mūhārēbē-et, حربا hārb-et,
مہار ب او sēfer - àchmak, سفرا چمق
mūhārib - òl ; عداوتا “àdāvèt-et,
خصوصت khūssūmèt-et.
Wager, *s.* بحث bāhss ; —, *v.a.*
بحثا bāhss-et, بحث طومتق bāhss-
tūtmaq, قومق kòmak.
Waggon, *s.* یوک عربہ سی yùk-“àrabassi,
عربہ “àraba ; —er, عربہ جی “àrabaji.
Wagtail, *s.* قویرق سالان kùyrük-sàllan.
Wailing, *s.* نالش nālish, فغان fighān.
Wain, *s.* عربہ “àraba ; Charles’s —,
دب اکبر dūbbi-èkbèr.
Wainscot, *s.* دوغرامہ جی ایشی dōghra-
maji-ishi, دوغرامہ dōghrama.
Waist, *s.* بل bèl, میان miyān ; — band,
کمر kèmer, اوچقورلق ùchkurluk ;
—coat, یلک yèlek.
Wait, *v.n.* بکلمک bèklémek ; (serve)
خدمت khidmet-et (hiz-) ; — on,
— upon, خدمت khidmet-et ; (for
orders, &c.) کلمک ghèlmek, اوغرامق
òghramak.

Waiter, *s.* خدمت جی khidmetji ; (tray)
تپسی tèpsi.
Wake (of a ship), *s.* دومنک صویبی
dùmèning - sūyu ; —, *v.n.* اویانمق
ūyanmaq ; —, *v.a.* اویاندرمتق ūyān-
dirmak. [-tayàkkiz.
Wakeful, *a.* اویانق ūyānīk, متیقظ mù-
Wales, *s.* ولس ممالکی vélis-mēmāliki.
Walk, *s.* کز مہ ghèzmé, سیر sèyr, تفرج
tèferruj ; (path) یول yòl ; (pace)
احوال yùruyush ; —s of life, مراتب
àhwāli - bèshériyyé, بشریہ
mèrātībi-bèshériyyé ; —, *v.n.*
مشی ا یورومک or یورومک yùrumek ;
مہشی-et ; — about, کز مہ ghèz-
mek ; — in, ایچرو کیرمک ichèri-
ghirmek ; ایچرو کتمک ichèri-
ghitmek ; ایچرو کلمک ichèri-
ghèlmek ; — off, *v.n.* کتمک
ghitmek ; — —, *v.a.* کوترمک
ghyùturmek, دفعا dèf“-et ; — off
with, الوب کتمک àlip-ghitmek ;
قاپمق kàpmak ; چالمق chālmak ;
— out, *v.n.* چیقمق chikmak, طیشاری
dìshàri-chikmak ; —, *v.a.*
طیشاری کتورمک dìshàri-ghètirmek,
طیشاری کوترمک dìshàri-ghyùturmek ;
— the rounds, قول کز مہ kòl-ghèz-
mek ; — up and down, کز نمک
ghèzinmek ; یوقاری کز نمک
àshàghi-yùkàri-ghèzinmek.
Wall, *s.* دیوار dīwār, جدار jidār, حائط
hā’it ; —, *v.a.* دیوار چوبورمک dīwār-
chèvirnek (or چکمک chèkmek).
Wallachia, *s.* افلاق ولایتی iflāk-vilāyèti.

Wallachian, *s.* افلاقلو iflāklu.
 Wallet, *s.* توبره tobra, or توره tòrba,
 چانطه chànta. [būy.
 Wall-flower, *s.* صاری شنبوی sàri-shèb-
 Wallow, *v.n.* یوارلنمق yèwarlanmak.
 Walnut, *s.* جوز jèviz.
 Walrus, *s.* دگز ایغری dèngiz-àyghiri.
 Waltz, *s.* بر نوع رقص اویونی bìr-nèv "i-
 -ràkss-òyunu; والس vàlss; —, *v.n.*
 مذكور رقص اویونی اوینامق mèzkyūr-
 -ràkss-òyununu-òynamak.
 Wan, *a.* صاری sàri, بکزی اتمش bèngzi-
 -àtmish, بکزی قالمامش bèngzi-
 -kàlmamish. [عصا "àssā.
 Wand, *s.* چبوق chibūk, دینک dèynek,
 Wander, *v.n.* کز مک ghèzmek,
 طولاشمق dòlashmak.
 Wanderer, *s.* اواره āwārē.
 Wane, *v.n.* انقراض بولمق ìnkirāz-būlmak.
 Want, *s.* حاجت hājet (*pl.* حاجات
 hājāt, and حوائج hàwā'ij), احتیاج
 ihtiyāj; (severe) ضرورت zārūrèt,
 لزوم sīkindi; (necessity)
 lüzūm; (absence) نقصان nòksān,
 بولنمامه būlunmama, عدم "àdem;
 —, *v.a.* استمک isstémek, آرامق
 آرامق àramak; اکسک èksik-òl; —, *v.n.*
 محتاج او mùhtāj-òl; to be —ed,
 لازم او lāzim-òl, لزومی او lüzūmu-òl,
 اقتضاا ìktizā-et, اقتضاسی او ìktizāssi-
 -òl, مقتضی او mùktāzī -òl; —ing,
 اکسک èksik.
 Wanton, *a.* (playful and innocent) پک
 سونجولو pèk-sèvinjli; قیدسز kàydsiz;
 (wicked) کناه ghyùnāh; (shameless)

اچق مشرب àchik-mèshreb; —, *s.*
 فاحشه fāhishé, روسپی (òrosspo).
 War, *s.* حرب hàrb, سفر sèfer, غوغا
 (kàwgha), جنگ jènk; —, *v.n.*
 حربا hàrb-et, محاربه mùhārébé-
 -et; خصوصت ا "àdāvèt-et, عداوت ا
 khùssūmèt-et; at war, *a.* محارب
 mùhārib, بوزشوق bòzushuk.
 Warble, *v.a.* and *n.* اتمک ùtmek.
 Ward, *s.* (of a town) محله mähallé;
 (of a hospital) قوغوش kòghush; (of
 a key) چنتک chèntik, کرتک
 kèrtik; (orphan) یتیم yètīm; — off,
v.a. صاوشدرمق sàwushdurmak.
 Warden, *s.* محافظ mùhāfiz.
 Wardrobe, *s.* (clothes) البسه èlbissé,
 البسه موجوداتی èlbissé - mèvjūdāti;
 (closet) طولاب dòlap.
 Warehouse, *s.* مغازه màghaza.
 Wares, *s. pl.* امتعه èmta "à (*pl. of* متعه
 māt "à, a piece of goods).
 Warfare, *s.* معاملات حربیه mù
 "āmélāti-hàrbìyyé.
 Warlike, *a.* حربی hàrbī; — stores,
 مهمات حربیه mùhimmāti-hàrbìyyé.
 Warm, *a.* سیجاق sījāk, سیجاق
 sījājìk, گرم ghèrm, حار hàrr; ایلجق
 iljìk; —, *v.a.* استمق isstètmak; —,
v.n. اسنمق issènmak. [-sījāk.
 Warm-hearted, *a.* یورکی سیجاق yùreghi-
 Warmth, *s.* سیجاقلق sījāklìk, گرمیت
 ghèrmìyyèt, حرارت hàrārèt.
 Warn, *v.a.* خبرویرمک khàber-vèrmek,
 اخبارا ikhbār-et; اخطارا ikhtār-et.

- Warning, *s.* خبر khàber, اخبار ikhbār, اخطار ikhtār.
- War-office, *s.* حربيه نظارتی قیوسی hār-biyyé-nàzārèti-kàpissi.
- Warp, *s.* (of a tissue) ارغاج àrghàj, تار tār; (rope) پلامار pàlamār; —, *v.n.* چارپلامق chàrpilmak, اگلمك èghilmek; —, *v.a.* چارپلامسنه سبب او chàrpilmassina - sèbeb - òl; (a ship) چكمك chèkmek.
- Warrant, *s.* بیورلدى bùyuruldı, فرمان fèrmān; برات bèrāt; سند sèned, هججت hùjjèt; —, *v.a.* کفیل او kèfīl-òl, تکفلا tèkèfful-et.
- Warranted, *a.* صلاحیتلو sālāhiyyètlı; قصورسنزلغنه کفالت ویرلمش jā'iz; کؤسسؤرسزلیغینا-کفالفئت-صیرلمش kùssürsizlighina-kèfālèt-vèrilmish.
- Warranty, *s.* کفالت kèfālèt.
- Warrior, *s.* جنگجی jènkji, غازی ghāzī.
- Wart, *s.* نصر nàssir, طاوق کوتی tàwuk-ghyùtu.
- Wary, *a.* اویانق ùyànik, بصیرتلو bāssīrètli.
- Wash, *s.* (cosmetic) صو sù; (of clothes) چماشیر چماشیرنمسی chàràshir, چماشیر چماشیر chàràshir - yìkanmassi; (mess for animals) چوربا chòrba; (of the sea) طالغ لارک یوروپوب چکلهمسی dàlghalaring-yùruyup-chèkilmassi; —, *v.a.* یقامج ییکامک, تطهیرا tàthīr - et (t-h); —, *v.n.* یقامج ییکانمک; (for prayers) ابدست المق àbdesst-àlmak; (for purification) غسلا ghùssl-et.
- Washerwoman, *s.* چماشیرجی chàràshirji;
- woman, *s.* چماشیرجی قاری chàràshirji-kàri.
- Wash-tub, *s.* چماشیرتکنه سی chàràshir-tèknéssi.
- Wasp, *s.* اشک اریسی èshek-àrissi.
- Waste, *s.* تلف tèlef, اسراف issrāf; (wilderness) بیابان bèyābān; ویرانه vīrānè; خالی بیر khālī-yèr; —, *a.* بوش bòsh; خالی khālī; ویران vīrān, خراب khàràb; —, *v.a.* تلفا tèlef-et, اسرافا issrāf-et; —, lay —, خراب و بیابان khàràb - et, خراب و بیابان khàràb-u-yābāb-et, ویران vīrān-et; —, *v.n.* تلف او tèlef-òl; — away, اریوب کتمک èriyup-ghìtmek.
- Watch, *s.* (guard) قول kòl, قره غول kàraghòl; (time of) نوبت nùbèt; (on board ship) وارده vārda; (time-piece) قوبین ساعتی, "at" sā'at, ساعته kòyn-sā'ati; —, *v.a.* کوزلمک ghyùzlemek, باقمق گوزتمک ghyùzètmek, بکلمک bākmaq; —, *v.n.* اویومامق ùyuma-mak, تیقظا و زرره دورمق tēyākkuz-ùzèrè-dürmak; بکجیلک ا بکجیلک-et, نوبت بکلمک nùbèt-bèklémek, وارده بکلمک vārda-bèklémek, وارده جیلک ا vārdajilīk - et; —man, *s.* بکجی bèkji; وارده جی vārdaji, دیده بان dīdébān; — house, ساعتجی کؤلوق kùlluk; — maker, ساعتجی sà'atji; — word, پاروله pàrola.
- Water, *s.* صو sù, ما mā, آب àb; (on stuffs) منویش mènévish (?), طالغ dàlgha; —, *v.a.* (a horse, &c.) صوارمق sùwarmak; (a garden) صولامق sùla-

mak ; (stuffs) منویشا ménévish-et (?),
 طالغه لتمق dālghalatmak ; —, *v.n.* (the
 mouth) صولنمق sūlanmak, صولری اقمق
 sūlari-ākmak ; (the eyes, &c.) یشارمق
 yàsharmak ; (a ship) صوالمق sū-ālmak ;
 high —, مد mèdd ; low —, جزر
 jèzr ; fresh —, soft —, طاتلوسو tātli-
 -sū ; salt —, طوزلوصو tūzlu-sū ; sea —,
 اجی dèngiz-sūyu ; hard —. اجی
 صویک āji-sū ; — course, *s.* صویک
 صویک sūyung-ākdiġhi-yèr, صیجرا
 mèjra ; صویولی sū-yòlu ; — cresses,
s. صوترەسی sū-tèrèssi ; — fall, *s.*
 صولرینگ-ؤحدوغھ sūlarīng-ūchduġhu-
 -yèr, چغلایان chàghlayan ; — gruel, *s.*
 یوان چوربا yàwan-chòrba ; — man, *s.*
 قاریپوز kàyrīpuz ; — melon, *s.* قاریپوز
 kàrpuz ; — mill, صودکرمنی sū-
 -dèġhirmèni ; — pipe, *s.* کونک
 kyùnq ; (for smoking) نارکلە nàrgihilé ;
 — proof, *a.* صوکچمز sū-ġhèchmàz ;
 — spout, *s.* قسرغە kàssirġha (sàk-
 irġha) ; — tight, *a.* اقمز ākmàz,
 صیزمز sīzmàz ; — wheel, طولاب dōlab ;
 چیشا chàrkħ ; to make —, چیشا
 chīsh-et, صودوکمک sū - dūkmek,
 کچوک صودوکمک kùchuk-sū-dūkmek,
 ایشەمک ishémek, تبول tēbèvvul-et ;
 (a ship) صوايتمک sū-ètmeġ.

Watering-place, *s.* قدرت حمامی kù-
 drèt - hāmmāmi, قاپلوچه kàplija,
 یالی کویی yāli-kyūyu, بانیه bānya ;
 ساحل بر محل sāhil-bīr-
 -māhāl ; — pot, قوغه kōġha.

Watery, *a.* صولو sūlu.

Wave, *s.* طالغه dālġha, موج mèvj ; —,
v.a. صاللامق sāllamak ; —, *v.n.* صاللانمق
 sāllanmak.

Waver, *v.n.* شهبه یه دوشمک shùbhéyé-
 -dùshmek, پوصله بی شاشرمق pùsslayi-
 -shàshirmak, ثباتی بوزلمق sēbāti-bò-
 zulmak, ترددا tērèddud-et, رکاکت
 رەکاکت rēkyākèt-ġhyùsstèrmeġ.

Wavering, *a.* تردده tērèddudda.

Wavy, *a.* طالغالی dālġhali.

Wax, *s.* شمع عسل bāl-mumū, شمع عسل
 shēm “i-” àssel, موم mūm ; (of the
 ears) قولاق کیری kùlak-kiri ; —, *v.a.*
 بالمومی سورمک bāl-mūmū-sūrmek ;
 —, *v.n.* اولمق òlmak, کسلمک
 kèssilmek, لنمک lènmek or لنمق
 lanmak (as a verbal termination) ; —
 candle, — light, بالمومی bāl-mumū ;
 — taper, شمعە shēm “à (shāma).

Way, *s.* راه rāh, طریق tàrīk, یول yòl ;
 (manner) وجه wèjh, (tùrlu) درلو
 ùsslūb, صورت sūrèt, طرز tàrz ;
 (custom) عادت “ādet ; رسم rēssm ;
 (behaviour) خوی khūy ; (side) طرف
 tàraf ; — in, قیو kàpi, کیره جک ییر
 ġhìrèjek-yèr, مدخل mèdkhāl ; —
 out, قیو kàpi, چیمقه جق ییر chīkajak-
 -yèr, مخرج màkhrèj ; — through,
 کچه جک ییر ġhèchéjek-yèr, یول
 yòl, ممر mèmèrr ; high —, جاده jāddé,
 شاهراه shāhrāh, طریق عام tàrīki-
 -“āmm ; bye —, صاپه یول sàpa-yòl ; by
 the —, یول اوستنده yòlda, یولده
 yòlda, یول اوستنده yòl-ùss-
 tunda, اثنای راهده èssnāyi-rāhda ; ways
 and means, ایراد irād, واردات vāridāt.

- Wayfarer, *s.* يولجى yòlju.
- Wayfaring, *s.* يولجىلىق yòljuluk.
- Wayward, *a.* ترس tèrss.
- Waywardly, *ad.* ترس ترس terss-terss.
- Waywardness, *s.* ترسلىك tèrsslik.
- We, *pr.* بىز bîz, بىزلىر bîzler.
- Weak, *a.* ضعيف zà'if, قوتسىز kùvvetsiz ; (in mind) عقلسىز àklsiz ; دلى dèli ; متانتسىز (in character) mèràkli ; خفيف mètānètsiz, ثباتسىز sèbātsiz, خفيف khàfīf ; — side, مراق mèràk.
- Weaken, *v.a.* ضعيفلىتىمىز zà'iflatmak, قوتنى كىسىمىز kùvvètini - kèssmek, خلل ضعيف براقىمىز zà'if-bràkmak, خىللىمىز khàlel-vèrmek.
- Weakly, *a.* اىلىل àlīl.
- Weakness, *s.* ضعف zà'if, ضعيفلىق zà'iflik ; (of character) مراق mèràk, دىلىلىك dèlīlik.
- Wealth, *s.* زىنكىنلىك zèngheinlik, مال māl, ثروت sèrvèt, غنا ghènā.
- Wealthy, *a.* زىنكىن zènghein, مالدار māldār, غنى mūtémèvvil, متمول ghànī, صاحب ثروت sāhib-sèrvèt.
- Wean, *v.a.* سۇدۇن كىسىمىز sùddan-kèssmek, كىسىمىز kèssmek ; واز كىچۇرمىز vāz-ghèchirmek.
- Weapon, *s.* سلاح silāh (*pl.* اسلحة èsslihà), الحرب ālétī-hàrb.
- Wear, *s.* اىپرىنىش kùllānīsh ; اىپرىنىش ìprēnīsh ; اسكىش èsskiyish ; —, *v.a.* (as clothing) كىمىك ghīmek ; (out) اسكىتىمىز èsskitmek, اىپرىتىمىز ìprèt-mek ; (away) يىمىك yèmek, اشندىرىمىز àshindirmek ; —, *v.n.* (well) طيانمىق

- طيانمىق dāyanmak ; (not well) طيانمامىق dāyanmamak ; — out, *v.a.* (clothes) اسكىتىمىز èsskitmek, (ropes, &c.) يورمىق اىپرىتىمىز ìprèt-mek ; (a person) اسكىمىك yòrmak ; —, *v.n.* (clothes) اىپرىنىمىك èsskimek ; (ropes, &c.) اىپرىنىمىك ìprēn-mek ; — — one's patience, صبرىنى دۇكىتىمىز sàbrini - dükèt-mek, اوساندىرىمىق ùssāndirmek ; — away, *v.a.* يىمىك yèmek, اشندىرىمىق àshindirmek ; —, *v.n.* اشنىمىق àshinmak ; (time) كىچىمىك ghèchmek, مۇرۇر-ەت mürūr-et ; — on, (time) كىچىمىك ghèchmek, مۇرۇر-ەت mürūr-et ; — off, *v.a.* بوزمىق bòzmaq, سىلمىك sīlmek ; —, *v.n.* بوزىلمىق bòzulmaq, سىلىنمىك sīlinmek, اۋنۇدلىمىق اۋنۇدلىمىك ghèt-mek ; (grief, &c.) اۋنۇدلىمىق ùnūdulumak. [ādamin-jāni-sīkīlir.
- Wearisome, *a.* جانى صىقلۇر ادىمىك جانى صىقلۇر.
- Weary, *a.* يورلۇمىش yòrghun, يورلۇمىش yòrulumush ; —, *v.a.* يورمىق yòrmak ; —, *v.n.* يورلۇمىق yòrulumak.
- Weasel, *s.* سانصار, كىلىنچىك ghèlinjik (?) sànsār (?).
- Weather, *s.* ھۈۋانىك ھالى hāwāning-hāli, ھۈا hāwā ; fine —, كۈزل ھۈا ghūzèl-hāwā ; bad —, فىناھۈا fēnā-hāwā ; rough —, سىرت ھۈا sèrt-hāwā ; mild —, مۇلايم ھۈا mùlāyim - hāwā ; —, *a.* روزكار طرفى ruzghyār-tārafi ; *v.a.* (a cape, &c.) كىچىمىك ghèchmek ; (a difficulty) كىچۇرمىك ghèchirmek ; — cock, يىلقۇان yèlkowan, فرلداق fèrldāk, بادىما bādnumā ; — gage, روزكار اۋستى ruzghyār-üstü.

Weave, *v.a.* نسج دوقومق dökumak, نسسج
nèssj-et. [nèssāj.]

Weaver, *s.* نساج دوقوييچى dökuyuju,

Web, *s.* قماش کوماش nèssj;
— footed, قازاياقلو kàz-àyakli.

Wed, *v.a.* (take to wife) المتق àlmak,
تزوجاً tètèvvuj-et; (accept as hus-
band) وارمق vèrmak; (find a wife
for) اولنديرمک èvlèndirmek; (find
a husband for) ويرمک vèrmek,
قوجه يه ويرمک kòjaya-vèrmek; (hus-
band or wife) تزويچا tètèvij-et; (as a
priest) عقدا “àkd-et, نكاحا nikyāh-et;
—ed, *a.* (man) اولو èvli; (woman)
نكاحا تحتنده nikyāhli, نكاحا
kyāh-tàhtinda, منكوحه mènkyūha,
قوجه ده kòjada.

Wedding, *s.* وليمه دوكون dughun,
وليمه vèlīmē; (ceremony) عقدنكاح
àkdi-nikyāh.

Wedge, *s.* قامه kama, چيوى chivi,
سيل sil.

Wedlock, *s.* ازدواج نكاح nikyāh, izdiwāj.

Wednesday, *s.* چهارشنبه chihārshènbiḥ
(chārshamba), اربعا “èrba”ā.

Weed, *s.* اوت ot, خيرسزاوت khàyrsiz-
-ot; —s (widow's) ماتم دولا قارينى
dül - kàrining - mätēm - èl-
bisséssi; —, *v.a.* خيرسزاوتلرينى يولمق
khàyrsiz-òtlarini-yòlmak; — out, *v.a.*
يولمق sükmek, سوكمک.

Week, *s.* هفته hafta, اُسبوع ussbū;
— day, بياغى كون bayaghi-ghyùn,
عادي كون “ādī-ghyùn.

Weekly, *a. and ad.* هفته ده haftada-bir.

Weep, *v.n.* اغلامق àghlamak, كوز
ghyüz-yàshi-dükmeç,

Weevil, *s.* قورت kurt. [بكاا bükya-et.]

Weigh, *v.a.* طارتمق tartmak, وزن
vèzn - et, چكمك chèkmek; (in
mind) دوشونمک dùshunmek, مطالع
mütālā“à - et; —, *v.a.* كلمك
ghèlmek, چكمك chèkmek; —
upon, كدر ويرمک kèder-vèrmek,
اضطراب ويرمک iztirāb-vèrmek; —
anchor, تيمور المتق (dèmir)-àlmak,
تيمور قالدريمق (dèmir)-kaldirmek.

Weight, *s.* طارتى tarti, وزن vèzn;
اغزلىق àghirlik, ثقلت sèklèt;
(personal influence) نفون nufūz,
اعتبار i“tibār, خاطر khātir; (moral
influence) تأثير tètè“sīr, حكم hüküm.

Weighty, *a.* اغر àghir, ثقيل sàkīl;
(important) مهم mùhimm, اهم
èhèmm.

Welcome, *int.* بيورك bùyurung,
خوش كلك بيورسونلار bùyursunlar;
khòsh - ghèlding, صفا كلك safā-
-ghèlding; —, *s.* رسم خوش امدى
rèssmi - khòsh - amédī; —, *a.*
باعث مسرت bā“issi - mèsèrrèt;
—, *v.a.* خوش كلك ديمك khòsh-
-ghèlding-dèmek, رسم خوش امدى يى
rèssmi-khòsh-āmédīyi-ijrā-et;
you are — (on arriving), ماشا الله
mā - shā - ‘llāh! bùyurung!
you have been — (on leaving),
خوش كلك صفا كلك khòsh-ghèl-
ding-safā-ghèlding; you are — to it,
الگز سز نكدر àlgingiz-sizing-dir.

Weld, *v.n.* قاينامق kâynamak, ياپشماق yâpishmak; —, *v.a.* قايئاتمق kâynatmak.

Welfare, *s.* حال حسن hùssnu-hâl, رفاهيت ريفاه iyilik, رفاه rēfāh, رفاهيت rēfāhiyyèt, سعادت حال sà“ādēti-hâl.

Well, *s.* قيو or قويى kûyu, چاه chāh, بئر bìr; —, *ad.* ايو īyi; —, *int.* ماشاالله! (âfērim) افرين! ēy! مياشالله mā-shā-'llāh! very —, پك ايو pèk-īyi, پك اعلا pèk-ghyüzèl, پك - à“là; to be —, to become —, ايو او īyi-òl; —, — up, — out, *v.n.* اقمق àkmak, نبع نبع -et; — and good, نه كوزل fè-bèhā, نه كوزل nè-ghyüzèl.

Well-being, *s.* سعادت حال sà“ādet-hâl.

Well-bred, *a.* تربيه لو tērbīyyēli.

Well-informed, *a.* معلوماتلو mā“lūmātli.

Well-known, *a.* مشهور mēshhūr.

Well-wisher, *s.* خير خواه khàyr-khāh.

Welsh, *a.* وئيس مملكتى اهليندن véliss-mēmlékēti-âhālīsindan; —, *s.* وئيس

اهلینک لسانی véliss-âhālīsīnin-

Wen, *s.* اور ūr. [-lissāni.

Wench, *s.* بيومش قيز biyumush-kiz, قارى kârî; فاحشه fāhisha.

West, *s.* باطى bâti, مغرب mâghrib, لدوس ghârb; south —, لودوس lòdoss; north —, قره ييل kâra-yèl; —ern, *a.* غربى ghârbî; —erly, غربى ghârbî; غربدن يانه ghârbdan-yàna; —ward, طوغرى ghârbadòghru.

Wet, *s.* ياش yâsh; ياغمور yâghmur; چامور chāmur; —, *a.* ياش yâsh, اصلق ìsslāk, اصلانميش ìsslānmish, صوكسلمش sū-kēssilmish; (over head) ياغمورلو yâghmurlu; (under foot) چامورلو chāmurlu; —, *v.a.* اصلاتمق ìsslātmak; —, to get —, *v.a.* اصلانمق ìsslānmak; — nurse, سونا نا sūd-âna, (slave) دايه dāya.

Wether, *s.* قويون kòyun.

Wetness, *s.* ياش yâsh.

Whack, *v.a.* اورمق wūrmak.

Whale, *s.* اطه بالغى âda-bâlighi.

Whaler, *s.* اطه بالغى شكارينه كيدن كمي âda-bâlighi-shikyārīna-ghidēn-ghēmi.

Wharf, *s.* اسكله ìsskèlê.

Wharfage, *s.* اسكله حقى ìsskèlê-hâkki.

Wharfinger, *s.* اسكله و مخزن صاحبي ìsskèlê-vē-mâkhzen-sāhibi-òlup-tùjjār.

What? *pro.* نه nè? —! *int.* نه nè! (For the relative sense of *what*, see the Turkish Grammar.) [hēr-nē.

Whatever, Whatsoever, *pro.* نه nè, هر نه hēr nè,

Wheat, *s.* بونغداى bòghday, حنطه hìnta, كندم ghèndum.

Wheedle, *v.a.* اوخشايه رقى يالوارمق òkshayarak - yâlvarmak, ناز وادا ايلمه nâz-u-èdâ - ila - yâlvarmak, يالوارمق جلودا jilvé-et.

Wheel, *s.* (carriage) تکرلک tèkerlèk; (of machinery) چرخ chàrk; —, *v.a.* تکرلک اوستنده يوروتمک tèkerlèk - ùsstunda - yùrutmek, يوروتمک

yùrutmek ; گتورمک ghètirmek ;
 گوتورمک ghyùturmek ; —, *v.n.*
 اوتنه دونه مک dùnmek ; — about, *v.a.* اوتنه
 بروگوتورمک ùtÉ-bèri-ghyùturmek ; —,
v.n. دونه بولاشمق dùnup-dòlash-
 mak ; دونه مک dùnmek ; balance —,
 راقاص چرخى ràkkāss-chàrkhi ; fly —,
 پروانه pèrwānÉ ; turner's —, چرخ
 chàrkhi ; spinning —, چقرق chèkrík ;
 — barrow, ال عربى òl-“àrabassi.
 Wheelwright, *s.* تکرلکجی tèkerlikji.
 When? *ad.* نه زمان nè-zāmān, نه وقت
 nè-wàkit ; —, *rel.* قچان kàchan (also
 see Grammar) ; —ever, —soever,
 هر نه زمان hÈr-nÈ-zāmān, هر نه وقت
 hÈr-nÈ-wàkit.
 Whence? *ad.* نره دن nèrédan (nèrdan) ;
 —, *rel.* (see Grammar) ; —, *ad.* and
c. اشته بو imdi, or امدى ishta-bù-sèbebdan ; —soever,
ad. هر نره دن hÈr-nèrédan.
 Where? *ad.* نره یه nèréya ; نره ده nèréda
 (nèrda) ; —, *rel.* (see Grammar) ;
 — about? —abouts? نره لره nèré-
 léra ; نره لره ده nèrélerda ; —, *rel.* (see
 Grammar).
 Whereas, *c.* چونکه chùнку, chùнки.
 Wherefore, *ad.* نیچون nìchin ; —, *c.*
 امدى imdi. [نره ده hÈr-nèréda.
 Wherever, *ad.* هر نره یه hÈr-nèréya, هر
 Wherry, *s.* پیاده قایغی pìyādÉ-kàyighi.
 Whet, *s.* راقیجق ishtahālik, اشتهالق
 ràkijik ; —, *v.a.* بیله مک bìlémek.
 Whether, *pro.* قنغی kànghi (hànghi) ;
 —, *ad.* می mi, mi.

Whey, *s.* ایران àyrān.
 Which? *pro.* قنغی kànghi (hànghi) ;
 —, *rel.* (see Grammar) ; —ever,
 —soever, *pro.* هر قنغی hÈr-kànghi.
 Whiff, *s.* نفس nèfess, چکم chèkim,
 چکش chèkish.
 While, Whilst, *ad.* ایکن ìken ; اثناسنده
 èssnāssinda ; —, *rel.* (see Grammar) ;
 worth the —, دگر dègher ; not worth
 the —, دکمز dèghmàz.
 Whim, *s.* مراق mèràk.
 Whip, *s.* قامچی kāmchi, قریبچ kìrbàch,
 قامچیلیمق tāzyānÉ ; —, *v.a.* قامچیلیمق
 kāmchilamak ; دوکمک dùghmek ;
 (conquer) غالب او ghālib-òl ; (into a
 froth) چالقامق chàlkamak, کپوک
 kyàpuk - et ; — about, *v.n.* فرلامق
 firlamak, صچرامق sìchramak.
 Whirl, *v.a.* چویرمک chèvirmek,
 دونه درمک dùndermek ; —, *v.n.*
 دونه مک dùnmek.
 Whirlpool, *s.* گرداب ghirdāb. [gha].
 Whirlwind, *s.* قسرغه kàssirgha (sàkir-
 Whiskers, *s. pl.* ایکی ییقادده اولان صقال
 iki-yànakda-òlan-sàkal.
 Whisky, *s.* راقی ràki.
 Whisper, *s.* فسلدامه fìssildama, فسلدی
 fìssildi ; —, *v.n.* فسلدامق fìssilda-
 mak ; —, *v.a.* قولانغه سویلمک kùlàgha-
 -sùwèylémek, یواش سویلمک yāwāsh-
 -sùwèylémek.
 Whistle, *s.* اصلق ìsslik ; —, *v.n.* اصلق
 ìsslik-chàlmak ; boatswain's
 —, دودوک dùduk.
 Whit, *s.* ازبرشی àz-bìr-shèy.

White, *a.* and *s.* اڤ àk, بياض bèyāz, ابيض èbyād (*fem.* بيضى bèyzà), سفيد sèfīd, سپيد sèpīd; — of an egg, يهورطه نك اڤى yimurtaning-àki.

Whitelead, *s.* استوبج ùsstubèj; اسويداج

White-livered, *a.* قورقاق kòrkak. [ìssvīdāj.

Whiten, *v.a.* اغارتمق àghartmak; بياضلتمق bèyāzlatmak; —, *v.n.* اغارتمق àgharmak; بياضلتمق bèyāz-

Whiteness, *s.* بياضلق bèyāzlik. [lanmak.

Whitesmith, *s.* چالنگير chilinghir.

Whitewash, *s.* بادانه bādana; —, *v.a.* بادانه bādana-et, اورتمق bādana-würmak.

Whither? نرهيه nèréya; —, *rel.* (see Grammar); —soever, مرنرهيه hèr-

Whitlow, *s.* طولامه dōlama. [-nèréya.

Whiz, *v.n.* وزلاقمق wìzlamak, وزوزاوتتمق wìz-wìz-ùtmek.

Who? *pro.* كيم kim; —, *rel.* (see Grammar); —ever, —soever, هركيم hèr-kim.

Whole, *s.* (quantity) بتون bitun; (number or quantity) هپ hèp; —, *a.* قيرلاماش yèkpārè, بتون bitun, كيرلاماش kèrilmamish (not broken), كسيلماش kessilmamish (not cut), &c. [-ùzéré.

Wholesale, *ad.* كليت اوزره kyùllyyèt-

Wholesome, *a.* خاصيتلو khāsssèyyètli, شفالو shifāli.

Wholly, *ad.* بتون بتون bitun-bitun, كلياً kyùllyyan, بالكلية bì-'l-kyùllyyé.

Whore, *s.* روسپي ròsspu. (òrosspo), زنياره لكده fāhishé; —, *v.n.* كزمتك (zàmparalikda)-ghèzmek.

Whoso, —ever, *pro.* هركيم hèr-kim.

Why? *ad.* نيچون nìchin; —, *c.* or *int.* اونه ò-né, بونه bù-né.

Wick, *s.* فتيل fītil.

Wicked, *a.* (thing) كناه ghyùnāh, فنا fēna; — person, كناهكار ghyùnāh-kyār, اثم āssim, عاصي “āssī.

Wickedness, *s.* كناه ghyùnāh, اثم ìssm, فسق و فجور sèyyèt, معصيت fìssk-
-u-fùjūr. [basket, سپيد sèped.

Wicker, *s.* سپدايشي sèped-ishi; —

Wicket, *s.* قپو kàpi.

Widdin, *s.* ويدن شهري vīdīn-shèhiri.

Wide, *a.* انلو ènli, عريض “àrīz; (spacious) كنش ghènish, واسع wāsī; (in fullness) بول bòl; far and —, *ad.* اطراف ètrāf-u-èknāfa, واكنافه ètrāf-u-èknāfda.

Widow, *s.* دول قاري dūl-kāri, ارمل èrmèl or ارمله èrmélé (*pl.* ارامل èrāmīl), قاري سي اولمش ادم bìvé; —er, kārissi - ùlmush - àdam; —hood, ارمللك èrmèllik.

Width, *s.* عرض èn, “àrz. [sàwurmak.

Wield, *v.a.* قوللانتمق kùllanmak, صاورتمق

Wife, *s.* قاري kāri, اهل èhl, منكوچه èhli-bèyt, حليله hālīlé, ارقه داش mènkyūhé, باجي bāji, اركاداش àrkadāsh; حرم hārem; husband's brother's —, ايلتى or التى èlti.

Wild, Wilderness, *s.* بيابان bèyābān, قير kīr, صحرا sàhrā, دشت dèst.

Wild, *a.* دشتي yàbānī, دشتي dèstī; (mad) دلي dèli.

Wile, *s.* دسيسه dèssīssé.

Wilful, *a.* اختیاری *kāssdī*, قصدی *kāssdī*,
 ikhtiyārī; (man) ترس *tèrss*, معند
 mù“ānnid, عناد جی *“inādji*; —ly,
ad. عمداً *“āmdan*, قصداً *kāssdan*;
 مخصوص *mākhsūss*.

Will, *s.* اختیار *ikhtiyār*, ارادہ *irādē*;
 (testament) وصیتنامہ *wāssīyyèt-nāmē*;
 —, *v.a.* ارادہ *irādē-et*; وصیت ا
wāssīyyèt-et; free— (human) ارادہ
irādē‘i - jùz‘iyyé; (of God)
irādē‘i - kyūllīyyé; —, *v.*
aux. (see Grammar).

Willing, *a.* راضی *rāzī*; کوکلو *ghyūng-*
ullu; —ly, *ad.* باش اوستنه *bāsh-*
ūsstuna, از دل و جان *èz-dil-u-jān*.

Willow, *s.* سوکون *sūghud*. [shèytān.

Wily, *a.* شیطان *hīlékyār*, حیلہ کار

Wimble, *s.* مشقب (*mātkāb*).

Win, *v.a.* and *n.* قرانمق *kāzanmak*.

Wince, *v.n.* چکنمک *chèkinmek*.

Winch, *s.* چرخ *chàrkh*, طولا ب *dòlāb*.

Wind, *s.* ریح *yèl*, روزکار *rùzghyār*,
 rīh, باد *bād*; هوا *hàwā*; fair —,
 ایوہوا *īyi-hàwā*, ایوروزکار *īyi-rùzghyār*,
 مساعدروزکار *mùwāfik-hàwā*, موافق هوا
mùssā“id-rùzghyār; foul —, ترس هوا
tèrss-hàwā, مخالف روزکار *mùkhālif-*
rùzghyār; high —, سرت هوا *sèrt-*
hàwā, صیقی روزکار *sīki - rùzghyār*;
 reigning —, prevailing —, اکثری اسان
èksērī-èssen-rùzghyār.

Wind, *v.a.* صارمق *sārmak*, طولاشدرمق
dòlashdirmak; —, *v.n.* طولاشمق
dòlashmak; — round, — about, *v.n.*
 صارلمق *sārilmak*; طولاشمق *dòlash-*

mak; — up, *v.a.* (a watch, &c.) قورمق
kùrmak; (a string, &c.) طویلامق
tòplamak; (a discourse) ختم! *khàtm-*
-et.

Windfall, *s.* روزکارک دوشوردیغی *rùz-*
ghyāring-dùshurdughu, دوشوک *dù-*
shuk; (of fortune) کلہ پیر باد
kèlépīr, باد آوردہ *bād-āvèrd*,
 باد آوردہ *bād-āvèrdé*.

Winding-sheet, *s.* کفن *kèfen* (*kèfin*).

Window, *s.* پنجرہ *pènjéré*; — blind, *s.*
 کونش پردہ سی *ghyùnèsh-pèrdéssi*.

Windpipe, *s.* غرتلاق *ghèrtlāk*.

Windsail, *s.* مانیکہ *mànika*. [-ūsstu.

Windward, *s.* روزکاراوستی *rùzghyār-*

Windy, *a.* روزکارلو *rùzghyārli*.

Wine, *s.* شراب *shàrāb* (*shàrap*), بادہ
bādé; — merchant, *s.* شراب ساتان
shàrāb - sàtan - bàzirghyān;
 — press, *s.* شراب باصقیسی *shàrāb-*
bāsskissi.

Wing, *s.* پر *jènāh*, جناح *kānad*, قناد
pèr; (of an army) قول *kòl*, جناح
jènāh; —, *v.a.* (a bird) قنادینی قیرمق
kānadini-kèrmak; — one's flight,
 اوچمق *ùchmak*.

Wink, *s.* کوز اشارتی *ghyùz - ishārèti*;
 طرفہ العین *tàrféti-l-“àyn*; —, *v.n.*
 کوز قیپمق *ghyùz-kèpmak*; — at,
v.n. (a person) کوز ایله اشارت ا
ghyùz-ila-ishāret-et; — (any impropriety)
 کوز قیپامق *ghyùz - kàpamak*,
 کورم مزلق ا *ghyùrmamazlik - et*,
 اغماض عین ا *mùssāmaha-et*,
 اغماض عین ا *ìghmāzi-“àyn-et*.

Winnow, *v.a.* صاورمق *sàwurmak*.

- Winter, *s.* زمستان *kîsh*, شتا *shîtâ*, زمستان *zîmisstân*; —, *v.n.* قیماشلامق *kîshlamak*; the depth of —, قره قیماش *kâra-kîsh*, زمهریر *zèmhérîr*, ټربر *èrba "în*.
- Wintry, *a.* قیماش کمبی *kîsh-ghîbi*.
- Wipe, *s.* تکه *sîlish* (fig.) سلیش *tèkmé* (kick); —, — off, — out, *v.a.* سلیمک *sîlmek*.
- Wire, *s.* تل *tèl*; gold —, سرمه *sîrma*; silver —, کومش سرمه *ghyùmush-sîrma*; iron —, تیمورتل *(dèmir)-tèl*; copper —, باقرتل *bâkîr-tèl*; gold — drawer, سرمه کش *sîrma-kèsh*.
- Wisdom, *s.* عقل *"âkl*, عقللوق *"âklîlik*; (of an act) حکمت *hîkmèt*, مناسبت *mùnâssèbèt*.
- Wise, *a.* عاقل *"âkîl*, عقللو *"âkllî*; all — (all-knowing) علیم *"âlîm*, علام *"âlîm*.
- Wisecre, *s.* بوداله *bûdala*. ["âllâm.
- Wish, *s.* (for an event) آرزو *ârzu*; خواهش *khâhîsh*, امل *èmel*; (to do) مراد *mùrâd*, مرام *mèrâm*; (for a thing) استک *îsstek*; —, *v.n.* آرزوا *ârzu-et*, خواهشا *khâhîsh-et*, امل *èmel-et*; مرادا *mùrâd-et*, مرام *mèrâm-et*; —, *v.a.* استمک *îsstémek*, استک *îsstek-et*; آرزوا *ârzu-et*, آرزولامق *ârzulamak*; — joy, تبریک *tèbrîk-et*, تهنییه *tèhniyyé-et*; I wish you —, کوزک ایدین *ghyùzung-âyđîn* (may thy eyes be brightened), مبارک اولسون *mùbârek-òlsun* (may it be blessed to you).
- Wit, *s.* (of mind) ذکا *zèkyâ*; (of a saying) لطافت *làtâfèt*; (witty person)

- لطیفه کو *hâzir-jéwâb*, حاضر جواب *làtîfê-ghyû*; to —, یعنی *yâ "nî*.
- Witch, *s.* بوکوجی قاری *jâdi*, جادی *bughju-kâri*, سحر باز قاری *sîhrbâz-kâri*; (old woman) قوجه قاری *kòja-kâri*; (knowing woman) پیغمبر *kâri*; دلبر *pèyghâmbèr*; (beautiful woman) دلبر *dîlbèr*, جلوه کار *jîlvékyâr*.
- Witchcraft, *s.* بوکو *bùghu*, or بوویو *bùyu*, سحر *sîhr*.
- Witchery, *s.* جلوه *jîlvé*, ناز *nâz*, ادا *èdâ*.
- Witching, *a.* گوزل *ghyùzèl*, نازیک *nâzîk*, دلبر *dîlbèr*, جلوه کارانه *jîlvékyârâné*.
- With, *pr.* ایله *îla* (îlèn); مع *bi*, ب *bi*, مع *mâ*; together —, برابر *îla-bèrâbèr*, معاً *mâ "an*. [-bèrâbèr.
- Withal, *ad.* بونک ایله برابر *bûnun-îla*.
- Withdraw, *v.n.* چکلمک *chèkilmek*, ایرلمق *âyılmak*, کتمک *ghîtmek*; —, *v.a.* کیرو المق *ghèri-âlmak*; قالدیرمق *chikârmak*; کالدیرمک *kâldirmak*.
- Withdrawal, *s.* چکلمک *chèkilmeklik*.
- Wither, *v.n.* صولمق *sòlmak*, قورومق *kùrumak*; —, *v.a.* قورومتق *kùrutmak*.
- Withhold, *v.a.* ویرمامک *vèrmamek*, طومتق *àli-kòmak*, ایقومق *tùtmak*.
- Within, *pr.* ایچنده *îchinda*, داخلنده *dâkhilinda*, دروننده *dèrûnunda*; —, *ad.* ایچروده *îchèrida* (îchèrda); (at home) اولد *èvda*; — reach, ال یتیش *èl-yètîshîr*; — ear-reach, اولد *kùlak-îshîdir*; — range, ال یتیش *ghyùllé-yètîshîr*, قورشون یتیش *kùrshun-yètîshîr*.

Without, *pr.* سز siz, siz, بی bī, بلا bilā ; (outside of) طیشاریسندە dīshārissinda, خارچندە khārijinda, بیرونندە bīrūnunda ; —, *ad.* طیشاردە dīshārda, طشرەدە tāshrada.

Withstand, *v.a.* and *n.* طیانمق dāyanmak, تحمل ا tāhāmmul-et.

Witness, *s.* (one present) کورن ghyūrēn ; اشیدن īshīden ; (at a trial) شاهد shāhid, کواه ghyūwāh ; (testimony) شهادت shāhādet ; —, *v.a.* کورمک ghyūrmek, مشاهدە ا mūshāhédé-et ; to bear —, شهادت ا shāhādet-et, شاهد او shāhid-òl ; false —, (person) یلان شاهدی yālān-shāhidi, شاهد زور shāhidi - zūr ; (testimony) شهادت زور shāhādeti-zūr, یلان yālān.

Wits, *s. pl.* عقل “ākl ; he has his wits about him, عقلی باشندە در “ākli-bāshīndà-dir.

Wittol, *s.* پیزونک pèzèwènk, دیوت dèyyūss.

Witty, *a.* (person) تحاف سویلر tūhāf-sūwèylər, نکرەلو nèkréli ; (saying) کوزل ghyūzèl, تحاف tūhāf.

Wive, *v.n.* اولنمک èvlènnek, تأهل ا tè‘èhhul-et, قاری المق kārī-ālmak.

Wizard, *s.* سحر باز sihrbāz.

Wo! Woe! *int.* وای wāy, واه wāh, ایواه èywāh, یازق yāzīk ; —, *s.* بلا belā, کدر dèrd, فلاکت fèlākèt, کدر kèder.

Woful, Woeful, *a.* کدرلو kèderli, درد الود dèrd-ālūd, دردناک dèrdnāk.

Wolf, *s.* قورت کورت kùrt, کرک ghyūrgh, ذاب zè‘b.

Wolfsbane, *s.* قورت بوغان kùrt-bòghan.

Woman, *s.* قاری kārī, عورت “āvret, زن zèn, نسا nissā ; —kind, قاری قسمی kārī-kèssmī, طائفه نسا tā‘ifè‘i-nissā.

Womanish, *a.* قاری کبی kārī-ghībi.

Womb, *s.* دول یتاغی dūl-yàtaghi, رحم rāhm.

Wonder, *s.* (feeling) تعجب tà‘ājjub, حیرت hayret, وه vèleh ; (thing) عجیبه “ājībē, شئی عجیب شی “ājībē, غرائبدن ghārībē, غرائبدان ghārā‘ibdan ; (miracle) معجزه mù‘jizé ; —, *v.n.* شاشمق shāshmak, قائمق kālmak, تعجب ا tā‘ājjub - et, حیرتده mùtā‘ājjib - òl, متعجب او hayretda - kālmak, حیران او hayrān - òl, متکیر او mùtāhāyyir - òl, وه کلمک vèleh-ghèlnek.

Wonderful, Wondrous, *a.* عجیب “ājīb, عقلمدن ghārīb, (“ājīb), شاشله جق “ākldan - khārij, خارج shāshilajak.

Wont, *s.* عادت “ādet ; —ed, *a.* عادت معتاد “ādet - èdilmish, اییدلمش mù‘tād.

Woo, *v.a.* عرض عشق ا “ārzi-“āshk-et.

Wood, *s.* (material) اغاج āghāj ; (of trees) اورمان òrmān ; (for burning) اوپون òdun, حطب hātab.

Woodbine, *s.* یبان حانم الی yāban-hānim-èli.

Woodcock, *s.* چوللق chūlluk.

Wood-cutter, *s.* بالطه جى *bàltaji*.
 Wooden, *a.* اغاج *aghaj*, اغاجدن *aghaj-dan*; (of timber) احشب *ahshab*, احشاب *ahshāb*.
 Woodpecker, *s.* اغاج قاقان *aghaj-kākan*.
 Woof, *s.* اتقى *atki*, پود *pūd*.
 Wool, *s.* يون *yùn* or يوك *yung*, يپاغى *yapaghi*; goat's —, تفتك *tiftik*.
 Woollen, *a.* يون *yùn*, يوكدن *yungdan*; —draper, چوقه جى (*chòhajzi*).
 Word, *s.* لفظ *làfz*, لقردى *lākirdi*, سوز *sùz*, كلام *kèlām*; —, *v.a.* تعبیرات قوللانمق *tà'bīrāt-kùllanmak*; — of mouth, شفاه *shifāh*, مشافهت *mùshāféhèt*; by — — —, شفاهاً *shifāhan*; — of God, كلام قديم *kèlāmi-kādīm* (applied to the Kūr'ān); high —s, غوغا (*kāwgha*), نزاع *nizā*".
 Work, *s.* ايش *ish*, ايش كوچ *ish-ghyūch*; فعل *fi'l*, كار *kyār*, صنع *sùn*; "عمل *àmēl*; —, *v.n.* ايشلمك *ishlémek*, ايش ايشلمك *ish-ishlémek*, چالشمق *chālīshmak*; (a machine) ايشلمك *ishlémek*; (in fermentation) قاينامق *kāynamak*, تخمرا *tàkhàmmur-et*, قبارمق *kābarmak*; (medicine) عمل وپيرمك *àmēl-vèrmek*; —, *v.a.* (embroider) ايشلمك *ishlémek*; (any material) ايشلمك *ishlémek*; (a mine) ايشلتمك *ishletmek*; (a person) ايشلتمك *ishletmek*; يورمق *yormak*, باشنه ايش چيقارمق *bāshina-ish-chìkàrmak*; — up, (materials) ايشلمك *ishlémek*; خرجا *khàrj-et*,

قوللانمق *kùllanmak*; — one's self up into a passion, قوروب قيزمق *kürüp-kìzmaq*, قورد قجه قيزمق *kürdukja-kìzmaq*; — out, باشارمق *bāsharmak*, بجرمك *bèjermek*, وجوده *vùjūda-ghètirmek*; (a problem) حلا *hàll-et*; — upon, تأثيرا *tè'sīr-et*; (a person's feelings) مرحمت ايتدرمك *mèrhàmet-ètdirmek*.
 Workhouse, *s.* محله نك فقرا خانهسى *màhàllénin-fùkarā-khānēssi*.
 Workman, *s.* ايشجى *ishji*.
 Workmanship, *s.* ايشجىلىك *ishjilik*; كار *kyār*.
 Workshop, *s.* دكان *dùkkyān* (*dùkkèn*).
 Workwoman, *s.* ايشجى قارى *ishji-kāri*.
 World, *s.* دنيا *dünyā*; عالم *ālēm*; this —, دنيا *dünyā*; عالم دنيا *ālēmi-dünyā*; the habitable —, ربع مسكون *rüb'i-mèsskyūn*; — (great quantity) دنيا قدر *dünyā-kādar*.
 Worldly, *a.* دنياوى *dünyévī*, خاكي *khākī*.
 Worm, *s.* صوغلجان *sòghuljàn*; (maggot) طوكز اياغى *kürt*; (of a gun) بورو *dòmuz* - *àyaghi*; (of a still) بورمه *bòru*; (of a screw) تل *tèl*, بورمه *bürma*; — out, *v.a.* اكلامق *ànglamak* (*ànnamak*); — one's self in, صوقلمق *sòkulmak*; — one's self into one's favour, چاتمق *chàtmak*; to try and . . . , ياتنمك *yèltenmek*; — eaten, قورت ييمش *kürt-yèmish*.
 Wormwood, *s.* پلین *pèlin*.
 Worry, *v.a.* (as a dog) صالدرمق *sàldir-*

mak ; (tease) *èziyyèt-vèrmek*, راحتسزا *rāhatsiz-et*.

Worse, *a.* دهااشاغی *dāhā-fēna*, دهااشاغی *dāhā-āshāghi*, بتر *bèter*, دها بتر *dāhā-bèter* ; — and worse, كتدكجه فنا *ghitdikja-fēna*.

Worship, *s.* پرستش *“ibādet*, پرستش *pèresstish*, طاپنش *tāpinish* ; —, *v.a.* طاپنماق *tāpinmak*, عبادت *“ibādet-et*, پرستش *pèresstish-et* ; your —, his —, ذات عطفویلری *zāti-“ūtūfiléri* ; —ed, معبود *mā“būd* ; —er, عابد *“ābid* (*pl.* عبده *“ābédé*).

Worst, *a.* الك فنا *èng-fēna* ; الك اشاغی *èng-āshāghi* ; —, *v.a.* ينمك *yènmek*, الت *àlt-et*.

Worsted, *s.* يوك اپلکی *yùng-ìplighi* ; — stockings, يوك جوراب *yùng-chòrab*.

Worth, *s.* and *a.* دگر *dègher* ; —, *s.* قدر *kàdr*, قیمت *kìmet* ; to be —, دگمک *dèghmek*, ایتمک *ètmek* ; —less, *a.* بر اچمهلق *bir-ākchalik*, بر اچمه ایتمز *bir-ākcha-ètmáz*.

Worthy, *a.* دگرو *dègherli* ; — (of) لایق *shāyān*, شایسته *shāyèssta*, لایق *lāyik*, جسمبان *jùssbān*.

Wound, *s.* یاره *yàra*, جرح *jùrh*, جرحه *jùrha* ; —, *v.a.* یاره امق *yàralamak*, یاره *yàra-et*, جرح *jùrh-et*.

Wrangle, *v.n.* شوغلا *(kàwgha)-et*, نزاع *nizā“-et*, منازعه *mùnāza“a-et*.

Wrap, *v.a.* صارمق *sàrmak* ; — round, *v.a.* صارمق *sàrmak*, طولاشدرمق *dò-lashdirmak* ; —, *v.n.* صارلمق *sàrilmak*, طولاشمق *dòlashmak* ; — up, *v.a.*

صارمق *sàrmak*, اورتمک *ùrtmek* ; —, *v.n.* صارلمق *sàrilmak*, اورتممک *ùrtunmek*.

Wrapper, *s.* اورتی *ùrtu*.

Wrath, *s.* دارغینلق *dàrghinlik*, اویکه *(ùfké)*, غضب *ghàzab*.

Wreak, *v.a.* اجرا *ijrà-et*.

Wreath, *s.* چيچک باغی *chìchek-bāghi*, اوربسی *yàprak-bāghi* (*or* اوربسی).

Wreathe, *v.a.* اورمک *ùrmek*. [*ùrussu*].

Wreck, *s.* دوکندی *bàkìyyé*, ویرانه *dùkyundu*, خرابه *khàrābé*, ویرانه *vīrāné* ; —, *v.a.* قضايه اوغراتمق *kàzāya - òghratmak* ; to be —ed, قضا *kàzāya - òghramak*, قضايه اوغرامش *kàzāya - òghramish*, قزازده *kàzā - zèdè-òl* ; —ed, قضايه *kàzāya - òghramish*, قزازده *kàzāzèdè*.

Wren, *s.* بوقلوجه بلبل *bòkluja-bùlbul*.

Wrench, *s.* بورقلش *bùrkulush* ; زورلايش *zòrlayish* ; —, *v.a.* (a joint) بورقتمق *bùrkutmak* ; (open) زورلامق *zòrlamak*.

Wrest, *v.a.* زورایله امق *zòr-ila-àlmak*, سوکوب امق *sùkyup-àlmak*.

Wrestle, *v.a.* کورشمک *ghyùreshmek*, کولشمک *ghyùleshmek*.

Wrestler, *s.* پهوان *pèhliwān*.

Wrestling, *s.* کولشمه *ghyùleshma*.

Wretch, *s.* خمیث *khàbīss* ; (poor) زواللو *bīchārè*, زواللو *zàwālli*.

Wretched, *a.* فنا حالد *fēna - hālda*, پریشان *pèrīshān*, پژمورده *pèzhmùrdé* ; (in mind) پریشان خاطر *pèrīshāni-khātir*.

Wring, *v.a.* صیقمق *sìkmak* ; بورمق

bürmak ; — off, بوکه بوکه قوپارمق
bükÉ-bükÉ-kòpàrmak.

Wrinkle, *s.* بورشوق bürushuk ; —, *v.n.*

بورشوق bürushmak ; —, *v.a.*

بورشوق bürushdurmak ; —led, *a.*

بورشوق bürushuk ; بورشوق büru-

Wrist, *s.* باک bìlek. [shuklu.

Wristband, *s.* يک yèng.

Write, *v.a.* يازمق yàzmak, تحريرا

tàhrir-et, تنميقا tènmiq-et, تسطيرا

tèsstir-et ; — down, قيذا kàyd-et ;

يازى يازمق zàbt-et ; —, *v.n.* يازى يازمق

yàzi-yàzmak.

Writer, *s.* (author) مصنف mùssànnif,

مؤلف mù'ellif ; (penman) خطاط

khàttāt ; (clerk) يازيجى yàziji,

کاتب kyātib ; (of a letter)

محرر الحروف mūhàrriru-'l-hūrūf.

Writhe, *v.n.* قيورلمق kivrilmak, پيچو

پيچو pich-u-tāb-et.

Writing, *s.* يازى yàzi ; hand—, يازى

yàzi, خط khàtt ; —s, *s. pl.* محركات

mūhàrrérāt ; کاغذلر kyāghidler.

Written, *a.* يازيلو yàzili ; يازلمش yàzil-

mish ; مسطور mèktūb, مکتوب

mèsstūr, محرر mūhàrrer, مقيد mù-

kàyyed.

Wrong, *a.* (erroneous) ياكلش yàngilish

(yānish) ; (bad) فنا fēna ; —, *s.*

ظلم ghàdr, حقسزلق hākksizlik,

ظلم zūlm ; —, *v.a.* حقسزلقا hākksizlik-

-et, غدرا ghàdr-et, ظلم zūlm-et ; —

side, ترس tērss, ترس طرفى tērss-

-tārafī ; — side outwards, — side up,

ترس tērss.

Wrongful, *a.* —ly, *ad.* ناحق يره nā-
-hàkk-yèra.

Wroth, *a.* دارغين dàrghin.

Wrought, *a.* ايشلمه ishlemé, دوکمه
dùghmé.

Wry, *a.* چاريق chàrpik.

Y.

Yacht, *s.* سيرکيميسى sèyr-ghèmissi.

Yankee, *s.* امريقان آدمى àmèrikān-
-ādami.

Yard, *s.* (measure) يارده yàrda, ارشون

àrshin ; (of a house) حولى hàvli ;

(of a ship) سرن sèren ; (of a horse)

سرن sèren, ذکر zèker ; — arm, سرن

سرن sèren-ūju.

Yarn, *s.* اپلك iplik, تل tèt ; (fig.) مصال
màssal.

Yawn, *v.n.* اسنمک èssnémek.

Ye, *pro.* سز siz, سزلىر sizler.

Yea, *ad.* بلى bèli, اوت èvet, نعم nā "m.

Year, *s.* ييل or ييل yil, سنه sènÉ, سال
sāl.

Yearling, *s.* برسنه لك bir-sènÉlik.

Yearly, *a.* and *ad.* سنوى sènÉvī, يلدە بر
yilda-bir.

Yearn, *v.n.* اشتياق چکمک ishtiyāk-
-chèkmek, ارزولمق àrzulamak.

Yeast, *s.* اريه صويى مایه سی àrpa-sūyu-
-màyassi.

Yell, *s.* حيقرش hàykirish ; —, *v.n.*

حيقرمق hàykirmak.

Yellow, *a.* صارى sàri, اصفر àssfèr, زرد

zèrd, زرده zèrdé; —s, *s. pl.* صاريلق sàrlík.
 Yellow-fever, *s.* صارى حما sàri-hùmmà.
 Yelp, *v.n.* باغرمق bàghirmak.
 Yeoman, *s.* اغا āgha.
 Yes, *ad.* بلى bèli, اوت èvet.
 Yesterday, *s.* دون دن, دونكى كون dùnku-ghyùn.
 Yesternight, *s.* دون كيجه dùn-ghèyjé.
 Yet, *ad.* دها dàhā; (still) حالا hālā; (again) يينه yìné (ghènÉ); not —, دها هنوز hènuz (hènz); more —, دها dàhā; —, *c.* لكن lākin, ولكن vè-lākin, اما àmmā, يينه yìné (ghènÉ).
 Yew, *s.* بورصق اغاجى bòrsuk-āghajī (?).
 Yield, *s.* محصول màhsūl; —, *v.a.* (give) ويرمك vèrmek, حاصل hāssil-et; (give up) تسلیم tèsslīm-et; —, *v.n.* تسلیم او tèsslīm-òl.
 Yoke, *s.* بويوندرugh bòyundurugh; (pair) چفت chift; —, *v.a.* قوشمق kòshmak. [-sàrissi].
 Yolk, *s.* يهورطه نك صاريسى yimurtaning-
 Yon, Yonder, *a.* شو shū, شوراده كى shūradéki; yonder, *ad.* شورا shūra, اوراسى shūrassi, اورا òra, اوراسى òrassi; اورايه shūraya, شورايه òraya; اوراده shūrada, اوراده òrada.
 Yore, *s.* اسكى زمان èsski-zàmān, ايام èyyāmi-māzī.
 You, *pro.* سز siz, سزلىر sizler; سزى sizi, سزلىرى sizléri; سزده sizé, سزلىرا sizléra.
 Young, *a.* كنج ghènj; —, — one, *s.* ياورى yàvri; —er, كچوك kùchuk;

—est, كچوك èng-kùchuk; —ish, كنججه ghènjja.
 Youngster, *s.* دليقانلو dèlikànli, جوان jiwān, شاب shābb.
 Your, *pro. a.* كز ngiz, ingiz; سزك sizik, سزلىك sizlèring.
 Yours, *pro.* سزك sizik, سزلىك sizlèring; سزلكى sizikki, سزلىككى sizlèringki.
 Yourself, *pro.* كندىكيز kèndingiz; —ives, كندىليرىكيز kèndilér-ingiz.
 Youth, *s.* كنجلك ghènjlik, جوانلىق jiwānlík, شبابت shèbābèt; (lad) اوغلان òghlan, دليقانلو dèlikànli, جوان jiwān, شاب shābb.
 Youthful, *a.* كنج ghènj.

Z.

Zeal, *s.* غيرت ghàyret, حميت hàmmiyyèt; (blind) تعصب tà“-àsssub.
 Zealot, *s.* متعصب كهمسه mùta“àsssub-kimèssné.
 Zealous, *a.* غيرتلى ghàyretli, غير ghàyūr.
 Zealousness, *s.* غيرت ghàyret.
 Zebra, *s.* يمان اشكى yàban-èshèghi.
 Zenith, *s.* سمت رأس sèmti-rè’ss.
 Zephyr, *s.* باد صبا bādi-sàbā.
 Zero, *s.* صفر sìfr.
 Zigzag (of trenches) صچان يولى sìchan-yòlu.
 Zinc, *s.* توتيا tùtya.

Zodiac, *s.* منطقة البروج *mìntakatu-'l-*
-bùrūj (*màntík* —).

Zone, *s.* قوشاق *kùshàk*, كمر *kèmer* ;
(geographical) منطقة *mìntaka* (*màn-*
tíkà) ; torrid —, منطقة حارة (*màn-*
tíkà'i)-hārré ; temperate —, منطقة معتدلة
(*màntíkà'i*)-mù“tèdilé ; frigid

—, منطقة منجمدة (*màntíkà'i*)-
-mùnjèmidé.

Zoography, Zoology, *s.* علم بحث حيوانات
“*ilmi - bàhssi - hày -*
wānāt.”

Zoological, *a.* حيواناته متعلق *hày-*
wānāta-mùta“àllik.

END OF PART THE FIRST.

REDHOUSE'S DICTIONARY.

PART II.—TURKISH AND ENGLISH.

N.B.—The form of the aorist indicative, which is the same as that of the aorist active participle, of every Turkish simple verb, is given in parenthesis immediately after the verb itself, for the reason that it is not subject to any definite rule, easy of enunciation. The *a*, *p*, or *t*, after each word, denotes it to be of either Arabic, Persian, or purely Turkish origin. All the verbs are Turkish.

ا òlif. First letter of the Turkish alphabet. In chronograms and astronomical tables it has the value of 1. Pronounced as ā, it is a Turkish interjectional affix of affirmation, something of the value of our English *do* in affirmations. It is also a Persian vocative affix, often employed in poetry. It is, further, placed between a repetition of a word, in the sense of *and* or *with*. In the dates of letters, when following one of the characters ذ zèl, ر rè, or ج jìm, as را, جا, it indicates the first of the couple in three couples of months with the same name, and those characters alone, without the ا, indicate the second month in each couple (see ذا, را, and جا).

أب āb, *s. p.* Water; juice; lustre; honour, spotlessness; temper (of steel); —, *s. a.* A father, master, possessor. Used in the composition of Arabic words, altering its termination according to its case, having أبو abū in the nominative, أبا aba in the accusative, and أبي abi in the other cases; as, أبوبكر Abubeker.

أبا èbā, *in* أباعن جد èbā—“*an-jèddin*, *ad. a.* From father to son (*lit.* through the father from the grandfather), hereditarily.

أبا ābā, *s. pl. a.* (of أبو èbu) Fathers; ancestors, forefathers.

أبا ìbā, *s. a.* Refusal, rejection, abstaining; ا—, —*et, v.n.* To refuse, reject, abstain from.

أباب ābād, *s. pl. a.* (of أب èbed)

Eternities; —, *a. p.* Cultivated; peopled; populous; flourishing; —, *s. p.* City, town, place of residence.

آبادان àbādān, *a. p.* Cultivated; peopled; populous. [Devils.]

آباليس èbāliss, *s. pl. a.* (of ابليس)

آبانمق àbanmak (*aor.* آبانور àbanir), *v.n.* To lean forward over another.

آبتدا ibtidā (ip-), *s. a.* Beginning, commencement; —, *ad. t.* First, in the first place.

آبتدار ibtidār, *s. a.* Setting about any work; —, —et, *v.n.* To set about, begin.

آبتسام ibtissām, *s. a.* Smiling, smile; —, —et, *v.n.* To smile.

آبتلا ibtilā, *s. a.* The being subject or addicted to anything wrong or unpleasant. [cheerfulness.]

آبتهاج ibtihāj, *s. a.* Hilarity, joy,

آبجد Èbjed, *s. a.* The alphabet in its old arrangement, conformable to the order in which the letters are placed in the Hebrew alphabet, with some additions at the end. It is this order which gives the numerical value to the letters, and very useful to be known. This system of notation is called آبجد حسابى èbjed - hissābi. The order, mode of reading, and values of the letters are as follows:—
آبجد هوز حطى كلمن سعفص قرشت ثخذ
Èbjed-hèwwàz-hùttī-kèlémèn-
-sà“fàss-kàrashàt-sàkhaz-dàzaghā.

آ 1, ب or پ 2, چ or ج 3, د 4, ه 5,

ك 10, ى 9, ط 8, ح 7, 7 or ز 6, و
40, م 30, ل 20, ك or گ or
90, ص 80, ف 70, ع 60, س 50, ن
400, ت 300, ش 200, ر 100, ق
800, ض 700, ذ 600, خ 500, ث
1000, غ 900.

The letters may be arranged regularly or irregularly; they have always the same value, and the addition of the several values gives the value of the whole. This system is much used in chronograms, and in books of astronomical tables, &c.

آبحار èbhār, آبحر èbhūr, *s. pl. a.* (of بحر bāhr). Seas, oceans.

آبخرة èbkhiré, *s. pl. a.* (of بخار būkhār), Vapours.

آبد èbed, *s. a.* Eternity to come;

آلى الابد ilé-'l-èbed, *ad. a.* To all

eternity; آبدآ èbédèn, *ad. a.* To all eternity; never.

آبدار ābdār, *a. p.* Having water or juice; tempered (steel); lustrous.

آبداع ibdā“, *s. a.* Invention, production, innovation; —, —et, *v.a.* To produce a new thing, invent, innovate.

آبدان èbdān, *s. pl. a.* (of بدن bēden), Bodies.

آبدست àbdesst, *s. p.* The smaller ablution before prayer; —المق, —almak, *v.n.* To perform one's ablution.

آبدى èbédī, *a. a.* Which will endure to all eternity.

أبدیت èbédiyyét, *s. a.* Quality of
 أبر èbr, *s. p.* A cloud. [eternal durability.
 أبرا èbrā, *s. a.* Quittance, acquittal,
 discharge; |—, —et, *v.a.* To free,
 acquit, discharge, exonerate.
 أبرار èbrār, *s. pl. a.* (of بر èbr), The
 good, just, virtuous.
 أبراز èbrāz, *s. a.* Production, manifesta-
 tion, showing; |—, —et, *v.a.* To
 manifest, produce, show, display.
 أبرام èbrām, *s. a.* Importunity, urging;
 |—, —et, *v.a.* To importune, urge.
 أبرشيم èbrishim, *s. p.* Double-twisted
 silk thread. [A leper; leprosy.
 أبرص èbrāss, *a. a.* Leprous; —, *s. a.*
 أبرو èbru, *a. t.* Marbled; —, *s. t.*
 Marbled appearance in colours; —,
s. p. The eyebrow; —ābrū, and
 أبروی ābrūy, *s. p.* Honour, spotless-
 ness.
 أبريق èbriq, *s. t.* Ewer for washing;
 a brig; brigantine; sloop of war.
 أبصار èbsār, *s. pl. a.* (of بصر èbṣar),
 Eyes; penetrations, sagacities.
 أبطال èbtāl, *s. pl. a.* (of بطل èbtāl),
 Champions, heroes; —, èbtāl, *s. a.*
 Avoiding, abolishing, annulling; |—,
 —et, *v.a.* To make void, or of no
 value, annul, abolish.
 أبعاد èb“ād, *s. pl. a.* (of بعد èb“ad),
 Distances; —, èb“ād, *s. a.* Removal
 to a distance; |—, —et, *v.a.* To
 remove to a distance.
 أبعد èb“ād, *a. a.* More or most dis-
 tant; very distant.

أبقا èbkā, *s. a.* A causing to continue,
 continuance, confirmation; |—, —et,
v.a. To confirm, cause to remain or
 continue (in an office). [Virgins.
 أبكار èbkyār, *s. pl. a.* (of بكر èbkr),
 أبلا or أبله èbla, *s. t.* Eldest sister.
 إبلاغ èblāgh, *s. a.* A causing to reach,
 attain, or arrive at; |—, —et, *v.a.*
 To cause to reach, arrive at, attain,
 mount up to.
 إبلاغ èblāgh, *a. a.* More, most, or very
 eloquent.
 أبلق èblāq, *a. a.* Piebald; —, *s. a.*
 A piebald horse; (fig.) Time or the
 world, as consisting of night and
 day; — or أبلق èblāq (èmlāq), *s. t.*
 A capon.
 أبلة èbilé, *s. p.* A bubble; a pimple;
 —, èbla, *s. t.* Eldest sister; —, èblèh,
a. a. More, most, or very stupid.
 إبليس èblīss, *s. a.* Iblis, Satan; a devil.
 أحمد ابن محمد èbn, *s. a.* Son of, as أحمد ابن محمد
 Ahmed - èbni - Mūhāmmad, Ahmed,
 son of Mūhāmmad.
 ابنة èbnèt, *s. a.* A daughter.
 أبنا èbnā, *s. pl. a.* (of ابن èbn), Sons,
 children; أبناك سبيل èbnāyī - sèbīl,
 Sons of the road, travellers.
 أبانوس èbanōss, *s. t.* Ebony.
 أبنية èbnīyyé, *s. pl. a.* (of بنا èbnā),
 Buildings, edifices; أبنية خيريه èb-
 nīyyè‘ī - khāyriyyé, Buildings for
 charitable or benevolent purposes.
 أبو èbu, *s. a.* Father of, as أبونسينا
 èbu - Sīnā, Avicenna.

ابواب èbvāb, *s. pl. a.* (of باب), Gates, doors; chapters. [ship.]
 ابوت èbùvvet, *s. a.* Paternity, father-
 ابوين èbévèyn, *s. dual a.* (of ابو èbu, a father), The two parents.
 ابه èbé, *s. t.* A midwife; ابه كوجي èbè-ghyùmèji, Mallows; geranium.
 ابهام èbhām, *s. a.* Enunciating obscurely and so as to create doubt.
 ابهت èbbéhèt (èbhèt), *s. a.* Grandeur, glory, magnificence, pomp.
 ابیات èbyāt, *s. pl. a.* (of بيت), Houses; verses, or rather distichs.
 ابيض èbyād, *a. a.* White.
 ابين èbyèn, *a. a.* More, most, or very clear, explicit, manifest, evident.
 اپ àp. Turkish particle placed before a few adjectives, and there signifying *quite, very, altogether*, as اپ اچق àp-àchik, wide open, اپ انسز àp-ànsiz, all of a sudden, &c.
 اپارماق àparmac (aor. اپارر àparir), *v. a.* (*provincial*), To bring; to carry away.
 اپرتمك èprètmek (aor. اپردير èprèdir), *v. a.* To wear by use, to make a stuff ragged and rough; اپرنمك èprèn-mek (aor. اپرنور èprènir), *v. n.* To become rough and worn.
 اپسید or اپسید èpsid, *s. t.* Felloe of a wheel.
 اپش àpish, *s. t.* The grip of the legs, or that part of the thighs, knees, &c., by which a seat is obtained in a saddle.
 اپشماق èpishmak (aor. اپشور àpishir),

v. n. To open the legs and stand or sit a-straddle.
 اپلك èplik, *s. t.* Thread.
 ات èt, *s. t.* Flesh; meat; —, ات, *s. t.* A horse; a stallion.
 اتا àta, *s. t.* (old), Father; اتا بك àta-bègh (*lit.* Prince-father), Tutor of the monarch, or regent (in some of the old Mussulman dynasties).
 اتالق àtalik, *s. t.* Tutor, guardian.
 اتباع ètbā“, *s. pl. a.* (of تبع tèba“, *not in use*), Followers, suite, dependants, servants; —, ittibā“, *s. a.* A following, complying with, imitating; ا—, —et, *v. n.* To follow, obey, act up to, comply with.
 اتحاد èttihād, *s. a.* Union, concord, friendship; unanimity; ا—, —et, *v. n.* To join one's self to another, act in concert, be unanimous.
 اتحاف èthāf, *s. a.* Presenting, giving; ا—, —et, *v. a.* To give as a present, to present. [*v. a.* To take; to use, adopt.
 اتخان èttikhāz, *s. a.* A taking; ا—, —et,
 اتش ètèsh, *s. p.* Fire; —, àtish, *s. t.* Action or manner of throwing; اتش پيرست ètèsh-pèrèsst, *s. p.* A fire-worshipper; اتش كده ètèsh-kèdé, *s. p.* A fire temple. [with a quality.
 اتصاف èttissāf, *s. a.* Being endowed
 اتصال èttissāl, *s. a.* Being joined, touching, reaching to.
 اتعاب èt‘āb, *s. a.* A fatiguing, a causing fatigue; ا—, —et, *v. a.* To fatigue, wear out.

اتفاق ittifāk, *s. a.* Union, concord ; confederacy, alliance ; hazard, chance ;
 ا—, —et, *v.n.* To come to an agreement together, make an alliance ; to chance, happen ; على الاتفاق “alé-
 -l-ittifāk, *ad. a.* Unanimously ; اتفاقا ittifākā, *ad. a.* By chance, fortuitously ;
 اتفاقي ittifākī, *a. a.* Fortuitous.
 اتقان ittikān, *s. a.* Certain knowledge.
 اتقى ātki, *s. t.* The woof of cloth carried by the shuttle. [or of mountains.
 اتك ètek, *s. t.* The skirts of clothes,
 اتكا ittikyā, *s. a.* A leaning upon or against ; a relying on, trusting in ;
 ا—, —et, *v.n.*
 اتكال ittikyāl, *s. a.* A leaving one's matters entirely to another.
 اتلاف itlāf, *s. a.* A destroying ; ا—, —et, *v.a.* To destroy, waste, ruin ; kill.
 اتلامق àtlamak (*aor.* اتلار àtlar), *v.a.* To spring, or jump over, or across ; to omit, leave out.
 اتلمق àtilmak (*aor.* اتلور àtilir), *v.n.* To spring or jump up, spring upon ;
 —, *v.p.* To be thrown.
 اتلنمق àtlanmak (*aor.* اتلانور àtlànir), *v.n.* To mount on horseback.
 اتلو àtli, *a. t.* On horseback ; —, *s. t.* A horseman ; cavalry.
 اتم ètèmm, *a. a.* More, most, or very complete ; —, ātim, *s. t.* A cast, a throw ; a charge (of powder).
 اتمام itmām, *s. a.* Action of completing, completion ; ا—, —et, *v.a.* To finish, complete.

اتمجه àtmaja, *s. t.* A sparrow-hawk.
 اتمق àtmak (*aor.* اتار àtar), *v.a.* To throw, cast, project ; to throw away, down, aside, up, &c. ; to fire (a gun, &c.) ; to card (cotton) ; —, *v.n.* To fade, lose colour (stuffs) ; turn pale (countenance) ; grow light (the morning) ;
 طوپ اتمق tòp-àtmak, to fire guns, to fire a salute ; (*fig.*) to become bankrupt. [livelihood.
 اتمك (èkmek), *s. t.* Bread ; (*fig.*)
 اتهام ithām, *s. a.* Imputation, accusation ;
 ا—, —et, *v.a.* To impute, to accuse.
 اتى ātī, *a. a.* Future, coming, to come ; further on, lower down (in writing).
 اتيان ityān, *s. a.* A bringing forward, mentioning ; ا—, —et, *v.a.* To ad-
 اتينا Atina, *s. t.* Athens. [duce, mention.
 اثاث èssāss, اثاث بيت èssāssi-bèyt, *s. a.* Household stuff, goods, furniture.
 اثار āssār, *s. pl. a.* (*of* اثر èsser), Vestiges, traces, signs, marks ; remains ; monuments ; buildings ; books, writings, works ; doings ; sayings.
 اثاره issārÉ, *s. a.* A raising (the dust) ; an exciting (of troubles).
 اثالت èssālet, *s. a.* Nobility of extraction.
 اثم āssām, *s. pl. a.* (*of* اثم èssm), Sins, iniquities, wickednesses.
 اثبات issbāt, *s. a.* A making firm, fixing ; a proving, demonstrating ; a proof ;
 ا—, —et, To prove, demonstrate ; to fix, stablish, confirm ; محو واثبات mähv-u-issbāt, A taking away some parts, and leaving or adding others ;

alteration (in buildings or in writings).

اثر èsser, *s. a.* A vestige, trace, sign, mark; an effect; a monument (of art); a writing, saying, or doing; اثر طراز èsser-tirāz, An historian.

اثقال èsskāl, *s. pl. a.* (of ثقل *not used*), Baggage, luggage, impedimenta.

اثم èssm, *s. a.* A sin; —, ässim, *s. a.* A sinner. [Fruits.

اثمار èssmār, *s. pl. a.* (of ثمرة *sèméré*),

اثمان èssmān, *s. pl. a.* (of ثمن *sèmen*), Prices; values.

اثنان èssnā, *s. pl. a.* (of ثنى *not used*), Windings, foldings, sinuosities; —, *s. t.* Time or duration of any action; اثنان يول اثنان سنده *yòl-èssnāssinda*, or اثنان يول اثنان سنده *èssnāyī-rāhda*, while on the journey, مكالمة اثنان سنده *mùkyālémé-èssnāssinda*, during the conference.

اثنين èssnèyn, *s. a.* Monday.

اثواب èsswāb (*èssbab*), *s. pl. a.* (of ثوب *sèvb*), Clothes.

أج *àj*, or *أح* *àch*, *a. t.* Hungry; fasting, not having eaten; *أج كوزلو* *àj-ghyùzlu* (hungry-eyed), Covetous, insatiate, insatiable; *أج قارننه* *àj-kārnina*, *ad.* On an empty stomach, fasting.

أجابت *ijābet*, *s. a.* Acceptance of a request, compliance; |—, —et, *v. n.* To comply.

أجارات *ājār*, *s. pl. a.* (of أجر *èjr*), Recompenses, remunerations; rewards.

أجارة *ijārÉ*, *s. a.* Rent; ground-rent paid for land, &c. in mortmain;

أجارة معجالة *ijārÉ'i - mū'ājǰélÉ*, the sum or fine paid on first acquiring possession; *أجارة مؤجلة* *ijārÉ'i - mū'èjǰélÉ*, the monthly or yearly quit-rent paid ever afterwards.

أجازت *ijāzet*, *s. a.* Permission, authorization; diploma or authority to act as a teacher of the humanities, or of divinity. [circulate.

أجاله *ijālÉ*, *s. a.* A causing to flow, or *أجانب* *èjānib*, *s. pl. a.* (of اجنبي *èjnébī*), Strangers, aliens (in blood, or of race).

أجبار *ijbār*, *s. a.* A forcing, compelling; force, compulsion; |—, —et, *v. a.* To compel.

أجبال *èjbāl*, *s. pl. a.* (of جبل *jèbel*), Mountains. [selection, election.

أجتبا *ijtiba*, *s. a.* A choosing; choice, *أجترا* *ijtirā*, *s. a.* A daring; audacity; courage; |—, —et, *v. n.* To dare, have the courage.

أجتمع *ijtimā*, *s. a.* A coming together, being collected, united, gathered together; meeting, conjunction; unanimity of opinion or decision (in matters of faith or discipline).

أجتنب *ijtināb*, *s. a.* An abstaining, avoiding; |—, —et, *v. n.* To abstain from, avoid.

أجتهد *ijtihād*, *s. a.* Exertion, endeavour; a striving to arrive at the true meaning of any point in law or religion.

أجداد *èjdād*, *s. pl. a.* (of جد *jèdd*), Ancestors, forefathers.

اجر èjr, *s. a.* Recompense, remuneration; reward.

اجرا ìjrā, *s. a.* A causing to flow; a putting in force, in operation; |—, —et, *v.a.* To cause to flow; to put in force, execute; to perform the formalities of taking up a commission of office.

اجرت ùjrèt, *s. a.* Pay for any service, remuneration.

اجزا èjzā, *s. pl. a.* (of جزء jùz'), Parts; particles, atoms; ingredients; drugs, chemicals; sheets (of a book), or parts containing twenty pages; (as a Turkish singular) a chemical composition of any kind; a percussion cap; اجزاجى èjzāji, A chemist or apothecary.

اجقمق àjikmak (*aor.* اجقر àjikir), *v.n.* To become hungry, قارنم اجقدى kàrnim-àjikdi (lit. my stomach has become hungry), I am hungry.

اجل ājil, *a. a.* Future, to come, postponed to a future time; —, èjl (èjil), *s. a.* Cause, reason, motive, consideration; —, èjel, *s. a.* An appointed time; the appointed time of death; —, èjèll, *a. a.* More, most, or very great and glorious.

اجلا ìjlā, *s. a.* Banishment, exile; |—, —et, *v.a.* To banish, exile.

اجلاس ìjlāss, *s. a.* A causing to sit down; |—, —et, *v.a.* To cause to sit, to seat; to place on (the throne).

اجلال ìjlāl, *s. a.* Praise, glory, honour.

اجله èjillé, *s. pl. a.* (of جليل jèlīl), Those who are very great and noble.

اجماع ìjmā, *s. a.* A collecting; the unanimity of opinion or decision (of the Fathers of the Church on points of faith or discipline, this being one of the fundamental sources of authority in Muhammedan canon law, in matters where an explicit Divine command or apostolic word or deed cannot be cited: it is called also اجماع امت ìjmā“i-ùmmèt, *the unanimous decision of the Church*).

اجمال ìjmāl, *s. a.* The making a summary, an abbreviating; a summary, abbreviation; |—, —et, *v.a.* To condense, abbreviate.

اجمترق àjimtrāk, *a. t.* Rather bitter.

اجناد èjnād, *s. pl. a.* (of جند jünd), Troops, legions, cohorts.

اجناس èjnāss, *s. pl. a.* (of جنس jìnss), Sorts, kinds; اجناس اقچه èjnāss-ākcha, Mixed coins, foreign or old, no longer legally current.

اجنبى èjnébī, *s. a.* A foreigner.

اجوبه èjvibé, *s. pl. a.* (of جواب jèwāb), Answers.

اجى àji, *a. t.* Bitter; hot (spices, &c.); —, *s. t.* Pain, smart; the word حاجى hājī (hàjī), *a pilgrim to Mecca at a certain season, and with certain rites, is sometimes thus spelt when applied to non-Muslim pilgrims to Jerusalem.*

اجيمق àjimak (*aor.* اجر or اجير àjir), *v.n.* To be painful, to hurt, smart,

ache; —, *v. a.* To be sorry for, to pity, feel for, compassionate.

اچ کوزلو *àch*, *a. t.* Hungry; fasting; *اچ کوزلو* *àch-ghyùzlu* (having hungry eyes), *a. t.* Covetous, insatiable.

اچق *àchik*, *a. t.* Open; clear, serene; plain, clear, explicit; light (colour); *اچق مشرب* *àchik-mèshreb*; (of an open character), *a. t.* Forward, impudent; —, *s. t.* The open sea, the offing; any open space away from *اچلق* *àchlik*, Hunger. [buildings.

اچلمق *àchilmak* (*aor.* *اچاور* *àchilir*), *v. n.* To open; to become bright and shining, polished; to become clear and serene; to become lively, quick, merry; to acquire cleverness, expertness, experience; to lose one's bashfulness; to quit the shore or the harbour; to commence, begin, be entered upon; —, *v. p.* To be opened.

اچمق *àchmak* (*aor.* *اچار* *àchar*), *v. a.* To open; to polish; to begin; to explain clearly; to make explicit; to make a new pen; to unravel, untie, undo; to spread, set (sails), roll out (paste). [Units; individuals.

احاد *ahād*, *s. pl. a.* (of *احد* *ahād*), *احاديث* *ahādiss*, *s. pl. a.* (of *حديث* *hādiss*), Events, happenings; traditions of the sayings or doings of Muhammad (These, as a collection, hold a rank among Mussulman divines, corresponding to that of the book of the Acts of the Apostles and the Apostolic

Epistles with us: they are a perfectly valid and binding source of authority in the determination of canonical questions), called generally *احاديث نبويه* *ahādissi-nèbéviyyé*, the Apostolic Acts.

احاطه *ihāta*, *s. a.* A surrounding; a comprising, comprehending, containing, holding; |—, —et, *v. a.* To encircle, surround; to comprise, contain, hold; to comprehend, understand.

احاله *ihālé*, *s. a.* A giving in charge, committing to the care, referring; |—, —et, *v. a.* To refer, commit, give in charge, leave.

احباب *ahabbā*, *احباب* *ahbāb*, *s. pl. a.* (of *حبيب* *hābīb*), Friends.

احتجاج *ihtijāj*, *s. a.* A bringing forward proofs and documents; *احتجاجه* *ihitijāja-sālīh*, Valid, fit for exhibition as documentary evidence.

احتراز *ihtirāz*, *s. a.* Taking care, avoiding, using circumspection; |—, —et, *v. n.* To take care, avoid.

احترق *ihtirāk*, *s. a.* A burning, being burnt. [veneration.

احترام *ihtirām*, *s. a.* Respect, reverence,

احتساب *ihitissāb*, *s. a.* The municipal excise; *احتساب اغاسي* *ihitissāb-aghassi* (or *ناظري* *nāziri*), The superintendant of excise at Constantinople; *احتسابيه* *ihitissābiyyé*, *s. a.* The excise dues.

احتشام *ihitishām*, *s. a.* Pomp, majesty; the having a large retinue.

احتقان ihtikān, *s. a.* The using an injection or glyster.

احتكار ihtikyār, *s. a.* The holding back grain from market in hopes of a time of scarcity and dearth.

احتمال ihtimāl, *s. a.* Probability, the being probable; —, *a. t.* Possible, probable; —, *ad. t.* It is possible, perhaps, may be.

احتواء ihtiwā, *s. a.* Comprehending, containing, collecting, protecting, occupation, enjoyment. [wanting, need.

احتياج ihtiyāj, *s. a.* The being in want,

احتياط ihtiyāt, *s. a.* Prudence, circumspection; the keeping a reserve; the reserve itself; احتياط عسکری ihtiyāt-
“àsskéri, the reserve of an army.

احداث ihdāss, *s. a.* A producing, creating, making, inventing; |—, —et, *v.a.* To produce, create, make, invent.

احدى ihdā, *s. a.* (*fem. of* احد), One.

أحدیت àhàdiyyèt, *s. a.* The quality of being unique; the unity of God.

أحرار àhrār, *s. pl. a.* (*of* حر hùrr), Freemen; noblemen.

أحراز ihrāz, *s. a.* An obtaining, gaining, reaching; |—, —et, *v.a.* To obtain, gain, reach.

أحراق ihrāk, *s. a.* A burning, consuming by fire; |—, —et, *v.a.* To burn, consume by fire.

أحرام ihrām, *s. a.* Sacred vestment of the pilgrims at Mecca; a kind of woollen tissue, covered on one side with little twisted bullions.

أحزان àhzān, *s. pl. a.* (*of* حزن huzn), Griefs, sorrows; —, ihzān, *s. a.* Vexing, grieving.

أحسان ihsān, *s. a.* A benevolent act; goodness, kindness; a present (to an inferior); |—, —et, *v.a.* To give, make present; —, *v.n.* To have the kindness, do the favour, be so kind, &c. [bering.

أحصا ihsā, *s. a.* A counting, num-

أحضار ihzār, *s. a.* A bringing into some one's presence, producing; citing to appear, summoning; |—, —et, To produce, bring into presence.

أحفاد àhfād, *s. pl. a.* (*of* حفيد hàfīd), Grandsons; posterity.

أحقاق ihkāk, *s. a.* A rendering justice, righting; |—, —et, *v.a.* To right, (authoritatively); |—, —et, أحقاق حقاً ihkākī-hàkk-et, *v.n.* To right any one (authoritatively; lit. to right one's rights).

أحكام àhkyām, *s. pl. a.* (*of* حكم hùkm, not used in this sense). Tenours, meaning; orders, commands, requisitions, ordinances (discoverable in writings); influences (of the stars); —, ihkyām, *s. a.* A strengthening, fortifying, consolidating. [dark.

أحمر àhmèr, *a. a.* Red; tawny, swarthy,

أحمق àhmàk, *a. a.* Stupid.

أحوال àhwāl, *s. pl. a.* (*of* حال hāl), States, conditions, situations.

أحيا àhyā, *s. pl. a.* (*of* حي hàyy), Those who are alive, the living; —,

ihyā, *s. a.* A raising to life, animating; a resuscitation, reanimating; a rendering vigorous, powerful, populous, cultivated; |—, —et, *v.a.* To animate, give life to; to reanimate, restore to life; to give new vigour to, enforce anew; to make populous; to restore from neglect or ruin, renovate; to bring into cultivation, reclaim (waste lands); to pass (the night) watching or in activity.

احيان àhyān, *s. pl. a.* (of حين hīn), Times, moments; احياناً àhyānan, *ad. a.* Now and then, from time to time, at times, sometimes.

أخافه ikhāfÉ, *s. a.* A frightening; |—, —et, *v.a.* To frighten, to menace.

أخبار àkhabār, *s. pl. a.* (of خبر khābER), News, informations, reports; —, ikhbār, *s. a.* A giving intelligence, informing; |—, —et, *v.a.* To communicate (information). [star-fish.

أختيوط àkhtapòt, *s. g.* (οκταποδος), The

أختتام ikhtitām, *s. a.* The being finished; completion; —بـولـمـق —, —bùlmak, *v.n.* To be completed.

أختر àkhtER, *s. p.* A star.

أخترع ikhtirā“, *s. a.* An inventing, invention; |—, —et, *v.a.* To invent.

أختصار ikhtissār, *s. a.* A shortening, abbreviation; |—, —et, *v.a.* To abbreviate. [devotion, friendship.

أختصاص ikhtissāss, *s. a.* Devotedness,

أختفا ikhtifā, *s. a.* A hiding one's self, concealment.

اختلاط ikhtilāt, *s. a.* A mixing with, intercourse; |—, —et, *v.n.* To mix, have intercourse.

اختلاف ikhtilāf, *s. a.* Difference, want of agreement, variation; |—, —et, *v.n.* To differ; to vary, اختلاف منظر ikhtilāfi-mānzār, (Difference of place of observation) Parallax.

اختلال ikhtilāl, *s. a.* Trouble, sedition; confusion, derangement.

اختيار ikhtiyār, *a. t.* Old, aged; —, *s. t.* An old man; —, *s. a.* Choice, option; |—, —et, *v.a.* To choose; to prefer; to undertake or submit to in preference.

اختياري ikhtiyārī, *a. a.* Of choice, optional.

أخذ àkhoz, *s. a.* A taking; a receiving; |—, —et, *v.a.* To take, to receive; أخذوا عطا àkhoz-u-ì“tā, Buying and selling, commerce, trade, traffic.

أخر ākhir, *a. a.* The last; يوم الآخر yùvmu-'l-ākhir, The last day; —, *s. a.* The end; conclusion; —, àkhar, *a. a.* Other, another; آخر الامر ākhiru-'l-èmr, *ad. a.* At last, at length; lastly, in conclusion.

أخرج ikhrāj, *s. a.* A putting out, pulling out, extraction; subtraction; a prolonging, producing (in mathematics); expense; |—, —et, *v.a.* To pull out, extract; to subtract; to prolong, produce; أخراجات ikhrājāt, *s. pl. a.* Expenses, outgoings.

أخرت ākhirèt, *s. a.* The future state;

آخرتلك أو غلبى ākhirèt-òghlu or آخرتلك ākhirètlik, An adopted child.

آخرى ùkhrévī, *a. a.* Relating to the future life. [Other, another.

آخرى ùkhrà, *a. a.* (fem. of آخر àkhar), اخشام àkhsham (àk-), *s. t.* The evening.

اخشاملماق àkshamlamak (*aor.* اخشاملار àkshamlar), *v.n.* To become evening; to pass the evening.

اخض àkhàsss, *a. a.* More, most, or very special, intimate, or pure.

اخضر àkhzàr, *a. a.* Green.

اخطار àkhtār, *s. pl. a.* (of خطر khàtar), Dangers; —, ìkhtār, *s. a.* A putting in mind, calling to one's attention; |—, —et, *v.a.* To recall to one's mind; —, *v.n.* To warn, put upon one's guard, call one's attention.

اخفا ìkhfā, *s. a.* A hiding, secreting, concealing; |—, —et, *v.a.* To hide, secrete, conceal.

اخرى àkhghèr, *s. p.* Charcoal, a piece of charcoal; a piece of burning charcoal. [devoted attachment.

اخلاص ìkhlāss, *s. a.* Sincere and

اخطا àkhlāt, *s. pl. a.* (of خطا, *not used*), The humours of the body, blood, bile, phlegm, and *black-bile*; —, àkhlāt, *s. t.* A wild pear.

اخلاف àkhlāf, *s. pl. a.* (of خلف khàlef), Successors; posterity.

اخلاق àkhlāk, *s. pl. a.* (of خلق khùlk), Moral qualities, points of character or disposition; (of خلق khàlk),

Creatures; human creatures; علم أخلاق ‘ilmī-àkhlāk, Ethics, moral science, metaphysics.

اخلال ìkhlāl, *s. a.* A putting in disorder, deranging, spoiling; |—, —et, *v.a.* To spoil, derange, disorder.

اخوان ìkhwān, *s. pl. a.* (of أخ *not used*), Brethren; comrades, fellows; co-religionists. [brotherhood.

اخوت ùkhùvvet, *s. a.* Fraternity, امير اخور (àkhir), *s. p.* A stable; امير اخور mīrī-àkhòr (èmrakhòr), Master of اد àd, *s. t.* A name. [the horse.

ادا èdā, *s. a.* A paying; a fulfilling; a manner; a tone; grace or affectation of manner or tone; |—, —et, *v.a.* To pay; to fulfil.

اداب ādāb, *s. pl. a.* (of ادب èdeb), Manners, modes of behaviour; gentlemanly behaviour.

ادات èdāt, *s. a.* An instrument, implement, tool; a particle (in grammar).

ادارة idāré, *s. a.* A causing to turn round, revolve, or circulate; the conduct of business, supervision, superintendence; economy; savings; |—, —et, *v.a.* To cause to turn round, revolve, or circulate; to conduct, or superintend; to save by economy; —, *v.n.* To be economical.

اداق àdak, *s. t.* A vow; an offering made according to a vow.

ادوات èdāwāt, *s. pl. a.* (of اادات èdāt), Instruments, implements, tools; particles.

ادب èdeb, *s. a.* Modesty, politeness, good manners, respectful behaviour; ترك ادب tèrki-èdeb, A want of proper respect; ادب يرلری èdeb-yèrléri, The privities.

ادبار idbār, *s. a.* A going backwards or downwards (in the world); adversity.

ادخال idkhāl, *s. a.* An introducing, causing to enter; |—, —et, *v.a.* To introduce, cause to enter.

ادداهش àddàsh, *s. t.* A namesake.

ادرار idrār, *s. a.* A flowing, or causing to flow, copiously (wine, milk, &c.); a bestowing abundantly.

ادراك idrāk, *s. a.* An overtaking, coming up with; an understanding, comprehending; comprehension, intelligence; |—, —et, *v.a.* To comprehend, understand; to catch, come up with, overtake; to be partly contemporaneous with (one who was born earlier). [Adrianople.

ادرنه Edirné, *s. t.* The town of

ادعا iddī“ā, *s. a.* A pretension, claim, pertinacious assertion; |—, —et, *v.a.* To assert pertinaciously, to maintain; —, *v.n.* To be pertinacious in assertion. [Prayers; thanksgivings.

ادعيه èd“iyyé, *s. pl. a.* (of دعا dù“ā),

ادلماق àdlamak (*aor.* ادلار àdlar), *v.a.* To measure by paces; to step over.

ادله èdillé, *s. pl. a.* (of دليل dèlil), Guides; indications; proofs, arguments.

ادم ādem (ādam), *s. a.* A man; a human creature; an agent, servant, messenger; a person; somebody; (in negations) nobody; حضرت ادم Hàzreti-Adem, Adam, the father of mankind; بنى ادم bènī-ādem, the sons of men, mankind; — àdim, *s. t.* A step, pace.

ادمان idmān, *s. a.* The facility, or power of endurance, gained by long practice.

ادملاق àdimlamak (*aor.* ادملار àdimlar), *v.a.* To measure by paces.

ادمى ādémī, *a. a.* Human; آدميان ādémīyyān, *s. pl. a.* Human beings,

ادنا èdnā, *a. a.* Less; the least. [men.

ادويه èdvīyyé, *s. pl. a.* (of دوا dèwā), Medicines, drugs.

ادهم èdhèm, *s. a.* A black horse.

اديان èdyān, *s. pl. a.* (of دين dīn), Religious.

اديب èdīb, *a. and s. a.* Modest, polite, well-behaved; refined in mind and manners.

ادنا èzā, Molestation, hurt. [manners.

ادابه izābé, *s. a.* A melting, causing to melt; |—, —et, To melt, bring into fusion.

اذان èzān, *s. a.* The call to prayer; اوقومق —, — òkumak, To perform the call to prayer.

اذعاج iz“āj, *s. a.* A teasing, worrying, urging; |—, —et, *v.a.* To teaze, worry, urge.

اذعان iz“ān, *s. a.* A complying, acting in obedience; a comprehending, understanding.

اذکار èzkyār, *s. pl. a.* (of ذکر zikr),
Services of prayer and praise.
اذکیا èzkiyā, *s. pl. a.* (of ذکی zekī),
Men of intelligence.
اذن izn (izin), Permission, leave ;
ویرمک —, — vèrmek, To give
leave, grant permission ; to discharge,
dismiss. [Minds, intellects.
اذهان èzhān, *s. pl. a.* (of ذهن zihn),
اذیال èzyāl, *s. pl. a.* (of ذیل zèyl),
Skirts ; appendices.
اذیت èziyyèt, *s. a.* Pain, torture, suf-
fering ; —, —et, *v.n.* To cause
pain ; to put to the torture, to
torture ; ویرمک —, — vèrmek, *v.n.*
To cause trouble, or suffering ; to
tease. [اگر ègher), *c. p.* If.
ار èr, *s. t.* A man ; a husband ; — (for
ارا àra, *s. t.* The midst ; an interval ; —
آرا ārā, *s. pl. a.* (of رأى rè'y), Opinions ;
—, ārā, *a. p.* (in composition), Adorn-
ing, which adorns.
اراجیف èrājīf, *s. pl. a.* (of ارجوفه, not
in use), Scandal ; false rumours.
اراده irādé, *s. a.* The will, volition ; a
rescript, command, injunction ; اراده^ء
irādé'i-kyùlliyyé, The Divine, or
universal will ; اراده^ء جزئیة irādé'i-
-juz'ıyyé, Human, or partial will, free-
will ; اراده^ء شاهانه irādé'i-shāhāné,
An imperial rescript.
اراذل èrāzil, *s. pl. a.* (of ارنذل èrzèl),
The vilest men. [adorned.
آراسته ārāssté, *a. p.* Equipped ; prepared ;
آراشدرمىق àrashdirmak (*aor.* آراشدرمق

آراشدرمىق), *v.a.* To cause search or
inquiry after to be made.
آراضی àrāzī, *s. pl. a.* (of أرض àrz), Lands.
آراقه irāka, *s. a.* A shedding, pouring
out, spilling ; —, —et, *v.a.* To shed,
spill, pour out ; آراقه^ء دمما irāka'i-dīmā,
A shedding of blood.
آرائق àralīk, *s. t.* An interval, space ; an
interval of time ; a time.
آرام ārām, آرامش ārāmish, *s. p.* Repose,
tranquillity.
آرامق àramak (*aor.* آرار àrar), *v.a.* To
seek, look for, search after, inquire
for ; to miss, feel the absence or want
of ; to search (a place, pockets, &c.).
آرایش ārāyish, *s. p.* An adornment, an
ornament.
آرباب èrbāb, *s. pl. a.* (of رب rābb, not
in use in this sense), Possessors,
owners ; persons endowed with ;
people occupied about ; competent
and fitting persons ; people belonging
to, or occupied with ; (as a Turkish
singular) a competent and fit person ;
رب الارباب rābbu-'l-èrbāb, The Lord
of Lords, God.
آربع èrbā (fem. آربعة èrba'ā), *a. a.*
Four. [a. a. Forty.
آربعین èrba'in (rarely آربعون èrba'un),
آرپه àrpa, *s. t.* Barley ; آرپه جقق àrpajīk,
s. t. (lit. little barley-corn), A sty on
the eye ; the dispart or sight-piece
placed near the muzzle of fire-arms ;
آرپه صوبی àrpa-sūyu, (barley-water)
Beer.

ارپهلق àrpalik, *s. t.* Barley - field or Barley-money, The title under which various districts were given to certain functionaries, under the old system, now abolished, and from the revenues of which they were supposed, according to the feudal theory, to supply their horses with barley.

ارتباط irtibāt, *s. a.* A being connected, connexion. [for, desiring.

ارتجا irtijā, *s. a.* An expecting, a wishing

ارتحال irtihāl, *s. a.* A change of abode, a journeying, migration; the passing from this life; دار بقا —, irtihāli-dāri-bākā, The passage to the world (abode) of permanency; —, —et, *v.n.* To change one's abode, migrate; to die.

ارتداد irtidād, *s. a.* Apostacy, an apostatizing (from isslām).

ارتسام irtissām, *s. a.* A being marked or remarkable; مودت ارتسام mèvèddet-irtissām, Bearing the stamp of affection.

ارتشا irtishā, *s. a.* The receiving a bribe.

ارتفاع irtifā, *s. a.* Height, elevation; altitude; غایت ارتفاع ghāyeti-irtifā, (astr.) (extreme) meridian altitude.

ارتق ärtik, *a. t.* Over and remaining; —, *ad. t.* (with a negative) no more; never again; (with an affirmative) now, at last; under those circumstances.

ارتقا irtikā, *s. a.* A going upwards, rising; advancing in rank; increasing.

ارتكاب irtikyāb, *s. a.* The committing

any bad act, a stooping to anything base; —, —et, *v.a.* To commit, stoop to.

ارتتمق ärtmak (*aor.* ارتار ärtar), *v.a.* To augment, increase, become more in quantity or degree.

ارتتمك ərıtmek (*aor.* اریدر ərıdır), *v.a.* To melt, fuse, liquefy, dissolve.

ارتياب irtiyāb, *s. a.* Doubt.

ارث ırss, *s. a.* Inheritance; ارثاً ırssen, *ad. a.* By inheritance.

ارجمند ərjumènd, *a. p.* Noble, worshipful, excellent.

ارحام ərham, *s. pl. a.* (of رحم rāhm), Relatives (on the mother's side, or in general).

ارحم ərhem, *a. a.* More, most, or very merciful and compassionate; ارحم الراحمين Erhemu -'r-rāhimin, The Most Merciful of those who show mercy, God.

ارخا ırkhā, *s. a.* A loosening, slacking; ارخای عنان ırkhāyi - "inān - et, *v.n.* To slack the reins, give a horse his head, to start on a journey.

ارد ird, *s. t.* The back side of anything; the space behind anything; اردی صره irdi-sira, *ad. t.* Immediately following it (him or her); اردم صره irdim-sira, After me; اردك صره irding-sira, After thee; &c. &c.

اردج irdij, *s. t.* Juniper.

اردل or مملکتی Erdel or Erdel-mèmlékèti, *s. t.* Transylvania.

اردو ordu, *s. t.* A camp; an army.

ارذل èrzèl, *a. a.* More, most, or very vile.

ارزاق èrzāk, *s. pl. a.* (of رزق rìzk, *not used in this sense*), Provisions, corn, &c.

ارزان èrzān, *s. p.* Deemed fit and worthy;

ارزان بیورمق èrzān-büyurmak, *v. a.* To deem fit and worthy; ارزانی èrzāni, *s. p.* A deeming fit and worthy.

ارزو àrzu, *s. p.* Wish, desire; ا—, —et, *v. a.* To wish, to desire, to long for;

ارزوکش àrzukèsh, ارزومند àrzumènd, *a. p.* Desirous.

ارسال ìrsāl, *s. a.* A sending, forwarding, despatching; ا—, —et, *v. a.* To send.

ارسلان àrsslan (àsslan), *s. t.* A lion; ارسلانلو (àsslanli), ارسلانی àrsslānī, *a. t.* A piastre (*term used only by auctioneers and criers*).

ارشاد ìrshād, *s. a.* A showing the right way, directing truly; a teaching the true religion or tenets; ا—, —et, *v. a.* To put in the right way (moral or physical).

ارشون or ارشین àrshin, *s. t.* The Turkish yard, of which there are two; one called معمارارشونی mì“-mār-àrshini, *architect's yard*, of 29½ inches English, the other named چوقه ارشونی (chòha)-àrshini, *cloth yard*, of about 28 inches; the first is divided into 24 پرمق pàrmak, *inches*; the latter into 8 ربع rùb“, *quarters*.

ارض àrz, *s. a.* Land; کرة ارض kyùré‘i-àrz, The world, the terrestrial globe; a terrestrial globe.

ارضروم or ارض روم Arzi-rūm, *s. t.* The city of Erzeroum.

ارضا ìrzā, *s. a.* A satisfying, contenting, making willing; ا—, —et, *v. a.* To make willing, content, satisfied; to obtain one's consent, or assent.

ارغاج àrghāj, *s. t.* Warp of cloth, the threads stretched lengthwise in weaving.

ارغاد ìrghāt, *s. g.* A labourer.

ارغوان èrghawān, *s. p.* Judas-tree; ارغوانی èrghawānī, *a. p.* Red, as the flowers of the Judas-tree.

ارق àrk, *s. t.* A small water-course for irrigation; —, àrik, *a. t.* Thin, lean.

ارقام èrkām, *s. pl. a.* (of رقم rākam). Arithmetical figures; written characters; diplomas, commands.

ارقوری àrkuri (àykiri), *a. and ad. t.* Thwartwise; slantwise; exorbitant, out of bounds or reason.

ارقه àrka, *s. t.* The back; support, protection; a patron, protector.

ارکان èrkyān, *s. pl. a.* (of رکن rùkn), Pilasters, pillars, columns; customs, rules; chief men, people of rank and influence, ministers; ارکان حرب èrkyāni-hàrb, The staff of an army.

ارکچ èrghech, *s. t.* A male goat.

ارکک èrkek, *s. t.* A male; a man; —, *a. t.* Male.

ارکمک ìrkmeK (*aor.* ارکر ìrker), *v. n.* To stagnate, become stagnant and offensive.

ارکن èrken, *a. and ad. t.* Early; —,

èrghèn, *s. t.* A bachelor, unmarried man; ارگنهك èrghenlik, *s. t.* Pimples on the face of young people.

ارمغان èrmaghān (irmighān), A present, gift.

ارمل èrmel (fem. ارمله èrmélé), *s. a.* A widow; a widower.

ارمنجه Ermènjé, *s. t.* The Armenian language; ارمنستان Ermènisstān, *s. t.* Armenia; ارمنی Ermènī, *s. t.* An Armenian; —, *a. t.* Armenian.

ارمود èrmud, *s. t.* A pear; ارموداغاجی èrmud-àghaji, A pear-tree; التونی —, — àltini, A pear-shaped gold medallion, worn by women or children, on the cap, on the forehead, or suspended round the neck.

ارمه àrma, *s. t.* (of Italian origin), A coat of arms; the rigging of a ship.

ارن èren, *act. part.* (of ایرمهك èrmeck or ermek, to arrive at), An adept, one initiated into the mysteries of any order or secret society, one who has arrived at the truth; ارنلر èrenler, term used by the old Bèktāshī dervishes to designate themselves and those affiliated to their order: they were in reality atheists or pantheists.

ارناود Arnāwd, *a. t.* Albanian; —, *s. t.* An Albanian, Albania.

ارواح èrwāh, *s. pl. a.* (of روح rūh), Souls, spirits; spirituous liquors.

اره èrré, *s. p.* A saw; ارهخانه èrré-khāné, A saw-mill.

اری àri, *s. t.* A bee; یبان اریسی yāban-

-àrissi, A drone (bee of the wilds); اشك اریسی èshek-àrissi, A wasp; اریقوانی àri-kòwani, A bee-hive; foxglove.

اریاح èryāh, *s. pl. a.* (of ریح rīh), Winds.

اریك èrik, *s. t.* A plum; قوری اریك kūru-èrik (dried plum), A prune; مورد اریکی mùrdum - èrighi, A damson; جان اریکی jān-èrighi, The Orleans plum; برداق اریکی bàrdak-èrighi, The egg-plum; &c., &c.

اریکه èrīké, *s. a.* A throne.

اریمک èrimek (*aor.* اریر èrir), *v.n.* To melt, become melted, fused, liquefied.

از àz, *a. t.* Little in quantity; few in number; —, *ad. t.* Seldom; little; —, *s. t.* The less part; براز bìr-àz, A little; a few; برازدن bìr-àzdan, In a little while, shortly, by-and-bye, presently; ازاجق àzajik (*dim.*), A very little in quantity, the least quantity; — āz, *s. p.* Vehement lust and desire, avidity, cupidity, covetousness; —, èz, *pr. p.* From; of; by, through, over, under.

آزاد āzād (àzād), *a. p.* Free; enfranchised, set at liberty; —, *s. p.* Freedom, enfranchisement; |—, —et, *v.a.* To give freedom, enfranchise.

آزاده āzādé, *a. p.* Free, exempt.

آزار āzār (àzar), *s. p.* Blame, reprimand; —, *a. p.* (in compound words), Which vexes, troubles, pains; دل آزار dil-āzār, Giving trouble to the heart.

ازارش āzārish, *s. p.* Vexation, trouble; anguish, pain.

ازارلمق āzarlamak (*aor.* ازارلار āzarlar), *v.a.* To scold, reprimand.

ازاله izālē, *s. a.* A removing, causing to disappear, obliterating, annihilating; —, —et, *v.a.* To remove, extirpate, eradicate, obliterate, annihilate.

ازالمق āzalmak (*aor.* ازالمق āzalir), *v.n.* To diminish, grow less in number, quantity, or degree.

ازبانديد izbāndit, *s. t.* (*Italian*), A highwayman, bandit, outlaw.

ازبر ezber, *in* ازبردن ezberdan, By heart; *and* ازبرلمك ezberlēmek, *v.a.* To learn by heart.

ازدحام izdihām, *s. a.* A collecting together in crowds; a crowd. [in pairs.

ازدواج izdiwāj, *s. a.* Marriage; being

ازدياد izdiyād, *s. a.* An increasing, increase, augmentation; —بولمق —būlmak, *v.n.* To increase, be augmented. [tressed.

ازرده āzurdē, *a. p.* Hurt; afflicted, dis-

ازرق ezrāk, *a. a.* Blue.

ازغون or ازغين āzghin, *a. t.* Depraved, rebellious, refusing all restraint; furious; in heat; grown beyond all natural or usual bounds.

ازكيا ezkiyā, *s. pl. a.* (*of* زكي zekī), The good, pure, virtuous.

ازل ezēl, *s. a.* Past eternity; من الازل min-el-ēzel, *ad. a.* From all eternity;

ازلي ezēlī, *a. a.* Who has existed

from all eternity; ازليت ezēliyyèt, *s. a.* Quality of having eternally existed.

ازما āzmā, *a. p.* (*in comp.*), Who knows, who has learnt, has had experience.

ازمان ezmān, *s. pl. a.* (*of* زمان zāmān), Times, seasons, epochs; —, āzmān, *a. t.* Grown out of all natural or usual bounds.

ازمق āzmak (*aor.* ازار āzar), *v.n.* To become depraved, rebellious (man); to become furious, *or* in heat (animal); to grow beyond all natural or usual bounds; —دوش dūsh—, To take a lascivious form (a dream) and cause pollution.

ازمك ezmek (*aor.* ازر ezēr), *v.a.* To crush, bruise, pound, triturate, smash.

ازمنه ezminē, *s. pl. a.* (*of* زمان zāmān), Times, seasons, epochs.

ازموده āzmūdē, *a. p.* (*in composition*), Who has learnt, experienced.

ازمه āzma, *s. t.* A becoming rebellious; furious; a growing beyond all usual bounds; a monster; —, ezimmē, *s. pl. a.* (*of* زمام zīmām), Reins.

ازو āzi, *and* ازوديشي āzi-dishi, *s. t.* A canine tooth; a tusk, tush.

ازواج ezwāj, *s. pl. a.* (*of* زوج zēvj), Couples, pairs; spouses, husbands, wives. [Flowers.

ازهار ezhār, *s. pl. a.* (*of* زهرة zēhrē),

ازهر ezhēr, *a. a.* More, most, or very shining, splendid, brilliant.

اژدرها èzhdèr, اژدرها èzhdèrhā, and اژدها èzhdihā, *s. p.* A dragon.

أس èss, *s. a.* The myrtle ; —, ùsss, *s. a.* A foundation, basis.

أسا èssā, *a. p.* (*in composition*), Like, resembling.

استاذ èssātizé, *s. pl. a.* (*of* استاذ èsstāz, *for* استاذ èsstād, *s. p.*), Masters (*of an art or science*).

أسار èssārā, *s. pl. a.* (*of* أسير èssīr), Captives, prisoners of war ; slaves on sale.

أساس èssāss, *s. a.* Foundation ; basis ; fundamental rule or principle.

أساطير èssātīr, *s. pl. a.* Fables ; أساطير èssātīr - u'l - èwwèlīna, The fables of the ancients, myths.

أسافل èssāfil, *s. pl. a.* (*of* أسفل èssfèl), The lowest classes, ranks, or places.

أسامه èssāmé, *s. t.* Ticket or document for pay and rations under the old Janissary system.

أسامي èssāmī, *s. pl. a.* (*of* اسم èssm), Names.

أسان èssān, *a. p.* Easy ; أسانلق èssānlīk, *s. t.* أسانلق èssānlīk, *s. p.* Ease, facility.

أسايش èssāyish, *s. p.* Tranquillity.

أسب èssb, *s. p.* A horse.

أسباب èssbāb, *s. pl. a.* (*of* سبب èssèbeb), Reasons, motives ; materials ; means ; (*for* أثواب èsswāb, clothes, clothing) ; مسبب الأسباب mùssèbbību -'l - èssbāb, The causer of all means, God.

أسبق èssbāk, *a. a.* Former, last but one (*in past time*), or any former.

أسبوع èsbū, *s. a.* (*pl.* أسابيع èssābī), A week. [Spinach.

أسپاناک or اسپاناک èsspānak, *s. t.* اسپانیا Isspānya, *s. t.* Spain.

أسپانیالی Isspanyali, *a. t.* Spanish ; —, *s. t.* A Spaniard. [nationality).

أسپیر èsspir, *s. t.* A groom (*of Roumelian* استاد èsstād, *s. p.* استاذ èsstāz, *s. a.* A master in any profession or calling.

استاد èsstādé, *a. p.* (*in composition*), Standing.

أستار èsstār, *s. pl. a.* (*of* ستر èssīr), Vails, curtains ; —, àsstar, *s. t.* Lining ; coarse cloth fit only for linings or for clouts. [lobster.

أستاقوس èsstākoss, *s. t.* (*Greek*), A

أستان èssitān, *s. p.* A threshold ; a royal court or hall ; آستانه èssitāné, *s. p.* A threshold ; a royal court or hall ; the capital, Constantinople.

أستانبول Isstānbòl, *s. t.* Constantinople ; Stamboul.

أستاوروس èsstāvross, *s. t.* (*Greek*), A cross, crucifix ; sign of the cross.

أستبداد èsstibdād, *s. a.* Absolute and independent power.

أستبدال èsstibdāl, *s. a.* A changing, giving one thing and receiving another ; the regular discharge of soldiers who have served their time, and the enlistment of fresh recruits by ballot in the new system.

أستثقال èsstiskāl, *s. a.* A deeming any-

one a bore, and showing it; |—, —et, *v.a.* To show anyone that you deem him a bore.

استثنا *isstissnā*, *s. a.* An excepting; an exception; |—, —et, *v.a.* To except.

استنج *usstuj* (*üsstünj*), Case of mathematical instruments (or surgical).

استجلاب *isstijlāb*, *s. a.* An attracting, drawing to one; |—, —et, *v.a.* To attract, draw to *or* upon one's self.

استحسان *isstihsān*, *s. a.* An approving; approval, approbation; |—, —et, *v.a.* To approve.

استحصال *isstihsāl*, *s. a.* An acquiring, obtaining, gaining; acquisition; |—, —et, *v.a.* To acquire.

استحکار *isstihkār*, *s. a.* A treating with contempt; |—, —et, *v.a.* To treat with contempt. [claim, merit.

استحقاق *isstihkāk*, *s. a.* A right, just

استحکام *isstihkyām*, *s. a.* Strength, solidity; استحکامات *isstihkyāmāt*, *s. pl. a.* Fortifications; the science of fortification; استحکام ویرمک *isstihkyām-vèrmek*, *v.n.* To fortify; to make strong, give solidity.

استخاره *isstikhārÉ*, *s. a.* A looking for some dream, sign, or portent, which may serve as a guide in some business on hand.

استخبار *isstikhbār*, *s. a.* A demanding *or* a receiving intelligence; |—, —et, *v.a.* To receive intelligence; to demand intelligence.

استخدام *isstikhdām*, *s. a.* An employ-

ing in one's service; |—, —et, *v.a.*

To employ as a servant or in an office.

استخراج *isstikhrāj*, *s. a.* An extracting; a deducing; |—, —et, *v.a.* To extract; deduce.

استخفاف *isstikhfāf*, *s. a.* A looking upon as of no account; contempt, disdain; |—, —et, To despise, make no account of. [being perpetual.

استدامه *isstidāmÉ*, *s. a.* Perpetuity, a

استدانه *isstidānÉ*, *s. a.* A borrowing.

استدرج *isstidrāj*, *s. a.* A gradual descent in wickedness, through a gradually increasing apparent success, but real temptation.

استدعا *isstid“ā*, *s. a.* A demanding; a demand; |—, —et, *v.a.* To demand.

استدلال *isstidlāl*, *s. a.* A concluding or deducing by means of indications; |—, —et, *v.a.* To deduce, to conclude.

استراحت *isstirāhat*, *s. a.* Rest, repose.

استرقاق *isstirāk*, *s. a.* A stealing, thieving; |—, —et, *v.a.* To steal, thieve.

استرجا *isstirjā*, *s. a.* A begging, praying, soliciting; |—, —et, *v.a.* To ask for, solicit.

استرداد *isstirdād*, *s. a.* A demanding restitution; a making restitution, a giving back; |—, —et, *v.a.* To demand restitution; to restore, give back. [oyster.

استریدیة *isstridiya*, *s. t.* (*Greek*), An

استرقاق *isstirkāk*, *s. a.* A reducing to slavery, an enslaving.

استسقا isstiskā, *s. a.* The dropsy; an offering of prayers for rain in time of drought.

استشارة isstishārē, *s. a.* A consulting, or deliberating with; |—, —et, *v.n.* To consult, or deliberate with.

استشمام isstishmām, *s. a.* A perceiving by the smell; a perceiving, comprehending in a slight degree.

استصحاب isstishāb (ss-h), *s. a.* A taking with one; an acquiring, acquisition; |—, —et, *v.a.* To take with one; to acquire possession of.

استصواب isstisswāb, *s. a.* An approving, approval.

استطاعة isstitā'a, *s. a.* Power, ability.

استطراد isstitrād, *s. a.* A digression.

استظهار isstizhār, *s. a.* A seeking for protection.

استعارة issti'ārē, *s. a.* A borrowing, taking for temporary use; a kind of metaphor.

استعانة issti'ānē, *s. a.* A demand for assistance; |—, —et, *v.n.* To ask for assistance.

استعجال issti'jāl, *s. a.* A hasting, haste.

استعداد issti'dād, *s. a.* A state of preparedness; an inclination, tendency, predisposition; natural disposition, genius, ability, talent.

استعفا issti'fā, *s. a.* A request to be superseded in office, a resignation; |—, —et, *v.n.* To beg to be allowed to quit office.

استعلام issti'lām, *s. a.* An official de-

mand for information from inferior functionaries, an official inquiry; |—, —et, *v.n.* To address an official demand for information; to seek for information in general.

استعمال issti'māl, *s. a.* A using, making use of, employing (things); |—, —et, *v.a.* To use, make use of, employ.

استغراب isstighrāb, *s. a.* A being struck with surprise, surprise, wonder.

استغفار isstighfār, *s. a.* The addressing to God a prayer or ejaculation for pardon of sin by saying استغفرالله isstaghfiru-'llāh, *I ask pardon of God!*

استغنا isstighnā, *s. a.* The not being in want; an accounting one's self free from want and therefore contemning things.

استف isstif, *s. t. (Italian)*, A packing or stowing; |—, —et, *v.a.* To pack or stow.

استفادة isstifādē, *s. a.* A reaping some advantage; a gain; a learning; a comprehending, gathering; |—, —et, *v.a.* To derive benefit, reap an advantage; to learn, to gather, comprehend, understand.

استفتا isstiftā, *s. a.* An application to a jurist (mufti) for a legal opinion on a case.

استفراغ isstifrāgh, *s. a.* A vomiting; |—, —et, *v.n.* To vomit.

استفسار isstifsār, *s. a.* An inquiring

after; استفسارخاطرا isstifsāri-khātīr-
-et, *v.n.* To ask after one's health.

استفهام isstifhām, *s. a.* An effort or
question made in order towards
understanding anything; an inter-
rogation.

استقامت isstikāmet, *s. a.* Rectitude,
uprightness, integrity, probity;
straightness; a straight direction.

استقبال isstikbāl, *s. a.* A going forth
to meet one; a meeting face to face;
future time; |— —et, *v.a.* To go
forth to meet; to meet face to face.

استقرار isstikrār, *s. a.* Permanency, a
not being liable to change, firmness,
fixedness.

استقراض isstikrāz, *s. a.* A borrowing;
a loan (of money); |—, —et, *v.a.*
To borrow.

استقصا isstiksā, *s. a.* Minute attention.

استقلال isstiklāl, *s. a.* Independency,
absolute authority; independent sove-
reignty.

استك isstek, *s. t.* Desire; استك-او
isstekli, *a. t.* Desirous; desirous to
become purchaser.

استكبار isstikbār, *s. a.* Pride.

استكراه isstikrāh, *s. a.* A loathing,
looking upon as filthy.

استكشاف isstikshāf, *s. a.* An effort
or question made to elucidate a matter.

استكمال isstikmāl, *s. a.* A completing.

استكناه isstiknāh, *s. a.* Minute attention
in investigation. [—et, *v.a.* To hear.

استماع isstimā, *s. a.* A hearing; |—,

استمداد isstimdād, *s. a.* The demanding
succour or help; |—, —et, *v.n.* To
demand help.

استمرار isstimrār, *s. a.* Uninterrupted
continuance in duration; استمراراً
isstimrārān, Without ceasing.

استمق isstimak (aor. اسبدر issidir),
v.a. To warm, to heat, make warm or
hot.

استمك isstémek (aor. استر isster), *v.a.*
To wish, wish for, desire; to take,
require; to demand, ask for; to ask a
price. [mittent fever.

استمه isstima, *s. t.* The ague, inter-

استمهال isstimhāl, *s. a.* The asking for
a delay, term, or respite.

استناد isstinād, *s. a.* A relying on for
support, taking as a basis of opera-
tions.

استنباط isstinbāt, *s. a.* A deducing,
inferring; |—, —et, *v.a.* To deduce,
infer.

استنتاج isstintāj, *s. a.* The drawing a
conclusion; |—, —et, *v.a.* To draw (a
conclusion).

استنساخ isstinsākh, *s. a.* The taking a
copy in writing (of a book); |—,
—et, *v.a.* To copy.

استنطاق isstintāk, *s. a.* An interroga-
ting; interrogatory; |—, —et, *v.a.* To
interrogate. [rejecting, disdaining.

استنكاف isstinkyāf, *s. a.* A refusing,

استوا isstiwā, *s. a.* Equality, evenness;
خط استوا khātti-(üstuwā), The equi-
noctial line, the equator.

استوار ùsstuwār, *a. p.* Firm, strong ;
استواری ùsstuwārī, *s. p.* Firmness,
strength.

استویپی ùsstùpu, *s. t.* (*Italian*), Oakum.
استهزا ìsstihzā, *s. a.* A ridiculing; de-
rision; |—, —et, *v.a.* To ridicule,
deride.

استیجار ìsstījār, *s. a.* A taking on hire ;
|—, —et, *v.a.* To take on hire.

استیذان ìsstīzān, *s. a.* An asking for
permission; |—, —et, *v.n.* To ask for
permission. [eradicating.

استیصال ìsstīssāl, *s. a.* An extirpating,
استیعاب ìsstī‘āb, *s. a.* A filling,
covering, occupying; |—, —et, *v.a.*
To take up, occupy, fill, cover.

استیفا ìsstīfā, *s. a.* A paying com-
pletely (debts, or values); |—, —et,
v.a. To pay completely.

استیلا ìsstīlā, *s. a.* An overrunning,
conquering (countries); |—, —et, *v.a.*
To overrun, conquer.

استیمان ìsstīmān, *s. a.* A demand by an
alien for safe-conduct and immunity
in a foreign or hostile country (espe-
cially by non-Musslims in a Musslim
country).

استین āssitīn, *s. p.* A sleeve.

اسد èssed, *s. a.* A lion.

اسر èssr, *s. a.* The taking prisoner of
war, making captive; —, ùssr, *s. a.*
Captivity.

اسرا ùssérā, *s. pl. a.* (*of* أسیر èssīr),
Prisoners of war, captives; —, ìssrā,
s. a. A sending; |—, —et, *v.a.* To send.

اسرار èssrār, *s. pl. a.* (*of* سر sīrr),
Secrets; mysteries; (*Turk. singular*)
the narcotic preparation of hemp, &c.,
known as *bang*. [diture.

اسراف ìssrāf, *s. a.* A wasteful expen-
اسرگمک èssirghémek (*aor.* اسرگر èssir-
gher), *v.a.* To spare, to be chary of.

اسره èssérÉ, *s. t.* The vowel-point for
the vowels i and i.

اسطوانه ùsstuwānÉ, *s. a.* A column;
a cylinder.

اسعار èss‘ār, *s. pl. a.* (*of* سعر, *not used*),
Prices of commodities shown in a mar-
ket roll.

اسعاف ìss‘āf, *s. a.* A granting, conced-
ing, complying with (a suit or request).

اسف èssef, *s. a.* Regret, sorrow.

اسفار èssfār, *s. pl. a.* (*of* سفر sèfer),
Travels, voyages; campaigns; books.

اسفل èssfèl, *a. a.* More, most, or very
low; —, *s. a.* The lowest place; the
anus. [lead, ceruse.

اسفیداج ìssfidāj (ùsstubèch), *s. p.* White

اسقارة ìsskàra, *s. t.* Gridiron; the bars
of a grate; a grill, grilled or broiled
food; |—, —et, *v.a.* To grill, broil.

اسقاط ìsskāt, *s. a.* A causing to fall, or
drop down, or off; |—, —et, *v.a.* To
cause to fall; اسقاط جنینا ìsskāti-
-jīnīn-et, *v.n.* To have a miscarriage.

اسقندیل ìsskāndil, *s. t.* A sounding lead
and line; |—, —et, *v.a.* To sound the
depth of anything; sound a person's
thoughts.

اسقوجيا Isskòchia, *s. t.* Scotland;

اسقوچيالو Isskòchiali, *a. t.* Scotch; —, *s. t.* A Scotchman. [mackerel.

اسقوسرى ùsskùmrū, *s. t.* (*Greek*), A اسقونه ùsskūna, *s. t.* (*Italian*), A schooner.

اسكات ìsskyāt, *s. a.* A causing to be silent, a silencing; a convincing, a satisfying; |—, —et, *v. a.* To silence; to convince, satisfy.

اسكان ìsskyān, *s. a.* A causing to inhabit; an inhabiting; |—, —et, *v. a.* To cause to inhabit; —, *v. n.* To inhabit, dwell, live, settle.

اسكيتمك òsskitmek (*aor.* اسكيدر òsskidir), *v. a.* (*causal of* اسكيمك òsskimek), To wear out.

اسكدار Uskùdār, *s. t.* Town of Scutari.

اسكله ìsskèlé, *s. t.* (*Italian*), A port, harbour; a landing-place, stairs, wharf; a scaffold; a platform. [A stool.

اسكمله ìsskèmlé, اسكمنى ìsskèmni, *s. t.*

اسكنجه ìsskènje, *s. t.* The torture; |—, —et, *v. a.* To put to the torture, to torture.

اسكندرون Isskènderūn, *s. t.* Alexandretta in Syria (Scanderoon), اسكندريه Isskènderiyyé, *s. t.* Alexandria in Egypt.

اسكى òsski, *a. t.* Old (not new), ancient, of long-standing; اسكيلر òsskiler, *s. pl.* Old clothes; old members of any corps; اسكيجى òsskiji, *s. t.* Dealer in old clothes; a cobbler.

اسكيمك òsskimek (*aor.* اسكر òsskir), *v. n.* To wear out; to become old in service, to be of long standing.

اسلاف èsslāf, *s. pl. a.* (*of* سلاف sèlef), Predecessors.

اسلام ìsslām, *s. a.* The Muhammedan religion, Islamism; the Muhammedan Church or community; اهل اسلام èhli-ìsslām, a member of the Muhammedan Church, a Mussulman, a Muhammedan; شيخ الاسلام shèykhū-'l-ìsslām (the Elder of the Muhammedan Church), the chief legist and jurist of the Turkish Empire; اسلامى ìsslāmī, *a. a.* Of, or pertaining to, the Mussulman faith.

اسلحه èssliha, *s. pl. a.* (*of* سلاح sīlāh), Arms, weapons. [method, manner.

اسلوب ùsslūb, *s. a.* Fashion, form;

اسم ìssm (ìssim), *s. a.* A name; a noun, A noun substantive; اسم خاص ìssmi-

-khāsss, A noun proper; اسم عام ìssmi-

-'āmm, A noun common; اسم تفصيل ìssmi-tāfdīl, A noun or adjective of the superlative degree, being of the form

افعل èf'ā; اسم تصغير ìssmi-tāssghīr, A diminutive, being of the form

فعليل fū'ēyl; اسم فاعل ìssmi-fā'il, The active participle, name of the actor; اسم مفعول ìssmi-mēf'ūl, The passive participle, name of the receiver of the action;

اسم مفعول ìssmi-mēf'ūl, The passive participle, name of the receiver of the action;

بسم الله bì-'ssmi-'llāh, or bì-'ssmi-'llāhi, In the name of God! (an ejaculation used whenever any work is about to be entered upon, and at the beginning of most books, as of every chapter of the Kur'ān. It is rendered more complete by adding the terms, الرحمن

الرحمن

الرحمن

الرحمن

الرحيم, the compassionate, the very merciful, when it is pronounced, bi-
-’ssmi - ’llāhi - ’r - Rāhmāni - ’r - Rāhīm ;
and to this is also sometimes appended
ولاحول ولاقوة الا بالله العلي العظيم
và - lā -
-hāvla - vè - lā - kùvvéta - illā - bi - ’llāhi - ’l -
-“àlīyyi - ’l - “āzīm, and there is no
power or strength but through God,
most high, most great).

اسما èssmā, *s. pl. a.* (of اسم èssm),
Names, attributes of God ; —, èssmā,
a. a. fem. Very exalted (*proper name*).

اسمان èssimān, *s. p.* The sky ; heaven ;
a sphere ; اسمانه èssimānÉ, A cieling.

اسمر èssmèr, *a. a.* Dark of complexion,
tawny. [blow (the wind).

اسمك èssmek (*aor.* أسر èsser), *v. n.* To
Essmir, *s. t.* Smyrna.

اسناد èssnād, *s. a.* A causing to lean or
bear upon ; an imputing, casting upon ;
|—, —et, *v. a.* To cause to lean, stand,
or bear upon ; to impute, to cast upon.

اسنمك èssnémek (*aor.* اسنر èssner),
v. n. To gape, yawn ; to give, be elastic.

اسواق èsswāk, *s. pl. a.* (of سوق, not
used), Streets ; streets of shops.

اسود èssvèd, *a. a.* Black.

اسوده èssūdÉ, *a. p.* Tranquil, undis-
turbed, at rest ; اسودكى èssūdégihī,
s. p. Tranquillity, quiet, rest, repose.

اسويداد èssvidād, *s. a.* Blackness.

اسهال èsshāl, *s. a.* Diarrhœa, looseness
of bowels.

اسهام èsshām, *s. pl. a.* (of سهم sèhm, or
سهيم sèhīm), Shares, portions ; shares

or assignments of stock, issued by the
treasury at Constantinople, and bear-
ing interest as a life annuity, but
formerly transferable to any new life.

اسهل èsshèl, *a. a.* More, most, or very
easy.

اسيا èssyā, *s. p.* A mill ; —, *s. t.* Asia.

اسير èssīr (yèssīr), *s. a.* A prisoner of
war, a captive ; a galley-slave (for-
merly) ; a slave while in the market
for sale, or on the road to a market.

اش èsh, *s. t.* (old), Food ; اشجى èshji,
s. t. A cook ; اش يرمك èsh-yèrmek,
v. n. To long for things to eat (a preg-
nant woman) ; —, èsh, *s. t.* A fellow,
similar one, the second of a pair.

اشارت èshāret, *s. a.* A sign ; a signal ;
a mark ; |—, —et, *v. n.* To make a
sign, signal, or mark ; اچمك —,
—chekmek, To hoist a signal.

اشاعه èshā“a, *s. a.* A divulging, promul-
gating ; |—, —et, *v. a.* To divulge ; to
promulgate.

اشاغى èshāghi, *s. t.* The lower part or
portion ; —, *a. t.* Lower in position,
or rank ; —, *ad. t.* Down lower ; down.

اشبو èshbū, *pron. dem. t.* This. [fulness.

اشتباه èshtibāh, *s. a.* Doubt ; doubt-

اشتداد èshtidād, *s. a.* A becoming or
being violent, vehement ; violence,

اشتر èshtūr, *s. p.* A camel. [vehemency.

اشترا èshtirā, *s. a.* A buying, purchasing ;
|—, —et, *v. a.* To buy, purchase.

اشترك èshtirāk, *s. a.* A possessing or
acting in common.

اشتعال *ishti“āl*, *s. a.* A breaking out into flame, burning with flame; |—, —et, *v.n.* To break out in flames; to catch fire; to burn with flame.

اشتغال *ishtighāl*, *s. a.* A being occupied; an occupying one's self; |—, —et, *v.n.* To be occupied; to occupy one's self. [derivation.

اشتقاق *ishtikāk*, *s. a.* A being derived,

اشتكا *ishtikyā*, *s. a.* A complaining; |—, —et, *v.n.* To complain, make complaint. [doubtful.

اشتكاك *ishtikyāk*, *s. a.* A being

اشتمال *ishtimāl*, *s. a.* A comprehending, holding, containing. [To hear.

اشتمك *ishitmek* (*aor.* اشيدر *ishidir*), *v.a.*

اشته *ishté*, *int. t.* Here! Lo! Behold.

اشتها *ishtihā*, *s. a.* An appetite; the feeling an appetite or desire for.

اشتهار *ishtihār*, *s. a.* A becoming known or famous; celebrity, fame.

اشتياق *ishtiyāk*, *s. a.* A longing for; a longing to see. [Trees.

اشجار *eshjār*, *s. pl. a.* (*of* شجر *shèjer*),

اشخاص *eshkhāss*, *s. pl. a.* (*of* شخص *shàkhss*), Persons.

اشرا *eshirrā* *s. pl. a.* (*of* شريير *shèrīr*), The mischievous, malignant persons.

اشراب *ishrāb*, *s. a.* A giving information; |—, —et, *v.a.* To communicate (information).

اشرار *eshrār*, *s. pl. a.* (*of* شريير *shèrīr*), Mischievous, malignant persons; (*of* شر *shèrr*), Ills, evils.

اشراف *eshrāf*, *s. pl. a.* (*of* شريف *shèrif*),

shèrif), The noble; nobles; the descendants of Muhammed; نقيب *nākīb*, *al-èshrāf*, *The chief of the nobles*, title of an officer of high rank who is charged at Constantinople with a certain jurisdiction in matters relating to the pedigree and privileges of the descendants of Muhammed.

اشرف *èshrèf*, *a. a.* More, most, or very noble or sacred.

اشعار *èsh“ār*, *s. pl. a.* (*of* شعر *shè“r*), Pieces of poetry; —, *s. a.* A notifying; |—, —et, *v.a.* To notify, communicate.

اشعال *ish“āl*, *s. a.* A lighting, causing to flame; |—, —et, *v.a.* To light, to make blaze.

اشغال *eshghāl*, *s. pl. a.* (*of* شغل *shùghl*), Occupations; —, *ishghāl*, *s. a.* A giving occupation, occupying; |—, —et, *v.a.* To give occupation, to occupy.

اشفته *āshufté*, *a. p.* Bewildered, confounded, astonished; beside one's self with love.

اشق *āshik*, *s. t.* A knuckle-bone (which children play with).

اشقيا *èshkiyā*, *s. pl. a.* (*of* شقى *shàkī*), Ruffians, rascals; rebels.

اشك *èshk*, *s. p.* A tear; —, *èshek*, *s. t.* An ass, donkey; jackass; a fool, stupid fellow; —, *èshik*, *s. t.* A threshold; a lintel; التاشيكي *àl-t-èshighi*, A threshold; اوستاشيكي *ùsst-èshighi*, A lintel.

اشكار āshikyār, *a. p.* Manifest, evident, plain. [cult matter.

اشكل ishkil, *s. a.* A dubious or diffi-

اشكين èshkin, *s. t.* The amble; —,

a. t. An amber, ambling; كتمك—

—ghitmek, *v.n.* To amble, to go the amble. [*v.a.* To graft, engraft, bud.

اشلامق àshlamak (*aor.* اشلار àshlar),

اشمق àshmak (*aor.* أشار àshar), *v.a.*

To go beyond, to pass over or beyond; —, *v.n.* To cover (a stallion, a mare, &c.)

اشمك èshmek (*aor.* اشمر èshmer), *v.n.*

To go to the wars on horseback; to amble, go the amble; —, *v.a.* To scratch or dig holes in the earth.

اشنا āshinā, *a. p.* Knowing, acquainted

with, accustomed to; اشنالک āshinālīk

(àshnalīk), *s. t.* A bow, salutation,

sign of friendly recognition, acquaint-

ance, knowledge (of a person); |—,

—et, *v.n.* To bow, to make any sign

of friendly recognition.

اشنمق àshinmak (*aor.* اشنور àshinir),

v.n. To wear away, be worn by friction.

اشوب āshūb, *s. p.* Confusion, tumult.

اشورمق àshirmak (*aor.* اشورر àshirir),

v.a. (*causal of* اشمق), To carry, or cast over or beyond, to send, project, to pass. [bounds.

اشورى àshiri, *a.* and *ad. t.* Beyond

اشهاد èshhād, *s. pl. a.* (*of* شاهد shāhid),

Witnesses; —, ishshād, *s. a.* To cite or bring forward as a witness.

اشيا èshyā, *s. pl. a.* (*of* شى shèy),

Things; goods, chattles; merchandize.

اشيان āshyān, اشيانه āshyānÉ, *s. p.*

A nest.

اصابت issābet, *s. a.* A hitting the

mark, attaining the object; a striking, hitting, or falling upon; —, *int. t.* I am

glad of it, that is as it should be;

|—, —et, *v.n.* To hit, strike, attain,

fall upon; to do what should be;

او—, —òl, *v.n.* To be as it should

be.

اصالت àssālèt, *s. a.* Nobility of ex-

traction; the quality of being the

real officer, and not the temporary

substitute; اصالتو àssālètlū, *a. t.*

Noble; اصالة àssālétèn, *ad. a.* As

the real and permanent officer, not as

a substitute. [An inch.

اصبع ùssbū“, or اصبوع ùssbū“, *s. a.*

اصحاب àsshāb, *s. pl. a.* (*of* صاحب

sāhib), Possessors; companions; the

companions of Muhammed in his life-

time.

اصدار issdār, *s. a.* A causing to go

forth or emanate, an issuing, giving

out (orders, &c.); |—, —et, *v.a.* To

issue, give forth, cause to emanate.

اصرار issrār, *s. a.* A being pertinacious,

a persisting; |—, —et, *v.n.* To persist.

اصرغان issirghàn, or اصرغان اوتى issir-

ghàn-òtu, *s. t.* A stinging nettle, a

nettle.

[*v.a.* To bite.

اصرمق issirmak (*aor.* اصرر issirir),

اصطبل isstābl, *s. a.* A stable, mews;

اصطبل عامره isstābli-“āmīrÉ, the royal mews.

اصطلاح isstīlāh, *s. a.* A technical mode of term; a technical expression.

اصغا issgāhā, *s. a.* A listening to; a consenting to; |—, —et, *v.a.* To accede to.

اصف āssef, *s. a.* Asaph (reputed in the East to have been Solomon's vizier); the Grand Vizier; a pasha having the rank of Grand Vizier; اصفانه āséfānÉ, *a. p. and* اصفى āséfī, *a. a.* Vizirial. [white-faced.

اصف āssfēr, *a. a.* Yellow; pale-faced,

اصفرار issfirār, *s. a.* Yellowness.

اصفهان Issfāhān, *s. t.* The town of Ispahan, in Persia.

اصفيا āssfiyā, *s. pl. a.* (of صفى sāfī), The pure, the virtuous.

اصقى āsski, *s. t.* Anything suspended to or over another thing as an ornament; a string, cord, or strap, by which anything is suspended, as braces, sword-belt, &c.; a state of suspension; a state of suspense, of uncertainty.

اصل āssl, *s. a.* A root; an origin; foundation; —, *s. t.* Real, true; original;

اصل فى الاصل fī-'l-āssl, *ad. a.* Originally, at the commencement, at first;

اصزاده āssl-zādÉ, *s. p.* A person of good or noble family;

اصلى فصلى يوق āssli-fāssli-yòk, There is no truth in it, it is altogether unfounded.

اصلا āsslā, *ad. a.* Never, not at all.

اصلاتمق issslātmak (*aor.* اصلادير issslādir), *v.a.* To wet.

اصلاح isslāh, *s. a.* A correcting, improving; |—, —et, *v.a.* To improve, ameliorate, set right, correct; اصلاح isslāhi-zāté-'l-bèyn, An adjusting differences, removing causes of quarrel.

اصلاق issslāk, *a. t.* Wet, wetted.

اصلانمق issslānmak (*aor.* اصلانور issslānir), *v.n.* To get wet, to be wetted.

اصلى āssli, *a. a.* Original, primitive, fundamental.

اصمارلامق issmārlamak (*aor.* اصمارلار issmārlar), To order or request that a thing may be made or done.

اصمق āssmak (*aor.* اصار āssar), To hang, hang up, suspend.

اصمه āssma, *s. t.* A vine, grape-vine; اصمه قباغى āssma-kābāghi, A kind of pumpkin or vegetable-marrow, the plant of which is usually trained as a vine, and which grows itself to the length of three feet and more.

اصناف āssnāf, *s. pl. a.* (of صنف sūnf), Classes; sorts, kinds; trades, corporations; (*as a Turkish singular*), a tradesman, artisan, shopkeeper; an artificer in the army or navy.

اصول āssūl, *s. pl. a.* (of اصل āssl), Roots; origins; principles; (*as a Turkish singular*) a method, way, manner, custom; اصوله āssūlla, *ad. t.* Gently; بر اصول ايله bīr-āssūl-ila, *ad. t.* Somehow or other.

اضائه izā'É, *s. a.* The throwing light upon; elucidation; |—, —et, *v.a.* To elucidate.

اضاعه izā'a, *s. a.* A wasting; |—, —et, *v.a.* To waste.

اضافت izāfet, *s. a.* Construction of noun with noun; an incidental quality.

اضحا (for اضحى) adhà, *s. pl. a.* (of اضحاة, not in use), Sacrifices; عيد اضحا "idi-adhà, The feast of sacrifices, called usually قربان بىرامى kūr-bān-bàyrāmi.

اضطراب iztirāb, *s. a.* Agitation; pain; tribulation, grief, anxiety; —چكمك —, —chèkmek, *v.n.* To be in pain; to be under anxiety; —ويرمك —, —vèrmek, *v.n.* To give pain; to cause anxiety.

اضطرار iztirār, *s. a.* Necessity.

اضعاف èz'āf, *s. pl. a.* (of ضعف zè'f), Twice or more quantities; —, iz'āf, *s. a.* An enfeebling, weakening.

اضلاع adlā', *s. pl. a.* (of ضلع dèl'), Sides of a figure; متساوى الاضلاع mùtéssāvīyyu-'l-adlā', Equilateral.

اضلال idlāl, *s. a.* A leading astray, a causing to go astray, a perverting; |—, —et, *v.a.* To lead astray, cause to wander from the right path; to pervert.

اضمار izmār, *s. a.* Concealing in one's mind or heart; |—, —et, *v.a.* To conceal in one's mind or heart.

اضمحلال izmìhlāl, *s. a.* A total disappearing, dispersing.

اطاعت itā'at, *s. a.* An obeying; obedience, submission; |—, —et, *v.n.* To obey; to submit.

اطاله itālÉ, *s. a.* A stretching forth; اطاله يدا itālÉ'i-yèd-et, To stretch forth the hand; اطاله لسانا itālÉ'i-lissān-et (*lit.* To stretch forth the tongue) to speak ill of.

اطبا àtìbbā, *s. pl. a.* (of طبيب tabīb), Physicians, doctors of medicine; سر اطبا sèri-àtìbbā, The chief of the physicians.

اطراد ittirād, *s. a.* Regularity, subjection to rule.

اطراف ètrāf, *s. pl. a.* (of طرف tàraf), Sides, parts; districts; every side, all sides; اطرافيه ètrāfila, *ad. t.* In a properly detailed manner, with all its circumstances.

اطفا itfā, *s. a.* An extinguishing; |—, —et, *v.a.* To put out, extinguish.

اطلاع ittīlā', *v.a.* A becoming aware, informed; —كسب —, —kèssb-et, *v.n.* To become aware, acquire a knowledge or information.

اطلاق itlāk, *v.a.* A setting free; a divorcing; the applying (a name or term); |—, —et, *v.a.* To set free, to set at liberty; to divorce; to apply (a term); اطلاق عنانا itlāki-'inān-et, *v.n.* To let go the reins, give a horse his head; to set out on a journey;

على الاطلاق "alÉ-'l-itlāk, *ad. a.* Generally, in a general manner or sense.

اطلس Atlāss, *a. a.* Plain, unornamented; فلك اطلس fèléki-Atlāss, The empty-

rean or primum-mobile, the sphere beyond that of the fixed stars, being without the ornament of stars; called also *فلك الافلاق* *fèléku-'l-èflāk*, *the sphere of spheres*; —, *s. a.* *Satin*; an atlas of geography.

اطماع *itmā'*, *s. a.* An exciting to cupidity, a causing to long for possession; |—, —et, *v. a.* To cause one to be desirous of possessing or acquiring, to tempt, to raise expectations.

اطمينان *itmīnān*, *s. a.* A sense of safety and security. [bombast.

اطناب *itnāb*, *s. a.* Sublimity of style;

اطوار *ātwār*, *s. pl. a.* (of *طور* *tāv*), Manners, the outward indicative active signs of inward feelings towards other people.

اطه *āda*, *s. t.* An island, isle, islet.

اظهار *izhār*, *s. a.* A showing, manifesting, making visible, causing to be seen; |—, —et, *v. a.* To manifest, show.

اعاده *ī'ādē*, *s. a.* A causing to return; |—, —et, *v. a.* To cause to return, to send back, drive back, bring back; to return, restore, give back. [Enemies.

اعادى *ā'ādī*, *s. pl. a.* (of *عدو* *ādūvv*),

اعانه *ī'ānē*, *s. a.* An assisting, helping; help, assistance; |—, —et, *v. n.* To help, assist.

اعتبار *ī'tibār*, *s. a.* Esteem, consideration; mercantile credit; |—, —et, *v. n.* To hold in esteem.

اعتدال *ī'tidāl*, *s. a.* The being of a mean, average, or moderate degree.

اعتذار *ī'tizār*, *s. a.* The begging to be excused, the offering an excuse; |—, —et, *v. n.* To offer an excuse or apology; to beg to be excused.

اعتراض *ī'tirāz*, *s. a.* The offering an objection; finding fault; |—, —et, *v. n.* To offer objections; to find fault; —, *v. a.* To allege (an objection).

اعتراف *ī'tirāf*, *s. a.* An admission, an avowal; |—, —et, *v. a.* To admit, avow.

اعتساف *ī'tissāf*, *s. a.* Oppression, tyranny.

اعتقاد *ī'tikād*, *s. a.* A believing in, holding to be true; belief; religious belief; |—, —et, *v. n.* To believe in, to hold to be true.

اعتماد *ī'timād*, *s. a.* A placing trust or confidence in; trust, confidence; |—, —et, *v. n.* To place trust, to put confidence, to put faith.

اعتنا *ī'tinā*, *s. a.* A taking pains, a paying great attention; |—, —et, *v. n.* To take great pains, pay great attention.

اعتیاد *ī'tiyād*, *s. a.* The contracting a habit; |—, —et, *v. a.* To adopt as a habit. [Enemies.

اعدا *ā'dā*, *s. pl. a.* (of *عدو* *ādūvv*),

اعداد *ā'dād*, *s. pl. a.* (of *عدد* *āded*), Numbers; —, *ī'dād*, *s. a.* A preparing, making ready; |—, —et, *v. a.* To make ready, prepare.

اعدام *ī'dām*, *s. a.* An annihilating; a killing, putting to death; |—, —et,

v.a. To annihilate; to kill, put to death.

اعزا à "izzā, and اعزه à "izzé, *s. pl. a.* (of عزیز "azīz), The dearest, most honoured.

اعزاز ì "zāz, *s. a.* A raising to dignity and glory; |—, —et, *v.a.* To dignify, glorify. [Tithes.

اعشار à "shār, *s. pl. a.* (of عشر "ùshr),

اعضا à "zā, *s. pl. a.* (of عضو, not used), Members (of the body, or of a council or assembly); (as a Turkish singular) a member; اعضالىق à "zālik, *s. t.* Membership. [*v.a.* To give.

اعطا ì "tā, *s. a.* A giving; |—, —et,

اعظم à "zām, *a. a.* Greater, greatest, or very great; صدراعظم sàdri-à "zām (sàdrāzām), The Grand Vizier.

اعلا (for اعلى) à "là, *a. a.* Higher, highest, most or very high; the best; good, excellent, admirable; —, *ad. t.* Well; —, ì "lā, *s. a.* A raising up, elevating; |—, —et, *v.a.* To raise, raise up, set up, to elevate.

اعلام à "lām, *s. pl. a.* (of علم "àlem), Signs, signals; flags, standards; —, ì "lām, *s. a.* A declaring, making known; a déclaration; an official report given in answer to an official inquiry; a judicial sentence in writing; |—, —et, *v.a.* To report officially in answer to an official inquiry.

اعلان ì "lān, *s. a.* A publishing, making publicly known; an advertisement; |—, —et, *v.a.* To publish, to make

publicly known; to advertise; اعلاننامه ì "lān-nāmé, A manifesto; an advertisement.

اعلم à "lēm, *a. a.* More, most, or very knowing; الله اعلم Allāhu-à "lēm (Allā'lēm) (God is He who knows best) *int. a.* I am not sure, but I think so; I am very much inclined to believe so, &c. [—, *s. a.* A blind man.

اعما (for اعشى) à "mā, *a. a.* Blind;

اعمار à "mār, *s. pl. a.* (of عمر "ùmr), Lives; life-times; —, ì "mār, *s. a.* A rendering cultivated, populous, full of life; |—, —et, *v.a.* To reclaim (waste lands); to people, populate.

اعمال à "māl, *s. pl. a.* (of عمل "àmēl), Acts, actions; —, ì "māl, *s. a.* A making, manufacturing; |—, —et, *v.a.* To make, prepare, manufacture.

اعوام à "wām, *s. pl. a.* (of عام "ām), Years.

اعيان à "yān, *s. pl. a.* (of عين "ayn), Persons of note; (as a Turkish singular) a mayor; an alderman; اعيان باشى à "yān-bāshi, the mayor.

اغ àgh, *s. t.* A net; اورمچك اغى àgh, A spider's web, a cobweb.

اغنا àgha, *s. t.* A country gentleman; a master (of servants); the eldest brother; a superior servant, officer of a household; the title of military or naval officers from the بنگ-باشى (mayor or chef-de-bataillon) downwards; the title of various chief offi-

cers in the civil service; يکيچرى اغاسى yèngichéri-àghassi, The Aga or chief of the janissaries; اغا قپوسى àgha-kàpissi, The office and official residence (formerly) of the Aga of the janissaries, now changed into that of the Shèykhu-'l-isslām; قيزلر اغاسى kizlar-àghassi, The chief eunuch of the imperial household; حرم اغاسى harem-àghassi, A eunuch in a private family.

اغاج àghaj, *s. t.* A tree; a shrub; a bush; wood; — قره kàra —, An elm-tree; elm-wood; — قاونى —, — kàwunū, A citron; — قاقان —, — kàkan, A woodpecker.

اغارمق àgharmak (*aor.* اغارر àgharir), *v. n.* To become white or grey (the hair, beard; or the morning).

اغاز āghāz, *s. p.* A beginning, commencing; |—, —et, *v. n.* To begin, set about, commence.

اغبرار ighbirār, *s. a.* A becoming dusty; — خاطر —, ighbirāri-khātir, A taking offence, a being offended.

اغتنام ightinām, *s. a.* A seizing prey, making booty; |—, —et, *v. a.* To seize as booty.

اغر àghir, *a. t.* Heavy; slow in motion; hard to digest, indigestible; ill-savoured, bad-smelling, fetid; hard to be borne, insupportable; high (price); —, *s. t.* Serious, or stately demeanour; اغرينى طاقنمق āghirini-tàkinmak, *v. n.* To put on a serious countenance, assume a formal manner.

اغرا ighrā, *s. a.* An exciting, inciting; |—, —et, *v. a.* To excite, incite.

اغرتمق àghritmak (*aor.* اغريدر àghridir), *v. a.* (*causal of* اغريمق), To cause to ache; — باش bāsh —, *v. n.* To cause one's head to ache, give the headache; to importune, teaze.

اغرلق àghirlik, *s. a.* Weight, heaviness; luggage, baggage, impedimenta; a girl's bridal dower or trousseau; the nightmare; a burden (on one's purse).

اغرى àghri, *s. t.* A pain, ache; باش اغرى bāsh-àghrissi, The headache; an importunate, tiresome bore; قارن اغرى kārñ-àghrissi, The belly-ache, gripes; a peevish child; اغرى طاغى àghri-dāghi, Mount Ararat on the confines of Georgia and Armenia.

اغريمق àghrimak (*aor.* اغرر àghrir), *v. n.* To ache, to be painful.

اغز àghz, *s. t.* The mouth; the mouth or opening into anything; the special place at a stairs where passengers get into boats, or out of them; نهر اغزى nèhr-àghzi, The mouth of a river; قویو اغزى küyü-àghzi, The mouth of a well; اغز جوابى àghz-jèwābi, A verbal answer; اغزاوتى àghz-òtu, The priming of a gun; درت یول اغزى durt-yöl-àghzi, The place where four roads meet; اغزلق àghzlik, A mouthpiece (of a pipe, or of a musical instrument).

اغسامق àghsamak (*aor.* اغسار àghsar), *v. n.* To limp in walking.

اغستوس àghosstoss, *s. t.* The month of August.

اغصاب ìghzāb, *s. a.* A moving to anger, an angering; |—, —et, *v.a.* To anger.

اغفال ìghfāl, *s. a.* A putting off one's guard; |—, —et, *v.a.* To put off one's guard, to lull into security, to deceive.

اغل àghl, *s. t.* A fold, or pound for sheep.

اغلامق àghlamak (*aor.* اغلار àghlar), *v.n.* To weep, cry, shed tears; —, *v.a.* To weep for, mourn over, deplore the loss of.

اغماز ìghmāz, *s. a.* A speaking ill of; tale-bearing.

اغماض ìghmāz, *s. a.* A shutting the eyes; اغماض عين ا ìghmāzi—"àyn-et, *v.n.* To shut the eyes (to faults or improper conduct).

اغمق àghmak (*aor.* اغار àghar), *v.n.* To rise in the air (dust, &c.); to be preponderant and sink (one side of a balance).

اغنام àghnām, *s. pl. a.* (*of* غنم, *seldom used*), Sheep. [The rich.

اغنيا àghniyā, *s. pl. a.* (*of* غنى ghànī),

اغوا ìghwā, *s. a.* A seducing, a turning from rectitude; |—, —et, *v.a.* To seduce, pervert, lead from rectitude, cause to do wrong. [brace.

اغوش āghūsh, *s. p.* Lap, bosom, em-

اغيار àghyār, *s. pl. a.* (*of* غير ghàyr), Others, strangers, rivals.

افاته ìfāté, *s. a.* An allowing to escape out of one's power or possession, a

losing; |—, —et, *v.a.* To lose, allow to escape.

افاده ìfādé, *s. a.* An explaining, representation, relation; |—, —et, *v.a.* To explain, represent, relate.

افاضه ìfāzé, *s. a.* A pouring out abundantly.

افاق āfāk, *s. pl. a.* (*of* افق ùfuk), Horizons; districts (as being bounded by their horizons); افاقى āfākī, *a. a.* Common to the whole world, public, spread through all lands; wandering, vagabond.

افاقت ìfākāt, *s. a.* Convalescence; بولمق —, — būlmak, To get well, be relieved from sickness.

افت āfet, *s. a.* A calamity; —, ìft, A prodigy; a fruitful she-camel; a portent; extraordinary calamity; a lie.

افتا ìftā, *s. a.* The giving a positive legal opinion (on a supposed case), well known by the name *fetwa*.

افتاب āfitāb, *s. p.* The sun.

افتاده ùftādé, *a. p.* Fallen; fallen into; fallen into the power of; a prisoner to the beauty, wiles, or charms of; which has happened, taken place.

افتان ìftān, *s. a.* A leading into some improper practices, a perverting; —, ùftān, *ad.* or *a. p.* Falling, falling down; وخيزان —, —u - khīzān,

Falling and rising (as a drunken or wounded person).

افتحاص ìftihāss, *s. a.* Diligence in inquiry, in searching into.

افتخار *iftikhār*, *s. a.* Well-founded pride ;
 |—, —et, *v.n.* To pride one's self ;
 — نشان *nishāni* —, or نشانی —,
 — *nishāni*, The former decoration of
 the order of merit, founded by Mah-
 mud the Second.

افترا *iftirā*, *s. a.* A calumniating ; a
 calumny ; |—, —et, *v.n.* To calum-
 niate. [(from friends.)

افتراق *iftirāk*, *s. a.* A being separated
 افتقار *iftikār*, *s. a.* Poverty, the being
 poor. [dividuals.

افراد *èfrād*, *s. pl. a.* (of فرد *fèrd*), In-
 افراز *èfrāz*, *a. p.* (in composition), Which
 raises, lifts up ; —, *ifrāz*, *s. a.* A
 separating, dividing ; |—, —et, *v.a.*
 To separate, divide.

افراط *ifrāt*, *s. a.* Excess ; |—, —et, *v.n.*
 To exceed due bounds.

افراغ *ifrāgh*, *s. a.* A casting in a mould ;
 a putting into order, shape, or form ;
 |—, —et, *v.a.* To pour into a mould ;
 to reduce to order, shape, or form.

افروخته *èfrūkhté*, *a. p.* Lighted, on fire,
 burning. [fire, or illuminates.

افروز *èfrūz*, *a. p.* Which lights, sets on

افریدگار *āfērīdēghyār*, *s. p.* The Creator.

افریده *āfērīdé*, *a. p.* Created ; —, *s. p.*
 A creature.

افرین *āfērīn*, *a. p.* (in composition), Who
 creates ; —, *int. p.* (āfèrim), Well done!

افریقا *Afrika*, *s. t.* Africa. [tion.

افرینش *āfērīnish*, *s. p.* A creating, crea-

افزا *èfzā*, *a. p.* (in composition), Which
 augments.

افزون *èfzūn*, *a. p.* More in number or
 quantity ; (in composition), Aug-
 mented ; much, many ; افزونی *èfzūnī*,
s. p. The being augmented ; the being
 much or many, abundance.

افساد *ifsād*, *s. a.* A corrupting ; a
 throwing into disorder ; a leading
 into bad practices ; |—, —et, *v.a.*
 To corrupt ; to throw into disorder ;
 to introduce abuses into ; to lead into
 bad practices. [mance.

افسانه *èfsāné*, *s. p.* A tale, fiction, ro-

افسر *èfsèr*, *s. p.* A crown, diadem.

افسون *èfsūn*, *s. p.* A spell, incantation.

افشا *ifshā*, *s. a.* A divulging, revealing ;
 |—, —et, *v.a.* To divulge, reveal.

افشان *èfshān*, *a. p.* (in composition),
 Who sheds or spreads abroad.

افصال *èfdāl*, *s. pl. a.* (of فصل *fāzl*),
 Favours, graces.

افضل *èfdāl*, *a. a.* More, most, or very
 worthy (person), or advantageous
 (thing).

افطار *iftār*, *s. a.* The breaking of the fast
 in times of abstinence ; the food with
 which the fast is broken ; |—, —et,
v.n. To partake of meat and drink
 after a religious fast.

افعی *èf“à*, *s. a.* A viper.

افق *ùfuk*, *s. a.* The horizon ; افقی *ùfukī*,
a. a. Horizontal.

افک *ifk*, *s. a.* A lie, a falsehood.

افکار *èfkyār*, *s. pl. a.* (of فکر *fikr*), Ideas,
 thoughts.

افکن *èfkèn*, *a. p.* (in composition),

Which throws, throws down, throws out.

افلاس iflāss, *s. a.* The becoming poor and bankrupt; bankruptcy; poverty.

افلاق Iflak, *s. t.* Wallachia.

افلاك èflāk, *s. pl. a.* (of فلك fèlek), Skies, heavens, spheres.

افنا ifnā, *s. a.* An annihilating, destroying; |—, —et, *v.a.* To annihilate, destroy.

افندی èfèndi, *s. t.* (*Greek*), A gentleman of education; a man of polished manners; a master (of servants); a patron, protector, benefactor; a prince of the blood; افندم èfèndim! (my master) Sir! افنديميز èfèndimiz (our master), Our sovereign, the Sultan; our lord, his excellency, his worship, his grace, &c. &c.; شوکتلو افنديميز shèvkètli - èfèndimiz, Our imperial master (the Sultan).

افواه èfwāh, *s. pl. a.* (of فم fèm), Mouths.

افول èfūl, *s. a.* A setting or decreasing in altitude; |—, —et, *v.n.* To descend in altitude towards the horizon; to set, go down.

افیون àfyòn, *s. t.* Opium.

اق àk, *a. t.* White; —, *s. t.* The white part of certain things; كوزك اقى ghyüzung-àki, The white of the eye; يمورطه نك اقى yimurtaning-àki; اق جكر àk-jigher, The lungs, the lights; اق صقاللو àk-sàkallı, One with a white beard, an old man; an elder; the chief man or petty magistrate of a

village; اق بابا àk-bàba, A kind or vulture; اق دكر àk-dèngiz, The Mediterranean; يوزى اق yùzu-àk, (whose face is white) metaphor meaning one who has performed his duty well and honourably, who has cause to feel a just pride; اقلق àklik, *s. t.* Whiteness; يوزاقلغى yüz-àkligi, (whiteness of face) metaphor meaning the having no cause to feel ashamed, but every cause to feel proud of one's self.

اقاليم àkālīm, *s. pl. a.* (of اقليم ìklīm), Climes (in geography, the world being supposed to be divided into seven such sections, whence اقاليم سبعة àkālīmi-sèb“à, the seven climes, means the whole world).

اقامت ikāmet, *s. a.* A staying in a place, stay, residence; |—, —et, *v.n.* To stay (in a place), to live, dwell, reside.

اقامه ikāmé, *s. a.* (*identical originally with the preceding word*), A setting a thing up, establishing it, fixing it upright; a producing (proofs or indications); a performing (prayers); |—, —et, *v.a.* To set (a thing) in its place; to set up; to produce, adduce, bring forward; to perform (prayers).

اقانيم àkānīm, *s. pl. a.* (of اقنوم àknūm), The persons of the Trinity; اقانيم ثلثه àkānīmi-sèlāssé, The three Persons of the Trinity.

اقبال ikbāl, *s. a.* Good luck; a turning the face or the mind towards any

object; a desiring; a slave-girl taken into the imperial favour, but not yet advanced as one of the Sultan's seven acknowledged state concubines.

اقتار *àktār*, *s. pl. a.* (of *قتر*, *not used*), Districts, regions; —, *s. t.* (for *عطار* "attār, *s. a.* A seller of perfumes), a kind of druggist, grocer, perfumer, and toyman, in one, and in a small way.

اقتارمق *àktarmak* (*aor.* *اقتارر* *àktarir*), To shift (things) from one vessel to another; to turn over.

اقتباس *iktibāss*, *s. a.* A borrowing (phrases or arguments from the works of another author), a citing (the words of another); |—, —et, *v. a.* To borrow, to cite, to use (words or arguments).

اقتحام *iktihām*, *s. a.* An attacking courageously; an embarking heart and soul in any affair; |—, —et, *v. n.* To attack; to embark in heart and soul.

اقتدا *iktidā*, *s. a.* A taking as one's ensampler, following the teaching, and imitating the actions of; |—, —et, *v. n.* To follow as a guide and example. [puissance, capacity.

اقتدار *iktidār*, *s. a.* Power, might,

اقتران *iktirān*, *s. a.* Conjunction (of the heavenly bodies).

اقتضا *iktizā*, *s. a.* A being needful, requisite, or necessary; |—, —et, and *اقتضاسی او* *iktizāssi-òl*, *v. n.* To be needful, requisite, or necessary.

اقتفا *iktifā*, *s. a.* A following after, (physically or morally); |—, —et, To follow after.

اقتچه *àkcha*, *a. t.* Rather white, whitish; —, *s. t.* Money in general, coin, cash; a small monetary value (formerly a coin), one-third of a *pàra*, and consequently the $\frac{1}{1\frac{1}{2}0}$ of a piastre, or the $\frac{1}{55}$ of a penny; it is frequently mentioned under the name of *asper*, a corruption of the Greek equivalent for the proper Turkish word.

اقدام *àkdām*, *s. pl. a.* (of *قدم* *kàdem*), Feet; —, *ikdām*, *s. a.* Perseverance; |—, —et, *v. n.* To persevere.

اقدام *àkdem*, *a. a.* Prior, anterior; —, *ad. t.* Before, anterior, prior; بوندن اقدام *bùndan-àkdem*, Some time ago; بوندن اقدمجه *bùndan-àkdemja*, Some little time ago, a few days since.

اقرار *ikrār*, *s. a.* A confessing, avowing, admitting; |—, —et, *v. a.* To confess, avow, admit.

اقران *àkrān*, *s. pl. a.* (of *قرن* *kìrn*, *not in use*), Equals (in rank or age); (*as a Turkish singular*) an equal (in rank or age). [Near relatives.

اقربا *àkrabā*, *s. pl. a.* (of *قريب* *kàrīb*), *اقتسامق* or *اقتسامق* *àksamak* (*aor.* *اقتصار*), *v. n.* To lean over to one side in walking, from one leg being longer than the other, the person having this infirmity being called *اقتصاق* or *اقتصاق* *àksàk*.

اقصرمق *or* اقصرمق *aksirmak* (*aor.* اقصرمق *aksirir*), *v.n.* To sneeze.

اقصا *or* اقصى *aksà*, *a. a.* More or most remote, ultimate; —, *s. a.* The ultimate point or degree.

اقطار *aktâr*, *s. pl. a.* (*of* قطر *kûtr*), Countries, districts; (*of* قطرة *kàtra*), Drops.

اقعاد *ik‘‘ād*, *s. a.* A causing to sit, placing on a seat; |—, —et, *v.a.* To place on a seat.

اقل *akàll*, *a. a.* The least in number or quantity; اقلی *akàlli*, *ad. t.* At least, at the very least.

اقلام *aklām*, *s. pl. a.* (*of* قلم *kàlem*), Pens; offices, rooms of clerks under government.

اقلیم *iklīm*, *s. a.* A clime.

اقمشه *akmishé*, *s. pl. a.* (*of* قماش *kūmāsh*), Stuffs, cloths. [run, flow.

اقمق *akmak* (*aor.* اقرار *akar*), *v.n.* To contenting, satisfying; |—, —et, *v.n.* To content, satisfy. [water, stream, rapid.

اقندی *akindi*, *s. t.* A current, flow of
اقنوم *ūknūm*, *s. a.* A Person of the Trinity. [an enemy's country.

اقین *akin*, *s. t.* Predatory incursion in

الك *ək*, *s. t.* A joint, joining of two parts or pieces; —یری, —yèri, A joint of the members; —, èng, *ad.*

t. The most. [The greatest persons.

اکابر *əkyaбір*, *s. pl. a.* (*of* اکبر *əkber*),

اکارم *əkyaрім*, *s. pl. a.* (*of* اکرم *əkrem*), The most noble or generous persons.

اکاه *āghyāh*, *a. p.* Aware, on one's guard; informed.

اکبر *əkber*, *a. a.* More, most, or very great; greater; the greatest.

اکترا *iktirā*, *s. a.* A taking on hire; |—, —et, *v.a.* To take to one's self on hire.

اکتساب *iktissāb*, *s. a.* An acquiring to one's self; |—, —et, To acquire.

اکتفا *iktifā*, *s. a.* A being sufficient; |—, —et, *v.n.* To suffice, to be sufficient.

اکتنا *iktinā*, *s. a.* A being surnamed.

اکتناه *iktināh*, *s. a.* The striving to understand a thing thoroughly.

اکثر *eksèr*, *a. a.* More or most in number or quantity; اکثری *eksèrī*, *ad. t.* and اکثریا *eksèriyyā*, *ad. a.* For the most part, most generally.

اکر *ègher*, *c. p.* If.

اکرام *ikrām*, *s. a.* Deference, respect, a receiving well; a present; |—, —et, *v.n.* To receive well, treat with respect; —, *v.a.* To give as a present.

اکراه *ikrāh*, *s. a.* The feeling an utter aversion and disgust.

اکرچه *èghèrché or èghèrchi*, *c. p.* If; although; true it is that.

اکرلمک *èghrilmek* (*aor.* اکرلور *èghrilir*), *v.n.* To bend, to become bent; to become leaning, out of the perpendicular.

اکرم *əkrem*, *a. a.* More, most, or very noble or generous.

اکرمق *àngirmak* (*aor.* اکرر *àngirir*), *v.n.* To bray (an ass).

اکرمک èghirmek (*aor.* اکرر èghirir), *v.a.*

To spin (thread).

اکری èghri, *a. t.* Bent, crooked; slanting,

out of the perpendicular; اکری بوکری

èghri-bùghri, Very crooked, devious, tortuous.

اکسک èksik, *a. t.* Incomplete, wanting

in number, quantity, or part; —, *s. t.*

A defect; a number, quantity, or part which is wanting.

اکسلمک èksilmek (*aor.* اکسلاور èksilir),

v.n. To become less in number or quantity, to diminish, decrease.

اگسه èngsé, *s. t.* The back of the head

or upper part of the neck; the back or hind part of an object.

اکسیر èksir, *s. a.* An elixir, liqueur; the

philosopher's stone or philtre.

اکشی èkshi, *a. t.* Sour, acid, tart;

unfavourable, unpromising, menacing (countenance).

اکشیمک èkshimek (*aor.* اکشیر èkshir),

v.n. To become sour; to put on an unfavourable or menacing aspect (a

countenance).

اکل èkl, *s. a.* An eating; وشرب —

—v-shùrb, Eating and drinking; ا —,

—et, *v.a.* To eat.

اکلامک ànglamak (*aor.* اکلار ànglar)

(ànnamak, *aor.* ànnar), *v.a.* To under-

stand, comprehend; سوزاکلار sùz-

ànnar (understanding fully what is

said to him), intelligent; tractable;

reasonable (person).

اکلمک èklémek (*aor.* اکلر èklér), *v.a.*

To join (two pieces together, or one to another); to add; —, inglémek, *v.n.*

To groan, to moan.

اکلیل èklil, *s. a.* A diadem.

اکمال èkmāl, *s. a.* A completing,

finishing, perfecting; ا —, —et, *v.a.*

To complete, finish, perfect, fill up.

اکمق àngmak (*aor.* اکار àngar), *v.a.* To

think of, call to mind, or pronounce the name of.

اکمک èkmek (*aor.* اکر èkér), *v.a.* To

sow (seed); to sprinkle (salt, &c.); —

(for اتمک), *s. t.* Bread; —, èghmek,

v.a. To bend.

اکنتی or اکندی èghenti, *s. t.* Filings.

اگه èghé, *s. t.* A file (steel instrument for

filing metals). [*v.a.* To file with a file.

اگهلمک èghélémek (*aor.* اگهلر èghélér),

اگی èghi, or اگی کهوکی éghi-kémighi,

s. t. A rib, rib-bone.

اکید èkīd, *a. a.* Very strong.

اکین èkin, *s. t.* Seed-sowing; sown

seed; cereal crops; —وقتی, —wàkti,

seed-time; ا —, —èkmek, To

sow corn; بچمک —, —bichmek, To

cut down the corn.

ال èl, *art. a.* The Arabic definite article,

placed equally before nouns and adjectives:

it is found in many Turkish adverbial and qualifying expressions.

When preceded by the Arabic preposition ل (lì, for, &c.), the ا is sup-

pressed, and the two letters ل are

joined, as, للتأديب lî-'t-tè'dib, for

punishment; and the word الله Allāh,

God, in that case becomes الله li-'llāh, for God, for God's sake. The case of suppressing the sound of the ل of this article is explained in our prefatory remarks; —, èl, *s. t.* The hand, a hand; a stranger in blood; another person; ال ايشى èl-ishi, Work of hand; ال يازيسى èl-yàzissi, Writing, manuscript; ال التنده èl-àltinda, Underhand, in secret; الده در èlda-dir, It is in hand, in course of preparation; it is not beyond control, it is in man's power; اليمده در èlimda-dir, It is in my power, it is at my option; ال ويرمك èla-vèrmek, To betray; to give up to the authorities; ال كتورمك èla-ghètirmek, To acquire possession of; to catch, take, make prisoner; ال چكمك èl-chèkmek, To withdraw one's assistance or cooperation; to have nothing more to do with a thing; ال دن كلمك èldan-ghèlmek, To be in (one's) power (to do), as, ال مدن كلمز èlimdan-ghèlmàz, It is not in my power, I am not able (to do it); —, àl, *a. t.* Scarlet; red, rosy; —, *imper. of* المق الماك àlmak, Take, take thou; as, ال سنا àl-sèn-a! There, take that! there's for you! —, āl, *s. a.* A family, race, dynasty, as, ال عثمان āli-“òssmān, The Ottoman dynasty; —, *s. p.* Fraud, deceit, stratagem.

الا ālā, *s. pl. a.* (of ال èlā, not used), Graces, favours; —, *a. p.* (in composition), Which defiles, pollutes; —,

èlā, *int. a.* Ho! —, àla, *a. t.* Spotted, diversified with large bright or white spots on a dark ground; ال ابالق àla-bàlik, A trout; ال اقارغه àla-kàrgħa, A jack-daw; ال تنلو àla-tènli, A leper, leprous; ال اجه àlaja, Somewhat diversified by spots; بولا جه —, —bùlaja, Very grossly diversified with colours; —illā, *c. a.* Unless, but, except; or otherwise; only that, saving that.

الارغه àlàrgħa, *s. t.* (Italian), A certain distance from shore, or from any object; —, *a. and ad. t.* At a distance from shore, or from any object; —, *int. t.* Be off! keep away! keep your distance! [actually, presently.]

الآن èl-ān, *ad. a.* Now, at this moment, الاله or الالهى èl-āh, A god; God; الالهى or الالهى èl-āhī, *a. a.* Divine, godly; —, *s. t.* An anthem or carol; الالهيت or الالهيت èl-āhīyyèt, *s. a.* Divineness, divinity, Godhead.

الاي àlay, *s. t.* A procession; a regiment; a line deployed; a set, lot, parcel; الاي مالاى àlay-màlay, *ad. t.* One over the other, all together as when a crowd rushes; اميرالاي mīri-àlay (mīrālày), A colonel, commandant of a regiment; —, ālāy, *a. p.* (in composition), Which defiles, pollutes.

الايش ālāyish, *s. p.* Defilement, pollution, filthiness; —, *s. t.* Pomp, parade.

البتة èlbètété, *ad. a.* Assuredly, certainly; without fail.

المسه èlbissé, *s. pl. a.* (of لباس libāss),

Clothes, garments, raiment.

الت àlt, *s. t.* The under part or side ;

the space underneath ; — اوست —

—üst, Upside down, topsy-turvy ;

— ياني —، —yàni، — طرفي —، —tàrafi،

The next place lower down ; the re-

mainder, the sequel ; |—، —et, *v. a.* To

vanquish, overcome ; — او —، —òl, *v. n.*

To be vanquished, conquered, overcome ;

—، àlet, *s. a.* An instrument, tool,

implement ; an organ ; الت تناسل

ālétì-tènāssul, The organ of generation.

التباس èltibāss, *s. a.* The wearing an

appearance calculated to create doubt.

التجأ èltijā, *s. a.* A taking refuge, seek-

ing an asylum ; |—، —et, *v. n.* To take

refuge, seek an asylum.

التحاق èltihāk, *s. a.* The joining one's

self or becoming joined to ; adhesion ;

|—، —et, *v. n.* To join one's self on to.

التحام èltihām, *s. a.* The heat of battle.

التزام èltizām, *s. a.* The taking upon

one's self, undertaking ; the taking a

great interest in, protecting, giving

one's influence ; the taking the public

revenues on farm ; |—، —et, *v. a.* To

undertake ; to take (the public reve-

nuces) on farm ; to protect or support

actively.

التفات èltifāt, *s. a.* A turning one's face

towards ; taking notice of (persons or

things) ; showing attentions to (per-

sons) ; |—، —et, *v. n.* To take notice

of ; to show attentions.

التماس èl-timāss, *s. a.* The making a

request, begging a favour ; a request ;

|—، —et, *v. a.* To request.

التمش èl-tmish, *a. t.* Sixty. [money.]

التون èl-tin, *s. t.* Gold ; a piece of gold

التهاب èl-tihāb, *s. a.* Inflammation.

التي èl-ti, *a. t.* Six ; —، èl-ti, The wife

of the brother of one's husband, a

sister-in-law (of a woman).

التيام èl-tiyām, *s. a.* A being healed (a

wound).

الچق èl-chàk, *a. t.* Low ; mean, base ;

—، —ghyùngullu, Meek, low

in spirit ; —، —tābi“àtli, Of

a mean, low, base disposition.

الچي èl-chi, *s. t.* Plaster of Paris.

الحاح èlhāh, *s. a.* A soliciting with

importunity.

الحاد èlhād, *s. a.* A departing from the

true doctrine in religion ; heresy.

الحامل èl-hāssil, *ad. a.* In fine, in short,

to sum up all.

الحاق èlhāk, *s. a.* The adjoining one

thing to another ; |—، —et, *v. a.* To

adjoin, annex.

الحال èl-hāl, *ad. a.* Now, at the pre-

sent time ; —، —fi-’l-hāl, At

once, immediately ; —، —èl-

hālétu-hāzihi, *ad. a.* Now, at

present.

الحق èl-hàkk, *ad. a.* In sooth, in truth,

truly, verily.

الداتمق èl-datmak (*aor.* الدادر èldàdir),

v. n. To deceive ; to cheat ; to dis-

appoint.

الدانمق *aldanmak* (*aor.* الدانور *aldànir*),

v.n. To be deceived; to make a mis-

الدوان *èldivèn*, *s. t.* A glove. [take.

الزام *ilzām*, *s. a.* A convincing; |—,

—et, *v.a.* To convince. [necessary.

الزام *èlzèm*, *a. a.* More, most, or very

السنة *èlsiné*, *s. pl. a.* (of لسان *lissān*),

Tongues, languages; سنة شرقية

اشنا *èlsiné-shàrkìyyé - āshinā*, An

Orientalist.

الش *alish*, *s. t.* A taking; a mode of

taking; ويرش —, —*vèrish*, Trade,

commerce.

الشمق *alishmak* (*aor.* الشور *alishir*), *v.n.*

To grow used, become accustomed; to

get into a habit; to grow tame; to

grow easy in action (a machine).

الغا *ilghā*, *s. a.* An abolishing, annulling;

|—, —et, *v.a.* To abolish, to annul.

الغار *ilghār*, *s. t.* A canter or gallop;

|—, —et, *v.n.* To go at a canter or

gallop; to make an incursion or mili-
tary reconnaissance on horseback.

الغرض *èl-ghàraz*, *ad. a.* In short, what

we want to explain is this.

الف *èlf*, *s. a.* A thousand; —, *èlif*,

Name of the first letter of the alphabet;

the upright figure of a handsome young
person.

الفت *ùlfet*, *s. a.* Acquaintanceship, a

knowledge of; |—, —et, *v.n.* To

become acquainted; to cultivate one's
friendship; to become accustomed (to

a thing). [miserable.

الفتة *alùfté*, *a. p.* Beside one's self;

القا *ilkā*, *s. a.* A throwing, casting out

of the hand before one, a merely drop-
ping a thing without projecting it to a

distance; |—, —et, *v.a.* To cast,
throw, drop; to impute, cast upon.

القشلمق *alkishlamak* (*aor.* القشلالر

alkishlar), *v.a.* To greet with ap-
plause.

القصة *èl-kìssa*, *ad. a.* In fine, in short;

the fact of the matter is this.

الك *èlek*, *s. t.* A sieve; —, *ilk*, *a. t.*

First; الك بهار *ilk-bàhār*, Spring,

early spring; الك ابتدا *ilk-iptidā*,

First and foremost, first of all, in the

first place; الكين *ilkin*, *ad. t.* First

and before doing anything else; —,

الك *ilik*, *s. t.* Marrow; a loop for a button

to pass into; an eye for a hook to pass
into. [tory, land.

الكا *ùlkyā* (*ùlké*), *s. t.* Country, terri-

الكلمك *iliklémek* (*aor.* الكلر *ilikler*), *v.a.*

To button; to hook; to fasten with
hooks or buttons.

اللمك *èllémek* (*aor.* اللر *èller*), *v.a.* To

touch, finger, handle; to turn out of
doors.

الله *allāh*, *s. a.* God; —كريم,

—*kèrīm*! God is beneficent, never
mind! ماشاالله *mā-shā-'llāh*! Well!

Wonderful! (*lit.* What things God

wills!) انشاالله *in-shā-'llāh*! God

willing! If God so wills! Let us

hope so! اللهم سورسك *allāhi-*

sèvèrsen! If you love God! For

God's sake! راضى اوله —, —*rāzi-*

-òla! May God be satisfied (and reward you)! مقلسون —, —sàkclassin!

كوسترمسون —, —ghyùsstermassin!

God forbid! May God preserve us!

ويرة —, —vÈRÉ (or ويرسون vÈrsin)!

God grant it! اللهم اصمارلديك Allāha-

-issmàrladik! Good bye! we com-

mend you to God! والله wÀ-'llāhi!

بالله bì-'llāhi! تالله tà-'llāhi! By

God! (These three expressions are

used, either the first alone and most

frequently, or with the second after it

pretty commonly, or with the third

following them as a very solemn

oath). اللهم الله Allah-Allāh! (O God!

O God!) Wonderful! What a shame!

What a pity! What's all this!

الى òlli, *a. t.* Fifty; اللنجى òllinji,

Fiftieth; الليشر òllishèr, Fifty a-piece.

الم àlim, *s. t.* A taking, a buying; the

quantity taken at once; كوزالمى

ghyùz-àlimi, The space the eye can

take in; صاتم —, —sàtim, Purchase

and sale, transfer; —, èlem, *s. a.*

Pain, suffering; grief, anguish.

الما èlma, *s. t.* An apple; — قزل kizil—,

Rome; صويى — —süyü, Cider.

الماس èlmāss, *s. a.* A diamond; a

rose diamond.

المق àlmak (*aor.* الور àlir), *v. a.* To

take; to receive; to buy; to hold,

contain, take; —, *v. n.* To take, catch

(a fire); to take fire, to go off (fire-

arms); — نفس, nèfess—, *v. n.* To

breathe; to take breath; to have a

hole whence air or water escapes (any vessel, pipe, or reservoir that should be air-tight).

المك ilmek, *s. t.* A noose, slip-knot.

الن àlin, *s. t.* The forehead.

الود àlūd (*in composition*), الودة àlūdÉ,

(*in composition or alone*), *a. p.* Soiled, polluted, stained, smeared over.

الوهيت òlūhìyyèt, *s. a.* Godhead, the

quality of being God, divinity.

الويه èlviyé, *s. pl. a.* (of لوا lîwā), Flags,

standards; provinces.

آله ilāh, *s. a.* A god; God; الهى

ilāhī, *a. a.* Divine, godly; —, *s. a.*

A hymn, anthem, carol; الهيت

ilāhìyyèt, *s. a.* The quality of being

divine.

الهام ilhām, *s. a.* (God's) inspiring or

revealing (divine truths to his pro-

phets); —, —et, *v. a.* To inspire

into the mind, to reveal.

المق الءجق àlajak, *fut. pass. part.* (of المق

àlmak), Anything which is to be

taken or received; a debt receivable;

المق الءجق الءجق àlajakli, A creditor, one who

has debts to receive.

المك الءمء èlémek (*aor.* الء èler, *v. a.* To

sift, pass through a sieve; الءمء

èlémÉ, Anything which has been

sifted and freed from dust or broken

parts.

الى ilà, *p. a.* (ilé before the definite

article ال), To, towards (*used in*

Turkish adverbial expression), ماشا—

الله —mā-shā-'llāh, To or until (the

time) which God wills; —آخرة —ākhirihī, To the end, and so forth, &c.; إلى الأبد ilé-'l-èbed, To all eternity.

اليقومتق àlikòmak (aor. اليقور àlikor), *v.a.* To keep, retain, detain, stop.

اليم èlīm, *a. a.* Painful. [present day.

اليوم èl-yùvm, *ad. a.* Now, at the

اليويرمك àlivèrmek (aor. اليويرر àlivèrir), *v.a.* To take, reach, or obtain, and then hand or give to another.

أم àm, *s. t.* The female organ of generation; —, ùmm, *s. a.* A mother;

أم الولد ùmmu-'l-vèled, A slave who has borne an acknowledged child to

أما àmmā, *c. a.* But. [her owner.

أمائل èmāssil, *s. pl. a.* (of أمثل, *not used*), Equals, persons of like rank.

أماذ èmādé, *a. p.* Ready, prepared.

أمارت èmārèt, *s. a.* Commandership, chieftainship.

أماره èmāré, *s. a.* Sign, trace; sign, signal, indication; —, èmmāré, *a. a.*

(*fem. of* أمار èmmār, *not used*), Which commands and will be obeyed;

—نفس nèfsi— (the commanding spirit), the uncontrolled passions, (one

of the three states of the passions in Mussulman ethics, the two others

being نفس لهامة nèfsi-lèvwāmé (the reproaching spirit), when the passions are controlled, but still struggle for

mastery, and نفس مطمئنة nèfsi-mùt-ma''inné, (the resigned spirit), when

the passions are completely subdued).

أماله èmālÉ, *s. a.* A causing to incline; —, —et, *v.a.* To cause to incline; to turn, to bend.

إمام èmām, *s. a.* A chief, leader; a leader in the ritual performance of

prayer; إمامت èmāmèt, *s. a.* إماملق

èmāmlīk, *s. t.* The office of imam.

إمامه èmāmÉ, *s. a.* The longish and somewhat pear-shaped ornament at the end of the tassel of prayer-beads; the similarly shaped, but much larger, mouthpiece of a smoking-pipe.

أمان èmān, *s. a.* Safety, security; safe-conduct, protection; quarter, mercy; —, āmān! *int. a.* Oh! O dear me! Mercy!

أمانت èmānèt, *s. a.* Anything placed in trust, either to be returned to the

giver, or to be given to a third party; an office of trust under government,

and conducted on government account, not on farm; اللهم أمانت أوله Allāha-

-èmānet-òla (Allā'mānet-òla), Thank you! (used when anyone wishes us

health after we drink or have been shaved, by saying عافيت أوله "āfiy-

yèt-òla, or صحترا أوله sìhhàtlar-òla; it means literally, *may that* (or *may*

you) *be left in trust with God's providence*), أمانتدار èmānetdār, *s. p.*

One who holds something in trust.

أمت èmmèt, *s. a.* The church, the whole body of the followers of a

religion; —محمد—, èmmèti-Mùhàm-med, The Muhammedan Church;

—عيسى, ùmmèti-“Īssà, The Church of Jesus ; —ناجيه, ùmmèti-nājìyyé, The body of those who will be saved (from hell).

امثال ìmtissāl, *s. a.* A conforming to, obeying, following, imitating ; |—, —et, *v.n.* To conform.

امتحان ìmtihān, *s. a.* A trying, putting to the proof ; examination ; |—, —et, *v.n.* To prove, try ; to examine (scholastically) ; او—, —òl, To submit to a formal examination ; او—بري ايله —òl, *v.n.* To be examined competitively with another. [(in time).

امتداد ìmtidād, *s. a.* Duration ; length

امتزاج ìmtizāj, *s. a.* A combining or agreeing with ; |—, —et, *v.n.* To agree well (with anyone), get on well together. [Goods, merchandise.

امتعه ìmti“à, *s. pl. a.* (of متاع màtā“),

امتلا ìmtilā, *s. a.* Indigestion, oppression of the stomach.

امتناع ìmtinā“, *s. a.* A refusing, drawing back ; |—, —et, *v.n.* To draw one's self back and refuse.

امتنان ìmtinān, *s. a.* A taunting one with the favours you have done him ; the being under obligations for a favour ; |—, —et, *v.n.* To taunt one with favours bestowed. [vilege.

امتياز ìmtiyāz, *s. a.* Distinction ; pri-

امثال ìmsāl, *s. pl. a.* (of مثل mìssl), Similar things ; precedents ; (as a *Turkish singular*) a precedent ; ضروب

امثال zürubu-èmsāl, Proverbs, pro-

verbial expressions ; امثال كثيرة سنى ìmsālī - kèssiréssini - mù-yèsser-èyléyé, May (God) grant (you) many such (happinesses) ! *equivalent to our* Many happy returns of the day ! *and used on any occasion of rejoicing.*

آمد ãmed, *s. p.* Coming, arrival ; آمدی

ãmédī, *s. p.* آمدجی ãmedjī, *s. t.*

The title of one of the higher functionaries of the Turkish government ; to him are delivered all papers and reports *coming* from the provinces and departments, which are to be submitted to the grand vizier and sultan ; —شد, —shùd, Coming and going ; |— —, — —et, *v.n.* To come and go, backwards and forwards ; —, èmed, *s. a.* Space of time.

امداد ìmdād, *s. a.* Assistance, helping, succouring ; |—, —et, *v.a.* To give assistance.

امدی ìmdi, *c. t.* Now, then, therefore ; wherefore, —, ãmédī (see آمد ãmed).

امديه ãmédìyyé, *s. t.* Import duty on merchandise.

امر ãmir, *s. a.* A commander, one who

commands, the competent authority ;

امرانه ãmirāné, *a. p.* Suitable or proper for a commander ; imperative ; —,

امر (èmir) *s. a.* A command, order,

injunction ; a matter, affair, business ;

من له الامر mèn-làhū-'l-èmr, He to

whom the right of commanding be-

longs, *i.e.* the competent authority ;

also, by implication, you yourself ;

امرا عالی èmri-“ālī, The supreme command, a firman, imperial rescript or edict; يول امرى yòl-èmri, A passport or order for post-horses; امر سوزك èmir-sìzing, It is for you to say, to order, to command; امر نامه èmir-nāmé, Any letter received from a superior; |—, —et, *v.a.* To order, command (a thing to be done): *it is intransitive as to the person to whom the order is addressed*; بکا امر ایتدی he commanded it to me.

امرا ùmērā, *s. pl. a.* (of امیر èmīr), Commanders, lords, officers.

امرار èmrār, *s. a.* A causing to pass, through, by, over, &c.; |—, —et, *v.a.* To cause to pass; امرار وقتا èmrārī-wàkt-et, To procrastinate, lose time, امروز èmrūz, *s. p.* To-day. [gain time.

امزرمك èmzirmek (*aor.* امزیرر èmzirir), *v.a.* To suckle, give suck to.

امزك èmzik, *s. t.* The spout of a vessel.

امزه مك èmzémek (*aor.* امزر èmzer), *v.a.* To suck (as a lozenge, &c.).

امساک èmsāk, *s. a.* An abstaining; a restraining one's self; economy, parsimony, avarice; the putting away food and entering on a fast; |—, —et, *v.n.* To enter on a fast by putting away food; to practise abstinence, to restrain one's self.

امضا èmzā, *s. a.* The signing a paper; a signature; |—, —et, *v.a.* To sign, زیرده واضع الامضا zīrda - wāzi“u-’l-è-mzā, The undersigned.

امعان èm“ān, *s. a.* The regarding very attentively, giving great attention.

امك èmek, *s. t.* Labour, pains, trouble, work; امكدار èmekdār, An old servant; صرفا —, — sarf-et, To bestow labour, take pains.

امكان èmkyān, *s. a.* Possibility, the being possible; امکانی وارمی èmkyāni-vār-mi? Does the (its) possibility exist? Is there a possibility?

امل èmel, *s. a.* A desire, wish (to obtain); |—, —et, *v.a.* To covet, desire, wish for, seek after.

املا èmlā, *s. a.* A writing, penning; spelling, orthography; |—, —et, *v.a.* To write.

املاك èmlāk, *s. pl. a.* (of ملك mùlk), Lands; freehold properties.

امت امم èmmè, *s. pl. a.* (of امت èmmèt), Churches, religious aggregations of mankind. [suck, draw by suction.

اممك èmmek (*aor.* امر èmer), *v.a.* To

امن èmn, *s. a.* Safety, security.

امنیت èmniyyèt, *s. a.* Safety, security, confidence.

امنییه èmniyyé, *s. a.* Hope, wish, desire.

اموات èmvāt, *s. pl. a.* (of میت mèy-yit), The dead. [Waves.

امواج èmvāj, *s. pl. a.* (of موج mèvj),

اموال èmwāl, *s. pl. a.* (of مال māl), Possessions, properties, goods.

امواه èmvāh, *s. pl. a.* (of ما mā), Waters.

امور èmūr, *s. pl. a.* (of امر èmr), Affairs, matters, businesses; (*as a Turkish singular*) an affair of importance; |—,

—et, *v.n.* To make a fuss, as though it were an affair of importance ;
 امورمده دكل ùmūrumda - dīghil, I don't care a fig about it.

امهال ìmhāl, *s. a.* A putting off for a term, deferring; granting a delay ;
 |—, —et, *v.a.* To put off, defer; to grant a delay.

اميد ùmīd (ùmut), Hope ; |—, —et, *v.a.* To hope for, expect, build upon ;
 ويرمك —, —vèrmek, To give some hope ; كسك —, —kèssmek, and
 قطع اميدا kàt "i-ùmīd-et, To give up all hope, to despair ;
 امیدوار ùmīdvār, *a. p.* Hopeful, hoping still, in expectation. [Cape of Good Hope.

اميد بورونی ùmīd-būrunū, *s. t.* The امير èmīr, *s. a.* A commander; a prince, chief, chieftain; a descendant of Muhammed. [with, containing.

اميز amīz, *a. p.* (in composition), Mixed
 امين amīn! *int. a.* Amen! —, èmīn, *a. a.* Sure, safe, secure; (a man) who may be trusted, honest, upright; —, *s. a.* A high civil functionary, having charge of government property, a superintendant; الای امینی àlay-èmīni, A military officer of the new regular army, ranking next to the lieutenant-colonel, who had charge of the stores and accounts of the regiment; the title and rank are now abolished; ترسانه امینی tørsānè-èmini, The (former) superintendant of the imperial dockyard at Constantinople.

ان ān, *s. a.* Time; a moment, instant ;
 الان èl-ān, *ad. a.* Now, at present ;
 الى الان ilé-'l-ān, *ad. a.* Until the present time, hitherto ;
 من الان mīn-el-ān, *ad. a.* Henceforward, henceforth ;
 انيده ānida, *ad. t.* Instantly, in an instant, immediately ; —, *s. p.* Beauty, grace, gracefulness ; —, ān, *pron. p.* That ;
 اين وان īn-u-ān, This and that; this world and the world of spirits or the world to come; all things ; —, èn, *s. t.* Width, breadth ; —, ìn, *c. a.* If ; ان شاء الله ìn-shā-'llāh! If God wills it!

انا àna, *s. t.* A mother; the principal or chief kind or part of some things ;
 انا ديرك àna-dìrèk, A lower mast ;
 انا لغم àna-làghim, A main drain or sewer ;
 دميرك اناسي قيرلدي dèmiring-ànassi-kìrildi, The shank of the anchor has broken ;
 بيوك انا bìyuk-àna, A grandmother ;
 اويكي انا ùwèghi-àna, A stepmother ;
 قايين انا kàyn - àna, A mother-in-law, the mother of one's wife ;
 انا بابا كوني àna-bàba-ghyùnu, An uproar.

انابت inābet, *s. a.* A repenting, repentance ; |—, —et, *v.n.* To repent, to feel repentance for sin.

انات ināss, *s. pl. a.* (of انشى, not used), Women, womankind.

اناختار ànakhtàr, *s. t.* A key.

انار ènār (nār), *s. p.* A pomegranate.

اناس ùnāss, *s. pl. a.* (of انسان ìnsān), Men, mankind.

اناطولى Anadoli, *s. t.* Asia Minor.

انافور ànafòr, *s. t.* (*Greek*), A counter-current, up-current in bays, &c., near the shore.

انام ènām, *s. a.* Mankind.

انانمق ànanmak (*aor.* انانور ànànir), *v. a.* To believe (an assertion); —, *v. n.* To believe in, to believe (anything other than an assertion).

انانيت ènānìyyèt, *s. a.* Egotism.

انبا ànbā, *s. a.* The communicating intelligence; |—, —et, *v. a.* To communicate.

انبار ànbar, *s. t.* A granary, storehouse, room, or chest; a gun-deck in a man-of-war; the hold of a ship;

اوچ انبارلى ùch-ànbarli, A three-decker.

انباز àmbāz, *s. p.* A companion, partner.

انبساط ànbissāt, *s. a.* An unfolding, opening itself out; خاطر —, ànbissāti-khātir, Pleasure, an opening out of the heart. [copious, large.

انبوه ènbūh, *a. p.* Numerous, bountiful,

انبيا ènbiyā, *s. pl. a.* (*of* نبي nèbī), The prophets. [alembic.

انبيق ànbīk, *s. a.* A still, a retort, an

انتاج àntāj, *s. a.* The producing as a consequence, a causing; |—, —et, *v. a.* To produce, cause.

انتباه àntibāh, *s. a.* The being on one's guard, vigilance, circumspection.

انتخاب àntikhāb, *s. a.* A choosing, selecting, electing; |—, —et, *v. a.* To choose, select, elect.

انتزاع àntizā', *s. a.* A plucking out or

off; |—, —et, *v. a.* To pluck out or off.

انتساب àntissab, *s. a.* A being related to, in relations with.

انتظار àntizār, *s. a.* A waiting for, waiting in expectation; الانتظار أشد من النار èl-àntizār-u-èshèddun-mìn-en-nār, Expectancy is worse than fire (*Arabic proverb*).

انتظام àntizām, *s. a.* The being ranged in order; order, regularity.

انتفاع àntifā', *s. a.* The being benefited, deriving a profit or advantage; |—, —et, *v. a.* To derive, gain; —, *v. n.* To reap a benefit, derive a profit, gain an advantage.

انتقال àntikāl, *s. a.* The changing one's place or residence; the passing from this life to the future state; the passing from in thought, and comprehending, one subject after another; |—, —et, *v. n.* To pass from one place to another; from one subject to another, mentally, and so to comprehend fully; from this life; —, دار بقا àntikāl-i-dāri-bākā-et, *v. n.* To die; سريع الانتقال sèrī'-'l-àntikāl, *a. a.* Quick in comprehending subjects.

انتقام àntikām, *s. a.* Vengeance, revenge; —, —, المقم —, —, àlmak, *v. n.* To take vengeance, to take revenge, to avenge one's self.

انتما àntimā, *s. a.* The being connected, or having a relation with, a growing out of.

انتها *intihā*, *s. a.* The coming to an end, finishing; a reaching to, terminating at.

انتهاز *intihāz*, *s. a.* The taking or seizing (an opportunity); |—, —et, *v.a.* To take, seize (an opportunity).

انجاز *injāz*, *s. a.* The fulfilment (of a promise); |—, —et, *v.a.* To fulfil, perform (a promise).

انجام *enjām*, *s. p.* The end, upshot, conclusion; انجامپذیر *enjām-pèzīr*, *a. p.* Ending, being finished, coming to an end.

انجق *anjak*, *ad. t.* Only, just, hardly; —, *c. t.* But, however, still.

انجك *injik*, *s. t.* The bone of the leg below the knee (in men) or the hough (in animals); the instep of the foot.

انجم *enjūm*, *s. pl. a.* (of نجم *nèjm*), Stars. [gealed, frozen, solid.

انجماد *injimād*, *s. a.* The becoming con-
انجمن *enjūmèn*, *s. p.* An assembly, society; دانش —, *enjūmèni-dānish*, The Scientific Institution of Constantinople.

انجی *injir*, *s. t.* A fig; قوروانجیر *kūru-
-injir*, A dried fig; قوطی انجیری *kūtu-
injiri*, Figs in drums or boxes; اللمه انجیری *èlémé-injiri*, Picked figs (this very likely should be اللمه *èllémé*, *picked by hand*); انجیردالن *injir-dèlen*, The becafico.

انجیل *injīl*, *s. a.* The gospel, the book of the gospel.

انحراف *inhirāf*, *s. a.* A turning away,

swerving; خاطر —, *inhirāfi-khātīr*, An unfriendly or unpleasant state of mind;

مزاج —, *inhirāfi-mizāj*, An ailment, indisposition in health; ابره —, *inhirāfi-ibré*,

پوصله —, *inhirāfi-pūssla*, The variation of the compass.

انحصار *inhissār*, *s. a.* A being surrounded, bounded, restricted (in action, number, &c.); monopoly.

انحطاط *inhitāt*, *s. a.* A descending from on high; ابره —, *inhitāti-ibré*, The dip of the magnetic needle; افق —, *inhitāti-ūfuk*, The dip of the horizon.

انحناء *inhinā*, *s. a.* A being bent, deflected, curved.

انختار *anakhtār*, *s. t.* A key.

اند *ānd*, *s. t.* An oath; ایچمک —, *ānd-
-ichmek*, *v.n.* To take an oath.

انداخت *ēndākht*, *s. p.* A casting, throwing, projecting; a firing (of guns); |—, —et, *v.a.* To cast, throw, project; to fire (a gun).

انداخته *ēndākhté*, *a. p.* Cast, thrown, projected; fired (a gun).

انداز *ēndāz*, *a. p.* (*in composition*), Which throws, casts, projects; who fires (a gun); لنگرانداز *lēngher-ēndāz*, *a. p.* At anchor, anchored.

اندازه *ēndāzé*, *s. p.* Measure (in general); — بی *bī* —, beyond measure; —, *s. t.* A Turkish ell of 26 English inches, used for measuring linens, silks, &c.

اندام *ēndām*, *s. p.* Stature, figure, form; symmetry of shape, proportion.

اندرون *ēndérūn*, *s. p.* The inside; the

inner, private, or women's apartments; همایون —, èndérūn-u-humāyun, The more private apartments of the Sultan's court; اغالی —, èndérūn-āghalari, The superior attendants attached to the more private apartments of the Sultan's court.

اندفاع èndifā, *s. a.* The being repelled, expelled, repulsed.

اندود èndūd, *a. p.* (*in composition*), Covered, plated, or plastered over with. [sadness.

اندوه èndūh, *s. p.* Grief, affliction, اندیش èndīsh, *a. p.* (*in composition*), Who thinks. [anxiety.

اندیشه èndīshé, *s. p.* Thought, care, انزال ènzāl, *s. a.* A causing to descend, sending down; emission of seed (*in coitu*); |—, —et, *v.a.* To cause to descend; |—, —et, *v.n.* To emit seed (*in coitu*). [ment; retirement.

انزوا ènziwā, *s. a.* A going into retirement, انس ènss, *s. a.* Mankind, the human species; a man, a creature of the human species.

انساب ènsāb, *s. pl. a.* (*of* نسب nèsseb), Relatives, kindred; (*of* نسبت nissbèt) logarithms, proportional numbers.

انسان ènsān, *s. a.* A man, a human being; العین —, ènsānu-'l-'àyn, The pupil of the eye; انسانی ènsānī, *a. a.* Human; انسانیت ènsāniyyèt, *s. a.* Humanity; انسانیتسز ènsāniyyètsiz, *a. t.* Inhuman, brutal.

اپ انسزین èp-ānsiz, انسزین ènsiz, اپ انسزین èp-ānsiz, *ad. t.* Suddenly, all on a sudden; —, انسز ènsiz, *ad. t.* Without that; —, ènsiz, *a. t.* Narrow.

انسیت ènsiyyèt, *s. a.* More or less intimate acquaintanceship; |—, —et, *v.n.* To be more or less intimately acquainted with (any one).

انشا ènshā, *s. a.* A making; a building, constructing, erecting; the art of epistolary or literary composition; |—, —et, *v.a.* To make, build, construct, erect.

ان شاء الله èn-shā-'llāh, *int. a.* God willing! If God wills it! Let us hope so! [husband of one's sister.

انشته ènishta, *s. t.* A brother-in-law, انشراح ènshirāh, *s. a.* A being open, expanded; joy, pleasure.

انصار ènsār, *s. pl. a.* (*of* ناصر nāssir, *not used in this sense*), Helpers, viz. those inhabitants of Medina who joined Muhammed's standard, and assisted him in his struggles until the conquest of Mecca.

انصاف ènsāf, *s. a.* Conscience, a sense of justice; |—, —et, *v.n.* To have a conscience, to act with consideration and a sense of justice.

انصراف ènsirāf, *s. a.* A turning aside from the road; a desisting from continuing to advance; a turning back; |—, —et, *v.n.* To desist from advancing straight on, to turn on one side or back.

انضمام *inzimām*, *s. a.* A being added, appended, affixed; رأى—, *inzimāmi-rè'y*, The addition of some one's approval or favourable opinion.

انطفأ *intifā*, *s. a.* The being extinguished, being put *or* going out.

انعام *en'ām*, *s. pl. a.* (of نعمة *nèmet*), Favours, benefits, graces; —, *in'ām*, *s. a.* The bestowing (a gift, a favour); a gift (from a superior); |—, —et, *v.a.* To bestow, give (a superior to an inferior).

انعطاف *in'itāf*, *s. a.* A being turned aside, deflected.

انعقاد *in'ikād*, *s. a.* The becoming tied or bound (a knot, a contract).

انغاريه *anġhāriyyé*, *s. t.* Any work which brings in no return, forced labour.

انف *enf*, *s. a.* The nose; رَغْمًا لِنَفِهِ *rāġhman-lì-ènfihi*, *ad. a.* In spite of him, in order to vex and mortify him (*lit.* so as to strip the skin off his nose), —, *ānif*, *a. a.* Going before, preceding (*in* انْفِ الذِّكْرِ *ānifu-'z-zìkr*, *a. a.* the afore-mentioned); انْفًا *ānifā*, *ad. a.* Before, above.

انفاذ *infāz*, *s. a.* A causing an order to have weight, to be respected, to be put in execution; |—, —et, *v.a.* To cause to be executed, respected, or put in force.

انفراد *infirād*, *s. a.* The being single, alone; عَلَى الْاِنْفِرَادِ *alé-'l-infirād*, By himself, &c., separately; one by one.

انفراق *infirāk*, *s. a.* A being separated.

انفس *enfuss*, *s. pl. a.* (of نفس *nèfss*), Persons; souls; —, *enfèss*, *a. a.* More, most, or very exquisite.

انفصال *infissāl*, *s. a.* The leaving an office (either by resignation, dismissal, or appointment to something else); the being judged and determined (a cause).

انقسام *infissām*, *s. a.* The being cut or broken in two (a thread, &c.).

انفعال *infī'āl*, *s. a.* A being displeased, hurt, vexed, grieved.

انفيه *enfiyyé*, *s. t.* Snuff; قُوطِيسِي —, *kūtussu*, A snuff-box.

انقباض *inkibāz*, *s. a.* A being seized, laid hold of; costiveness.

انقراض *inkirāz*, *s. a.* The being cut off; coming to an end, totally failing (in succession.)

انقسام *inkissām*, *s. a.* The being divided into parts, division.

انقضا *inkizā*, *s. a.* The coming to an end, being terminated.

انقطاع *inkitā'*, *s. a.* The being cut off, the being interrupted, discontinued.

انقلاب *inkilāb*, *s. a.* A being reversed; a reverse, a change in circumstances.

انقياد *inkiyād*, *s. a.* Obedience, submission; |—, —et, *v.n.* To yield obedience, to submit.

انكار *inkyār*, *s. a.* A denial, negation; |—, —et, *v.a.* To deny.

انكبين *enġhyubīn*, *s. p.* Honey.

انكرك *enġhérek*, *s. t.* A viper.

انکسار inkissār, *s. a.* A being broken, smashed to pieces; a being put out of all temper; a cursing; |—, —et, *v.n.* To be heart-broken and to curse in consequence.

انکسر ènkser, *s. t.* A nail (for nailing).

انکشاف inkishāf, *s. a.* A clearing up, brightening up.

انگشت ènghyùst, *s. p.* A finger.

انگشتر ènghyushtèr, *s. p.* A finger-ring.

انگل ènghèl, *s. t.* A rival.

انگلتره Inghilterra, *s. t.* England.

انگلیز Inghliz, *a. t.* English; —, *s. t.* An Englishman.

انگور ènghyūr, *s. p.* A grape, grapes.

انگیز ènghiz, *a. p.* (*in composition*), Which excites, raises. [from shore.

انگین ènghin, *s. t.* The open sea, far

انمک ènmek (*aor.* انر èner), *v.n.* To descend, come *or* go down; to subside; to flow downwards (as humours are supposed to do in some diseases).

انها inhā, *s. a.* A reporting, communicating; |—, —et, *v.a.* To report, communicate.

انهدام inhidām, *s. a.* A being demolished, falling *or* being pulled down. [defeated; defeat.

انهزام inhizām, *s. a.* A being routed, انهماک inhimāk, *s. a.* Diligent application, setting heart and soul about a thing.

انیس èniss, *s. a.* A familiar and intimate friend. [beautiful.

انیق ènik, *a. a.* Graceful, elegant,

انى قونى èni-kònu, *ad. t.* In detail and

انین ènīn, *s. p.* A moan. [at leisure.

او ò (*or* اول òl), *pron. t.* He, she, it; that; —, èv, *s. t.* A house; —, àv,

s. t. The chase, field sport of any kind, as hunting, shooting, fishing, &c.; game; اوبارق èv-bàrk, *s. t.*

House and household; wife, children, and attendants; اوصاحبى èv-sāhibi,

The master of the house; a house-keeper, householder; او اوشاقلرى èv-

-ùshàklarī, The family, the wife and attendants, or wife, children, and at-

tendants; اولو èvli, *a. t.* Married, having a wife; اولولک èvlilik, *s. t.*

The married state.

اواخر èwākhīr, *s. pl. a.* (*of* آخر akhīr),

The last (decade or ten) days of a month. [set of tools.

اوادانلق àwadānlīk, *s. t.* A workman's

اواره āwārē, *a. p.* Vagabond, errant.

اواز āwāz, اوازè āwāzē, *s. p.* A voice, sound; rumour, fame.

اواسط àwāssit, *s. pl. a.* (*of* اوسط èvsāt, *not used in this sense*), The middle (decade or ten) days of a month.

اوامر èwāmir, *s. pl. a.* (*of* امر emr), Commands. [ments, instants, times.

اوان āwān, *s. pl. a.* (*of* ان ān), Mo-

اوانى èwāni, *s. pl. a.* (*of* انا ina, *rarely used*), Vases, vessels.

اوائل àwā'il, *s. pl. a.* (*of* اول èvvel),

The first (decade or ten) days of a month.

اوبا òba, *s. t.* A tartar tent or hut.

اوباش èvbāsh, *s. pl. a.* (of وبش, *not used*), Low fellows, rascals.

اوپمك ùpmek (*aor.* اوپر ùper), *v. a.*
To kiss.

قورواوت òt, *s. t.* Grass; a herb : قورواوت
kùru-òt, Hay, dry grass; —, èvet,
ad. t. Yes.

اوتارمق òtarmak (*aor.* اوتارر òtarir),
To lead to pasture (provincial). [tent.

اوتاغ òtāgh, اوتاك òtāk, *s. t.* A large
اوتانغج ùtānghàch *a. t.* Modest, timid,
bashful.

اوتانمق ùtānmak (*aor.* اوتانور ùtānir),
v. n. To be ashamed, abashed.

اوتري ùturu, *ad. s.* Concerning, about,
on the subject, on account of; name
of the vowel point —.

اوتلاق òtlāk, *s. t.* Pasture; —يرى,
—yèri, A place of pasture, a pas-
torage, pasture-ground.

اوتلامق òtlamak (*aor.* اوتلار òtlar), *v. n.*
To graze, pasture.

اوتلق òtluk, *s. t.* Grass; a place
abounding in grass, or from whence
grass or hay is procured.

اوتمك ùtmek (*aor.* اوتر ùter), *v. n.* To
sound, to echo, to ring; to sing
(birds).

اوتورى ùturu, *s. t.* The vowel-point
—, corresponding to o, u, ū, or u.

اوتوز òtuz, *a. t.* Thirty.

اوته ùté, *s. t.* The space beyond or
farther off; —, *ad. t.* far off,
farther off; برو—, —bèri, Hither
and thither; برى—, —beri-et, or

اوته ابرى ùté-bèri-et, *v. n.* To try all
manner of ways; اوتهدن برو ùtéden-
-bèri, Always, ever.

اوتى ùtu, *s. t.* An iron for ironing, a
tailor's goose.

اوتلمك ùtulémek, (*aor.* اوتيلر ùtuler),
v. a. To iron, to press with a hot iron.

اوج àwuj, *s. t.* The palm of the hand;
the inside of the hand held so as
to contain anything; a handful;
طولوسى—, —dòlussu, a handful; —,

اوج ùj, *s. t.* Revenge, vengeance; —, ùj,
s. t. The end, extremity; —, èvj, *s. a.*

The highest pinnacle; the perigee, or
perihelion.

اوجاق òjak, *s. t.* A fireplace, hearth;
a chimney; a family; a dynasty; a
corps, and especially *the Corps of Ja-*
nissaries; a colony, and especially the
Colonies (or regencies) of Tripoli, Tunis,
and Algiers; اوجاغمز سونمسون òja-
ghimiz-sùnmassin, May our hearth
(family or corps) never be extin-
guished!

اوجوز ùjüz, *a. t.* Cheap, low-priced.

اوج ùch, *a. t.* Three. [lips.]

اوجق ùchuk, *s. t.* A pimple on the

اوجقور ùchkur, *s. t.* The string or
riband with which drawers or trousers
are fastened round the waist like the
mouth of a bag; اوجقورلق ùchkur-
luk, the waistband or broad hem
through which the string passes all
round so as to tie drawers or trousers
about the body.

اوچمق ùchmak (*aor.* اوچار ùchar), *v.n.*

To fly; to fall down (a precipice, &c.),
be precipitated.

اوچورم ùchurum, *s. t.* A precipice; —,

a. t. Precipitous, like a precipice.

اوچيوز ùchyuz, *a. t.* Three hundred.

اوخ òkh! *int. t.* Oh! I am glad of it!

I am delighted!

اوخشامق òkhshamak (*aor.* اوخشار

òkhshar), *v.a.* To caress, stroke, pat.

اود ùd, *s. t.* The gall, the gall-bladder;

اودى قوپمق ùdu-kòpmak, *v.n.*

(Anyone's) gall-bladder to burst
(through fear), to have any great or

sudden fright; —, (òt), *s. t.* (*almost
obsolete itself*), Fire; poison; a

depilatory mixture used in baths;

اغزاودى ùghz-òtu, the priming of a

gun; اوديرلى (ot) - yèrlèri, those

parts of the body which require

the application of depilatory sub-

stances; اودلوبغه òtlu-bàgha (the

poisonous batrachian), the toad.

اودنجه ùdunj, *s. t.* Money which has to

be repaid, borrowed money.

اودمهك ùdémek (*aor.* اودر ùder), *v.a.*

To pay (a debt).

اور āvèr, *a. p.* (*in composition*), Which

brings; which possesses; —, ūr, *s. t.*

A wen.

اورا òra, *s. t.* That place, that spot; اورام

òram (my that place) there, that part

of my body; اوراك òrang, there, that

part of thy body; اوراسى (its that

place) there, that part of him, her, or

it, &c.; اورايه òraya, to that place,

there; اوراده òrada, at that place,

there; اورالره òralara, to those places,

thereabouts; اورالرده òralarda, at those

places, thereabouts.

اوراق òrak, *s. t.* A sickle, reaping-hook;

اوراقى —, —wàkti, Harvest-time.

اورپرمك ùrpermek (*aor.* اورپيرر ùrpèrir),

v.n. To stand on end (the hairs of the
head or body).

اورتاق òrtak, *s. t.* A partner, sharer;

اوراقى —, —òl, *v.n.* To be a partner, or

partners; to take part with.

اورتالق òrtalik, *s. t.* The general term

for which we say in English “*the
world*,” and meaning two different

things, viz. *the inanimate world*, or

nature, and *the public*; in the first sense

they say اورتالق اغاردى òrtalik-

ùghardi (*the world became bright*), day-

light dawned (or اورتالى قاردى ùdarkened, *i.e.*

the shades of evening fell on nature);

and in the second, اورتالقده نه خبر وار

what news is there abroad (among the

public)?

اورتانبجه òrtànja, *a. t.* The middle in

age or size.

اورتمك ùrtmek (*aor.* اورتر ùrter), *v.a.*

To cover, cover up.

اورته òrta, *s. t.* The middle; the midst;

a regiment (of Janissaries); —, *a. t.*

Of a middling degree or quality;

اورتالىچى —, —èlchi, A diplomatic min-

ister of the second class, an envoy

extraordinary, or a minister plenipo-

tentiary (though these have each their special designations). [covering.

اورتی *ùrtu*, *s. t.* A cover, a cloth for

آورد *āvèrd*, *s. p.* Battle, fight, combat ;

—, *àwurd*, *s. t.* The inner or lower part of the cheek, used as a bag by monkeys ; the jowl.

آوردک *ùrdek*, *s. t.* A duck ; a urinal.

آوردہ *āvèrdé*, *a. p.* Brought ; related, narrated ; carried away.

آورس *ùrss*, *s. t.* An anvil.

آورسہ لمر *ùrsélémek* (*aor.* *آورسہ لمر* *ùrséler*), *v.a.* To handle roughly and rumple ; to treat roughly.

آورصہ *òrsa*, *s. t.* (*Italian*), A going near the wind ; luffing ; —, *int.* Luff ! | —, —*et*, *v.n.* To luff ; *کت مک* —, —*ghitmek*, *v.n.* To be on a wind, to go on a wind ; *آورصہ الاباندہ* *òrsa-àlabànda* ! Down with the helm ! Helm's a-lee ! | — —, — —*et*, *v.n.*

To put the helm hard a-lee ; to tack, to go about. [camel's back.

آورکچ *ùrghyuj*, *s. t.* The hump on a

آورکک *ùrkek*, *a. t.* Shying, which shies (a horse).

آورکمک *ùrkmeK* (*aor.* *آورکر* *ùrker*), *v.n.*

To shy, to be frightened, to take fright.

آورکہ *ùréké*, *s. t.* A distaff.

آورمان *òrmàn*, *s. t.* A wood, forest.

آورمچک *ùrumjèk*, *s. t.* A spider.

آورمق (*wùrmak*) (*aor.* *آورر* *wùrur*), *v.n.*

To strike, beat, knock, hit, rap ; —, *v.a.* To pop (anything) into its place ; to attack and pillage (a town, &c.) to

take (an adverse piece at chess, &c.) ;

—*أل* *èl*—, *v.n.* To put a hand (to work), to take in hand, to set to work upon ;

—*باش* *bàsh*—, *v.n.* To apply to, have recourse to for assistance, &c. ; to

pitch (a ship, boat, &c.) ; —*بویوننی* *bòyununu*—, To decapitate (a person) ;

—*یوزینہ* *yùzuna*—, To taunt with, reproach with, cast in one's teeth ;

—*طیشاری* *dìshàri*—, *v.n.* To come out, make its appearance on the sur-

face (an eruption, &c.) ; —*بریولدن* *bìr-yòldan*—, *v.n.* To strike into, to

take a road ; —*بویا* *bòya*—, *v.n.* To

paint with paint ; —*ایر* *eyer*—, *v.n.*

To put on a saddle (&c.), to saddle ;

—*گوزہ* *ghyùzè*—, To be very conspicuous, striking ; —*قولاق* *kùlak*—, *v.n.* To give ear, to listen ;

—*تیمورہ* *dèymira*—, *v.a.* To put in irons.

آورمک *ùrmek* (*aor.* *آورر* *ùrer*), *v.a.* To knit ; to net ; to tress, braid ; to fine-

draw ; to build up (a wall, &c.) ; —, *èvermek* (*aor.* *آوریر* *èvérir*), *v.a.* To give in marriage.

آورنک *ùrneK*, *s. t.* A pattern ; a sample ;

—, *èvrèng*, *s. p.* A throne.

آوروپا *Urupa*, *s. t.* Europe.

آوروج *ùruj*, *s. t.* A fasting, observation of total abstinence from earliest dawn to sunset ; —*طوتمق* —, —*tùtmak*, *v.n.* To fast (in that manner).

آورومک *ùrumek* (*aor.* *آورور* *ùrur*), *v.n.* To howl (a dog).

آورہ مک *ùrémeK* (*aor.* *آورہ* *ùre*), *v.n.*

To multiply, increase in numbers (a race of animals).

اوز *ūz*, *s. t.* The heart, pith, sap, marrow, or essence of anything; *قرنداشی*—*(kàrdashi)*, One's own brother (of the same father and mother); اوزلو *ūzlu*, *a. t.* Being charged with sap, unctuous and tough.

اوزاتمق *ūzātmak* (*aor.* اوزادر *ūzādir*), *v.a.* To stretch out *or* forth; to lengthen out; to delay, put off, procrastinate; to make many words, much ado, a fuss.

اوزادی *ūzādi*, *in* اوزون اوزادی *ūzun-ūzādiya*, *ad.* In detail, with all details, at great length.

اوزاک *ūzāk*, *a. t.* Distant, far off; —, *s. t.* The distance, a distance off.

اوزامق *ūzamak* (*aor.* اوزار *ūzar*), *v.n.* To go away to a distance; to be long (time); to take a long time.

اوزانمق *ūzānmak* (*aor.* اوزانور *ūzānir*), *v.n.* To lie at full length, to lie down; to stretch, become longer.

اوزر *ūzer*, *s. t.* The space (*or* degree) over anything; اوزرم *ūzérim*, The space over *me*; اوزرك *ūzéring*, The space over *thee*; اوزرى *ūzéri*, The space over *him, her, or it*; اوزريمه *ūzérima*, Over or *on to me*; اوزرمده *ūzérimda*, Over or *upon me*; اوزرلرينه *ūzerlerina*, Over or *on to them*; اوزرلرينده *ūzerlerinda*, Over or *upon them*.

اوزره *ūzéré*, *pr. t.* Upon, by, according to.

اوزلاشمق *ūzlashmak* (*aor.* اوزلاشور *ūzlashir*), *v.n.* To come to terms together.

اوزلمك *ūzulmek* (*aor.* اوزيلور *ūzultur*), *v.n. or p.* To be much pulled down (by grief or illness).

اوزمك *ūzmek* (*aor.* اوزر *ūzer*), *v.a.* To pull down, to render weak and feeble.

اوزنكى *ūzēngi*, *s. t.* A stirrup.

اوزنمك *ūzēnmek* (*aor.* اوزنور *ūzēnir*), *v.n.* To take great pains, and use one's best endeavour (over any work).

اوزوم *ūzum*, *s. t.* A grape; grapes; — *قورو* *kūru*—, Raisins, plums, dried grapes; *قوش اوزومى* *kūsh-ūzumu*, (Bird-grapes) currants (of Corinth); *فرنك اوزومى* *firēnk-ūzumu*, (European grapes) Currants (red, white, or black); *بكتاشى اوزومى* *bēktāshi-ūzumu*, (from its resemblance to the striped cap worn by the Bektashi dervishes) Gooseberries.

اوزون *ūzun*, *a. t.* Long; tall (man);

اوزون بويلو *ūzun-bòylu*, *s. t.* Tall (man).

اوس *ūvèss*, *s. t.* An insipid wild fruit (the berry of the sorb or service tree?).

اوست *ūsst*, *s. t.* The upper part; — *ياني* —*yāni*, The upper side, the place next above; *اوستم باشم* *ūsstum-bāshim*, (My head (*for* my head-gear) and what is on me) my clothes; *اوستمه* *ūsstuma*, To the upper part of me, to what is on me, *i.e.* on to me, on to my clothes; *اوستگده* *ūsstungda*, At the upper part of thee, upon thee,

upon thy clothes ; اوستندان ùsstundan,
From the upper part of him, her, it,
from it, off from it, off of it, &c. ;
اوسته چيتمق ùsstā-chìkmaq, *v.n.* To
get the upper hand, to get upper-
most.

اوستريا Avstria, *s. t.* Austria.

اوسترة or اوستورة ùsstura, *s. t.* A razor.

اوستون ùsstun, *s. t.* The vowel-point َ,
designating one or other of the five
vowel-sounds A, a, ā, é, or é.

اوشاق ùshāk, *s. t.* A boy, lad ; a man-
servant ; او اوشاقلري èv-ùshākleri,
The household, the family, or the
women and children.

اوشمك ùshmek (*aor.* اوشر ùsher), and
اوششمك ùshushmek (*aor.* اوششور
ùshushur), *v.n.* To run together
crowdingly, to collect, be collected
in flocks and crowds.

اوشنمك ùshènnek (*aor.* اوشنور ùshèn-
nir), *v.n.* To be too idle or indifferent
to do a thing, to leave a thing undone
from want of inclination.

اوشيمك or اوشومك ùshumek (*aor.*
اوشور ùshur), *v.n.* To feel cold, to be
cold (a man or beast).

اوصاف èvsāf, *s. pl. a.* (of وصف, *not
used in this sense*), Moral qualities.

اوصانج ùssānj, *s. t.* The losing all relish
for, or pleasure in anything.

اوصانمق ùssānmak (*aor.* اوصانور ùssānir),
v.n. To lose all relish or pleasure.

اوصلنمق ùsslanmak (*aor.* اوصلنور ùsslanir),
v.n. To behave better in future,

to become docile, quiet, and well-
behaved. [behaved.

اوصلو ùsslu, *a. t.* Docile, quiet, well-
اوصورق òssuruk, *s. t.* A fart.

اوصورمق òssurmak (*aor.* اوصورر òssurur),
v.n. To fart, break wind.

اوضاع èvzā, *s. pl. a.* (of وضع wāz),
Postures ; gestures ; actions, conduct,
behaviour.

اوطوراك òturāk, *s. t.* A seat ; a stool or
chair, with pan, for invalids ; sta-
tionary troops, local, reserve, or
militia forces in garrison.

اوطورمق òturmak (*aor.* اوطورر òturur),
v.n. To sit down ; to sit up, not go to
bed, keep up a meeting, not separate ;
to sink (the foundations of a build-
ing) ; to get ashore, touch the bottom
(a ship, &c.)

اوطن òdun, *s. t.* Firewood.

اوطه òda, *s. t.* A room ; an office,
bureau ; a counting-house.

اوغراشمق òghrashmak (*aor.* اوغراشر
òghrashir), *v.n.* To strive, struggle.

اوغرامق òghramak (*aor.* اوغرار òghrar),
v.n. To call in at, to pass by or
through, to touch at ; بلايه اوغرارسن
bèlāya-òghrarsin, you will meet with
some accident (judgment or punish-
ment).

اوغرى òghru, *s. t.* (*old*), A thief, robber.

اوغششق òghushmak (*aor.* اوغشور òghu-
shur), *v.n.* (*recip. of* اوغشق ògh-
mak), To rub each (hand) with the
other.

اوغل òghl, *s. t.* A son.

اوغلاق òghlak, *s. t.* A kid.

اوغلان òghlan, *s. t.* A boy, lad; ايچ اوغلانى ìch-òghlani, (Formerly) a lad studying in a special school with a view to future admission as an officer of the Sultan's palace; دل اوغلانى dîl-òghlani, A student attached to any one of the European embassies at Constantinople to learn the language; كاپو اوغلانى kâpi-òghlani, A kind of clerk, or under-agent of an embassy, acting under the dragomans or interpreters to call at the various offices of the Porte, and receive such papers and documents as may have been in course of preparation, &c. &c.; قيز اوغلان قيز kîz-òghlan-kîz, A maid, a virgin.

اوغمق òghmak (*aor.* اوغار òghar), *v. a.* To rub with the palm of the hand or inside of the fingers.

اوغور òghur, *s. t.* (*Latin ?*), A good augury, a good presage; اوغورلو òghurlu, *a. t.* Of good augury, auspicious, lucky; اوغورلر اوله òghurlar-òla! May (your journey) be auspicious! Happy journey to you! وطن اوغورنده اولمك wâtan-òghurunda-ùlmek, To die for the good of one's country; براوغوردن bîr-òghurdan, *ad.* All at once, all together.

اوفاتمق ùfâtmak (*aor.* اوفادر ùfâdir), *v. a.* To make small; to break small.

اوفاق ùfâk, *a. t.* Small, little; —, *s. t.*

Crumbs, or the small pieces of anything.

اوفلمك ùflémek (*aor.* اوفلر ùfler), *and* اوفورمك ùfurmek (*aor.* اوفورر ùfurur), *v. a.* To blow upon or into, with the mouth, or a bellows.

اوق òk, *s. t.* An arrow; a fiddlestick; the pole (of a waggon or carriage); تاتار اوقى tatar-òku, A cross-bow.

اوقاف èvkâf, *s. pl. a.* (*of* وقف wâkf), Properties in mortmain.

اوقلاغى òklaghi, *s. t.* A rolling-pin.

اوقومق òkumak (*aor.* اوقور òkur), *v. a.* To read; to say or repeat solemnly; — ميدان mèydân—, *v. n.* To challenge, to make a challenge.

اوقه òkka, *s. t.* (*written generally* وقية), An oke (the Turkish pound, being equal to about 2 $\frac{3}{4}$ lbs. avoirdupois).

اول ùng, *s. t.* The front, fore part; the space in front of anything.

اوكرتمك ùghutmek (*aor.* اوكرور ùghudur), *v. a.* To grind (corn to flour) in a mill.

او كجه ùngjé, *ad. t.* ilk-ùngjé, First, first of all, before all other things.

او كچه ùkché, *s. t.* The heel of the foot, *and especially* the back of the heel; the heel part of the upper leather of a shoe or boot.

اوكدل ùngdul, *s. t.* The cup or prize to be won at a race, &c.

اوكرتمك ùghrètmeK (*aor.* اوكردر ùghrèdir), *v. a.* To teach (a thing to anyone), cause to learn.

اوگرغه òngurgha (òmurgha), *s. t.* The spine, back-bone; the keel of a ship.

اوگرنمك ùghrènnek (*aor.* اوگرنور ùghrènir), *v.a.* To learn.

اوکسرک ùksuruk, *s. t.* A cough.

اوکسرمك ùksurmek (*aor.* اوکسرر ùksurur), *v.n.* To cough.

اوکسوز ùksuz, *s. t.* An orphan.

اوکسه ùksé, *s. t.* Birdlime on twigs.

اوگندره ùghèndéré, *s. t.* A goad.

اوگنمك ùghunnek (*aor.* اوگنور ùghunur), (*ughènnek, aor. ùghènir*), *v.n.* To praise one's self, sound one's own trumpet.

اوگوت ùghut, *s. t.* Advice, counsel.

اوگوز ùkyuz, *s. t.* An ox.

اول òl (ò), *pron. t.* He, she, it; that; اول بر òl-bir (ò-bir), The other, not this one; —, ÈVVÈL, *a. a.* The first; —, *s. a.* The first, beginning, commencement; the first day (of a month); —, *ad. t.* Firstly; before; earlier; برکون اول bìr-ghyùn-ÈVVÈL, One day earlier; برساعت اول bìr-sā“at-ÈVVÈL, بران اول bìr-ān-ÈVVÈL, As early as possible, with the greatest possible dispatch; اولسی کون ÈVVÈlsi-ghyùn, The day before yesterday; — اک èng—, First of all, in the very first place; بهار —, —bāhār, Spring, the early spring; اولکی ÈV-velki, *pron. a.* The first.

اولا (*for* اولی) ūlā, *a. a.* (*fem. of* اول ÈVVÈL), The first; — (*for* اولی), èvlā, Better, more advantageous,

preferable; —, ÈVVÈlā, *ad. a.* In the first place, firstly.

اولاد èvlād, *s. pl. a.* (*of* ولد vèled), Sons; children, offspring; (*as a Turkish singular*) a child.

اولاشمق ùlashmak (*aor.* اولاشور ùlāshir), *v.n.* To reach, come up to, attain, join on.

اولامق àvlamak (*aor.* اولار àvlar), *v.a.* To take, or try to take, by hunting, fishing, &c. [*v.a.* To measure.

اولچمك ùlchmek (*aor.* اولچر ùlcher), اولچی ùlchu, *s. t.* A measure.

اولسی ÈVVÈlsi, *a. t.* Before yesterday; — کون —, —ghyùn, The day before yesterday.

اولطه òlta, *s. t.* A fishing line; a fish-hook; —, vòlta, A tack, a board (in sailing); a time, a turn (in repetition); اورمق —, —wùrmak, *v.n.* To beat, to sail to and fro.

اولم ùlum, *s. t.* A mode or manner of dying; death.

اولمق òlmak (*aor.* اولور òlur), *v.n.* To become, to acquire or enter upon any state; to be, to possess any state; to acquire any fitting or required state, to become ripe, cooked, sufficient, &c.

اولمك ùlmek (*aor.* اولور ùlur), *v.n.* To die. [*v.n.* To marry, take a wife.

اولنمك èvlennek (*aor.* اولنر èvlènir), اولو èvli, *a. t.* Married, having a wife;

—, ùlu, *a. t.* Dead; —, *s. t.* A dead body, a corpse; —, ùlu, *a. t.* (old) Large, great; —, ūlu, *s. pl. a.* (*of*

ذو zu), Lords, possessors, people connected with; اولوالامر ūlu-'l-èmr, Those in authority, who have a right to command. [rain pipe.

اولوق òluk, *s. t.* A gutter; a spout; a
اولويت èvléviyyèt, *s. a.* Superiority in
advantageousness, preferableness.

اولي èvlà, *a. a. (fem.)* Superior, preferable; —, ūlà, *a. a. (fem.)* First; —, ūlī, *s. pl. a. (accus. of اولو)*, Lords, possessors, people connected with; —, ùlu, *a. t.* Dead; —, èvli, *a. t.* Married (man).

اوليا èvliyā, *s. pl. a. (of ولي vèlī)*, The next of kin; people intimately connected with; saints, holy men (as being in more intimate relation with God); (*as a Turkish singular*) a saint, a holy man. [To hope, expect, look for.

اوسمق ūmmak (*aor. اومار ūmar*), *v. a.*
اوموز òmuz, *s. t.* The shoulder.

اون òn, *a. t.* Ten; —, ūn, *s. t.* Flour, meal; —, ùn, *s. t.* Fame; a voice; اوندەب ònda-bir, A tenth, the tenth part; اوندەلق òndalık, *s. t.* A tithe; tithes. [*v. a.* To forget.

اونوتتمق ùnùtmak (*aor. اونودر ùnùdur*),
اوه òva, *s. t.* A plain, a field.

اويالتمق òyalamak (*aor. اويالار òyalar*),
v. a. To put (a person) off with vain promises or excuses.

اويانتمق ùyanmak, (*aor. اويانير ùyànir*),
v. n. To wake from sleep. [up.

اويختە avīkhté, *a. p.* Suspended, hung
اويدرتمق ùydurmak (*aor. اويدرر*

ùyðurur), *v. a.* To cause to suit, fit, or be adapted; to arrange; to manage; to bring into submission; to invent (tales or stories); to deceive, pervert, seduce; to have carnal connection with. [suspends.

اوييز avīz, *a. p. (in composition)*, Which
اوييزه avīzÉ, *s. t.* A chandelier.

اويوشتمق or اويوشتمق ùyushmak (*aor.*
اويوشور ùyushur), *v. n.* To be benumbed; to become favourable, compliant, accommodating.

اويغون ùyghun, *a. t.* Favourable; fitting, appropriate; good, proper;

اويغونسز ùyghunsuz, *a. t.* Unfavourable; bad, unbecoming, improper;

اويغونسزلىق ùyghunsuzluk, *s. t.* Unfavourableness; impropriety; badness; abuse.

اويقوم كىلدى ùyqu, *s. t.* Sleep; اويقوم كىلدى ùykum-ghèldi, or اويقوم وار ùykum-vàr, I am sleepy; اويقوسز ùykussuz, *a. t.* Sleepless; اويقوسز براقتمق ùykus-suz-bràkmak (*or قومق kòmak*), *v. a.* To torture by depriving of sleep.

اويكه (ùfké), *s. t.* Anger, passion, rage.

اويكى ùvèghi, *a. t.* Step; بابا —, —bàba, A step-father; &c. [inner part of it.

اويلىق ùyluk, *s. t.* The thigh, or the

اويلى ùylé, *s. t.* Noon; noon prayer; —, *pron. t.* Such, that sort, that kind;

—, *ad. t.* So, in that manner, in that way.

اويتمق òymak (*aor. اويار òyār*), *v. a.*
To carve or dig out, to make hollow;

to cut out, to cut into a stuff so as to form ornamental patterns; to carve (wood, stone, &c.); —, ùymak (*aor.* اویار ùyar), *v.n.* To adapt one's self, or be adapted; to follow, submit, fall in with, be led by; to fit, suit, do.

اویمه òyma, *s. t.* Carving, carver's work; scalloping, pinking (the edges of stuffs).

اویناق òynàk, *a. t.* Fresh, playful, skittish (horse); inconstant, capricious (person); —یری, —yèri, The joints of the body.

اوینامق òynamak (*aor.* اوینار òynar), *v.n.* To play; to dance; to move on a joint; —, *v.a.* To play (a game).

اویوز ùyuz, *s. t.* The mange; the scab; the itch; —, *a. t.* Mangy (beast); itchy (person). [dug or scraped out.

اویوق òyuk, *a. t.* Hollow, cavernous, اویوقلامق ùyuklamak (*aor.* اویوقلار ùyuklar), *v.n.* To doze, be sleepy, to fall asleep. [sleep; go to sleep.

اویومق ùyumak (*aor.* اویور), *v.n.* To play; a game; fraud, deceit, a trick, a stratagem; —, ùyun, *s. t.* A meal.

اویونجق òyunjak, *s. t.* A toy, a plaything.

اویه òya, *s. t.* The hem or border of a garment (if scalloped?).

اه āh! *int. t.* Ah! O! —, *s. t.* A sigh; —, —et, and چکمک —, —chèkmek, *v.n.* To sigh.

اهار àhar, *s. t.* A glazing used for writing paper, commonly made of the white

of egg rubbed up with alum till it coagulates. [habitants.

اهالی àhālī, *s. pl. a.* (of اهل èhl), In- اهانت ihānet, *s. a.* The doing anything to a person which shows you do not love or esteem him; |—, —et, *v.n.* To insult, to show an utter want of respect for.

اهترزاز ihtizāz, *s. a.* The trembling or vibrating of long flexible things; vibratory motion.

اهتمام ihtimām, *s. a.* A bestowing of every care; |—, —et, *v.n.* To bestow care.

اهداء ihdā, *s. a.* A conducting in the right road; a presenting, giving a present; |—, —et, *v.a.* To conduct in the right road, bring into the fold of the true church; to present, give.

اهرام èhrām, *s. pl. a.* (of هرم *not used*), The pyramids of Egypt; —, ihrām, *s. t.* A pyramid. [low in sound.

اهسته āhèssté, *a. p.* Slow in motion;

اهل èhl, *s. a.* A person connected with anything; a wife; a proper, competent, suitable person; اهل بیت èhli-bèyt, A wife; اهل اسلام èhli-isslām, A Musslim, Muhammedan believer; اهل عرض èhli-'èrz (èhliriz), An honourable, honest man or woman; اهل کتاب èhli-kitāb, People of the dispensations which have revealed books of religion, as the Jews and Christians.

اهلیت èhliyyèt, *s. a.* The quality of

being a fit, proper, and competent person. [urgent or important.

اهم èhèmm, *a. a.* More, most, or very

اهمال ihmāl, *s. a.* A neglecting; ا—, —et, *v. a.* To neglect, not pay due attention to.

اهن āhèn, *s. p.* Iron; آهنربا àhènrübā, *s. p.* The loadstone; a magnet.

اهنك āhènk, *a. p.* Properly prepared for any action; properly tuned (a musical instrument).

اهنكر āhèngghèr, *s. p.* A blacksmith.

اهنين āhénīn, *a. p.* Of iron, iron.

اهو āhū, *s. p.* The gazelle.

اهون èhvèn, *a. a.* More, most, or very trifling, unimportant, or easy; cheap.

ای èy, *int. t.* O! eh! holloa! —, ày, *s. t.* The moon; a crescent or figure of a crescent; a month; a lunation; ایله یلدیز ày-(lan)-yıldiz, The star and crescent (symbol of the Turks); ایلق àylık, *s. t.* Monthly wages or salary; —, *a.* A month old; sufficient for a month; باشی —, —bāshi, The first of a month; a woman's monthly courses; چیاچکی —, —chìchèghi, The sunflower; طوتله سی —, —tütulmassi, A lunar eclipse.

ایا àya, *s. t.* The inside or palm of the hand; —, àyā, *ad. t.* I wonder whether, let us see whether; —, èyā, *int. a.* O! ایا صوفیه Àya-Sòfiya, The mosque (originally the cathedral church) of Saint-Sophia (or of *the Divine Omniscience*) at Constantinople.

ایاب iyāb, *s. a.* The returning, coming back; ذهاب وایاب zihāb-u-iyāb, A going forth and a returning, a coming and going.

ایادی èyādī, *s. pl. a.* (of ید yèd), Hands.

ایارتمق àyartmak (*aor.* ایاردیر àyardir), *v. a.* To pervert, seduce, lead astray.

ایاز àyaz, *s. t.* Frost, clear bright weather with frost.

ایازل àyazil, *s. t.* (*corruption from* خیال ظل khâyālī-zill), *called also* خیال khâyāl, A kind of puppet-show, or exhibition of shadows behind a cloth screen.

ایازمه àyazma, *s. t.* (*Greek*), A sacred spring or source of water.

ایاق àyak, *s. t.* The foot; the whole leg and foot; the leg of any piece of furniture; the tail-stream of any water, by which it flows away, as the head-water is called باش bāsh, and water which has not these two appendages is esteemed unfit for drinking or washing; یولی —, —yòlu, *s. t.* A privy, water-closet; طاقمی —, —tākimi, *s. t.* The common people, lower classes; سوز ایاغه دوشمک sùz-àyagha-dùshmek, *v. n.* To be in a state of anarchy, so that the lower classes rule the day; ایاق قابی àyak-kābi, A shoe, boot, slipper; ایاق داش àyakdash, *s. t.* A fellow, companion; ایاقلو àyakli, *a. t.* Footed, having a foot or feet; ایاقلنمق àyaklanmak, *v. n.* To rise into action, or into sedition, rebellion, &c., or to

remonstrate ; **ایاغہ قالمق** àyagha-kalkmak, *v.n.* To rise and stand, to get up on one's feet ; to rise in sedition or rebellion ; **ایاقده دورمق** àyakda-dürmak, *v.n.* To stand, to remain standing ; **ایاق باصمق** àyak-bàssmak, *v.n.* To tread, place the foot on.

ایالت èyālèt, *s. a.* A province governed by a **والی** wālī, a government-general.

ایام èyyām, *s. pl. a.* (of **یوم** yèvm), Days ; (as a Turkish singular) a space of time ; **— باحور**, èyyāmi-bāhūr, The dog-days.

ایبک ibik, *s. t.* The comb (of a cock, &c.) ; **خروس ایبکی** khòross-ìbighi, Cock's-comb (a flower).

ایپ ip, *s. t.* A cord, string ; a rope ; **— اوجی**, —ūju (the end of the string), A clue (to any secret matter).

آیت āyet, *s. a.* A verse, phrase, or sentence of the Kur'an, generally mentioned as **— کریمه**, āyēti-kèrīmē, A sacred verse ; **—**, it, *s. t.* A dog ; **آیت اوغلی آیت** it-òghlu-it, Dog, son of a dog.

ایتالیا Italia, *s. t.* Italy.

ایتالیالی Itiali, *a. t.* Italian ; **—**, *s. t.* An Italian. [Orphans.]

ایتام èytām, *s. pl. a.* (of **یتیم** yètīm), **ایتشمک** itishmek (*aor.* **ایتشیر** itishir), *v.n.* (recip. of **ایتتمک** itmek), To push one another about, to teaze one another, plague one another, quarrel with one another, bother with one another.

ایتلامق àytlamak (*aor.* **ایتلار** àytlar), *v.a.*

To clean out (a pipe, &c.) ; to pick (the teeth, &c.) ; to clean or pick (rice, raisins, &c., clear of stones, dirt, &c.).

ایتتمک ètmek (*aor.* **آیدر** èder), *v.a.* To do ; to render, cause to become, make ; **—**, itmek (*aor.* **آیتر** iter), *v.a.* To push.

ایشار issār, *s. a.* A giving, bestowing ; **—**, —et, *v.a.* To give, bestow.

ایجاب ijāb, *s. a.* A being necessary, requisite ; **—**, —et, *v.n.* To be requisite, necessary.

ایجاد ijād, *s. a.* A bringing into existence ; an inventing ; an invention ; **—**, —et, *v.a.* To invent.

ایجار ijār, *s. a.* A giving for hire, a hiring ; **—**, —et, *v.a.* To hire.

ایجاز ijāz, *s. a.* A shortening, abbreviating.

ایچ ich, *s. t.* The inside ; **ایچ یاغی** ich-yāghi, Suet, fat of the inside ; **ایچ اوغلانی** ich-òghlani, A young man (in former times) preparing by training and study to become an officer of the Sultan's palace ; **ایچ اغاسی** ich-aghassi, A personal attendant, who waits on his master and the guests in person.

ایچری or **ایچرو** ichèri, *s. t.* The inside, space contained inside.

ایچکی ichki, *s. t.* Wine, spirits, and such like drink.

ایچم ichim, *s. t.* Enough for one drink.

ایچمک ichmek (*aor.* **ایچر** icher), *v.a.* To drink ; to smoke (pipes or tobacco).

ایچون ichin, *pr. t.* For ; as ; on account of ; by reason of ; for the sake of.

ایداع *idā*, *s. a.* A depositing in trust ;

—, —et, *v.a.* To deposit in trust.

ایدنمک *èdinmek* (*aor.* ایدنور *èdinir*),

v.a. (*indet. of* ایتنمک *ètmek*), To procure for one's self, provide one's self with, gain for one's self.

ایدی *èydī*, *s. pl. a.* (*of* ید *yèd*), Hands.

ایدین *àydin*, ایدینلق *àydinlik*, *s. t.* Light,

daylight, firelight, &c. ; كوزك ایدین *ghyüzung-àydin* ! (May) your eyes (be *as bright as*) light ! This is the usual mode of wishing anyone joy.

ایر *èyer*, *s. t.* A saddle ; اورمق —,

—*würmak*, *v.n.* To put the saddle on ; ایرلمک *èyerlémek*, *v.a.* To saddle.

ایرات *irāss*, *s. a.* A causing, a bringing

about ; —, —et, *v.a.* To cause.

ایراد *irād*, *s. a.* A putting forward,

bringing forward (arguments) ; revenue, income ; —, —et, *v.a.* To put or bring forward, adduce, cite.

ایراق *irāk*, *a. t.* Distant, far off ; —, *s. t.*

A distance, a distant place.

ایران *Irān*, *s. t.* Persia.

ایرانی *Irānī*, *a. p.* Persian.

ایرتہ *èrté* or *irté*, *s. t.* The day after,

the next day ; بازار ایرتسی *pazār-èrtéssi*, Monday (the day after Sun-

day) ; جمعه ایرتسی *jùm-à-èrtéssi*, Saturday (the day after Friday) ;

ایرتسی *èrtéssi*, or ایرتسی کون *èrtéssi-ghyùn*, The day after that (its next

day).

ایرشمک *èrishmek* or *irishmek* (*aor.*

ایریشیر *èrishir*), *v.n.* To reach, attain.

ایرک *iring*, *s. t.* Pus, matter of sores.

ایرکمک *irkmek* (*aor.* ایرکر *irkēr*), or

ایرکلمک *irkilmek* (*aor.* ایرکلور *irkilir*),

v.n. To collect in pools and stagnate (water).

ایرکورمک *irghyurmek* (*aor.* ایرکورر *irghyurur*),

v.a. (*old*), To cause to reach or attain.

ایرم or ایریم *èrim*, *s. t.* The range, the

distance to which a thing can reach.

ایرمق (or ایرماق) *irmak*, *s. t.* A river ;

—, ایرمک (*aor.* ایریر *àyrir*), *v.a.* To separate, disjoin, put asunder ; to choose, select, pick.

ایرمک *èrmek* (*aor.* ایرر *èrēr*), *v.n.* To

reach, arrive, attain ; عقل — *àkl* —, *v.n.* To understand, comprehend,

ایرمیور *èrmiyor*, "عقلم ایرمیور *àklim-èrmiyor*, I do not

understand, my mind does not go so far as to comprehend ; عقل ایررشی

دکل *àkl-èrēr-shèy-dighil*, It is an incomprehensible thing (it is not a thing which the mind can reach).

ایری *àyri*, *a. t.* Separate, apart ; غیرى

—, —*ghàyri*, Separate things ; ایریمز

ایریمیز *àyrimiz-ghàyrimiz-yòk*, We have no separate interests ; —, *iri*,

a. t. Large.

ایز *iz*, *s. t.* A footmark, track, trace ;

ایزلمک *izlémek* (*aor.* ایزلر *izler*), *v.a.*

To follow by the traces.

ایس *iss*, *s. t.* Soot ; lampblack.

ایش *ish*, *s. t.* Work, business, occupa-

tion ; service ; action ; a matter, affair ; workmanship ; the work of one's hands,

handiwork; the thing worked, made, or done; كوج —, —ghyùch, Business, occupation; ايشلمك —, —ishlémek, To be occupied with work; كورمك —, —ghyùrmek, To do business, to finish a business; to be of use, to be useful in any work or business; ايشكذار ish-ghyüzār, *a. t.* Diligent, clever, enterprising, energetic; كورموش —, —ghyùrmush, *a.* (A person) of experience, who has had a hand in many and various affairs; (a thing) old and worn, which has done service; ايشه يرامق isha-yàramak, *v.n.* To be useful, serviceable; برايشه بیرامامق bir-isha-yàramamak, *v.n.* To be of no use whatever; ايشمه يرار ishima-yàrar, It will be (*or is*) useful to me; ايشی اویمق ishi-üymak (*or* بیتمک bitmek, *or* دوزلمک dözèlmek, *or* طوغرلمق dòghrulmak), Anyone's affairs to be in good train, or settled to his satisfaction; ایشجی ishji, *s. t.* A workman; ایشجیلک ishjilik, *s. t.* Workmanship.

ايشتمك ishìtmek (*aor.* ایشیدر ishìdir), *v.a.* To hear; —, ishètmek (*aor.* ایشیدر ishèdir), *v.a.* (*caus. of* ایشتمك ishémek), To cause or allow one to make water.

ایشق ishik, *s. t.* Light, daylight, fire-light, candle-light, &c.

ایشلمك ishletmek (*aor.* ایشلدر ishledir), *v.a.* (*caus. of* ایشلمك ishlemek), To cause, *or* to allow to

work, *or* to be worked; to cause (an ulcer, &c.) to suppurate; to work (a mine, quarry, forest, &c.); to cause to be embroidered, carved, illuminated, &c. ایشلک ishlek, *a. t.* (A thing) which works easily or quickly; (a road) which has much traffic on it; (handwriting) which is easy and flowing; (a pipe) which is free from stoppage, or from an accumulation of the oil of tobacco. ایشلمك ishlemek (*aor.* ایشلر ishler), *v.a.* To work at; to work up; to embroider, carve, illuminate, or ornament with work; —, *v.n.* To go, to work, to perform (a machine); to have much traffic on it (a road); to be free from stoppage (a pipe, &c.); to suppurate (a sore).

ایشتمك ishémek (*aor.* ایشر isher), *v.n.* To piss, to make water, pass urine.

ایصال issāl, *s. a.* A causing to reach, join, arrive; |—, —et, *v.a.* To bring or send. [manner, also, likewise.]

ایضا èyzan, *ad. a.* As above, in the same way. ایضاح izāh, *s. a.* A making clear and explicit; |—, —et, *v.a.* To make clear and explicit.

ایغدش ighdish, *s. t.* A gelding.

ایغیر àyghir, *s. t.* A stallion, stone-horse.

ایفا ifā, *s. a.* A duly performing, accomplishing, *or* paying; |—, —et, *v.a.* To perform, accomplish, or pay.

ایق ایق àyik, *a. t.* Sober, not intoxicated.

ایقاد ikād, *s. a.* A lighting, setting fire to; |—, —et, *v.a.* To light, set on fire.

ایقاظ *ikāz*, *s. a.* A waking, rousing, making vigilant; a rousing from torpor or inaction; an exciting to any action; |—, —et, *v. a.* To wake, to rouse; to excite, stir up.

ایک *īgh*, *s. t.* A spindle; a small spindle and wheel for spinning yarn by hand.

ایکرنمک *īghrenmek* (*aor.* ایکرنور), *v. n.* To feel an abhorrence for (anything nasty).

ایکلمک *īnglémek* (*aor.* ایکلر), *v. n.* To moan, to groan; ایکلدی *īngildi*, A moaning.

ایکندی *ikindi*, *s. t.* The prayer, or prayer-time, of the middle of the afternoon.

ایکنه *īghné*, *s. t.* A needle; a pin; a prickle, thorn; a sting; ایکنه جک *īghnéjik*, *dimin. t.* (a little needle) A pintle of a rudder.

ایکو *èghi*, or ایکو کموکی *èghi-kèmighi*, *s. t.* A rib, a rib-bone.

ایکی *iki*, *a. t.* Two; قات—, —kāt, Twofold, double; ایکیمیز *ikimiz*, The two of us, both of us; ایکیکیز *ikingiz*, Both of you; ایکیسی *ikissi*, Both of them; ایکیده بر *ikida-bir*, *ad. t.* Now and then, once (in fact) for every twice (that should be); یوزلو—, —yüzlu, *a. t.* Double-faced, treacherous, false, hypocritical; ایکنجی *ikinji*; *a. t.* Second. [a twin.

ایکیز *ikiz*, *s. t.* Twins; one of twins, ایکیوز *ikiyuz*, *a. t.* Twohundred.

ایل *il* or *èyl*, *s. t.* A country; a wandering pastoral tribe; روم ایلی *rūm-èyli*, The land of the Romans, Rumelia; ایلات *ilāt* (*Arabic plural of the word*), The wandering pastoral tribes of the mountains between Turkey and Persia.

ایلمک *iletmek* (*aor.* ایلدر *ilèdir*), *v. a.* To send forward, forward, send.

ایلتی *èlti*, *s. a.* The wife of the brother of one's husband, a sister-in-law (of a woman).

ایلچی *èlchi*, *s. t.* An ambassador, an envoy (literally *the agent of his country or tribe*).

ایلخان *ilkhān*, *s. t.* The Sultan (literally *the prince of the tribe*).

ایلرو *iléri*, *s. t.* The space further in advance; —, *ad.* Further on, in advance.

ایلشک *ilishik*, *s. t.* A scruple, doubt, dislike, anything that holds one from acting; —, *a. t.* Slightly caught or tacked on.

ایلشمک *ilishmek* (*aor.* ایلشیر *ilishir*), *v. n.* To catch, adhere to, or be hooked slightly on to anything; to pause in doubt; to feel a scruple or a dislike.

ایلق *aylik*, *s. t.* Monthly wages or salary; quantity (of anything) sufficient for a month; —, *a. t.* A month old.

ایلك *ilik*, *s. t.* A loop for a button; an eye for a hook; ایلكلمک *iliklémek*, *v. a.* To button; to hook (a dress, &c.).

ايلىمق àyılmak (*aor.* ايلور àyilir), *v.n.*
To become sober (from drunkenness);
to regain one's senses (from fainting,
or from being stunned).

ايلمك àylémek (*aor.* ايلر àyler), *v.a.* To
do; to make, render, cause to become;
—, ilmek, *s. t.* A noose, a slip-knot;
—, ilmik, *s. t.* Semoule, a preparation
of paste in small grains, semolina.

ايلانجه àylenja, *s. t.* Amusement, pas-
time, fun.

ايلنمك àylenmek (*aor.* ايلنور àylenir),
v.n. To amuse one's self; to be amused;
to stay, stop, wait.

ايلول àylül, *s. t.* September.

ايله ila (*often pronounced ilen or ilan,*
and contracted in writing to لا la, which
is also frequently pronounced len or
lan), *p. t.* With.

ايليچق ilijäk, *a. t.* Tepid.

ايليجه ilija, *s. t.* A natural tepid spring.

ايمآ imā, *s. a.* An allusion, a slight men-
tion; a hint; |—, —et, *v.a.* To allude
to or mention slightly; to hint at.

ايمان àymān, *s. pl. a.* (*of* يمين yemīn),
Oaths; —, imān, *s. a.* A believing,
holding as a creed or faith; religious
faith or belief; the Muhammedan faith;
|—, et, and كتورمك —, —ghètirmek,
v.n. To believe in; ايماننه كلمك
imāna-ghèlmek, *v.n.* To be con-
verted, to receive the faith; to become
a Muhammedan; ايماننه كتورمك
imāna-ghètirmek, *v.a.* To convert,
bring to the faith.

ايمپراطور impèratūr, *s. t.* An emperor.

ايممه è'immé, *s. pl. a.* (*of* امام imām),
Pontiffs; fathers of the church;
imams. [therefore, wherefore.

ايمدى (or امدى) imdi, *c. t.* Now, then,

ايمرنمك imrenmek (*aor.* ايمرنور
imrènr), *v.n.* To have a longing for
(anything nice).

ايمن èymèn, *a. a.* More, most, or very
safe, secure, or fortunate.

اين in, *s. t.* A cave, cavern, grotto; a
den; —, *pron. p.* This; —(*or* ان),
èn, *s. t.* Width, breadth.

اينجتمك injitmek (*aor.* اينجدر injidir),
v.a. To hurt, injure, cause pain, sor-
row, or injury to.

اينجتمك injinmek (*aor.* اينجنور injinir),
v.n. To be hurt, injured, or pained.

اينجو inji, *s. t.* A pearl.

اينجه inja, *a. t.* Thin, fine, small.

اينده àyèndé, *a. p.* Coming, to come,

اينك inèk, *s. t.* A cow. [future.

اينه (for ايمينه) àyna, *s. t.* A looking-
glass, a mirror.

ايو àyi, *s. t.* A bear; —, iyi, *a. t.* Good;
—, *ad. t.* Well; پك ايو pek-iyi, Very
good; very well; اپ ايو ep-iyi, Pretty
good; pretty well; ايوجه iyija, Rather
good, rather well, rather better; ايولك
iyilik, *s. t.* Goodness; kindness.

ايوا àywa, *s. t.* A quince.

ايوان èywān, *s. p.* A court, a large
state apartment.

ايواه èywāh! *int. t.* Alas!

ايوب èyyūb, *s. t.* Job.

ایہام *ihām*, *s. a.* Ambiguous language, amphibology; |—, —et, *v. a.* To hint darkly, or disguise in ambiguous language. [formal method.

ایمین *āyīn*, *s. t.* A rite, ceremonial,

ایمینہ *āyīnē*, *s. p.* A looking-glass, mirror; a telescope; a reflector.

ب

ب *bā* (*bé*). Second letter of the Turkish alphabet, having the value of *b* in English, though in some cases taking the sound of *p*, when placed before or after any of the sharp sounding letters, and at the end of the first gerund of verbs. It is sometimes interchanged, in Persian words, with پ *pè*, and و *wāw*; as, بستر *bisster*, or پستر, *pisster*; تاب *tāb*, or تاو *tāv*; also, but much less frequently, with ف *fé* and م *mim*. In chronograms and astronomical tables it has the numerical value of 2. In the dates of letters it stands for the month رجب *Rèjeb*; —, *bé*, *pr. p.* (*in composition*), With; by, in, for; —, *bì*, *pr. a.* (*in composition*), With; by; in; on.

با *bā*, *s. a.* Name of the letter ب; —, *pr. p.* (*in composition*), With; by; in.

باب *bāb*, *s. a.* A door; a gate; a chapter; a matter, subject, category; a house of government, a ministerial official residence or place of business; —عالی, *bābi-“ālī*, The chief office

of the Ottoman government (the so-called *Porte* or *Sublime Porte*, a perverted French translation of the original, which merely means “the High House” as we say the High Court of Chancery), otherwise called پاشاقیوسی *pàsha-kàpissi*, “the House of the Pasha,” or simply قیو *kàpi*, the Office; these two latter terms being also applied, in the provinces, to the residence of the governor. The extravagant and unmeaning term “*Sublime Porte*,” or rather its original, is never applied by the Turks to the Sultan or to the government, but simply to the premises where the general business of the government is carried on; —سرعسگری, *bābi - sèr“àsskérī*, “The Horse-Guards” of Constantinople, or its War-Department; —فتوا پناهی, *bābi-fètvà-pènāhī*, The offices of the Shèykhū-’l-isslām; —همایون, *bābi-hùmāyūn*, The principal gate of entrance to the premises of the old imperial residence, opening near the mosque of St. Sophia.

بابا *bāba*, *s. t.* A father; —, *a.* Fatherly, old and kind or respectable; اق بابا *āk-bāba*, A kind of vulture; بابالتی *bābalīk*, A sort of father, a second father, one who takes care of a child; an old man, one who can be looked upon as a father; باباقوری *bāba-kòru*, A kind of hard stone; an agate(?).

بابل *Bàbèl*, *s. t.* Babylon.

باترمق bātirmak (*aor.* باترر bātirir), *v.a.*
(*causal of* باتمق) To dip, plunge,
submerge; to cause to sink, to sink,
send to the bottom.

باتمق bātmaq (*aor.* باتار bātar), *v.n.*
To sink, go to the bottom; to set, go
down (stars, &c.); to be lost to the
owner (money).

باتى *or* باطى bāti, *s. t.* The west; the
west wind; لدوس —, —lòdoss, west-
south-west; قره ييل —, —kàra-yel,
west-north-west.

باج bāj, *s. p.* A toll; black-mail.

باجاق *or* باجق bājak, *s. t.* The thigh;
the whole leg; باجاقسىز bājaksiz, A
person with very short legs; باجاقلو
bājakli, A person with long legs, all
legs; a Dutch ducat, so called from
the figure of a man on one side of it,
in armour, with his legs rather open
and long.

باجناح bājénāh, (*or* باجناخ bājénākh,
or باجناق bājénak, *or* باجيناق bājini-
nak), *s. t.* (bājanāk), A brother-in-
law, husband of one's wife's sister,
fellow sharer in two sisters as wives.

باجه bāja, *s. t.* A chimney; an air-
shaft; a loop-hole, *or* small opening
for light or air in towers or dungeons;
the flat terraced roof of a house;
كاپو باجه kāpi-bāja, Door and roof, *or*
door and chimney, saying used to sig-
nify a house, a home; all over the house.

باجى bājî, *s. t.* A sister; a wife.

باحور bāhūr, *s. a.* The heat of the dog-

days; — ايام èyyāmi-bāhūr, The dog-
days.

باخصوص bā-khūssūs, *ad. p.* In parti-
cular, particularly, especially, above all.

باد bād, *s. p.* Wind; a wind, breeze;
صبا —, bādi-sābā, The gentle, cool, and
delicious breeze that usually blows in
spring and early summer, the zephyr;
هوا —, bādi-hēvā (bēdāwā), Gratis,
without money and without price;
فنا —, bādi-fēnā, The cold wind of
death or annihilation.

بادبان bādbān, *or* bādibān, *s. p.* A sail.

بادم bādem (*or* بادام bādām), *s. p.* An
almond. [purple egg-plant.

بادنجان bādinjān (pātlijān), *s. t.* The

بادنه bādāna, *s. t.* Whitewash; اورمق —,
—wūrmak, *v.n.* To whitewash.

باده bādē, *s. p.* Wine.

بادى bādî, *s. a.* One who begins, brings
about, or causes anything; a cause;
بادى نظر bādî'i-nāzar, The first
glimpse or look.

باديه bādiyē, *s. a.* A desert, a wilder-
ness, unreclaimed country; —, bādya,
s. t. A tub.

بار bār, *s. p.* A load, burthen; fruit (as
the burthen of the tree); a time; —,
a. p. (*in composition*) Which rains,
pours forth; اولمق —, —òlmak, *v.n.*
To be at charge, to be a burthen;
بارك وبار bērgħ-u-bār, Leaves and fruit;
هر بار hēr-bār, Every time, always;
كهر بار ghyùher-bār, Which sheds pre-
cious stones; بارخانه bār-khānē, The

- baggage and baggage horses of a grandee.
- باران *bārān*, *s. p.* Rain. [unpleasant.
- بارد *bārid*, *a. a.* Cold; disagreeable,
- بارداق *bārdak*, *s. t.* A drinking cup, a mug.
- بارز *bāriz*, *a. a.* Apparent, conspicuous.
- بارش *bārish*, *s. t.* Peace, cessation of hostilities; کورش —, —ghyūrush, Peace and friendship; او — —, — —öl, To make peace and see each other on friendly terms.
- بارشقلق *bārishik*, *a. t.* At peace; بارشقلق *bārishiklik*, *s. t.* Peace.
- بارششمق *bārishmak* (*aor.* بارششور *bārishir*), *v.n.* To make friends with one another, make it up again, make peace, to be reconciled to each other.
- بارگاه *bārghyāh*, *s. p.* A royal court, or hall of audience.
- بارگیر *bārghir* (*bèghir*), *s. p.* A gelding; a hack; a pack-horse. [or tower.
- بارو *bārū*, *s. p.* A castle wall, battlement,
- باروت *bārūt* (*bārit*), *s. t.* (*from ar.* بارود saltpetre, the salt used for cooling), Gunpowder; باروتخانه *bārit-khāné*, A powder-mill, powder-mills; باروتجی باشی *bāritji-bāshi*, The director of the imperial powder-works.
- بارۀ *bārÉ*, *s. p.* A time; دوبارۀ *dū-bārÉ*, (Two times) twice; deuces (of the dice at backgammon); a trick, piece of trickery or knavery.
- باری *bārī*, *s. a.* The Creator, God; —, *s. p.* One time, once; —, (*and bārim*)
- ad. t.* At least, if nothing else, just, only, anyhow, at all events, at any rate.
- باز *bāz*, *s. p.* A falcon; a time, return, repetition; —, *a. p.* Open; (*in composition*) who plays; —, *ad. p.* Again, anew.
- بازار *bāzār* (*also* بازار *pāzār*), *s. p.* A fair, a movable market; Sunday; —ایرتسی —, —értéssi, Monday (day after Sunday); ا —, —et, *v.n.* To make a bargain; بازارلشمق *pāzarlashmak*, *v.n.* To talk over a bargain, and perhaps conclude it.
- بازخاست *bāz-khāsst*, *s. p.* The resurrection, a rising again (from the dead).
- بازرگان *bāzirghyān* (*bèzirghèn*), *s. p.* A merchant; a shopkeeper; a pedlar; a Jew.
- بازو *bāzū*, *s. p.* The arm; strength, power, might; —, (*bāzi*), *s. t.* The upper arm; وار قوتنی بازویہ ویرمک *vār-kūvvètini-bāzuya-vèrmek*, To put forth one's whole strength (to give one's existing strength to the arm); بازوبند *bāzūbènd*, *s. p.* An armband.
- بازی *bāzī*, *s. p.* Play, playing, a game; بازیچۀ *bāzīché*, *dim. p.* A plaything.
- بأس *bè'ss*, *a. a.* Harm, injury, injuriousness, ill; بأس یوق *bè'ss-yòk*, No matter, it does not signify.
- باستون *bāsstūn*, *s. t.* A jibboom.
- باسور *bāssūr*, *s. a.* Hemorrhoids, the piles; hemorrhoidal or scrofulous humours.
- باش *bāsh*, *s. t.* The head; a chief; a

commencement; an end; a spring, source; a summit, top; the head of a ship or boat, the bows; صوباشی sù-bàshi, A spring, source, head-water; a kind of rural mayor of a village; an equal; agio; discount; dress, clothes; باشی بوزق bāshi-bòzuk, One whose clothes are not uniform; باش اوستنه bāsh-ùsstuna, *ad. t.* (Upon the head) with pleasure, your command shall be obeyed; باش اوچنده bāsh-ùjunda, *and* باشنده یانی yāni-bāshinda, *ad. t.* Close by, near at hand; یکی باشدن yēngi - bāshdan, *ad.* Anew, over again; باشدن ایاغه قدر bāshdan-àyagha - kàdar, *ad.* From head to foot; بیر باشدن او بر باشه bìr-bāshdan-ò-bir-bāsha, From one end to the other; باشلو bāshli, *a. t.* Headed; بئلی باشلو bèlli-bāshli, *a.* One who is well known; باشلو باشنه bāshli-bāshina, *ad. t.* Separately, apart, independently; باشلق bāshlik, *s. t.* A cowl; a bridle; the capital of a column or cross-piece over a post or pillar; چاوش باشی chàwush-bāshi, The chief pursuivant, herald, or messenger of state, now in some respects a minister of justice; the title of باشی bāshi added to the name of any follower of a trade or occupation, is often a mere mark of courtesy; thus every medical man is called هکیم باشی hēkim-bāshi, every tailor درزی باشی (tèrzi)-bāshi, &c., though

strictly these titles belong only to the tradesmen, &c., of the Sultan, they being, as it were, the heads of their several professions; ارباشی èr-bāshi, A leader of his fellows; a ringleader; سوز باشی sùz-bāshi, A spokesman; اون باشی òn-bāshi, A decurion, a corporal, a second-class petty naval officer; یوز باشی yùz-bāshi, A centurion, a captain of the army, a lieutenant of the navy; بیکباشی bìng-bāshi, A chiliarch, a chef-de-bataillon, major, or lieutenant-colonel in the army, a commander in the navy; باشبوغ bāsh-bògh, A commodore, a commander of an army or division; باش اولمق bāsh-òlmak, *v. a.* To be one's peer or equal; باشه کچمک bāsha - ghèchmek, *v. n.* To become chief, to take the lead; باشه چیقماق bāsha - chikmak, *v. n.* To strive to equal, to emulate, to rival; باشدن چیقماق bāshdan - chikmak, *v. n.* To become undutiful, rebellious, disobedient, to cast away restraint; باشدن چیقارماق bāshdan-chikàrmak, *v. a.* To entice to disobedience; باش قالدیرمق bāsh - kàldirmak, *v. n.* To raise the head; to revive, regain one's strength, courage, or spirits; to appear, show one's self, come into active being; باشک ایچون bāshing-ichin! By your head! For your head's sake! باشک صاغ اولسون bāshing-sàgh-òlsun, May your head be in

health! (said when a misfortune has happened to anyone, as though we should say: "Well, you have your health, and this misfortune can be remedied"); باشندن قره‌یه اورمق *bāshdan - kārāya - wūrmak, v.n.* To run straight ashore; عقلی باشنده در "ākli-bāshindā-dir, (His senses are in his head), he has not lost his senses, he knows what he is about; عقلی باشنده دکل "ākli - bāshinda - dīghil, or عقلی باشندن کتدی "ākli-bāshindan-ghitdi, He has lost his wits, he does not know what he is about; بالیک باشندن قوقار *bālik-bāshdan-kōkar, Fish first stink at the head, proverbial expression to signify that the bad example of the upper classes causes their inferiors to become similarly infected with vice.*

باشارمق *bāsharmak (aor. باشارر bāsharir), v.a.* To accomplish, to manage to bring to the desired end or state.

باشاق *bāshak, s.* The ear or spike of corn. [*v.n.* To commence, begin.

باشلامق *bāshlamak (aor. باشلار bāshlar),*

باشامق *bāssamak, s. t.* A step in a ladder, a stair.

باصره *bāssira, s. a.* The sight; —, *a. a. fem.* Seeing, which sees; قوت باصره *kūvvèti-bāssira, The sight, the seeing faculty.*

باشکی *bāsski, s. t.* A press for pressing.

باشکین *bāsskin, s. t.* A military surprise; a seizure *or* entry by the police,

generally for affairs of gallantry; —, *a.* Preponderant, overbearing, irresistible.

باشمه‌جی *bāssmaji, s. t.* A printer.

باشمق *bāssmak (aor. باشار bāssar), v.n.*

To press, weigh upon; to tread; —, *v.a.* To print; to attack suddenly, to surprise; to make a seizure or domiciliary visit; to take in the act; — ایاق *āyak—, v.n.* To tread, set the foot; باشدمق *bāssdirmak (aor. باشدر bāssdirir), v.a. causal.* To press *or* beat down; to put down; to put out, extinguish (a conflagration); to get under, to hold down, prevent from rising.

باطل *bātil, a. a.* Vain, unfounded, untrue, false, groundless.

باطن *bātin, s. and a. a.* Interior; باطنی *bātinī, a. a.* Internal; mystical.

باطی *bāti, s. t.* The west; the west wind (see باتی).

باع *bā, s. a.* A fathom, the length to which the two arms can stretch.

باعث *bā'iss, s. a.* A cause, a causer.

باغ *bāgh, s. p.* A vineyard; (*in poetry*) a garden; بوزمق —, — *bòzmaq, v.n.* To gather the grapes of a vineyard; — باغ *bāgh, s. t.* A tie, binding, string, &c.; a knot;

باغبان *bāghbān, s. p.* A gardener;

باغلق *bāghlik, s. t.* Land appropriate to vineyards;

باغلی *bāghli, a. t.* Tied, bound; dependent on; — بوکی *būki—, a. t.* Bound by some charm.

باغچه *bāghcha, s. p. dim.* A garden (*lit.*

a little garden); باغچوان *bāghchawān*, *s. p.* A gardener.

باغرمق *bāghirmak* (*aor.* باغیر *bāghirir*), *v.n.* To call out, cry out, cry, cry aloud.

باغشلامق *bāghishlamak* (*aor.* باغشلار *bāghishlar*), *v.a.* (*for* بخششلامق *bākhshlamak*), To forgive, to pardon (a fault); to spare, spare the life of (a person).

باغلامق *bāghlamak* (*aor.* باغلا *bāghlar*), *v.a.* To tie, bind, fasten, make fast; — بوکی *būghu*—, To make a charm, use some kind of sorcery; — صلح *sūlh*—, *v.n.* To make peace, conclude a peace; — نکاح *nīkyāh*—, *v.n.* To assign a dower, on marriage, in case of separation; — ایراد *īrād*—, To assign a revenue or income.

باغی *bāghī*, *a. a.* A rebel; a sinner.

بافته *bāfté*, *a. p.* Woven, wove.

باقر *bākīr*, *s. t.* Copper (metal); a piece of copper money; copper sheathing of ships; *pl.* باقرلر *bākīrlar*, Copper utensils, pots and pans, kettles and cans.

باقمق *bākīmak* (*aor.* باقار *bākīr*), *v.a.* To look; to regard; to consider; to superintend; to attend; to treat medically; to face, be opposite to; to depend, be dependent; to hope.

باقی *bākī*, *a. a.* Permanent, durable; remaining; —, *s. a.* The remainder, the rest; —, *ad. t.* As to anything else; — قالمق —, *kālmak*, *v.n.* To remain.

باك *bāk*, *s. p.* Fear; — وپروا —, — *u-pēr-wā*, Fear and dread; بی باك *bī-bāk*, Fearless.

باکره *bākīrē*, *s. a.* A virgin.

بال *bāl*, *s. t.* Honey; —, *bāl*, *s. a.* The heart; the mind; —, *s. p.* A wing; بال یماز *bāl-yèmāz*, *a. t.* The common long kind of cannon, neither caronade nor chambered; کوهج بالی *ghyùmèj-bāli*, Honey in the comb; بالمومی *bāl-mūmu*, Bees'-wax, wax; a wax-candle; —, *bī-'l* (at the beginning of many Arabic adverbial expressions), in, with, by, &c. (it is the *prep.* ب, and the *def. art.* ال).

بالا *bālā*, *a. p.* High; —, *s. p.* Height, stature; the top, summit; رتبه بالا *rùtbé'i-bālā*, The highest civil grade after which the holders are generally made mushirs, and take the title of pasha; some ministers hold this rank.

بالچق *bālchīk*, *s. t.* Tenacious clay; the cross-piece or guard of a sword-handle.

بالجمله *bī-'l-jūmlé*, *a. a.* All, every one.

بالدر *bāldīr*, *s. t.* The calf of the leg; بالدیری چپلاق *bāldīri-chīplāk-tākīmi*, The rabble (those who go bare-legged).

بالدیز *bāldīz*, *s. t.* A man's sister-in-law, the sister of his wife.

بالذات *bī-'z-zāt*, *ad. a.* In person, personally.

بالطه *bālta*, *s. t.* An axe; a battle-axe; بالطه جی *bāltajī*, A woodcutter, one

who cuts up firewood ; one of a former corps of guards to the Sultan.

بالغ bāligh, *a. a.* Reaching, arriving ; amounting, mounting up to ; arrived at years of puberty (also expressed عقبله بالغ "ākla-bāligh, *arrived at* (years of) *discretion*).

بالفعل bi-'l-fi'l, *ad. a.* Actually, really, in act and deed.

بالت bālik, *s. t.* A fish ; —اوى, —avi, fishing ; —اولامق, —avlamak, To fish ; —يمورطهسى, —yimurtassi, the roe or spawn of fish ; botargo, the dried roe of the grey mullet ; —اغى, —aghi, A fishing-net. [with forests.

بالقان bākan, *s. t.* A mountain covered

بالين bālin, *s. p.* A cushion, bolster, pillow ; —, *s. t.* A round long bolster.

باليوس bālyoss, *s. t.* (*Italian*), A consul (*formerly* an ambassador).

بام bām, *s. p.* The dawn, early morn ; the terraced roof of a house.

باندرة bāndara, *s. t.* (*Italian*), A foreign flag, colours, or ensign.

بانك bānk, *s. p.* A voice, a cry.

بانى bānī, *s. a.* A builder, founder.

باور bāver, *s. p.* Truth ; credit, belief ; —قيلمق, —kilmak, *v. a.* To credit,

باه bāh, *s. a.* Sexual intercourse. [believe.

باه bāhir, *a. a.* Manifest, evident.

باى bāy, *s. p.* A rich or great man.

بايات bāyat, *a. t.* Stale, old, not fresh.

باى حال bi-èyyi-hāl, *ad. a.* In any case, under whatever circumstances it may be.

باير bāyir, *s. t.* A rising, sloping ground.

بايع bāyī, *s. a.* A seller, vendor.

بايغين bāyghin, *a. t.* Faint, fainting, swooning ; drooping.

بايقوش bāykush, *s. t.* An owl.

بايلمق bāyilmak (*aor.* بايلور bāyilir), *v. n.* To faint, swoon ; to droop.

ببر biber, *s. t.* Pepper ; —, bibr, *s. p.* A tiger ; قرمزى ببر kirmizi-biber, Red pepper, cayenne, and the like ; ببرىه bibériyyé, *s. t.* Rosemary.

بيك bebek, *s. t.* An infant, child in swaddling-clothes ; كوزببكى ghyüz-bèbèghi, The pupil of the eye.

بش bit, *s. t.* A louse ; —, (püt), *s. p.* An idol, object of false worship ; a mistress, sweetheart ; —پازارى bit-pāzāri, A market for old clothes (*and lice*) ; تختهبتى tàkhta-bitī, A bug ; قاصقبتى kassik-bitī, A crab-louse ; بتلنمك bitlenmek, *v. n.* To louse one's self ; بتخانه (püt)-khāné, An idol-temple ; بتپرست (püt)-pèrèsst, An idolater, worshipper of idols.

بتاق batak, *s. t.* A morass, a slough, a slime-pit ; a quick-sand ; a place where travellers sink in ; a bad business where money is lost ; a cut-throat's den where people are secretly made away with ; بتاقجى batakji, A secret cut-throat who entices people to his house, and then makes away with them ; a swindler, who sinks people's money or goods.

بتر bèter, *a. p.* Worse.

بترمک *bìtirmek* (*aor.* بتر *bìtirir*), *v.a.*
(*caus.* of بتمک *bìtmek*), To finish,
conclude, bring to an end, make an
end of.

بتمک *bìtmek* (*aor.* بتر *bìtir*), *v.n.* To
end, be finished, come to an end, be
all used up, or spent; to grow, sprout
(as plants).

بتون *bìtun*, *a. t.* Whole, entire; —, *s. t.*
The whole, the entire; — *or* بتون بتون
bìtun-bìtun, *ad. t.* Wholly, entirely.

بتوی *bìtéví*, *s. a.* and *ad. t.* Same
meanings as بتون.

بجا *bè-jā*, *a. p.* Which is in its place,
worthy, suitable; نابجا *nā-bè-jā*, *a. p.*
Unworthy, improper; بجایش *bè-*
-jāyesh (*bèjāyish*), *s. t.* (in its place,
in lieu, *ad. p.*) An exchange of places
or offices; |—, —*et, v.n.* To exchange
offices with one another.

بجالت *bèjālèt*, *s. a.* Beauty and portli-

بج *Bèch*, *s. t.* Vienna. [ness combined.

بچاق *bìchàk*, *s. t.* A knife; a cutter;

بچاقچی *bìchakji*, A knife cutler.

بچکی *bìchki*, *s. t.* A cross-cut saw,
a sawyer's saw; بچکیچی *bìchkiji*,
A sawyer.

بچم *bìchim*, *s. t.* Cutting; a mode of
cutting, cut, shape, form; harvest,
reaping.

بچمک *bìchmek* (*aor.* بچر *bìcher*), *v.a.*
To mow; to reap; to saw into
planks; to cut out (clothes); to esti-
mate (the value).

بچوق *bùchuk*, *s. t.* A half over any

whole numbers, as بچوق *bìr-*
bùchùk, One and a half, بچوق *bìr-*
iki-bùchuk, Two and a half, &c.

بچه *bèché*, *s. p.* The young of an
animal; a child.

بحار *bìhār*, *s. pl. a.* (*of* بحر *bàhr*), Seas.

باحت *bàhss*, *s. a.* A dissertation, dis-
course; a wager; |—, —*et, v.n.* To
discourse, treat, enlarge upon; —,
v.a. To wager, bet, lay.

بحر *bàhr*, *s. a.* The sea; any great
water; بحیط —, *bàhri-mùhīt*, The
ocean (as formerly supposed to sur-
round the habitable part of the world);

— ابیض *bàhri-èbyàd*, The Medi-

terranean; — اسود *bàhri-èssvèd*, The

Black Sea; — احمر *bàhri-àhmèr*, *or*

— قلزوم *bàhri-kùlzùm*, *or* — سویس

bàhri-Sùwèyss, The Red Sea; — حزر

bàhri-hàzer, The Caspian; — لوط

bàhri-Lūt, The Dead Sea; بحرین

bàhrèyn, *s. a. dual.* The two seas, *i.e.*

the Black Sea and the Mediterranean;

بحری *bàhrī* (*fem.* بحریه *bàhriyyé*),

a. a. Maritime; marine; naval;
nautical.

بحران *bùhrān*, *s. a.* The crisis of a fever.

بخار *bùkhār*, *s. a.* Vapour, exhalation.

بخارا *Bùkhārā*, *s. t.* Bokhara.

بخت *bàkht*, *s. p.* Luck, fortune; good

luck, good fortune; بختلو *bàkhtli*,

a. t. بختیار *bàkht-yār*, بختاور *bàkht-*

-āvèr, *a. p.* Lucky, fortunate; بختسز

bàkhtsiz, *a. t.* بدبخت *bèd-bàkht*,

a. p. Unfortunate, unlucky.

بخش *bàkhsh*, *and* بخشا *bàkshhā*, *a. p.*
(*in composition*), Who gives, a giver.

بخشش *bàkhshish*, *s. p.* A giving ; a
present in money (from a superior).

بخل *bùkhl or bàkhl*, *s. a.* Stinginess,
avarice.

بخور *bùkhūr*, *s. a.* Incense ; بخوردان
bùkhūrdān (*or* بخوردانلق *bùkhur-*
danlik), *s. p.* A censer, pan or box in
which incense is burnt.

بخیل *bàkhīl*, *s. a.* A miser ; a stingy,
avaricious man. [improper.

بد *bèd*, *a. p.* Bad, ill ; ugly, shocking,
بد *bèd'*, *s. a.* A beginning, commenc-
ing ; a commencement ; |—, —et,
v.n. To begin, commence.

بدهت *bèdāhèt*, *s. a.* A sudden ap-
pearance or effusion ; بالبداهه *bì-'l-*
-bèdāhé, Suddenly, unexpectedly, un-
preparedly, extemporarily.

بدایت *bìdāyet*, *s. a.* A beginning,
commencement.

بدر *bèdr*, *s. a.* The full moon.

بدرقه *bèdraka*, *s. a.* A guide ; a fellow-
traveller ; an escort.

بدعت *bìd'at*, *s. a.* An innovation ;
—حسنة, *bìd'ati-hàssana*, A praise-
worthy *or* useful innovation, a reform,
an opportune departure from routine.

بدل *bèdel*, *s. a.* Anything set in lieu
of another ; money paid instead of
rations ; a substitute given for a per-
son drawn by ballot for the army.

بدن *bèden*, *s. a.* The body ; the trunk
of the body ; the main body of a

building ; the walls (of a castle or
town) ; قلعه بدنی *kàl'a-bèdēni*, The
walls of a (the) castle.

بدوح *bèdūh*, Mystical word usually
written under the address of letters,
and sometimes represented by the
numeral equivalents of its component
letters, thus ۸۶۴۲, as an invocation
for its safe arrival.

بدوی *bèdévī*, *a. a.* Inhabiting, *or* grow-
ing in the desert or unreclaimed
wilderness (*pl.* بدویون *bèdévīyyūn*,
and *accus.* بدویین *bèdévīyyīn* ; this
latter word, in which the *v* is pro-
nounced *w* by the Arabs, is the ori-
ginal of the French *bedouin*, adopted
by us also).

بدیدار *bèdīdār*, *a. p.* Visible, apparent,
manifest.

بدیع *bèdī'*, *a. a.* New, never seen or
heard of before, beautiful, wonderful,
astonishing ; (fem. بدیعه *bèdī'à*, A
wonderful, *or* beautiful thing, act, *or*
quality).

بدیهه *bèdīhé*, *s. a.* A witty impromptu,
a spiritual saying or remark.

بدیهی *bèdīhī*, *a. a.* Which happens sud-
denly ; self-evident, manifest.

بذل *bèzl*, *s. a.* A bestowing profusely ;
|—, —et, *v.a.* To bestow.

بر *bèr*, *pr. p.* On, upon ; over ; accord-
ing to ; —, *s. p.* The breast, bosom ;
fruit ; —, *a. p.* (*in composition*), Who
carries, brings, or carries away ; —,
bīr, *a. t.* One ; the same ; equal ; a,

an ; —, bèrr, *s. a.* Land ; mainland ; a just man ; —, bìrr, *s. a.* Virtue ; طرف —, bèr-tàraf, *a. p.* Aside, on one side, out of the way ; | — —, — —et, *v.a.* To get rid of, dispose of, put out of the way ; برمنوال محرر bèr-mìnvāli-mūhàrrer, According to the manner described, as above-mentioned ; سیمین بر sīmīn-bèr, *a. p.* Silver-breasted ; نامه بر nāmé-bèr, Who carries a letter ; بری bìri, *or* بریسی bìrissi, One, a person, a man ; one (of them) ; بریکی bìr-ìki, One or two ; ایکیدہ بر ìkida-bìr, Every now and then ; بردہ bìrda, *c. t.* And also, moreover ; او —, bìr-òl, *v.n.* To act together, be as one ; بربرینی bìr-bìrini, *or* بری برینی bìri-bìrini, *pron. acc.* One another ; بربرینہ bìr-bìrina, To one another ; بربرندن bìr-bìrindàn, From one another, بربریلہ bìr-bìrīla, With one another ; &c. ; بربر bìr-bìr, One by one ; برلك bìrlik, *s. t.* Unity ; concord ; برلكدہ bìr-likda, (In unity) together.

برء bùr', *s. a.* A being healed, a cure ; الساعه —, bùr'u-'ss-sā'a, An instantaneous cure.

برابر bèrābèr, *a. p.* Equal, on a footing of equality, on a line, breast and breast ; —, *ad. p.* Together, at the same time, along with.

برات bèrāt, *s. t.* A warrant, or letters-patent of the second class ; a diploma ; a consul's exequatur ; براتلو bèrātli,

A merchant, or other, holding a patent of privilege.

برادر bìrāder, *s. p.* A brother ; a friend, comrade, companion, fellow ; برادرانه bìrādérāné, *a. p.* Brotherly (thing).

براعت bèrā'at, *s. a.* Elegance, perfection of beauty ; استهلال —, bèrā'atī-ìsstihlāl, The beauty of symbolic literary composition, by which the technical terms of any science are used (for example, in a preface) and symbolized.

براغہ brāgha, *s. t.* (*Italian*), The breeching of a cannon on board ship.

براق bèrrāk, *a. t.* Clear, limpid (liquid), free from mistiness, cloudiness, or turbidity ; —, bùrāk, *s. a.* Name of the celestial steed said to have carried Muhammed to the highest heaven, and variously explained by the commentators.

براقمق brākmaq (*aor.* براقر brākīr, *or* براغر brāghīr, *or* brāghār), *v.a.* To leave, quit, forsake, abandon ; to let go, loose ; to let, permit ; to leave, not meddle with, let alone ; to put down, lay down.

بران bùrrān, *a. p.* Sharp, keen, cutting.

برای bèràyi, *pr. p.* For, for the sake of, on account of.

برایا bèrāyā, *s. pl. a.* (*of* بریہ, *not used*), Creatures ; men ; Muslim subjects of the Sultan, free from tribute ; رعایاو rē'āyā-u-bèrāyā, The subjects of the Sultan, free and protected.

برائت *bèrā'at*, *s. a.* Freedom, a being free from any defect or blemish.

برباد *bèrbād* (*bèrbāt*), *a. p.* Gone to the winds, destroyed, ruined; spoilt, dirtied. [aboriginal of Barbary.

بربر *bèrber*, *s. t.* A barber; a Berber,

بربط *bìrbèt*, *s. p.* A lute, a harp.

برتر *bèrtèr*, *a. p.* Higher; برترین *bèrtérin*, *a. p.* The highest.

برج *bùrj*, *s. a.* A round or square tower at intervals in old castle walls; a sign of the zodiac.

برچاق *bùrchāk*, *s. t.* A lupin? a vetch?

برخوردار *bèrkhòrdār*, *a. p.* Prosperous, fortunate, happy.

برد *bèrd*, *s. a.* Cold, coldness.

بردار *bèrdār*, *a. p.* On the gibbet, gibbeted; |—, —*et, v. a.* To hang, to gibbet; |—, —*òl, v. n.* To be hung.

برزخ *bèrzàkh*, *s. a.* An unfathomable gulf; the great gulf between this world and heaven, or between this life and the eternal future.

برف *bèrf*, *s. a.* Snow.

برق *bèrk*, *s. a.* Lightning; —, *bàrk*, *s. t.*

Always follows the word *وا èv*, a house,

and corroborates it; *اوبرق èv-bàrk*,

House and home, wife and family;

اولو برقلو èvli-bàrkli, Who possesses

house and home, wife and family;

برقلانمق bàrklanmak (*aor. برقلانمق*

bàrklanir), *v. n.* To become possessed

of home and family.

برک *bèrgh*, *s. p.* A leaf of a tree.

برکت *bèrèkèt*, *s. a.* (*pl. برکات bè-*

rèkyāt), God's blessing; increase; plenty; *برکتلو bèrèkètli*, *a. t.* Plentiful, abundant (year); blessed as the widow's cruse, and yielding much increase, prolific (plant or animal);

برکت ویرسون bèrèkèt-vèrsin! *int. t.* May it be returned to you a hundred-fold! (*lit.* May it bring you a blessing of increase). [souvenir.

برکذار *bèr-ghyùzār*, *s. p.* A keepsake,

برله *bìrla*, *pr. t.* With, in, by.

برنا *bèrnā*, *s. p.* A young person, a young man.

برنجق *bùrunjuk*, *s. t.* Gauze, crape.

برو *bèri*, *s. t.* The space on the hither side of any object; —, *ad. t.* Hither; hitherwards; *بروسی bèrissi*, The space on the hither side of it; *بروسنده bèrissina*, To the hither side, to this side of it; *بروسنده bèrissinda*, On or at this side of it; *دن برو —, or دنبرو —, —dan-bèri*, From — till now, ever since —.

برودت *bùrūdèt*, *s. a.* Coldness, frigidity; coolness of feeling, interruption of friendship.

بروز *bùrūz*, *s. a.* Evidence, the being evident, manifest, clear, palpable.

بره *brè!* *int. t.* Sirrah! Fellow! —,

bèré, *s. t.* A bruise; *بره لئمک bè-*

rèlènnek, *v. n.* To be bruised, become

bruised; |—, —*et, v. n.* To bruise,

make a bruise. [demonstration.

برهان *bùrhān*, *s. a.* A proof, evidence,

برهنه *bìrèhné*, *a. p.* Naked, bare.

بری *bèrī*, *a. a.* Free, exempt (from ill or

defect); —, *bèrrī*, *a. a.* Wild, growing wild.

بریان *bùryān*, *s. p.* Roast meat, a roast.

بریزولیه *brizòlya*, *s. t.* A mutton chop.

بریه *bèrriyyé*, *s. a.* A wilderness, unreclaimed tract of country.

بریق *brīk* (*ībrīk*), *s. t.* A brig.

بریق *bèrīn*, *a. p.* Highest, most high; —, *bèrrèyn*, *s. a. dual.* Two lands or continents.

بز *bèz*, *s. t.* Cotton or linen cloth; —,

bīz, *pron. t.* We; *صوغوق بز* *sòghuk-*

-bèz, (Cold cloth) Linen cloth; *بزی*

bèzi, The cloth; its cloth; —, *bīzi*,

Us; *بزم* *bīzim*, Our; ours; *بزه* *bīzé*,

To us; *بزده* *bīzdé*, At or in us; *بزدن*

bīzdan, From us; *بزمله* *bīzimla*, With

us; *بزسز* *bīzsiz*, Without us; *بزجه*

bīzja, Our fashion; according to us.

بزر (*bèzir*), *s. a.* Seed; linseed; *بزر تخمی*

bèzir-tòkhumu, Linseed; *بزر یاغی*

bèzir-yàghi, Linseed-oil.

بزرک *bùzùrgh*, *a. p.* Great, large;

بزرکوار *bùzurghvār*, *a. p.* Great in

esteem.

بزم *bèzm*, *s. p.* A banquet, feast; —,

bīzim (*gen. of بز*), *pron. t.* Our; ours.

بزمک *bèzmek* (*aor. بزر* *bèzer*), *v.n.* To

become tired of, lose one's taste for.

بزنمک *bèzenmek* (*aor. بزنور* *bèzénir*),

v.n. To adorn one's self, put on one's

fine clothes and ornaments.

بساط *bīssāt*, *s. a.* A cloth or carpet for

spreading.

بست *bèsst*, *s. p.* A tying, binding;

وبندا—, *bèsst - u-bènd - et*, *v.n.* To bind, tie. [a cushion.

بستر *bīstēr*, *s. p.* A mattress or bed,

بستان *bōsstan*, *s. p.* A large market-

garden; a melon-garden; melons;

بستانجی *bōstanji*, A soldier of one

of the corps of guards of the Sultan's

palace in the time of the Janissaries;

a soldier of the foot-guards in the

early days of the new system; *بستانجی*

bōsstanji - bāshi, The com-

mander of the Bosstanji guards, and

superintendent of police in the Bos-

phorus.

بسته *bèssté*, *a. p.* Tied, bound.

بسط *bāsst*, *s. a.* A spreading out, ex-

tending; a laying down, explaining

at length; —, —*et*, *v.a.* To spread

out, lay, extend; to lay down, declare,

or explain at length.

بسلّمک *bèsslémek* (*aor. بسلر* *bèssler*),

v.a. To feed, nourish, keep, maintain,

support; to fatten; *بسلّمه* *bèsslémé*,

s. t. A maid or woman servant; a

child fed in the house for charity;

بسلو *bèssli*, *a. t.* Fed, fattened.

بسم الله *bī-'ssmi-'llāh!* *int. a.* In the

name of God! (*Invocation used before*

commencing any kind of work).

بسیار *bīssyār*, *a. p.* Many in number;

much in quantity.

بسیط *bāssīt*, *a. a.* Spread out, extended;

simple, uncompounded.

بسیم *bèssīm*, *a. a.* Smiling.

بسیطه *bèssīté*, *s. a.* A sun-dial.

بش *bèsh*, *a. t.* Five; *بشاجى* *bèshinji*,
a. t. Fifth; *بشلك* *bèshlik*, *s. t.* A
five-piastre piece.

بشارت *bèshārèt*, *s. a.* Joy caused by
any happy event; the announcement
of a happy event. [ness of countenance.

بشاشت *bèshāshèt*, *s. a.* Hilarity, bright-

بشهر *bèsher*, *s. a.* A human being, a
man; mankind; —, *a. t.* Five
a-piece; *بشهرى* *bèshérī*, *a. a.* Human;
بشهرىيت *bèshériyyèt*, *s. a.* Humanity,
the quality of being human, human
nature. [news, joyful intelligence.

بشرا (*for* *بشهرى*) *bùshrà*, *s. a.* Good

بشقه *bàshka*, *pr. t.* Other; *بشقهسى*
bàshkassi, Another of them; *دن—*

بشقه —*dan-bàshka*, Other than —,

بشك *bèshik*, *s. t.* A cradle. [beside —.

بصر *bàssar*, *s. a.* The sight.

بصرة *Bàssra*, *s. t.* Bassora (town of).

بصيرت *bàssīrèt*, *s. a.* Foresight; cir-
cumspection. [in trade.

بصاعت *bìzā‘at*, *s. a.* Capital, stock

بطل *bàttāl*, *a. a.* Of no further use;
large; —, *s. a.* A letter, paper, or
document which has been answered,
or which does not require answering,
or which is laid aside as of no further
use; a champion, man of valour.

بطائت *bàtā‘at*, *s. a.* Slowness, heavi-
ness, sluggishness; indigestibleness;
stupidity of intellect; tiresomeness,
wearisomeness of manner.

بطش *bàtsh*, *s. a.* Martial strength and
impetuosity.

بطلان *bùtlān*, *s. a.* A being unfounded,
futile, vain; absurdity, futility.

بطمان *bàtmān*, *s. t.* A weight of six
okes, or about 16lbs: it varies in
different places.

بطن *bàtn*, *s. a.* The belly, inside; a
sept, a tribe; a generation, or degree
of relationship; an interior or mystical
sense of a writing. [of digestion.

بطى *bàtī*, *a. a.* Slow in motion; difficult

بعث *bà‘ss*, *s. a.* A sending; a de-
puting; a resuscitating, raising from
the dead; —, —*et*, *v. a.* To send.

بعد *bù‘d*, *s. a.* Distance; —, *bà‘da*,

pr. a. After; *بعد* *bà‘da-hū*, *ad. a.*

Afterwards, then; *بعد السلام* *bà‘da-‘ss-*

-sèlām, After salutation; *بعد من* *mìn-*

-bà‘d, *ad. a.* (Never) more, (never)

again, (never) afterwards; *فيما بعد*

fī-mā-bà‘d, *ad. a.* Henceforward,

thenceforward, henceforth; *بعد بعد*

bà‘da-bù‘din, *ad. a.* After a while,

after a certain length of time; *وبعد*

vè-bà‘du, *اما بعد* *amma-ba‘d*, *c. a.*

And now then (an introductory for-

mula to the proper matter of any dis-

course or treatise, after the customary

prayers and praises); *ما بعد* *mā-*

-bà‘d, *s. a.* The word or words next

after, or the place occupied by them.

بعض *bà‘zi*, *a. a.* Some, certain; *—* *كره*

—kérre, *ad. t.* Sometimes.

بعيد *bà‘id*, *a. a.* Distant, far off.

بعينه *bì-‘àyni-hi*, *ad. a.* As though it
were the very self, exactly.

بغات *būghāt*, *s. pl. a.* (of باغی *bāghī*),
Rebels; wicked sinners.
بغتة *bāghtétēn*, *ad. a.* Suddenly, all of
a sudden.
بغداد *Bāghdād*, *s. t.* Bagdad (town of).
بغدادی *bāghdādī*, *s. t.* Lath and
plaster work.
بغدان *Bōghdān*, *s. t.* Moldavia.
بغداش *bāghdāsh*, *s. t.* A tailor's mode
of sitting cross-legged; —قورمق—,
—*kūrmak*, *v.n.* To sit cross-legged as
tailors do.
بغدای *bōghdāy*, *s. t.* Wheat; a grain
weight; مصر بگدایی *mīssir-bōghdāyi*,
Indian corn.
بغر *bāghir* (*little used*), بگرساق *bāghir-*
sāk, *s. t.* The guts, bowels, intestines.
بغض *būghz*, *s. a.* Hatred, enmity, ill-
will; —، —*et*, *v.n.* To bear malice.
بغل *bāghl*, *s. a.* A mule; *s. p.* The
arm-pit; رسم بگلگیری *rēssmi-bāghl-*
-ghīrī, The ceremony of supporting
persons of rank as they walk, by hold-
ing them by the arm close to the arm-
pits, like crutches.
بغه *bāgha*, *s. t.* The generic name for
animals of the frog and tortoise
kinds; tortoise-shell; قوربغه *kūr-*
bagha (or قوروبغه *kūrū-bāgha*, The
naked batrachian) the frog; اودلوبغه
(*òtlū*)-*bāgha*, قره قوربغه *kāra-kūr-*
bagha, The toad; توسبغه *tōssbagha*,
قاپلوبغه *kāpli-bāgha* (*kāplimbāgha*),
The tortoise; دكز قاپلوبغه سی *dēngiz-*
-kāpli-bāghassi, The turtle.

بغير *bī-ghāyri*, *pr. a.* Without; بغير حق
bī-ghāyri-kākkīn, Without right or
justice, unjustly.
بقا *bākā*, *s. a.* Permanency, a remaining
without change; دار بقا *dāri-bākā*, The
mansion of permanency, the future life.
بقال *bākkāl* (*bākāl*), *s. a.* A grocer, a
chandler.
بقایا *bākāyā*, *s. pl. a.* (of بقیه *bākīyyé*),
Remnants; outstanding deficits of
revenue due to government or to far-
mers by the people, arrears.
بقرج *bākraj*, *s. t.* A leather bucket; the
piston of a pump.
بقلوا *bāklawā*, *s. t.* A dish of flaky
pastry, sweetened with syrup or honey,
and cut up in rhomboidal pieces;
hence بقلوا بقلوا *bāklawā-bāklawā*
means, *divided into rhomboidal figures*.
بقله *bākla*, *s. a.* A broad bean, a horse
bean; قیری —، —*kīri*, *a. t.* Dapple
grey (horse).
بقم *bākam*, *s. t.* Brazil-wood, log-wood.
ببمق *bīkmak* (*aor.* ببقار *bīkar*), *v.n.* To
become cloyed, disgusted, tired (of
anything).
ببقیه *bākīyyé*, *s. a.* A remnant.
بك *bēgh*, *s. t.* A bey; a prince; a
lord; a squire; the son of a pasha or
high functionary; the style of colonels,
lieutenant-colonels, post-captains, and
commanders; the style of ambassa-
dors, and of the governors of Mol-
davia, Wallachia, and Samos; the style
often given abusively to sons of private

individuals, embassy interpreters, consuls, and even to servants; **بكراده** *bègh-zādé*, Son of a bey, a Christian whose father held the title of bey; a European gentleman; **بكلربكى** *bèghler-bèghi*, Bey of beys, style formerly given to the viceroys or governors-general of Rumelia and Anatolia; —, **بنگ** *s. t.* A mole on the skin.

بك اوغلى *Bègh-òghlu*, *s. t.* Pera (a suburb of Constantinople).

بکجى *bèkji*, *s. t.* A watchman, watcher.

بكر *bìkr*, *s. a.* Virginity; a virgin; **ازاله بکرا** *izālé'i-bìkr-et*, *v.n.* To deflower.

بكرش *Bùkrèsh*, *s. t.* The town of Odessa.

بكرى *bèkri*, *a. a.* An habitual drunkard.

بکز *bèngz*, *s. t.* Countenance, complexion.

بکزهمک *bèngzémek* (*aor.* **بکز** *bèngzer*), *v.n.* To resemble.

بکلك *bèghlik*, *s. t.* The rank of bey, beyship; a principality, state under the rule of a bey; government property of any kind; **بکلكجى** *bèghlikji*, Title of one of the principal functionaries of the Ottoman government, who is at the head of the imperial chancery, from which all letters patent, commissions, treaties, &c. &c. emanate.

بکلمک *bèklémek* (*aor.* **بکلر** *bèkler*), *v.n.* To wait; to act as watchman; —, *v.a.* To wait for; to watch over, act as guard or watchman over.

بکمز *bèkmaz* (*pèt maz*) *s. t.* Grape-treacle.

بکنمک *bèghenmek* (*aor.* **بکنور** *bèghènir*), *v.a.* To like, approve.

بل *bèl*, *s. t.* The waist; a fork, a pronged spade for digging; a passage over a range of mountains where the heads of two opposite valleys meet and the ridge is lower than elsewhere; **ویرمک** —, —*vèrmek*, *v.n.* To droop in the middle, as a horse's back, when the two ends are supported (a beam, &c.); **صوغوغى** —, —*sòghughu*, Gonorrhoea.

بلا *bèlā*, *s. a.* A misfortune, plague, trouble; —, *bilā*, *pr. a.* Without; **بلايه اوغرامتى** *bèlāya-òghramak*, To meet with irretrievable misfortune, to be utterly ruined; **اللهک بلاسى** *Allāhing-bèlāssi*, A plague sent by God; **الله بلاکى ويرسون** *Allāh-bèlāngi-vèrsin!* God damn you! **الله بلاسنى ويرسون** *Allāh-bèlāssini -vèrsin!* God damn him (her, it)!

بلابان *bàlabàn*, *a. t.* Big, large, huge.

بلاد *bilād*, *s. pl. a.* (*of* **بلد** *bèled*), Cities, towns; countries. [Persian Irak.

بلاد الجبل *Bilād-u'-l-jèbel*, *s. t.* Media,

بلادت *bèlādèt*, *s. a.* Stupidity.

بلازک *bilāzik* (*bilèzik*), *s. t.* A bracelet.

بلاغت *bèlāghàt*, *s. a.* The eloquence which fully explains one's meaning.

بلاهت *bèlāhèt*, *s. a.* Extreme stupidity.

بلايا *bèlāyā*, *s. pl. a.* (*of* **بلا** *bèlā*), Evils, misfortunes, plagues.

بلبل *bùlbul*, *s. p.* The nightingale; **بوقلوجه** *bòkluja*—, The wren (?).

بلد *bèled*, *s. a.* A city, town, village ; a country.

بلدان *bùldān*, *s. pl. a.* (*of* بلد *bèled*), Cities, towns ; countries.

بلده *bèldé*, *s. a.* A city, town, village.

بلغار *Bùlgār*, *s. and a. t.* Bulgarian ; a Bulgarian ; بلغارستان *Bùlgārisstān*, *s. t.* Bulgaria.

بلغاری *bùlghārī*, *s. t.* A kind of Russia leather, very thick and coarse ; a kind of small lute strung with wires. [grade.

بلغران *Bèlègrād*, *s. t.* The town of Bel-

بلغم *bàlghām*, *s. a.* Phlegm ; بلغمی *bàlghāmī*, *a. a.* Phlegmatic ; —, *or* یشم —, —*yèshem*, Veined jasper, of the colour of phlegm.

بلغور *bùlghur*, *s. t.* Wheat grains prepared like rice or like pearl-barley.

بلکه *bèlki*, *ad. t.* Perhaps, may be, by chance.

بلکی *or* بلکو *bilèghi*, *s. t.* A hone ; a grind- or whet-stone ; یباغ بیلکیسی *yàgh-bilèghissi*, A hone used with oil.

بللمک *bèllémek* (*aor.* بللر *bèller*), *v. a.* To dig with a fork or spade ; to learn by heart so as to remember again.

بللو *bèlli*, *a. t.* Known ; بللو باشلو *bèlli-bàshli*, *a. t.* (A person) publicly known, whose person and physiognomy are generally known.

بللور *billūr*, *s. a.* Crystal, cut-glass.

بلهجه *bilméjé*, *s. t.* A riddle, an enigma.

بلمک *bilmek* (*aor.* بلور *bilir*), *v. a.* To know ; to guess ; to recognize ; to know as, or suppose to be ; (*in compo-*

sition with the root of any verb increased by the syllable *ئ* or *یه*) to be able, as : *كله بلمک* *ghèlè-bilmek*, To be able to come.

بلند *bùlènd*, *a. p.* High ; loud.

بلوت *or* بلوط *bùlut* ; *s. t.* A cloud ;

بلوتلو *bùlutlu*, *a. t.* Cloudy, clouded.

بلوغ *bùlūgh*, *s. a.* Maturity, puberty.

بلوک *bùluk*, *s. t.* A division, subdivision ; a piece ; a company of infantry ; a squadron of horse ; a number of persons. [whet, set, sharpen.

بله مک *bilémek* (*aor.* بلر *biler*), *v. a.* To

بلی *bèli*, *ad. a.* Yes.

بلیه *bèlìyyé*, *s. a.* A misfortune, plague,

بلید *bèlīd*, *a. a.* Stupid. [visitation.

بلیغ *bèligh*, *a. a.* Eloquent in expressing ideas ; copious, plentiful ; strenuous.

بن *bèn*, *pron. t.* I ; بنم *bènim*, My ;

mine ; بنی *bèni*, Me ; بکا *bānga*, To

me ; بنده *bènda*, At or in me ; بندن

bèndan, From me ; بنملا *bènimla*,

With me ; بنسز *bènsiz*, Without me ;

بنجه *bènja*, My fashion ; according

to me ; —, *bin*, *s. a.* Son of, as احمد بن

محمود *àhmed bin Māhmūd*, Ahmed,

son of Mahmud ; —, *bùn*, *s. p.* The

foot, stock, bottom, lower end or base

of anything.

بنا *bìnā*, *s. a.* A building ; the building

of buildings ; the *voice* of verbs in

grammar ; —, —*et*, *v. a.* To build ;

—امینی —, —*èminī*, A clerk of the

works and paymaster ; بناء *bìnā'an*,

- ad. a.* Consequently; as بونا ببناء *būngā-binā'an*, or ببناء عليه *binā'an-àlèyh*, In consequence thereof.
- بند *bènd*, *s. p.* A sentence, a paragraph, an article, a verse of literary composition; a band, ligature, tie; a dam shutting up a valley so as to form a reservoir of water or artificial lake; —, *a. p.* (*in composition*), Which ties, binds, makes fast. [A seaport.
- بندر *bèndèr* or بندرگاه *bèndèrghiāh*, *s. t.*
- بندۀ *bèndé*, *s. p.* (*pl.* بندگان *bèndéghyān*), A servant, bondsman; بندگی *bèndéghī*, *s. p.* بندۀ لك *bèndélik*, *s. t.* Servitude, service; بندۀ خانۀ *bèndé-khāné*, *s. p.* The house of your humble servant (used in polite conversation instead of “*my house*,” as دولتخانۀ *dèvlet-khāné*, *the house of prosperity*, is instead of “*your house*”).
- بنفشۀ *bènfshé* (*mènèkshé*), *s. p.* A violet.
- بندک *bènek*, *s. t.* A spot; —, *bìnek*, *s.* and *a. t.* A saddle-horse, horse for riding; بِنکلو *bènekli*, *a. t.* Spotted, speckled.
- بنم *bènim*, *pron. t.* (*gen. of* بن *bèn*, I), My, of me; mine; بنمکی *bènimki*, *pron. t.* Mine.
- بنمک *bìnmek* (*aor.* بنر *bìnèr*), *v.n.* To mount, get upon; to get into (a carriage or boat); to ride (on a horse, in a carriage, or boat).
- بنی *bèni*, *s. pl. a.* (*of* بن *bìn*), Sons, children; آدم —, —*ādèm*, Sons of Adam, children of men, men, mankind. [sical constitution.
- بنیاد *būnyād*, *s. p.* A foundation; phy-
- بنیان *būnyān*, *s. a.* The building, constructing; construction; physical constitution.
- بو *bū*, *pron. t.* This; —, *bū*, *s. p.* Smell, odour; —, *a. p.* (*in composition*), Smelling, having an odour; —, *bū*, *s. a.* Father; خوشبو *khòsh-bū*, Sweet-smelling; بو الفصول *bū-'l-fūzūl*, (The father of presumption), presumptuous.
- بواب *bèwwāb*, *s. a.* A door-keeper, gate-keeper, porter; a chamberlain; سر بوابین *sèr - bèwwābīn*, A chief chamberlain (title of dignity something like our knight-bachelor).
- بوار *bèvār*, *s. a.* Destruction; دار البوار *dāru-'l-bèvār*, (The house of destruction) hell.
- بوبرک *bùbrek*, *s. t.* A kidney.
- بوت *bùt*, *s. t.* A thigh of an animal, a leg (of mutton, &c.).
- بوجاق *bùjāk*, *s. t.* A distant out-of-the-way corner; Bessarabia.
- بوجک *bùjek*, *s. t.* Any creeping animal, as a slug, silkworm; a crayfish; سموکلو بوجک *sùmuklu-bùjek*, A slug or snail; قوندز بوجکی *kūnduz-bùjèghi*, Cantharides. [gnarl in a tree.
- بوداق *būdāk*, *s. t.* A knot in wood; a
- بوداله *būdala*, *s. t.* A simpleton, idiot.
- بودامق *būdamak* (*aor.* بودار *būdar*), *v.a.* To prune, thin out, lop.

بودور *bòdur*, *a. t.* Dwarf, short in stature amounting to deformity.

بودین *Būdīn*, *s. t.* The town of Buda.

بورا *būra*, *s. t.* This place, this spot;

بورام *būram*, (my this place) here,

this place in my body; بوراك *būrang*,

Here, this place in thy body; بوراسی

būrassi, Here, this place in it; &c.;

بورایه *būraya*, Here, to this place;

بورامه *būrama*, Here, to this place in

my body; &c. ; بوراده *būrada*, Here,

in this place; بورادن *būradan*, Hence,

from hence; &c. &c. ; بورالر *būralar*,

Hereabouts, these parts or places;

&c. &c.

بورج *bòrj*, *s. t.* A debt; duty incum-

bent; —, *būrj*, *s. t.* The misletoe;

بورجلو *bòrjlu*, In debt; indebted; a

debtor; بورجه کيرمک *bòrja-ghirmek*,

v.n. To get in debt.

بورده *bòrda*, *s. t.* (*Italian*), A ship's

side; a board, tack (in sailing);

بورده بورده يه *bòrda-bòrdaya*, Side by

side, porthole to porthole.

بورشمق *būrushmak* (*aor.* بورشور *būrushur*),

v.n. To become wrinkled,

rumpled, ruffled. [a screw.

بورغو *būrghu*, *s. t.* A gimlet; *or* بورغی

بورقتمق *būrkutmak* (*aor.* بورقودر *būrku-*

dur), *v.a.* To sprain (a joint); بورقلمق

būrkulmāk (*aor.* بورقور *būrkulur*),

v.n. To be sprained.

بورک *bùrek*, *s. t.* A pie, tart, pasty.

بورمق *būrmak* (*aor.* بورار *būrar*), *v.a.*

To twist (with strength, *e.g.* A bar of

iron, a person's arm); بورمه *būrma*,

s. t. A twist; a screw; —, *a. t.*

Twisted.

بورون *būrun*, *s. t.* The nose; the point

of anything; a cape, promontory,

point; the snuff (of a candle).

بورنمک *būrunmek* (*aor.* بورنور *būrunur*),

v.n. To wrap one's self, cover one's

self up (in a scarf, mantle, &c.)

بورور *bòru*, *s. t.* A horn, trumpet;

بوروزن *bòruzèn*, *s. t.* A trumpeter.

بورده *bòra*, *s. t.* Borax (?), Sal-ammo-

niac (?); a storm of wind, a squall;

a good scolding; بوره يمک *bòra-*

yèmek, *v.n.* To be exposed to a

squall; to get a good scolding.

بوز *büz*, *a. t.* Ice; بوزکمی *büz-ghibi*, Like

ice; very white; very smooth; —,

bòz, *a. t.* Dark iron grey.

بوزاغی *büzaghi*, *s. t.* A young calf.

بوزچه اطهسی *Bòzché-àdassi*, The island

of Tenedos. [arms.

بوزطغان *bòz-dàghān*, *s. t.* A mace of

بوزشمق *bòzushmak* (*aor.* بوزشور *bòzushur*),

v.n. To quarrel, fall out with

each other; بوزشوق *bòzushuk*, *a. t.*

At variance, not on good terms

together; بوزشوقلوق *bòzushukluk*, *s. t.*

Variance, bad terms.

بوزغون *bòzghun*, *a. t.* Defeated, routed;

troubled, cast down; —, *s. t.* Defeat,

rout; بوزغونلوق *bòzghunluk*, *s. t.*

Defeat, rout; troubled, broken-

spiritedness.

بوزق *bòzuk*, *a. t.* Spoilt, bad; changed

into a small coin ; بوزق پاره *bòzuk-pàra*, Small change.

بوزلمك *bùzulmek* (*aor.* بوزيلور *bùzular*), *v.n.* To become contracted, to contract.

بوزمق *bòzmaq* (*aor.* بوزار *bòzar*), *v.a.* To spoil ; to take to pieces ; to rout, defeat ; to contradict (one) to a third person, to put to the blush by saying something ; to deflower (a virgin) ; to violate, act in contrariety to, infringe ; to change (money), give change (for it).

بوزه *bòza*, *s. t.* A kind of thick white drink made of millet fermented.

بوس *būss*, *s. p.* A kissing ; —, *a. p.* (*in composition*), Who kisses ; |—, —*et*, *v.a.* To kiss ; بوسى *būssī*, *s. p.* The act or quality of a kisser.

بوستان *bòsstān*, *s. p.* See بوستان

بوسنه *Bòssna*, *s. t.* Bosnia.

بوسه *būssé*, *s. p.* A kiss, a buss.

بوش *bòsh*, *s. t.* Empty ; vain, useless, void of sense, meaning, or utility ; idle, unemployed ; loose, not tied, not tight ; loosened, let go ; divorced ; —لاقيردى, —*lākirdi*, Nonsense ; —وقت, —*wākīt*, Leisure time ; —بوكر, —*bùghur*, The part of the side of the belly just below the ribs ; —بوغاز, —*bòghāz*, A babbler ; —كزملك, —*ghèzmeq*, *v.n.* To wander about without employment ; to be without a place, out of service.

بوشاتمق *bòshatmaq* (*aor.* بوشاد *bòshādir*), *or* بوشالتمق *bòshaltmaq* (*aor.* بوشالدير *bòshaldir*), *v.a.* To empty (a

vessel of anything, or anything from a vessel).

بوشامق *bòshamak* (*aor.* بوشار *bòshar*), *v.a.* To divorce, repudiate, put away (one's wife).

بوشانمق *bòshanmaq* (*aor.* بوشانور *bòshānir*), *v.n.* To empty itself ; to become loose, loosened ; to burst forth, break loose from restraint (people, a horse, a spring, a bow, &c.) ; to be divorced (a wife).

بوغ *bògh*, *s. t.* (*in* باشبوغ *bāsh-bògh*, A commodore (at sea) ; a commander (of a corps on land).

بوغا *bògha*, *s. t.* A bull.

بوغاز *bòghāz*, *s. t.* The throat, gullet, windpipe ; a defile, pass ; a strait, channel ; the mouth of a river ; the quinzy, a sore-throat ; the Bosphorus, and particularly the middle portion of it ; —بوش, —*bòsh*, A babbler ; —او, —*òl*, To have a sore-throat or the quinzy ; بوغازلامق *bòghāzlamak*, *v.a.* To kill (any animal) by cutting open its throat.

بوغچه *bòghcha*, *s. t.* A square shawl ; a large square piece of stuff used as a wrapper for bundles or parcels ; a bundle, a parcel in a wrapper.

بوغق *bòghuk*, *a. t.* Hoarse, stifled (voice).

بوغم *bòghum*, *s. t.* A joint in a reed ; a knot in wood ; a constricted place in any channel or pipe.

بوغمچه *bòghmaja*, *a. t.* Which chokes ;

اوڪسرك —, *bòghmaja-ùksuruk*, *s. t.*
The whooping-cough.

بوغمق *bòghmak* (*aor.* بوغار *bòghar*), *v. a.*

To stifle, strangle, drown, suffocate;

بوغلمق *bòghulmak* (*aor.* بوغلوور

bòghulur), *v. n.* and *p.* To be stifled,

strangled, drowned, suffocated; to be

ready to burst (with rage, laughter,

&c.). [of hot water.

بوغو *bùghu*, *s. t.* Steam, reek

بوک *bòk*, *s. t.* Excrement, dung, turd,

shit; scoria of ores; anything bad or

disagreeable; —, *a. t.* Bad; disagree-

able; شيطان بوقى *shèytān - bòku*,

(Devil's dung) assafœtida.

بوکاغى *bùkàghi*, *s. t.* Fetters, hobbles.

بوکالمق *bùngalmak* (*aor.* بوکالور *bùngalir*),

v. n. To become stupified.

بوکر *bùghur*, *s. t.* (*in* بوش بوکر *bòsh-*

-bùghur, The side part of the belly

just below the ribs).

بوکرتان *bùghurtlèn*, *s. t.* A blackberry.

بوکرک *bùghrek* (*bùbrek*), *s. t.* A

kidney. [French bean.

بوکرلجه *bùghrulja*, *s. t.* A small white

بوکرى *bùghru*, *a. t.* (*in* اكرى بوكرى

èghri-bùghru), Very crooked, tortuous,

devious. [thing), a twist.

بوکلم *bùklum*, *s. t.* A curl (in any-

بوکمک *bùkmek* (*aor.* بوکر *bùker*), *v. a.*

To twist between the fingers; to fold

double; to bend.

بوکو *bùghu*, *s. t.* A charm,

spell, sorcery; بوکوجى *bùghuju*, *s. t.*

A sorcerer, sorceress.

بول *bòl*, *a. t.* Plentiful, abundant;

ample; wide, loose, in folds (clothing,

&c.); —, *bèvl*, *s. a.* Dung; urine;

بوللق *bòlluk*, *s. t.* Abundance, plenty;

looseness (of clothes, &c.).

بولاشتق *bùlàshik*, *a. t.* Daubed, be-

smeared, contaminated.

بولاشمق *bùlàshmak* (*aor.* بولاشور *bùlà-*

shir), *v. n.* To become irregularly

spread upon in daubs (as paint, tar,

mud, &c.); to pass by contagion

(disease); to set (about any business);

to meddle.

بولاماج *bùlamaj*, *s. t.* Grape-juice boiled

to the consistency of honey.

بولانق *bùlànìk*, *a. t.* Turbid, not clear

(water, &c.); cloudy and foggy

(weather); sick, nauseated (the

stomach).

بولانمق *bùlànìmak* (*aor.* بولانور *bùlànir*),

v. n. To become turbid, thick, cloudy;

to become sick (the stomach).

بولدر *bùldur* (*bùldir*), *s. t.* Last year.

بولدرجين *bùldurjin*, *s. t.* A quail.

بولمق *bùlmak* (*aor.* بولر *bùlur*), *v. a.*

To find.

بولمک *bùlmek* (*aor.* بولر *bùler*), *v. a.* To

divide, parcel out, partition off.

بولنمق *bùlunmak* (*aor.* بولنور *bùlunūr*),

v. n. To be found, to be present; —,

v. p. To be found.

بولوط *bùlut*, *s. t.* A

cloud; بولوتلو *bùlutlu*, *a. t.* Cloudy;

بولوتلنمق *bùlutlanmak*, *v. n.* To be-

come cloudy.

بومبار *būmbār* (*for* مومبار *mūmbār*),

The large gut of sheep; fresh sausage made in the fresh gut.

بونجق *bònjuk*, *s. t.* A small shell, a bead, a bugle (with which certain ornaments are made); قاطر بونجغی *kàtir-bònjughu*, The small shell used as coin in some parts of Africa.

بونجه *bùnja*, *a. t.* (This is simply another case of the demonstrative pronoun بو *bū*), After this fashion, thus; thus long, thus much, so much, so many; بونجه لين *or* بونجالين *bùnjaleyin*, *ad. t.* Thus long.

بوی *bòy*, *s. t.* Length; height of stature; —, *būy*, *s. p.* Smell, scent, odour; بوی بوس *bòy - bòss*, Stature and general appearance; بویلو *bòylu*, *a. t.* Having stature; tall; اوزون بویلو *üzun-bòylu*, Tall in stature; اورته بویلو *òrta-bòylu*, Of a middling stature; قصه بویلو *kìssa-bòylu*, Short in stature.

بویا *bòya*, *s. t.* Paint; dye; اشی بویاسی *àshi-bòyassi*, Ochre; یاغلو بویا *yàghli-bòya*, Oil-paint; قوندرد بویاسی *kùndura - bòyassi*, Blacking; بویاجی *bòyaji*, A dyer.

بویار *bòyàr*, *s. t.* A Wallachian noble.

بویامق *bòyamak* (*aor.* بویار *bòyar*), *v. a.* To dye; to paint; بویاتمق *bòyatmak*, *v. caus.* To give to be dyed, to cause to be painted; بویانمق *bòyanmak*, *v. p.* To be dyed; to be painted; —, *v. n.* To take the dye.

بویله *bùylé*, *a. t.* This kind, this sort;

—, *and* بویله جه *bùyléja*, *ad.* Thus, so, in this manner, way, or fashion.

بوین *or* بویون *bòyn or bòyun*, *s. t.* The neck; بویون باغی *bòyun - bàghi*, A neck-tie; کناهی بویونکه *ghyùnāhi-bòynunga!* May the sin be on thy neck! [tree, the yoke (for oxen).

بویندرugh *bòyndurugh*, *s. t.* A yoke-بوینوز *bòynuz*, *s. t.* A horn (of an animal); horn; کچی بوینوزی *kèchi-bòynuzu*, The fruit called the locust, a kind of sweet pod.

به *bé*, *ad. p.* To, for, in; —, *bih*, *a. p.* Good, excellent, safe, sound; —, *bih*, (*mas.*) بها *bihā* (*fem.*) *pron. a.* (*in composition*), To *or* with him, her, it.

بها *bàha* (*pàha*), *s. p.* Price in money, money value; —, *bàhā*, *s. a.* Beauty; فيها *fè-bàhà*, Well and good! That will do very nicely! بهالو *pàhali*, Dear, high-priced. [hero.

بهادر *bàhādir*, *s. p.* A brave man, a بهار *bàhār*, *s. p.* The spring; —, *s. a.* Spice; — اول *èvvèl*—, — الـ *ilk*—, Spring, early spring; — صوگ *sòng*—, Autumn; بهارات *bàhārāt*, *s. pl. a.* Spices; بهارلو *bàhārli*, *a. t.* Spiced, spicy.

بهانه *bàhāné*, *s. p.* A pretext; an idle excuse; a finding fault; بولمق —, — *būlmak*, *v. n.* To find an excuse; to find fault (with a thing). [accusation.

بهتان *bùhtān*, *s. a.* Calumny, false بهجت *bèhjèt*, *s. a.* Beauty and cheerful pleasing look of countenance.

بهر *bèhèr* (ب *bè*, *for* هر *hèr*, *each*),
ad. p. Each ; بهرینه *bèhèriné*, Each,
 a-piece, for each one of them ; بهرماه
bèhèr-māh, Each month, monthly.

بهره *bèhré*, *s. p.* A lot, share, portion ;
 بهره‌دار *bèhrédār*, بهره‌مند *bèhrémènd* ;
 بهره‌ور *bèhrévèr*, *a. p.* Sharing, having
 a share.

بهشت *bihisht*, *s. p.* Heaven, paradise.

بهی *bèhèy* ! *int. t.* O ! Ho ! بهی‌اشک
bèhèy-èshek, Ass that thou art ! —
bèhī, *a. a.* Beautiful.

بی *bī*, *prep. p.* (*in composition*), Without ;
 بی‌بآک *bī-bāk*, *a. p.* Without fear,
 fearless. [wilderness, the wilds.

بیابان *bèyābān*, *s. p.* The desert, a
 بیات *bàyat*, *a. t.* Stale, not new or
 fresh.

بیاض *bèyāz*, *s. a.* Whiteness ; —, *a. t.*
 White ; —, *s. t.* A fair copy of a
 writing ; unwritten paper ; بیاض‌اوزرند
bèyāz-ùzerinda-irādé, An im-
 perial command given *propria motu*,
 and not on any petition or ministerial
 report ; بیاض‌چک‌مک *bèyāza-chèk-*
mek, *v. a.* To copy out fairly.

بیاغی *bàyaghi*, *a. t.* Mere, sheer ;
 common, ordinary, every-day ; —,
ad. t. Neither more nor less, simply,
 in good sooth.

بیان *bèyān*, *s. a.* A setting forth, ex-
 plaining, expounding ; —, —*et, v. a.*
 To set forth, declare, expound ; اتی
 اتی *ātīyyu-'l-bèyān*, The following,
 the hereinafter mentioned.

بیت *bèyt*, *s. a.* A house ; a couplet,
 a distich ; بیت‌الله‌الحرام *bèytu-*
'llāhi-'l-hàrām, (The holy house of
 God) the Temple of Mecca ; بیت
 المال *bèytu-'l-māl*, *or* بیت‌مال
 المسلمین *bèytu-māli-'l-mùsslimīn*,
 (The house of the treasure of the
 Musslim community) the public
 treasury ; بیت‌المالجبی *bèytu-'l-*
mālji (*bèytamālji*), An officer who
 takes cognizance of the estates of
 deceased persons, or of spoils of war,
 assesses them for succession dues, &c.

بیتوت *bèytūtèt*, *s. a.* A passing the
 night in any abode ; —, —*et, v. n.*
 To pass the night in any abode.

بیچاره *bī-chārè*, *s. and a. p.* Poor, help-
 بیخ *bīkh*, *s. p.* A root. [less, forlorn.
 بیخود *bī-khòd*, *a. p.* Insensible,
 swooned, fainted ; insane, beside
 one's self.

بیدار *bīdār*, *a. p.* Awake ; vigilant ;
 بخت —, —*bākht*, *a. p.* One whose
 good fortune is awake and active,
 slumbering not.

بیدق (*pàytak*), *s. a.* A peon, or pawn at
 بئر *bī'r*, *s. a.* A well. [chess.

بیراق *bàyrak*, *s. t.* A flag, banner,
 standard ; بیراقدار *bàyrakdār*, *s. p.*
 A standard-bearer.

بیرام *bàyram*, *s. p.* A holy feast, a holy
 day, festival ; شکر‌بیرامی *shèkkr-bày-*
rami, (The feast of sugar), the feast of
 three days next after the close of Rama-
 zan ; قربان‌بیرامی *kùrbān-bàyrami*, The

feast of sacrifice, in commemoration of Abraham's intended offering of Ishmael (according to the Kur'an), held on the tenth day of the last month of the Musslim year, Zī-'l-hijjé (the month of pilgrimage); قامش بیرامی kāmish - bāyrami, The Jewish feast of tabernacles.

بیرون bīrūn, *s. p.* The outside; —, *ad. p.* Out of; beyond.

بیز bīz, *s. t.* An awl.

بیزار bīzār, *a. p.* Tired, weary, annoyed.

بیش bīsh, *a. p.* More in number or quantity.

بیضی bēyzī, *a. a.* Egg-shaped, oval, elliptical; —, *s. t.* An oval, ellipse.

بیطار bāytār, *s. a.* A farrier, veterinary surgeon; بیطارلق bāytārlık, *s. t.* بیطاری bāytārī, *s. p.* بیطرت bāytaret, *s. a.* The veterinary art or profession.

بیع bēy', *s. a.* A selling; بیع و شرا bēy' - u - shirā, Buying and selling, trade.

بیعت bī'at, *s. a.* The ceremony of swearing allegiance; —, —et, *v. n.* To declare one's self a loyal subject or vassal.

بیق bīyik, *s. t.* The mustachio.

بیک bīng, *a. t.* A thousand, one thousand; بیکباشی bīng - bāshi, (A chiliarch, chief of a thousand), A major or *chef de bataillon* in the army; a commander in the navy.

بیکار (pūngar), *s. t.* A spring, source of water; بیکارباشی pūngar-bāshi, The

head water or spring of a stream; —, bī-kyār (bēkyar), *s. p.* A bachelor.

بیگانه bīghyāné, *s. p.* A stranger.

بیلک bīlek, *s. t.* The wrist.

بیله bīlē, *ad. t.* Even; together.

بیم bīm, *s. p.* Fear.

بیمار bīmār, *a. p.* Sick, ill, diseased; بیمارخانه bīmār-khāné, *s. p.* A hospital; a mad-house.

بین bèyn, *s. a.* The interval between two things; the relation between two things; the midst of several or many things; بینلری bēynléri, Their interval or relation; بینلرینه bēynlérina, To their interval, between them, among them; بینلرینده bēynlérinda, In their interval, between them, among them; بینلریندن bēynlérindan, From between them, from among them; &c. &c.; —, bīn, *a. p.* (*in composition*), Who sees, perceives; دوربین dūrbīn, (Far-seeing), A telescope; خردله بین khūrda-bīn (Small-seeing) a microscope; —, bèyn, *s. t.* The brain.

بینش bīnish, *s. p.* A seeing, viewing; an old ceremony of court, a kind of levee; a kind of outer and very full robe in the old costume.

بیننه bēyyiné, *s. a.* A proof, evidence, conclusive fact. [Houses.

بیوت bīyūt, *s. pl. a.* (*of بیت bèyt*), بیورلدی bīyuruldı, *s. t.* A governor's written order.

بیورعق bīyurmak (*aor.* بیورور bīyurur),

v.n. To exercise authority, act as master, give orders; to say, to do (anything, used when speaking of a superior); **بیورنیکز نہ** nè-büyurdunguz, What did you say? **ایچرو بیوریکز** ichèri - bùyurunguz, Pray walk in; **بیورک** bùyurung! I beg you! Do me the favour!

بیوک biyuk, *a. t.* Great, large, big, vast; high in rank.

بیومک biyumek (*aor.* **بیور** biyur), *v.n.*

To grow, increase in size; to grow up; to become an adult; to rise in

بیوہ biwé, *s. p.* A widow. [rank.

بیہودہ bihūdē, *a. p.* Vain, fruitless, useless; —, *ad. p.* In vain.

بیہوش bihush, *a. p.* Senseless, swooned.

پ

پ pè or pā'i-fārsī. Third letter of the Turkish alphabet, having the value of *p* in English. In old manuscripts, as in many modern writings from the pens of pedantic or ignorant students of Arabic, this letter is ignored, and its place supplied by the **ب**, so that sometimes words written with that letter will be found ranged in the present chapter, want of space forbidding the repetition in each place. It is sometimes interchangeable with **ف** fè; as, **فیل** fīl, or **پیل** pīl. In chronograms this letter has the same numeral value with **ب**, and is never

used in astronomical tables, or in the dates of letters, by reason that it is not of Arabic origin.

پا pā, *s. p.* A foot. (Abbreviated from **پای** pāy, and entering into the composition of many words, sometimes in the one form, sometimes in the other).

پاپادیہ pāpādiya, *s. t.* Camomile.

پاپاس pāpass, or **پاپاز** pāpaz, *s. t.* A priest (Christian or Pagan).

پابوس pā-būss, *s. p.* Foot-kissing.

پاپوش pā-pūsh (pābuch), *s. p.* Any covering for the feet, particularly a kind of slipper worn out of doors.

پاتردی pātirdi, *s. t.* Noise.

پاترونہ pātrūna, *s. t.* (*Italian*), The vice-admiral, formerly entitled a Bey, now a Pasha.

پاتلامق pātlamak (*aor.* **پاتلار** pātlar), *v.n.* To crack or explode with a great noise; to burst without noise.

پاتلیجان pātlijàn, *s. t.* The egg-plant; **فرنگ پاتلیجانی** firènk-pātlijāni, The love-apple or tomata. [pectedly.

پاتادق pātadak, *ad. t.* Suddenly, unexpectedly. **پاچارز** pāchàriz, *s. t.* A thing likely to give trouble, as a ship coming athwart hawse.

پاچاورہ pāchāvra, *s. t.* A rag, clout; **یاغلو پاچاورہ** yāghli - pāchāvra, (A greased rag), a fire-ball thrown against ships or towns by the enemy.

پاچہ pācha, *s. p.* Sheep's trotters; trotter jelly; any dish made to imitate trotter jelly; the lower part of

the legs of trousers; the feet and leg parts of furs.

پادشاه pādishāh, *s. p.* The Sultan; an emperor; پادشاهی pādishāhī, *s. p.* The imperial dignity or function; —, *a. p.* Imperial; پادشاهانه pādishāhānē, *a. p.* Imperial.

پارچه pārchā, *s. p.* A piece, fragment, morsel; a whole individual thing; پارچه پارچه ا پārchā-pārchā-et, *v. a.* To cut, pull, or knock to pieces.

پارس Paris, *s. t.* Paris.

پارلاق pārlāk, *a. t.* Bright, shining, clear; handsome; promising, talented.

پارلامق pārlamak (*aor.* پارلار pārlar), *v. n.* To shine, to be bright; to break out in flame; to acquire a conspicuous station and reputation; to get in a rage.

پارمق pārmak, *s. t.* A finger; a toe; an inch; a rail, a bar; a spoke of a wheel; a stripe (in stuffs, &c.); پارمقلق pārmaklik, *s. t.* Railings; a grating, a grate; التي پارمق Altī-parmak, *s. t.* The tunny-fish (?); a kind of striped stuff. (See پرمق).

پاره pāré (pāra), *s. p.* A piece, fragment; a whole individual thing; money; a small coin, the fortieth of a piastre, about $\frac{1}{20}$ of a penny; اوچ پاره تکه uch-pāré-tèkné, Three individual ships; پاره پاره pāré-pāré, *ad. p.* Piecemeal, in pieces, یکپاره yèk-pāré, *a. p.* Of one single piece; پاره لیمک pārélémek (*aor.* پاره لیر pāré-

lēr), *v. a.* (pāralamak, *aor.* pāralar), To cut or knock to pieces; پاره لیمک (pāralanmak), *v. n.* To be broken in pieces.

پازی pāzi, *s. t.* White beet, of which the leaves are used as a vegetable.

پاس pāss, *s. p.* A sentry's round, guard, watch; —, pāss, *s. t.* Rust; پاسلیمق pāsslanmak (*aor.* پاسلنور pāsslanir), طوتمق —, —tūtmaq, and باغلامق —, —bāghlamak, *v. n.* To become rusty, to contract rust; پاسبان pāssbān, or پاسوان pāsswān, *s. p.* A watchman, guard, sentry.

پاش pāsh, *a. p.* (*in composition*), Which sprinkles, scatters, diffuses.

پاشا pāsha, *s. t.* The highest title in the civil or military hierarchy in Turkey. There are now many grades of pashas. 1st. The grand-vizier and those who rank with him; 2d. Those who have filled that office; 3d. Those connected by marriage with the imperial family; 4th. The general class of ministers or secretaries of state, and those to whom the rank is given; 5th. Simple mūshīrs not ministers of state; these are governors-general of large provinces, or generals commanding corps-d'armée, &c.; 6th. Vèzīrs, also governors-general; 7th. Fèrīks or lieutenants-general; 8th. Mīri-Mīrān, or civil fèrīks, governors of smaller provinces; 9th. Mīri-Liwā, or generals of brigade; and 10th. Mīru-'l-

-Umérā, or civil lîwās, governors of small provinces also. All these functionaries, and all those who have ever received the grades, retain the title of pasha for life, unless degraded for some offence. This title is sometimes given to children and young men by their family or companions. پاشا قیوسی pàsha-kàpissi, The official place of business of the government in Constantinople, and of the governor in a province. پاشالیک pàshalik, *s. t.* The grade or functions of a pasha; a government held by a pasha; پاشالی pàshali, *a. t.* (Suitable for a pasha) name of a certain style of clothing.

پاک pāk, پاکیزه pākizé, *a. p.* Clean, pure, undefiled.

پالاسٹروپه pàla-strùpa, *s. t.* (*Italian*), A rope wad for a gun. [tridge-box.

پالاسقه pàlasska, *s. t.* A soldier's car-

پالان pàlan, *s. t.* A kind of soft-cushioned saddle or pillion.

پاموک pàmuk, *s. t.* Cotton.

پانطالون pàntalòn, *s. t.* Trousers.

پای pāy, *s. p.* The foot. (This word, sometimes contracted into پا pā, enters into the composition of many words, either at the beginning or end; as, پانهاده pā-nihādé, Who has placed his foot, چارپا chār-pā, Four-footed); —, پای, *s. t.* A share, part, portion; پایلاشمق pàylashmak, *v. a.* To share (anything) with others; پای بچمک pāy - bichmek, *v. n.* To

draw comparisons from an instance given. [limit, term.

پایان pāyān, *s. p.* The end, extremity, پایبند pāy-bènd (pàywànt), *s. p.* Ligatures with which the feet of horses are bound in stable, or at picket.

پایتخت pāyitākht, *s. p.* (Foot of the throne) the capital city, the seat of government. [blished.

پایدار pāydār, *a. p.* Permanent, sta-

پایدوس pāydoss, *s. t.* A cessation from work; —, *int. t.* All hands knock off work! —, —et, *v. n.* To knock off working; —, *v. a.* To cause work to be suspended.

پایمال pāymāl, *a. p.* Trodden under foot; —, —et, *v. a.* To tread under foot. [support.

پاینده pāyèndé, *s. p.* A prop, stay,

پایه pāyé, *s. p.* Footing, grade, rank, dignity; the footstool or platform of a throne; a step, a stair.

پپگی pèpèghi, *s. t.* A stammerer, stut-terer; سوپلمک —, —sùwèylémek, پپلمک pèpélémek, *v. n.* To stammer, to stutter.

پخته pùkhté, *a. p.* Cooked; ripe; experienced in worldly wisdom.

پختی pùkhti, *s. p.* Jelly.

پداوره pàdávra, *s. t.* A shingle, split lath, or rough thin board.

پدر pèder, *s. p.* A father; پدرانه pè-dérāné, *a. p.* Fatherly, paternal.

پذیر pèzīr, *a. p.* (*in composition*), Which receives or has received.

پیر *pür*, *a. p.* Full ; filled with, replete with ; —, *për*, *s. p.* A feather.

پیرازوانه *pìràzwàna*, *s. t.* The ferrule usually placed at the bottom of sticks, scabbards, &c.

پیراکندۀ *pèrakèndé*, *a. p.* Scattered, dispersed, not collected together.

پیران *pèrān*, *a. p.* Flying, which flies.

پیرانغه *prāngha*, *s. t.* The convict's chain ; the galleys, the convict's punishment of imprisonment and forced labour.

پیرتاب *pèrtāb*, پیرتاو *pèrtāv*, *s. p.* A cast, a throw, a launch ; a jump ; a precipitating ; a sunnyside.

پیرتو *pèrtev*, *s. p.* A ray of light ; —انداز — *èndāz*, *a. p.* Throwing rays of light, shining, sparkling ; —سوز — *sūz* (*pèrtevsiz*), *s. p.* (Burning by rays), a lens, a burning-glass, a magnifier.

پیرچم *pèrchem*, *s. p.* The tuft of hair left on the summit of the head in the East, when the rest of the hair is shaved off.

پیرچین *pèrchin*, *s. p.* The clenching of a nail ; —ا — *—et*, *v. a.* To clench (a nail). [contention.

پیرخاش *pùrkhāsh*, *s. p.* Strife, battle,

پیرداخت *pèrdākht* (*pèrdāh*), *s. p.* Polish, burnish ; —ا — *—et*, *v. a.* To polish, burnish.

پیرداخته *pèrdākhté*, *a. p.* Worked with great pains, finished and polished off.

پیرداز *pèrdāz*, *a. p.* (*in composition*),

Who makes, works at, completes, finishes and polishes off.

پیرده *pèrdé*, *s. p.* A curtain, a veil ; a musical key ; a cataract in the eye ;

پیرده تخته *tākhta-pèrdé*, *s. t.* Palings, a partition of boards ; اهل پیرده *èhli-pèrdé*, A chaste, modest, honest woman ;

پیرده نشین *pèrdé-nishin*, *a. p.*

Who sits behind a curtain ;

پیرده دار *pèrdé-dār*, *s. p.* The keeper of the

curtain, the waiter at the door, who

lifts the curtain for those who enter,

and refuses admittance to improper

people.

پیرست *pèrèsst*, *s. p.* (*in composition*), A worshipper, adorer.

پیرستار *pèresstar*, *s. p.* A servant.

پیرستش *pèresstish*, *s. p.* Worship, adoration. [quiry.

پیرشش *pùrsish*, *s. p.* An asking, in-

پیرکار *pèrghyār* (*pèrghel*), *s. p.* A pair of compasses.

پیرلانتی *pèrlānti*, *s. t.* A brilliant.

باش — *pārmak*, *s. t.* (See پارمقی),

ایاق باش پیرمقی *bāsh—*, The thumb ;

ایاق باش پیرمقی *āyak-bāsh-pārmaghi*, The great toe ;

شهادت پیرمقی *shāhādet-pārmaghi*,

The fore-finger ; اورتۀ پیرمقی *òrta-*

پیرمقی *pārmak*, The middle finger ; یوزک

پیرمقی *yùzuk-pārmaghi*, The fourth

finger ; سرچۀ پیرمقی *sèrché-pārmaghi*,

The little finger.

پیرمقلق *pārmaklik*, *s. t.* Railings, rails, banisters, a grating.

پیرندۀ *pèrendé*, *a. p.* Flying, which flies ;

s. p. A summerset; پرواز پرنده پèrèndé-bāz, *s. p.* A thrower of summersets in the air. [sion.

پروا پèrvā, *s. p.* Fear, fright, apprehension. پرواز پèrwāz, *s. p.* A raised border or cornice; the act of flying, flight by wing; —, *a. p.* (*in composition*), Which flies, soars.

پروانه پèrwānē, *s. p.* A moth, night moth which flies round lights; the fly-wheel of a machine.

پروردگار پèrvèrdighyār, *s. p.* God the nourisher.

پرورده پèrvèrdé, *a. p.* Nourished, cherished, brought up, educated.

پرورش پèrvèrish, *s. p.* Care, the care bestowed in feeding, protecting, and teaching one's children or dependants, kind care.

پرهیز پèrhīz, *s. p.* Regimen, diet; a Christian fast; abstaining, abstinence; —, —et, *v. n.* To abstain; to keep a regimen, be careful what we eat; —طوتمق —tùtmak, *v. n.* To keep a fast (as Greeks and Catholics do); —کار —kyār, *s. p.* One who abstains.

پری پèri, *s. p.* A fairy.

پریشان پèrishān, *a. p.* In disorder; in ruin; پریشانلق پèrishānlīk, *s. t.* پریشانی پèrishānī, *s. p.* پریشانی پèrishāniyyet, *s. a.* Disorderedness; ruin. [a bawd.

پزونیك پèzèwènk, *s. t.* A pimp, a pander,

پژمرده پèzhmūrda, *a. p.* Shabby, in sad plight, old and faded.

پژوهه پùzhūh (pù-zhūh), *a. p.* (*in composition*), Who diligently seeks after.

پس پèss, *c. p.* Then, after that, after which, moreover; —, *s. p.* The hind, or after part; the bass of music; —, *ad. p.* Behind; after; —, پìss, *a. t.* Dirty, filthy, unclean. [bass in music.

پست پèsst, *a. p.* Low; —, (پèss), The

پستان پìsstān, *s. p.* A teat, pap, dug.

پسکپوس پìsskaposs, *s. t.* (*Greek*), A bishop.

پسند پèssènd, *a. p.* (*in composition*), Approving; approved; خودپسند khòd-

-پèssènd, *a. p.* Self-approving, vain;

عوامپسند “àwāmm - پèssènd, Approved by the common people, popular.

پسندیده پèssendīdē, *a. p.* Approved, liked.

پسی پìssi, *s. t.* A sole or dab (flat-fish).

پسین پèssīn, *a. p.* The hindermost, the last.

پشت پùsht, *s. p.* The back; پشت پای پùshti-pāy, The sole of the foot; پشت پای زن پùshti-pāy-zèn, *a. p.* Who walks or runs (striking the soles of his feet on the ground).

پشتمال پùshtmāl (pèshtamāl), *s. p.* A coarse large towel and an apron.

پشکین پìshkin, *a. t.* Crisp, well baked (bread); thoroughly baked (bricks, &c.); ripe and well hardened (reeds used in writing, &c.); well broken into business, thoroughly acquainted with the roughs of life and service (man).

پشم پèshm, *s. p.* Wool; down.

- پشمک pishmek (*aor.* پشړ pishēr), *v.n.*
To cook, be cooked (whether baked, roasted, or boiled, &c.); to become properly ripened, hardened, or prepared; to become thoroughly acquainted with the roughs and requirements of life and service.
- پشورمک pishirmek (*aor.* پشورر pishirir), *v.a.* To cook, to prepare by cooking; to boil, to roast, to stew, to bake; to harden, make hardy in matters of life and service.
- پشیمان peshimān (pishman), *a.p.* Sorry, regretting an action or omission; او—, —òl, *v.n.* To repent, be sorry, regret.
- پصدرمه pàssdirma, *s. t.* Jerked beef, hung beef, ham, bacon, dry, salt, smoked, &c.
- پصطال pàsstal, *s. t.* A whole piece of broad-cloth.
- پطریق pàtrik, *s. t.* (*Greek*), A patriarch (title of the spiritual chiefs of the several Christian nationalities subject to the Sultan).
- پف pùf, *s. p.* A puff of breath; پفکرده pùf-kèrdé, *a. p.* Blown out.
- پک pèk, *a. t.* Hard; —, *ad. t.* Very.
- پکسمات pèksémāt (pèksémèt), *s. t.* Bread, twice baked, or biscuit for provisions.
- پکشمک pèkishmek, (*aor.* پکشور pèkishir), *v.n.* To become hard, to harden.
- پلاز pàlaz, *s. t.* A gosling, a duckling; a young pigeon.
- پلاسکه pàlasska, *s. t.* A cartridge-box.
- پلامار pàlamar, *s. t.* A hawser or stream cable. [husks, vallonea.]
- پلامود pàlamud, *s. t.* An acorn; acorn
- پلامید pàlamīd, *s. t.* A kind of very large mackerel.
- پلاو pìlaw, *s. p.* Rice prepared by boiling, with the addition of flesh or scalded butter or oil; زرده—, —zèrdé (yellow pilaw), The same with saffron and sugar or honey added. [merer.]
- پلتک pèltek, *s. t.* A stutterer, stammerer.
- پلته pèlté, *s. t.* A kind of jelly of wheat sweetened with honey.
- پلیج pìlij, *s. t.* A chick, chicken.
- پلاسکه pàlasska, *s. t.* A soldier's cartridge-box.
- پلانغه (pàlangha), *s. t.* A small fort or stockade; a tackle or double pulley.
- پلنک pèlenk, *s. p.* A leopard or panther.
- پلین pèlin, *s. t.* Absinthe, wormwood.
- پناه pènàh, *s. p.* An asylum, refuge.
- پنایر pànàyir, *s. t.* (*Greek*), A country fair. [colour, light-pink.]
- پنمه pènbé, *s. p.* Cotton; —, *a. t.* Rose-wood.
- پنتالومبا pàntalòm̄ba, *s. t.* Gamboge.
- پنتی pìnti, *a. t.* Dirty, ragged, and miserable-looking; miserly.
- پنج pènj, *a. p.* Five; پنجم pènjum, and پنجمین pènjumīn, *a. p.* The fifth; پنجاه pènjāh, *a. p.* Fifty.
- پنجر pànjar, *s. t.* Beet-root.
- پنجره pènjéré, *s. t.* A window.
- پنجشنبه pènjshènbih (pèrshembé), *s. p.* Thursday.
- پنجک pènjik, *s. t.* A kind of title-deed

to a slave, given to the first purchaser by Government when the duty is paid, and passed on to each successive owner.

پنچہ pènché, *s. p.* The hand of man, or foot of birds or beasts, viewed as an instrument of prehension; a kind of official signature for ministers of state or governors, something like the *tughra* of the Sultan. [tion.

پند pènd, *s. p.* Counsel, advice, admoni-

پنہان pìnhan, *a. p.* Hidden, concealed,

پنیر pènir, *s. p.* Cheese. [secret.

پو pù, *s. p.* A running about; —, *a. p.*

(*in composition*), Who runs about.

پوتہ pùtéh, *s. p.* A crucible.

پوجہ pòja, *s. t.* (*Italian*), An easing of the helm, a bearing up; |—, —et, *v.n.* To ease the helm; to bear up.

پود pūd, *s. p.* The woof or weft in cloth, the thread *which goes to and fro* with the shuttle. [weather.

پوس pūss, *s. t.* Fogginess, thickness of

پوست pòsst, *s. p.* The fell or furry skin of an animal, tanned or not; the same tanned and used as a cushion to sit on; a special seat; a seat of office, an office under Government.

پوستکی pòsstéki, *s. p.* A sheepskin, tanned or not.

پوستہ pòssta, *s. t.* (*Italian*), The post for letters; a watch or relay of workmen. [cloak.

پوستین pòsstīn, *s. p.* A fur or sheepskin

پوسکورمک pùsskyurmek (*aor.* پوسکورر)

pùsskyurur), *v.a.* To blow (water) out of the mouth in a fine shower.

پوسکی pùsskyu, *iterative of* اسکی èsski, *a. t.* اسکی پوسکی èsski-pùsskyu, Rags and tatters.

پوش pūsh, *a. p.* (*in composition*), Who wears, clothes himself with; which clothes. [concealed, kept secret.

پوشیدہ pūshīdéh, *a. p.* Covered, hidden,

پوصلہ pùssla, *s. t.* A short note or letter; a short account or bill; a mariner's compass. [ambuscade.

پوصو or پوصی pùssu, *s. t.* An ambush,

پوطور pòtur, *s. t.* A kind of trousers, full to the knee, but fitting tight below with hooks and eyes, and garters above the calf of the leg.

پوغاچہ pòghàcha, *s. t.* A kind of pastry like pie-crust. [pillows.

پوفلہ pùfla, *s. t.* The down used in

پول pùl, *s. p.* A bridge; a small piece of money, or money in general; a spangle; a fish-scale; a thin disc of ivory or bone placed over a seal in wax to preserve the impression; a wafer.

پولاد pūlād, *s. p.* An imaginary metal, after the nature of our word *adamant*, the characteristic of which is hardness.

پولیاچہ pòlichā, *s. t.* (*Italian*), A bill of exchange.

پوی pūy. The same with پو pū; پویان pūyān, *a. p.* Who runs to and fro.

پویراز pòyraz, *s. t.* (*Greek boreas*), The north-east wind or quarter.

پهلو pèhlu, *s. p.* The side of the body.
 پهلوان pèhluwān, *s. p.* A wrestler.
 پهڻ pèhn, *and* پهڻا pèhnā, *s. p.* Width ;
 —, —, *a. p.* Wide.
 پي پي pèy (*for* پای pay), *s. p.* A foot ; a
 step ; —, *s. t.* Earnest-money ; پي پي
 pèyā-pèy, *and* پيدري پي pèy-der-pèy,
ad. p. By degrees, by instalments ;
 successively ; continuously.
 پياده پي pìyādé, *s. p.* A man on foot ; a
 boat built for only one pair of oars ;
 infantry. [or bowl.
 پيال پي pìyālé, *s. p.* A drinking-cup, glass,
 پیام پي pèyām, *s. p.* A message ; پیامبر
 pèyambèr, پیامبر پي pèyamrèss, A
 messenger.
 پيانقو پي pìyānko, *s. t.* A lottery, a raffle.
 پيچ پي pìch, *s. t.* A bastard ; a sucker from
 the root of a plant ; —, pìch, *s. p.*
 A twisting, convulsion, contortion ;
 پيچاپيچ پي pìchāpìch, *a. p.* Twisted fold
 on fold.
 پيچيده پي pìchīdé, *a. p.* Twisted, contorted.
 پيدا پي pèydā, *a. p.* Existing, forthcoming,
 present, visible ; —, —et, *v. a.* To
 find, to manage and have in one's
 possession, to get ; او—, —òl, *v. n.*
 To spring up, come, come into ex-
 istence, become visible or present.
 پيده پي pīdé, *s. t.* A flat, thin cake of bread,
 something like a muffin.
 پير پي pīr, *s. p.* An old man ; the patron
 saint or superior of any order or guild.
 پير پي pīrā, *a. p.* (*in composition*), Who
 adorns, decks out.

پيراسته پي pīrāssté, *a. p.* Adorned, decked
 out. [inclosure or environs of a place.
 پيرامن پي pīrāmèn, *s. p.* The circuit or
 پيرایش پي pīrāyish, پيرايه پي pīrāyé, *s. p.* An
 ornament, adornment. [panion.
 پيرو پي pèy-rèv, *s. p.* A follower ; a com-
 پيره پي pīré, *s. t.* A flea ; زن—, —zèn,
s. p. An old woman.
 پيش پي pīsh, *s. p.* The front, fore part of
 anything, the space in front of anything.
 پيشانی پي pīshāni, *s. p.* The forehead.
 پيشتخته پي pīsh-tākhta (pèsh—), *s. p.* The
 counter of a shop, shop-board.
 پيشرو پي pīsh-rèv (pèsh—), *s. p.* A guide,
 forerunner ; grape-shot.
 پيشگاه پي pīsh-ghyāh, *s. p.* The space in
 front of anything.
 پيشکش پي pīsh-kèsh (pèsh—), *s. p.* A gift
 offered to a superior as homage.
 پيشکير پي pīsh-ghīr (pèshkir), *s. p.* A
 napkin for use at table.
 پيشنهاد پي pīsh-nihād, *s. p.* A model,
 thing placed to be copied or followed.
 پيشوا پي pīsh-vā, *s. p.* A leader.
 پيشه پي pīshé, *s. p.* An art, trade, occupa-
 tion, profession, calling.
 پيشين پي pīshīn (pèshin), *a. p.* Foremost ;
 former ; foregoing ; old, antique, an-
 cient ; ready (money) ; —, *ad. t.* Be-
 fore proceeding further in the matter ;
 —, *s. t.* Ready money.
 پيغام پي pèyghām, پيغام پي pèygham, پیام
 پي pèyām, *s. p.* A message ; پیامبر پي
 پي pèyghāmbèr, پیامبر پي pèyghāmbèr, پیامبر
 پي pèyāmbèr, *s. p.* A messenger, bearer

of a message; a prophet, bearer of God's message to man.

پيغوله pèyghūlé, *s. p.* A corner; a retired nook or spot; any narrow, retired place. [messenger; a satellite.

پيک pèyk, *s. p.* A valet, footman, foot-action; —, پيگار (pìngār) (*pùnār*), *s. t.* A spring, fountain.

پيکر pèykèr, *s. p.* The face, countenance.

پيل pīl (*for* فيل *fil*), *s. p.* An elephant.

پيما pèymā, *a. p.* (*in composition*), Who measures; who paces, paces over.

پيمان pèymān, *s. p.* A promise, undertaking, treaty, agreement.

پيوست pèyvèsst, *a. p.* (*in composition*), Reaching, touching, joining, attaining.

پيوسته pèyvèssté, *a. p.* Reaching, touching, joining, attaining; —, *ad. t.* Always, continually, without interruption.

پيوند pèyvènd, *s. p.* See پايبند; (*also, in composition*), *a. p.* Reaching, touching, joining.

ت

ت *or* ت̣ tē *or* tā. Fourth letter of the Turkish alphabet, having the value of *t* in English. At the end of many words and roots, this letter is changed, both in writing and pronouncing, into د dāl, having the value of our *d*. Compared with the letter ط ṭ, which is also an equivalent to our *t*, the ت

tē is a soft consonant, and is followed *in preference* by soft vowels in words of Turkish origin, though in this respect there are but too many exceptions in practice. In chronograms and astronomical tables, this letter has the numerical value of 400, but is not used in the dates of letters. In the Arabic asseveration تالله tā-'llāhī (By God!), it is a preposition, which is used in no other case, and the asseveration is generally placed third in the series of corroborative import والله بالله تالله wā-'llāhī, bi-'llāhi, tā-'llāhi, the most solemn form of asseveration employed. In the case of verbs of Turkish origin, the roots of which, being of more than one syllable, end in a vowel, or in one of the letters ر ṛ *or* ل lām quiescent, their causatives are formed by adding to the root this letter ت in the quiescent form also, instead of the usual causative increment در dir. Ex. سويلمك sū-wèylémek, To say, سويلتمك sūwèy-lètmeK, To cause to say; او كسرتمك ùk-surtmek, To cough, او كسرتتمك ùk-surtmek, To cause to cough; قصالتمك ḳissalmaq, To become shorter, قصالتتمك ḳissaltmaq, To shorten. At the end of many Arabic nouns this letter is interchangeable with the *ɛ* vowel, the word being sometimes written with the one letter, sometimes with the other. When the form *ṣ* is used (at

the end of Arabic feminine nouns only) it is read either as tin or ten. (See تنوین).

تا tā, *s. a.* Name of the letter ت ; —, *s. p.* (in composition), Fold (in number), as يكتا yèk-tā, Onefold, single ; دو تا dū-tā, Twofold, double, &c. ; —, *ad. p.* Even as far, even until you arrive (at such a place or time).

تاب tāb, *s. p.* Strength, power, might ; power of resistance ; a twisting, contortion, writhing ; brightness ; splendour ; heat ; burning, ardour ; the required degree of temper, hardness, softness, lustre, &c., in any manufactured article ; —, *a. p.* (in composition), Which illumines ; which warms or burns.

تابان tābān, *a. p.* Shining, bright, brilliant.

تابع tābi, *a. a.* Subject, under subjection ; following, depending upon.

تابوت tābūt (tābut), *s. a.* A bier or coffin ; the ark.

تابه tābé (tāwa), *s. p.* A frying-pan.

تأبید tē'bīd, *s. a.* A causing to endure, a causing to be everlasting ; |—, —et, *v. a.* To cause to endure ; to make everlasting.

تاتار tātar, *s. t.* A courier ; a Tartar ;

تاتارچق tātarjīk, *s. t. dim.* A little insect that gets under people's skin and causes itching. [grieved, vexed.

تأثر tē'èssur, *s. a.* A being affected,

تأثیر tē'sīr, *s. a.* An affecting, producing an effect ; an effect ; |—, —et, *v. n.* To produce an effect.

تاج tāj (tāj), *s. a.* A crown ; a sort of turban worn by some dervishes.

تاجر tājir, *s. a.* A merchant.

تأخر tà'ākhkhur, *s. a.* A being too late or too slow.

تأخیر tà'khīr, *s. a.* A causing to be late or slow ; a delaying, deferring ; a putting after ; |—, —et, *v. a.* To delay, defer ; to put after.

تأدیب tē'dīb, *s. a.* Correctional punishment ; |—, —et, *v. a.* To punish correctionally.

تأدیبه tē'diyyé, *s. a.* A paying, payment ; |—, —et, *v. a.* To pay (debts).

تار tār, *s. p.* A thread, string, yarn, wire ; the warp of woven textures, or threads stretched lengthwise ready to receive the woof ; —, *a. p.* Dark, sombre, obscure ; عنكبوت —, tāri-
-'ānkébūt, A spider's web, cobweb ; تارومار tār-mār, or تارومار tār-u-mār, *a. p.* Scattered, dispersed, disordered, in shreds.

تاراج tāraj, *s. p.* Pillage, plunder, rapine.

تارة tāréten, *ad. a.* Once, one time, now (and then).

تاریخ tāriḫ, *s. a.* The date of an event or letter, including the year, month, and day ; the date of an event or year only ; an era ; a style of computing dates ; a history, annals, chronicles ; a chronogram, or piece of literary composition of one or more words, so arranged and chosen that the numeric value of each letter contained therein,

when added into one sum, shall represent the date of the year in which any specific event occurred; sometimes the letters with dots, and sometimes those without dots, are alone taken into the computation, leaving out the values of the others; تاریخ هجری *tārīkhī-hijrī*, The year of the Hejira, the emigration, or, as commonly called, Flight of Muhammed; تاریخ رومی *tārīkhī-rūmī*, The Roman, *i.e.* Greek, or Old Style; الافرانغه تاریخی *àlafràngha - tārīkhī*, The Frank, *i.e.* European, or New Style.

تاریک *tārīk*, *a. p.* Dark, sombre, obscure.
تاز *tāz*, *a. p.* (*in composition*), Who runs, rushes.

تازه *tāzÉ*, *a. p.* Fresh, new, young;
تازه لملک *tāzÉlémek*, *v.a.* To make fresh again; to refill (a pipe).

تازی *tāzi*, *s. t.* A greyhound; —, *tāzī*, *a. p.* Arabian.

تازیانه *tāziyāné*, *s. p.* A whip.

تأسف *tè'èssuf*, *s. a.* Regret, sorrow;
|—, —et, *v.n.* To regret, be sorry.

تأسه *(tāsssa)*, *s. p.* Grief, sorrow, care, disquietude; تأسه لمنق *tāsssalanmak*, *v.n.* To become sorrowful, to entertain grief.

تأسیس *tè'sīss*, *s. a.* A founding, placing on a firm basis; |—, —et, *v.a.* To found; to base.

تاقمق *tàkmaq* (*aor.* تاقار *tàkar*), *v.a.* To stick or fasten (anything on to another; to put on (any ornament); تاقلمق *tàkilmak* (*aor.* تاکلور *tàkilor*),

v. p. To be stuck, fastened, or put on; —, *v.n.* To tease, worry, meddle with, make game of, skylark with (a person); to attach one's self to, stick to as a burr; تاقنمق *tàkinmak* (*aor.* تاقنور *tàkinir*), *v.a.* To put on one's self; — اغرینی *àghirini*—, *v.n.* To put on a formal demeanour.

تأکید *te'kīd*, *s. a.* A strengthening, confirming; repeating, making peremptory; |—, —et, *v.a.* To strengthen, confirm, consolidate; to repeat, to make peremptory.

تالان *tālān*, *s. p.* Plunder, pillage, rapine.

تالیقه *tàlika*, *s. t.* A light four-wheeled Turkish carriage.

تالی *tālī*, *s. a.* A consequent.

تالیف *tè'līf*, *s. a.* The writing a book; a book; |—, —et, *v.a.* To write, compose, compile; تالیفات *tè'līfāt*, *s. pl. a.* Books, works.

تام *tāmm*, *a. a.* Complete, perfect, finished, entire; — چرخ — (*chàrk*), *s. t.* A patent lathe with improvements. [weighing and consideration.

تأمل *tè'èmmul*, *s. a.* A deliberate تأمین *tè'mīn*, *s. a.* The giving a feeling of confidence and security; |—, —et, *v.a.* To impart full confidence.

تأنی *tè'ènni*, *s. a.* A slowness in commencing or in carrying on work, arising from care or caution.

تأنیث *tè'nīss*, *s. p.* The giving a feminine form to a word; |—, —et, *v.a.* To put into the feminine form.

تأنيس *tè'nīss*, *s. a.* A rendering familiar, tame, domesticated.

تاو *tāw*, *s. t.* A proper degree of hardness, or other requisite quality, in manufactures; the proper degree of heat in a furnace; *تاوانمق* *tāwlanmak*, *v.n.* To grow fat, get into condition (animals); *تاو ويرمك* *tāv-vèrmek*, *v.a.* To give the proper degree of hardness, &c.; to anneal glass.

تأويل *tè'vīl*, *s. a.* The putting a peculiar meaning or construction on words, explaining differently; *—, —et*, *v.a.* To explain in a peculiar manner.

تأهل *tè'èhhul*, *s. a.* The taking a wife; *—, —et*, *v.n.* To take a wife, become a married man, to marry.

تائب *tā'ib*, One who repents, vows to forsake sin.

تأييد *tè'yīd*, *s. a.* A giving strength, strengthening, supporting, backing; *—, —et*, *v.a.* To give strength, support, back.

تب *tèb*, *s. p.* Fever, burning heat.

تبار *tèbār*, *s. a.* Ruin, destruction, perdition; *—, s. p.* Family, race, stock, lineage.

تباشير *tèbāshīr*, *s. pl. a.* (*of تبشير* *tèbshīr*), Happy tidings; the cheering signs of approaching dawn; *—, s. t.* Chalk.

تباعده *tèbā'ud*, *s. a.* A going to a distance; a being at a distance; *—, —et*, *v.n.* To go away, go to a distance.

تباه *tèbāh*, *a. p.* Spoilt, ruined, destroyed.

تباين *tèbāyun*, *s. a.* A being separate, distinct from one another.

تبت *Tibbèt*, *s. t.* Thibet.

تبجيل *tèbjīl*, *s. a.* A rendering illustrious or noble; an honouring; treating with great respect.

تبخير *tèbkhīr*, *s. a.* A fumigating; *—, —et*, *v.a.* To fumigate with incense.

تبدل *tèbèddul*, *s. a.* A change of any kind; *—, —et*, *v.n.* To change, become altered or replaced; *تبدلات* *tèbèddulāt*, *s. pl. a.* Changes in office.

تبر *tèber*, *s. p.* A battle-axe; *—, s. t.* A tuberose; *تبردار* *tèberdār*, *s. p.* A battle-axe man; a kind of royal bodyguardsman.

تبرع *tèbèrru'*, *s. a.* An act of donation, or of attaching something to any property in mortmain, without an intention of claiming payment for it; *تبرعاً للوقف* *tèbèrru'an-li-'l-wàkf*, *ad. a.* As a voluntary free service done to the property in mortmain.

تبرك *tèbèrruk*, *s. a.* Accounting or receiving, or doing anything as sacred, holy, or likely to draw down blessings; *تبركاً* *tèbèrruken*, *ad. a.* As a sacred, or holy act, as a blessing or as a means of blessing. [cold.]

تبريد *tèbrīd*, *s. a.* A making cool or *تبريك* *tèbrīk*, *s. a.* A congratulating; congratulation, felicitation; *—, —et*, *v.n.* To congratulate.

تبریه *tèbriyyé* (for تبرئه *tèbri'É*), *s. a.* A freeing, making free or exempt; تبریه ^{تبریه} *tèbriyyè 'i-zimmèt*, *s. a.* A freeing from any charge or imputation.

تبسم *tèbèssum*, *s. a.* A smiling; a smile; |—, —et, *v.n.* To smile.

تبشیر *tèbshīr*, *s. a.* A giving good news; |—, —et, *v.a.* To communicate (good news to a person); تبشیرنامه *tèbshīr-namÉ*, *s. p.* A letter of good news.

تبصص *tèbàssbùss*, *s. a.* Insinuating, flattering words and actions.

تبعیت *tèb'ıyyèt or tèbà'ıyyèt*, *s. a.* The being, or the becoming a subject.

تبعید *tèb'ıd*, *s. a.* A removing (anything) to a distance; |—, —et, *v.a.* To remove (anything) to a distance.

تبلیغ *tèbligh*, *s. a.* The causing (a thing) to reach or attain; the communication (of intelligence); |—, —et, *v.a.* To communicate (a message or intelligence to a person); to cause (a thing) to reach or attain.

تبول *tèbèvvul*, *s. a.* The act of easing nature by passing urine or fæces; |—, —et, *v.n.* To ease nature, to make water or go to stool.

تبویب *tèbvīb*, *s. a.* Arranging by chapters; |—, —et, *v.a.* To arrange in chapters.

تبیان *tıbyān*, *s. a.* A manifesting, exposition, declaration.

تبین *tébèyyun*, *s. a.* A becoming manifest; |—, —et, *v.n.* To appear, to become manifest.

تبیض *tèbyīz*, *s. a.* A copying out fairly; a fair copy; |—, —et, *v.a.* To copy fairly.

تپسی *tèpsi*, *s. t.* A tray, salver, waiter.

تپمک *tèpmek* (*aor.* تپم *tèper*), *v.a.* and *n.* To kick; — کپرو *ghèri—*, *v.n.* To return (a disease, fever, &c.)

تپنمک *tèpinmek* (*aor.* تپنور *tèpinir*), *v.n.* To stamp with the feet as children in a rage; to jump about in an agitated manner.

تتبع *tètebbu'*, *s. a.* A studying diligently; |—, —et, *v.a.* To study diligently (books).

تترمک *titrémek* (*aor.* تتر *tıtrēr or tıtirir*), *v.n.* To shiver and shake, to quake.

تتک *tètik*, *a. t.* Quick, sharp, wide-awake; nice, delicate, requiring to be managed with great care; —, *s. t.* The trigger of a gun or pistol; the notches in the tumbler of a gun-lock; — اوست *ùsst—*, The last notch which makes the hammer ready for firing; — الت *àlt—*, The first notch, at which the trigger will not pull; اوست تتکه المق *ùsst-tètighÉ-àlmak*, *v.a.* To cock a gun full cock; الت تتکه المق *àlt-tètighÉ-àlmak*, *v.a.* To half-cock a gun from the hammer being down; الت تتکه اندر مک *àlt-tètighÉ-èndirmek*, *v.a.* To half-cock a gun from full-cock; — دورمق *— dürmak*, *v.n.* To be on one's guard, to keep one's eyes well open, to be vigilant.

تتمه tètimmé, *s. a.* Any necessary appendage to a thing without which it is not complete; a complement, supplement, appendix. [—et, *v. a.* To complete.

تتميم tètīm, *s. a.* A completing; |—,

تتويج tètviĵ, *s. a.* A crowning; a coronation; |—, —et, *v. a.* To crown with a crown. [please.

تتيز titiz, *a. t.* Peevish, cross, difficult to

تشبيت tèssbīt, *s. a.* A rendering firm, fixed, stable.

تثليث tèsslīss, *s. a.* A doing anything in threes; a tripling; a dividing into three equal parts; a boiling down to one-third; an avowal of belief in the Trinity; |—, —et, *v. a.* To triple; to divide into three equal parts; زاويه— tèsslīssi-zāvīyyé, The tri-section of an angle.

تثنيه tèssniyyé, *s. a.* The dual form of nouns, pronouns, and verbs.

تجار tūjjār, *s. pl. a.* (of تاجر tājir), Merchants; (as a Turkish singular), a merchant.

تجارت tijāret, *s. a.* Commerce, trade; ناظري—, tijāret-nāziri, *s. t.* The minister of commerce.

تجاسر tējāssur, *s. a.* A daring, hardihood; |—, —et, *v. n.* To dare, have the hardihood. [ness.

تجانس tējānūss, *s. a.* Homogeneous-

تجاوز tējāvuz, *s. a.* A passing beyond a limit in space, time, number, &c.; being transitive (*a verb*), governing; an offensive act, an infringement; |—,

—et, *v. n.* To pass beyond; to infringe; to invade; to govern (*a verb*).

تجاوزي tējāvuzī, *a. a.* Offensive (treaty); وتدافعي—, —vè-tèdāfu‘ī, Offensive and defensive.

تجاهل tējāhul, *s. a.* A feigning ignorance; |—, —et, *v. a.* To feign ignorance of.

تجبر tējèbbur, *s. a.* Pride, haughtiness.

تجدد tējèddud, *s. a.* A becoming new, a being renewed.

تجدید tējēdīd, *s. a.* A renewing, renewal; |—, —et, *v. a.* To renew.

تجربه tējribé, *s. a.* An experiment, trial; |—, —et, *v. a.* To try.

تجرید tējriḍ, *s. a.* Asceticism.

تجریم tējriḥ, *s. a.* The condemning to pay a fine; |—, —et, *v. a.* To condemn to pay a fine.

تجسس tējèssuss, *s. a.* Diligent search by examination and inquiry; |—, —et, *v. a.* To inquire into, search into.

تجسم tējèssum, *s. a.* A taking a solid form; appearing a solid body; |—, —et, *v. n.* To take a bodily form; appear a solid body.

تجلی tējèlli, *s. a.* A being manifested in full glory; lot, fate, luck, fortune.

تجلید tējliḍ, *s. a.* The binding up, or causing to be bound up, of a book; |—, —et, *v. a.* To bind (a book); to cause (a book) to be bound.

تجمع tējèmmu‘, *s. a.* A congregating, assembling together.

تجمل tējèmmul, *s. a.* Any handsome or

pleasant incidental thing; **تجملات** *tèjèmmulāt, s. pl.* Embellishing accessories.

تجنن *tèjènnun, s. a.* A going mad, a being possessed; |—, —et, *v.n.* To go mad. [like a trope.]

تجنيس *tèjnīss, s. a.* A figure of speech

تجويز *tèjvīz, s. a.* A granting permission; |—, —et, *v.a.* To permit, authorise.

تجهيز *tèjhīz, s. a.* A fitting out; |—, —et, *v.a.* To fit out; equip; rig.

تجاشي *tàhāshi, s. a.* A withdrawing, an abstaining from; |—, —et, *v.n.* To keep one's self clear of, to avoid.

تحاف *tùhāf, a. t.* Funny, curious.

تحت *tàht, s. a.* The under or lower part of a thing; the space beneath it; —, *tàhta, pr. a.* (*in composition*), Under, beneath.

تحتانی *tàhtānī, a. a.* (A letter) which has its dot or dots beneath it; the ground or basement (story of a house).

تجبر *tàhàjjur, s. a.* A being changed into stone.

تحدث *tàhàdduss, s. a.* An arising, springing into existence (events); |—, —et, *v.n.* To arise, spring into being, happen in consequence of something else.

تحديد *tàhdīd, s. a.* The assigning limits; |—, —et, *v.a.* To assign limits (either by description, by maps, or on the spot).

تحرى *tàhàrri, s. a.* Inquest, search, examination; |—, —et, *v.a.* To search, examine, inquire into.

تحریر *tàhrīr, s. a.* A writing; an enrolling, enlisting; an enregistering; |—, —et, *v.a.* To write; to enrol, enlist; to register; **تحریرات** *tàhrīrāt, s. pl.* Despatches, official letters; (*as Turkish singular*) a despatch; **تحريراً** *tàhrīran, ad. a.* In writing, by letter.

تحريض *tàhrīz, s. a.* An exciting, encouraging; |—, —et, *v.a.* To excite, encourage.

تحريف *tàhrīf, s. a.* A changing the sense of any writing by slight literal or verbal alterations; a tampering with writings; an anagram; |—, —et, *v.a.* To tamper with writings, and alter the sense by making literal or verbal changes.

تحريك *tàhrīk, s. a.* A setting in motion; an exciting, instigating; |—, —et, *v.a.* To set in motion; to excite, instigate.

تحمسر *tàhàsssur, s. a.* A longing and pining after an absent object of affection.

تحمسين *tàhsīn, s. a.* An approving, esteeming a thing to be worthy of approval; |—, —et, *v.a.* To approve.

تحصن *tàhàsssun, s. a.* A shutting one's self up in a stronghold; |—, —et, *v.n.* To shut one's self up in any strong place.

تحصيل *tàhsīl, s. a.* A gathering (things) into one's own possession; acquisition; collecting (dues, &c.); study, acquisition of learning; |—, —et, *v.a.* To acquire; to collect; to study;

تحصیلدار tãhsıldār, *s. p.* A collector.

تحفة tũhfé (*pl.* تحف tũhaf), *s. a.* Any elegant thing fit for a present.

تحفظ tãhãffuz, *s. a.* A guarding one's self, preserving one's self (from contagion, &c.); خانۀ —, —khãné, A place of quarantine, a lazaretto.

تحقق tãhãkkuk, *s. a.* A turning out to be true; |—, —et, *v.n.* To turn out true.

تحقیر tãhkĩr, *s. a.* A treating with contempt and insult; |—, —et, *v.a.* To contemn and insult.

تحقیق tãhkĩk, *s. a.* An ascertaining; |—, —et, *v.a.* To ascertain; تحقیقاً tãhkĩkan, *ad. a.* (To know) for certain, of a certainty.

تحکم tãhãkkyum, *s. a.* An excessive or unwarrantable assumption of authority.

تحمل tãhãmmul, *s. a.* A power or act of bearing, supporting; patience, longanimity; |—, —et, *v.n.* To bear, support; to be patient in enduring.

تحمیل tãhmĩl, *s. a.* A placing (a load) on anything; |—, —et, *v.a.* To place (a load) on or in anything.

تحول tãhãvvul, *s. a.* A changing, being changed from one state to another.

تحویل tãhvĩl, *s. a.* The changing (anything) from one state to another; a passage from sign to sign of the zodiac; a cheque or promissory note; |—, —et, *v.a.* To change, to reduce from state to state; —, *v.n.* To pass from sign to sign of the zodiac.

تَحْیِر tãhãyyur, *s. a.* A being astonished, bewildered. [greeting.

تَحْیِیَۀ tãhiyyé, *s. a.* A salutation, a

تَکْهت tãkht, *s. p.* A throne; روان —, tãkhti-rèwãn, *s. p.* A palanquin carried between two mules on poles, one leading, the other following; پای تخت or پایتخت pãyi-tãkht, *s. p.* (The foot of the throne) the capital city of a state.

تَکْهتۀ tãkhta, *s. p.* A plank, board; a board used for any special purpose; a sheet (of metal, &c.); half the quantity of fur required for a robe; —, *s. t.* Made of boards; جدول تختۀ سی jèdvël-tãkhtassi, A flat ruler for drawing lines; ربع تختۀ rüb“u-tãkhta, A small astronomical quadrant of wood, with lines and circles on either side, and a plummet, used for taking the sun and computing time; تختۀ پوش tãkhta-pòsh, A kind of flooring fixed above the roof of a house, and used for drying linen and for taking the air; تختۀ بتی tãkhta-bìti, A bug; تختۀ پردۀ tãkhta-pèrdé, Palings; تختۀ بولمۀ tãkhta-bùlmé, A partition of planks.

تَکْهْدِش tãkhdĩsh, *s. a.* A grating, scratching, excoriating; |—, —et, *v.a.* To grate, graze, scratch, excoriate.

تَکْهْرِیْب tãkhrĩb, *s. a.* A laying waste, desolating; |—, —et, *v.a.* To lay waste, to desolate, waste, destroy.

تَکْهْسِیْس tãkhsĩss, *s. a.* A making or being made special to anything; |—

—et, *v.a.* To make (anything) special to a purpose; to consecrate, assign; to designate, determine, name, appoint, point out; بالتخصيص *bì-'t-tàkhsīss*, بالتخصيص *bì-tàkhsīss*, *ad. a.* Specially; تخصصات *tàkhsīssāt*, *s. pl.* Funds of government assigned to special purposes.

تخفيف *tàkhfīf*, *s. a.* A making light or lighter, a lightening in weight; a soft mode of sounding a letter in pronunciation |—, —et, *v.a.* To lighten, make lighter in weight or severity.

تخالف *tàkhàlluf*, *s. a.* A getting out of agreement, differing, varying; |—, —et, *v.n.* To differ, vary, change.

تخليص *tàkhliiss*, *s. a.* A making, or being made, free and exempt from any impurity, ill, or defect; |—, —et, *v.a.* To free (from impurity, ill, or defect). [adulterating.

تخليط *tàkhliṭ*, *s. a.* A mixing or adding;

تخليف *tàkhliif*, *s. a.* A making (some one) successor to another.

تخليص *tàkhliyyé*, *s. a.* An emptying, evacuation; |—, —et, *v.a.* To empty,

تخم *tòkhm*, *s. p.* Seed. [to evacuate.

تخمير *tàkhmīr*, *s. a.* A causing (wine, &c.) to ferment; a compounding of the dough or materials of any object.

تخمين *tàkhmīn*, *s. a.* A guess, approximation; |—, —et, *v.a.* To guess approximately (number or value);

تخمينا *tàkhmīna*, *ad. a.* About, approximately.

تخويف *tàkhwīf*, *s. a.* A frightening; |—, —et, *v.a.* To frighten.

تخيل *tàkhàyyul*, *s. a.* An imagining, forming an idea; imagination; |—, —et, *v.a.* To imagine, to conceive in idea.

تداخل *tèdākhul*, *s. a.* Action of interpenetration; a getting into arrears (pay, salary, &c.); تداخله بمنك *tèdākhula-bīnmek*, *v.n.* To get into arrears (payments) so that the payment of one term is not made before the next is due or overdue.

تدارك *tèdāruk* (*tèdārik*), *s. a.* A procuring anything wanted; |—, —et, *v.n.* To procure (anything wanted);

تداركات *tèdārikyāt*, *s. pl. a.* Preparation and laying in of various necessaries; تداركاتني كورمك *tèdārikyātini-ghyūrmek*, *v.n.* To make one's preparations; تداركلو *tèdārikli*, *a. t.* In a state of preparedness with respect to necessaries; تداركلو بولنمق *tèdārikli-būlnmak*, *v.n.* To be prepared with what is required.

تدافع *tèdāfu*, *s. a.* Defence; تدافعي *tèdāfu*, *a. a.* Defensive; تجاوزی و تدافع *tèjāvuzī-vè-tèdāfu*, *i.* Offensive and defensive.

تداول *tèdāvul*, *s. a.* A passing current from hand to hand (money or books); |—, —et, *v.n.* To pass current, be in common use.

تداوی *tèdāvi*, *s. a.* The treatment of disease with medicine.

تدبير *tèdbīr*, *s. a.* Any measure, plan, or design, adopted after mature deliberation, for the accomplishment of an object; the ruling, governing or ordaining, business by fit measures; |—, —et, *v.a.* To conceive or lay down a plan of action; ملك—, *tèdbīri-mīlk*, The art of governing, political economy, politics; تقدير تدبيرى بوزار *tàkdīr-tèdbīri-bòzar*, The Divine decree (often) sets at nought the designs of man.

تدریج *tèdrīj*, *s. a.* Progress by successive steps; تدریجى *tèdrījī*, *a. a.* Progressive and successive; على التدریج *‘alé-’t-tèdrīj*, Little by little, by degrees. [or lectures.

تدریس *tèdrīss*, *s. a.* A giving lessons
تدقیق *tèdkīk*, *s. a.* Very minute inquiry; |—, —et, *v.a.* To inquire into.

تدمیر *tèdmīr*, *s. a.* A ruining, destroying, destruction.

تدوین *tèdvin*, *s. a.* A collecting into a volume; |—, —et, *v.a.* To collect into a volume (an author's works).

تدهین *tèdhīn*, *s. a.* An anointing, oiling; |—, —et, *v.a.* To oil, anoint.

تذکار *tèzkyār*, *s. a.* A recalling to memory by name.

تذکر *tèzèkkyur*, *s. a.* A talking (any matter) over; the private study of any subject explained in public lecture.

تذکره *tèzkÉRÉ*, *s. a.* A note, missive, billet; a memoir; a passport, permit, pass; تذکره جی *tèzkÉRÉji*, *s. t.* A

functionary of the Ottoman Government (or rather two, one being called بیوک تذکره جی *bīyuk-tèzkÉRÉji*, and the other کچوک تذکره جی *kùchuk-tèzkÉRÉji*).

تذکیر *tèzkīr*, *s. a.* A mentioning by name; a calling to memory; a putting into the masculine form; |—, —et, *v.a.* To mention, to call to memory.

تذلل *tèzèllul*, *s. a.* A becoming abased, abject.

تذلیل *tèzlīl*, *s. a.* An abasing, making abject; |—, —et, To abase, make abject. [—et, *v.a.* To gild with gold.

تذهیب *tèzhīb*, *s. a.* A gilding; |—, تذییل *tèzyīl*, *s. a.* The adding a supplement or appendix.

تر *tèr*, *s. t.* Sweat, transudation; —, *a. p.* Fresh; —, Comparative affix of Persian adjectives, answering to our English syllable *er* in similar use; as بد *bèd*, *bad*, بدتر *bèdtÈr* (*badder*) worse; تروتازه *tÈr-u-tāzÉ*, Fresh and young; quite fresh; ایاق تری *àyak-tÈri* (Foot-sweat), a doctor's or foot-messenger's fee for coming.

تراب *tùrāb*, *s. a.* Earth.

تراتور *tèrātòr*, *s. a.* A condiment of nuts pounded with garlic, oil, and curdled milk, esteemed to be cooling.

تراخی *tèrākhī*, *s. a.* A want of zeal, neglect.

ترازو *tèrāzi*, *s. p.* A balance, pair of scales; ترازونیک کوزی *tèrāzining-ghyùzu*, One pan, scale, or side of

a balance ; صوترازوسی sū-tèrāzissi, *s. t.* A device in hydraulics for carrying water across a valley without losing the level, and so as to allow the easy escape of air from the pipes : it consists in a small tower with a small reservoir at top, the pipes being led up one side to the reservoir, and down the other from it.

تراش tirāsh (trāsh) *a. p. (in composition)*, Which shaves ; —, *s. p.* The state of hair or beard which requires shaving ; |—, —et, *v.a.* To shave (another's head or beard) ; to cut or shave away a little of any substance ; —او, —ا, To shave one's self ; to be shaved by another ; تراشم کلدی trāshim-ghèldi, I require shaving ; قلمتراش kàlem-trāsh, A pen-knife (*Turkish*).

تراضی tèrāzī, *s. a.* Mutual satisfaction.

ترافع tèrāfu, *s. a.* A mutual appealing to a tribunal.

تراکم tèrākum, *s. a.* A becoming collected in heaps ; |—, —et, *v.n.* To become collected in great quantities.

تربزه tìrèbézé, *s. t. (Greek)*, A table.

ترانه tèrāné, *s. p.* Melody, symphony.

تراویح tèrāvīh, *s. pl. a. (sing. not used)*, The long prayers or litanies peculiar to the nights of Ramazan ; the literal meaning is *recreations*.

تربه tùrbé, *s. a. (Originally one portion of earth, then a grave)*, A mausoleum or chapel built over a tomb ; تربهدار tùrbédār, A keeper of a tùrbé.

تربیه tèrbīyyé, تربیت tèrbīyyèt, *s. a.* The doing something to a thing in order to improve its quality ; education ; sauce for meats ; preparation for stuffs ; good and polite manners ; punishment ; |—, —et, *v.a.* To educate ; to punish ; to prepare or ameliorate by any special treatment ; تربیه سننی ویرمک tèrbīyyéssini - vèrmek, *v.n.* To punish.

تربیع tèrbī, *s. a.* A squaring ; |—, —et, *v.a.* To square ; دائرة, tèrbī“i-da‘iré, The squaring of the circle ; تربیعی tèrbī“ī, Square (measurement).

ترتب tèrètub, *s. a.* A taking form, proceeding, resulting, coming into being ; |—, —et, *v.n.* To take form and being, to proceed, result.

ترتیب tèrtīb, *s. a.* An arranging ; arrangement ; order ; a set, series ; a row, line ; a system, method ; a disposition, plan of action ; a prescription, recipe ; |—, —et, *v.a.* To arrange, dispose ; to prescribe.

ترجمان tèrjumān, *a. a.* An interpreter ; —افندی, —èfèndi, and دیوان, tèrjumāni - dīwāni - hūmāyūn, The Chief Interpreter of the Ottoman Government ; سفارت ترجمانی sèfāret-tèrjumāni, An interpreter to an embassy.

ترجمه tèrjumé, *s. a.* A translating, an interpreting ; translation ; interpretation ; a translation ; |—, —et, *v.a.* To translate ; to interpret.

ترجى *tèréjji*, *s. a.* Hope, expectation.
 ترجىج *tèrjīh*, *s. a.* A preferring; |—, —et, *v.a.* To prefer.
 ترحم *tèràhhum*, *s. a.* Commiseration, compassion, pity.
 ترحيب *tèrhīb*, *s. a.* A giving the salutation مرحبا *mèrhābā!* May you be prosperous! [dry curds.
 ترخانۀ *tàrkhāné*, *s. t.* A preparation of
 ترخون *tàrkhòn*, *s. t.* Tarragon (herb).
 ترخيص *tèrkhīss*, *s. a.* A granting permission; |—, —et, *v.a.* To give permission.
 تردد *tèrèddud*, *s. a.* A going to and fro; a vacillation in purpose, hesitation.
 ترديف *tèrdīf*, *s. a.* A sending (anyone) as companion to another, or as an escort; |—, —et, *v.a.* To send (anyone) as a companion or escort (to another).
 ترضيل *tèrzīl*, *s. a.* A humbling, humiliating, mortifying; |—, —et, *v.a.* To humble, humiliate, mortify.
 ترزى *tèrzi*, *s. t.* A tailor.
 ترس *tèrss*, *s. t.* The reverse or wrong side or way of anything; dung, excrement; —, *a. t.* Cross, peevish, ill-tempered, obstinate; contrary; ترسلك *tèrsslémek*, *v.a.* To scold severely; —, *türss*, *s. a.* A shield, buckler; —, *tèress*, *s. t.* A cuckold.
 ترسانۀ *tèrsāné*, *s. t.* (*Italian, darsena*, an inner harbour), Dockyard.
 ترش *türsh*, *a. p.* Sour; ترشرو *türsh-rū*, *a. p.* Sour-faced.

ترشح *tèrèshshuh*, *s. a.* A percolation, exudation.
 ترشۀ *türshé*, *s. t.* Parchment; —, *a. t.* Of a very light bluish-green colour.
 ترشى *türshu*, *s. t.* Pickles in vinegar or with leaven. [or clamping together.
 ترصيص *tèrsīss*, *s. a.* A firmly joining
 ترصييع *tèrsī‘*, *s. a.* An adorning with precious stones.
 ترضيۀ *tàrzīyyé*, *s. a.* A giving satisfaction or begging pardon.
 ترغيب *tèrghīb*, *s. a.* The making (anyone) desirous; |—, —et, *v.a.* To make desirous, excite to emulation.
 ترفندۀ *türfānda*, *s. t.* The first of the season of any fruits or vegetables.
 ترفيع *tèrfī‘*, *s. a.* An elevating, raising on high; |—, —et, *v.a.* To raise, elevate. [others) ease and prosperity.
 ترفيۀ *tèrfīh*, *s. a.* The procuring (for
 ترقب *tèràkkub*, *s. a.* A waiting in expectation.
 ترقى *tèràkki*, *s. a.* An increasing in quantity or in dignity; بولمق —, —būlmak, *v.n.* To increase, be increased, be raised.
 ترقيم *tèrkīm*, *s. a.* A writing down; |—, —et, *v.a.* To write, pen down.
 ترقين *tèrkīn*, *s. a.* A running the pen through, an effacing, defacing; |—, —et, *v.a.* To run the pen through, efface, blot out.
 ترك *tèrk*, *s. a.* A leaving, abandoning, quitting, forsaking knowingly and intentionally; —, *türk*, *s. t.* An Asiatic

provincial Turk; a rustic, clod-hopper; |—, tÈrk-et, *v.a.* To leave, abandon, quit, forsake; ترکجه tÈrkja, *s. t.* The Turkish language.

ترکمن TÈrkmèn, *s. and a. t.* Turcoman; ترکمن ولایتی TÈrkmèn-vilâyèti, *s. t.* Turcomania.

ترکه tÈrikÉ (tÈrÉkÉ), *s. a.* The estate or movable effects of a deceased person.

ترکی tÈrkyu, *s. t.* A song; —, tÈrkī, *a. a.* Turkish.

ترکیب tÈrkīb, *s. a.* A compounding, composing; a composition; |—, —et, *v.a.* To compound; to compose; ترکیبی tÈrkībī, *a. a.* Appertaining to composition; composite; وصف ترکیبی wÀssfi-tÈrkībī, A composite qualificative epithet, as بادبانکشا bādbān-kyùshā, Sail-opening, which spreads its sails. [or leather.

ترلك tÈrlík, *s. t.* House slippers of cloth ترکلمك tÈrlémek (*aor.* ترلر tÈrler), *v.a.* and *n.* To sweat; to perspire.

ترمیم tÈrmīm, *s. a.* A repairing, patching; |—, —et, *v.a.* To repair, patch up.

ترنج tÈrunj, *s. a.* The bitter or Seville orange; ترنجی tÈrunjī, *a. p.* Of the reddish colour peculiar to the Seville orange.

ترنکت trìnkèt, *s. t.* (*Italian*), The fore-sail; ترنکتین trìnkétīn, The fore-stay-sail.

ترنم tÈrènum, *s. a.* Any melodious and continued sound, as chanting, warbling, humming, praying, or reading.

تزوج tÈrvīj, *s. a.* A giving currency and briskness to markets or business; |—, —et, *v.a.* To promote, advance, assist, make brisk (commerce or business).

تره tÈrÉ, *s. t.* Cress; صوترہسی sù-tÈrÉssi, Water-cresses; ترہیاغی tÈrÉ-yàghi, Fresh butter. [words.

ترهات tÈrréhāt, *s. pl. a.* Nonsense, vain

ترهیب tÈrhīb, *s. a.* A frightening, terrifying; |—, —et, *v.a.* To terrify, frighten.

ترياق tÈryāk, *s. a.* A kind of electuary, theriaca, of various kinds, one of which is eaten with opium, and hence opium-eaters are called ترياقی tÈryākī (tÈràki), A theriaca-man. [with gravy or broth.

ترید tÈrid, *s. t.* A dish of bread stewed ترايد tÈzāyud, *s. a.* An increasing, becoming augmented; augmentation.

تزيك tÈzek, *s. t.* Dung in cakes and dried as fuel.

ترکیه tÈzkiyyÉ, *s. a.* A man's character as known by inquiry; an inquiring about a person's character; a giving of a tenth of one's possessions as alms, and so rendering the rest blessed.

تزلزل tÈzèlzul, *s. a.* The shaking of an earthquake.

تزوج tÈzèvvuj, *s. a.* The taking a wife to one's self; |—, —et, *v.a.* To marry, to take as a wife, to espouse.

تزوج tÈzvīj, *s. a.* A causing to marry, a giving in marriage; |—, —et, *v.a.* To procure a wife for a man, or a husband for a wife, and cause them to marry.

تزویر *tèzvīr*, *s. a.* Any fraudulent act or assertion.

تزیین *tèzyīn*, *s. a.* An ornamenting; |—, —et, *v.a.* To beautify, adorn, ornament.

تسالیا *Tèssàlia*, *s. t.* Thessaly.

تساوی *tèssāvi*, *s. a.* A being mutually equal; تساوی لیل ونهار *tèssāviyi-lèyl-u-nàhār*, The equinox.

تسبیح *tèssbīh*, *s. a.* A rosary of beads; a litany of praises said by tale, for which the beads are used as counters; بوجگی —, —*bùjèghi*, The wire-worm (?).

تسمیل *tèssbīl*, *s. a.* A consecrating (anything) to pious or charitable uses.

تستتر *tèssèttur*, *s. a.* A covering or hiding one's self behind a veil.

تستی *tèssti*, *s. t.* A jug, a pitcher.

تستیر *tèsstīr*, *s. a.* A covering (anything), hiding it; |—, —et, *v.a.* To hide, cover.

تسجیل *tèssjīl*, *s. a.* An enregistering in the public records of a court.

تسخیر *tèsskhīr*, *s. a.* A subjugation, conquest; |—, —et, *v.a.* To conquer, take, subjugate, subdue.

تسخین *tèsskhīn*, *s. a.* A making warm; |—, —et, *v.a.* To warm, to heat.

تسطیر *tèsstīr* (*tàss—*), *s. a.* A writing down line by line; |—, —et, *v.a.* To write.

تسع *tùss“*, *s. a.* A ninth; —*tiss“*, and تسعة *tiss“a*, *a. a.* Nine; تسعون *tiss-“ūn*, and تسعين *tiss“īn*, *a. a.* Ninety.

تسکین *tèsskīn*, *s. a.* A quieting, calming, appeasing; |—, —et, *v.a.* To calm.

تسلسل *tèssèlsul*, *s. a.* A concatenation; a passing by pedigree; a series of promotions when one high office is vacated.

تسلط *tèssàllut*, *s. a.* An assumption of sovereign power; an arbitrary assumption of power and authority; a vexatious exercise of power or physical force.

تسلم *tèssèllum*, *s. a.* A receiving possession or into charge when another delivers (anything) over.

تسلی *tèssèlli*, تسلیت *tèssliyyèt*, and تسلیه *tèssliyyé*, *s. a.* Consolation; تسلی ویرمک *tèssèlli - vèrmek*, and تسلیت ا *tèssliyyèt-et*, *v.a.* To console; تسلی بولمق *tèssèlli-būlmak*, *v.n.* To find consolation.

تسلیم *tèsslīm*, *s. a.* A salutation; a giving up; a delivery; a conceding a point in reasoning, submitting; |—, —et, *v.a.* To give up, deliver over; او—, —*òl*, *v.n.* To give one's self up.

تسمیه *tèssmīyyé*, *s. a.* A naming; a name; |—, —et, *v.a.* To name, call.

تسوید *tèssvīd*, *s. a.* A foul copy of a letter.

تسویہ *tèssvīyyé*, *s. a.* An arranging, setting straight, putting to rights; a smoothing, rendering even and regular; |—, —et, *v.a.* To arrange, put to rights; to smooth, make even, straight, and regular.

تسهیل *tèsshīl*, *s. a.* A facilitating; |—, —et, *v.a.* To facilitate, make easy.

تسیار *tèssyār*, *s. a.* A sending, forwarding; |—, —et, *v.a.* To send, forward.

تسیب *tèssèyyub*, *s. a.* A neglecting important affairs, either through sloth, indifference, or the pursuit of pleasure.

تسییر *tèssyīr*, *s. a.* A sending, forwarding; |—, —et, *v.a.* To send, to forward.

تسهب *tèshèbbuss*, *s. a.* A setting about, a taking in hand; |—, —et, *v.n.* To take in hand; to set about, to begin; to apply one's self to.

تشیبه *tèshbīh*, *s. a.* A comparing or likening (one thing or another), a comparison; |—, —et, *v.a.* To compare, to liken.

تسهتت *tèshèttut*, *s. a.* A being dispersed, scattered, separated.

تشیص *tèshkhīss*, *s. a.* A distinguishing individually, making out, recognising, seeing, perceiving; |—, —et, *v.a.* To distinguish, make out, recognise.

تشدید *tèshdīd*, *s. a.* A making strong, severe, or violent; the pronunciation of a letter twice following, as with our *d* in *mid-day*, or as *l* in *full lips*; the name of the orthographical mark ّ, used to denote this mode of pronunciation by being placed over the duplicated letter.

تشریح *tèshrīh*, *s. a.* A dissecting, ana-

tomizing; anatomy; a skeleton, or anatomical drawing or preparation; |—, —et, *v.a.* To dissect, anatomize; علم تشریح "ilmi-tèshrīh, The science of anatomy.

تشریف *tèshrīf*, *s. a.* A making honourable, rendering noble, conferring honour; |—, —et, *v.a.* To make honourable, confer honour, render noble; to do the honour of visiting; تشریفات *tèshrīfāt*, *s. pl. a.* Court ceremonies, with the order of precedence; تشریفاتچی *tèshrīfātjī*, *s. t.* The Master of Ceremonies to the Ottoman Court; خارجیہ تشریفاتچیسی *khārijīyyé - tèshrīfātjīssi*, The Master of Ceremonies for the Foreign Department; تشریفساز *tèshrīfsāz*, *a. p.* Who confers honour.

تشریک *tèshrīk*, *s. a.* The making (one) a partner or associate (with another); |—, —et, *v.a.* To associate, make a partner.

تشرین *tèshrīn*, *s. a.* Name of two Syro-Roman months, corresponding with October and November; one is distinguished as تشرین اول *tèshrīni-èvvēl*, The first Teshrin; the other as تشرین ثانی *tèshrīni-sānī*, The second Teshrin.

تشکر *tèshèkkyur*, *s. a.* A feeling thankful; a giving thanks; thanks; |—, —et, *v.n.* To be thankful; to express gratitude.

تشکی *tèshèkki*, *s. a.* A complaining;

- ١—, —et, *v.n.* To complain, make complaint.
- تشكيل *tèshkīl*, *s. a.* A giving form and shape, a shaping, forming; ١—, —et, *v.a.* To shape, to form.
- تشهير *tèshmīr*, *s. a.* A tucking up (skirts or sleeves) in order to work; ١—, —et, *v.a.* To tuck up (skirts or sleeves).
- تشنه *tìshné*, *a. p.* Thirsty, athirst; تشنهگی *tìshnéghī*, *s. p.* Thirst.
- تشویش *tèshvīsh*, *s. a.* A confusing, putting in confusion.
- تشویق *tèshvīk*, *s. a.* A stimulating, exciting, stirring up, urging on; ١—, —et, *v.a.* To stimulate, excite, stir up, urge on (to action).
- تشهیر *tèshhīr*, *s. a.* A making publicly known; an exposing (a false witness, &c.) to public ignominy by parading through the streets.
- تشهید *tèshyīd*, *s. a.* A building, constructing; ١—, —et, *v.a.* To found, build, construct.
- تشییع *tèshyī*, *s. a.* The accompanying a person a short distance on his road when he sets out.
- تصادف *tèssāduf*, *s. a.* An accidental or undesigned meeting; chance; ١—, —et, *v.n.* To meet accidentally; to happen, to chance.
- تصادم *tèssādum*, *s. a.* The shock of two bodies against each other.
- تصارلمق *tàssarlamak* (*aor.* تصارلار *tàs-sarlar*), *v.a.* To arrange (any scheme) in one's mind.
- تصحیح *tàsshīh* (ss-h), *s. a.* A correcting, rectifying; ١—, —et, *v.a.* To correct, to rectify; تصحیح مزاج *tàsshīhi - mizāj* - et, *v.n.* To regain one's health. [alms.]
- تصدق *tàssàdduk*, *s. a.* The giving of صدی *tàssàddī*, *s. a.* A setting about (any work): ١—, —et, *v.n.* To set about.
- تصدیر *tàssdīr*, *s. a.* A causing to emanate. تصدیع *tàssdī*, *s. a.* The giving a headache; plaguing, importuning; ١—, —et, *v.a.* To give the headache; to plague, annoy, importune.
- تصدیق *tàssdīk*, *s. a.* A confirming, corroborating, affirming; ١—, —et, *v.a.* To confirm, corroborate, affirm; to ratify (a treaty); تصدیقنامه *tàssdīk-nāmé*, *s. p.* The ratifications (of a treaty).
- تصرف *tàssàrruf*, *s. a.* The possession, disposal, or using of anything; the using economy, in endeavouring to curtail expense; the having carnal connexion (with a woman) viewed as an exercise of physical power.
- تصریح *tàssrīh*, *s. a.* An explicit declaration; ١—, —et, *v.a.* To express, declare explicitly.
- تصفیه *tàssfīyyé*, *s. a.* A purifying, clarifying, cleansing; ١—, —et, *v.a.* To purify, clarify, cleanse.
- تصليت *tàssliyyèt*, *s. a.* A benediction (on Muhammed, by saying *صلی اللہ علیہ* *sàlla-'llāhu-'àlèyh* ! May God be propitious unto him !)

تصمة *tàssma*, *s. t.* A strap or latchet.

تصميم *tàssmīm*, *s. a.* An intending, a resolving; intention, resolution; |—, —et, *v.a.* To intend, resolve.

تصنيف *tàssnīf*, *s. a.* A compiling, composing, writing (a book); a book, work, compilation, composition; |—, —et, *v.a.* To write, compose.

تصور *tàssāvur*, *s. a.* The forming an idea, picturing to one's self; |—, —et, *v.a.* To form an idea of, picture to one's self. [sophy.]

تصوف *tàssāvuf*, *s. a.* Mystical philosophy.

تصويب *tàssvīb*, *s. a.* An approving, approbation; |—, —et, *v.a.* To approve.

تصوير *tàssvīr*, *s. a.* A drawing, designing, painting; a picture; a statue; a portrait. [self; humility.]

تضرع *tàzàrru*, *s. a.* A humbling one's

تضعيف *tàz'īf*, *s. a.* A doubling in number or quantity; |—, —et, *v.a.* To double.

تصمين *tàzmīn*, *s. a.* A making reparation for injury, repaying damages; |—, —et, *v.a.* To make reparation, indemnify; تصمينات *tàzmīnāt*, *s. pl.* Damages, indemnity.

تضييع *tàzyī*, *s. a.* A wasting; |—, —et, *v.a.* To waste, lose, throw away.

تضييق *tàzyīk*, *s. a.* A pressing, squeezing; an importuning; a using gentle violence; a pressing sorely, a driving to extremities; |—, —et, *v.a.* To press.

تطاول *tètāvul*, *s. a.* Rapacity, oppression.

تطبيق *tàtbīk*, *s. a.* The applying (one thing to another) so as to touch and fit, or to see whether it accords, either physically or morally; |—, —et, *v.a.* To apply; to compare; مهرى —, —mù-huru, *s. t.* An impression of a seal left with an agent or banker for comparison in case of doubt of forgery.

تطليق *tàtlīk*, *s. a.* A repudiating, divorcing a wife; |—, —et, *v.a.* To divorce, put away, repudiate (a wife).

تطويل *tàtvīl*, *s. a.* Prolivity of discourse.

تطهير *tàthīr*, *s. a.* A cleansing, cleaning; |—, —et, *v.a.* To cleanse, clean.

تطيب *tàtyīb*, *s. a.* A making pleased and happy; |—, —et, *v.a.* To make pleased and happy.

تظالم *tàzàllum*, *s. a.* A complaint against oppression; —حال ا, *tàzàllumu-hāl-et*, *v.n.* To complain of one's oppressed condition.

تتابع *tà'ākub*, *s. a.* A following in succession; |—, —et, *v.n.* To follow (one another) in succession.

تعالى *tà'ālà*, *int. t.* May (His name) be glorified! حق تعالى *Hàkk - tà'ālà!* (God) the Truth, may His name be glorified! This is as common a designation of God as when we say *Our heavenly Father.*

تعاب *tà'b*, *s. a.* Fatigue, trouble.

تعبير *tà'bīr*, *s. a.* A naming, calling; an explaining; a word, an expression; |—, —et, *v.a.* To apply (a name to a thing); to explain (a dream).

تعجب *tà'`ajjub, s. a.* A being surprised; astonished; |—, —et, *v.n.* To be astonished, surprised; to wonder.

تعجيز *tà'`jiz, s. a.* A teasing, annoying; |—, —et, *v.a.* To tease, annoy, worry.

تعجيل *tà'`jil, s. a.* A hurrying, hastening; |—, —et, *v.a.* To expedite, hasten.

تعداد *tà'`dād, s. a.* A counting; |—, —et, *v.a.* To count.

تعدى *tà'`addi, s. a.* An injuring, vexing, oppressing.

تعديل *tà'`dīl, s. a.* A changing slightly, a modifying; |—, —et, *v.a.* To modify.

تعرض *tà'`arruz, s. a.* A meddling without a right, an injuring; |—, —et, *v.n.* To meddle with wrongfully, to offer injury. [a reproaching.

تعريض *tà'`rīz, s. a.* A finding fault with,

تعريف *tà'`rīf, s. a.* An explaining; a describing; description; |—, —et, *v.a.*

To describe; to explain; حرف تعريف *hàrfi-tà'`rīf, and* لام تعريف *lāmi-tà'`rīf,*

The Arabic definite article ال

تعزير *tà'`zīr, s. a.* A reprimanding; a legal punishment of less than eighty stripes; |—, —et, *v.a.* To reprimand; to punish legally with less than eighty stripes.

تعزية *tà'`ziyyé, s. a.* An expression of condolence; a letter of condolence.

تعسف *tà'`àssuf, s. a.* Violent tyranny and oppression.

تعشق *tà'`àshshuk, s. a.* A falling in love; |—, —et, *v.n.* To fall in love (with).

تشمير *tà'`shīr, s. a.* A collecting of tithes; |—, —et, *v.a.* To tithe.

تعصب *tà'`àssub, s. a.* Bigotry, fanaticism, a being bigoted; |—, —et, *v.n.* To be a bigot. [sing (juice).

تعصير *tà'`sīr, s. a.* A pressing, expres-

تعطف *tà'`attuf, s. a.* Condescending kindness.

تعطيل *tà'`tīl, s. a.* A causing (any thing or body) to remain idle or unemployed; a remaining, being caused to remain idle; a holiday; |—, —et, *v.a.* To stop from work, hinder, cause to remain inactive. [ness.

تعظم *tà'`àzzum, s. a.* Pride, false great-

تعظيم *tà'`zīm, s. a.* A respecting, revering, treating with consideration and honour; a deeming and treating as important; |—, —et, *v.a.* To honour, respect, revere, venerate; to treat with great consideration; to deem and treat as important, to give importance to.

تعفن *tà'`àffun, s. a.* A stink of putrefaction; |—, —et, *v.n.* To stink.

تعقل *tà'`àkkul, s. a.* A finding out (a method) by thought; |—, —et, *v.a.* To find out by thinking, to think of.

تعقيب *tà'`kīb, s. a.* A following, pursuing; |—, —et, *v.a.* To pursue, follow.

تعلق *tà'`àlluk, s. a.* A being attached to, or depending on (anything), being related to, in relations with, having anything to do with; |—, —et, *v.n.* To become attached to, affixed to; to

regard, become dependent on, or connected with; **تعلقات** *tà‘àllukāt*, *s. pl. a.* Things or persons dependent on, or connected with.

تعلى *tà‘àllul*, *s. a.* A delaying under various pretences, or an alleging pretexts so as to avoid or delay doing something. [or science).

تعلم *tà‘àllum*, *s. a.* A learning (any art
تعليق *tà‘lik*, *s. a.* A suspending, hanging up (anything); the making (anything) dependent (on another); a fixing (the eye on anything); the Persian mode of writing the Arabic character; |—, —et, *v.a.* To hang up, suspend; to fix (the eye on anything); to give (a thing) some relation (to some other).

تعليم *tà‘līm*, *s. a.* A teaching, instructing, exercising; practice, exercise; military exercise, drill; a specimen copy of scholar's writing; |—, —et, *v.a.* To teach, instruct; **ايتدرمك** |—, —ètirmek, *v.n.* To cause one to practice or do exercise; **تعليمات** *tà‘līmāt*, *s. pl. a.* Instructions; **تعليمجى** *tà‘līmji*, *s. t.* A military instructor.

تعمير *tà‘mīr*, *s. a.* A repairing, mending; reparation; |—, —et, *v.a.* To repair, mend.

تعميم *tà‘mīm*, *s. a.* A making general or common; |—, —et, *v.a.* To make general.

تعهد *tà‘àhhud*, *s. a.* An undertaking to perform, rendering the performance

(of something) obligatory to one's self; |—, —et, *v.n.* To undertake, to make one's self responsible for (the performance of something).

تعيش *tà‘àyyush*, *s. a.* A maintaining one's self, living, maintenance; |—, —et, *v.n.* To live, maintain one's self.

تعين *tà‘àyyun*, *s. a.* A becoming conspicuous, remarkable.

تعييب *tà‘yīb*, *s. a.* A reproaching, finding fault with, blaming, shaming; |—, —et, *v.a.* To reproach, blame, shame.

تعيين *tà‘yīn*, *s. a.* A pointing out, designating to the eye; a naming, appointing; a fixing, allotting, allowing; a ration; |—, —et, *v.a.* To point out, designate; to name, appoint; to fix, allot, allow; **تعيينات** *tà‘yīnāt*, *s. pl. a.* Rations of all kinds.

تغلغه *tūghulgha*, *s. t.* A helmet.

تغليط *tāghlīt*, *s. a.* A leading into error, causing to make a mistake; |—, —et, *v.a.* To mislead. [warbling.

تغنى *tāghànni*, *s. a.* A singing, chanting,
تغير *tāghàyyur*, *s. a.* An undergoing change, becoming changed; |—, —et, *v.n.* To change, become different.

تغيير *tāghyīr*, *s. a.* A changing, altering; |—, —et, *v.a.* To change, to alter, make different.

تفاخر *tèfākhur*, *s. a.* An ostentatious boasting of talents or superiority over others (usual, and considered quite proper among poets).

تفاضل *tèfāzul*, *s. a.* A superiority (in number or quantity) over another; a remainder, a difference; علم تمامی و تفاضلی *“ilmi - tāmāmi - vè - tèfāzulī*, The integral and differential calculus.

تفأل *tèfè‘ul*. (See تفؤل, the correct orthography).

تفاوت *tèfāvut*, *s. a.* A surpassing another; the surplus, remainder, difference. [goats.

تفتک *tiftik*, *s. t.* The wool of Angora

تفتیح *tèftih*, *s. a.* An opening, causing to open; a breaking the wind off the stomach, causing eructation.

تفتیش *tèftish*, *s. a.* A diligent searching and examining; |—, —et, *v.a.* To search and examine.

تفحص *tèfāhhuss*, *s. a.* Inquiry, investigation; تفتیش و تفحصا *tèftish-u-tèfāhhuss-et*, *v.a.* To investigate, inquire into.

تفخیم *tèfkhīm*, *s. a.* An honouring; a giving honour to; |—, —et, *v.a.* To honour, to give honour to.

تفرج *tèferruj*, *s. a.* The taking a walk or ride for recreation.

تفرد *tèferrud*, *s. a.* A separating one's self; an acting rebelliously.

تفرس *tèferruss*, *s. a.* A judging sagaciously from physiognomy or appearance. [ness, dispersion.

تفرقه *tèfrika*, *s. a.* Separation, separate-

تفریح *tèfrih*, *s. a.* A cheering, exhilarating; |—, —et, *v.a.* To cheer, to make glad.

تفریط *tèfrīt*, *s. a.* A doing less than necessary; — افراط *ifrāt-u—*, Exaggeration and shortcoming, the doing more than necessary and the doing less.

تفريق *tèfrīk*, *s. a.* A separating, dividing; a distinguishing; |—, —et, *v.a.* To separate, divide, put asunder; to distinguish, make out.

تفسیر *tèfsīr*, *s. a.* A commenting on the Kur'an word by word; a commentary on the Kur'an.

تفصیل *tāfsīl*, *s. a.* A going into details; |—, —et, *v.a.* To detail; تفصیلاً *tāfsīlan*, *ad. a.* In detail; تفصیلات *tāfsīlāt*, *s. pl. a.* Details.

تفقد *tèfākkud*, *s. a.* An inquiring after an absent person.

تفکر *tèfèkkyur*, *s. a.* A thinking, pondering, turning over in one's mind; |—, —et, *v.n.* To think, to ponder.

تفنگ *tùfènk (tùfèk)*, *s. t.* A gun (not a cannon), musket, fowling-piece, rifle, carbine; — طولدرمق *—dòldurmak*, *v.n.* To load a gun; — اتمق *—ātmak*, *v.n.* To fire off a gun; او تفنگی *āv-tùfèghi*, A fowling-piece; چفته تفنگ *chifté-tùfèk*, A double-barrelled gun; ششخانه او تفنگ *shèsh-khānéli-tùfèk (or ششخانه simply)*, A rifle; اتلو تفنگی *ātli-tùfèghi*, A carbine; فتیللو تفنگ *fitilli-tùfèk*, A match-lock; چاقمقلو تفنگ *chàk-makli-tùfèk*, A flint musket, &c.; اجزالو تفنگ *èjzālī-tùfèk*, A percus-

sion gun; تيمورى —, —dèmiri, A gun-barrel; قونداغى —, —kùndàghi, A gunstock; چاقمغى —, —chàk-maghi, A gunlock; چىبوغى —, —chì-bughu, A ramrod; تفنگجى tùfèkji, s. t. A musketeer; an infantry soldier; a soldier on police duty; a kind of irregular police soldier; a kind of rural police soldier; a marine (called also more especially بحريه تفنگجيسى bāhriyyé-tùfèkjissi, a naval musketeer); a gunsmith. *

تفوق tètèvvuk, s. a. Superiority over another.

تفوقل tètè'ul, s. a. The drawing an augury; an appeal to the *sortes Virgilianæ*; —, —et, v. a. To take (any conclusion) from an omen or augury; to appeal to the *sortes Virgilianæ*.

تفوقه tètèvvuh, s. a. An uttering from the mouth; —, —et, v. a. To utter, mention.

تفويض tètèvīz, s. a. A dispensing (favours, honours, &c.); —, —et, v. a. To dispense, confer (honours, &c., upon a person).

تفهيم tètèhhum, s. a. A comprehending, understanding; —, —et, v. a. To comprehend, to understand.

تفهيم tètèhīm, s. a. An explaining, giving to understand, causing to be comprehended; —, —et, v. a. To explain, to cause (a person) to understand (something).

تقاص tākāsss, s. a. A mutual exercise

of the law of reprisal (*lex talionis*); a mutual exchange of employment or the like.

تقاضا (for تقاضى) tākāzà, s. a. A dunning, an importuning, a worrying for anything due.

تقاطع tākātū, s. a. Intersection.

تقاعد tākā'ud, s. a. The state of an old servant pensioned off; the pensioning off of old servants; —, —et, v. a. To pension off, to dismiss from service with a pension.

تقبيح tākbiḥ, s. a. A looking upon and stigmatizing as bad and improper; —, —et, v. a. To stigmatize as bad and improper.

تقبيل tākbiīl, s. a. A kissing in respect; —, —et, v. a. To kiss in respect.

تقدس tākāddéssé, int. a. May (He) be glorified and hallowed! حق تعالی و Hākk-tā'āla-vè-tākāddéssé, God, may He be glorified and hallowed!

تقدم tākāddum, s. a. A taking precedence; —, —et, v. n. To take precedence.

تقدير tākdiīr, s. a. The Divine predestination or foreknowledge of events; an appreciation of worth or value; the supposing or understanding any word implied in a sentence; a supposition, not arbitrary but implied; a case supposed by implication; —, —et, v. a. To appreciate the worth, to value highly; تقدير تدبيرى بوزار tākdiīr-tèd-

bīri-bòzar, The Divine prescience overrules the counsels of man; **بو تقدیرده** bû-tàkdirda, In this case; **تقدیمی** tàkaddumu - tàkdīrinda, In the case of his taking the precedence; **تقدیرجه** tàkdīrja, *ad. t.* According to the supposition in the case.

تقدیس tàkdīss, *s. a.* A consecrating, making holy.

تقدیم tàkdīm, *s. a.* A bringing forward; a causing to precede; a presenting; |—, —et, *v.n.* To present, lay before.

تقرب tàkàrrub, *s. a.* A drawing nigh, approaching; a being near; |—, —et, *v.n.* To approach, to draw near.

تقریب tàkrīb, *s. a.* A means, a consideration; **بر تقریب ایله** bīr-tàkrīb-ila, *ad. t.* Somehow or other; **بو تقریب ایله** bû-tàkrīb-ila, By these means, through this consideration; **تقریبا** tàkrība, *ad. a.* About, approximately.

تقریر tàkrīr, *s. a.* A making permanent and stable, an establishing; a formal declaration, an affidavit; an official report or diplomatic note; |—, —et, *v.a.* To establish; to declare, depone; to represent in an official note or report.

تقریض tàkrīz, *s. a.* A peculiar kind of approbatory criticism of any book by a person supposed to be an excellent judge of the subject, and which is always prefixed to the work to which

it relates; |—, —et, *v.a.* To approve (a book in this peculiar critical form).

تقسیم tàksīm, *s. a.* A dividing; division; a division; a mark of division; the arithmetical rule of division; |—, —et, *v.a.* To divide.

تقصیر tàksīr, *s. a.* A making short or shorter; a shortcoming, failing, fault; |—, —et, *v.a.* To shorten; —, *v.n.* To fail in point of duty; **تقصیرات** tàksīrāt, *s.pl. a.* Faults, failings.

تقطر tàkàttur, *s. a.* A dripping, falling by drops; |—, —et, *v.n.* To fall by drops.

تقطیر tàktīr, *s. a.* A distillation; a causing to fall by drops; |—, —et, *v.a.* To distil; to cause to fall by drops.

تقطیع tàkti“, *s. a.* A cutting in pieces; a scanning (of verses); |—, —et, *v.a.* To cut in pieces; to scan (verses).

تقلدامق tàkildamak (*aor.* **تقلدار** tàkildar), *v.n.* To make a noise (by one thing striking against another, as a loose thing in a box on a porter's back).

تقلالق tàklak, *s. t.* A turning head over heels; **قیلمق** —, —kīlmak, *v.n.* To tumble, to turn head over heels; **بر اچجه یه بیک تقلق قیلار** bīr-ākchaya-bīng - tàklak - kīlar, He does, will, would tumble over head and heels a thousand times for one farthing; *i.e.* he is a mean, sordid fellow.

تقلید tàklīd, *s. a.* A placing round one's own neck like a necklace, or over one

shoulder as a baldric; a becoming obedient to, following, imitating; an imitation; a mimicking; |—, —et, *v.a.* To imitate, to mimic; to follow and obey; سيف—, tākīdi-sèyf, The investiture with the sword (the parallel ceremony to crowning the Sultan).

تقليل tākīlīl, *s. a.* A lessening in number or quantity. [God, piety.]

تقوا (تقوى for) tākwa, *s. a.* The fear of

تقويت tākviyyèt, *s. a.* A strengthening; |—, —et, *v.a. and* ويرمك—, vèrmek, *v.a.* To strengthen; بولمق—, —būlmak, *v.n.* To become strengthened.

تقويم tākvim, *s. a.* A making straight or upright; a setting in order; an almanack; |—, —et, *v.a.* To make straight or upright; to set in order, arrange properly; to rectify.

تقيد tākayyud, *s. a.* An employing one's whole attention, taking great care and pains; |—, —et, *v.n.* To take great care and pains.

تقيه tākyaé, *s. t.* A small linen cap worn under the turban.

تك tək, *a. t.* Odd (not even); quiet (alone, to one's self); دورمق—, —dūrmak, To be quiet, keep still, keep one's self to one's self; —, *ad. t.* Merely, only, but once; تك تك tək-tük, *ad. t.* Now and then; here and there one; —, *s. p.* A running about. [puffed up.]

تكابر təkābur, *s. a.* Pride, a being

تكاثر təkyašsur, *s. a.* An increasing in number, becoming numerous.

تکاسل təkyašsul, *s. a.* Negligence.

تکالیف təkyaīlīf, *s. pl. a.* (تکالیف of), Government dues, taxes; propositions,

تکبر təkèbbur, *s. a.* Pride. [proposals.]

تکبیر təkbiir, *s. a.* A making great; a saying الله اکبر Allāhu-èkbèr! God is very great.

تکثیر təkšīr, *s. a.* A making numerous; |—, —et, *v.a.* To make numerous, increase the number of.

تکدير təkdiir, *s. a.* A reprimanding, a causing grief; |—, —et, *v.a.* To reprimand; to cause grief, to hurt one's feelings.

تکذیب təkziib, *s. a.* A contradicting flatly, telling one he lies; |—, —et, *v.a.* To contradict flatly.

تکر təkīr, *s. t.* The red mullet; —, təkēr, *s. t.* A wheel.

تکرار təkriir, *s. a.* A repetition; —, *ad. t.* Again, anew, once more; |—, —et, and تکرارلمق təkriir-lamak (*aor.* تکرارلار təkriir-lar), *v.a.* To repeat, do or say again; بتکرار—, —bé-təkriir, *ad. p.* Again and again.

تکړک təkghèrk, *s. p.* Hail.

تکړلنمک təkèrlènmek (*aor.* تکرلنور təkèrlènr), *v.n.* To roll over and over; to fall down and roll.

تکړی təkgrī, *s. t.* God.

تکړیر təkriir, *s. a.* A repeating, doing again. [and respect.]

تکړیم təkriim, *s. a.* A showing honour

تکسر *tèkèssur*, *s. a.* A being broken or damaged.

تکسنمک *tìksinmek* (*aor.* تکسنور *tìk-sinir*), *v.n.* To loathe, feel a disgust at, an aversion for.

تکفل *tèkèfful*, *s. a.* A standing surety, making one's self responsible, standing bail; |—, —*et*, *v.n.* To stand surety, stand bail, be answerable, make one's self responsible.

تکفور *tèkfūr* (*tèkir*), *s. t.* (*Greek* *τοῦ Κυρίου*), The Greek Emperor of old.

تکفین *tèkfīn*, *s. a.* A wrapping in a winding-sheet; |—, —*et*, *v.a.* To wrap in a winding-sheet.

تکلتی *tèghelti* (*tèlti*), *s. t.* The straps behind the saddle with which a cloak, &c., may be bound.

تکلف *tèkèlluf*, *s. a.* Expensive and ceremonious observances, preparations, or decorations; تکلفلو *tèkèlluflu*, *a. t.* Sumptuous.

تکلم *tèkèllum*, *s. a.* A speaking, conversing; |—, —*et*, To speak, talk.

تکلیف *tèklīf*, *s. a.* The making a proposal, proposing; a proposal; the casting any charge or duty (upon one); a tax, a due, an impost; ceremony, ceremonious behaviour; |—, —*et*, *v.a.* To propose; to offer; to cast (any duty) upon (some one); —*خام* *khām*—, An unduly-weighed proposal; تکلیف‌سز *tèklīfsiz*, *a.* and *ad. t.* Without ceremony.

تکمّه *tèkmé*, *s. t.* A kick; —*اتمق* —*àtmak*, *v.n.* To kick, give a kick.

تکمیل *tèkmīl*, *s. a.* A making complete, perfecting; —, *a. t.* Finished; complete; |—, —*et*, *v.a.* To finish, perfect, complete.

تکنه *tèkné*, *s. t.* A trough; a washing-tray; the hull of a ship; a ship.

تکویین *tèkvīn*, *s. a.* A calling into existence, creating. [prawn.

تکه *tèké*, *s. t.* A he-goat; a shrimp, a

تکيه *tèkyé*, *s. a.* A convent of dervishes, as asylum, place of repose.

تل *tèl*, *s. t.* A thread; a wire; a rope-yarn; شماته تلی *shāmata-tèli*, Tinsel.

تلاتین *tèlātīn*, *s. t.* Russia leather.

تلاش *tèlash*, *s. t.* A fuss; a hurry; |—, —*et*, *v.n.* To make a fuss, be alarmed.

تلاشی *tèlāshī*, *s. a.* A being alarmed, in a fuss. [waves.

تلاطم *tèlātum*, *s. a.* The heaving of the

تلافی *tèlāfi*, *s. a.* A making up (for lost time or opportunity). [two or more.

تلاقی *tèlāki*, *s. a.* The mutual meeting of

تلامیذہ *tèlāmizé*, *s. pl. a.* (*of* تلمیذ *tèlmīz*), Disciples, pupils.

تلاوت *tīlāvet*, *s. a.* The decorous reading aloud or intoning of a holy book.

تلبس *tèlèbbuss*, *s. a.* A wearing (of apparel).

تلبیس *tèlbīss*, *s. a.* Fraud, deceit, lies.

تلخ *tèlkh*, *a. p.* Bitter.

تلخیص *tèlkhīss*, *s. a.* The customary report laid by the grand vizier before the Sultan daily on current affairs.

تلذذ *tèlèzzuz*, *s. a.* A being pleased in point of taste, an enjoying; |—, —et, *v.n.* To be pleased, to enjoy.

تلطف *tèlàttuf*, *s. a.* A manifestation of kindness, friendship, and favour.

تلطيف *tàltīf*, *s. a.* (A superior's) making (some one) feel that he is an object of favour, a treating with marked kindness and condescension.

تلف *tèlef*, *s. a.* A wasting; a killing; |—, —et, *v.a.* To waste; to kill.

تلفظ *tèlāffuz*, *s. a.* A pronouncing; pronunciation; |—, —et, *v.a.* To pronounce. [or title.

تلقيب *tèlkīb*, *s. a.* The giving a name

تلقيح *tèlkīh*, *s. a.* An inoculating, or vaccinating.

تلقيين *tèlkīn*, *s. a.* An instructing or prompting *vivā voce* (especially as done to the dead, when first buried, by an imam, on the subjects of their creed); |—, —et, *v.a.* To explain or communicate *vivā voce*, or generally.

تلکی *tīlki*, *s. t.* A fox. [pupil.

تلمیذ *tèlmīz*, *s. a.* A student, scholar,

تلوث *tèlèvvuss*, *s. a.* A becoming soiled, polluted.

تلون *tèlèvvun*, *s. a.* Capriciousness or inconstancy of disposition, versatility of character. [ment.

تلوة *tèlvé*, *s. t.* Grounds, dregs, sedi-

تلويث *tèlvīss*, *s. a.* A soiling, polluting; |—, —et, *v.a.* To soil, pollute.

تليين *tèlyīn*, *s. a.* A softening, emolliating; a loosening (the bowels); |—,

—et, *v.a.* To soften, emolliate; to loosen (the bowels).

تم *tèmma*, *3rd pers. sing. pret. a.* It was finished (the *Finis* of Eastern books).

تमारض *tèmāruz*, *s. a.* A feigning sickness; |—, —et, *v.n.* To feign sickness.

تماس *tèmāsss*, *s. a.* A mutual contact; |—, —et, *v.n.* To touch each other.

تماشا *tèmāshā* (*tā—*), *s. a.* A sight-seeing, surveying, viewing (any spectacle) on a promenade.

تمام *tāmām*, *s. a.* A being complete, completed, finished; a being correct, right, just, accurate; a state of completeness; the arriving at completion; the complement (of any trigonometrical quantity); —, *a. t.* Complete; finished; correct, accurate, right; —, *int. t.* That's right! I dare say!

تماماً *tāmāman*, *ad. a.* Completely,

entirely; تمامی *tāmāmī*, *a. a.* Relating to completeness; حساب تمامی

وتفاضلی *hissābi-tāmāmī-vè-tèfāzulī*,

The integral and differential calculus.

تمايل *tèmāyul*, *s. a.* A leaning, an inclination.

تمتع *tèmèttu*, *s. a.* A deriving some pecuniary or equivalent profit or advantage from the possession of anything.

تمثال *tīmsāl*, *s. a.* A figure, comparison; a representation; a drawing or statue.

تمشیل *tèmšīl*, *s. a.* The comparing or likening (one thing to another); a

comparison; an illustrating by comparison or by an example; |—, —et, *v.a.* To liken; to illustrate by comparison or example.

تہجید *tèmjīd*, *s. a.* An acknowledging as most glorious, a glorifying; a special prayer of praise sung at early dawn from the minarets; |—, —et, *v.a.* To glorify, attribute glory to; —وقتی, —*wàkti*, The time of earliest dawn.

تہمدن *tèmèddun*, *s. a.* Settling in a town; |—, —et, *v.n.* To settle (in a town).

تہمدید *tèmdīd*, *s. a.* A making extensive or extended in space or time; |—, —et, *v.a.* To extend.

تہمر *tèmr*, *s. a.* A date (fruit); —ہند, *tèmri-hīnd* (*dèmir-hīnd*), or —ہندی, *tèmri-hīndī*, (The Indian date) A tamarind.

تہمرود *tèmèrrud*, *s. a.* Obstinacy, stiff-neckedness; rebellion; wickedness.

تہمزیک *tèmpzīk*, *s. a.* A tearing, rending.

تہمساح *tìmsāh*, *s. a.* A crocodile.

تہمسک *tèmèssuk*, *s. a.* A keeping fast hold, not quitting one's grasp; a document; a title-deed; a promissory note.

تہمشیت *tèmshīyyèt*, *s. a.* A causing to move on, a giving motion; |—, —et, *v.a.* To cause to make progress, to push forward (affairs).

تہمغا (*dàmgha*), *s. t.* A stamp; a mark made by a stamp; تہمغالی *dàmghali*,

a. t. Stamped, bearing a stamp mark; —اورمق, *dàmgha-wūrmak*, *v.n.* To stamp, mark with a stamp.

تہمکن *tèmèkkyun*, *s. a.* The becoming fixed or resident.

تہمکن *tèmkin*, *s. a.* A making fixed or resident; a being dignified in rank or demeanour.

تہمل *tèmel*, *s. a.* A foundation; تہمللو *tèmèlli*, *a. t.* Having a foundation; founded, grounded; permanent.

تہملیک *tèmlīk*, *s. a.* A causing (anything) to belong (to some one); |—, —et, *v.a.* To cause to belong (to some one).

تہمنّا (*for* تہمنی) *tèmènnà*, *s. a.* A begging, praying for, entreating for (some favour); a salutation of thanks or respect, consisting in carrying the inner portion of the fingers, joined together, to the lips, kissing them, and then carrying them to the top of the forehead or head; |—, —et, *v.n.* To salute in this fashion; تہمنیٰ *tèmènnī-et*, *v.a.* To beg, pray, or entreat for (some favour).

تہموج *tèmèvvuj*, *s. a.* A rising in waves.

تہموز *tèmmuz*, *s. a.* The Syro-Roman month of July.

تہمہید *tèmhīd*, *s. a.* A making the foundations broad and solid; |—, —et, *v.a.* To establish on broad and solid foundations. [*v.a.* To seal.

تہمہیر *tèmhīr*, *s. a.* A sealing; |—, —et, تہمیز *tèmīz*, *a. t.* Clean; pure; honour-

able, respectable, estimable, loveable ; good ; desirable ; considerable ; |—, —et, تميزلمك *tèmizlémek*, *v.a.* To clean ; to clean up ; تميزلك *tèmizlik*, *s. t.* Cleanness ; purity ; cleanliness ; —, *tèmèyyuz*, *s. a.* A becoming distinguished ; distinction.

تميز *tèmyīz*, *s. a.* A distinguishing ; |—, —et, *v.a.* To distinguish, see or point out a distinction, make a distinction. تن *tèn*, *s. p.* The body. [inction.

تن صوبى *Tèn-sūyu*, *s. t.* The river Don. تناسب *tènāssub*, *s. a.* The being in mutual proportion ; gracefulness of proportion.

تناسخ *tènāssukh*, *s. a.* The transformation of bodies, or transmigration of souls, metempsychosis.

تناسل *tènāssul*, *s. a.* A generating one another, or being generated one from another ; —الت *ālétī*—, The organ of generation.

تناقض *tènākuz*, *s. a.* A mutually contradicting and destroying the validity of each other. [turns, alternating.

تناوب *tènāvub*, *s. a.* A doing things by تناول *tènāvul*, *s. a.* A taking, partaking, eating ; |—, —et, *v.a.* To eat.

تنباكو *tūnbéki*, *s. t.* Persian tobacco, used for smoking through water.

تنبه *tènbel*, *a. t.* Lazy, slothful.

تنبيه *tènèbbuh*, *s. a.* The being aroused to attention and carefulness.

تنبيه *tènbiḥ*, *s. a.* The calling to atten-

tion ; a giving orders ; issuing injunctions or proclamations ; a public notice, injunction, or proclamation ; a *nota bene* in a book ; |—, —et, *v.a.* To recommend or give orders to (a person) to do or leave undone something.

تنته *tènta*, *s. t. (Italian)*, An awning.

تنجرة *tènjéré*, *s. t.* A saucepan.

تنجيس *tènjīss*, *s. a.* A making foul, impure, or unclean ; |—, —et, *v.a.* To make unclean.

تند *tùnd*, *a. p.* Swift, impetuous, violent.

تنزل *tènèzzul*, *s. a.* A condescending ; condescension ; |—, —et, *v.n.* To condescend.

تنزه *tènèzzuh*, *s. a.* A being exempt, free from ; —, *tènèzzéhé!* He (God) is free and exempt (from any defect)!

تنزيل *tènzīl*, *s. a.* A reducing in height, degree, or quantity ; a subtracting ; the Kur'an ; |—, —et, *v.a.* To reduce in height, degree, or quantity ; to subtract.

تنسوخ *tènsùkh*, *s. t.* Amulets or stamped cakes of odoriferous paste, used for making bracelets, brooches, &c.

تنسوم *tènèssum*, *s. a.* A gentle blowing or breathing of wind.

تنسيب *tènsīb*, *s. a.* A deeming fit and proper, approving ; |—, —et, *v.a.* To deem fit and proper, to approve.

تنسيق *tènsīk*, *s. a.* A ranging in regular order ; |—, —et, *v.a.* To range in order ; تنسيقات *tènsīkāti-*

- “*Asskèriyyé*, The new regulations for the army as to time of service, recruiting, pensions, pay, promotion, &c.
- تنصيف* *tànsīf*, *s. a.* A dividing into two equal portions; |—, —et, *v.a.* To divide equally into two; to bisect.
- تنظيف* *tànzīf*, *s. a.* A cleaning, cleaning; |—, —et, *v.a.* To clean, cleanse.
- تنظيم* *tànzīm*, *s. a.* A putting in order; |—, —et, *v.a.* To put in order;
- تنظيمات* *tànzīmāt*, *s. pl. a.* The new regulations in financial, civil, criminal, and political affairs. [from dislike.
- تنفر* *tènèffur*, *s. a.* Aversion, avoiding
- تنفس* *tènèffuss*, *s. a.* A breathing, respiration; a taking breathing time, reposing a short while for refreshment; |—, —et, *v.n.* To breathe; to repose a little after labour.
- تنفيذ* *tènfiẓ*, *s. a.* The causing (anything) to penetrate (into another); a giving effect (to commands), causing them to have weight and be respected; |—, —et, *v.a.* To give effect, execute, or cause to be executed (orders).
- تنفير* *tènfiṛ*, *s. a.* The causing of fright or dislike, and so driving away.
- تنقيح* *tènkih*, *s. a.* A revising and trimming up literary compositions; removing any obnoxious forms or expressions.
- تنقيه* *tènkiyyé*, *s. a.* A cleaning, cleaning; |—, —et, *v.a.* To clean, cleanse.
- تنك* *tènk* or *tèngh*, *a. p.* Narrow, pinched or cooped up.

تنكار *tènékyār*, *s. t.* Borax (?).

تنكري *tànghri*, *s. t.* God.

تنكناي *tènknāy*, *s. p.* A narrow, close place; *تنكناي دنيا* *tènknāyi - dùnyà*, The world, this nether vale.

تنكه *tènéké*, *s. t.* Tin in sheets; any vessel of tin; —*صاري* *sāri*—, Sheet-brass. [tising, putting down,

تنكيل *tènkīl*, *s. a.* A punishing, chas-

تنميق *tènmīk*, *s. a.* A writing down, inditing; |—, —et, *v.a.* To write, pen, indite. [to flourish.

تنميه *tènmiyyé*, *s. a.* A causing to grow,

تنور *tènnūr* (*tāndīr*), *s. a.* An oven, or hole dug in the ground and used as an oven; an Eastern arrangement of a pan of charcoal placed under a small table and covered with a large carpet or quilt which hangs to the ground and confines the warmth, so that, when sitting round this table, the legs and feet are kept warm.

تنوير *tènvīr*, *s. a.* A making bright, luminous, light; |—, —et, *v.a.* To illuminate, light up.

تنوين *tènvīn*, *s. a.* The addition of a letter *n* at the end of the word in pronouncing Arabic nouns, which is denoted by doubling any one of the three vowel-points; thus *كتاب* is read *kītābun*, *كِتَابٍ* *kītābin*, and *كِتَابًا* *kītāban*, the third case generally requiring the addition of an | as well as the double vowel-point. The first

form is never used in Turkish; the second is seldom used, and then generally in the case of an indefinite noun feminine ending in ت or ث, and preceded by a preposition, when, to denote this peculiar pronunciation, the ت or ث is converted into ثة, as in على خفية "àla - khùfyétin. The third form is very frequently used in Turkish, and by it a noun or adjective of Arabic origin becomes converted into a Turkish adverb. In the case of nouns feminine ending in ت or ث, these letters become changed into ð, the distinction between this form and the second being, that here the noun is not preceded by a preposition. Ex. امانة èmānéten, On trust.

تنها tènha, *a. p.* Solitary; alone; —, *s. p.* Solitude.

توابع tètābi, *s. pl. a.* (of تابع tābi "a), Dependent things or persons.

تواتر tètātur, *s. a.* Public rumour, notoriety; —, —et, *v. a.* To publish abroad by mentioning to one person after another.

توارث tètārus, *s. a.* A succeeding to possession by inheritance.

توارد tètārud, *s. a.* An arriving; a successive arriving; —, —et, *v. a.* To arrive.

تواريخ tètāriḥ, *s. pl. a.* (of تاريخ tāriḥ), Histories, chronicles; dates; chronograms.

تواضع tètāzu, *s. a.* Humility.

توافق tètāfuk, *s. a.* A coinciding with, an agreeing with.

توالى tètāli, *s. a.* A succeeding, following one another; على التوالي "àlé-'t-tètāli, *ad. a.* Successively, in succession.

بصرت توأم tètā'm, *s. a.* A twin; نüssret - tètā'm, *a. p.* Which is the twin-brother of victory, *i. e.* victorious.

توان tètān, *s. p.* Power, strength, might.

توانا tètānā, *a. p.* Strong, powerful;

توانايى tètānāyī, *s. p.* Strength.

توانگر tètāngḥèr, *s. p.* A rich man.

توبرة tètōbra (tòrba), *s. t.* A bag.

توبه tètōbé (tùbè), *s. a.* A renunciation (of any particular sin), vow of renunciation so as never to do it again; —, —et, *v. n.* To renounce sin, to vow renunciation; توبه اولسون tètōbé-òlsun, توبه لر اولسون tètōbéler - òlsun! May it be a vow! I repent me of it! I am sorry for it, and will never do it again; توبه لو tètōbéli, *a. t.* Who has made a vow of renunciation.

توبىخ tètōbīḥ, *s. a.* A finding fault with, reproaching, blaming; —, —et, *v. a.* To blame, reproach.

توت tèt, *s. a.* A mulberry, white mulberry; قره توت kārā-tèt, *s. t.* A black mulberry.

توتسى tèttsu, *s. t.* A fumigation; توتسىلمك —vèrmek, *v. n.* توتسىلمك tèttsulémek, *v. a.* To fumigate.

توتتمك tèttemek (*aor.* توتر tètter), To smoke, to give out smoke.

- توتن *or.* توتون *tùtun*, *s. t.* Tobacco ; smoke.
- توتیا *tùtya*, *s. a.* A fabulous mineral, a kind of philosopher's stone, but said also to be good for the eyes ; —, *s. t.* Zinc, zinc ore.
- توتیق *tèvsīk*, *s. a.* Confirming, ratifying ; |—, —et, *v.a.* To confirm, ratify.
- توج *tùj* (*tùnj*), *s. t.* Bronze, gun-metal.
- توجه *tèvējjuh*, *s. a.* A turning the face, attention, or favour towards any object ; |—, —et, *v.n.* To turn the face, prepare to advance towards ; توجهات *tèvējjuhāt*, *s. pl. a.* Favours, indications of favour.
- توجیه *tèvjīh*, *s. a.* A turning (anything) towards (any object), a pointing, directing ; a conferring (any office) ; |—, —et, *v.a.* To turn (anything) in a certain direction, point, direct ; to give, confer (an office or dignity) ; توجیهات *tèvjīhāt*, *s. pl. a.* New appointments to office or dignity by the sovereign, and mentioned in the gazette.
- توحید *tèvhīd*, *s. a.* A declaration of a belief in the unity of God.
- توده *tūdÉ*, *s. p.* A heap, hill.
- تودیع *tèvdī'*, *s. a.* A consigning (anything) to the care or custody (of some one), a depositing for safe keeping ; |—, —et, *v.a.* To consign, deposit.
- تورات *tèvrāt*, *s. a.* The Pentateuch of
- توربه *tòrba*, *s. t.* A bag. [Moses.
- تورپیلمک *tùrpu*, *s. t.* A rasp ; تورپیلمک *tùrpulémek*, *v.a.* To rasp.
- تورلاک *tùrémek* (*aor.* تورر *tùrEr*), *v.n.* To breed and increase and multiply in a prolific manner ; تورتمک *tùrémek*, *v.a.* To cause to breed greatly. [herit.
- توریش *tèvrīss*, *s. a.* A causing to in-
- توز *tòz*, *s. t.* Powder ; dust ; —, *a. t.* Dusty ; توزاتمق *tòzatmak* (*aor.* توزادر *tòzadir*), *v.n.* To make a dust, raise a dust ; توزلق *tòzluq*, *s. t.* Gaiters.
- توزیع *tèvzī'*, *s. a.* A distributing ; distribution ; |—, —et, *v.a.* To distribute.
- توسط *tèwàssut*, *s. a.* A being, going, or coming between ; intervention ; mediation ; |—, —et, *v.n.* To go or come between ; to intervene ; to mediate.
- توسل *tèvèssul*, *s. a.* A drawing nigh (unto God). [charger.
- توسن *tèvsèn*, *s. a.* A steed, horse,
- توسیح *tèvsīkh*, *s. a.* A making filthy.
- توسیع *tèvsī'*, *s. a.* A making wide or wider, a widening, making spacious ; |—, —et, *v.a.* To enlarge, widen, make spacious.
- توشه *tūshÉ*, *s. p.* Provisions.
- توشیح *tèvshīh*, *s. a.* An ornamenting with a band of any kind, or with lines of writing.
- توصیه *tàvsiyyÉ*, *s. a.* A recommendation ; a letter of recommendation ; a recommending ; |—, —et, *v.a.* To recommend (a person).
- توصیف *tàvsīf*, *s. a.* A describing, mentioning the qualities ; mentioning the good qualities, praising ; |—, —et, *s. a.* To describe ; to praise.

توصیل *tàvsīl*, *s. a.* A causing (one thing) to reach or join (to another).

توطن *tèwàttun*, *s. a.* The settling one's self in a place, and making it one's home and country; |—, —et, *v.n.* To settle (in a country).

توغ *tùgh*, *s. t.* The special kind of banner or insignia (*tail*) of a pasha in the old system, as the fasces were of the lictors in Rome, or the spurs of a knight with us. There were one, two, or three of these (*tails*) given to pashas according to rank, the greater number to the higher functionary.

توغل *tèvaghghul*, *s. a.* The busying one's self seriously (with anything) as a study or occupation.

توفیر *tèvfīr*, *s. a.* A making numerous; |—, —et, *v.a.* To increase numerously.

توفیق *tèvfīk*, *s. a.* The making (one thing) accord (with another); God's favour by which He makes success attend upon endeavours, or endeavours and wishes accord with His prescient resolves; |—, —et, *v.a.* To make (one thing) agree (with another);
 اللہ توفیق ویرسون *Allāh-tèvfīk-vèrsin!*
 May God grant you (*or* him) success!

توق *tòk*, *a. t.* Full, satiated (the stomach);
 قارنم توق *kàrnim-tòk*, My belly is full, I am not hungry; كوزى توق *ghyüzü-tòk*, His eye is satiated, he is not covetous, he is as rich as he wishes to be.

توقع *tèvakkū*, *s. a.* Hoping, expecting.

توقف *tèwàkkuf*, *s. a.* A stopping, staying, halting, tarrying, lingering; a waiting for, being dependent on; |—, —et, *v.n.* To stop, rest, stay; to wait for, or be dependent on.

توقیر *tèvkīr*, *s. a.* An honouring, treating with respect; |—, —et, *v.a.* To treat with great respect and consideration.

توقیع *tèvkī*, *s. a.* The cypher of the Sultan, called also طغرا *tùghra* (q. v.) and نشان *nishān*; the imperial letters-patent or rescript (called also فرمان *fèrmān*) bearing this cypher; توقیعی *tèvkī*, *s. a.* An officer of state, called also نشانجی *nishānji* in old times, and طغراکش *tùghra-kèsh* at present, in whose office this cypher is apposed to muniments.

توقیف *tèvkīf*, *s. a.* An arresting, stopping, detention, causing to stop or stand still; |—, —et, *v.a.* To arrest, stop, hold, keep, detain.

توکړك *tùkruk*, *s. t.* Spittle.

توکړمك *tùkyurmek* (*aor.* توکړر *tùkayurur*), *v.a.* and *n.* To spit.

توکل *tèvèkkyul*, *s. a.* A depending upon and trusting in God for the working of His divine will in all our affairs; |—, —et, *v.a.* To trust entirely (in God); توکللو (*tèvékelli*), *ad. t.* (*with a negative verb*) Without good reason.

توکیل *tèvkīl*, *s. a.* The appointing (some one) as one's agent; |—, —et, *v.a.* To appoint agent.

تولد tèvèllud, *s. a.* A being born; |—, —et, *v.n.* To be born.

تولیت tèvliyyèt, *s. a.* The appointing (some one) to certain offices.

تومار tòmar, *s. p.* A roll, scroll (of paper).

تومان tūmān, *s. p.* A body of ten thousand men, a legion; تومان پاجہ tūman-pàcha, *a. t.* (Trousers) having the legs very wide, and not fastened at the bottom in any way; —, *ad. t.* (To be dressed) in loose, wide trousers or drawers, *en négligé.*

تومباز tòmbàz, *s. t.* A pontoon.

تونس Tùnùs, *s. t.* Tunis.

توہم tèvèhhum, *s. a.* A doubting, surmising, or fearing.

توی tùy, *s. t.* A feather; a downy soft hair; down; قلم —, —kàlem, A hair pencil; قوش تویی kùsh-tùyu, A bird's feather; feathers; دود تویی dèvé-tuyu, Camel's down; the colour of camel's down (resembling that of grated nutmeg); توپلو tùylu, *a. t.* Feathered; downy; hairy.

تهدید tèhdīd, *s. a.* A menacing, threatening, frightening; |—, —et, *v.a.* To menace by words, threaten, try to frighten; to frighten.

تہران Tèhrān, *s. t.* Teheran.

تہزیب tèhzīb, *s. a.* A correcting, amending, beautifying; |—, —et, *v.a.* To correct, amend, polish, beautify; اخلاق —, tèhzībī-àkhlāk, A correcting the defects of one's character or disposition.

تہلیکہ tèhliké, *s. a.* Danger, peril; تہلیکہ یہ صومق tèhlikéyē - sòkmak, To put in danger; تہلیکہ لو tèhlikéli, *a. t.* Dangerous.

تہلیل tèhlīl, *s. a.* The utterance of the formula لا الہ الا اللہ lā-ilāha-illā-'llāh, *There is no god but God.*

تہمت tùhmet, *s. a.* A fault, a blameable action; تہمتلو tùhmetli, *a. t.* Culpable.

تہنیت tèhniyyèt, تہنیہ tèhniyyé, *s. a.* A congratulating; congratulations; |—, —et, *v.a.* عرض تہنیہ 'ārzi-tèhniyyé-et, *v.n.* To congratulate, offer congratulations. [siderate violence.

تہور tèhèvvur, *s. a.* Impetuosity, incon-

تہی tèhi, *a. p.* Empty; vain, futile; تہی دست tèhi-dèsst, *a. p.* Empty-handed.

تہیہ tèhiyyé, *s. a.* A preparing, making ready, disposing; |—, —et, *v.a.* To prepare, dispose, make ready.

تہیج tèhyīj, *s. a.* A causing (dust) to get in motion and blow about.

تیر tīr, *s. p.* An arrow, a bolt; تیر کش tīr-kèsh, *s. p.* A quiver for arrows.

تیرہ tīré, *a. p.* Dark, gloomy; —, *s. t.* Sewing cotton thread.

تیز tīz (tèz), *a. p.* Quick, swift; hasty; —, *ad. t.* Quickly, quick.

تیزاب tīzāb (kèzzāb-sūyu), *s. p.* Aqua fortis, nitric acid.

تیزہ tēyzé, *s. t.* A maternal aunt, mother's own sister.

تیشہ tīshé, *s. p.* An axe, a hatchet.

تبع tīgh, *s. p.* A sword; a dagger; a sunbeam; a pointed summit; the long prow of a kayik.

تبعظ tēyàkkuz, *s. a.* A being awake and vigilant.

تبعن tēyàkkun, *s. a.* A knowing for certain, the acquiring a knowledge (of any fact) entirely void of doubt or uncertainty.

تبعمار tīmār, *s. p.* The care and culture bestowed on any object, a tending (a sick person, a horse, a garden); a military fief in the now obsolete feudal system of Turkey, the value of which was under 20,000 (or 3,000?) àkcha in the Doomsday Book of the empire, and the holder of which was held to go to the wars on horseback, equipped at his own expense on certain special contingencies arising; — خانۀ, tīmār-khānÉ, *s. p.* A madhouse.

تبعمم tēyèmmum, *s. a.* The ceremonial act of ablution with the dry hands, when water cannot be had, merely touching some object with the open palm instead of taking up water.

تبعمن tēyèmmun, *s. a.* A being the receptacle of good fortune and happiness; — تبعمناً tēyèmmunan, *ad. a.* Happily, fortunately.

تبعمور tīmūr (dèmir) *s. t.* Iron; any iron instrument; an anchor; — اتبع —, dèmir-àtmak, *v. n.* To cast anchor; — تبعمور باش (dèmir)-bàsh, (Iron-head), The stock-in-trade of cattle, seed, and

implements belonging to a farm, and let with it; an old servant or pensioner.

(This is the term which was applied to Charles XII. of Sweden, and meaning “an established pensioner,” but translated by his biographers, “iron-headed” or “obstinate.”)

تبعون tēyyūn, *s. t.* A squirrel.

تبعها tēyhā! *int. t.* Lo yonder!

تبعو tihū, *s. p.* A smallish grey partridge (?).

ث

ث sé or sā‘i-mùssèlless. (The three-pointed sā.) Fifth letter of the Turkish alphabet, having the sharp value of s or ss in English. In Arabic it is properly of the sharp value of our *th* in *thin* (the θ of the Greek), but is generally pronounced as a *t* by the nations who speak Arabic. This has, however, no influence in Turkish. Its numeral value in chronograms, &c., is 500.

ثا sā, *s. a.* Name of the letter ث.

ثابت sābit, *a. a.* Fixed, firm, immovable; proved, proven, demonstrated, incontrovertible; — ثابتۀ sābite, *s. a.* (*pl.* ثوابت sèwābit), A fixed star.

ثار (for ثأر sè‘r) sār, *s. a.* Revenge, vengeance; — اخذ àkhzi-sār, The taking vengeance, using reprisals.

ثاقب sākīb, *a. a.* Penetrating.

ثالث sāliss, *a. a.* The third; — ثالثۀ

sālissé, *s. a.* A third, $\frac{1}{60}$ of a second ;
 ثالثا sālissā, *ad. a.* Thirdly.
 ثامن sāmin, *a. a.* The eighth ; ثامنا
 sāminā, *ad. a.* Eighthly.
 ثاني sāni, *a. a.* The second ; ثانيه sā-
 niyyé, *s. a.* A second, $\frac{1}{60}$ of a minute ;
 ثانيًا sāniyyā, *ad. a.* Secondly.
 ثبات sèbāt, *s. a.* Firmness, steadiness,
 immovableness.
 ثبت sèbt, *s. a.* A fixing ; a writing
 down ; |—, —et, *v. a.* To fix ; to write
 down.
 ثبوت sùbūt, *s. a.* A being incontro-
 vertible, certainty in point of fact ;
 ثبوتى sùbūtī, *a. a.* Affirmative, posi-
 tive ; صفات ثبوتيه sifāti - sùbūtīyyé,
 The positive attributes (of God, as
 power, knowledge, will, &c.).
 ثروت sèrvèt, *s. a.* Opulence, wealth.
 ثريا sùrèyyā, *s. a.* The Pleiades.
 ثغور sùghūr, *s. pl. a.* (of ثغر sàghr),
 Frontier towns, passes, and places by
 which an enemy may penetrate into
 the country.
 ثقات sùkāt, *s. pl. a.* (of ثقة not used),
 The faithful friends and companions
 (of Muhammed).
 ثقب sàkb, *s. a.* A piercing, boring
 through or into ; a hole pierced or
 bored ; |—, —et, *v. a.* To pierce, to
 bore.
 ثقلين sàkalèyn, *s. dual a. oblique case.*
 The two material worlds, or the two
 grosser races of intelligent and re-
 sponsible creatures, mankind and

genii, to both of whom Muhammed's
 mission was addressed, and from
 whence he is styled رسول الثقلين
 rèsūlu-'ss-sàkalèyn, The apostle of
 the two gross or material races.
 ثقلت sùklet, *s. a.* Weight, heavi-
 ness ; heaviness, oppression ; gravity ;
 ذاتيه —, sùkléti-zātīyyé, Specific gra-
 vity ; ويرمك —, —vèrmek, *v. n.* To
 oppress one's spirits, worry, annoy.
 ثقيل sàkīl, *a. a.* Heavy, weighty, pon-
 derous ; oppressive, unpleasant ; ugly,
 disagreeable, unbecoming, unseemly.
 ثلاثا sèlāssā, *s. a.* Tuesday, the third day
 of the week.
 ثلاثى sùlāssī, *s. a.* The trilateral root of
 any congeries of co-derivative Arabic
 words.
 ثلث sùlss, *s. a.* A third, a third part ;
 ثلثان sùlsān, *s. dual a.* Two-thirds.
 ثلاثة sèlāssé, *a. a.* Three ; ثلاثون sèlāssūn,
 and ثلاثين sèlāssīn, *a. a.* Thirty.
 ثلثى sùlussī (sùluss), *a. a.* A kind of
 Arabic handwriting, corresponding to
 our *large text*.
 ثلج sèlj, *s. a.* Snow. [wards.
 ثم sùmma, *c. a.* And then, and after-
 ثمان sèmān, and ثمانيه sèmāniyyé,
a. a. Eight ; ثمانون sèmānūn, and
 ثمانين sèmānīn, *a. a.* Eighty.
 ثمرة sèméré, *s. a.* Fruit ; result, conse-
 quence.
 ثمن sèmen, *s. a.* Price, value ; —,
 sùmn, *s. a.* An eighth, eighth part.
 ثمين sèmīn, *a. a.* Of price, valuable.

ثنا *sènā*, *s. a.* Praise; a praising; ا—,
—et, *v. a.* To praise, speak well of.

ثواب *sèwāb*, *s. a.* A meritorious action
in the sight of God; a reward or
degree of merit attached to actions by

ثوب *sèvb*, *s. a.* A garment. [God.

ثور *sèvr*, *s. a.* The sign Taurus.

ثيب *sèyyib*, *s. a.* (*fem.* ثيبه *sèyyibÉ*)
m. and *f.* One who is no longer a
virgin.

ج

ج *jim*. Sixth letter of the Turkish
alphabet, having the value of *j* in
English, though sometimes acquiring
the sound of *ch* in *church*. It has the
numeral value of 3 in astronomical
tables, and in chronograms; and in
the dates of letters it is the sign of
the month جمادى الاخر *Jèmāziyyu-*
-l-ākhir.

جا *jā*. In dates of letters this is an
abbreviation of the name of the month
جمادى الاول *Jèmāziyyu-'l-Èvvel*; —,
s. p. Place, spot, station; جا جا *jā-*
bè-jā, *ad. p.* Here and there.

جابلوسى *jābilūssī*, *s. p.* Flattery, adula-
tion.

جابى *jābi*, *s. a.* The collector of rents to
property in mortmain.

جادو *jādū*, and جادو *jāzū* (*jādi*), *s. p.*
A witch; a charmer; an old woman;
a vampire (dead person supposed to
rise from its grave by night and feed

on the blood of living people);
witchery. [road.

جاده *jāddé*, *s. a.* A highway, public

جاذب *jāzib*, *a. a.* Attractive, attracting;

جاذبه *jāzibÉ*, *s. a.* Attractive power,
attraction.

جار *jār*, *s. a.* A neighbour; —, *jārr*,

a. a. Which draws, pulls; (a noun,
particle, or preposition) which causes
its dependent noun to be read with

its last consonant followed by the
vowel *i* or syllable *in*; —, *s. a.* A

preposition, particle, or preceding
noun in construction with a noun;

—, *s. p.* A single whole shawl; a
square shawl.

جاروب *jārūb*, *s. p.* A broom, besom;

زن—, —*zèn*, *s. p.* A sweeper.

جارى *jārī*, *a. a.* Flowing, running-
(water, &c.); current (time, custom,
&c.). [white female slave.

جارية *jāriyyÉ*, *s. a.* A female slave, a

جاسوس *jāssūss* (*shāshid*), *s. a.* A
spy.

جالب *jālib*, *a. a.* Which attracts, draws
from a distance. [who is sitting.

جالس *jāliss*, *s. a.* A seated person, one

جام *jām* (*jām*), *s. p.* Glass; a drinking
glass; a mirror; a telescope.

جامع *jāmi*, *a. a.* Which collects,
assembles; which assembles and con-
tains within itself; comprehensive,
containing much; (a mosque) which
has ceremoniously been consecrated,
and may no more be converted to

secular purposes; —, *s. a.* A public mosque; a collector or compiler of writings.

جامکان *jāmékýān*, *s. p.* The outer hall of a bath used for dressing and undressing.

جاموس *jāmūss* (*jāmish*), *s. a.* A buffalo.

جامه *jāmé*, *s. p.* Clothing, apparel; شوی —, *jāmé-shūy*, *s. p.* A washer of linen; linen itself, wash-linen; the washing of linen.

جان *jān*, *s. p.* The soul; the life; a soul, individual; جانم *jānim!* My soul! My life! My dear! My good fellow! My dear sir! &c.; جانم *jānim-sìkildi*, My soul is oppressed; my feelings were hurt; I was sorry (for what occurred); I was tired and disgusted; جانسز *jānsiz*, *a. t.* Lifeless, inanimate; wanting in animation; جان اتمق *jān-ātmak*, *v.n.* To give one's life (for a thing), throw it away; چکشمک —, —*chèkishmek*, *v.n.* To be in the agonies of death; ویرمک —, —*vèrmek*, *v.n.* To give life, animate; از دل و جان *èz-dìl-u-jān*, *ad. p.* also جان و کوكلدن *jān-u-ghyùnguldān*, *ad. t.* With all (my, &c.) heart and soul; جان صیقلمق *jān-sìkilmak*, *v.n.* To be weary at heart, to be vexed or sorry at heart (*with a pronoun affixed to جان*).

جانان *jānān*, *s. p.* The beloved object, a mistress.

جانب *jānib*, *s. a.* A side; a direction;

لین الجانب *lèyyinu-'l-jānib*, *a. a.* Kind, compassionate.

جانباز *jānbāz* (*jāmbāz*), *s. p.* (One who risks his life) A breaker of horses; a horse-dealer; a rope-dancer.

جانفس *jānfèss* (*jānfèss*), *s. t.* Plain silk stuff, gros de Naples.

جانلنمق *jānlanmak* (*aor. جانلنور jānlanir*), *v.n.* To come to life; to become lively.

جانوار *jānvār* (*jānavār*), *s. p.* An animal; a disagreeable or noxious animal; a pig, hog, swine.

جاودان *jāvid*, جاوید *jāvid*, جاودان *jāvidān*, جاویدان *jāvidān*, جاودانه *jāvidānÉ*, جاودانی *jāvidānÉ*, جاویدانه *jāvidānÉ*, جاودانی *jāvidānī*, *a. p.* Eternal.

جاه *jāh*, *s. p.* Rank, dignity.

جاهل *jāhil*, *a. a.* Ignorant; inexperienced in life; جاهلیت *jāhiliyyèt*, *s. a.* The state of ignorance, the pre-Muhammedan pagan state of Arabia.

جای *jāy*, *s. p.* A special spot, station.

جائز *jā'iz*, *a. a.* Licit, allowed, not improper, permissible; possible, probable, feasible.

جایگاه *jāy-ghyāh*, *s. p.* A special place.

جایگیر *jāy-ghīr*, *a. p.* Which occurs, takes place.

جبا *jāba*, *a. t.* Gratis, for nothing.

جبار *jèbbār*, *s. a.* A tyrant, oppressor; an excessively proud man; God, the curber of the proud and of oppressors.

جبال *jìbāl*, *s. pl. a.* (*of جبل jèbel*), Mountains.

جبانٔ jèbānèt, *s. a.* Cowardice, want of courage.

جبايت jìbāyet, *s. a.* The office and functions of collector of rents to property in mortmain.

جبخانه jèb-khānÉ, *s. t.* A powder-magazine; gunpowder in store.

جبر jèbr, *s. a.* A constraining; force, constraint; a binding up (of broken or sprained bones); algebra; |—, —et, *v. a.* To constrain, force; to bind up (broken bones); جبر و مقابله jèbr-u-mùkābélÉ, Algebra; جبراً jèbran, *ad. a.* By force, not willingly.

جبروت jèbérūt, *s. a.* God's quality of being the irresistible Ruler and Constrainer.

جبره jibrÉ, *s. t.* The lees of any fruit, &c., from which the juice has been drawn off.

جبل jèbel, *s. a.* A mountain.

جبل الشيخ Jèbel - u - shèykh, Mount Hermon; جبل موسى Jèbel-i-Mūssà, Mount Sinai.

جبلت jìbillèt, *s. a.* Nature, character, disposition; جبلتسز jìbillètsiz, *a. t.* Ungenerous, disagreeable in character.

جبلقوم jèbellakūm, *s. t.* The amethyst (?).

جبلى jèbéli, *a. a.* Pertaining to mountains; —, jìbillī, *a. a.* Natural, inherent in one's nature. [courage.

جبن jùbn, *s. a.* Cowardice, want of جبندانلق jìbindanlīk and جبنلك jìbinlik, *s. t.* A mosquito net.

جبهه jèbÉ, *s. p.* Arms, armour; —,

جببه jùbbÈ, *s. a.* A kind of light cloak;

جبهه لو jèbÈli, *s. t.* A kind of irregular

horse patrol; جبهه جى jèbÉji, *s. t.*

A kind of soldier in the old system, who had charge of the spare arms, ammunition, tents, &c.; جبهه خانه

jèbÉ-khānÉ, An arsenal, armoury, store of warlike muniments; (also جبخانه jèb-khānÉ), a powder-magazine; gunpowder in store.

جبهه jèbhÉ, *s. a.* The forehead.

جبین jèbīn, *s. a.* The forehead; ساي —, jèbīn-sāy, *a. p.* Who rubs his forehead (on the ground, &c., out of respect).

جشه jùssÉ, *s. a.* The body; the size of

body; جشه لو jùssÉli, *a. t.* Large-

جهميم jàhīm, *s. a.* Hell. [bodied.

جد jèdd (*fem.* جدده jèddÉ), *s. a.* A grandfather; a forefather, ancestor;

—اعلى, jèdd-à“là, The most remote ancestor, origin of a family; ابا عن جدن

èbā-“àn-jèddin, *ad. a.* (Through the father from the ancestors) from father to son; —, jidd, *s. a.* A strenuous

persevering effort, a real endeavour;

جدى jiddī, *a. a.* Real, serious, not in fun or in mockery. [divided, asunder.

جدا jùdā, *a. p.* Separate, separated,

جدار jìdār, *s. a.* A wall.

جدال jìdāl, *s. a.* A disputing, contesting; a fighting, quarrelling; battle.

جدرى jùdérī, *s. a.* The small-pox;

جدرى بقرى jùdérī'i - bàkarī, The cow-pox.

جدول jèdvēl, *s. a.* A canal; a mathematical or statistical table; —تختہ سی، —tākhtassi, *s. t.* A flat ruler.

جدی jèdi, *s. a.* The sign Capricorn; —, jùdèy, *s. a.* (diminutive), The

جدید jèdīd, *a. a.* New. [pole-star.

جذب jèzb, *s. a.* An attracting; —, —et, *v. a.* To attract.

جذر jèzr, *a.* A root; an arithmetical root of a number; —مربع، jèzri-mùrèbbà“, A square root; —مکعب، jèzri - mùkyà“ “àb, A cube root; —درنجی جذر dārdinji-jèzr, A fourth root, &c., &c.; —جذرتام jèzri-tāmm, A perfect root; —اصم، jèzri-āssāmm, A surd root.

جر jèrr, *s. a.* A drawing, pulling, training; a causing the last consonant of Arabic words to be pronounced with the vowel *i* or the syllable *in* after it; —اثقال، jèrri-èsskāl, The art or science of mechanics or of the power of moving heavy bodies.

جراح jèrrāh, *s. a.* A dresser of wounds; a surgeon. [pus, matter.

جراحت jèrrāhāt, *s. a.* A wound; a sore;

جرار jèrrār, *a. a.* Who ravishes, carries off booty, slaves, &c.; bold, valorous; impudent, importunate; —, *s. a.* A brave warrior, adventurous soldier; an impudent beggar.

جریزه jèrbézé, *s. a.* Ready wit and facility of argument, the gift of the gab.

جرح jèrh, *s. a.* A wounding; a controverting; —, jùrh, *s. a.* A wounding;

a wound; —، jèrh-et, *v. a.* To wound; to controvert; — —, jùrh-et, *v. a.* To wound; —، جرحه jùrha, *s. a.* A wound.

جرع jèr“, *s. a.* A drinking; —، —et, *v. a.* To drink; —، جرعه jùr“a, *s. a.* A draught.

جرم jìrm, *s. a.* A body, solid body; size (of a body); —, jùrm, *s. a.* A fault, culpability; —، لا جرم la-jèrem, *ad. a.* Without fail, in any case.

جرمانیا Jèrmānia, *s. t.* Germany.

جروف jùrūf, *s. t.* The scoriæ of metals.

جری jèrī, *a. a.* Brave, bold, adventurous.

جریان jèréyān, *s. a.* A flowing; a being current; a happening, taking place; —، —et, *v. n.* To flow; to be current; to happen, take place. [hardihood.

جرتت jùr‘et, *s. a.* Boldness, courage,

جرید jèrīd, *s. a.* A stick used as a dart in a peculiar kind of military exercise or game on horseback.

جریده jèrīdé, *s. a.* A register, roll, ledger. [misdemeanour.

جریمه jèrīmé, *s. a.* A fine paid for any

جزء jùz‘, *s. a.* A part, portion; a small book of a few pages; a portion of twenty pages in a large written book, or of a sheet in a printed book;

جزئی jùz‘ī, *a. a.* Partial; small, insignificant; —، ارادهء جزئیہ ìrādé‘i-jùz‘-

ìyyé, The partial free-will of man (which is but a portion of the

ارادهء کلیه ìrādé‘i-kyùllìyyé, the universal will of God); —، ذکر جزو ارادهء کل ذکریه

ذکریه jùz‘-vé-ìrādé‘i-kyùll, The men-

tion of a part instead of the whole, as *a sail* when we mean *a ship*.

جزا jèzā, *s. a.* Retribution; punishment;
جزا روز rūzi-jèza, The day of judgment;
الله جزا سنی ویرسون Allāh-jèzāssini-vèrsin! May God give him retribution!

جزائر jèzā'ir, *s. pl. a.* (of جزیره jèzīrÉ), Islands; Algiers in Barbary;
بحر سفید —, jèzā'iri-bàhri-sèfīd, The islands of the Grecian Archipelago;
سبعه —, jèzā'iri - sèb'ā, The seven Ionian islands.

جزدان jùzdān (jùzdānlīk), *s. p.* A portfolio; a pocket-book; a kind of book or thin cushion held in the hand under a sheet of paper when writing, so as to keep it flat and unbending.

جزر jèzr, *s. a.* The ebb-tide, low water.

جزع jèz', *s. a.* A crying, lamenting.

جزم jèzm, *s. a.* A deciding in one's mind that a thing must be so and so, a deducing very positively (though still liable to mistake); the orthographical sign —, which, placed over a consonant, shows that a syllable ends with that consonant, or that it is not followed by a vowel in the syllable;
|—, —et, *v. a.* To decide, deduce very positively.

جزو jùzv or جزوء jùz' (for جز' jùz', which see); جزوی jùzvī, for جزئی (see جز' jùz'). [without a cover.

جزوه jèzvÉ, *s. t.* A small coffee-pot

جزئی jùz'ī, *a. a.* Partial; trifling, insig-

nificant; جزئیات jùz'īyyāt, *s. pl. a.* Partial things; special sciences; trifles, insignificant things.

جزیه jèzyÉ, *s. a.* The special tax or tribute paid by non-Muslim subjects to a Muslim state for safety and protection. It is also called خراج khàrāj.

جزیره العرب jèzīrÉ, *s. a.* An island; جزیره العرب jèzīrétu-'l-'àrab, The Arabian peninsula.

جزیل jèzīl, *a. a.* Copious, abundant.

جسارت jèssāret, *s. a.* Valour, courage, boldness, hardihood; |—, —et, *v. n.* To dare, to have the courage.

جسامت jèssāmèt, *s. a.* Great size of body; importance (of affairs) in respect of the vastness of the interests they affect. [fitting, meet.

جسبان jùssbān, *a. p.* Worthy, suitable, جست و جو jùsst-u-jū, *s. p.* A seeking, looking for; |—, —et, *v. a.* To seek.

جسد jèssed, *s. a.* The body (of man or animals).

جسر jìssr, *s. a.* A bridge; a viaduct; a causeway through a morass, or along the low banks of a river.

جسم jìssm, *s. a.* A body; a solid body; a mathematical solid figure. [terial.

جسمانی jìssmānī, *a. a.* Corporeal; ماجسور jèssūr, *a. a.* Brave, bold, valorous, courageous. [important.

جسیم jèssīm, *a. a.* Large, great, vast; جغرافیا jàghrāfiya, *s. t.* Geography.

جفا jèfā, *s. a.* Ill-treatment, ill-usage; جفاکار jèfā-kyār, A cruel person.

جگر *jìghER*, *s. p.* The pluck; the liver; the lungs; — اق *àk-jìghER*, The lungs, lights; — قره *kàra-jìghER*, The liver; جگر جى *jìghERji*, A seller of plucks; a cat's-meat man; جگرم *jìghÈrim!* (My liver!) My darling! جگر گوشه *jìghER-kyùshÉM!* (Corner of liver!) My ducky darling!

جل *jèlla*, *int. a.* May He (or His name) be magnified! — جُلل *jùll*, *s. a.* The totality, or principal portion (of anything); a horse-cloth.

جلا *jilā*, *s. a.* A polishing, burnishing; polish; —, جَلَا *jèlā*, *s. a.* Exile; —, —et, *jilā-et*, *v.a.* —ويرمك *jilā-vèrmek*, *v.n.* To polish, burnish.

جلاب *jèllāb*, *s. a.* A factor who imports cattle or slaves from distant places. [man, hangman.]

جلاد *jèllād*, *s. a.* An executioner, heads-جلادت *jèlādèt*, *s. a.* Bravery, intrepidity.

جلال *jèlāl*, *s. a.* Greatness, grandeur; a great passion; ذوالجلال *zū-'l-jèlāl*, God of greatness; جلالنمق *jèlāl-lanmak*, *v.n.* To get into a great passion.

جلالت *jèlālèt*, *s. a.* Human greatness.

جلب *jèlb*, *s. a.* A sending for and causing to come from a distance; importing; —, —et, *v.a.* To send for and cause to come or to be brought; to draw (anything) towards one's self; — (for جلاب *jèllāb*), *jèleb*, *s. a.* A drover of cattle or slaves, one who

brings them from their native place to the place of sale.

جلد *jild*, *s. a.* The hide of an animal; a volume; the binding of a book.

جلدلمك *jildlémek*, *v.a.* To bind (a book); جلدلتمك *jildlètnek*, *v.a. causal*, To cause (a book) to be bound, to give (it) to be bound.

جلسه *jilsé*, *s. a.* A sitting, one interval جلق *jìlk*, *a. t.* Rotten (egg). [of sitting. جلوس *jùlūss*, *s. a.* The accession of a sovereign to the throne; —, —et, *v.n.* To ascend the throne, become sovereign.

جلوه *jilvé*, *s. a.* The airs, manners, coquetries, blandishments of beauties; the natural graces and beauties of various objects.

جلى *jèlī*, *a. a.* Conspicuous, patent; a kind of handwriting, something similar to that used in firmans called ديوانى *dīwānī*.

جليس *jèlīss*, *s. a.* A social companion, one who sits much with another.

جليل *jèlīl*, *a. a.* Great, grand.

جم *jèmm*, *s. a.* A multitude; جم غفير *jèmmi-ghāfīr*, A great multitude.

جمادات *jèmādāt*, *s. pl. a.* (of جماد *jèmād*), Inanimate objects, the mineral world.

جمادى *jèmāzī*, *s. a.* Name of two consecutive lunar months in the Muhammedan year; one, called جمادى الاولى *jèmāzīyyu-'l-Èvvèl* (The first Jemazi), is the fifth, and in the dates of letters

is represented by the abbreviation **ح** (for **جا**); the other, named **جمازی** **الآخر** *jèmāziyyu-'l-ākhir* (the latter Jemazi), is the sixth, and is represented in dates by **ح** (for **ج**).

جماع *jīmā*, *s. a.* Copulation, sexual intercourse; **—**, *—et, v.n.* To copulate, have sexual intercourse.

جماعت *jēmā* "at, *s. a.* A congregation.

جمال *jēmāl*, *s. a.* Severe beauty.

جمہور *jēmāhīr*, *s. pl. a.* (of **جمہور** *jūmhūr*), Republics, commonwealths.

جمرة *jèmré*, *s. a.* A live coal; an astronomical or meteorological term used to signify the infusion of vital heat into the elements in spring, or rather at the end of winter. According to the theory there are three *jèmré*; one, the infusion of heat into the air, occurs thirty days before the vernal equinox; the second, affecting the waters, seven days later; and the third, vivifying the earth, sixteen days before the equinox. They are said to fall into or upon their elements, as **بوكون** **جمرة** **هوایہ** **دوشدی** *bū-ghyun-jèmré-hàwāya - dùshdu*, To-day the *vital heat* has fallen on the air. [fellow.

جمری *jīmri*, *s. t.* A miserable, avaricious

جمشید *Jèmshīd*, *s. p.* Name of a Persian king.

جمع *jèm* " , *s. a.* A collecting together, aggregating; a collection, assembly, congregation; an adding up, adding together; addition in arithmetic; an

adding something more; the plural number; **—**, *—et, v.a.* To collect, bring together; to add up, add together; to add something more; **او—**, *—òl, v.n.* To collect together, come together; **اولنمق** *—òlunmak, v. p.* To be collected, brought together; **صحیح** *jèm* "i-sàhīh, The regular form of plural; **مکسر** *jèm* "i-mùkèssser, An irregular form of plural in Arabic nouns; **الجمع** *—*, *jèm* "u-'l-jèm", A plural of a plural (frequently used in Arabic words).

جمعة *jùm* "à, *s. a.* Friday, the Day of Congregation; **ایرتہسی** *—èrtéssi*, Saturday, the morrow of the Day of Congregation.

جمعیت *jèm* "iyyèt, *s. a.* An assembly, a party; a state of tranquillity or collectedness (of mind).

جملة *jùmlé*, *s. a.* The whole, totality; a whole, a totality; all; a sentence, phrase, paragraph, proposition; a category, class; **بالجملة** *bì-'l-jùmlé*, *a. a.* All, every one; **فی الجملة** *fì-'l-jùmlé*, *ad. a.* In a summary manner, concisely; **بو جملة دن** *bū-jùmlédan*, Of this class, in this category; **جملة** *jùmlétèn*, *ad. a.* Totally, all, altogether; **جملة سی** *jùmléssi*, All of it; all of them.

جمہور *jūmhūr*, *s. a.* A republic; the commonwealth; anarchy; **جمہوریت** *jūmhūrīyyèt*, *s. a.* A republican form of government; anarchy.

جميع jèmī, *s. a.* All, every one;

جميعاً jèmī'an, *ad. a.* All together.

جميل jèmīl, *a. a.* Beautiful, handsome.

جن jinn, *s. a.* The Genii, a race of material intelligent beings, whose bodies are similar to the essence of fire or smoke; جنى jinnī (ijinni), One of the Genii; جن طائفهسى jinn-tā'iféssi, The race of Genii; ايچنده ichinda-jinnler-tòp-òynar, (The Genii play at bowls in it) It is quite empty and deserted (a house, &c.).

جناب jènāb, *s. a.* Presence, dignity; a sense of pride and honour; a title of respect of universal signification, from Godhead, Majesty, Highness, Grace, Excellency, &c., down to simple Worship, Honour, and Respectability. In the case of God, and of all exalted personages of the Muslim hierarchy, this title precedes the word indicative of office; whereas, in cases of non-Muslim personages the title follows that word, or the mere name of the person (man or woman), and takes the pronominal affix of the third person, singular or plural according to the degree of respect shown: there was, therefore, a combination of disrespect in the application of this title; or better, it should be considered as a compromise between national or sectarian pride and the natural kindly feelings entertained for friends; جناب

جناب حق jènābi-hàkk, His Divine Majesty the Essence of Truth; جناب رسالتپناهی jènābi - rèsālet - pènāhī, His Holiness the Refuge of the Apostolic office (Muhammed); جناب شهرباری jènābi-shèhriyārī, His Majesty the Sultan; جناب وکالتپناهی jènābi - vèkyālet - pènāhī, His Excellency the Refuge of the Lieutenancy (the grand vizier); انکلتزه قرالیچهسى jènābi - vèkyālet - pènāhī, His Excellency the Refuge of the Lieutenancy (the grand vizier); جناب لری ìnghiltèra - kiralichassi - jènāblari, Her Majesty the Queen of England; ایلچی بک جناب لری èlchi-bègh-jènāblari, His Excellency the Lord Ambassador; ارمنی پطریقى èrmèni - pàtriki - jènāblari, His Reverence the Armenian Patriarch; &c. &c. The Armenian practice of addressing people by this title followed by the pronominal affix of the second person is not used by the Turks, either among themselves or with people of other nationalities. (See عاليجناب hàzret) "ālī-jènāb, *a. p.* Magnanimous, high-principled, proud in honour.

جنابت jènābèt! *int. t.* You beast! you polluted fellow!

جناح jènāh, *s. a.* A wing; a wing of an army; جناحين jènāhèyn, *s. dual a.* The two wings. [a funeral.

جنازه jènāzÉ, *s. a.* A dead human body; جناس jìnāss, *s. a.* A double-entendre, play upon words.

جنایت jìnāyet, *s. a.* A trespass, of-

fence ; a trespassing ; ا—, —et, *v.n.*
To trespass (against).

جنب *jèn*b, *s. a.* The side ; نات
الجنب *zātu-'l-jèn*b (*sàtljàn*), The
pleurisy. [plays.

جنبان *jùnbān*, *a. p.* Which moves,
جنبز *jìnbiz*, جنبستره *jìnbisstra*, *s. t.*
Tweezers.

جنبش *jùnbush*, *s. a.* Motion, play ; fun,
amusement, play.

جنت *jènnèt*, *s. a.* Heaven, paradise ;
جنتمکان *jènnèt-mèkyān*, *a. p.* Whose
place is in paradise, the late (Sultan) ;
—, *jìnnèt*, *s. a.* Madness.

جناحه *jùnhā*, *s. a.* An offence, crime ;
—صاحبی *jùnhā-sāhibi*, A criminal,
offender.

جند *jùnd*, *s. a.* A troop, body of troops.
جندره *jèndéré*, *s. p.* A press for press-
ing. [horseman.

جندی *jìndi*, *s. t.* A perfect military
جنس *jìns*s, *s. a.* A genus, kind, sort ;
—, *a. t.* Of race, of blood.

جنگ *jènk*, *s. p.* Battle ; war ; ا—, —et,
v.n. To do battle, fight ; جنگچی
jènkji, *s. t.* A warrior, one skilful in
war. [*jènūbī*, *a. a.* South, southern.

جنوب *jènūb*, *s. a.* The south ; جنوبی
جنود *jùnūd*, *s. pl. a.* (*of* جند *jùnd*),
Bodies of troops.

جنون *jùnūn*, *s. a.* Madness.

جنوینز *Jènviz*, *s. t.* Genoa.

جو *jè*v, *s. p.* Barley ; —, *jū*, *a. p.* (*in*
composition), Who seeks, looks for ;
—, *jè*vv, *s. a.* The vacant space (*of*

air) ; جو سما *jèvvi-sèmā*, The vacant
space of air towards the sky.

جواب *jèwāb*, *s. a.* An answer ; ا—,
—et, *v.a.* To say in answer ; —
ویرمک *jèwāb-vèrmek*, *v.n.* To give
an answer. [bourhood.

جوار *jìwār*, *s. a.* The vicinity, neigh-
جوارح *jèwārih*, *s. pl. a.* (*of* جارحه *jāri-*
hā), Those members of the body with
which necessities are supplied.

جواری *jèwāri*, *s. pl. a.* (*of* جاریه *jāriyyé*),
Female slaves.

جواز *jèwāz*, *s. a.* Permission given ;
—ویرمک, —*vèrmek*, کوسترمک,
—*ghyùsstèrmek*, *v.n.* To give per-
mission, to allow.

جوان *jùwān*, *s. p.* A young man, a
youth ; بخت, —, —*bākht*, *a. p.*
Whose fortune or star is on the as-
cendant, like a young man's progress.

جوانمرد *jùwānmèrd* (*jùmèrd*), *a. p.*
Generous, liberal.

جواهر *jèwāhir*, *s. pl. a.* (*of* جوهر *jèv-*
hèr), Jewels, precious stones ; atoms ;
جواهرچی *jèwāhirji*, *s. t.* A dealer in
precious stones, a jeweller.

جوجه *jùjé*, *s. t.* A dwarf.

جود *jūd*, *s. a.* Goodness, kindness,
beneficence. [lence.

جودت *jèvdèt*, *s. a.* Goodness, excel-

جور *jèvr*, *s. a.* Unkind and unjust treat-
ment, tyranny ; ا—, —et, *v.n.* To treat
tyrannically, unkindly, and unjustly.

جوز *jè*vz (*jè*viz), *s. a.* A walnut ; walnut-
tree-wood ; بوا, —, *jè*vzi-bèvwà, and

هندستان جوزی hīndisstān - jēvizi, A nutmeg; هندستان جوزی قنبوغی hīndisstān - jēvizi - kàbūghū (cuticle of nutmeg), Mace.

جوزا jēvzā, *s. a.* The sign Gemini.

جوش jūsh, *s. p.* A boiling; a rushing; a violent motion; جوش و خروش ا jūsh-u-khūrūsh-et, *v.n.* To rush; to be in violent commotion.

جوشان jūshān, *a. p.* Which boils, boiling; which rushes; which is in violent motion.

جوشش jūshish, *s. p.* A boiling up; a rushing; a violent motion.

جوشقون jōshkun, *a. t.* Full, high, overflowing (water of streams).

جوع jū, *s. a.* Hunger. [cavity.

جوف jēvf, *s. a.* A hollow, hollow place,

جولان jēvélān, *s. a.* Motion; agitation; circulation; |—, —et, *v.n.* To be in motion, to circulate.

جوهرد jūmèrd (*for* جوانمرد jūwānmèrd), *a. p.* Generous, liberal.

جوی jūy, *s. p.* A stream, canal.

جویبارا jūybār, *s. p.* A great river; a place abounding in springs or running streams.

جوهر jēvher, *s. a.* A precious stone, a jewel; the essence of any being; mineral ore, especially if in the form of sand; the lines and marks on Damascus blades; —فرد, jēvhéri-fèrd, An atom, a primitive particle of matter.

جۀ jÉ or ja, *pr. t.* or inseparable particle.

When joined to a noun or pronoun substantive it signifies *manner* or *style*, as آدم adam, Man; آدمجه adamja, In a manly way, like a man; when joined to an adjective it forms a kind of diminutive, corresponding to our *rather* or *ish*, though this is still an expression of the primitive value of *manner* or *style*, as طاتلو tātli, Sweet; طاتلوجه tātlija, Sweetish; یواشجه yāwāshja-sūwèylé, Speak rather gently; when joined to an adjective of nationality it implies *language*, still without losing the idea of *manner, manner of speaking*, as ترک türk, A Turk; ترکجه türkja, The Turkish language, or the Turkish manner. This particle is sometimes followed by the syllables لین léyin, but then the ه of جه is suppressed as redundant, and the whole particle becomes جملین jéléyin. This form is of the same value as the simple جه, or it adds to it the idea of affection or regard; it may be likened to the difference between Tom and Tommy.

جهاد jihād, *s. a.* A zealous striving; a fighting the good fight, either against wicked inner lusts, or against outward enemies of the faith.

جهاز jihāz (chèhiz), *s. a.* A bride's marriage portion of clothes, jewels, furniture, &c.

جهالت jähālet, *s. a.* Ignorance, lack of knowledge or information.

جهان jìhān, *s. p.* The world, this world ; a world ; جهاندار jìhān-bān, جهانبان jìhān - dār, جهانپناه jìhān - pènāh, جهانکشا jìhān-kyùshā, جهانگیر jìhān-ghīr, A sovereign, the Sultan, keeper, possessor, asylum, conqueror, holder, of the world ; جهانیان jìhānīyān, *s. pl. p.* The inhabitants of the world.

جهت jìhèt, *s. a.* A direction, side, quarter ; respect, relation, head, cause.

جهد jèhd (jàhd), *s. a.* A strenuous endeavour ; —, (jàhd)-et, *v.n.* To try very hard.

جهر jèhr, *s. a.* A speaking aloud, openly ; جهراً jèhran, *ad. a.* Aloud.

جهری jèhri, *s. t.* Yellow berries.

جهل jèhl, *s. a.* Ignorance ; —مرکب, jèhli-mùrèkkeb, Compound ignorance, which is not even aware of being ignorant.

جهنم jìhànnam, *s. a.* Hell ; —اول, jìhànnam-òl ! Go and be d—d !

جی ji or jì, A Turkish particle, which, added to any noun, expresses the person who sells or makes the thing denoted by the noun, or who has some constant relation with that thing, as شکرچی shèkérji, A seller of sugar or sweetmeats ; کایقچی kàykjì, A boatman ; یلانجی yàlànji, A liar.

جیب jèyb, *s. a.* The breast or bosom, or breast-pocket of a garment ; the sine of an arc ; (jèb) a pocket ; —همايون, jèybi-humāyun, The Sultan's privy purse ; تمام جیب tāmāmi-jèyb, A cosine ;

نسبت جیبیه nissbèti - jèybìyyé, A log. sine ; تمام نسبت جیبیه tāmāmi-nissbèti-jèybìyyé, A log. cosine.

جیجی jìjì, *s. t.* Any pretty little plaything ; جیجیلومیجیلو jìjìli-mìjìli, *a. t.* Ornamented so as to please children.

جیران jèyrān (jèylàn), *s. t.* A gazelle ; —, *s. pl. a.* (of جار jār), Neighbours.

جیش jèysh, *s. a.* An army.

جیفه jīfé, *s. a.* A carrion carcase.

جیم jīm, *s. a.* Name of the letter ج.

جیوش jùyūsh, *s. pl. a.* (of جیش jèysh), Armies.

جیوه jìwa, *s. t.* Quicksilver, mercury.

چ

چ chīm or jīmi-fārsī. Seventh letter of the Turkish alphabet, having the value of the English *ch* in *church*. Like ج it has the numeral value of 3 in chronograms, but is not used elsewhere as a numeral.

چابک chàbik, *a. p.* Quick ; *ad. t.* Quickly ; soon.

چاپ chàp, *s. t.* The bore or calibre of guns, or size of balls and bullets.

چاپقون or چاپقین chàpkin, *a. t.* Which runs fast, a good runner ; —, *s. t.* A blackguard ; good-for-nothing, low fellow. [*v.n.* To run.

چاپمق chàpmak (*aor.* چاپار chàpar),

چاپوت chàpùt, *s. t.* A clout, cloth, rag.

چاپول chàpul, *s. t.* A predatory incursion.

چاپه chàpa, *s. t.* A hoe ; چاپه لمق chà-palamak, *v. a.* To hoe.

چات پات chât-pât, *ad. t.* Now and then, but rarely.

چاتردامق châtirdamak (*aor.* چاتردار châtirdar), *v. n.* To chatter (the teeth); to creak, make a loud noise (as the timbers of a ship in a storm).

چاتردى châtirdi, *s. t.* A noise of crushing, bumping, creaking.

چاتره پاتره châtara-pâtara, *ad. t.* (To be able to say a few words of a language) in a broken manner. [Cracked, split.

چاتلاق châtlaq, *s. t.* A crack ; —, *a. t.*

چاتلامق or چاتلمق châtlamak (*aor.* چاتلار châtlar), *v. n.* To crack, split, become cracked ; to burst (with rage, &c.).

چاتمق châtmaq (*aor.* چاتار châtâr), *v. n.* To knock against, run against, run foul of ; to meet with ; to become thick or intimate with, make great friends with ; to come (time) ; —, *v. a.* To baste (needle-work preparatory to sewing) ; — قاش kâsh—, *v. n.* To frown. [a house.

چاتی châti, *s. t.* The skeleton roof of

چادر châdir, *s. t.* A tent ; — قورمق —kûrmak, To pitch a tent.

چار châr, *a. p.* Four ; —, *s. p.* Rescue, remedy ; چاروناچار châr-u-nâ-châr, *ad. p.* Whether there be a remedy or not ; will ye, nill ye ; —, *s. t.* The Czar of Russia ; چارپا chârpâ, *s. p.* A quadruped ; چارپاره châr-pârê (châl-

para), *s. p.* The castanets (four pieces);

چارطاق châr-tâk, Any little arbour or building with posts or columns.

چارپيلمق chârpilmak (*aor.* چارپيلور chârpilir), *v. n.* To become warped or crooked ; —, *v. p.* To be struck.

چارپمق chârpmak (*aor.* چارپار chârpar), *v. a.* To strike (with any long thing, as the hand, the tail, &c.); to strike or dash (anything against another); to strike (with palsy or other affliction); to strike (anything, as lightning does).

چارداق chârdak, *s. t.* A kind of terrace on a housetop, or in a garden, provided with trellis-work for drying linen, or for training vines, &c.

چارسو chârsû (چارشو or چارشى chârshî), *s. p.* A street of shops; the (by Europeans so called) bazaars of towns in the Levant.

چارشب châr-shèb (چارشف chârshaf), *s. p.* A sheet for a bed.

چارق chârîk, *s. t.* Sandals such as shepherds and peasants wear in the East, as also soldiers on a march.

چارمىخ chârmîkh (chârmîk), *s. p.* A full size cross for criminals; the shrouds of a mast. [avoiding.

چاره chârê, *s. p.* A remedy, a means of

چارىك châr-yèk (chèyrek), *s. p.* A quarter of an hour; a quarter, fourth part.

چاسار châsâr, *s. t.* Cæsar, emperor.

چاشنى châshni (chèshni), *s. p.* The

taste, savour (of food); چاشنيکير chāshnighīr, *s. p.* An officer whose duty it is to taste the food of his master.

چاغرمق chāghirmak (*aor.* چاغرىر chāghirir), *v.a.* To call; to sing (a song); —, *v.n.* To call out; — تړكى tūrkyu—, *v.n.* To sing songs.

چاغلدامق chāghildamak (*aor.* چاغلدار chāghildar), چاغلامق chāghlamak (*aor.* چاغلار chāghlar), *v.n.* To make a murmuring, splashing, or rippling noise in running over rocks or stones (water); چاغلدى chāghildi, *s. t.* The noise of water running over a cascade; چاغليان chāghlayan, *s. t.* A cascade which murmurs. [crab.

چاغنوس chāghanoss, *s. t.* A crab, sea

چاقشر chākshir, *s. t.* A kind of wide trousers which tie round the ankle.

چاقل chākīl, *s. t.* A pebble, round smooth stone.

چاقمق chākmak, *s. t.* A steel to strike fire with; the lock of a gun; —, *v.a.* (*aor.* چاكار chākar), To strike (fire); —, *v.n.* To drink, to use intoxicating drinks; — طاشى —tāshi, *s. t.* A flint, or agate to strike fire with, or for a gunlock; — شمشك —shimshek—, *v.n.* To lighten, flash with lightning.

چاقي chāki, *s. t.* A pocket-knife, clasp-knife, pocket pen-knife.

چاك chāk, *s. p.* A rent; —, *a. p.* Rent, torn; —, chāng, *s. t.* A large bell.

چاكر chākèr, *s. p.* A servant; چاكرينگيز chākèringiz, I, your servant.

چالاک chālāk, *a. p.* Quick, agile, nimble.

چالشقان chālīshkàn, *a. t.* Industrious, assiduous.

چالشمق chālīshmak (*aor.* چالشور chālīshir), *v.n.* To work, be busy, occupy one's self.

چالغى chālghi, *s. t.* Any instrument of music; چالغيجى chālghiji, *s. t.* A musician. [crazy.

چالک chālīk, *a. t.* Cracked, half-witted,

چالقامق chālīkamak (*aor.* چالكار chālīkar), *v.a.* To shake violently; to shake up; to beat up (eggs, &c.); to rinse;

چالقانمق chālīkanmak (*aor.* چالقانور chālīkanir), *v.n. or p.* To be violently shaken or agitated.

چالمق chālīmak (*aor.* چالار chālīlar), *v.a.* To strike, beat, knock; to steal; to play (any musical instrument), sound, beat, strike, blow; to strike (the hours, a clock); —, *v.n.* To draw or approach (to any shade of colour).

چالى chālī, *s. t.* A briar, any prickly bush.

چام chām, *s. t.* Deal or pine, or firwood; — اغاجى —āghāji, A pine or fir tree; — ساقزى —sākizi, Resin, rosin.

چامور chāmūr, *s. t.* Mud, mire; clay.

چانته or چانطه chānta, *s. t.* A knapsack.

چاوش chāwush, *s. t.* A serjeant in the army; a herald or serjeant at arms in olden times; — باشى —chāwush-bāshi, Formerly the Grand Usher and

Marshal of the Empire, now a kind of Chief Baron of the Court of Chancery.

چاه chāh, *s. p.* A well; a pit; —زنخدان, chāhi-zènakhdàn, The dimple of the chin.

چای chày, *s. t.* A river, rivulet, brook, stream, streamlet; tea (the herb, or an infusion); —مستوقو چایی mòsskov-chàyi, (Russian tea) Tea (the herb); —اطه àda-chàyi, Sage (the herb).

چایر chàyir, *s. t.* A field, meadow, pasture-land; —چایر چایر chàyir-chàyir, *ad. t.* (To burn) vehemently with flame and a crackling noise; —پنیری, chàyir-pèniri, Cream cheese, new cheese; —قوشی, chàyir-kùshu, The lark.

چایلاق chàylak, *s. t.* The kite (bird).

چابالمق chàbalamak (*aor.* چبالار chàbalar), *v.n.* To strive, struggle, make efforts.

چبوق chibùk, *s. t.* A stick, wand; a pipe for smoking; a bar (of metal); a stripe (in stuffs).

چپ chèp, *s. p.* The left-hand side; — (*in* چوره چپ chèp-chèvré, All round, quite round), a Turkish particle of completeness. [eyes.

چپاق chàpak, *s. t.* The gum of the

چپراز chàpraz, *s. t.* The frogs or braidings across the breast of some military coats, with their loops and buttons.

چپکن chèpken, *s. t.* A kind of coat or jacket, like that worn by hussars.

چپلاق chìplak, *a. t.* Naked, bare.

چتال chatal, *s. t.* A fork; the forking of a branch or road; —, *a. t.* Forked; —طرقناقلو, chatal-tàrnakli, *a. t.* Cloven-hoofed; —چتاللانمق chátallanmak, *v.n.* To fork, become forked; —چتالاشمق chátallashmak, *v.n.* To become intricate or complicated (any question or business).

چتر chètr, *s. p.* A tent; a veil, a veil.

چتله chètélé, *s. t.* A tally-stick, tally-

چتین chètìn, *a. t.* Difficult. [score.

چدیک or چدک chèdik, *s. t.* A kind of light boat.

چرا chirà, *ad. p.* Why? بی چون و چرا bī-chūn-u-chirà, *a. p.* (God) Who is without a why or a wherefore, unaccountable for what He wills; —, chèrā, *s. p.* Pasturage; —, chira, *s. t.* The resinous part of pine-wood.

چراغ chiràgh, *s. p.* A lamp, candle, flambeau; an apprentice, pupil; a client; a pensioner, protégé, one who owes his station to another (the idea of a lamp or candle lighted and made visible, being the prevailing figure in all these secondary meanings).

چرب chèrb, *a. p.* Fat and smooth, plump.

چرپمک chirpmek (*aor.* چرپر چرپر), *v.a.* To mark (timber) with a tight cord and chalk or ruddle; to bleach (linen or wax).

چرپی chirpi, *s. t.* The cord with which carpenters mark timber with straight lines; a straight line.

چریکجی *chìrpìji*, *s. t.* A bleacher.
 چرچوہ *chèrchivé*, *s. t.* A frame; the sash of a window.
 چرخ *chàrk* (*chàrk*), *s. p.* A wheel (of any machinery); a turner's lathe; an engine, a machine; the sphere, the firmament, the universe; fate, fortune.
 چرخہ *chàrkha*, *s. t.* A wheeling about and skirmishing; *in* چرخہ طویپی *chàrkha-tòpu*, A fieldpiece, light gun for campaigning; چرخہ جی *chàrkha-ji*, *s. t.* A skirmisher; چرخہ جیلار *chàrkhajilar*, *s. t.* A skirmisher; چرخہ جی *chàrkhajilar-kàwghassi*, A skirmish. [small saucers as relish.
 چرز *chèrez*, *s. t.* Condiments served on
 چرک *chìrk*, *s. p.* Dirt, filth; چرکاب *chìrkyāb*, *s. p.* Dirty water, water which has been used for washing; (chìrghèf) a sink, a drain.
 چرکین *chìrkin*, *a. p.* Nasty; ugly; disagreeable or unsuitable (act).
 چرندہ *chèrèndé*, *a. p.* Which pastures, grazes; —, *s. p.* A grazing animal.
 چریش *chìrish*, *s. t.* A peculiar kind of paste used in the East; the powder of which this is made; — اوتی, *chìrish-òtu*, The plant, from the dried roots of which the paste-powder is prepared by pounding.
 چزمک *chìzme* (*aor.* چیزر *chìzer*), *v. a.* To mark with lines; to draw, design; to efface by a mark with the pen; to scratch, make scratches. [and چیز *chìzi*.
 چزما *chìzma*, چیز *chìzi*. See چیزمہ
 چشم *chèshm*, *s. p.* The eye.

چشمہ *chèshma*, *s. p.* A fountain; a spring, source.
 چشید *chèshid*, *s. t.* A shade of colour.
 چغرتماہ *chìghirtma*, *s. t.* A small kind of fife or pipe.
 چغرمق *chìghirmak* (*aor.* چغیر *chìghirir*), *v. a.* To call (anyone).
 چفت *chìft*, *s. p.* A pair; a pair of oxen at the plough; an even number; چفتجی *chìftji*, *s. t.* A farmer; a ploughman; چفتلشکم *chìftleshmek*, *v. n.* To have sexual connexion (animals); چفت سورمک *chìft-sùrmek*, *v. n.* To drive the oxen at the plough, to follow the plough; چفتلک *chìftlik*, *s. t.* A farm.
 چفتہ *chìfté*, *s. p.* A pair (of some special things; as, oars, gun-barrels, kicks with the hind legs of a horse); بیرچفتہ *bìr-chìfté*, A boat with only one pair of oars, called also پیادہ *piyādé*; ایکی چفتہ *ìki-chìfté*, A boat with two pairs of oars, &c. &c.; چفتہ تفنک *chìfté-(tùfèk)*, A double-barrelled gun; چفتہ اتمق *chìfté-àtmak*, *v. n.* To kick with both hind legs at once (a horse, &c.); چفتہ لو *chìftélu*, *a. t.* Sly, deceitful, not to be trusted.
 چفوت *chìfut*, *s. t.* A Jew; a mean, sordid fellow.
 چقارمق *chìkàrmak* (*aor.* چقار *chìkàrir*), *v. a.* To take out, pull out, put out, push out; to take off, pull off, put off; to get out or off, cause to come or go out or off; to make out, decipher,

read; to cause to go up, cause to ascend, make go up, cause to rise; to cause to go or come out, leave or abandon, to expel, to turn out; to extract; to invent or introduce to use; to have (any eruptive disease); — **باشدن** *bàshdan* —, *v.a.* To render disobedient and unruly, to pervert; — **اچقهدن** *àkchadan* —, *v.a.* To put to expense, cause to spend money; — **چيچك** *chìchek* —, *v.n.* To have the small-pox.

چقال *chàkal*, *s. t.* A jackall.

چقرق *chìkrìk*, *s. t.* A spinning-wheel.

چقشمق *chìkishmak* (*aor.* **چقشور** *chìkishir*), *v.n.* To display one's skill, ability, or courage; to try to do so; to try to show off; to try to equal, strive, compete (with another).

چقالوس *chàkaloss*, *s. t.* A wall-piece, small swivel-gun.

چقمق *chìkmak* (*aor.* **چقار** *chìkar*), *v.n.* To go or come forth, out, off, up; to come out of joint, be dislocated; to arise, proceed, result; to come into season, or into use; to ascend, rise, mount; to emanate; to leave, set out, depart, start, set sail, sail; to prove, be found, be; to mount to, make, cost; to be visible; to be published (a book or paper), be out; to be paid (salary); — **صاحب** *sāhīb* —, *v.n.* To declare one's self the owner (of anything found) or protector (of any person in trouble); — **پهايه** *pàhāya* —, *v.n.*

To rise in price; — **پارادن** *pàradan* —, *v.n.* To lose or be obliged to spend money; — **باشدن** *bàshdan*, *v.n.* To become rebellious or unruly; —, **چاگمق** *chàkmak*, *s. t.* and *v.a.* and *n.* See **چاقمق**.

چقین *chìkin*, *s. t.* A small muslin packet of money corresponding to a rouleau.

چقور *chùkur*, *s. t.* A cavity, hollow place; —, *a. t.* Sunk and hollow.

چك *chìgh*, *a. t.* Raw, uncooked; —, *s. t.* Dew; —, **چینگ** *chìng*, *a. t.* Early (*in* **چك صباح** *chìng-sàbàh*, Early dawn); —, **چك** *chùk*, *s. p.* Penis (in speaking to a child). [galley (in bye-gone days).

چكترمه or **چكدرمه** *chèktirma*, *s. t.* A pip or stone in fruit; a weight among druggists.

چكغراق *chìnggharak*, *s. t.* A small bell, a hand or house bell. [a locust.

چكركه *chèkirghé*, *s. t.* A grasshopper; **چكشمك** *chèkishmek* (*aor.* **چكشور** *chèkishir*), *v.n.* To quarrel, pull one another about; — **جان** *jàn* —, *v.n.* To be in the throes of death.

چكلمك *chèkilmek* (*aor.* **چكلور** *chèkilor*), *v.n.* To retire; withdraw, draw one's self back; to shrink (cloth, &c.); to be low (water), to dry up, totally or partially disappear; —, *v. p.* To be drawn; to be borne, supported; to be supportable; — (*or* **چكله مك**), **چینگلیمك** *chìnglémek* (*aor.* **چكلر** *chìngler*), *v.n.* To ring (as metals do).

چكمهجه *chèkméjé*, *s. t.* A portable wri-

ting-desk, a jewel or money-box ; a bureau, escritoire, chest of drawers ; a drawer (in a table, box, or cupboard) ; a drawbridge.

چکمک chèkmek (*aor.* چکر chèker), *v.a.* To pull, draw, drag, haul ; to attract ; to draw (as a blister) ; to bring out (a horse or carriage for riding) ; to bear, support ; to suffer, endure ; to tolerate ; — اذیت èziy-yèt—, *v.n.* To suffer pain or ill-treatment ; — کورک kyùrek—, *v.n.* To row, pull at the oar ; — ال èl—, *v.n.* To pull away the hand, have nothing more to do with ; — عسکر “àssker—, *v.n.* To lead troops, lead an army (against a place) ; — اخورہ àkhira—, *v.a.* To put into the stable ; بنی چکه میور bènî-chèkémiyor, He cannot bear me, he is envious of me.

چکنمک chèkinmek (*aor.* چکنور chèkinîr), *v.n.* To be unwilling, loth ; to scruple, have scruples ; to hang back, be bashful ; to be afraid to speak out.

چکه chèké, *in* چکه دوزن ویرمک chèké-dùzen-vèrmek, *v.n.* To put on fine clothes and ornaments, attire in full fig ; —, chèngé, *s. t.* The chin ; چکه یورمق chèngé-yòrmak, *v.n.* (To tire the chin) To talk very much ; to cause to talk very much ; چکه یارش ا chèngé-yārîsh - et, *v.n.* (To have a chin - race) To dispute tenaciously (with anyone).

چکی chèki, *s. t.* A horse-load, a weight of 180 okkas or about 500 lbs.

چکیج chèkîj, *s. t.* A hammer.

چل chîl, *s. t.* A freckle ; —, *a. t.* New and bright (money) ; قوشی—, chîl-kùshu, *s. t.* A bird good for eating, a francolin (?), grey partridge (?), wood-hen (?). [God.]

چلاب chàlab, *s. t.* Jalap ; (obsolete)

چلبور chîlbîr, *s. t.* Eggs with butter.

چلبی chèlébi, *s. t.* A Greek or European gentleman ; (formerly) a prince of the blood ; a gentleman ; —, *a. t.* Gentlemanly, polite. [ground.]

چلتک chèltîk, *s. t.* A rice-field, rice-چلدیرمق chîldîrmak (*aor.* چلدیرر chîldîrîr), *v.n.* To go mad.

چلک chèlik, *s. t.* Steel.

چلمک chèlmek (*aor.* چلر chèler), *v.a.* To change (one's mind).

چلنک chèlenk, *s. t.* A kind of ornament worn on the head-dress.

چلنکر chîlinghir, *s. t.* A locksmith.

چله chîllé, *s. p.* A period of forty days devoted to ascetic practices, either as a novice or as an expiation ; any period of suffering ; suffering itself (chîlé) a bowstring.

چلیک chîlèk, *s. t.* A strawberry ; اغاج چلیکی àghaj-chîlèghi, A raspberry.

چماشیر chàmâshîr, *s. t.* Body-linen ; wash-linen ; a washing (of linen) ; — برقات bîr-kât—, A suit of body-linen ; — یقامق —yîkamak, To wash

linen ; ا—, —et, *v.n.* To have a wash (of clothes in the house) ; چماشيرجى *chàmàshirji*, A man who washes clothes.

چمچاق *or* چامچاق *chàmchak*, *s. t.* A wooden cup, bowl, or water-vessel.

چمدك *chìmdik*, *s. t.* A pinch with the thumb and finger ; چمدكلمك *chìmdiklémek*, *v.a.* To pinch with the thumb and finger. [tree ; dwarf box.

چمشير *chìmshir*, *s. t.* Boxwood ; box-
چمن *chìmèn*, *s. p.* A green grass-field ; a grass-plot.

چمندر *chìmendèr*, *s. p.* An ass, donkey.

چنار *chìnār*, *s. t.* A plane tree, a sycamore.

چناق *chànak*, *s. t.* An earthen bowl, plate, or saucer ; چوملك —, —*chùmlek*, Pots and pans ; باش چناقى *bàsh-chànaghi*, The skull. [Dardanelles.

چناق قاعدسى *Chànak - kàléssi*, The
چناقلىق *chànaklik*, *s. t.* The top (scaffold aloft on board ship, round the foot of the topmast) ; باش چناقلىقى *bàsh-chànaklighi*, The fore-top ; چرووه *prùwa*-*chànaklighi*, The main-top.

چنان *chùnān*, *ad. p.* As, even as.

چنتك *chèntik*, *a. t.* Notched ; —, *s. t.* A notch ; چنتمك *chèntmek* (*aor.* چنتر *chènter*), *v.a.* To notch.

چند *chènd*, *pron. p.* How many ? several ; هرچند *hèr-chènd*, *c. p.* Although ; how many soever, how much soever.

چندان *chèndān*, *ad. p.* In a certain degree, to a certain point, so much, so many, as much, as many.

چنك *chèngh*, *s. p.* A harp ; چنكى *chènghi*, *s. p.* A public dancer.

چنكل *chènghel*, *s. p.* A hook, large iron hook. [manner.

چنين *chùnīn*, *ad. p.* So, thus, in this
چو *chū*, *ad. p.* Like, as.

چوال *chùwal*, *s. p.* A sack ; چوالدوز *chùwāldūz* (—*diz*), *s. p.* A large needle for sewing sacks.

چوب *chòb*, *s. p.* A stick, a wand ; wood, a piece of wood. [clownish fellow.

چوبان *chòban*, *s. t.* A shepherd ; a
چوپ *chùp*, *s. t.* A small splinter or fragment of wood ; the sweeping of houses ; چوپجى *chùpju*, *s. t.* A dustman ; چوپلك *chùpluk*, *s. t.* A heap or place where dust and rubbish is thrown. [bottle or flask.

چوترة *chòtra*, *s. t.* A wooden travelling
چوجق *chòjuk*, *s. t.* A child ; چوجقلىق *chòjukluk*, *s. t.* Childhood ; childishness. [Sticks and stakes.

چور *chòr*, *in* چورچوپ *chòr - chòp*,
چوراب *chòrab*, *s. p.* A stocking, a sock.

چوراق *chòràk*, *a. t.* Saltish, brackish (water) ; desert because salt (land).

چوربا *chòrba*, *s. t.* Soup ; چورباجى *chòrbajı*, *s. t.* The master of a household, the master of a shop ; (formerly) the colonel of a regiment of Janissaries.

چورك *chùrek*, *s. t.* A kind of cake or bun ; —, *chùruk*, *a. t.* Rotten, decayed ;

proud (flesh); bruised (flesh); vain or stupid (reasoning).

چورومک *or* چوریمک *chùrumek* (*aor.* چورور *chùrur*), *v.n.* To rot, decay, putrefy, decompose.

چوره *chèvré*, *s. p.* The circuit, contour, circumference; a muslin handkerchief; —چپ *chèp*—, *or* —چپه *chèpé*, *ad. t.* All round.

چوریش *chèvrish* (*or* چرویش *chèrvish*), *s. t.* (*in* چوریش یاغی *chèvrish-yàghi*, A kind of fat or butter used in cooking).

چوزلمک *chùzulemek* (*aor.* چوزیلور *chùzular*), *v.n.* To melt or break up (ice on ponds, rivers, &c.); —, *v.p.* To be or become untied. [*v.a.* To untie (a knot).

چوزمک *chùzmeke* (*aor.* چوزر *chùzer*), چوغالمق *chòghalmak* (*aor.* چوغالور *chòghalir*), *v.n.* To increase in number or quantity.

چوغان *chòghān* (*chùghēn*), *s. t.* The plant saponaria or soap-wort.

چوق *chòk*, *a. t.* Much; many; great; long (time or while); —, *s. t.* The majority, greater part or number; —, *ad. t.* Very; چوقلق *chòkluk*, *s. t.* A great quantity, abundance; —, *ad. t.* Often (*used with a negative verb only*); —شی, —shey! How odd! That's very surprising! چوقدن *chòkdan*, A long while ago, for a long while.

چوقه *(chòha)*, *s. t.* Broad-cloth; چوقهدار *chòhadār*, *s. p.* (Formerly) a kind of upper personal attendant, who walked by the side or before his

master's horse in the street, and waited upon him at home or at his office. [used in playing at hockey.

چوکان *chèvghyān*, *s. p.* A crooked stick
چوکمک *chùkmeke* (*aor.* چوکر *chùker*), *v.n.* To give way, settle down (a wall), to fall in (a well, &c.); —دیز *dìz*—, *v.n.* To kneel, bend the knee; —دیبه *dìbé*—, *v.n.* To be precipitated, settle, depose (lie, sediment). [naria or soap-wort.

چوکن *chùghēn*, *s. t.* The plant saponaria
چول *chùl*, *s. t.* A desert, unproductive land; —, *chūl*, *s. t.* A horsecloth.

چولاق *chòlak*, *s. t.* A man who has lost an arm.

چوللق *chùlluk*, *s. t.* A woodcock.

چوماق *chòmak*, *s. t.* A club, mace, or beetle.

چوملک *chùmleke*, *s. t.* An earthenware pot, jar, or vase; —چناق *chànak*—, Pots and pans.

چوملمک *chùmulemek* (*aor.* چوملور *chùmular*), *v.n.* To crouch down.

چون *chūn*, *ad. p.* As; when, as soon as; since; چونکه *chùнку*, *c. t.* Since, as, because; بیچون *bī-chūn*, *a. p.* Who is without a *why*, who is not to be asked His reasons for His acts (God).

چوی *(or* چوی *)* *chìvi*, *s. t.* A nail; a wooden peg; a wooden wedge; چویلیمک *chìvilémek*, *v.a.* To nail, fix with a nail or pegs.

چوید *chìvid*, *s. t.* Indigo, blue.

چویرمک chèvirmek (*aor.* چویررر chèvirir), *v.a.* To turn, turn round, turn over, turn back; to change into, turn into; to surround, hem in, inclose.

چه Ché, *or* چه ولایتی Ché-vilāyèti, Bohemia; —, *chi, pron. p.* What? چه فائده ché-fā'idé, What is the use? unfortunately, as bad luck would have it; —, *chī, s. t.* Dew; —, chèh (*for* چاه chāh), *s. p.* A well.

چهار chāhār, *a. p.* Four; درت چهار durt-chāhār, All fours (at dice).

چهارشنبه chāhār-shènbih (chārshanba), *s. p.* Wednesday.

چهره chèhré, *s. p.* The face, visage, countenance, physiognomy.

چیت chit, *s. p.* Chintz, printed cotton; a fence of cut brushwood and brambles.

چیکهک chìchek, *s. t.* A flower; a blossom, bloom; the small-pox; چیقارمق —, —chìkàrmak, To have the small-pox.

چیده chīdé, *a. p.* Gathered, gathered up, picked, picked up.

چیز chīz, *s. p.* A thing; ناچیز nā-chīz, Nothing; ناچیزانه nā-chīzāné, *a. p.* Of no account, insignificant, poor.

چیزمک chīzmeK (*aor.* چیزرر chīzer), *v.a.* To draw, mark with lines, &c. (See چیزمک).

چیزمه chīzma, *s. t.* A boot. [scratch.

چیزی chīzi, *s. t.* A line, a mark, a

چیش chīsh, *s. t.* The want of relief, and the relief itself of nature, either

by stool or urine; — بیوک bìyuk—, The stool; — کچوک kùchuk—, Urine (or their passing); چیشم وار chīshim-vār, *or* چیشم کلدی chīshim-ghèldi, I want to go to the water-closet; |—, —et, *v.a.* To pass urine, *or* to go to stool.

چیغ chìgh, *s. t.* An avalanche.

چیمق chìkmaq. (See چیمق).

چیل chīgh, *a. t.* Raw, uncooked; underdone; —, *s. t.* Dew; —, chìng, *a. t.* Early; —صبح —, —sàbāh, Early dawn.

چیل chīl. (See چل chīl).

چیم chīm, *s. t.* Turf, greensward; a grass-plot; name of the letter چ.

چین chìn, *a. p.* (*in composition*), Who gathers, picks up; —, *s. p.* A plait, fold, wrinkle; China; چین و ماچین chīn-u-māchīn, The Chinese Empire.

چینمک chīnémek (*aor.* چینرر chīner), *v.a.* To chew, masticate; to trample upon; ایاق التندہ چینمک àyak-àltinda-chīnémek, *v.a.* To trample under foot. [tiles.

چینی chīni, *s. t.* China-ware; Dutch

چیوی chīvi, *s. t.* A nail; a wooden peg; a wooden wedge.

ح hà. Eighth letter of the Turkish alphabet, having the value of an aspirated *h* in English, with this difference, that it is always aspirated, in

whatever position it may occupy, whether at the beginning, in the middle, or at the end of words. Compared with ه, which is also an *h*, it is a hard consonant, and is consequently associated with hard vowels. In chronograms, and in astronomical tables, it has the numeral value of 8. In the dates of letters, the ج takes this form by the omission of its diacritical point, but is still read *jim*, and stands for the month of *Jèmāzìyyu-'l-ākhir*, the sixth of the Muhammedan year.

حā, *s. a.* Name of the letter ح; in the dates of letters, this form is used, by the omission of the diacritical point, instead of جā, but is still read *jā*, and denotes the month of *Jèmāzìyyu-'l-Èvvēl*, the fifth of the Muhammedan year.

حāj, *s. a.* One who has duly performed the pilgrimage to Mecca, with all its attendant ceremonies; the word is generally written with the Arabic definite article الحāj èl-hāj, but is commonly pronounced Hājī.

حājib, *s. a.* A door-keeper, usher, chamberlain; العين —, hājibu-'l-“àyn, The eyelid.

حājet, *s. a.* A want; want, need; انكاحاجت يوق ànga-hājet-yòk, There is no need of that; نه حاجت nè-hājet, What necessity is there?

حājī, *s. p.* One who has duly performed the pilgrimage to Mecca; a

Jew or Christian who has religiously visited Jerusalem.

حāch, *s. t.* A cross; a crucifix; حācha-ghèrmek, *v. a.* To crucify, stretch on a cross.

حādd (*fem.* حādē hāddé), *a. a.* Sharp, acute; زاوية حādē zāvìyyè'ì-hāddé, An acute angle; مثلث حādē mùssèlléssi - hāddu-'z-zèwāyā, An acute-angled triangle.

حādiss, *a. a.* Recently come into being, recently happened; not having eternally existed; حādissé, *s. a.* An event; an accident; حādiss-òl, *v. n.* To happen, come to pass; to take rise, originate, come into being.

حāddé, *s. a.* A wire-drawer's guage; a rolling machine for making wire, bars, plates, &c., of metal; حādē-khāné, A rolling-mill house.

حāzik, *a. a.* Sagacious and clever physician.

حārr (*fem.* حārē hārré), *a. a.* Hot; منطقة حārē m'àntikà'ì-hārré, The torrid zone.

حārtuj, *s. t.* A cartridge for a cannon; حārtuj-pàlasskassi, A cartridge-box (on board a ship).

حāssa (*pl.* حāwāsss), *s. a.* A sense, faculty of perceiving.

حāshā, *int. a.* God forbid!

حāshlamak (*aor.* حāshlar hāsh-

lar), *v.a.* To boil, cook by boiling ; to ice, cool with ice.

حاشیه hāshiyyé, *s. a.* A border, margin ; a marginal note ; a postscript.

حاصل hāssil, *a. a.* Produced, resulting ; —, *s. a.* Produce, proceeds, result, fruit ; |—, —et, *v.a.* To produce ; او—, —òl, *v.n.* To result, come, proceed ; حاصلات hāssilāt, *s. pl. a.* The produce or fruit, or revenue of land, &c. ; ضرب—, hāssili-zàrb, The product (in multiplication) ; حاصل الحاصل èl-hāssil, *ad. a.* or حاصل کلام hāssili-kèlām, *ad. p.* In short, in fine, to sum up all.

حاضر hāzir, *a. a.* Present in person ; ready, prepared ; |—, —et, and حاضر لمق hāzirlamak, *v.a.* To make ready, get ready, prepare ; او—, —òl, *v.n.* To be present in person ; to be ready, to make one's self ready ; اول—, —òl ! *int. t.* Make ready ! جواب—, hāzir-jèwāb, *a. p.* Quick at repartee, quick in replying ; امر حاضر èmri-hāzir, The second person imperative of an affirmative verb active.

حافظ hāfiz, *s. a.* God the guardian ; a guardian ; one who knows the Kur'an by heart ; كتب—, hāfizi-kyùtub, A librarian ; حافظه hāfiza, *a. a. (fem. of حافظ)*, Which guards, keeps ; قوت حافظه kùvvéti-hāfiza, The retentive faculty of the mind, memory.

حاکم hākim, *s. a.* One who gives de-

crees, a judge, a ruler, a king ; مطلق—, hākimi - mùtlāk, God the absolute Ruler ; حاکمانه hākimāné, *a. p.* Royal, princely, rulerlike, judge-like (act, word, or thing).

حال hāl, *s. a.* The present moment ; the present tense (in grammar) ; a state, condition, case, position, situation ; —, *a. a.* The present, current (month) ; حال بوجه hāl-bù-ki, *c. t.* Whereas, whereas at the same time, and all the while ; در حال dèr-hāl, *ad. p.* In the same instant, instantly, immediately ; بهر حال bè-hèr-hāl, *ad. p.* In any case, however things may be, without fail ; عرض حال "àrzi-hāl (àrzuhāl), A petition, a declaration of one's case ; کندی حالنده kèndi-hālinda, *a. t.* Who is quiet and contented with his condition, and gives trouble to no one, inoffensive and quiet ; لسان حال lis-sāni-hāl, (The tongue of one's state) the language that may be supposed to be addressed to one's mind by the circumstances or condition of any other person or thing ; حالا hālā, *ad. a.* At the present moment, still ; حالا hālan, *ad. a.* By, or as regards, the state or condition (in which a thing is) ; حالی hālī, *a. a.* Pertaining to a state ; pertaining to the present time ; حالیا hāliyā, *ad. a.* At present. حالت hālet, *s. a.* One single time, state, or condition ; الحالة هذه èl-hā-

létu-hāzihi, *ad. a.* Now, at this present time.

حالی hālī, *s. t.* A large, thick carpet;
—, hālī, *a. a.* Pertaining to a state;
pertaining to the present time.

حامل hāmil, *s. a.* A bearer, carrier;
حامله hāmīlÉ (*fem.*), *a. a.* Big with
child.

حامی hāmi, *s. a.* A protector, defender.

حاو hāw, *s. t.* The nap of cloth, the
pile of velvet.

حاویار hāvyār, *s. t.* Caviar. [contains.

حاوی hāvi, *a. a.* Containing, which

حائز hā'iz, *a. a.* Possessing, who pos-
sesses, who has acquired.

حائط hā'it, *s. a.* A wall; any fence
which encloses a space.

حائل hā'il, *s. a.* Anything which inter-
cepts, obstructs, or hinders sight or
communication between two objects or
persons.

حب hābb (hāp), *s. a.* A grain, a
berry; a pill; —, hūbb, *s. a.* Love,
affection; — الوطن, hūbbu-'l-wātan,
Love of one's country.

حباب hābāb (*and* حبابه hābābÉ), *s. a.*
A bubble on water; —, hābāb, *s. a.*
Love, affection.

حبايل hābā'il, *s. pl. a.* (*of* حباله, *not*
used), Nets, snares, gins; — الشيطان,
hābā'ilu-'sh-shèytān, The snares of
Satan; women.

حبس hābss, *s. a.* An imprisoning, de-
taining, shutting up; imprisonment;
(hāpiss) a prisoner, man in prison;

—, —et, *v. a.* To imprison, incar-
cerate, lock up; to hold (the breath);
to hoard (money); كوز حبسى ghyūz-
-hāpsi, The being a prisoner in charge,
but without being locked up.

حبش Hābsh, *s. t.* Abyssinia.

حبل hābl, *s. a.* A rope, tendon, vein;
حبل الوريد hābl-ul-wèrīd, The jugular
vein.

حبوبات hūbūbāt (*pl. of* حبوب hūbūb,
the pl. of حب hābb), The various
kinds of pulse.

حبور hūbūr, *s. a.* Joy, gladness.

حبه hābbÉ, *s. a.* One grain, one berry;

حبه بي قبه hābbéyi - kūbbÉ-et, *v. n.*

To make domes of berries, *i. e.* to
make mountains of molehills; — حبه

hūbbétan—, *ad. a.* For the love, for
the sake; حبه لله hūbbétan-lì-'llāh, For
the love of God, for God's sake.

حبيب hābīb, *s. a.* A dearly-beloved
friend; — الله, hābīb-u - 'llāh, The
dearly-beloved of God, Muhammed.

حتم انفه hātfa - ènfi - hī, *ad. a.* Of a
natural death.

حتى hātta, *c. a.* So much so that, to
such a degree that; and, in proof of
it, I may as well mention that . . . .

حج hājj, *s. a.* The pilgrimage to Mecca,
including all its formalities.

حجاب hājāb, *s. a.* A veil, veil, curtain;
modesty, shame; —, —et, *v. n.* To
feel ashamed, be ashamed; to feel
timid. [Pilgrims to Mecca.

حجاج hūjjāj, *s. pl. a.* (*of* حاج hājj).

حجامة hǎjāmet (hǎjamāt), *s. a.* The application of cupping-glasses or horns; |—, —et, *v.n.* To apply cupping, to cup. [proof, a title-deed.

حجت hǎjjet, *s. a.* A document, a

حجر hǎjar, *s. a.* A stone; stone.

حجرة hǎjré, *s. a.* A small retired chamber, a cell; a niche in a wall.

حد hǎdd (*pl.* حدود hǎdūd), *s. a.* A limit, term, boundary; a point or degree (reached or defined); a definition; one's proper place, station, and behaviour; a legal punishment of eighty stripes; حادد زباد ه hǎddan-ziyādé, *ad. t.* More than the usual

limit; حد ذاتند ه hǎddi-zātinda, *ad. t.*

Originally, in reality; نه حدی nē-hǎddi! I should like to see him dare

to do it! حدم يوق hǎddim-yòk, I dare not, my station is not high

enough for that; برينه حديني بلدرمك bīrina-hǎddini - bīldirmek, To teach

one, by [punishment or admonition, to know how to behave according to

his station, to teach one his place; حديمي بلورم hǎddimi-bīlirim, I know

my place and the behaviour it requires. حدائت hǎdāssèt, *s. a.* Youth, young-

ness; سن—, hǎdāssèti-sinn, Youth in point of years.

حدت hǎddèt, *s. a.* Impetuosity, violence; sharpness (of temper, &c.).

حدوث hǎdūss, *s. a.* A coming into existence, happening; the being recent, not being from everlasting.

حدود hǎdūd, *s. pl. a.* (of حد hǎdd), Limits; boundaries, borders, frontiers; definitions; legal punishments by stripes.

حديث hǎdīss, (*pl.* أحاديث) and حديث شريف hǎdīssi - shērīf, A sacred tradition (of Muhammed), a saying, proverb, or sentence uttered by Muhammed, considered of secondary authority and holiness to the divine words of the Kur'an alone, and constituting the second basis of Muhammedan canon law; أحاديث نبوية āhādīssi-nèbévīyyé, The sayings of the prophet. [violent, impetuous.

حديد hǎdīd, *s. a.* Iron; —, *a. a.* Sharp;

حديقة hǎdīka, *s. a.* A garden.

حذا hǎza, *s. t.* The space opposite to anything. [cleverness in a physician.

حذاقت hǎzākāt, *s. a.* Sagacity and

حذر hǎzer, *s. a.* Care, caution in avoiding or keeping free from any evil.

حذف hǎz̄f, *s. a.* Elision; |—, —et, *v.a.* To cut off or out (a letter from a

word, or a word from a sentence).

حر hǎrr, *s. a.* A freeman. [ture.

حراثت hǎrāssèt, *s. a.* Tillage, agriculture.

حرارت hǎrārèt, *s. a.* Heat, warmth; fever; thirst.

حرام hǎrām, *a. a.* (Anything) the use or doing of which is specially forbidden by God, unlawful; حرامزاده hǎrām-zādé, An illegitimate child; a

rascal; حرامي hārāmī, *s. a.* A thief; a robber.

حرب hārḅ, *s. a.* War; battle; دار الحرب dāru-'l-hārḅ, The whole world which is not subject to the Muslim power, the enemy's country; حربى hārḅī, *s. a.* An enemy, a person belonging to the enemy's country, an alien; — (*fem.* حربيه hārḅīyyé), *a. a.* Pertaining to war; مهمات حربيه mūhimmāti-hārḅīyyé, Muniments of war; حرباً hārḅan, *ad. a.* By war.

حربة hārḅa, *s. a.* A halberd, javelin.

حرص hārḅḅ, *s. a.* Avidity; cupidity; — الشان, hārḅḅu-'sh-shān, Avidity for fame, ambition; حرص جاه hārḅḅi-jāh, Avidity for place, ambition.

حرف hārḅ (pl. حروف hārḅūf, and حروفات hārḅūfāt), *s. a.* A letter of the alphabet; a grammatical particle, other than a noun or a verb; حرف hārḅ-bé-hārḅ, Literatim, letter by letter; حرف انداز hārḅ - èndāz, *a. p.* Who reproaches, reviles; —, hiref, *s. pl. a.* (of حرفت hārḅfet), Trades, arts.

حرفت hārḅfet, *s. a.* A trade, an art; — اهل èhli-hārḅfet, An artisan.

حرق hārḅk, *s. a.* A burning with fire; |—, —et, *v. a.* To consume by fire, to burn.

حركت hārḅkèt, *s. a.* Motion, movement; behaviour, conduct, action, act, proceeding; |—, —et, *v. n.* To move, be in motion; to conduct one's self,

behave, act, proceed; حركته كلمك hārḅkèté-ghèlmek, *v. a.* To get into motion, begin to move; ارض—, hārḅkèti-àrz, An earthquake.

حركه hārḅké, *s. a.* The Arabic vowel-points, of which there are three simple and three complex. (See Grammar.)

حرم hārem, *s. a.* A sacred place; the women's apartments in a house; the female part of a family; a wife or concubine; حرمين hārémèyn, *s. a. dual.* The two sacred territories of Mecca and Medina.

حرمān hīrmān, *s. a.* Disappointment of one's hopes, utter disappointment.

حرمت hūrmet, *s. a.* Respect, reverence; unlawfulness, prohibitedness; |—, —et, *v. n.* To respect, to hold in reverence.

حروانى hārḅwāni, *s. t.* A half, three-quarter, or full circle cloak.

حرون hārḅūn, *a. a.* Restive, refractory (a horse). [manship.]

حریت hūrriyyèt, *s. a.* Freedom, freedom; حرير hārīr, *s. a.* Silk.

حريص hārīss, *a. a.* Greedy, covetous.

حريف hārīf (hèrif), *s. a.* A man, a fellow. [of houses, &c.]

حريق hārīk, *s. a.* A fire, conflagration

حزب hīzb, *s. a.* A body of men; a portion of the Kur'an, resulting from its division into 120 parts.

حزم hāzm, *s. a.* Wariness and circumspection in acting.

حزن hūzn, *s. a.* Sadness, melancholy.

حزيران *hàzīrān*, *s. a.* The Syro-Roman month of June. [acting.]

حزيم *hàzīm*, *a. a.* Cautious, prudent in

حزين *hàzīn*, *a. a.* Sad, melancholy.

حس *hàss* (*pl.* احساس *àhsāss*), A perceiving, being sensible of, feeling, seeing, hearing, smelling, tasting; a sense, power of perception; a perception, sensation; the instinct of animals; |—, —*et, v.a.* To perceive, be sensible, feel, see, hear, smell, taste; to be sensible of intellectually, feel pretty sure; to know by instinct; حسي *hāssī*, *a. a.* Pertaining to sense or instinct.

حساب *hāssāb* (*hāssap*), *s. a.* A calculating; calculation; arithmetic; an account, bill; |—, —*et, v.a.* To calculate; to reckon, count, include in a calculation; —طوتمق, —*tūtmaq, v.n.* To keep an account; —كورمك, —*ghyūrmek*, To reckon, go over accounts; to settle an account, pay an account; حسابلشمك *hāssāblēshmek, v.n.* To settle accounts mutually; حسابسيز *hāssābsiz, a. t.* Innumerable, uncounted, untold, of which no account is kept.

حسب *hāssb*, *s. a.* A portion, a share, a lot, what falls to one's share by calculation of heads; a requirement; a reason; —, *hāsseb, s. a.* Personal condition, rank, quality; a requirement; a reason; حسبونسب *hāsseb-u-nēsseb*, (A person's) rank and

family connexions; —, *hāssba, ad. a.* and برحسب *bēr - hāssbi, ad. p.*

According to, in accordance with; حسب الاشارة *hāssba -'l- ishārē*, According to the order given; برحسب

فرمان *bēr-hāssbi-fērmān*, According to the requirements of the command;

خرسيزي كورماسي حسبيله *khārsizi-ghyūrmamassi - hāssēbīla*, By reason of his not having seen the thief;

حسبالحال *hāssbi-hāl-et, v.n.* To tell one's tale, confide one's sorrows, recount one's difficulties.

حسد *hāssed, s. a.* An envying; envy; |—, —*et, v.n.* To be envious.

حسرت *hāssret, s. a.* The feeling of regret for the absence of anything, with a desire for its return; —چكمك, *hāssret-chèkmek, v.n.* Sorrowfully to sigh for the return or presence of anything.

حسن *hāssn, s. a.* Beauty, fairness, agreeableness, loveliness, goodness; —, *hāssan (fem. حسنه hāssana), a. a.* Beautiful, lovely, good; —تعبير, *hāssnu-tā' bīr*, A beautiful expression; —ظن, *hāssnu - zānn*, A favourable opinion entertained (of anyone); —خط, *hāssnu - khātt*, A beautiful handwriting; —اخلاق حسنه *ākhlāki-hāssana*, Good moral qualities; —ويرمك, *hāssā-vērmek, v.n.* To set off to advantage, cause to look well.

حسنا *hāssnà, s. a.* A beautiful woman; —(for حسني) *hāssnà, a. a. (fem. of*

أحسن àhsèn), More, most, or very beautiful ; the best.

حسنة hàssana (*pl.* حسنات hàssanāt), *s. a.* A good action, charitable deed ; صاحب الخيرات والحسنات sāhibu-'l-khàyrāt -vè-'l -hàssanāt, (The possessor or author of these good and charitable works) The charitable and benevolent founder.

حسنيات hùssniyyāt, *s. pl. a. (no sing.)* Good qualities, praiseworthy points of quality or character. [person.

حسود hàssūd, *a. a.* Envious ; an envious حشر hàshr, *s. a.* A causing the dead to arise from their graves and assemble to be judged ; |—, —et, *v. a.* To assemble the dead for judgment.

حشرات hàsharāt, *s. pl. a. (no sing.)*, Reptiles and insects ; vile, contemptible people.

حشم hàshem, *s. pl. a. (no sing.)*, Attendants, retinue, suite.

حشمت hàshmet, *s. a.* The being attended by a crowd of servants, grandeur, pomp, magnificence, majesty ; حشمتلو hàshmetlū, *a. a.* Majestic or Magnificent (the title usually given to European sovereigns in Turkish state papers, the Sultan being styled شوكتلو shèvkètlū, &c. &c. &c.).

حشويات hàshviyyāt, *s. pl. a. (no sing.)*, Words or phrases used merely to fill up space and make any literary composition appear of a decent or proper length.

حصاد hàssād, *s. a.* A reaping the harvest ; وقتى —, wàkti, Harvest-time.

حصار hìssār, *s. a.* A castle, fort ; a besieging, shutting in.

حصانت hàssānet, *s. a.* A being strong and impregnable ; the chastity or virtue of women.

حصر hàssr, *s. a.* A confining, limiting, shutting in ; |—, —et, *v. a.* To confine, limit, bound, shut up or in.

حصن hìssn, *s. a.* A castle, fort, stronghold, fastness.

حصول hùssūl, *s. a.* A coming into existence, forthcoming, proceeding, realization, accomplishment, taking a form and a being ; مرام —, hùssūlu-mèrām, The fruition of one's wishes ; حصوله كالمك hùssūla-ghèlmek, *v. n.* To come into existence, to be realized ; حصوله پذیر hùssūl-pèzīr, *a. p.* Realized, accomplished, done.

حصه hìsssa, *s. a. (pl. حصص hìssàs)*, A share ; حصه دار hìsssa-dār, *s. p.* A sharer, participator ; a shareholder ; حصه مند hìsssamènd, *s. p.* A sharer, participator ; صاحبي —, hìsssa-sāhibi, A shareholder ; حصه لشمك hìsssa-lèshmek, *v. n.* To share together.

حصير hàssir, *s. t.* A mat, matting ; — سپورکه سی — sùpurghèssi, A broom for sweeping indoors.

حصين hàssīn, *a. a.* Strong, fortified.

حضر hàzar, *s. a.* A state of peace and repose (*opposed to* سفر sèfer, A state of travelling or campaigning).

حضرت hàzrèt, *s. a.* Presence, dignity ; a title of respect of universal signification from Godhead, Majesty, &c., down to simple Worship, Honour, and Respectability. (See جناب jènāb). This title may either precede or follow the official title of any personage respected by the Muslim church : in the former case it stands alone in the singular number, or without any pronominal affix ; as, حضرت خدا hàzrètī-khùdā, God, His Divine Majesty ; حضرت رسالتپناهی hàzrèti-rèssālèt-pènāhī, His Holiness the Prophet, &c., &c. ; in the latter case, and whenever the name of the person (man or woman) is mentioned, this title takes after it the pronominal affix of the third person plural ; as, حق تعالی حضرتتاری hākk-tà“ālā - hàzrèt-léri, His Divine Majesty the God of Truth, whose name be sanctified ; شوکت‌مآب افندیمر حضرتتاری shèvkèt-mà‘āb-èfèndimiz-hàzrètleri, His Majesty our Imperial Master ; دولت‌افروان پاشا حضرتتاری dèvletlū-Fū‘ād-Pāsha-hàzrètleri, His excellency the very noble Fu‘ad Pasha, &c., &c. Until thirty or forty years ago this title was never given to non-Muslim personages ; but since then it has been applied to the Sovereigns of the greater powers ; and after the Crimean war it was extended to some of the Generals of the Allies. It is now often given

to European private gentlemen. It is to be hoped that such puerile distinctions will be utterly discontinued, and the two words جناب and حضرت used quite synonymously, or with a distinction according to rank only, not according to religion. The Armenian practice of addressing people by this title, followed by the pronominal affix of the second person, is never used by the Turks in any case ; عالیحضرت “ālī-hàzrèt, *a. p.* High in dignity.

حضور hùzūr, *s. a.* Presence ; a being present ; the imperial presence ; tranquillity. [cubation.

حضور hùzūn, *s. a.* Sitting on eggs, incubation. حضيض hàdīd, *s. a.* The apogee ; the aphelion ; the lowest point.

حط hàtt, *s. a.* A casting down, throwing on the ground ; |—, —et, *v. a.* To throw on the ground, throw off, cast down.

حطب hàtab, *s. a.* Firewood.

حظ hàzz (*pl.* حظوظ hùzūz), *s. a.* Enjoyment, pleasure ; |—, —et, *v. n.* To be pleased, derive pleasure, be glad (of anything) ; نفس—, hàzzi-nèfss, Sensual pleasure.

حفر hàfr, *s. a.* A digging, excavating ; |—, —et, *v. a.* To dig out, excavate.

حفرة hùfré, *s. a.* A pit, hollow, cavity dug out.

حفظ hàfz, *s. a.* A preserving ; a guarding ; a keeping ; a learning the Kur‘an

by heart, *or* the knowing it by heart ;
 |—, —et, *v.a.* To preserve ; to keep
 safely ; to put safely away ; to learn
 (the Kur'an) by heart ; حفظه چالشمق
 hîfza-châlîshmâk, To be busily en-
 gaged in learning the Kur'an by heart.

حفيد hâfîd, *s. a.* A grandson.

حق hâkk, *s. a.* The truth, the pure
 verity ; God, the essence of truth ;
 (*pl.* حقوق hûkûk) right, a person's
 rights or due ; —, *a. a.* True ; |—,
 —et, *v.a.* To do justice to, to right ;
 حق تعالی hâkk-tâ'âlâ, God, may
 (His name) be glorified ; حقك وار
 hâkkîng-vâr, You are right, the right
 is on your side ; حقمدر hâkkîm-dir,
 It is my right, my due ; حقدر hâkk-
 -dir, It is true, it is the pure verity ;
 حق دين hâkk-dîn, The true religion ;
 دينك حقى ايچون dîning - hâkki -
 -îchin ! For the truth of your reli-
 gion ! برينك حقندن كلمك bîrining-
 -hâkkîndan-ghêlmek, *v.n.* To master
 or overcome anyone ; برينك حقى
 بىرining-hâkkîni-hâkk-et, To
 right a person, obtain justice for him,
 do justice to him. With the locative
 preposition and a pronominal affix,
 this noun is equivalent to our pre-
 position *against*, or adverb *in respect*
of ; as, حقمده hâkkîmda, Against
 me, *or* in respect of me ; &c., &c. ;
 الحق الـ hâkk, and حقا hâkkâ, *ad. a.*
 and حقاكه hâkkâ-ki, *ad. p.* Truly,
 verily.

حقارت hâkârèt, *s. a.* Contemptuous
 treatment, insulting treatment ; |—,
 —et, *v.n.* To treat insultingly or with
 contempt.

حقانيت hâkkâniyyèt, *s. a.* Justice,
 equity ; حقانيتلو hâkkâniyyètli, *a. t.*
 Just (person) ; equitable (manner, &c.).

حقائق hâkkâ'ik, *s. pl. a.* (*of* حقيقت
 hâkîkât), True things, true words.

حقد hîkd, *s. a.* Hatred, enmity.

حقنه hòkna, *s. a.* A clyster-pipe ; a
 squirt ; an injection. [Rights, dues.

حقوق hûkûk, *s. pl. a.* (*of* حق hâkk),

حقه hòkka, *s. a.* An inkstand, or any
 small pot or vessel for containing a
 little jam, electuary, or the like ;
 حقه hòkka-bâz, *s. p.* A juggler, conjuror.

حقير hâkîr, *a. a.* Low in station, hum-
 ble, poor, abject, vile (used in speak-
 ing of people's own selves).

حقيقت hâkîkât, *s. a.* A true thing ;
 a true saying ; the truth ; truth ; —,
ad. t. Indeed, really ; حقيقتة hâkî-
 katan and فى الحقيقتة fî-'l-hâkîka,
ad. a. Truly, really, in effect ; حال —,
 hâkîkâtî-hâl, The truth of the case ;
 حقيقتلو hâkîkâtli, *a. t.* Sincere (in
 friendship). [*a. a.* True, real.

حقيقى hâkîkî (*fem.* حقيقية hâkîkîyya),
 حك hâkk, *s. a.* A graving, engraving,
 cutting in ; a scraping, scratching,
 erasing ; |—, —et, *v.a.* To engrave (a
 seal) ; to scratch out (writing).

حكاك hâkkyâk (hèkkyâk), *s. a.* An
 engraver of seals, amulets, &c.

حکام hùkkyām, *s. pl. a.* (*of* حاکم hākīm), Judges ; rulers.

حکایه hìkyāyé, *s. a.* A narration, narrative, tale, story, history ; a narrating ; |—, —et, *v.a.* To narrate, recount, tell, relate.

حکم hākem, *s. a.* An arbitrator, umpire ; —, hikem, *s. pl. a.* (*of* حکمت hìkmet), Portions of wisdom, sound reasons ; —, hùkm (hùkyum), A decreeing ; (*pl.* احکام àhkyām), A decree ; a requirement ; authority, weight, power, influence ; |—, —et, *v.a.* To make (a decree) ; give (a sentence) ; —, *v.n.* To rule, govern, exercise authority ; حکمی کچمک hùkmu-ghèchmek, To pass or be received as an authoritative decree, as an authority ; حکمدار hùkmdār, حکمران hùkmrān, *s. p.* A ruler, a sovereign.

حکما hùkémā, *s. pl. a.* (*of* حکیم hākīm), Sages, doctors, philosophers.

حکمت hìkmet, *s. a.* Wisdom ; a determining reason influencing the mind of an actor, good and sufficient reason ; hidden, mysterious cause or reason ; philosophy ; طبیعه —, hìkméti-tābī“-iyyé, Natural philosophy ; a natural cause ; الهیه —, hìkméti-ìlāhìyyé, Metaphysics ; a cause arising out of God's will and determination.

حکومت hùkyūmèt, *s. a.* The exercise of rulership ; the office of sovereign, ruler, or judge ; the sphere of a jurisdiction ; a state ; — مرکز mèrkézi—,

The seat of jurisdiction, seat of government ; |—, —et, *v.n.* To rule, govern.

حکیم hākīm (*pl.* حکما hùkémā), *s. a.* A sage, a philosopher ; —, *a. a.* Very wise in decision ; مطلق —, hākīmi-mùtlāk, God, the absolutely wise.

حل hàll, *s. a.* A melting ; an untying ; a solving, resolving, dissolving, analyzing ; |—, —et, *v.a.* To melt, dissolve, to untie ; to solve, resolve ; to analyse. [cotton.

حلاج hàllāj (hàlach), *s. a.* A carder of حلاط hàlat, *s. t.* A rope.

حلال hàlāl (hèlāl), *a. a.* Permitted by God's law, (anything) the use of which is expressly permitted and consequently free from sin ; حلال الشمق hàllāshmak, *v.n.* To forgive mutually any trespass or unlawful advantage taken of each other (usual between persons who are bidding each other a long adieu) ; |—, —et, *v.a.* To declare lawful, to renounce any claim one might possibly have to a thing possessed by another, and say : “Be it thy lawful property.”

حلاوت hàlāvèt, *s. a.* Sweetness.

حلقه hàlka, *s. a.* A ring, a link of a chain.

حلقوم hùlkūm, *s. a.* The throat, the gullet ; راحت الحلقوم rāhatu-'l-hùlkūm (rāhat-lòkūm), A celebrated sweetmeat prepared from wheat-starch, sugar, and perfume, with blanched almonds sometimes bedded in it.

حلوا hùlu (hùru), *s. p.* A choice kind of melting peach.

حلوا hèlwā, *s. a.* Name of various kinds of sweetmeats or sweet dishes; as, *اون حلواسى* ūn - hèlwāssi, made with flour; *ايرمك حلواسى* irmik-hèlwāssi, made with semolina; *نشاسته حلواسى* nishāssta-hèlwāssi, made with wheat-starch; which are all dishes and appear at table as such; *قار حلواسى* kār-hèlwāssi, made with snow, a frolicking winter dish; *كاند حلواسى* kyāghid-hèlwāssi, made of two large wafers; *كتان حلواسى* (kèten)-hèlwāssi, made to look like hanks of unspun flax; *طحن حلواسى* tahanan (tāyn)-hèlwāssi, made of honey and saponaria root; — *فندق* fındik—, — *جوز* jèviz—, — *بادم* bādem—, made respectively with nuts, walnuts, and almonds, which are all eaten as sweetmeats or with bread for lunch, &c.; — *قدرت* kùdrèt-hèlwāssi, Manna. Helwā is always a standing dish at feasts among the people, and may be likened, in that respect, to our plum-pudding.

حلول hùlūl, *s. a.* A passing into (as the soul into the body); a coming (as time does); |—, —et, *v.n.* To pass (into); to come; *حلوليون* hùlūliyyūn, Those who hold that God passes into man's body. [wife or concubine.

حليلاه hālilé, *s. a.* A legitimate consort, *حليم* hālīm, *a. a.* Kind, gentle, long-suffering, slow to anger.

حليه hilyé, *s. a.* An ornament, a jewel.

حما hūmmà, *s. a.* Burning fever.

حمار hīmār, *s. a.* An ass, donkey.

حمارات hāmārāt, *a. t.* Hard-working and industrious (woman).

حماسه hāmāssèt, *s. a.* Courage, valour, bravery.

حماقت hāmākāt, *s. a.* Stupidity.

حمال hāmmāl (hāmāl), *s. a.* A porter; carrier; *بركير حمالي* (bèghir)-hāmmālī, A town carrier who employs pack-horses; *صيرق حمالي* sèrik-hāmmālī, A porter who works in a pair or in gangs, with poles, to carry heavy loads; *حماليه* hāmmālīyyé, Carriage, porter's hire.

حمام hāmmām (hāmām), *s. a.* A bath; bathing-place; a bathing; *قدرت* kùdrèt-hāmāmi, A natural hot-spring or bath; —, hīmām, *s. a.* Death; *حماسي* hāmmāmi, *s. a.*, *حمامجي* hāmāmji, *s. t.* A bath-keeper. [dove.

حمامه hāmāmé, *s. a.* A pigeon or *حمایه* hīmāyet, *حمایه* hīmāyé, *s. a.* Protection; a protecting; |—, —et, *v.a.* To protect, guard from harm or oppression.

حمائل hāmā'il, *s. pl. a.* (as a Turkish *sing.*), The cord or belt by which the sword is slung over the shoulder.

حمد hāmd, *s. a.* Thanks, praise, glory offered in prayer; *الحمد لله* li-'llāhi-'l-hāmd! or *الحمد لله* èl-hāmdu-li-'llāh! Praise be to God! praise is due to

God alone ! حمد اولسون hāmd-òlsun !
 Thank God ! حمداً hāmdan, *ad. a.*
 Thanks ; حمداً ثم حمداً hāmdan-
 -sūmmé-hāmdā, Thanks upon thanks.
 حمدله hāmdélé, *s. a.* The pronouncing
 the formula الحمد لله èl - hāmdu - li-
 -'llāh.
 حمرة hūmret, *s. a.* Redness ; a co-
 louring up from shame or modesty.
 حمق hūmk, *s. a.* Stupidity.
 حمل hāml, *s. a.* A bearing, carrying ;
 a loading ; a load ; pregnancy, or the
 foetus ; an imputing, casting upon the
 shoulders ; —, hāmēl, *s. a.* The sign
 Aries ; ا—, hāml-et, *v. a.* To attribute,
 impute, cast upon ; to load, place
 (in or upon something) as a load ;
 وضع حملاً wāz'ī-hāml-et, *v. n.* To
 bear, bring forth (a child or young).
 حملة hāmla, *s. a.* An effort ; a pull ; a
 charge ; an attack ; حملة جى hāmlaji,
s. t. The strokesman or chief boatman
 of a row-boat.
 حمولة hāmūlé, *s. a.* A load ; a cargo.
 حميت hāmmiyyèt, *s. a.* Zeal, jealous
 feeling of honour.
 حميد hāmīd (*fem.* حميدة hāmīdé), *a. a.*
 Very praiseworthy ; —, *s. a.* God.
 حميه hīmyé, *s. a.* Abstinence, diet.
 حنا hānnā (*kàna*), *s. a.* The herb
 henna. [oath.
 حنث hānss, *s. a.* The violation of an
 حنق حنق hānckirik, *s. t.* The hiccup ;
 حنق حنق hānckirmak, *v. n.* To hiccup.

حنطة hānta, *s. a.* Wheat.
 حوادث hāwādiss, *s. pl. a.* (of حادثه
 hādissé), Events ; news ; (as a Turkish
sing.), a piece of news.
 حواره hōwārda, *s. t.* A wild, unsteady
 fellow, a scamp.
 حوارى hāwārī (*pl.* حواريون hāwārīyyūn),
s. a. An apostle, or a companion of a
 prophet, especially those of our Lord.
 حواس hāwāsss, *s. pl. a.* (of حاسة
 hāsssa), Senses, faculties of sense ;
 حواس خمس ظاهره hāwāsssi-
 -khāmsa'ī - zāhiré, The five external
 senses.
 حواشى hāwāshi, *s. pl. a.* Servants, at-
 tendants.
 حواله hāwālé, *s. a.* A referring, trusting,
 confiding (the execution of any matter
 to a person) ; a cheque, money order ;
 overhanging height ; ا—, —et, *v. a.*
 To refer, trust, confide (business to a
 person) ; حواله لو hāwāléli, *a. t.* High
 and overhanging.
 حوالى hāwāli, *s. pl. a.* (*no sing.*), Envi-
 rons, vicinity ; اول حواليلردة òl-hāwāli-
 lerdā, In that neighbourhood, there-
 abouts ; in those parts.
 حوائج hāwā'ij, *s. pl. a.* (of حاجت hājet),
 Wants, necessities ; necessaries.
 حوپا hòppa, *s. t.* An affected coxcomb.
 حوت hūt, *s. a.* The sign Pisces.
 حور hūr, *a. pl. a.* Black-(eyed) ; حور العين
 hūr- 'l- 'àyn, and حور عين hūr- 'àyn,
 Those (damsels of Paradise) who have
 black eyes, the houris ; حورى hūrī,

s. p. One of the black-eyed damsels of Paradise.

حورة *hàvra*, *s. t.* A Jewish synagogue.

حوزة *hàvza*, *s. a.* A containing fold, circle, or circuit; حوزة عاسلام *hàvza' i-ìsslām*, The fold or church of Islamism.

حوصله *hàvsala*, *s. a.* The crop or stomach of an animal; intellectual capacity in man; solid capacity for containing. [water, pond, tank.

حوض *hàvz* (*hàwuz*), *s. a.* A reservoir of

حول *hàvl*, *s. a.* Change, mutation; a year; strength, power, might; لاحول ولاقوة الا

بالله *lā -hàvla -vè -lā -kùvvéta -illā -bì -'llāh*, There is no power, neither is there any strength, unless in God.

حولامق *hàvlamak* (*aor.* حوالر *hàvlar*), *v.n.* To bark (a dog).

حولى *hàvli* (*hàvlu*), *s. t.* A court-yard, a yard; a towel. [bottles, &c.

حونى *hūni*, *s. t.* A funnel for filling

حويار *hàvyàr*, *s. t.* Caviar.

حى *hàyy*, *a. a.* Alive, living; حى القيوم *hàyyu-'l-kàyyūm*, The living and self-existent God; —, *hàyya!* *int. a.*

Come! hasten! حى على الصلاح حى

على الفلاح *hàyya - "àlé - 'ss - sàlāh!*

Hàyya - "àlé - 'l-fèlāh! Come to what is a solid advantage! hasten to what is truly profitable! (This is a part of the call to prayer.)

حيا *hàyā*, *s. a.* A feeling of shame, bashfulness, modesty; بى حيا *bī -hàyā*, *a. p.* Shameless (person), impudent.

حيات *hàyāt*, *s. a.* Life; life - time;

اب حيات *ābi-hàyāt*, The water of life; حيات اولسون *hàyāt - òlsun!* May it be life (to you)! (said to a person when he has drunk).

حيثيت *hàysiyyèt*, *s. a.* Status, station, dignity, consideration.

حيدود *hàydūd*, *s. t.* A brigand, robber.

حيران *hàyrān*, *a. a.* Bewildered, confounded, astounded.

حيرت *hàyret*, *s. a.* Bewilderment, confusion, utter astonishment.

حيز *hàyz*, *s. a.* A containing fold, court, or circuit. [charge.

حيز *hàyz*, *s. a.* The menstrual dis-

حيف *hàyf*, *s. a.* Harm, injury; —! *int. a.* Alas!

حيقمرق *hàykirmak* (*aor.* حيقمرر *hày-kirir*), *v.n.* To call out, cry out.

حيلاز *hàylaz*, *s. t.* An idler, idle fellow.

حيله *hīlÉ*, *s. a.* A trick, fraud, deceit;

—, —et, *v.n.* To play tricks, to use fraud; حيله باز *hīlÉ -bāz*, حيله كار *hīlÉ -kyār*, *s. p.* A cheat; knave.

حين *hīn*, *s. a.* Time, a small indefinite space of time, a moment.

حيوانات *hàywān*, *s. a.* Life; (*pl.* حيوانات *hàywānāt*) a living creature, an animal; a horse; a brute; a boor, clown;

—ناطق, *hàywāni -nātik*, A talking (rational) animal; حيوانلق *hàywānlīk*, *s. t.* حيوانيت *hàywāniyyèt*, *s. a.*

Stupidity; boorishness, clownishness; حيوانى (*fem.* حيوانيه *hàywāniyyÉ*)

hàywānī, *a. a.* Animal, pertaining to animals, or to animal life.

حيوت hàyyāt (an Arabic form of حيات hàyyāt), *s. a.* Life.

حيه hàyyÉ, *s. a.* A serpent, snake.

خ

خ khì (or خاء شخذ khā'i-sàkhaz, the letter *kh* in the word *sàkhaz*). Ninth letter of the Turkish alphabet, having no equivalent value in English, but corresponding with the *ch* of the German, Scotch, &c. It is better for the learner to pronounce this letter as an *aspirated h* until he can acquire the correct sound from a teacher, and he should *never sound it as a k*. In chronograms this letter has the numeral value of 600.

خا khā, *s. a.* The letter خ; —, *a. p.* (in composition), Which eats.

خاتم khātem, *s. a.* A seal, signet, signet-ring; —, khātim, *s. a.* The last of a series, that which closes or finishes; —, khātimu-'l-ènbīyā, The last of the prophets, Muhammed; خاتمه khātimÉ, The conclusion, concluding phrase or prayer of a book, epilogue.

خاتون khātun, *s. t.* A woman; a lady;

خاج khāj, *s. p.* A cross. [a wife.

خادم khādim, *s. a.* A servant, servitor; (khādim) an eunuch; — الحرمين khādimu-'l-hàrémèyni-'sh-shèrifèyn, Servitor of the two sacred spots at Mecca and Medina (one of the titles of the Sultan).

خار khār, *s. p.* A thorn, prickle; a sting.

خارا khārā, *a. p.* Hard (stone).

خارج khārij, *s. a.* The outside; —, *a. a.*

Outside, beyond, exceeding, not included, excluded; خارجى khārijī, *s. a.* A rebel, outlaw; — (fem. خارجيه khārijīyyÉ), *a. a.* Pertaining to the outside; external, exterior; foreign; provincial; خارجيه ناظرى khārijīyyÉ-nāziri, or ناظر امور خارجيه nāziri-ùmūri-khārijīyyÉ, The Minister for Foreign Affairs.

خارق khārik, *a. a.* Which rends; خارق العاده khāriku-'l-'ādÉ, *a. a.* Extraordinary, strange.

خاسته khāsstÉ, *a. p.* Risen.

خاسر khāssir, *a. a.* Who is completely disappointed, and has lost all hope of success in his undertaking.

خاشاك khāshāk, *s. p.* Sticks and straws blown about.

خاص khāsss (fem. خاصه khāsssa), *a. a.* Special, peculiar, proper; pure, unalloyed, unadulterated; white (bread or flower); fixed (dye); public (buildings); royal or imperial (guard, &c.); —, *s. a.* (pl. خواص khāwāss), A person of note, of mark; a royal domain or due.

خاصه khāsssa, *s. a.* A peculiar property, virtue, or quality; a virtue, power, beneficial property; خاصة khāssseten, *ad. a.* Especially, specially.

خاصكى khāsséki, *s. t.* Certain special

officers of the Sultan's court in the olden time.

خاصیت khāssiyyèt, *s. a.* A nutritive or sanative virtue, wholesomeness; خاصیتلو khāssiyyètli, *a. t.* Wholesome, nutritive, or sanative.

خاط khātir, *s. a.* The memory; the heart or mind, or the faculty of being vexed or pleased; خاطره طوتمق khātir-da-tüt-mak, *v. a.* To bear in mind, not to forget; خاطری قالمق khātiri-kālmak (*the pron. affix being changed as required*), *v. n.* To be vexed, hurt, angry; خاطره قالمق khātir-da-kālmak, *v. n.* To remain in the memory, not be forgotten; خاطرینی یایمق khātirini-yāp-mak (*varying the affix*), To make one feel satisfied or pleased (by promises, presents, &c.); خاطرینی قیرمق khātirini-kīr-mak (*or یقمق yīk-mak*), *v. n.* To make one feel vexed, hurt, or angry (by refusing his request, by rudeness, &c.); خاطرینی صایمق khātirini-sāy-mak, To have regard for one, hold him as worthy of consideration, esteem him, love him; خاطره کلمک khātir-a-ghēl-mek, *v. n.* To come into one's mind, be recalled to memory, occur to one; خاطره کتورمک khātir-a-ghèt-ir-mek, *v. a.* To call to mind, recall to mind, remember; بربینک خاطرینه کتورمک bīrining-khātirinā-ghèt-ir-mek, *v. a.* To recall to one's mind, put him in mind of; خاطر دن چیقمق khātir-dan-chīk-mak

(*with pron. affixes as required*), *v. n.* To be forgotten, be out of memory; خاطر م ایچون khātirim-için, For my sake, for love of me, out of consideration for me; صفای خاطر ایله sâfâyi-khātir-ila! (Go) in peace of mind! (said to anyone who takes leave); خاطر صورمق khātir-sòrmak, *v. n.* To ask after anyone, ask how one is; خاطر لمق khātir-lamak, *v. a.* To remember, call to mind; خاطرلو khātirli, *a. t.* (A person) of consideration; خاطر خواه khātir-khāh, *s. p.* The wish of one's heart; خاطر مانده khātir-māndé, *a. p.* Hurt, vexed, grieved.

خاطره khātir-a, *s. a.* A thought, an idea.

خاقان khākān, *s. t.* (*pl.* خواقین khāwākīn), The Sultan; a sovereign; خاقانی khākānī, *a. a.* Imperial, sovereign, pertaining to the khākān.

خاک khāk, *s. p.* Earth; the ground; the earth; خاکسی khākī, *a. p.* Earthy, earthly; خاکپای khāki-pāy, *s. p.* The ground under the foot (as we say "the feet") of a superior; a superior himself.

خاکستر khākisstèr, *a. p.* Ashes.

خال khāl, *s. p.* A mole on the skin.

خالص khāliss, *a. a.* Pure, unmixed; sincere, true, real.

خالق khālik, *s. a.* The Creator.

خاله khālÉ, *s. a.* A maternal aunt, mother's own sister. (The corrupted form of this word, حاله hāla, signifies

in Turkish a paternal aunt, a father's own sister).

خالی khāli, *a. a.* Empty; free, exempt.

خام khām (khām), *a. p.* Unripe, green (fruit); unprepared, rough (material); stupid, unreasonable (proposal); inexperienced, raw (person); unseasoned, untrained (for travelling); brown (sugar).

خامس khāmiss, *a. a.* The fifth; خامسا khāmissā, *ad. a.* Fifthly.

خاموش khāmūsh, *a. p.* Silent; dead (person); out, extinguished (fire).

خامه khāmé, *s. p.* A pen or reed for writing.

خان khān, *s. p.* The Sultan; a lord (in Persia); (khān) an inn, a public building for the accommodation of travellers or merchants.

خاندان khānédān, *s. p.* A noble family; a person belonging to a noble family.

خانقاه khānkāh, *s. p.* A convent for dervishes. [tame.

خانگی khānéghī, *a. p.* Domestic, house,

خانم khānim, *s. t.* A Turkish lady.

خانمان khānumān, *s. p.* A family (of distinction).

خانه khāné, *s. p.* A house, dwelling; (*in composition*) a manufactory, a special house or room; a place of figures (in arithmetic); a place, partition, pigeon-hole, square (on a chess-board), stall, hole, &c.; a family; ابدستخانه èdeb - khāné, A privy, water-closet;

کتابخانه kyùtub-khāné, A library; بنده خانه bèndé-khāné, (The house of a servant) My house; دولتخانه devlet-khāné, (The house of prosperity) Your house; (*with the pron. affix of the third pers. plur.*) his or their house; خانه زاد khāné-zād, *a. p.* Born in the house, home-bred.

خائب khā'ib, *a. a.* Utterly disappointed and deceived in his hopes.

خائن khā'in, *s. a.* A perfidious, treacherous fellow.

خایه khāyé, *s. p.* An egg; a testicle.

خبائث khàbāssèt, *s. a.* Turpitude; a villainous act; villainousness of disposition.

خبائث khàbā'iss, *s. pl. a. (no sing.)*, Vices; ام الخبائث ùmmu-'l-khà-bā'iss, (The mother of the vices) Wine.

خبر khàber, *s. a.* Information possessed or imparted; intelligence, news; historical information; the attribute or predicate in grammar or logic; |—, —et, ویرمک —vèrmek, *v.n.* To give notice, to give information, to inform; المق —almak, *v.n.* To receive intelligence, to hear, to be informed; خبریکز وارمی khàbéringiz-vàrmī? Do you know? Are you aware? خبرم یوق khàbérim-yòk, I do not know, I am not aware, I have no information on the subject; علم و خبر 'ilm-u-khàber, Information and intelligence; an invoice sent with goods,

or a letter of advice on business ;
 خبردار khàberdār, *a. p.* Informed,
 aware ; خبرلشمک khàberleshmek,
v.n. To correspond, send mutual infor-
 mation.

خبره khìbré, *s. a.* Experimental or
 practical knowledge ; اهل خبره èhli-
 khìbré, (èhli-kìbla), An adept, a per-
 son well and practically acquainted
 with any subject to whom disputes
 are referred.

خبيث khàbīss, *s. a.* A villain, a rascal ;
 —(fem. خميثة khàbīssé), *a. a.* De-
 praved, villainous, infamous.

خبير khàbīr, *a. a.* Informed, aware.

ختم khètām, *s. a.* An ending, comple-
 tion ; بولمق —, —būlmak, *v.n.* To be
 completed, finished ; ختمپذير khì-
 tām-pèzīr, *a. p.* Finished, completed ;
 حسن ختام hūssni-khètām, A happy
 conclusion. [cumcision.

ختان khètān, *s. a.* A circumcising, cir-
 cumsising ; ختم khàtm, *s. a.* The bringing any
 discourse to an end ; a finishing the
 complete reading of the Kur'an ; a
 sealing ; —, —et, *v.a.* To finish
 (reading the Kur'an through) ; to
 bring to an end (a discourse) ; to
 seal ; —, khàtémé! May (God) finish
 and complete !

ختمی khàtmī, *s. t.* The hollyoak,
 hollyhock ; اغاج ختمیسی àghaj-khàt-
 mīssi, *s. t.* The gum-cistus (?) or
 hollyhock tree. [bashfulness.

خجالت khìjālet, *s. a.* A sense of shame ;

خجسته khùjèssté, *a. p.* Lucky, blessed,
 fortunate, auspicious.

خمام khàkhām, *s. t.* A Jewish rabbi ;
 باشی —, —bāshi, The chief rabbi.

خد khàdd, *s. a.* The cheek.

خدا khùdā, *s. p.* God ; خدا داد khùdā-
 -dād, Theodore or Theodosius, the
 gift of God.

خدام khùddām, *s. pl. a.* (of خادم
 khādim), Servants, servitors.

خداوند khùdāvènd, خداوندگار khùdā-
 vèndighyār, *s. p.* A lord, a master ; a
 sovereign ; God.

خدشه khàdshé, *s. a.* A scratching,
 itching ; خدشه خاطر khàdshé'i-khā-
 tīr, An uneasiness of mind, apprehen-
 sion, misgiving.

خدعه khùd'a, *s. a.* A trick, piece of
 deceit, stratagem. [train, retinue.

خدم khàdem, *s. pl. a.* Servants, suite,
 خدمت khìdmet (hìzmet), *s. a.* Service,

ministry ; a servant's place, a situation ;
 a government situation ; mission, com-
 mission, employ, employment ; a fee ;

—, —et, *v.n.* To do service, act as
 servant ; کورمک —, —ghyùrmek, To

be of essential service, to do good
 service ; خدمتده قوللانمق khìdmetda-
 -kùllanmak, To employ in one's ser-
 vice ; خدمتجی (hìzmetji), *s. t.*

خدمتکار (hìzmetkyār), *s. p.* A servant.

خدنک khàdengh, *s. p.* An arrow.

خدایو khìdīv, *s. p.* A prince, a lord.

خذلان khìzlan, *s. a.* Abandonment, the
 being without friends or means.

خزله khàzélé, *s. pl. a. (no sing.)*,

Wretched fellows, poor wretches.

خر khàr, *s. p.* An ass, donkey.

خراب khàrāb, *s. a.* A making desolate, laying waste; desolation, ruin;

—, *a. t.* Desolate, ruined, in ruins;

|—, —et, *v. a.* To ruin, lay waste; to

do a great injury to; او—, —òl, *v. n.*

To be ruined or greatly injured.

خرابه khàrābÉ (*pl. خرابات khàrābāt*),

s. a. A ruin, heap of ruins; خراباتی

khàrābātī, *s. a.* A confirmed drunkard.

خراج khàrāj, *s. a.* Tribute paid to

the government, either by a subject

country, or by subject individuals in

the governing country; this latter is

also called جزیه jìzyÉ; خراجگذار

khàrāj - ghyùzār, *s. p.* A tributary;

خراجچی khàrājji, *s. t.* A collector of

individual tribute.

خراسان khòrāssān, *s. p.* Name of a

country in the east of Persia; powdered

brickdust for making cement

when mixed with lime; — قره kàra—,

One of the most esteemed kinds of

Damascus sword-blades.

خراش khìrāsh, *a. p. (in composition)*,

Which irritates, scratches, pricks, annoys.

خرام khìrām (*in composition*), and

خرامان khìrāmān, *a. p.* Who walks,

carries himself.

خرج khàrj, *s. a.* A spending, expending;

expense; materials for any work;

braid or lace on clothes; mortar,

cement; |—, —et, *v. a.* To spend,

expend; خرج راه khàrji-rāh, *s. p.*

Money for travelling expenses and

outfit; وکیل خرج vèkīl - khàrj, A

domestic whose duty it is to go to

market and buy provisions, &c.;

خرجلیق khàrjlik, *s. t.* Pocket-money,

money for necessary expenses; —,

khùrj, *s. a.* A large saddle-bag, put

in pairs upon pack-horses.

خرد khèrèd, *s. p.* Intelligence, sagacity;

باخرد bā-khèrèd, and خردمند khèred-

mènd, *a. p.* Intelligent; —, khùrd,

a. p. A fragment, piece; —, *a. p.*

Small, little; خردسال khùrd-sāl, *a. p.*

Young in years.

خردال khàrdal, *s. t.* Mustard or cress

seed used as mustard at table.

خردۀ khùrdé, *a. p.* Small, little; —,

s. p. A small piece or fragment; a

crumb; (*pl. خردوات khùrdawāt*),

Small things, small wares; — فروش,

khùrda - fùrūsh, *s. p.* A chapman,

small dealer; خردۀ بین khùrda-bīn,

s. p. A microscope; a person who

takes notice of trifles.

خرسز khèrsiz, *s. t.* A thief; a robber;

an embezzler; دکنز خرسزی dèngiz-

-khèrsizi, A pirate; خرسزلیق khèrsizlik,

s. t. Theft; robbery; embezzlement,

peculation; خرسزلیق خرسزلیق-et, *v. n.*

To commit theft; to commit robbery;

to commit embezzlement or pecula-

tion.

خرطوم khòrtum, *s. a.* The trunk of an ele-

phant, proboscis; the hose of a fire-engine. [ا—, —et, *v.a.* To rend, tear.

خرق khàrk, *s. a.* A rending, tearing;

خرقه khàrka, *s. a.* A kind of quilted jacket; a ragged garment.

خرگاه khàrghyāh, *s. p.* A tent, pavilion; a royal court.

خرکوش khàrghyush, *s. a.* (donkey's ears) A hare; — خواب khābi—, (hare's sleep) Vigilance under seeming carelessness, sleeping with one eye open.

خرلدامق khàrīdamak (*aor.* خردار khàrīdar), and خرلامق khàrlamak (*aor.* خرلار khàrlar), *v.n.* To snarl or growl (a dog); to snore; خردادی khàrīdī, *s. t.* A snarling, growling; a snoring; خرلاشمق khàrlashmak, *v.n.* To growl at each other. [pleasant.

خرم khàrrem, *a. p.* Cheerful, smiling,

خرما khàrma, *s. a.* A date (fruit).

خرمن khàrmen (hàrmàn), *s. p.* The threshing and winnowing of corn after harvest; the threshing-floor or circular space where this is performed; the produce of the operation.

خروات Khàrvāt, *s. and a. t.* Croatian; a Croat; خروات مملکتی Khàrvāt-mèmlékèti, Croatia.

خروار khàrvār, *s. p.* A donkey-load; a horse-load.

خروب khàrrūb (khārub), *s. a.* The locust fruit; — شربتتی — shèrbéti, A drink prepared from that fruit.

خروج khàrūj, *s. a.* A going out, coming out, exit, passing out; a rebelling,

rebellion; صاحب خروج sāhib-khàrūj, A great conqueror; خروج علی السلطان khàrūj - "alé - 'ss - sūltān, Rebellion against the sovereign.

خروس khòross, *s. t.* A cock (fowl); the cock or hammer of a gun-lock.

خروش khūrūsh, *s. p.* A noise, row, tumult, tumultuous motion.

خرید khàrīd, *s. p.* A buying; فروخت fūrūkht-u-khàrīd, Buying and selling; — (*in composition*), *a. p.* Bought; زر خرید zèr-khàrīd, *a. p.* Bought with gold.

خریدار khàrīdār, *s. p.* A buyer, purchaser.

خریده khàrīdē, *a. p.* Bought.

خریستان khàrīstiyān, *s. t.* (*Greek*), A Christian man. [chart, plan.

خریطه khàrīta (hàrta), *s. a.* A map,

خریف khàrīf, *s. a.* The autumn.

خزان khàzān, *s. p.* The autumnal cold wind which causes the leaves to fall.

خزائن khàzā'in, *s. pl. a.* (*of* خزینه khàzīnē), Treasuries; treasures.

خزینه khàzīnē (hàzna), *s. a.* A treasury; a treasure; public treasure, or treasure being conveyed over the country; a special fund for administering a department of state; a sum of 36,000 purses (about £150,000); a reservoir for water above ground and covered in; the chamber (of a gun or mine); buried treasure, treasure - trove;

خزینہ دار (hàznadār), *s. p.* A treasurer.

خس khàss, *s. p.* Rubbish, sticks and straws.

خسار khàssār, خسارت khàssārèt, *s. a.*
 A doing damage; injury; | —,
 khàssāret-et, *v. n.* To do damage.
 خست khàssèt, *s. a.* Avarice, avari-
 ciousness.
 خسته khàssata, *a. p.* Sick, ill; خانه —,
 —khānē, *s. p.* A hospital; a sick-
 ward; a sick-bay; خسته‌لق khàss-
 talik, *s. t.* Sickness, illness, malady,
 disease, the plague.
 خسرو khùssrev, *s. p.* A prince, monarch;
 خسروانه khùssrēvānē, *a. p.* Princely,
 royal.
 خسوف khùssūf, *s. a.* A lunar eclipse,
 eclipse of the moon.
 خسيس khàssīss, *s. a.* A miser; a sordid,
 parsimonious fellow.
 خشت khàssht, *s. p.* A brick.
 خشخاش khàshkhāsh, *s. a.* A poppy
 from which opium is extracted.
 خشك khùshk, *a. p.* Dry, dried.
 خشم khùshm, *s. p.* Anger, rage, fury;
 —الود, khùshm - ālūd, *a. p.* Angry,
 furious; خشمناك khùshmnāk, *a. p.*
 Angry, easily angered.
 خشنود khòshnūd, *a. p.* Satisfied, content,
 contented, pleased.
 خشوع khùshū, *s. a.* Humility.
 خشونت khùshūnèt, *s. a.* Severity,
 hardness, harshness, sharpness.
 خشیان khàshéyān, خشیت khàshyet,
s. a. Fear, terror, fright.
 خشین khàshīn, *a. a.* Severe, harsh,
 sharp (in disposition).
 خصال khàssāl, *s. pl. a.* (of خصلت

khàsslet), Points of character, moral
 qualities. [Qualities, properties.
 خصائص khàssā'iss, *s. pl. a.* (of خصیصه),
 خصائل khàssā'il, *s. pl. a.* (of خصیله),
 Points of character, moral qualities.
 خصلت khàsslet, *s. a.* A quality of the
 heart, a point of character.
 خصم khàssm, *s. a.* (*pl.* خصما khùssémā),
 An adversary; an enemy; —, khàssm,
s. t. A relative, relation; خصم‌لق
 khàssmlik, *s. t.* Affinity or consan-
 guinity, relationship.
 خصوص khùssūss, *s. a.* Any particular
 subject, matter, affair, business; spe-
 ciality; devotedness, love, friendship;
 خصوصاً khùssūssā, "على الخصوص
 -'l-khùssūss, *ad. a.* Especially, parti-
 cularly, more particularly, above all,
 more than all; خصوصی khùssūssi
 (*fem.* خصوصیه khùssūssiyyé), *a. a.*
 Special, particular; خصوصیت khùs-
 sūssiyyèt, *s. a.* The quality of being
 special; the quality of being devoted,
 devotedness, love, friendship.
 خصومت khùssūmèt, *s. a.* Enmity, ill-
 will; contention, litigation, adversary-
 ship. خصی khàsi, *s. a.* A eunuch. [ship.
 خصیتین khùssyétèyn, *s. a. dual* (of
 خصیه), The two testicles.
 خضاض khàdād, *s. a.* Ink.
 خضرا khàzrā, *s. a.* The sky; —, *a. a.*
fem. Green, verdant.
 خضوع khùzū, *s. a.* Humility.
 خط khàtt, *s. a.* A fine hair or down;
 (*pl.* خطوط khùtūt), A line drawn;

a line, row; writing, handwriting; the Sultan's autograph commands; — مستقيم khàtti-mùsstakīm, A straight line; منحنى —, khàtti - munnhàni, A curve line; مختلط —, khàtti-mùkhtèlit, A mixed line; موازى —, khàtti-mùwāzī, A parallel line; خطين متوازيين khàttèyni-mùtéväzìyyèyn (*dual*), Two lines reciprocally parallel; خطوط متوازيه khùtùti-mùtéväzìyyé (*plur.*), Lines parallel to each other; استوا —, khàtti-ùssiwā (ùsstuwā), The equator, equinoctial; نصف النهار —, khàtti-nissfu-'n-nàhār, The meridian; حسن خط hùssnu-khàtt (Beauty of handwriting), Beautiful handwriting; شريف —, khàtti-shèrif, همايون —, khàtti-hù-māyūn, The gracious or august autograph commands.

خطا khàtā, *s. a.* A fault, mistake, error; | —, —et, *v.n.* To make a mistake, commit a fault, an error.

خطاب khàtāb, *s. a.* The addressing one's speech to a person; | —, —et, *v.n.* To address one's speech; خطاباً khàtāban, *ad. a.* خطاباً khàtābla, *ad. t.* By way of address, as an address (of speech).

خطاط khàttāt, *s. a.* A calligrapher, professed writer of calligraphy.

خطايا khàtāyā, *s. pl. a.* (of خطا khàtā), Faults, faulty actions.

خطبه khùtbé, *s. a.* The public prayer for the life and prosperity of the sovereign.

خطر khàtar, *s. a.* Danger, peril.

خطوة khàtvé, *s. a.* A step, pace, foot.

خطور khùtūr, *s. a.* A coming into the mind; | —, —et, *v.n.* To come into the mind. [Lines.

خطوط khùtūt, *s. pl. a.* (of خط khàtt),

خطه khàtté, *s. a.* A district, region, country, tract.

خطيب khàtib, *s. a.* The officiating clerk or priest who pronounces the خطبه or public prayer for the sovereign.

خطير khàtir, *a. a.* Grave, important.

خفاف khàffāf (kàwwāf), *s. a.* A shoemaker or seller.

خفت khàffèt, *s. a.* Lightness; volatility of character, want of stability.

خفقان khàfakān, *s. a.* A palpitation of the heart through disease or fear.

خفي khàfī, *a. a.* Hidden, concealed, secret.

خفيف khàfīf (hàfif), *a. a.* Light of weight, volatile, unstable in character; slight, not severe; light, gentle (wind).

خلا khàlā, *s. a.* A vacuum, empty space; a privy, water-closet; خلواً khàlā-u-mèlā, Vacuum and plenum.

خلاص khàlāss, *s. a.* A being saved, delivered; salvation, deliverance;

بولماق —, —bùlmak, *v.n.* To be saved, delivered; —, khàllāss, *s. a.* A

saviour, redeemer.

خلاصه khùlāssa, *s. a.* The extract or quintessence of anything; a summary.

خلاف khàlāf, *s. a.* A being contrary, or in opposition (to anything); a lie, untruth.

خلافت khilāfèt, *s. a.* The Caliphate, office of Caliph; the being Caliph; |—, —et, *v.n.* To be Caliph, reign as Caliph.

خالق khallāk, *s. a.* God, the continual Creator.

خلال khilāl, *s. a.* A toothpick, an earpick; a time, point of time; a grammatical conjugation, or paradigma of derivation; friendship; the centre, bottom.

خلائق khālā'ik, *s. pl. a. (no sing.)*, Creatures; (*as a Turkish sing.*), a female slave. [tion.

خلاجان khālējān, *s. a.* A tremor, agita-

خلط khalt, *s. a.* A mixing, mingling; any one of the four elementary humours of an animal body; |—, —et, *v.a.* To mix, mingle; —, *v.n.* To be quite wrong and be d—d; يـمك—, —yèmek, *v.n.* (To eat humour) To mean, to pretend; to make a great mistake (an insulting expression).

خلع khāl', *s. a.* A dethroning; |—, —et, *v.a.* To dethrone; —, khālà', *s. pl. a. (of خلعت khāl'at)*, Robes of honour.

خلعت khāl'at, *s. a.* A robe of honour.

خلف khālef, *s. a.* A successor; ناخاف nā-khālef, *a. p.* Unworthy to be a

successor, degenerate; —, khūlf, *s. a.*

An acting contrary to (a promise);

|—, khulf-et, *v.a.* To act contrary to

(a promise); —وعدأ, khūlfu-và'd-et,

v.n. To break a promise, act contrary to promise.

خليفة khuléfā, *s. pl. a. (of خليفة khālifé)*, Caliphs, successors of Muhammed in ruling the empire, pontiffs; assistants, ushers (in schools); assistant clerks (in public offices).

خلق khalk, *s. a.* A creating; (khalk) people, men; the public; |—, —et, *v.a.* To create, bring into being; —قبأ kàba - khalk, Common people; —, khulk, *s. a.* A point of natural disposition; خلقى khalkī, *a. a.* Natural, innate. [created; natural disposition.

خلقت khalkat, *s. a.* A creating; a being

خلل khālēl, *s. a.* Injury, damage, detriment; —كلمك—, —ghèlmek, *v.n.* To be received (injury); —ويـرمك—, —vèrmek, *v.n.* To damage, spoil, hurt, destroy.

خلوت khālvēt, *s. a.* Retirement, solitude, privacy; a private room; a private room in a bath.

خلود khulūd, *s. a.* The being eternal.

خلوص khulūss, *s. a.* Sincere friendship, devotion; —چاقمق—, —chàkmak, *v.a.* To make protestations of friendship, to show a zeal in performing little services as a proof of devotion.

خليج khālij, *s. a.* A gulf, a bay, a strait or arm of the sea.

خليع khālī', *a. a. (in خليع العذار khālī'ū - 'l - 'izār, a. a.* Barefaced, shameless).

خليفة khālifé, *s. a.* A successor to Mu-

hammed in governing the community of believers, a Caliph; the Sultan; (kālfa) a school-usher; a clerk in a public office; (قالفه kālfa) a builder, an architect; an elder female slave who has others under her, and directs a department; a journeyman artisan who has duly served his apprenticeship.

خليل khālīl (*fem.* خليله khālīlÉ, A wife), *s. a.* An intimate friend; —, الخليله —, khālīlu-'llāh, The patriarch Abraham.

خم khām, *a. p.* Crooked, bent; —, *s. p.* A bend, a curl, a fold, a wrinkle; —, khūm, *s. p.* A jar; a drum; the sky.

خمار khūmār, *s. a.* The headache or nervous feeling caused by a debauch.

خماسي khūmāssī, *s. a.* A word containing *five* radical letters.

خمبره khūmbara (kūmbara), *s. p.* A bombshell; a child's money-box made of earthenware and round like a bombshell, with only a slit in it, so that the money cannot be got out unless the toy be broken; خمبره جي (kūmbaraji), *s. t.* A bombardier; ال خمبره سي èl-(kūmbarassi), *s. t.* A hand-grenade.

خمر khām, *s. a.* Wine. [hand-grenade.

خمس khūmss, *s. a.* A fifth part; —, khāmss, *a. a. fem.* Five.

خمسه khāmsa, *a. a. mas.* Five.

خمسي khāmsi, *s. t.* A sprat.

خمسين khāmsīn, *s. a.* The fifty days preceding the vernal equinox; (in Egypt) a sultry noxious wind; (or خمسون khāmsūn), *a. a.* Fifty.

خمود khūmūd, *s. a.* Extinction or lowness (of fire, life, or action).

خمول khūmūl, *s. a.* Obscurity, neglectedness, low estate.

خميازه khāmyāzé, *s. p.* A gape, a yawn.

خميدة khāmīdé, *a. p.* Bent.

خمير khāmīr (khāmūr), *s. a.* Dough (of bread); clay (of which men are made); any plastic material (of which any ware is made).

خميس khāmīss, *s. a.* Thursday.

خناق khūnnāk, *s. a.* The quinzey.

خنثي khūnsà, *s. a.* An hermaphrodite.

خنجر khānjēr (hānchar), *s. p.* A large curved dagger.

خند khānd, (*in composition*) خندان khāndān, *a. p.* Who laughs, laughing, smiling.

خندق (hēndek), *s. a.* A ditch; a fosse, a moat.

خنده khāndé, *s. p.* Laughter; a smile; —, *a. p.* Laughing, smiling.

خنزير khānzīr, *s. a.* A swine, pig, hog.

خنكار khūnkyār, *s. p.* A sovereign, the Sultan.

خو khū (*in composition*), *s. p.* Character, disposition. [vision.

خواب khāb, *s. a.* Sleep; a dream,

خواجه khājé (khòja), *s. p.* A gentleman, an esquire in the civil service; (*pl.* خواجگان khòjaghyān); a schoolmaster, teacher, professor; a respectable tributary banker or man of business; خواجگانلق khòjaghyānlīk, *s. t.* The rank and dignity of an officially

recognised civil servant of the government.

خوار khār, *a. p.* Low, vile, abject, despised; (*in composition*), Who eats, drinks, smokes, or receives.

خواص khāwāsss, *s. pl. a.* (*of خاص khāsss*), Special, select people, people of quality; intimate friends; confidential or personal attendants; (*of خاصه khāsssa*), properties, qualities; remarkable objects.

خوان khān, *s. p.* A table or cloth set with food; —, (*in composition*) *a. p.* Who reads, recites, sings, chants; who invites.

خوانده khāndé, *a. p.* Called, invited.

خواننده khānèndé, *s. p.* A singer; a reader; an inviter.

خواه khāh (*in composition*), Who desires, wishes; —, *s. p.* (*in composition*) A wish; —, *c. p.* Either, or; whether, or; —, *ad. p.* Willingly; —وناخواه —u - nā - khāh, Willingly or unwillingly, voluntarily or forcedly; خاطر خواه khātir-khāh, The mind's desire; خیرخواه khāyir-khāh, *s. p.* A well-wisher; بدخواه bèd-khāh, *s. p.* An evil-wisher.

خواهر khāher, *s. p.* A sister.

خواهش khāhish, *s. p.* A wish, desire, longing, inclination.

خوب khòb, khūb, *a. p.* Good; pretty;

خوبان khūbān, *s. pl. p.* The beautiful, pretty women.

خود khòd, *s. p.* Self; —, *ad. p.* Even,

though; خودبخود khòd - bé - khòd, *ad. p.* Alone, by one's self, of one's own self; خودبین khòd-bin, *a. p.* Self-seeking, egotistical, selfish; پسند —, —pèssènd, *a. a.* Vain, in love with himself, self-admiring.

خور khòr, *a. p.* (*in composition*), Who eats, drinks, smokes, or receives; —, *a. p.* Low, vile, abject, despised; باقمتق —, —bàkmaq, *v. n.* To look upon with contempt. [voices.

خوراته khòrata, *s. t.* A noise of loud

خورد khūrd, *s. p.* Anything to eat or drink, nourishment, food.

خورشید khūrshīd, *s. p.* The sun.

خوره khòra, *s. t.* (*Greek*), Dancing; —دپمک —, —(tèpmek), *v. n.* To dance.

خوش khòsh, *a. p.* Agreeable; —, *int. p.*

Well, well! کلدک —, —ghèlding! I have been happy to see you! بولدق —, —bùlduk! I have been well received!

دکورمک —, —ghyùrmek, *v. a.* To admire, see with pleasure and satisfaction; خوشه کچمک khòsha-ghèchmek, *v. n.* To please, give pleasure, give joy and satisfaction, be liked; خوشه کلمک khòsha-ghèlmek (*with a pronoun after خوش*), *v. n.* To appear charming or funny (to some one).

خوشه khūshé, *s. p.* A bunch (of grapes, &c.); an ear (of corn, &c.)

خوف khàvf, *s. a.* Fear, fright, terror; —, —et, *v. n.* To fear.

خوک khūgh, *s. p.* A hog, pig, swine.

خون khūn, *s. p.* Blood; خوناب

khūnāb, *s. p.* (Blood mixed with water) hot tears; خون الود khūn-ālūd, *a. p.* Mixed or smeared with blood; خونبار khūnbār, *a. p.* From which blood falls as rain; خونبها khūn-bāhā, *s. p.* The price of blood, blood-money.

خوی khūy, *s. p.* A point of character, disposition; a way, trick; خویلمنق khūylanmaq, *v. n.* To be out of temper, sulky, or obstinate; خویلو khūylu, *a. t.* Sulky, obstinate, or passionate.

خیار khīyār, *s. a.* A cucumber; شنبر —, —shènbēr (shènbé), *s. p.* Cassia.

خیال khīyāl, *s. a.* A kind of puppet-show of the shadows of figures projected on a white screen; the imagination; a chimera.

خیاله khīyālé, *s. a.* A spectre.

خیانت khīyānèt, *s. a.* Perfidiousness, treachery; —, *s. t.* A perfidious person; خیانتلك khīyānètlik, *s. t.* Perfidy; a treacherous trick.

خیر khīyr, *ad. a.* No; —, *s. a.* Good; —, *a. a.* Good; خیرلو khīyrlu, *a. t.* Good, beneficial, bringing advantage, advantageous; خیرات khīyrāt, *s. pl. a.* Good works, charitable or benevolent institutions; خیرخواه khīyr-khāh, *s. p.* A well-wisher; خیرسز khīyrsiz, *a. t.* Good for nothing; uninhabitable (island).

خیره khīrē, *a. p.* Dark, sombre.

خیز khīz, *a. p.* (*in composition*), Who rises, gets up.

خیزاب khīzāb, *s. p.* A wave, billow.

خیزان khīzān, *a. p.* Who rises, gets up; وافتان —, —vé-ùftān, Rising and

خیت khīyt, *s. a.* A thread. [falling.

خیف khīyf, *s. a.* A fearful, dreadful state of things; —, *int. a.* Alas!

خیل khīyl, *s. a.* Horses, cavalry.

خیلی khīyli, *a. t.* A good deal, much, many; highly. [A tent.

خیمه khīymé, *s. a.* (*pl.* خیم khīyém),

د

د dāl. Tenth letter of the Turkish alphabet, having the value of *d* in English, though sometimes acquiring the sharp sound of *t*. In chronograms and astronomical tables it has the numerical value of 4. In the dates of letters it stands for د, and represents, when alone, the month ذی الحجہ Zī-'l-hījjé; but when followed by ا, as دا, the month ذی القعدة Zī-'l-kà'dé. [disease.

دأ dā', *s. a.* A malady, distemper,

داب dè'b, *s. a.* A custom, usage.

دابه dābbé, *s. a.* A saddle-beast; an animal; دابة الارض dābbétu-'l-àrz, (The beast of the earth) the beast of the Apocalypse, which is to appear in power in the latter days.

داخل dākhil, *s. a.* The interior, inside;

داخلی dākhilī, *a. a.* (*fem.* داخلیه dākhilīyyé) Relating to the interior;

امور داخلیه ùmūru-dākhilīyyé, Do-

mestic affairs, home affairs ; داخلیه dākhilīyyé - nāziri, A home minister, Secretary for the Home Department ; او—, —òl, *v.n.* To enter, get in ; to be in ; to be included.

داد dād, *s. p.* Justice ; redress ; lamentation ; a gift ; — (*for* طات tàt), *s. t.* Taste, savour.

دادا dàda, *s. t.* A nursery servant, a nurse for children.

دادانمق dàdanmak (*aor.* دادانور dàdanir), *v.n.* To acquire a great relish or desire for, from having had a slight

دادر dāder, *s. p.* A brother. [taste of.

داده dādÉ (*in composition*), *a. p.* Which is given ; to which is given ; —, dàda, *or* دادی dādi, *s. t.* A nurse for children.

دار dār, *a. t.* Narrow ; —, *ad. t.* Narrowly ; —, *s. a.* A house ; a town ; a country ; a world ; —, *s. p.* A gallows ; — (*in composition*), *a. p.* Who has, possesses, holds, keeps ; —الاسلام, dāru-'l-isslām, The Mussulman's land ; دارالحرب dāru-'l-hàrb, The enemy's country ; بقا—, dāri-bākā, The world which fades not ; فنا—, dāri-fènā, The world of decay ; داربن dārèyn, *s. a. dual*, The two worlds, present and future ; الشفا—, dāru-'sh-shifā, A hospital ; السعادة الشريفة—, dāru-'ss-sà'ādéti-'sh-shèrifé, The female establishment of the Sultan, from which the Chief Eunuch derives his title of دارالسعادة الشريفة اغاسی dāru-

ابدار -'ss-sà'ādéti-'sh-shèrifé-āghassi ; آبدار āb-dār, *a. p.* Juicy ; watered ; tempered (steel) ; lustrous (diamond) ; خزینه دار khàzīnÉ-dār, *s. p.* A treasurer (treasury-keeper) ; داروکیر dār-u-ghīr, *s. p.* (Have and hold) Battle ; دار اغاجی dār-āghaji, *s. t.* A gibbet, a gallows ; a masting machine, shears. [nificence.

دارات dārāt, *s. p.* State, pomp, magnificence

دارالمق dàralmak (*aor.* دارالور dàralir), *v.n.* To grow narrow, shrink, become too narrow. [mon.

دارچین dàrchīn (tàrchin), *s. p.* Cinnamon

دارغین dàrghīn, *a. t.* Passionate, easily provoked ; angry ; دارغینلیق dārghīnlīk, *s. t.* Anger.

دارلمق dārilmak (*aor.* داریلور dārilir), *v.n.* To be angry ; to become angry ; دارلتمق dāriltmak (*aor.* داریلدر dārildir), *v.a.* To anger, put in a passion.

دارمه داغین dārma-dāghīn, *a. t.* Very much scattered, dispersed ; all to pieces.

دارنده dārendé, *s. p.* A bearer, holder, possessor (of a note, pass, &c.).

دارو dārū, *s. p.* A drug ; a medicine ; —, *or* داری dāri, *s. t.* Millet ; ارناود داروسی àrnàwut-dārissi, (Albanian millet) Panicum miliaceum (?) ; داریسی باشکزه dārissi-bāshingiza ! (May the millet thereof be on your head!) May happiness accrue to you therefrom ! (a form of wish expressed at wedding feasts to the parents of the new-married couple). [goods sold by weight).

دراه dàra, *s. t.* (*Italian*), The tare (of

داس dāss, *s. p.* A sickle, reaping-hook.

داستان dāssitān, *s. p.* A tale, story.

داش dāsh, as a Turkish particle, placed at the end of any word, has the signification of our word *fellow*, as, ارقه داش àrka-dash, A fellow-companion, يولداش yòldash, A fellow-traveller, or one in the same line of life; قرنداش kàrn-dash, A brother or sister (womb-fellow); &c. &c.

داعی dā“ī, *s. a.* (*fem.* داعیه dā“iyyÉ), One who prays (for another); a cause, incentive, inviting agent; داعیلری dā“iléri, (I or he) who prays for you, your servant.

داغ dāgh, *s. p.* A branding or cauterising iron; a mark branded by a hot iron; a cautery by iron; درون—, dāghi-dèrūn, Inward grief; the black spot in the bottom of the cup of the tulip.

داغتمق dāghitmak (*aor.* داغیدر dāghidir), *v. a.* To scatter, disperse; to distribute; to deal, serve out, give out; to disseminate, spread (reports, &c.).

داغلمق dāghilmak (*aor.* داغلیور dāghilir), *v. n.* To become scattered, dispersed; to fall to pieces, go piecemeal; to separate (an assembly); to become healed without coming to a head (a gathering); to be dissipated (clouds, &c.); to be disseminated, to spread.

داغنیق dāghinik, *a. t.* Scattered, wide apart, not held together.

دافع dāfi“, *a. and s. a.* (*fem.* دافعه dāfi“a), Who repels, expels.

دال dāl (dāl), *s. a.* Name of the letter د; —, dāl, *s. t.* A branch, twig, slip; —, dāll, *a. and s. a.* (*fem.* داله dāllÉ), Who conducts, guides, points out, signifies; دال قلبج dāl-klij, *s. t.* A kind of militia swordsman in olden times; دالقاوق dāl-kàwuk, A buffoon, a willing butt for jokes; دالطبان dāl-tàbàn, *s. t.* A great walker. (In these three terms, the word دال dāl is the imperative of دالمق dālmak,

دالاق dālak, *s. t.* The spleen. [q.v.]

دالغج dālghiz, *s. t.* A diver.

دالمق dālmak (*aor.* دالار dālar), *v. n.* To dive, plunge (in the water, into business, &c.); to doze; to be in a fit of abstraction, to be absorbed in thought, in study, in reading, &c.; — اویقویه— ùykuya—, *v. n.* To go fast asleep; — باشنی— bāshini—, *v. n.* To duck down or flinch by stooping the head; دالدیرمق dāldirmak (*aor.* دالدر dāldirir), *v. a. causal*, To plunge or bury, by pushing (one thing into another); to lay (a twig or branch so as to root); to speak ill of, traduce, backbite.

دام dām, *s. t.* The roof of a house; a house (as a unit and as we say *a hearth*); —, dām, *s. p.* A trap, snare, gin; —, dāmÉ (*fem.* دامت dāmet), *int. a.* May he (she or it) endure!

داماد dāmād, *s. p.* Son-in-law (or brother-in-law, in the case of the Sultan's sister's husband) by marriage.

دامن dāmen, *s. p.* The skirt (of

a garment, of a mountain, &c.);
 دامنبوس dāmen-būss, *a. p.* Who
 kisses one's skirt; دامنبوسی dāmen-
 -būssī, The ceremony of kissing the
 skirt of a superior.
 دامه dāma, *s. t.* The game of draughts;
 طاشی —, —tāshi, A draughtsman,
 man at draughts.
 دان dān, *a. p.* (*in composition*), Who
 knows, understands; —, *s. p.* (*in
 composition*), A holder, case, sheath, &c.
 دانا dānā, *s. p.* A person of great learn-
 ing, a sage; —, دانا, *s. t.* A calf.
 دانش dānish, *s. p.* Knowledge, learn-
 ing; — انجمن ènjumèni-dānish, The
 Imperial Academy of Science of Con-
 stantinople; دانشمند dānishmènd,
s. p. A scholar, learned person.
 دانشمق dānishmak (*aor.* دانشور dā-
 nishir), *v.n.* To apply to for advice or
 permission.
 دانه dāné (tāné), *s. p.* A separate grain
 or berry; a separate unit of any sort;
 a cannon or musket ball; the grain
 which baits a trap for birds; دانه‌لو
 (tānéli), *a. t.* Grainy, gritty, com-
 posed of grains; —, دانا, *s. t.* A calf.
 دانیمارکا Dānimārka, *s. t.* Denmark.
 داور dāver, *s. p.* A prince, ruler, judge;
 a sovereign, monarch; God.
 داورانمق dāvranmak (*aor.* داورانور dāvra-
 nir), *v.n.* To start from a state of repose
 or inattention, and become guarded
 or vigilant; to put one's self in an
 attitude of defence; to stir one's self,

be active, move; to regain one's foot-
 ing after a slip, one's health after
 illness, one's position after a misfor-
 tune.

داول dāwul, *s. t.* A big drum; a com-
 mon drum of any kind except a
 military drum; a drum (in machinery).

داولمباز dāwlumbāz, *s. t.* The paddle-
 box of a steamer. [misfortune.

داهیه dāhiyyé, *s. a.* A calamity, great

دای dāy, *s. t.* A maternal uncle, mother's
 own brother; a friendly title formerly
 given to middle-aged or old people,
 especially among the Janissaries; and
 hence, in Algiers, consecrated at length
 to the commanding officer of that
 corps, who frequently became after-
 wards pasha or regent of the colony:
 hence our misnomer of Dey, as applied
 to the latter officer.

دائر dā'ir, *a. a.* Concerning, relating to,
 about; دایراً ما دار dā'iran-mā-dār, *s.*
 and *ad. a.* All round, all the parts
 surrounding.

دائرة dā'iré, *s. a.* A circle; a tam-
 bourine; a suite of apartments; a
 sphere of duty; a suite of attendants;
 — نصف nissfi - dā'iré (nissif—), A
 semicircle; — تربیع tērbī'i-dā'iré,
 The quadrature of the circle.

دائم dā'im (*fem.* دائمه dā'imé), and
 دائمی dā'imī (*fem.* دائمیہ dā-
 imiyyé), *a. a.* Enduring, incessant,
 constant, lasting, permanent, fixed,
 established, eternal; دائماً dā'imā,

ad. a. Always, for ever; continually, incessantly.

دائن *dā'in, s. a.* A creditor.

دایه *dāyÉ, s. t.* A nursing slave-woman, bought with her infant to act as wet-nurse to her owner's infant.

دب *dùb, s. a.* A bear; دب اکبر *dùbbi-èkbÈr*, The great bear.

دباغ *dèbbāgh (tābak), s. a.* A tanner; دباغخانه *(tābak)-khānÉ*, A tannery, tan-yard.

دباغت *dibāghāt, s. a.* The tanner's art; tannery; a being tanned, tanning.

دبدبه *dèbdébé, s. a.* Pomp, state.

دبر *dùbr, s. a.* The backside.

دبستان *dèbisstān, s. p.* A school.

دبوس *dèbbūss, s. a.* (*t. طوپوز tòpuz*), A club, mace of arms.

دبیر *dèbīr, s. a.* An administrator.

دپر نمک *dèprènmek (aor. دپرنور dèprènir), v.n.* To move; to get up; to show signs of life.

دپه *(tèpÉ), s. t.* The summit of anything; the crown of the head; a hill, hillock, mound, heap; دپه لکم *(tèpélémek), v.a.* To kill by knocking on the head; دپه لکم *tèpélenmek, v.n.* To be killed, be knocked on the head.

دتمک *dìtmèk (aor. دیتر dītÈr), v.a.* To pull linen cloth into lint or the like, to shred by pulling.

دجال *dèjjāl, s. a.* The false prophet or Antichrist who is to appear in the latter days.

دجله *DèjlÉ, s. t.* The river Tigris.

دجیل *Dùjèyl, s. t.* The Little Tigris, a branch of the Tigris.

دخان *dùkhān, s. a.* Smoke; tobacco.

دختر *dùkhtÈr, s. p.* A girl; a daughter; رز — *dùkhtÈri-rèz*, Wine (the daughter of the grape). [diligence; influence.

دخل *dùkhl, s. a.* Intervention, med-

دخمه *dùkhmÉ, s. p.* A grave, tomb.

دخول *dùkhūl, s. a.* An entering, entrance; a commencing, commencement; an entering into one's presence; the consummation of marriage; the positive act of sexual intercourse; | —, —et, *v.n.* To enter.

دخی *dàkhi, c. t.* Also; and; even; —, (*for دها dàhā*), *ad. t.* More.

دده *dèdÉ, s. t.* A grandfather; title given to dervishes.

در *dÈr, s. p.* A door; a gate; —, *pr. p.*

In; into; on the subject of, about; سعادت —, *dÈri-sà'ādet*, (The gate of felicity) Constantinople; در بدر

dÈr-bé-dÈr, (From door to door),

s. p. A vagabond, a mendicant; —,

(*tÈr*), *s. t.* Sweat, perspiration; transpiration; —, *dir or dīr*, The Turkish

vinculum of grammar or logic, signifying *is*, or *it is*; —, *dùrr, s. a.* A

pearl; | . . . . —, *dÈr- . . . .*

-et, v.a. To get (something) into (something else, as custody, bosom, store, &c.). [of partridge (?)

دراج *dùrrāj, s. p.* A francolin, a kind

دراز *dīrāz, a. p.* Long; — دورو *dūr-u-*

- dîrāz, *ad. p.* Far and away ; in great detail.
- دراقی durrākī, *s. p.* A nectarine.
- درایت dirāyet, *s. a.* Intelligence ;
درایتلو dirāyetli, *a. t.* درایتکار dirāyetkyār, *s. p.* Intelligent.
- دربار dērbār, *s. p.* The court of a sovereign. [keeper.
- دربان dērbān, *s. p.* A porter, door-
دربند dērbend (dēvrent), *s. p.* A place easily guarded, as a bridge, mouth of a valley, pass, &c.; a guard-house in the country, usually in some such position ; دربندجی (dēvrentchi), *s. t.* A rural guard, coast-guardsman ; |—, dēr-bēnd-et, *v. a.* To bind in fetters.
- درپیشا dēr-pīsh-et, *v. a.* To introduce, bring forward, advance, say.
- درت dūrt, *a. t.* Four ; درتنجی dūrdinji, *a. t.* The fourth.
- دراچ Dirāch, *s. t.* Durazzo in Albania.
- درج dērj, *s. a.* The placing anything in a casket ; the introducing any word or phrase in a written paper, inserting ; —, dūrj, *s. a.* A casket ; |—, dērj-et, *v. a.* To insert, introduce.
- درجه dèréjé, *s. a.* (*pl.* درجات dèréjāt), A step of a ladder or stairs ; a degree of a circle ; a degree or rank in dignity ; a degree or mansion in heaven ; the relative degree of any quality ; درجه درجه dèréjé-dèréjé, *ad. t.* By degrees, little by little ; in degrees ; into degrees.
- درخت dirākht, *s. p.* A tree.
- درخشان dîrakhshān, *a. p.* Brilliant, effulgent, shining, glittering.
- درخواست dēr-khāsst, *s. p.* A prayer, request.
- درد dērd, *s. p.* Ailment, pain ; sickness ; grief, trouble, anxiety ; —, dūrd, *s. p.* Lie, dregs, sediment, grounds ; دردلشمک dērdlëshmek, *v. n.* To confide mutually to one another each other's griefs ; دردلو dērdli, *a. t.* دردمند dērdmēnd, دردنالک dērdnāk, *a. p.* One in pain or in grief and trouble. [course of preparation.
- در دست dēr-dēsst, *a. p.* In hand, in
درر dūrēr, *s. pl. a.* (*of* در dūr), Pearls ; درر بار dūrēr-bār, *a. p.* From which pearls drop as rain.
- درز dērz, *s. t.* The pointing with mortar or cement the joints of masonry or brickwork ; |—, —et, *v. a.* To point.
- درزی (tēzī), *s. p.* A tailor ; —, dūrzī, *s. and a. a.* A Druze, Druze ; درزی طاغی dūrzī-dāghi, Mount Lebanon.
- درس dērss, *s. a.* A lesson ; a lecture ; درسعام dērssi-“āmm, *s. a.* A public lecture ; المق —, —ālmak, *v. n.* To take a lesson ; to have a lesson assigned ; ویرمک —, —vērmeq, *v. n.* To give a lesson ; to set a lesson ; او قومق —, —ōkumak, *v. n.* To study ; to study a lesson.
- درست dūrusst, *a. p.* Right, true ; healthy ; correct, exact, as it should be ; نادرست nā-dūrusst, *a. p.* Bad, as it should not be ; false ; incorrect

درستی *dùrussti*, *s. p.* Rightness ;
تندرست *tèndùrusst*, *a. p.* Right in
body.

درشت *dùrùsht*, *a. p.* Rough, gross.

درک *dèrk*, *s. a.* A reaching, attaining ;
a comprehending ; comprehension ;
|—, —et, *v.a.* To reach, attain ; to
comprehend ; to have lived long
enough ago to have seen (some per-
son).

درکات *dèrékyāt*, *s. pl. a.* (of درکه *dè-
réké*), The degrees of hell or perdi-
tion, the one lower than the other.

درکار *dèr-kyār*, *a. p.* Evident, manifest ;
acting, in action, in operation.

درگاه *dèr-ghyāh*, and درکه *dèrghèh*, *s. p.*
A gateway, doorway, porch, portico ;
the court of a sovereign, of God.

درلو *dùrlu* (*tùrlu*), *s. t.* A sort, kind,
manner, species ; a dish of mixed
meats and vegetables ; — —, *tùrlu-
-tùrlu*, *a. t.* Of various kinds.

درمان *dèrmān*, *s. p.* Strength of body ;
physic, medicine ; a remedy.

درمیان *dèr-miyān*, *a. p.* In the midst ;
on the tapis ; |—, —et, *v.a.* To intro-
duce a subject.

درن جبلی *Dèrn-jèbeli*, *s. t.* The Atlas
mountains.

درنده *dìrendé*, *a. p.* (A beast of prey)
which tears its victims. [tion.

درنگ *dìrèng*, *s. p.* Delay, procrastina-
درواز *dèrvāz*, دروازه *dèrvāzé*, *s. p.* A
door, a gate. [praise.

درود *dùrūd*, *s. p.* Greeting, salutation,

دروغ *dùrūgh*, *s. p.* A lie, falsehood, un-
truth.

درون *dèrūn*, *s. p.* The inside, inner part ;
the heart, mind.

درویش *dèrvish*, *s. p.* A poor man ; a
kind of monk or friar, of which there
are many sorts. [water.

دره *dèré*, *s. t.* A valley ; a stream of

درهم *dìrhèm*, *s. a.* A drachm, of which
400 make one *okka*, and about 140 a
pound *avoirdupois* ; general name for
silver money ; —, *dèr-hèm*, *a. p.*
Together ; برهم —, *dèr-hem-bèr-hem*,
a. p. Jumbled together, confused, in
confusion. [hide, fell.

دری *dèri*, *s. t.* The skin of animals, the

دریا *dèryā*, *s. p.* The sea, ocean.

دریچه *dèrīché*, *s. p.* A window ; a loop-
hole ; a wicket.

دریغ *dìrīgh*, *s. p.* A refusal ; —, and

بیدریغ *dìrīgha*, *int. p.* Alas !
bī-dìrīgh, *a. p.* Who never refuses a
request ; |—, —et, *v.a.* To refuse, to
withhold, not to grant (a request).

درین *dèrin*, *a. t.* Deep, profound.

دزد *dùzd*, *s. p.* A thief ; a robber.

دزکین *dìzghin*, *s. t.* The reins, a rein ;

طولو دزکین *dòlu-dìzghin*, *ad. t.* At
full gallop.

دست *dèsst*, *s. p.* The hand ; دستدرازی

dèsst-dìrāzī, *s. p.* The stretching out
of the hand for oppression or rapine.

دستار *dèsstār*, *s. p.* The cloth which,
wound round the head, forms the
turban.

دسترس *dèsst-rèss*, *a. p.* Whose hand reaches (the desired object), successful.

دستره (*tèsstérÉ*), *s. p.* A hand-saw.

دستگاه *dèsst-ghyāh* (*tèzghyāh*), *s. p.* A place for handiwork, a bench, a loom, a frame, a slip (for building ships), &c., &c. [another by the hand.

دستگیر *dèsst-ghīr*, *s. p.* One who takes

دستور *dèsstūr*, *s. p.* A minister of state ; permission, leave ; *العمل*—, *dèsstūru-*

-l-‘āmēl, *s. a.* An exemplar, guide for conduct ; —, —! With your permission! Get out of the way! Clear the road!

دسته *dèssté*, *s. p.* A quire (of paper) ; a packet, a dozen or any number in which goods are usually made into packets ; a bunch ; a pestle.

دستی (*tèssti*), *s. p.* A pitcher, a jug.

دستیار *dèsst-yār*, *s. p.* A friend, helper ;

دستیاری *dèsst-yārī*, *s. p.* Assistance.

دسیسه *dèssissé*, *s. a.* A stratagem ; a trick, piece of knavery.

دشت *dèst*, *s. p.* The uncultivated open country.

دشمنک *dèshmek* (*aor. دشمنک dèshēr*), *v. a.*

To open an abscess with a lancet.

دشمن *dùshmēn*, *s. p.* An enemy.

دشنام *dùshnām*, *s. p.* An invective ;
|—, —et, *v. n.* To revile.

دشوار *dùshvār*, *a. p.* Difficult.

دعا *dù‘ā*, *s. a.* A prayer ; — خیر *khàyri-*
-dù‘ā, A blessing, or prayer for one's good ; — بد *bèd-dù‘ā*, A curse, malediction, prayer against one ; *دعای*

dù‘ālerla! Good bye! With (our) prayers!

دعای را یدیکز *dù‘āler-èdingiz*,

Pray present my compliments! باقی *bākī-èd-dù‘ā*, We say nothing more, but offer prayers (for you)! (*a usual way of finishing a letter*) ; |—, —et, *v. n.* To offer a prayer (to God) ;

to pray (for anyone by way of thanks) ;

دعاجی *dù‘āji*, *s. t.* One who prays for another. [pillar.

دعامت *dè‘āmet*, *s. a.* A prop, support,

دعوی *dà‘āvī*, *s. pl. a.* (*of دعوی*

dà‘wà), Lawsuits, causes ; *ناظری*—,

dà‘āvī-nāzirī, *s. t.* The Minister of

Justice (whose old title was *چاوش*

chàwush-bàshi, *q. v.*).

دعوا *and* دعوی *dà‘wà*, *s. a.* An asser-

tion, thesis, proposition ; a preten-

sion, claim ; a lawsuit, cause ; *دعوا جی*

dà‘wàji, *s. t.* A claimant, plaintiff,

suitor, complainant ; *دعوالو* *dà‘wàli*,

a. t. (A person) with great pretensions ;

|—, —et, *v. n.* To claim ; to open a

lawsuit ; to raise a pretension.

دعوت *dà‘vet*, *s. a.* An inviting, an in-

itation ; a courting, seeking (harm,

&c.) ; |—, —et, *v. a.* To invite ; to

court, seek. [care, bother.

دغدغه *dàghdaghā*, *s. a.* Turmoil, trouble,

دف *dèf*, *s. p.* A tambourine.

دفتر *dèfter*, *s. p.* (*pl. دفاتر* *dèfātir*), A

register, note-book, account-book ; a

list, note, inventory ; *دفتردار* *dèfter-*

dār, Title formerly of a kind of

Finance Minister ; now, of the highest

class finance agents of a whole province ; دفترخانه dèfter-khānÉ, The archives, especially of the finance department ; دفاتر خاقانیه dèfātiri-khākānīyyÉ, The imperial registers of fiefs, a kind of Doomsday-book, showing the value and possessor of every fief in the empire, with all other necessary particulars.

دفع dèf“, *s. a.* A repelling, driving away ;
 |—, —et, *v. a.* To drive away, repel.

دفعه dèf“à, *s. a.* (*pl.* دفعات dèf“āt),
 A time of repetition ; بودفعه bû-dèf“à,
 This time ; بر دفعه bîr-dèf“à, Once ;
 چوق دفعه chòk-dèf“à, Many times ;
 دفعه dèf“àtan, *ad. a.* At once.

دفن dèfn, *s. a.* A burying ; burial ; |—,
 —et, *v. a.* To bury. [bay-tree.

دفینه dèfnÉ, *s. t.* (*Greek, δαφνη*), The
 دفینه dèfīnÉ, *s. a.* Buried treasure.

دق dāk, *s. a.* A knocking ; |—, —et,
v. n. To knock (at the door).

دقت dikkāt, *s. a.* Care, attention ; |—,
 —et, *v. n.* To be attentive, take pains.

دقیق dākīk, *a. a.* Thin, fine ; subtle ;
 nice, fine-drawn, delicate ; —, *s. a.*
 Flour.

دقیقه dākīka, *s. a.* A minute of time or
 of an arc ; a delicate point, subtle
 question.

دک dèk, *s. t.* A trick, piece of deceit ;
 —, a Turkish particle of the nature of
 an adverb of space or time, following
 the dative preposition, the two together
 having the signification of *till, until,*

as far as ; it sometimes becomes
 دگین dèghin. Ex. یارینه دک yàrinÉ-
 dek, or یارینه دگین yàrinÉdèghin,
 Until to-morrow, by to-morrow.

دکان dükkyān (dükèn), *s. a.* (*pl.* دکاگین
 dèkyākīn), A shop ; دکانجی dükky-
 ānji, *s. t.* A shopkeeper.

دگرمین dèghirmén, *s. t.* A mill ; a mill
 worked by horses ; صو دگرمینی sū-
 -dèghirméni, A water-mill ; ال دگرمینی
 èl-dèghirméni, A hand-mill ; دگرمینجی
 dèghirmènji, *s. t.* A miller.

دگرمینلک Dèghirménlik, *s. t.* Milo, an
 island of the Archipelago.

دگرمی dèghirmi, *a. t.* Round, circular.

دگیز dèngiz, *s. t.* The sea.

دگیش dèghish, *s. t.* An exchanging ; —,
 دگیش dèghish, *s. t.* Sewing, needle-work ;
 a seam ; |—, dèghish-et, *v. a.* To ex-
 change ; |—, دگیش-یری dèghish-yèri, *s. t.* A
 dream.

دگیشمک dèghishmek (*aor.* دکیش
 dèghishir), *v. n.* To change, become
 altered, or different, or other than
 before ; دکیشتمک dèghishtirmek
 (*aor.* دکیشتیر dèghishtirir), *v. a.* To
 change, make different, alter, substi-
 tute another in lieu of. [merely.

دکل dèghil, *ad. t.* Not ; not only, not
 دکلمک dèkilmek (*aor.* دیکلور dèkilor),
v. n. To stand bolt upright ; —, *v. p.*
 (see دکلمک) ; — or دکلمک dènglémek
 (*aor.* دنگلر dènglèr) (dīnÉmek, *aor.*
 dīnÉ), *v. a.* To listen to, give ear to ;
 to obey, to mind.

دکنمک dīnglēmek (*aor.* دکنمور dīng-
lénir) (dīnēmek, *aor.* dīnēnir), *v.n.*

To rest one's self, take breath.

دکلو dīnglu, *s. t.* A kind, sort, manner.

دکنمک دکنمک dīnglēmek (see دکنمک
dīnglēmek).

دکنمک dīkmek (*aor.* دیکر dīker), *v.a.* To
sew, stitch; to plant; to set, set up;
—, دگهمک (*aor.* دگهر dēgher), *v.n.*
To touch; to hit, strike, attain; to be
worth; —, دینگمک (*aor.* دینگر dīnger),
v.n. To cease (rain, &c.).

دگهمه dēghmé, *a. t.* Not every one, es-
pecially if of no particular account;
دگهمه حال ایله dēghmé-hāl-ila, Not
easily, not readily; دگهمه ده dēghméde,
ad. t. Not very likely, hardly.

دگهنک dēghnek, دینک dēynek, *s. t.* A
stick, staff, wand; کولتق دکنکی kòl-
tuk-dēghnéghi, A crutch (staff for the
armpit).

دگهرمک dēghirmek (*aor.* دگورر
dēghirir), *v.a.* To cause to reach.

دل dil, *s. t.* The tongue; language; a
spit of land or sand, an isthmus; in-
telligence (got by spies, prisoners, or
reconnoitering); —, *s. p.* The heart;
دل ترازونیک tērāzining-dili, The
tongue of a pair of scales; دل بالغی
dīl-bālighi, A sole, a small flat-fish;
دل التی dīl-ālti, A complaint in which
the tongue becomes inflamed under-
neath; دل اوغلانی dīl-òghlani, A stu-
dent of languages attached to an
embassy or consulate in Turkey;

طاتلو دلو tātli-dil, Soft words; طاتلو
دلو tātli-dilli, Who uses soft or kind
words; دل المق dīl-ālmak, To gain
intelligence (of the enemy's state and
movements); دلینی طوتمق dīlini-tūt-
mak, To hold one's tongue or peace;
دلیمک اوچنده در dīliming-ūjunda-dir,
It is at the end of my tongue; دلسز
dīlsiz, *a. and s. t.* Dumb, mute; a
dumb person; از دل و جان èz-dīl-u-
-jān, *ad. p.* With all my heart and
soul.

دلاک dèllāk (tèllāk), *s. a.* A servant in
a bath who shampoos, scrubs, soaps,
and wipes the bathers.

دلال dèlāl, *s. a.* Coquetry, blandish-
ments; —, dèllāl, *s. a.* One who
guides or points out the way in any
business; (tèllāl) a broker, an auc-
tioneer, a public crier; دلالیه dèllā-
līyyé, *s. a.* A broker's fee.

دلالت dèlālet, *s. a.* A pointing out,
showing; an indication; |—, —et,
v.n. To act as a guide, to point out
things; to be indicative, significative.

دلاور dīl-āvèr, *s. p.* A man of heart and
courage. [fragrant.

دل اوویز dīl-āvīz, *a. p.* Heart-ravishing;

دلبر dīlber, *a. p.* Pretty, beautiful.

دل بند dīlbend (tūlbent), *s. t.* Muslin.

دلشیمک dīlleshmek (*aor.* دلشور dīl-
shir), *v.n.* To communicate with each
other by letter, message, or conver-
sation.

دلنمک dīlēmek (*aor.* دلنمور dīl-
nēm),

v.n. To set to and begin talking and grumbling.

دلمك *dèlmek* (*aor.* دلر *dèler*), *v.a.* To make a hole in *or* through; to pierce, bore, open; — *or* دلهمك *dilémek* (*aor.* ديلر *diler*), *v.a.* To wish for; to ask for.

دلنمك *dèlinmek* (*aor.* دلينور *dèlinir*), *v.n.* or *p.* To be pierced with a hole; to get a hole.

دلو *dèlv*, *s. a.* The sign Aquarius.

دلورمك *dèlirmek* (*aor.* دلورر *dèlirir*), *v.n.* To go mad (*provincial*).

دلي *dèli*, *s. t.* A madman; a kind of irregular trooper in olden times; —, *a. t.* Mad, insane, foolhardy, imprudent, queer, foolish, strange, original, &c.; دليقانلو *dèli-kanli*, *s. t.* A lad, young man (whose blood is not yet cooled down).

دليجه *dèlija*, *a. t.* Somewhat mad or extravagant; —, *s. t.* A kind of wild darnel (?).

دلير *dilir*, *s. p.* A brave man, hero.

دليك *dèlik*, *s. t.* A hole; —, *a. t.* Having a hole in it.

دليل *dèlil*, *s. a.* (*pl.* دلائل *dèlā'il*, and ادله *èdillé*), Anything indicative or which serves to guide; a symptom; a proof; an argument. [(of an orange).

دليم *or* دلم *dilim*, *s. t.* A slice; a quarter

دم *dèm*, *s. a.* (*pl.* دما *dimā*), Blood; —, *s. p.* A moment, instant; a breath; a word; —, *dùm*, *s. p.* The tail (of animals).

دمار *dèmār*, *s. a.* Perdition, destruction, ruin.

دماغ *dimāgh*, *s. p.* The palate, roof of the mouth; —, *s. a.* The brain.

دمت *dèmet*, *s. t.* (*Greek*, *δεματι*), A bunch, a bundle; چيچك دمتي *chìchek-dèméti*, A nosegay.

دمدمه *dèmdémé*, *s. p.* The buzz or murmuring noise of a number of people speaking or moving.

دمساز *dèmsāz*, *s. p.* A friend, confidant, companion of the same mind.

دمشق *Dàmàshk*, *s. t.* Damascus.

دموع *dùmū*, *s. pl. a.* (*of* دمع), Tears.

دموي *dèmévi* (*fem.* دمويده *dèméviyyé*), *a. a.* Sanguine (temperament).

دمياط *Dìmyàt*, *s. t.* Damietta.

دمير *or* دمور *or* دمر (*for* تيمور *tīmūr*) *démir*, *s. t.* Iron; a ship's anchor; fetters; an iron instrument; دميرلو *dèmirlu*, *a. t.* Anchored, at anchor; دميرلتمك *dèmirlémek*, دمير اتمك *dèmir-àtmak*, *v.n.* To anchor, cast anchor. [minute ago.

دمين *dèmin*, *ad. t.* Just now, but a

دن *dan*, *pr. t.* Of, from, out of, by, for, through. [baseness, meanness.

دنائت *dènā'at*, *s. a.* Lowness, vileness,

دنبلك *dùnbélek*, *s. p.* A tom-tom, small kettle-drum.

دنج *dìnj*, *a. t.* Hale, hearty (old man).

دندان *dèndān*, *s. p.* A tooth.

دندانه *dèndāné*, *s. p.* Anything like a tooth, as those of a wheel, a saw, of writing.

دنگ dènk, *s. t.* A half-load of a pack-horse, a bale, a pack; the trim of a boat or ship; an equipoise, counter-balance; —, *a. t.* Equipoised, balanced, trimmed, in trim.

دنگل dìnghil, *s. t.* An axle-tree.

دنی dènī, *a. a.* Mean, base, low, vile.

دنیا dūnyā, *s. a.* This *lower* world, the world; قدر—, dūnyā-kàdar, Ever so much; عالم دنیا “ālēmi-dūnyā, The nether world, this world; — یکی yèngi-dūnyā, (The new world) America; a particular size of timber.

دنیوی dūnyévī, *a. a.* Worldly, pertaining to this world, temporal.

دو dù, *a. p.* Two; دوم dūwum, *a. p.* The second.

دوا dèwā, *s. a.* (*pl.* ادویه èdvīyyé), Physic, medicine, a remedy.

دوات dèwāt (dìvit), *s. a.* An inkstand (with a tube for pens attached).

دوار dèvwār, *a. a.* Which turns round, rotates, revolves continually.

دوازده dūvāzdeh, *a. p.* Twelve.

دوام dèwām, *s. a.* Uninterrupted duration; uninterrupted application or attendance, assiduity; علی الدوام “ālē-'d-dèwām, *ad. a.* In an uninterrupted manner; دوامسز dèwāmsiz, *a. t.* Inconstant, not constant in attendance, not assiduous.

دواهی dèwāhi, *s. pl. a.* (of داهیه dā-hīyyé), Calamities.

دوباره dù-bārē, *s. p.* Deuces at dice; —, *s. t.* A trick, piece of knavery;

دوباره جی dūbārajī, *s. t.* A knave, trickster.

دوت dūt, *s. t.* A mulberry.

دوچار dūchār, *a. p.* Who is a prey to, subject, exposed; او—, —òl, To be a prey (to anything disagreeable), to suffer, be subject, exposed.

دوچه dèvhā, *s. a.* A garden.

دوخته dūkhté, *a. p.* Sewed; embroidered, worked.

دود dūd, *s. a.* A worm; a caterpillar; —, *s. p.* Smoke; الحرير—, dūdu-'l-hārīr, The silk-worm; دل—, dūdi-dīl (Smoke of the heart), A sigh.

دوداق dūdāk, *s. t.* A lip.

دودک dūduk, *s. t.* A fife, flute, pipe, pandean pipe; دودکچی dūdukju, A fifer. [race, dynasty.]

دودمان dūdmān, *s. p.* A house, family,

دودو dūdū, *s. t.* An Armenian lady.

دور dèvr, *s. a.* A revolving; a revolution; a period, time; |—, —et, *v.n.* To revolve; —, *v.a.* To turn round; to turn over; to give over, make over, deliver (into the charge of another); دائم—, dèvri-dā'im, Perpetual revolution (motion); دوریه dèvrīyyé, *a. a. fem.* Name of certain jurisdictions and the judges thereof, who remove from the one to the other without further promotion; —, dūr, *a. p.* Distant, far off; دورادور dūr-ā-dūr, *a. p.* Very distant; far apart.

دوراق dūrak, *s. t.* A staying, stopping, *in* دوراقیری dūrak-yèri, *s. t.* A stop,

a place where a pause can be made in reading or writing.

دوران *dèvérān*, *s. a.* Circular motion, rotation, revolution; —, *dèvrān*, *s. p.*

Time, fortune, the world, age.

دورباش *dūr-bāsh* (Be distant), *s. p.* A staff or mace.

دوربین *dūr-bīn* (*dūrbun*), *s. p.* A telescope; —, *a. p.* Far-seeing, far-sighted.

دورتمک *dūrtmek* (*aor. دورتر دورتەر*), *v.a.* To push, jog; دورتشدرمک *dūrtushdurmek*, *v.a.* To push or jog (one's mind), stir up to action, remind.

دورلمق *dūrulmak* (*aor. دورولور دورولور*), *v.n.* To stand so as to depose its sediment.

دورمق *dūrmak* (*aor. دورر دورر* or *طورمق دورمق*), *v.n.* To stay, remain; to stop, halt; to hesitate; to stand, stand up; to keep still, quiet, motionless; to cease from any action; to be in any posture; to remain steadfast; to continue in existence.

دورمک *dèvirmek* (*aor. دویرر دèvirir*), *v.a.* To upset, capsize; to pass (any term of life), be more than, be older than, to turn; to turn over (to anyone's charge); دوريلمک *dèvrilmek* (*aor. دوريلور دèvrilir*), *v.n.* To be upset, turned over.

دوز *dùz*, *a. t.* Smooth, flat, even, straight, level, horizontal; —, *s. t.* A level spot among mountains; —, *dūz*, *a. p.* (*in composition*), Who or which sews or stitches or embroiders.

دوزتمک *dùzètmek* (*aor. دوزدر دوزدەر*),

دوزلتمک *dùzèltmek* (*aor. دوزلدر دوزلدەر*), *v.a.* To set straight, put in order; to correct, touch up, finish off.

دوزجه *dùzja*, *a. t.* Pretty smooth; —, *ad. t.* Flatly (to refuse, &c.).

دوزخ *dùzàkh*, *s. p.* Hell; دوزخى *dùzakhī*, *s. p.* Anyone doomed to hell.

دوزگون *dùzghyun*, *s. t.* Paint for the face, rouge or blanc; —, *a. t.* In fit order; دوزگونجى *dùzghyunju*, A woman who paints the faces of brides.

دوزلتمک *dùzèltmek*. See دورتمک.

دوزلمک *dùzèlmek* (*aor. دوزلور دوزلير*), *v.n.* To become as it should be, nice, fit, orderly, clean, &c.

دوزمک *dùzmek* (*aor. دوزر دوزەر*), *v.a.* To invent (stories); to have sexual connexion with; دوزمه *dùzmé*, *a. t.* False, invented, fictitious.

دوزن *dùzen*, *s. t.* Proper order and adornment (of person or place).

دوست *dòsst*, *s. p.* A friend; a lover; دوستلق *dòsstluk*, *s. t.* دوستى *dòsstī*, *s. p.* Friendship; دوستانه *dòsstāné*, *a. p.* Friendly (thing).

دوستدار *dòsstdār*, *s. p.* A friend.

دوش *dūsh*, *s. p.* The shoulder; —, *s. t.* A dream; nocturnal involuntary pollution; ازتمق *dūsh-àzitmak*, *v.n.* To have a lascivious dream and become polluted; دوش ا *dūsh-et*, *v.n.* To fall upon, meet.

دوشاخ *dūshākh*, دوشاخه *dūshākha*, *s. p.* A kind of pillory.

دوشتتمك dūshētmek (*aor.* دوشه در dūshēdir), *v.a.* To lay down (carpets, floors, &c.); to furnish (apartments).

دوشورمك dūshurmek (*aor.* دوشورر dūshurur), *v.a.* (*causal of* دوشمك), To cause to fall, to throw down, trip up.

دوشك dūshèk, *s. t.* A bed; —, dūshuk, *s. t.* An abortion, abortive child.

دوشكيون dūshkyun, *a. t.* Fallen in circumstances, in bad circumstances.

دوشمك dūshmek (*aor.* دوشر dūsher), *v.n.* To fall, fall down; to happen; to fall to the lot (of anyone), to be a part of the duty of anyone, be incumbent; — *برينك سوزى يره* bīrining-sūzu-yèra-dūshmek, To fall to the ground, to be of no use or effect (the words of any person); —, *or* دوشه مك dūshémek (*aor.* دوشر dūsher), *v.a.* To spread, lay, put down (mats, carpets, &c.); to lay down (flooring).

دوشه مة *or* دوشه مة dūshémé, *s. t.* Flooring, paving, pavement; furniture.

دوشنبه dūshènbih, *s. p.* Monday.

دوشنمك dūshènnek (*aor.* دوشنور dūshènur), *v.n.* To be or become furnished *or* laid with flooring or pavement; —, dūshunmek (*aor.* دوشونور dūshunur), *v.n.* To be thoughtful, absorbed in thought, melancholy, depressed; to think, reflect; —, *v.a.* To think over, turn over in one's mind, reflect upon.

دوغرامك dōghramak (*aor.* دوغرار dōgh-

rar), *v.a.* To cut up, cut in pieces or slices, carve (meat).

دوغرامه dōghrama, *s. t.* Joiners' work;

دوغرامه جى dōghramaji, *s. t.* A joiner.

دوقشمك dōkushmak (*aor.* دوقشور dōkushur), *v.n.* To knock mutually against each other (especially heads, and hard-boiled eggs).

دوقنمك dōkunmak (*aor.* دوقنور dōkunar), *v.a.* To touch; to affect, to hurt.

دوقومك dōkumak (*aor.* دوقور dōkur), *v.a.* To weave.

دوكتمك dōkètmek (*aor.* دوكدر dōkèdir), *v.a.* To use up entirely, to make an end of, to finish, to have none left. [mode of striking.

دوگش dōghush, *s. t.* A fight, battle; a

دوگلمك dōkyulmek (*aor.* دوگلور dōkulur), *v.n.* To run over (water in a vessel), be spilt; to flow (into anything), discharge itself; to cast themselves, rush pell-mell (into anything); to fall to pieces; to fall (as leaves, hair, &c.); —, *v.p.* To be cast (in a mould); to be poured out; to be scattered about; —, dōghulmek (*aor.* دوگلور dōghulur), *v.p.* To be beaten; to be forged, hammered (iron).

دوگم *or* دوگوم dōghum, *s. t.* A knot.

دوگمك dōkmek (*aor.* دوگر dōker), *v.a.* To pour, pour out, pour in, pour on; to spill; to shed; to cast (metals); —, dōghmek (*aor.* دوگر dōgher), *v.a.* To beat, thrash, punish with blows; to beat, forge, hammer, work (iron,

&c.); to cannonade, bombard (with artillery).

دو کمه *dùkme*, *a. t.* Cast (metal, &c.); —, *dùghmé*, *a. t.* Wrought, hammered (metal); —, *dùghmé* (*dùymé*), *s. t.* A button; دو کمه جي *dùkmeji*, *s. t.* A brassfounder; دو کمه لاءِ *dùymé-lémek*, *v. a.* To button, button up.

دو کندی *dùkyundu*, *s. t.* Anything spilt or scattered about; a reef of rocks.

دو کڻمڪ *dùkènmek* (*aor.* دو کڻور *dùkènr*), *v. n.* To be finished, exhausted, all used up, to come to an end, to expire (a term); —, *dùkyunmek* (*aor.* دو کڻور *dùkyunur*), *v. n.* To undress, throw off one's clothes, be *en déshabille* after having been dressed; —, *dùghunmek* (*aor.* دو کڻور *dùghunur*), *v. n.* To beat one's breast or head (in grief, rage, &c.).

دو کون *dùghun*, *s. t.* A merry-making, a marriage-feast, wedding-feast, a circumcision-feast.

دول *dūl*, *s. t.* A foetus in the womb; a widow; دول عورت *dūl-kārī*, *dūl-“àvret*, A widow-woman; دول *dūl-yàtàghi*, The womb; —, *dùvèl*, *s. pl. a.* (*of* دولت *dèvlet*), States, kingdoms, empires, governments.

دولاب *dòlab*, *s. p.* Anything which turns round, a wheel, water-wheel, the heavens, a turning cupboard; a common cupboard or closet; a trick, piece of cunning or knavery; the whole affairs of a state, household, or mercantile

concern; قورمق —, —*kùrmak*, *v. n.* To prepare a snare, lay a plot; — چويرمڪ —*chèvirnek*, *v. n.* To turn a wheel; to work a plot; to manage affairs.

دولت *dèvlet*, *s. a.* A state, government, kingdom, empire; prosperity, felicity; — عليه —, *dèvléti-“àliyyé* (The very high *or* supreme state), The Ottoman Government; (this title of “very high” or “supreme,” mistranslated into “*Sublime*” in Europe, is given to no other State); بهيه ايران —, *dèvléti-bèhiyyé-i-Irân*, The “very beautiful” State of Persia: all other governments are entitled —, *dèvléti-fàkhīmé*, The “high ranking” State. This is one of the senseless distinctions remaining from the olden time which require to be abolished in Turkey; in the treaty of Erzeroom, 1847, the title of عليه —, *“àliyyé*, “very high,” was given to Persia through the management of the author; دولتو *dèvlètlū*, *a. t.* The official style by which a *Mùshīr*, or Pasha of the first class, is addressed in letters; — *or* دولتلي *dèvlètli*, *a. t.* A familiar style of addressing persons of a certain standing, something equivalent to our “my dear fellow;” دولتخانه *dèvlet-khāné*, *s. p.* (The house of prosperity) Your house, your honour's house; دولتجه *dèvlètcha*, *ad. t.* On the part of government and officially.

دولگر *dùlgher*, *s. t.* A carpenter ;
بالغی —, *dùlgher-bàlghi*, The saw-
fish (?).

دومان *dùmàn*, *s. t.* Smoke ; a fog,
mist ; a cloudiness in the eye injuring
the sight ; the fumes of wine ; the
bloom of freshness on fruits ; قفا
دومان او *kàfa-dùmàn-òl*, *v.n.* To be
fuddled, tipsy.

دومن *dùmèn*, *s. t.* A rudder ; دومانجی
dùmènji, *s. t.* A helmsman, steers-
man, coxswain ; دومن نفری *dùmèn-*
nèféri, *s. t.* The last or lowest man in
a squad, or boy in a class ; قوللانمق —,
dùmèn-kùllànmaq (*or* *tùtmak*),
v.n. To steer, hold the helm.

دون *dūn*, *a. a.* Inferior, lower ; low
(price) ; —, *dùn*, *s. t.* Yesterday ;
دون اخشام *dùn-àkhsham*, Last even-
ing ; دون کياجه *dùn - ghèyjé*, Last
night ; دون دکل اولسی کون *dùn-*
dìghil-èvvèlsi-ghyùn, The day before
yesterday ; مادون *mā-dūn*, *a. a.* In-
ferior in rank ; —, *s. a.* Inferiority of
rank, lower rank.

دوناتمق *dònatmaq*, (*aor.* *dònàdir*),
v.a. To equip, rig, fit out ; to adorn ;
to man (a boat) ; دونانمق *dònanmaq*
(*aor.* *dònànir*), *v.n.* or *p.* To be
equipped, fitted out, rigged ; adorned ;
manned.

دونش *dùnush*, *s. t.* A turning round ; a
turning back, a return.

دونم *dùnum*, *s. t.* A Turkish land
measure of about a quarter of an

English acre, being 40 arshins (100
feet) long and broad.

دونمک *dùnmek* (*aor.* *dùner*), *v.n.*
To turn round, revolve ; to turn, turn
over, turn about, turn back, turn away,
turn from ; to turn into, be changed
into ; to change one's mind, turn from
one idea to another ; to change (from
any religion) ; — آدمک باش *àdaming-*
bàshi-dùnmek, To swim, feel giddy
(a person's head).

دونمه *dùnmé*, *s. t.* One who has
changed his religion to become a
Mussulman, a renegade.

دونما *dònanma*, *s. t.* A fleet, squad-
ron ; —, *or* قندیل دونماسی *kàndil-*
dònanmassi, An illumination.

دونیم *dū-nīm*, *a. p.* In two, in two
pieces, in halves.

دوه *dèvé*, *s. t.* A camel ; دوه جی *dèvéji*,
s. t. A camel-driver ; دوه تویی *dèvé-*
tüyü, *s. t.* The down of camels, of
which stuffs are made ; the peculiar
yellowish or dun colour of the same ;
دوه قوشی *dèvé-kùshu*, The ostrich ;
دوه دیکنی *dèvé-dikéni*, The thistle ;
دوه دن قولاک *dèvéden-kùlak*, Out of
the whole camel, only the ear (a proverb
to say that very little has been saved
in any disaster ; since, when a hired
beast of burden dies, the ears are car-
ried to the owner in proof of the
death). [with a tube for pens.

دویت *dīvīt* (*dīvit*), *s. p.* An inkstand
دویرمک *dèvirmek* (*aor.* *dèvirir*),

v.a. To upset, overturn ; to pass (any certain year in age) ; to turn over (anything into another's charge).

دویست *dùvīsst, a. p.* Two hundred.

دویمنق *dùymak (aor. دویار dūyar), v.a.*

To feel, be sensible of ; to hear, become aware of, gain intelligence of, learn ;

—, *dòymak (aor. دویار dòyar), v.n.*

To become satisfied, appeased, satiated ;

دویورمق *dūyurmak (aor. دویورر dūyurur), v.a. caus.*

To cause to feel, or to be felt ; to cause to hear, or to be heard ;

—, *dòyurmak (aor. دویورر dòyurur), v.a. caus.*

To cause to be satiated, to satisfy, appease.

ده *da, dé, pr. t.* In, at, within the limit

of space or possession of ; —, *c. t.* And, also (it follows the word like a preposition) ;

—, *dèh, a. p.* Ten ; —*dih,*

s. p. A village ; *a. p. (in composition),*

Who *or* which gives.

دها *dàha, ad. t.* More.

دهان *dihān, s. p.* The mouth.

دهر *dèhr, s. a.* Time ; the world ;

دهری *dèhrī, s. a.* One who believes there is no future state, and that this life is all there is.

دهشت *dèshèt, s. a.* Fear, fright, terror. [farmer.

دهقان *dihkān, s. p.* A villager, peasant,

دهلیز *dèhlīz, s. a.* A porch, portico, entry, passage.

دهن *dihèn, s. p.* The mouth.

دهیم *dèhīm, s. p.* A crown, diadem.

دی *dè or dì! int. t.* دی بقالم *dè-bākā-*

lim! دی آمدی dè-imdi (dè-indik)!

Now then! Well! Go on!

دیار *dīyār, s. a.* A country.

دیانت *dīyānèt, s. a.* Piety, exemplary observance of religious duties.

دیب *dīb, s. a.* The bottom of anything.

دیبا *dībā, s. p.* Brocade. [book.

دیباچه *dībājé, s. p.* The preface of a

دیبهک *dībèk, s. t.* A large trough or mortar in which things are pounded in quantities.

دیت *dīyèt, s. a.* The compensation for manslaughter paid to the heirs of the slain person.

دیجور *dējūr, a. a.* Very dark (night).

دید *dīd, a. p. (in composition),* Which is seen, which is looked upon as (something) ; صوابدید *sàwāb-dīd,* What is looked upon as proper, approved ; an approval.

دیدار *dīdār, s. p.* The sight of anyone after absence ; the face, visage.

دیدنه *dēydéné, s. a.* A custom, usage.

دیده *dīdè, s. p.* The eye ; —, *a. p. (in composition),* Who has seen, experienced, received, or suffered ; نادیده *nā-dīdè, a. p.* Rarely or never seen.

دیده بان *dīdè-bān, s. p.* A watchman, a looker-out for smugglers, &c.

دیدى قودى *dēdi-kòdu, s. t.* Talk, any piece of scandal or gossip.

دیر *dēyr, s. a.* A Christian church, convent, or monastery ; a temple ; a wine-shop.

دیرسک *dīrsek, s. t.* The elbow ; a knee-

· piece of timber or metal; a bend, a turn (in a road, river, &c.).

دیرک dīrək, *s. t.* A post, pillar, column; a mast; — انا àna—, A lower-mast;

پرووه دیرکی prūwa-dīrèghi, The fore-mast; گراندی دیرکی grāndi-dīrèghi,

The mainmast; قونطره مچانه دیرکی

kòntra-màjāna-dīrèghi, The mizen-mast; the upper masts are called

چبوق chibūk, *Sticks.*

دیرلک dīrlik, *s. t.* Means or manner of living, livelihood, life.

دیرلمک dīrilmek (*aor.* دیریلور dīrilir), *v.n.* To come to life; to come to life again; to recover one's strength and faculties.

دیروز dīrūz, *s. p.* Yesterday.

دیری dīri, *a. t.* Alive.

دیرین dīrīn, دیرینه dīrīnÉ, *a. p.* Old, ancient, long established.

دیز diz, *s. t.* The knee; دیز باغی dīz-bāghi, A garter; دیزچوکمک dīz-chūkmek, *v.n.* To kneel, kneel down.

دیزلک dīzlik, *s. t.* Knee-breeches.

دیزمان dīzmān, *a. t.* Large, big; tall and corpulent.

دیزمک dīzmek (*aor.* دیزر dīzer), *v.a.* To range, draw up in a line; to thread (beads, &c.).

دیزی dīzi, *s. t.* A row, rank, file.

دیش dīsh, *s. t.* A tooth; a cog; a notch; —, dèyish, *s. t.* What is said, assertion; دیش بوداق اغاجی dīsh-būdāk-āghajī, *s. t.* The ash-tree; دیشجی dīshji, *s. t.* A dentist; دیشلمک

dīshlémek, *v.a.* To give a gentle bite.

دیشی dīshi, *a. and s. t.* A female (animal); a male or fruitless plant; a female (key or screw, &c.).

دیک dik, *a. t.* Steep, perpendicular; —, dīgh, *s. p.* A cauldron.

دیگر dīgher, *a. p.* Other, different; another; کون —, dīgher-ghyūn, Altered in appearance or in circumstances.

دیکمک. See دکمک.

دیکن dīken, *s. t.* A thorn, prickle, prick; a sting.

دیلنجی dīlenji, *s. t.* A beggar.

دیلنمک dīlenmek (*aor.* دیلنور dīlènir), *v.n.* To beg as a beggar, go about begging.

دیمک dīmek or dèmek (*aor.* دیر dēr), *v.a.* To say; to call, to name; to mean, signify. [duration, permanency.

دیمومت dèymūmet, *s. a.* Continued

دین dīn, *s. a.* Religion; —, dèyn, *s. a.*

Debt; دیندار dīn-dār, *a. p.* Religious,

pious; دینسز dīnsiz, *a. t.* Irreligious;

دینی dīnī, *a. a.* (*fem.* دینییه dīnīyyÉ),

Pertaining to religion.

دینار dīnār, *s. a.* A gold coin, a sequin.

دینمک dīnmek, dènnek (*aor.* دینور

dènir), and دینلمک dènilmek (*aor.*

دینلور dènilir), *v.n. or p.* To be said,

spoken, pronounced; to be given as a

name, used as a name.

دیو dèyu (*in conversation* dèyé, *a gerund*

of دیمک dèmek, *To say*), Saying;

intending; —, *dīv* (*dèv*), *s. p.* A kind of monster or demon.

ديوار *dīwār* (*dūwār*), *s. p.* A wall; — چک مک *dīwār-chèkmek*, To build a wall (along or about a place); ديوار جي *dīwārjī*, *s. t.* A brick-layer.

ديوان *dīwān*, *s. p.* A court held in state either by the sovereign, by the Grand Vizier, or by a governor in his province; a complete book of poetry with poems ending in every rhyme by one author, the whole arranged in alphabetical order by rhymes; ديوانخانه *dīwān-khānÉ*, A large room or hall where a court is sometimes held; a large hall or antichamber where the servants remain assembled; — افنديسى *dīwān-èfèndissi*, The official secretary of a governor; دورمق — *dīwān-dürmak*, *v.n.* To shoulder or order arms (in military exercise); to stand with the arms folded, or one over the other, as a mark of respect; ديوانى *dīwānī*, *a. a.* Pertaining to a *dīwān*; —, *s. p.* A kind of bold, official handwriting used in firmans.

ديوانه *dīwānÉ*, *s. p.* A madman, lunatic.

ديوت *dèyyūss*, *s. a.* One who panders to his own wife.

ديوشرمك *dèvshirmek* (*aor.* ديوشرر *dèvshirir*), *v.a.* To gather, gather up, collect. [Debts.

ديون *düyün*, *s. pl. a.* (*of* دين *dèyn*),

ديهم *dihim*, *s. p.* A crown, diadem.

ذ

ذ *zāl* (*zèl*), Eleventh letter of the Turkish alphabet, having the value of *z* in English. In chronograms it has the numeral value of 700; and, in the dates of letters, it stands, deprived of its dot, for the month ذى الحجه *Zi-'l-hijjÉ*.

ذ *zā*, In the dates of letters, stands, without the dot over the ذ, for the month ذى القعدة *Zi-'l-kà'dé*; —, *a. a.* (*in composition, acc. of* ذو *zū*), Possessing, lord or owner of, endowed with.

ذات *zāt*, *s. a.* A person's own self; a person or personage of distinction; the essence or identity of any matter; —, *a. a. fem.* Possessing, owner of, endowed with; بالذات *bì-'z-zàt*, *ad. a.* In person, personally; حد ذاتند *hàddi-zātinda*, *ad. t.* In reality, essentially, really; originally; ذات الله *zātu-'llāh*, God's own self, person, or essence; ذات الجنب *zātu-'l-jèn* (*sàtljàn*), The pleurisy; ذاتى *zātī* (*fem.* ذاتيه *zātīyyÉ*), *a. a.* Pertaining to the person or essence of anything, personal, essential, original.

ذال *zāl*, *s. a.* Name of the letter ذ.

ذاهب او *zāhib-òl*, *v.n.* To fancy, imagine, presume, be led to suppose, infer.

ذائق *zā'ik* (*fem.* ذائقه *zā'ika*), *a. a.* Who tastes; قوت ذائقه *kūvvéti-*

- zā'ika, or simply ذائقة zā'ika, The sense or faculty of taste.
- ذبح zèbh, *s. a.* A killing (of animals) in sacrifice by fairly cutting their throats; |—, —et, *v.a.* To kill in sacrifice.
- ذخيرة zàkhīrÉ, *s. a.* (*pl.* ذخائر zàkhā'ir), Provisions of corn, &c.
- ذرية zèrārī, *s. pl. a.* (*of* ذريت zùrriyyèt), Descendants, progeny, posterity.
- ذراع zirà, *s. a.* The Arabic name for the Turkish yard of thirty inches.
- ذرة zèrrÉ, *s. a.* An atom, a mote in the sunbeams. [peak of anything.]
- ذروة zìrvÉ, *s. a.* The summit, top, or ذريت zùrriyyèt, *s. a.* Progeny.
- ذريعة zèrī'à, *s. a.* A means, pretext, handle, excuse (in a good sense).
- ذكا zèkyā, ذكاوت zèkyāvèt, *s. a.* Quickness of intellect, intelligence.
- ذکر zìkr, *s. a.* A reciting, mentioning, relating; a repeating, saying (prayers or praises); —, zèker, *s. a.* The penis; (*pl.* ذكور zùkyūr) A male, a man; |—, zìkr-et, *v.a.* To recite, mention, make mention of, relate: مارالذکر mārru-'z-zìkr, سالف الذکر sālifu-'z-zìkr, *a. a.* The above-mentioned; أتى الذکر ātiyyu-'z-zìkr, The hereinafter-mentioned; ذكراً سابقاً وجهيلة zìkri-sābīk-véjhīlé, *ad. t.* As above mentioned, according to what has already been stated.
- ذكي zèkī, *a. a.* Quick, intelligent.
- ذلل zùll, ذلت zillèt, *s. a.* Dishonour, indignity.
- كذلك zālikÉ, *pron. a.* This; كذلك kè-zālik, *ad. a.* Likewise, in like manner, also, furthermore; بناء على bina'ali, ذلك bìnā'an-'àla-zālikÉ, *ad. a.* For this reason, based upon this consideration.
- ذليل zèlīl, *a. a.* Low in estate, abject.
- ذم zèmm, *s. a.* Blame bestowed; censure; a blaming, censuring, speaking in disparagement of; |—, —et, *v.a.* To dispraise, speak in disparagement of, condemn, censure.
- ذمت zimmèt, *s. a.* The debtor side of one's account, financial or moral; any moral or social duty; tributariship; — أهل èhli-zìmmet, *s. t.* A tributary; — تبرية tèbrīyyè'i-zìmmet, The clearing one's self of any charge or imputation. [paying non-Muslim subject.]
- ذمى zimmī, *s. a.* A tributary; tribute-ذنب zènb (*pl.* ذنوب zùnūb), *s. a.* A sin; —, zèneb, *s. a.* A tail.
- ذو zū, *s. a.* (*in composition, pl.* ذوى zèvī; *acc. sing.* ذى zī; *fem. sing.* ذات zāt; *fem. pl.* ذوات zèwāt), An owner, possessor; ذو اربعة الاضلاع zū-àrba'atu-'l-àzlā, A quadrilateral figure; ذو ذوابه zū-zù'ābÉ (zū-zèwābÉ) (Owner of flowing forelocks), A comet.
- ذوابه zù'ābÉ (zèwābÉ), *s. a.* A forelock, a dangling tuft of hair.
- ذوات zèwāt, *s. pl. a.* (*of* ذات zāt), Persons, personages; female possessors.

ذوق zèvk, *s. a.* Fun, amusement, pleasure; —, —et, *v.n.* To have pleasure and amusement, to enjoy one's self in pleasure; ذوقلنمك zèvklænmek (*aor.* ذوقلنور zèvklènir), *v.a.* To mock, laugh at, ridicule; ذوقيات zèvkìyyāt, *s. pl. a. (no sing.)*, Pleasures of various kinds.

ذوى zèvī (*in composition*), *s. pl. a. (of ذو zū)*, Owners, possessors; ذوى العقول zèvī-'l-'ùkūl, *s. pl. a.* People of intelligence, sane persons.

ذهاب zèhāb, *s. a.* A going forth; a mode of conduct.

ذهب zèheb, *s. a.* Gold. [the memory.

ذهن zìhn, *s. a.* The mind, intellect;

ذهل zùhūl, *s. a.* Neglect, oblivion.

ذى zī (*acc. of ذو zū, in composition*), *s. a.* An owner, possessor; ذى القعدة

zī-'l-kà'dé (Possessor of rest), The eleventh month of the Muhammedan year; ذى الحجة

zī-'l-hìjjé (Possessor of the pilgrimage), The twelfth month of the year, in which the ceremonious performance of the pilgrimage takes place at Mecca; ذى قيمت

zī-kīmèt, *a. a.* Precious, valuable.

ذيل zèyl, *s. a. (pl. اذيات èzyāl)*, A skirt; foot of a mountain; an appendix.

ر

ر rā (rì), Twelfth letter of the Turkish alphabet, having the value of *r* in English. In chronograms it has the

numeral value of 200, and in the dates of letters it stands, by abbreviation, for the month of ربيع الاخر Rèbī'-'l-ākhir.

را rā, *s. a.* Name of the letter ر; in dates of letters it stands, by abbreviation, for the month of ربيع الاول Rèbī'-'l-èvvēl.

رابطة rābita, *s. a.* A bond of union; system, regularity; رابطة لو

rābitali, *a. t.* Good, capital, excellent;

رابطة سز rābitassiz, *a. t.* Bad, not as it should

be; رابطة ويرمك rābita-vèrmek, *v.n.*

To put in order, arrange, systematize.

رابع rābi', *a. a.* The fourth; رابعا

rābi'ā, *ad. a.* Fourthly.

راتبه rātibé, *s. a.* Fixed salary or allow-

ance; راتبه خوار rātibé-khōr, *s. p.* One who receives a fixed allowance.

راجح rājih, *a. a.* Better, preferable; superior, preponderant.

راجع rāji', *a. a.* Relative, related, dependent, pertaining; راعوا

—, —òl, *v.n.* To regard, concern; to affect, touch; to revert to, return to, fall to; to depend, pertain, be related.

راجل rājil, *a. a.* One on foot; راجلاً

rājilan, *ad. a.* On foot.

راحت rāhat, *s. a.* Repose, ease, tranquillity; —, *a. t.* Comfortable, cosy,

convenient, commodious; comfortable,

at ease; comfortable, well off, in easy

circumstances; —, *ad. t.* Comfortably;

quietly; easily, cosily, nicely; راحوا

—, —et, *v.n.* To rest one's self; راحوا

—òl, *v.n.* To be at ease; دورمق —, —dürmak, *v.n.* To keep quiet; اوطورمق —, —òturmak, *v.n.* To sit still; to sit comfortably; to live comfortably (in a house); راحت المحلقوم rāhatu-'l-hùlkūm (rāhat-lòkum), A well-known Turkish sweetmeat; راحتسز rāhatsiz, *a. t.* Uneasy, restless; inconvenient. [(of any quality). راده rāddé, *s. a.* A rank, point, or degree راز rāz, *s. p.* A secret. رأس rē'ss, *s. a.* The head; a summit; the end, extremity; the beginning; a chief man or officer; المال —, rē'ssu-'l-māl, Capital, stock in trade. راست rāsst, *a. p.* Right (hand); right, true, correct; كلمك —, rāsst-ghèl-mek, *v.n.* To meet by chance; to happen by chance; كتورمك —, rāsst-ghètirmek, *v.a.* To manage so as to meet (some one); راستی rāsstī, *s. p.* Rectitude. راستق rāsstīk, *s. t.* A preparation of copper or antimony, used for blackening the eyebrows of women and children. راسخ rāsikh, *a. a.* Firm, immovable. راسم rāsīm, *s. a.* Who draws, figures, traces, writes. راشد rāshid, *a. a.* Sound in judgment; orthodox in belief; خلفای راشدین khùléfā'i-rāshidīn, The orthodox caliphs. [to a government officer. راشی rāshī, *s. a.* One who gives a bribe راضی rāzī, *a. a.* Well-pleased, satisfied,

content; الله راضی اوله Allāh-rāzī-òla! May God be well-pleased! Thank you! God reward you. راعی rā'ī, *s. a.* A shepherd, pastor; a guardian, protector of subjects. راغب rāghib, *a. a.* Who has a wish, desire, or longing; desirous. راف rāf, *s. t.* A shelf. رأفت rē'fet, *s. t.* The kindness of disposition which leads to pity or clemency; رأفتلو rē'fetlū, *a. t.* Kind, benignant. رافضه rāfiza, *s. a.* (*pl.* روافض rēwāfiz), The sectators of Ali; رافضی rāfizī, *s. a.* One belonging to the Rafiza sect. رافع rāfi', *s. a.* One who lifts up, raises; the bearer, holder up (of a letter, &c.); one who takes away, drives away, does away. راقم rākīm, *s. a.* The writer (of any paper). [drinking. راقی rāki, *s. t.* Brandy or spirits for راکب rākīb, *a. a.* On horseback, or in a carriage, boat, or ship; راکباً rākiban, *ad. a.* Same meanings. راکد rākīd, *a. a.* Stagnant (water or business). [submitting. رام rām, *a. p.* Obedient, submissive, ران rān, *a. p.* (*in composition*), Who gives course to anything; حکمران hùkm-rān, *s. p.* Who gives course to commands, a commander, a sovereign. راوند rāvend, *s. p.* The drug rhubarb. راوی rāvī, *s. a.* A narrator, relater.

راه rāh, *s. p.* A road, way, path; a method, system, custom; شاهراه shāh-rāh, *s. p.* A royal road, a public road, highway.

راهب rāhib, *s. a.* A Christian priest or monk.

راهوان rāhwān, *a. p.* Amble-paced (hack for travelling); *ad. t.* In an amble.

رای rē'y, *s. a.* An opinion, manner of seeing, thinking, or judging.

رایت rāyet, *s. a.* A flag, standard.

رایج rā'ij, *a. a.* Which is current among the public.

رائحه rā'iha, *s. a.* Odour, smell.

رایگان rāyghyān, رایگانه rāyghyānē, *s. p.* Anything acquired without an equivalent given.

رب rābb, *s. a.* The Lord God (this expression is never used alone); یاربى yā-rābbī, O my God! ربم حقی ایچون rābbim-hākki-ichin! (For the verity of my God) As surely as that God truly exists!

ربا rībā, *s. a.* Interest on money, usury; —, rūbā, *a. p.* (*in composition*), Who carries off or away; آهنربا āhèn-rūbā, (The iron-snatcher) The magnet; کهربا kèhrūbā, Amber.

رباب rēbāb (rūbāb), *s. a.* A kind of lute, rebeck, or guitar.

رباح rēbāh, *s. a.* Gain, profit in business.

رباط rībāt, *s. a.* A strong and secure place, formerly always fortified, where travellers, caravans, or military expeditions can take up their quarters on

their journey, or on an enemy's frontier.

رباعی rūbā'ī, *s. a.* A quatrain; a word containing four radical letters.

ربانی rābbānī, *a. a.* Divine, pertaining to God. رباہ rūbāh, *s. p.* A fox. [to God.

ربح rūbh, *s. a.* Gain, profit, interest on money.

ربط rūbt, *s. a.* A fastening, binding, tying; an arranging, regulating, ordering; |—, —et, *v. a.* To fasten, bind, tie; to arrange, regulate, order.

ربع rūb', *s. a.* A quarter, one-fourth; دائرة rūb'ī-dā'iré, A quadrant, the quarter of a circle; تختہ rūb'ī-tākhta, A wooden quadrant marked with lines, for taking the sun's altitude and calculating the time of day; مسکون rūb'ī-mèsskyūn, The inhabited quarter (of the world); orbis pars veteribus notus; ربعیه rūb'īyyé, A kind of old gold coin (the *rupee* of India, as to the name).

ربقه rūbka, *s. a.* A halter; ربقه اطاعت rūbka'ī - itā'at, The halter (yoke) of submission. [ished, carried off.

ربوده rūbūdé, *a. p.* Carried away, rav-

ربیع rēbi', *s. a.* The spring season; name of the third and fourth months of the Muhammedan year, the third being distinguished as *the first*, and the fourth as *the latter*, ربیع الاول rēbī'ū-l-èvvēl, ربیع الآخر rēbī'ū-l-ākhir.

رتبه rūtbé, *s. a.* (*pl.* رتب rūteb), A

degree of rank or dignity; a point or degree of quality.

رتق *rètk*, *s. a.* A closing; رتق وفتح أمور *rètk-u-fètki-ùmūr*, The conduct and management (closing and opening) of public business.

رتيمه *rètīmē*, *s. a.* A piece of thread wound on a finger as a reminder, like our knotting a handkerchief.

رجا *rijā*, *s. a.* A request; ا—, —et, *v. a.* To make a request about.

رجال *rijāl*, *s. pl. a. (no sing.)* People on foot; the grandees of the empire; (*as a Turkish singular*) a grandee, high civil functionary.

رجب *rèjeb*, *s. a.* Name of the seventh month of the Muhammedan year.

رجحان *rèjéhān*, *s. a.* Superiority, preponderance.

رجحانیت *rùjhānìyyèt*, *s. a.* Preferableness, superior advantage.

رجعت *rij“at*, *s. a.* The apparent retrograde motion of a planet.

رجم *rèjm*, *s. a.* Lapidation, stoning; ا—, —et, *v. a.* To stone; stone to death.

رجيم *rèjīm*, *a. a.* Epithet applied to the devil as accursed, or driven from heaven by missiles, or as having stones cast at him intentionally by the pilgrims to Mecca. [sugar.

رچل *rèchel*, *s. t.* A preserve of fruit in رحلت *rihlet*, *s. a.* A journey of emigration. [for holding books.

رحله *ràhlé*, *s. t.* A kind of reading-desk

رحم *ràhm*, *s. a.* The womb; the collective body of one's relatives; صلته *silà‘i-ràhm*, A visit to one's home and relatives after an absence; —, *ràhima!* May (God) admit (someone) to His mercy! (said of a dead person).

رحمت *ràhmet*, *s. a.* God's mercy in a future state; rain; اوقومتق —, *ràhmet-òkumak*, *v. n.* To offer the ejaculation, *May God admit him to mercy!*

رحمن (for رحمان) *ràhmān*, *s. a.* The God of mercy to us in a future state; رحمانی *ràhmānī*, *a. a.* Divine, pertaining to the God of mercy.

رحموت *ràhmūt*, *s. a.* The quality of being the God of mercy.

رحيق *ràhīk*, *s. a.* Wine. [migration.

رحيل *ràhīl*, *s. a.* Departure, journey,

رحيم *ràhīm*, *s. a.* The very compassionate God.

رخ *rùkh*, *s. p.* The cheek; the castle or rook at chess; the fabulous bird *roc*.

رخام *rùkhām*, *s. a.* Marble. [pineness.

رخاوت *ràkhāvèt*, *s. a.* Relaxation, su-

رخت *ràkht*, *s. p.* A horse; goods, traps, furniture of any kind.

رخسار *rùkhsar*, رخساره *rùkhsārē*, *s. p.* The cheek; the face.

رخش *ràkhsh*, *s. p.* A horse. [ing.

رخشان *ràkhshān*, *a. p.* Brilliant, flash-

رخصت *rùkhsat*, *s. a.* Permission, authorization, leave; power, authority (to act); اويرمك —, *rùkhsat-vèrmek*, *v. n.* To give permission; رخصتنامه *rùkhsat-nāmē*, Letters of authority,

full powers ; **كامله**—, rùkhsati-kyā-milÉ, Full power.

رخنه ràkhnÉ, *s. p.* A rent, breach, tear, hole ; **دار**—, ràkhnÉ-dār, *a. p.* Rent, breached, torn ; wounded, pierced.

رخيص ràkhīss, *a. a.* Of little value, cheap, low-priced, not in demand.

رد rēdd, *s. a.* A giving back, rendering, returning, restoring, sending back ; refusing, not receiving, not complying with, rejection ; **—**, —et, *v.a.* To give back, send back, render, return, restore ; to refuse, reject ; **رد جوابا** rēddi-jèwāb-et, *v.n.* To return an answer. [tle.

ردا rīdā, *s. a.* A kind of cloak or mantle ; **ردی** rēdī, *a. a.* Bad.

ردیف rēdīf, *s. a.* A veteran who has served five years in the army or navy, and placed in the reserve, but liable to be called out again in case of necessity. [a shameful act.

رنذالت rēzālèt, *s. a.* Ignominy, shame ;

رنذیل rēzīl, *a. a.* Dishonoured, dishonourable, shameful.

رز rēz, *s. p.* A vine ; grapes.

رزاق rēzzāk, *s. a.* God, who provides sustenance for his creatures.

رزانت rēzānèt, *s. a.* Sedateness, gravity of reflexion.

رزق rīzk, *s. a.* Our daily bread.

رزم rēzm, *s. p.* A battle, fight, action, combat.

رزه rēzÉ, *s. t.* A rough kind of hinge composed of two slight eye-bolts.

رزین rēzīn, *a. a.* Sedate, well weighed, grave, maturely deliberated.

رس rēss, *a. p.* (*in composition*), Who brings, who causes (anything) to reach its destination ; **نامه رس** nāmÉ-rēss, An envoy who brings a letter.

رسالت rēssālèt, *s. a.* The prophetic office and function.

رساله rīssālÉ, *s. a.* (*pl.* رسائل rēssā'il), A small treatise, a tract, pamphlet.

رسام rēssām, *s. a.* A painter, draughtsman. [tion.

رستاخیز rēsstākīz, *s. p.* The resurrec-

رسم rēssm (rēssim), *s. a.* A drawing, picture, design, draught, sketch, painting, print ; a ceremony, an official observance ; a tax, due ; **رسمی** rēssmī, *a. a.* Official ; formal, merely ceremonious ; **رسماً** rēssmā, *ad. a.* In an official manner ; in a purely formal manner.

رسن rēssen, *s. p.* A cord, rope.

رسواى rēssvāy, *a. p.* Dishonoured, disgraced.

رسوخ rēssūkh, *s. a.* Firmness, well-groundedness (of opinion), stability.

رسول rēssūl, *s. a.* A messenger, prophet, apostle, one sent.

رسوم rēssūm, *s. pl. a.* (*of* رسم rēssm), **رسومات** rēssūmāt (*pl. of pl.*) Ceremonies ; taxes, dues.

رسيد rēssīd, *s. p.* A note of receipt ; **—**, —et, *v.a.* To note or mark as having been paid or received (an account).

رسیده rēssīdÉ, *a. p.* Arrived; matured.
 رشته rīshṭÉ, *s. p.* Thread, yarn.
 رشحہ rēshha, *s. a.* Sweat, perspiration,
 transpiration, transudation.
 رشد rūshd, *s. a.* Rectitude of thought,
 correctness of thinking.
 رشک rēshk, *s. p.* Envy; a thing envied.
 رشوت rīshvet, *s. a.* A bribe; —یمک,
 rīshvet-yèmek, *v.n.* To receive bribes.
 رشید rēshīd, *a. a.* Whose opinions and
 judgment are correct. [observer.
 رصان rāssād, *s. a.* An astronomical
 رصاص rāssāss, *s. a.* Lead; tin.
 رصانت rāssānèt, *s. a.* Strength, firm-
 ness, solidity.
 رصد rāssad, *s. a.* An observing (the
 heavenly bodies); |—, —et, *v.a.* To
 observe; رصدخانه rāssad-khānÉ, *s. p.*
 An observatory.
 رضا rīzā, *s. a.* Consent, acquiescence;
 satisfaction, the being pleased, satis-
 fied; —ویرمک, rīzā-vèrmek, *v.n.* To
 consent, acquiesce, give consent.
 رضوان rīzwān, *s. a.* Consent, acqui-
 escence; satisfaction; paradise.
 رضی rādiya! May (God) be pleased
 (with him)! [ture.
 رطوبت rūtūbèt, *s. a.* Dampness, mois-
 رعایا rī“āyā, *s. pl. a.* (of رعیت rā“iy-
 yèt), Tributary non-Muslim subjects
 of Turkey (*vulg.* Rayahs).
 رعایت rī“āyet, *s. a.* Respect, defe-
 rence, reverence, consideration; |—,
 —et, *v.n.* To show respect or con-
 sideration; to observe, keep, follow,

hold sacred; رعایة rī“āyétén, *ad. a.*
 Out of respect or consideration;
 رعایتسز rī“āyetsiz, *a. t.* Wanting in
 respect, disrespectful; رعایتسزلك rī-
 “āyetsizlik, *s. t.* عدم رعایت “àdēmi-
 -rī“āyet, *s. p.* Want of respect, dis-
 respect; رعایتکار rī“āyetkyār, *a. p.*
 One who shows respect or deference;
 رعایتکارانه rī“āyetkyārānÉ, Pertaining
 to one who shows respect or deference.
 رعب rā“b, *s. a.* Terror.
 رعد rā“d, *s. a.* Thunder.
 رعشه rā“sha, *s. a.* A trembling, shiver-
 ing. [upon.
 رعنا rā“nā, *a. p.* Beautiful, fair to look
 رغبت rāghbet, *s. a.* Inclination, wish,
 desire; |—, —et, *v.n.* To feel an in-
 clination or desire; رغبتلو rāghbètlū,
a. t. Dear, for whom friendly feelings
 exist.
 رَغْمًا rāghman, *ad. a.* Out of spite to, so
 as to vex; لانفه —, rāghman-li-ènfihī,
ad. a. (So as to rub his nose in the
 dirt), As a source of vexation to him.
 رفاقت rēfākāt, *s. a.* Companionship;
 the being a companion; |—, —et, *v.n.*
 To go in company, act together.
 رفاهیت rēfāhèt, رفاهت rēfāh, رفاه
 rēfāhiyyèt, *s. a.* Ease, comfort, good
 circumstances.
 رفت rēft, *s. a.* A going, departure;
 رفتیه rēftiyyÉ, *s. a.* Export dues.
 رفتار rēftār, *s. p.* A mode of walking; a
 manner of conduct. [poached egg.
 رَفْدَان rāfadān, *s. t.* A soft-boiled or

رفع *rèf'*, *s. a.* A lifting up, raising; a taking away; |—, —et, *v.a.* To lift up, raise; to take away.

رفعت *rif'at*, *s. a.* Height; elevation; رفعتلو *rif'atlū*, *a. t.* Exalted, illustrious. [benignity.

رفق *rifk*, *s. a.* Kindness, gentleness, رفقا *rufakā*, *s. pl. a.* (of رفیق *rèfīk*), Companions, comrades, fellows.

رفیع *rèfī'*, *a. a.* High.

رفیق *rèfīk*, *s. a.* A fellow, comrade, companion.

رفیه *rèfih*, *a. a.* Easy or comfortable in circumstances.

رقاب *rikāb*, *s. pl. a.* (of رقبة *ràkabé*), Backs of necks where the yoke bears in oxen, emblematic of submission and obedience or subjection. [tition.

رقابت *ràkābèt*, *s. a.* Rivalry, competition. رقص *ràkkāss*, *s. a.* A dancer; the pendulum or balance-wheel of a watch.

رقبة *ràkabé*, *s. a.* The back of the neck where the yoke presses in oxen, emblematic of submission and obedience or subjection.

رقت *rikkāt*, *s. a.* Thinness, slightness; pity; compassion felt inwardly; رقت قلب—, *rikkatī-kālb*, Tenderness of heart.

رقص *ràkss*, *s. a.* Dancing, a dance; |—, —et, *v.n.* To dance; to spin round as the Mevlevi dervishes do.

رقعه *rik'ā*, *s. a.* The common handwriting used in letters and business; a piece of paper, parchment, or cloth.

رقم *ràkam*, *s. a.* The Arabian cyphers of arithmetic; arithmetic; writing.

رقيب *ràkīb*, *s. a.* A rival. [slavery.

رقیت *ràkkīyèt*, *s. a.* Servitude, رقیق *ràkīk*, *a. a.* Thin, slender; tender.

رک *règh*, *s. p.* A vein.

رکاب *rikyāb*, *s. a.* A stirrup; the place near the stirrup of a prince on horseback, which is taken by his chief attendant who hands things to him when presented (this is a parallel term to our word "footstool"); a kind of levee of the sovereign; رکاب عرضحالی *rikyāb-àrzuhāli*, *s. t.* A petition presented to the Sultan publicly when going in state on horseback.

رکاکت *rèkyākèt*, *s. a.* Weakness (of intellect or argument); want of firmness; shakiness (of handwriting).

رکز *rèkz*, *s. a.* A planting, a setting up; |—, —et, *v.a.* To plant, set up.

رکعت *rik'āt*, *s. a.* A prostration in prayer.

رکن *rùkn*, *s. a.* (*pl.* ارکان *èrkyān*), A column or solid part of a house-wall, or corner part; a principal and fundamental element in any composite matter or subject.

رکون *rùkyūn*, *s. a.* A leaning, inclination.

رکیک *rèkīk*, *a. a.* Weak, shaky; puerile, futile.

رکین *rèkīn*, *a. a.* Firm, solid, strong.

رماح *rīmāh*, *s. pl. a.* (of رمح *rūmh*), Lances.

رماد *rèmad*, *s. a.* Ashes, wood-ashes.

رمان rùmmān, *s. a.* A pomegranate.

رمانی rùmmānī, *s. a.* A ruby.

رمد rēmed, *s. a.* The ophthalmia.

رمز rēnz, *s. a.* A sign, wink, nod; an enigmatical phrase or puzzling circumstance.

رمضان rāmazān, *s. a.* The ninth month of the Muhammēdan year, and month of abstinence.

رمتق rāmāk, *s. a.* The last spark or breath of life; سد رمتق sēddi-rāmāk, The administration of food in time or quantity just sufficient to save life. [Geomancy.

رمل rēml, *s. a.* Sand; —, rēmel, *s. a.*

رمة rēmé, *s. p.* A flock of sheep.

رمى rēmy, *s. a.* A casting, throwing, projecting; —, —et, *v. a.* To cast, throw, project. [gusted.

رמידة rēmīdē, *a. p.* Frightened, dis-

رنج rēnj, رنجش rēnjish, *s. p.* Trouble;

رنجبر rēnj-bēr (rēnchpēr), *s. p.* A labourer, navvy.

رنجیده rēnjīdē, *a. p.* Troubled, vexed, annoyed, molested, hurt, injured.

رند rīnd, *s. p.* A free-thinking free-liver; one, on the contrary, whose thoughts and motives being pure, is careless of appearances and speech.

رنده rēndē, *s. p.* A carpenter's plane; a grater (for spice, cheese, &c.);

رنده لمة rēndēlēmek, *v. a.* To plane; to grate.

رنگ rēngh (rēnk), *s. p.* Colour, hue;

—ویرمک, rēnk-vērmek, *v. n.* To explain, give a colouring; رنگارنگ

rēnghyārēngh, *a. p.* Variegated, various, varied in hue.

رنگین rēnghīn, *a. a.* Coloured; capital, funny, fun to tell or hear.

رو rū, *s. p.* A face, visage, countenance; —, rēv, *a. p.* (*in composition*), Who or which goes, walks, runs, moves, marches; which grows, springs up.

روا rēwā, *a. p.* Fit to pass, allowable, just, proper.

رواج rēwāj, *s. a.* Currency, a passing current; briskness of markets.

روان rēwān, روانه rēwānē, *a. p.* Flowing; moving; the soul, spirit. [cake.

روانی rēwānī, *s. t.* A kind of sponge-

روایت rīwāyet, *s. a.* A legend, tale, relation, story, rumour, *on dit*; a relating; —, —et, *v. a.* To relate.

روبا rūba, *s. t.* Clothes, dress.

روباة rūbāh, *s. p.* A fox.

روح rūh, *s. a.* The soul, spirit; spirit, essence; الله —, rūhu-'llāh (The spirit of God), Jesus Christ; القدس —, rūhu-'l-kūduss, The Holy Ghost (among Christians); Gabriel (with Muslims).

روحانی rūhānī, *a. a.* Spiritual, pertaining to the soul or spirit; روحانیت rūhāniyyèt, *s. a.* Spirituality.

رودوس Rōdòs, *s. t.* Rhodes.

روز rūz, *s. p.* Day; روزنامه rūz-nāmē (jūznāmē), *s. p.* An almanack; a day-book or register; روزنامهچه rūz-nāmcha, *s. p.* A kind of register at public offices.

روزگار rūzghyār, *s. p.* Time, fortune, or

the world; —, rùzghyar, *s. t.* The wind. [dow.]

روزن rèvzèn, روزنه rèvzénÉ, *s. p.* A win-
روزه rŭzÉ, *s. p.* A fast, abstinence.

رؤس rŭ'ŭss, *s. pl. a.* (of رأس rÈ'ss),
Heads; (as a Turkish sing.) a diploma.

رؤسا rŭ'essā, *s. pl. a.* (of رئیس rÈ'iss),
Chiefs, chief people.

روسپی ròsspi (òrosspo), *s. t.* A whore,
prostitute, harlot.

روستپوللو ròsstopòllu (òrosstopòllu), *s. t.*
A knavish fellow, sly rogue.

روسیه Rŭssiyya, *s. t.* Russia.

روش rèvish, *s. p.* The way things (or
persons) go on; conduct.

روشن rŭshèn, روشنا rŭshénā, *a. p.* Bright,
luminous; clear, manifest, plainly seen.

روغن rŭghàn, *s. p.* Any kind of fat or
oil; —, rŭghàn, *s. t.* Varnish.

روف rÈ'ŭf, *a. a.* Benign, tender, com-
passionate. [salad.]

روقه ròka, *s. t.* A kind of plant used for

روم rŭm, *s. p.* A Roman; the Eastern
empire, Turkey; —, (ŭrum), *s. t.* A
Greek; —, rŭm, *s. t.* Rum; روم ایلی
rŭm-èyli (The country of the Greeks),
Roumelia; Turkey in Europe; رومی
rŭmī, *a. a.* (Roman) Greek; Turkish.

روما Ròma, *s. t.* Rome. [going.]

رونده rèvèndÉ, *s. p.* One who goes, is

رونق rÈvnaK, *s. p.* A flourishing con-
dition, pride, beauty, glory, splendour.

روی rŭy, *s. p.* The face, visage, coun-
tenance.

رویا rŭyā, *s. a.* A dream, vision.

رویت rèviyyèt, *s. a.* Uprightness, cor-
rectness, straightforwardness of char-
acter; —, rŭ'yèT, *s. a.* Supervision,
care, conduct, guidance, direction;
careful consideration. [or bronze.]

رویین rŭyīn, رویینه rŭyīnÉ, *a. p.* Of brass

ره rÈh, *s. p.* (for راه rāh), A road.

رها ràhā, *s. a.* Deliverance, escape, safety;
بولمق —, —bŭlmak, *v. n.* To escape.

رهب rÈhb, *s. a.* Fear, fright, terror.

رهبان rÈhbān, *s. a.* A Christian priest or
monk; رهبانیت rÈhbāniyyèt, The
quality, state, or functions of a Christ-
ian priest or monk, especially his cel-
ibacy and the indissolubility of his
vows.

رهبهر rÈhbÈr, *s. p.* A guide, conductor.

رهن rÈhn, *s. a.* A pawning, pledging;
—, —et, رهنه قومتق rÈhnÉ-kòmak,
v. a. To pawn, to pledge.

رهین rÈhīn, *s. a.* A thing given in pledge;
a thing which may be looked upon as
a pledge. [s. p. A hypocrite.]

ریا riyā, *s. a.* Hypocrisy; ریاکار riyākāyār,
ریاح riyāh, *s. pl. a.* (of ریح rīh), Winds.

ریاست riyāssèt, *s. p.* The presidency,
presidentship. [Gardens.]

ریاض riyāz, *s. pl. a.* (of روضه rāvza),
ریاضت riyāzàt, *s. a.* Mental or bodily
discipline; ریاضی riyāzī (fem. ریاضیه
riyāzīyyÉ), *a. a.* Pertaining to discipline;
"علوم ریاضیه" ŭlŭm-riyāzīyyÉ, The dis-
ciplinary sciences of mathematics, &c.

ریاله riyāla, *s. t.* A rear-admiral, for-
merly a bey, now a pasha.

ریب rēyb, *s. a.* Doubt, incertitude.
 ریباس rībāss, *s. a.* Garden rhubarb growing wild.
 ریح rīh, *s. a.* The wind; rheumatism; flatulency.
 ریختم rīkhtim, *s. p.* A quay on the sea, faced with cut stone, and filled in with rubble. [scattered, shed.
 ریخته rīkhté, *a. p.* Spilt, poured out;
 ریز rīz, *a. p.* (*in composition*), Who or which sheds.
 ریزان rīzān, *a. p.* Shedding; shed, dropping, falling.
 ریزه rīzé, *s. p.* A dropping, portion dropped, piece.
 رئیس rē'ss, *s. a.* A chief; a sailor; a merchant captain.
 ریسمان rīssmān, *s. p.* A rope, cord.
 ریش rīsh, *s. p.* The beard; —, *a. p.* (*in composition*), Wounding; wounded.
 ریشه rīshé, *s. p.* A wound.
 ریک rīgh, *s. p.* Sand; the peculiar sand used for drying the ink of writing;
 ریکدان rīghdān, *s. p.* A sand-box.
 رئیس rē'iss, *s. a.* A chief; — افندی, rē'iss-èfèndi (*abbreviation of* رئیس ریش افندی rē'issu - 'l - kyüttāb-èfèndi, Chief of the scribes, clerks, or secretaries), The Chief Secretary of State in the old system: when this was changed, that officer received the present title of *خارجیه ناظری* khāri-jīyyé - nāziri, Minister of Foreign Affairs.

ز

ز zā (zè, also *کسکین زه* kèsskin-zè, *sharp z*). Thirteenth letter of the Turkish alphabet, having the value of *z* in English. In chronograms and astronomical tables, it has the numeral value of 7; —, zì, *pr. p.* From.

زا zā, *s. a.* Name of the letter *z*.

زاج zāj (zàch), *s. a.* Vitriol; *زاج قمبریس* zàchi - (kèbriz), *s. t.* Green vitriol, sulphate of iron; *زاج یاغی* zàch-yāghi, *s. t.* Oil of vitriol, sulphuric acid.

زاد zād, *s. a.* Provisions for a journey or voyage; —, *a. p.* (*in composition*), Born, born of; —, zādé! *int. a.* May (God) augment . . . ! *مادرزاد* mā-der-zād, *a. p.* Possessed from birth, innate, inborn.

زاده zādé, *s. p.* (*in composition*), Son; *شهزاده* shèh-zādé, An Ottoman prince of the blood; *شاهزاده* shāh-zādé, A Persian prince; *بکزاده* bègh - zādé, Son of a Bey (this title is very usually given to European gentlemen: it means no more than our word *esquire*); *زادگان* zādégghyān, *s. pl. p.* (*of* زاده zādé), The nobility, people of family and consequence.

زار zār, *s. t.* A membrane, pellicle; a die (for playing); —, *s. p.* A groan, a plaint; —, *a. p.* Despised, contemned; —, *s. p.* (*in composition*), A bed or plot of ground where anything particular

grows ; زاری zārī, *s. p.* One groan or plaint ; abjectness.

زاغ zāgh, *s. p.* A crow, rook, raven.

زانو zānū, *s. p.* The knee.

زانی zānī (*fem.* زانیه zāniyyé), *s. a.* An adulterer ; a fornicator.

زاویه zāviyyé, *s. a.* (*pl.* زوایا zāwāyā), A corner ; an angle ; a convent or cell ; زاویه قائمه zāviyyè'i-kā'imé, A right angle ; زاویه حاده zāviyyè'i-hāddé, An acute angle ; زاویه منفرجه zāviyyè'i-munfèrijé, An obtuse angle ; زاویه منفرجه مجسمه zāviyyè'i-mùjèssémé, A solid angle ; قائم الزاویه kā'imū-'z-zāviyyé, Right-angled ; منفرج الزاویه munfèriju-'z-zāviyyé, Obtuse-angled ; حاد الزوايا hāddu-'z-zāwāyā, Acute-angled.

زاهد zāhid, *s. a.* An ascetic. [angled.

زاهر zāhir, *a. a.* Shining, bright ; clear.

زائجه zāyché, *s. a.* A horoscope.

زائد zā'id, *a. a.* Redundant, more than enough ; plus (in algebra).

زائل zā'il, *a. a.* Fading away, about to fade, which has faded, the nature of which is to fade away, evanescent.

زبان zèbān (zābān), *s. p.* The tongue ; speech, language, idiom ; زبانزد zābānzèd, Commonly used in speaking.

زبانه zèbāné, *s. p.* Anything tongue-shaped ; a flame. [imp of hell.

زبانى zèbānī, *s. p.* A demon, tormenting

زبدۀ zùbdé, *s. a.* The essence or choicest of anything.

زبر zèber, *s. p.* The up side ; زيروزبر zīr-u-zèber, *ad. p.* Topsy-turvy, up-

side-down, in confusion, in complete ruin.

زبرجد zèberjèd, *s. a.* A topaz(?), a chrysolite(?). [for spearing fish.

زبکین zèbkin, *s. t.* A harpoon, a grains

زبور zèbūr, *s. a.* The Psalms of David.

زبون zèbūn (zābun), *a. p.* Weak, feeble ; lean, thin, meagre.

زجر zèjr, *s. a.* A restraining, preventing ; a prohibiting ; a using active measures of prevention ; |—, —et, *v. a.* To restrain, prevent ; زجریه zèjriyyé, A tax on wine, spirits, and public-houses, as though it were a prohibitory tax.

زحل zèhāl, *s. a.* The planet Saturn.

زحمت zāhmet, *s. a.* Trouble, bother ; pain, fatigue, anxiety ; disease ; —

چکمک zāhmet - chèkmek, *v. n.* To suffer inconvenience ; |—, —et, *v. n.* To give one's self trouble, to trouble one's self.

زخار zākhkhār, *a. a.* Raging (sea).

زخم zākhm, *s. p.* A wound.

زخمه zākhmé, *s. p.* The plectrum with which a lute is played.

زده zèdé, *a. p.* (*in composition*), Struck ;

قصادۀ kàzā-zèdé, (Struck by fate)

Wrecked (a ship) ; زده لکمک zèdélé-mek, *v. a.* To knock about, ill-use.

زر zèr, *s. p.* Gold ; زرگر zèr-ghèr, A goldsmith ; زرکش zèr-kèsh, A gold-wire drawer ; embroidered with gold.

زراعت zirà'at, *s. a.* Agriculture ; |—, —et, *v. a.* To cultivate.

زرافه zùrāfé (zùrāfā), *s. a.* A giraffe.

زرد zèrd, *a. p.* Yellow.

زردالو zèrd-ālu (zèrdāli), *s. p.* A wild apricot; a kill-John.

زردۀ zèrdé, *s. p.* A sweet dish of rice with saffron; زردۀ چوب zèrdé-chòb (zèrdéchàw), Turmeric.

زرشك zèrìshk, *s. p.* Barberries.

زرع zèr“, *s. a.* Seed-sowing; ا—, —et, *v.a.* To sow.

زرق zèrk, *s. p.* Hypocrisy.

زرنیخ zèrnìkh, *s. p.* Orpiment; realgar.

زره zèrh, *s. p.* Defensive armour, mail.

زرین zèrīn, *a. p.* Of gold, golden; —

قدح zèrīn-kàdeh (zèren), *s. p.* The زشت zìshht, *a. p.* Ugly. [narcissus.

زعامت zè“āmet, *s. a.* A major fief, one entered in the archives as above a certain yearly value.

زعفران zè“fèrān (sàfrān), *s. a.* Saffron.

زعم zè“m, *s. a.* An unfounded idea or opinion.

زعماء zè“amā, *s. pl. a.* (of زعمیم zè“īm), Possessors of major fiefs.

زغره zàghar, *s. t.* A pointer; a spaniel.

زفت zìft, *s. a.* Pitch.

زقاق zùkkāk (صوقاق sòkak), *s. a.* A street; a street of shops.

زقوم zàkkūm, *s. a.* The oleander; an infernal tree bearing demons' heads.

زکاء zèkyā, *s. a.* Purity; piety, devotion.

زکات zèkyāt, *s. a.* Canonical alms, the proper bestowal of which purifies the enjoyment or possession of the remainder of one's property.

زکام zùkyām (zùkkyām), *s. a.* A cold in the head, rheum. [devout.

زکی zèkī, *a. a.* Pure of spirit; pious,

زل zìl, *s. t.* A cymbal; a little bell, a tympanum of a clock.

زالال zùlāl, *s. a.* Pure, sweet, good water.

زله zèllé, *s. a.* A slip; a fault. [quake.

زلزله zèlzéle (zèrzéle), *s. a.* An earth-

زلف zùlf, *s. p.* A ringlet; عروس—, zùlfu-“àrūs, (Bride's ringlets) The caracalla-bean flower and plant.

زمام zìmām, *s. a.* A rein, a bridle or head-stall; guidance (of affairs).

زمان zèmān (zàmān), *s. a.* Time; circumstances.

زمانه zèmāné, *s. p.* Time; the world; circumstances, fortune.

زمره zùmré, *s. a.* A body (of men), set.

زمرد zùmùrrud (zùmrùd), *s. a.* An emerald. [voices.

زمرمه zèmmémé, *s. a.* Soft murmur of

زمستان zìmisstān, *s. p.* The winter.

زمهریر zèmhérīr, *s. a.* The severest cold of winter; the forty days following the winter solstice.

زمین zèmīn, *s. p.* The surface of the earth; the ground on which any other colours are worked.

زن zèn, *s. p.* A woman; a wife; —, *a. p.* (in composition), Who strikes;

who sounds, plays; زندوست zèn-dòsst, *s. p.* A lover of women; لافزن

lāf-zèn (làfazàn), *s. p.* A boaster, talker.

زنا zìnā, *s. a.* Adultery, fornication;

ولد الزنا *vèlédu-'z-zinā*, *s. a.* A bastard ;
(vèlédiznā), a cunning rogue.

زنیاره *zèn-pārÉ (zàmpara)*, *s. p.* A gal-
 lant ; a frequenter of harlots.

زنبرك *zènberèk*, *s. p.* A watch-spring ;
 زهر زنبرك *zèhir-zènberèk*, *ad. t.* Very
 cold with high wind and drifting snow
 or sleet.

زنبق *zànbak*, *s. a.* A lily ; an iris.

زنبور *zènbūr*, *s. p.* A bee. [basket.]

زنبیل *zènbīl*, *s. p.* A rush-basket, a tool-
 زنجبیل *zènjébīl (zènjéfīl)*, *s. a.* Ginger ;
 a river in Paradise.

زنجیر *zìnjir*, *s. p.* A chain.

زندان *zènakhdān*, *s. p.* The chin ;
 — چاه *chāhi* —, The dimple of the
 زندان *zìndān*, *s. p.* A prison. [chin.]

زندگانی *zìndéghyānī*, *s. p.* Life, liveli-
 hood, living.

زنده *zìndÉ*, *a. p.* Alive, living ; (a night)
 passed without sleep, and in occupa-
 tion of some kind.

زندیق *zìndīk*, *s. a.* An atheist.

زنکین *zènghin*, *a. t.* Rich, affluent,
 opulent.

زنهار *zìnhār* ! *int. p.* Look to it ! Look
 out ! Take care ! Beware !

زواد *zèwād*, *s. a.* Provisions for a journey.

زوار *zùvwār*, *s. pl. a.* (of زائر *zā'ir*, *not*
used), Pilgrims to any other sacred
 places than Mecca ; visitors.

زوال *zèwāl (zàwāl)*, *s. a.* The instant
 after the sun has attained the meri-
 dian when he begins to decline ; a
 declining from any high position ;

زواللو *zàwalli* ! *int. t.* Poor fellow !
 Poor thing.

زوانه *zìwānÉ*, *s. t.* Any pin or long
 centre-piece on which a thing turns,
 or on which the parts of a whole are
 strung together, as the wooden middle
 of a mouthpiece on a Turkish pipe.

زویا *zèwāyā*, *s. pl. a.* (of زاویه *zāvīyyÉ*),
 Angles.

زوج *zèvj*, *s. a.* (*fem.* زوجه *zèvjÉ*), One
 of a pair ; a spouse.

زود *zūd*, *a. p.* Quick ; soon.

زور *zòr*, *s. p.* Force, active strength ;
 stress, violence ; a disease ; —, *a. t.*
 Difficult, hard ; —, *zūr*, *s. a.* False-
 witness ; شاهد زور *shāhidi-zūr*, A
 bearer of false-witness ; زورامق *zòr-*
lamak (aor. زورلار zòrlar), *v. a.* To
 force, break, bend, or violate by force.

زوربا *zòrba*, *s. t.* A rebel.

زورق *zèvrāk*, *s. p.* A boat, state barge ;
 —, *s. t.* The curved-up part of the
 stern of a Turkish boat.

زوزک *zèvzèk*, *s. t.* An inconsiderate,
 foolish, talkative person.

زوکورت *zùghurt*, *a. t.* Poor, penniless.

زونقه *zònka*, *s. t.* A fish-hook.

زه *zìh*, *s. a.* A bowstring ; a line drawn
 round a page as a border ; a cord sewn
 to the edge or near the border of
 clothing or furniture ; a corresponding
 ornament on wood-work, masonry, &c.

زهد *zùhd*, زهدات *zèhādet*, *s. a.* Asce-
 ticism, religious rigidity.

زهر *zèhir*, *s. p.* Poison ; —, *zèhr*, *s. a.*

A flower; زهرلمك zèhirlémek, *v.a.*
To poison.
زهرا zèhrā, *a. a. fem.* Beautiful, brilliant.
زهراب zèhrāb, *s. p.* Gall-water, bitter
water; bitter cup; tears.
زهرة zèhré, *s. p.* The gall - bladder;
courage, pluck; —, *s. a.* A flower; —,
زهره, *s. a.* The planet Venus.
زهى zèhī! *int. p.* O worthy of admira-
tion! [figure.
زی zìy, *s. p.* Dress, costume; form,
زیاده zìyādé, *s. a.* An increase, aug-
mentation; a surplus, remainder; —,
a. and ad.t. More.
زیارت zìyārèt, *s. a.* A visit of ceremony,
of devotion, or of friendship.
زیان zìyān, *s. p.* Harm, damage, injury,
loss. [beauty.
زیب zīb, *s. p.* Anything which gives
زیبا zībā, *a. p.* Beautiful.
زینک zībāk, *s. p.* Mercury, quicksilver.
زیت zèyt, *s. a.* Olive-oil; روغن زیت
rùghāni-zèyt, The oil called olive-oil.
زیتون zèytūn (zèytin), *s. a.* An olive;
زیتونی zèytūnī, *a. a.* Of an olive
colour. [a book containing such.
زیج zīj, *s. a.* An astronomical table, or
زیر zīr, *s. p.* The under part of, or space
beneath, anything.
زیرا zīra, *c. p.* For, because.
زیردست zīr-dèsst, *s. p.* A subject, any-
one subject to another. [clever, sharp.
زیرک zīrèk, *a. p.* Quick, intelligent,
زین zīn, *s. p.* A saddle.
زینت zīnèt, *s. a.* An ornament.

زیور zīvèr, *s. p.* An ornament.
زیوف zùyūf, *s. pl. a.* (of زیف, not used)
as a Turkish adj. Bad, base (coin).

ژ

ژ zhè or zā'i-fārsī. Fourteenth letter of
the Turkish alphabet, having the value
of the English *s* in *pleasure, treasure,*
&c., which we have represented by *zh.*
In chronograms it has the same value
as *z*, that is, 7.
ژاز zhāzh, *s. p.* Dung; ژازخای zhāzh-
-khāy, *s. p.* (Eater of dung) A fool, a
stupid ass. [frost; a small icicle.
ژاله zhālÉ, *s. p.* A dew-drop; dew; hoar-
ژرف zhèrf, *a. p.* Deep, profound.
ژنک zhènk, *s. p.* Rust.
ژنگار zhèngghyār, *s. p.* Verdigris.
ژورنال zhūrñāl, *s. t.* (*French*), A journal,
daily register, log-book; daily, weekly,
or monthly *state* (of regiments, &c.).
ژولیده zhūlīdÉ, *a. p.* Dishevelled (hair).
ژیان zhiyān, *a. p.* Furious, raging
(animal). [silver.
ژیوه zhīwÉ (jīwa), *s. p.* Mercury, quick-

س

س sīn (sìn). Fifteenth letter of the
Turkish alphabet, having *always* the
sharp sound of *s* in English, which
never degenerates into that of *z*. In
chronograms and astronomical tables
it has the numeral value of 60. In the

dates of letters it stands, instead of ش, for the month Sha‘ban.

سا sā, *a. p.* (*in composition*), Who or which rubs, has rubbed, or is as though it had rubbed.

سابع sābi‘, *a. a.* The seventh; سابعاً sābi‘ā, Seventhly.

سابق sābik, *a. a.* The former, prior;

سابقاً sābikā, *ad. a.* Formerly;

سابقا sābika, *s. a.* A former act of crime,

former conviction; سابقه لو sābikalī,

a. t. Who has before committed some offence, or been convicted.

ساحر sāhir, *s. a.* A magician.

ساحل sāhil, *s. a.* The seashore, a river-

bank; ساحلخانه sāhil-khānē, *s. t.* A

house on the Bosphorus or seashore;

ساحلسرائی sāhil-sārāy, A palace on

the shore of the Bosphorus or sea.

ساحه sāhé, *s. a.* A level space; a place, square, court.

ساخته sākhtē, *a. p.* Simulated, false,

forged; ساخته کار sākhtē-kyār, A

forgery.

سادس sādiss, *a. a.* The sixth; سادساً

sādissā, *ad. a.* Sixthly.

ساده sādē, *a. p.* Plain, unadorned, un-

mixed; ساد— کوزل, sādē - ghyūzèl, *a. t.*

Neat, plain, simple; ساد دل sādē-dil,

s. p. A greenhorn, simpleton.

سار sār, *s. p.* (*in composition*), Country,

land (where anything is found).

ساردله sàrdèlé, or ساردله بالغی sàrdèlé-

bàlighi, *s. t.* A sardine.

سارق sārik, *s. a.* A thief, a robber.

سارنج sārniĵ, *s. t.* An underground reser-
voir for water.

ساری sārī (*fem.* ساریه sārīyyé), *a. a.*
Contagious.

ساز sāz, *s. t.* A rush, bulrush; a reed;
a lute; —, *s. p.* Paraphernalia; —,
a. p. (*in composition*), Who makes,
does, performs, accomplishes; ناساز
nā-sāz, *a. p.* Good for nothing.

سازان sāzan, *s. t.* A carp (?).

سازنده sāzèndē, *s. p.* A musician.

ساطور sātūr (sātīr), *s. p.* A large knife,
chopper, or cutter.

ساعت sā‘at, *s. a.* A moment of time;
any appointed time (as that of death,
&c.); an hour; a timepiece of any
kind; a league, or hour’s distance
قوم ساعتی kūm-sā‘ati, An hour or
minute glass; قوین ساعتی kòyn-sā-
‘ati, A watch; چکهجه ساعتی chèk-
méjé-sā‘ati, A timepiece, chimney-
clock; کوله ساعتی kùlé-sā‘ati, A
tower-clock; تام ساعت tāmm-sā‘at,
A chronometer; ساعتچی sā‘atji, A
watch and clock maker.

ساعی sā‘iy, *s. a.* One who endeavours,
does his best, works at (anything); a
foot-messenger, foot postman.

ساجر sāgher, *s. p.* A drinking-cup.

ساق sāk, *s. a.* The leg or thigh; the
trunk of a tree, a pole; تشمیرساق
tèshmīri-sāk, The tucking up one’s
trousers (when going about in the
dirt or water), preparing for business;
ساقین sākāyn, The two legs of a tri-

- angle ; متساوی الساقین mùtèssāvìyyu-
-’ss-sākàyn, Isosceles (triangle).
- ساقز sākiz, *s. t.* The island Chio ; gum
mastic ; gum resin ; چام ساقزی chàm-
-sākizi, Pine resin, rosin.
- ساقط sākīt, *a. a.* Fallen into disuse, no
longer valid.
- ساقی sākī, *s. a.* A cupbearer.
- ساکت sākīt, *a. a.* Mute, not speaking ;
not spoken.
- ساکن sākīn, *a. a.* Who dwells, lives,
inhabits ; dwelling, living, inhabiting ;
quiet, gentle, tranquil ; not followed
by a vowel in the same syllable (a
consonant) ; او—, —òl, *v.n.* To dwell,
live, inhabit, stay.
- سال sāl, *s. p.* A year ; سالنامه sāl-
-nāmé, An almanack.
- سالار sālār, *s. p.* A general, commander,
captain of a post.
- سالف الذكر sālifu-’z-zīkr, *a. a.* The above-
mentioned, the forenamed.
- سالک sālīk, *a. a.* Who treads a path,
follows a road or example.
- سالم sālīm, *a. a.* Free from hurt, vice,
disease, defect.
- ساله sālÉ, *a. p.* (*following Persian
numeral adjectives*), Years old, years
- سالیار sàlyār, *s. t.* Saliva. [of age.
- سالیان sālyān, سالیانه sālyāne, *s. p.*
Income-tax.
- سام sām, *a. a.* Poisonous ; the poi-
sonous wind of the desert, called in
Turkish سام یلی (sàm)-yèli.
- سامان sāmān, *s. p.* All or any necessary
- things, material or mental ; سامانوسوز
sāmān-sūz, *a. p.* Which burns (de-
stroys) any or all of one’s needful
havings.
- سامع sāmī (fem. سامعه sāmī’a), *a. a.*
Who hears ; قوت سامعه kùvvéti-
-sāmī’a, The auscultative faculty ;
sense of hearing ; سامعین sāmī’in,
s. pl. a. Hearers, an audience.
- سامی sāmī, *a. a.* High, exalted ; vizirial ;
مکتوب سامی mèktubu-sāmī, A vizi-
rial letter.
- سائح sānih, *a. a.* Emanating ; سائحه
sāniha, *s. a.* An event, occurrence.
- سای sāy, *a. p.* (*in composition*), Who
rubs, has rubbed, or is as though he
had rubbed. [Other.
- سائر sā’ir, *a. a.* Who travels ; —, *a. t.*
- سائسخانه sa’iss-khāné, *s. t.* A baggage-
horse, bât-horse, sumpter-horse ; a
great man’s baggage. [drives.
- سائق sā’ik, *a. a.* Who pushes, urges,
- سائل sā’il, *s. a.* A beggar ; a questioner ;
an asker ; a plaintiff.
- سایه sāyÉ, *s. p.* A shadow, shade ; pro-
tection, auspices ; سایه بان sāyÉbān,
s. p. A kind of pavilion or tent for
shade ; a canopy ; a parasol.
- سب sèbb, *s. a.* Blasphemy, reviling
anything sacred ; |—, —et, *v.n.* To
utter blasphemy. [ming.
- سباح سباح sèbāhāt, *s. a.* Natation, swim-
سباع sèbā’, *s. pl. a.* (*no sing.*), Wild
beasts, beasts of prey.
- سباق sībāk, *s. a.* What precedes (in

discourse); **سياق سباق** s̄yāk - s̄ibāk, What follows and what precedes, the context, the general sense and structure (of a writing).

سبایا s̄ebāyā, *s. pl. a.* Captives, prisoners of war, slaves.

سبب s̄ebēb, *s. a. (pl. اسباب èssbāb)*, A cause, reason, motive; a means; **سبب سبب** s̄ebēbsiz, *a. t.* Without cause; **سبب سبب** s̄ebēbl̄enmek, *v.n.* To obtain a means of gaining a livelihood; **سببیت** s̄ebēbiyyèt, *s. a.* The quality of being the cause.

سبت s̄ēbt, *s. a.* Saturday.

سبحان s̄ubhāna, *s. a. (oblique case)* in **سبحان الله** s̄ubhāna-'llāh! (I sing) the praises of God! O God! O God! **حق سبحانه وتعالی** h̄akk - s̄ubhānahū-vè-tā'ālā, (God) the Very Truth, to whom be praise, and whose name be exalted! **سبحانی** s̄ubhānī (*fem.* s̄ubhāniyyé), *a. a.* Divine, pertaining to God.

سبز s̄ēbz, *a. p.* Green.

سبزه s̄ēbzé, *s. p. (pl. سبزوات s̄ēbzéwāt, vulg. zèrzéwāt)*, Any green vegetable for table.

سبع s̄ēb, *a. a.* Seven; —, **سب** s̄ēb, A seventh part; **سبعون** s̄ēb'ūn, *a. a.* Seventy.

سبق s̄ābak, in **ما سبق** mā-s̄ābak, *s. a.*

What has been said, what precedes,

and in **سبقخوان** s̄ābak-khān, *s. p.*

One who learns a lesson.

سبق s̄ābkat, *s. a.* A preceding in

narration, or in point of time; |—, —et, *v.n.* To precede; to happen.

سبك s̄ēbuk, *a. p.* Light, volatile; not heavy; not grave or sedate; —, s̄ēbk, *s. a.* Order of words in phrases; **سبك و ربط** s̄ēbk-u-rābt, The order and construction (of phrases); **سبكبار** s̄ēbuk-bār, *a. p.* Whose load is light; **سبكپاي** s̄ēbuk-pāy, *a. p.* Light of foot; **سبكهغز** s̄ēbuk-māghz, *a. p.* Volatile, foolish, light-witted.

سبو s̄ēbu, *s. p.* A pitcher or jar.

سبي s̄ēby, *s. a.* A taking captive, carrying into captivity; |—, —et, *v.a.* To carry into captivity. [cast metal.

سبيكه s̄ēbiké, *s. a.* An ingot, a bar of **سبيل** s̄ēbīl, *s. a.* A road; (zēbil) a building where cups of water are kept ready for thirsty passers-by; **سبيل** ebnāyi-s̄ēbīl, Travellers; **سبيل الله** fī-s̄ēbīli-'llāh, In the cause and for the love of God.

سپا (s̄ipa), *s. p.* A three-legged stool.

سپارش s̄ipārish, *s. p.* A request, order, or command; a thing made to order; |—, —et, *v.a.* To recommend, leave, request, order, command (anything to be done). [giving.

سپاس s̄ipāss, *s. p.* Praise or thanks-

سپاه s̄ipāh, *s. p.* An army; **سپاهي** s̄ipāhī (the *sepoy* of India and Spahi of Turkey, as misspelt and mispronounced by Europeans), *s. p.* A soldier, a feudal soldier serving under military tenure.

سپد sèped, *s. t.* A small open-mouthed basket; سپد ایشی sèped-ìshi, *s. t.* Basket - work; سپد صدیغی sèped-sàndighi, A trunk or box made on a frame of basket-work covered with leather; متریس سپدی mètéris-sèpédi, *s. t.* A gabion.

سپر siper, *s. p.* Any kind of protection; a shield; a parapet; a peak (of a cap).

سپکن sèpken, *s. t.* Drizzle, sleet; صولو سپکن sùlu-sèpken, Mixed sleet and drizzle. [spit, drizzle, sleet.

سپمک sèpmek (*aor.* سپر sèper), *v.n.* To sweep; سپورکه sùpurghé, *s. t.* A broom.

سپورمک sùpurmek (*aor.* سپورر sùpurur), *v.a.* To sweep.

سپورندی sùpurundu, *s. t.* Sweepings; سپورندیلک sùpurunduluk, *s. t.* A dust-heap, a dust-hole.

سپه sipeh, *s. p.* Abbreviation of سپاه siphā; سپهسالار sipehsālār, *s. p.* A captain or commander-in-chief of an army.

سپهر sipihr, *s. p.* The sphere, the sky; fate as ruled by the planets. [White.

سپید sèpid (*for* سفید sèfīd), *a. p.*

ست sitt, ستته sitté, *a. a.* Six.

ستاره sitaré, *s. p.* A star.

ستان sitān, *a. p.* (*in composition*), Who or which takes possession; —, isstān, *s. p.* (*in composition*), A country.

ستایش sitāyish, *s. p.* Praise, eulogy; |—, —et, *v.a.* To praise, eulogize.

ستر sètr, *s. a.* A covering over; — or sìtr, *s. a.* A cover; a vail, veil, cur-

tain; |—, sètr-et, *v.a.* To cover, to conceal. [walking coat.

ستری sètri, *s. t.* A military or undress

ستم sitem, *s. p.* Violence, ill-treatment; hard words; |—, —et, *v.n.* To ill-treat; to use hard words; ستم دیده sitem - dīdé, *a. p.* Who has been hardly used. [termittent fever.

ستمه sìtma, *s. t.* An ague, common in-ستوده sùtūdé, *a. p.* Praiseworthy.

ستون sùtūn, *s. p.* A column, pillar, post, mast; —, sìttūn, and ستین sìttīn, *a. a.* Sixty. [affliction, anxiety.

ستوه sùtūh, *s. p.* Trouble, sorrow, grief,

سجاده sèjjādé, *s. a.* A prayer-carpet.

سجده sèjdé, *s. a.* Adoration, prostration of the head; |—, —et, *v.n.* To prostrate the head in sign of adoration.

سجع sèj, *s. a.* A rhyming of the ends of members of a prose phrase.

سجل sījill, *s. a.* A register or book of records in a court of law.

سجم sijim, *s. t.* Packthread, string.

سجن sījin, *s. a.* A prison.

سجود sùjūd, *s. a.* Adoration, prostration in adoration.

سجوق sùjuk, *s. t.* A dried sausage; a train of powder in a hose for firing a mine.

سچان sìchan, *s. t.* A mouse; a rat;

سچانی فندق fīndīk - sìchani, A

mouse; کمر سچانی ghèmer-sìchani,

A rat; سچان یولی sìchan-yòlu, *s. t.*

The zigzag or covered way for communication between parallels in sieges.

سچمک sèchmek (*aor.* سچمک sècher), *v.a.*

To select, pick, pick out; سچمه sèchma, *a.t.* Selected, picked.

سحاب sàhāb, *s.a.* A cloud. [enchanter.

سحار sàhhār, *s.a.* A magician, sorcerer,

سحر sīhr (sīhir), *s.a.* Magic, enchantment, sorcery; —, sàhr, *s.a.* The

early part of the morning; سحرأ

sàhran, *ad.a.* Early in the morning;

سحرباز sīhir-bāz, *s.p.* A magician.

سحق sàhk, *s.a.* A bruising, pounding,

trituration; |—, —et, *v.a.* To bruise, pound, triturate.

سحور sàhūr, *s.a.* The meal taken in

Ramazan a short time before the earliest dawn when fast-time begins.

سخا sàkhā, سخاوت sàkhāvèt, *s.a.*

Liberality, generosity, munificence.

سخت sàkht, *a.p.* Hard; rough; severe. [leather; calf leather.

سختیان sàkhtiyān, *s.p.* Morocco

سخن sùkhàn, *s.p.* A word; speech, talk, discourse. [munificent.

سخی sàkhī, *a.a.* Liberal, generous,

سد sèdd, *s.a.* A stopping, shutting, blocking up (any passage); a wall, &c., by which a passage is blocked up; a terrace supported by a wall or bank; a bank or dyke for turning the stream of a river; |—, —et, *v.a.* To shut, stop up, block up.

سداد sèdād, *s.a.* Uprightness, integrity, rectitude of faith or morals.

سده sùddé, *s.a.* Any obstruction in any part of the body; a threshold;

سده سعادت sùddé'i-sà'ādet, (The threshold of felicity) The seat of empire. [part.

سدس sùdss (sùduss), *s.a.* A sixth

سدف sèdef, *s.t.* The herb rue.

سديك or سديك sèdik, *s.t.* Urine.

سديد sèdīd, *a.a.* Right (in faith or morals).

سر sèr, *s.p.* The head; the extremity, end or beginning; the tip; the top,

summit; a chief; —, sīrr, *s.a.* A secret; سرتتمق

sīrr-tùtmak, *v.a.* To keep secret, keep as a secret; —

—, *v.n.* To keep a secret; سرتتیبی

sīrr-kyātibi, *s.t.* A secretary, private

or confidential secretary; سرأ

sīrràn, *ad.a.* In secret.

سرا sèrā, *s.p.* (*or* سراى sàrày), A palace; —, sīrā, *a.p.* (*in composition*),

Who sings.

سراب sīrāb, *s.p.* The mirage.

سراج sīrāj, *s.a.* A lamp, any artificial light; —, sèrrāj (sàraj), *s.a.* A saddler.

سراخی sùrākhī, *s.p.* A decanter.

سرادق sèrādik, *s.a.* (*pl.* سرادقات sèrādīkāt), A pavilion. [Concubines.

سراى sèrārī, *s.pl.a.* (*of* سرى sùrriyyé),

سراسمه or سراسيمه sèrāsīmé, *a.p.* Stupefied, bewildered.

سراى sàray, *s.p.* A palace; a mansion;

سرايلى sàrayli, *a.t.* Any person, especially a woman, who belongs, or has belonged, to the Sultan's palace.

سرايت sīrāyet, *s.a.* Contagion, a con-

tagious communication; |—, —et, *v.a.* To be communicated, spread contagiously.

سرب Sèrp, *a.* and *s.t.* Servian; a Servian.

سربست sèr-bèsst (sèr-bèss), *a.p.* Free, independent; سربستی sèr-bèsstī, *s.p.* سربستیت sèr-bèsstiyyèt, *s.a.* سربستلیک sèr-bèsstlik (sèr-bèsslik), *a.t.* Liberty, freedom, independence.

سربستان Sèrpìstān, *s.t.* Servia.

سربمک sèrpkèk (*aor.* سربمک sèrpkèk), *v.a.* and *n.* To sprinkle.

سرت sèrt, *a.t.* Strong, pungent; violent, vehement; angry, severe.

سرحه sèrché, *s.t.* A sparrow; —پرمنگی sèrché - pàrmaghi, *s.t.* The little finger.

سرحه sèr-hàdd, *s.p.* A border, frontier.

سرخ sùrkh, *a.p.* Red; —, *s.t.* Red ink. [intoxicated.]

سرخوش sèr-khòsh (sàrhòsh), *a.p.* Drunk,

سرد sèrd, *a.p.* Cold; —, *s.a.* A laying down, setting forth, reciting; |—, —et, *v.a.* To lay down, set forth, recite. [chief.]

سردار sèrdār, *s.p.* A commander-in-

سروشته sèr-rìshté, *s.p.* (The end of a clue or thread) A handle or pretext.

سرزنش sèr-zènish, *s.p.* A knock on the head, a rebuff, a rebuke. [giddy.]

سرسام sèrsām (sèrsem), *a.p.* Stupefied,

سرسری sèrsérī, *s.p.* A vagabond.

سروشته sèr-rìsht, *s.p.* Nature, natural disposition.

سروشک sèr-rìshk, *s.p.* A tear, tears.

سرطان sèratān, *s.a.* The sign Cancer.

سرعت sùr“àt, *s.a.* Speed, velocity, swift-ness, quickness.

سرعسکر sèr-“àssker, *s.p.* A military commander-in-chief; the Minister of War.

سرقت sèrkāt, سرقه sèrika, *s.a.* Theft; a thieving, stealing; |—, —et, To thieve, steal.

سرگذشت sèr-ghyùzèsht, *s.p.* An ad-venture, what happens to anyone.

سرکرده sèr-kèrdé, *s.p.* A commander, chief, head.

سرکش sèr-kèsh, *a.p.* Disobedient, intractable, unruly, rebellious.

سرکه sèrké, *s.t.* Vinegar.

سرکی sèrghi, *s.t.* A stall at a fair; a paymaster's office or temporary stall when paying troops; an order or bill on a paymaster.

سرما sèrmā, *s.p.* Winter.

سرمایه sèr-māyé, *s.p.* Capital, stock; original, prime cost; original material of which a thing is made; سرمایه دار sèrmāyé-dār, *s.p.* A capitalist.

سرمه sèrmèd, سرمدی sèrmédī, *a.a.* Everlasting, eternal.

سرمک sèrmèk (*aor.* سرس sèrer), *v.a.* To spread (cloths or stuffs).

سرمو sèr-mū, *s.p.* A hair's-tip (a hair's-breadth).

سرمه sèrma, *s.t.* Gold thread; gold lace; gold embroidery; —, sùrmé, *s.t.* Collyrium for tinging the eye-lashes, or for improving the sight;

كش—, sirmā-kèsh, *s. t.* A gold-wire drawer.

سرنا surnā (zūrna), *s. p.* A kind of horn or trumpet; a stupid fool.

سرو sèrv (sèlvi), *s. p.* A cypress; آزاد—, sèrvi-āzād, روان—, sèrvi-rèwān, (A free, a walking cypress), سروقد sèrv-kādd, (Cypress-statured), A tall, slim, graceful person.

سرور sèrvèr, *s. p.* A chief; —, sùrūr, *s. a.* Joy, delight, happiness.

سروش sùrūsh, *s. p.* An angel.

سره sèré, *s. t.* The distance spanned by the thumb and fore-finger.

سریر sèrīr, *s. a.* A throne.

سريع sèrī, *a. a.* Quick, swift; سريعاً sèrī'an, *ad. a.* Quickly; swiftly.

سرين sèrin, *a. t.* Cool (air); سرينلشمك sèrinleshmek, *v. n.* To grow cool or fresh.

سرييه sèriyyé, *s. a.* An expeditionary army; —, sùrriyyé, *s. a.* A concubine.

سز siz, *pron. t.* Ye, you; —, siz or siz, The Turkish privative particle placed like the prepositions at the end of a noun, and has the meaning of our *less* or *without*; سزك sizing, Your; yours; سزي sizi, Ye, you (*acc.*); سزه sizé, To you; سزده sizdé, At or in you; سزدن sizdan, From you; سزكله sizingla, With you; سزسز sizsiz, Without you; سزجه sizja, Your fashion; according to you.

سزا sèzā, سزاوار sèzāvār, *a. p.* Worthy.

سزمك sèzmek (*aor.* سزر sèzer), *v. a.* To

penetrate, see through (a concealed design); —, sèzmek (*aor.* سزر sèzer), *v. n.* To percolate, filter (through a rock, jar, &c.).

سس sèss, *s. t.* Sound; voice; أ—, —et, *v. n.* To call out, speak; ويرمك—, sèss-vèrmek, *v. n.* To sound, give a sound. [languid.

سست sùsst, *a. p.* Weak, feeble, relaxed, سطح sàth (t-h), *s. a.* A surface, superficies; a flat-terraced roof; مستوي—, sàthi-mùsstévī, A plane, plane surface; مستدير—, sàthi-mùsstédīr, A globular surface.

سطر sàtr, *s. a.* A line of writing; a line drawn on which to write straight.

سطوت sàtvèt, *s. a.* Might, warlike power.

سعادت sà'ādet, *s. a.* Happiness, good-luck, prosperity, felicity; سعادتلو sà'ādetlū, *a. t.* Title given to lieutenants-general and their equals in the civil service; دارالسعادت dāru-'ss-sà'ādet, (The house of felicity) The Sultan's gynaeceum; سده سعادت sùddé'i - sà'ādet, (The threshold of felicity) The court of government.

سعايت sī'āyet, *s. a.* Calumny; backbiting; ا—, —et, *v. n.* To backbite, calumniate.

سعه sī'à, *s. a.* Amplitude; سعه مشرق sī'à'i - mèshrik, Eastern amplitude; سعه مغرب sī'à'i - màghrib, Western amplitude.

سعد sà'd, *s. a.* Favourable aspect of the planets; سعدين sà'dèyn, *s. a. dual.*

The two fortunate planets, Jupiter and Venus. [modity in the market.

سعر sî' r, *s. a.* Price current of any com-

سفارت sèfārèt, *s. a.* An embassy, legation, mission ; ambassadorship ; سفارتخانه sèfārèt - khānÉ, *s. p.* An ambassadorial residence.

سفاک sèffāk, *a. a.* Bloodthirsty, sanguinary, shedder of blood.

سفالت sèfālèt, *s. a.* Lowness of rank and condition.

سفاهت sèfāhàt, *s. a.* Senseless and inconsiderate conduct, especially in ostentatiously spending money.

سفته sùftÉ, *a. p.* Bored, drilled through ; ناسفته nā-sùftÉ, Not drilled or bored.

سفر sèfer, *s. a.* A journey, trip, voyage ; a campaign, a cruise ; war ; travel ; time ; —, —et, and ویرمک —, —vèrmek, *v. n.* To go on a journey, voyage ; —اچمق, sèfer-àchmak, *v. n.* To commence war or hostilities ; بو سفر bŭ-sèfer, This time, this once ; قاچ سفر kàch-sèfer ? How many times ?

سفرا sùfērā, *s. pl. a.* (of سفیر sèfir), Ambassadors, envoys.

سفرة sòfra, *s. a.* A table (or substitute) prepared with food, &c., ready for a meal ; —بزی, sòfra - bèzi, *s. t.* A tablecloth. [casuistic argumentation.

سفسطه sèfsata (sàfsata), *s. a.* Sophisms,

سفاک sèfk, *s. a.* A shedding (of blood) ; —دما, sèfki-dimā-et, *v. n.* To shed blood. [fellows.

سفله sèfélÉ, *s. pl. a.* (of سافل sāfil), Low

سفلی sùflī (*fem.* صفلیه sùflīyyÉ), *a. a.* Low. [Ships.

سفن sùfun, *s. pl. a.* (of سفینه sèfīnÉ), سفید sèfīd, *a. p.* White ; بحر-سفید, bāhri-sèfīd, The Mediterranean.

سفیر sèfir, *s. a.* An ambassador, envoy.

سفینه sèfīnÉ, *s. a.* A ship ; the ark (Noah's). [spendthrift.

سفيه sèfīh, *s. a.* A foolish, inconsiderate

سقا sàkkā (sàka), *s. a.* A water-carrier ; قوشی —, sàka-kùshu, *s. t.* A pelican ; a goldfinch.

سقامت sàkāmèt, *s. a.* Harm, hurt ; hurtfulness.

سقط sàkat, *s. a.* A defect, defectiveness, damage ; —, *a. t.* Defective, damaged, injured ; dangerous ; infirm, mutilated, invalided ; سقطت sàkatlik, *s. t.* Danger of harm ; —, —et, *v. a.* To hurt, injure, damage, make infirm, mutilate.

سقف sàkf, *s. a.* A roof ; a ceiling.

سقنخور sàkanghūr, *s. t.* A square or half-square piece of muslin used as an envelope for letters and official papers.

سقوط sùkūt, *s. a.* A falling downwards.

سک sègh, *s. p.* A dog ; —, sīk, *s. t.* The penis.

سکان sùkkyān, *s. a.* A ship's or boat's rudder or helm ; —, *s. pl. a.* (of ساکن sākin), Inhabitants.

سکبان sèghbān (sèymen), *s. p.* Formerly a soldier of a particular corps of the Janissaries, next a soldier of some regiments organised in the European

style, and latterly a kind of irregular police soldier.

سکتہ sèkté, *s. a.* An impediment; —

سکتہ ویرمک sèkté-vèrmek, *v. n.* To impede, hinder, be a source of impediment.

سکر sèkr, *s. a.* Drunkenness, ebriety, inebriety; —, سکر sèkkèr, *s. a.* Sugar; —, or سگیر sèngir, *s. t.* A nerve; a tendon; a muscle.

سکرتمک sèghirtmek (*aor.* سکردير sèghirdir), *v. n.* To run.

سکرديم sèghirdim, *s. t.* The raised way or platform on which soldiers stand behind a parapet.

سکر sèkiz, *a. t.* Eight; سکر زنجی sèkizinci, *a. t.* The eighth.

سکسان (sèksen), *a. t.* Eighty.

سکشمک sèkshmek (*aor.* سکشور sèkshir), *v. n.* To copulate together.

سک . See سینک .

سکمک sèkmek (*aor.* سکر sèkèr), *v. n.* To glance off, ricochet (a projectile); —, sèkmek, *v. a.* To act the male in copulation, to tread, line, cover, &c.

سکنات sèkénāt, *s. pl. a.* (*of* سکنت sèknt, *not used*), Quiescent states; — حرکات و — hàrékyāt - u —, Active and quiescent states, uprisings and lyings down.

سکنه sèkéné, *s. pl. a.* (*of* ساکن sàkin), Inhabitants.

سکنی or سکنا sèknà, *s. a.* A habitation; — قابل kābili-sèknà, *a. p.* Habitable.

سکوت sèkyūt, *s. a.* Silence, holding one's tongue; —, —et, *v. n.* To refrain from speaking.

سکون sèkyūn, *s. a.* A remaining motionless; a remaining, staying in a place; the quiescent state of a consonant or the not being followed by a vowel in same syllable.

سکونت sèkyūnèt, *s. a.* Tranquillity of deportment, freedom from hurry or disturbance.

سکه sèkké, *s. a.* The impression on coins; the coin itself; the die with which coins are struck; — کسک —, sèkké-kèssmek, *v. n.* To strike money.

سگیر sèngir, *s. t.* A nerve; a tendon; a

سکین sèkkīn, *s. a.* A knife. [muscle.

سکینه sèkiné, *s. a.* The glory of God in the ark of the covenant.

سل sèll, *s. a.* The drawing (a sword) from its scabbard; سل سیفا sèlli-sèyf-et, *v. n.* To draw the sword.

سلاح sèlāh, *s. a.* Any kind of offensive arm; سلاحلو sèlāhli, *a. t.* Armed; سلاحلنمق sèlāhlanmak, *v. n.* To arm one's self, take up arms; سلاحشور sèlāh-shòr (sèlāhòr), *s. p.* A kind of knight in dignity.

سلاست sèlāssèt, *s. a.* Facility (of diction); — لسان —, sèlāssèti-lissān, An easy flowing manner of speech.

سلاله sèlālé, *s. a.* Children, descendants, posterity, descending race or stock.

سلام sèlām, *s. a.* Peace; the saying, Peace be to you! a salutation, a motion or signal of courtesy equivalent to taking off the hat, and consisting in kissing the finger ends of

the right hand and carrying it to the head; **ويرمك**—, *sèlām-vèrmek*, *v.n.* To make (as a superior) the signal of courtesy to anyone; **المق**—, *sèlām-àlmak*, *v.n.* To receive and render (as an inferior) this salute; to receive by letter the salutation of a person; **كوندرمك**—, *sèlām-ghyùndermek*, or **ا**—, —*et*, *v.n.* To send compliments or salutations; **دورمق**—, *sèlām-dùrmak*, *v.n.* To present arms; **سلامه** *sèlāma-dùrmak*, *v.n.* To stand ready to receive and salute a superior; **سلام عليكم** *sèlāmun* (or *sèlām*)—“*àlèykyum!* Peace be upon you! (to which is replied) **عليكم سلام** “*àlèykyum-sèlām* (or **وعليكم** — *vè*—“*àlèykyum*—) Upon you be peace! (It is not usual for Turkish Mussulmans to give or receive this salutation from people of another religion, though the Arabs do so).

سلامت *sèlāmet*, *s. a.* Safety, freedom from harm or danger; **سلامتله** *sèlāmètla!* In safety! (said to anyone on his taking leave).

سلاملك *sèlāmlik*, *s. t.* The men's part of a Turkish house; a public appearance of the Sultan every Friday when he goes in state to a place of worship.

سلانيك *Sèlānik*, *s. t.* Salonica.

سلب *sèlb*, *s. a.* A taking away, seizing, spoiling; —, **سلب**, *s. a.* Arms and other spoils taken from an enemy; **ا**—, *sèlb-et*, *v.a.* To take, seize, carry

off; **سلمي** *sèlbī* (*fem.* **سلميه** *sèlbīyyé*), *a. a.* Privative or negative; **صفات** *sèfāti-sèlbīyyé*, The privative or negative attributes of God, as, *deathless, fellowless, &c.*

سلحدار *sìlahdār* (*sìlihdār*), *s. p.* An esquire or arms-bearer to his lord.

سلك *sèlkh*, *s. a.* A skinning; the skin or fell of an animal; the thirtieth day of a lunar month (always so used in dating letters).

سلسله *sìlsilé*, *s. a.* A chain; a series; a race, family, dynasty; an hierarchy; **يوريمك**—, *sìlsilé-yùrumek*, *v.n.* To take place through the whole of the grades of an hierarchy (promotion when a superior post becomes vacant).

سلطان *sùltān*, *s. a.* (*pl.* **سلطائن** *sèlātīn*), The Sultan; a daughter of the Sultan; a proof; dominion; **والده**— *wālidé-sùltān*, The mother of the Sultan.

(In naming the Sultan this title precedes his name, as, **سلطان محمود** *Sùltān-Māhmūd*; but in the case of his daughters, the name stands first, as, **اسما سلطان** *Essmā-Sùltān*; **سلطاني** *sùltānī* (*fem.* **سلطانيه** *sùltānīyyé*), *a. a.* Imperial, Sultanic.

سلطنت *sàltanàt*, *s. a.* The sultanate; empire, sovereignty; pomp, magnificence, grandeur; **سنينه**—, *sàltanàti-sènīyyé*, The imperial Ottoman Government. [predecessor in office.

سلف *sèlef*, *s. a.* (*pl.* **اسلاف** *èsslāf*), A **سلك** *silk*, *s. a.* A series, order, row (of

beads, words, &c.); a career or line of public life.

سلکمک *silkmek* (*aor.* سلکر *silkēr*), *v.a.*

To shake (a thing) so as to free it from something on or in it, as a mat, a tablecloth, a pipe; to trace (a drawing, &c.) by pricking holes in the outlines, and then shaking charcoal dust through it on to another paper or cloth; سلکنمک *silkinmek*, *v.n.* To shake itself (as a dog when it comes out of the water); سلکمه *silkma*, *s. t.* A kind of toss-up dish of fried food.

سلم *sèllèm!* May (God) grant (him) eternal peace! (said in speaking of Muhammed, in the phrase صلى الله عليه وسلم *sàlla - 'llāhu - "àlèyhi - vè-sèllèm*); —, سُللم *süllem*, *s. a.* A ladder; a staircase.

سيلمك *silmek* (*aor.* سيلر *siler*), *v.a.* To wipe; to wipe out; to scrub and wash (floors).

سُللمن *sùlumèn*, *s. t.* Name of two preparations of mercury; — اق *āk*—, Corrosive sublimate, hydro-chlorate of mercury; — طاتلو *tàtli*—, Calomel.

سلوك *sùlūk*, *s. a.* The taking, turning into, keeping, or following a road, a line of life, a rule of conduct; |—, —et, *v.n.* To take or keep (a road, &c.).

سلوى *sèlvà*, The quails sent to feed the Israelites.

سله *sillé* (*for* سيلى *silī*, *s. p.*), *s. t.* A smack on the face, box on the ear.

سليقه *sèlika*, *s. a.* Natural genius.

سليم *sèlīm*, *a. a.* Free from defect, as it should be, proper.

سليمان *Sùlèymān*, *s. t.* Solomon.

سليماني *sùlèymānī*, *s. t.* A kind of precious agate. [*sèmm*, *s. a.* Poison.

سم *sùm*, *s. p.* The hoof of a horse; —,

سما *sèmā*, *s. a.* (*pl.* سماوات *sèmāvāt*), The sky.

سمات *simāt*, *s. a.* A mark made on anything to distinguish it; a characteristic.

سماحت *sèmāhāt*, *s. a.* Beneficence, liberality, generosity; سماحتلو *sèmāhatlū*, *a. t.* Beneficence (title given to high dignitaries of the law).

سماط *sùmāt*, *s. a.* A table (or its substitute) ready prepared with food for a meal.

سماع *sèmā*, *s. a.* Hearing; the dance of the dervishes; سماعى *sèmā"ī* (*fem.* سماعيه *sèmā"iyyé*), *a. a.*

Founded on general hearsay; irregular (in grammar).

سماق *sùmmāk*, *s. a.* Sumach; سماقى *sùmmākī* (*sòmākī*), *s. t.* Porphyry.

سماک *simāk*, *s. a.* Name of two stars;

سماک اعزل *simāki-à"zèl*, (The unarmed Simak) Spica Virginis (?) and

سماک راسح *simāki-rāmh*, (The spearholding Simāk) Arcturus (?); بين

بين السماک والسماک *bèyné-'ss-simāki-vè-'ss-sèmèk*, The distance between the

stars (Simāk) and the fish (Sèmèk) on which the universe used to be said to be supported. [*a. a.* Celestial.

سماوى *sèmāvī* (*fem.* سماويه *sèmāvīyyé*),

سمپاره *sùmpārè* (*zìmpara*), *s. p.* Emery.

سَمْت sèmt, *s. a.* A quarter, tract, country; a parish, neighbourhood; a house, dwelling; a direction, course; رَأْس—, sèmti-rè'ss, The zenith; سَمْتِ قَدَم sèmti-kàdem, The Nadir.

سَمَر sèmer, *s. t.* A pack-saddle.

سَمِيرَمَك sèmirmek (*aor.* سَمِيرِير sèmìrir), *v.n.* To grow fat.

سَمْسَار sèmsār, *s. a.* A broker.

سَمْع sèm', *s. a.* A hearing; the ear;

سَمْعًا وَطَاعَةً sèm'an-vè-tā'a, *ad. a.* No sooner heard than obeyed (an answer to a command or request).

سَمَك sèmek, *s. a.* A fish.

سَمَكُورَمَك sùmkyurmek (*aor.* سَمَكُورِير sùmkyurur), *v.n.* To blow one's nose.

سَمَن sèmen, *s. p.* Jessamine; —, sìmèn, *s. a.* Fatness, stoutness of body.

سَمَنْد sèmènd, *s. p.* A horse.

سَمَنْدَر sèmèndèr, *s. p.* A salamander.

سَمُور sùmùvv, *s. a.* Elevation, exaltedness, eminence.

سَمُور sèmmūr (sāmūr), *s. a.* The sable.

سَمُوك sùmuk, *s. t.* Snot, mucus; سَمُوكَلُو sùmuklu, *a. t.* Snotty, mucous; سَمُوكَلُو sùmuklu-bùjek, *s. t.* A snail, a slug. [The poisonous wind.

سَمُوكَلُو sùmuklu, *a. t.* Snotty, mucous; سَمُوكَلُو sùmuklu-bùjek, *s. t.* A snail, a slug.

سَمُوكَلُو sùmuklu-bùjek, *s. t.* A snail, a slug.

[The poisonous wind.

سَمُوم sèmūm, *a. a.* Poisonous; —, *s. a.*

سَمِيْت or سَمِيْد sèmit, *s. t.* A kind of breakfast cake made like a large ring.

سَمِير sèmīr, *s. a.* Evening conversation.

سَمِيْز sèmiz, *a. t.* Fat, well-fed; —, اَوْت sèmiz-òt, *s. t.* Purslain.

سَمِيْز sèmiz-òt, *s. t.* Purslain.

سَمِيْع sèmī', *s. a.* The all-hearing God.

سَمِيْن sèmīn, *a. a.* Fat, well-fed.

سَنْ sèn, *pron. t.* Thou; سَنْك sèning, Thy; thine; سَنْي sèni, Thee; سَا سَا sànga, To thee; سَنْدَة sèndé, At or in thee; سَنْدَان sèndan, From thee; سَنْكَلَه sèningla, With thee; سَنْسِز sènsiz, Without thee; سَنْجَه sènja, Thy fashion, according to thee; —, سِنْن sīnn, *s. a.* A year of age; age; (*pl.* اسْنَان èssnān), A tooth.

سَنَا sènā, *s. a.* Brightness, splendour; —, or مَكِي sènā-mèkkī, Senna (the most esteemed coming from Mecca).

سِنَان sīnān, *s. a.* The point or head of a lance. [water.

سَنْبَكِي sùnbéki, *s. t.* A diver in deep

سَنْبُل sùnbul (zùnbul), *s. p.* A hyacinth;

سَنْبُلِي sùnbulī, *a. a.* Hyacinthine in colour, overcast (summer sky).

سَنْبُلَه sùnbulé, *s. a.* A head or ear of corn; the sign Virgo. [Sleep.

سَنْه sèné, *s. a.* A year; —, سِنْه sīné, *s. a.*

سَنْه sèné, *s. a.* A year; —, سِنْه sīné, *s. a.*

سَنْه sèné, *s. a.* A year; —, سِنْه sīné, *s. a.*

سَنْه sèné, *s. a.* A year; —, سِنْه sīné, *s. a.*

سَنْه sèné, *s. a.* A year; —, سِنْه sīné, *s. a.*

سَنْه sèné, *s. a.* A year; —, سِنْه sīné, *s. a.*

سَنْه sèné, *s. a.* A year; —, سِنْه sīné, *s. a.*

سَنْه sèné, *s. a.* A year; —, سِنْه sīné, *s. a.*

سَنْه sèné, *s. a.* A year; —, سِنْه sīné, *s. a.*

سَنْه sèné, *s. a.* A year; —, سِنْه sīné, *s. a.*

سَنْه sèné, *s. a.* A year; —, سِنْه sīné, *s. a.*

سَنْه sèné, *s. a.* A year; —, سِنْه sīné, *s. a.*

سَنْه sèné, *s. a.* A year; —, سِنْه sīné, *s. a.*

سَنْه sèné, *s. a.* A year; —, سِنْه sīné, *s. a.*

سَنْه sèné, *s. a.* A year; —, سِنْه sīné, *s. a.*

سَنْه sèné, *s. a.* A year; —, سِنْه sīné, *s. a.*

سَنْه sèné, *s. a.* A year; —, سِنْه sīné, *s. a.*

سنج sènj, *a. p.* (*in composition*), Who weighs, measures, esteems, values, considers.

سینجاب sìnjāb (zìnjèf), *s. p.* The grey squirrel; سینجابی sìnjābī, *a. a.* Of the colour of the grey squirrel's fur.

سینجاق sànjak, *s. t.* A flag, banner, ensign, standard; a minor province, of which several may be included in one ایالت èyālèt, or government-general; سینجاقدار sànjakdār, An ensign-bearer; شریف—, sànjaki-shèrīf, The sacred banner of Muhammed preserved at Constantinople.

سند sèned, *s. a.* A document (as being a thing on which one can lean with confidence).

سندروس sèndérūss (sàndaloss), *s. t.* Gum copal(?), gum sandarac(?).

سندس sùnduss, *s. a.* A kind of rich silk

سینسی sìnsi, *s. t.* A sly fellow. [stuff.

سینک sèning, *pron. t.* Thy; thine; —, sèng, *s. p.* A stone; سینکبار sèngbār, سینکسار sènghsār, سینکلآخ sènglāk, *s. p.* A stony place.

سینکسار sènghsār, *s. p.* The punishment of lapidation or stoning to death.

سینکین sènghīn, *a. p.* Heavy.

سینمک sìnmeek (*aor.* سینر sìnēr), *v. n.* To shrink to nothing (in a corner), to huddle one's self up, to hide one's self as it were from shame, modesty, or confusion.

سینوح sùnūh, *s. a.* A becoming manifest, appearing; —, —et, *v. n.* To appear, come forth, be made manifest.

سینور sìnir, *s. t.* A limit, boundary, frontier, coast; کسَمک—, sìnir-kèssmek, *v. n.* To appoint, mark out, lay down, define a frontier or boundary.

سنوی sènévī (*fem.* سنویه sènévīyyé), *a. a.* Annual.

سنی sèni, *pron. t. acc.* Thee; —, sènī (*fem.* سنیه sènīyyé), *a. a.* Splendid, brilliant; —, sùnī, *a. a.* Conforming to the practices of Muhammed in all religious observances; a Sunnite or orthodox Mussulman.

سنین sènīn, *s. pl. a.* (*of* سنه sènÉ), Years. سو sū, *s. p.* A side; سو بسو sū-bè-sū, Side by side; on all sides.

سوؤ sù', *s. a.* Evil; badness; حال—, sù'i-hāl (Badness of condition or circumstances), Bad circumstances; سوؤظن sù'i-zànn (Badness of conjectural opinion), A bad opinion, suspicion.

سواحل sèwāhil, *s. pl. a.* (*of* ساحل sāhil), Shores, coasts.

سواد sèwād, *s. a.* Blackness; a dark body easily seen at a distance, and hence a town, city.

سوار sùwār, *a. p.* Mounted, riding.

سواری sùwāri, *s. p.* A cavalry soldier; cavalry; —, *s. t.* The captain of a man-of-war.

سؤال sù'āl, *s. a.* A questioning, asking; begging; a question; —, —et, *v. a.* To ask. [crushed pips, kernels, &c.

سوویه sùbiyÉ, *s. t.* Any drink made from سوپریمک sùpurmek, سوپریمکه sùpurghÉ, سوپریمدی sùpurundu, See سپوریمک, &c.

سوخته sūkhté, *a.p.* Burnt; —, *s.p.* (sòfta),

One whose heart or mind is burnt or inflamed with the love of God, religion, or science; a student of law and divinity.

سود sūd, *s.p.* Profit, gain; اور —, sūd-

-āvèr, *a.p.* Which brings profit; —

(or سوت sùt), *s.t.* Milk; انا —, sùt-

-àna, A wet-nurse; foster-mother;

قرنداشی —, sùt-(kàrdashi), A foster-

brother; سوددن کسمک sùtdan-késs-

mek, *v.a.* To wean.

سودا sèvdā, *s.a.* Black bile (a suppo-

sitious humour of the body); melan-

choly; any fixed idea, wish, or mono-

mania; — قره kàra-sèvdā, *s.t.* The

spleen or monomania of melancholy;

سوداوی sèvdāvī, *a.a.* Pertaining to

black bile or melancholy.

سوده sūdé, *a.p.* Rubbed.

سور sūr, *s.a.* A rampart, city wall, castle

wall; —, *s.p.* A feast, merry-making.

سوراخ sūrākh, *s.p.* A hole. [attack.

سورت sèvrèt, *s.a.* The violence of an

سورت مک sùrtmek (*aor.* سورتتر sùrter), *v.a.*

To draggle (one's clothes) in the dirt;

سورتنمک sùrtunmek (*aor.* سورتنور sur-

tunur), *v.n.* To crawl, drag one's self

along in the dirt; to grub one's self in

the dirt; to frequent improper places.

سورچمک sùrchmek (*aor.* سورچر sùr-

cher), *v.n.* To slip (the foot).

سورک sùrek, *s.t.* Duration, durability.

سورکلیمک sùruklémek (*aor.* سورکلر sù-

rukler), *v.a.* To drag, drag along;

سورکلنمک sùruklenmek (*aor.* سورکلنور

sùruklenir), *v.n.* and *p.* To trail or be dragged along.

سورگون sùrghyun, *s.t.* Exile; a place of exile; an exiled person. [a lock.

سورگی sùrghu, *s.t.* A bolt; the bolt of

سورمک sùrmek (*aor.* سورر sùrer), *v.a.*

To exile (a person); to drive (cattle, &c.); to rub in, on, or against (oint-

ment, &c.); to plough (land); to live

(a life); to shoot out (roots or branches);

—, *v.n.* To travel quickly; to last (a

while); to require time, take time; to

shoot (seeds, plants), spring up, take

root, send forth shoots, grow; to be

purged or very much relaxed (the

belly); — عمر sùmr-sùrmek, *v.n.* To

lead an agreeable life; — چفت

chift-sùrmek, *v.n.* To drive the plough;

— یوز yùz-sùrmek, *v.n.* To rub the face

(on the ground) as a sign of humility.

سورنمک sùrunmek (*aor.* سورینور sùru-

nur), *v.n.* To rub one's self (against

anything); to drag one's self along.

سوره sūrÉ, *s.a.* A chapter of the Kur'an.

سوری or سورو sùru, *s.t.* A flock (as being

driven by a drover); a considerable

number of individuals of any live

thing, a flock, crowd, group, herd; —,

سوریجی sùvri, *a.t.* Sharp-pointed; سورجی

sùruju, *s.t.* A postilion.

سوریه SùrriyyÉ, *s.a.* Syria.

سوریوس Sùrriyyūs, *s.a.* Nimrod.

سوز sùz, *s.t.* A word; a saying, what

one says; a promise; a word to

say against anything; an objection;

کچر sùzu-ghècher, *a. t.* One whose word, command, or request has great weight ; اگاسوزم یوق ànga-sùzum-yòk, I have nothing to say against that ; برینه سوزا تمق bìrina-sùz-àtmak, *v. n.* To talk at one ; برنیک سوزینی طو تمق bìrining-sùzunu-tùtmak, To keep some one's commandments ; د کله مک —, sùz-dīnēmek, To give ear to advice ; برنیک سوزندن چقمق bìrining-sùzundan-chìkmak, Not to follow what some one has recommended or requested ; سوزندن دنومک sùzundan - dūnmek (*with the necessary change of pronoun*), To go away from one's word, retract a promise or assertion ; سوزم یبانه sùzum-yàbàna (*my word to the wilderness*), I beg your pardon for using the term, but it does not apply to you (*the Italian: con rispetto parlando*, said when the speaker uses any vulgar epithet) ; —, sūz, *a. p.* (*in composition*), Which burns, ignites, destroys by burning ; —, *s. p.* A burn, a burning ; grief, sorrow, regret.

سوزان sūzān, *a. p.* Burning. [der, filter. سوزگچ sùzgech, *s. t.* A strainer, cullender. سوزلمک sùzulmek (*aor. سوزیلور sùzular*), *v. n.* To have the appearance seen in those of a drunken or sleepy person (the eyes) ; to droop down on the spot (a drunken man) ; —, *v. p.* To be strained, filtered. [To strain, filter. سوزمک sùzmeK (*aor. سوزر sùzer*), *v. a.* سوزن sūzēn, *s. p.* A needle.

سوس sùss, *s. t.* Any superficial embellishment ; the shading of pencil or water-colour drawings ; سوس ویرمک sùss-vèrmek, *v. n.* To set off with any embellishment ; سوسنی اورمق sùssunu-wùrmak, To shade (a drawing) ; سوسا sùss-et, *v. n.* To strut and show one's self off.

سوسن sūsēn, *s. p.* A lily ; an iris.

سوق sèvk, *s. a.* A driving, pushing forward, urging, causing to go or march, sending ; an instigating ; |—, —et, *v. a.* To drive, push, urge, send, cause to go ; to instigate, incite ; —, sūk, *s. a.* A street of shops. [seam.

سوکک sùkkuk, *a. t.* Ripped open at the

سوکلون sùghlun, *s. t.* A pheasant.

سوکمک sùkmek (*aor. سوکر sùker*), *v. a.*

To rip up (a seam), unsew ; to take to pieces ; to pull up by the roots ; to make one's way (through obstacles of any kind) ; to read, decipher ; —, *v. n.*

To make its way to the surface (any internal disease), discharge itself, and be healed ; —, sùghmek, *v. n.* To call

names, revile, curse, swear ; سوکلیمک sùkyulmek, *v. n.* To come unsewn ; to

run, rove out (any knitted work) ; —, *v. p.* To be ripped or unsewn or unrove,

taken to pieces ; to be got through, got over ; to be read or deciphered.

سوکند sèvkēnd, *s. p.* An oath.

سوکیلو sèvghili, *s. t.* The beloved object of one's affection ; a gallant ; a sweetheart.

- سولپك sùlpuk, *a. t.* Limp, hanging loose and flaccid, flabby.
- سولك sùluk, *s. t.* A leech.
- سولمئن sùlumèn, *s. t.* Calomel.
- سومك sèvmek (*aor.* سور sèver), *v. a.* To love; to like.
- سونج sèvinj, *s. t.* Joy, gladness.
- سوندورمك sèvindirmek (*aor.* سوندرور sèvin-dirir), *v. a.* To make happy, cause to rejoice; —, sùndurmek (*aor.* سوندرور sùndurur), *v. a.* To put out, extinguish.
- سونگر sùngher, *s. t.* A sponge.
- سونگي sùnghu, *s. t.* A bayonet.
- سونمك sèvinmek (*aor.* سوينور sèvinir), *v. n.* To rejoice, be glad, be pleased; —, sùnnek (*aor.* سونر sùner), *v. n.* To go out, become extinguished.
- سوييه sèviyyé, *s. a.* Equality (in على السويه “àlé-'ss-sèviyyé, *ad. a.* Equally, alike).
- سويجي sèvijji, *s. t.* A woman who loves to excite herself with another woman.
- سويدا sùwèydā, *s. a.* A small black spot, the speck of original sin.
- سويلاجه or سيويلاجه sivilja, *s. t.* A pimple.
- سويلمك sùwèylémek (*aor.* سويلر sùwèy-ler), *v. a.* To say; to tell, communicate; to pronounce, utter; to speak; to confess; سويلمتكم sùwèyletmek, *v. a.* To cause to speak; to allow to speak; to force to speak; to torture and extort a confession from (a person); سويلمنكم sùwèylenmek, *v. n.* To speak or murmur to one's self, to grumble; —, or سويلنمك sùwèylenilmek, *v. p.* To be said, pronounced, spoken;
- سويلمشتمك sùwèylèshmek, *v. a.* To confer together, talk (some matter over) together.
- سويندورمك sùyundurmek (sùndurmek); سويونمك sùyunmek (sùnnek). See سوندمك and سوندرمك.
- سه سه sèh, *a. p.* Three; سه شنبه sèh-shènbih, *s. p.* Tuesday; —, sa, sé, Turkish conditional termination, contracted from ايسه issé, *if it be, though it be.*
- سهام sèhām, *s. pl. a.* (of سهم sèhm), Arrows.
- سهر sèhr, *s. a.* Restlessness, sleeplessness.
- سهل sèhl (sèhil), *a. a.* Easy, not difficult; level, plain (country).
- سهم sèhm, *s. a.* An arrow; (sèhim) a share, portion (of an inheritance); a kind of transferable life annuity payable by the treasury; a kind of exchange bill, bank-note, or assignat (afterwards called قائمه kâ'imé).
- سهو sèhv, *s. a.* A mistake; —, —et, *v. n.* To make a mistake.
- سهولت sùhūlèt, *s. a.* Facility, ease; gentleness, caution; سهولتلي sùhūlètli, *a. t.* Easy, not difficult.
- سي si, *a. p.* Thirty; —, si or si, Turkish pronominal affix of the third person singular when the word to which it is added ends with a vowel; as باباسي bābassi, His father, دداسي dèdèssi, His grandfather.
- سيا siya, *s. t.* The backing a boat with one or both oars, so as to turn her or make her go astern; —! *int. t.* Back

your boat! |—, —et, *v.a.* To back (a boat); —, *v.n.* To back astern (with a boat).

سياح sèyyāh, *s. a.* A traveller.

سياحت sèyāhāt, *s. a.* Travel; سياحتنامه sèyāhāt-nāmé, *s. p.* A book of travel.

سيادت sèyādèt, *s. a.* The quality of being a سيد sèyyid, *descendant of Muhammed.*

سيار sèyyār (*fem.* سياره sèyyārÉ, A planet), *a. a.* Who or which moves about, wandering.

سياست sèyāssèt, *s. a.* The government or administration of public affairs; capital punishment; |—, —et, *v.a.* To subject to capital punishment; to govern, rule as a magistrate.

سياق sèyāk, *s. a.* What follows in a sentence; the grammatical or logical construction of a phrase; a mode, manner, way; سياق وسباق sèyāk-u-sibāk, The context; بوسياقده bū-siyākda, According to this, thus, in this manner.

سياقت sèyākāt, *s. a.* The peculiar handwriting used in the finance department.

سيال sèyyāl (*fem.* سياله sèyyālÉ), *a. a.* Flowing, liquid.

سيان sèyān, *s. a. dual (of سي not used),* Two like or equal things; (*as a Turkish adjective*) equal, alike, all the same.

سياه sèyāh, *a. p.* Black; —, *s. p.* A black spot; blackness, of a black colour; سيم سياه sìm-siyāh, Quite

black; سياهلتمق sèyāhlatmak, *v.a.* To blacken, make black; سياهلنمق sèyāhlanmak, *v.n.* To become black.

سيب sīb, *s. p.* An apple.

سيجاق sèjāk, *a. t.* Warm, hot; —, and سيجاكلق sèjāklık, *s. t.* Heat, warmth.

سيخ sikh, *s. p.* A spit or skewer.

سيد sèyyid, *s. a. (fem. سيده sèyyidÉ),* *s. a.* A prince; a descendant of Muhammed.

سير sèyr, *s. a.* Motion, change of place, a wandering; a show, sight, anything to look at, a spectacle; a looking at anything; سيرير sèyr-yèri, *s. t.* A place where people collect for enjoyment; سيرجي sèyrji, *s. t.* A spectator, looker-on, a promenader, a lounge; |—, —et, *v.a.* To look at, look on (anything as an object of pleasure or curiosity); —, *v.n.* To move, travel, change its locality; —, sèyèr, *s. pl. a. (of سيرت sèrèt),* The characteristic acts of a person's life, particularly those of Muhammed or other celebrated men; كتب سير kyù-tubu-sèyèr, Historical books, biographical works relating to the lives of Muhammedan worthies; —, sīr, *s. p.* Garlic; *a. p.* Full, satiated.

سيران sèyrān, *s. a.* A promenading, walking about for pleasure; سيرانگاه sèyrān-ghyāh, A place for a promenade. [a person's life and deeds.

سيرت sèrèt, *s. a.* The general tenour of سيرة sira, *s. t.* Syra (island of).

سيرك sèyrèk, *a. t.* Wide apart, open, not close; not close woven; *ad. t.* Not frequently, seldom.

سيس siss, *s. t.* A fog, a mist.

سيغورته sìghùrta, *s. t.* Insurance.

سيف sèyf, *s. a.* A sword, sabre.

سيل sèyl (sèl), *s. a.* سيلاب sīlāb, *s. p.* A torrent; the overflowing of water.

سيلان sèyélān, *s. a.* A flowing, running; |—, —et, *v.n.* To flow, run.

سيلي sīlī, *s. p.* A smack on the face; a box on the ear. [The thirtieth.

سيم sīm, *s. p.* Silver; —, siyum, *a. p.*

سيما sīmā, *s. p.* The features, visage, physiognomy; لاسيما lā-siyyémā, *ad. a.*

Especially, principally, above all.

سيماب sīmāb, *s. p.* (Silver-water) Quicksilver, mercury.

سيمك sīymek (*aor.* سير siyer), *v.n.* To urinate (said only of a dog).

سيما sīmyā, *s. a.* A kind of occult science, magic, necromancy.

سيمين sīmīn, *a. p.* Of silver.

سينك sīnek, *s. t.* A fly; ات سينكى àt-sìnèghi, *s. t.* A gad-fly; سوري سينك sìvri-sīnek, *s. t.* A mosquito; a gnat;

سينكلك sīneklik, *s. t.* A whip for driving flies away with, a fly-flapper.

سينه sīné, *s. p.* The breast, bosom.

سيني sīni, *s. t.* A large brass or copper tray.

سيوشمك sìvishmek (*aor.* سويشور sìvishir), *v.n.* To slip away quietly.

سيوف sùyūf, *s. pl. a.* (of سيف sèyf), Swords, sabres.

سيولجه or سيويلجه sivilja, *s. t.* A pimple. سيه siyèh (contracted from سياه siyāh), *a. p.* Black. [keeper.

سسيس sè'iss, *s. a.* A groom, horse-keeper.

سيئه sèyyi'É, *s. a.* A sin; an evil consequence; سيئه سيني چكمك sèyyi'Éssini-chèkmek, *v.n.* To be exposed to the evil consequences (of any act).

ش

ش shīn (shìn), Sixteenth letter of the Turkish alphabet, having always the value of the English *sh* in *sharp, rash*. In chronograms it has the numeral value of 300, and in the dates of letters it stands, deprived of its points, as the abbreviation for the month شعبان Shà'bān.

شا shā, or شاء shā'a, (God) wills (in the Arabic adverbial locution ان شاء الله in-shā-'llāh, *If God wills, God willing*, used instead of the English term, *I hope, let us hope*).

شاب (shāp), *s. t.* Alum; —, shābb, *s. a.* A young man, youth. [bravo!

شاباش shābāsh! *int. p.* Well done!

شاپقه shāpka, *s. t.* A hat, a European cap of any kind; the truck of a mast;

شاپقه لو shāpkali, *a. t.* A man wearing a hat or cap of European form.

شاخ shākh, *s. p.* A branch.

شاد shād (shāz), شادان shādān, شادمان shādmān, *a. p.* Happy, joyful, merry, delighted.

شادروان shād-rèwān, *s. p.* (Which flows merrily), a kind of reservoir for water in the court of mosques, having a roof and conveniences for the performance of ablution. [annotator.

شارح shārih, *s. a.* A commentator, شارک shārik, *in* شارق الانوار shāriku-'l-ènvār, *a. a.* Light-diffusing, luminous, glorious, brilliant.

شاشرمق shàshirmak (*aor.* شاشرر shàshirir), *v.n.* To be confused, not know what to say or do; —, *v.a.* To lose (one's way), take the wrong (road); to lose (one's place in reading or writing). شاشکین shàshkin, *s. t.* A stupid fellow, one who does not know what he is about.

شاشمق shàshmak (*aor.* شاشار shàshar), *v.n.* To be surprised, astonished; to be bewildered, confounded; to miss (*generally used in the negative form*).

شاشی shàshi, *a. t.* Squinting (eye).

شاطر shàtir, *s. t.* A kind of running footman in the olden time.

شاعر shā'ir, *s. a.* A poet.

شاقول shākūl (shāghol), *s. t.* A mason's plummet and line; a mason's or carpenter's plumb level.

شاکر shākir, *s. a.* One who gives thanks.

شاگرد shāghird, *s. p.* A pupil, school-boy, scholar; an apprentice, learner of any kind.

شاکی shākī, *a. a.* One who complains.

شال shāl (shāl), *s. p.* A shawl; a Cash-

mere shawl; the stuff of a Cashmere shawl. [merino.

شالاکی shālāki, *s. t.* The best French شالی shālī, *s. t.* A kind of camlet made of goat's hair.

شام shām, *s. p.* The evening; —, شامم (*fem.* شامه shāmmé), *s. t.* Syria; —, *a. a.* Which perceives odours; قوت شامه kùvvéti-shāmmé, The sense of smelling.

شامت or شامت shà'āmet, *s. a.* The being inevitably unlucky to its possessor (a house, horse, estate, employ).

شامخ shāmikh, *a. a.* High (mountain, &c.). [which contains; comprehensive.

شامل shāmil, *a. a.* Which includes,

شان shàn, *s. t.* (*for* شأن shè'n, *s. a.*) Honour, glory, reputation.

شانه shāné, *s. p.* A comb.

شاه shāh, *s. p.* The king of Persia; the Sultan; شاهانه shāhāné, *a. p.* Pertaining to the Shah of Persia or to the Sultan; royal; imperial.

شاهباز shāh-bāz, *s. p.* The royal falcon.

شاهد shāhid, *s. a.* An eye-witness; a legal witness in a court of justice; —, *s. p.* A beautiful youth or woman.

شاهراه shāh-rāh, *s. p.* A royal road, public road.

شاهزاده shāh-zādé, *s. p.* A Persian prince of the blood; an Ottoman prince of the blood.

شاهنشاه shāhinshāh, *s. p.* (King of kings) The Sultan.

شاهنشین shāhnishīn, *s. p.* A kind of

projecting covered balcony or bow-window in a house.

شاهین shāhin, *s. t.* A royal falcon.

شایان shāyān, *a. p.* Worthy, meriting.

شائبه shā'ibé, *s. a.* A semblance, small tincture, least appearance.

شاید shāyed, *c. p.* Lest; perhaps, peradventure.

شایسته shāyèssté, *a. p.* Proper, fitting.

شایع shāyi", *a. a.* Diffused, divulged, rumoured, spread. [lugger.

شایقه shāyika, *s. t.* A kind of Levantine

شایگان shāyghyān, *a. p.* Great, abundant (riches); —, *s. p.* A treasury or

شب shèb, *s. p.* The night. [treasure.

شباب shèbāb, شبابت shèbābèt, *s. a.* Youth, youthfulness; عنفوان شبابت "ūnfuvāni - shèbābèt, The flower of

شباط shūbāt, *s. a.* February. [youth.

شبانروز shèbānrūz, *ad. p.* By night and by day. [The stock; the wall-flower.

شبهبوی shèb-būy, *s. p.* (Night-smelling),

شبهپیره shèb-pèré, *s. p.* A bat (bird).

شبهخون shèb-khūn, *s. p.* A night attack.

شبهك shèbek, *s. t.* A baboon.

شبهكە shèbéké, *s. a.* Anything formed in meshes like a net, network.

شبهنم shèb-nèm, *s. p.* Dew.

شبه shìbh, *s. a.* A resemblance; —معین, shìbhi-mà"īn, A rhomboid.

شبهه shùbhé (shùp—), *s. a.* A doubt, incertitude; a doubt, suspicion; |—, —et, *v.n.* To doubt, to feel uncertain; to have a suspicion; شبهه اندك shùphélenmek, *v.n.* To become sus-

picious, to have one's suspicions or doubts awakened; شبهه لو shùphéli, *a. t.* Doubtful, uncertain (thing); شبهه جی shùphéji, *s. t.* A doubting person. [work.

شبهكە shèbīké, *s. a.* Any kind of net-

شبهه shèbīh, *a. a.* Similar, resembling, like.

شتا shìtā, *s. a.* The winter; —, shèttā, *a. a.* Various, many, different.

شتاب shìtāb, *s. p.* A running, making haste; |—, —et, *v.n.* To run, hasten.

شتابان shìtābān, *a. p.* Who runs, who makes haste.

شتر shùtur, *s. p.* A camel; شتر مرغ shùtur - mùrgh, *s. p.* (Camel-bird), The ostrich; شترکاو پلنک shùtur-ghyāw-pèlènk, (Camel, cow, leopard) A cameleopard; شتربان shùturbān, *s. p.* A camel-driver.

شتم shètm, *s. a.* A vilifying, abusing, scolding; |—, —et, *v.n.* To call names. [very, valour.

شجاعت shèjā"àt, *s. a.* Courage, bravery.

شجر shèjer, *s. a.* A tree, plant, bush.

شجره shèjéré (sèjéré), *s. a.* A genealogical tree, scheme of descent.

شجون shùjūn, *s. pl. a.* (of شجن, not used), Different ways of solution, relation, or explanation, in نوشجون zū-shùjūn, *a. a.* Differently explained by different people (a tradition, &c.).

شجیع shèjī", *a. a.* Courageous, brave, bold. [ness of body.

شحات shàhāmet, *s. a.* Fatness, plump-

شکنده shàhné, *s. p.* A magistrate, governor.

شخص shàkhss, *s. a.* A person; the person, individual body; any object set up or fixed upon as a mark by surveyors.

شد shèdd, *s. a.* A tightening, making tight, firm, strong; |—, —et, *v.a.* To tighten; to make firm, strong; to strengthen; —, shùd, *s. p.* A going, going away, departing; آمدشد āmed-shùd, آمدوشد āmed-u-shùd, *s. p.* A coming and going, traffic of passengers, &c.; |— — —, āmed-u-shùd-et, *v.n.* To come and go to and fro.

شدت shiddèt, *s. a.* Violence, force, strength, vehemence; شدتلو shiddètli, *a. t.* Violent, vehement.

شدگان shùdéghyān, *s. pl. p.* (of شده shùdé, *not used*), The dead, those who were. [severe.

شدید shèdīd, *a. a.* Violent, vehement, ش shèrr, *s. a.* Evil; mischief; خیروشر khàyr-u-shèrr, Good and evil.

شرا shirà, *s. a.* A buying, purchasing; بیع و شرا bèy-u-shirà, Sale and purchase.

شراب shèrāb (shàrab), *s. a.* Wine.

شرار shirār, *s. pl. a.* (of شر shèrr), Evils; mischiefs; (of شراره shirārÉ),

شراره shirārÉ, *s. a.* A spark. [Sparks.

شرع shirā, *s. a.* A sail; شراعکشا او shirā-kyùshā-òl, *v.n.* To set sail, spread sails. [stockade.

شرانپو shèranpo, *s. t.* A palisade; a

شرائر shèrā'ir, *s. pl. a.* (of شریره shèrīrÉ), Evils, mischiefs.

شرائط shèrā'it, *s. p. a.* (of شریطه shèrīta), Conditions, stipulations; indispensable previous accessories.

شرب shùrb, *s. a.* A drinking; |—, —et, *v.a.* To drink.

شربت shèrbèt, *s. a.* A drink, either sweet and agreeable, or medicinal as a purgative draught, &c.; the water of twice-boiled coffee; the water obtained by steeping anything, as liquid manure, &c.

شرت shìrrèt, *s. a.* Malice, evil-mindedness; —, *s. t.* A mischievous person.

شرح shèrh, *s. a.* A cleaving and laying open; a commenting, glosing, paraphrasing; a commentary, glose, paraphrase; a marginal or interlineary note; |—, —et, *v.a.* To explain by way of comment, glose, paraphrase, or marginal or interlineary note; to cleave and lay open. [cleft.

شرحه shèrha, *s. a.* A slice; a gash, cut,

شرنمه shèrzmé, *s. a.* A body of people, congregation, troop.

شرط shàrt, *s. a.* An indispensable previous accessory, a condition, stipulation, proviso; شرطنامه shàrt-nāmÉ, *s. p.* A paper of conditions, an agreement; |—, —et, *v.n.* To stipulate, lay down stipulations; شرط اولسون shàrt-òlsun, *int. t.* (I will really do so, or) be it a condition (that I divorce my wife)!

شرطه shūrta, *s. a.* A kind of beadle or officer; —, *a. p.* Favourable (wind).

شرع shèr‘, *s. a.* God’s sacred law, as deduced from the Kur’an, the sayings or acts of Muhammed, and the unanimous opinions of the Church in the earliest times; شرعى shèr‘ī (fem. شرعية shèr‘īyyé), *a. a.* Pertaining to God’s law; agreeable to God’s law; شرعاً shèr‘ān, *ad. a.* Agreeably with God’s law.

شرف shèref, *s. a.* Honour, of which a person may feel proud; honour, or sanctity, which others respect; شرفيابا shèref-yāb-òl, *v. n.* To be honoured, receive honour.

شرفا shùréfā, *s. pl. a.* (of شريف shèrif), Princes, descended from Muhammed.

شرفه shùrfé (shèrifé), *s. a.* The gallery of a minaret; شرفه لو (shèriféli), *s. t.* Possessed of a gallery or galleries (a minaret).

شرق shàrk, *s. a.* The east; شرقي shàrkī (fem. شرقية shàrkīyyé), *a. a.* Eastern.

شرك shirk, *s. a.* The sin of professing that God is not one but has associates; polytheism.

شركا shùrékyā, *s. pl. a.* (of شريك shèrik), Partners, associates.

شركت shirkèt, *s. a.* Partnership; an association, company.

شیرلغان shìrlaghàn (for شیرروغن shìr-rùghān, *s. p.* Milk-oil), *s. t.* (Oil) of sesame.

شرم shèrm, *s. p.* Shame; bashfulness; modesty; شرمسار shèrmsār, شرمگین shèrmghīn, شرمناك shèrmnāk, شرمندە shèrmèndé, شرمیده shèrmīdé, *a. p.*

شروب shùrup, *s. t.* Syrup. [Ashamed.

شورور shùrūr, *s. pl. a.* (of شر shèrr), Evils; mischiefs, misdeeds, troubles.

شروط shùrūt, *s. pl. a.* (of شرط shàrt), Conditions, provisos, stipulations, points.

شروع shùrūr‘, *s. a.* A beginning, commencing, entering upon; |—, —et, *v. n.* To begin, commence, enter.

شده shèreh, *s. a.* Avidity, greediness.

شريان shiryān, (*s. a.* A pulse-vein, an artery) in شريان طمري shiryān-dāmari, *s. t.* The aorta, jugular vein, or carotid artery (?). [tape.

شريد shèrīd, *s. t.* A piece of braid or

شربير shèrīr, *s. a.* A malignant.

شريعت shèrī‘āt, *s. a.* The same as شرع shèr‘, which see.

شريف shèrif (fem. شريفه shèrifé), *a. a.* Honourable, honoured, noble, sacred, holy; —, *s. a.* A prince, descendant of Muhammed. [associate, a fellow.

شريك shèrik, *s. a.* A partner, an

شست shùsst, *s. p.* A washing; شست وشوا shùsst-u-shū-et, *v. a.* To wash.

شسته shùssté, *a. p.* Washed; ناشسته nā-shùssté, Unwashed.

شش shèsh, *a. p.* Six.

شمشخانه shèsh-khāné (shìsh-hāné), *s. p.* A rifle; شمشخانه لو (shìsh-hānéli), *a. t.* Rifled (gun).

ششمان shìshmàn, *a. t.* Corpulent.
 ششمك shìshmek (*aor.* شيشر shìshær),
v.n. To swell, swell out.
 شصت shàsst, *a. p.* Sixty.
 شطارت shàtārèt, *s. a.* Alacrity, ac-
 tivity, sharpness.
 شطرنج shàtrènj (sànrànj), *s. p.* The
 game of chess; a check *or* chequer
 (on any stuff or surface); شطرنجلو
 (sànrànjli), *a. t.* Checked, chequered.
 شعار shè“ār, *s. a.* A distinctive mark or
 sign. [sunbeam.
 شعاع shù“ā“, *s. a.* A ray of light, a
 شعبان shà“bān, *s. a.* The eighth month
 of the Muhammedan year.
 شعبده shù“béde, *or* شعبذة shù“bézé,
s. p. Any trick of legerdemain or
 conjuring; شعبده باز shù“béde-bāz,
s. p. A conjurer, trickster.
 شعبه shù“bé, *s. a.* A ramification; a
 subdivision; a branch of a clan or
 tribe.
 شعر shè“r, *s. a.* Poetry; the poetical
 fire or vein; —, shà“r, *s. a.* Hair;
 —, شويلمك shè“r-sùwèylémek, *v.n.*
 To indite poetry; —, اوقومق shè“r-
 òkumak, To read, recite, repeat
 poetry; شعريه shè“rī (*fem.* شعريه
 shè“rīyyé), *a. a.* Pertaining to poetry.
 شعرا shù“arā, *s. pl. a.* (*of* شاعر shā“ir),
 Poets. [Vermicelli.
 شعريه shà“rīyyé (shèhriyyé), *s. t.*
 شعشعه shà“sha“a, *s. a.* A glittering,
 flashing, gleaming.
 شعله shù“lé, *s. a.* Flame.

شعور shù“ūr, *s. a.* Intelligence, intel-
 lect, understanding.
 شعير shà“īr, *s. a.* Barley.
 شعب shàghab, *s. a.* A turmoil.
 شغف shàghf, *s. a.* Violent love, passion.
 شغل shùghl, *s. a.* An occupation.
 شفا shifā, *s. a.* A state of health; a
 return to health, a cure; a remedy,
 means of cure, or wholesome thing
 conducive to health; شفالى shifāli,
a. t. Wholesome, beneficial to health;
 بولمق —, shifā-būlmak, *v.n.* To be
 cured, get well; ويرومك —, shifā-
 vèrmek, *v.n.* To grant health (God);
 شفالى اولسون shifāler-òlsun! *int. t.*
 May it be health to you! (*said to one*
after he has drunk, bathed, or been
shaved); دارالشفاء dāru-’sh-shifā, An
 hospital.
 شفاعة shifā“àt (shè—), *s. a.* Inter-
 cession; —, —et, *v.n.* To make in-
 tercession. [transparent.
 شفاف shèffāf, *a. a.* Diaphanous, clear,
 شفاه shifāh, *s. pl. a.* (*of* شفه shèfé),
 Lips; شفاهى shifāhī, *a. a.* Verbal,
 oral; شفاهاً shifāhan, *ad. a.* Verbally,
 orally, by word of mouth.
 شفتالو shèftāli, *s. p.* A peach; a kiss;
 —, يارمه yārma—, A melting peach;
 كيمان ات شفتالوسى èt-shèftālissi, A
 شفتالوسى kèbād-shèftālissi, A cling-
 stone peach; تويسز شفتالو tùysuz-shèf-
 tāli, (*a downless peach*) A nectarine.
 شفته shifté, *a. p.* Mad; distracted with
 love; —, *s. p.* A lover.

شفق shàfak, *s. a.* The evening twilight ;
the break of day.

شفقت shàfakat, *s. a.* The tendency of
feeling which leads to commiseration ;

شفقتلو shàfakatlū, *a. t.* Kind (*used in
addressing letters*).

شفوی shèfévī, *a. a.* Labial.

شفه shèfé, *s. a.* A lip ; شق شفها shàkki-
-shèfé-et, *v. n.* To open one's lips or
mouth and speak.

شفیع shèfī, *s. a.* An intercessor ; the
great intercessor (Christ with Christ-
ians, Muhammed with Muhammedans).

شفیق shèfīk, *a. a.* Kind, commiserating.

شق shàkk, *s. a.* A splitting open, rend-
ing, severing ; —, shàkk, *s. a.* A part,
a subdivision of any matter under
consideration, a case ; شقین shik-
kàyn, *s. a. dual*, The two cases (sup-
posed or shown) ; —, shàkk-et, *v. a.*
To rend.

شقا shàkā, *s. a.* Wickedness, ill-doing ;
—, *s. t.* Fun, a joke ; — ارباب
èrbābi-shàkā, Wicked people, evil-
doers ; —, —et, *v. n.* To speak or act
in joke ; — سويلامك shàka-sùwèylé-
mek, To speak in joke.

شقاق shikāk, *s. a.* Contention, quarrel-
ling, discord. [ness, badness.

شقاوت shàkāvèt, *s. a.* Evilness, wicked-

شقايق shàkāyik, *s. t.* The peony.

شقه shùkka, *s. a.* A note, short letter.

شقی shàkī (*fem.* شقیه shàkīyyé), *a. a.*
Wicked, evil-minded, bad ; —, *s. a.*
A wretch, villain.

شك shèkk, *s. a.* A doubt ; a doubting ;
—, —et, *v. n.* To have a doubt, to
doubt.

شكار shikyār, *s. p.* The chase, hunting,
fowling, fishing ; anything caught in
the chase, prey ; —, *a. p.* (*in compo-
sition*), Who or which catches as prey.

شكاف shikyāf, *s. p.* A crack, fissure,
cleft ; —, *a. p.* (*in composition*), Who
cleaves ; موشكاف mū-shikyāf, *a. p.*
Who splits hairs ; موشكافانه mū-shik-
yāfānē, *a. p.* After the manner of one
who splits hairs.

شكال shikyāl, *s. p.* Trammels for a horse.

شكان shikyān, *s. p.* A curl ; a twist ; a
plait ; a wrinkle ; —, *a. p.* Curly ;
folded ; wrinkled.

شكايت shikyāyet, *s. a.* A complaint,
doleance ; —, —et, *v. n.* To make a
complaint ; شكاييتجي shèkyāyetji, *s. t.*
A complainant.

شكر shèker, *s. t.* Sugar ; sweetmeats
made with sugar ; كل بشكر ghyùl-bé-
-shèker, Conserve of roses ; شكرجي
shèkerji, *s. t.* A confectioner ; شكرامه
shèkerlémé, *s. t.* Sweetmeats of sugar,
confectionery ; —, shùkr (shùkyur),
s. a. Thanks, thankfulness ; —, —et,
v. n. To give thanks ; —, shùkr !
شكر لراولسون ! — اولسون shùkyurler - òlsun ! Thanks be (to
God) !

شکران shùkrān, *a. a.* Thankful, grate-
ful ; شکرانیت shùkrāniyyèt, *s. a.*
Gratitude, thankfulness.

شکرانہ shùkrānÉ, *s. p.* A thanks-offering, anything done as a mark of gratitude. [much.]

شگرف shìghèrf, *a. p.* Good; abundant,

شکست shìkèsst, *s. p.* A breaking;

|—, —et, *v.a.* To break.

شکسته shìkèsstÉ, *a. p.* Broken; —, *s. p.* The common running writing of Persia. [open (a flower).]

شکفته shùkyùftÉ, *a. p.* Blown, opened,

شکل shèkl (shèkil), *s. a.* A form, figure; a kind, sort.

شکم shìkèm, *s. p.* The belly.

شکمبه shìkèmbÉ (ìshkèmbÉ), *s. p.* Tripe.

شکن shìkèn, *a. p.* (*in composition*), Who breaks.

شکجه shìkènjÉ (ìshkènjÉ), *s. p.* Torture; |—, —et, *v.a.* To torture, put to the torture.

شکوا (شکوی) shèkwà, *s. a.* A complaint; |—, —et, *v.n.* To make a complaint. [som.]

شکوفه shùghyūfÉ, *s. p.* A flower, blossom

شکوه shùkyūh, *s. p.* Majesty of appearance, dreadness, awe-inspiringness.

شکيب shèkīb, شکیبا shèkībā, *a. p.*

Patient; شکیبائی shèkībā'ī, *s. p.*

Patience. [cushion for sitting on.]

شلتۀ shiltÉ, *s. t.* A thin quilted upper

شلغم shàlgham, *s. t.* A turnip.

شلوار shàlwar, *s. t.* Loose and long trousers.

شم shèmm, *s. a.* A smelling, examining, or perceiving odours; |—, —et, *v.a.* To smell.

شماتت shèmātèt, شماتۀ shèmātÉ (shàmata), *s. a.* A noise, loud noise;

|—, shàmata-et, *v.n.* To make a great

noise; شماتۀ تلی shàmata-tèli, *s. t.*

Tinsel. [fellow.]

شماتۀ جی shèmātÉji, *s. t.* A noisy

شمار shàmar, *s. t.* A smack on the face, a box on the ear; —, shùmār, *s. p.*

A counting; count, tale; —, *a. p.*

(*in composition*), Who counts, tells.

شمال shimāl, *s. a.* The north; the left

side; شمالي shimālī, *a. a.* Northern.

شمائل shèmā'il, *s. pl. a.* (*of* شمال

shimāl, *not used in this sense*), The

qualities of heart or mind contained in

one; the features contained in one's

countenance.

شمدی shimdi (shìndi), *s. t.* The present

time; —, *ad. t.* Now, at present;

presently, immediately, directly, in a

minute; just now, a minute ago;

—همان hèmén-shìndi, *ad. t.* Almost

directly; just this moment; شمدیلك

shimdilik, *ad. t.* For the present;

شمدیچك shimdijik, *ad. t.* Almost

directly; just this moment; شمدیكى

shimdiki, *a. t.* The present.

شمردۀ shùmùrdÉ, *a. p.* Counted, told.

شمس shèmss, *s. a.* The sun; شمسی

shèmsī (*fem.* شمسیۀ shèmsiyyÉ), *a. a.*

Pertaining to the sun, solar; شمسیۀ

shèmsiyyÉ, *s. t.* An umbrella; parasol;

pavilion; حروف شمسیۀ hùrūfu-shèm-

sìyyÉ, (*The solar letters*) Those letters

which, when in Arabic phrases they

commence a noun or adjective having the definite article ال *el, the*, before them, require that, in pronunciation, the sound of the ل should be omitted, and their own sound reduplicated, as is the case in the word الشمس *èsh-shèmss, the sun*. Those letters are ض, ص, ش, س, ز, ر, ن, د, ث, ت, ط, and ن; the others being styled حروف قمرية *hùrūfu-kāmériyyé, lunar letters*. [of lightning.]

شمشك *shìmshek, s. t.* Lightning, a flash

شمشير *shìmschīr, s. p.* A sword, sabre.

شمع *shèm, s. a.* A candle; عسل—, *shèm“i-“àssel*, Bees'-wax; a wax-candle, wax-light; شمعدان *shèm“idan (shàmdan), s. p.* A candlestick.

شمع *shèm“a (shàma), s. a.* A wax-taper.

شمول *shùmūl, s. a.* A comprehending; including; comprehensiveness; شمولي او *shùmūlu-òl, v. n.* To comprehend, include, embrace.

شممة *shèmmé, s. a.* A single whiff or sniff of odour; a slight tinge. [perfumed.]

شميم *shèmīm, a. a.* Smelling, odorous,

شن *shèn, a. t.* Lively, gay; populous, cultivated, inhabited; شنلك *shènlik, s. t.* Liveliness, gaiety; a populous place, showing signs of man's presence by buildings, cultivation, traffic, &c.; a merry-making, public rejoicings and illuminations.

شناس *shìnāss, a. p. (in composition),* Who knows, understands.

شناعت *shènā“àt, s. a.* A being bad,

odious, shameful; a bad, odious, shameful act.

شناور *shìnāver, s. p.* A swimmer.

شنائع *shènā“i, s. pl. a. (of شنيعة shènī“a),* Bad, odious actions.

شنبه *shènbih (shènbé), s. p.* Saturday.

شنشنة *shìnshiné, s. a.* Natural disposition, character.

شنيد *shènīd, s. p.* A hearing; گفت و شنيد *ghyùft-u-shènīd*, Speaking and hearing.

شنيدة *shènīdé, a. p.* Heard, heard of; who has heard.

شنيع *shènī, a. a.* Bad, odious, shameful; شنيعة *shènī“a, a. a. fem.;* —, *s. a.* One bad, odious act. [ing.]

شو *shū, pron. t.* That; —, *s. p.* A wash-

شوال *shèvwāl, s. a.* Name of the tenth month of the Muhammedan year.

شوخ *shūkh, a. p.* Free in manners, forward, pert.

شور *shòr, a. p.* Saltish, brackish; bad, evil; —, *s. p.* Evil, trouble, disorder.

شورا *shūra, pron. t.* This place, this spot; — (*for شوری*), *shùrà, s. a.* A council.

شوربا *shòrba (chòrba), s. p.* Soup.

شورش *shòrish, s. p.* Trouble, confusion, sedition, contention, disorder.

شوری *shùrà, s. a.* A council.

شوریده *shūrīdé, a. p.* In confusion, confused, disordered.

شوط *shàvt, s. a.* A course or round (in running, especially in the ceremonious running performed by the pilgrims to Mecca).

شوق shèwk, *s. a.* Alacrity, cheerfulness and spirit in acting; inclination, eagerness.

شوك shèvk, *s. a.* A thorn; a spur, a goad.

شوكت shèvkèt, *s. a.* Imperial majesty; شوكتما آب shèvkèt-mà'āb, *a. t.* Majestic (the title most specially assumed by and given to the Sultan).

شول shòl, *or* شو shū, *pron. t.* That.

شوم shūm, *a. a.* Unlucky, bringing bad luck.

شؤون shù'ūn, شؤونات shù'ūnāt, *s. pl. a.* (*of* شأن shè'n, *not used*), States, conditions, aspects of being.

شوهر shèvhèr, *s. p.* A husband.

شوی shūy, *a. p.* (*in composition*), Who washes; جامه شوی jāmé-shūy, *s. p.* A washer of linen.

شویله shùylé, *ad. t.* So, in that manner; بویله—, shùylé-bùylé, *ad. t.* Middling, not too well.

شه shèh (*abbreviated form of* شاه shāh), *s. p.* The Sultan; the Shah; a king.

شهاب shihāb, *s. a.* A shooting or falling star; a fiery meteor.

شهادت shàhādet, *s. a.* Valid legal testimony; martyrdom; the profession of the Muhammedan faith; all things visible; پرمغی—, shàhādet-pārmaghi, *s. t.* The fore-finger.

شهامت shàhāmet, *s. a.* Courage, valour.

شپير shèh-pèr, *s. p.* The (*royal or*) pinion feather of a bird's wing.

شهبندر shèh-bèndèr, *s. p.* A consul or commercial magistrate.

شهد shèhd, *s. a.* Honey. [Martyrs.]

شهدا shùhédā, *s. pl. a.* (*of* شهيد shèhīd),

شهر shèhr, *s. a.* A lunar month; a calendar month; —, (shèhir), *s. p.* A city, town; شهرلو shèhirli, *a. t.* A townsman (not a rustic); شهری shèhrī (*fem.* شهریه shèhriyyé), *a. a.* Pertaining to a month, monthly; شهریه shèhriyyé, *s. a.* Monthly allowance, pay, or salary.

شهریار shèhriyār, *s. p.* A monarch; the Sultan; شهریارى shèhriyārī, *s. p.* The quality of being a monarch, empire, sovereignty; —, *a. p.* Royal, imperial; شهریارانه shèhriyārāné, *a. p.* Pertaining to a monarch, to the Sultan.

شهبزاد shèh-zādé, *s. p.* A prince of the

شهلا shèhlā, *a. a.* Grey (eye). [blood.]

شهنشاه shèhinshāh, *s. p.* The king of kings, the Sultan. [for a king's use.]

شهواری shèhvār, *a. p.* Good, excellent, fit

شهوانى shèhwānī (*fem.* شهوانیه shèhwāniyyé); *a. a.* Pertaining to the appetites and passions, sensual.

شهووت shèhvèt, *s. a.* Sensual desire.

شهود shùhūd, *s. a.* The being visible; all that is visible; —, *s. pl. a.* (*of* شاهد shahid), Eye-witnesses; witnesses before a judge; — عالم "ālēmi —, The visible world.

شهور shùhūr, *s. pl. a.* (*of* شهر shèhr), Lunar months; calendar months.

شهيد shèhīd, *s. a.* A martyr, one who

dies for the faith, either in battle or in any other manner; او—, shèhīd-òl, To be killed in the cause of religion.

شہیر shèhīr, *a. a.* Commonly known.

شی (for شئیء) shèy, *s. a.* A thing;

ہیچ ہر شئی hēr-shèy, Everything; ہر شئی

ہیچ ہر شئی hīch-bir-shèy, Nothing; چوق

شئی chòk-shèy! Astonishing! Wonderful.

شیطان shèyātīn, *s. pl. a.* (of شیطان shèytān), Devils, demons.

شہیبا shèybā, *a. a.* (in لیلۃ شہیبا lèylé'ī-shèybā), The bridal night.

شہیکھ shèykh, *s. a.* An old man; a mature aged man; an elder; a chief of an Arab tribe; a chief of a community of dervishes; a kind of ecclesiastical dignitarian equivalent to our *dean* or *canon*; a prince (in Arabia); —الاسلام, Shèykhū-'l-isslām, The chief doctor-of-law in Turkey (his office being at once equal to those of the Lord Chancellor and Archbishop of Canterbury in England); —الحرم, Shèykhū-'l-Hàrem, The Prince or Governor of Medina.

شہیکھوخت shèykhūkhāt, *s. a.* Old age.

شہید shèydā, *a. p.* Mad, insane; crazed with love. [rānÉ, *a. p.* Lion-like (act).

شہیر shīr, *s. p.* Milk; a lion; شیرانہ

شہیرازہ shīrāzÉ, *s. p.* The band at the top and bottom of the back of a book, which is usually ornamented.

شہردان shīrdān, *s. p.* The rennet stomach of an animal.

شہیرہ shīrÉ (shìra), *s. p.* The must or newly-expressed juice of grapes or

شہیرین shīrīn, *a. p.* Sweet. [fruit.

شہیش shìsh, *s. t.* A skewer; a spit; a small-sword or any similar weapon; a swelling. [(man).

شہیشکو shìshko, *a. t.* Fat, corpulent

شہیشکین shìshkin, *a. t.* Swoln, swelled.

شہیشمک shìshmek (*aor.* شہیشەر shìshēr),

v. n. To swell; to become fat; to be inflated; شہیشمرک shìshirmek (*aor.* شہیشر shìshirir), *v. a.* To cause to swell.

شہیشہ shīshÉ (shìshÉ), *s. p.* Common glass; a glass bottle; a bottle of any kind; a lath; a cupping-glass.

شہیطان shèytān, *s. a.* The devil; a cunning fellow; شہیطانى shèytānī, *a. a.* Pertaining to the devil, diabolic, devilish. [ishness, mischief, malice.

شہیطانت shèytanāt, *s. a.* Devilry, imp-

شہیعیہ shī'ā, *s. a.* Heresy in religion, particularly the Mussulman heresy prevalent in Persia principally; شہیعی shī'ī, *a. a.* Pertaining to the Shi'ā sect; a Shiite.

شہیفتہ shīftÉ, *a. a.* Enamoured; mad.

شہیم shiyèm, *s. pl. a.* (of شہیمہ shīmÉ), Qualities of the heart, points of natural or moral character.

شہین shīn (shìn), *s. a.* Name of the letter ش; —, shèyn, *s. a.* Disgrace, shame, dishonour.

شہیو (shèv), *s. p.* A slope, talus, inclined plane, bevel; —, *a. t.* Inclined;

levelled; صحرا—, shèvi-sàhrā, The glacis.

شيوخ shùyūkh, *s. pl. a.* (of شيخ shèykh), Old man; elders; chiefs of tribes.

شيوخ shùyū“, *s. a.* A being rumoured abroad; بولمق—, shùyū“-būlmak, *v.n.* To be publicly spoken of, to be noised abroad.

شيوه shīvé, *s. a.* Grace, any graceful act, look, or motion; coquetry; شيوهءلسان shīvé‘i-lissān, A delicate point in language.

ص

ص sād (sāt), Seventeenth letter of the Turkish alphabet, having the value of the letter *s* or *ss* in English, though occasionally becoming more guttural. Compared with the س, it is the hard letter of the pair, and takes the hard vowels after it. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 90; and in the dates of letters it is the abbreviation of the name of the month صفر Sāfer.

صابر sābir, *s. a.* A patient person.

صابون (sābun), *s. a.* Soap; صابونلماق sābunlamak, *v.a.* To soap.

صاپ sāp, *s. t.* The stalk of anything; a long handle; straw (in its natural untrituated state); صاپلو sāpli, *a. t.* Having a handle, handled.

صاپلاماق sāplamak (aor. صاپلار sāplar), *v.a.* To stick (any long or pointed

thing into any other thing); صاپلانماق sāplanmak (aor. صاپلانير sāplanir), *v.n.*

To stick in, become stuck, stick fast.

صاپماق sāpmak (aor. صاپار sāpar), *v.n.*

To leave a straight course and take a lateral direction.

صاپه sāpa, *a. t.* Not in a straight line of road, out of the road, out-of-the-way;

دوشمك—, sāpa-dūshmek, *v.n.* To lie out of the road, to be out of the way.

صاتاشماق sātashmak (aor. صاتاشير sātashir), *v.n.* To touch, meddle, have anything to do with (by word or deed).

صاتمق sātmak (aor. صاتار sātar), *v.a.*

To sell, vend, debit; to talk, prate about (anything), narrate, relate with an air of confidence; to talk with the air of possessing (any particular quality).

صاتون sātın, *ad. t.* By way of purchase;

المق—, sātın-ālmak, *v.a.* To buy, acquire by purchase.

صاتيحي sātiji, *s. t.* A seller.

صاتيلق sātılık, *a. t.* For sale, on sale.

صاج sāj, *s. t.* Sheet iron; اياق—, sāj-

-āyak, *s. t.* A trevet.

صاچ sāch, *s. t.* The hair of the head, a hair from the head.

صاچاق or صاچق sāchak, *s. t.* The eaves of a house; a fringe.

صاچماق sāchmak (aor. صاچار sāchar), *v.a.* To scatter, to throw (seed, money, &c.) so as to fall in a scattered manner.

صاچمه sāchma, *s. t.* Anything thrown

scatteredly; a cast-net; small shot for fowling; foolish talk, nonsense; any foolish act; any valueless thing.

صاچی *sāchi*, *s. t.* Small money scattered at weddings, &c.

صاحب *sāhib* (*sā'ab*), *s. a.* An owner, possessor; a friend, protector; صاحبسز

sāhibsiz (*sā'absiz*), *a. t.* Without an owner; friendless; او صاحبی

èv-sāhibi (*sā'abi*), خانه صاحبی *khānÉ-sāhibi*, The master of the house; a

landlord; صاحب فراش *sāhib-firāsh*, *a. p.* Sick, ill in bed; طبیعت صاحبی

tābī'āt-sāhibi, A man of refined taste; چیتتمق

—, *sā'ab - chīkmak*, *v. n.* To come forward and claim (anything) as the owner or protector; قران

— *or* صاحب قران *sāhib-kārān*, (Lord of the age) A Mussulman monarch of mark

(such as is said to have been promised in every century for the protection of the faith); خروج

—, *sāhib - khūrūj*, A great but unlawful conqueror, such as Timur the Lame, Jenghiz-Khan, &c.

صا *sād*, *s. a.* Name of the letter ص.

صا *sādir*, *a. a.* Emanating, coming forth; او

—, *—öl*, *v. a.* To emanate, to spring, arise, take its being.

صا *sādik*, *a. a.* Truthful, true, truth-speaking, true-spoken; faithful.

صا *sārp*, *a. t.* Difficult of ascent, steep; difficult of access; violent, vehement.

صا *sārsmak* (*aor.* صا *sārsar*), *v. a.* To shake violently and suddenly.

صا *sārghi*, *s. t.* A bandage.

صا *sārīk*, *s. t.* The shawl or muslin used in forming a turban.

صا *sārkmak* (*aor.* صا *sārkar*), *v. n.* To hang loosely down, to dangle;

صا *sārkitmak* (*aor.* صا *sār-kidir*), *v. a.* To cause or leave (anything) to hang down, to let down

danglingly (the end of a rope, &c.); صا *sārīk*, *a. t.* Pendulous, dangling,

hanging down.

صا *sārkindīk*, *s. t.* Any lawless, oppressive, or vexatious act of spoliation or damage. [A sharp sword.

صا *sārim*, *a. a.* Sharp (sword); —, *s. a.*

صا *sārmāshīk*, *s. t.* Ivy.

صا *sārmāshmak* (*aor.* صا *sārmāshir*), *v. n.* To twine mutually round and about each other.

صا *sārimtrāk*, *a. t.* Yellowish.

صا *sārimśāk*, *s. t.* Garlic.

صا *sārmak* (*aor.* صا *sārar*), *v. a.* To bind, bind up (a thing with some other thing); to bind or twine (a thing) round or about (another thing);

صا *sārīlmak* (*aor.* صا *sārīlir*), *v. n.* To twine, to embrace; —, *v. p.* To be bound up; to be twined or bound round something.

صا *sāri*, *a. t.* Yellow; red, carrotty (hair); —, *s. t.* The yolk or yellow (of an egg); صا *sārīlik*, *s. t.* Yellowness; the jaundice.

صا *sā'ika*, *s. a.* A thunderbolt.

صا *sāgh*, *a. t.* Right (hand or side);

alive; well, in good health; whole, not broken, cracked, or injured; صاغلق *sàghlik*, *s. t.* Health; a direction given as to any road to be followed; صاغليجق *sàghlijàk*, *s. t. dim.* Good little health; صاغليجقلا *sàghlijàkla!* (Go) with a good little health! (*said to friends who are taking leave, generally by ladies*); صاغلقلا اولمسه *sàghlikla-òlmassa* (*or some other verb*)! (O! that he were not, in health!) I wish he had been anything else! صاغلق *sàghlik*, *v.n.* To direct (anyone as to the road he is to follow); to grant health (God); صاغلق اولسون *sàghlik-òlsun!* Never mind so long as health remains!

صاغالمق *sàghalmak* (*aor. صاغالور* *sàghalir*), *v.n.* To get well, be healed, cured. صاغير *sàghir*, *a. t.* Deaf; dead, dull, surd (sound). [horse); shagreen.

صاغري *sàghri*, *s. t.* The crupper (of a horse). صاغمق *sàghmak* (*aor. صاغار* *sàghar*), *v.a.* To milk.

صاغناق *sàghanak*, *s. t.* A heavy summer shower, storm of rain.

صاف *sàf*, *a. p.* Pure unmixed, unadulterated; guileless, simple-minded.

صافى *sāfī*, *a. a.* Pure, unmixed; mere, sheer.

صاقسى *sàksi*, *s. t.* A flower-pot.

صاقلامق *sàklamak* (*aor. صاقلار* *sàklar*), *v.a.* To hide, hide away; to save, keep; to protect, guard, preserve.

صاكنمق *sàkinmak* (*aor. صاكنور* *sàkinir*), *v.n.* To keep one's self free, safe; to get out of harm's way; to flinch; to be careful, have a care; to refrain from speaking, be afraid to speak, not to like to speak; to avoid; صاكن *sàkin!* Take care, now! Mind what you're about!

صاقلو *sàkli*, *a. t.* Hidden, secret.

صال *sàl*, *s. t.* A raft. [merely.

صالت *sàlt*, *ad. t.* Only, nothing but,

صالح *sālih*, *a. a.* (*fem. صالحة* *sāliha*), Fit, valid, efficient; righteous (man); —, *s. a.* A righteous man.

صالدرمق *saldirmak* (*aor. صالدير* *saldirir*), *v.n.* To fly at and attack (as a dog or wild beast); —, *v.a.* (*caus. of صالمق* *sālmak*), To cause to rush, or to make a push; to urge.

صالغون *sālghin*, *s. t.* A personal, property, or income tax.

صالق *sālkim*, *s. t.* A bunch (of grapes, currants, &c.); grape-shot.

صاللامق *sāllamak* (*aor. صاللار* *sāllar*), *v.a.* To swing, shake, wag, wave, or brandish to and fro; to nod or shake (the head).

صاللانمق *sāllanmak* (*aor. صاللانور* *sāllanir*), *v.n.* To swing, wag, shake; to be loose in a socket and move when touched.

صالمق *sālmak* (*aor. صالار* *sālar*), *v.n.* To rush, make a push; —, *v.a.* To cast, throw, heave, pitch; to send; to put, place.

صالحق sàlinjàk, *s. t.* A swing, a seesaw.

صالندی sàlindi, *s. t.* The swell of the sea after a storm, the ground-swell.

صالی sàli, *s. t.* Tuesday.

صالیویرمک sàlivèrmek (*aor.* صالیویر sàlivèrir), *v.a.* To let go, let loose, set at liberty; — صقال sàkal-sàlivèrmek, *v.n.* To let one's beard grow.

صامت sāmīt, *s. a.* Any kind of property which has no voice.

صامسون samsun, *s. t.* A mastiff or bull-dog; صامسونجی samsunju, *s. t.* Keeper of the mastiffs, title of certain of the Sultan's guards in the olden time.

صانجی sànji, *s. t.* A colic, the gripes, pain in the stomach; صانجیلنمق sànjilanmak, *v.n.* To have a colic, to be attacked with the gripes.

صانجیمق sànjimak (*aor.* صانجیر sànjir), *v.a. (old)* To thrust or stick (a lance, &c., into something).

صانصار or صانصار sànsār, *s. t.* A polecat(?); a weasel(?).

صانع sāni, *s. a.* A maker; the Creator.

صانمق sànmak (*aor.* سانور sanir), *v.a.* To take for by mistake; —, *v.n.* To think, suppose, imagine; صانکه sàn-ki, *c. t.* As if, as though, supposing it were. [respect or consideration.

صاورق sàvrīk, *a. t.* Who speaks without

صاورمق sàwurmak (*aor.* صاورر sàwurur), *v.a.* To winnow, to throw (grain) scatteringly and circularly against the wind; to brandish (a sword).

صاوشمق sàwushmak (*aor.* صاوشور sàwushur), *v.n.* To get out of the way; to go away; to leave, quit; صاوشدرمق sàwushturmak (*aor.* صاوشدرر sàwushturur), *v.a.* To cause (any evil, or trouble) to pass or go away; to cause to pass by, allow to pass by; to escape from.

صاوصه sàwsa, صاوصه جی sàwsaji, *s. t.* A sworn or professed seducer.

صاولمق sàwulmak (*aor.* صاولور sàwulur), *v.n.* To clear the road, get out of the way.

صاومق sàwmak (*aor.* صاوار sàwar), *v.n.* To pass and be at an end, to pass over, pass away (any evil); —, *v.a.* To dismiss, send away, get rid of (visitors, suitors, &c.); صاودرمق sàwdirmak (*aor.* صاودرر sàwdirir), *v.a.* To cause to pass away; to dismiss, send away.

صائب sā'ib, *a. a.* Which hits the mark.

صایغی sàyghi, *s. t.* A consideration, matter taken into consideration, a scruple, a point of caution; صایغیلاو sàyghili, *a. t.* Cautious, scrupulous.

صایقلماق sàyiklamak (*aor.* صایقلار sàyiklar), *v.n.* To be in a delirium and talk nonsense, to wander in mind.

صائم sā'im, *a. a.* Fasting, who fasts.

صایمق sàymak (*aor.* صایار sàyar), *v.a.* To count, tell; to enumerate; to esteem, consider; to hold in esteem, in consideration.

صای sàyi, *s. t.* A number, count, tale.

صبا *sàbā*, or باد صبا *bādi-sàbā*, A zephyr, gentle spring breeze.

صبح *sàbāh*, *s. a.* The morning; to-morrow; صباحين *sàbāhléyin*, *ad. t.*

In the morning; early, betimes;

چيک صبح *chìng-sàbāh*, The time just after daybreak;

صبح اولامق *sàbāh-lamak* (*aor.* صباحلار *sàbāhlar*), *v.n.*

To become morning, to begin to be day; to be, to remain or to arrive (in any place) on the morrow; صباحكز *sàbāh-kz*

خير اولسون *sàbāhingiz-khàyr-òlsun!*

Good morning to you! (*said on first meeting*); صباح الخير *sàbāhu-'l-khàyr*,

A round white spot (on a horse's forehead); صباحجى *sàbāhji*, *s. t.* A

person who rises early to business.

صباحت *sàbāhāt*, *s. a.* Beauty, comeli-

صبان *sàban*, *s. t.* A plough. [ness.

صباوت *sàbāvèt*, *s. a.* Childhood; minority of age.

صبح *sùbh*, *s. a.* The morning.

صب *sàbr*, *s. a.* Patience; gum aloes; the American aloe; |—, —et, *v.n.* To be patient, have patience.

صبغ *sìbgh*, *s. a.* A dye; Christian baptism.

صبغت *sìbghat*, *s. a.* Any particular distinctive religious rite, as baptism or circumcision; a religious dispensation. [morning.

صبوح *sàbūh*, *s. a.* Wine drunk in the

صبور *sàbūr*, *a. a.* Patient.

صبى *sàbī* (*fem.* صبيه *sàbìyyé*, and *pl.*

صبيان *sìbyān*), *s. a.* A child, a minor.

صبيح *sàbīh* (*fem.* صبيحه *sàbīha*), *a. a.* Beautiful, comely.

صپا *sìpa*, *s. t.* An ass-colt; a three-legged stool or pair of steps. [stones.

صپان *sàpan*, *s. t.* A sling for throwing

صچان *sìchan*, *s. t.* A mouse; a rat;

فندق صچانى *fìndik-sìchani*, A mouse;

كمر صچانى *ghèmer-sìchani*, A rat;

صچان يولى *sìchan-yòlu*, The zigzag

or covered way or trench for communicating between parallels in sieges.

صچرامق *sìchramak* (*aor.* صچرار *sichrar*),

v.n. To jump; to jump, spring, or fly up; to splash (water);

صچراتمق *sìchratmak* (*aor.* صچرادر *sìchradir*), *v.a.*

To cause to spring or fly up; to cause (water, mud, &c.) to splash up.

صچماق or صچمق *sìchmak* (*aor.* صچچار *sìchar*), *v.n.* To dung, shit, mure.

صح *sàhh*, *s. a.* A special kind of official

signature (equivalent to our initialing);

صحلامق *sàhhlamak*, *v.a.* صح

چكمك *sàhh-chèkmek*, *v.n.* To sign in that special manner.

صحابت *sàhābet*, *s. a.* Protection or assistance given by influential persons.

صحابه *sàhābé*, *s. pl. a.* (*of* صاحب *sāhib*, *not used in this sense*), The

companions or personal disciples of Muhammed.

صحارا or صحارى *sàhārà*, *s. pl. a.* (*of*

صحري *sàhrà*), Deserts, wilds, wildernesses.

صحاف *sàhhāf*, *s. a.* A vendor of books, especially of Kur'ans.

صحائف *sàhā'if*, *s. pl. a.* (of صحيفه *sàhifé*), Pages of paper or writing.

صحاب *sàhb*, *s. pl. a.* (of صاحب *sāhib*, *not used in this sense*), Personal companions or disciples of Muhammed.

صحبت *sùhbèt* (*sòhpet*), *s. a.* Conversation, chit-chat, friendly talk or intercourse; |—, —*et, v.n.* To talk, converse.

صحت *sèhhàt*, *s. a.* Truth, correctness, exactitude; (*sà'at*) health of body; صحتار اولسون *sèhhàtlar* (*sà'atler*)-òlsun! May it be health to you! (*said to a person when he has been shaved, bathed, &c.*).

صحرا or صحري *sàhrà*, *s. a.* A desert, wild, wilderness, unreclaimed land, a plain, moor, moorland, heath, heathland.

صف *sùhuf*, *s. pl. a.* (of صحيفه *sàhifé*), Pages; the smaller prophetic writings.

صحن *sàhn*, *s. a.* A metal dish for food; the nave or central interior of an edifice; صحنك *sàhnlík*, *s. t.* A landing-place on a staircase.

صحيح *sàhìh* (*sàhìh*), *a. a.* True; correct, exact; without defect or ailment, in an effective state.

صحيفه *sàhifé*, *s. a.* A page on a leaf; صحيفه زمين *sàhifé'ì-zèmìn*, The surface of the earth.

صد *sàd*, *a. p.* A hundred; صدبرك *sàd-bèrk* (*sàbbèrk*), The hundred-leaved or cabbage rose.

صدا *sàdā*, *s. a.* A sound; a noise.

صدارت *sàdārèt*, *s. a.* The office of the Grand Vizier.

صداع *sùdā'*, *s. a.* The headache.

صداقت *sàdākàt*, *s. a.* Fidelity.

صدد *sàded*, *s. a.* Intent, purpose, idea, design, wish.

صدر *sàdr*, *s. a.* The breast, bosom, chest; the first hemistich in a poem; the chief seat in an Eastern room, the seat of honour; the occupier of the chief seat; the office and title of two legal officers in Turkey, who administer the ecclesiastical or canon law, the one over all Turkey in Europe, the other over all Turkey in Asia, and known as *Cadilesker*, the corruption of *Kāzìyyu-'l-'àssker*; their dignity is similar to that of our archbishops; (*sèdir*) the slightly-raised platform on which ottomans are arranged in Eastern rooms; صدراعظم *sàdri-à'zam* (*sàdrāzàm*), *s. p.* The Grand Vizier or Prime Minister; صدري *sàdrì* (*fem.* صدريه *sàdrìyyé*), *a. a.* Pertaining to the breast or chest; a person troubled with a chest complaint.

صدف *sàdef* (*sèdef*), *s. a.* Mother-of-pearl; a mother-of-pearl shell; the herb rue. [fidelity; sincerity.

صدق *sàdk*, *s. a.* Truth, truthfulness;

صدقه *sàdaka*, *s. a.* Alms, charity.

صدمه *sàdémé*, *s. a.* A shock, violent collision.

صدور *sùdūr*, *s. a.* A coming or going

forth, emanating; —, *s. pl. a.* (of صدر *sàdr*), Breasts, bosoms, chests; the actual and past chief legal officers of Turkey immediately under the *Sheykhul-isslam*; |—, —*et, v.n.* To emanate.

صديق *sìddik*, *s. a.* A true and sincere friend; the special appellative of Ebu-Bekir, the firm friend of Muhammed.

صراجہ *sàraja*, *s. t.* The scrofula or king's evil.

صراحت *sàrahàt*, *s. a.* Explicitness of declaration; صراحة *sàrahatan*, *ad. a.* Explicitly, in the most explicit manner.

صراحی *sùrahī*, *s. p.* A decanter.

صراغ *sàrarmak* (*aor.* صرار *sàrarir*), *v.n.* To turn yellow, become yellow; to become sere (leaves); to turn pale, become pale.

صراط *sìrāt*, *s. a.* A path, way; — مستقیم, *sìrāti-mùsstakīm*, The straight and narrow way to salvation; — کو پریسی, *sìrāt-kyùprussu*, The allegorical *bridge* over which souls are to pass to heaven.

صراف *sàrrāf* (*sàraf*), *s. a.* A money-changer; a banker; صرافیه *sàrrāfiyyé*, A banker's charges.

صرت *sìrt*, *s. t.* The back (of any animal or man); a ridge (of hills or mountains); بالق صرتی *bàlik-sìrti*, *s. t.* A ridge, *and a. t.* Ridged like the back of a fish or roof of a house with a slope on each side.

صرتلان *sìrtlàn*, *s. t.* A hyena.

صرچہ *sìrcha*, Rock-crystal; glass; any

vitrified mineral; the glazed or vitrified cubes or parallelopipeds used in mosaic work.

صرح *sàrh*, *s. a.* A castle; a palace.

صرصر *sàrsàr*, *s. a.* The violent wind which is to sweep the earth at the end of days; a hurricane. [fits.

صرعه *sàr‘a*, *s. a.* The epilepsy, epileptic

صرف *sàrf*, *s. a.* A turning (anything) out of the direction it was taking; the grammar, accidences, or etymology of a language; —, *sìrf, a. t.* Sheer, mere; ونحو —, *sàrf-u-nàhv*, (Etymology and syntax) Grammar in general; |—, *sàrf-et*, To turn (anything) out of its road into another direction; to spend, expend; صرفی *sàrfī* (*fem.* صرفیه *sàrfiyyé*, *a. a.* Pertaining to etymology or grammar; صرفیوں *sàrfiyyūn*, *s. pl. a.* Grammarians; etymologists.

صره *sùrré*, *s. a.* A money-bag or purse; the treasure sent to Mecca and Medina each year by the Sultan and various functionaries for the support of various officers or pensioners attached to the sacred places; —, *sìra, s. t.* A series; a row; a turn; proper order; صره ایله *sìrà-ila*, *ad. t.* By turns, one at a time; صره سیله *sìrassila*, In its proper order, time, or place; apropos; صره سنه *sìrassina-kòmak*, *v.a.* To put (a thing) into proper order, to reform, to arrange or re-arrange; صره واری *sìra-vāri* (*sìra-vārdi*), *a. p.* Successive,

- consecutive, following; —, *ad. t.*
 Along; قبي صره kiyi - sira, Along
 shore, following the line of coast;
 اردم صره àrdim-sira (*changing the pro-
 noun as occasion requires*), Along be-
 hind me (thee, him, &c.).
- صريح sārīh, *a. a.* Clearly expressed;
 clear, explicit.
- صزلامق sīzlamak (*aor. صزار sīzlar*), *v.n.*
 To ache (a wound, or sore).
- صزماق sīzmaq (*aor. صزار sīzar*), *v.n.* To
 transude, to exude, percolate.
- صزندى sīzindi, *s. t.* Leakage, transuda-
 tion, exudation.
- صزى sīzi, *s. t.* An ache, a shooting pain.
- صعب sà‘b, *a. a.* Difficult.
- صعوبت sū‘ūbet, *s. a.* Difficulty.
- صعود sū‘ūd, *s. a.* A rising, mounting;
 going up; |—, —et, *v.n.* To mount,
 go up.
- صغار sīghār, *s. pl. a.* (*of صغير sīghīr*),
 Small, little; small people; little
 people.
- صغامق sīghamak (*aor. صيغار sīghār*),
 (sīwamak, sīwar), *v.a.* To tuck up
 (skirts, sleeves, &c.).
- صغائر sīghā‘ir, *s. pl. a.* (*of صغيرة sī-
 ghīrÉ*), Minor sins.
- صغر sīghār, *s. a.* Smallness, littleness,
 youngness; سن—, sīghārī-sinn, *s. p.*
 Youngness of years, youth; —, *or*
 صيغر sīghīr, *s. t.* An ox.
- صغرا *or* صغرى sūghrà, *s. a. fem.* The
 smaller or smallest.
- صغير sīghīr, *a. a.* Little, small; young.

صف sàff, *s. a.* A row, a rank.

صفا sàfā, *s. a.* Purity, pureness; clear-
 ness, brightness; freedom from sor-
 row, pleasure, enjoyment; صفای خاطر
 sàfāyi-khātīr, Peace of mind, freedom
 from any misgiving or scruple; اهل
 صفا èhli-sàfā, A person occupied only
 with pleasure; —سورمك—, sàfā-
 -sürmek, *v.n.* To enjoy one’s self in
 pleasure; كلك—, sàfā-ghèlding!
 You have been welcome! (*said to a
 friend when he is going away after a
 visit*).

صفاف sīfāf, *s. a.* A going into the order
 of battle; a battle, fight, action.

صفت sīfāt (*pl. صفات sīfāt*), *s. a.* An
 attribute, a moral quality; an adject-
 ive; صفات ثبوتيه sīfāti - sùbūtiyyÉ,
 The affirmative or positive attributes
 (of God), as *power, seeing, hearing,
 knowing, &c.*; صفات نسليه sīfāti-sèl-
 biyyÉ, The negative attributes, as,
*fellowlessness, illimitability in time or
 space, &c.*; صفت رسميه sīfāti-rèss-
 miyyÉ, An official quality. [looking.

صفح sàfh, *s. a.* A pardoning, over-
 صفحه sàfha, *s. a.* A surface; a plain, an
 open place or space of ground.

صفدرانه sàff-dèrānÉ, *a. p.* Pertaining to
 a hero who rends the ranks of the foe.

صفر sàfer, *s. a.* Name of the second
 month of the Muhammedan year; —,
 sifr, *s. a.* A cypher, nought, zero;
 —اليد—, sīfru - ‘l - yèd, Penniless, in
 whose hands there is nought.

صفرا sàfrā (sàfra), *s. a.* The bile ; سفراسى sàfrāssi-kàbarmak, To rise or overflow (the bile of any person, *the pronoun changing accordingly*).

صفروى sàfrévī, *a. a.* Pertaining to the bile ; bilious. [ship.

صفرة sàfra, *s. t.* (*Italian*), Ballast of a

صفوت sàfvēt, *s. a.* Purity, clearness, clearness, pureness. [Rows, ranks.

صفوف sùfūf, *s. pl. a.* (*of* صف sàff),

صفه sòffa, *s. a.* An open room or alcove in an antechamber, usually where the windows are placed, and generally fitted up with cushions for seats : it is used by the servants and minor visitors when waiting to be admitted to the rooms ; *hence our word sofa*.

صفى sàfī, *s. a.* A pure, righteous man ; name of the founder of the modern Persian dynasty called صفوى Sàfévī ; صفى الله sàfiyyu-'llāh, Adam, the pure man before God. [blast ; a sapphire.

صفير sàfīr, *s. a.* A loud shrill sound, a

صقال sàkal, *s. t.* The beard and whiskers ;

اقصقالو sàkalli, *a. t.* Bearded ;

أكصقالى ãk-sàkalli, *s. t.* A grey-beard ; an

elder ; a kind of rural magistrate ;

برينك صقالنه كولمك bìrining - sàka-

lina - ghyùlmek, *v.n.* (To laugh at

one's beard) To deceive anyone with

trumped-up stories.

صقسان sàksaghān, *s. t.* A magpie.

صك sàkk, *s. a.* A legal document issued

from a court of justice.

صكرة sòngra, *s. t.* The time after the end

of any term, the future ; by-and-bye ;

—, *ad. t.* Afterwards ; later ; صكرةسى

صكرةسى sòngrassi - nàssl - òldu ?

(How was its future ?) How did things

go with it after that ? صكرةيه قالمق

sòngraya - kàlmak, *v.n.* To be post-

poned ; صكرةيه براقمق sòngraya-bràk-

mak, *v.a.* To postpone ; صكرةكى

sòngraki, *pron. t.* The latter, the one

of the after-time ; صكرة دن اولمق

sòngradan - òlmak, *v.n.* To happen

afterwards ; to be of more recent

occurrence ; صكرة الك صكرة èng-sòngra, At

the very last, last of all.

صكوك sùkyūk, *s. pl. a.* (*of* صك sàkk,

which see), Legal documents.

صلابت sàlābèt, *s. a.* Firmness.

صلات or صلاة or صلوة sàlāt, *s. a.* (*pl.*

صلوات sàlawāt), The ritual perform-

ance of prayer.

صلاته sàlata, *s. t.* (*Italian*), A salad, cer-

tain salad plants ; صلاته طوپ

tòp-sàlata, The cabbage-lettuce ;

فرنك صلاتهسى firènk-sàlatassi, Endive.

صالح sàlāh, *s. a.* The best and most

fitting state of anything ; rectitude,

virtue (in worldly or religious affairs) ;

peace, harmony (between men) ; ad-

vantage, welfare, interest (worldly or

spiritual).

صلاحييت sàlāhiyyèt, *s. a.* Fitness, right,

validity, authority (to act). [pickle.

صلامورة sàlamùra, *s. t.* (*Italian*), Brine,

صلب sàlb, *a. a.* A hanging ; a crucify-

ing ; |—, —et, *v.a.* To hang ; to

erucify; —, *sùlb*, *s. a.* The loins; *صلبي* *sulbī* (*fem.* *صلبيه* *sùlbiyyé*), *a. a.* Pertaining to the loins; issued from the loins.

صلح *sùlh*, *s. a.* Peace, cessation of war; *—او*, *sùlh (sùlf)-òl*, *v.n.* To come to a compromise; *—ا*, *sùlh-et*, *v.n.* To make peace; *صلحاً* *sùlhan*, *ad. a.* In a pacific manner without recourse to hostilities; in time of peace.

صلحا *sùlahā*, *s. pl. a.* (*of* *صالح* *sālīh*), Virtuous men.

صلعم. An abbreviation in writing of the ejaculation *صلى الله عليه وسلم* *sàllā-'llāhu-'àlèyhi-vé-sèllem!* May God look favourably upon him (Muhammed) and grant him peace! Like our &c., this abbreviation is to be read in full.

صلوات *sàlawāt*, *s. pl. a.* (*of* *صلوات* *sàlāt*), Prayers or ascriptions of praise.

صلوة *sàlāt* (*so written and so pronounced*), *s. a.* A ritual performance of prayer, or ascription of praise.

صلة *sàla*, *s. a.* A meeting, junction; the antecedent of a relative pronoun (in Arabic or other language); —, *or* *صلة* *sàla'i-ràhm*, A visit to one's home and kindred, a soldier's furlough.

صلى *sàlla!* May (God) look with favour (upon Muhammed), in the ejaculation *صلى الله عليه* *sàllā-'llāhu-'àlèyh*.

صليب *sàlīb*, *s. a.* A crucifix.

صماخ *simākh*, *s. a.* An ear.

صمان *sàman*, *s. t.* Straw ground to a coarse consistency like chaff in the

operation of rubbing out the corn; *صمان التندن صويوروتتمك* *sàman-àltindān-sù-yùrutmek*, *v.n.* (To cause water to flow under bruised straw) To do things in an underhand manner (*sub rosā*); *صمانلق* *sàmanlik*, *s. t.* A barn or store for triturerated straw.

صمد *sàmad*, *a. a.* Sempiternal, eternal in the past and in the future (God); *صمدانى* *sàmadānī*, *a. a.* Pertaining to the sempiternal God; *صمدانيت* *sàmadāniyyèt*, *s. a.* The divine quality of being sempiternal.

صمصام *sàmsām*, *s. a.* A sword, a sabre.

صمغ *sàmgh (zàmk)*, *s. a.* Gum; gum-arabic; *صمغ عربى* *(zàmkī) - 'àrēbī*, Gum-arabic.

صمون *sòmūn*, *s. t.* A loaf of bread; bread in loaves; the nut of a screw-bolt.

صميم *sàmīm*, *s. a.* The bottom or interior (of the heart); *عن صميم القلب* *'àn-sàmīmi-'l-kàlb*, *ad. a.* From the very bottom of the heart; *صميمى* *sàmīmī*, *a. a.* Cordial, sincere.

صناديد *sànādīd*, *s. pl. a.* (*of* *صناديد* *sàndīd*), Chiefs, princes, leaders.

صنائع *sànā'ī*, *s. pl. a.* (*of* *صنعت* *sàn'āt*), Arts, handicrafts.

صندال *sàndal*, *s. t.* A large boat, a ship's boat; —, *or* *صندل* *sàndal*, *s. t.* Sandal-wood; a kind of silk stuff.

صندالى *sàndālī*, *s. t.* A throne or chair of state (said of European thrones).

صندالية *sàndāliyyé*, *s. t.* A chair.

صندوق *sàndūk (sàndīk)*, *s. a.* A chest,

coffer, box, trunk, case ; سپيد صندوق sèped-sàndik, *s. t.* A coffer of basket-work covered with leather ; صندوقچه sàndūkcha, *s. p.* A small chest or case ; صندوقه sàndūka, *s. t.* A kind of wooden or stone construction erected over graves (generally when under the cover of a mausoleum), and covered over with shawls, carpets, silks, &c. [leader.

صنديد sàndīd, *s. a.* A chief, prince, صنع sùn“, *s. a.* Handiwork, work, the thing made ; — الهى, sùn“u - ilāhī, The work of God.

صنعت sàn“àt (zànāt), *s. a.* An art, handicraft, craft ; skill, cunning in any art ; any stroke of art, craft, or skill ; a rhetorical embellishment in literary composition ; صنعتلو sàn“àtli, *a. t.* Skilful ; —, *ad. t.* Skilfully, with skill ; with tact ; with deep cunning.

صنف sànf, *s. a.* A class ; (pl. اصناف èssnāf, Classes ; trades corporations ; sorts, kinds) ; (as a Turkish sing.) a tradesman ; an artificer in the army or navy ; اصنافلق èssnāflik, *s. t.* Trade, tradesmanship.

صنم sànem, *s. a.* An idol.

صنو sànv, *s. a.* A brother.

صنوب sànevbèr, *s. p.* A cone, the fruit of any cone-bearing tree ; the tree itself.

صنوف sùnūf, *s. pl. a.* (of صنف sànf), Kinds, sorts.

صنيعه sàni“a, *s. a.* An act, deed, work.

صو sū, *s. t.* Water ; a stream, brook, rivulet, river ; water (of a diamond) ; temper (of steel) ; صو باشى sū-bāshi, *s. t.* A spring, fountain-head ; a kind of village mayor ; ارپه صويى àrpa-sūyu, Beer, ale, porter ; — — بياض bèyāz— —, Ale ; — — سياه sīyāh— —, Porter ; گل صويى ghyùl - sūyu, Rose - water ; كول صويى kyùl - sūyu, Lie, lixivium of wood - ashes ; صو سوكمك sū-dùkmek, *v.n.* To ease nature ; — — كچوك kùchuk— —, To make water ; — — بيوك bìyuk— —, To go to stool ; صو ويرمك sū-vèrmek, *v.n.* To temper (steel) ; صولو sūlu, *a. t.* Watery ; juicy ; صوسوز sūssuz, *a. t.* Dry, thirsty ; صوسوزلق sūssuzluk, *s. t.* Thirst, drought ; صولر sūlar, *s. pl. t.* Approximate time of day ; ساعت برصولر زده sà“at-bìr-sū-larında, About one o'clock.

صوا sīwa, *s. t.* Plaster ; a coat of plaster or cement ; صوامق sèwamak (*aor.* صوار sèwar), *v.a.* To plaster, coat over with plaster or cement.

صواب sàwāb (sèwāb), *s. a.* The fit, proper, or correct state of anything ; a good or charitable action ; the merit due to a good action, the reward promised for it hereafter ; the correct word or orthography in a table of errata ; خطا صواب khātā-sàwāb, Errata ; صوابديد sàwāb-dīd, *s. p.* That which is esteemed proper ; a deeming proper, approval.

صوارمق sūwarmak (*aor.* صوارر sūwarir),
v.a. To take (cattle) to drink, to give
 water, to water (cattle).

صواش sàwash, *s. t.* Battle, strife.

صواشمق sàwashmak (*aor.* صواشر sàwashir),
v.n. To strive, to struggle, fight,
 combat; to strive, endeavour, buckle
 to. [direction.

صوب sàvb, *s. a.* A side, coast, place,
 صوبه sòba, *s. t.* A stove, close stove; a
 hothouse.

صوپه sòpa, *s. t.* A thick stick.

صوت sāv̄t, *s. a.* A sound; a voice.

صوچ sùch, *s. t.* A fault, a crime, a sin.

صور sūr, *s. a.* A trumpet; —, sùwèr,
s. pl. a. (of صورت sūrèt, which see).

صورت sūrèt, *s. a.* A form, figure; a
 mode, manner; a face, visage, coun-
 tenance; a formula; a copy (of a
 writing); a drawing of any animal
 form; a statue; a case, supposed case,
 supposition; an appearance, external
 show; صورتا sūrétā, *ad. a.* As a
 matter of external appearance; ap-
 parently; for form's sake; in appear-
 ance, externally; صورتپذیر sūrèt-
 pèzīr, *a. p.* Which has taken a
 definite form, been put into shape,
 been accomplished.

صورغج sòrghuj, *s. t.* A tuft of feathers
 worn as an ornament on the head.

صورمق sòrmak (*aor.* صورار sòrar), *v.a.*
 To ask a question; to ask for, after,
 or about (any person or thing); —,
v.n. To suck (as a pump, especially

when the air penetrates and makes a
 sucking noise); — خاطر khātīr—, *v.n.*

To ask after one's health and welfare.

صوری sūrī (*fem.* صوریه sūrīyyé), *a. a.*
 Formal, apparent.

صوصامق sùssamak (*aor.* صوصار sùssar),
v.n. To feel thirst, to be thirsty;
 صوصاتمق sùssatmak (*aor.* صوصادر
 sùssadir), *v.a.* To make thirsty,
 cause to feel thirsty.

صوصمق sùssmak (*aor.* صوصار sùssar),
v.n. To hold one's tongue, hold one's
 peace, be silent, refrain from speak-
 ing, cease speaking, leave off speaking
 or talking; صوص sùss! Hold your
 tongue! [a tuber.

صوغان sòghan, *s. t.* An onion; a bulb;
 صوغلجان sòghuljān, *s. t.* A worm.

صوغوق sòghuk, *a. t.* Cold; —, *s. t.* The
 cold; a cold.

صوغومق sòghumak (*aor.* صوغور sòghur),
v.n. To become cold or cool; to grow
 cold or cool; to lose one's first
 warmth of feeling, become lukewarm;
 صوغومتق sòghutmak (*aor.* صوغودر
 sòghudur), *v.a.* To cause to grow
 cold, to cool.

صوف sūf (sòf), *s. a.* Wool; goats'
 wool; a kind of camlet or homespun
 linsey-woolsey; صوفی sōfī, *s. a.* Of
 wool; woollen; wearing woollen or
 linsey-woolsey; —, *s. a.* (*pl.* صوفیون
 sòfiyyūn), A kind of Muhammedan
 ascetic rationalist; —, (sòfu), *a. t.*
 Scrupulously devout and stiff-starched;

صوفيلك (sòfuluk), *s. t.* Exaggerated piety. [Bulgaria].

صوفيه Sòfiya, *s. t.* Sophia (town of, in

صوق sūk, *s. a.* A street of shops; a market. [trees; a corridor.

صوقاق sòkak, *s. t.* A street; an alley of

صوقلغان sòkulghàn, *a. t.* One who intrudes or pushes himself into company where he is not wanted.

صوقمق sòkmak (*aor.* صوقار sòkar), *v. a.* To push in; to sting (a bee, &c.), to bite (a snake, &c.); صوقلمق sòkulmak (*aor.* صوقلور sòkulur), *v. p.* To be pushed in; to be stung or bitten; —, *v. n.* To push one's self forward, intrude one's self, press one's self (near a person or into a company, place, or business); صوقشمق sòkushmak (*aor.* صوقشور sòkushur), *v. n. recip.* To push forwards together; crowd together; صوقشدرمق sòkushdurmak (*aor.* صوقشدرر sòkushdurur), *v. a. caus.* To push in (a number of things) together, *or* (one thing) with several others.

صوق sòng, *s. t.* The end (of any time or succession).

صول sòl, *a. t.* Left; the left hand.

صولاق sòlak, *s. t.* A left-handed man; name of certain officers of the Sultan's palace in the olden time; —, sùlak, *a. t.* Abounding in water, springs, rivers, marshes, &c.

صولامق sùlamak (*aor.* صولار sùlar), *v. a.* To water (a garden, plants, &c.).

صولات sàvlet, *s. a.* A determined attack, rush, assault.

صولجان sàvléjān, *s. a.* A hockey stick.

صولق *or* صولوق sòluk, *s. t.* The breath, a breath; الملق —, sòluk-àlmak, *v. n.* To breathe. [To fade (colour).

صولمق sòlmak (*aor.* صولار sòlar), *v. n.*

صولومق sòlumak (*aor.* صولور sòlur), *v. n.* To breathe hard (as when out of breath), to pant. [from food as a rite.

صوم sàvm, *s. a.* A fasting, abstaining

صومتتمق *or* صومتتمق sòmutmak (*aor.* صومتدر sòmudur), *v. n.* To pout and be sulky.

صومردانمق sòmurdanmak (*aor.* صومردانور sòmurdanir), *v. n.* To talk sulkily.

صومعه sàvma'a, *s. a.* A church or monastery; any religious or conventual edifice.

صون sàvn, *s. a.* Active protection.

صوندرمه sùndurma, *s. t.* A shed, pent-house, lean-to.

صونمق sùnmak (*aor.* صونار sùnar), *v. a.* (*provincial*) To push forward (towards anyone as in the act of presenting).

صوى sòy, *s. t.* A race, stock, family; a kind, sort; a good race; a good sort; —, *a. t.* Of a good race; of a good sort.

صويش sùyush, *s. t.* Plain boiled meat.

صويغون sòyghun, *s. t.* Pillage, plunder, sack, rapine; wholesale theft or robbery; a stripping; قاريلرى —, sòyghun-kàrìlari, Hired women at wedding-feasts who assist the lady visitors to uncloak, &c.

صويتمق sòymak (*aor.* صويار sòyar), *v.a.*

To strip; to strip off clothes; to plunder, sack, rob; صوينتمق sòyunmak (*aor.* صوينور sòyunur), *v.n.* To undress one's self.

صهبا sàhbā, *s. a.* Wine, the expressed juice of white grapes.

صهر sèhr, *s. a.* A son or brother-in-law, he who has taken to wife the daughter or sister of some one; صهريت sèhriyèt, *s. a.* The quality of being son or brother-in-law.

صهيل sàhīl, *s. a.* The neighing of a horse.

صيان sàyyād, *s. a.* A hunter or fisher of any kind.

صيادت sèyādèt, *s. a.* A chase, hunting, fowling, fishing of any kind; huntsmanship of any kind. [religious fast.

صيام sèyām, *s. a.* The act of fasting; a

صيانت sèyānèt, *s. a.* Active protection;

—, —et, *v.a.* To protect, guard.

صيت sīt, *s. a.* A sound, a noise; a voice; rumour; reputation, fame.

صياحه sàyha, *s. a.* A loud cry.

صيد sàyd, *s. a.* A hunting, chasing, fowling, trapping, fishing, taking, catching in any manner; the chase, &c., of any kind; prey taken in any manner; —, —et, *v.a.* To take, catch as prey in any manner.

صيدا Sàyda, *s. t.* Sidon in Phœnicia.

صيرق sèrik, *s. t.* A small pole, a perch, a long thick stick. [leather or hide.

صيرم sèrim, *s. t.* A strip, lace or thong of

صيرتمق sèyirmak (*aor.* صيرر sèyirir), *v.a.*

To strip (the skin off of anything), to pull off (any covering of anything) after the fashion used in skinning eels; صيرتمق sèyirilmak (*aor.* صيريلور sèyirilir), *v.p.* To be pulled or stripped off like an eel-skin; —, *v.n.* To slip away quietly, to get away by slipping off a coat, &c., which someone has hold of. [To ache.

صيرلامق sèzlamak (*aor.* صيرلار sèzlar), *v.n.*

صيرتمق sèzmaq (*aor.* صيرار sèzar), *v.n.* To transude, exude, percolate.

صيزى sèzi, *s. t.* An ache, a pain.

صيح sègh, *a. t.* Shallow (water).

صيغامق sèghamak (*aor.* صيغار sèghar), *v.a.* To tuck up (skirts, sleeves, &c.).

صيغه sègha, *s. t.* The peculiar termination of a word in a grammatical view, its form as indicative of case, mood, tense, &c.; a conjugation.

صيغر sèghir, *s. t.* An ox; صو صيغرى sù-sèghiri, A buffalo. [herdsman.

صيغرتماج sèghirtmāj, *s. t.* A drover,

صيغرجق sèghirjīk, *s. t.* A starling.

صيغتمق sèghmak (*aor.* صيغار sèghar), *v.n.*

To go in, to be in such quantity or of such a size as to admit of being contained in any given receptacle; صيغتمق sèghinmak (*aor.* صيغينور sèghinir), *v.n.* To go in for shelter, to take refuge; صيغشمق sèghishmak (*aor.*

صيغشور sèghishir), *v.n.* To manage to get in (several people), to find room.

صيف sàyf, *s. a.* The summer; صيفى sàyfī, *a. a.* Pertaining to summer;

صیفیه sàyfıyyé, *s. a.* A country-house, inhabited during summer.

صیق sîk, *a. t.* Thick, close together, not far apart, of a close texture ; —, *ad. t.* Often.

صیقل sàykâl, *s. a.* A polish, burnish ; —, *ویرمک*, sàykâl - vèrmek, *v.n.* To give a polish or burnish.

صیقمت sîkmak (*aor.* صیقار sîkar), *v.a.* To squeeze, press, subject to pressure ; to express (juice) ; to subject to an unpleasant degree of importunity or trial of patience ; to fire off (a pistol) ; صیقلمق sîkilmak (*aor.* صیقلمور sîkilmir), *v.p.* To be squeezed ; to be pressed ; to be expressed (juice) ; to be fired off (a pistol) ; —, *v.n.* To be annoyed ; to feel dull ; *ادمک جانی صیقلمق* âdamıng - jāni - sîkilmak, *v.n.* To be vexed, grieved, annoyed ; to feel in low spirits, feel dull ; صیقشمق sîkishmak (*aor.* صیقشور sîkishir), *v.n.* To crowd, to be crowded, pressed, jammed in together ; صیقشدرمق sîkishdirmek (*aor.* صیقشدریر sîkishdirir), *v.a.* To crowd (many things), press together ; to screw up tight, make (a thing) quite tight and close ; to press (a person), importune, to subject to the strictest oral examination, to use threats.

صیقندی sîkindi, *s. t.* Any unpleasantness which weighs on one ; want, penury ; a bodily want, want to ease nature ; an unpleasant feeling, heaviness ; trouble.

صیقی sîki, *a. t.* Tight ; —, *s. t.* A moral screw or necessity applied to make a person exert himself ; صیقی یی صیقی یی sîkiyi-ghyûrmek, *v.n.* To be placed under some kind of moral pressure or necessity.

صیوا or صیوه sîwa, *s. t.* Plaster, a coat of plaster ; صیوامق sîwamak (*aor.* صیوار sîwar), *v.a.* To plaster.

ض

ض dād (dāt). Eighteenth letter of the Turkish language, having two different powers. It is sometimes sounded as an English *d*, at other times like a *z* ; but in either case it has generally a more guttural and harder sound than the *د* or *ز*. In chronograms it has the numeral value of 800.

ضابط zābit, *s. a.* An officer ; a magistrate ; one's immediate chief in an official capacity ; — بیوک bîyuk—, A commissioned officer ; — کچوک kùchuk—, A warrant or non-commissioned officer.

ضاد dād, *s. a.* Name of the letter ض.

ضال dāl, *s. a.* One who is in error, out of the right path. [guarantee (person)].

ضامن zāmin, *s. a.* A surety, bail, ضایع zāyi“, *a. a.* Going to waste, being uselessly spent, being lost ; او —, —òl, *v.n.* To be lost ; to go to waste ; ا —, —et, *v.a.* To lose ; to waste.

ضبط zābt, *s. a.* A holding firmly ; a holding together ; a holding in, re-

straining, governing; a conquering; a seizing; a taking possession; |—, —et, *v.a.* To hold; to hold together; to hold in, restrain; to conquer; to seize; to take possession of, enter into possession of; to assume the functions of; to rule, govern, exercise authority over; to take down, pen down (notes of oral communications); ضبطى zàbtī (*fem.* ضبطيه zàbtīyyé), *a. a.* Pertaining to the police; ضبطيه zàbtīyyé, ضبطيه ضابطى zàbtīyyé - kàwwāssi, *s. t.* A policeman; ضبطيه ناظرى zàbtīyyé-nāziri, *s. t.* The Minister of Police.

ضجر dàjar, and ضجرت dàjrèt, *s. a.*

Sorrow, chagrin. [sun is high up.

ضحا dàhā, *s. a.* The morning when the

ضحك dàhk, *s. a.* A laughing; a laugh.

ضحوة dàhvé, *s. a.* The morning when the sun is high up.

ضد zìdd, *s. a.* The contrary or opposite to anything; a thing very much disliked; a person who opposes anyone; بربينك ضدينه ياپمق bìrining-zìddina-yàpmak, *v.a.* To do (anything) to vex someone; بربينك ضدينه كتمك bìrining - zìddina - ghìtmek, *v.n.* To annoy, be distasteful to someone.

ضر zàrr, *s. a.* Harm, damage, detriment; hurtfulness; noxiousness; سرّاً و ضرّاً sèrrèn-vè-zàrran, *ad. a.* In weal and in woe, for better for worse.

ضراعت dàrā“àt, *s. a.* Humility.

ضرب dàrb, *s. a.* A striking in any manner; a stroke, blow; —, zàrb (*the*

same word differently pronounced), *s. a.* The force or violence of a blow; multiplication (in arithmetic); —, dūriba (on coins), It was struck; |—, dàrb-et, *v.a.* To strike; to set up (tents, &c.); |—, zàrb-et, *v.a.* To multiply arithmetically; ضرب سكه dàrbi-sikké, *s. p.* The coining of money; ضرب مثل zàrbi-mèssel, *s. p.* A proverb, a common expression; ضرباً dàrban, *ad. a.* By force of arms; ضربخانه zàrb-khāné, *s. p.* A royal mint; ضربخانه ناظرى zàrb-khāné-nāziri, *s. t.* The master of the mint (a cabinet minister).

ضربه dàrba, *s. a.* A single stroke, a blow.

ضرر zàrar, *s. a.* Harm, damage, detriment, injury; loss (in business); hurtfulness, noxiousness; ضرر يوق zàrar-yòk! *int. t.* No matter! Never mind! ضررى يوق zàrari-yòk, There is no harm in that; |—, —et, *v.n.* To hurt, injure, harm; to lose (in business); ضررلو zàrarli, *a. t.* Who has suffered loss; ضررسز zàrarsiz, *a. t.* Harmless, not hurtful; harmless, free from harm or loss; not bad, pretty good considering.

ضربه zàrta, *s. a.* A fart.

ضروب zūrūb, *s. pl. a.* (of ضرب zàrb, seldom used in this sense) Kinds, sorts; امثال —, zūrūbū-èmsāl (*pl. of ضرب مثل zàrbi-mèssel*), Proverbs.

ضرورت zàrūrèt, *s. a.* Necessity, pressing need; indigence, want, poverty;

بالضرورة *bì-'z-zàrūrÉ* (and بالضرورة *bì-'z-zàrūr*), *ad. a.* Necessarily, forcedly, obligedly; *ضروري* *zàrūrī*, *a. a.* Indispensable, pressingly needful; obligatory, forced.

ضعف *zà'f*, *s. a.* Weakness, feebleness, debility; —, *ضعاف* *èz'āf*, *s. a.* The double or any multiple (of a quantity).

ضعفا *zū'afā*, *s. pl. a.* (of *ضعيف* *zà'if*), The weak, the infirm; the poor. (This is the original of the now celebrated French word *zouave*, the term being applied by the Arabs to those who from weakness, sickness, poverty, or loss of arms or horses, cannot be considered effective warriors).

ضعيف *zà'if*, *a. a.* Weak, infirm, not strong, not powerful; thin, not fat; poor; *ضعيفلق* *zà'iflik*, *s. t.* Weakness, debility; *ضعيفانمق* *zà'iflanmak*, *v.n.* To grow weak; to grow thin, to lose flesh; *ضعيفلتمق* *zà'iflatmak*, *v.a.* To make weak, to weaken; to cause to lose flesh.

ضلال *dālāl*, and ضلالت *dālālèt*, *s. a.* Error, deviation from the right path.

ضلع *dīl* (pl. *اضلاع* *ādīlā'*), A side (of a triangle); *معلوم* —, *dīl'i-mà'lūm*, A known or given side; a base-line (in surveying).

ضم *zàmm*, *s. a.* An adding; the pronouncing a letter with one of the vowels o, u, ū, or u, after it; | —, —et, *v.a.* To add (something more).

ضمان *zāmān*, *s. a.* Suretyship, bail, guaranteeship.

ضمائر *zāmā'ir*, *s. pl. a.* (of *ضمير* *zāmīr*), Hearts, minds; thoughts.

ضمائم *zāmā'im*, *s. pl. a.* (of *ضميمة* *zāmīmÉ*), Addenda, appendices, additions, supplements; things of any kind added.

ضمن *zìmn*, *s. a.* The interior (of any containing exterior); the design (contained in any act); the implied sense (contained in any expression); *ضمنندة* *zìmninda* (an apparent Turkish adverb or conjunction), In order to, with a view to, with a design to; *ضمناً* *zìmnān*, *ad. a.* In an implied manner;

ضمني *zìmnī*, *a. a.* Implied, contained. *ضمير* *zāmīr*, *s. a.* The heart or mind; a pronoun; *ما في الضمير* *mā-fì-'z-zāmīr*, That which is (or was) on the mind, one's thoughts.

ضميمة *zāmīmÉ*, *s. a.* Anything added (to another thing); an appendix, supplement.

ضيا *zìyā*, *s. a.* Light; *ضيا دار* *zìyādār*, *a. p.* Luminous; lighted, illuminated; *ويرومك* —, *zìyā-vèrmek*, *v.n.* To give light.

ضياح *zìyā'*, *s. pl. a.* (of *ضيعة* *zī'a*, not used), Estates, farms, lands, and villages; —, *زايأ* —, *s. a.* Destruction, ruin. [a set dinner or supper.

ضيافت *zìyāfèt*, *s. a.* A banquet, a feast, *ضيف* *zàyf*, *s. a.* A guest.

ضيق *zīk*, *a. a.* Narrow, straitened,

close ; النفس —, zīku-'n-nèfess, *s. a.*

An asthmatic person ; نفس —, zīk-nèfess (tīk-nèfess), The asthma.

ضيوف zūyūf, *s. pl. a.* (of ضيف zāyf), Guests.

ط

ط tā'ī-hòttī (tì). Nineteenth letter of the Turkish alphabet, having two different values. It is generally sounded as an English *t*, but sometimes, at the beginning of words of Turkish origin, as a *d*, and is always more harsh and guttural than the corresponding letters ت and د. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 9.

طا tā, *s. a.* Name of the letter ط.

طاب tāba! *int. a.* May (his tomb) be pleasant (to him), in طاب ثراه tāba-sūrāhu, and طاب سره tāba-sīrruhu.

طابور tābur, *s. t.* A battalion ; a column (of march or attack) ; a certain large number (of people).

طابيه tābiya, *s. t.* A battery ; a bastion ; an earthwork, fleche, redoubt, redan, or fort. [*v.n.* To worship, adore.

طاپمق tāpmak, and طاپنمق tāpinmak, طاپو tāpi or tāpu, *s. t.* A kind of title-deed for lands held on the old feudal system, by tenants of low degree : it is also called طاپو تذکره سی tāpu-tèz-kéréssi. [bottle.

طاپه tāpa, *s. t.* A cork or stopper to a

طات tāt, *s. t.* Taste, savour ; طاتلو

tātli, *a. t.* Sweet ; savoury ; pleasant, agreeable ; —, *s. t.* Any sweet dish or sweetmeat ; طاتسز tātsiz, *a. t.* Un-

savoury, tasteless ; unpleasant, disagreeable ; طاتلولق tātlülük, *s. t.* Sweetness ; pleasantness ; طاتسزلق tātsizlik, *s. t.* Unpleasantness.

طاتمق tātmak (*aor.* طادار tādar), *v.a.* To taste, try the taste of ; perceive the taste of.

طارتتمق tārtmak (*aor.* طارتار tārtar), *v.a.* To weigh ; to try the weight ; to try the strength, or to sound the ideas (of a person).

طارتی tārti, *s. t.* A weight for weighing ; the weighing weight of anything.

طارم tārim, *s. p.* A dome ; the sky or a sphere.

طارة tāra or dāra, *s. t.* (*Italian*), The tare (of goods sold by weight).

طاری tāri, *a. a.* Which comes (upon one), happens disagreeably ; او —, —öl, *v.n.* To come upon, overtake, happen disagreeably.

طاس tāss, *s. p.* A bowl of metal, glass, or earthenware ; —, *a. t.* Bald (head) ; ياپشدرمق tāss-yāpishdirmak, *v.n.* (To apply a bowl) To torture by application of heated bowls of metal to the bare head.

طاش tāsh, *s. t.* A stone, a rock ; stone ; a millstone ; a draughtsman, piece at draughts ; دیکیلو طاش dīkili-tāsh, An obelisk (while standing) ; طاشچی

tāshji, *s. t.* A stone-cutter, worker in stone; طاشلامق tāshlamak, *v.a.* To stone with stones. [(in a male animal).

طاشاق tāshak, *s. t.* A testicle, a stone
طاشماق tāshmak (*aor.* طاشار tāshar),
v.n. To overflow; طاشيرماق tāshirmak,
(*aor.* طاشير tāshirir), *v.a. caus.* To cause to overflow; to allow one's words or acts to go beyond the bounds of due respect.

طاشيماق tāshimak (*aor.* طاشير tāshir),
v.a. To carry; to carry about;
طاشينماق tāshinmak, *v.n.* To move, to carry one's effects and furniture to another house.

طاسلاق tāsslak, *a. t.* In an unfinished state, rough, unworked; —, *s. t.* A sketch, an outline; anything just roughly brought into shape.

طاسما tāssma, *s. t.* A strap or lachet by which anything is held or fastened.

طاعت tā'at, *s. a.* Active devotion or piety, active conformity with God's ordinances. [tagious pest.

طاعون tā'ūn, *s. a.* The plague, the con-

طاغ dāgh, *s. t.* A mountain, mount, hill; طاغلو daghli, *s. t.* A mountaineer.

طاغتمق dāghitmak (*aor.* طاغدير dāghidir),
v.a. To scatter; to distribute.

طاغيلمق dāghilmak (*aor.* طاغيلير dāghilir),
v.n. To disperse, be dispersed; —,
v.p. To be distributed.

طاغى tāghi, *s. a.* A rebel; a sinner; —,
دآغى dāghī, *s. t.* A mountaineer.

طاق tāk, *s. p.* Any vaulted or domed

construction; a vault; an arch; a dome; an arched window; a sphere; the sky; a single one, an odd one; a single fold; —, *a. p.* Curved, vaulted, bent; odd; single.

طاقت tākāt (tākāt), *s. a.* Strength, power to do or bear; كاتورمك —, tākāt-ghètirmek, *v.n.* To be able, to find strength sufficient. [ing or rattling.

طاقردى tàkirdi, *s. t.* A noise of knock-
طاقلاق tàklak, *s. t.* A tumble heels over head; قيلمق —, tàklak-kilmak, *v.n.* To tumble, to throw one's self heels over head.

طاقلدامق tàkildamak (*aor.* طاقدار tàkildar), *v.n.* To make a rattling noise.

طاقمق tàkim, *s. t.* A set (of anything, of people, of tools, &c.); a mouth-piece (of a pipe); a squad, subdivision, or detachment (of soldiers); a crew (of a boat); tools, implements, necessaries, furniture; utensils.

طاقمق tàkmak (*aor.* طاقار tàkar), *v.a.* To fix (anything on to something else), to append; — قلیج kılıj-tàkmak, To put on a sword; — اد. àd-tàkmak, To give a name; طاغيلمق tàkilmak, *v.p.*

To be fixed on or attached to anything; —, *v.n.* To attach one's self to anything, lay hold of, meddle with, make game of, chaff, skylark with;

طاقنمق tàkinmak, *v.a.* To attach (something) to one's self; — اغرىنى àghrini-tàkinmak, *v.n.* To assume an air of gravity.

طاقیه tàkyé, *s. t.* A small linen cap.

طاق dāng, *s. t.* The dawn ; ییری—, dāng-yèri, The place where the light of morning first appears ; اتمق—, dāng-àtmak, *v.n.* To begin to show signs of light (the dawn), to brighten.

طال tālé! May (his elevation, &c.) long endure! (*used in firmans after the names of honourable personages*).

طالب tālib, *s. a.* A wisher, seeker for, inquirer after ; ا—, tālib-òl, *v.n.* To desire, ask for.

طالح tālih, *s. a.* A sinner.

طالع tāli“, *s. a.* The ascendant (in astrology); fate, fortune, luck.

طالغہ dālgha, *s. t.* A wave ; a ripple ; طالغہ لنمق dālghalanmak, *v.n.* To rise in waves ; to be wavy.

طالیان dālyan, *s. t.* A fishing station erected on poles in the water.

طانه dāna, *s. t.* A calf.

طانیماق tānimak (*aor.* طانور tānir), *v.a.* To know again, to recognise ; طانیشماق tānishmak, *v.n.* To know or recognise one another ; طانیشک tānishik, *s. t.* An acquaintance.

طاوس tāwuss, *s. a.* A peacock.

طاوشان tāwshan, *s. t.* A hare ; a Greek from certain of the isles ; a cabinet-maker ; اطہ طاوشانی āda-tāwshani (A hare of the isles), a rabbit.

طاوق tàwuk, *s. t.* A fowl, a hen ; ماوق—, tàwuk - màwuk, Poultry of various kinds ; طاوق کومسی tàwuk-kyùmèssi, *s. t.* A fowl-house ; طاوقچی tāwukju,

A poulterer ; a dealer in live fowls ;

کوتی—, tàwuk-ghyùtu, *s. t.* A wart.

طاوه tàwā, *s. t.* A frying-pan ; any fried food ; the pan of a gun-lock.

طاهر tāhir, *a. a.* Clean, lawfully clean.

طای tày, *s. t.* A colt ; half a horse-load ; (a bale, &c.) equal in weight to another. [animal ; the soul.

طائر tā'ir, *s. a.* A bird, a fowl, any flying

طائف tā'if, *s. a.* A patrol, anything that goes round ; name of a town in Arabia ; a spectre, vision.

طائفہ tā'ifé, *s. a.* A set of men, body of men ; a people, nation, tribe ; a ship's crew. [out any beneficial result.

طائل tā'il, *in* لا طائل, lā-tā'il, *ad. a.* With-

طب tibb, *s. a.* The science of medicine ; طبي tibbī (*fem.* طبيه tibbiyyé), *a. a.* Medical, pertaining to the science of medicine.

طبابت tibābèt, *s. a.* The practice of medicine, the medical profession.

طباع tibā“, *s. pl. a.* (*of* طبع tab“), Natures ; dispositions ; minds.

طباق tabak, *s. t.* A plate ; a dish ; a saucer ; طباقچی tabakji, *s. t.* A dealer in china and earthenware.

طبان taban, *s. t.* The sole of the foot ; firmness, courage, intrepidity ;

تیموری—, taban-(dèymiri), One of the kinds of Damascus steel ; —

دال—, dāl-tabàn, *s. t.* A quick or continual runner ; قالدرمق— taban-kāldirmak, *v.n.* To ply the foot, to take to one's heels, run.

طباñجه tàbànja, *s. t.* A pistol.

طباñع tàbā'ī, *s. pl. a.* (of طباñع tàbī'āt), Natures; dispositions; characters; natural qualities.

طباñج tàbkh, *s. a.* A cooking; |—, —et, *v.a.* To cook.

طباñع táb, The printing or impressing an impression of any kind; the nature, natural quality impressed by nature; natural health or state of body; taste, liking; disposition, character; |—, —et, *v.a.* To print; to imprint.

طباñق tìbk, *s. a.* Conformity, exact similarity of form.

طباñقه tàbaka, *s. a.* A stratum; a sheet (of paper); a rank or degree (in a series); a floor (in a house).

طباñل tàbl (dàwul), *s. a.* A drum.

طباñله tàbla, *s. a.* Any flat tray with a high rim; those which are large are of wood, and the small ones of brass or silver; طباñله كار tàbla-kyar, *s. t.* A baker's retailer who carries bread about on a tray. [a physician.]

طباñب tàbīb, *s. a.* A doctor of medicine

طباñع tàbī'āt, *s. a.* Nature; natural quality, disposition, or character; taste, delicacy of taste in matters of elegance.

طباñع tàbī'ī, (*fem.* طباñع tàbī'īyyé), *a. a.* Natural, not artificial.

طباñراق tòprak, *s. t.* Earth, soil; territory; عثمانلو طباñراق òssmānli-tòpraghi, *s. t.* Turkey, the Ottoman territory; طباñراق ایشی tòprak-īshi, Any work made of clay, or of earth.

طباñو tàpu, *s. t.* See طباñو.

طباñن tàhn, *s. a.* A grinding in a mill; |—, —et, *v.a.* To grind in a mill.

طباñن tàhīn, *s. a.* Ground sesame, being an oily paste used for food by Eastern Christians in Lent, and of which *helwa* is also made.

طباñرار tàrrār, *s. a.* A cutpurse, pickpocket, scamp, vagabond, rogue, rascal.

طباñراز tìrāz, *a. p.* (*in composition*), Who embroiders; who weaves the web of refined diction; an embroidered hem or border.

طباñراق tàrak, *s. t.* A comb; a card; a rake; a harrow; a limpet or cockle.

طباñراق tàramak (*aor.* طباñرار tàrar), *v.a.* To comb; to card; to rake; to harrow. [flowers, &c.]

طباñراوت tàrāvèt, *s. a.* Freshness (of fruit,

طباñرب tàreb, *s. a.* Joy, joyousness, joyfulness, mirth, glee.

طباñربزون tàràbizūn (trābzān), *s. t.* Trebizond in Pontus; (*or* طباñربزان) a portcullis; the arm of a sofa, or rather the railing or slab which terminates a Turkish sofa when it does not reach to a wall; طباñربزان باباسی trābzān-bābassi, The post which supports this railing in front of the sofa, the other end of the rail being fixed in the wall at the back of the sofa.

طرابلوس Tārābalūs, *s. t.* Tripoli; طرابلوس غرب Tārābalūs-i-gharb, Tripoli in Africa; طرابلوس شام Tārābalūs-i-Shām, Tripoli in Syria.

طریان *tārpan*, *s. t.* A scythe.

طرتل *tārtil*, *s. t.* A caterpillar, especially the smaller kinds which destroy leaves and flowers; the velvet fringe called *chenille*; the bullions of gold-lace or epaulettes.

طرح *tārḥ*, *s. a.* A casting, throwing, laying, or placing on the ground; a laying (foundations); a casting away; a subtracting; subtraction in arithmetic; |—, —et, *v.a.* To cast, throw, lay, or place on the ground; to lay (foundations); to cast away; to subtract.

طرخون *tārkhūn*, *s. t.* Tarragon (herb).

طرد *tārd*, *s. a.* To drive away, send away, reject, repel.

طرز *tārz*, *s. a.* A way, manner, fashion.

طرف *tāraf*, *s. a.* A side; a tract, district; a direction; a party; طرف *tāraf-tūtḥmak*, *v.n.* To espouse a cause, side with a party or person; طرفدار *tāraf-dār*, *s. p.* A partisan; طرفین *tārafēyn*, *s. a. dual*, The two sides or parties (in a question, suit, quarrel, &c.).

طرفانده *tūrfanda*, *s. t.* Fresh fruit or vegetables being the first fruits of a season.

طرفه *tārfa*, *s. a.* A twinkling (of an eye); —, *tūrfé*, *s. a.* Anything fresh, new, rare; طرفة العين *tārfétu-'l-'āyn*, The twinkling of an eye.

طرق *tūrūk*, *s. pl. a.* (of طریق *tārīk*), Roads, paths, ways.

طرلا *tārḷa*, *s. t.* Plough-land, arable land; one field of arable land.

طرماشمق *tīrmashmak* (*aor.* طرماشر *tīrmashir*), *v.n.* To climb up (trees, &c.) by using the claws (as cats, &c., do); to scratch one another, claw each other.

طرمالمق *tīrmalamak* (*aor.* طرمالار *tīrmalar*), *v.a.* To scratch with the claws.

طرمنتی *tīrmenti*, *s. t.* Turpentine.

طرنق *tīrnak*, *s. t.* A nail, claw, talon, hoof; طرنق‌قلو *tīrnakli*, *a. t.* Having a nail or nails, claws, hoofs; چتال‌طرنق‌قلو *chatal-tīrnakli*, *a. t.* Having a cloven hoof, cloven-hoofed.

طره *tūrre*, *s. p.* A lock of hair, a curl, a ringlet; a leather strap or a handkerchief twisted into a rope by children in certain games, a cob. [electuary.

طریاق *tīryāk*, *s. a.* Theriaca, an opiate
طریان *tārāyān*, *s. a.* A happening, affecting (disagreeably).

طرید *tārīd*, *s. a.* Any thing or person rejected, refused, cast away.

طریف *tārīf*, *a. a.* Any object newly acquired possession of.

طریق *tārīk*, *s. a.* A road, way, path; a mode, manner; a fashion; a quality; عام —, *tārīki-'āmm*, A public road; خاص —, *tārīki-khāss*, A private road; حق —, *tārīki-hakk*, The way of truth.

طریق‌ت *tārīkāt*, *s. a.* A hierarchy; an order (of dervishes or monks).

طست *tāsst*, *s. a.* and طشت *tāsht*, *s. p.* A basin; a tray.

طشرة tàshra, and طشرى dîshāri, *s. t.*

The exterior, outer part (of anything); any provincial place away from the capital; —, *ad. t.* Beyond, out.

طعام tà‘ām, *s. a.* Food; a meal; taste, savour; |—, —et, *v.n.* To breakfast or dine.

طعم tà‘m, *s. a.* Taste, savour; food.

طعمه tù‘mé, *s. a.* Food; prey; طعمه شمشير tù‘mé‘i-shîmshîr, Prey to the sword.

طعن tà‘n, *s. a.* A wounding, stabbing; a reproving, blaming, reproaching, speaking ill of; |—, —et, *v.n.* To wound with any kind of stab; to reprove, reproach, blame, speak ill of.

طعنه tà‘né, *s. a.* A wound, a stab.

طغيات tùghāt, *s. pl. a.* (of طاغى tāghî), Rebels; sinners.

طغرا tùghra, *s. t.* The cypher of the Sultan in an ornamental shape, used for inscribing over firmans, on coins, and on public buildings; it contains the name of the Sultan, and of his father, with the title Khān, and the epithet “*always successful.*”

طغرجق dògharjik, *s. t.* A wallet.

طغوا (or طغوى) tàghwà, طغوان tùghwān, طغى tàghy, *s. a.* Sin, wickedness; rebellion.

طغيان tùghîyyān, *s. a.* Being rebellious; exceeding bonds, overflowing. [lence.

طفرة tàfra, *s. t.* A proud careless inso-

طفل tùfl, *s. a.* A child, an infant; طفلييت tùfliyyèt, *s. a.* Childhood, infancy.

طفلان tàflān, *s. t.* (Greek δαφνῆ), The true laurel, different from *the bay.*

طفولت tùfūlèt, and طفوليت tùfūliyyèt, *s. a.* Childhood, infancy.

طفيل tùfèyl, *s. a.* A parasite, feast-hunter, lick-spittle, trencher-fly.

طقسان dòksan, *a. t.* Ninety; طقساننجى dòksaninji, *a. t.* The ninetieth.

طقوز dòkuz, *a. t.* Nine; اون طقوز òn-dòkuz, Nineteen; طقوزنجى dòkuzunju, *a. t.* Ninth.

طلا tàlā, *s. p.* Gold; a gold coin, piece of gold, gold piece; طلادوز tàlādūz, *s. p.* An embroiderer in gold thread.

طلاش tàlash, *s. t.* Wood shavings.

طلاق tàlāk, *s. a.* A divorce. [liness.

طلوت tàlāvèt, *s. a.* Beauty, grace, love-طلاع tàlā‘i“, *s. pl. a.* (of طليعه tàlī‘a), Scouts, the first indications of an approaching army.

طلب tàleb, *s. a.* A demanding, asking for, perquisition, seeking; |—, —et, *v.a.* To demand, ask for, require, seek.

طلبا tùlébā, and طلبه tàlébé, *s. pl. a.* (of طالب tālib), Demanders, askers for, requirers, seekers; students, seekers after learning.

طلسم tàlsim, *s. a.* A talisman.

طالعت tàl‘āt, *s. a.* An appearing, coming in sight; an aspect.

طالوع tùlū“, *s. a.* A rising above the horizon; |—, —et, *v.n.* To rise.

طلوم tùlum, *s. t.* A whole sheep’s or goat’s skin, used as a vessel for holding wine, oil, butter, &c.; a bagpipe;

the bag of a bagpipe; the quantity of fur in commerce ready prepared in form for a long cloak.

طلومبه *tülumba*, *s. t.* A pump; a fire-engine; a glyster-pipe; a waterspout.

طلیعه *tālī‘à*, *s. a.* A scout of an army, the most advanced patrols which are first seen by the enemy.

طمر *dâmar*, *s. t.* A vein, artery, nerve; the grain of wood; a vein in stone or in mines; شاه طمر *shâh-dâmar*, *s. t.* An artery; قان طمری *kân-dâmari*, A blood-vessel, vein or artery; اق طمر *âk-dâmar*, A nerve.

طمروق *tòmruk*, *s. t.* A bud, leaf-bud; a stocks or pillory or billet of wood to which criminals are fastened; a police prison; طمروقلنمق *tòmruklanmak*, *v.n.* To form buds (a tree); طمروغه *tòmruġha-würmak*, *v.a.* To put into prison, or into the stocks.

طمطراق *tòmturâk*, *s. t.* Pomp, magnificence, grandeur, show.

طمع *tâma‘*, *s. a.* A coveting; covetousness; |—, —et, *v.n.* To be covetous; طمعکار *tâma‘kyâr*, *s. p.* An avaricious person, a miser.

طملامق *dâmlamak* (*aor.* طملار *dâmlar*), *v.n.* To drop, fall drop by drop; طملاتمق *dâmlatmak* (*aor.* طملادر *dâmlâdir*), *v.a.* To drop, to pour out by drops, to cause to fall by drops.

طمله *dâmla*, *s. t.* A drop (of fluid); the apoplexy. [A sort of guitar.

طنبور *tânbūr*, *s. a.* طنبوره *tânbura*, *s. t.*

طنطنه *tântana*, *s. a.* Pomp, magnificence, the being attended with many servants and every incident of state and grandeur.

طنمق *tînmak*, *used only in the negative* طنمامق *tînmamak* (*aor.* طنمز *tînmâz*), *v.n.* Not to make any observation by speech or by notice, apparently; to keep quite quiet, apparently.

طنین *tînîn*, *s. a.* A ringing, sounding, echoing noise. [animals, cattle.

طوار *dâvar*, *s. t.* (*provincial*), Sheep, طواشی *tâwâshî*, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Eunuchs; (*as a Turkish singular*) a eunuch.

طواف *tâwâf*, *s. a.* A circumambulation; a processional circumambulation; |—, —et, *v.n.* To circumambulate; —, *tâwwâf*, *s. a.* One who performs a circumambulation, a circumambulator.

طوان *tâwan*, *s. t.* A ceiling; —اراسی *tâwan-ârassî*, *s. t.* A cockloft, the space among the rafters of a roof.

طوائف *tâwâ‘if*, *s. pl. a.* (*of* طائفه *tâ‘ifé*), Peoples, nations, tribes, sets of people.

طوب *or* طوپ *tòp*, *s. t.* A cannon, gun; a lump; a ball; a piece (of stuff); the whole (of anything), all; a wholesale quantity; طوپدن *tòpdan*, All together; in the lump; wholesale; —, *ad. t. in* طوپ طولو *tòp-dòlu*, Quite full; طوپچی *tòpçü*, *s. t.* An artilleryman; a gunner; طوپخانه *tòp-khâné*, *s. t.* An arsenal of artillery.

طوپارامق *tòparlamak* (*aor.* طوپارار *tòpar-*

lar), *v.a.* To roll or collect together and take away.

طوپال tōpāl, *s. t.* A lame man; —, *a.t.*

Lame; طوپاللمق tōpāllamak, *v.n.* To walk lamely, to limp in walking.

طوپالک tōpālāk, *a. t.* Roundish, short and plump.

طوپلامق tōplamak (*aor.* طوپلار tōplar),

v.a. To collect, to gather; طوپلانمق

tōplanmak (*aor.* طوپلانور tōplanir), *v.n.*

and *p.* To collect, to gather (of itself);

to be collected, to be gathered;

طوپلاتمق tōplatmak (*aor.* طوپلادر tōp-

ladir), *v.a.* To cause or allow (one) to

gather, to cause or allow (things) to

be collected or gathered.

طوپوز tōpuz, *s. t.* A mace of arms, a club.

طوپوک tōpuk, *s. t.* The ankle bone; the

back of the heel.

طوپلو tōplu, *s. t.* A pin.

طوتام tūtām, *s. t.* A handful, as much

as can be grasped at once. [a captive.

طوتساق tūtsak, *s. t.* A prisoner of war,

طوتقال tūtkāl, *s. t.* Glue; بالق طوتقالی

bālīk-tūtkālī (Fish glue), Isinglass.

طوتمق tūtmak (*aor.* طوتار tūtar), *v.a.* To

hold, keep hold of; to catch, lay hold

of; to take prisoner, make prisoner;

to arrest, stop, intercept; to hold,

suppose; to keep, observe; —, *v.n.*

To have the power of holding; to

have the power of performing its

natural functions (any limb); — اوروج

ūruj—, *v.n.* To keep a fast canonically;

— معذور mā“zūr—, *v.a.* To hold

excused, to excuse on account of some valid obstacle; — سوز sūz—,

To take or follow advice; — یاس

yāss—, — ماتم mātem—, *v.n.* To be

in mourning; — یوز yūz—, *v.n.* To

begin to show signs (of decay, &c.);

— خاطرده khātirda—, *v.a.* To remem-

ber, not to forget, to hold in one's

memory; هیچ بربری طوتمز hīch-bīr-

-yēri-tūtmāz, He is quite decrepit, all

his limbs, his whole body is disabled;

طوتلمق tūtulmak (*aor.* طوتلور tūtulur),

v.p. To be held; to be seized; to be

kept; to be rendered powerless in

function by disease (any limb or

organ); to be eclipsed (the sun or

moon); to be observed or kept (a fast

or ordinance of any kind); طوتنمق

tūtunmak (*aor.* طوتینور tūtunur), *v.a.*

To hold to one's self, apply to one's

self or to any part of one's own body;

طوتشمق tūtushmak (*aor.* طوتشور tū-

tushur), *v.n.* To hold to each other;

to seize hold of each other; to quar-

rel together; to take fire, catch fire; to

fly into a passion; طوتشدرمق tūtush-

turmak (*aor.* طوتشدرر tūtushturur),

v.a. To cause (others) to quarrel, to

set by the ears; to set fire to.

طور tāwr, *s. a.* A manner of acting,

speaking, treating, or conducting one's

self; a haughty or supercilious man-

ner, superciliousness; —, تدر, *ad. t.*

in طورطوب tōr-tōp, Quite round,

quite like a ball.

طورانمق *dàwranmak* (*aor.* طورانور *dàw-rànir*), *v.n.* To start into a posture of defence or vigilance; to regain one's health, footing, or position.

طورپ *türp*, *s. t.* A radish. [grounds.

طورطی *tòrtu*, *s. t.* Sediment, lie, lees,

طورغون *dürghun*, *a. t.* Motionless, stagnant. [fellow.

طورلاق *tòrlàk*, *s. t.* A foolish, careless

طورلمق *dürulmak* (*aor.* طوریلور *dürulur*),

v.n. To stand so as to become clear by depositing its sediment; —, *v.p.* To be

such that things can stand in, on, &c.

طورله صویبی *Türle-sūyu*, *s. t.* The river Dniester.

طورمق *dürmak* (*aor.* طورر *dürur*), *v.n.*

To stay, remain; to stop, halt; to hesitate; to stand, stand up; to keep still, quiet, motionless; to cease from any action; to be in any posture; to remain steadfast (in any idea, to any promise); to continue in existence.

طورنه *türna*, *s. t.* A crane (bird).

طورو *or* طوری *dòru*, *a. t.* Bay (horse).

طوره (*for* طره *tùrré*), *tùra*, *s. t.* Anything twisted or bound up into a rope shape; a cob (used in play by children).

طوز *tüz*, *s. t.* Salt; طوزلو *tüzlu*, *a. t.*

Salt, saltish; طوزسز *tüzsuz*, *a. t.* Insipid; طوزلامق *tüzlamak* (*aor.* طوزلار *tüzlar*), *v.a.* To salt.

طوزاق *tüzàk*, *s. t.* A trap, a snare;

—قورمق, —*kürmak*, To set a trap;

طوزاغه طوتلمق *tüzagha-tütulmak*, To be caught in a trap.

طوزله *tüzla*, *s. t.* A salt-works, salt-pans.

طوس *dòss*, *ad. t. in* طوس طوغری *dòss-dòghru*, Quite straight; —, *tòss*,

s. t. The butting of rams or sheep;

—اورمق, *tòss-würmak*, *v.n.* To butt;

—اورشمق, *tòss-würushmak*, *v.n.* To

butt at each other; طوسبغه *tòss-bàgha*, *s. t.* A tortoise. [woman.

طوطی *tütī*, *s. p.* A parrot; a beautiful

طوع *täv*, *s. a.* Willing submission; طوعاً

täv an, and بالطوع *bì-'t-täv*, *ad. a.*

With submissive willingness.

طوغان *dòghan*, *s. t.* A hawk (?); a falcon (?).

طوغری *dòghru*, *a. t.* Straight; upright; true, exact, correct; honest.

طوغریلمق *dòghrulmak* (*aor.* طوغریلور

dòghrulur), *v.n.* To become straight,

upright, correct; to be directed, pointed, turned (towards a thing);

to take the road, way, or direction

(for any place); طوغرلمق *dòghrult-*

mak (طوغریلدور *dòghruldur*), *v.a.* To

make straight, upright, correct; to

direct, turn, point (a thing towards an object).

طوغله *tùghla*, *s. a.* A brick.

طوغمق *dòghmak* (*aor.* طوغار *dòghar*),

v.n. To be born; to rise (the sun,

&c.); طوغرمق *dòghurmak* (*aor.* طوغرر

dòghurur), *v.a. caus.* To give birth

to, bring forth; to litter, pup, &c.;

طوغرتمق *dòghurtmak* (*aor.* طوغردور

dòghurdur), *v.a. double causal*, To

attend in childbirth, to assist in

giving birth to a child or to young,
to act as midwife.

طوغی *dòghu*, *s. t. in* کون طوغیسی *ghyùn-*
-dòghussu, The east, sunrising.

طوف *tàwf*, *s. a.* A circumambulation;
|—, —*et, v.n.* To circumambulate.

طوفان *tūfān*, *s. a.* A deluge; —نوح,
tūfāni-Nūh, The deluge of Noah.

طوق *tàwk*, *s. a.* A collar; a necklace; a
pillory; power, strength, ability; —,
tòk, *a. t.* Full, satiated; قارنم طوق
kàrnim-tòk, My belly is full; کوزم طوق
ghyùzum-tòk, (My eyes are satiated)
I have nothing to wish for, I have no
desires for wealth.

طوقشمق *dòkushmak* (*aor.* طوقشور *dòku-*
shur), *v.n.* To play with another per-
son at knocking hard-boiled eggs to-
gether to see which will crack the other.

طوقمق *tòkmak*, *s. t.* A mallet; a knocker
of a door; a hammer of a percussion
cannon-lock.

طوقنمق *dòkunmak* (*aor.* طوقنور *dòku-*
nur), *v.n.* To touch; to meddle; to
interfere; to hurt; to injure; to affect,
to regard; طوقندرمق *dòkundurmak*
(*aor.* طوقندرر *dòkundurur*), *v.a.* To
cause or allow to touch, &c.

طوقومق *dòkumak* (*aor.* طوقور *dòkur*),
v.a. To weave.

طوقه *tòka*, *s. t.* A buckle.

طوك *dòng*, *s. t.* Frost, hard frost;
drawers or inner trousers; the coat
(of a horse); —یاغی, *dòng-yàghi*,
s. t. Tallow.

طوكدرمه *dòngdurma*, *s. t.* Ice-cream or
water-ice.

طوكوز *dònguz* (*dòmuz*), *s. t.* A pig, hog,
swine; a beast, a wretch; a ruffian;
a bold, brave fellow; —ایاغی, (*dò-*
muz)-*àyaghi*, A worm for drawing
wads from a gun; a dentist's instru-
ment for drawing teeth; —قیلی,
(*dòmuz*)-*kìli*, Pigs' bristles; یبان
طوكوزی *yàban-(dòmuzu)*, A wild pig
or boar.

طوكمق *dòngmak* (*aor.* طوكار *dòngar*),
v.n. To freeze; to become congealed;
to harden, to set; طوكدرمق *dòng-*
durmak (*aor.* طوكدرر *dòngdürur*), *v.a.*
To freeze, cause to become congealed,
hardened, or set.

طول *tūl*, *s. a.* Length; longitude; طولاً
tūlan, *ad. a.* In length; in longitude.

طولاب *dòlab*, *s. t.* Anything which turns
round, a wheel, water-wheel, the
heavens, a turning cupboard; a com-
mon cupboard or closet; a trick, piece
of cunning or knavery; the whole
affairs of a state, household, or mer-
cantile concern; —قورمق, —*kürmak*,
v.n. To prepare a snare, lay a plot;
چوپیرمک *chèvirmek*, *v.n.* To turn a
wheel; to work a plot; to manage
affairs. [about.]

طولاشق *dòlëshik*, *a. t.* Circuitous, round-
طولاشمق *dòlashmak* (*aor.* طولاشر *dòlashir*),
v.n. To go round, walk round; to be
circuitous, go round about; طولاشدرمق
dòlashdirmak (*aor.* طولاشدرر *dòlësh-*

dirir), *v.a.* To cause to go round; to cause to make a circuit; to cause to twine, wrap, or cling round.

طولامه dōlama, *s. t.* A whitlow; a kind of garment of the olden time.

طولاندرمق dōlāndirmak (*aor.* طولاندر dōlāndirir), *v.a.* To cheat, swindle;

طولاندریجی dōlāndiriji, *s. t.* A cheat, a swindler.

طولانمق dōlanmak (*aor.* طولانور dōlanir), *v.n.* To go wandering or meandering about.

طولایی dōlayi, *ad. t.* On account of, by reason of, concerning, relatively to.

طولمق dōlmak (*aor.* طولار dōlar), *v.n.* To fill, become filled, become full; to run, flow, or go in (to any receptacle so as to fill it); طولمش dōlmush, *part. past.* (Which has become full) Filled; any vehicle which takes many passengers at once; طولمه dōlma, *s. t.* Several kinds of food made by stuffing various things; —, *a. t.* Anything filled in artificially; طولدرمق dōldurmak (*aor.* طولدر dōldurur), *v.a.* To fill; to stuff; to fill in; to put (things) into any receptacle.

طولو dōlu, *s. t.* Hail; the fill (of anything); —, *a. t.* Full; یاغمق —, dōlu-yāghmak, *v.n.* To hail.

طوله tāwla, *s. t.* A great man's stable; a tethering rope to which horses are fastened in the fields; the game of backgammon.

طولی dōlu. See طولو.

طومار tōmār, *s. a.* A roll or scroll of paper. [coat (of a horse).

طون dōn, *s. t.* Inner drawers; trousers;

طوی tōy, *s. t.* The greater bustard.

طویت tāviyyèt, *s. a.* Intention, design, inward thoughts.

طویل tāvīl, *a. a.* Long; tall. [stable.

طویلہ tāvīlé (tāvla), *s. a.* A great man's

طویمق dōymak (*aor.* طویار dōyar), *v.n.* To become satiated, satisfied with food; طویورمق dōyurmak (*aor.* طویور dōyurur), *v.a.* To satiate, satisfy.

طهارت tāhāret, *s. a.* Purity, cleanliness; legal cleanliness.

طی tāyy, *s. a.* The folding or rolling up (a carpet, scroll, &c.); a travelling (over space); —, —et, *v.a.* To roll or fold up; to travel over and leave behind.

طیاری tāyyār, *a. a.* Which flies about;

ریح طیار rīhi-tāyyār, Flying rheumatic pains.

طیاق dāyak, *s. t.* A prop, stay, support; a thrashing, beating; the bastinado, corporal punishment; —یمک —, dāyak-yemek (To eat a thrashing), To be beaten; —اتمق —, dāyak-ātmak, To give a thrashing, to beat. [thing.

طیالو dāyāli, *a. t.* Leaning against any-

طیامتق dāyamak (*aor.* طیار dāyar), *v.a.* To press or lay anything against another for the support of either, or as an obstacle; to present or place anything in a resolute or offensive manner; طیانمق dāyanmak (*aor.*

- طیانور dāyānir), *v.n.* To lean against anything; to be based upon anything; to lead to anything; to bear, support, resist; to last, to resist wear and tear.
- طیب tàyyib (*fem.* طیبه tàyyibÉ), *a. a.* Good; pleasant; —, tīb, *s. a.* Perfume, scented cosmetics.
- طیران tàyarān, *s. a.* A flying, flight; |—, —et, *v.n.* To fly.
- طیش dīsh, *s. t.* The outside, exterior part of anything; the space outside of anything.
- طیشاری dīshāri, *s. t.* Equivalent to طیش; also, Any foreign country; any place away from Constantinople; —, *ad. t.* Out; abroad; away from Constantinople. [for plugging a hole.
- طیقاچ tīkaj, *s. t.* A plug, anything used
- طیقماق tīkamak (*aor.* طیقار tīkar), *v.a.* To plug, stop up (a hole, a pipe, &c.); to push (into anything) as a plug;
- طیقانماق tīkanmak (*aor.* طیقانور tīkanir), *v.n.* To become plugged or stopped up; to be pushed into anything as a plug.
- طیلسان tàylèssān, *s. a.* The end of a turban hanging down over the back or shoulder.
- طین tīn, *s. a.* Earth, clay; —مختوم, tīni-mākhtūm, A kind of earth formerly used as a medicine, and marked with a seal.
- طینت tīnèt, *s. a.* Nature, natural disposition, as though proceeding from the earth of which we are formed.
- طیور tūyūr, *s. pl. a.* (of طائر tā'ir), Birds.

ظ

- ظ zā (zì), Twentieth letter of the Turkish alphabet, having the value of *z* in English, though essentially more harsh and guttural. In chronograms its numeral value is 900.
- ظا zā, *s. a.* Name of the letter ظ.
- ظالم zālim, *a. a.* Tyrannical, oppressive (person); —, *s. a.* A tyrant; ظالمانه zālimānÉ, *a. p.* Tyrannical (thing or act).
- ظاهر zāhir, *a. a.* Apparent, visible; —, *s. a.* The outer or visible portion of anything; —, *ad. t.* Of course, to be sure; ظاهری zāhirī, *a. a.* Pertaining to the outer or visible portion; ظاهرا zāhirā, *ad. a.* Apparently, according to outward appearances.
- ظبی zāby, *s. a.* A gazelle.
- ظرافت zārāfèt, *s. a.* A combination of elegance, wit, and tact.
- ظرف zārīf, *s. a.* Any containing receptacle or cover; an envelope for a letter; an outer cup used in the East in lieu of a saucer; a noun of time or place.
- ظرفا zūrēfā, *s. pl. a.* (of ظریف zārīf), Those who combine elegance, wit, and tact.
- ظروف zūrūf, *s. pl. a.* (of ظرف zārīf), Envelopes, containing receptacles.
- ظریف zārīf (zārīf), *a. a.* Elegant, witty, and possessed of tact; pretty looking.
- ظفر zāfer, *s. a.* Success; victory; —

zàfr, *s. a.* A nail, claw, talon, hoof ;
ظفر ياب zàfer-yāb, *a. p.* Who has
been successful, who has found a way
to accomplish his wish ; بولمق —,
zàfer-bùlmak, *v.n.* To be successful,
to find a way to accomplish a wish.

ظل zàll, *s. a.* A shadow, shade ; pro-
tection ; a tangent ; ظل الله zàllu-'llāh,
(The shadow of God) or ظل الله في
الارض zàllu-'llāhi - fi - 'l - àrz (The
shadow of God upon earth) The Sul-
tan ; نسبت ظليه nissbèti-zàllyyé, A
log. tangent ; ظليت zàllyyèt, *s. a.*
The (Sultan's) quality of being (God's)
shadow ; حضرت ظليت پناه hàzrèti-
-zàllyyèt - pènāh, His Majesty (the
abode of the quality of being God's
shadow) the Sultan. [Shadows.

ظلال zàlāl, *s. pl. a.* (of ظل zàll),
ظلام zàlām, *s. a.* Darkness ; —, zàllām,
s. a. A persevering tyrant ; —, zùllām,
s. pl. a. (of ظالم zālim), Tyrants, op-
pressors.

ظلم zùlm (zùlum), *s. a.* Oppression,
tyranny ; injustice ; —, zùlèm, *s. pl. a.*
(of ظلمت zùlmet), Darknesses.

ظلماني zùlmānī, *a. a.* Dark.

ظلمت zùlmet, *s. a.* Darkness.

ظلمه zàlémé, *s. pl. a.* (of ظالم zālim),
Oppressors, tyrants.

ظليل zàlīl, *a. a.* Shady, umbrageous.

ظن zànn, *s. a.* (*pl.* ظنون zùnūn), A
conjecture, surmise, opinion, suspicion ;
any impression on the mind short of
positive knowledge ; |—, —et, *v.a.*

To opine, surmise, conjecture, think,
fancy, imagine ; to take for, suppose ;
حسن ظن hùssni-zànn, A good opinion
(formed without experience of the per-
son) ; سوء ظن sū'i-zànn, A bad opinion,
a doubt or suspicion (about any person).

ظهر zàhr, *s. a.* The back ; the back or
outside of a book or paper ; the letter
or outward meaning of a word, phrase
or discourse ; —, zùhr, *s. a.* Noon.

ظهور zùhūr, *s. a.* A coming forth, coming
out, becoming visible ; a happening,
coming into being, springing, arising ;
|—, —et, *v.n.* To come forth, become
visible ; to happen, spring, arise ;
ظهور كلكم zùhūra-ghèlmek, *v.n.* To
happen, come to pass ; صاحب ظهور
sāhib-zùhūr, *s. p.* A conspicuous per-
sonage. [assists, protects.

ظهير zàhīr, *s. a.* One who backs, aids,

ع “àyn. Twenty-first letter of the Turk-
ish alphabet, having no real equivalent
in English. In Turkish it is very
usually silent like *h*, *l*, or *r*, in many
English words ; but as no one has
ever called those letters vowels in con-
sequence, so also is it absurd to call
the ع a vowel in Turkish as some
writers have done. When sounded it
is a strong guttural hiatus. Its numeral
value in chronograms and astronomical
tables is 70.

عابد "ābid, *s. a.* A servant; a worshipper; عابدانه "ābidānÉ, *a. p.* Humble, servantlike. [over.

عابر "ābir, *s. a.* A passer by, a passer
عاج "āj, *s. a.* Ivory.

عاجز "ājiz, *a. a.* Unable, not sufficiently powerful, unequal to any task; worn out, tired out; قالمتق — "ājiz-kālmak, *v.n.* To be or become unable, unequal to, or worn out; عاجزانه "ājizānÉ, *a. p.* عاجزی "ājizī, *a. a.* Relating to a poor, weak, humble fellow (myself).

عاجل "ājil, *a. a.* Present (not future); ready (not deferred); عاجلاً "ājilan, *ad. a.* At once, down, on the spot.

عادت "ādet, *s. a.* A custom; a habit; the menses (of women); عادتا "ādētā, *ad. a.* In a common, customary manner; as usual; just; downright; خارق العاده khāriku -'l- "ādÉ, *s. a.* Any uncommon occurrence, any surprising thing or event; عادت "ādet-èdinmek, *v.a.* To contract (anything) as a habit; عادت "ādét-dir, It is a (or the) custom; عادتمدر "ādétim-dir, It is my custom or habit.

عادل "ādil, *a. a.* Just (person); legal, competent, fit, proper (witness); عادلانه "ādilānÉ, *a. p.* Just (thing, act, or word).

عادی "ādī (fem. عادیه "ādīyyÉ), *a. a.* Common, of every-day occurrence.

عار "ār, *s. a.* The feeling of shame; any

cause of shame; |—, —et, *v.n.* To be ashamed, feel ashamed; عارسز "ārsiz, *a. t.* Shameless, impudent; pertina- cious; what there is no getting rid of (any unpleasantness); عارلنمتق "ārlan- mak, *v.n.* To become ashamed.

عارض "āriz, *a. a.* Which comes upon, lights upon, happens; او — "āriz-òl, *v.n.* To seize, happen, overtake (any calamity); عارضیه (fem. عارضی "āriz- iyyÉ), *a. a.* Accidental, incidental, casual (not essential).

عارضه "āriza, *s. a.* An accident, any fortuitous event; a misfortune.

عارف "ārif, *s. a.* A person well versed in knowledge; عارفانه "ārifānÉ, *a. p.* Pertaining to a person of knowledge; —, *s. p.* A share, subscription, contribution towards any payment in common; —, *ad. t.* By way of equal shares of contribution, by subscrip- tion. [defect).

عاری "ārī, *a. a.* Naked; free (from any عاریت "ārīyyèt, *s. a.* The quality of being merely borrowed and temporary; عاریتی "ārīyyètī (èyréti), *a. t.* What is makeshift, temporary, borrowed; jury (mast); عاریة "ārīyyéten, *ad. a.* In a temporary, makeshift manner.

عازم "āzim, *a. a.* Who sets out, under- takes a journey (or other act).

عاشر "āshir, *a. a.* The tenth; —, *s. a.* A tithe-gatherer.

عاشق "āshik, *s. a.* A lover; one rapt in love towards God; عاشقانه "āshi-

kānÉ, *a. p.* Pertaining to a lover ;
 او—, “āshik-òl, *v.n.* To fall in love.
 عاشورا “āshūrā, *s. a.* A kind of sweet
 pottage made of ten kinds of pulse
 and grains, on the tenth of Muharrem,
 in commemoration of Noah’s coming
 out of the ark and having a feast with
 the remains of his provision.
 عاصف “āssif, *a. a.* Violent, high (wind).
 عاصم “āssim, *a. a.* Chaste, pure from sin.
 عاصي “āssi, *s. a.* A rebel ; a sinner.
 عاطر “ātir, *a. a.* Sweet-smelling, per-
 fumed.
 عاطف “ātif (*fem.* عاطفة “ātifÉ), *a. a.*
 Affable, kind ; copulative (conjunc-
 tion) ; واو عاطفة wāwi-ātifÉ, The copu-
 lative و. [ness.
 عاطفت “ātifet, *s. a.* Affability, kind-
 عاطل “ātil, *a. a.* Idle, useless, not in
 use, not at work.
 عافيت “āfiyyèt, *s. a.* Health, immunity
 from sickness ; اولسون —, “āfiyyèt-
 -òlsun ! May it be health to you !
 (*said to anyone who has drunk, been
 shaved, or bathed ; or who is eating,
 and invites you to join him, when you
 do not accept the invitation*).
 عاقبت “ākibèt, *s. a.* The end (of any
 affair, person, or time) ; عاقبتكز
 خيرا اولسون “ākibètingiz-khàyr-òlsun !
 May your end be good ! (*generally
 said by Turks to non-Mussulmans in
 answer to their salutation of Good
 morning, &c. ; and implying, May you
 ultimately embrace the true faith and*

be saved) ; —, *ad. t.* At last, at
 length.
 عاقل “ākīl, *s. a.* A person of sense ; a
 person endowed with reason ; a rea-
 sonable being ; عاقلانه “ākīlānÉ, *a. p.*
 Pertaining to a person of sense.
 عالم “ālim, *a. a.* A learned man ; one
 who knows much ; —, “ālem, *s. a.*
 A world ; a state of being ; the public
 in general, everybody ; رب العالمين
 Rābbu -’l-“ālémīn, The Lord of all
 worlds ; عالم غائب “ālémī - ghā’ib,
 The invisible world ; — شهادت
 “ālémī-shāhādet, The visible world ;
 — جببروت “ālémī - jèbérūt, —
 — لاهوت “ālémī - mèlékyūt, —
 “ālémī-lāhūt, The world of the God-
 head (under various qualifications) ;
 — مثال “ālémī - mènām, —
 “ālémī - mīssāl, &c., The world of
 dreams seen in sleep ; — صباوت
 “ālémī-sābāvèt, The age of childhood,
 childhood ; &c. &c. ; عالمانه “ālimānÉ,
a. p. Pertaining to a learned man ;
 عالم پناه “ālem - pènāh, *s. p.* (The
 asylum of the world) The Sultan ;
 عالميان “ālémīyyān, *s. pl. p.* The
 inhabitants of this world.
 عالي “ālī, *a. a.* High ; high up, exalted,
 elevated ; superior, supreme ; باب
 عالي bābi-“ālī, (The Supreme Office)
 The house or office of Government at
 Constantinople, so needlessly mis-
 nomered “the Sublime Porte.”
 عام “ām, *s. a.* A year ; —, āmm (*fem.*

عامه "āmmé), *a. a.* Common, universal; عامه "āmmé, *s. a.* The public in general; خاص و عام khāsss - u - "āmm, (The special and the common) People of all grades, high and low.

عامر "āmīr (*fem.* عامرة "āmīrÉ), *a. a.* (A place) Busy, full of life and kept in good order. (An epithet applied to public establishments.)

عامل "āmil, *s. a.* Who acts; a governor; a governing word (in grammar).

عائد "ā'id (*fem.* عائده "ā'idÉ, *pl.* عائدات "ā'idāt and عوائد "āwā'id), *a. a.* Which returns, comes back; which results; which comes in (as revenue); which affects, regards, falls to; (in the *pl.*) fees, perquisites, pickings, profits; او —, "ā'id-ol, *v.n.* To return, come *or* go back; to result, come in as revenue; to affect, regard, fall, pertain.

عبا "āba, *s. t.* A thick kind of woollen cloth for cloaks, &c.; a cloak made of this cloth.

عباد "ibād, *s. pl. a.* (of عبد "ābd), Servants; worshippers; الله —, "ibādū-'llāh, Men, God's servants.

عبادة "ibādet, *s. a.* Worship, service; ا —, —et, *v.n.* To worship; عبادتگاه "ibādet-ghyāh, *s. p.* Any place where worship is performed; عبادتخانه "ibādet-khāné, *s. p.* A house of worship, a temple, church, mosque.

عبارة "ibāret, *s. a.* A compound thing; *or a. a.* Compounded, composed;

او —, "ibāret-ol, *v.n.* To consist, to be composed, to be.

عبارة "ibāré (*originally identic with the preceding word*), *s. a.* A sentence, phrase.

عبث "ābess, *s. a.* A vain trifle, a futility, nonsense, trifling, a thing of no use.

عبد "ābd, *s. a.* A servant; الله —, "ābdū-'llāh, (The servant of God) Abdallah.

عبدة "ābédé, *s. pl. a.* (of عابد "ābid), Worshippers; عبدة و اوثان "ābédè-'i-èvsān, Idolaters, worshippers of idols.

عبراني "ibrānī, *a. a.* Hebrew.

عبرت "ibret, *s. a.* Any punishment or occurrence which may serve as a warning example to other people; عبرة للسائرین "ibrétēn-lì-'ss - sā'irīn, *ad. a.* As a warning example to others.

عبودية "übūdīyyèt, *s. a.* Humble service, respectful service; عرض عبودية "ārzi-"übūdīyyèt-et, *v.n.* To present one's respectful service.

عبور "übūr, *s. a.* A passing through *or* over; ا —, —et, *v.n.* To pass (through *or* over). [tere-looking.]

عبوس "ābüss, *a. a.* Sour, crabbed, austere.

عبوسية "übüssèt, *s. a.* Sourness, crabbedness, austerity of countenance.

عبيير "ābīr, *s. a.* Ambergris.

عتاب "ètāb, *s. a.* Reproach, blame, scolding; ا —, —et, *v.n.* To address in terms of blame.

عتاق "ātāk, *s. a.* Emancipation, freeir g

a slave; |—, —et, *v.a.* To set free, emancipate. [age.

عتاه “àtāh, *s. a.* The imbecility of old

عتبه “àtébÉ, *s. a.* A threshold; عتبه

عليه “àtébÉ‘i-“àllyyÉ, The imperial threshold (equivalent to our “footstool.”)

عتق “àtk, *s. a.* A freeing, emancipating

a slave; |—, —et, *v.a.* To set free, emancipate. [insolence.

عتو “ùtùvv, *s. a.* Excessive pride and

عتوه “àtūh, *a. a.* Imbecile from age.

عته “àtah, *s. a.* Imbecility from old age.

عتيق “àtik, *a. a.* Old, ancient.

عثمان “òssmān, *s. a.* Osman (*prop.*

name); عثمانى “òssmānī (*fem.*

عثمانيه “òssmāniyyÉ), *a. a.* Ottoman,

Turkish; عثمانلو “òssmānli, *s. t.* A

Turk, an Ottoman; ممالك عثمانيه

mēmāliki-“òssmāniyyÉ, and عثمانلو

طبراغى “òssmānli-tòpraghi, Turkey,

the Ottoman dominions; ال عثمان

āli-“òssmān, The house, family, or

dynasty of Osman, the Ottoman

dynasty; عثمانلوق “òssmanlūk, *s. t.*

The kind of life essentially peculiar to

the Ottoman, *i.e.* serving the Govern-

ment, armed and on horseback, either

in the provinces or against the enemy.

عجاله “ijālÉ, *s. a.* Any thing or act ready

or done off-hand; عجالة “ijālÉten,

ad. a. Quickly, in an off-hand way.

عجائب “ajā‘ib (*pl.* عجائبات “ajā‘i-

bāt), *s. pl. a.* (of عجيبه “ajībÉ), Cu-

rious, astonishing, wonderful things,

wonders, marvels; dear me! (*as a*

Turkish adj.) curious, astonishing, wonderful, marvellous; singular, odd, funny, queer; —! *int. t.* How very singular!

عجب “ajab, *ad. t.* (and عجباً “ajabā, *ad. a.*), I wonder whether . . . ., I wonder if . . . .; that remains to be seen! —, “ujb, *s. a.* Pride, self-conceit.

عجز “ajz, *s. a.* Inability, want of strength or means to accomplish, bear, or overcome; poverty.

عجزه “ajézÉ, *s. pl. a.* (of عاجز “ajiz), The poor, people of small means.

عجله “ajélÉ, *s. a.* Haste; a hurry; a pressing necessity; على العجله “al-

-l-“ajélÉ, *ad. a.* In haste, hastily;

|—, “ajélÉ-et, *v.n.* To haste, to make haste, to be in a hurry.

عجم “ajem, *s. a.* A Persian; Persia; a barbarian, *i.e.* not an Arabian; عجمى

“ajémī, *s. t.* A tyro, beginner, learner;

عجمى اوغلان “ajémi-òghlan, A lad newly received into the service of

the Sultan’s person (in olden times); عجمستان “ajémisstān, *s. p.* Persia.

عجوز “ajūz, and عجوزه “ajūzÉ, An old woman (ninety-six meanings are noted

against this word in Arabic lexicons, but this alone is used in Turkish); برد العجوز bērdū-‘l-“ajūz, (Old woman’s

cold, called also in common Turkish قوجه قارى صوغوغى kòja-kàri-sòghu-

ghu), A noted return of cold weather, esteemed to last a week, from about

the 7th to the 14th of March every year.

عجيب “àjīb (fem. عجيبه “àjībÉ), *a. a.*

Astonishing, wonderful, marvellous, rare, curious, singular; عجيبه “àjībÉ, *s. a.* A curious thing.

عد “àdd, *s. a.* A reckoning, esteeming, counting; |—, —et, *v. a.* To reckon, esteem, account.

عدا “àdā, *v. n. a.* Is beyond (*in* ماعدا mā-“àdā, *ad. a.* Besides, what is more). [ing.]

عداد “idād, *s. a.* A number; a number-

عدالت “àdālèt, *s. a.* Justice, equity; competency (*in* a legal sense).

عداوت “àdāvèt, *s. a.* Enmity, hatred, ill-will, malevolence, spite, grudge, persecution; |—, —et, *v. n.* To persecute, pursue with ill-will.

عدت “idet or “iddet, *s. a.* The space of time during which a woman may not lawfully have connection with a man to whom she has newly become lawfully bound either by marriage or by purchase, so that it may be ascertained that she is not pregnant.

عدد “àded, *s. a.* A number; صحيح —, “àdédi-sàhīh, A whole number. (*It is usual to introduce this word عدد after any number and before the name of the thing numbered, when some other special term is not so introduced, e. g.* ايكى عدد عربه iki-“àded-“àraba, *Two carriages*).

عدلى “àdl, *s. a.* Justice, equity; عدلى

“àdlī (fem. عدليه “àdlīyyÉ), *a. a.* Pertaining to justice or equity; the poetical name of Sultan Mahmud the Second, the *fem.* being now applied to the Turkish Privy Council, instituted by that monarch.

عدم “àdem, *s. a.* Naught, nothingness, non-existence, nothing; as a component part of privative expressions this word is equivalent to our addition of one of the syllables *un, in, dis, &c.*, before, and *ness*, or other corresponding syllable after, or of the syllables *lessness* after a word; ex. وفا عدم “àdēmi-wēfā, *faithlessness* or *inconstancy*.

عدو “àdūvv, *s. a.* An enemy; —, “ùdūvv, *s. a.* A passing beyond, going beyond.

عدوان “ùdwān, *s. a.* Hatred, enmity.

عدول “ùdūl, *s. a.* A deviating; deviation; |—, —et, *v. n.* To deviate.

عديد “àdīd, (fem. عديدة “àdīde), *a. a.* Numerous. [lent.]

عديل “àdīl, *s. a.* An equal; an equivalent.

عديم “àdīm, *a. a.* Non-existent; not endowed with.

عذاب “àzāb, *s. a.* Pain, punishment.

عذار “izār, *s. a.* The cheek; خليع العذار khālī“ū-’l-“izār, Barefaced, shameless.

عذب “àzb, *s. a.* Sweet water; عذب

البيان “àzbu-’l-bèyān, *a. a.* Sweet and smooth in utterance as the flowing of a stream of water.

عذبه “àzébÉ (àssaba), *s. a.* The upper-

leather of a shoe ; عذبه لو "àssabali, *a. t.* High in the upper-leather (a shoe).

عذر "ùzr, *s. a.* Any valid impediment, obstacle, excuse, or reason for not acting; — ديله مك "ùzr-dilémek, *v.n.* To beg to be excused.

عذرا "àzrā, *s. a.* A virgin.

عراق "irāk, *s. a.* Babylonia, Chaldea; عراق عجم "irāki-"ājām, Persian Irak or Media; عراق عرب "irāki-"ārab, Arabian Irak or Babylonia, Chaldea.

عراقان "irākānī, *s. a.* The cities of Bassora and Kufa.

عرائس "ārā'iss, *s. pl. a.* (of عروس "ārūss), Brides.

عرب "ārab (*pl.* عربان "ūrbān), *s. a.* An Arab; عربي "arébī, *s. a.* عربي "arabja, *s. t.* The Arabic language; عربي "arébī (*fem.* عربيه "arébīyyÉ), *a. a.* Arabic, Arabian; عربيات "arébīyyāt, *s. pl. a.* The rules of Arabic grammar and rhetoric.

عربده "arbédÉ, *s. a.* A row, quarrel.

عربستان "arabīsstān, *s. p.* Arabia.

عربه "araba, *s. t.* A cart or carriage of any kind; ال عربه سي "arabassi, A hand - barrow or wheel - barrow; عربه جي "arabaji, A coach or cart-maker; a coach-hirer; a coach or cart-driver.

عرش "arsh, *s. a.* The throne of God.

عرسه "arsa, *s. a.* A space of ground, a plot of ground; a plain, a field; عرسه عرسات "arsa'i-"arsāt, The plain

of plains, where all mankind will assemble at the resurrection; عرسه گاه "arsa-ghyāh, *s. p.* A battle-field.

عرض "arz, *s. a.* Breadth, width; latitude; a presenting, offering to view or for acceptance; a representing by speech or writing; a petition; —, "irz, *s. a.* Honour; that which honour compels us to defend from harm or suspicion, the sense of honour; —, "araz, *s. a.* An accident, an incidental state or quality (in logic); عرضاً "arzan, *ad. a.* In width; in latitude; |—, —et, *v.a.* To offer, present, lay before; to represent by speech or writing; عرضحال "arzi-hāl (arzuhāl), A petition; a letter from an inferior; عرضي "arazī (*fem.* عرضيه "arazīyyÉ), *a. a.* Accidental, incidental, not essential.

عرف "urf, *s. a.* The temporal administration of the affairs of a nation (*in contradistinction to* شرع shèr", the ecclesiastical or canonical administration); equity (as opposed to law) violence, injustice, oppression (*because of the abuses suffered under the name*)

عرفاً "urfan, *ad. a.* By the temporal law or will of the sovereign or his delegates; violently, unjustly, oppressively; عرف اهل عرف "hli-"urf, An exerciser of temporal law; an unjust oppressor; عرفيه "urfī (*fem.* عرفيه "urfīyyÉ), *a. a.* Pertaining to the tem-

poral mode of administration ; violent, oppressive, unjust.

عرفان "irfān, *s. a.* A general knowledge of polite and scientific matters.

عرفه "aréfé, *s. a.* The last day of Ramadan, before Bayram day, Bayram-eve.

عرق "arak, *s. a.* Sweat, perspiration ; (ràki) any distilled spirit ; —, "irk, *s. a.* A vein ; عرق النساء "irk-u-nissā, Sciatica ; عرقية "arakìyyé, *s. a.*

عرقچين "arak-chīn, *s. p.* A small linen cap worn under the turban to prevent soiling from sweat. [leader.

عرنين "rñnīn, *s. a.* A prince, chieftain,

عروة "urvét, *s. a.* A handle ; عروة الوثقى "urvétu-'l-vùskà, (The firmest of all handles) The Muhammedan religion.

عروج "urūj, *s. a.* An ascent ; ا—, —et, *v.n.* To ascend, go up.

عروس "arūss, *s. a.* A bride ; a bridegroom ; عروس نو nèv-"arūss, *s. p.* A new-married bride ; عروس زلف zulfu-"arūss, (Brides' ringlets) The snail-plant or Caracalla - bean ; عروسی "arūssī, *s. p.* A wedding.

عروض "arūz, *s. a.* Prosody ; the last foot in the first hemistich of a verse ; —, "urūz, *s. pl. a.* (of عرض "araz), Accidents, incidents. [Veins.

عروق "urūk, *s. pl. a.* (of عرق "irk),

عريان "uryān, *a. a.* Naked, bare.

عريض "arīz, *a. a.* Wide, broad.

عز "azzé! May (he, she, or it) be respected ; —, "izz, *s. a.* Respect, or the quality which commands deference

and consideration, as power, grandeur, &c.

عزب "àzeb, *s. a.* A bachelor, a distinct body of troops in the old system.

عزبت "ùzbet, *s. a.* An unmarried life, single blessedness.

عزت "izzèt, *s. a.* Power and glory ; consideration, dearness, prizedness.

عزل "àzl, *s. a.* A dismissing any functionary from office ; dismissal ; the act of Onan, spilling the seed expressly at the end of coition, so as to avoid the procreation of children ; ا—, —et, *v.a.* To dismiss from office ; —, *v.n.* To spill the seed.

عزالت "ùzlet, *s. a.* Retirement from the busy affairs of life, seclusion of life.

عزم "àzm, *s. a.* Purpose, firm intention, resolution ; a setting out, undertaking a journey or expedition ; اولو العزم ulū-'l-"àzm, Those endowed with firmness of purpose in publishing God's will.

عزيز "àzīz, *a. a.* Dear, beloved ; rare, highly prized ; powerful, grand ; عبد العزيز "abdu-'l-"àzīz (The servant of the Powerful God), A proper name.

عزيمت "àzīmèt, *s. a.* A departure, setting forth on a journey ; ا—, —et, *v.n.* To start, leave, set out, set sail, sail.

عساكر "assākir, *s. pl. a.* (of عسكر "assker), Troops, soldiers ; خاصة "assākiri-khāssa, The guards ; — نظاميه "assākiri-nizāmìyyé, The line ;

ردیفه —, “`Assākiri-rèdīfÉ, The reserve of veterans. [matter.

عسر “`ussr, *s. a.* A difficulty, difficult

عسرت “`ussrèt, *s. a.* Difficulty, difficultness.

عسس “`assess, *s. a.* A watchman, policeman.

عسکر “`assker, *s. a.* A soldier; an army; a body of men, a gang, a crew; عسکری

“`asskérī (*fem.* عسکریه “`asskérīyyÉ), *a. a.* Military.

عسل “`assel, *s. a.* Honey; شمع عسل shèm “`i-“`assel, Bees'-wax; عسلبند

“`assel-bènd, Gum benjamin(?).

عسیر “`assīr, *a. a.* Difficult, hard.

عشا “`ishā, *s. a.* The evening; the time of night prayer; —, “`ashā, Supper, the evening meal; عشای ربانی

“`ashāyi-rābbāni, The Lord's Supper.

عشائر “`ashā'ir, *s. pl. a.* (of عشیرت “`ashīrèt), Tribes, clans, septs.

عشر “`ushr, *s. a.* A tenth part, a tithe; —, “`ashar, and عشرة “`ashara, *a. a.*

Ten.

عشرت “`ishret, *s. a.* A pleasant life; a merry life; indulgence in strong drink; |—, —et, *v.n.* To indulge in drink. [*a. a.* Twenty.

عشرون “`ishrūna, and عشیرین “`ishrīna,

عشقی “`ashk, *s. a.* Love.

عشوة “`ishvé, *s. a.* Coquetry, blandishments; عشوة کار “`ishvé-kyār, *s. p.* A coquette.

عصا “`assā, *s. a.* A staff, stick, wand; a crutch; a sceptre; a crozier; عشق عصا

shàkki-“`assā-et, *v.n.* (To break one's staff) To go away.

عصابت “`issābet (“`assābet), *s. a.*

Sticklishness, nicety, tenacity on points of honour; pride of family and descent.

عصابه “`issābé, *s. a.* (originally identical with the preceding word), The bandage which forms the turban.

عصات “`ussāt, *s. pl. a.* (of عاصی “`assī), Rebels; sinners.

عصاره “`ussārÉ, *s. a.* The expressed juice of any fruit or plant.

عصبه “`assaba, *s. a.* A nerve, or tendon; a person's relatives and connexions other than parents and children.

عصر “`assr, *s. a.* An age, a space of several years; (also عصارول “`assri-èvvél) the time of afternoon prayer.

عصفور “`ussfūr, *s. a.* A sparrow.

عصمت “`issmèt, *s. a.* Chastity; purity of life, innocence; عصمتلو “`issmètlū, *a. t.* عصمتآب “`issmet-mà'āb, *a. p.* Chaste, virtuous (woman).

عصیان “`issyān, *s. a.* Rebellion, revolt; sin and wickedness; |—, —et, *v.n.* To rebel, revolt. [juice of anything.

عصیرت “`assīrèt, *s. a.* The expressed عصادة “`izādÉ, *s. a.* The alhidade or movable part of a quadrant, sextant, &c.

عصده “`azud, *s. a.* The upper arm from the shoulder to the elbow.

عضله ناک “`azalÉ, *s. a.* A muscle; عضله ناک “`azalénak, *a. p.* Muscular.

عضو “`uzv, *s. a.* (*pl.* أعضا à “`zā), A mem-

ber (of the body; in speaking of the members of a *council*, &c., the plural only is used; and if the singular is required, they say *one of the members*, أعضاء بدن بری à "zādan-bīri).

عطا "ātā, *s. a.* A giving; اخذ و عطا à khz-u- "ātā, Commerce, trade, business.

عطار "attār (aktār), *s. a.* A perfumer, seller of perfumes; a combination, in a small way, of druggist, grocer, stationer, and toyman.

عطارد "ūtārid, *s. a.* The planet Mercury.

عطالت "ātālèt, *s. a.* Inertia, idleness, supineness.

عطايا "ātāyā, *s. pl. a.* (of عطية "atīyyé), Gifts, presents (from superiors).

عطر "itr, *s. a.* Perfume; the scented-leaved geranium; عطر شاهي "itri-shāhī, *s. p.* A sweet-pea, the sweet-smelling pea of gardens; عطر يانغي "itr-yāghi, *s. t.* Essential oil of roses (the so-called *otto*). [*v. a.* To sneeze.

عطسه "atsé, *s. a.* A sneeze; ا—, —et,

عطش "atsh, *s. a.* Thirst; thirstiness.

عطشان "atshān, *a. a.* Thirsty, parched with thirst.

عطف "atf, *s. a.* A turning in any direction; a conjoining (in grammar); —بيان, "atfi-bèyān, The adding one noun, adjective, or verb, after another, joining them by the conjunction *and*, so as to express a different matter; as, *land and water*; —تفسير, "atfi-tèfsīr, The adding a second noun simply corroborative and determinative of

the first; as, *kindness and favour*; —عنانا, "atfi-"inān-et, *v. n.* (To turn the rein) To go in the direction.

عطوفت "ūtūfet, *s. a.* Kindness, favour, condescension; عطوفتلو "ūtūfetlū, *a. t.* Kind, benevolent. [superior.

عطيه "atīyyé, *s. a.* A present from a عظام "izām, *s. pl. a.* (of عظم "azm), Bones; (of عظيم "azīm), Great men.

عظما (for عظمي) "ūzmā, *a. a. fem.* Greater; the greatest.

عظمت "azamèt, *s. a.* Greatness, grandeur; pride; عظمتلو "azamètlū, *a. t.* Grand.

عظيم "azīm, *a. a.* Great, large, big; great, grand; great, considerable.

عفت "iffèt, *s. a.* Chastity, purity of life, virtue and honour in women; عفتلو "iffetlū, *a. t.* Chaste, virtuous (woman).

عفريت "ifrīt, *s. a.* A genie of the most hideous kind; —كسلك, "ifrīt-kèssilmek, *v. n.* To look a very demon from rage.

عفو "āfv, *s. a.* A pardoning, forgiving; ا—, —et, *v. a.* To pardon, forgive; to let off, to excuse; to exempt.

عفونت "ūfūnèt, *s. a.* A malignant state, bad state, inflammation, tendency to mortification or putrefaction.

عفيف "āfīf (fem. عفيفه "āfīfé), *a. a.* Chaste, virtuous, honest.

عقاب "ikāb, *s. a.* Punishment, chastisement; —, "ūkāb, *s. a.* An eagle.

عقار "ākār, *s. a.* Real property in general. ["ākreb), Scorpions.

عقارب "ākārib, *s. pl. a.* (of عقرب

عقارت "ākārèt, *s. a.* Any single piece of real property; sterility, barrenness (of animals).

عقائد "ākā'id, *s. pl. a.* (of عقيدة "ākīdÉ), Points of religious belief.

عقب "ākab, *s. a.* The time or space immediately after a thing; درعقب dēr-"ākab, *ad. p.* Immediately afterwards, immediately, instantly. [life.

عقبا (for عقبى) "ūkbà, *s. a.* The future

عقد "akd, *s. a.* A tying of a knot; a concluding (of a treaty); a marrying, giving in marriage, tying (a woman to her husband) by the performance of the marriage ceremony; a holding (a meeting); |—, —et, *v.a.* To tie; to conclude; to marry; to hold.

عقدة "ūkdÉ, *s. a.* A knot; a difficulty.

عقرب "ākreb, *s. a.* A scorpion; the sign Scorpio; the hour-hand of a watch or clock.

عقل "akl, *s. a.* The reasoning faculty, reason; sense, intelligence, quickness; judgment; prudence; memory;

عقلده طوتمق "aklda-tùtmak, *v.a.* To remember, not to forget, to keep in mind, bear in mind; عقلمددر

"aklimda-dir, I have (it) in mind, I have not forgotten; عقلى باشنده او

"akli-bàshinda-òl, *v.n.* To have one's wits about one, to know what one is about; عقلى باشنده كلمك "akli-

-bàshina-ghèlmek, *v.n.* To recover one's senses, to have one's senses return, be restored to reason, to gain a right perception of things; برينك biring- "aklina-ghÉ-tirmek, To recall (something) to a person's memory; عقلى "aklī (fem. عقليه "aklīyyÉ), *a. a.* Pertaining to reason; عقليات "aklīyyāt, *s. pl. a.* Things pertaining to reason, objects of the reasoning faculty; عقللو "aklli, *a. t.* Wise, prudent, sage; عقلسز "aklsiz, *a. t.* Foolish; عقلا "akl-et, *v.a.* To think of, suggest, invent, find out; علوم عقليه "ulūmu-"aklīyyÉ, The humanities, or sciences depending upon human reason.

عقلا "ūkalā, *s. pl. a.* (of عاقل "ākāl), People of intelligence; عقالات "ūkalālik, *s. t.* A presumptuous show of superior intelligence.

عقوبت "ūkūbèt, *s. a.* Punishment, chastisement. [dience

عقوق "ūkūk, *s. a.* Perversity, disobedience

عقول "ūkūl, *s. pl. a.* (of عقل "akl), Intelligences, reasons; ذوى العقول zèvi-'l-"ūkūl, Beings endowed with reason.

عقيب "ākīb, *s. a.* The time or space immediately following anything.

عقيدة "ākīdÉ, *s. a.* A point of religious belief; a kiss or bull's-eye (of sugar).

عقيق "ākīk, *s. a.* Cornelian stone.

عقيم "ākīm, *a. a.* Barren, childless.

عكا or عكة "Akkā, *s. t.* St. Jean d'Acre.

عكام "àkkyām, *s. a.* A tent-pitcher and palanquin attendant.

عكس "àkss, *s. a.* An echo, reverberation; reflection; report; whispering; being talked about, or being heard; the reverse, or contrary (of anything); |—, —et, *v.n.* To be talked about; to be heard talk of, to reach anyone's ears; —, *v.a.* To reflect (light, sound, &c.); عكسى "àksī, *a. a.* Contrary, reverse; برعكس bÈr-("àkiss), *ad. p.* بالعكس bi-'l-("àkiss), *ad. a.* On the contrary.

علا "àlā, *s. a.* Elevation, sublimity, highness; علا الدين "àlā'u-'d-dīn (The sublimity of religion), Proper name (Aladdin); —! May (God) be exalted! علاج "ilāj, *s. a.* A medicine, remedy; a remedying, curing, treating medically. علاقه "àlāka, *s. a.* Any kind of connexion, business, or relation; love; |—, —et, *v.n.* To fall in love, become enamoured.

علام "allām, *s. a.* The Omniscient God. علامت "àlāmèt, *s. a.* A sign, signal, symbol, symptom; a wonder; a phenomenon.

علامه "allāmÉ, *s. a.* A very learned man. علاوة "ilāvÉ, *s. a.* An adding, superadding, appending; anything added, superadded, appended; |—, —et, *v.a.* To add, append.

علائق "alā'ik, *s. pl. a.* (of علاقه "àlāka), Connexions, things connected, business, relations.

علائم "alā'im, *s. pl. a.* (of علامت "alāmèt), Signs, signals, symptoms; wonders, phenomena; السما —, "alā'imu-'ss-sēmā (èlèym-sāmā), (The signs of the sky) The rainbow.

علت "illèt, *s. a.* A cause, means; a disease, complaint, malady.

علف "àlef, *s. a.* Provender, forage.

علل "ilèl, *s. pl. a.* (of علت "illèt, q. v.)

علم "àlem, *s. a.* A flag, ensign, standard; the half-moon and star usually placed over mosques and other public buildings in Turkey; a common name; —, "ilm (ìlim), *s. a.* Knowledge sure and perfect knowledge; science a science; علم وخبر "ilm-ū-khàber, Knowledge and information; a letter of advice, an invoice; علم اليقين "ilmal-yàqīn, *ad. a.* For certain, of certain knowledge; طالب علم tālibi-"ilm, A student; العلم عند الله èl-"ilmu-"indal-lāh, Perfect knowledge is with (God) alone; علمى "ilmī (*fem.* علمية "ilmīyyÉ), *a. a.* Pertaining to science, scientific; pertaining to the learned body; علمدار "àlemdār, *s. p.* A standard-bearer.

علماء "ulémā, *s. pl. a.* (of عالم "ālim), Doctors of law and theology, men learned in the law.

علناً "alénan, *ad. a.* Publicly, openly, avowedly; علنى "alénī (*fem.* علمية "alénīyyÉ), *a. a.* Public, open, avowed; علميت "alénīyyèt, *s. a.* The quality

of being done in public, openly and avowedly.

علو "àlev, *s. t.* Flame; a flash; —, "ùlùvv, *s. a.* Highness, exaltedness, sublimity; علوجناب "ùlùvvu-jènāb, Magnanimity, high - mindedness; علولنمك "àlevlènnek (*aor.* علولنمك "àlevlénir), *v.n.* To burst into flame; to burst into a passion.

عأوفه "ùlùfé, *s. a.* Pay, salary.

علوم "ùlūm, *s. pl. a.* (of علم "ilm), Sciences; علوم نقلية "ùlūmu-nàklyyyé, The sciences which depend upon tradition, as theology, canonical law, &c.; علوم عقلية "ùlūmu - "àklyyyé, The sciences resulting from human reason; علوم رياضية "ùlūmu-riyāziyyé, The exact sciences, the sciences of discipline, the mathematical sciences.

علوى "ùlvī (*fem.* علوية "ùlvīyyé), *a. a.* Pertaining to the higher regions; علويان "ùlvīyān, *s. pl. p.* Angels; planets, stars.

على "ālī, *s. a.* Ali (*prop. name*); —, (*fem.* عليه "àlyyyé), *a. a.* Very high, very exalted (*This is the title always given exclusively to the Ottoman Government*); دولت عليه "àlyyyé-dèvléti, The Very Exalted State; *Persia is called* دولت بهيه ايران "àlyyyé-dèvléti - bèhīyyè 'i - Irān, The Beautiful State of Persia; and all European States are designated as — دولت فخمه سي — "àlyyyé-dèvléti-fàkhīméssi, The high-ranking State of —. It is one of those

instances of an assumed exclusiveness, the practice of which requires to be abrogated; —, "àla (or "àlé when placed before the definite article, ال, and "àlèy when followed by an Arabic pronoun), *pr. a.* On, upon; against; according to; in; to, towards; joined to Arabic nouns, with or without the article, &c., it is much used to form adverbs or adverbial expressions; as, على الاطلاق "àlé-'l-ìtlāk, In a general sense; على العموم "àlé-'l-'ùmūm, Generally, commonly, universally; على التحقيق "àlé-'t-tàhkīk, Verily, assuredly, really; على وجه التفصيل "àlé-'t-tàfsīl, In a detailed manner; على التوالي "àlé-'t-tèvāli, Successively, uninterruptedly; على اى حال "àlé-'t-tèvāli, In whichever way; على كلا التقديرين "àla - kèlā - 't - tàk-dīrèyn, In either of the two cases.

عليا "ùlyā, *a. a. fem.* (of اعلى "à'la), The highest.

عليك "àlèyké, *comp. a.* (على "àlèy and ك ké), Upon thee; عليكم "àlèy-kyum, (على "àlèy and كم kyum), Upon you; عليك البيان "àlèyké-'l-bèyān! It is for you to demonstrate or explain that! عليكم سلام "àlèykyum-sèlam! Upon you be peace!

عليل "àlīl, *a. a.* Infirm, invalid, suffering under some bodily infirmity or defect. [learned.]

عليم "àlīm, *a. a.* Very knowing, very عليه "àlèyh (or "àlèyhi if followed by

any other word in an Arabic phrase),
comp. a. (على "àlèy, and ه h or hi),
 On, towards, or against him (or it);
 —, *s. t.* The abstract state or position
 of what is against a person; عليهم
 "àlèyhimā or عليهمده "àlèyhimda,
 Against me; عليهمده "àlèyhina,
 "àlèyhinda, Against him, her, it; &c.
 &c.; عليها (على and ها hā,
 her, it), On, towards, or against her,
 it; عليهما "àlèyhimā (على and هما
 himā, The two of them), On or against
 them both; عليهم (على and هم
 him, them) (*mas.*) On them all;
 عليهمهن "àlèyhinna (على and هن
 hinna, them) (*fem.*), On them all.

عم "àmm, *s. a.* A paternal uncle,
 father's own brother; —, abbreviation
 for the words عليه السلام "àlèyhi-'ss-
 -sèlām! Peace be upon him! —,
 "amma! *int. a.* May (God's favours,
 &c.) be universal!

عما "àmā, *s. a.* Blindness, cecity.

عماد "imād, *s. a.* A prop, support, post,
 column.

عمارت "imārèt, *s. a.* The bearing the
 signs of man's presence and industry,
 being cultivated, populated, in a state
 of good repair; an inhabited or cul-
 tivated district or place; any public
 building; a kitchen for the poor.

عمامة "imāmé, *s. a.* A turban; a par-
 ticular kind of turban worn by the
 doctors of the law.

عمان "ümman, *s. a.* The ocean, a sea.

عمد "àmd, *s. a.* Design and premedi-
 tation; عمداً "àmdan, *ad. a.* De-
 signedly, premeditatedly.

عمدة "àmdet, *s. a.* A pillar, prop, stay;
 a chief, a person of distinction.

عمر "ùmr, *s. a.* The duration of life,
 lifetime; real and true living, fun;
 سورمك —, —sürmek, *v.n.* To live
 comfortably and happily; كچورمك —,
 —ghèchirmek, *v.n.* To live, pass one's
 time or life; عمر يکز چوق اولسون "ùm-
 runguz-chòk-òlsun! *int. t.* (May your
 life be long!) I thank you! (*vulgar*)
 الله عمر لرو يرسون Allāh-"ùmrlar-vèrsin!
 May God grant you (or him) many
 ordinary lifetimes! —, "ùmer, Omar.

عمرت "ùmret, *s. a.* One of the obli-
 gatory ceremonies performed at Mecca
 as a part of the pilgrimage, that of
 visiting certain places.

عمرو "àmru, *s. a.* Amru (*proper name*
 much used in law books, with زيد
 Zèyd, as we do the letters A and B).

عمق "ùmk, *s. a.* Depth; thickness;
 عرض وطول وعمق "àrz-u-tūl-u-"ùmk,
 The three dimensions, length, breadth,
 and thickness or depth; عمقاً "ùm-
 kan, *ad. a.* In depth.

عمل "àmēl, *s. a.* An acting, doing; an
 act, action; a stool, going to stool;
 عملأ "àmēl-et, *v.n.* To act, perform
 actions; عمل ويرمك "àmēl-vèrmek,
v.n. To purge, give a stool; عمل مانده
 "àmēl-māndé, *a. p.* Incapacitated for

any kind of work by age or infirmity ;
 عملی "àMÉLĪ (*fem.* عملیه "àMÉlĭyyÉ),
 Practical ; artificial.
 عمله "àMÉLÉ, *s. pl. a.* (*singular not used
 in this sense*), Workmen, labourers.
 عموجه "àMŪja (àmja), *s. t.* A paternal
 uncle, father's own brother. [dicular.
 عمود "àmŪd, *s. a.* A column ; a perpen-
 dicular. عموم "ùmŪm, *s. a.* The being general
 or universal, the generality or uni-
 versality of anything (not any partic-
 ular portion of it) ; عمومی "ùmŪmī
 (*fem.* عمومیه "ùmŪmĭyyÉ), *a. a.*
 General, universal ; عمومیت "ùmŪ-
 mĭyyèt, *s. a.* The quality of being
 general or universal ; على العموم "àlé-
 'l-"ùmŪm, and عموماً "ùmŪman, *ad. a.*
 Generally, universally.
 عمی "àmmī, *s. a.* A paternal uncle,
 father's own brother.
 عمیا "immiyyā (imyā), *s. a.* Blindness,
 want of mental vision ; *in* العمیا
 "àlé - 'l-"immiyyā, *ad. a.* Blindly,
 without understanding or thinking of
 the consequences, ignorantly.
 عمیق "àmīk, *a. a.* Deep, profound.
 عمیم "àmīm, *a. a.* General, universal,
 common to all ; الاحسان "àmīmu-
 -'l-ihsān, *a. a.* Whose favours are uni-
 versal and common to all.
 عن "àn, *p. a.* Of, from, out of ; عنه
 "ànhu or "ànĥ, From him, it ; عنها
 "ànĥā, From her, it ; عن قصد
 "àn-kāssdin, *ad. a.* On purpose, with
 malice prepense ; لا عن قصد "àn-

-kāssdin, *ad. a.* Accidentally, without
 malice prepense ; عن قريب "àn-kārī-
 bin (*or* kārīb), *ad. a.* Soon, in a short
 time, before long.
 عنا "ànā, *s. a.* Fatigue, wearisome work,
 forced labour, molestation.
 عناب "unnāb, *s. a.* The jujube fruit ;
 عنابی "unnābī, *a. a.* Of a nut-brown
 colour.
 عناد "inād, *s. a.* Obstinacy ; perversity ;
 |—, —et, *v.n.* To be obstinate ; to
 contend obstinately.
 عندلیب "ànādīl, *s. pl. a.* (*of* عندلیب
 "àndélīb), Nightingales.
 عناصر "ànāssir, *s. pl. a.* (*of* عنصر "ūnsur),
 The elements ; اربعة "ànāssiri-
 -'èrba"à, The four elements.
 عنان "inān, *s. a.* The reins of a horse's
 bridle ; عطف عنان | "àtĥi-"inān-et, *v.n.*
 (To turn the rein), To go in any direc-
 tion.
 عنایت "ināyet, *s. a.* Favour, grace,
 kindness ; بعنايته تعالى bì-"ināyètihi-
 -tà"ālā, *or* بعناية الله تعالى bì-"ināyèti-
 -'llāhi-tà"ālā, *ad. a.* By the grace of
 God, (whose name) be exalted ;
 عنایت اوله "ināyet-òla ! May (God's)
 favour be (upon you) ! (*usually said to
 beggars by way of refusing them an
 alms*).
 عنب "ineb, *s. a.* A grape, grapes.
 عنبر "ànber, *s. a.* Ambergris ; the yel-
 low-flowered, sweet-smelling, dwarf
 acacia ; عنبریه "ànberĭyyÉ, *s. t.* Ro-
 saglio, liqueur ; عنبربارس "ànber-

bāriss, *s. t.* Barberries; *أنمبرين* “*an-bérin*, *a. p.* Perfumed, scented with ambergris, sweet-smelling as ambergris.

عند “*ind*, *s. a.* The space near the side of any object; the faculty of appreciation; —, “*inda*, *pr. a.* Near, by the side of, at the time of; *بنم عندمده* *bènim-“indimda*, In my estimation; *عند الوصول* “*inda-’l-vùssūl*, At the time of (his, her, its) arrival; *عندی* “*indī* (*fem.* *عنديه* “*indiyyé*, *pl.* *عنديات* “*indiyyāt*), *a. a.* Pertaining to mere idea and private appreciation.

عندليب “*andélīb*, *s. a.* A nightingale.

عنصر “*unsur*, *s. a.* An element, one of the four elements.

عنف “*unf*, *s. a.* Violence, force; *عنفى* “*unfī* (*fem.* *عنفیه* “*unfiyyé*), *a. a.* Pertaining to force and violence.

عنفوان “*unfuwān*, *s. a.* The prime or time of greatest beauty; *شبابیت* —, “*unfuwāni-shébābèt*, The flower of youth, the prime of youth.

عنق “*unk* (“*unuk*), *s. a.* The neck or throat; *ضرب عنق* *dàrbi-“unuk*, A decollation, decapitation, beheading.

عنقا “*ankā*, *s. a.* A fabulous bird.

عناكب “*ankébūt* (*pl.* *عناكب* *ankébūt*), *s. a.* A spider; *تار عنكبوت* *tāri-“ankébūt*, A spider’s web.

عنوان “*unvwān*, *s. a.* A title of dignity.

عنوت “*anvet*, *s. a.* Force, violence; *عنوة* “*anvétèn*, *ad. a.* By force, by violence.

عنيف “*anīf* (*fem.* *عنيفه* “*anīfé*), *a. a.* Violent, tyrannical, cruel, vexatious.

عنين “*innīn*, *s. a.* An impotent man; *عنينت* “*innīnet*, or *عنينيت* “*innī-nīyyèt*, *s. a.* Impotency as to the generative function.

عوارض “*awāriz*, *s. pl. a.* (*of* *عارضه* “*ariza*), Accidents, misfortunes, be-tidings.

عوارف “*awārif*, *s. pl. a.* (*singular not used*), Kindnesses, favours, good ac-tions.

عواطف “*awātif*, *s. pl. a.* (*of* *عاطفت* “*ātifet*), Kindnesses, favours.

عواقب “*awākīb*, *s. pl. a.* (*of* *عاقبت* “*ākībet*), Latter ends, conclusions.

عوام “*awāmm*, *s. pl. a.* (*of* *عامه* “*āmmé*), The common people.

عوامل “*awāmil*, *s. pl. a.* (*of* *عامل* “*āmil*), Governing words (in grammar).

عوائد “*awā'id*, *s. pl. a.* (*of* *عائده* “*ā'idé*), Fees, dues, pickings.

عوائق “*awā'ik*, *s. pl. a.* (*of* *عائق* “*ā'ik*), Obstacles, impediments.

عود “*avd*, *s. a.* A return; —, “*ūd*, *s. t.* The gall; the gall-bladder; —, “*ūd*, *s. a.* A kind of lute; *عود اغاجى* “*ūd-aghaji*, Wood of aloes; *عودم پاتلادی* “*ūdum-pātladi*, (My gall burst) I was very much frightened.

عودت “*avdet*, *s. a.* A returning, coming or going back; return; |—, —et, *v. n.* To return, to come or go back.

عورت “*avret*, *s. a.* Any part of the body, or of a frontier, or any part of a

man's family, which requires protection from exposure or from insult; a wife; —يرلری, "àvret - yèrléri, The privities; عورتنى سكدىكم "àvrétini-sikdighim! (àvradini) O man whose wife I have had carnal connexion with! O dear me! Oh, what shall I do! Well, that is singular! (*ejaculation of anger or surprise*, in which, for decency, they often say صاتديغم sàtdighim, *I have sold*, or صاللاديغم sàlladighim, *I have swung or rocked*, instead of the common expression first given).

عوض "ivaz, *s. a.* Any equivalent, reward, compensation.

عوق "àwk, *s. a.* An impeding, hindering, letting.

عون "àvn, *s. a.* Aid, help, assistance.

عهد "àhd, *s. a.* (*pl.* عهود "ùhūd), A solemn promise; a covenant, agreement, convention; an age, the time when anyone was alive; —, —et, *v. a.* To covenant, promise solemnly, undertake; عهدنامه "àhd-nāmé, *s. p.* A written treaty, covenant, convention.

عهده "ùhdé, *s. a.* A charge or responsibility resulting from a promise or from an acceptance of office; درعهدهدا dèr-ùhdé-et, *v. a.* To take into one's charge, take charge of, receive in charge; عهدة سندن كلمك "ùhdéssindan-ghèl-mek, *v. n.* To accomplish or discharge completely (the functions of any responsible office).

عيادت "iyādet, *s. a.* A visiting the

sick; —, —et, *v. a.* To visit (a sick person).

عيان "iyāz, *s. a.* A taking refuge; عياناً بالله "iyāzan - bi - 'llāhi! or العيان بالله "iyāzu-bi-'llāhi! (Refuge can only be taken in God!) God forbid!

عيار "ayyār, *s. a.* An impudent cheat, rogue, impostor, knave; —, "iyār ("àyār), *s. a.* The standard of the precious metals, or of time and time-pieces; the regulator of a watch; —, *a. t.* Of the standard degree of fineness (gold or silver); true, correct (a watch or clock); —, —et, *v. a.* To regulate (a watch, &c.); to assay (gold or silver); صاحب عيار sāhib-"àyār, The assay-master of a mint.

عياش "ayyāsh, *s. a.* A drunkard, one who passes his time in sensual pleasures.

عيال "iyāl ("àyāl), *s. pl. a.* (*sing. not used*), Family dependants; wife, children, slaves, and servants; (*as a Turkish sing.*) a wife; كثير العيال kèssīru-'l-"àyāl, *a. a.* Having a large family.

عيان "ayān, *a. a.* Manifest, evident, clear; عياناً "ayānan, *ad. a.* Clearly.

عيب "ayb ("ayp), *s. a.* Anything which may cause shame; a defect, a vice; —, *int. t.* Shame! What a shame! It is a shame! —, *a. t.* Shameful; عيبالمق "ayplamak (*aor.* عيبالار "ayplar), *v. a.* To blame.

عيد "īd, *s. a.* A religious festival, of which the Mussulmans have but two; viz. the عيد الفطر "īdi-fītr, or عيد الفطر "īdu-'l-fītr, The festival of the breaking of fasts, called also شكر بىرامى shèkèr-bàyrāmī, The festival of sugar, immediately following the end of Ramazan; and the عيد اضحى "īdi-ādhā, or عيد اضحى قربان بىرامى kūrban-bàyrāmī, The festival of sacrifices, on the 10th of Zī-'l-hijjé; عيد شريفك زى سعيد اولسون "īdi - shèrīfingiz-sà'īd - òlsun! May your sacred festival be happy! (*equivalent to our Merry Christmas!*) عيدى "īdī (*fem.* عيديه "īdiyyé), *a. a.* Pertaining to a festival; عديده "īdiyyé, *s. a.* A present given at festival time.

حضرت عيسى "īssā, *s. a.* Jesus; حضرت عيسى Hāzreti-"Issā, Jesus Christ; عيسوى "īssévī, *a. a.* Christian, pertaining to Jesus; —, *s. a.* A Christian.

عيش "īsh, *s. a.* The living a joyous life; عيش وعشرت "īsh - u - "īshrèt, Life and pleasure, fun and frolic, wine and women.

عين "āyn, *s. a.* The eye; a spring, fountain, source; anything's own self; anything very much like another, a second self; kind (*as opposed to money or to equivalent*); the letter ع; the second radical letter of any Arabic word; a copy (of a paper); a similar number or quantity; عيننى المق "āynnī-ālmak, *v. n.* To take a copy; عيننى چيقارمق "āynnī - chīkàrmak,

v. n. To extract a copy (from a book or register); عين الشمس "āynu-'sh-shèms, The opal; عين اليقين "āyna-'l-yākīn, *ad. a.* As of positive knowledge; عين الكمال "āynu-'l-kèmal, The eye of perfection, called also *the evil eye*, because when it admires perfection in anything it is supposed to bring calamity on the thing admired; عيني "āynī, *a. t.* Very like, quite like, so much resembling as to leave no difference perceptible; عيننا "āynān, *ad. a.* In kind; the very thing itself; عبد العين "ābdu-'l-"āyn, An eye-servant; صديق العين sīddīku-'l-"āyn, A friend to one's face, but not a true one; انسان العين insānu-'l-"āyn, The pupil of the eye.

عيوب "ūyūb, *s. pl. a.* (*of* عيب "ayb), Faults, defects, vices.

عيوق "āyyūk, *s. a.* A certain bright star proverbially cited for its elevation; عيوقه چيقارمق "āyyūka-chīkàrmak, *v. a.* To praise to the skies.

عيون "ūyūn, *s. pl. a.* (*of* عين "āyn), Eyes; springs, fountains, sources.

غ

غ ghāyn, Twenty-second letter of the Turkish alphabet, having radically the sound of *g hard*, or *gh*, or *gu*, in English, though sometimes softened down, as is *gh* in English, till nearly or quite inaudible, and sometimes

taking (also as *gh* in English) the incidental sound of *y* and of *w*. Its numeral value is 1000.

غابن *ghābin*, *s. a.* A cheater, deceiver, impostor. [thicket.

غابه *ghābÉ*, *s. a.* A forest, a jungle, a

غابيه *ghābiya*, *s. t.* (*Italian*), A top-sail ;

غابيه پرووه *ghābiya-prūwa*, The fore

top-sail ; غابيه غراندی *ghābiya-*

-ghrandi, The main top-sail ; غابيه

چبوغی *ghābiya-chibūghu*, A top-mast ;

غابيه سرنی *ghābiya-sèreni*, A topsail-

yard.

غار *ghār*, *s. a.* A cave, cavern, grotto ;

یارغار *yāri-ghār* (The cave-friend), A

faithful friend and companion in

trouble (in allusion to Ebu-Bekr's

having been Muhammed's companion

in a cave during his flight from Mecca).

غارت *ghāret*, *s. a.* Pillage, plunder,

spoiling ; |—, —et, *v. a.* To take as

plunder.

غازی *ghāzī*, *s. a.* A champion of religion,

one who has fought for the faith.

غاشيه *ghāshiyyé*, *s. a.* A covering,

wrapper of any kind ; (*hāsha*) an

embroidered or plain saddle-cloth.

غاهه *ghāgha*, *s. t.* The bill or beak of a

bird ; غاهه لمق *ghāghalamak*, *v. a.* To

peck, bite with the beak.

غافل *ghāfil*, *a. a.* Negligent, careless,

inattentive (to events) ; unaware,

ignorant (of an event) ; غافلانه *ghā-*

filānÉ, *a. p.* Pertaining to a negligent,

inattentive person.

غالب *ghālib*, *a. a.* Preponderant ; vic-

torious ; غالباً *ghālibā*, *ad. a.* Most

likely, according to appearances, if I

judge rightly, if I am not mistaken.

غالی *ghālī* (*fem.* غالیه *ghāliyyÉ*), *a. a.*

Dear, valuable, high-priced, expensive.

غالیه *ghāliyÉ*, *s. p.* Perfume, musk.

غانم *ghānim*, *a. a.* Laden with plunder,

rich with spoil ; غانماً *ghānimān*, *ad. a.*

Same meaning adverbially.

غانی *ghānī* (*fem.* غانیه *ghāniyyÉ*), *a. a.*

Rich, well off, independent of other

people's pecuniary assistance ; (*fem.*)

a beautiful woman who has no need

of artificial embellishment.

غائب *ghā'ib*, *a. a.* Absent ; lost ; lost

to sight ; the third person (in gram-

mar) ; أو—, —òl, *v. n.* To disappear ;

to be lost ; ا—, —et, (*kāyb-èt—*),

v. a. To lose ; غائبانه *ghā'ibānÉ*, *ad. p.*

In the absence of anyone, behind

one's back.

غایت *ghāyet*, *s. a.* The extreme limit

of anything, the extremity, end ; —,

غایتده *ghāyetda*, غایتله *ghāyetla*,

ad. t., بغایت *bè-ghāyet*, *ad. p.* Ex-

tremely, very, very much ; غایة الغایه

ghāyétu-'l-ghāyÉ, *s. a.* The extreme

extremity, extreme end ; —, —, *ad. a.*

Extremely, in the very extremest

degree.

غائله *ghā'ilÉ*, *s. a.* Any cause of anxiety

or painful solicitude.

غب *ghìbbÉ*, *p. a.* After.

غبار *ghübār*, *s. a.* Dust.

غباوت *ghàbāvèt*, *s. a.* Weakness of intellect, stupidity.

غبطه *ghìbta*, *s. a.* Desire to possess, longing; an object of desire, anything longed for.

غبغب *ghàbghàb*, *s. p.* The under part of the chin, the space between the chin, cheeks, and throat; غبغب مينا *ghàbghàbi-mīnā*, The under part of the lip of a bottle or decanter.

غببن *ghàbn*, *s. a.* Unfairness in relations of business, taking an unfair advantage, cheating.

غببي *ghàbī*, *a. a.* Weak in intellect, stupid.

غببين *ghàbīn*, *s. a.* A gull, dupe.

غدا *ghìdā*, *s. a.* Food, nutriment, aliment; a dose; a usual quantity (of anything) for any particular purpose.

غدار *ghàddār*, *s. a.* An iniquitous, unjust dealer; a cruel, unconscionable person.

غدر *ghàdr*, *s. a.* Injustice, unconscionableness in dealing; |—, —et, *v.n.* To act with injustice, to cause a loss (of some kind to anyone) iniquitously; to treat with injustice.

بالغدو *ghùdùvv*, *s. a.* The morning; بالغدو والاصال *bì -'l- ghùdùvvi - vè -'l-āssāl*, *ad. a.* Morning and evening.

غدير *ghàdīr*, *s. a.* A pool, a pond.

غذا *ghìzā*, *s. a.* Food, aliment.

غرا *ghàrrā*, *a. a. fem.* Bright, shining, splendid.

غراب *ghùrāb*, *s. a.* A crow, rook, or raven.

غرابت *ghàrābèt*, *s. a.* Strangeness, oddness, marvellousness.

غرار *ghàrār* (*hàrēr*), غرارة *ghàrārÉ*, *s. a.* A sack of hair-cloth; hair-cloth prepared for sacking, sometimes used as stair-carpets. [ness.]

غرامت *ghàrāmèt*, *s. a.* Debt, indebted-

غرائب *ghàrā'ib*, *s. pl. a.* (*of* غريبه *ghārībÉ*), Strange things, marvellous things.

غرب *ghàrb*, *s. a.* The west; غربى *ghàrbī*, *a. a.* Western, westerly, west;

غرباً *ghàrban*, *ad. a.* To or towards the west, in a westerly direction.

غربا *ghùrēbā*, *s. pl. a.* (*of* غريب *ghārīb*), Strangers; a special corps of troops in the olden time.

غربال *ghàrbāl*, *s. a.* A seive.

غربت *ghùrbèt*, *s. a.* A sojourning away from home in a strange place; — چكك — *chèkmek*, *v.n.* To suffer or undergo a sojourning in a strange place. [throat.]

غرتلاق *ghèrtlak*, *s. t.* The windpipe, the

غرر *ghùrèr*, *s. pl. a.* (*of* غرة *ghùrré*), The choice, select ones of any kind of things.

غرس *ghàrss*, *s. a.* A planting, setting (of plants); |—, —et, *v.a.* To plant, to set.

غرض *ghàraz*, *s. a.* A motive, object in view in doing anything; a spite; |—, —et, *v.n.* To have a spite, hold a grudge; الغرض *èl-ghàraz*, *ad. a.* In short, in one word; بيغرض *bī-ghàraz*,

- a. p.* Disinterested, having no motive for partiality; **بیغرضانه** *bīghàrazānē*, *a. p.* Pertaining to a disinterested person.
- غرغره** *ghàrghara*, *s. a.* A gurgling sound in the throat; the death-rattle; a gargle; |—, —et, *v.a.* To gargle; —, *v.n.* To make a rattling or gurgling noise in the throat.
- غرق** *ghàrk*, *s. a.* A drowning in water; a flooding; |—, —et, *v.a.* To drown, in or with anything; **اولنمق** —, — *òlunmak*, *v.p.* To be drowned; **غرقاب** *ghàrk-āb*, *s. p.* Any water threatening one with drowning.
- غرما** *ghūrēmā* (*ghūramā*), *s. pl. a.* (*of* **غريم** *ghàrīm*), Creditors, the body aggregate of a bankrupt's creditors; —, *s. t.* A division of a bankrupt's effects among his creditors *pro rata*; **غرمايه كيرمك** *ghūramàya - ghīrmek*, *v.n.* To be one of a body of creditors; to be part of a bankrupt's estate divided among his creditors.
- غرنده** *ghùrrèndé*, *a. p.* Roaring fiercely.
- غروب** *ghūrūb*, *s. a.* The setting (of stars, &c.); |—, —et, *v.n.* To set, go down.
- غرور** *ghūrūr*, *s. a.* Vanity, presumption.
- غروش** *ghūrūsh*, *s. t.* A piastre (value about 2*d.*); — **قره** *kàra*—, A Spanish dollar.
- غره** *ghùrré*, *s. a.* The first day in any lunar month; a large white spot on a horse's forehead, esteemed an orna-

- ment; the choicest, best of any things.
- غريب** *ghàrīb*, *a. a.* Strange, singular, curious, wonderful, marvellous; —, *s. a.* A stranger in any place; **غريب** *ghàrīb-yīghit* (*kàripīt*), *s. t.* A poor person.
- غرير** *ghàrīr*, *s. a.* One who is deceived with false ideas, fed with false hopes.
- غريق** *ghàrīk*, *s. a.* A drowned person; —, *a. a.* Drowned, flooded, submerged. [a creditor.]
- غريم** *ghàrīm*, *s. a.* A debtor; an offender;
- غريو** *ghàrīv*, *s. p.* A cry, plaint, lamentation; **غريوان** *ghàrīvān*, *a. p.* Crying, lamenting.
- غزا** *ghàzā*, *s. a.* Holy warfare, crusade, war for religion.
- غزات** *ghūzāt*, *s. pl. a.* (*of* **غازي** *ghāzī*), Champions of religion, holy warriors.
- غزال** *ghàzāl*, *s. a.* The gazelle.
- غزته** *ghàzèta*, *s. t.* A newspaper.
- غزل** *ghàzèl*, *s. a.* A short ode.
- غزوات** *ghàzévāt*, *s. pl. a.* (*of* **غزا** *ghàzā*), Expeditions in defence of one's religion.
- غزة** *Ghàzza*, *s. t.* Gaza in Palestine.
- غساق** *ghàsssāk*, *s. a.* The horrible sweat and putrefaction which is to exude in hell from the bodies of the damned.
- غسل** *ghūssl*, *s. a.* The greater ablution when the whole body is bathed; |—, —et, *v.n.* To perform the greater ablution; —, *v.a.* To wash a dead body canonically.

غش ghèshsh, *s. a.* Alloy in precious metals; deceit in a show of friendship.

غشيان ghàshéyān, *s. a.* A fainting fit.

غصب ghàssb, *s. a.* A seizing by force, a taking unlawfully; |—, —et, *v. a.* To seize by force and unlawfully.

غصن ghùssn, *s. a.* A branch of a tree.

غصة ghùsssa, *s. a.* Sorrow, grief.

غضب ghàzab, *s. a.* Wrath, indignation, anger; |—, —et, and غضبه كدمات ghàzaba-ghèlmek, *v. n.* To get in a passion, be angry.

غضبان ghàzbān, *a. a.* Angry, furious, exasperated; passionate.

غضنفر ghàzanfēr, *s. a.* A lion; a brave man, a hero. [angered.]

غضوب ghàzūb, *a. a.* Passionate, easily

غفار ghàffār, *s. a.* God the continual pardoner of sin. [our sins.]

غفران ghūfrān, *s. a.* God's pardon of

غفلت ghàflet, *s. a.* A want of care and circumspection, want of vigilance, negligence, carelessness; |—, —et, غفلتده بولنمق ghàfletda - bülunmak, *v. n.* To be without vigilance, to be asleep at one's moral post, to be caught napping. [of sin.]

غفور ghāfūr, *s. a.* God the pardoner

غفول ghūfūl, *s. a.* Neglect, negligence.

غفير ghāfir, *a. a.* Numerous, in جم غفير jèmmi-ghāfir, A great multitude.

غل ghàll, *s. a.* Deceit in professed friendship; —, ghūll, *s. a.* A yoke; a pillory. [provisions.]

غلا ghālā, *s. a.* Dearth, scarcity of

غلاظت ghàlāzèt, *s. a.* Coarseness.

غلاف ghàlāf (kàlif), *s. a.* A bag-shaped cover for anything; a bed-ticking.

غلام ghūlām, *s. a.* A lad; a slave; a courier (in Persia); غلامپاره ghūlām-pārē (kūlambara), A sodomite.

غلبه ghàlébé, *s. a.* Preponderance; a thronging; victory; |—, —et, *v. n.* To gain the victory; غلبهلق ghàlébélik (kàlabàlik), A crowd, a throng; confusion; a litter; |—, kàlabàlik-et, *v. n.* To form a crowd, assemble in crowds; to create confusion; to make a litter.

غلط ghàlat, *s. a.* A great and stupid mistake, an error; an erroneous expression.

غلطان ghàltan, *a. p.* Rolling; أو—, —òl, *v. n.* To roll; |—, —et, *v. a.* To make roll. [Constantinople].

غلطه Ghàlata, *s. t.* Galata (a suburb of

غلطیده ghàltīda, *a. p.* Which has rolled, rolled.

غلظت ghilzèt, *s. a.* Coarseness.

غلغله ghūlghulé, *s. a.* A noise of many voices or sounds mixed.

غلمان ghūlmān, *s. pl. a.* (of غلام ghūlām), Boys, youths; young male slaves.

غلو ghūlūvv, *s. a.* An assault, attack.

غله ghàllé, *s. a.* The fruits or produce of agriculture, corn; the income arising from any property in mortmain or in tail.

غليان ghàléyān, *s. a.* A boiling, ebullition; active fermentation, working;

the excitement or fermentation of a mob ; —, ghàlyān, *s. p.* A hooka or water-pipe for smoking.

غليظ ghàlīz, *a. a.* Coarse.

غم ghāmm (ghām), *s. a.* (*pl.* غموم ghūmūm), Grief, sorrow, care, regret;

غمخور ghām-khār, *s. p.* A person in sorrow ; a friend in need, a sympathizing friend ;

غمكسار ghām-kyūsār, *s. p.* A sympathizing friend.

غماز ghāmmāz, *s. a.* A tale-bearer.

غمزة ghāmzē, *s. p.* A wink, a sign with the eye, a look.

غنا ghānā, *s. a.* Sufficiency, comfortable circumstances ; —, ghīnā, *s. a.* A singing. [ghānīmèt), Spoils, plunder.

غنائم ghānā'im, *s. pl. a.* (*of* غنيمت ghānīmèt), Spoils, plunder ;

غنم ghānem, *s. a.* A sheep.

غنوده ghūnūdē, *a. p.* Asleep, sleeping.

غنه ghūnné, *s. a.* A nasal twang in pronunciation.

غني ghānī, *a. a.* Rich, possessing a sufficiency, comfortably off ; plentiful, abundant ; in want of no assistance or embellishment.

غنيمت ghānīmèt, *s. a.* Spoil, plunder ; any advantage that can be realised.

غواص ghāvwāss, *s. a.* A diver, a plunger.

غوانى ghāwānī, *s. pl. a.* (*singular not used*), Songs.

غوائل ghāwā'il, *s. pl. a.* (*of* غائلة ghā'ilé), Cares, causes of anxiety or preoccupation.

غور ghāvur, *s. a.* The bottom of any deep water, well, &c.

غوص ghāvss, *s. a.* A plunging, a diving.

غوطه ghāvta, *s. a.* A ducking, a dipping ;

غوطه خوار ghāvta-khòr, *s. p.* One who gets a ducking.

غوغا ghāwgha (kāvgha), *s. t.* A quarrel ; a fight ; a battle ; |—, —et, *v.n.* To quarrel ; to fight.

غول ghūl, *s. p.* A kind of demon or goblin, commonly termed غول يمانى ghūlu-yābānī (kūluyabānī), *The goblin of the wilds.* [cable.

غومنه ghōmana, *s. t.* (*Italian*), A ship's

غياب ghīyāb, غيابت ghīyābet, *s. a.* Absence ; غيابت جب ghīyābeti-jūbbi, *The bottom of the well (into which Joseph was cast).*

غياصت ghīyāssèt, *s. a.* A plunging, diving, dipping deeply.

غيب ghāyb, *s. a.* Absence ; any absent thing ; all absent and all invisible things, all things past or future, not actually existing or present ; عالم غيب "ālēmi-ghāyb, *The invisible world, the past or future state of things, the unknown ;* غيبى ghāybī (*fem.* غيبية ghāybīyyé), *a. a.* Pertaining to the invisible world.

غيبت ghāybèt, *s. a.* Absence ; backbiting ; |—, —et, *v.n.* To backbite.

غيبوت ghāybūbèt, *s. a.* Absence.

غيث ghāyss, *s. a.* Rain.

غياض غياض غياض ghīzikmak (*aor.* غياض ghīzik), *v.n.* To be ticklish, or tickled ;

غیاچقدرمق ghîjîkdirmak (*aor.* غیاچقدرر), *v.a.* To tickle.
ghîjîkdirir), *v.a.* To tickle.

غیر ghâyri, *s. a.* Any other or others than self; —, *a. a.* Not, non (*this word before any Arabic adjective has the same privative effect as the syllables un, in, dis, &c., with us; as, غیر* ghâyri-mûtéssāvî, *unequal to each other; غیرمعلوم* ghâyri-mà'lûm, *unknown, &c.*); *بغیر* bi-ghâyri, *ad. a.* Without; *وغیره* vè-ghâyrihi, *Et cetera; إلى غیرالنهاية* ilà - ghâyri - 'n - nihāyé, *ad. a.* Ad infinitum.

غیرت ghâyri-t, *s. a.* Zeal; earnest endeavour; honest jealousy, jealousy of one's honour; —, —et, *v.n.* To strive zealously, to do one's best.

غیری ghâyri, *a. t.* Other, another; —, *ad. t.* Besides; —(kâyri), *ad. t.* No more, never again; at length, after all.

غیطان ghâytan, *s. t.* Narrow braid or square cord.

کاظم الغیظ ghâyzi, *s. a.* Anger, wrath; *کاظم الغیظ* kâzimu-'l-ghâyzi, *a. a.* One who subdues his rising anger.

غیم ghâyim, *s. a.* A cloud.

غین ghâyin, *s. a.* Name of the letter غ.

غیور ghâyur, *a. a.* Zealous (man); *غیورانہ* ghâyūrānē, *a. p.* Pertaining to a zealous person.

ف

ف fā (fè). Twenty-third letter of the Turkish alphabet, having the value of *f* in English. Its numeral value is 80.

In Persian words it is sometimes interchangeable with ب, پ, and و.

فا fā, *s. a.* Name of the letter ف; the first radical letter of any Arabic word.

فاتح fātih, *s. a.* A conqueror; *فاتح سلطان محمد* fātih-sūltan-Mèhémed, Mahomed the Second, conqueror of Constantinople.

فاتحه fātiha, *s. a.* The opening chapter of the Kur'an, generally used as the concluding prayer at devotions, and repeated over people's graves.

فاتر fātir, *a. a.* Weak, worn out, unable

فاجر fājir, *s. a.* A sinner. [to proceed.

فاحش fāhish, *a. a.* Infamous; passing the bounds of decorum; *فاحشه* fāhi-shé, *s. a. fem.* A prostitute, whore.

فاخته fākhté, *s. p.* A pigeon.

فاخر fākhir (*fem.* فآخرة fākhiré), *a. a.* Glorious (apparel, &c.).

فارسی fārsī, *a. a.* Persian (language); —, *s. a.* The Persian language; *فارسیات* fārsiyyāt, *s. pl. a.* Persian idioms or grammatical rules.

فارغ fāriḡh, *a. a.* Who desists, leaves off, or reposes from any action; free from action or anxiety; *أو* —, —òl, *v.n.* To finish, have done, leave off, rest; *فارغ البال* fāriḡhu-'l-bāl, Easy at heart, free from care.

فاره fārē, *s. a.* A mouse.

فاسد fāssid (*fem.* فآسده fāssidé), *a. a.*

Bad, spoilt, corrupt, false.

فاسق fāssik, *s. a.* A sinner.

فآش fāsh, *a. p.* Which has transpired,

oozed out, got wind; |—, —et, *v.a.*
To betray (a secret), make public; او—,
—òl, *v.n.* To become known, ooze out,
transpire.

فاصل fāssil (*fem.* فاصله fāssila), *a.a.*
Which divides, separates; فاصله
fāssila, *s.a.* A division, partition,
separation; intermission; بلافاصله bilā-
-fāssila, *ad.a.* Unceasingly, uninter-
ruptedly, incessantly, without inter-
mission. [in virtue, learning, &c.]

فاضل fāzil, *s.a.* One who excels others
فاطر fātir, *s.a.* God the impresser of
natural qualities, the Creator.

فاطن fātìn, *a.a.* Intelligent, quick.

فاعل fā'il, *s.a.* An actor, doer; اسم فاعل
issmi-fā'il, The active participle;
فاعلي fā'ilī (*fem.* فاعليه fā'ilīyyÉ),
a.a. Pertaining to an actor; فاعليت
fā'ilīyyèt, *s.a.* Quality of being an
actor.

فاقه fāka, *s.a.* Poverty, indigence.

فاكهه fākiha, *s.a.* A fruit.

فال (*for* فآل fè'l), fāl (fāl), *s.a.* Any-
thing taken as an omen, particularly
in the nature of the *Sortes Virgilianæ*;
فال باقمتق fāl-bākmak, *v.n.* To open
any one of certain books and take the
first word of the page as an augury;
or to use any other kind of augury.

فالج fālij, *s.a.* Paralysis, the palsy.

فاليه fālya, and فاليه دليكي fālya-dèlighi,
s.t. The touch-hole of a gun.

فام fām, *s.p.* (*in composition*), Coloured.

فانوس fānūss, *s.a.* A glass shade.

فانى fānī (*fem.* فانيه fānīyyÉ), *a.a.*
Perishable; ready to perish.

فايح fā'ih, *a.a.* Which exhales (per-
fumes); which pervades the air (per-
fume).

فائدة fā'idÉ, *s.a.* A use, an advantage;
a moral (of a tale); فائدة لو fā'idÉli,
a.t. Useful, beneficial; فائده سز
fā'idéssiz, *a.t.* Useless, of no avail;
فائده ا fā'idÉ-et, *v.n.* To avail, be of
use, benefit; فائده كورمك fā'idÉ-
-ghyürmek, *v.n.* To derive benefit;
فائده بي مفيد او bir-fā'idÉyi-mufid-òl,
To be of some use; فائده مند
fā'idÉ-mend, *a.p.* Benefited.

فائز fā'iz, *a.a.* Who obtains.

فائض fā'iz, *a.a.* Who or which gives
forth abundantly; —, *s.t.* Interest on
money. [passing.]

فائق fā'ik, *a.a.* Excelling, superior, sur-
فياها fè-bèhā, *ad.a.* Then all is well; in
that case all is right.

فت fît, *s.t. in* فت ويرمك fît-vèrmek,
v.n. To put (a person) up to some-
thing, inspire with a mischievous idea.

فتاح fèttāh, *s.a.* God the opener of the
means of welfare.

فتاده fütādÉ, *a.p.* Fallen; fallen captive.

فتان fèttān, *s.a.* A plotter, intriguer,
mischief-maker; Satan.

فتح fèth (t-h), *s.a.* An opening; a
broaching; a conquering; a pronounc-
ing with the *a* or *e* vowel; |—, —et,
v.a. To open; to broach; to conquer;
to pronounce (a consonant) with the *a*

or *e* vowel following it; فتح كلاما fèthi-kelām-et, *v.n.* To begin a discourse; فتاكنامه fètihnāmé, *s. p.* A letter giving news of some victory or conquest.

فتحه fètha, *s.a.* The vowel point —, equivalent to one of the vowels *A, a, a, E or e.*

فترت fìtrèt, *s. a.* A time of general revolt; an interregnum; an interval.

فتق fètk, *s. a.* A bursting, breaking asunder; a rupture, or hernia; رتق وفتق امور rètk-u-fètki-ùmūr, The general management of public business.

فتنه fitné, *s. a.* Temptation; any tempting thing; a conspiracy, plot, treason; public trouble, sedition, disorder, riot; انكيز —, fìtné-èngħīz, كار —, fìtné-kyār, فتنه جی — جو, fìtné-jū, *s. p.* فتنه جی fìtnéji, *s. t.* A causer of sedition.

فتوا (for فتوى) fètva, *s. a.* A legal opinion delivered by the proper legal functionary (the Mufti) upon any supposed case submitted to him; حضرت فتوا پناهی hàzrèti - fètva - pènāhī, (H. E. the Asylum of legal opinions) The Shèykhu-'l-isslām.

فتوت fùtùvvet, *s. a.* Generosity of character, magnanimity.

فتوح fùtūh (*pl.* فتوحات fùtūhāt), *s. pl. a.* (*of* فتح fèth), Victories, successes.

فتور fùtūr, *s. a.* Lassitude, inability to proceed with work, lack of spirit;

کتورمک —, fùtūr-ghètirmek, *v.n.* To lose spirit; کلمک —, fùtūr-ghèlmek, *v.n.* To seize (a loss of spirit for work).

فتوى fètva. See فتوا.

فتی fètà, *s. a.* A lad.

فتیل fìtil, *s. a.* The wick of a lamp or candle; a quick-match; a plug or pledget for deep wounds; a seton.

فج fèjj, *s. a.* An open and easy way between mountains.

فجأة fùj'èten, *ad. a.* Suddenly, unexpectedly.

فجاج fìjāj, *a. a.* Open and easy (a way between mountains).

فجائی fèjā'ī, *a. a.* Sudden; unexpected.

فجر fèjr, *s. a.* The dawn, daybreak; كاذب —, fèjri-kyāzib, The false daybreak, after which darkness is said to fall again; فجر صادق fèjri-sādīk, The true dawn, the break of day.

فجور fùjūr, *s. a.* Sin, iniquity, wickedness, the lust of the flesh.

فحص fāhss, *s. a.* An inquiring after or into, inquiry, search.

فحل fāhl, *s. a.* A stallion; a man distinguished for learning.

فحم fāhm, *s. a.* Charcoal.

فحوا (for فحوى) fāhwà, *s. a.* The sense, signification, meaning contained in a phrase.

فخام fìkhām, *s. pl. a.* (*of* فخيم fākhīm), The very high in rank and station.

فخامت fākhāmet, *s. a.* Exalted rank and station; فخامتلو fākhāmetlū, *a. t.* The exalted in rank and station (second

title of the Grand Vizier, to whom Europe accords the princely title of Highness).

فخذ fàkhz, *s. a.* The thigh.

فخر fàkhr, *s. a.* A glorying; a cause of just pride; فخر عالم fàkhri - "ālem, (The pride of the world) Muhammed; فخرى fàkhri (fem. فخریه fàkhriyyé), *a. a.* Pertaining to pride and glorying; فخریه fàkhriyyé, *s. a.* The latter part of a poem, in which it is usual for the poet to speak of himself in terms of glorification, which we should call boasting.

فخيم fàkhīm (fem. فخيمه fàkhīmé), *a. a.* Very high in rank and station (The feminine is the title hitherto given to all European States in distinction to عليه "alīyyé, *the very exalted*, assumed for Turkey alone).

فدا fēdā, *s. a.* The sacrificing or giving up anything in order to obtain some end; a sacrifice, a ransom; |—, —et, *v. a.* To give up, to sacrifice; فداکار fēdākār, *a. p.* One who makes sacrifices, who sacrifices his own interests; فداکارلق fēdākārlīk, *s. t.* The quality of sacrificing one's interests; فدائی fēdā'ī, *s. p.* One who voluntarily risks his life in any perilous but praiseworthy enterprise.

فدان fīdan, *s. t.* (Greek Φιτανη), A young plant; تازه فدان tāzē-fīdan (*fig.*), A young person.

فدیة fīdyé, *s. a.* Anything sacrificed or

given up in order to attain some good end; a sacrifice; a ransom.

فذلكه fēzléké, *s. a.* The sum and substance of any train of reasoning.

فر fēr, *s. p.* Pomp, splendour, magnificence.

فراوات Fūrāt, *s. t.* The river Euphrates.

فراجه fèrrājé (fèrājé), *s. a.* An overcloak worn out of doors by women (formerly applied also to a cloak worn by doctors of the law).

فراح fèrāh, *s. a.* Cheerfulness, gladness; —, *a. t.* Cheerful, open (a place, house, &c.); —, *and* فراح فراح fèrāh-fèrāh, *ad. t.* Amply; easily; and to spare.

فراخ fèrākh, *a. p.* Wide, ample, spacious; abundant; فراخی fèrākhī, *s. p.* Ample-ness, abundance.

فرا دیس fèrādīss, *s. pl. a.* (of فردوس firdēvss), Paradises; gardens or parks.

فراز fīrār, *s. a.* A running away; a deserting; |—, —et, *v. n.* To run away; to desert.

فراز fīrāz, *s. p.* An ascent; فرازونشیب fīrāz-u-nēshīb, Up-hill and down-dale; —, *a. p.* (*in composition*), High, uplifted; سرفراز sēr-fīrāz, *a. p.* Who holds up his head and is not ashamed, or who feels a just pride.

فرازنده fīrāzendé, *s. p.* One who lifts up on high, who raises.

فراست fèrāssèt, *s. a.* Sagacity, judgment, penetration; equitation, horsemanship; the science of physiognomy.

فراش *fàrash*, *s. t.* A dust-pan; —, *fèrāsh*, *s. a.* A moth which flies round a candle; —, *fīrāsh*, *s. a.* A bed; —, *fèrrāsh*, *s. a.* An attendant whose duty it is to spread carpets, &c., especially one attached to the temple at Mecca (this last office is held by a certain number of the highest people, as an honour, and as meritorious, the duties being performed by persons on the spot paid by the titular officers); — صاحب *sāhib-fīrāsh*, *a. p.* Sick in bed.

فراشت *fèrāshèt*, *s. a.* The office of carpet - spreader (to the temple of Mecca).

فراعنه *fèrā'iné*, *s. pl. a.* (of فرعون *fīr'avn*), Pharaohs; proud, rebellious men. [work or care.]

فراغ *fīrāgh*, *s. a.* Ease, freedom from

فراغت *fèrāghāt*, *s. a.* The giving up, ceding; a ceasing from work; —, —et, *v. a.* To cede.

فراق *fīrāk*, *s. a.* Separation, the being separated one from the other, absence from one another.

فراوش *fèrāmūsh*, *s. p.* A forgetting; —, —et, *v. a.* To forget; فراوشی *fèrāmūshī*, *s. p.* Oblivion.

فرانجله *fīrānjila*, *s. t.* White wheaten bread in rolls. [Frenchman.]

فرانسز *Frānsiz*, *s. and a. t.* French; a

فرانسه *Frānsa*, *s. t.* France.

فراوان *fèrāwān*, *a. p.* Copious, abundant.

فراهم *fèrāhèm*, *a. p.* Accumulated, heaped up.

فرايد *fèrā'id*, *s. pl. a.* (of فریده *fèrīdÉ*), Separate, single, unique things, single pearls or precious stones, beads, &c.

فرائض *fàrā'iz*, *s. pl. a.* (of فریضه *fàrīza*), Things incumbent and not to be omitted; the indispensable parts of worship; the portions allotted by the canonical law to the relatives of a deceased person; the science of apportioning property among the relatives of deceased persons.

فرتوت *fèrtūt*, *a. a.* Decrepid.

فرج *fèrj*, *s. a.* The female organ of generation; —, *fèrej*, *s. a.* Joy, happiness; الصبر مفتاح الفرج *èss - sàbrū - miftāh - l - fèrèj*, Patience is the key of happiness.

فرجام *fèrjām*, *s. p.* The end, conclusion; نافرجام *nā-fèrjām*, بدفرجام *bèd-fèrjām*, *a. p.* Ending ill, not ending as could be wished.

فرجه *fūrjÉ*, *s. a.* An opening, an opportunity; فرجه ياب *fūrjÉ-yāb*, *a. p.* Who finds an opportunity; — او, *fūrjÉ-yāb-òl*, *v. n.* To find an oppor-

فرچه *fūrcha*, *s. t.* A brush. [tunity.]

فرح *fèrah*, *s. a.* Joy, gladness; فرحناك *fèrahnāk*, *a. p.* Joyful, glad.

فرحان *fèrhān*, *a. a.* Rejoicing, glad, joyful.

فرحه *fèrha*, *s. a.* Joy, gladness.

فرخ *fèrrūkh*, فرخنده *fèrkhündÉ*, *a. p.* Happy, fortunate.

فرد *fèrd*, *s. a.* An individual; a single one; anything unique sui generis;

جوهر فردا jèvhèri-fèrd, An atom (in the atomic theory) ; فردا فردا fèrdan-fèrdā, *ad a.* فردا فردا fèrdafèrd, *ad. p.* One by one, singly, individually.

فردا fèrdā, *s. p.* The following day, the morrow. [or park.

فردوس firdèvss, *s. a.* Paradise; a garden

فرز fèrz, *s. p.* The queen at chess.

فرزانه fèrzāné, *a. p.* Distinguished, remarkable (person); فرزانه لك fèrzānélik, *s. t.* فرزانه كى fèrzānéghī, *s. p.* Distinction (of a person).

فرزند fèrzènd, *s. p.* A son.

فرس fèress, *s. a.* A horse.

فرسا fèrsā, *a. p.* (*in composition*), Which rubs against; فلک فرسا fèlek-fèrsā, *a. p.* Rubbing against, high as and touching the sky.

فرستانه firisstādÉ, *a. p.* Sent.

فرسخ fèrsàkh, *s. p.* A parasang, an hour's journey on horseback at a walk.

فرسوده fèrsūdÉ, *a. p.* Rubbed; worn.

فرسى fùrsī, *s. a.* The Persian language; فرسیات fùrsiyyāt, *s. pl. a.* Persian idioms and rules.

فرش fèrsh, *s. a.* The spreading (carpets, &c.) on the floor; |—, —et, *v. a.* To spread on the ground.

فرشته firishtÉ (*pl.* فرشتگان firishtégh-yān), *s. p.* An angel. [tunity.

فرصت fùrsat (fìrsànt), *s. a.* An opportunity.

فرض fàrz, *s. a.* An indispensable rite; a supposing, a taking for granted; |—, —et, *v. a.* To set down as supposed or granted; فرضا fàrzā (fàrazā),

ad. a. By supposition, let us suppose, let it be granted; فرض محال fàrzi-mūhāl, The admission of an impossibility for argument's sake.

فرط fàrt, *s. a.* A superabundant quantity, or degree.

فرطونه firtina, *s. t.* (*Italian*), A storm at sea, a rough sea; فرطونه لو firtinali, *a. t.* Stormy (sea or weather).

فرع fèr“, *s. a.* A secondary branch, a ramification; a subdivision; فرعى fèr“ī (*fem.* فرعية fèr“iyyÉ), Secondary, derivative.

فرعون fèr“àwn, *s. a.* Pharaoh; any excessively proud and refractory man.

فرق fàrk, *s. a.* The crown of the head; a distinguishing; a distinction, difference; |—, —et, *v. n.* To change, alter, vary; كورمك—, fàrk-ghyūr-mek, To see a difference; —, firak, *s. pl. a.* (*of* فرقة firkā), Bodies, troops of men.

فرقان fùrkān, *s. a.* The Kùr“ān, in its quality of distinguishing between good and evil.

فرقتين firkatèyn, *s. t.* A frigate.

فرقة firkā, *s. a.* Any detached part; a body, troop; a sect; a division (of an army).

فرقد fèrkād, *s. a.* A certain brilliant star used figuratively; فرقدسای fèrkād-sāy, *a. p.* Touching or reaching in height to the star Ferkad.

فرکندۀ fèrkèndÉ, *a. p.* Old, worn.

فرلامق firlamak (*aor.* فرلار firlar), *v. n.* T

fly (as splinters, &c.); to chip, to splinter (as glass, steel, &c.); فرلاتمق firlatmak (*aor.* فرلادیر firlàdir), *v.a.* To cause to fly; to throw; to cause to chip.

فرما fèrmā, *a. p.* (*in composition*), Who commands; فرمانفرما fèrmān-fèrmā, *s. p.* One who gives commands, a commander, a sovereign.

فرمان fèrmān, *s. p.* A command, order, injunction; an imperial rescript, commission, or letters-patent; فرمانبر fèrmān-bèr, فرمانبردار fèrmān-bèrdār, *s. p.* One who is obedient to his sovereign's commands; فرمانده fèrmān-dih, *s. p.* A giver of orders, a sovereign.

فرموده fèrmūdéh, *a. p.* Ordered, commanded; —, *s. p.* An order, command.

فرنک firènk, *s. t.* A man of any European nation; فرنگستان firènghisstān, *s. p.* Europe, or the whole country inhabited by non-Turkish Europeans; فرنگی firèngi, *s. t.* The venereal disease.

فرو fùru, *ad. p.* Down, downwards; —, *a. p.* Low; فرومایه fùru-māyéh, *a. p.* Low bred.

فروخت fùrukht, *s. p.* A selling; a sale; —, —et, *v.a.* To sell.

فروخته fùrukhtéh, *a. p.* Sold.

فروند fùrùd, *s. p.* The lower part, bottom; a hollow place, valley.

فروز fùrùz, *a. p.* (*in composition*), Who or which lights or illuminates.

فروزان fùrùzān, *a. p.* Shining, bright, alight, blazing.

فروزنده fùrùzèndéh, *a. p.* Who or which illuminates, makes light.

فروست fùrùssèt, فروسیت fùrùssiyyèt, *s. a.* Equitation, horsemanship.

فروش fùrùsh, *s. p.* (*in composition*), A seller, vender; خودفروش khòd-fùrùsh, (A self-seller) A brag; کندم نمای جو kèndem-nemāyi-jòv-fùrùsh, (A barley-selling wheat-shower) A cheat.

فروع fùrù“ (*pl.* فروعات fùrù“āt), *s. pl. a.* (*of* فرع fèr“), Branches, ramifications. [splendour.

فروغ fùrùgh, *s. p.* A ray, sunbeam;

فرومانده fùru-māndéh, *a. p.* Who lags, straggles, remains behind; worn out with fatigue and weakness.

فرون firin, *s. t.* An oven; a bakehouse;

فرونجی firinji, *s. t.* A baker; a constructor of ovens.

فروه fèrvéh, *s. a.* A fur coat or cloak.

فریاد fèryād, *s. p.* A cry, scream; —, —et, *v.a.* To cry, call out, scream;

فریادرس fèryād-rèss, *s. a.* Anyone who runs to help at a call for succour.

فربیب firīb, *a. p.* (*in composition*), Who or which deceives.

فرید fèrīd (*fem.* فریده fèrīdéh), *a. a.*

Alone; single; unique; فریده fèrīdéh,

s. a. A single or unique pearl, precious stone, bead, person, &c.

فریفته firiftéh, *a. p.* Deceived, taken in, cajoled, seduced.

فريق fèrik, *s. a.* A class, body, or sect of men; a lieutenant-general, or general of division; بحريه فريقى bàhriyyé-fèriki, An officer of corresponding rank in the naval service.

فزا fèzā, *a. p.* (*in composition*), Who or which increases, augments.

فزع fèz', *s. a.* A lamenting; lamentation, plaint.

فزون füzūn, *a. p.* Augmented, increased;

فزونى füzūnī, *s. p.* Increasedness;

فزونى عمر füzūnī-i-'ùmr, Length of life. [over Turkey.

فس fèss, *s. t.* The red cap worn all

فساد fèssād, *s. a.* Disorder; an abuse of any kind, a wrong practice; sedition, trouble; villainy; intrigue; corruption, bad state of anything; معدة فسادى mì'dé-fèssādi, The stomach's being disordered; فساد وارمق fèssā-da-vàrmak, *v. n.* To get disordered, to become vitiated by abuses; فساد قورمق fèssād-kùrmak, To plot, devise any intrigue or villainy; فساد چيقارمق fèssād-chìkàrmak, To put any plot or villainy into execution.

فسانه fèssāné, *s. p.* An idle tale.

فان فستاكيذ fīstākīz, *s. t. in* فلان فستاكيذ filān-fīstākīz, So and so, and so forth.

فستان fīstān, *s. t.* A woman's gown; a man's kilt; ايچ فستاني ich-fīstāni, *s. t.* A petticoat.

فستق fīstīk, *s. a.* A pistachio; فستقى fīstīkī, *a. t.* Of a certain shade of

lightish green, of a pistachio green colour.

فسحت fūsshat, *s. a.* Spaciousness, vastness, roominess; فسحت سراى fūsshat-sārāy, *s. p.* A palace of great extent.

فسخ fèsskh, *s. a.* A disuniting, pulling to pieces; an annulling, abolishing; |—, —et, *v. a.* To pull to pieces; to annul.

فسردە fūssūrdé, *a. p.* Congealed, set.

فسق fīssk, *s. a.* Sin, wickedness, iniquity, the lusts of the flesh. [Sinners.

فسقه fèssaka, *s. pl. a.* (*of* فاسق fāssik),

فسقيه fīsskīyyé, *s. t.* A jet d'eau, a fountain which throws its water up in a jet.

فسكه fīsské, *s. t.* A fillip; اورمق فسه fīsské-wūrmak, *v. n.* To give a fillip.

فسلدامق fīssīldamak (*aor.* فسلدار fīssīldar), *v. n.* To whisper, make a whispering noise; فسلى fīssīldi, *s. t.* A whispering, whispering noise.

فسلگن fèssléghèn, *s. t.* Sweet basil.

فسون fūssūn, *s. p.* An idle tale.

فسيح fèssīh (*fem.* فسيحة fèssīha), *a. a.* Spacious, vast, roomy.

فشان fishān, *a. p.* (*in composition*), Who or which sheds, spreads, scatters.

فشقورمق fīshkirmak (*aor.* فشقور fīshkirir), *v. n.* To spout out, spirt out.

فشقى fīshki, *s. t.* The dung of animals, stable manure.

فشنگ fīshenk (fīshek), *s. t.* A cartridge; a squib; a sky-rocket; fire-

works in general ; فشكلك fîsheklik, *s. t.* A kind of receptacle for cartridges worn on the breast; هوائى فشك هوائى فشك hâwâ'î - fîshek, *s. t.* A sky-rocket; فشكجى fîshekji, *s. t.* A maker of fireworks.

فص fâsss, *s. a.* The bezel of a finger-ring, in which the stone is fixed.

فصاحت fâssâhât, *s. a.* Flowingness and clearness of discourse.

فصال fâsssâl, *s. a.* A habitual criticiser or disparager ; —, fîssâl, *s. a.* Mutual separation.

فصحا fûssahâ, *s. pl. a.* (of فصيح fâssîh), Discourers with ease and clearness.

فصل fâssl, *s. a.* A dividing, separating ; a deciding (disputes) ; a criticising, disparaging ; a division, section, chapter, act, paragraph ; a season of the year ; —, —et, *v. a.* To divide, separate ; to decide, judge and terminate (a quarrel) ; to criticise, find fault with, disparage ; in the phrase اصلى فصلى يوق àssli-fâssli-yòk, *There is no foundation for it (a report)* فصل is merely an imitative sequent of اصل ; فصل اربعة fûssûlu-èrba'a, *The four seasons.*

فصوليه fâssûlya, *s. t.* A French bean, a kidney-bean, a haricot bean.

فصيح fâssîh (*fem.* فصيحة fâssîha), *a. a.* Clearly expressed, pure and free from outlandish expressions.

فضا fâzâ, *s. a.* An open space of ground.

فضاحت fâzâhât, *s. a.* Villainy, villainousness.

فضائل fâzâ'il, *s. pl. a.* (of فضيلت fâzîlèt), Virtues, eminent qualities.

فصل fâzl, *s. a.* Virtue, any eminent quality ; grace, favour, kindness.

فضلا fûzalâ, *s. pl. a.* (of فاضل fâzil), Men of virtue ; men of eminent qualities.

فضله fâzla, *s. a.* A surplus, residue ; a residuum ; any excrementitious productions of the body.

فضول fûzûl, *s. a.* An exceeding the bounds of propriety or right ; بوالفضول bû-'l-fûzûl, *a. a.* A talkative babbler ; فضولى fûzûlî, *ad. t.* Without right, without right or title.

فضه fîdda, *s. a.* Silver.

فصيح fâzîh (*fem.* فصيحة fâzîha), *a. a.* Villainous, bad, infamous ; فصيحة fâzîha, *s. a.* A villainous act, bad, infamous action.

فضيلت fâzîlèt, *s. a.* A virtue ; a good, eminent quality, eminence, excellence ; فضيلتلى fâzîlètli, *a. t.* Excellent, eminent (a title given to the "ulémâ).

فطانت fâtânèt, *s. a.* Quickness of intelligence.

فطر fîtr, *s. a.* The breaking of a fast at the expiry of its legal term ; عيد الفطر "idu-'l-fîtr, *The festival of cessation from fasting, called also شكر بيرامى shèker-bâyrami, The festival of sugar.*

فطرت fîtret, *s. a.* The natural constitution of creatures ; فطرى fîtrî (*fem.* فطرية fîtrîyyé), *a. a.* Natural, constitutional.

فطنت *fītnèt*, *s. a.* Quickness of intelligence.

فطين *fātīn*, *a. a.* Quick, intelligent.

فطانت *fāzāzāt*, *s. a.* Coarseness, grossness of speech and manners.

فعال *fā““āl*, *s. a.* God the constant actor.

فعل *fī“l*, *s. a.* An act, action; a verb (in grammar); the word which is used as the paradigm of trilateral roots of Arabic words; *متعدى*, *fī“li-*

mùta“àddī, A verb transitive; *لازم*, *fī“li-*

lāzīm, A verb intransitive; —

معلوم *fī“li-mà“lūm*, A verb active or neuter, of which the actor is made known by the verb itself; *مجهول*,

fī“li-mèjhūl, A verb passive, the actor of which is left *unknown* by the verb;

ماضى, *fī“li-māzī*, A verb in the past tense;

مضارع, *fī“li-mùzāri“*, A verb in the aorist, having either a present or future sense;

فاء الفعل *fā“u-‘l-fī“l*, The first radical letter of an Arabic word;

عين الفعل *“aynu-‘l-fī“l*, The second, and *لام الفعل* *lāmu-‘l-fī“l*, The third radical letter;

فعلاً *fī“lan*, *ad. a.* In act, indeed, by deed;

بالفعل *bī-‘l-fī“l*, *ad. a.* In actuality, really;

فعليه *fī“lī* (*fem.* *عليه* *fī“līyyé*), *a. a.* Pertaining to action, or to a verb;

فعله كتورمك *fī“la-ghètirmek*, *فعله چيقارمق* *fī“la-*

chìkàrmak, *فعله اخراج* *fī“la-ìkhrāj-et*, *v. a.* To do, execute, perform, bring into a state of active performance;

قوله دن فعله چيقارمق *kūvvédan-fī“la-chìkàrmak*, To raise from *posse* to *esse*, from a state of possibility or mere project to one of actuality.

فغان *fìghān*, *s. p.* Complaint, lamentation, cry of distress. [China; china-ware.

فغفور *fàghfūr*, *s. a.* The Emperor of

فقاہت *fàkàhèt*, *s. a.* Intelligence, aptness of mind; quality of being versed in law.

فقدان *fìkdān*, *s. a.* A state of desertion, abandonment by friends, separation from friends.

فقر *fàkr*, *s. a.* Poverty, indigence.

فقرا *fùkarā*, *s. pl. a.* (*of* *فقير* *fàkīr*), The poor, poor people; (*Turkish singular*) a poor man.

فقرة *fìkra*, *s. a.* An anecdote, a tale; a paragraph, an article.

فقط *fàkat*, *ad. a.* Only; but still, still, yet, and yet. [prudence.

فقه *fìkh* (k-h), *s. a.* The science of juris-

فقها *fùkahā*, *s. pl. a.* (*of* *فقيه* *fàkīh*), Lawyers, legists.

فقير *fàkīr*, *s. a.* A poor man; your humble servant, I;

فقيرانه *fàkīrāné*, *a. p.* Pertaining to a poor man; to your humble servant, to me.

فقيه *fàkīh*, *s. a.* A person versed in the law, a lawyer, legist.

فك *fèkk*, *s. a.* A separating, detaching.

فكار *fìkyār*, *a. p.* (*in composition*), Sore, galled;

دل فكار *dīl-fìkyār*, *a. p.* Sore at heart.

فكر *fìkr* (*fìkir*), *s. a.* The reflective or

actively commemorative power of the mind; thought, reflection, meditation; —, —et, *v.a.* To think of, to call to mind; فكرسز fìkirsiz, *a. t.* Stupid, irreflective.

فكن fìkèn, *a. p.* (*in composition*), Who casts down, throws on the ground.

فلاجرم fè-lā-jèrem, *ad. a.* Without fail, absolutely.

فلاح fèlāh, *s. a.* A state of virtue, happiness, or prosperity; بولمق —, fèlāh-būlmak, *v.n.* To attain a state of virtue, happiness, or prosperity; حى على الفلاح hàyya-“alé-'l-fèlāh! Come to (what will lead to) happiness! (*paragraph in the call to prayer*); —, fèllāh, *s. a.* An Arab peasant.

فلاحت fèlāhāt, *s. a.* Agriculture.

فلاخن fèlākhùn, *s. p.* A sling for throwing stones.

فيلسوفه fèlāssifé, *s. pl. a.* (*of فيلسوف fèylésòf*), Philosophers.

فلاكت fèlākèt, *s. a.* Adversity, misfortune, an effect of the adverse influence of the spheres. [tree, linden-tree.

فلامور fìlāmūr (ìkhlāmūr), *s. t.* The lime-

فلان fìlan, *a. t.* Such a one, so-and-so, a certain; آدم —, fìlan-àdam, Such a person, a certain person; شى —, fìlan-shèy, Such a thing, a certain thing.

فلج fèlj, *s. a.* Paralysis, the palsy.

فلذة fìlzé, *s. a.* A lobe; فلذة كبد fìlzé'ì-kèbed, (The lobe of the liver) A dearly-beloved person.

فلز fìliz, *s. t.* A shoot, young branch; —, fìlizz (fìliz), *s. a.* Mineral ore.

فلس fìlss, *s. a.* A mite, a farthing; —, fìlssi-àhmer, (A red farthing)

The smallest piece of copper money; فلس احمره محتاج او fìlssi-àhméra-mùhtāj-òl, *v.a.* To be reduced to sheer beggary, to be penniless, without a farthing. [-fìlfìl, Red pepper in pods.

فلفل fìlfìl, *s. a.* Pepper; دارفلفل dāri-

فلقه fàlaka, *s. t.* A stout pole, with two holes about six inches asunder in the middle of its length, through which the two ends of about two feet of rope are passed and knotted. This is used for the infliction of the bastinado, the feet being passed through the loop of rope, and the pole being then turned round till the slack of the rope is wound up, the pole becomes pressed against the back of the leg near the ankle, and the soles of the feet are firmly held up to view.

فلك fèlek, *s. a.* The sky, the firmament; a sphere (according to the Ptolemaic system of astronomy), of which there are nine; fortune, or the influence of the spheres; فلك الافلاك fèléku-'l-èflāk, (The sphere of spheres) The primum mobile; —, fùlk, *s. a.* A ship, boat, craft; فلكزده fèlek-zèdé, *a. p.* Struck by the adverse influence of the spheres.

فلمنك fìlémènk, *s. t.* A Fleming, a Dutchman; the Dutch nation.

فلنته *or* فلنطه *filinta*, *s. t.* A fowling-piece.

فلورى *filūrī*, *s. t.* A ducat, a sequin.

فلوقه *filēka*, *s. t.* A ship's boat, barge, cutter; a pleasure boat. [of a gun.

فم *fēm*, *s. a.* The mouth; the muzzle

فن *fēnn*, *s. a.* An art; هزارفن *hèzār-fēnn* (*hèzārifēnd*), *s. t.* A jack-of-all-trades, a person clever at many things.

فنا *fēna*, *a. t.* Bad; dangerous; grave;

—, *fēnā*, *s. a.* Corruption, destruction, annihilation, death;

دارالفنا *dāru-'l-fēnā*, The world of change;

فننا بولمق *fēnā-būlmak*, *v. n.* To be annihilated, destroyed;

فننا لشمك *fēnāleshmek*, *v. n.* To become bad, dangerous, grave; to grow worse, more dangerous.

فنار *fēnār* (*fēner*), *s. t.* A lantern; a lighthouse; a pinion (on the shaft of a wheel). [coffee cup.

فنجان *fīnjān* (*fīnjan*), *s. t.* A tea or

فند *fēnd*, *s. t.* A trick, piece of deceit.

فندق *fīndīk*, *s. t.* A nut, filbert, cob, or Barcelona nut; — صچانسی, *fīndik-sīchāni*, A mouse.

فنون *fūnūn*, *s. pl. a.* (*of* فن *fēnn*), Arts; kinds, sorts, species. [the affections.

فؤاد *fū'ād*, *s. a.* The heart, the seat of

فواره *fēwārē*, *s. a.* A *jet d'eau*, a fountain which throws its water up in a jet.

فواكه *fēvākih*, *s. pl. a.* (*of* فاكهه *fākihē*), Fruits.

فوائد *fēwā'id*, *s. pl. a.* (*of* فائدة *fā'idē*), Uses, useful results, benefits.

فوت *fēvt*, *s. a.* To lose, to neglect, not to seize, to allow to go by and be lost;

فرصتا —, *fēvti-fūrsāt-et*, *v. n.* To lose an opportunity; او —, —òl, *v. n.* To die.

فوج *fēvj*, *s. a.* A troop of men, a cohort.

فوجی *fīchi*, *s. t.* A cask, barrel.

فودله *fōdula*, *s. t.* A kind of better bread-cake, served out at colleges and poor-kitchens, &c.

فور *fēvr*, *s. a.* Extreme quickness, hurry;

فوراً *fēvran*, على الفور *'alé-'l-fēvr*, *ad. a.* In extreme haste, quickly, hurriedly.

فوران *fēvérān*, *s. a.* A boiling, bubbling; spirting like a *jet d'eau*.

فوز *fēvz*, *s. a.* Success in an undertaking.

فوطه *fūta*, *s. a.* A kind of apron.

فوق *fēvk*, *s. a.* The top or space above the top of anything; any superior degree of rank; فوقانی *fēvkānī*, *a. a.* Upper (storey of a house); —, *fēvka*,

ad. a. Above; فوق العاده *fēvka-'l-'ādē*, Extraordinary, extraordinarily;

فوق الغايه *fēvka-'l-ghāyē*, More than extremely, exceedingly.

فونده *fūnda*, *s. t.* The branches of the vine pruned away; كومرى —, —*kyū-muru*, Vine-charcoal (used by blacksmiths, &c.); | —, —*et*, *v. a.* To let go (the anchor).

فهرس *fīhrīss*, *s. a.* فهرست *fīhrīsst*, *s. p.* The index of a book.

فهم *fēhm*, *s. a.* The comprehending power of the mind; comprehension;

ا—, —et, *v.a.* To comprehend, seize the meaning of. [ing.

فهم *fèhīm*, *a. a.* Quick in comprehend-

في *fī*, *pr. a.* In; into; about, relating to; among, between; في الجملة *fī-'l-*

-*jūmlé*, *ad. a.* Generally; abstractedly, in a general sense; في الحال *fī-'l-hāl*,

ad. a. Instantly, at once; في الحقيقة *fī-'l-hàkīka*,

ad. a. In truth, in sooth, really. This preposition is always

placed before the date of letters and papers, and also before the price of

things in accounts, in the following shape, and without the dot over the

في, thus في. [goods.

فيات *fī'ât*, *s. a.* The price *per article* of

فياض *fèyyāz*, *s. a.* God who abundantly pours out blessings.

فيافي *fèyāfī*, *s. pl. a. (sing. not used)*, Deserts, uncultivated districts.

فيروزي *fīrūzī*, *a. p.* Victorious, successful, fortunate.

فيروزه *fīrūzÉ*, *s. p.* A turquoise.

فيصل *fèysāl*, *s. a.* A discontinuance, interruption, cessation; a decision (of a trial or dispute), a terminating;

ويصمك —, *fèysāl - vèrmek*, *v.n.* To decide, terminate (a trial or dispute);

بولمق —, *fèysāl-būlmak*, *v.n.* To be decided, terminated.

فيض *fèyz*, *s. a.* Abundance; any peculiar gift of God, eminence; بولمق —,

fèyz-būlmak, *v.n.* To become eminent.

فيضان *fèyézān*, *s. a.* A plentiful outpouring.

فيل *fīl* (*fil*), *s. a.* An elephant; the bishop in chess; فيل ديشي *fil-dīshi*,

s. t. Ivory.

فيلسوف *fèylàssòf*, *s. a.* A philosopher.

فيلو *fīlo*, *s. t. (Italian)*, A squadron, or line of ships of war.

فيما بعد *fī-mā-bà'd*, *ad. a.* Henceforward, henceforth.

فيوضات *fùyūzāt*, *s. pl. a. (of فيوض*

fùyūz, *not used, which is itself the pl. of فيض* *fèyz*), Peculiar and abundant gifts of Providence.

فيئه *fī'è*, *s. a.* A troop of men.

فيه *fīh*, *or fīhi*, *comp. a.* In or about him, it; فيها *fīhā*, In or about her, it.

ق

ق *kāf*. Twenty-fourth letter of the Turkish alphabet, having the value of

k in English, but is always followed by a hard vowel, in contradistinction

to ك, which is also a *k* but softer in sound. The numeral value of ق is

100.

قاب *kāb* (*or قاپ* *kāp*), Any containing vessel, comprising even certain cases,

covers, or envelopes; قاب قچاق *kāb-kāchak*, Pots and pans, kettles and cans;

اياق قابي *àyak-kābi*, Any kind of shoe, boot, or slipper; كورك قابي *kyürk-kābi*,

The outer material of a fur cloak or coat; —, *kāb*, *s. a.* The

length of a bow, or of a bow-shot; قاب قوسین kāba-kāvseyn, Two bow-shots, or the length of two bows (an expression of the Kūr'ān indicative of Muhammed's near approach to God on the occasion of his night-journey and ascent to heaven); قابلو (kāpli), *a. t.* Cased, covered.

قابض kābiz, *s. a.* Who seizes, lays hold of; ارواح—, kābizi-èrwāh, The soul-taking angel of death.

قابل kābil, *a. a.* Capable, possible; accepting, receiving, taking; قابليت kābiliyyèt, Capacity, ability, genius; قابليتو kābiliyyètli, *a. t.* Capable, clever.

قابلمق or قاپلمق (kāplamak), *v. a.* See قاپلوجه—; قپلامق.

قاپ kàp, *ad. t. in* قاپ قره kàp-kàra, All black, quite black, very black.

قاپلو kāpli, *a. t.* Cased, covered; قاپلو بغه kāpli - bāgha (kāplimbāgha), A tortoise; a turtle. [To seize, snatch.

قاپمق kāpmak (*aor.* قاپار kàpar), *v. a.*

قات kàt, *s. t.* A fold (of any stuff); a fold (of any number or quantity); a change (of linen); a suit (of clothes); a storey or floor of a house; opinion, estimation (in which one holds things or persons); the vicinity or presence (of a person); برقات bìr-kàt, One single fold; of one single fold, plain; of a single storey, consisting of only a ground floor; برقات دخی bìr-kàt-dàkhi, or برقات دها bìr - kàt - dàha,

ad. t. Still more, doubly; ایکی قات ìki-kàt, Double, twofold; two-storied, consisting of a ground floor and upper storey; &c. &c.; اوست قات ùsst-kàt, The upper storey; الت قات àlt-kàt, The lower storey; قات قات kàt-kàt, In folds, layers, strata, stories; قات قات اندرقات kàt - ènder - kàt, Fold upon fold; by many degrees; بنم قاتمهده bènim - kàtimda, In my estimation; with me, near me, by me; &c. &c.; برقات روبا bìr - kàt - rùba, A suit of clothes; ایکی قات چماشیر ìki-kàt-chàmàshir, Two changes of linen.

قاتق kàtik, *s. t.* Anything eaten with bread to give it a relish.

قاتل kātil, *a. a.* Which kills, deadly; —, *s. a.* A homicide, man-slayer, murderer; قانلو قاتل kànli - kātil, A murderer, assassin.

قاتلمق kàtlanmak (*aor.* قاتلنور kàtlanir), *v. n.* To get admitted into the service or companionship of (someone).

قاتمر kàtmèr, *a. t.* Double (flower).

قاتمق kàtmak (*aor.* قاتار kàtar), *v. a.* To add, superadd; to send in company, send by the side (of some person); اوکه قاتمق ùnga-kàtmak (*with a pronominal affix added to* اول ùng), *v. a.* To cause to walk before or in front of one's self.

قاچ kàch, *interrog. t.* How many?

قاچنجی kàchinji, *a. t.* The how-manyeth? Which one in point of order in the row or series?

قاچاق kàchak, قاچامق kàchamak, *s. t.*

A pretext, excuse, means of escape.

قاچق kàchik, *a. t.* Foolish, cracked, queer, half-witted, crazy. [deserter.

قاچقین kàchkin, *s. t.* A runaway; a

قاچمق kàchmak (*aor.* قاچار kàchar), *v.n.* To run away; to desert; قاچرمق

kàchirmak (*aor.* قاچرر kàchirir), *v.a.*

To drive away; to allow to escape; to aid to escape; to run away with;

to smuggle away; —, *v.n.* To go crazy, lose one's wits; قاچرمه

ka-chirma, or كمركدن قاچرمه ghyùm-rukdan - kàchirma, *a. t.* Smuggled

(goods); قاچنمق kàchinmak (*aor.* قاچنور

kàchinir), *v.n.* To avoid, to keep or get out of the way.

قادر kādir, *a. a.* Able, having the power; God the able One; او—, kādir-òl, *v.n.*

To be able, to have the power or ability; to have power enough.

قادم kādīm, *s. a.* A person newly arriving or newly arrived at a place;

القادم يزار èl-kādīmu-yüzār, The newly arrived person is visited (by the older inhabitants).

قاديس Kādiss, *s. t.* Cadiz (town of, in Spain).

قادی کوی Kādīkyūyi, *s. t.* Kadikeuyi (a town in Asia Minor, the ancient Calcedonia).

قادیبن kādīn, *s. t.* A genteel or respectable woman; one of the seven state concubines of the Sultan.

قار kār, *s. t.* Snow; قاریاغمق kār-yāgh-

mak, *v.n.* To snow; قارلق kārlik, *s. t.*

A large bottle used for icing water.

قاریوز kārpuz, *s. t.* A water-melon.

قارت kàrt, *a. t.* Old (man); tough meat;

قارتلاشمق kàrtlashmak (*aor.* قارتلاشور kàrtlashir), *v.n.* To grow old; to grow tough.

قارس Kārss, *s. t.* The town of Kars.

قارش kārish, *s. t.* A span; قارشلمق

kārishlamak, *v.a.* To measure by spanning; قارش مورش kārish - mūr-

rush, *s. t.* Utter confusion; قارمه

kārma - kārish, *a. t.* In utter confusion.

قارشق kārishik, *a. t.* Mixed; confused; in disorder; قارشقلىق kārishiklik, *s. t.*

Confusion; disorder; a row, tumult.

قارشمق kārishmak (*aor.* قاریشور kārishir), *v.n.* To mix, mingle, combine;

to become confused, or disordered; to meddle, have to do, interfere; to exercise authority;

قارشدرمق kārishdirmak (*aor.* قارشدرر kārishdirir), *v.a.*

To add; to mix, mix up, stir up, stir about; to put in disorder; to cause or allow to meddle or interfere.

قارشو or قارشى kārshi, *s. t.* The opposite side (of a street, river, &c.); the

space opposite (to anything); —, *ad. t.* Opposite;

قارشى قومق kārshikōmak, *v.n.* To oppose, resist; قارشى

چيقمق kārshi-chikmak, *v.n.* To go

forth to meet; قارشيلمق kārshilamak, *v.a.* To meet, to advance and meet

intentionally; to answer in an ad-

verse manner, oppose in argument; قارشیلاشمق kàrshilashmak, *v.n.* To meet one another face to face; to correspond, balance one another (the debtor and creditor sides of an account, or income and expenditure); قارشیلاشدیرمق kàrshilashdırmak, To bring (two people) face to face; to compare, collate (papers); to make balance, to balance (income and expenditure); قارشیلیق kàrshilik, *s. t.* The steel (of a flint gun-lock); any retort, answer; tit for tat, quid pro quo; equivalent, complete set-off; a fund or means (in finance); قارشیم kàrshim, The space opposite to me; قارشینگه kàrshinga, Opposite to thee, to the space opposite to thee; قارشیسینده kàrshissında, Opposite to him, her, it; in the space opposite to him, her, it; &c. &c.

قارغشالقی kàrghashalík, *s. t.* A noise as of crows cawing; a noise of tumult and squabbling.

قارغه kàrgha, *s. t.* A crow; a rook; الاقارغه àla-kàrgha, (The black and white spotted crow) The jackdaw (?); قارغه بوکن kàrgha-bùken, *s. t.* Nux vomica.

قارن kàrn, *s. t.* The belly; the womb; قارن اجتمق kàrn-àjikmak (*with pronominal affixes to قارن*), *v.n.* To be hungry; قارن اغریمق kàrn-àghrimak, *v.n.* To have the belly-ache; قارن اغریسی kàrn-àghrissi, *s. t.* The belly-ache;

a peevish child; (*as an interj.*) O you belly-ache! you peevish thing! قارنداش kàrn-dàsh (Womb or belly-fellow, usually written قارنداش), *s. t.* A brother; a sister.

قارنجه kàrinja, *s. t.* An ant, pismire, emmet; honeycomb (in cast metals); قارنجه لو kàrinjali, *a. t.* Honeycombed (metal).

قارون kārūn, *s. a.* A person proverbial for his wealth, supposed to be the same as Korah; the river Karoon.

قاری kàri, *s. t.* A woman; a wife; —, کاری, *s. a.* A reader (especially of the Kūr'ān); an inhabitant of a town.

قاریوط Kàriot, *s. t.* The island of Nicaria.

قاز kàz, *s. t.* A goose; قاز کبی باقمق kàz-ghibi-bàkmak, *v.n.* To stand and stare stupidly without doing anything.

قازق kàzík, *s. t.* A stake (of wood); قازقلمق kàzıklamak, *v.a.* To impale.

قازمق kàzimak (*aor.* قازار kàzar), *v.a.* To dig; to dig out, scoop out; to engrave, to sink.

قازمه kàzma, *s. t.* A pick-axe, a pick.

قازمیر kàzmīr, *s. t.* Kerseymere.

قازیمق kàzimak (*aor.* قازر or قازیر kàzir), *v.a.* To scratch out (writing with a knife).

قاش kàsh, *s. t.* The eyebrow; ایر قاشی èyer-kàshi, *s. t.* The pommel, also the cantle, of a saddle (*or* the curved pieces of wood which form the front and back part of the frame of a saddle); قاشلو kàshli, *a. t.* Eyebrowed, having

eyebrows ; درت قاشلو *dùrt-kàshli*, *a. t.*
 (Having four eyebrows) Having the
 moustache, from youth, no thicker
 than the eyebrows ; قاش چاتمق *kàsh-*
chàtmak, *v.n.* To frown ; چاتق قاشلو
chàtik-kàshli, *a. t.* Having the eye-
 brows joined or meeting over the nose.
 قاشاغى *kàshàghi*, *s. t.* A currycomb.
 قاشق *kàshik*, *s. t.* A spoon.
 قاشنمق *kàshinmak* (*aor.* قاشينور *kàshi-*
nir), *v.n.* To itch ; to scratch (an itch-
 ing place on one's own body).
 قاشيمق *kàshimak* (*aor.* قاشير *kàshir*), *v.a.*
 To scratch (an itching place on any
 other person) ; to curry (a horse).
 قاصد *kāssid*, *s. a.* One who definitively
 intends to do something or to go
 somewhere, and is acting or preparing
 to act accordingly ; a foot-messenger.
 قاصر *kāssir*, *a. a.* Deficient, defective,
 wanting, not up to the mark.
 قاصق *kāssik*, *s. t.* The groin ; —بتي
kāssik-biti, A crab-louse.
 قاصمق *kāssmak* (*aor.* قاصار *kāssar*), *v.a.*
 To stretch tight (an extended rope).
 قاصنق *kāssnak*, *s. t.* A hoop, rim, or
 other contrivance for tightening or
 holding together.
 قاضى *kāzī* (*kādi*), *s. a.* A judge accord-
 ing to the canonical law ; a putter of
 an end (to matters) ; قاضى الحاجات
kāzīyyu'l-hājāt, God who satisfieth
 the wants of His creatures ; قاضى
 عسكر *kāzi - 'āssker* (*kāz' - 'āssker*),
 قاضى العسكر *kāzīyyu - 'l - 'āssker*,

(Judge of the army) Title of two high
 legal functionaries of Muhammedan
 canon law in Turkey, one for Rumelia
 and the other for Anatolia, ranking
 next to the Shèykhu-'l-isslām, and
 exercising the office of Supreme Judges
 in Constantinople, though formerly
 they were the judges of the army.
 قاطبة *kātībétèn*, *ad. a.* Not at all, never,
in قطعاً قاطبة *kāt' - an - vè - kātībétèn*,
 By no means whatever, in no case.
 قاطر *kātir*, *s. t.* A mule ; an impudent
 little upstart.
 قاطرچى *kātirji*, *s. t.* A muleteer.
 قاطع *kāti'*, *a. a.* Which cuts ; —, *s. a.*
 A secant ; قاطع الطريق *kāti' - u - 't - tārīk*,
 A highwayman, brigand.
 قاعدة *kā'idé*, *s. a.* A rule ; the base (of
 a mathematical figure) ; قاعدة كليه
kā'idé' i - kyùlliyyé, A general rule.
 قاف *kāf*, *s. a.* Name of the letter ق ;
 name of the Caucasian chain ; ازقاف
èz - kāf - tā - kāf, From east to
 west (the Caucasus being imagined to
 surround the whole habitable world).
 قافلہ *kāfilé*, *s. a.* A caravan of travellers.
 قافيه *kāfiyyé*, *s. a.* Rhyme in poetry ;
 the syllables which compose the rhym-
 ing of words together.
 قاقله *kākulé*, *s. a.* The cardamum.
 قاقم *or* قاقوم *kākum*, *s. t.* The ermine ;
 the ermine fur.
 قاقمق *kākmaq* (*aor.* قاقار *kākār*), *v.a.*
 To give a tap ; to drive in by tapping ;
 to push ; to emboss (designs in metal) ;

باشه قاقمق bāsha-kākma, *v.n.* To cast (former favours) in one's teeth, to upbraid, reproach, twit (with former benefits conferred); قاقمه kākma, *s. t.* An embossed design on metal; the art of embossing metals.

قال kāl, *s. a.* Word of mouth; قالاً kālan, *ad. a.* In word; قيل وقال kīl-u-kāl, People's remarks, talk, whisperings, grumblings (*These two words are originally verbs in Arabic, third pers. sing. pret., قال is active, he said, قيل is passive, it was said*); —, kāl, *s. t.* The action of melting and refining (ores and metals); ا—, kāl-ètme, *v.a.* To melt and refine; قالجی kālji, *s. t.* A refiner, a smelter.

قالب kālīb, *s. a.* A mould; the body; — or قالپ (kālīp), *a. t.* Bad, false (money); قالبزن (kālīpazān), *s. t.* A false-coiner, forger of coin; a fellow of great pretension and no intrinsic value.

قالبور kālbur, *s. t.* A screen, a riddle; قالبوردن کچورمک kālburdan-ghèchirmek, *v.a.* To screen, to riddle, to sift.

قالتق kāltaq, *s. t.* A slut, wench (term of reproach among women only).

قالچه kālcha, *s. t.* The hip, hip-bone.

قالچین kālchin, *s. t.* A kind of shoe.

قالدرم kāldirim, *s. t.* A causeway; pavement; پیاده قالدریمی piyādē-kāldirimi, A foot pavement.

قالدرمق kāldirmak (*aor.* قالدرر kāldirir), *v.a.* To raise, lift; to take up, off, away; to suppress, abolish; to cause

to get up from sleep or rest, to rouse; to raise (troops). [extirpates.

قالع kālī, *s. a.* Who pulls up or out, قالفه kālfa, *s. t.* (*from* خلیفه khālīfē),

A builder, architect; a workman (in any trade), journeyman; an upper female servant or slave.

قالقان kālkan, *s. t.* A shield, buckler, target; بالغی—, kālkan-bālighi, A turbot.

قالقمق kākma (*aor.* قالقار kālkar), *v.n.* To rise, to get up; ایاغه قالقمق àyagha-kākma, *v.n.* To get up on one's feet, to rise; to rise in rebellion; to set out on a journey.

قالمق kālmak (*aor.* قالور kālir), *v.n.* To rest, stay, remain; to stop, leave off; to stop short; to be altogether surprised, astonished, confounded; to wait; to be put off (in time), deferred; to be left; to be left at the option or discretion (of anyone); بکا قالسه bānga-kālsa, If it were me, if I had to decide, if it were left to my option, I think, I am inclined to think, I am of opinion; یانگده قالمز yāningda-kālmaz, (It will not stay with thee), You will not retain possession of it.

قاله Kālē, *s. t.* Calais (town of).

قالی kālī (hālī), *s. p.* A large carpet; قالیچه kālīché, *s. p.* A small carpet, a rug. [kālīnlīk, *s. t.* Thickness.

قالین kālīn, *a. t.* Thick (through); قالینلق kālīnlīq, *s. t.* A man-of-war; a ship of the line; قالیونجی kālīyonji, *s. t.* A man-of-war's-man, sailor of the navy.

قالیه *kālya*, *s. t.* Rough potash ; قالیه
طاشی *kālya-tāshi*, Rough vitrified
potash.

قامت *kāmet*, *s. a.* Stature.

قامچی *kāmchi*, *s. t.* A whip ; قامچیلار
kāmchīlamak (*aor.* قامچیلار *kāmchi-*
lar), *v. a.* To whip ; to whip up, spur
up, stir up to action. [cabin.

قامره *kāmara*, *s. t.* (*Italian*), A ship's

قامش *kāmish*, *s. t.* A reed ; penis.

قامع *kāmi*, *s. a.* A subduer, breaker
down, striker down.

قاموس *kāmūs*, *s. a.* A sea, ocean ;
name of a celebrated Arabic lexicon.

قامه *kāma*, *s. t.* An iron wedge ; a long
and broad Georgian dagger.

قان *kān*, *s. t.* Blood ; —او, —دل, *v. n.*
To be bloody, or bloodshot ; قان تر

kān-tēr, A sweat of blood, a profuse
perspiration ; —المتق, *kān-ālmak*,

To bleed, take blood ; —دوکمک,

kān-dükmeq, *v. n.* To shed blood ;
—اغلامق, *kān-āghlamak*, *v. n.* To shed

tears of blood ; —توکرمک,

kān-tükürmek, *v. n.* To spit blood ;
—برینک قاننه کیرمک

bīrining-kānina-
ghīrmek, *v. n.* To take one's life,
be guilty of his blood ; قانه بولاشمق

kāna - būlashmak, *v. n.* To become
soiled with blood ; قانه بولاشدیرمق

kāna-būlashdirmak, *v. a.* To soil with
blood, to steep in gore ; قانلو *kānli*,

a. t. Bloody ; blood-guilty ; قان قورودان
kān-kūrudan, *s. t.* The mandrake (?) ;
قان بهاسی *kān-(pāhāssi)*, *s. t.* Blood-

money, a deodand, price paid to the
heir of a slain man by the homicide ;
دلی قانلو *dēli-kānli*, *s. t.* (One whose
blood is mad) A young lad.

قاننامق *kānamak* (*aor.* قانار *kānar*),
v. n. To bleed, flow with blood ;
قاناتمق *kānatmak* (*aor.* قانادر *kāna-*
dīr), *v. a.* To draw blood, cause to bleed,
make bleed.

قانبور *kānbūr*, *a. t.* Crooked, bent ;
hunchbacked ; hogged (a ship) ; —,
s. t. A hunchback, hunchbacked person ;
a hunched back, hunch.

قانت *kānit*, *s. a.* Pious, devout.

قانجک *kānjik*, *s. t.* A bitch.

قانجه *kānja*, *s. t.* A boat-hook ; a hook ;
a grappling-iron ; —باش, *kānja-bāsh*,
A kind of large boat with high hooked
prow.

قانداه *kānda*, *ad. t.* Where ? In what
place ? In what place soever.

قانع *kāni*, *a. a.* Satisfied, content,
contented with what he possesses.

قانمک *kānmak* (*aor.* قانار *kānar*), *v. n.*
To satisfy one's thirst, one's desire

for riches, one's doubts ; to have one's
doubts or objections removed and be

fully satisfied ; قاندرمق *kāndirmak*
(*aor.* قاندر *kāndirir*), *v. a.* To satisfy ;

to persuade, remove one's doubts or
objections, to satisfy one's mind.

قانون *kānūn*, *s. a.* A law, canon ; a
statute, regulation, bye-law ; a psaltery ;
قانوننامه *kānūn-nāmē*, A code of laws,
a set of statutes, regulations, or bye-

laws ; قانونی kânūnī, *s. a.* قانونجی kânūnji, *s. t.* A lawgiver, maker of laws and regulations.

قانی kāni (hāni), *ad. t.* Where? In what place? قانی یا kāni-yā (hāni-yā)! Where then! Where is it, then? Where are you, then!

قاو kàw, *s. t.* Touchwood, tinder, German tinder; اغاج قاوی āghāj-kāwi, Touchwood; منطار قاوی mātār-kāwi, German tinder; بزقاوی bèz-kāwi, Tinder.

قاورامق kàwramak (*aor.* قاورار kàwrar), *v.a.* To seize, gripe, lay tight hold of with the whole hand.

قاورمق kàwurmak (*aor.* قاورر kàwurur), *v.a.* To fry; to torrefy; roast (coffee).

قاورمه kàwurma, *s. t.* Mutton or beef fried in small lumps, and either eaten fresh, or potted and preserved in jars or skins by pouring the dripping over it.

قاوشمق kàwushmak (*aor.* قاوشور kàwushur), *v.n.* To come together, meet, join; قاوشدرمق kàwushdurmak (*aor.* قاوشدرر kàwushdurur), *v.a.* To bring together.

قاوق kàwuk, *s. t.* Several kinds of cap, of various shapes, but all stuffed with cotton; سدیک قاوخی sīdik-kāwughu, The bladder.

قاون kàwun, *s. t.* A musk melon; اغاج قاونی āghāj-kāwunu, A citron.

قاھر kāhir (*fem.* قاھرہ kāhiré), *a. a.* Irresistibly subjugating.

قائد kā'id, *s. a.* A conductor, a leader.

قايرمق kàyirmak (*aor.* قايرر kàyirir), *v.a.* To take care of the interests of, push the interests of, take care he shall not come to want, to patronize actively.

قايش kàyish, *s. t.* A leather strap, a belt; a mode or act of slipping; sliding; —, —et, *v.a.* To steal, prig, bone (*slang*).

قايق kàyik, *s. t.* A boat or ship with sharp prow and stern; پياده قايغي piyādē-kàyighi, A common row-boat of Constantinople, usually with only one pair of oars; برچفته قايق bir-chiftē-kàyik, A boat with one pair of oars (ایکی iki, two; اوچ üç, three; دört dört, four; بش besh, five; beyond which none are used; the last are peculiar to the ministry, the next to councillors of state, &c., and the others are used by all who can afford them); طولمش قايق dōlmush-kàyik, A kind of omnibus-boat, taking several passengers independently; بازار قايغي pàzar-kàyighi, A very large passage-boat going to distant villages and taking fifty or more passengers; آتش قايغي àtēsh-kàyighi, اطه قايغي āda-kàyighi, Large kinds of row-boats, the latter from the Princes' Islands; بالقجي قايغي bālīkji-kàyighi, A fisherman's boat; اوطن قايغي òdun-kàyighi, A boat with firewood (کومر kyùmur, charcoal; شراب shàrāb,

wine; &c., &c.); **تبدیل قایغی** tèbdîl-kâyighi, The Sultan's private boat; **سلامتق قایغی** sèlāmlîk - kâyighi (or **سلطنت** sàltanāt-), The Sultan's state boat; **ایلچی قایغی** èlchi-kâyighi, An ambassador's state boat; **قایجی** kâyîkjî, A boatman; **قایقخانه** kâyîk-khānē, A boathouse.

قائل kā'il, *a. a.* Consenting; **او — —** òl, *v.n.* To consent, to give consent; to be satisfied (that a thing should be done).

قائم kā'im (*fem.* قائمه kâ'imé), *a. a.* Upright; standing; existing; right (angle); **قائمة** kâ'imé, *s. a.* An official letter on a full-sized sheet of paper; a treasury bill; a bank-note or assignat; **قائم مقام** kâ'im-mākām (kây-makām), A lieutenant, deputy, vice, substitute; the grand vizier's lieutenant when the former leaves Constantinople; the lord-lieutenant or governor of a secondary government or county; a lieutenant-colonel in the army; a second-class post-captain in the navy; a kind of registrar-general of property in mortmain in each of the subdivisions or departments among which the administration of that kind of property is distributed.

قایمق kâymak, *s. t.* Clotted cream, similar to that made in Devonshire; — (*aor.* قایار kâyar), *v.n.* To slide, slip; **قایدرمق** kâydîrmak, *v.a.* To

cause to slip; to manage underhand to make a person lose his office; **قایمق کبی** kâymak-ghîbi, *a. t.* Cream-like, white and smooth.

قاین kâyn, *s. a.* A brother-in-law, own brother to one's wife; **قاین انا** kâyn-àta, or **قاین پدر** kâyn-pèder, A father-in-law, father to one's wife; **قاین انا** kâyn-àna, **قاین والده** kâyn-wālidé, A mother-in-law, wife's own mother; **قاین اغاجی** kâyn-aghajî, A birch tree.

قاینامق kâynamak (*aor.* قاینار kâynar), *v.n.* To boil, be in ebullition; to well up, break out at the surface of the earth (water); to swarm (insects, &c.); to sink, go down (a ship, boat); to weld (as iron); **قایناتمق** kâynatmak, *v.a.* To cause (water, &c.) to boil (over the fire); to weld (iron).

قاینق or **قایناق** kâynak, *s. t.* The cheek of the bottom, the breech, the buttock; a place where iron has been welded.

قبا kâba, *a. t.* Coarse, rough; open, loose, not closely packed (any fibrous substance); —, *s. t.* Coarse or rough part; —, kâbā, *s. p.* Clothing, apparel, garment; **قباچه** kâbāché, *s. p.* A small garment.

قباب kîbāb, *s. pl. a.* (*of* قبه kûbbé), Domes, cupolas; domed edifices.

قباحت kâbāhat, *s. a.* A fault, a bad action, a crime.

قبارجق kâbarjîk, *s. t.* A pimple.

قبارمق kâbarmak (*aor.* قبارر kâbarîr), *v.n.* To swell, become puffed; to rise

in blisters; to raise or rise in fermenting (dough); to get up, rise, swell, become rough (the sea); to become loose, open, not closely packed, ruffled (hair, feathers, &c.); to become serious, important, extensive; any quarrel or trouble; **قبارتتمق** *kàbartmak* (*aor.* **قباردردر** *kàbardir*), *v.a.* To cause to swell and be puffed; to ruffle; to cause (any unpleasant matter) to become serious; **قولتوق قبارتمق** *kòltuk-kàbartmak*, *v.n.* (To puff up the arm-pits) To strut, walk pompously sticking out the elbows; to become proud; **قبارتمة** *kàbartma*, *s. t.* Any design in relief.

قباق *kàbak*, *s. t.* Any plant or fruit of the gourd kind; **بال قباغى** *bàl-kàbàghi*, The yellow squash, calabash, or pumpkin; **قنطار قباغى** *kàntàr-kàbàghi*, The large round gourd or pumpkin; **ساقز قباغى** *sākiz-kàbàghi*, The vegetable marrow; **اصمه قباغى** *àssma - kàbàghi*, A long vegetable marrow, growing over trellises like a vine; **باشى قباق** *bàshi-kàbak*, One whose head is bald like a gourd.

قبائح *kàbā'ih*, *s. pl. a.* (*of قبايحه* *kàbīhà*), Vices, defects, bad actions or qualities.

قبائل *kàbā'il*, *s. pl. a.* (*of قبيلة* *kàbīlÉ*), Tribes, clans.

قبب *kùbèb*, *s. pl. a.* (*of قبة* *kùbbÉ*), Domes, cupolas; domed edifices.

قبح *kùbh*, *s. a.* Badness, reprehensibility.

قبر *kàbr*, *s. a.* A grave, tomb, sepulchre; **قبرستان** *kàbrisstān*, *s. p.* A burial-ground, grave-yard, place of interment, cemetery, churchyard.

قبرس *Kibrīs*, *s. t.* The island of Cyprus.

قبض *kàbz*, *s. a.* A taking hold of, a taking with the hand; a receiving into possession or custody; constipation; **قبض** *قبض*, *v.a.* To take; to receive.

قبضة *kàbza*, *s. a.* The gripe of the hand; the handle (of a sword); **برقبضة قلیج** *bīr-kàbza-kīlij*, One sword (*and so on for any number, as when we say: ten head of cattle, &c.*).

قبطى *kībtī*, *s. a.* A Copt; a gypsy; a kind of stuff; —, *a. a.* Coptic.

قبل *kàbl*, *s. a.* The space in front of anything, or before anything in succession; —, *kàbla*, *pr. a.* Before; —, **قبلة** *kùbl*, *s. a.* A kiss.

قبلة *kībla*, *s. a.* The spot towards which men turn their faces to pray, formerly the temple at Jerusalem, now the *kyà"bé* (cubical temple) at Mecca; the south; the south wind; **قبلة لدوس** *kībla-lòdoss*, South-south-west; **قبلة كيششلمه** *kībla-kèshishlémÉ*, South-south-east; **قبلة عالم** *kīblé'i-"ālem*, (The point to which the whole world directs its look) The sovereign; **قبلة** *kīblé-nūmā*, or **قبلة نامه** *kīblé-nāmÉ*, A small compass showing the direction of the *kibla*; **اهل قبلة** *èhli-kīblÉ* (*for اهل خبره* *èhli-khībrÉ*), An expert (to whose examination and

decision disputes are referred) ; قبلتین kàblétèyn, *s. a. dual*, The ancient and present *Kiblas*.

قبور kùbur, *s. t.* A long cylindrical pen-case, or any long case ; —, kùbūr, *s. pl. a. (of قبر kàbr)*, Graves, sepulchres. [(in a ship's frame).

قبورغه kàburgha, *s. t.* A rib ; a timber

قبوق kàbuk, *s. t.* A shell, pod, cod, seed-vessel ; bark, peel ; a scab ; a shell (of a shell-fish, eggs, &c.) ; crust (of bread) ;

قبوقلو kàbuklu, *a. t.* Covered with a crust, a shell, bark, or a scab ;

قبوقسز kàbuksuz, *a. t.* Free from crust, shell, bark, or scab ;

قبوقلنمق kàbuklanmak, *v. n.* To become covered with a scab (a sore) ;

قبوق باغلامق kàbuk-bàghlamak, *v. n.* To pod, form pods.

قبول kàbūl, *s. a.* An accepting or receiving ; an admitting ; a permitting ; |—, —et, *v. a.* To accept, receive ; to admit ; to permit.

قبه kùbbé, *s. a.* A dome, cupola ; a domed edifice.

قبیح kàbīh (*fem.* قبیحه kàbīha), *a. a.* Ugly, unsightly ; bad, naughty ;

قبیحه kàbīha, *s. a.* A bad action or quality.

قبیل kàbīl, *s. a.* A class, category.

قبیله kàbīlé, *s. a.* A tribe, clan, sept.

قپ kīp, *ad. t. in* قپ قرمزی kīp-kīr-mizi, Quite red, very red.

قیاق kàpak, *s. t.* A lid, cover ; a line-of-battle ship, liner, two-decker ;

مزه قیاق mèza-kàpak, A rasee, a liner

cut-down, a double¹-bank frigate ; لومبار قیاقی lūmbar-kàpāghi, A port, port of a port-hole ; گوز قیاقی ghyūz-kàpāghi, The eyelid.

قیالو kàpāli, *a. t.* Shut, closed, covered.

قیامق kàpāmak (*aor.* قیاق kàpār), *v. a.* To shut, close, cover ;

قیاتمق kàpāt-mak, *v. a. caus.* To cause, force, or allow one to shut, close, or cover (something), or to cause, force, or allow (something) to shut of itself ;

قیانمق kàpānmak, *v. n.* To shut (of itself) ; to stumble (a horse), trip ;

—, *v. p.* To be shut, closed, or covered (by someone) ;

یوزی قوین قیانمق yūzu-kòyn-kàpānmak, *v. n.* To throw one's self flat on the ground, face to the earth.

قیان kàpān, *s. t.* A trap ; a kind of mart or market-place, wharf, custom-house, or bonded warehouse in one ;

قیانجه kàpānja, *s. t.* A trap ; a board that tips or trips over when anything

heavy is placed upon it ; قیان قایانه kàpān-kàpāna, The mart is for him

who can take possession (proverbial expression).

قیلامق kàplamak (*aor.* قیلاق kàplār), *v. a.*

To cover over or line (with something that can form an extended surface, as, with planks, with clouds, with fur, with silver, with an outer cover, &c.) ;

قیلانمق kàplanmak, *v. n.* To become covered ; —, *v. p.* To be covered ; to

be lined ; قیلاتمق kàplatmak, *v. a.* To

cause (someone) to cover or line (something with some other thing); قیلامه kàplama, Covered; plated; کومش قیلامه ghyùmush-kàplama, Silver-plated.

قیلان kàplan, *s. t.* A leopard.

دکز قیلوبغده kàpli-bàgha (kàplimbagha), *s. t.*

A tortoise; a turtle; دکز قیلوبغده سی dèngiz-kàpli-bàghassi, A turtle.

قیلوجه kàplija, *s. t.* A hot spring, a bath supplied from a hot spring.

قیپمق kèpmak (*aor.* قیپار kèpar) *in* کوز قیپمق ghyùz-kèpmak, *v. a.* To close the eye and open it again quickly, to wink, to blink.

قیو kàpi, *s. t.* A door, gate, wicket; a turnpike; a house; a public office; (*or* پاشا قیوسی pàsha - kàpissi), the government house (*wherever there is a governor, and especially the office of the central Government at Constantinople*); a place, employment, service; قیوجی kàpiji, *s. t.* A porter, door-keeper, gate-keeper, turnpike-keeper; قیوجی باشی kàpiji-bàshi, (Head porter) A chamberlain (title of rank and office); قیوباجه kàpi-bàja, (Door and loop-hole) All over the house, in every corner; قیپواوغلانی kàpi-òghlani, A kind of under-clerk attached to embassies at Constantinople, and whose business it is to receive such permits, letters, and other documents, as are sent to the embassy; قیپوکتخداسی kàpi-kètkhùdāssi (kàpi-kyāyassi), An

official agent which each governor, tributary prince, and department of Government having a separate office, is obliged to maintain at Constantinople for the purpose of transacting business at the central office of Government; قیپوطاقمی kàpi-tàkimi, The general body of government agents and clerks; قیپیولداشی kàpi-yòldashi, A fellow-servant; قیپولنمق kàpilanmak, *v. n.* To get one's self into employment, procure a place; قیپولندرمق kàpilandirmak, *v. a.* To get (some other person) into employment, to find a place, to get employed.

قیپودان kàpudān (kàptan), *s. t.* (*Italian*), A sea-captain, naval captain; any European; دریا —, kàpudāni-dèryā, پاشا —, (kàptan) - pàsha, The lord high-admiral of Turkey.

قیپودانه kàpudāna (kàptana), *s. t.* (*Italian*), The admiral's ship (*old*); — بک —, —bègh, *or* پاشا —, —pasha, A full admiral.

قیپوط kàput, قیپود kàpud, *s. t.* A kind of cloak with sleeves and a hood.

قیقت kàt, See قات; —, kīt, See قیت.

قیقتال kītāl, *s. a.* A fight, battle, mutual slaughter.

قیقتر kùtr, *s. a.* A district, country.

قیقتل kàtl, *s. a.* A killing; manslaughter, homicide, murder; —, —et, *v. a.* To kill, put to death, slay; to murder; قیقتل نفس kàtli-nèfss, A slaying, putting to death; قیقتل نفس بغير حق kàtli-

-nèfss-bì-ghàyri-hàkk, Unjustifiable homicide.

قتلا (for قتلى) kàtlà, *s. pl. a.* (of قتيل kàtīl), The slain.

قتلانمق (or قاتلنمق) kàtlanmak, *v.n.* To squat down (with a view of waiting for someone). [a papist.

قتولك kàtolik, *s. t.* A Roman Catholic, قتي kàti, *a. t.* Hard; —, *ad. t.* Very (old); قتيلاشمق kàtīlashmak, *v.n.* To become hard, to harden.

قتيل kàtīl, *s. a.* A slain person.

قجردامق kijirdamak (*aor.* قجردار kijirdar), *v.n.* To gnash or grind together so as to make a noise (the teeth); قجرداتمق kijirdatmak, *v.a.* To grind or gnash (the teeth) and make a noise; قجردى kijirdi, *s. t.* The grinding noise made by the teeth.

قجقمق kijikmak (*aor.* قجقير kijikir), *v.n.* To be ticklish, to be tickled; قجقمه kijikma, *s. t.* Ticklishness; a tickling sensation. [when.

قچان kàchan, *ad. t.* When, at the time قحبه kàhbé, *s. a.* A harlot, whore; —! There's a fine fellow! قحبه اوغلى kàhbé-òghlu (kàhpòghlu)! You ass! you son of a b—ch!

قحط kàht, *s. a.* Scarcity, dearth, famine. قد kàdd, *s. a.* Stature.

قدح kàdeh, *s. a.* A drinking cup or glass; a wine-glass or tumbler; —, kàdh, *s. a.* A reviling, reproaching, calling names; —, —et, *v.a.* To revile, reproach, call bad names.

قدر kàdr, *s. a.* The real value or just estimation in which a thing or person is or should be held; —, kàder, *s. a.* The predestination or fore-arrangement of Providence; —, kàdar, *s. a.* Quantity; number; length of time; بوقدر bû-kàdar, Thus much, so much; اولقدر òl(ò)-kàdar, شوقدر shû-kàdar, That much, so much; نقدر nàkadar? How much? how many? how long (in time)? how much; how much soever; قدر كياجهسى kàdr-ghéyjéssi, The 27th night of Ramazan; براولقدرها bìr-ò-kàdar-dàhā, As much again as that; —, kàdar, *ad. t.* As much as; as many as; as long as.

قدرت kùdret, *s. a.* Power, ability, might; wealth, riches, pecuniary ability, omnipotence; يد قدرت yèdi-kùdrèt, (The hand of omnipotence) Nature (in its producing quality); قدرت حمامى kùdrèt-hàmmāmi, A natural hot-spring, or bath fed by one; قدرت حلواسى kùdrèt-hèlwàssi, Manna; قدرتلو kùdretlū, *a. t.* Pui-sant; —, kùdrètli, *a. t.* Wealthy, pecuniarily able.

قدرغه kàdirgha, *s. t.* A galley.

قدس kùdss, *s. a.* A holy place; paradise, heaven; Jerusalem; شريف —, kùdssi-shèrīf, Jerusalem; روح القدس rūhu-'l-kùdss, (The spirit of paradise) The angel Gabriel (*according to Muhammedans*); The Holy Ghost (*according to Christians*); —, kàddéssé (*fol-*

lowed by الله)! May God sanctify!
 —, kùddissé! May (—) be sanctified!
 قدسى kùdsī (fem. قدسيه kùdsiyyé),
a. a. Holy, sanctified; قدسيت kùd-
 siyyèt, *s. a.* Holiness, sanctity.
 قدم kàdem, *s. a.* A foot (limb, or
 measure); —, kùdèm, *s. a.* Prece-
 dence, seniority; قدملو kàdemli, *a. t.*
 One whose foot or approach brings
 good luck; lucky, fortunate; وضع
 قدم vwàz “i-kàdem-et, or باصمق
 kàdem-bàssmak, To tread, place the
 foot; ثابتقدم sābit-kàdem, *a. p.* Firm
 of purpose; firm of foot.
 قدما kùdémā, *s. pl. a.* (of قديم kàdīm),
 Seniors, old or superior officers.
 قدمه kàdémé, *s. a.* A step (of a ladder,
 stairs, or rank).
 قدوت kùdvet, *s. a.* A person of mark.
 قدورمق kùdurmak (aor. قدورر kùdurur),
v. n. To go mad (a dog), be seized with
 hydrophobia.
 قدوز kùduz, *s. t.* Hydrophobia; —, *a. t.*
 Mad, seized with hydrophobia.
 قدوم kùdūm, *s. a.* The approach, or
 arrival (of a person near to us).
 قديد kàdīd, *a. a.* Dried, junked.
 قدير kàdīr, *a. a.* Almighty; الله على كل
 شيء ءقدير àllāhu -“àla-kyùlli-shèy’in-
 -kàdīr, God is able to do all things, is
 almighty.
 قديم kàdīm, *a. a.* Old, ancient, antique;
 —, *s. a.* The olden time; من القديم
 mìn-el-kàdīm, *ad. a.* Ab antiquo, time
 out of mind; قديماً kàdīman, *ad. a.*

Of old; قديمي kàdīmī, *a. a.* Per-
 taining to the olden time. [tery.
 قذف kàzf, *s. a.* An accusation of adul-
 قرا (for قري) kūrā, *s. pl. a.* (of قريه kà-
 riyyé), Villages; —, kùrrā, *s. pl. a.*
 (of قاري kārī), Readers of the Kūr’ān.
 قرابت kārābèt, *s. a.* Nearness, rela-
 tionship.
 قربان kārābīn, *s. pl. a.* (of قربان kūr-
 bān), Sacrifices, beasts sacrificed or
 for sacrifice.
 قرابيه kūrābiyyé, *s. t.* A small crisp cake,
 an almond cake; ساعتى —, kūrābiyyé-
 -sā“ati, A hunting-watch, rather small
 and thick. [Rather black, blackish.
 قراجة kàraja, *s. t.* A roebuck; —, *a. t.*
 قرار kārār, *s. a.* A state of repose; a
 state of changelessness; permanency;
 a decision, resolution; the usual
 quantity, size, time, or quality (of
 anything); ويرمق —, kārār-vèrmek,
v. n. To come to a decision, to decide,
 determine; بولمق —, kārār-būlmak,
 قرارلشمق kārarlashmak, *v. n.* To be
 settled, decided; قرارلشدرمق kārār-
 lashdirmak, *v. a.* To arrange, settle
 definitively; دارالقرار dāru -’l- kārār,
 The world of changelessness, the
 future world; قراركبير kārārghīr, *a. p.*
 Decided, settled, definitively arranged;
 برقرار bèr-kārār, *a. p.* In a state of
 changelessness, without change; —,
 bèr-kārār, *ad. t.* In an equable manner,
 without augmentation or diminution;
 قرارداده kārār - dādé, *a. p.* To which

a definitive arrangement has been given; —, *s. p.* A definitive resolution; **دوزخ قرار** *dūzākh-kārār, a. p.* Whose place of duration is hell, damned; **قرارسز** *kārārsiz, a. t.* Variable; inconstant, volatile; ephemeral; **قرارگاہ** *kārār-ghyāh, s. p.* A place of permanent stay.

قرارتی *kārartī (kāralti), s. t.* Any dark object or group of objects seen at a distance.

قرارمتی *kārarmak (aor. قرارر kārarir), v.n.* To become black, dark, lowering; **قرارتمتی** *kārartmak (aor. قراردر kārardir), v.a.* To cause to become black or dark.

قراغول *kārāghol, s. t.* A guard; an outpost, picket; a sentry; **قراغول خانہ** *kārāghol-khānē, s. t.* A guard-house.

قراغی *kārāghi, s. t.* Frost; hoar-frost.

قرال *kārāl, s. t. (Slavonic),* A king, sovereign, emperor (title applied contemptuously to the sovereigns of Europe); **یدی قرال** *yēdi-kārāl, The* seven kings of Christendom, *i.e.* all the kings; **قرالیچہ** *kārālichā, s. t.* A European queen or empress, consort or regnant; **قراللق** *kārāllik, s. t.* The regal quality and functions; a kingdom.

قرامان *kārāmān, s. t.* Caramania; a big-tailed sheep, the Caramanian or Anatolian sheep.

قران *kārān, s. a.* Approach; junction; conjunction of planets; **صاحبقران**

sāhib-kārān, s. p. (Lord of the conjunction) A successful monarch; **صاحبقرانی** *sāhib-kārāni, a. p.* Royal, imperial, august.

قرآن *kūr'ān, s. a.* A reading; a book; **THE BOOK, the Coran, the Muhammedan Bible;** **قرآن کریم** *kūr'āni-kērīm, قرآن عظیم الشان* *kūr'āni-'āzīmu-'sh-shān, The noble Book, the glorious Book.*

قرانتہ *krāntā, s. t.* A middle-aged man.

قرانتینہ *kārantina, s. t. (Italian),* Quarantine. [Dark.

قرانلق *kārānlīk, s. t.* Darkness; —, *a. t.*

قراولہ *kārāvelā, s. t. (Italian),* A man-of-war, ship of the line.

قرائت *kārā'āt, s. a.* A reading aloud; —, —et, *v.a.* To read aloud.

قرائن *kārā'in, s. pl. a. (of قرینہ kārīnē),* Indications from whence inferences are drawn; inferences.

قرب *kūrb, s. a.* Nearness, vicinity.

قرباچ *kūrbāch, s. t.* A riding whip.

قربان *kūrbān, s. a.* An approaching near; sexual connexion; a means of approach, *i.e.* a sacrifice, a beast sacrificed or for sacrifice; **قربان واقع او** *kūrbān-wāki' -ōl, To take place (sexual connexion); **قربان بیرامی** *kūrbān-bāy-rami, The festival of sacrifices on the 10th of Zī-'l-hijjē.**

قربہ *kūrba, s. a.* Two kinds of large leathern bottle or vessel for carrying water, one borne by men, the other by horses.

قوت kùrret, *s. a.* Coolness (of the eye, freedom from the redness caused by grief and weeping); قوت العين kùr-rétu-'l-'àyn, (Coolness of the eye) Joy, freedom from grief.

قوتال kàrtāl, *s. t.* A kind of vulture (or a kind of carrion-eating eagle?).

قوتق kàrh, *s. a.* A wounding; |—, —et, *v.a.* To wound; قوتقه kàrha, *s. a.* A wound, sore. [for fumigation.

قوتس kùrss, *s. t.* A round cake; a pastile

قوتز kàrz, *s. a.* A borrowing; a loan, any money lent; |—, —et, *v.a.* To lend; to borrow.

قوتاس kùrtāss, *s. a.* Paper.

قوتق kàr', *s. a.* Knocking (at a door for admittance); |—, —et, *v.a.* To knock for admittance.

قوتعه kùr'ā, *s. a.* A casting or drawing lots; the ballot; قوتكه —, kùr'ā-chèkmek, *v.n.* To draw lots; قوتعه يه kùr'āya-ghirmek, *v.n.* To be one of those balloted for.

قوتق kùrk, *a. t.* Forty; قوتقنجى kùrkınji, *a. t.* The fortieth; قوتق اياق kùrk-àyak, *s. t.* A millipede; قوتق نردبان kùrk-(mèrdivèn), *s. t.* (Forty steps) An excellent kind of Damascus - steel sword-blade.

قوتقمق kùrkmaq (*aor.* قوتقار kùrkar), *v.a.* To clip; to shear (sheep); قوتقندى kùrkındi, *s. t.* Clippings.

قوتلانغىچ kùrlanghèch, *s. t.* A swallow; a martin; قوتلانغى —, — bālighi, The flying fish.

قوتمز kùrmiz, *s. a.* Cochineal; kermes, alkermes; قوتمى kùrmizi, *a. a.* Red.

قوتن kàrn, *s. a.* An age, an indefinite period of time, ten, twenty, fifty years; a horn (of an animal); قوتن و قوتن زو zū-'l-kàrnèyn, (The lord of two horns) An imaginary hero, based upon Alexander the Great, on account of the horns marked upon his coins.

قوتنا kùrénā, *s. pl. a.* (of قوتن kàrīn), Associates, companions; the personal suite of the sovereign.

قوتناس kùrnāss, *a. p.* Subtle, sly.

قوتن بهار قوتنبت kàrnabīt (*usually written* قوتن بهار kàrīni-bāhār, *Near to spring*), *s. t.* A cauliflower.

قوتنداش (for قوتنداش) kàrndāsh (kàrindāsh, *vulg.* kàrdash), *s. t.* A brother; a sister; قوتن قوتنداش kùz-kàrdash, A sister; قوتن ارکک قوتنداش èrkek-kàrdash, A brother; قوتن سوت قوتنداشى sùt-kàrdashi, A foster-brother; قوتن اوز قوتنداشى ūz-kàrdashi, An own brother or sister; قوتن اويكى قوتنداش ùwèghi - kàrdash, A step-brother or sister.

قوتنستاد Krønstād, *s. t.* Cronstadt.

قوتنفل kàrenfil (kàremfil), *s. a.* A clove (spice); a pink, carnation, picotee (flower).

قوتنه (or قوتنه) kùrna, *s. a.* A sink, or rather a kind of fixed marble basin in Turkish baths, in which the cold and boiling waters are mixed for use.

قوتن kùrūn, *s. pl. a.* (of قوتن kàrn), Ages, spaces of time.

قروی kùrévī (*fem.* قرویه kùréviyyé),
a. a. Rustic, pertaining to a village.
 قره kàra, *a. t.* Black; dark-coloured;
 swarthy; —, *s. t.* Land (in distinction
 to water); قره اغاج kàra-àghaj, An
 elm; elm-wood; یوزی قره yùzu-kàra,
 One who has reason to be ashamed;
 قره باش kàra-bàsh (Black head) A
 Christian bishop; قره بتاق kàra-bàtak,
 A cormorant; قره جگر kàra-jìgher,
 The liver; قره حما kàra-hümmà, The
 black fever; قره طاوق kàra-tāwuk,
 The blackbird; قره قوش kàra-kùsh,
 The eagle; قره قوربغه kàra-kùrbàgha,
 The toad; قره قوللقجی kàra-kùllukju,
 (Formerly) a private in the janissary
 corps, stationed at a guard-house;
 قره قونجولوس kàra-kònjalous, A hob-
 goblin; قره قیش kàra-kìsh, The
 coldest part of winter, mid-winter;
 قره کوز kàra-ghyüz, (Black-eye) The
 parallel of our *Punch* in Turkish
 puppet-shows; قره قولاق kàra-kùlak,
 (Black ear) The lynx, *or* the jackal,
called also the lion's provider; title of
 an officer attached to the Grand Vizier,
 and sent on important missions to
 other functionaries; قره جمله kàra-
 jùmlé, Addition (in arithmetic);
 قره قاپ kàp-kàra, Quite black; قره دن
 کتمک kàradan-ghitmek, To go by
 land; قره جه kàraja (See قراجه),
a. t. Blackish, rather black.

قره لامق kàralamak (*aor.* قره لار kàralar),
v. a. To write over as an exercise in

caligraphy; to scribble over (paper);
 قره لامه kàralama, *s. t.* A copy, exercise
 in caligraphy; careless writing, scrib-
 bling. Villages, hamlets.

قروی kùrà, *s. pl. a.* (*of* قریه kàriyyé),
 قریب kàrib, *a. a.* Near; —, *s. a.* A
 near relative; عن قریب *or* عنقریب
 “àn-karib, *ad. a.* Soon, before long.

قریه kàriha, *s. a.* The initiative un-
 prompted thought from which actions
 spring.

قریر kàrīr, *a. a.* Cool, free from red-
 ness and signs of grief (the eye);
 قریر العین kàrīru-‘l-‘ayn, *a. a.* (Whose
 eyes are free from all redness of grief),
 Happy.

قریم Kìrīm, *s. t.* The Crimea.

قرین kàrīn, *a. a.* Quite close, quite near;
 —, *s. a.* An associate, companion;
 سو قرین sū‘i-kàrīn, A bad companion,
 evil associate; سعادت قرین sà‘ādet-
 kàrīn, *a. p.* Whose companion is
 fortune, happiness, or prosperity; قرین
 قبول او kàrīni-kàbūl-ūl, *v. n.* (To be the
 associate of acceptance) To be accepted.

قرینه kàrīné, *s. a.* An indication which,
 with reflection, points to some infer-
 ence; قرینه ایله بولمق kàrīnè-ila-būl-
 mak, To infer, to judge from indica-
 tions.

قریه kàriyyé, *s. a.* A village; a hamlet.
 قزارمق kizàrmak (*aor.* قزارر kizàrir), *v. n.*

To become red, or brown; to grow
 red in the face, to flush; to become
 toasted or grilled brown; قزارتمق

kìzàrtmak, *v.a.* To toast or grill; to cause to become red. [chant.]
 قراز kàzzāz (kàzez), *s. a.* A silk-mer-
 قراق kìzāk, *s. t.* A sledge, sleigh; the ways on which ships are built; a wooden frame placed under boats for the purpose of hauling them up out of the water; a Cossack. [scarletina.]
 قزامق kìzāmuk, *s. t.* The measles, or
 قزانج kàzanj, *s. t.* Gain, profit; earnings.
 قزانمق kàzanmak (*aor.* قزانور kàzanir), *v.a.* To gain; to earn.
 قزح kùzàh, *s. a. in* قوس قزح kàvsi-kùzàh, (The bow of Kuzah) The rainbow.
 قزغان kàzghān (kàzan), *s. t.* A boiler, cauldron; قزغانجی (kàzanji), *s. t.* A boiler-maker.
 قزقانیج kìzkānj, *a. t.* Jealous; envious; —, *s. t.* Jealousy; envy.
 قزقانمق kìzkanmak (*aor.* قزقانور kìzkānir), *v.n.* To be jealous; to be envious.
 قزل kìzil, *a. t.* Red; —الما, kìzil-èlma, (Red apple) The (legendary) city of Rome; —یهورطه, kìzil-yìmurta, (Red egg) The eggs, died red and hard-boiled, eaten by Christians in the East at Easter. [its tree, and its wood.]
 قزلیجق kìziljik, *s. t.* The cornel-berry,
 قزلیجه kìzilja, *a. t.* Reddish; —, *s. t.* Rouge (cosmetic).
 قس kìss, *v.a. imper.* Be (it) judged, *in* وقس علی هذا vè-kìss-“àlà-hāzā, *ad. a.* (And be (the others) judged by this) And so forth, and so on, et cetera.
 قسام kàsssām, *s. a.* A distributor; an

officer of the ecclesiastical court, whose duty it is to apportion the property of deceased persons among the heirs.
 قساوت kàssāvèt, *s. a.* Grief, regret; —, —et, and چکمک —, kàssāvèt-chèkmek, *v.n.* To grieve, feel regret.
 قسراق kìssrāk, *s. t.* A mare.
 قسط kìsst, *s. a.* Justice, equity; a share, portion; یوم القسط yàvma-’l-kìsst, or قسط الیوم kìsstā-’l-yùvm, *ad. a.* According to the portion falling to each day. [balance, pair of scales.]
 قسطاس kìsstāss, *s. a.* Justice, equity; a
 قسطنطنیه Kòsstantanìyyé, *s. a.* Constantinople.
 قسم kàssēm, *s. a.* An oath; the taking an oath; —, —et, *v.n.* To swear, take an oath; —, kìssm, *s. a.* A part, portion; a kind, the generality of any sort of thing; as, قاری قسمی kàri-kìssmi, Womankind, عرب قسمی “àrab-kìssmi, Arabs in general.
 قسمت kìssmet, *s. a.* Division, apportioning, distributing; a lot; خارج قسمت khāriji-kìssmet, The quotient of arithmetical division.
 قسوت kàssvet, *s. a.* Hardness or want of moral feeling; قسوت قلب kàssvèti-kàlb, Hardness of heart.
 قسیس kàssīss, *s. a.* A Christian priest or monk.
 قشاغی kàshaghi, *s. t.* A currycomb.
 قشانمق kàshanmak (*aor.* قشانور kàshānir), *v.n.* To stale (a horse); —, *v.p.* To be groomed, curried (a horse).

قشر k̀sh̄r (k̀ash̄r), *s. a.* Bark, peel.
 قشلا k̀sh̄la, قشلاغ k̀sh̄lāgh, قشلاق k̀sh̄-
 lāk, *s. t.* A winter quarters; winter
 pasturage for cattle; a barracks for
 troops. [v.n. To winter.
 قشلامق k̀sh̄lamak (*aor.* قشلار k̀sh̄lar),
 قصاب k̀ass̄āb (k̀ass̄ab), *s. a.* A
 butcher; قصابيه k̀ass̄abiyyé, *s. t.*
 Butcher's fee.
 قصار k̀ass̄ār, *s. a.* A fuller; a bleacher.
 قجاج k̀ass̄aj, *s. t.* A pair of pincers,
 pliers, forceps, or blacksmith's tongs.
 قسارت k̀ass̄āret, *s. a.* The fuller's or
 bleacher's art.
 قصاص k̀ass̄āss, *s. a.* The application of
 the *lex talionis*, especially in the pre-
 cept of "life for life;" |—, —et, *v.a.*
 To punish according to the *lex talionis*,
 especially in putting to death.
 قسالق k̀ass̄almak (*aor.* قسالور k̀ass̄a-
 lir), *v.n.* To shrink in length, become
 shorter, be made shorter, be short-
 ened; قسالتمق k̀ass̄altmak, *v.a.* To
 shorten, make shorter.
 قصائد k̀ass̄ā'id, *s. pl. a.* (*of* قصيده
 k̀ass̄idé), Long poems.
 قصب k̀ass̄ab, *s. a.* A cane, a reed.
 قصبه k̀ass̄aba, *s. a.* A town, borough,
 burgh.
 قصد k̀ass̄d, *s. a.* A determination, reso-
 lution, fixed purpose, design; an evil
 intent; an evil attempt; |—, —et,
v.a. To resolve, to purpose; —, *v.n.*
 To make an evil attempt (against
 some one's life); قصداً k̀ass̄dan,

عن قصد "àn - k̀ass̄din, *ad. a.* De-
 signedly; with malice prepense.
 قصر k̀ass̄r, *s. a.* A shortening, a pulling
 in or back; a castle; a palace; a
 royal pavilion; |—, —et, *v.a.* To
 shorten, to pull in or back; قصر يدا
 k̀ass̄ri-yèd-et, *v.n.* (To draw back the
 hand) To withdraw (from any busi-
 ness or possession); —, k̀ass̄r, *a. t.*
 Barren (animal). [tornado, hurricane.
 قصرغه k̀ass̄irgha, *s. t.* A whirlwind,
 قصص k̀ass̄ass, *s. pl. a.* (*of* قصة k̀ass̄sa),
 Anecdotes, short histories, tales.
 قصبه k̀ass̄'a, *s. a.* A platter; ارباب
 قصبه èrbābi - k̀ass̄'a, Trencher-
 friends.
 قصىق k̀ass̄ik, *a. a.* Pinched up or in, not
 loose and free (the voice, &c.).
 قصىق k̀ass̄mak (*aor.* قصار k̀ass̄ar), *v.a.*
 To pinch (with anything but the
 fingers), to squeeze violently, to jam;
 قصىلمق k̀ass̄ilmak, *v.n.* To be hoarse
 (the voice); —, *v.p.* To be pinched or
 jammed.
 قصور k̀uss̄ūr, *s. a.* Want, deficiency; a
 fault; a defect; a surplus, remainder;
 —, *s. pl. a.* (*of* قصر k̀ass̄r), Castles;
 palaces; pavilions; |—, —et, *v.n.* To
 fail (in points of duty), to be wanting.
 قصة k̀ass̄a, *a. t.* Short; —, k̀ass̄sa, *s. a.*
 An anecdote, short history, tale; an
 event, occurrence; القصة èl-k̀ass̄sa,
ad. a. In fine, to make short of a long
 story; قصة دن حصه چيقارمق k̀ass̄sa-
 dan-h̄ass̄sa - ch̄ik̄armak, To derive a

moral from a tale ; قصه جق kàssajik,
a. t. (A) short little (thing) ; قصه جه
 kàssaja, *a. t.* Shortish ; قصه خوان
 kàsssa-khān, *s. p.* A narrator.

قصيده kàssīdē, *s. a.* A long poem.

قصير kàssīr, *a. a.* Short.

قضا kàzā, *s. a.* The charge and functions
 of a judge ; the separate district sub-
 ject to a judge's jurisdiction ; God's
 decree or fiat ; an accident ; a fulfil-
 ling, or paying (duty or debt) ; a pay-
 ing up, squaring up (of arrears) ; |—,
 —et, *v. a.* To fulfil, pay (a duty or
 debt) ; pay up, make up ; square up
 (arrears) ; قضای حاجت ا kàzāyi-
 -hājet-et, *v. n.* To ease nature, do
 one's jobs ; قضاوقدر kàzā-u-kàder,
 Fate and destiny ; قضای مبرم kàzāyi-
 -mùbrēm, A fatal accident ; كورينور
 ghyùrunur-ghyùrunmàz-
 -kàzālar, Accidents which can and
 which cannot be foreseen ; واجب القضا
 vwājibu-'l-kàzā, *a. a.* Which must or
 ought to be paid or fulfilled ; قضايله
 kàzā-ila, *ad. t.* قضاارا kàzārā, *ad. p.*
 By accident, by chance. [Judges.

قضاات kùzāt, *s. pl. a.* (of قاضي kāzī),
 قضايا kàzāyā, *s. pl. a.* (of قضيه
 kàziyyé), Propositions (in logic) ;
 matters. [logic) ; a matter.

قضيه kàziyyé, *s. a.* A proposition (in
 قطار kātār, *s. a.* A string (of mules,
 horses, or camels).

قطاع kàtā, or قطاع دائرة kàtā'i-dā'iré,
s. a. A sector of a circle, comprised

between two radii and the intervening
 portion of the circumference ; —,
 kùttā, *s. pl. a.* (of قاطع kāti),
 They who cut, in قطاع الطريق kùttā'ū-
 -'t-tàrik, Brigands, highwaymen.

قطائف kātā'if, *s. pl. a.* (of قطيفه kātīfé),
 Velvets ; —, (kādā'if), *s. t.* Several
 sweet dishes, or the principal material
 of them ; تل قطائفی tēl-kādā'ifi, A
 preparation like fresh-made vermicelli ;
 يصي قطائف yàsssi-kādā'if, A kind of
 crumpet ; اتمك قطائفی (ekmek)-
 -kādā'ifi, Pain-perdu.

قطب kùtb, *s. a.* A pole (of a circle,
 the earth, the heaven) ; a man of mark,
 leader of a religious community ;
 قطب شمال kùtbu-shīmāl, The north
 pole ; قطب جنوب kùtbu-jènūb, The
 south pole.

قطر kùtr, *s. a.* The diameter (of a circle).

قطران kàtrān, *s. a.* Tar.

قطره kàtra, *s. a.* A drop (of fluid).

قطع kāt, *s. a.* A cutting ; a section ;
 |—, —et, *v. a.* To cut ; to cut off ; to
 cut out ; to intersect ; to stop, put a
 stop to, interrupt ; to do away with ;
 a passing over (distances in travel-
 ling) ; to decide, to determine, to fix ;
 قطع زائد kāt'i-zā'id, The hyperbola ;
 قطع مكافئ kāt'i-mùkyāfi, The para-
 bola ; قطع ناقص kāt'i-nākiss, The
 ellipse ; قطع طريقا kāt'i-tàrik-et, *v. n.*
 To act the highwayman ; قطع اميدا
 kāt'i-ùmīd-et, *v. n.* To lose all hope,
 to despair ; قطع علاقه kāt'i-'ālāka-

-et, *v.n.* To cease from all relation, intercourse, or affection; قطع مسافه kàt“i-mèssāfē-et, *v.n.* To pass over distance; قطعاً kàt“ā, *ad. a.* Not at all; never.

قطعه kàt“à, *s. a.* A piece, portion; a segment of a circle; a single one (of many things); قطعه سفینه iki-kàt“à-sèfiné, Two *sail* of ships; بش قطعه طوب bèsh-kàt“à-tòp, Five *pieces* of artillery. [and cotton.

قطنی kùtnī, *s. a.* A kind of stuff of silk قطیفه (kādīfē), *s. a.* Velvet; قطیفه چیکى kādīfē-chìchèghi, The French or African marigold.

قعدة kà“dē, *s. a.* Repose by sitting down, in القعدة Zī-‘l-kà“dē, (The month of repose) The eleventh month of the Arabian year.

قعر kà“r, *s. a.* The bottom of anything deep; ناقعرياب nā-kà“r-yāb, *a. p.* Unfathomable, bottomless, of which the bottom cannot be found.

قعود kù“ūd, *s. a.* A sitting down; —, —et, *v.n.* To sit down; to rise to a sitting posture. [of fire.

قغليم or قغليم kighiljim, *s. t.* A spark قفا kàfā, *s. a.* The back of the head; the head, skull, pate; برينك قفاسنى يارمق bìrining-kāfassini-yārmak, To break one's skull; قفادار kāfadār, *s. p.* A friend, comrade, companion, associate.

قفتان kàftan, *s. t.* A kind of robe formerly worn; a robe of honour.

قفس kāfess, *s. a.* A cage; a wire or

lattice-work; a kind of window-blind of lattice-work; anything quite full of holes; a suite of apartments in the Sultan's palace, allotted to the younger princes of the blood. [bolt, latch.

قفل kùfl, *s. a.* (*pl.* قفول kùfūl), A lock, قفرداق kīkirdāk, *s. t.* Gristle.

ققنس kāknuṣṣ, *s. a.* The phoenix.

قلاب kùllāb, *s. a.* A hook.

قلابدان kīlābdan, *s. t.* Gilt, silver, or copper wire.

قلاده kīlādē, *s. a.* A necklace.

قلاش kālāsh, *s. p.* A rogue, rascal.

قلاع kīlā“, *s. pl. a.* (*of* قلعه kāl“a), Forts, castles, fortresses, fortified places.

قلاغوز kīlāghuz, *s. a.* A guide; a pilot; a small gimlet, wimble, or auger; a grooved surgical instrument for guiding the point of a cutting instrument; قلاغوزلق kīlāghuzluk, *s. t.* The functions of a guide or pilot; قلاغوزلقا kīlāghuzluk-et, *v.n.* To act as guide or pilot. [(of a sharp instrument).

قلاغى kīlāghi, *s. t.* The edge, fine edge قالن (for قالن) kālān, *act. part.* (*of* قائمق kālmak), Which rests, remains; باقى kīlān, *a. t.* Which remains over.

قلای kālay, *s. t.* Tin (metal, not tin in sheets; this latter is called تنکه tēnéké); قلايچى kālayji, *s. t.* A tinner of copper vessels; قلايلمق kālaylamak, *v.a.* To tin; قلايلنمق kālaylanmak, *v.p.* To be tinned.

قلب *kàlb*, *s. a.* The heart; the centre or main body (of an army); a reversing; a changing; |—, —et, *v.a.* To reverse; to change; — (*for* قلب), *kàlp*, *a. t.* False, forged; insincere, untrue; قلباً *kàlban*, *ad. a.* At heart; from the heart, cordially; قلبى *kàlbī* (*fem.* قلبيه *kàlbīyyé*), *a. a.* Pertaining to the heart; قلبزن *kàlbzèn* (*kàlpazàn*), *s. p.* A forger of money; a قلبه *kùlubé*, *s. t.* A hut. [knaves.]

قلپاق *kàlpak*, *s. t.* Various kinds of cap formerly worn in Turkey.

قلت *kàllèt*, *s. a.* Smallness of number or quantity, scarcity. [cuckold.]

قلتابان *kàltabān*, *s. p.* A contented

دال قلچ *kàlij*, *s. t.* A sabre, sword; دال-قلچ *dāl-kàlij*, *s. t.* A kind of bravo or

adventurous trooper; قلچدن کچورمک *kàlijdan-ghèchirmek*, *v.a.* To put to

the sword, slay with the sword, massacre; قلچ چکمک *kàlij-chèk-mek*, *v.n.* To draw a sword; قلچ بالغى *kàlij-bàlighi*, The sword-fish; قلچلامه *kàlijlama*, *s. t.* The edgewise position

of a flat substance; قلچلامه سنه *kàlijlamassina*, *ad. t.* Edgewise; قلچجى *kàlijji*, *s. t.* A sword-cutler; قلچخانه *kàlij-khānē*, *s. p.* A government

sword-manufactory; قلچلو *kàlijli*, *a. t.* Armed with a sword.

قلچق (for قيلچق) *kàlichik*, *s. t.* The very small bones in fish; قلچقلى *kàlichikli*, *a. t.* Having many small

hair-like bones (a fish).

قلچ *kàl“*, *s. a.* A pulling up or out; |—, —et, *v.a.* To pull up or out, eradicate.

قلعه *kàl“a*, (*kàlé*), *s. a.* A castle, fort, fortress, fortified place; a square (of infantry). [outer cover.]

قلف *kàlif*, *s. t.* Any long bag-shaped

قلفات *or* قلفات *kàlafât*, *s. t.* A caulker; the caulking (of ships); |—, —et, *v.a.* To caulk; قيرى *—yèri*, *s. t.* A

place where ships are hauled down and caulked. [Peaks; spires, towers.]

قلل *kùlèl*, *s. pl. a.* (*of* قله *kùllé*),

قلم *kàlem*, *s. a.* A pen; a reed pen; a pencil; a camel-hair brush; a chisel; a cutting (for a graft or planting); a public office where many clerks assemble; an item; توى قلم *tùy-kàlem*, A quill-pen; قيل قلم *kil-kàlem*, A hair-pencil; قورشون قلم *kùrshun-kàlem*, A lead-pencil; طاش قلم *tàsh-kàlem*, A slate-pencil; ديوان قلمى *dīwān-kàlémi*, The office of the Imperial chancery; &c.; قلمه کلمک *kàléma-ghèlmek*, To be written or described; قلمه المق *kàléma-àlmak*, *v.a.* To write, compose in the first instance; قلمکار *kàlem-kyār*, A jeweller's engraver; a painter of handkerchiefs; ornamental engraving on gold, &c.; —, *a. t.* Hand-painted (handkerchief, &c.); قلمدان *kàlemdān*, *s. p.* A pencase; قلمتراش *kàlemtràsh*, *s. p.* A Turkish penknife; قلمرو *kàlemrèv*, *s. p.* The limit of jurisdiction; قلمزده *kàlem-*

zèdÉ, *a. p.* Written ; قلمییه kàlémìyyÉ,
s. a. Office fees.

قلمق (*for* قیلماق) kilmak (*aor.* قیلور
kìlir, قیلار kilar), *v.a.* See قیلماق.

قلندر kàlendÈr, *s. p.* A kind of Muham-
medan friar. [Hearts.

قلوب kùlùb, *s. pl. a.* (*of* قلب kàlb),

قلوچقه kùlùchka, *s. a.* A hen sitting on
eggs or tending chickens ;

قلوچقهیه kùlùchkaya - òturmak, *v.n.*

To sit (a hen on eggs).

قله kùllÉ (kùlé), *s. a.* A tower ; a spire ;
a mountain peak.

قلیل kàlil, *a. a.* Little (in number, quan-
tity, or duration), few ; قليلاً kàlilan,
ad. a. Little, a little ; seldom.

قمار kùmār, *s. a.* Gambling of any kind ;

— اوینماق, kùmār-òynamak, *v.n.* To

gamble ; قمارباز kùmār-bāz, *s. p.*

قمارچی kùmārji, *s. t.* A gambler.

قماش kùmāsh, *s. a.* Any cotton, linen,
or silk textile fabric ; the texture (of
any such stuff).

قماشماق kàmashmak (*aor.* قماشور
kàmashir), *v.n.* To be dazzled (the

eyes) ; to be set on edge (the teeth) ;

قماشدرماق kàmàshdirmak (*aor.*

قماشدریر kàmàshdirir), *v.a.* To dazzle

(the eyes) ; to set on edge (the teeth).

قمر kàmer, *s. a.* The moon ; قمری

kàmérī, *a. a.* Lunar ; قمرییه kàmérìyyÉ,

s. a. An arbour, summer-house in
trellis-work.

قمری kùmrū, *s. t.* A dove.

قمع kàm‘, *s. a.* A felling, striking to

the ground ; |—, —et, *v.a.* To fell,
knock down.

قمقمه kùmkuma, *s. a.* A squat round
bottle with a long neck.

قمل kàml, *s. a.* A louse.

قملدماق kìmildamak (*aor.* قملدار kìmil-
dar), and قملدانماق kìmildanmak (*aor.*

قملدانیر kìmildanir), *v.n.* To move,
to have, or be in, motion ;

قملداتماق kìmildatmak (*aor.* قملداد kìmildadir),
v.a. To move, cause to move.

قمو kàmū, *s. t.* (*old*), The whole, all,
all things. [shift.

قمیص kàmīss, *s. a.* A shirt, chemise,

قناد kànad, *s. t.* A wing ; a fold (of a
door, window, or shutter) ;

قنادلی kànadli, *a. t.* Winged.

قنادیل kànādīl, *s. pl. a.* (*of* قندیل
kàndīl), Lamps. [bird.

قناریه kànàriya, *s. t.* A canary, canary-

قناطر kànātir, *s. pl. a.* (*of* قنطرة kàntara),
Arches, bridges, viaducts, aqueducts.

قناعت kànā‘at, *s. a.* Content, con-
tentment ; |—, —et, *v.n.* To be con-
tented, satisfied. [bark (drug).

قناقنا kàna-kàna, *s. t.* Peruvian bark,

قنامق kànamak (*aor.* قنار kànar), *v.a.*
To blame, find fault with (a person).

قنب kùnnèb, *s. a.* Hemp.

قند kànd, *s. a.* Sugar, sugar-candy ;

قندی kàndī, *a. a.* Of sugar ; per-
taining to sugar.

قنداق kùndak, *s. t.* Swaddling-clothes ;
the stock (of any portable fire-arms) ;
the carriage (of a cannon on board

ship); a bundle of incendiary rags, oakum, &c.; قنداقدە او kùndakda-òl, To be in swaddling-clothes (equivalent to our being in long-clothes); — قنداق صومق kùndak-sòkmak, To introduce a prepared bundle of incendiary substances.

قندرمق kùndirmak (*aor.* قندرر kùndirir), *v.a.* (*provincial*), To excite to anger or discontent.

قندوز kùnduz, *s.t.* The beaver(?); the otter(?); بوجكى — kùnduz-bùjèghi, Cantharides; خايهسى — kùndūz-khàyassi, A musk-bag, castoreum.

قنده kànda, *ad.t.* (*old*), Where? wherever, wheresoever.

قندهار Kàndàhār, *s.p.* Kandahar.

قندیل kàndīl, *s.a.* A lamp.

قنطار kàntār, *s.a.* A steelyard; a quintal or hundredweight, varying in different places, that of Constantinople being 44 okes, or about 126 lbs. avoirdupois. [bridle].

قنطارمه kàntarma, *s.t.* A bit (of a

قنطار kàntara, *s.a.* An arch; a bridge; a viaduct or aqueduct.

قنغال kànghal, *s.t.* A coil.

قنغی kànghi (hànghi), *pron.t.* Which? which one? whichever; قنغیمیز kànghimiz, Which of us? whichever one of us; قنغینگیز kànghingiz, Which of you? whichever of you; قنغیسی kànghissi, Which? which of them? whichever one of them; قنغیلر kànghilar, Which ones?

قنی kàni (hàni), *ad.t.* Where? where is it?

قوا kùwā, *s.pl.a.* (*of* قوت kùvvet), Powers, strengths, might; senses, faculties.

قواص kàvwāss, *s.t.* A kind of policeman.

قواطه kàwata, *s.t.* A round wooden platter; an unripe, exceedingly bitter kind of love-apple or tomato.

قواعد kàwā'id, *s.pl.a.* (*of* قاعده kā'idé), Rules; bases.

قواق kàwak, *s.t.* A poplar tree.

قوال kàvwāl, *s.a.* A very talkative person. [Turkey].

قواله Kàvālla, *s.t.* Cavalla (town of, in

قوام kàwām, *s.a.* The proper state in which a thing should be; قوامه کلمک kàwāma-ghèlmek, *v.n.* To acquire the proper state.

قوان kòwan, *s.t.* A hive; an outer mould or case (as for squibs, rockets, &c.); اری قوانی àri-kòwani, A beehive; the flower fox-glove; یلقوان (for یلقوغان), yèlkowan (for yèlko-ghan), A swift-flying sea-bird which passes in flocks up and down the Bosphorus close to the water, and called by Europeans "souls of the damned"; the minute-hand (of a watch, &c.).

قوانوس kàwanòss, *s.t.* A jar, pot, gallipot. [kànūn), Laws.

قوانین kàwānīn, *s.pl.a.* (*of* قانون

قوپارمق kòparmak (*aor.* قوپارر kòpàrir), *v.a.* To tear or break off or away; to pluck, gather; to obtain by pertina-

city ; قيامت قوپارمق kiyāmèt-kòpar-mak, *v.n.* To make a great fuss (*lit.* to bring the resurrection about).

قوپچه kòpcha, *s. t.* A large hook and eye, a clasp.

قوپمق kòpmak (*aor.* قوپار kòpar), *v.n.*

To break (as a rope, branch, &c.); to start (from a spot in great haste);

برينك عودى قوپمق bìrining - "ùdu-kòpmak, To burst (any one's gall-bladder), to be extremely frightened;

قيامت قوپمق kiyāmèt-kòpmak, *v.n.*

To take place (the resurrection); to be (a great row, fuss, confusion).

قوت kùvvet, *s. a.* Strength, power,

might; a sense, faculty; vigour; —,

کوت کۈت kūt, *s. a.* Food; قوت لایموت kūti-lā-yèmūt, Food just sufficient to keep

body and soul together; قوت باصره

kùvvéti-bāssiré, The faculty of sight;

— شامه kùvvéti-shāmmé, The power of smelling; — سامعه kùvvéti-sāmi'a,

The hearing; — ذائقه kùvvéti-zā'ika,

The tasting faculty; — لامسه kùvvéti-

lāmissé, The power of touch; —

حافظه kùvvéti-hāfiza, The power of memory.

قوتارمق kàwtarmak (*aor.* قوتارر kàwtàrir),

v.a. To shift (anything) from one vessel to another.

قوجاق kùjāk, *s. t.* The space or quantity

embraced by the two arms; the embrace; a double armful; the lap, or

bosom (as though encircled by the two

arms); قوجا قلمق kùjāklamak, *v.a.* To

take into one's arms (either to embrace or to carry); to encircle with the arms, to reach round (anything) with both arms.

قوجامق kòjamak (*aor.* قوجار kòjar),

v.n. To become old in years or in appearance.

قوجمان kòjaman, *a. t.* Large, immense.

قوجه kòja, *s. t.* A husband; —,

a. t. Old in age; large in size;

ای قوجه حریف āy - kòja - hèrif!

There's a good fellow! There's a

trump! قوجه یه وارمق kòjaya-vàrmak,

v.n. To be married (a girl or woman),

to get married; قوجه سی او kòjassi-òl,

v.n. To be married (a woman), to have

or possess a husband; قوجه یه ویرمک

kòjaya - vèrmek, *v.a.* To marry (a

girl) to a husband, give in marriage;

قوجه قاری kòja-kāri, An old woman,

قوجه یه میشی kòja-yèmishi, *s. t.* (Old

man's fruit) The arbutus, or tree-straw-

berry. [Odessa.

قوجه بک Kòja-Bègh, *s. t.* The town of

قوج kòch, *s. t.* A ram.

قوجاق kòchach, *s. t.* A coachman.

قوچی kòchu, *s. t.* A kind of large

carriage.

قودورمق kùdùrmak (*aor.* قودورر kù-

durur), *v.n.* To go mad, be seized

with hydrophobia (a dog); —, kòdur-

mak (*aor.* kòdurur), *v.a.* To cause or

allow to place. [Mad (a dog).

قودوز kùduz, *s. t.* Hydrophobia; —, *a. t.*

قور kòr, *s. t.* Clear, bright, live coal of

fire; —, *a. t.* Clear, bright, smokeless fire.

قوراق kùrāk, *a. t.* Dry (weather); parched (soil); قوراكلق kùraklık, *s. t.* Drought.

قوربغه kùrbagha (*for* قوروبغه kùru-bāgha, The naked tortoise or batrachian), *s. t.* A frog; قرة قوربغه kàra-kùrbagha, The toad.

قورت kùrt, *s. t.* A wolf; a maggot; قورت بهارى kùrt - bāhāri, *s. t.* The privet; قورت اسكى èsski-kùrt, (An old wolf) A well-known rascal; ايبك قوردى ipèk-kùrdı, The silk-worm; قورتلمق kùrtlanmak, *v. n.* To become maggoty or worm-eaten.

قورتارمق kùrtarmak (*aor.* قورتارر kùrtarir), *v. a.* To save, deliver, obtain the salvation of (anything from danger or any unpleasantness); to save (a dealer) from loss, to repay, pay (for expense and trouble).

قورتلمق kùrtulmak (*aor.* قورتلور kùrtulur), *v. n.* To be saved, delivered; to escape; قورتلش kùrtulush, *s. t.* A mode or way of escape, deliverance, salvation.

قورساق kùrsak, *s. t.* The craw or crop (of a fowl). [bullet.

قورشون kùrshun, *s. t.* Lead (metal); a

قورسان kùrsān, *s. t.* A man-of-war; a piratical ship; a letter-of-marque ship, privateer.

قورطو Kòrto, *s. t.* The town of Corinth.

قورفه Kòrfa, *s. t.* Corfu.

قورق kòruk, *s. t.* Sour grapes, green grapes; صوبى —, kòruk-suyu, Ver-

قورقاق kòrkak, *s. t.* A coward. [juice.

قورقمق kòrkmak (*aor.* قورقار kòrkar), *v. n.* To be afraid, to fear; قورقتمق kòrkutmak (*aor.* قورقودر kòrkudur), *v. a.* To frighten; to threaten.

قورقنج kòrkunj, *a. t.* Fearful, frightful, terrible, dreadful, causing fear, dangerous.

قورقو kòrkı, *s. t.* Fear, fright; any fearful thing; a threat, a menace; an alarm; danger, peril; —, قورقوسك kòrkı-vèrmek, *v. n.* To frighten; to alarm; to menace, threaten (by words); قورقولىق kòrkuluk, *s. t.* A scarecrow; a balustrade, railings, banister, guard, parapet; قورقولو kòrkulu, *a. t.* Fearful, frightful; dangerous.

قورمق kùrmak (*aor.* قورار kùrar), *v. a.* To place anything in working order; to set (a trap, &c.); to wind up (a watch, &c.); to lay (foundations); to pitch (a tent); to erect (a scaffold, &c.); to plan (in thought); —, *v. n.* To be pensive, moody, melancholy; قورلمق kùrılmak, *v. n.* To set one's self up, assume airs; —, *v. p.* To be set, wound up, laid, pitched, planned, &c.

قورندى kùrındı, *s. t.* Vain fears or imaginations.

قورنه kùrna, *s. t.* See قرنه .

قورو or قورى kùru, *a. t.* Dry (not wet); dry (not fresh, fruit, &c.); mere, sheer, unaccompanied with anything to add

to the value or agreeableness, as, قورواتمك kùru-(èkmek), Dry bread, bread with no condiment; لاف—, kùru-lāf, Mere words; —, kòru, and قوروتق kòrutuk, *s. t.* A preserve, any wood or forest in which wood must not be cut, or meadow kept for hay into which cattle must not be turned by the public generally.

قوروت kùrvèt, *s. t.* (*Italian*), A corvette; —, kùrut, *s. t.* A kind of dried قوروم kùrum, *s. t.* Soot. [curds. قورومساق kùrumsàk, *s. t.* A contented cuckold.

قورومق or قوريمق kùrumak (*aor.* قورور or قورور kùrur), *v. n.* To dry, become dry; to dry up; to be parched; —, kòrumak, *v. a.* To preserve (from injury of any kind), to shield, protect; قوروتتمق kùrutmak (*aor.* قورودر kùrudur), *v. a.* To dry, cause to become dry; to parch; —, kòrutmak, *v. a.* To manage so that something shall be shielded from any injury.

قوز kòz, قوزاق kòzak, *s. t.* A cone or apple (of any cone-bearing tree).

قوزغون kùzghun, *s. t.* The raven; قوزغونى سياه kùzghunī - siyāh, *a. t.* Raven black. [silkworm, the cocoon.

قوزه kòza, *s. t.* The ball spun by the

قوزى kùzu, *s. t.* A lamb; قوزيم kùzum! My lamb! My dear! My dear sir!

Kind sir! (term of request); قوزى قولاغى kùzu-kùlāghi, (Lamb's ear) Sorrel (plant).

قوس kàvss, *s. a.* A bow; an arc of a circle; قزح—, kàvssi - kùzàh, The rainbow. [of a saddle or harness.

قوسقون kùsskun, *s. t.* The crupper strap

قوش kùsh, *s. t.* A bird; دوه قوشى dèvé-kùshu, (Camel-bird) The ostrich;

قوش قونمز kùsh-kònmàz, (Birds do not perch on it) A kind of wild

prickly asparagus; قوش اوزومى kùsh-ùzumu, Small dried currants (for puddings, &c.);

قوشباز kùshbàz, *s. t.* A bird-catcher, bird-seller, bird-fancier.

قوشاتمق kùshàtmak (*aor.* قوشادر kùsh-

àdir), *v. a.* To surround; to wind or fasten round the waist;

قوشانمق kùshànmaq (*aor.* قوشانور kùshànir), *v. a.* To wind or fasten round one's

own waist; —, *v. n.* To dress or arm one's self; —, *v. p.* To be wound or

fastened round the waist; to be surrounded.

قوشاق kùshàk, *s. t.* Any sash, shawl, or belt, worn round the waist; any dia-

gonal piece of timber or iron which gives firmness to posts or beams, a

brace.

قوشلق kùshluk, *s. t.* (Bird-time) The morning about breakfast - time; قبا

قوشلق kàba-kùshluk, *s. t.* The time when the sun is drawing towards the

meridian.

قوشمق kòshmak (*aor.* قوشار kòshar), *v. n.* To run (an animal or man); —, *v. a.* To put (horses, &c.) to (carriages,

&c.); to appoint as a guide, escort, &c.; قوشلمق kòshulmak, *v.p.* To be such that one may run; to be put to (horses); to be appointed as guide, escort, &c.; قوششماق kòshushmak, *v.n. recip.* To run all together towards قوشى kòshu, *s. t.* A race. [one place. قوصرة kàwsara, *s. a.* A kind of large mat basket, generally sent with rice from Egypt. [and *a.* To vomit, spue. قوصماق kùssmak (*aor.* قوصار kùssar), *v.n.* قوطور Kòtūr, *s. p.* The town of Kotur. قوطى kùtu, *s. t.* A small box or case; انفييه قوطيسى ènfiyyé - kùtussu, A snuff-box. [lar), *v.a.* To pursue. قوغالمق kòghalamak (*aor.* قوغالار kògha- قوغش kòghush, *s. t.* A ward, a general sleeping-room; a beam for supporting a floor. [To drive away. قوغماق kòghmak (*aor.* قوغار kòghar), *v.a.* قوغو kùghu, *s. t.* A swan. قوغوق kùghuk, *s. t.* A cuckoo. قوغه kògha, *s. t.* A bucket. قوف kòf, *s. t.* Dried up and hollow inside (fruit). قوقلامق kòklamak (*aor.* قوقلار kòklar), *v.a.* To smell at, sniff at; قوقلاتماق kòklatmak, *v.a.* To cause or allow to smell or sniff at. قوقلاه kùkla, *s. t.* A doll. قوقماق kòkmak (*aor.* قوقار kòkar), *v.n.* To smell, have a smell, to stink; to become putrid or stinking; قوقوتماق kòkutmak (*aor.* قوقودر kòkudur), *v.a.* To cause to emit a smell, especially a

bad smell; to cause to be pervaded with a smell. قوقو kòku, *s. t.* A smell, odour; a scent, a perfume; a stink; a taint; a smack, a tack, the slightest degree of anything; قوقولو kòkuluv, *a. t.* Having a smell (good or bad); scented, perfumed, sweet-smelling. قوقونه kòkona, *s. t.* (*Greek*), A Greek lady or woman; the lady of the house, the mistress. قوقوشماق kòngushmak (*aor.* قوقوشور kòngushur), *v.n.* To hold converse, to chat; to associate; قوقوشدورماق kòngushdurmak, *v.a.* To cause or allow to converse or associate; to introduce (persons to one another). قوقوشى kòngshu (kòmshu), *s. t.* A neighbour; قونى قوقوشى or قوكى قوقوشى kònu - kòmshu, Friends and neighbours, near and distant neighbours. قول kàvl, *s. a.* An assertion; one's words, what one says; a compact, agreement, understanding; a system, or view (in science); —, kòl, *s. t.* The arm; a branch (of anything which has ramifications, but not of trees or plants); a patrol; —, kùl, *s. t.* A servant, slave, bondsman; a janissary (in bye-gone days); mankind (God's servant); —, kàvl-et, *v.a.* To agree, make an agreement; قولى kàvli (*fem.* قولىه kàvliyyé), *a. a.* Verbal, pertaining to words, or opinions; قوليات kàvliyyāt, *s. pl. a.*

Mere verbal assertions; قول کزمنک kòl-ghèzmek, *v.n.* To go the rounds, to patrol; قرہ قول kàra-kòl, قراغول kàraghol, and قراول kàraòl, *s.t.* A guard of several soldiers or policemen; قرہ قولخانہ kàra - kòl - khānÉ, *s.t.* A guardhouse; قول تیموری kòl-dèmiri, *s.t.* A bar of iron used for closing a door or gate; قولکوز kùlunguz, Your servant, I; قوللق kùlluk, *s.t.* Servantship; a guardhouse.

قولاچ kùlach, *s.t.* A fathom.

قولاک kùlak, *s.t.* The ear; a dwarf handle; a small piece of paper tacked on to the corner of a document with any little note relating thereto; قوزی قولاغی kùzu - kùlàghi, (Lamb's-ear) Sorrel (plant); اصمق —, kùlak-àssmak, —, kùlak-vèrmek, *v.n.* To give ear, lend an ear, listen; برینک قولاغنه سوبلمک biring - kùlaghina - sùwèylémek, *v.a.* To whisper in one's ear; قولاغنه قومق kùlaghina - kòmak, *v.a.* To put (some tale) into one's head.

قولان kòlan, *s.t.* A saddle-girth.

قولای kòlay, *a.t.* Easy, not difficult; —, *s.t.* A means, way (to do or obtain anything); قولایلق kòlaylik, *s.t.* Easiness, facility; convenience; قولایلقلو kòlaylikli, *a.t.* Convenient, handy; قولای کله kòlay-ghèlé, May (your work) come easy (to you)! قولایلمق kòlaylanmak, *v.n.* To become easy, to draw near to being accomplished.

قولبه kùlubÉ, *s.t.* A hut.

قولپ kùlp, *s.t.* An arched handle.

قولتق kòltuk, *s.t.* The armpit; the end of a sofa or ottoman, the arm of an arm-chair; قولتقلو kòltuklu, *s.t.* An arm-chair; —, *a.t.* Having arms (a chair); —, کولتق —, kòltuk - dèynégli, *s.t.* A crutch; برینک قولتغنه کیرمک biring-kòltughuna-ghirmek, *v.n.* To support anyone under the arms in walking; قولتقجی kòltukju, *s.t.* A pedlar, hawker.

قوللانمق kùllanmak (*aor.* قوللانور kùllànir), *v.a.* To use; to employ; قوللاندرمق kùllandirmak, *v.a. caus.* To cause or allow to employ or be employed; قوللانمق kùllanilmak, *v.n.* To be such as can be used; قوللانیش kùllànish, *s.t.* A manner of being used or employed; قوللانیشلی kùllànishli, *a.t.* Convenient, fit or apt for use.

قولنج kùlunj, *s.t.* The gripes, colic, or spasms in the belly.

قوله kùlé, *s.t.* A tower, a steeple; —, کولا, *a.t.* A kind of bay colour (in a horse).

قوم kùm, *s.t.* Sand; —, کوم, *s.t.* A kind of roadside inn or stables; —, کوم, *s.a.* A people.

قوماندہ kòmànda, *s.t.* (*Italian*), The military word of command; a military command; —, —et, *v.n.* To command; to give the word of command. قومپانیہ kòmpanya, *s.t.* (*Italian*), A commercial company.

قومرال kùmrāl, *a. t.* Auburn.

قومصال kùmsal, *s. t.* A sand in the sea; a sandy beach; sandy land or soil.

قومق kòmāk (aor. قور kòr), *v. a.* To put, place, lay; to leave, allow, permit, suffer, let; —اد àd—, *v. n.* To name, give a name, christen; —بشقه bāsh-ka—, —ایری àyri—, *v. a.* To put apart, place separately; —میدانه mèydāna—, *v. a.* To produce, show, exhibit; —رهین rēhīn—, *v. a.* To pledge, pawn, give in pledge; قومق kòmāk, قونلمق kònlmaq, *v. p.* To be placed. [India-rubber.

قومناستق kòmnaṣstik, *s. t.* (*French*),

قومه kùma, *s. t.* A fellow-wife, either of two or more wives of one sole husband (in respect of the other or others).

قوناق kònāk, *s. t.* A large house, mansion; a station, or resting place (on a journey); a day's journey; a guest, a lodger, one quartered or billeted in a house; the scurf (of the head); —, —et, *v. n.* To make a station, halt for the night or for a space.

قونت kùnt, *a. t.* Thick and strong, solid. [boots or shoes).

قونج kònj, *s. t.* The upper leather (of

قونداق kùndāk, *s. t.* See قنداق.

قوندره kùndura, *s. t.* A shoe, shoes;

قوندره جی kùnduraji, *s. t.* A European shoemaker.

قونسالوس kònsoloss, *s. t.* (*Italian*), A

consul; قونسالوسخانه kònsoloss-khānē, *s. t.* The consular residence or office.

قونمق kònmāk (aor. قونار kònar), *v. n.* To perch, to alight (a bird); to alight for rest (on a journey), to halt, camp, or bivouac; to fall upon anything (dust, &c.).

انی قونی kònu, *ad. t. in* قونو or قونی kònu, *ad. t.* In full detail and at ease (to converse).

قونییه Kòniyya, *s. t.* The town of Iconium.

قوه kùvvé (for قوت kùvvet, *q. v.*), قوه دن فعله چقارمق kùvvédan - fi'la-chikàrmāk, *v. a.* To change from *posse* to *esse*, to accomplish.

قوی kàvī, *a. a.* Strong; firm; robust; —کوی kòy, *s. t.* A small bay or inlet.

قویتی kùytu, *a. t.* Sheltered, secluded;

قویتی یر kùytu-yèr, A sheltered nook.

قویرق kùyrük, *s. t.* A tail; —یاغی,

قویرق-یاغی kùyrük-yàghi, (Tail fat) Dripping

obtained from the large tails of the Asiatic sheep; —سالان,

قویرق-سالان kùyrük-sàlan, The water-wagtail;

قویرقلو kùyrüklu,

a. t. Tailed; —یلدیز,

قویرقلو-یلدیز kùyrüklu-yıldiz, A comet.

قویمجی kùyumju, *s. t.* A gold and silver-smith and jeweller. [قومق].

قویمق kòymāk or قومق kòmāk. See

قوین kòyn, *s. t.* The bosom or breast-

pocket of one's dress, the fob; —

قوین-ساعتی kòyn-sā'ati, A watch; —,

قویون kòyun, *ad. t. in* یوزی قوین yuzu-kòyun,

With the face to the earth, flat on

one's belly; یوزی قوین یاتمق yuzu-

-kòyun-yàtmək, To lie flat on one's belly.

قويو kùyu, *s. t.* A well ; a pit ; —, kòyu, *a. t.* Thick (any fluid, semi-fluid ; a forest, &c.) ; dark (a shade of colour).

قويون kòyun, *s. t.* A sheep.

قويويومك kòyuvèrmek (*aor.* قويويويرر kòyuvèrir), *v.a.* (*facile form of قومق kòmak, To let, allow, not hinder*), To let loose, let go. (*It has also every meaning of the original verb*).

قهار kàhhār, *s. a.* God the curber or queller of the proud.

قهر kàhr, *s. a.* A subduing, curbing, or quelling by violence ; power, might ; violent grief ; —, —et, *v.a.* To subdue, curb, or quell by force ; *v.n.* To be violently grieved ; قهراً kàhran, *ad. a.* By force, by violence. [queror.

قهرمان kàhramān, *s. p.* A victorious con-

قهرى kàhkarà, *s. a.* A moving backwards, walking backwards ; رجوع rùjū‘i - kàhkarà, An ignominious retreat.

قهقهه kàhkaha, *s. a.* A burst of laughter ; كولمتق kàhkaha-ghyùlmek, *v.n.* To laugh aloud.

قهوه kàhwé, *s. a.* Coffee (either the raw berry, the roasted powder, or the beverage) ; a coffee-house ; قورى قهوه kùru-kàhwé, (Dry coffee) Coffee in the berry or in powder, not prepared as a beverage ; قهوه داندهسى kàhwé-(tānēssi), A coffee-berry ; قهوه پاردهسى kàhwé-(pārassi), Coffee - money, a

small present in money, a tip ; قهوه رنگى kàhwé-rènghi, Coffee-brown (colour) ; قهوه جى kàhwéji, A coffee-maker in a gentleman's house ; a keeper of a coffee - shop ; قورى قهوه جى kùru-kàhwéji, A dealer in coffee berries or powder.

قى kày‘, *s. a.* A vomiting ; —, —et, *v.a.* To vomit ; كلمتق kày‘-ghèlmek, *v.n.* To feel sick ; to vomit ; كتورمك kay‘-ghètirmek, *v.n.* To cause to vomit.

قيا kàya, *s. t.* A rock (either in the sea or in the strata of the earth) ; قيا پارچهسى kàya-pàrchassi, A rough fragment of rock ; قيا بالغى kàya-bàlighi, Rock-fish (black - skinned, but with very white delicate flesh, especially recommended for persons recovering from severe illness).

قياس kiyāss, *s. a.* A measuring or judging one by comparison with another ; a syllogism (in logic) ; —, —et, *v.a.* To liken, compare ; —, *v.n.* To think, suppose, judge ; قياسى kiyāssi, *a. a.* Regular (in grammar), founded upon comparison ; بى قياس bī-kiyāss, *a. p.* Without measure.

قياسره kàyāsséré, *s. pl. a.* (of قيصر kaysēr), Cæsars, emperors of Rome or Constantinople.

قيافت kiyāfèt, *s. a.* External appearance ; physiognomy ; dress, costume.

قيام kiyām, *s. a.* A rising and standing on foot ; application, assiduity,

perseverance ; a departure, starting, setting out ; |—, —et, *v.n.* To rise and stand on foot ; to apply one's self diligently ; to depart, start, set out ; يوم القيامة *yàvmu-'l-kìyām*, The day of the resurrection.

قیامت *kìyāmèt*, *s. a.* The resurrection ; any noise, confusion, scolding, or press, hurry, and crowding ; قوپمق— *kìyāmèt - kòpmak*, *v.n.* To happen suddenly (the resurrection) ; to take place (a great noise or confusion) ; قوپارمق—, *kìyāmèt-kòparmak*, *v.n.* To make a great noise of scolding.

قیمت *kìt*, *a. t.* Scarce, not plentiful ; قیمتلق *kìtlìk*, *s. t.* Scarcity.

قیچ *kìch*, *s. t.* The stern of a ship or boat ; قیچین قیچین *kìchin or قیچین قیچین* *kìchin - kìchin*, *ad. t.* Backwards, stern-foremost ; قیچینلایه قیچینلایه *kìchinlaya - kìchinlaya*, *ad. t.* By dint of a repeated or continuous moving backwards.

قید *kàyd*, *s. a.* Any fastening with a rope, chain, or similar instrument ; a rope, a chain, or any similar instrument of binding ; a taking notice, fixing the attention (on anything unpleasant) ; an enregistering, entering ; an entry in a register ; a restriction, or restrictive word in a phrase (logic) ; |—, —et, *v.a.* To bind, fasten (with a rope, chain, &c.) ; to enter (in a register), to enregister ; to restrict the application of a term (in logic) ;

—, *v.n.* To care, take notice, pay attention (*generally used in the negative*) ; قیدنده دکل *kàydindà - dighil* (*changing the pronoun as required*), He (&c.) does not care (about it) ; قیدی بیله دکل *kàydi - bilé - dighil*, He does not take even the slightest notice (of it) ; قید حیات شرطیله *kàydi - hàyat-shàrtīla*, For life (*lit. under condition of a restriction to the period of his natural life*) ; بیقید *bī-kàyd*, *a. p.*, لاقید *lā-kàyd*, *a. a.* Careless, thoughtless.

قیر *kìr*, *s. t.* The uncultivated plain ; heathland, moorland ; —, *a. t.* Grey, black and white mixed.

قیراچ *kìrach*, *a. t.* Of the nature of sterile parched moorland.

قیراط *kīrāt*, *s. a.* A carat.

قیرغین *kìrghin*, *a. t.* Hurt in one's feelings, somewhat grieved and angry, vexed.

قیرق *kìrik*, *a. t.* Broken ; —, *s. t.* A broken place ; قیرقلق *kìriklìk*, *s. t.* A feeling unwell, feeling of indisposition ; کوکل قیرقلغی *ghyùngul-kìrik-lighi*, A being wounded in spirit, feeling hurt, grieved and sorrowed ; قیرقجی *kìrikji*, *s. t.* A setter of broken bones.

قیرم *kìrim*, *s. t.* Wholesale slaughter ; wholesale death from disease.

قیرمق *kìrmak* (*aor.* قیرار *kìrar*), *v.a.* To break ; to hurt a person's feelings ; to fold, plait, crimp ; to discount (a bill

of exchange); to slaughter, massacre, cause wholesale death; قيرلماق kîrilmak, *v.n.* To break (of itself); to become folded; to have one's feelings hurt, to feel hurt; to die in great numbers; —, *v.p.* To be broken; to be folded or plaited; to be slaughtered wholesale.

قيرمه kîrma, *s. t.* A fold, a plait.

قيرندى kîrindi, *s. t.* A broken piece, a fragment.

قىز kîz, *s. t.* A maid, maiden, virgin, girl; حانم قىز hânim-kîz, A young lady; قىز اوغلان قىز kîz-òghlan-kîz, A virgin; قىز قورنداش kîz-(kârdash), A sister; قىزلىق kîzlik, *s. t.* Virginity, maidenhead, maidenhood; قىزىك قىزىغى بوزماق kîzing-kîzlighini-bòz-mak, To deflower a virgin.

قىزغىن kîzghin, *a. t.* Hot; red-hot; very angry; in heat (an animal).

قىزماق kîzmaq (*aor.* قىزار kîzar), *v.n.* To become hot; to become red-hot; to become very angry; to get in heat (an animal); قىزدىرماق kîzdirmak, *v.a.* To heat, to make hot; to vex, enrage, put in a passion; قىزىشماق kîzishmak, *v.n.* To become hot on all sides (a battle, &c.).

قىسى kàysi, *s. t.* An apricot.

قىش kîsh, *s. t.* The winter; قىش كىرە kîra-kîsh, The depth of winter; قىش مەن kîshin, *ad. t.* In winter, during winter.

قىشلا kîshla, قىشلاغ kîshlagh, قىشلانق kîshlak, *s. t.* See قشلا.

قىشلانماق kîshlamak, *v.n.* See قشلا.

قىسەر kàyser, *s. a.* Cæsar, the emperor of Rome or Constantinople.

قىسرىيە Kàyseriyyé, *s. a.* Cesarea.

قىغنا kàyghana, *s. t.* An omelet.

قىغى kàyghi, *s. t.* Care, anxiety, solicitude; قىغىسىز kàyghissiz, *a. t.* Free from care.

قىل kîl, *s. t.* A hair; a bristle; —, kîl, *s. a. in* قىل وقال kîl-u-kâl, Public remarks and criticisms; قىل قلم kîl-kàlem, A hair-pencil, a small painting brush. [bones of fishes.

قىلچىق kîlchîk, *s. t.* The small hair-like

قىلماق kîlmak (*aor.* قىلار kîlar), *v.a.* To do, perform (*This verb is not much used excepting as an active auxiliary, and even as such not very frequently*);

قىلماق نماز nâmaz-kîlmak, To perform one's devotions; تاقلاق قىلماق tàklak-kîlmak, To tumble heels over head.

قىلولة kàylûlé, *s. a.* The siesta, the noon-day nap.

قىمەت kîmet, *s. a.* Value, price;

قىمەت زىيەت zî-kîmet, *a. a.* Valuable, precious; — (*for* قىامت kîyâmèt), *s. a.* The resurrection.

قىيماق kîymak (*aor.* قىيار kîyar), *v.a.* To chop up fine; to mince; —, *v.n.* To bring one's self to make a sacrifice.

قىيما kîyma, *s. t.* Mince-meat.

قىن kîn, *s. t.* A sheath, scabbard.

قىود kûyûd (*pl.* قىودات kûyûdât), *s. pl. a.* (*of* قىد kâyid), Entries; registries; restrictions.

قيوراق kivrak, *a. t.* Crisp, frizzly (hair);
tight-twisted (yarn, thread, &c.).

قيورجق or قويرجق kivirjik, *s. t.* The
thin, long-tailed sheep of Europe.

قيورم or قيوريم or قوريم kivrim, *s. t.* A
single twist in a hair or thread.

قيويرمق or قيورمق kivirmak (*aor.* قيويرر
kivirir), *v. a.* To twist; to frizzle;

قيورلمق kivrilmak, *v. n.* To twist, be-
come frizzly; —, *v. p.* To be twisted
or frizzled.

قيوم kàyyūm, *s. a.* God the self-existing.

قيه kiyyé, *s. a.* An oke or oka, Turkish
weight of $2\frac{3}{4}$ lbs. avoirdupois.

قيي kiyi, *s. t.* The shore, coast, sea-shore;

يالي قيسي yali-kiyissi, The sea-side;

قيي به چقمق kiyiya-chikmak, *v. n.* To

land, get to the shore; قيي صره kiyi-

-sira, *ad. t.* Along the shore, close
in land.

ك

ك kyāf (kēf). Twenty-fifth letter of
the Turkish alphabet, having three
distinct values, for the discrimination
of which no generally recognized
method has been adopted, and con-
sequently none used in printed books
or in current writing. In the first of
these values, that of a true and pure
English *k*, the letter receives the
appellative of كافي عربي kyāfi-“arēbī
(*the Arabic kēf or k*), and in this
value it is always left in its original

forms, without any addition. In the
second value, that of a *g hard, gh, or
gu*, in English, the letter is called
كافي فارسي kyāfi - fārsī (*the Persian
kēf*). And in the third value, that of
our final *ng* in the word *sing* (which,
however, is always, in the mouth of
educated city-bred people, sounded
like a plain *n*), the letter is called
صاغر كافي sāghir-kyāf (*surd k*) or صاغر
نون sāghir-nūn (*surd n*). These two
latter cases are, in some books where
the vowel-points are marked, distin-
guished from the first by the addition
of three dots over the letter; but this
method does not distinguish between
the two cases themselves. It has
therefore been imagined, that if the
three points were confined to the *ng*
sound of the letter, the *hard g* value
might be shown by doubling the dash,
and adding this double dash even to
the letter when final, though then it
usually has no dash at all. In chrono-
grams and astronomical tables the
letter has the numeral value of 20.
In pronouncing this letter in either of
its two first values, when followed by
one of the vowels *a, o, u, ū, or u*, the
incipient sound of a *y* must be inserted
between the letter and the vowel, and
this peculiarity we have denoted by
putting the inserted letter in italics.
Compared with ق as a *k*, or with غ
as a *gh*, ك is a soft letter, and is

always followed, when possible, by a soft vowel.

ك *kè* (at the beginning of some compounds), *ad. a.* As, like; —, *k* or *ké* (at the end of a few compounds), *prep. a.* Thy; thee.

كابل *Kābul*, *s. p.* The town of Cabul.

كابوس *kyābūs*, *s. a.* Nightmare, an incubus. [a dower.

كابين *kyābīn*, *s. p.* A marriage portion;

كاتب *kyātīb*, *s. a.* One who writes; a clerk in a public office; سرکاتبی *sīr-kyātībī*, A secretary; كاتب الحروف *kyātību-'l-hūrūf*, *s. a.* The writer of the present letter.

كاخ *kyākh*, *s. p.* A palace or pavilion.

كاذب *kyāzīb*, *a. a.* False, lying.

كار *kyār*, *s. p.* Work, occupation, business; the fruit or result of work; profit, advantage; sexual intercourse; combat, fight, battle; —, (*in composition*), *a. p.* Who does or performs; who works with (some instrument or material); worked (with some instrument or material); |—, —*et, v.n.* To make a profit, to gain, be a gainer; کارخانه *kyār-khānē* (*kèr-khānē*), *s. p.* A manufactory; a brothel.

كارد *kyārd*, *s. p.* A knife.

كارزار *kyārzār*, *s. p.* A battle, conflict, fight, combat, action, engagement.

كاركير *kyārgīr* (*kyāvghir*), *a. p.* Built of brick or stone.

كاروان *kyārwan*, *s. p.* A caravan, a company of travellers or of horses laden

with merchandise; سرای—, *kyārwan-sārāy*, A caravanserai.

كاست *kyāsst*, *s. p.* A deficit, a deficiency; بی کم و کاست *bī-kèm-ukyāsst*, *ad. p.* Exactly, with no deficiency.

كاسه *kyāssé*, *s. p.* A basin; كاسه لیس *kyāssé-līss*, *s. p.* A parasite, lick-trencher. [ment or hall.

كاشانه *kyāshānē*, *s. p.* A large apartment; كاشف *kyāshif*, *s. a.* One who discovers or uncovers a hidden thing; a kind of mayor in Egypt.

كاشكه *kyāshké* (*kèshké*), *c. p.* O that, I would that; —, *int. p.* I wish it were so.

كازم *kyāzim*, *s. a.* One who restrains his anger; كازمین الغیظ *kyāzimīnu-'l-ghāyẓ*, They who restrain their anger.

كاغد *kyāghid*, *s. p.* Paper; a written paper; a card; playing cards; كاغد خانه *kyāghid-khānē*, *s. p.* A paper mill, paper manufactory.

كاف *kyāf*, *s. a.* Name of the letter ك; —, (*in composition*), *a. p.* Which cleaves, splits; كاف ونون *kyāf-u-nūn*, The mysterious letters ك and ن of the Arabic imperative كن *kyùn* (*Be thou, exist thou*), being all that God had to pronounce in order to create; كاف لولاك *kyāfi-lèv-lāk*, The ك (thee) of the expression لولاك *lèv-lā-ké* (*were it not for thee*), mentioned in the Kūr'an, and indicating Muhammed.

كافر *kyāfir*, *s. a.* A denier; an infidel or a denier of God's unity and Muhammed's divine mission; (*in joke*) A rogue, a saucy chap; (*in anger*) A brute, a beast; كافر النعمة *kyāfiru-'n-ni'mé*, An ungrateful person, who denies the benefit he has received; كافرانه *kyāfirāné*, *a. p.* Pertaining to an infidel.

كافور *kyāfūr*, *s. a.* Camphor; كافوريه *kyāfūrīyyé*, *s. t.* Southernwood.

كافه *kyāffé*, *s. a.* The whole of them; كافة *kyāffétén*, *ad. a.* Altogether, wholly.

كافي *kyāfī*, *a. a.* Sufficient; —, *s. a.* God the all-sufficient. [lock.

كاكل *kyākyul*, *s. p.* A ringlet, curl, fore-
كالا *kyālā*, *s. p.* Rich silk stuff.

كالبد *kyālbud*, *s. p.* A form, mould; a body.

كام *kyām*, *s. p.* Wish, desire; بكام *bè-kyām*, *a. p.* Successful, having his desire fulfilled; ناكام *nā-bè-kyām*, *a. p.* Unsuccessful, disappointed. (*Many adjectives are composed with this word, almost all meaning successful*).

كامل *kyāmil*, *a. a.* Complete, perfect; honest, well-behaved, good-tempered.

كان *kyān*, *s. p.* A mine; —, *kyāné*, *a. verb subst. third pers. sing. masc. pret.* He (she, it) was; —, *kè-èнна*, As if, as though (*in* كان لم يكن *kè-èнна-lèm-yèkyùn*, As though it exist not; كان لم يكن حكمنه قومتق *kè-èнна-lèm-yèkyùn - hùkmuna - kòmak*, *v. a.* To

esteem as though it exist not, to regard as *non avenu*).

كانون *kyānūn*, *s. a.* A fireplace; name of two Syro-Roman months, of which the first, كانون اول *kyānūni-èvvèl*, is our December, and the second, كانون ثاني *kyānūni-sānī*, our January.

كانه *kè-èннаhū* (*kè-èнна*), *comp. a.* As though, as if. [cow.

كاو *ghyāw*, *s. p.* An ox, bull, bullock, or كاور *ghyāwur*, *s. t.* A non-Muhammedan, unbeliever, infidel.

كاه *kyāh* (*in composition*), *a. p.* Which diminishes or takes away; —, *ghyāh*, *s. p.* A place; a time; a fitting or seasonable time; —, *ad. p.* Sometimes; كاه كاه *ghyāh - ghyāh*, *ad. p.* Now and then; كاه وناكاه *ghyāh-u-nā-ghyāh*, Seasonable or not.

كاهل *kyāhil*, *a. a.* Lazy, slow, slothful, indolent.

كاهن *kyāhin*, *s. a.* A diviner, soothsayer, augur.

كاهي *ghyāhi*, *ad. p.* كاهيجه *ghyāhijé*, *ad. t.* Sometimes, at one time; at another time.

كائن *kyā'in*, *a. a.* Being, existing, extant; كائن مطلق *kyā'ini-mùtlāk*, God, the absolute Being; كائنات *kyā'ināt*, *s. pl. a.* All existing things.

كباب *kèbāb* (*kèwab*), *s. a.* Roast (meat or other substance).

كباد *kèbād*, *s. t.* A clingstone peach.

كبار *kibār*, *s. pl. a.* (*of* كبير *kèbīr*), The great, grandees; (*as a Turkish singu-*

lar) a grandee; a gentleman or great lady. [Great sins. کبائر kèbā'ir, *s. pl. a.* (of کبیره kèbīrÉ), کبد kèbd, *s. a.* The liver. کبر kibr, *s. a.* Pride, haughtiness; —, kībèr, *s. a.* Oldness, greatness (of age); —, ghèbr, *s. p.* A fire-worshipper. [Great people, grandees. کبرا kyùbérā, *s. pl. a.* (of کبیر kèbīr), کبرمک ghèbermek (*aor.* کبرر ghèbérir), *v.n.* To die as a dog. کبره ghébérÉ, *s. t.* A caper. کبری kyùbrā, *a. a. fem.* (of اکبر èkbèr), The greatest; —, *s. a.* The major proposition of a syllogism. کبریا kibriyā, *s. a.* The greatness and majesty of God. کبریت kibrit, *s. a.* Sulphur, brimstone; small brimstone tapers or matches; — احمر, kibriti-àhmèr, (Red sulphur) The philosopher's stone; کبریتی kib-rītī, *a. a.* Brimstone coloured. کبش kèbsh, *s. a.* A ram; a chief, a leader. کبک kèbk, *s. p.* A partridge. کبوتر kèbütèr, *s. p.* A pigeon. کبه kèbÉ, *s. t.* A kind of felt or very thick coarse woollen cloth; —, ghèbÉ, *a. t.* Big with child or young, pregnant. کبی ghìbi, *a. t.* Like, similar (*is never used absolutely, but always accompanied by the indication of the thing compared with*); —, *ad. t.* As soon as, immediately on, or after. کبیر kèbīr (*fem.* کبیره kèbīrÉ), *a. a.*

Large, great; کبیره kèbīrÉ, *s. a.* A great sin. [sextile. کبیسسه kèbīssÉ, *s. a.* Leap-year, the bisse. کپازه kèpāzÉ, *s. p.* A weak bow for aspiring toxophilites; a foolish trifler. کپچه kèpchÉ, *s. p.* A ladle, a skimmer. کپک kèpek, *s. t.* Bran. کپنک kèpenk, *s. t.* A window-shutter; —, kèpènèk, *s. t.* A butterfly; a moth. کپوک kyùpuk, *s. t.* Froth; foam; suds; lather; کپورمک kyùpurmek, *v.n.* To froth; to foam, lather. کتاب kītāb, *s. a.* A book; کتابچی kītābji, *s. t.* A seller of foreign or common books; کتابخانه kītāb-khānÉ, A library; کتاب الله kītāb-u-'llāh, (God's book) The Kur'an; اهل کتاب èhli-kītāb, (People of a book) Jews, Christians (as having revealed Scriptures); —, kyùttāb, *s. pl. a.* (of کاتب kyatib), Secretaries, clerks in Government offices; رئیس الكتاب rè'issu-'l-kyùttāb, (Chief of the Secretaries) Former title of the Ottoman Secretary of State, who also officiated as Minister for Foreign Affairs; he was commonly called رئیس افندی rè'iss-èfèndi; the title is now abolished. کتابت kītābet, *s. a.* The art of literary or epistolary composition; style. کتابه kītābÉ, *s. a.* (originally identic with the preceding), An inscription in a regularly formed frame, shield, or cartouche, on a public building, &c.

کتان kètān (kèTEN), *s. p.* Flax ; کتان بزى (kèTEN)-bèzi, *s. t.* Linen.
 کتب kyùtub, *s. pl. a.* (of کتاب kītāb), Books; کتبخانه kyùtub-khānÉ, *s. p.* A library. [Secretaries, clerks.
 کتبه kètébÉ, *s. pl. a.* (of کاتب kyātib), کتبخدا kètkhudā (kyāya), *s. p.* A steward, administrator of affairs or of a large household ; the master or warden of a trade corporation ; کاپوکتخداسى kàpi-(kyāyassi), *s. t.* The official agent at the chief office of government at Constantinople of any of the various departments of State, of a governor in the provinces, the Danubian Principalities, &c.; کتخدا بك (kyaya)-bègh, *s. t.* (Formerly) the official steward of the Grand Vizier (now abolished).
 کتف kètġ, *s. a.* The shoulder-blade.
 کتم kètm, *s. a.* A concealing, not revealing by words or signs ; —, —et, *v. a.* To conceal, not to reveal.
 کتمان kitmān, *s. a.* The non-revelation of anything on one's mind.
 کتمک ghitmek (*aor.* کیدر ghidēr), *v. n.* To go ; — یبانه yābana-ghitmek, *v. n.* To go to the winds, go to waste ; کیدرک ghidérek, *gerund* (By dint of going) By degrees, in time, by little and little ; کتدکجه ghitdikja, *gerund* (In proportion as — goes), By degrees, by little and little.
 کتورمک ghètirmek (*aor.* کتورر ghètirir), *v. a.* To bring with one, to fetch ; to cause to come ; کتورتمک ghètirt-

mek (*aor.* کتوردر ghètirdir), *v. a.* To cause to be brought or fetched ; بیرینه yèrina-ghètirmek, *v. a.* To bring or get (a thing) into its proper place ; to accomplish, fulfil, perform, execute, carry out ; وجوده کتورمک vùjūda-ghètirmek, To bring about, cause to exist, do, accomplish, call into existence ; ایمانه کتورمک imāna-ghètirmek, *v. a.* To convert to the faith ; خاطره کتورمک khātira-ghètirmek, To call to mind.
 کتوم kètūm, *a. a.* Who conceals his thoughts and does not divulge them.
 کتیبه kètībÉ, *s. a.* A troop or body of soldiers.
 کثافت kèssāfèt, *s. a.* The being thick together, dense (trees, hair, atoms), density ; opacity ; coarseness, grossness.
 کثرت kèssret, *s. a.* Multiplicity, multitude, numerousness, great number ; great quantity ; frequency ; — اوزره kèssret-üzérÉ, *ad. t.* Frequently, often ; in great numbers or quantity.
 کثیر kèssīr (*fem.* کثیره kèssīrÉ), *a. a.* Much (in quantity) ; many (in number) ; frequent (in recurrence).
 کثیف kèssīf (*fem.* کثیفه kèssīfÉ), *a. a.* Thick, dense, close ; opaque, not transparent ; coarse, gross.
 کج kèj, *a. p.* Oblique, awry, crooked ; کج رفتار kèj-rèftār, *a. p.* Whose gait is awry ; whose conduct is not straight-

forward; کج رآی kèj-rè'y, *a. p.* Who has strange and unsuitable opinions.

کجک ghèjikmek (*aor.* کجک-ور ghèjikir), *v.n.* To be late; to become late, grow late; to be behindhand.

کجکول kèjkyūl, *s. p.* A kind of long basket or receptacle formed of a half cocoa-nut shell cut lengthwise, and suspended by chains, carried by mendicant dervishes.

کچ ghèch, *a. t.* Late.

کچکین ghèchkin, *a. t.* Past, over (the prime, or some particular age or state); oldish; rather too tipsy, half-seas over; overripe (fruit).

کچمک ghèchmek (*aor.* کچر ghècher), *v.n.* To pass (over, by, through, in, into, out, &c.), to go (by, through, in, &c.); to pass current (money, &c.); to pass away, not endure, not last, to finish, come to an end; to surpass (in number, quantity, or quality); to beat, leave behind, get before (in a race); to penetrate (into or through a substance); to do without, to manage without, to relinquish, give up; — یانندن yànnin-dan-ghèchmek, To pass by or near; — ایچندن ichindan - ghèchmek, To pass through; — اوستندن ùsstundan-ghèchmek, To pass over, above; — التندن àltindan-ghèchmek, To pass under; یرکچمک yèra-ghèchmek, To sink into the earth (for shame); یرینه yèrina-ghèchmek, To pass or go into (its) proper place; — واز

vwāz-ghèchmek, To give up, leave, abandon, relinquish; وارکچ vwāz-ghèch! Leave off! Be quiet! Don't say that! — سوزی sùzu-ghèchmek, To have great weight and influence (one's words); کچمش اولسون ghèch-mish-òlsun! May (worse than this trial) have been (thus) averted! (*said to anyone by way of condolence after sickness or any accident*); کچن ghèchen, *acc. part.* Who or which passes, passed, or will pass; the past; کچنلردا ghèchenlërda, *ad. t.* Latterly, a short time back, during one or some of the days of a week or month ago.

کچمه ghèchma, *a. t.* Anything which is composed of two or more pieces which fit into (*pass into*) each other; —, *s. t.* A portable pipe for smoking, which takes to pieces.

کچنمک ghèchinmek (*aor.* کچنور ghèchinir), *v.n.* To pass or hold a station among men, to be held as, to be accounted; to pass one's life, or obtain the means of living, to live, subsist, maintain one's self, exist; (*as a reciprocal*) to pass time or life (with one another), to agree.

کچورمک ghèchirmek (*aor.* کچورر ghèchirir), *v.a. caus.* To cause or allow to pass (by, in, through, &c.); عمر کچورمک "ùmr-ghèchirmek, *v.n.* To spend one's life; — وقت (wàkit)-ghèchirmek, *v.n.* To lose time; to gain time; to spend time; to pass

time ; — کلچیدن kàlijdan-ghèchirmek, *v.a.* To slay with the sword (many people) ; — کوزدن ghyùzdan-ghèchirmek, *v.a.* To take a cursory view or survey.

کچوک kùchuk, *a. t.* Small, little (in size) ; young, or younger (in years) ; کچوک دوشمک kùchuk-dùshmek, *v.n.* To appear small or mean in other people's eyes.

کچولمک kùchulmek (*aor.* کچولور kùchulur), *v.n.* To become smaller, grow smaller ; کچولتمک kùchultmek, *v.a.* To lessen in size, make smaller.

کچه kèché, *s. t.* Felt ; a coarse carpet.

کچی kèchi, *s. t.* A goat ; — بوینوزی kèchi - bòynuzu, (Goat's-horn) The carob or locust-fruit (a kind of sweet pod). [pass, defile, gorge.

کچید ghèchid, *s. t.* A ford ; a ferry ; a کحل kyàhl, *s. a.* A kind of collyrium used in the East for the eyes or for blackening the eyelids or eyelashes.

کد kèdd, *s. a.* Work, real hard work ; کدید kèddi-yèd, *s. a.* The work of one's hands. [a poor person.

کدا ghèdā, *s. p.* A beggar, mendicant, کداز ghyùdāz, *a. p.* (*in composition*), Which melts, softens, takes away all power of endurance.

کدر kèder, *s. a.* Grief, sorrow ; harm, injury ; vexation, annoyance ; — — — et, *v.n.* To grieve, mourn ; — ویرمک kèder-vèrmek, *v.n.* To cause sorrow, harm, or annoyance.

کدک ghèdik, *a. t.* Notched ; —, *s. t.* A notch ; a patent office or shop (*i.e.* office or shop established by patent, charter, or deed) ; a place held on any foundation or establishment of a limited number ; the right or title by which such an office or place is held, or such a shop is opened ; کدکلو ghèdikli, *a. t.* On the establishment, on the foundation, held by deed or charter (a shop, office, or place).

کدمک ghèdmek (*aor.* کدر ghèder), *v.a.* To notch. [calabash

کدو kèdū, *s. p.* A gourd, pumpkin

کدورت kyùdūrèt, *s. a.* Harm, injury, vexation, annoyance.

کده kèdé, *s. p.* (*in composition*), A house (devoted to something special).

کدی kèdi, *s. t.* A cat ; — اوتی kèdi-òtu, Valerian ; کدیسسی kèdissi, The musk-cat, civet-cat ; — ghidi ! *int. t.* What a fellow ! What a thing ; (*used both in praise and blame*).

کذا kè-zā, *comp. a.* (*lit.* like that), *in* وکذا vè-kè-zā, *c. a.* Also, and in like manner.

کذاب kèzzāb, *s. a.* A liar ; کذاب صویبی kèzzāb-sūyu (*for* تیزاب tizāb), Aqua-fortis.

کذار ghyùzār, *s. p.* A passing ; —, *a. p.* (*in composition*), Who passes or causes to pass ; who fulfils ; کذار خراج kharāj-ghyùzār, *a. p.* Tributary, who pays tribute ; مصلحت کذار māsṣlāhat-ghyùzār, *s. p.* A *chargé d'affaires* ;

agent; ایشکذار ish-ghyùzār, *a. t.*

Clever and diligent in business.

گذارنده ghyùzārèndé, *a. p.* Who or which passes; who or which bears, carries part.

گذاشته ghyùzāshté, *a. p.* Past, which has passed; which has been passed.

کذاف ghyùzāf, *s. p.* Talk, chat; لاف و کذاف lāf-u-ghyùzāf, Chit-chat, conversation.

کذب kizb, *s. a.* A lie, falsehood.

گذر ghyùzèr, گذران ghyùzérān, *s. p.* A passing, passage; گذران آیدن ghyùzérān-èden, *a. t.* Last (month), last part. [of passing.

گذرش ghùzèrish, *s. a.* The act or mode

گذشت ghyùzèsht, *s. p.* The act of having passed; سرگذشت sèr-ghyùzèsht, *s. p.* An adventure (what has passed over one's head).

گذشته ghyùzèshté, *a. p.* Past; —, *s. p.* Interest on money. [wise.

کذالك kèzālik, *comp. a. conj.* Also, like-

کر ghèr, *c. p.* (for اکر èghèr), If; —, *p. particle* (at the end of some words), Maker of or worker in; —, kèrr, *s. a.*

The act of charging or assaulting the enemy; آهن-کر āhenghèr, A blacksmith, worker in iron; کروفیر kèrr-u-fèrr, The charge and retreat (of combatants, especially horsemen, in the ancient mode of warfare).

کرا kirà, *s. a.* Rent or hire paid for the use of a house or other object;

دیش کراسی dīsh-kirāssi, (Tooth-

rent) Money exacted in olden times by janissaries, &c., who *honoured* you by

becoming your guest; کرایه و یرمک

kirāya-vèrmek, To let out for hire or

rent; کرایله طوتمق kirā-ila-tùtmak,

To take upon rent or hire; کراجی

kirāji, *s. t.* A tenant on rent; a lodger.

کرات kèrrāt, *s. pl. a.* (of کره kèrré);

Times (of repetition); جدولی

kèrrāt - jèdvéli, The multiplication-table.

کرار kèrrār, *a. a.* Impetuous in assault, bold and constant in attack.

کراز kirāz, *s. t.* A cherry; —, ghyùrāz,

s. p. A boar, hog, pig; an iron mace.

کراس kirāss, *s. t.* A cherry.

کرام kirām, *s. pl. a.* (of کریم kèrīm), The noble, great, well-bred.

کرامت kèrāmèt, *s. a.* A wondrous work, a sign, a wonder, a marvel; any word

or deed which proves the actor to be especially under divine guidance; no-

bility, greatness; کرامتلو kèrāmetlū,

a. t. Noble, great; wonder-working.

کران kèrān, *s. p.* A side, margin, shore, limit; —, ghirān, *a. p.* Heavy,

weighty; dull, stupid; difficult, slow (of digestion, motion, &c.); dear, high

(priced); بیکران bī-kèrān (bī-ghirān),

a. p. Boundless; کران پای ghirān-pāy,

a. p. Heavy-footed, slow; کران بار

ghirān-bār, *a. p.* Whose baggage is

much and heavy. [seed.

کراویه kèrāvīyyé, *s. a.* The caraway-

کراهت kèrāhet, *s. a.* The being abom-

inable ; an abominating ; كراهة kèrā-hétèn, *ad. a.* With great repugnance.

کرب kèrb (*pl.* کروب kyùrub), *s. a.* Sorrow, affliction. [cloth.

کرباس kìrbāss, *s. a.* Cotton or linen

کربال kìrbāl, *s. a.* A sieve ; a screen.

کربه ghyùrbé, *s. p.* A cat.

کریچ kìrpij, *s. p.* A sun-dried brick.

کریک kìrpik, *s. t.* An eyelash.

کریپی kìrpi, *s. t.* A hedgehog ; a porcupine.

کرتک kèrtik, *s. t.* A notch. [cupine.

کرتمک kèrtmek (*aor.* کرتتر kèrtèr), *v. a.* To notch. [-A lizard.

کرتنکله kèrtèn-kèlé (kèrtènkéle), *s. t.*

کرته kèrté, *s. t.* A degree (as marked on a circle) ; a point (of the compass) ; a degree (of any quality, especially of physical or moral condition).

کریچک ghèrchèk, *a. t.* True ; real ; —, *s. t.* Truth, reality ; —, *ad. t.* Truly, really. [that . . . ; although.

کریچه ghèrchi or ghèrché, *c. p.* It is true

کرد kèrd, *s. p.* Work ; an act ; a deed ; —, ghèrd, ghird, *a. p.* (*in composition*), Who or which revolves round ;

گرداگرد ghird-ā-ghird, *ad. p.* Round and round, all round.

کرد Kùrd, *s. a.* (*pl.* اکراد èkrād), A Kurd.

گرداب ghirdāb, *s. p.* A whirlpool.

کردار kirdār (kèrdār), *s. p.* Work, deed, act ; بدکردار bèd-kirdār, *a. p.* Whose deeds are evil. [revolves.

گردان ghèrdān, *a. p.* Which turns round,

گردباد ghird-bād, *s. p.* A whirlwind.

کردستان Kùrdìstān, *s. p.* Kurdistan.

گردش ghirdish, *s. p.* Rotation, revolution.

گردک ghèrdek, *s. t.* The bridal chamber or canopy (as used in the East).

گردگار kirdighyār, *s. p.* God, the absolute actor.

گردل ghèrdel, *s. t.* A bucket.

گردن ghèrdèn, *s. p.* The neck ; گردنلک ghèrdènlík (ghèrdànlik), *s. t.* A neck-lace ; گردن بسته ghèrdèn-bèssté, *a. p.* Fastened by the neck ; a slave ; گردنکش ghèrdèn-kèsh, *a. p.* Refractory. [spheres.

گردون ghèrdūn, *s. p.* The world ; the

گردونه ghèrdūné, *s. p.* A coach.

کرده kèrdé, *a. p.* Made, done ; —, *s. p.* An act, deed ; —, *a. p.* (*in composition*), Which is or has been effected, done, worked out, accomplished, acted.

گردیده ghèrdīdé, *a. p.* Who or which has gone round, or been gone round ; which has turned or been turned ; who has returned.

کرز ghyùrz, کرزه ghyùrzé, *s. p.* A mace.

کرسته kèressté, *s. t.* Timber (for building) ; materials in general.

کرسی kyùrsī, *s. a.* A stool ; a preacher's or professor's chair or throne ; the throne of God ; the base of a column ; the bottom edge of a line of writing, which should be even ; کرسی مملکت kyùrsī'ī-mèmlékèt (*or* حکومت hùkyūmèt), The chief town or capital ;

کرسیلو kyùrsulu, *a. t.* Written straight in a line (writing).

کروش kīrish, *s. t.* Catgut; a bowstring; a joist (of timber). [dishments.

کروشمه kīrishma, *s. t.* Coquetry, blande.

گرفت ghīrīft, *s. p.* A taking, seizing; —, —et, *v. a.* To take, seize, catch.

گرفتار ghīrīftār, *a. p.* Seized, taken; troubled with, afflicted with.

گرفته ghīrīfté, *a. p.* Seized, taken, caught.

کرك ghèrek, *a. t.* Fitting, beseeing, opportune; —, *c. t.* Whether, or whether; کربکی کبی ghèrèghi-ghībi, (As is beseeing to it) Well, properly, thoroughly; —, ghyūrgh, *s. p.* A wolf.

کرفک kèrghèf, *s. t.* An embroidering frame.

کرم kèrem, *s. a.* Kindness, favour; —, —, —et, *v. a.* To give or do as a favour; — —, *v. n.* To be so kind, be so good, to do the favour; —, kèrm, *s. a.* A grape-vine; —, ghèrm, *a. p.* Warm, hot, sultry; swift; —, kīrm, *s. p.* A worm.

کرما kyùrémā, *s. pl. a.* (of کریم kērīm), The noble, the great, the generous; —, ghèrmā, *s. p.* Hot weather, heat of summer.

کرمان kīrmān, *s. t.* A town; —, Kèrmān, *s. p.* Kerman (the town of, in Persia).

کرمانشاه Kèrmānshāh, *s. p.* Kermanshah (the town of, in Persia).

کرمک ghèrmek (*aor.* کور ghèrer), *v. a.* To stretch, extend forcibly; — حاجه hàchā-ghèrmek, *v. a.* To crucify (extend on a cross). [Carmel.

کرمیل طاعنی Kèrmèl-dāghi, *s. t.* Mount

کرمیت ghèrmīyyèt, *s. a.* Warmth; heat; zealousness; activity.

کرمید kīrémīd, *s. t.* A tile.

کرو ghīrèv, *s. p.* A pawn, pledge; a hostage.

کروان kèrwān, *s. p.* A caravan or company of travellers or merchants on the road; کروان سراي kèrwān-sèrāy, *s. p.* A caravanserai.

کروب kyùrūb, *s. pl. a.* (of کرب kèrb), Sorrows, afflictions, griefs, cares.

کروبیون kèrūbīyyūn, *s. pl. a.* The cherubim. [form for a bed or sofa.

کروت kèrévèt, *s. t.* A bedstead or platform.

کروه ghyùrūh, *s. p.* A body of people.

کرویز kèrévīz, *s. t.* Celery.

کره kèrh, *s. a.* Aversion, distaste, repugnance; —, kèrré, *s. a.* One time

(in repetition); کرها kèrhan, *ad. a.*

Repugnantly, with distaste; —, kyùré, *s. a.*

A globe; —, ghīrih, *s. p.* A

knot; a button; a difficulty; کره

kèrrétèn, *ad. a.* Once; کره بعد کره kèr-

rétèn - bà“da - kèrrétin, *ad. a.* Time

after time, repeatedly, often; بر کره

bīr-kèrré, Once; یکی کره ìki-kèrré,

Twice; اوچ کره ùch - kèrré, Thrice,

three times; درت کره dārt-kèrré,

Four times; &c. &c.; بعض کره bà“zi-

-kèrré, Sometimes; بر قاچ کره bīr-kāch-

-kèrré, Several times; قاچ کره kāch-

-kèrré, How many times? how many

times soever; کره عارض kyùré‘i-ārz,

The terrestrial globe; the world;

کرووی kyùrévī (*fem.* کرووی kyùré-

vìyyÉ), *a. a.* Globular, spherical;
 كروييات kyùrévìyyāt, *s. pl. a.* Spherics.
 گريبان ghìryān, *a. p.* Weeping.
 گريد Ghirìd, *s. t.* The island of Crete.
 گريز ghìrìz, *s. p.* Flight, running away.
 گريزان ghìrìzān, *a. p.* Who takes flight,
 fugitive.
 كريم kèrīm, *a. a.* Noble; worthy of
 respect; generous; kind; كريم الشيم
 kèrīmu-'sh-shiyèm, *a. a.* Of a noble
 and generous disposition; الله كريم
 Allāh-kèrīm! God is good! كريمانه
 kèrīmānÉ, *a. p.* Pertaining to a noble,
 generous, or kind person.
 كريمه kèrīmÉ, *s. a.* A daughter; —,
a. a. (*fem. of* كريم), Noble, worthy
 of respect; آيت كريمه āyÉti-kèrīmÉ,
 (A wonder worthy of respect) A phrase
 or verse of the Kur'ān. [hostage.
 گريو ghìrīv, *s. p.* A pawn, pledge; a
 گريه kèrīh, *a. a.* Ugly, displeasing,
 unpleasant, disagreeable, disgusting;
 —, ghìryÉ, *s. p.* Tears, weeping.
 كز ghèz, *s. p.* An ell, the length of an
 arrow; —, ngiz, *pron. t.* Your (joined
 to the end of a substantive; as بابا
 bàba, Father, باباگيز bābangiz, Your
 father). [edge of a sabre.
 كزلك ghìzlik, *s. p.* A penknife; the curved
 كزلك ghèzmek (*aor.* كزر ghèzer), *v. n.*
 To walk about, take a walk, pro-
 menade; to go about; to be at large;
 كزدمك ghèzdirmek (*aor.* كزدر ghèz-
 dirir), *v. a. caus.* To cause or allow to
 walk about; to show (anyone) over (a

place as a sight to be seen); كزيمك
 ghèzinmek, *v. n.* To walk up and down
 without any exterior object; كزيمكه
 ghèzméghÉ-ghìtmek, *v. n.* To
 go for a walk. [harm.
 كزند ghèzènd, *s. p.* Loss, damage, injury,
 كزیده ghèzīdé, *a. p.* Bitten; —, ghyù-
 zīdé, *a. p.* Choice, chosen, select.
 كزين ghyùzīn, *a. p.* (*in composition*), Who
 seeks, chooses, prefers. [scorpion.
 كزدم kèzhdùm, *s. p.* (Crooked-tail) A
 كس kèss, *s. p.* (*pl.* كسان kèssān), A
 person; هرکس hēr-kèss, *pr. t.* Every-
 body; —, kyùss, *s. p.* The female
 organ of generation. [of commerce.
 كساد kèssād, *s. a.* Heaviness, stagnation
 كسافت kèssāfèt, *s. a.* Obscuration.
 كسالت kèssālèt, *s. a.* Sloth.
 كسب kèssb, *s. a.* An acquiring, gain-
 ing, obtaining; —, kīssb, *s. a.* An
 occupation of profit, trade, business;
 —, kèssb-et, *v. a.* To acquire, gain,
 obtain.
 كستاخ kyùsstākh, *a. p.* Bold, impudent,
 insolent; كستاخانه kyùsstākhānÉ,
a. p. Pertaining to a bold, impudent
 person.
 كستانه kèsstānÉ, *s. t.* A chestnut.
 كستر ghyùsstèr, *a. p.* (*in composition*),
 Who or which diffuses or scatters.
 كسر kèssr (kèssir), *s. a.* A breaking,
 smashing; a defeating, routing; a
 mortifying, subduing; the pronoun-
 cing a consonant with the vowel i or i
 following it in the same syllable; a

vulgar fraction (in arithmetic); —, kèssER, *s. t.* A small adze; |—, kèssr-et, *v. a.* To break; to rout; to mortify; كسرنفس kèssri-nèfss, The mortifying the flesh; كسراعشاري kèssri-ā'shārī, *s. p.* A decimal fraction; كسورات kyùssūrāt, *s. pl. a.* (of كسور kyùssūr, *pl. of* كسر kèssr), Vulgar fractions; fractions (in arithmetic). [equivalent to *i* or *i.*

كسره kèssrÉ, *s. a.* The vowel-point —, كسرى kèssrà, *s. a.* General name for a king of Persia, as Cæsar for a Roman emperor. [snapped.

كسسته kyùssisstÉ, *a. p.* Broken, كسك kèssik, *a. t.* Cut; cut off; having a part cut off; terminating abruptly; separate, detached (words or ejaculations).

كسكين kèsskin, *a. t.* Sharp (cutting); strong, sharp, pungent; violent; swift; intelligent.

كسل kèssel, *s. a.* Sloth, sluggishness; neglectfulness, negligence.

كسلان kèsslān, *s. a.* Slothful, sluggish; neglectful, negligent. [charge, or tax.

كسم kèssim, *s. t.* A determined price, كسمك kèssmek (*aor.* كسر kèssER), *v. a.*

To cut; to cut off, chop off, slice off, amputate; to determine, decide, fix, conclude; to interrupt, prevent; to bring to an end, finish, put a stop to; — كسريديني ùmīdini-kèssmek (*changing the pronoun as required*), *v. n.* To lose all hope; — كسريدك عقلى bīrining-

كسره kèssmek, *v. a.* To think in the affirmative, to hope (*generally used in the negative, as* عقلم كسره "āklim-kèssmàz, *I think not, I cannot venture to hope it*); — سوتدن sùtdan-kèssmek, To wean; — فيأت fī'āt-kèssmek, To fix a price; كسيلمك kèssilmek (*aor.* كسيلور kèssilir), *v. p.* To be cut, cut off; determined, fixed, concluded; interrupted; finished, ended, put a stop to; —, *v. n.* To break, snap, become broken (a rope, &c.); to end, stop, finish; to become, turn into, be changed into; كسشمك kèssishmek (*aor.* كسشور kèssishir), *v. a.* To fix or conclude mutually.

كسما kèssma, *s. t.* A soft kind of rock or shale which disintegrates on exposure to the weather. [anything.

كسندی kèssindi, *s. t.* Pieces cut off from كسوت kèssvet, *s. a.* Costume, dress.

كسوف kyùssūf, *s. a.* A solar eclipse.

كسيجي kèssiji, *s. t.* One who cuts as an occupation; — يول yòl-kèssiji, A highwayman; — يان yàn-kèssiji, A pickpocket.

كش kèsh, *a. p.* (*in composition*), Who or which bears, supports, or draws, pulls; —, كوش, *a. p.* (*in composition*), Who or which kills, slays; —, كيش! *int. p.* Check to your king!

كشا kyùshā, *a. p.* (*in composition*), Who or which opens; who or which conquers, subdues; who or which makes bright or joyful.

کشاد *kyùshād*, *s. p.* The act or manner of opening; a special method of beginning the game of backgammon.

کشاده *kyùshādé*, *a. p.* Open; opened.

کشاف *kèshshāf*, *s. a.* An officer whose business it is to examine and report upon something, as a valuer or a coroner.

کشاکش *kèsh-ā-kèsh*, *s. p.* A state of discord; pull here, pull there.

کشان *kèshān*, *a. p.* Who or which bears, supports; draws, pulls; drags itself along.] [brightness.

کشایش *kyùshāyish*, *s. p.* Openness,

کشت *ghèsht*, *s. p.* A passing by; —, *kisht*, *s. p.* Seed-sowing; sown seed; growing corn; کشت و گذار *ghèsht-u-ghyüzār*, A promenade, a travel; *kisht-zār*, *s. p.* A field of arable land, sown or to be sown.

کشته *ghèshté*, *a. p.* (*in composition*), Become; —, *kishté*, *a. p.* Sown; —, *kyùshté*, *a. p.* Slain, killed.

کشتی *kèshtī*, *s. p.* A ship, boat, vessel; the ark (of Noah); کشتیبان *kèshtī-bān*, *s. p.* A sailor, boatman.

کشش *kèshish*, *s. p.* An act or manner of bearing, supporting; or of pulling; or of fighting; —, *kyùshish*, *s. p.* Slaughter.

کششله (for کشیشله *kèshishléma*, The wind or quarter of Mount Olympus) *kèshishléma*, *s. t.* The south-east wind or quarter; کبله کششله *kìbla-kèshishléma*, S.S.E.; کون طوغیسی کششله

ghyun - (doghrussu) - *kèshishléma*, E.S.E.

کشف *kèshf*, *s. a.* The uncovering anything covered; the discovering anything existing but unknown; the examining and valuing any property; the making an estimate; the estimate itself; the examining into the condition and circumstances of any thing or act; |—, —et, *v.a.* To uncover; to discover; to examine, survey, value, estimate; to examine into the circumstances of a thing or fact.

کشک *kèshkek*, *s. t.* A kind of porridge.

کشکول *kèshkyūl*, *s. p.* A mendicant's begging-basket, generally of cocconut shell, hung by chains.

کشمش *kishmish*, *s. p.*, or *کشمش اوزومی* *kishmish-ùzumu*, *s. t.* Common raisins, plums. [squabble, battle.

کشمش *kèsh-mékèsh*, *s. p.* A fight,

کشمنش *kishnish*, کشنیج *kishnīj*, *s. p.* The coriander. [*v.n.* To neigh.

کشمنک *kishnēmek* (*aor.* کشنر *kishner*),

کشوده *kyùshūdé*, *a. p.* Opened.

کشور *kishver*, *s. p.* A country, region;

کشورکشا *kishver-kyùshā*, *s. p.* A monarch, subduer of regions.

کشی *kishi*, *s. t.* A person, individual;

کشیزاده *kishi-zādé*, *s. p.* A gentleman by birth, person of gentle extraction.

کشیده *kèshidé*, *a. p.* Borne, supported; pulled, drawn; who has borne; who has drawn; —, *kyùshidé*, *a. p.* Killed, slain.

کشیش *kèshīsh*, *s. p.* A Christian monk or priest; طاغی —, —*dāghi*, The Bithynian Olympus.

کظم *kyàzm*, *s. a.* A subduing (one's own rising anger); | —, —*et*, *v. a.* To subdue (one's rising anger).

کعب *kyà'b*, *s. a.* The ankle-joint or projecting bone; a cube.

کعبه *kyà'bé*, *s. a.* The sanctum sanctorum, or *square-house* at Mecca, towards which Muhammedans turn, when praying, in all parts of the world; کعبتین *kyà'bétèyn*, *s. a. dual.* The two *kyà'bés*, the present one at Mecca and the former one at Jerusalem.

کف *kèf*, *s. p.* Foam, froth; —, *kèf*, *s. a.* The palm (of the hand); the sole (of the foot); —, *kèff*, *s. a.* The act of drawing back, withdrawing; —یدا, *kèffi-yèd-et*, *v. n.* To withdraw the hand from possession, to relinquish, or give up one's hold.

کفار *kyùffār*, *s. pl. a.* (of کافر *kyāfir*), Infidels, unbelievers, non-Muhammedans.

کفارت *kèfārèt*, *s. a.* A kind of voluntary deodand or expiatory alms-giving.

کفاف *kèfāf*, and کفاف نفس *kèfāfi-nèfss*, *s. a.* Subsistence, maintenance.

کفال *kèfal*, and کفال بالغی *kèfal-bālighi*, *s. t.* (*Greek*) The grey mullet (fish).

کفالت *kèfālèt*, *s. a.* Guaranteeship; bailship; | —, —*et*, *v. n.* To be bail or guarantee.

کفالونیا *Kèfalōnia*, *s. t.* Cephalonia.

کفایت *kifāyet*, *s. a.* The being enough, ample, sufficient; the being competent; the being anyone's equal in position; | —, —*et*, *v. n.* To be enough; —مرتبه, *kifāyet-mèrtébé*, *a. or ad. t.* Enough.

کفت *ghyùft*, *s. p.* A word, saying, talk, speech; کفت وگو *ghyùft-u-ghyū*, Chit-chat, talk, conversation; discussion; | — — —, *ghyùft-u-ghyū-et*, *v. n.* To converse, talk, chat; to discuss, have a discussion.

کفتار *ghyùftār*, *a. p.* Talk, conversation.

کفته *ghyùfté*, *a. p.* Said, spoken; —, *s. p.* The words (of a song).

کفتین *kèffètèyn*, *s. a. dual* (of کفه *kèffé*), The two basins of a balance.

کفچه *kèfché* (*kèpché*), *s. p.* A ladle.

کفر *kèfr*, *s. a.* An expiating (any sins by alms-giving, &c.); —, *kyùfr*, *s. a.*

Unbelief, misbelief, denial of the unity of God or of the apostleship of Muhammed; swearing, cursing; | —, —*et*, *v. n.* To say anything smacking of misbelief; to curse and swear; کفر

کفران نعمت *kyùfru-ni'mèt*, or کفران نعمت *kyùfrāni-ni'mèt*, Ingratitude, denial of benefits (in word or deed).

کفره *kèféré*, *s. pl. a.* (of کافر *kyāfir*), Misbelievers, non-Muhammedans.

کفش *kèsh*, *s. p.* A shoe or slipper.

کفگیر *kèf-ghīr*, *s. p.* A skimmer; the strainer of a sink-hole.

کفن *kèfen* (*kèfin*), *s. a.* A winding-sheet.

گفو kyùfv, *s. a.* A peer, an equal in position.

گفه kèffé, *s. a.* One basin of a balance.

گفیل kèfīl (kèyfil), *s. a.* A person who is bail or guarantee, or answerable.

گگرمک ghèghirmek (*aor.* گگریر ghèghirir), *v.n.* To belch.

گگز ghèngz, *s. t.* The opening of the nostrils into the mouth.

گگک kèkik, *s. t.* Wild thyme.

گگکک kèklik, *s. t.* A partridge.

گگل kèl, *s. t.* The ringworm, tetterworm, scald (of the head); —, *a. t.* Affected with the ringworm, tetter, or scald; —, ghyùl, *s. p.* A rose; a flower; —, kyùll, *s. a.* The whole, all; —, ghīl, *s. p.* Clay; —, kīl, *s. t.* Fullers' earth; bole; گگلیووی ghyùl-sūyu, Rose-water; گگلبشکر ghyùl-bé-shèker, Conserve of roses; گگلیووی ghyùl-aghaji, A rose-bush; rosewood.

گگلا kīlā, *pr. a.* Both (*in* گگلاالتقدیرین علی کلاالتقدیرین, In both cases).

گگلاب kīlāb, *s. pl. a.* (*of* گگلب kèlb), Dogs; —, ghyùlāb, *s. p.* Rose-water; —, kyùllāb, *s. a.* A hook for pulling and reaching things with.

گگلاج ghyùllāj, *s. t.* A sweet dish made from very white and thin skin-like cakes, composed of some farinaceous substance.

گگلاغ kèlāgh, *s. p.* A crow, rook, or raven.

گگلال kèlāl, *s. a.* Lassitude, fatiguedness.

گگلام kèlām, *s. a.* A saying, a word, speech; گگلامیووی —, kèlāmi-kādīm, The

eternally existing word (of God, *i.e.* the Kur'ān); گگلام میرکلام mīri-kèlām, (A lord of speech) A fluent or eloquent speaker; گگلام رن rèddi - kèlām - et, *v.a.* To answer one in conversation; گگلام خلاصهء کلام khulāssé'i-kèlām, گگلام محصل māsāli-kèlām, گگلام نتیجهء کلام nètijè'i-kèlām, *ad. t.* In short, in fine, to sum up all. [of a minaret or steeple.

گگلاه kyùlāh, *s. p.* A felt cap; the spire

گگلب kèlb, *s. a.* A dog.

گگلبانگ ghyùl-bāngh, *s. p.* The Muhammedan call to prayer or to battle.

گگلبتان kèlbétān (kèrpédèn), *s. a. dual.* Pincers, pliers, forceps.

گگلبرو or گگلبری ghyèl-béri, *s. t.* A long iron hook for stirring the fire in an oven.

گگلبک kèlébèk, *s. t.* A butterfly.

گگلبه kyùlbé, *s. p.* A hut; a cell.

گگلبخان kyùlkhān, گگلبخانن kyùlkhàn, *s. p.*

The fireplace of a bath, the stove; the ash-pit of a fireplace; گگلبخانی

kyùlkhānī, *s. p.* A little blackguard (as usually to be found at night in the fire-rooms of public baths). [bouquet.

گگلبسته ghyùl-dèssté, *s. p.* A nosegay,

گگلبر kèlèr, *s. t.* Shagreen (skin of some kinds of fish, &c.). [den.

گگلبستان ghyùlisstān, *s. p.* A flower-gar-

گگلبش kèlesh, *s. t.* A ringwormy, mangy fellow. [flower-garden.

گگلبشن ghyùlshèn, *s. p.* A flower-bed,

گگلبفت kyùlfet, *s. a.* The care and trouble attending work; |—, —et,

v.n. To be at the trouble, to put one's self out of the way.

گلك kèlek, *s. t.* A kind of raft in the Tigris and Euphrates, &c., supported by inflated sheep-skins; —, kilk, *s. p.* A reed-pen.

گلكشت ghyùlghèsht, *s. p.* A place of promenade among flowers.

گلكون ghyùlghyūn, گلكونه ghyùlghyūné, *a. p.* Rose-coloured; —, *s. p.* Rouge.

گلكمه kèlimé, *s. a.* (*pl.* گلكمات kèlimāt), A word; گلكمة الله kèlimétu-'llāh, (The word of God) Jesus Christ.

گلكمك ghèlmek (*aor.* گلكور ghèlir), *v.n.* To come; to arrive; — ایمانه imāna-ghèlmek, *v.n.* To receive, embrace the true faith; — حقندن hākkindan-ghèlmek, *v.n.* To overcome; to manage; — راست rāsst-ghèlmek, *v.n.* To meet by hazard; — الدن èldan-ghèlmek, *v.n.* To be possible, in one's power; (*joined to the fifth gerund of any verb, it forms a new class of verbs signifying to be usual to —, as;*) اوله گلكمك òla-ghèlmek, To be, in a customary manner; ويرياه گلكمك vèrila-ghèlmek, To be customarily given; گلكنمك ghèlinmek, *v.p.* To be arrived at.

گلكنك kyùlunk, *s. t.* A stone-cutter's hammer-pick for shaping stones.

گلكو ghyùlū, *s. p.* The throat; گلكوگير ghyùlū-ghīr, *a. p.* Which seizes the throat, chokes.

گلكور ghèlir, *s. t.* Income, revenue, receipts.

گلكيبولسى Ghèliboli, *s. t.* The town of Gallipoli.

گلكه kèllé, *s. p.* The head, the pate (detached from the body); a sheep's head (cooked); a loaf (of sugar); a head (of a cabbage, &c.); —, ghyùllé, *s. t.* A cannon-ball, a shot; —, ghèlé! (*In backgammon, said when the adversary has a man on the bar and throws such points as are covered; it means literally*) (wait patiently in order) that (a favourable point) may come! —, ghèlé, *s. p.* A flock, herd; —, ghilé, *s. p.* Complaint, lament; —, kyùlèh (*abb. from* گلكلاه kyùlāh), *s. p.* A cap; a spire; گلكه پوش kèllé-pòsh, *s. p.* (Head-cover) A cap.

گلكه پير kèlépir, *s. t.* A prize obtained by chance.

گلكي kyùllī (*fem.* گلكيه kyùlliyyé), *a. a.* Pertaining to all, to the whole; general, universal; much, great (in number or quantity); گلكيات kyùlliyyāt, *s. pl. a.* Generalities, universalities; the general sciences; the whole works of an author; گلكيت kyùlliyyèt, *s. a.* Universality; greatness (of number or quantity); گلكيت او زره kyùlliyyèt-üzéré, In great quantity; گلكيا kyùlliyyan, بالكليه bì-'l-kyùlliyyé, *ad. a.* Altogether, quite, totally.

گلكيچه kyùliché, *s. p.* A disk; a bar, ingot of metal.

گلكيد kilid, *s. t.* A lock; گلكيد assma-

-kìlid, A padlock; كليلدمك kílidlémek (kìtlémek), *v.a.* To lock. [church.
 كليسا kèlissa, *s. t.* (*Greek*), A Christian
 كليم kílím, *s. t.* A Turkey carpet (of
 various kinds); —, kèlím, *s. a.* An
 interlocutor; كليم الله kèlím - 'llāh,
 Moses, the interlocutor of God.
 كليلين ghèlin, *s. t.* A bride; a newly-
 married daughter - in - law; كليلينلك
 ghèlinlik, *s. t.* The quality of being a
 bride; —, *a. t.* Nubile (girl), mar-
 riageable; كليلينجك ghèlinjik, *s. t.*
dim. A little bride; a weasel(?); a
 ferret(?); كليلينجك چيچكى ghèlinjik-
 -chìchéghi, The wild red corn-poppy.
 كم kèmm, *a. p.* Few in number, small in
 quantity; insignificant, trifling; bad
 (*always used in the negative, as*
 كم دكل kèmm-dìghil, It is not so very
 bad); —, kèmm *and* kèmm, *s. a.*
 Quantity (in number or substance);
 —, ghèmm, *s. t.* A snaffle; —, ghyùm,
a. p. Lost; —, kyùmm, *s. a.* A sleeve.
 كما kèma, *ad. a.* As; كما فى الاول kèma-
 -fi-'l-èvvèl, As at first; كما فى السابق
 kèma-fi-'ss-sābik, As before; كما كان
 kèma-kyān, As it was; كما ينبغى
 kèma-yènbàghi, As is fitting, as is
 proper.
 كومات kyùmāt, *s. pl. a.* (*sing. not used*),
 Warriors, heroes, champions.
 كما شتهه ghyùmāshté, *s. p.* (*pl.* كما شتههگان
 ghyùmāshtèghyān), A person in any
 public office or employ.
 كمال kèmal, *s. a.* Perfection of any

state or quality; completeness; كمال
 مرتبه kèmalī-mèrtébé, In a supreme
 degree; كمال بولمق kèmal-bùlmak,
 كماله ايرمك كلمق kèmalé - èrmek (كلمق
 ghèlmek, وارمق vàrmak), *v.n.* To
 arrive at perfection; كمالات kèmalāt,
s. pl. a. Perfections of various qualities.
 كمان kèman, كمانه kèmané, *s. p.* A bow
 (for shooting); a violin; —, ghyùmān,
s. p. A doubt; a suspicion; كمانچه
 kèmanché, *s. p. dim.* A small violin;
 كمانكش kèman - kèsh, *s. p.* An
 archer, bowman; a toxophile.
 كمتر kèmtèr, *a. p. compar.* Less; smaller;
 very little; very small; humble;
 كمترانه kèmtérāné, *a. p.* Pertaining
 to a humble individual; كمترین kèmtérīn,
a. p. sup. The least, smallest;
 most humble. [brocade.
 كمخا kèmkhā, *s. p.* A kind of Oriental
 كمر kèmer, *s. p.* A girdle, waist-belt,
 sash; an arch; (*pl.* كمرلر kèmerler),
 An aqueduct on arches; —, ghèmer,
s. t. A gnawing noise of rats; كمر
 صچانى ghèmer-sìchani, A rat; كمر
 بسته kèmer - bèssté, *a. p.* Girded,
 ready.
 كمراهه ghyùmrāh, *a. p.* Lost, erring from
 the road; corrupt, depraved; rebel-
 lious.
 كمرک ghyùmruk, *s. t.* (*Greek* κομερک),
 A custom-house; an export or import
 duty; كمرکى قرة kàra-ghyùmruhū, A
 land custom - house; رسم كمرک
 rèssmī - ghyùmruk, An export or

import customs duty ; ڪمرڪدن
قاچرمق ghyùmrukdan - kàchirmak,
v.a. To smuggle.

ڪميرڪ ghémirmek (aor. ڪميرر
ghèmirir), v.a. To gnaw.

ڪميسنه kìmèssnÉ (kìmsÉ), s. t. A per-
son; (with a negative) Nobody, no one ;
(with an interrogation or a verb in the
conditional), Anyone. [a halter.

ڪمهند kèmènd, s. p. A noose, slip-knot ;

ڪمور or ڪومر kyùmur, s. t. Charcoal ;

ڪمور ڪمور مادن mà“den - kyùmuru,

Mineral coal, mine coal, fossil coal,
coal ; ڪمور ڪمور فوندا fùnda-kyùmuru,
Charcoal made from vine-branches(?),
or heather, furze, &c.(?), used by black-
smiths, coppersmiths, tanners, &c.

ڪمون kèmmūn (kìmiyon), s. a. Cum-
min ; —, kyùmūn, s. a. A hiding one's
self, laying wait, lying in ambush.

ڪمهي ghèmi, s. t. A ship ; ڪمهي جي

ڪمهي جي ghèmi, s. t. A sailor ; ڪمهي جي

(chàrk)-ghèmissi, A steamer ; ڪمهي جي

ڪمهي جي àtèsh-ghèmissi, A fire-ship ;

ڪمهي جي جنڪ jènk-ghèmissi, A man-

of-war ; ڪمهي جي بگهڪ bèghlik - ghè-

missi, A government ship, man-of-war

or otherwise ; ڪمهي جي تجار tùjjār-ghè-

missi, A merchantman.

ڪمهي ڪمهي kèmmiyyèt, s. a. Quantity ; —,

ڪمهي ڪمهي kyùmèyt, s. a. A bay horse.

ڪمهي ڪمهي or ڪمهي ڪمهي kèmik, s. t. A bone.

ڪمهي ڪمهي kèmīn, s. a. An ambush, ambus-

cade ; —, and ڪمهي ڪمهي kèmīnÉ, a. p.

Very small ; very few ; very humble.

ڪن kèn, a. p. (in composition), Who
digs, undermines ; —, kyùn, a. p. (in
composition), Who makes, does ; —,
kèn (for ايڪن iken), gerund of the
fragmentary verb substantive, While
being ; —, kyùn, v. imperat. a. Be
thou, exist thou (the word with which
God created all things).

ڪنار kènār, s. p. An edge, margin,
border, shore ; a marginal note ; a
postscript ; ڪنار ڪنار dèr-kènār-et, v.a.
To write as a marginal note, or as a
postscript. [makes, does.

ڪنار ڪنار kyùnān, a. p. (in composition), Who

ڪنار ڪنار ghyùnāh, s. p. A sin ; ڪنار ڪنار

ڪنار ڪنار ghyùnāh-kyār, s. p. A sinner ; —,

—et, v.n. To commit sin ; ڪنار ڪنار

ڪنار ڪنار ghyùnāhi - boynunguza ! May

the sin thereof (light) upon your neck !

ڪنار ڪنار kìnāyÉ, s. a. Metonymy, the giv-
ing to understand one's meaning by
parallel, and not direct, explanation.

ڪنار ڪنار kènā'iss, s. pl. a. (of ڪنار ڪنار

ڪنار ڪنار kènīssÉ), Christian churches.

ڪنار ڪنار kyùnbed, s. p. A dome, cupola ;
a domed building.

ڪنار ڪنار kīnet, s. t. A clamp or cramp-iron ;

ڪنار ڪنار kīnetlémek, v.a. To join

with clamps or cramps.

ڪنار ڪنار ghènj, a. t. Young ; —, s. p. A

hidden treasure ; —, kyùnj, s. p. A

corner.

ڪنار ڪنار ghyùnjäyish, s. p. Measure,

capacity ; ڪنار ڪنار ڪنار ڪنار ghyùnjäyish-

-pèzīr, a. p. Measured.

کنجشک *kyùnjishk*, *s. p.* A sparrow.
 گنجلمک *ghènjelmek* (*aor.* گنجاور *ghèn-jèlir*), *v.n.* To become young again in appearance or activity.
 گنجور *ghènjevèr*, *s. p.* A treasurer.
 گنجیده *ghyùnjidé*, *a. p.* Measured as to capacity. [magazine, store.
 گنجینه *ghyùnjiné*, *s. p.* A treasury,
 کند *kènd*, *s. p.* A village; —, *kyùnd*, *a. p.* Blunt; stupid.
 کندر *kèndir*, *s. t.* Hemp.
 کندم *ghèndum*, *s. p.* Wheat; کندم نما *ghèndum - nùmā - vè - jèv - fùrùsh*, A cheat, one who shows wheat and sells barley.
 کندو *and* کندی *kèndi*, *s. t.* Self; —, *a. t.* Own; کندم *kèndim*, Myself; کندک *kènding*, Thyself; کندیسی *kèndissi*, His, her, its, self, himself, itself; کندیمیز *kèndimiz*, Ourselves; کندینگیز *kèndingiz*, Yourselves; کندیلری *kèndiléri*, Theirselves, themselves; کندی بابام *kèndi-bàbam*, My own father; کندی پاره کز *kèndi-pàrangiz*, Your own money, &c.; کندی حالنده *kèndi-hālinda*, *a. t.* (A person) who minds his own business without meddling in the affairs of others.
 گندیده *ghèndidé*, *a. p.* Putrid, stinking.
 کنز *kènz*, *s. a.* Hidden treasure.
 گنش *ghènish*, *a. t.* Wide; full, ample; large, bountiful; گنشلتمک *ghènish-lètmeK*, *v.a.* To make wide, full, or ample. [a privy.
 کنف *kènef*, *s. a.* A side, coast, region;

کنک *kyùnk*, *s. p.* Pipes for water, &c., of earthenware or of trees bored out.
 کنکره *kyùnghyuré*, *s. p.* The crenelated battlements of a castle, or a small tower or spire of any building; a hill-top, peak; the summit of anything high. [Who makes, does.
 کندنده *kyùnendé*, *a. p.* (*in composition*),
 کنوز *kyùnz*, *s. pl. a.* (*of* کنز *kènz*), Hidden treasures.
 کنویز *kènevīr*, *s. t.* Hemp (as a plant?).
 کنه *ghèné*, *s. t.* A tike; —, *kyùnh*, *s. a.* The inward reality of anything; —, *ghyùneh* (*contr. from* کناد), *s. p.* Sin, wickedness.
 کنیه *kyùnyé*, *s. a.* A surname composed by calling anyone the father or mother, or the son or daughter, of someone else, thus “*The father of lies*,” “*The Son of man*,” are of this class, as also, and more correctly, “*The sons of Zebedee*.”
 کنیز *kènīz* (*dim.* کنیزک *kènīzek*), *s. p.* A girl, maid, maiden, maid-servant.
 کنیسه *kènīssé*, *s. a.* A Christian church.
 کو *ghyù*, *s. p.* Speech, talk; گفت وگو *ghyùft - u - ghyù*, Conversation; —, *ghèv*, *s. t.* The cud; گوتورمک *ghèv-ghètirmek*, *v.n.* To chew the cud (*lit.* to bring the cud).
 کوار *ghyùwār*, *s. p.* Taste, savour.
 کواکب *kèwākib*, *s. pl. a.* (*of* کواکب *kèvkeb*), Stars. [testimony.
 کواه *ghyùwāh*, *s. p.* A witness; witness,

کوب *kyòb*, *a. p.* (*in composition*), Who or which beats, strikes.

کوبره *ghyùbré*, *s. t.* (*Greek κοπριας*), Stable manure, dung.

کوبک *ghyùbek*, *s. t.* The navel; the heart (of any plant); a degree of descent, a generation in a line.

کوپ *kyùp*, *s. t.* A large jar for oil, water, or wine.

کوپرمک *kyùpurmek* (*aor.* کوپرر *kyùpurur*), *v. n.* To froth; to foam; to lather.

کوپری *kyùpru*, *s. t.* A bridge; an iron staple; a cross-strap behind a buckle.

کوپک *kyùpek*, *s. t.* A dog; کوپک اوغلی *kyùpek-òghlu-kyùpek* (*kyùp-òghlu-kyùpek*), Dog, son of a dog (term of insult or of fun, and even admiration).

کوپه *kyùpé*, *s. t.* An ear-ring; the fuchsia; کوپه سی *khàsséki-kyùpéssi*, *s. t.* Columbine, aquilegia (flower).

کوت *ghyùt*, *s. t.* The backside, breech; anus; (*vulg.*) courage; طاوق کوتی *tàwuk-ghyùtu*, *s. t.* A wart.

کوتاه *kyùtāh*, *a. p.* Short.

کوتردی *kyùturdu*, *s. t.* A noise as of knocking or falling substances.

کوترمک *ghyùturmek* (*aor.* کوترر *ghyùturur*), *v. a.* To take or carry off or away; to bear, carry.

کوترم *kyùturm*, *s. t.* A bed-ridden, paralytic person.

کوتری *ghyùturu*, *ad. t.* In the lump

(bargaining or contracting); —, *s. t.* A bargain in the lump.

کوتک *kyùtek*, *s. t.* A thrashing with a stick; کیمک — *kyùtek-yèmek*, *v. n.*

To receive a thrashing; or کتوک *kyùtuk*, *s. t.* The stump of a tree or

grape-vine; a block (on which to cut things), a billet (for burning); (*vulg.*

for کتب *kyùtub*) The official register of a court of law.

کوتمک *ghyùtmek* (*aor.* کودر *ghyùder*), *v. a.* To watch, lead to pasture; *in*

کین کوتمک *kīn-ghyùtmek*, *v. n.* To bear malice, to keep a malicious re-

membrance of a wrong.

کوته *kyùtèh* (*contr. from کوتاه*), Short.

کوتی *kyùtu*, *a. t.* Bad; کوتیامتک *kyùtulètmek*, *v. a.* To give a bad name, speak ill of.

کوجنمک *ghyùjenmek* (*aor.* کوجنور *ghyùjènr*), *v. n.* To be hurt, vexed, angry; کوجندرک *ghyùjèndirmek*, *v. a.* To vex, make angry, hurt the feelings of.

کوج *ghyùch* (*in oblique cases* کوج *ghyùj*), *s. t.* Work, occupation, busi-

ness; strength of body; —, *a. t.* Difficult; —, *ghyùch*, *s. t.* Migration,

change of abode; death; the whole of one's traps and effects in moving;

ایش کوج *ish-ghyùch*, Business and occupation; ایشلو کوجلو *ishli-ghyùchlu*,

a. t. Occupied in business regularly; ایشسز کوجسز *ishsiz - ghyùchsuz*,

a. t. Having no regular business;

قاچ کوچ kàch-kyùch, The retirement of women from the presence or society of men, as practised in the East; —, ghyùch-et, *v.n.* To change one's residence, move one's family and furniture; to die; کوچ ایله ghyùj-ila, *ad. t.* With difficulty; hardly; کوچ بلا ghyùch-bèlā, *ad. t.* Hardly (in point of time), only just, at most, with the greatest difficulty; کوچم یتمز ghyùjum-yètmez, I am not able, I have not strength sufficient; برینک کوچنه بیرینک bîrining - ghyùjuna - ghîtmek (کلمک ghèlmek is generally substituted in the first persons), *v.n.* To go against one's grain, not to be liked, to displease, vex, ruffle.

کوچبہ ghyùchébé, *s. t.* A nomade, wandering man; — طاقمی, ghyùchébé-tākimi, The nomade or wandering tribes.

کوچک kyùchek, *s. t.* A dancing boy; —, or کوچک kùchuk, *a. t.* Small, little (in size); young, younger, or youngest in age; کوچکک kùchukluk, *s. t.* Smallness; infancy; littleness, little-mindedness.

کوچمک ghyùchmek (*aor.* کوچمک ghyùcher), *v.n.* To migrate, change one's abode; to die (*familiar*).

کوچه kyùché, *s. p.* Any public place, street, or square. [or buckskin.

کودری ghyùdéri, *s. t.* Chamois leather

کوده ghyùwdé, *s. t.* The trunk of an animal, man, or tree, distinct from the

limbs or branches; کوده لو ghyùwdéli, *a. t.* Corpulent.

کور kyùr, *a. t.* Blind; blunt; —, *s. t.* A blind man; کوراول kyùr-òl! Be thou blind! کوزک کوراولسون ghyùzung-kyùr-òlsun! May thy eyes become blind! (*Imprecations*); اغزی کور àghzi-kyùr, Its edge is blunt; —, kyòr, *s. p.* A grave, tomb, sepulchre; کورستان kyòrisstān, *s. p.* A graveyard, burial-ground, cemetery; کورا kyùr-et, *v.a.* To blind, make blind, strike blind; کورلنمک kyùrlenmek, *v.n.* To become blunt; to be deprived of vitality (any project); کورلتمک kyùrlætme, *v.a.* To make blunt, to blunt; to deprive of vitality (any growing scheme).

کورجستان Ghyùrjìsstān, *s. t.* Georgia; کورجی Ghyùrji, *s. and a. t.* Georgian; a Georgian.

کورش ghyùresh, or کولش ghyùlesh, *s. t.* Wrestling; کورشمک ghyùreshmek, کولشمک ghyùleshmek, *v.n.* To wrestle.

کورفز kyùrfez, *s. t.* A gulf, bay, cove, inlet; the island of Corfu.

کورک kyùrk, *s. t.* A fur; any fur clothing; —, kyùrèk, *s. t.* A wooden shovel; an oar; a shoulder blade-bone; the galleys (as a punishment); —, kyùruk, *s. t.* A pair of bellows; —, ghèvrèk, *a. t.* Brittle; crisp; —, *s. t.* Various kinds of crisp cakes; —, کچمک kyùrèk-chèkmek, *v.n.* To pull at the oar, to row, to pull;

soner on parole or under surveillance ; the quality of being under surveillance and without leave to go out unless under escort ; **کوز دیکمک** ghyüz-dikmek, *v.n.* To fix the eyes (upon a thing), to stare (at a thing) ; — —, **ghyüz-dèghmek**, *v.n.* To produce an evil effect of fascination (the eyes, on anything) ; **کوز باغی** ghyüz-bàghi, (A knot in the eye) A charm, enchantment, sorcery ; **کوز باغیجی** ghyüz-bàghiji, A sorcerer ; **کوز کزدرمک** ghyüz-ghèzdirmek, *v.n.* To give a cursory look all over ; **کوزدن کچورمتی** ghyüzdan - ghèchirmek, *v.a.* To examine cursorily ; **کوز اچمتی** ghyüz-àchmak, *v.n.* To open the eyes ; to be vigilant, attentive, sharp ; **کوز اچدیرمتی** ghyüz-àchdirmak, *v.n.* To make or allow (one) to open his eyes, to become vigilant and attentive, or sharp ; **کوز اچدیرمامتی** ghyüz-àchdir-mamak, *v.n. neg.* Not to give time or opportunity to take any precaution ; **کوزک ایدین** ghyüzung-àydin ! (May) thy eyes (be) radiant! (*equivalent to our* "I wish you joy!") **کوزیمک نوری** ghyüzumung - nūru ! Light of my eyes ! **اچ کوزلو** àch - ghyüzlu, *a. t.* Covetous, insatiable ; **اچق کوز** àchik-ghyüz (Open-eye) and **کوزی اچق** ghyüz-àchik (Whose eye is open), *a. t.* Having his wits about him, quick, intelligent ; **کوزین** ghyüzun, *nd. t.* In autumn, during autumn.

کوزتمک ghyüzetmek (*aor.* **کوزدر** or **کوزددر** ghyüzèdir), *v.a.* To look after, keep one's eye upon (from regard or from fear) ; —, *v.n.* To mind, take care, look after one's self.

کوزیکمک ghyüzukmek (*aor.* **کوزیکور** ghyüzukyur), *v.n.* To be visible, be in sight ; to come in sight, appear, become visible.

کوزل ghyüzèl, *a. t.* Pretty, fine, handsome, nice, good, excellent, pleasant ; **نè کوزل** nè-ghyüzèl ! How pretty ! how nice ? how pleasant ? **پیک کوزل** pèk-ghyüzèl, Very well ! **کوزل اولور** ghyüzèl-òlur ! That will be excellent ! that will do very nicely ! **کوزللمک** ghyüzèllenmek, *v.n.* To become pretty (from what has been done to it) ; **کوزللمشک** ghyüzèlleshmek, *v.n.* To become pretty (of itself and without anything being done to it).

کوزلک ghyüzluk, *s. t.* Spectacles, bar-nacles ; an eye-glass.

کوزلمک ghyüzlémek (*aor.* **کوزلر** ghyüzler), *v.a.* To eye, watch with the eye. [cake or fritter]

کوزلمه ghyüzlémé, *s. t.* A species of pan-

کوزه ghèvézé, *s. t.* A babbler, a blab-

—, **kyüzé**, *s. p.* A jug, pitcher.

کوس kyūss, *s. a.* A drum or kettle-drum

کوساله ghyūsālé, *s. p.* A calf.

کوسپند ghyòsspènd (*for* **کوسفند** ghyòss-fènd), *s. p.* A sheep. [(animal)]

کوستبک kyüstébek, *s. t.* A mold

کوسترش ghyüsstèrish, *s. t.* Show, showing

ness ; گوسترشلیو ghyùsstèrishli, *a. t.*

Showy. [ghyùsstèrir), *v.a.* To show.

کوسترملک ghyùsstèrmek (*aor.* گوسترر)

کوستک kyùsstèk, *s. t.* A watch-guard or chain; any short chain, rope, or cord for securing anything, if used lengthwise only. [(town of).

کوستنجه Kùstènjé, *s. t.* Kustendje

کوسفند kyùssfènd, *s. p.* A sheep.

کوسکون kyùsskyun, *a. t.* In a pet, vexed, angry; —, *s. t.* The sensitive plant;

کوسکونلک kyùsskyunluk, *s. t.* A pet, a fit of pettishness against anyone.

کوسکی kyùsskyu, *s. t.* An iron implement, a poker or crowbar.

کوسله kyùssélé, *s. t.* Sole leather, pump-leather; the sole of a shoe or boot.

کوسملک kyùssmek (*aor.* کوسر kyùsser), *v.n.* To become disgusted or to fall out with any thing or any person hitherto liked; to wish to break off a bargain after having desired it.

کوسسه kyùssé, *s. p.* A person with little or no beard naturally.

کوش ghyùsh, *s. p.* The ear; —, kyùsh, *a. p.* (*in composition*), Who exerts himself, who labours at; —, *or* کيوش *or* کوبش ghèvish, *s. t.* The cud, a chewing of the cud.

کوشت ghyùsht, *s. p.* Flesh, meat.

کوشتره kyùshtéré, *s. t.* A sort of long plane for forming straight edges to boards.

کوشش kyùshish, *s. p.* A diligent striving, exertion, application, effort.

کوشک kyùshk, *s. t.* A summer-house, small pleasure house, pavilion; a belvedere or look-out room in some high position; —, ghèvshek, *a. t.*

Loose, slack (not tight); lukewarm (not zealous); heavy, dull (weather);

کوشکک ghèvsheklik, *s. t.* Loose-ness; lukewarmness; heaviness; dullness; a feeling of fatigue or indisposition. [ear; a reprimand.

کوشمال ghyùshmāl, *s. p.* A box on the کوشواره ghyùshvār, *s. p.* An ear-ring or drop.

کوشه kyùshé, *s. p.* A corner; a place of retreat from the world; کوشه کير kyùshé-ghīr, *a. p.* Who has taken up a place of retreat; درت کوشه durt-kyùshé, *a. t.* Four-cornered.

کوشه مک ghèvshémek (*aor.* کوشر ghèvshér), *v.n.* To become loose, slack (a knot or fastening, &c.); to become lukewarm (in one's endeavours); to give (frost, ice, &c.); to become less severe; کوشتمک ghèvshètmek, *v.a.* To loose, loosen, slacken.

کوف kyùf, *s. t.* Mouldiness, mould; کوف باغلامق kyùflenmek, *v.n.* To become mouldy. [to damson cheese.

کوفتر kyùftèr, *s. t.* A preparation similar

کوفتن kyùftun, *s. t.* Oil-cake.

کوفته kyùfté, *s. t.* Mincemeat balls.

کوفه kyùfé, *s. t.* A large open basket of one, two, or three bushels, with two handles.

كوك *kyùk*, *s. t.* A root; —, *ghyùk*, *s. t.*
 The sky; heaven; —, *a. t.* Sky-blue;
 كوك يوزى *ghyùk-yùzu* (Face of hea-
 ven), The sky; كوك كورلمك *ghyùk-*
-ghyùrlémek, *v.n.* To thunder; كوك
 مائيسى *ghyùk-mā'issi* (*māvissi*), *s. t.*
 A sky-blue colour; كوك بويبا *kyùk-*
-bòya, Madder-roots; كوكجى *kyùkju*,
s. t. A herbalist.
 كوكب *kèvkèb*, *s. a.* A star.
 كوكبه *kèvkébé*, *s. a.* Pomp, grandeur,
 splendour.
 كوكچى *ghyùghèch*, *s. t.* A baking-dish.
 كوكرته *ghyùghèrté*, *s. t.* (*Italian coperta*),
 The deck or upper deck of a ship.
 كوكرجين *ghyùghèrjin*, *s. t.* A pigeon;
 كوكرجينليك *ghyùghèrjinlik*, *s. t.* A
 pigeon-house, dove-cote.
 كوكرمك *ghyùghèrmek* (*aor.* كوكرر *ghyù-*
ghèrir), *v.n.* To put on the blue or
 green colour of the first sprouting of
 corn, &c.
 كوكش *ghyùkss*, *s. t.* The breast, chest;
 طاوق كوكسى *tàwuk-ghyùkssu* (fowls'-
 breasts), A sweet dish of pounded rice
 and fowls' breasts.
 كوكل *ghyùngul*, *s. t.* The heart or seat
 of the affections; كوكل بولانمق *ghyùng-*
ul-bùlanmak, *v.n.* To feel sick, have
 a nausea; كوكل بولانتميسى *ghyùngul-*
-bùlāntissi, Sickness, nausea; كوكلنى
 يابمق *ghyùngulunu-yàpmak* (*or* ايتمك
ètmeK), To persuade (one), obtain his
 consent (*changing the pronoun as re-*
quired); كوكلنى خوش طوتتمق *ghyùngu-*

lunu-khòsh-tùtmak, *v.n.* To keep one's
 heart or mind free from anxiety or
 vexation; كوكل قالمق *ghyùngul-kāl-*
mak, *v.n.* To be angry, vexed, dis-
 satisfied; كوكل طيانمق *ghyùngul-dà-*
yanmak, *v.n.* To bear to see or hear of
 (the heart); كوكل اچلمق *ghyùngul-*
-àchilmak, *v.n.* To become pleased,
 rejoiced, freed from anxiety or re-
 straint; كوكل اچمق *ghyùngul - àch-*
mak, To open one's heart or mind;
 كوكلى اولمق *ghyùngulu - òlmak* (*or*
òlmamak in the negative), To
 have a desire, a heart, an inclination;
 جان و كوكلدن *jān - u - ghyùnguldan*,
ad. t. With all one's heart and soul;
 الچق كوكللو *alchak - ghyùngullu*, *and*
 كوكلسز *ghyùngulsuz*, *a. t.* Meek, lowly
 of heart. [water-kettle.
 كوكم *ghyùghum*, *s. t.* A kind of tall
 كوكنار *ghyùknār*, *s. p.* A poppy.
 كوكنمك *ghyùghènnek* (*aor.* كوكنور
ghyùghènir), *v.n.* See كونمك
ghyùwènnek. [*s. t.* Sulphur.
 كوكورت *kyùkyurt*, *or* كوكورد *kyùkyurd*,
 كول *kyùl*, *s. t.* The ashes of wood or
 charcoal; —, *ghyùl*, *s. t.* A lake, a
 pond, a pool, a puddle; كول او *kyùl-*
-òl, *v.n.* To be ruined (in property);
 كول رنكى *kyùl-rèngi*, Ash-coloured,
 colour of ashes; كول كسلمك *ghyùl-*
-kèssilmek, *v.a.* To be all afloat, in-
 undated, like a lake; كول باصدى *kyùl-*
-bàssdi, *s. t.* A steak or chop grilled
 (done in the ashes).

کولچہ kyùlché, *s. t.* A bar or ingot of metal.

کولخن kyùlkhàn, *s. p.* An ashpit ; a place from whence the fire is fed in large establishments. (See کلخان).

کولشمک ghyùleshmek, *v. n.* (See کورشمک), To wrestle ; —, ghyùlushmek, *v. n.* To laugh together.

کولکن gyùlghèn, *s. t.* The beech-tree.

کولکہ ghyùlghé, *s. t.* A shadow ; shade ;

کولکہ لک ghyùlghélik, *s. t.* A shady place ; anything which creates a shade.

کولسسیمک ghyùlumsumek (*aor.* کولسسر ghyùlumsēr), *v. n.* To smile derisively.

کولمک ghyùlmek (*aor.* کولر ghyùlēr), *v. n.* To laugh ; to smile ; — پک pek-ghyùlmek, To laugh out ; — خفیف khàfif-ghyùlmek, To smile ; آدمک àdamīng-sàkalīna-ghyùlmek, *v. n.* To try and make a fool of anyone, to deceive (*lit.* To laugh at one's beard) ; — بیتق التندہ bīyīk-àltīnda-ghyùlmek, *v. n.* To laugh in one's sleeve (*lit.* To laugh under one's moustache).

کولہ kyùlé, *s. t.* A male slave, bondsman ;

کولہ کز kyùléngiz, Your slave, your humble servant. [Mameluke.

کولہ من kyùlé mèn, *s. t.* An old Egyptian

کولہ من گولچہ ghyù mèch, *s. t.* (?) گولچہ بالی ghyù mèch-bàli, Honey in the comb ; ابہ

گولچہ ebé-ghyù mèji, *s. t.* The marsh-mallow ; the common geranium.

کولمور kyùmur, *s. t.* Charcoal. See کومور.

کومس kyùmèss, *s. t.* A fowl-house, hen-coop.

کومش ghyùmish, *s. t.* Silver ; کومشی ghyùmishī, *a. t.* Silver-grey.

کومک ghèvmek (*aor.* کور ghèver), *v. a.* To chew (the cud).

کوملک ghyùmlek, *s. t.* A shirt ; a coat (of paint).

کوممک ghyùmmek (*aor.* کومر ghyùmer), *v. a.* To bury, inter ; کوملمک ghyùmulmek, *v. n.* To bury one's self ; —, *v. p.* To be buried.

کومہ kyùmé, *s. t.* A heap ; a group.

کون ghyùn, *s. t.* A day ; the sun ; —, ghyūn, *s. p.* (*in composition*), Colour ; —, *a. p.* Coloured ; —, kyūn, *s. p.*

The backside, breech ; —kèvn, *s. a.*

Being, existence ; کون طوغیسی ghyùn-

dòghussu (dòghrussu), *s. t.* The east point of the horizon ; the east wind ;

کون اولسی èvvēlsi - ghyùn, The day before yesterday ; اولبر کون (ò)-bīr-

ghyùn, The day after to-morrow ;

کون دها اولبر دها dàhā-ò-bīr-ghyùn, The third day from this ; بوکون bū-ghyùn,

To-day, this day ; بیر کون اول bīr-ghyùn-èvvél, *ad. t.* As soon as possible, as early as possible ; one day

before ; هر کون hēr-ghyùn, Every day ;

ایکی کونده بر یکی ghyùndé-bīr, Every other day, every second day, every

alternate day ; کون بکون ghyùn-bè-ghyùn, کون دن کونہ ghyùndan-ghyùné,

From day to day, daily ; بر کون bīr-ghyùn, کون لردن بر کون ghyùnlērdan-

-bìr-ghyun (or بریسیندا *bìrissinda*),
Once upon a time; one day.

کوناکون *ghyūn-ā-ghyūn*, *a. p.* Of various
colours, many-coloured; of various
kinds and sorts.

کوندر *ghyùnder*, *s. t.* A staff (of a boat-
hook, a flag-staff, &c.).

کوندرمک *ghyùndermek* (*aor.* کوندر
ghyùnderir), *v. a.* To send.

کوندوز *ghyùnduz*, *s. t.* The daytime;
کوندوزین *ghyùnduzun*, *ad. t.* In the
daytime, during the daytime, by day;
کیجہ کوندوز *ghèjé-ghyùnduz*, Day and
night.

کوندہلک *ghyùndélik*, *s. t.* A day's pay
or wages; کوندہلکجی *ghyùndélikji*,
s. t. A day-labourer, workman hired
by the day.

کونش *ghyùnèsh*, *s. t.* The sun.

کونلک *ghyùnluk*, *s. t.* Frankincense; a
quantity relating to a day; —, *a. t.* A
day old, of a day's standing.

کونمک *ghyùwènmek* (*aor.* کونور *ghyù-*
wènr), or کونمک *ghyùghènmek*
(*aor.* کونور *ghyùghènr*), or کونیمک
ghyùyènnek (*aor.* کونور *ghyùyènr*),
v. n. To trust, place one's faith in (as a
support, protection, or assistance).

کونہ *ghyūné*, *s. p.* A kind, sort, species,
manner.

کونین *kèvnèyn*, *s. a. dual* (of کون *kèvn*),
The two worlds, spiritual and material.

کونیمہ *ghyùnnyé*, *s. t.* (Greek *γωνή*), A car-
penter's or mason's square; —, *a. t.*
Square (a figure or corner).

کوه *ghyùwé*, *s. t.* The moth or maggot
in cloth, furs, &c.; —, *kyūh*, *s. p.* A
mountain, a hill; —, *ghyūh*, *s. p.*
Human dung; —, *ghyùwèh* (*contr.*
from کواہ *ghyùwāh*), A witness, wit-
ness, testimony.

کوهر *ghèvhèr* and *ghyùhèr*, *s. p.* A pearl
or precious stone; the matter or sub-
stance of which things are made, es-
pecially lumps of steel for Damascus
blades; کوهر بار *ghyùhèr-bār*, *a. p.*
Who or which pours out pearls and
precious stones.

کوی *kyūy*, *s. t.* A village or hamlet;
کویلو *kyūylu*, *s. t.* A villager, rustic,
peasant; — *kyūy*, *s. p.* A street or
lane; —, *ghyūy*, *a. p.* (*in composi-*
tion), Who speaks or says.

کویا *ghyūyā*, *a. p.* Speaking; having
the faculty of speech; —, *ad. t.* As
though, as if, as it were.

کویکو or کویکی *ghyùwèghi*, *s. t.* A son-
in-law, husband to one's daughter; a
bridegroom; ایچ کویکی *ich-ghyùwèghi*
(Interior son-in-law), *s. t.* A son-in-law
who goes and lives with his wife at
her parents' house.

کویندہ *ghyùyèndé*, *a. p.* Speaking; en-
dowed with speech.

کونیمک *ghyùyènmek*, *v. n.* See کونیمک.

کہ *ki*, *conj. t.* That; for, because; —,
کہہ (*contr. from* کاہ *kyāh*), *s. p.* A bit
of straw; —, *ghèh* (*contr. from* کاہ
ghyāh), *s. p.* A place; —, *kìh*, *a. p.*
Small in size, young in years.

کھانت kîhānet, *s. a.* Divination, sooth-saying, augury.

کھتہر kîhtèr, *a. p.* Smaller in size; younger in age; کھترین kîhtérin, *a. p.* The smallest; the youngest.

کھر ghyùhèr, *contr. from* کوهر, *q.v.*

کھربا kèh-rùbā (kèhlibār), *s. p.* Yellow amber (*lit.* Straw-snatcher). [nitre.

کھرچلہ ghyùhèrchilé, *s. p.* Saltpetre,

کھف kèhf, *s. a.* A cave, cavern, grotto;

اصحاب کھف àsshābi-kèhf, The seven sleepers (*lit.* Men of the cave).

کھکشان kèh-kèshān, *s. p.* The milky

way (*lit.* The straw-stealers).

کھلہ kèhlé, *s. t.* A louse; تختہ کھلہ سی

tākhta-kèhléssi, A bug (*lit.* a plank-

louse); کھلہ لہنمک kèhlélènmek, *v.n.*

To louse one's self; to become lousy.

کھن kyùhèn, *a. p.* Old, ancient.

کھنہ kèhéné, *s. pl. a.* (*of* کھن kyāhin),

Soothsayers, augurs, seers, diviners;

—, kyùhné, *a. p.* Old, worn out.

کھوارہ kèhwāré, *s. p.* A cradle.

کھیلان kyùhèylān, *s. a.* An Arab horse of pure blood.

کی ki, *Turkish relative particle*, signifying, according as it is joined to a noun or pronoun by the genitive preposition, or by the locative, *that which belongs to*, or *that which is held by or attached to*; as, بابام کی bābamingki, That which belongs to my father, my father's; بابامدہ کی bābamdéki, That which is held by my father: it is joined directly to

nouns of time; as, صبا حکی sūbāhki,

The one of the morning; دونکی

dūnku, The one of yesterday; —, ghī,

Persian particle, joined to adjectives

terminated in *ɣ* vowel, which is then

suppressed and equivalent to our ter-

minations *ment, ness, &c.*; as, مردانگی

mèrdānéghī, Manliness; ستودگی

sūtūdéghī, Praiseworthiness.

کیاست kèyāssèt, *s. a.* Soundness of

understanding and judgment.

کیان Kèyyān, *s. p.* Surname of the

second dynasty of Persian kings.

کیاد ghyiāh, *s. p.* Grass, herbage; hay.

کیتی ghītī, *s. p.* The world; کیتی ستان

ghītī-sītān, *s. p.* A monarch, as con-

queror of the world; کیتی ستانی

ghītī-sītānī, *s. p.* Sovereignty; —, *a. p.*

Pertaining to a monarch, royal, im-

perial, sovereign.

کیجشمک ghijishmek (*aor.* کیجشور hì-

jishir), *v.n.* To itch.

کیجک ghijik, *s. t.* An itching.

کیجہ ghèyjà, *s. t.* The night; last night;

—, *ad. t.* By night, in the night; last

night; کیجہ لین ghèyjàléyin, *ad. t.*

By night, during the night; کیجہ لک

ghèyjàlik, *s. t.* Night-clothes; the

quantity special to a night; —, *a. t.*

Special to the night; کیجہ لہمک

ghèyjàlémek, *v.n.* To become night; to

pass the night, spend the night;

کیجہ او ghèyjà - òl, *v.n.* To become

night; کیجہ یاری yàri-ghèyjà or

کیجہ یارسی ghèyjà-yàrissi, Midnight.

کیخ kīkh, *s. p.* The gum of the eyes.

کید kèyd, *s. a.* A trick, stratagem, plot, ruse. [going.

کیدش ghìdish, *s. t.* Departure, mode of

کیر kīr, *s. t.* Any dirt collecting on bodies ; the scurf which may be rubbed off the body ; the wax of the ear ; —, ghīr, *a. p.* (*in composition*), Who takes, holds, conquers ; —, *s. p.* A taking, seizing ; داورگیر dār-u-ghīr, *s. p.* Fight, battle ; کیرلو kīrli, *a. t.* Dirty, dirtied ; کیرلنمک kīrlenmek, *v.n.* To become soiled, dirtied ; کیرلتمک kīrlətmek, *v.a.* To dirt, make dirty, soil.

کیرچ kīrèch, *s. t.* Lime ; کیرچ اوجاغی

kīrèch-òjaghi, A lime-kiln ; سونمامش

sùnmamish-kīrèch, Quick-lime.

کیرمک ghīrmek (*aor.* کیرر ghīrer), *v.n.*

To enter, go in, penetrate ; — کناهه

ghyùnāha-ghīrmek, *v.n.* To do wrong,

to sin ; — برینک کناهنه

bīrining-ghyùnāhina-ghīrmek, *v.n.* To accuse

or suspect falsely, to sin against by so

doing ; — آرایه

àraya-ghīrmek, *v.n.* To interpose ; mediate ; — یوله

yòla-ghīrmek, *v.n.* To get into proper

train, to get to rights, in a regular

way, be rectified, be reformed ;

کیرشمک ghīrishmek, *v.n.* To come

into any understanding (with others),

to act (with others); to enter into (any

affair).

کیرو ghèri, *s. t.* The space further and

further away from the back of any one

or thing ; —, *a. t.* Slow (a watch) ;

—, *ad. t.* Back ; backwards (in space) ;

forwards (in time) ; کتمک —, ghèri-

-ghìtmek, To go back ; قالمق —, ghèri-

-kàlmak, To go too slow (a watch) ;

کیروده قالمق ghèrida-kàlmak, To

remain behind ; برایشدن کیرو قالمق

bīr-īshdan-ghèri-kàlmak, To be remiss

in the execution of any business (*gene-*

rally used in the negative, and then

meaning, To be as good as one's

word) ; کیرو استمک ghèri-īsstémek,

v.a. To demand back again, demand

the restitution ; شمدیدن کیرو

shīmdi-dan-ghèri, From this time forwards.

کیزلمک ghīzlémek (*aor.* کیزلر ghīzler),

and کیزلتمک ghīzlətmek (*aor.* کیزلدر

ghīzlèdir), To hide, secrete ; کیزلنمک

ghīzlenmek (*aor.* کیزلنور ghīzlenir),

v.n. To hide one's self ; کیزلندر

ghīzlèndirmek (*aor.* کیزلندرر ghīzlèndirir),

v.a. To cause one to hide him-

self.

کیزلو ghīzli, *a. t.* Secret, covert, hidden,

underhand.

کیس kīss, *s. a.* A purse, money-bag.

کیسو ghèysū, *s. p.* A curl, ringlet of

hair, tresses.

کیسه kèysé, *s. a.* A bag or purse ; a sum

of 500 piastres ; a small hair-bag used

in baths for scrubbing the body with-

out soap ; کیسه اچمه kèysé-ākcha,

500 piastres ; کیسه سورنمک kèysé-

sūrunmek, *v.n.* To be scrubbed with

a hair-bag at a bath ; کیسه دار kèysé-

-dār, *s. p.* A purse-bearer; title of several functionaries of distinction, being a kind of chief clerk in certain offices of Government; (*fam.*) the state of one's own finances.

گیش kīsh, *s. p.* Faith, religion, sect.

کیف kèyf, *s. a.* The *quomodo* of anything, the how, in what way, what sort or kind; the state of one's health; the hilarity produced by joy, pleasure, or wine; joy, pleasure, happiness; good humour; —, *a. t.* Tipsy, drunk; —او, —òl, *v.n.* To get tipsy; ا—, —et, *v.n.* To be amused, to enjoy one's self; *v.a.* To get into one's head and inebriate (liquor); —یتشدرمک, kèyf-yètish-dirmek, *v.n.* To make one's self cosy, with all the appliances; وار کیفی kèyfi-vār, He is in a good humour; کیفی kèyfi یوق kèyfi-yòk, He is unwell; کیفی kèyfi یرنده kèyfi-yèrinda, He is in good health; کیفی قاچدی kèyfi - kàchdi, His joy vanished; کیف ویرمک kèyfi-vèrmek, *v.n.* To cause pleasure; to inebriate (liquor); کیفسز kèyfsiz, *a. t.* Unwell; out of spirits; کیفسزلیک kèyfsizlik, *s. t.* Illness, sickness; a being out of spirits; —, kèyfa, *ad. a.* How? howsoever; کیفما kèyfamā, *ad. a.* In what way soever.

کیفییت kèyfiyyèt, *s. a.* A circumstance, event, matter; a quality, state, mode or manner of being; the exhilarating effect of wine, &c.

گیلک ghèyik, *s. t.* A stag, buck.

کیل kèyl, *s. a.* A measuring (grain, &c.); a bushel.

کیلار kīlār (kīlēr), *s. t.* A pantry, store-room, store-closet; کیلارجی kīlērji, *s. t.* One who has charge of the pantry or store-closet.

کیلوس kèylūss, *s. a.* (*Greek*), The chyle.

کیلہ kīlê, *s. a.* A bushel.

کیم kīm, *pron. t.* Who? whosoever; some individuals; کیمی kīmi, Some of them (those persons); کیمیمز kīmimiz, Some of us; کیمکز kīmingiz, Some of you.

کیمک ghīymek (*aor.* کیر or کیمیر ghīyēr), *v.a.* To wear; to put on (clothes); کیمینمک ghīyinmek (*aor.* کیمینور ghīyinir), *v.n.* To dress one's self; to put on one's clothes; —, *v.a.* To put on (one's clothes); کیدرمک ghīdir-mek, *v.a.* To cause or allow to wear; to cause or allow to put on; to cause or allow to be worn; کیندیرمک ghīyindirmek, *v.a.* To cause or allow to dress one's self; to cause or allow one to put on (some article of clothing).

کیموس kèymūss, *s. a.* (*Greek*), The chyme.

کیمیما kīmiyā, *s. a.* (*Greek*), Alchymy, the art of making gold, of transmutation; the philosopher's stone; کیمیما جدید kīmiyāyi - jèdīd, (The new alchymy) Modern chemistry; کیمیماکر kīmiyā - ghèr, A chemist; an alchymist.

کین kīn, *s. p.* Malice, rancour, ill-will;

کین کودمک kīn-ghyùdmek, *v.n.* To bear ill-will; —, ghīn, *Persian termination, changing nouns into adjectives like our ful, ish, or y; as, غمگین ghām-ghīn, sorrowful.*

کینونٹ kèynūnèt, *s. a.* Being, existence.

کینہ kīné, *s. p.* Malice, ill-will, rancour;

کینہ خواہ kīné-khāh, *and* کینہ خوار

kīné-khār, *a. p.* Malevolent, vindictive (person).

کیو ghèv, *s. t.* The cud of ruminating animals; کیو کتورمک ghèv-ghètirmek, *v.n.* To chew the cud, to ruminate.

کیوان kèywān, *s. p.* Saturn.

کیہ ghìyèh (*contracted from* گیاه ghìyāh), *s. p.* Grass, herbage; hay.

ل

ل lām. Twenty-sixth letter of the Turkish alphabet, having the value of *l* in English. It has the numeral value of 30 in chronograms and astronomical tables; and, in the dates of letters, stands for the month of شوال shèwwāl.

لی lî, *prep. a. (in composition),* For; لاب lî-èb, *a. a.* On the father's side, paternal; لام lî-ùmm, *a. a.* On the mother's side, maternal; لاجل lî-èjl, *ad. a.* In order to, on account of; (*with this preposition the ة of the Arabic definite article ال is omitted, as in* لله lî-'llāhi, For God).

لا lā, *ad. a. (in composition),* No; not;

there is not; لا بالی lā-ùbāli, *a. a.*

Careless, free and easy (*lit.* I care not);

لا بأس lā-bè'ss, *a. a.* Harmless, innoc-

uous; لا بد lā-bùdd, *a. a.* Indispen-

sable, necessary; —, *ad. a.* Absolutely,

without fail; لا جرم lā-jèrem, *ad. a.*

Absolutely, without fail; لا زال lā-zālé!

May (his glory, &c.) never fade away!

لا یحد ولا یحصا lā-yùhàdd-vè-là-yùhsà,

a. a. Unlimited and innumerable;

لا یموت lā-yèmūt, *a. a.* Immortal.

لاپ lāp, *and* لاپادق lāpadak, *ad. t.* All at once, suddenly.

لاپہ lāpa, *s. t.* Porridge; a poultice;

— اور مقی lāpa-würmak, *v.n.* To put on a poultice; to poultice.

لاتین lātīn, *a. t.* A man of Roumelian origin and Romanist by religion.

لاپہ جی lāpajî, *s. t.* (A porridge-man) A coward, a simpleton.

لاجورد lājivèrd, *s. p.* Lapis-lazuli; —,

a. t. Deep indigo - blue colour;

لاجوردی lājivèrdî, *a. p.* Azure, light-blue, sky-blue. [actually in office.]

لاحق lāhik, *a. a.* Joined, touching;

لاحنہ lāhana, *s. t.* A cabbage.

لادن lādèn, *s. t.* A precious gum or

لازب lāzib, *a. a.* Adherent. [balsam.]

لازق lāzîk, *a. a.* Adhesive.

لازم lāzim (lāzim), *a. a.* Necessary, wanted, required, requisite; neuter;

intransitive (a verb); never leaving;

لازمی lāzimî, *v.n.* To be wanted, necessary, requisite;

لازمی لای لāzimli, *a. t.* Useful, necessary.

لازمه *lāzimé*, *s. a.* An inseparable, necessary duty or consequence.

لاشه *lāshé* (*lèsh*), *s. p.* An unclean carcase; carrion. [a nothing.

لاشي *lā-shèy'*, *s. a.* A thing of naught,

لاغ *lāgh*, *s. p.* A joke, fun, pleasantry.

لاغر *lāgher*, *a. p.* Thin, emaciated, lean.

لاف *lāf*, *s. p.* Chit-chat; conversation;

boasting words; لافزن *lāfzèn* (*lāfazàn*),

s. p. A talkative person; a vain boaster;

لاف وكذاف *lāf-u-ghyùzāf*, Chit-chat, conversation, talk.

لاقردي *lākirdi*, *s. t.* A word; talk, speech, saying; conversation; consultation; an assertion; |—, —et,

v.n. To talk; to speak, converse;

لاقردي يسنى *lākirdissini-et*, *v.n.* To talk about; to consult about, talk over;

بوش لاقردي *bòsh-lākirdi*, Nonsense,

idle talk; لاقردي قارشماق *lākirdi-kārishmak*, To become confused (one's words);

قارشدرماق —, *lākirdi-kārishdirmak*, To create a confusion of words by interfering and mixing with what

is said.

لال *lāl*, *a. p.* Dumb; dumbfounded.

لالا *lāla*, *s. t.* A man who has charge of a child, like a nurse.

لاله *lāla*, *s. p.* A tulip; لاله زار *lālè-zār*,

s. p. A bed of tulips.

لالى *lā'ālī*, *s. pl. a.* (of لؤلؤ *lù'lù'*), Pearls.

لام *lām*, *s. a.* Name of the letter ل;

the symbol of crookedness or of being

bent; —, *lì-ùmm*, *a. a.* On the

mother's side, maternal.

لا محاله *lā-màhālè*, *ad. a.* Absolutely, inevitably, without fail.

لامس *lāmiss* (*fem. لامسة* *lāmissé*), *a. a.*

Which touches, feels with the fingers;

قوت لامسة *kùvvéti .. lāmissé*, The faculty of touch, tact.

لامع *lāmi'*, *a. a.* Throwing forth rays, shining, sparkling.

لانه *lāné*, *s. p.* A nest. [lute.

لاوته or لاوطه *lāwuta*, *s. t.* A kind of

لاهوت *lāhūt*, *s. a.* Divinity, the Divine nature or quality, the Godhead;

عالم لاهوت " *ālèmi-lāhūt*, The Divine nature; the universe peculiar to the

Godhead.

لائح *lā'ih*, *a. a.* Clear, evident, manifest.

لائحة *lā'iha*, *s. a.* A written project, report, scheme.

لايبسقه *Làypsika*, *s. t.* Leipsic (town of).

لايزال *lā-yèzāl*, *a. a.* Unfading, permanent, eternal. [supportable.

لايطاق *lā-yùtāk*, *a. a.* Unbearable, in-

لاييق *lāyik*, *a. a.* Fitting, proper, worthy;

—, *s. a.* That which is worthy of anything, that which is merited; الله

لايقنى ويرسون *Allāh-lāyikini-vèrsin!*

May God give him what he deserves!

لايق كورمك *lāyik-ghyùrmek*, *v.a.* To

esteem or see fit; لايقيله *lāyikila*,

ad. t. As he (she, it) deserves or merits.

لائك *lā'ik*, *s. a.* A cynic, a seeker of faults; a critical person.

لب *lèb*, *s. p.* The lip; an edge, brink;

a shore; —, *lùbb*, *s. a.* A kernel;

the heart; the mind, understanding;

لبالب *lèb-ā-lèb*, *a. p.* Brimful ; lip to lip ;
 لبيريز *lèb-rīz*, *a. p.* Overflowing.
 لباچه *lībāché*, *s. p.* A mantle, garment, robe.
 لباده *lèbādé*, *s. p. or lùbbādé*, *s. a.* A coarse outer cloak or wrapper.
 لباس *lībāss*, *s. a.* Clothing, a garment, clothes, raiment. [in grains.
 لبليبي *lèblébī*, *s. t.* Indian corn parched
 لبن *lèben*, *s. a.* Milk ; —, *lèbin*, *s. a.* A brick.
 لبنان *Lībnān*, *s. t.* The Lebanon.
 لبيب *lèbīb*, *a. a.* Possessed of a heart, mind, and understanding.
 لببيك *lèbbīk* ! *int. a.* Here I am ! What are your commands ? Holloa !
 لت *lètt*, *s. a.* A striking, beating ; —, —*et, v. a.* To beat, strike.
 لتم *lètm*, *s. a.* A striking ; a wounding ; —, —*et, v. a.* To strike ; to wound.
 لشم *lèssm*, *s. a.* A kissing. [obstinacy.
 ليج *lèjj*, *s. a.* A contending ; contention ;
 لجاج *lījāj*, *s. a.* Mutual contention.
 لجام *lījām*, *s. a.* The bridle and reins.
 لجه *lùjzé*, *s. a.* The sea.
 لحاف *lihāf*, *لحافه* *lihāfé*, *s. a.* A quilted counterpane ; a quilted jacket. [look.
 لحظه *lāhza*, *s. a.* A glance of the eye, a
 لحم *lāhm*, *s. a.* Flesh, meat.
 لحن *lāhn*, *s. a.* A sound, note, or tone of voice ; an error in pronouncing the vowels.
 لحنه *lāhana*, *s. t.* A cabbage.
 لحوق *lūhūk*, *s. a.* The reaching to, joining, arriving (of one thing to another).

لحيه *lāhyé*, *s. a.* The beard and whiskers.
 لدن *lèdun*, *s. a.* The presence (of God).
 لدوس *lòdoss*, *s. t.* (*Greek νότος*), The south-west wind or quarter ; قبله لدوس *kībla - lòdoss*, S.S.W. ; باطى لدوس *bāti-lòdoss*, W.S.W.
 لدا *lèda* (*before the definite article ال* *lèdé*), *pr. a.* Immediately near to (in space) ; immediately after (in time) ;
 لدى السؤال *lèdé-'ss-sù'al*, On the question being put, when asked.
 لذائذ *lèzā'iz*, *s. pl. a.* (*of لذیذہ* *lèzīzé*), Agreeable things, joys, pleasures, delights.
 لذت *lèzzèt*, *s. a.* (*pl. لذات* *lèzzāt*), Taste, savour ; the pleasure felt in enjoyment ; المق *lèzzèt-àlmak*, *v. n.* To become fond of (any pleasure) ; بولمق *lèzzèt-būlmak*, *v. n.* To feel, derive a pleasure ; to find a taste ; لذتلي *lèzzètli*, *a. t.* Tasty, flavoursome ; لذتسز *lèzzetsiz*, *a. t.* Insipid ; هادم اللذات *hādīmu-'l-lèzzāt*, *s. a.* Death, the destroyer of all pleasures.
 لذلك *lì-zāliké*, *ad. a.* For this reason, therefore. [pleasant.
 لذیذ *lèzīz*, *a. a.* Tasty, savoury, sweet,
 لزان *lèrzān*, *a. p.* Trembling.
 لرزه *lèrzé*, *s. p.* A trembling, shaking, shivering ; لرزه ناك *lèrzénāk*, *a. p.* Seized with trembling. [in Persia.
 لرستان *Lūrisstān*, *s. p.* Name of a district
 لزوم *lüzūm*, *s. a.* Necessity, want, requisiteness, a being wanted, required ; a being in want, need ; inseparability.

لسان lissān (lissān), *s. a.* The tongue ; speech ; language, idiom ; لسان حال lissāni-hāl, *s. a.* The mute language of circumstances ; لسانه كلكمك lissānÉ-ghèlmek, *v.n.* To be generally ill-spoken of ; لسانه كتورمك lissānÉ-ghètirmek, *v.a.* To cause (anyone) to be talked about ; لساناً lissānan, *ad. a.* Verbally.

لشكر lèshker, *s. p.* An army.

لشتمك lashmak, لشمك lèshmek (*for soft verbs*), *Turkish terminations of infinitives, which, added to many nouns or adjectives, form verbs neuter.* [breaker.

لص lùsss, *s. a.* A thief ; a robber, house-

لصوق lùssūk, *s. a.* Junction, adhesion.

لطافت làtāfèt, *s. a.* Grace, gentleness, loveliness, elegance ; fineness, pleasantness.

لطائف làtā'if, *s. pl. a.* (*of لطيفه làtīfÉ*), Agreeable things ; agreeable, pleasing sayings.

لطف lùtf, *s. a.* Goodness, kindness, grace, favour, amiability ; —, —et, *v.n.* To have the goodness, or kindness, to be so good or kind, to do the favour ; —, *v.a.* To give, hand, do, &c., out of kindness ; لطفاً lùtfan, *ad. a.*

As a kindness, as a favour.

لطمه làtmÉ, *s. a.* A blow, a slap, smack, box, cuff. [pleasant, fine, lovely.

لطيف làtīf, *a. a.* Graceful, agreeable, لطيفه làtīfÉ, *s. a.* A joke ; an agreeable act or saying ; —, —et, *v.n.* To joke ; لطيفه سز làtīfÉssiz, *ad. t.* Really,

without joking ; لطيفه جى làtīfÉji, *s. t.*

A joker ; لطيفه كوو làtīfÉ-ghyū, *s. p.*

A wit, sayer of witty things.

لعاب lù'āb, *s. a.* A jelly, juice and sugar reduced to a jelly ; slaver ; لعاب الشمس lù'ābu-'sh - shèmss, (Sun's slaver) Fine cobwebs floating in the air.

لعان lī'ān, *s. a.* A formal bearing witness upon oath in cases of adultery, coupled with self-execration if the testimony be false. [diversion.

لعب là'b, *s. a.* Play, amusement,

لعبتياز lù'betbāz, *s. p.* An exhibitor of fantoccini or ombres chinoises.

لعبه lù'bÉ, *s. a.* Any game of amusement ; a plaything ; a doll.

لعل là'l, *s. a.* The garnet (a stone) ; carmine (colour) ; لعل مذاب là'li-mùzāb (Melted garnet), Wine.

لعن là'n, *s. a.* A cursing.

لعنت là'net (*vulg. nālèt*), *s. a.* A curse, malediction ; —, —et, and

لعنت او قومق là'net-òkumak, *v.n.* To curse, utter a curse ; لعنت اولسون là'net-òlsun ! May he (she, or it) be

accursed ; لعنة الله عليه là'nétu-'llāhi-'àlèyh ! (May) the malediction of God (be) upon him !

اللعين là'in, *a. a.* Accursed ; اللعين

èl-là'in, *s. a.* The devil, Satan.

لغت lughāt (*pl. لغات lughāt*), *s. a.*

Language, idiom ; a word ; a lexicon, dictionary ; لغات كتابى lughāt-kitābi, *s. t.* A dictionary.

لغز lāghz, *s. p.* A slip, trip, stumble; —,
لughàz, *s. a.* An enigma, a riddle; an
ambiguous phrase.

لغزان lāghzān, *a. p.* Sliding, slipping,
tripping, stumbling.

لغزیده lāghzīdē, *a. p.* Who has slipped,
tripped, stumbled.

لغم lāghim, *s. t.* A sewer, drain; a
military mine; لغمجي lāghimji, *s. t.*
A sapper and miner; a sewerman, a
nightman; لغم قازمق lāghim-kāzmaq,
To construct (dig) a mine; لغم اتمق
lāghim-ātmak, To fire, or spring a
mine.

لغو lāghv, *s. a.* A blunder; nonsense;
an abolishing, suppressing (an office);
ل—, —et, *v.a.* To abolish, suppress.

لغوفت lōghofèt, *s. t.* (*Greek* λογοθέτης),
Title of a high political functionary of
the subject Greek nation, acting be-
tween the synod and the community;
also that of a functionary in Wallachia
and in Moldavia, who is a kind of
home secretary of state.

لغوی lūghavī (*fem.* لغویه lūghavīyyé),
a. a. Literal, etymological (sense of a
word).

لغویات lāghvīyyāt, *s. pl. a. (no sing.),*
Foolish talk, nonsensicalities.

لف lèff, *s. a.* An enveloping, folding in
something, inclosing in a letter; ل—,
—et, *v.a.* To envelop, fold in, enclose.

لفظ lāfz, لفظه lāfza, *s. a.* A word; لفظا
lāfzan, *ad. a.* Verbally; verbatim;
لفظان (lāfiz)-bè-(lāfiz), *ad. p.* Word

by word; لفظی lāfzi (*fem.* لفظیه
lāfziyyé), *a. a.* Verbal; اضافت لفظیه
izāfėti-lāfziyyé, A verbal relation or
construction of noun with noun in a
sentence. [Nicosia, in Cyprus.

لفقوشه Lèfkōsha, *s. t.* The town of
لق lik (لك lik in soft words), A Turkish
terminal syllable with various mean-
ings. 1st. When added to the word
denoting any kind of trader, artisan,
officer, or functionary, it denotes *the*
abstract trade, art, office, function, or
quality; as, فوچياجي fūchiji, a cooper,
فوچياجيلق fūchijilik, the cooper's trade
or art; يوزباشيلق yūz-bāshilik, the
rank of captain; كاتيبلك kyātiblik, the
office of secretary; پادشاهلق pādi-
shāhlik, the regal or imperial office or
function. 2nd. Added in the same
way to any noun, it denotes *the*
abstract essential quality or function of
the thing named; as, قلملك kàlem-
lik, the peculiar quality or function of
a pen; قلجلىق kàlijlik, the quality or
function of a sword; آدملك ādemlik
(ādamlık), The quality of man; &c.
3rd. Added to the name of anything
made of any material, if accompanied
with a noun of number and the name
of the material, it denotes *the quantity*
of material necessary for the number of
things designated; as, برستریلك چوقه
bīr-sètrilik-(chòha), the quantity of
cloth necessary for one coat; if the
noun of number be wanting, then this

syllable denotes a quantity of the material fit for the object named; as, ستريلك چوقه sètrilik-(chòha), cloth fit for coats. 4th. Joined to a noun of time, it denotes a thing that has required or would require the time named for its production, accomplishment, or being due; as, برايلىق چوچتى bir-àylik-chòjuk, A child one month old; اوچ كونلك يول ùch·ghyùnluk-yòl, three days' journey; ايلقى àylik, monthly pay; هفته لى haftalik, weekly pay. 5th. Joined to the name of any natural object which creates a distinction between different kinds of land, it designates land where those objects abound; as, اورمانلىق òrmanlik, a country of forests, طاشلىق tashlik, stony ground, rocky country; تاغلىق dāghlik, mountainous, hilly country. 6th. Joined to many nouns it forms a name of a thing special to what the simple noun indicates; as, چىبوقلىق chibùkluk, a cupboard where pipes are kept; يازلىق yàzlik, clothes, &c., peculiar to summer; توزلىق tòz-luk, gaiters, as especially designed to protect the legs from dust; طوزلىق tùz-luk, a salt-cellar; بىشلىق bèshlik, a five-piastre piece. 7th. Added to an adjective, it denotes the abstract quality of the same; as, ايوالک iyilik, goodness; بياضلىق bèyāzlik, whiteness. 8th. Joined to the infinitives of verbs, it forms an abstract verbal noun; as,

باقمقلىق bàkmaklik, the act of looking, looking in the abstract; كتمكلك گھتمكلك ghitmeklik, the act of going.

لقا likā, s. a. The face, countenance, physiognomy.

لقب làkab (pl. القاب èlkāb), s. a. A title of honour. [See لاقردى.

لاقردى or لاقردى làkirdi, s. t. Talk, &c. لقطه làkta, s. a. Any kind of found or stray property. [A stork.

لقلاق làklāk, لقلق làklāk (lèylek), s. a. لقلقييات làklàkiyyāt, s. pl. a. (no sing.), Senseless chattering, vain babbling, arguments devoid of sense.

لقمه lòkma, s. a. A mouthful; a kind of globular fritter.

لقوم lùkūm (lòkum), s. pl. a. (of لقمه lòkma), Mouthfuls; (as a Turkish singular), a kind of small round cake-nut, and various kinds of small cake.

لقه làka, s. t. Refuse silk used for filling inkstands before pouring in the ink.

لقيطا làkīt, s. a. A foundling.

لك lik, Turkish termination. See لق lik.

لكام lighyām, s. p. A bridle and reins.

لكد lèked, s. p. A kick; a blow, slap, box, cuff; لكد زده lèked-zèdÉ, and لكد كوب lèked-kyūb, a. p. Kicked, beaten, trodden under foot.

لكن lākin, c. a. (also ولكن vè-lākin), But; —, لىغه en, s. t. An ewer.

لكنت lùknet, s. a. Impediment; لكنت لسان lùknéti-lissān, Impediment of speech.

لكه lèké, s. t. A spot, soil, stain, blemish;

لَكَدَار ləkédār, *a. p.* لَكَو ləkéli, *a. t.*

Soiled, stained, spotted, blemished;

ل—, —et, *v.a.* To spot, soil, stain,

blemish; —, *v.n.* To make spots,

stains, blemishes; لَكَلْتَمَك ləkélet-

mek, *v.a.* To spot, soil, stain, blemish;

لَكَلَنْمَك ləkélēnmek, لَكَو ləké-òl,

v.n. To become spotted, soiled, stained,

blemished; لَكَجِي ləkéji, *s. t.* A

scourer of stained clothes.

لَمْ lēm, *ad. a.* (*in composition*), Not;

لَمْ يَزِل lēm-yèzil, *a. a.* Which fades

not away, eternal; لَمْ يَزِلِي lēm-yèzilī,

a. a. Pertaining to the Eternal (God).

لَمْحَا lēmha, and لَمْحَةُ الْعَيْنِ lēmhatu-

-“àyn, *s. a.* A look, glance; a moment.

لَمْس lēmss, *s. a.* Touching, feeling.

لَمْعَان lēm“ān, *a. a.* Shining, sending

forth rays of light.

لَمْعَا lēm“a (*pl.* لَمْعَات lēm“āt), *s. a.* A

ray of light, flash.

لَمَك lamak, لَمَك lémek with soft verbs,

Turkish termination of infinitives, which,

added to many nouns, form verbs active

or neuter.

لَمَك lènk, *a. p.* Lame; —, lènk, and

لَمَك لَمَا linklama, *s. t.* A horse's trot-

ting pace.

لَمَك لَمَك lèngħer, *s. p.* A ship's anchor;

لَمَك لَمَك لَمَك lèngħer-èndāz, *a. p.* An-

chored, at anchor; لَمَك — —, lèngħer-

-èndāz-òl, *v.n.* To anchor, to cast

anchor.

لَمَك لَمَك lanmak, لَمَك lènmek for soft

words, *Turkish terminations of infini-*

tives, which, added to many nouns or substantives, form verbs neuter.

لَوْ lèv, *c. a.* If, even though, though; لَوْ

wè-lèv, And even though; —, li, li,

lū, Turkish termination for forming

adjectives from nouns, with the sense

of *possessing*, or being somehow *related*

to, the thing named.

لَوْ lîwā, *s. a.* A flag, banner, standard;

a brigade of soldiers; مِيرِ لَوْ mîri-lîwā,

s. t. A brigadier or major-general in

the army or a vice or rear admiral in

the navy.

لَوْاحِق lèwāhik, *s. pl. a.* (*of* لَوْاحِقَة, *not*

used), Appurtenances.

لَوْادِيَه Lîvādia, *s. t.* Thessaly.

لَوْأَزِم lèwāzim (*pl.* لَوْأَزِمَات lèwāzimāt),

s. pl. a. (*of* لَوْأَزِمَة lāzimé), Necessaries,

needful things, requisites; inseparable

accompaniments.

لَوْأَطَه lîwāta, *s. a.* Sodomy, the act of

the people to whom Lot (لَوْط Lūt)

preached.

لَوْوَام lèvwām (*fem.* لَوْوَامَة lèvwāmé), *a. a.*

Reproaching, upbraiding; نَفْسِ لَوْوَامَة

nèfssi-lèvwāmé, The flesh, the carnal

spirit, in the middle stage between

utter rebellion and complete subjec-

tion, when it is forced to submit to

the will, but not without an effort to

domineer. [bright, shining things.]

لَوْوَامِيَه lèvāmi“, *s. pl. a.* Rays, flashes;

لَوْوَايِح lèwā‘ih, *s. pl. a.* Manifest things;

written reports, projects.

لَوْبِيَه lūbiya, *s. p.* The haricot bean.

ليسى *lèysa*, *a. negative*, It is not, there is not, is not; ليس الخبر كالعيان *lèysa-'l-khàber-kè-'l-'iyān*, Hearsay is not like eye-witness. (Dogma of jurisprudence); —, *līss*, *a. p.* (*in composition*), Who licks; كاسه لیس *kyāssé-līss*, A lick-trencher, parasite.

ليف *līf*, *s. a.* A fibrous mass obtained from the palm and used for lathering soap in baths.

ليك *līk* (*contr. for* لكن *lākin*), *c. p.* But.

ليل *lèyl*, *s. a.* The night; ليلاً *lèylan*, *ad. a.* By night; ليل ونهار *lèyl-u-nàhār*, Day and night; تساوى ليل ونهار *tèssāvī'i-lèyl-u-nàhār*, The equinox.

ليلك *lèylāk*, *s. t.* The lilac tree or flower.

ليلة *lèylé*, *s. a.* A night; ليلة القدر *lèylétu-'l-kàdr* (The night of power, the night of destiny), The night before the 27th day of Ramazan, being that in which Muhammed's first revelation occurred; ليلة رغائب *lèylé'i-ràghā'ib* (The night of desirabilities), The night before the first Friday in the month Rèjeb, being that of the conception of Muhammed; ليلة معراج *lèylé'i-mī'rāj*, (The night of the ascension) The night before the 26th day of Rèjeb, in which Muhammed's ascension to the presence of God took place; ليلة برات *lèylé'i-bèrāt*, The night of the diploma, being that before the 15th day of Shà'bān, in which it is supposed the record-

ing angels close the register of the year; ليلة مولد *lèylé'i-mèvlèd* (mèvlūd), The night of (Muhammed's) birth, being that before the 12th day of Rèbī'u-'l-Èvvèl; ليلة زفاف *lèylé'i-zifāf*, The bridal night.

ليمان *līmān*, *s. t.* (*Greek* λιμην), A harbour, port; ليمانلق *līmānlīk*, *s. t.* State of calm of air and water; ليمان رئيسى *līmān-rè'īssi*, *s. t.* A harbour-master; ليمان رئيسى پاشا *līmān-rè'īssi-pāsha* (*formerly* بك *bègh*), The port-admiral. [lemon.]

ليمون *līmōn*, *s. t.* A lemon; ليموناته *līmōnāta*, *s. t.* Lemonade.

لين *lèyyin* (*fem.* لينه *lèyyinÉ*), *a. a.* Gentle, mild, soft, yielding; —, *lèyin*, *prep. t.* During, during the time of; according to, after the manner of; لين الجانب *lèyyinu-'l-jānīb*, *a. a.* Of a mild disposition.

لينت *līnèt*, *s. a.* Softness, emolliency; easiness of the bowels. [of].

ليورپول *Livèrpūl*, *s. t.* Liverpool (town of); ليونه *Liona*, *s. t.* Lyons (town of, in France). [reproach.]

لثيم *lè'im*, *a. a.* Worthy of blame and

م *mīm*. Twenty-seventh letter of the Turkish alphabet, having the value of *m* in English. Its numeral value in chronograms and astronomical tables is 40, and in the dates of letters in

stands for the month محرم Muharrem. Added to a noun, it is the possessive pronoun of the first person singular, and if the noun ends in a consonant, that consonant takes an èsséré (ـ), for vowel; as بابام bābam, My father, قلمم kàlémim, My pen. Added to a verb in the *third pers. sing.* (with the same rule as to the vowel), it is the sign of the *first pers. sing.* سورم sèvèrim, I love; باقیورم bākiyōrim, I am looking; گتسم ghītsem, If I go, that I were to go. Interposed between the root of a verb and its conjugational inflexions, or added to the root in the imperative singular (with the addition of ا or ه as a vowel, if required), it constitutes the negative voice; as سومه sèvma, Do not love; کلمدی ghèlmadi, He did not come. Either alone, at the end of a phrase, or in the form of ایم or یم im, it is the first person singular present of the fragmentary verb substantive, and signifies *I am*; تمیزاکم tèmiz-àdamim, I am a respectable person.

ما mā, *s. a.* Water; juice; humour; —, *pron. a.* What, that which; whatever, so long as; (*added to interrogatives*) Soever.

مآب mà'āb, *s. a.* A resort, focus, place to which one returns; شوکتہ مآب shèvkət-mà'āb (Focus of autocracy), The Sultan. [mains.

مآباقی mā-bākī, *s. a.* That which re-

مآبون mè'būn, *s. a.* A passive sodomite.

مآبین mā-bèyn, *s. a.* The interval between two things, the midst of several things; —, mā-bèyna, *pr. a.*

Between; amongst; مآبین اوطہسی mābèyn-òdassi, *s. t.* A room between the women's and men's apartments, communicating with both, and capable of being used as part of both on occasions; مآبین ہمایون mābeyni-hùmāyūn, The Sultan's ordinary reception-rooms or palace.

مآت māta, *a. verb.* Obit, died (*used in chronologies*); —, māt, *s. p.* Checkmate; |—, —et, *v. a.* To checkmate (in chess); to frustrate.

مآتقدم mā-tàkàddem, *s. a.* The words or time preceding; مآتقدم دنبرو mā-tàkàddemdan-bèri, Ab antiquo, from times of old.

مآتم mātem, *s. p.* Mourning for the dead; |—, —et, To mourn for the dead.

مآثر mà'āssir, *s. pl. a. (sing. not used)*, Traces, signs, vestiges; any things worthy of being accounted monuments, as books, buildings, acts, &c.

مآثم mà'āssim, *s. pl. a. (sing. not used)*, Sins, evil deeds. [or spoken of.

مآثور mè'sūr, *a. a.* Traditionally related

مآجد mājid, *a. a.* Glorious, glorified.

مآجرا mā-jèrā, *s. a.* That which happened, an event, adventure.

مآجوج mè'jūj, *s. a.* Magog, name of a northern tribe behind Caucasus.

مأجور mè'jūr, *a. a.* Rewarded, recompensed; having a recompense attached to it.

مأچین māchīn (māchun), *s. p.* Some indefinite part of China; چین و ماچین chīn-u-māchīn, China in general.

مأحصل mā-hassal, *s. a.* That which exists, which has been collected.

مأحضر mā-hāzar, *s. a.* That which is present or ready. [nihilates.

مأحى māhi, *s. a.* Who obliterates, annihilates; مأخذ mè'khāz (*pl.* مأخذ mā'ākhiz), *s. a.* A place from which anything is taken or derived, a source, derivation, origin.

مأخون mè'khūz, *a. a.* Taken, derived.

مأدام mā-dāma, *verb. a.* As long as — endures; مادامکه mādām-ki, *c. t.* Since, as.

مأدر māder, *s. p.* A mother; مادرزاد māderzād, *a. p.* Innate, inborn;

مأدرى māderī, *s. p.* Maternity, motherhood; —, *a. p.* Maternal;

مأدرانه māderānē, *a. p.* Pertaining to a mother, maternal.

مأدرید Mādrīd, *s. t.* Madrid.

مأده māddē, *s. a.* Matter; an article, paragraph; —, mādé, *a. p.* She, female. [*a. a.* Material.

مأدى māddī (*fem.* مأدی māddīyyē), مأدیان mādiyān, مأدیانه mādiyānē, *s. p.* A mare.

مأذنون mè'zūn, *a. a.* Having leave, having permission; permitted.

مأر mār, *s. p.* A snake, serpent; —,

Syriac, Lord (title given to saints and bishops); —, mār (*fem.* مارة mārrē), *a. a.* Which passes (through or by); مارالذکر mārru-'z-zīkr, *a. a.* The aforementioned. [month of March.

مأرت mār, *s. t.* The Syro-Roman

مأرد mārīd, *s. a.* An obstinate, refractory, rebellious person.

مأرسالیا Mārsīliya, Marseilles.

مأرطى mārtī, *s. t.* A sea-gull. [fish).

مأرماهى mārmāhi, *s. p.* An eel (snake-

مأرول māruḷ, *s. t.* A lettuce, cos-lettuce.

مأریه māriya, *s. t.* A ewe.

مأزغال māzghal, *s. t.* An embrasure.

مأزى or مازی māzi, *s. t.* A nut-gall, gall-nut. [cedes; preceding time.

مأسبق mā-sēbak, *s. a.* That which precedes; مأسك māssik (*fem.* مأسكē māssikē), *a. a.* Who or which holds fast, retains.

مأسوا mā-sēwā, *s. a.* That which is besides (anything, particularly God; hence), the world, the flesh, and the devil. [tive.

مأسور mè'sūr, *a. a.* Captive, taken captive.

مأسورة māssura, *s. p.* A small water-pipe or spout; a small measure of water-pipe in the system of hydraulics.

مأسا māssa, *s. t.* (*Italian*), A table, a dining-table.

مأشطه māshita, *s. a.* A tire-woman; a woman who decks out brides.

مأشه māsha, *s. p.* Tongs or pincers.

مأشى māshi, *s. a.* Anything walking; a pedestrian; ماشياً māshīyan, *ad. a.* On foot, by way of walking.

ماصدق mā-sàdak, *s. a.* That which proves a saying to be true; a proof, a corroborative fact.

ماضى māzī (*fem.* ماضيه māzīyyÉ), *a. a.* Which has gone by, former; —, *s. a.* The preterite, the past tense; فعل ماضى fi“li - māzī, A verb in the preterite; حال ماضى hāli-māzi, The imperfect tense, the past condition, or *past present*.

ماعدا mā-“ādā, *s. a.* Whatever is other; —, *ad. t.* Other; دن ماعدا dan-mā“ādā, Besides, else, further; اندن بوندن ماعدا àndan - mā“ādā, *c. t.* Furthermore.

ماغون māghun, *s. t.* Mahogany.

مافات mā-fāt, *s. a.* That which has been lost (time or opportunity).

مافى الصمير mā-fi-‘l-bāl, مافى البال mā-fi-‘z-zāmīr, *comp. a.* That which is in the heart or mind.

ماقبل mā-kābl, *s. a.* The word (or words) or letter preceding, or the place thereof. [or has been.

ماكان mā-kyān, *s. a.* That which is, was, مأكلا mè‘kèl (*pl.* مآكل mā‘ākil), and مأكولا mè‘kyūl (*pl.* مأكولات mè‘kyūlāt), *s. a.* An eatable, food.

ماكيان mākiyān, *s. p.* A hen, a fowl.

مال māl, *s. a.* Anything that can be accounted property; money, effects; (*in the provinces*) sheep; —, māl, *a. p.* (*in composition*), Who rubs; مالى mālī (*fem.* مالیه māliyyÉ), *a. a.* Pertaining to the treasury, to the public

finances; أمور ماليه ùmūr-māliyyÉ, Financial affairs; ماليت māliyyèt, *s. a.* Value, valuableness, quality of being valuable; بيت المال bèytu-‘l-māl, or بيت مال المسلمين bèytu-māli-‘l-mùsslimīn, The public treasury; بيت المالجي bèytu-‘l-mālji, *s. t.* An officer whose duty it is to calculate and collect the share of the public treasury from the estates of defunct persons, and from the spoils of war.

مال mā‘āl, *s. a.* The place to which one returns, a resort; the sense, meaning (of a sentence); مألئز mā‘ālsiz, *a. t.* Meaningless; trifling, inconsiderable.

مالا كلام mā-lā-kèlām, *a. a.* Beyond all expression; beyond controversy.

مالا مال mālāmāl, *a. p.* Brimful, quite filled, full. [less, worthless, trifling.

مالا يعنى mā-lā-yà“nī, *a. a.* Vain, useless; مال الخوليا mālikhūlyā, *s. a.* (*Greek* μέλαγχολη), Any vain idea.

مالزم and مالزيمه mā-lèzimÉ, *s. a.* The needful, that which is necessary.

مالطه Mālta, *s. t.* The island of Malta.

مالك mālik, *s. a.* A possessor, owner, a king; أو, —òl, *v.n.* To own, possess, to be possessed, in possession; مالك مالك māliki - mīlk, مالك مالك māliki-yèvmi-‘d-dīn, God, the possessor of all sovereignty, king of the day of judgment.

مالكانه mālikyānÉ, *a. p.* Pertaining to a possessor; pertaining to a king; —, *s. t.* A manor, of which the tithes are

paid to the lord, but of which the arable land is owned by separate proprietors.

مألوف mè'lūf (*fem.* مألوفه mè'lūfé),
a. a. Accustomed, usual, habituated, habitual.

ماله māla, *s. p.* A mason's trowel.

مالیده mālidé, *a. p.* Rubbed.

ما مضى mā-māzā, *s. a.* What is past;
ما مضى māzā-mā-māzā, What is past is past; let bye-gones be bye-gones. [sessed, one's possessions.

ما ملك mā-mèlek, *s. a.* What is pos-

ما آمن mè'mèn, *s. a.* A place of safety;
a person in whom trust is placed.

ما أمر mè'mūr, *a. a.* Under orders, under authority; —, *s. a.* A public functionary, a commissioner; ما موريت mè'mūriyyèt, *s. a.* Any employ, office, or commission under government.

ما أمره mè'mūrè, *s. a.* An order, command; حسب الأمور hāssba-'l-mè'mūrè, *ad. a.* In accordance with the orders received (or given).

ما أمل mè'mūl, *a. a.* Hoped for, expected; —, *s. a.* Expectation; |—, —et, *v. a.* To hope, expect, look for.

ما آمن mè'mūn, *a. a.* Made safe and secure, free from fear.

مأندرة māndra, *s. t.* A farm-yard for cows, calves, and oxen.

مأندة mānda, *s. t.* A buffalo; —, māndé, *a. p.* (*in composition*), Remaining, resting, left; —, *s. p.* Arrears of pay or rations (of the Janissaries); فرومأندة

fūru-māndé, *a. p.* Tired out, knocked up with fatigue.

مانع māni', *a. a.* Impeding; —, *s. a.* An obstacle, impediment, difficulty; أو—, —òl, *v. n.* To impede, prevent, obstruct, hinder.

مانند mānènd, *a. p.* Life.

مانوس mè'nūss, *a. a.* Familiarized with, accustomed to.

مانى (*for* معنى) māni, *s. t.* A song;
مانى چاغرمق māni-chàghirmak, *v. n.* To sing a song. [tion, place of abode.

ماوا (*for* مأوى) mè'vā, *s. a.* A habita-

ماورا mā-vèrā, *s. a.* That which is behind or beyond; the space behind; ما وراء النهر mā-vèrā'u-'n-nèhr, Trans-oxiana. [happened.

ما وقع mā-vāka'a, *s. a.* That which has
ماوى māvi (*for* مائى mā'ī), *a. t.* Light blue. [place of abode.

ماوى (*or* مأوا) mè'vā, *s. a.* A habitation,

ماه māh, *s. p.* The moon; a month, a solar or calendar month; ماه بماه māh-bè-māh, *ad. p.* Monthly, from month to month, once every month;

ماهيه māhiyyé, *s. a.* Monthly pay, salary, wages.

ماهتاب māh-tāb (māhitāb), *s. p.* Moonlight, moonshine; a squib, slow match, a port-fire.

ماهچه māhché, *s. p. dim.* A small moon, moonlet; figure of a crescent used to be placed on spires, cupolas, flag-staffs, &c. [science or art.

ماهر māhir, *a. a.* Well versed in any

ماهی māhī, *s. p.* A fish.

ماهیت māhīyyèt, *s. a.* The quiddity of anything, the essence.

مات mā'it, *a. a.* Dying; dead.

ماتتین mì'atèyn, *s. a. dual (of مائة mì'a),* Two hundred.

مایخوش māykhòsh, *a. p.* Sourish, acidulous, tart, sub-acid.

مائدۀ mā'idé, *s. a.* A table or tray ready set with food for eating.

مایس māyiss, *s. t.* The Syro-Roman month of May; (in Armenia) fresh made cakes of dung for fuel.

مایسترۀ māyisstra, *s. t. (Italian),* The main-sail; مایسترۀ سرنی māyisstra-sèréni, The main-yard, مایسترۀ یرکی māyisstra-dirèghi, The main-mast.

مایع māyi, *a. a.* Fluid, liquid.

مائل mā'il, *a. a.* Leaning, inclined.

ماینه māyna! *int. t. (Italian),* Lower away; |—, —et, *v. a.* To lower (sails, masts, flags, &c.), to strike, haul down.

مأیوس mè'yūss, *a. a.* Desperate, hopeless, who hopes no more; مأیوسیت mè'yūssiyyèt, *s. a.* Despair, hopelessness, lack of all hope.

مایۀ māyé, *s. p.* The substance of which anything is made, the material; leaven, ferment; مایۀ سز māyéssiz, *a. t.* Unleavened.

مائه mì'a, *a. a.* One hundred.

مایۀ سبیل māyéssil, *s. p.* (Flood of the humours), The piles, hemorrhoids; any scrofulous appearance or affection of the skin or flesh.

مباح mùbāh, *a. a.* Lawful, not sinful to do or to use.

مباحث mèbāhiss, *s. pl. a. (of مبحث mèbhàss),* Subjects treated of; paragraphs.

مباحثۀ mùbāhèssé, *a. a.* A treating, discoursing; a discussing, disputing, controversy; |—, —et, *v. n.* To treat, discourse; to discuss, to dispute, hold a controversy. [not! God forbid!

مباد mèbād, مبادا mèbādā, *int. p.* Be it

مبادرت mùbādérèt, *s. a.* A setting about (any work), beginning; |—, —et, *v. n.* To set about, set to work.

مبادلۀ mùbādélé, *s. a.* A mutual exchanging; |—, —et, *v. a.* To exchange.

مبادی mèbādi, *s. pl. a. (of مبدأ mèbdé'),* Sources, origins, beginnings.

مبارز mùbāriz, *s. a.* A fighter, champion, warrior. [battle.

مبارزۀ mùbārézé, *s. a.* Conflict, fight, مبارک mùbārek, *a. a.* Blessed; اولسون —, mùbārek-òlsun! May it be blessed! (equivalent to our "I wish you joy!")

مباشر mùbāshir, *s. a.* A kind of official agent charged to see any business or lawsuit carried through and to help the same.

مباشرت mùbāshérèt, *s. a.* A setting one's self to work; |—, —et, *v. n.* To set to.

مباعدت mùbā'adèt, *s. a.* A withdrawing, going to a distance.

مبالات mùbālāt, *s. a.* Consideration, regard, deference.

مبالغ mèbāligh, *s. pl. a.* (of مبلغ mèb-lagh), Sums (of money).

مبالغه mùbālāgha, *s. a.* Exaggeration; —, —et, *v.n.* To exaggerate.

مباني mèbānī, *s. pl. a.* (*singular not used*), Structures, edifices.

مباهات mùbāhāt, *a. a.* A feeling proud, honoured; —, —et, *v.n.* To feel justly proud. [justly proud.

مباهي mùbāhī, *a. a.* Who feels proud,

مبايعه mùbāya‘a, *s. a.* A buying; buying up largely; —, —et, *v.a.* To buy largely; to buy up old and foreign coins for the mint at their intrinsic value, less the mint profit (one of the most crying evils in Turkey, as the agents in one stage or other invariably pass off, at their nominal value, the coins so bought); مبايعه جي mù-bāya‘aji, *s. t.* An agent appointed to buy up old and foreign coins for the mint. [unlike, different.

مباين mùbāyin, *a. a.* Separate, distinct,

مباينت mùbāyénèt, *s. a.* Separation, becoming widely separated in distance, quality, or affections.

مبتدا mùbtédà, *s. a.* The grammatical or logical subject of a phrase, sentence, or proposition. [ginner.

مبتدى mùbtédi, *s. a.* A novice, be-

مبتذل mùbtézèl, *a. a.* Little esteemed.

مبتغى mùbtéghà, *a. a.* Desired; —, *s. a.* The thing desired.

مبتلا mùbtélà, *a. a.* Subject to, exposed to, in prey to; addicted, given.

مبتنى mùbténi, *a. a.* Built, founded, based.

مبتهج mùbtèhij, *a. a.* Rejoicing, joyful.

مبجل mùbèjjel, *a. a.* Honoured, to whom honour is paid.

مبحث mèbhàss, *s. a.* A matter of discussion; a section of any treatise, a paragraph, article.

مبدأ mèbdè‘, *s. a.* An origin, source, commencement, beginning.

مبدل mùbèddel, *a. a.* Changed for or into something else. [given.

مبذول mùbzūl, *a. a.* Abundant, largely

مبرا mùbèrrā, *a. a.* Free, exempt.

مبرد mùbrèd, *s. a.* A file (for filing metals); a rasp.

مبرم mùbrèm, *a. a.* Urgent, which will not be put off; قضاي مبرم kàzāyi-mùbrèm, Irresistible fate.

مبرور mùbrūr (*fem.* مبرورة mèbrūrÉ), *a. a.* Accounted good; خدمات مبرورة khàdémāti-mèbrūrÉ, Good and faithful services. [strated by proofs.

مبرهن mùbèrhèn, *a. a.* Proved, demon-

مبسوط mùbsūt, *a. a.* Spread, extended.

مبشر mùbèshshir, *s. a.* The bringer of good news, of glad tidings.

مبعوث mùb‘‘ūss, *a. a.* Sent; deputed; raised from the dead; —, *s. a.* A deputy, a messenger.

مبغوض mùbghūz, *a. a.* Hated, detested, the object of enmity.

مبلغ mèblagh, *s. a.* A sum of money; —, mùbèlligh, *s. a.* One who communicates (intelligence, information).

مبلىق mèblak (màb—), *s. a.* A spatula.

مبلول mèblūl, *a. a.* Wetted, drenched.

مبنى mèbnī, *a. a.* Built, founded, based.

مبههم mùbhèm, *a. a.* Doubtful, obscure in meaning.

مبهوت mèbhūt, *a. a.* Reduced to silence, stultified. [the night.

مبيت mèbīt, *s. a.* A place for passing

مبيض mùbèyyiz, *s. a.* A fair-copier;

—, mùbèyyez, *a. a.* Copied out fairly.

مبين mùbīn, *a. a.* Which distinguishes

truth from error; clear, manifest; declaratory, explanatory; —, mùbèyyin,

a. a. Which declares, makes manifest;

—, mùbèyyen, *a. a.* Declared, made

manifest.

متابعت mùtāba‘àt, *s. a.* A following,

conforming to; |—, —et, *v.n.* To follow, to conform.

متأثر mùté‘èssir, *a. a.* Affected; grieved.

متأخر mùta‘àkhkhir, *a. a.* Recent;

modern; متأخرين mùta‘àkhkhirīn,

s. pl. a. The moderns.

متأذى mùté‘èzzī, *a. a.* Pained, hurt,

annoyed, vexed.

متاركة mùtāréké, *s. a.* A truce, suspen-

sion of hostilities, armistice.

متأسف mùté‘èssif, *a. a.* Sorry, grieved.

متاع màtā‘, *s. a.* Any object of mer-

chandise, a piece of goods.

متاعب màtā‘ib, *s. pl. a.* (*singular not*

used), Fatigues, fatiguing things.

متألم mùté‘èllim, *a. a.* Grieved, pained,

afflicted. [strength, solidity.

متانت mètānèt, *s. a.* Firmness, passive

متأهل mùté‘èhhil, *a. a.* Married, having a wife.

متبادل mùtébādil (*fem.* متبادلة mùté-

bādilÉ), *a. a.* Interchangeable, inter-

changed; alternate (angles in geometry).

متبكر mùtébàhhir, *a. a.* Profound as the

sea in erudition and learning.

متبوع mùtbū‘, *a. a.* Obeyed, followed,

conformed to; —, *s. a.* One’s sovereign.

متتالي mùtétāli, *a. a.* Following each

other in succession.

متجاسر mùtéjāssir, *a. a.* Daring, having

the courage. [ous.

متجانس mùtèjāniss, *a. a.* Homogene-

متجاوز mùtéjāviz (—jāwuz), *a. a.* Ex-

ceeding; passing; more (than any number).

متجسس mùtéjèssiss, *a. a.* Who pries

into, inquires into minutely.

متكاتب mùtahābb (*fem.* متكابه mùta-

hābbÉ), *a. a.* Mutually friendly, mutually loving.

متكاشي mùtahāshi, *a. a.* Avoiding,

abstaining from, keeping clear of.

متكتم mùtahàttim, *a. a.* Indispensable,

absolutely necessary. [one.

متكده mùttahid, *a. a.* United, joined in

متحرك mùtahàrrik, *a. a.* Moving, in

motion; (a letter) followed by a vowel in the same syllable.

متكصن mùtahàssin, *a. a.* Who fortifies

or shuts himself up in a stronghold

or fortress.

متحلی mùtahàllī, *a. a.* Ornamented with trinkets and jewels, adorned.

متحمل mùtahàmmil, *a. a.* Bearing, supporting, enduring. [tonished.

متكبير mùtahàyyir, *a. a.* Astounded, as-

متكيز mùtahàyyiz, *a. a.* Collected, comprehended, included; possessing, containing; —, *s. a.* A member, fellow (of a grade).

متكشع mùtakhàshshi“, متكضع mùtakhàzzi“, Endowed with humility, who humbles himself.

متخطی mùtakhàttī, *a. a.* Passing, overstepping (bounds), venturing (too far).

متخلص mùtakhàlliss, *a. a.* Bearing a literary surname.

متخیل mùtakhàyyil (*fem.* متخیله mùtakhàyyilÉ), *a. a.* Figuring to one's self, imagining; قوت متخیله kùv-véti-mùtakhàyyilÉ, The imaginative faculty.

متداول mùtédāvil, *a. a.* Passing current from hand to hand (money, books, &c.). [pious.

متدین mùtédèyyin, *a. a.* Religious,

متذکر mùtézèkkir, *a. a.* Calling to mind, remembering. [self, abasing himself.

متذلل mùtézèllil, *a. a.* Humbling him

مترادف mùtérādif (*fem.* مترادفه mùtérādifÉ), *a. a.* Joined together in travel, in point of time (events), in meaning (words); synonymous.

متراکم mùtérākim, *a. a.* Collected together in quantities.

مترتب mùtérèttib, *a. a.* Which enters

into any series or category; which enters into any shape, form, or mode of being, formed, composed, consisting.

مترجم mùtèrjim, *s. a.* A translator; —, mùtèrjèm, *a. a.* Translated from one language into another; مترجم اول mùtèrjimi-Èvvel, Chief translator (title of the principal assistant of the Interpreter of State).

مترجی mùtèrèjjī, *a. a.* Hoping, wishing, anxiously looking. (man).

مترحم mùtèràhhim, *a. a.* Compassionate

متردد mùtèrèddid, *a. a.* Doubtful, leaning first to one opinion and then to another, hesitating which to choose; coming and going, going to and fro.

مترس mètèriss, *s. t.* Works of circumvallation, field-works round a camp, trenches, breast-works. [exuding.

مترشح mùtèrèshshih, *a. a.* Transuding,

مترصد mùtèràsssid, *a. a.* Watching, observing, looking out for.

مترقب mùtèràkkib, *a. a.* Looking for, expecting, hoping, wishing.

مترقی mùtèràkki, *a. a.* Increasing, rising, augmenting by degrees (in quantity or in rank); reaching, attaining.

مترکب mùtèrèkkib, *a. a.* Composed, consisting (of several things).

متروک mètrūk, *a. a.* Abandoned, left, neglected; متروکات mètrūkyāt, *s. pl. a.* Property left behind at death.

متزاحف mùtézāhif, *a. a.* Drawn up and advancing in order of battle.

متزاحم *mùtézāhim, a. a.* Collected in crowds, crowding, flocking.

متزاید *mùtézāyid, a. a.* Increased, augmented (in number or quantity).

متساوی *mùtèssāvī, a. a.* Reciprocally equal to one another. [concubine.

متسرى *mùtèssèrri, a. a.* Having a slave

متسلط *mùtèssāllit, a. a.* Arrogating to himself the exercise of power (over any person or thing).

متسلم *mùtèssèllim, s. a.* A governor of a single town or district.

متسلى *mùtèssèlli, a. a.* Consoled, who derives consolation.

متشابه *mùtèshābih, a. a.* Mutually resembling one another; metaphorical, allegorical, parabolical (expressions).

متشاعر *mùtèshā'ir, s. a.* A person who pretends to be a poet, a writer of doggerel.

متشبهت *mùtèshèbbiss, a. a.* Taking hold of, taking in hand; having recourse to; setting to work.

متشبهه *mùtèshèbbih, a. a.* Mutually resembling each other. [canon law.

متشعر *mùtèshèrri, a. a.* Versed in the

متشرف *mùtèshèrrif, a. a.* Deriving honour, esteeming himself honoured.

متشعب *mùtèshà'ib, a. a.* Derived (as a branch of a family, a ramification, &c.) [grateful.

متشکر *mùtèshèkkir, a. a.* Thankful,

متشکل *mùtèshèkkil, a. a.* Formed, figured, put in form. [lamenting.

متشکى *mùtèshèkkī, a. a.* Complaining,

متصادف *mùtèssādif, a. a.* Who meets, lights upon, finds.

متضادم *mùtèssādim, a. a.* Mutually dashing against each other.

متصبر *mùtèssābbir, a. a.* Patient through reflection, long-suffering.

متصدى *mùtèssāddī, a. a.* Setting about, occupying one's self with (any work).

متصرف *mùtèssārrif, s. a.* An absolute governor of a large province; —, *a. a.* Disposing absolutely of things, being absolute master and possessor; declinable (in grammar).

متصف *mùttassif, a. a.* Qualified, endowed with, possessing (a general quality). [—, *ad. t.* Continually.

متصل *mùttassil, a. a.* Joined, touching;

متصور *mùtèssāvver, a. a.* Imagined, conceived; imaginable, conceivable.

متصوف *mùtèssāvvis, s. a.* One who studies, pursues, or follows out the science of mystical philosophy and religion. [increased manifold.

متضاعف *mùtézā'if, a. a.* Doubled or

متضرر *mùtazàrrir, a. a.* Suffering loss or damage.

متضرع *mùtédàrrri, a. a.* Acting with humility, as a supplicant.

متضع *mùttazi, a. a.* Low, abject, humble.

متضمن *mùtazàmmīn, a. a.* Contained, included; containing, including, comprehending; —, *s. a.* Surety, guarantee, bail.

متطابق *mùtétābik, a. a.* Mutually con-

formable, agreeing, corresponding, similar. [behind each other.

متطارق *mùtétārik*, *a. a.* Following closely

متطاهر *mùtétāhir*, *a. a.* Canonically cleansed and purified by ablution.

متطرق *mùtétārrik*, *a. a.* Contending, opposing, assaulting, striking repeatedly. [clean.

متطهر *mùtétāhhir*, *a. a.* Cleansed, made

متظلل *mùtazàllil*, *a. a.* Protected, or taking protection under the shade.

متظلم *mùtazàllim*, *a. a.* Who complains of injury or wrong.

متظاهر *mùtazāhhir*, *a. a.* Who leans his back against any support.

متعاقب *mùta“ākīb*, *a. a.* Following each other in succession.

متعال *mùta“āl*, *a. a.* (God) Most High.

متعاهد *mùta“āhid*, *a. a.* Mutually stipulating and covenanting with each other.

متعبد *mùta“ābbid*, *a. a.* Devout, practically devotional. [wondering.

متعجب *mùta“ājjib*, *a. a.* Surprised,

متعدد *mùta“āddid*, *a. a.* Numerous.

متعدى *mùta“āddī*, *a. a.* Transitive (a verb). [beset with valid obstacles.

متعذر *mùta“āzzir*, *a. a.* Impossible,

متعرض *mùta“ārriz*, *a. a.* Meddling, injuriously interfering.

متعسر *mùta“āssir*, *a. a.* Surrounded with difficulty. [ing.

متعفن *mùta“āffin*, *a. a.* Putrid; stinky

متعلق *mùta“āllik*, *a. a.* Suspended, attached, dependent; related, connected (from, to, on, with); متعلقات

mùta“āllikāt, *s. pl. a.* Dependants and relatives; appurtenances.

متعد *mùt“a*, *s. a.* A temporary marriage (practised in Persia).

متعهد *mùta“āhhid*, *a. a.* Who has undertaken (to do or manage something).

متعين *mùta“āyyin*, *a. a.* Distinguished, notable (person); متعينان *mùta“āyyinān*, *s. pl. p.* Distinguished, principal persons.

متغلب *mùtéghāllib*, *a. a.* Exercising an illegal and violent authority; —, *s. a.* A rebel or enemy successful for a time. [altered; spoilt, ruined.

متغير *mùtéghāyyir*, *a. a.* Changed,

متفاوت *mùtéfāvit*, *a. a.* Unequal in quantity, differing.

متفحص *mùtéfāhhiss*, *a. a.* Curious, minute and dilligent in inquiry.

متفرج *mùtéferrij*, *s. a.* (pl. متفرجين *mùtéferrijīn*), A promenader.

متفرد *mùtéferrid*, *a. a.* Isolating one's self; rebellious, declaring one's self independent.

متفرع *mùtéferri“*, *a. a.* Derived as a branch or ramification; متفرعات *mùtéferri“āt*, *s. pl. a.* Details; ramifications, branches.

متفروق *mùtéferrik* (*fem.* متفرقة *mùtéferrika*), *a. a.* Separate.

متفرقة *mùtéferrika*, *s. a.* Title of a corps of officers in the olden time, who used to be sent on missions by the Sultan.

متتفق *mùttéfik*, *a. a.* United (in any moral manner); —, *s. a.* An ally,

confederate; —الرأى, mùttéfiku-'r-rè'y, *a. a.* United in opinion, agreed; unanimous; —عليه, mùttéfiku-"àlèyh, *s. a.* That upon which different people are agreed.

متفقد mùtèfàkkid, *a. a.* Inquiring after, or longing after, any absent thing.

متفقه mùtèfàkkih, *a. a.* Studious of, or versed in, the canon law.

متفكر mùtèfèkkir, *a. a.* Thoughtful, thinking. [anything].

متفوق mùtèfèvwik, *a. a.* Superior (to

متقابل mùtèkābil, *a. a.* Opposite to each other. [presses for payment.

متقاضى mùtakāzī, *a. a.* Who duns,

متقاعد mùtakā'id, *a. a.* Pensioned off, allowed to retire with a pension.

متقدم mùtakāddim, *a. a.* Preceding, going before; متقدمين mùtakāddimīn, The ancients.

متقرب mùtakārrib, *a. a.* Approaching.

متقلد mùtakāllid, *a. a.* Who wears round the neck; who obeys, follows.

متقن mùttakin, *a. a.* Who knows for certain, is perfectly convinced.

متقى mùttakī, *a. a.* Pious, devout, God-fearing. [one may lean or recline.

متكأ mùttékyà, *s. a.* Anything on which

متكبر mùtèkèbbir, *a. a.* Proud, puffed up.

متكفل mùtèkèffil, *a. a.* Who stands surety, becomes answerable.

متكلف mùtèkèllif, *a. a.* Prepared with great cost and care.

متكلم mùtèkèllim, *a. a.* Who speaks;

—نفس nèfssi - mùtèkèllim (The

speaker's self), *s. a.* The first person singular of verbs and pronouns in grammar; نفس متكلم مع الغير nèfssi-mùtèkèllim - mà"é-'l - ghàyr, (The speaker's self with others) The first person plural. [the elbow.

متكى mùttékī, *a. a.* Leaning against on

متكيف mùtèkèyyif, *a. a.* Possessing a quality.

متلاطم mùtélātim, *a. a.* Rough (the sea), agitated.

متلافى mùtélāfī, *a. a.* Catching up, making up for (lost time, &c.).

متلاقى mùtélākī, *a. a.* Meeting, coming together.

متلالي mùtélālī (for متلالي^ة mùtélè'li'), *a. a.* Glittering, resplendent.

متلذذ mùtélèzziz, *a. a.* Enjoying (anything pleasant), deriving pleasure.

متلفظ mùtélāffiz, *a. a.* Pronounced.

متلقب mùtélākkib, *a. a.* Taking or bearing a title or surname.

متلون mùtélèvvin, *a. a.* Inconstant, capricious, changeable.

متمادى mùtémādī, *a. a.* Extended in duration, continued; continual; —, or متمادياً mùtémādiyyan, *ad. a.* Continually, uninterruptedly.

متمتع mùtémètti", *a. a.* Reaping a profit or benefit, profiting (by the use or possession of anything).

متمثل mùtémèssil, *a. a.* Conforming to anything.

متمدن mùtémèddin, *a. a.* Established, settled (in some country).

متهمر mùtémèrrid, *a. a.* Perversely obstinate, rebellious.

متهمسك mùtémèssik, *a. a.* Miserly, niggardly (person).

متهمكن mùtémèkkin, *a. a.* Established (in any place).

متهملك mùtémèllik, *a. a.* Possessed of (anything), possessing.

متهمم mùtémimm, *a. a.* Who finishes, completes; —, *s. a.* The supplement (of an arc or angle in trigonometry).

متهمنى mùtémènnī, *a. a.* Desiring, asking, praying (for something); —, *or*

متهمنا mùtémènnà, *a. a.* Asked for, desired, wished for.

متهموج mùtémèvvij, *a. a.* Rough with waves (the sea, &c.).

متهمول mùtémèvvil, *a. a.* Rich, possessing much property.

متهمن mùtémèn, *s. a.* The text of any work commented upon.

متهماسب mùténāssib, *a. a.* Mutually proportionate, inter - proportionate; well - proportioned in shape; أربع متناسبه èrbà“i - mùténāssébé, (The four proportionals) The rule of three, the rule of proportion.

متهمناظر mùténāzir, *a. a.* Mutually regarding each other; opposite to each other.

متهمنافى mùténāfī, *a. a.* Mutually repulsive; inconsistent, incongruous.

متهمناقض mùténākiz, *a. a.* Mutually demolishing; contradictory.

متهمناوب mùténāvib, *a. a.* Alternating, taking turns.

متناول mùténāvil, *a. a.* Taking, eating or drinking, partaking.

متناهى mùténāhī, *a. a.* Finite, ending; نا متناهى nā - mùténāhī, Infinite, endless. [rise (a spring, river, &c.).

متتابع mùténèbbi“, *a. a.* Rising, taking

متتبعه mùténèbbih, *a. a.* Aware, advised; on his guard; better aware and conducted in future (after punishment or reprimand). [ment of some good.

متتعم mùténà““im, *a. a.* In the enjoy-

متتفرر mùténèffir, *a. a.* Disgusted; in flight, running away.

متتنفس mùténèffiss, *a. a.* Who or which breathes, breathing. [recognisable.

متتنكرر mùténèkkir, *a. a.* Incognito, not

متتنوعر mùténèvvī“, *a. a.* Various, different. [generally spoken of.

متتواترر mùtévātir, *a. a.* Publicly known,

متتوارثر mùtévāris, *a. a.* Inheriting in succession. [iving.

متتواردر mùtévārid, *a. a.* Successively ar-

متتوارىر mùtévāri, *a. a.* Getting behind anything and so being lost from sight.

متتوازىر mùtévāzī, *a. a.* Parallel to each other. [humbling.

متتواضعر mùtévāzi“, *a. a.* Humble, self-

متتوالىر mùtévālī, *a. a.* Successive, in uninterrupted succession; متتوالية mùtévālīyyétèn, *ad. a.* In uninterrupted succession, one after the other.

متتوجهر mùtévèjjih, *a. a.* Turning the face (towards an object); pointed, directed; travelling in the direction (of a place).

متورع mùtévèrri, *a. a.* Pious, devout.
 متوسط mùtévàssit, *a. a.* Intervening ;
 middling (quality). [(in God).
 متوسل mùtévèssil, *a. a.* Trusting solely
 متوطن mùtawàttin, *a. a.* Settled (in a
 country as a home). [defunct.
 متوفى or متوفا mùtévèffà, *a. a.* Dead,
 متوقع mùtévàkki, *a. a.* Waiting in
 expectation.
 متوقف mùtévàkkif, *a. a.* Waiting for
 the decision, depending on the de-
 cision.
 متوقى mùtévàkkī, *a. a.* Cautious, timid.
 متوكل mùtévèkkil, *a. a.* Relying, trust-
 ing, depending; متوكلا على الله mùtévèkkilan-
 "àla-'llāh, *ad. a.* Putting his
 trust in God.
 متولد mùtévèllid, *a. a.* Born.
 متولى mùtévèllī, *a. a.* Turning away
 (from anything); —, *s. a.* A trustee
 of property in mortmain.
 متهاالك mùtahālik, *a. a.* Casting himself
 precipitately (into danger or trouble).
 متهم mùttéhim, *a. a.* Culpable, guilty,
 convicted of a fault.
 متهور mùtéhèvvir, *a. a.* Headstrong,
 violent, inconsiderate.
 متهيج mùtéhèyyij, *a. a.* Set in motion
 (dust, troops, &c.).
 متهيبي mùtéhèyyī, *a. a.* Prepared,
 equipped, in readiness.
 متيسر mùtévèssir, *a. a.* Facilitated,
 made easy of accomplishment; be-
 coming accomplished without diffi-
 culty.

متيقظ mùtévàkkiz, *a. a.* Awake; on his
 guard, watchful.
 متين mùtēn, *a. a.* Strong, firm.
 متابرت mùssābēret, *s. a.* Setting to (at
 work), turning to. [estimation).
 مشابه mùssābē, *s. a.* Place or degree (of
 مثال mùssāl, *s. a.* An example, an illus-
 tration; a similar thing, counterpart;
 a command, order; عالم مثال "ālēmi-
 -mùssāl, The world of counterparts, in
 which everything occurs, immaterially,
 in exactly the same time and order as
 here below materially; a dream.
 مثبت mùssbit, *a. a.* Which confirms;
 —, mùssbèt, *a. a.* Confirmed, proved.
 مثقال mùsskāl, *s. a.* A weight for pearls,
 &c., equal to about 3 dwts. troy.
 مثل mùssel, *s. a.* A parable, proverb;
 —, mùssl, *s. a.* A like thing or quan-
 tity; ايكي مثلى iki-mùssli, Twice the
 quantity; مثلا mùssélā, *ad. a.* For
 example; as for example; if, for
 example; ضرب مثل zārbi-mùssel, A
 proverb.
 مثالث mùssèlless, *a. a.* Threefold.
 composed of three parts; —, *s. a.*
 A triangle; a preparation of wine
 boiled with spices and sweetened;
 مثلثات mùssèllessāt, *s. pl. a.* Trigo-
 nometry, trigonometrics; مثلثات كروية
 mùssèllessāti - kyùréviyyé, Spherical
 trigonometry; مثلث متساوي الاضلاع
 mùssèllessi - mùtèssāviyyu - 'l - àdlā',
 An equilateral triangle; متساوي
 مثلثات الساقين mùssèllessi - mùtèssāviyyu -

- 'ss - sākāyn, An isosceles triangle ;
مختلف الاضلاع —, mùssèlléssi - mùkh-
tèlifu - 'l - àdlā', A scalene triangle ;
قائم الزاوية —, mùssèlléssi - kā'imu - 'z -
-zāvīyyé, A right-angled triangle ;
منفرج الزاوية —, mùssèlléssi - mùnfèriju -
'z - zāvīyyé, An obtuse-angled tri-
angle ; حاد الزوايا —, mùssèlléssi - hād-
du - 'z - zèwāyā, An acute - angled
triangle.

مشلو mùssilli, *a. t.* Like, similar, of a
kind, of a sort ; بومشلو bū-mùssilli, Of
this kind ; اول مشلو (ò)-mùssilli, Of
that kind.

مثمر mùssmir, *a. a.* Fruitful.

مشمين mùssèmmen, *s. a.* An octagon.

مسنوي mùssnévī, *s. a.* Poetry, every two
successive lines or hemistichs of which
rhyme with each other.

مستوبت mùssūbet, *s. a.* A promised
reward (for good actions).

مستول mùssūl, *s. a.* The standing respect-
fully in waiting for orders.

مستوى or مشوا mùsswà, *s. a.* A place of
rest or habitation.

مستيب mùssèyyeb, *a. a.* No longer a
virgin, depucelated.

مستجاب mùjjāb, *a. a.* Answered, accepted ;
acceptable (prayer).

مستجادة mùjjādélé, *s. a.* Controversy,
contention, dispute ; |—, —et, *v. n.*
To contend, dispute.

مستجار mùjjar, *s. t.* A Hungarian ; Hun-
gary ; التونى —, mùjjar-àltini, A ducat.

مستجاري mùjjārī, *s. pl. a.* (of مستجري mùjjārā),

Beds (of rivers), courses ; the tracks
in which things move.

مستجاز mùjjāz, *a. a.* Permitted, lawful ;
—, *s. a.* A metaphor ; —, mùjjāz, *a. a.*
Permitted, licit, lawful ; مستجزي mùjjāzī,
a. a. Metaphorical, figurative.

مستجات mùjjāzāt, *s. a.* Punishment ;
|—, —et, *v. n.* To punish.

مستجال mùjjāl, *s. a.* Power, strength,
ability (to do anything).

مستجالس mùjjāliss, *s. pl. a.* (of مستجلس
mùjjliss), Assemblies ; councils.

مستجالست mùjjālèssèt, *s. a.* A sitting
down in company (with anyone).

مستجامعت mùjjāma'āt, *s. a.* Sexual
intercourse. [honourable treatment.

مستجامله mùjjāmélé, *s. a.* A good, kind,

مستجاناً mùjjānan, *ad. a.* Gratis, gratui-
tously (received or acquired).

مستجانبت mùjjānèbèt, *s. a.* An avoiding,
keeping away (from) ; |—, —et, *v. n.*
To avoid, keep away.

مستجاوبه mùjjāvèbé, *s. a.* An answering
each other ; altercation.

مستجاور mùjjāvir, *a. a.* Neighbouring.

مستجاهد mùjjāhid, *s. a.* One who strives
earnestly ; a champion of the faith.

مستجاهده mùjjāhédé, *s. a.* A zealous stri-
ving ; fighting for the faith.

مستجبور mùjjbūr, *a. a.* Constrained ; put
in its place and bound up (a broken
bone or sprained joint) ; obliged (by
force or by favour) ; مستجبوريته mùjj-
būrīyyèt, *s. a.* Constraint ; necessity ;
obligation.

مجبول *mèjbūl*, *a. a.* Innate, inborn, natural. [selected, chosen.]

مجتبا *or* مجتبی *mùjtébà*, *a. a.* Elected, مجتمع *mùjtèmi*, *a. a.* Collected together, gathered together.

مجتنب *mùjtènib*, *a. a.* Who avoids, keeps away.

مجتهد *mùjtèhid*, *s. a.* One who studies the original authorities in matters of religion and law, and founds thereon tenets and doctrine.

مجد *mèjd*, *s. a.* Majesty; —, *mùjidd*, *s. a.* One who earnestly endeavours.

مجدد *mùjèddid*, *s. a.* A renewer; —, *mùjèddèd*, *a. a.* Renewed, renovated; new; مجدداً *mùjèddédan*, *ad. a.* Anew, afresh, again.

مجنوب *mèjzūb*, *a. a.* Attracted; crazy.

مجرأ *or* مجرى *mèjrà*, *s. a.* The bed (of a river), channel, course.

مجرّب *mùjèrreb*, *a. a.* Tried, known by experience; experienced.

مجرد *mùjèrred*, *a. a.* Mere, sheer; naked; sole, alone; unmarried; —, *ad. t.* Only, merely, for nothing else but.

مجرم *mùjrim*, *s. a.* A culprit, an offender.

مجروح *mèjrūh*, *a. a.* Wounded.

مجرى *mèjrà*, *s. a.* See مجرأ.

مجزوم *mèjzūm*, *a. a.* Decided, decided upon; fully believed, considered as quite substantiated; marked with the sign $\overset{\circ}{\text{—}}$ (a letter), which indicates that it is not to be followed with a vowel in the same syllable when pronounced; —, *s. a.* The decision or determination

taken in any case; a determined opinion.

مجسم *mùjèsssem*, *a. a.* Solid (not hollow or superficial); زاویهء مجسمه *zāvīyyé‘i-mùjèssséme*, A solid angle.

مجلا *or* مجلی *mùjèllà*, *a. a.* Polished, burnished; rubbed up, enlightened.

مجلد *mùjèllid*, *s. a.* A bookbinder; —, *mùjèlled*, *a. a.* Bound (a book); —, *s. a.* A volume.

مجلس *mèjliss*, *s. a.* An assembly, meeting; a council; a picture or illustration in Persian books of poetry.

مجر *mijmer*, مجرة *mijméré*, *s. a.* A censor.

مجمع *mèjmà*, *s. a.* Any place in which things are collected together; —, *and* مجماء *mèjma‘à*, *s. a.* A note-book, memorandum-book, album, scrap-book, pocket-book. [summary.]

مجمال *mùjmèl*, *s. a.* Concise, abstract, مجموع *mèjmū*, *a. a.* Collected; —, *s. a.* The whole.

مجند *mùjènned*, *a. a.* Collected as troops or regiments, embodied, called out.

مجنون *mèjnūn*, *a. a.* Mad (possessed with a devil).

مجزوز *mùjèvvèz*, *a. a.* Permitted, tolerated (in grammar).

مجوزه *mùjèvvézé*, *s. t.* A kind of tall turban worn on state occasions in the olden time by various functionaries.

مجوسی *mèjūssī*, *s. a.* A fire-worshipper, a magian. [inside.]

مجوف *mùjèvwèf* (*mùjèvf*), *a. a.* Hollow

مجوهر mùjèvhèr, *a. a.* Ornamented with pearls and precious stones.

مجہز mùjèhhèz, *a. a.* Equipped, fitted out; rigged and armed (a ship).

مجهود mèjhūd, *s. a.* One's utmost ability.

مجهول mèjhūl, *a. a.* Unknown; passive (*a verb, so called because, in using a verb passive, the actor is not necessarily declared or pointed out*).

مجي mèjī, *s. a.* Arrival, a coming.

مجيب mùjīb, *s. a.* One who answers or grants a request.

مجيد mèjīd, *a. a.* Most glorious, clothed in great majesty; **المجيد** èl-Mèjīd, *s. a.* God; **عبدالمجيد** "abdu-'l-Mèjīd, The servant of God the Most Glorious (*name of a Sultan of Turkey*).

مچ mèch, *s. t.* A small sword, rapier.

محابا mùhābā, **محابات** mùhābāt, *s. a.* Respect of persons, consideration; **بی محابا** bī-mùhābā, *ad. p.* Without any respect of persons, off-hand.

محازات mùhāzāt, *s. a.* Being opposite and parallel; *or* being on the same line. [parallel; equal.

محازی mùhāzī, *a. a.* In the same line;

محارب mùhārib, *a. a.* At war, in a state of warfare.

محاربه mùhārebé, *s. a.* Warfare; war; a battle, fight, action, engagement.

محاسبه mùhāssébé, *s. a.* A settling of accounts; an auditing of accounts;

محاسبه جي mùhāssébéji, *s. t.* An auditor or accountant-general; —

محمی mùhāssébé-kàlémi, *s. t.* An audit-office or accountants' office of the treasury.

محاسن màhāssin, *s. pl. a. (sing. not used),* Praiseworthy acts or qualities; the beard, whiskers, and mustaches.

محاصر mùhāssir, *s. a.* A besieger.

محاصرة mùhāssara, *s. a.* A siege; a blockade; |—, —et, *v. a.* To besiege; to blockade.

محاط mùhāt, *a. a.* Surrounded, encircled; **محاط علم** or **محاط علم** mùhāti-'ilm, Embraced in the knowledge, known.

محافظ mùhāfiz, *s. a.* The governor of a fortified town.

محافظه mùhāfaza, *s. a.* The guard, keeping, protection, defence; |—, —et, *v. a.* To guard, keep, protect, defend.

محافل màhāfil, *s. pl. a. (of محفل màhfil, not used in this sense),* Assemblies, places where people assemble; society.

محاق màhak, *s. a.* Total disappearance of the moon at the end of a lunation.

محاکمه mùhākémé, *s. a.* The trial (of a person by a judge); |—, —et, *v. a.* To try, to bring to a trial, to put upon his trial.

محال màhāll, *s. pl. a. (of محال màhāll),* Places; —, mùhāl, *a. a.* Impossible.

محاله màhālé, *s. a.* Fraud, deceit, trick; **لا محاله** lā-màhālé, *ad. a.* Without fail.

محامد màhāmid, *s. pl. a. (of محمديت màhmédet),* Acts or qualities worthy of praise and glory.

مَحَاوِرَة mūhāvéré, *s. a.* Common conversation; noisy talk.

مَحَب mūhìbb, *s. a.* An affectionate friend; مَحَبَانَة mūhìbbānÉ, *a. p.* مَحَبِي mūhìbbī, *a. a.* Pertaining to a friend.

مَحَبَت mähàbbet, *s. a.* Affection, friendship. [confinement.

مَحْبَس mähbèss, *s. a.* A prison, place of

مَحْبُوب mähbūb (*fem.* مَحْبُوبَة mähbūbÉ), *a. a.* Beloved. (*The masculine generally bears a filthy meaning*).

مَحْبُوس mähbūss, *a. a.* Imprisoned.

مَحْتَاج mùhtāj, *a. a.* Needing, in need, in want; needy, poor. [flagration.

مَحْتَرَق mùhtèrik, *a. a.* Burnt by a con-

مَحْتَرَم mùhtérèm, *a. a.* Honoured, held in honour, respected, venerated.

مَحْتَسِب mùhtèssib, *s. a.* A chief officer of excise, having a supervision over merchants and shop-keepers, at present called اِحْتِسَاب نَازِرِي ihtissāb-nāziri.

مَحْتَكِر mùhtèkir, *s. a.* One who keeps back provisions from market in hopes of creating a scarcity and selling dear.

مَحْتَمَل mùhtémèl, *a. a.* Possible, probable.

مَحْتَمِي mùhtèmī, *a. a.* Who avoids hurtful articles of food, or diet.

مَحْتَوِي mùhtèvī, *a. a.* Comprehending, containing, embracing. [ful.

مَحْجُوب mähjūb, *a. a.* Ashamed; bash-

مَحْدَب mūhàddeb, *a. a.* Convex.

مَحْدَث mūhàddiss, *s. a.* An author who treats of the acts and words of Mu-

hammed; —, mùhdèss, *a. a.* Created (not eternal); new, recent (not ancient). [and boundaries.

مَحْدَد mūhàddid, *s. a.* A tracer of limits

مَحْدُود mähdūd, *a. a.* Limited, bounded; few (in number), small (in extent).

مَحْذُور mähzūr, *s. a.* A defect to be guarded against, an objection.

مَحْذُوف mähzūf, *s. a.* Understood, not expressed (a word); elided (a letter).

مَحْرَاب mīhrāb, *s. a.* A niche or mark of any kind in the wall of a mosque to show in which direction to turn in prayer.

مَحْرَر mūhàrrir, *s. a.* One who writes, the writer; —, mùhàrrèr, *a. a.* Written; مَحْرَرَات mūhàrrérāt, *s. pl. a.* Writings.

مَحْرَف mūhàrref, *a. a.* Corrupted, tampered with, erroneous (texts, books, &c.).

مَحْرِك mūhàrrik, *s. a.* A seditious person, mover of sedition; who causes things to move.

مَحْرَم mährem, *s. a.* A confidant, one admitted into a secret; one who legally had admission into the society of one of the other sex; —, mùhàrrem, *s. a.* Name of the first month of the Muhammedan year; —, *a. a.* Prohibited, unlawful (in religion); مَحْرَمَات mūhàrrémāt, *s. pl. a.* Unlawful things; نَا مَحْرَم nā-mährem, *a. p.* To whom the society of one of the other sex is not legally permitted.

مكروس màhrūss (*fem.* مكروسه màhrūssé), *a. a.* Defended, protected; مكروسه màhrūssé, *s. a.* A city, fortified city; ممالك مكروسه mèmālikī-màhrūssé, (The defended dominions) The Ottoman territory.

مكروم màhrūm, *a. a.* Deprived; without; disappointed. [sorrowing.

مكزون màhzūn, *a. a.* Grieved, afflicted,

مكسن mùhsin, *s. a.* One who confers benefits, grants favours, does kindnesses; —, mùhàssèn, *a. a.* Approved, worthy of approbation; مكسنات mùhàssénāt, *s. pl. a.* Deeds or qualities worthy of approbation, virtues.

مكسوب màhsūb, *a. a.* Counted, reckoned; مكسوباً màhsūban, *ad. a.* On account of, towards the account of.

مكسوس màhsūss, *a. a.* Sensible, felt, perceived.

مكشر màhshēr, *s. a.* The resurrection, or place of assembly for the last judgment; an assemblage, troop, company (of people).

مكصل mùhàssil, *s. a.* Title of one class of former governors of towns or districts (*lit.* collector); مكصل الكلام màhsalu-'l-kèlām, or mùhàssalu-'l-kèlām, *ad. a.* In fine, in short, in one word, to sum up.

مكصن mùhàssan, *a. a.* Guarded round about, fortified; مكصنات mùhàssanāt, *s. pl. a.* Chaste, virtuous, discreet women.

مكصود màhsūd, *a. a.* Reaped, mown.

مكصور màhsūr, *a. a.* Bounded, confined, shut in, besieged, surrounded.

مكصول màhsūl, *s. a.* Produce, fruit;

مكصولدار màhsūldār, *a. p.* Fruitful.

مكض màhz, *a. a.* Sheer, pure; مكضاً màhzā, *ad. a.* Merely, purely, simply, entirely.

مكضر màhzār, *s. a.* A petition signed by all the people present (*called also* عرض مكضر “àrzi-màhzar); —, mùh-zir, *s. a.* An officer who cites or summons people before a court of justice.

مكط màhàtt, *s. a.* A halting-place, where the baggage animals are unloaded.

مكظوظا màhzūz, *a. a.* Pleased, glad;

مكظوظيت mùh-zūziyyèt, *s. a.* Satisfaction, pleasure, joy.

مكفظه màhfaza, *s. a.* A case (for protecting anything).

مكفل màhfil, *s. a.* A gallery in a mosque; any place of congregation; —همايون, màhfilī-hùmāyūn, The gallery reserved for the use of the Sultan.

مكفوظ màhfūz, *a. a.* Preserved; لوح

مكفوظا lèvhi-màhfūz, (The preserved tablet) The tablet of God's providential decrees. [temptible.

مكقر mùhàkkar, *a. a.* Contemned; con-
مكقق mùhàkkàk, *a. a.* Fully ascertained, verified, corroborated. [stone.

مكك màhàkk (mèhènk), *s. a.* A touch-

مككم mùhkèm, *a. a.* Strong; well fortified; tight. [court of justice.

مككده màhkémé (mèhkémé), *s. a.* A

محكوك *màhkyūk*, *a. a.* Scratched out (writing, with a knife); engraved.

محكوم *màhkyūm*, *a. a.* Subject to any jurisdiction; عليه —, *màhkyūmun-‘àlèyh*, *a. a.* Sentenced, on whom sentence is passed.

محكي *màhkī*, *a. a.* Related, narrated, recounted; محكي عنده *màhkiyyun-‘ành*, *s. a.* Him on whose authority a thing is recounted; محكي فيه *màhkiyyun-fih*, *s. a.* Him about whom a narration is recounted.

محل *màhàll*, *s. a.* A place; the proper place for anything; a fitting place; a place in which anything occurs; محله *èhluhu-fī-màhàllihi*, The right man in the right place.

محلول *màhlūl*, *a. a.* Dissolved; untied, loosened; vacant (a place of employ); —, *s. a.* A vacancy, vacant office.

محله *màhàllé* (*pl.* محلات *màhàllāt*), *s. a.* A parish; a quarter or locality of a town. [ornaments).

محلي *mùhàllà*, *a. a.* Adorned (with محمد *mùhàmmèd*, *a. a.* Praised; praiseworthy; Muhammed (Mahomet); محمدي *mùhàmmédī* (*fem.* محمديه *mùhàmmédìyyé*), *a. a.* Muhammedan, Mahometan.

محمديت *màhmédet*, *s. a.* A praiseworthy point of character; praise, glory.

محمل *màhmil*, *s. a.* A litter for travelling on a camel; a covering for the sacred building at Mecca.

محمود *màhmūd*, *a. a.* Praised, glorified.

محمول *màhmūl*, *a. a.* Loaded (upon anything), placed upon; imputed, attributed. [fever.

محموم *màhmūm*, *a. a.* Attacked with محمي *màhmī* (*fem.* محميه *màhmìyyé*), *a. a.* Protected; محميه *màhmìyyé*, *s. a.* A city.

مخنة *mìhnèt*, *s. a.* (*pl.* مخن *mìhàn*), A source of grief, a trouble, affliction.

محو *màhv*, *s. a.* An obliterating, cancelling, demolishing; |—, —et, *v. a.* To obliterate; to demolish; محو واثبات *màhv-u-ìssbāt*, A cancelling or demolishing some parts and adding or leaving others (in writings or in buildings). محور *mìhver*, *s. a.* An axis. [ings).

محول *mùhàvvel*, *a. a.* Referred to, turned over to, left to the care or decision of (some person).

محي *mùhyī*, *a. a.* for محيي, which see.

محيط *mùhīt*, *a. a.* Encircling, surrounding; embracing, containing, comprehending; بحر محيط *bàhri-mùhīt*, The ocean, as surrounding the habitable earth.

محيي *mùhyī*, *s. a.* Who animates, gives life; who renovates, restores; who renders flourishing, populous; who reclaims (waste land). [Arabia.

مخا *Mòkhā*, *s. a.* Name of a town in

مخابرة *mùkhābéré*, *a. a.* Correspondence by letter or message; |—, —et, *v. a.* To correspond, to hold communication.

مخادنت *mùkhādénèt*, *s. a.* Friendship, amity.

مخازيل *màkhāzīl*, *s. pl. a.* (of مخذول *màkhzūl*), Low wretches, rascals.
 مخرج *màkhārij*, *s. pl. a.* (of مخرج *màkhrèj*), Places of issue, issues, outlets; the different parts of the organs of speech from whence the sounds of the several letters, or classes of letters, are derived; expenses.
 مخازن *màkhāzin*, *s. pl. a.* (of مخزن *makhzen*), Magazines, storehouses, cellars.
 مخاصمه *mùkhāssamé*, *s. a.* A litigating.
 مخاطب *mùkhātab*, *a. a.* Addressed in speech by anyone; —, *s. a.* The second person of verbs and pronouns; مفرد مخاطب *mùfrèd-mùkhātab*, The second person singular; جمع مخاطب *jèm“i-mùkhātab*, The second person plural. [anyone in speech.
 مخاطبة *mùkhātaba*, *s. a.* An addressing
 مخاطرة *mùkhātara*, *s. a.* Danger, peril.
 مخالب *màkhālib*, مخاليب *màkhālib*, *s. pl. a.* (of مخلب *mìkhlèb*, مخلاب *mìkhlāb*), Claws, talons.
 مخالصة *mùkhālèsset*, *s. a.* Sincerity of friendship.
 مخالطة *mùkhālata*, *s. a.* Intercourse.
 مخالف *mùkhālif*, *a. a.* Opposed to, contrary, adverse.
 مخالفت *mùkhāléfèt*, *s. a.* Opposition; an opposing; |—, —et, *v.n.* To oppose, be opposed to.
 مخبر *mùkhhbir*, *s. a.* Who gives notice, communicates information, an informant.

مختار *mùkhtār*, *a. a.* Preferred, preferable; having the option, free to choose; —, *s.a.* Choice, election made; فاعل مختار *fā“ili-mùkhtār*, One who, being of age and of sound mind, is free to act according to his own discretion.
 مخترع *mùkhtèri“*, *s. a.* An inventor, introducer. [acts humbly.
 مختشع *mùkhtèshi“*, *a. a.* Humble, who
 مختص *mùkhtàsss*, *a. a.* Appropriated, dedicated.
 مختصر *mùkhtassar*, *a. a.* Abridged, abbreviated, curtailed; short; of moderate dimensions. [self.
 مختفي *mùkhtèfī*, *a. a.* Who hides himself.
 مختل *mùkhtèll*, *a. a.* Spoilt, deranged, injured. [site, compound.
 مختلط *mùkhtèlit*, *a. a.* Mixed, composed.
 مختلف *mùkhtèlif*, *a. a.* Various, divers, different, dissimilar; مختلف الاضلاع *mùkhtèlifu - ‘l - àdlā“*, *a. a.* Scalene (triangle).
 مختوم *màkhtūm*, *a. a.* Sealed; طين مختوم *tīni-màkhtūm* (Sealed earth), *s. a.* Lesbian clay. [a narcotic.
 مخدر *mùkhèddir*, *s. and a. a.* Narcotic;
 مخدرة *mùkhàddéré* (*pl.* مخدرات *mùkhàddèrāt*), *s. a.* A veiled woman, a chaste, retiring, modest, virtuous woman. [one serves; a son.
 مخدوم *màkhdūm*, *s. a.* A master whom
 مخذول *màkhzūl*, *s. a.* A miserable wretch.
 مخرج *màkhrèj*, *s. a.* An issue, outlet; any part of the organs of speech where

the sound of a letter is formed; one of the degrees conferred upon the "ulémā or Doctors of Muhammedan law and divinity; —, mūkhrej, *a. a.* Extracted, drawn out, taken out.

مخروط mākhrūt, *s. a.* A cone; مخروطى mākhrūtī, *a. a.* Conical; مخروطيات mākhrūtāyyāt, *s. pl. a.* Conics, the Conic sections. [house; a cellar.

مخزن mākhsen, *s. a.* A magazine, store-house; مخصوص mūkhàssass, *a. a.* Appropriated, dedicated, devoted.

مخصوص mākhsūss, *a. a.* Peculiar, particular; express, special, especial; reserved, private; —, *ad. t.* Expressly; on purpose, designedly, intentionally; مخصوصيت mākhsūssiyyèt, *s. a.* Devotion, devotedness, special attachment.

مخطوب mākhtūb (*fem.* مخطوبه mākhtūbé), *a. a.* Sought or asked for in marriage.

مخطور mākhtūr, *a. a.* Thought of, conceived, come to one's mind; —, *s. a.* A thought, idea.

مخفف mūkhàffèf, *a. a.* Lightened, made light; not sounded as double (a letter). [hidden.

مخفى mākhfī, *a. a.* Secret, secreted, مخل mūkhàll, *a. a.* Detrimental, injurious, hurtful, which damages, destroys.

مخلاب mikhlab, مخلب mikhleb, *s. a.* The clawing foot of a bird or beast of prey.

مخلد mūkhàlled, *a. a.* Lasting eternally, everlasting.

مخلص mākhlàss, *s. a.* The additional name given to young men, or assumed by them, when they become writers of any kind, either as authors, poets, or simply clerks in a government office, and by which, excepting in the case of the Sovereign, they are ever afterwards commonly known and named: فؤاد رشيد Rèshīd, "Alī, فؤاد Fū'ād, are of this description; عمر محمود Umèr, اسماعيل Issmā'il, Mahmūd, are not; —, mùkhliiss, *s. a.* A sincere and devoted friend; —, mūkhàlliss, *s. a.* A saviour, one who delivers from any evil or danger.

مخلصانه mùkhliissāné, *a. p.* Pertaining to a sincere and devoted friend.

مخلف mūkhàllef, *a. a.* Left behind (at death); مخلفات mùkhàlléfāt, *s. pl. a.* The effects and property of a defunct person, especially such as devolve to the crown.

مخلوط mākhlūt, *a. a.* Mixed, having some one or various ingredients mixed into itself, not pure.

مخلوع mèkhlū, *a. a.* Deposed, dethroned; removed.

مخلوق mākhlūk, *a. a.* Created; مخلوقات mākhlūkāt, *s. pl. a.* All creation, all creatures.

مخمس mùkhàmmess, *s. a.* A pentagon; a small piece of poetry of five verses or hemistichs.

مخمر *màkhmūr*, *a. a.* Who feels and still labours under the distressing and depressing reaction consequent upon the passing off of intoxication, or, figuratively, of any elating influence.

مخنث *mùkhènnèss*, *s. a.* A sodomite.

مخنثلك *mùkhènnèsslik*, *s. t.* Sodomy.

مخوف *màkhūf*, *a. a.* Fearful, frightful, dreadful.

مخير *mùkhàyyer*, *a. a.* Optional; bought upon approval or trial; who has an option given to him.

مخيم *mùkhàyyem*, *a. a.* Under canvass, in tents, encamped; —, *s. a.* A camp;

مخيمگاه *mùkhàyyem-ghyāh*, A camp, a place where an army is encamped.

مد *mèdd*, *s. a.* A stretching out, lengthening, prolonging; a stretching forth (the hand); the prolongation of voice in a long vowel; the sign —, which is used for marking a long initial |, or the suppression of a long medial |; as آفت *āfet*, رحمن *ràhmān*; high water of the sea, high tide; an additional term of office frequently given to judges at the end of the year for which alone they are always appointed; |—, —et, *v. a.* To stretch out, lengthen, prolong; to stretch forth, put out (the hand).

مداح *mèddāh*, *s. a.* A public story-teller.

مداخل *mèdākhil*, *s. pl. a.* (of مدخل *mèdkhàl*), Entries, inlets; income, receipts; —, *mùdākhil*, *s. a.* An interferer, one who interferes.

مداخله *mùdākhālÉ*, *s. a.* An interference; |—, —et, *v. n.* To interfere.

مداد *mèdād*, *s. a.* Writing-ink.

مدار *mèdār*, *s. a.* The point or place at, or about which, things revolve or turn; a centre; a tropic; مدار سرطان *mèdāri-sèratān*, The tropic of Cancer; مدار جدی *mèdāri-jèdi*, The tropic of Capricorn.

مدارا *mùdārā*, مدارات *mùdārāt*, *s. a.* A soft answer, the quiet, prudent tone and manner necessary to be used towards adversaries (it need not, though it may be *dissimulation*); |—, —et, *v. n.* To give a soft answer, assume a quiet tone and manner (towards an adversary).

مدارج *mèdārij*, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Steps, degrees of ascent.

مدارس *mèdāriss*, *s. pl. a.* (of مدرسه *mèdréssÉ*), Colleges for law and divinity.

مدارست *mùdārèssèt*, *s. a.* The public teaching of law and divinity.

مدافعه *mùdāfa‘a*, *s. a.* A repelling; a striving to repel (an assailant); self defence; |—, —et, *v. a.* To repel or strive to repel.

مدام *mùdām*, *a. a.* Permanent, continual; —, *s. a.* Wine.

مداوات *mùdāvāt*, *s. a.* Medical treatment; |—, —et, *v. n.* To treat medically.

مداوره *mùdāvéré*, *s. a.* A passing round, causing to circulate.

مداول mùdāvil, *a. a.* Circulating, in circulation. [(at duties).

مداوم mùdāvim, *a. a.* Assiduous, steady

مداومت mùdāvémèt, *s. a.* Constant attendance, steady application; |—, —et, *v.n.* To be constant in attendance and steady in application.

مداهين mùdāhin, *s. a.* A flatterer, adulator.

مداهنه mùdāhéné, *s. a.* Flattery, adulation; the giving unmerited praise; or the withholding merited reproach; |—, —et, *v.n.* To use flattery, adulation; to give false praise or to withhold merited reproach.

مدائح mùdā'ih, *s. pl. a.* (of مديحة mùdīhÉ), Laudable acts or qualities; praises. [mèdīnÉ), Towns, cities.

مدائن mùdā'in, *s. pl. a.* (of مدينة mùdīnÉ)

مدبیر mùdbir, *s. a.* One who retrogrades; one fallen into misfortune; —, mùdèb-bir, *s. a.* One who conducts business, whose mind finds plans for managing affairs.

مدبوغ mùdbūgh, *a. a.* Tanned (leather).

مدت mùddèt, *s. a.* A period, length of time; مدت عمر mùddéti-“ùmr, A lifetime.

مدح mùdh, *s. a.* A praising, speaking well of, eulogizing; |—, —et, *v.a.* To praise, eulogize.

مدحت mùdhèt, *s. a.* A praiseworthy act or quality; a tribute of praise, eulogy. [(corn, &c.).

مددخبر mùddakhir, *a. a.* Stored up

مدخل mùdkhal, *s. a.* An entry, inlet; participation, interest, influence, complicity.

مدخول mùdkhūl, *a. a.* Into which something has entered; (a woman) who has been deflowered, is no longer a virgin.

مدد mùded, *s. a.* Assistance, help, succour; —, *int. a.* Help! مدد رس mùded-rèss, مدد کار mùded-kyār, *s. p.* A helper, succourer, deliverer.

مدر mùdær, *s. a.* A sun-dried, unbaked brick; مدر اهل èhli-mùdær, One who dwells in a house (as opposed to اهل وبر èhli-vèber, A dweller in tents).

مدرباز mùdrabāz, *s. t.* A pedlar, huckster.

مدرس mùdèrriss, *s. a.* A public professor of law and divinity.

مدرسه mùdréssé, *s. a.* A college for the study of law and divinity.

مدرك mùdrik (*fem.* مدرکه mùdrikÉ), *a. a.* Who overtakes, comes up with; who seizes (a meaning), catches, takes; کورت مدرکه kùvvéti-mùdrikÉ, The comprehension, apprehensive faculty.

مدعا (for مدعی) mùdda“à, *a. a.* Contended for, pretended, maintained; —, *s. a.* A thesis; a plea; a proposition contended for and maintained.

مدعو mùd“ùvv, *a. a.* Invited.

مدعی mùddà“i, *s. a.* A contender, maintainer; a plaintiff; مدعی علیه mùddà“à-“àlèyh (mùddà“i—), *s. a.* A defendant, an accused person.

مدغم mùddàghim, *a. a.* Inserted, coalesced, comprehended in the sound of

the following letter (a consonant, in Arabic grammar). [thing is buried.

مدفن *mèdfèn*, *s. a.* A place where any-

مدفون *mèdfūn*, *a. a.* Buried, interred.

مدقق *mùdàkkik*, *s. a.* A person who examines minutely. [and proofs.

مدلل *mùdèllèl*, *a. a.* Indicated by signs

مدللی *Midilli*, *s. t.* The island of Mitylene; a pony.

مدلول *mèdlūl*, *a. a.* Indicated by signs and proofs; —, *s. a.* The deduction, the thing, sense, or meaning indicated by any words or signs.

مدمن *mùdmin*, *a. a.* Who constantly practises or uses anything, who acquires a knack. [Towns, cities.

مدن *mùdn*, *s. pl. a.* (of مدینه *mèdīnÉ*),

مدنی *mèdénī* (*fem.* مدنیه *mèdénīyyÉ*), *a. a.* Living in a town or towns; civilized; not nomade; مدنییت *mèdénīyyèt*, *s. a.* Civilized or town life, or the abstract quality of living in towns; civilization.

مدور *mùdèvvèr*, *a. a.* Round, globular.

مدون *mùdèvvīn*, *s. a.* One who collects poetry into a regular *dīwān*; —, *mùdèvvèn*, *a. a.* Collected and formed into a regular *dīwān* (poetry); compiled and made into a book.

مدهش *mùdhīsh*, *a. a.* Frightening, which causes terror.

مدهن *mùddèhin*, *a. a.* Oiled, greased, anointed. [scared.

مدهوش *mèdhūsh*, *a. a.* Terrified;

مدی *mèda* (*mèdÉ* before the definite

article ال), *s. a.* As far in space or as long in time as something can reach; مدی البصر *mèdÉ-'l-bàssar*, As far as the eye can see; مدی الدهور *mèdÉ-'d-dùhūr*, As long as time lasts.

مدیحه *mèdīha*, *s. a.* A praiseworthy quality or act; praise, eulogy, encomium.

مدید *mèdīd*, *a. a.* Long, extended.

مدیر *mùdīr*, *s. a.* A manager; director; title of the petty governors of districts, who also collect the revenue, assess property, &c. [Medina in Arabia.

مدینه *mèdīnÉ*, *s. a.* A town, a city;

مدیون *mèdyūn*, *a. a.* In debt, indebted.

مدیه *mīdyÉ*, *s. t.* (*Greek*) A muscle (fish).

مذاب *mùzāb*, *a. a.* Melted, molten.

مذاق *mèzāk*, *s. a.* The taste.

مذاکره *mùzākérÉ*, *s. a.* A conference, talking over (any subject); |—, —et, *v. a.* To talk over, discuss.

مذاهب *mèzāhib*, *s. pl. a.* (of مذهب *mèzhèb*), Religious sects or peculiar creeds.

مذبوح *mèzbàh*, *s. a.* A place for slaughtering cattle; an altar for the same (but not for fire or for burning).

مذبذب *mùzèbzīb*, *a. a.* A trifler who is constantly changing his fancy.

مذبوح *mèzbūh*, *a. a.* Slaughtered by having the throat cut; sacrificed (in like manner); مذبوحانه *mèzbūhānÉ*, *a. p.* Pertaining to a slaughtered animal.

مذکر *mùzèkker*, *a. a.* Masculine (word

in grammar); —, mùzèkkir, *s. a.*

One who repeats litanies in praise or commemoration of God or the prophet.

مذكور mèzkyūr, *a. a.* Mentioned, aforementioned, aforesaid.

مذلت mèzèllet, *s. a.* Abjectness.

مذموم mèzmūm, *a. a.* Blamed, ill-spoken-of, detestable.

مذهب mèzhèb, *s. a.* A path; a rule of faith; a religious sect or creed; —, mùzèhbèb, *a. a.* Gilt with gold.

مذى mèzī, *s. a.* A slight seminal moisture occurring from mere lasciviousness.

مر mùrr, *s. a.* Myrrh (*generally called* مرصافی mùrri-sāfī, *Pure myrrh, or pure bitterness, or sheer gall*); —, *a. a.*

مرء mèr', *s. a.* A man. [Bitter.

مرا mirā, *s. a.* Hypocrisy, dissimulation; —, mèrā, *s. pl. a.* (*of* مراآت mir'āt), Mirrors, looking-glasses.

مراحت mùrābahāt, *s. a.* A gaining, profiting in business.

مرايط mùrābit, *s. a.* One who devotes himself entirely to the service of the faith, either as a warrior to guard the frontiers against external foes, or as a man of piety to pray for the welfare of the church and combat internal enemies.

مرايع mèrābi', *s. pl. a.* (*of* مربع mèrbā'), Houses for spring habitation; pastures for spring use.

مراآت mir'āt, *s. a.* A mirror, looking-glass, speculum; مراآت mèrrāt, *s. pl.*

a. (*of* مره mèrré), Times (in succession).

مراتب mèrātib, *s. pl. a.* (*of* مرتبة mèrtébé), Grades, ranks, gradations.

مراجعت mùrāja'āt, *s. a.* A referring, having recourse (to some thing or person); |—, —et, *v.n.* To refer, have recourse, fall back.

مراحل mèrāhil, *s. pl. a.* (*of* مرحلة mèrhalé), Stations on a journey; days' journeys.

مراحت mùrāhalèt, *s. a.* Going, starting, departing.

مراحم mèrāhim, *s. pl. a.* (*of* مرحمت mèrhāmet), Compassionate acts, graces.

مراود mùrād, *a. a.* Wished for, desired, aimed at; —, *s. a.* Wish, desire, aim, intent, intention; Murad (corrupted by ignorance into *Amurath*, proper name); |—, —et, *v.a.* To wish, desire, aim at, intend.

مراير mùrār, *s. pl. a.* (*of* مره mèrré), Times (of repetition); مراراً mùrāran, *ad. a.* Often, repeatedly, many times.

مرايرت mèrārèt, *s. a.* Bitterness.

مراسله mùrāssélé, مراسلت mùrāssélèt, *s. a.* Correspondence by letter or messages.

مراسم mèrāssīm, *s. pl. a.* (*no sing.*), Ceremonies, customary usages.

مراسيم mèrāssīm, *s. pl. a.* (*of* مرسوم mèrsūm), Edicts, rescripts.

مراعات mùrā'āt, *s. a.* A careful observance (of any requisite thing); |—,

—et, *v.n.* To observe, keep, revere, or execute, fulfil.

مراغه mùrāfa‘a, *s. a.* A trial at law;

او—, —òl, *v.n.* To go through a trial at law.

مراقت mùrāfakāt, *s. a.* An accompanying (one) on a journey or mission; |—, —et, *v.n.* To go in company (with someone).

مراق mèrāk, *s. a.* A whim, fancy; curiosity; taste; pleasure; anxiety, suspense; fear; monomania; hypochondria; |—, —et, *v.n.* To be anxious, to fear; to be curious;

مراقده براقمق mèrākda-brākmaq, *v.a.* To leave in doubt, suspense; مراقلو mèrākli, *a. t.* Fanciful, whimsical; curious; having a taste, being an amateur. [tion and contemplation.

مراقبه mùrākaba, *s. a.* Ascetic meditation.

مراقده mùrākìd, *s. pl. a.* (of مرقد mèrkād), Tombs, graves.

مراكب mùrākib, *s. pl. a.* (of مركب mèrkèb), Things used for riding in or on, as horses, camels, mules, asses, carriages, ships, boats. [desire.

مرام mèrām, *s. a.* Intention; wish,

مراعات mùrāmāt, *s. a.* A firing, projecting, lancing (missiles at someone).

مراغوس or مرانقوس or مرانغوس mārānghoss, *s. t.* (*Italian*), A ship’s carpenter; a cabinet-maker.

مرأه or مرئه mèr‘é, *s. a.* A woman.

مراهم mèrāhim, *s. pl. a.* (of مرهم mèrhèm), Ointments, salves.

مرايا mèrāyā, *s. pl. a.* (of مرآت mir‘āt), Mirrors, looking-glasses, specula.

مرايات mùrāyāt, *s. a.* Hypocrisy.

مرائي mùrā‘ī, *s. a.* A hypocrite, dissembler.

مربع mèrbā‘, *s. a.* A house for spring residence; a spring pasturage; —, mùrèbbā‘, *s. a.* A mathematical square (figure or number); مربعى mùrèbbā‘ī, *a. a.* Square.

مربوط mèrbūt, *a. a.* Connected, fastened, tied (together or to something); regular.

مربى mùrèbbī, *s. a.* One who educates; or مربا mùrèbbā, *s. a.* A preparation, condiment; مربى ايوه àywa-mùrèbbāssi, Preserved quince.

مرتب mùrèttèb, *a. a.* Set in order, arranged, duly disposed; ready, present, existing; مرتبات mùrèttèbāt, *s. pl. a.* The different things *regularly* supplied to, by, or for, any department of administration, such as money, clothes, men, arms, &c.; —, mùrèttib, *s. a.* A compositor in a printing-office.

مرتبه mèrtébé, *s. a.* A degree, gradation; a rank; كمال مرتبهده kēmāli-mèrtébéde, *ad. t.* To a supreme degree, very, extremely.

مرتد mùrtèdd (mùrtād), *s. a.* A pervert from Mahometanism.

مرتزه mùrtèzika (اشخاص èshkhāss, or some similar word, being understood), *s. pl. a.* (of مرتزق mùrtèzik), People who receive their pay and rations,

their livelihood (from the public treasury, &c.).

مرتشی *mùrtèshī*, *s. a.* A man in office who accepts a bribe.

مرتضی *or مرتضا* *mùrtézà*, *a. a.* With whom one is well pleased; المرتضی *èl-mùrtézà*, "Alī, the son-in-law of Muhammed. [tree, &c.)

مرتفع *mùrtèfi*", *a. a.* High (hill, place, مرتكب *mùrtèkib*, *s. a.* One who does, commits (any sin or crime); a corrupt bribe-taking, peculating fellow.

مرثیه *mèrsiyyé*, *s. a.* An elegy.

مرجان *mèrjān*, *s. p.* Coral; Merjan (*proper name often given to black slaves*); بالفی —, *mèrjān-bàlighi*, *s. t.* A gold fish. [revered.

مرجوب *mùrèjjeb*, *a. a.* Honoured, مرجح *mùrèjjàh*, *a. a.* Preferable.

مرجع *mèrjā*", *s. a.* A place to which one returns, or has recourse.

مرجمك *mèrjémek*, *s. p.* A lentile.

مرجو *mèrjū*, *a. a.* Begged, requested, asked.

مرحبا *mèrhabā*! *int. a.* (In affluence!) All hail! (*said only by one Muhammedan to another*). [a station.

مرحله *mèrhalé*, *s. a.* A day's journey; مرحمت *mèrhàmet*, *s. a.* Pity, commiseration, mercy.

مرحوم *mèrhūm*, *a. a.* Received into God's mercy (*said only of defunct Muhammedans*).

مرخص *mùràkhkhàss*, *a. a.* Having full permission; —, *s. a.* A plenipotentiary.

مرخصه *mèrkhassa*, *s. a.* A Christian bishop, abbot, or prior.

مرد *mèrd*, *s. p.* A man; a manly fellow; —, *mùrd*, *a. p.* Dead (*said only of non - Muhammedans, in contempt*); مردانه *mèrdāné*, *a. p.* Manly; brave; مردانگی *mèrdānéghī*, *s. p.* Manliness, bravery; مردی *mèrdī*, *s. p.* Manhood, manliness.

مردار *mùrdār* (*mùndār*), *a. p.* Filthy, dirty; canonically unclean.

مردم *mèrdum*, *s. p.* A man; مردك *mèrdumek*, *s. p. dim.* A little man; مردمك چشم *mèrduméki - chèshm*, *s. p.* The pupil of the eye; مردم آریگی *mùrdum-èrighi*, *s. t.* A damson.

مردود *mèrdūd*, *a. a.* Contemned, repulsed, disowned, rejected.

مردة *mèredé*, *s. pl. a.* (*of مارک mārid*), Obstinate rebels; —, *mùrdé*, *a. p.* Dead.

مردة سنك *mùrdé-sènk*, *s. p.* Litharge(?).

مرز *mèrz*, *s. p.* A frontier, a march; مرزبان *mèrzubān*, *s. p.* A warden of the marches, a governor; مرزبوم *mèrzubūm*, *s. p.* A country, region.

مرسا *(for مرسى)* *mèrsà*, *s. a.* A port, harbour, anchorage-ground.

مرسل *mùrsèl*, *s. a.* A messenger, an apostle; سید المرسلین *sèyyidu-'l-mùrsélīn*, The prince of the apostles, Muhammed.

مرسوم *mèrsūm*, *a. a.* Delineated; drawn; written; the above-mentioned; —, *a. a.* An edict, rescript, order.

مرسى *mèrsà*, *s. a.* A harbour, port, anchorage-ground. [sturgeon (fish).

مرسين *mèrsin*, *s. t.* A myrtle (tree); a

مرشد *mùrshid*, *s. a.* A spiritual guide and preceptor; a guide.

مرصد *mèrsàd*, *s. a.*, مرصدگاه *mèrsàd-ghyāh*, *s. p.* A place for a look-out; a lurking-place. [precious stones.

مرصع *mùràsssà*, *a. a.* Ornamented with

مرصوص *mèrsūss*, *a. a.* Held together firmly with cramp-irons.

مرض *màraz*, *s. a.* Disease, malady; a pining sickness; موت—, *màrazi-mèvt*, The disease of which one dies.

مرضا (*for مرضى*) *mèrzà*, *s. pl. a.* (*of مريض* *màrīz*), The sick.

مرضات *mèrzāt*, *s. a.* Satisfaction, the being pleased, content, satisfied.

مرضى *mèrzī*, *a. a.* With which one is satisfied or pleased; —, *mèrzà*, *s. pl. a.* (*of مريض* *màrīz*), The sick.

مرطوب *mèrtūb*, *a. a.* Moistened, wetted.

مرعا *or* مرعى *mèr‘à*, *s. a.* Pasture-ground.

مرعى *mèr‘ī*, *a. a.* To which attention is paid, to which people conform; observed, in force.

مرغ *mùrgh*, *s. p.* A bird; a fowl.

مرغاب *mùrghāb*, *s. p.* A duck.

مرغوب *mèrghūb*, *a. a.* Such as is liked and desired.

مرفه *mùrèffèh*, *a. a.* At ease; in good circumstances; مرفه البال *mùrèffèhu-'l-bāl*, With the heart at ease. [grave.

مرقد *mèrkàd*, *s. a.* A sepulchre, tomb,

مرقوم *mèrkūm*, *a. a.* Written; the above-mentioned.

مرك *mèrgh*, *s. p.* Death.

مركب *mèrkèb*, *s. a.* A beast for riding, whether horse, camel, mule, or ass; an ass, a donkey; a carriage; a ship or boat. (The idea of the camel being called by Arabs “the ship of the desert,” is a mistaken European fable, the truth being that, if anything, they have, on the contrary, likened the ship to the camel, and called the former *مركب بحرى* *mèrkèb-bàhrī*, “the sea-camel,” or rather “the marine thing for riding”); —, *mùrèkkèb*, *a. a.*

Compound; —, *s. a.* Writing ink; —, *mùrèkkèb-bàlighi* (The ink-fish), The cuttle-fish, the sepia; جهل *jèhli*-*mùrèkkèb*, (Compound ignorance) The ignorance which ignores its own ignorance, presumptuous ignorance.

مركز *mèrkèz*, *s. a.* A centre; a seat of provincial government; the head-quarters of a corps-d’armée.

مركوب *mèrkyūb*, *a. a.* Ridden, mounted.

مركوز *mèrkyūz*, *a. a.* Stuck in or up, planted (as a javelin in the ground).

مرلدامق *mèrildamak* (*aor.* مرلدار *mèrildar*), مرلدانمق *mèrildanmak* (*aor.* مرلدانور *mèrildanir*), *v. n.* To murmur, mutter.

مرمت *mèrèmmet* (*mèrémet*), *s. a.* Repairs, reparation; |—, —*et*, *v. n.* To make repairs, to repair.

مرمر *mèrmèr*, *s. t.* Marble ; —, *mèrmir*,
s. t. A murmuring, muttering. [garded.
مرموق *mèrmūk*, *a. a.* Looked at, re-
مرمی *mèrmī* (*fem.* مرمیه *mèrmīyyé*), *a. a.*
Thrown, cast, projected ; جسم مرمی
jìssmī-mèrmī, A projectile.
مرو *Mèrv*, *s. p.* Merv (town of).
مروارید *mèrvārīd*, *s. p.* A pearl (*Greek*
μαργερίτη).
مروت *mùrùvvèt* (*for* مروت *mùrù'et*),
s. a. Generosity, magnanimity.
مروج *mùrèvvij*, *s. a.* One who pro-
motes, advances, gives course or ani-
mation (to any business). [ness.
مروء *mùrūd*, *s. a.* Obstinacy, rebellious-
مرور *mùrūr*, *s. a.* A passing (over, by,
or through) ; |—, —et, *v.n.* To go or
pass (over, by, through) ; زمان—
mùrūrū-zāmān, The lapse of time ;
—, *mùrvèr*, *s. t.* The elder tree ;
چیاچکی—, *mùrvèr-chichèghi*, Elder-
berry-flowers. [told, recounted.
مروی *mèrvī*, *a. a.* Related, handed down,
مرة *mèrré*, *s. a.* A time (of repetition) ;
مرة بعد مرة *mèrrétèn-bà''da-mèrrétin*,
ad. a. Repeatedly, time after time.
مرهم *mèrhèm* (*mèlhèm*), *s. a.* Ointment,
salve.
مرهون *mèrhūn*, *a. a.* Pledged, pawned.
مریخ *mèrrīkh*, *s. a.* The planet Mars.
مريد *mèrīd*, *s. a.* An obstinate, rebellious
person ; —, *mùrīd*, *s. a.* A follower of
a religious preceptor, a novice, a
disciple. [*a. a.* Sick, ill.
مریض *màrīz*, *s. a.* A sick person ; —,

مریم *mèryém*, *s. a.* Mary (*proper name*) ;
مریم انا *mèryèm - àna*, *s. t.* Mary, the
mother (of Jesus) ; بخور مریم *bùkhūri-*
-mèryèm (Incense of Mary), The cy-
clamen, or sow-bread.

مز *miz* or *miz* (یمز after a consonant
which will not join calligraphically)
after a vowel, or imiz, imiz after
a consonant ; Turkish possessive
pronoun, *first pers. pl.* Our, بابامز
bābāmiz, Our father, قلممz *kālè-*
mimiz, Our pen ; برادریمz *bīrādéri-*
miz, Our brother ; —, or ماز *māz*,
Turkish termination of the aorist par-
ticiple active of every negative verb ;
گتمز *ghìtmāz*, Who does not, will not
go ; سویلمز *sùwèylémāz*, Who does
not, will not say.

مزاج *mìzāj*, *s. a.* The state of a person's
health ; the general constitution ; per-
sonal character, disposition ; مزاجسز
mìzājsiz, *a. t.* Unwell, ill, sick ;
مزاج کبیر *mìzāj-ghīr*, *a. p.* Who suits anyone's
disposition, takes, and becomes liked ;
مزاج شریف *mìzāji - shèrīf* ; مزاج
شریف کز *mìzāji - shèrīfingiz ?* (The,
your, noble health?), How do you do?

مزاح *mùzāh*, *s. a.* Fun, a joke, a jest.

مزاحم *mèzāhim*, *s. pl. a.* (*of* زحمت
zāhmet), Fatigues, difficulties ; —,
مזاحم *mùzāhim*, *a. a.* Impeding ; —, *s. a.*
An obstacle, impediment.

مزاحمت *mùzāhémèt*, *s. a.* An im-
peding, impediment ; a crowding,
thronging together.

مزاد mēzād, *s. a.* Public auction ; —
—et, *v.a.* To sell by auction ; مزاده
میزاده و بیرهك mēzāda-vèrmek, To give to
be sold at auction ; مزاد دن المق
mēzāddan-ālmak, To buy at an auc-
tion ; —, mùzād, *a. a.* Increased,
added to.

مزار mēzār (mēzar), *s. a.* A grave ;
—طاشی, mēzar-tāshi, A tombstone ;
مزارجی mēzarji, *s. t.* A gravedigger ;
مزارستان mēzarisstān, *s. p.* مزارلق
mēzarlik, *s. t.* A graveyard.

مزارع mēzāri“, *s. pl. a.* (of مزعه
mēzra“a), Arable lands; sown fields.

مزایا mēzāyā, *s. pl. a.* (of مزیت
mēziyyèt), Special points, virtues, advan-
tages ; برشیمك مزایا سینه وارمق
bīr-shèy‘ing - mēzāyāssina - varmak, *v.n.*
To seize and appreciate the special
point of anything. [auction.

مزایدۀ mēzāyédé, *s. a.* A putting up at
مزبلۀ mēzbélé, *s. a.* مزبلۀ لك
mēzbélélik, *s. t.* A dust-heap, heap of refuse
rubbish. [mentioned.

مزبور mēzbūr, *a. a.* Written ; the above-
مزج mēzj, *s. a.* A mixing intimately, a
blending ; —, —et, *v.a.* To mix,
blend.

مزخرف mēzàkhrèf, *a. a.* Ornamented
with false ornaments ; مزخرفات
mēzàkhréfāt, *s. pl. a.* Rubbish, pec-
cant humours.

مزد mēzd, *s. p.* A reward, recompense.
مزدحم mēzdèhim, *a. a.* In crowds,
thronged (people).

مزراق mēzrak, *s. t.* A spear, a lance.

مزرعه mēzra“a, *s. a.* Arable land ; a
sown field. [gold thread.

مزرکش mēzèrkesh, *a. a.* Worked with
مزروع mēzrū“, *a. a.* Sown (seed, field).

مزلت mēzèllet, *s. a.* A slip of the foot ;
an error, a fault.

مزمار mēzmār, *s. a.* A pipe, a flute.

مزمین mēzmin, *a. a.* Chronic, old, long-
standing.

مزور mēzèvvir, *s. a.* A lying, swindling
rogue ; —, mùzèvvèr, *a. a.* Forged,
made up, concocted of lies.

مزه mēzé, *s. p.* A whet before dinner, an
appetizer (consisting really of dry and
salt condiments, or fruit, taken with
raw spirits); a joke, fun, raillery ;
مزه لو mēzéli, *a. t.* Funny, joking
(saying).

مزیت mēziyyèt, *s. a.* The particular
point, virtue, or advantage (of a thing).

مزید mēzīd, *a. a.* Much, increased, aug-
mented. [to disappear, to vanish.

مزیل mēzīl, *a. a.* Who or which causes
مزیین mēzèyyen, *a. a.* Embellished,
adorned.

مژده mēzhd, مژده کان mēzhdéghyān,
مژده کانه mēzhdéghyāné, *s. p.* A pre-
sent given to a bringer of good news.

مژده ور mēzhdvèr, *a. p.* Rewarded, re-
compensed.

مژده mēzhdé, *s. p.* Good news, glad
tidings of any happy event ; مژده جی
mēzhdéji, *s. t.* Hangers-on at public
offices, who, when people are appointed

to any employ, carry the news to their friends, and expect a reward; مژده‌زس mūzhdé-rèss, *s. p.* A bringer of good news. [an eyelash.

مژگان mūzhghyān, *s. p.* The eyelashes, مس mèss, *s. a.* A touching; |—, —et, *v.n.* To touch; to happen; —, mīss, *s. p.* Copper.

مسا mèssā, *s. a.* The evening.

مسابقت mūssābakāt, *s. a.* An arriving or happening before (something else); a taking the precedence; |—, —et, *v.n.* To arrive or happen before; to take precedence.

مساجد mūssājīd, *s. pl. a.* (of مسجد mēssjīd), Small parish mosques.

مساحه mèssāha, *s. a.* A measuring, surveying (land); the measure (of a piece of land); |—, —et, *v.a.* To measure (land).

مسارعت mūssāra'āt, *s. a.* A being quick, ready, and willing; |—, —et, *v.n.* To hasten willingly, to be quick (about doing a thing).

مساعد mūssā'id, *a. a.* Favourable.

مساعده mūssā'adé, *s. a.* Favour shown, permission or assistance given as a favour; the admitting or allowing (anything to be done); |—, —et, *v.n.* To show favour, to favour, to be favourable; to give permission or assistance; to admit or allow (to be done).

مساعدی mūssā'ī, *s. pl. a.* (of سعی sà'y), Endeavours, exertions.

مساغ mēssāgh, *s. a.* Permission, toleration, indulgence. [to place.

مسافه mēssāfé, *s. a.* Distance from place

مسافر mūssāfir, *s. a.* A guest, a visitor; a sojourner; a traveller.

مسافرت mūssāférèt, *s. a.* The being a guest or visitor, quality of guest; a sojourn; a journeying; |—, —et, *v.n.* To sojourn; to travel.

مساکن mēssākin, *s. pl. a.* (of مسکن mēsskèn), Habitations.

مساکین mēssākīn, *s. pl. a.* (of مسکین mēsskīn), The poor, needy.

مسالك mēssālik, *s. pl. a.* (of مسلك mēsslèk), Roads, paths, ways; careers.

مسالمت mūssālémèt, *s. a.* Peace, freedom from enmity or warfare.

مسامات mēssāmmāt (mēssāmāt), *s. pl. a.* (no sing.), Pores.

مسامحه mūssāmaha, *s. a.* A taking no notice, a not preventing; |—, —et, *v.n.* To take no notice, not to prevent, to connive at (without corrupt motives).

مسامع mēssāmi', *s. pl. a.* (no sing.), Ears.

مساوات mūssāvāt, *s. a.* Equality.

مساوی mūssāvī, *a. a.* Equal.

مسائل mēssā'il, *s. pl. a.* (of سؤال mēss'élé), Questions, subjects, theses.

مسبب mūssèbbib, *s. a.* He who causes or creates (needful things); —, mùsèbbeb, *a. a.* Furnished with all needful things; —الاسباب, mùssèbbibu-'l-èssbāb, (God) the creator of all needful things.

مسبوق mèssbūk, *a. a.* Precedented ;
 ناسبوق nā-mèssbūk, *a. p.* Unprece-
 dented.

مست mèsst, *s. t.* A kind of light half-
 boot for indoor wear, and over which
 slippers or shoes are worn out of
 doors ; —, *a. p.* Drunk, tipsy, intoxi-
 cated ; مستانه mèsstāné, *a. p.* Per-
 taining to one who is drunk.

مستأجر mèsstè'jir, *s. a.* One who takes
 a thing on hire.

مستأمن mèsstè'min, *s. a.* One under
 safe conduct or the law of nations, to
 whom immunity from hostilities has
 been granted at his own request ; one
 who, being a foreigner and not a Mu-
 hammedan, goes into a Muhammedan
 territory or into Turkey on any peace-
 able mission ; any Muhammedan go-
 ing abroad on any peaceable mission,
 and under the laws of nations.

مستبان mèsstébān, *a. a.* Clear, mani-
 fest, evident.

مستتبع mèsstètbi", *a. a.* Who or which
 is followed or accompanied.

مستتر mèsstètir, *a. a.* Who veils or hides
 himself.

مستثقل mèsstèsskāl, *a. a.* Treated as if
 counted a bore. [cepted, exempted.

مستثنا or مستثنى mèsstèssnà, *a. a.* Ex-

مستجاب mèsstèjāb, *a. a.* Answered,
 accepted (a prayer, request).

مستجلب mèsstèjlib, *a. a.* Which draws,
 attracts, causes, brings down.

مستجمع mèsstèjmi", *a. a.* Who or

which contains, collects within him-
 self.

مستحب mèsstahàbb, *a. a.* Esteemed
 as lovely or loving or meritorious.

مستحسن mèsstàhsèn, *a. a.* Approved of,
 praiseworthy.

مستأخر mèsstàhzàr, *a. a.* Of which one
 is informed or aware, known, under-
 stood. [risoning a fortress.

مستألف mèsstàhfiz, *s. a.* A soldier gar-

مستأحق mèsstāhikk (mèsstahàkk), *a. a.*

Deserving ; —, mèsstahàkk, *a. a.*

Deserved, merited ; —, *s. a.* What
 one has deserved, merited ; الله

مستأقنى ويرسون Allāh - mèsstahàk-

kingi-vèrsin ! May God give you your
 deserts ! [fortified.

مستأكم mèsstàhkèm, *a. a.* Strong, firm ;

مستأخدم mèsstàkhdèm, *a. a.* Employed
 (a person), in service.

مستأخرج mèsstàkhrèj, *a. a.* Extracted.

مستأدام mèsstédām, *a. a.* Continual,
 perpetual. [Demanded, requested.

مستأدعا or مستأدى mèsstèd"à, *a. a.*

مستأدير mèsstédīr, *a. a.* Not plane,

round ; سطح مستأدير sàthi-mèsstédīr,

A round surface, a non-plane super-
 ficies. [stant.

مستأديم mèsstédīm, *a. a.* Perpetual, con-

مستأستر mèsstètèr (pl. fem. مستأترات mès-

sètterāt), *s. a.* A veiled woman, a
 modest, virtuous woman. [Requested.

مستأرجا or مستأرجى mèsstèrjà, *a. a.*

مستأريح mèsstèrih, *a. a.* At ease, free
 from care and trouble.

- مستزاد *mùsstézād*, *a. a.* Increased, augmented, added to.
- مستسقی *mùsstesskī*, *a. a.* Dropsical.
- مستشار *mùsstéshār*, *s. a.* A councillor, and under-secretary of state, with whom the secretary of state advises.
- مستصیب *mùstasshāb* (-ss-hāb), *a. a.* Taken with, made or allowed to accompany; acquired, purchased.
- مستطاب *mùstatāb*, *a. a.* Good, approved (book, &c.).
- مستطیل *mùstatīl*, *a. a.* Long, lengthened; —, *s. a.* A parallelogram.
- مستظل *mùstazīl*, *a. a.* Who seeks or finds protection in the shade.
- مستعار *mùsta‘ār*, *a. a.* Borrowed.
- مستعان *mùsta‘ān*, *a. a.* From whom assistance is asked; المستعان *èl-mùsta‘ān*, *s. a.* God, from whom all ask assistance. [quired in haste.
- مستعجل *mùstà‘jèl*, *a. a.* Pressing, ready.
- مستعد *mùsta‘idd* (*mùstà‘id*), *a. a.* Prepared, ready, in readiness; ready witted, quick at learning, clever; inclined, predisposed.
- مستعمل *mùstà‘mèl*, *a. a.* Used, in use; which has been used, second-hand. [drowned.
- مستغرق *mùstàghrāk*, *a. a.* Submerged,
- مستغنی *mùstaghni*, *a. a.* Independent, not in want, able to do without (something or anything).
- مستفاد *mùstéfād*, *a. a.* Gathered, understood, acquired; —, *s. a.* The meaning (of a phrase or writing).

- مستقبل *mùstakbèl*, *s. a.* The future time, time to come; the future tense.
- مستقر *mùstakàrr*, *a. a.* Firmly established, settled; a place in which one is definitively settled.
- مستقل *mùstakàll* (*mùstākīl*), *a. a.* Independent, absolute.
- مستقیم *mùstakīm*, *a. a.* Straight, right; upright, honest, straightforward; خط —, *khàtti-mùstakīm*, A right line, a straight line. [gust.
- مستکرة *mùstèkrèh*, *a. a.* Held in dis-
- مستلزم *mùstèlzim*, *a. a.* Which causes, makes necessary. [constant.
- مستمر *mùstémèrr*, *a. a.* Permanent,
- مستمند *mùstémènd*, *a. p.* Poor, humble; مستمندانه *mùstémèndānè*, *a. p.* Pertaining to a humble individual.
- مستنبط *mùstènbèt*, *a. a.* Deduced.
- مستند *mùstènid*, *a. a.* Who or which leans upon something for support; —, *mùsténèd*, *s. a.* A thing or person leant upon for support.
- مستنیر *mùsténīr*, *a. a.* Deriving its light from something else.
- مستوجب *mùstèvjib*, *a. a.* Causing, rendering imperative.
- مستور *mèsstūr*, *a. a.* Covered, hidden.
- مستوفی *mùstèvfī*, *a. a.* Sufficient, ample (salary, &c.).
- مستولی *mùstèvlī*, *a. a.* Overrunning, taking, occupying.
- مستوی *mùstévī*, *a. a.* Plane; سطح
- مستوی *sàthi-mùstévī*, A plane superficies.

مسئزی mùsstèhzi s. a. One who ridicules others.

مسجد mèssjid, s. a. (*the original of our word "mosque"*), A place of adoration; a small parish or private mosque; —الحرام, mèssjidu - 'l - hārām, The sacred mosque at Mecca; —الاقصى, mèssjidu - 'l - àksà, The temple or mosque of Omar at Jerusalem, or the heavenly temple immediately over it in paradise.

مسجع mùssèjjà, a. a. Rhymed (prose) but not metrical.

مسجل mùssèjjèl, a. a. Inscribed in the register of a court of law.

مسجون mèssjūn, a. a. Imprisoned, incarcerated.

مسح mèssh (mèss-h), s. a. A rubbing with the inner parts of the fingers; the canonical mode of performing certain parts of the smaller ablution; —, —et, v. a. To rub in that particular way.

مسخر mùssàkhkhàr, a. a. Conquered, subdued, brought under subjection.

مسخره mæsskhara, s. a. A buffoon, tom-fool; مسخره لاق, mæsskharalik, s. t. Buffoonery, tom-foolery.

مسدود mèssdūd, a. a. Closed, shut, stopped up. [mirth.

مسرت mèssèrret, s. a. Joy, gladness,

مسرف mùssrif, s. a. A spendthrift; مسرفانه mùssrifānē, a. p. Pertaining to a spendthrift. [mirthful.

مسرور mèssrūr, a. a. Joyful, glad,

مسطح mùssàttàh, a. a. Made flat; كره مسطحه kyùré'i-mùssàttaha, A planisphere.

مسطر mìsstàr, s. a. A machine for ruling lines on paper, consisting in a piece of cardboard with lines of hard-twisted silk sewn through it; this is placed under the paper to be ruled, and the finger being drawn along the silks, the lines are formed, raised on one side of the paper, depressed on the other; —, mùsàttàr, a. a. Having lines or writing traced upon it.

مسطور mèsstūr, a. a. Written.

مسهود mèss'ūd, a. a. Blessed with felicity and good fortune.

مسفور mèssfūr, a. a. Written; the above-mentioned (*always used as a mark of reprobation*).

مسقط mæsskāt, s. a. A place where anything drops; Muscat in Arabia; — الرأس mæsskātu-'r-rè'ss, (The place where the head dropped) A birth-place, the place of one's birth.

مسقو Mòsskov (mòsskof), s. t. A Russian; Russia.

مسك mìssk, s. a. Musk; مسكى mìsskī, a. a. Musky; dark-coloured, swarthy.

مسكت mìsskèt, s. a. Name of a kind of grape, of a kind of apple; grape-shot; —, mùsskit, a. a. Which reduces to silence, satisfies.

مسكر mùsskir, a. a. Inebriating; مسكرات mùsskirāt, s. pl. a. Intoxicating drinks.

مسكن mèsskèn, *s. a.* A habitation, an abode.

ميسكنت mèsskénèt, *s. a.* Utter poverty.

ميسكوك mèsskyūk, *a. a.* Coined, struck with a die; ميسكوكات mèsskyūkyāt, *s. pl. a.* Coins, medals.

ميسكون mèsskyūn, *a. a.* Inhabited; ربع مسكون rūb“u - mèsskyūn, The inhabited quarter of the globe.

ميسكين mīsskīn, *a. p.* Musky; dark-coloured, tawny; — (mīsskin), *s. a.* A pauper; a leper; ميسكينك mīsskinlik, *s. t.* Utter poverty, rags;

ميسلح mīsellāh, *a. a.* Armed. [leprosy.

ميسلسل mīssèlsèl, *a. a.* Concatenated, continuous as the links of a chain.

ميسلط mīssallāt, *a. a.* Arrogating dominion; او—, mīssallāt-òl, *v.n.* To attack, to meddle with, to leave no peace, to pester.

ميسلك mīsslèk, *s. a.* A course pursued; a path, road, way.

ميسلم mīsslim, *s. a.* (*pl.* ميسلمين mīsslimīn), A true Muhammedan, a follower of Islamism; —, mīssèllèm, *a. a.* Conceded; admitted; incontestable, incontrovertible; ceded, given up, delivered; —, mīssèllim (*for* ميسلم mutéssèllim), *s. a.* A governor of a town; ميسلمان mīsslimān, *s. pl. p.* Musslims, Isslamites, Muhammedans; (mīssulmān, *as a Turkish singular*), A Musslim, Moslem, Muhammedan, Mahometan. [stripped.

ميسلوب mīsslūb, *a. a.* Despoiled,

ميسلوك mīsslūk, *a. a.* Followed, taken (a road, path, course, &c.).

ميسلول mīsslūl, *a. a.* Drawn, unsheathed (a sword, &c.).

ميسلما (*for* ميسلمى) mīssèmmà, *a. a.* Named, called, bearing a name.

ميسمار mīssmār, *s. a.* A nail.

ميسمين mīssmin, *a. a.* Fat, plump.

ميسموع mīssmū“, *a. a.* Heard.

ميسموم mīssmūm, *a. a.* Poisoned.

ميسمى mīssèmmà, *a. a.* Named, called, bearing a name.

ميسسن mīssinn, *a. a.* Aged, old, in years.

ميسسد mīssned, *s. a.* A place, post, office of high distinction; a place where one reclines on the elbow; —, mīssnèd, *a. a.* Which has been made to lean (against something), leant; imputed, attributed.

ميسسنم mīssènnèm, *a. a.* In profile; رسم ميسسنم rēssmī-mīssènnèm, A drawing or figure in profile.

ميسنون mīssnūn, *a. a.* Founded on or supported by an act or saying of Muhammed.

ميسسواك mīssvāk, *s. a.* A kind of tooth-brush used in the East, made of a fibrous root; the using a tooth-brush.

ميسسودا mīsswèddé, mīssèvvédé, *s. a.* The rough copy of a writing; ميسسودالك mīsswèddélik, *s. t.* Paper for rough copying. [gative medicine, a purge.

ميسسهل mīsshil (—ss-h—), *s. a.* A pur-

ميسسيب mīssèyyèb, *a. a.* Careless and prodigal in money matters.

مسيح mèsṣih, *s. a.* The Anointed, the Messiah; مسيحي mèsṣihī, *a. a.* Christian, Messiahian.

مسير mèsṣir, مسيره mèsṣiré, *s. a.* A place of promenade; a journey.

مسينا Mèssina, *s. t.* Messina, in Italy.

مسئلة mès'sélé, *s. a.* A question, subject of disquisition. [swerable.

مسؤل mès'sul, *a. a.* Responsible, answerable; mish, mish, Termination of the past active participle, and of the dubitative mood, of Turkish verbs. [sembling.

مشابه mùshàbīh, *a. a.* Like, similar, resemblance; مشابيهت mùshābēhèt, *s. a.* Likeness, resemblance, similarity.

مشاتمه mùshātémé, *s. a.* A calling each other names, mutual reviling.

مشاجره mùshājéré, *s. a.* A quarrelling.

مشار mùshār, *a. a.* Shown, indicated;

مشاراليه mùshārun-ìlèyh, *s. a.* The aforementioned (only used as indicative of persons of high rank);

مشار بالبنان mùshārun - bì-'l- bènān, *a. a.* Pointed at with the finger, distinguished, of note, of mark.

مشاركته mùshārékèt, *s. a.* Partnership; community, participation.

مشاطه mèshāṭa, *s. a.* A tire-woman, a comber and decker-out of brides, a lady's-maid. [divisible (property).

مشاع mùshā', *a. a.* Undivided, un-

مشافهه mùshāfaha, *s. a.* Verbal communication and intercourse.

مشاق mèshākk, *s. pl. a.* (of مشقت mèshàkkat), Fatigues, inconveniences.

مشام mèshāmm, *s. a.* The seat or organ of smelling; the sense of smelling; the quality of odour.

مشاوره mùshāvéré, *s. a.* Deliberation, mutual consultation; |—, —et, *v.n.* To deliberate, consult together.

مشاهدة mùshāhédé, *s. a.* A seeing, witnessing; |—, —et, *v.a.* To see, witness.

مشاهير mèshāhīr, *s. pl. a.* (of مشهور mèshhūr), The famous, noted, celebrated.

مشايخ mèshā'ikh, *s. pl. a.* (of شيخ shèykh), Chief doctors of law and divinity. [net-work or trellis-work.

مشبك mùshèbbèk, *a. a.* Formed like شبك mùshèbbèh (*fem.* مشبهه mùshèbbéhé), *a. a.* Assimilated; صفت مشبهه sifāti-mùshèbbéhé, An adjective derived from a verb and assimilated to a participle. [with the fist.

مشت mùsht, *s. p.* The fist; a blow

مشتا mèshtà, *s. t.* Winter quarters; winter pasturage; a conservatory, greenhouse.

مشتاق mùshtāk, *a. a.* Longing, desirous of seeing, wishing for. [ful.

مشتبه mùshtèbèh, *a. a.* Doubted; doubt-

مشتد mùshtèdd, *a. a.* Which has become more violent. [more than one.

مشتراك mùshtérèk, *a. a.* Common to

مشتري mùshtérī, *s. a.* A customer, purchaser; the planet Jupiter.

مشتعل mùshtà'il, *a. a.* In flames, burning with a flame.

مشتق mùstàkk, *a. a.* Derived etymologically.

مشتكا *or* مشتكى mùstékyà, *s. a.* A subject of complaint, a thing complained of.

مشتكى mùstéki, *s. a.* A complainant.

مشمول mùstèmil, *a. a.* Containing, comprising; مشتملات mùstémélât (mùstémilât), *s. pl. a.* Things contained, comprised, appurtenances.

مشتواره mùstwāré, *s. p.* A handful.

مشتة mùshta, *s. p.* The fist; a blow with the fist; a kind of hammer or beater used by shoemakers and bookbinders, shaped like a dumb-bell.

مشته mùstèhir, *a. a.* Become famous, celebrated.

مشتها *or* مشتھی mùstéhà, *a. a.* (*pl.* مشتھیات mùstéhiyyât), Desired, longed for; capable of exciting desire.

مشتهی mùstéhī, *a. a.* Desirous, filled with desire, inflamed with desire.

مشحون mèshhūn, *a. a.* Filled, full.

مشرب mèshreb, *s. a.* Character, disposition, temperament; اچق مشرب àchik-mèshreb, *a. t.* Of a forward disposition, not sufficiently modest.

مشربه mèshrébé (màshrapa), *s. a.* A drinking-pot.

مشرف mùshèrrèf, *a. a.* Honoured, to whom or to which an honour has been paid; —, mùshrif, *a. a.* Near, bordering upon.

مشرق mèshrik, *s. a.* The place of sun-rise, the east; مشرقان mèshrikān

(oblique مشرقین mèshrikāyn), *s. a. dual*, The two places of sun-rise, *i. e.* the east and the west, since the sun is to rise in the west before the day of judgment.

مشرك mùshrik (*pl.* مشركين mùshrikīn), *s. a.* Any misbeliever who, denying verbally or practically the unity of God, treats anything else as a partner in the Godhead.

مشروب mèshrūb, *a. a.* Drunk or drinkable; مشروبات mèshrūbāt, *s. pl. a.* Drinks of the various kinds.

مشروح mèshrūh, *a. a.* Explained, commented upon.

مشروط mèshrūt, *a. a.* Stipulated, conditioned; مشروطه mèshrūta, *s. a.* A piece of property in mortmain, with the condition that, before being applied to public purposes, certain private conditions shall be carried out.

مشروع mèshrū“, *a. a.* Legal; غير مشروع ghàyri-mèshrū“, *a. a.* Illegal.

مشعر mùsh“ir, *a. a.* Indicative, informative. [torch, flambeau.

مشعلة mèsh“alé (màshala), *s. a.* A

مشغله mèshghalé, *s. a.* An occupation, piece of business.

مشغول mèshghūl, *a. a.* Occupied, busy.

مشفق mùshfik, *a. a.* Kind to those in trouble; مشفقانه mùshfikāné, Pertaining to one who is kind; kind (act).

مشق mèshk, *s. a.* A writ g copy —المق, mèshk-àlmak, To take lessons in calligraphy.

مشقت mèshàkkat, *s. a.* Trouble, inconvenience, fatigue, suffering.

مشك mùshk, *s. p.* Musk; مشکين mùshkīn, *a. p.* Musky; dark-coloured, tawny.

مشكل mùshkil, *a. a.* Difficult; —, (*pl.* مشكلات mùshkilāt), and مشكله mùshkilé, *s. a.* A difficulty; —, مشككèl, *a. a.* Formed, figured, shaped.

مشكور mùshkyūr, *a. a.* For which thanks are given or due. [doubted.

مشكوك mùshkyūk, *a. a.* Doubtful, مشع mùshèmmà‘, *a. a.* Waxed with wax; —(mùshàmba), *s. a.* Wax-cloth, cere-cloth, oil-cloth, tarpaulin, oiled silk.

مشمول mèshmūl, *a. a.* Comprised, contained; comprising, containing.

مشوم mèshmūm, *a. a.* Perfumed with, fragrant with, smelling of (something).

مشورت mèshvérèt, *s. a.* A council; consultation; |—, —et, *v.n.* To hold a council. [embroiled, disordered.

مشوش mùshèvvèsh, *a. a.* Confused, مشوم mùshūm, *a. a.* Unlucky (thing or place), bringing ill-luck to the owner or holder.

مشهد mèshhèd (sh-h), *s. a.* A place where anyone was killed for the true religion, or where he is buried, a place of martyrdom. [witnessed.

مشهود mèshhūd (sh-h), *a. a.* Seen, مشهور mèshhūr (sh-h), (mènshūr), *a. a.* Well-known, famous, celebrated, commonly known, commonly called.

مشى mèshy, *s. a.* The act of walking; مشياً mèshyan, *ad. a.* On foot, walking.

مشئت mèshi‘èt, مشيت mèshìyyet, *s. a.* The will, desire, volition.

مشيخت mèshīkhàt, *s. a.* The dignity or quality of Sheykh or Shèykhul-isslām; مشيختپناه mèshīkhàt-pènāh, *s. p.* The Shèykhul-isslām.

مشيد mùshèyyid, *s. a.* One who builds, lays, or erects, broadly and firmly; —, mùshèyyèd, *a. a.* Broadly or firmly built, laid, or erected.

مشير mùshīr, *s. a.* A commander, one who commands, directs, orders; the title of Pashas of the first class, who are either Ministers of State, Governors-General of provinces, or full Generals commanding armies.

مشيمه mèshīmé, *s. a.* The after-birth, the membrane which envelopes the foetus in viviparous animals and man; or, that to which the foetus is attached by the umbilical cord, the placenta; مشيمهءعالم mèshīmé‘i -‘ālem, The sun; the sky. [sheepskin, roan.

مشين mèshin, *s. a.* Leather made from مشوم mùshūm, *a. a.* Unlucky, which brings bad luck to the owner or holder.

مشيئت mèshī‘àt, *s. a.* The will, desire, volition.

مصاب mùssāb, *a. a.* Hit, struck, wounded. [of patience.

مصابت mùssābérèt, *s. a.* The exercise مصابح màssābih, مصابيح màssābih,

s. pl. a. (of مصباح *mùssbāh*), Lanterns; morning cups of drink.

مصاحب *mùssāhib*, *s. a.* A court functionary, whose duty it is to entertain the monarch by conversation and wit; a bosom friend; a courtier.

مصاحبت *mùssāhébèt*, *s. a.* A being or keeping in company or conversation; —, —et, *v.n.* To keep company, to converse, hold conversation.

مصاد *màssad*, *s. t.* A steel (for sharpening knives).

مصادر *màssādir*, *s. pl. a.* (of مصدر *màssdar*), Issues, outlets; infinitives or verbal nouns (in grammar).

مصادرة *mùssādéré*, *s. a.* A confiscating, escheating to the crown; —, —et, *v.a.* To confiscate, escheat.

مصادمه *mùssādémé*, *s. a.* A shock; —, —et, *v.n.* To knock violently (against a thing). [*màssraf*], Expenses.

مصارف *màssārif*, *s. pl. a.* (of مصرف *màssraf*)

مصاف *mèssāff*, *s. a.* A place where the ranks of two armies are drawn up against each other; a battle-field; a battle. [friendship, amity.]

مصافات *mùssāfāt*, *s. a.* Friendly terms,

مصافحه *mùssāfaha*, *s. a.* A taking each other by the hand in token of friendship or on the conclusion of a bargain.

مصال *màssal*, *s. t.* A tale, a fiction, story.

مصالح *màssālih*, *s. pl. a.* (of مصالحت *màsslāhat*), Affairs, businesses; —, *mùssālih*, *a. a.* At peace, not at war.

مصالحه *mùssālaha*, *s. a.* A making peace, a peace. [by marriage.]

مصاهرت *mùssāhéret*, *s. a.* Relationship

مصائب *màssā'ib*, *s. pl. a.* (of مصيبت *mùssībèt*), Misfortunes, fortune's blows.

مصباح *mùssbāh*, *s. a.* A lantern; a torch, flambeau, a morning cup of drink.

مصبغ *mùssèbbàgh*, *a. a.* Dyed.

مصصح *mùssāhhih*, *s. a.* A corrector of the press, reader for the press; —, *mùssāhhàh*, *a. a.* Corrected.

مصحف *mùsshàf*, *s. a.* The sacred volume, the Kur'an.

مصحوب *màsshūb*, *a. a.* Which anyone takes with or causes to accompany him, accompanied.

مصداق *mùssdāk*, *s. a.* A true saying, an axiom, a trite saying; a proof of the truth of a saying; مصداقكجه *mùss-dākinja*, According to the true saying that: . . . .

مصدر *màssdar*, *s. a.* An issue, outlet; a source; an infinitive or verbal noun;

مصدريه *màssdarìyyé*, *s. a.* An old obsolete local export duty.

مصدق *mùssàddik*, *a. a.* Corroborative; —, *s. a.* A corroborator or admitter of the truth of what is said; —, *mùssàddàk*, *a. a.* Corroborated, confirmed, admitted.

مصدور *màssdūr*, *a. a.* Afflicted with a chest complaint, consumptive.

مصر *mìssr* (*mìssir*), *s. a.* A city; Egypt; Cairo; —, or مصر بغدادى *mìssir-*

bòghdayi, Indian corn, maize; مصر missir-tàwughu, or هند طاوغی hìnd-tàwughu, A Turkey-fowl, turkey; —, mùssìrr, *a. a.* Who pertinaciously sticks to any act or assertion, obstinately persisting. [poetry. مصراع mìssrā“, *s. a.* A hemistich in مصرح mùssàrràh, *a. a.* Expressly and clearly mentioned.

مصرف màssraf, *s. a.* Expense, expenditure; مصرفلو màssrafi, *a. t.* Expensive; ایراد مصرف irād-màssraf, Income and expenditure, incomings and outgoings.

مصروع màssrū“, *a. a.* Struck with epilepsy.

مصروف màssrūf, *a. a.* Spent, expended, laid out; turned, directed (in travelling); declinable (in grammar).

مصرة màssra, *s. t.* A small-sized pipe or measure for water in the hydraulic system.

مصطفى mùsstafà, *a. a.* Chosen; —, —, *s. a.* The chosen one, Muhammed; Mustapha or Mustafa (*prop. name*).

مصطكى màsstākī, *s. t.* Brandy or liqueur perfumed with gum-mastic.

مصطلح mùsstalàh, *a. a.* Filled with hard words or with technical expressions.

مصقل màsskal, مصقله màsskala, *s. a.* A burnisher, burnishing instrument.

مصلا or مصلى mùssallà, *s. a.* A place in the open air, devoted to public prayer; any place of prayer.

مصالح mùsslih, *s. a.* A pacificator;

مصالحانه mùsslihānÉ, *a. p.* Pacificatory.

مصلاحت màsslahat, *s. a.* An affair, a piece of business; an advantage, an advantageous state of things; مصلاحتگذار màsslahat-ghyüzār, *s. a.* An agent, a chargé d'affaires.

مصلق màsslak or mùssluk, *s. t.* A cock, tap, stop-cock, turn-cock.

مصلوب màsslūb, *a. a.* Hung, crucified.

مصلى mussalla, *s. a.* See مصلا.

مصمم mùssammè, *a. a.* Fully intended, designed, decided upon.

مصنع mùssànnà“, *a. a.* Made or prepared with art.

مصنف mùssànnif, *s. a.* An author (of a book); —, mùssànnèf, *a. a.* Written, composed, compiled; مصنفات mùssànnéfāt, *s. pl. a.* Works, compositions, compilations.

مصنوع màssnū“, *a. a.* Made; مصنوعات màssnū“āt, *s. pl. a.* Things made by artificers.

مصور mùssàvvir, *s. a.* A painter or statuary, an artist; —, mùssàvvèr, *a. a.* Figured, drawn, painted, cut out; ornamented with figures and designs.

مصون màssūn, *a. a.* Protected, shielded, preserved, kept free and safe.

مصيب mùssīb, *a. a.* Which hits, effects the proposed object.

مصيبة mùssībèt, *s. a.* A calamity which befalls; —! *int. t.* You pest! the pest! [abode.

مصير màssīr, *s. a.* A place of being, an

مصيف māsīf, *s. a.* A summer residence. [polished.]

مصقل mūsāykal, *a. a.* Burnished,

مصا ما مصا māsà-mā-māsà! *comp. a.*

What is past is past, let bye-gones be bye-gones.

مصاربه mūzārēbē, *s. a.* A mutual beating of each other, a fighting.

مصارع mūzārī, *s. a.* The aorist of verbs which has either a present or a future signification.

مصاعف mūzā‘āf, *a. a.* Doubled, or augmented any number of times.

مصاف mūzāf, *s. a.* Any thing added to another, an appendix or appendage; a complement; when two nouns are in construction or *en régime* in a sentence, the governing noun is called مصاف mūzāf, and the complement or noun governed مصاف اليه mūzāfun-ilèyh; مصافات mūzāfāt, *s. pl. a.* Conquered or subjected territories.

مصامين māsāmīn, *s. pl. a.* (of مضمون māzmūn), Things contained; contents; senses, meanings.

مصائق māsā‘ik, *s. pl. a.* (of مضيق māzīk), Narrowed, straitened, difficult places, times, or circumstances.

مصايقه mūzāyaka, *s. a.* Anything which causes embarrassment or straits.

مصبطة māzbata, *s. a.* A report, a protocol, a procès-verbal.

مصبوط māzbūt, *a. a.* Fastened, bound; subject to rule or regulation; small, handy, conveniently arranged.

مضحك mùdhik, *a. a.* Which causes laughter; مضحكات mùdhikyāt,

s. pl. a. Sayings which cause laughter.

مضر mūzīr (mūzur), *a. a.* Hurtful, noxious; كل مضر يقتل kyùllu-mūzīr-rin-yùktèl, Every noxious animal may be slaughtered (*prov.*).

مضرب mīzrāb, *s. a.* An instrument for striking; a musical plectrum or bow.

مضرت māsārret (māzarāt, *pl.* مضرات māsārrāt), *s. a.* Hurtfulness, noxiousness; harm, injury.

مضروب māzrūb, *a. a.* Struck, hit, beaten; —, *s. a.* The multiplicand (*in arith.*); مضروب فيه māzrūbun-fih, *s. a.* The multiplier.

مضطرب mūztārr, *a. a.* Forced, obliged, constrained; in constrained circumstances.

مضطرب mūztārib, *a. a.* Uneasy (in body or in mind), disquieted, in pain.

مضعف mūzā‘ā‘āf, *a. a.* Doubled, increased any number of times.

مضل mùdīll, *s. a.* One who leads astray; ضال مضل zālli-mūdīll, One in error leading others astray, the blind leading the blind.

مصمار mīzmār, *s. a.* An open plain or space for horse exercise, a racecourse.

مضمل mūzmahīll (mūzmāhil), *a. a.* Destroyed, annihilated, disappeared.

مضمير mūzmēr, *a. a.* Intended, kept at heart.

مضمون māzmūn, *a. a.* Contained; —, *s. a.* The sense contained in a writing

or saying; a pun, a double-entendre, bon-mot.

مضى *mùzī* (for مضى *mùzī*), *a. a.*

Which gives light, illumines; مضى ما

مضى *màzà-mā-màzā*! What is past

is past! Let bye-gones be bye-gones!

مضيق *màzīk*, *s. a.* Any time, place, or circumstance which presses hard upon one. [cording.

مطابق *mùtābīk*, *a. a.* Conformable, ac-

مطابقت *mùtābakāt*, *s. a.* A conform-

ing, a being conformable; |—, —et,

v.n. To follow, conform to, adapt one's

self to. [difficult questions.

مطارحه *mùtāraha*, *s. a.* A disputing on

مطاع *mùtā*“, *a. a.* Obeyed; جهانمطاع

jihān-mùtā“, *a. p.* Obeyed by the

whole world.

مطاف *màtāf*, *s. a.* Place or path in

which people walk round in proces-

sion; —, *mùtāf*, *s. a.* Thing round

which people walk in procession.

مطالب *màtālib*, *s. pl. a.* (of مطالب

màtlāb), Subjects, questions, propo-

sitions; demands; things sought or

demanded.

مطالبه *mùtālébé*, *s. a.* A demanding;

|—, —et, *v.a.* To demand.

مطالع *màtālī*“, *s. pl. a.* (of مطلع *màt-*

lā“), Points at which celestial bodies

rise.

مطالعه *mùtāla*“à, *s. a.* The studying,

revolving in one's mind, carefully

weighing and examining; a reading;

|—, —et, *v.a.* To study; to read.

مطاوعت *mùtāva*“àt, *s. a.* Obedience, conformity; |—, —et, *v.n.* To conform, act in conformity.

مطايا *màtāyā*, *s. pl. a.* (of مطيه *màtāyyé*), Horses.

مطبخ *màtbàkh* (*mùtfak*), *s. a.* A kitchen.

مطبع *màtbà*“, مطبعة *màtba*“à, *s. a.* A printing-office. [A decoction.

مطبوخ *màtbūkh*, *a. a.* Cooked; —, *s. a.*

مطبوع *màtbū*“, *a. a.* Printed; imprinted in one's nature; agreeable to anyone's taste.

مطر *màtār*, *s. a.* Rain.

مطرا (for مطرى) *mùtarrà*, *a. a.* Made to look fresh and spruce, fresh-looking.

مطران *mùtrān*, *s. a.* A Christian bishop.

مطرب *mùtrib*, *s. a.* A musician, singer, or dancer; an enlivener.

مطرح *mùtarràh*, *a. a.* Extensive, high, and well-built (a building).

مطرز *mùtarrèz*, *a. a.* Ornamented; —, *mùtarriz*, *s. a.* One who arranges ornaments.

مطرق *màtrāk*, *s. t.* A cudgel.

مطروح *màtrūh*, *a. a.* Laid, built (foundations, &c.). [cast off.

مطروذ *màtrūd*, *a. a.* Rejected, ejected,

مطرة *màtara*, *s. t.* A leather bottle.

مطرى *mùtarrà*, *a. a.* Made to look fresh and spruce; fresh-looking.

مطعون *màt*“ūn, *a. a.* Struck, wounded by a thrust; struck with the plague.

مطفى *màtfī*, *a. a.* Extinguished, put out.

معابد mà "ābid, *s. pl. a.* (of معبد mà "bèd), Temples, oratories, places of devotion.

معابر mà "ābir, *s. pl. a.* (of معبر mà "bèr), Places or means of getting through or across a natural obstacle, as a pass, a ford, a bridge, a ferry. [scolded.

معاتب mù "ātèb, *a. a.* Reprimanded, معاد mà "ād, *s. a.* A place to which one returns, a resort.

معادات mù "ādāt, *s. a.* Enmity.

معادل mù "ādil, *a. a.* Equal, equivalent.

معادلات mù "ādélèt, *s. a.* Equity, justice.

معادله mù "ādélé, *s. a.* (originally identical with معادلات), An equation in algebra. [مà "dèn), Mines.

معادن mà "ādin, *s. pl. a.* (of معدن

معان mà "āz, *s. a.* A place of refuge, a refuge; معان الله mà "āza-'llāh! God forbid! God is our only refuge (in such a case)! [excuses.

معانرت mù "āzèrèt, *s. a.* The offering

معارج mà "ārij, *s. pl. a.* (no sing.), Steps by which one mounts.

معارض mù "āriz, *a. a.* Who squabbles, scolds, shows dissatisfaction.

معارضه mù "āraza, *s. a.* A squabbling, disputing; |—; —et, *v.n.* To squabble.

معارف mà "ārif, *s. pl. a.* (of معرفت mà "rifet), Knowledge of various kinds, sciences; kindnesses, favours; praiseworthy acts or qualities.

معارك mà "ārik, *s. pl. a.* (of معركة mà "réké), Battle-fields; battles.

معاركه mù "āréké, *s. a.* A fighting;

fight, battle; |—, —et, *v.n.* To do battle. [sistence, pay, salary.

معايش mà "āsh, *s. a.* A means of sub-

معاشرت mù "āshèrèt, *s. a.* Living in company, getting on (with someone);

حسن معاشرتاً hùssnu-mù "āshéret-et, *v.n.* To live on friendly terms, get on well (with someone).

معاصات mù "āssāt, *s. a.* Perversity, rebellion, wickedness.

معاصر mù "āssir, *s. a.* A contemporary.

معاصي mà "āssī, *s. pl. a.* (of معصيت mà "siyyèt), Sins, wickednesses.

معاف mù "āf, *a. a.* Pardoned, forgiven, let off, excused; exempted; معافيت mù "āfiyyèt, *s. a.* Exemption, freedom.

معالجة mù "ālézé, *s. a.* A taking medicine; a curing with medicine.

معالي mà "ālī, *s. pl. a.* (no sing.), High qualities.

معامله mù "āmélé, *s. a.* An acting, conducting one's self (towards another); interest (upon money); |—, —et, *v.n.*

To conduct one's self (towards someone); بدمعامله bèd-mù "āmélé, Improper, unkind, disrespectful treatment; معامله يه ويرمك mù "āméléyé-

vèrmek, To put out at interest;

معامله جي mù "āméléji, *s. t.* A usurer, money-lender.

معاذت mù "ānédèt, *s. a.* Obstinacy.

معاني mà "ānī, *s. pl. a.* (of معنی mà "nà), Senses, significations, meanings.

معاودت mù "āvédèt, *s. a.* A returning,

coming or going back ; |—, —et, *v.n.*

To return.

معاون *mū*“āvin, *s. a.* An assistant.

معاونت *mū*“āvenèt, *s. a.* Assistance.

معاهد *mū*“āhid, *a. a.* Who has mutually entered into a treaty.

معاهدة *mū*“āhédé, *s. a.* A treaty, compact, convention ; an entering into a treaty ; |—, —et, *v.n.* To enter into a treaty, make a convention.

معائب *mà*“ā'ib, *s. pl. a. (no sing.),* Defects ; vices.

معايده *mū*“āyédé, *s. a.* A visiting and congratulating on the occasion of a religious festival.

معايينه *mū*“āyéné, *s. a.* An inspecting, viewing formally ; |—, —et, *v.a.* To inspect. [temple.

معبد *mà*“bèd, *s. a.* A place of devotion,

معبر *mà*“ber, *s. a.* A place of passage ; a pass, ferry, ford, bridge.

معبود *mà*“būd, *a. a.* Served ; —, *s. a.* An object of worship ; God.

معتاد *mū*“tād, *a. a.* To which one is accustomed ; —, *s. a.* A person's custom, way, habit.

معتبر *mū*“tèbèr, *a. a.* Esteemed, held in estimation.

معتدل *mū*“tèdil, *a. a.* Temperate (in degree).

معترض *mū*“tériz, *a. a.* Who objects, raises an objection ; معترضه *mū*“tè-riza, *s. a.* A parenthesis ; جمله *jùmlé*“i-*mū*“tèriza, A parenthetical phrase.

معترف *mū*“tèrif, *a. a.* Who owns, admits, acknowledges.

معتكف *mū*“tèkif, *a. a.* Who shuts himself up entirely for devotional purposes.

معتل *mū*“tèll, *a. a.* Affected with some defect ; (in grammar) having a و or a ى as a radical letter ; معتل الف *mū*“tèllu-'l-fā, Whose first radical is و or ى ; معتل العين *mū*“tèllu-'l-“àyn, Whose second radical is و or ى ; معتل اللام *mū*“tèllu-'l-lām, Whose third radical is و or ى.

معتمد *mū*“témèd, *a. a.* Trusted, trustworthy ; —, *s. a.* A storekeeper, or clerk of the works.

معتنا (*for* معتنى) *mū*“ténà, or معتنابه *mū*“ténà-bih, *a. a.* Important, of importance (business), to which importance is attached. [infancy.

معتوه *mà*“tūh, *a. a.* Imbecile, in second *mū*“jiz, *a. a.* Which exceeds one's power and foils or tires out.

معجزه *mū*“jizé, *s. a.* A miracle, what exceeds the power of man to effect.

معجل *mū*“àjjèl, *s. a.* Immediate, paid down at once (any payment).

معجم *mū*“jèm (*fem.* معجمه *mū*“jémé), (A letter of the alphabet) which has one or more dots or diacritical points.

معجون *mà*“jūn, *s. a.* Any paste-like composition ; glazier's putty ; any cement ; an electuary ; a kind of soft toffy or preparation of sugar with spices.

معدة mi“dē, *s. a.* The stomach.

معدل mū“āddil, *s. a.* (A thing) which makes things equal; خط معدل النهار khàtti-mū“āddilu-’n-nihār, The equinoctial line.

معدلت mà“délet, *s. a.* Justice, equity.

معدن mà“dēn, *s. a.* A mine (for minerals); an ore; a metal; a metallic composition; معدني mà“dēnī, *a. a.* Mineral; معدنيات mà“dēniyyāt, *s. pl. a.* Minerals, mineral substances; metals.

معدنوس mà“dēnòss, *s. t.* Parsley.

معدود mà“dūd, *a. a.* Limited in number; counted (among things).

معدول mà“dūl, *a. a.* Turned out of the way, deviating. [annihilated.

معدوم mà“dūm, *a. a.* Non-existent;

معدب mū“zib, *s. a.* A tormentor, a plague; —, mū“āzzèb, *a. a.* Tormented, plagued.

معدرت mà“zérèt, *s. a.* An excuse offered; معدرتخواه mà“zérèt-khāh, *s. p.* One who offers excuses.

معدور mà“zūr, *s. a.* Excused, having a valid excuse.

معرا (for معري) mū“ārrà, *a. a.* Naked, stript; free, void, exempt.

معراج mi“rāj, *s. a.* An ascension; the ascension of Muhammed into God’s presence.

معرض mà“ràz, *s. a.* A cause, occasion, opportunity; —, mū“riz, *s. a.* A cause, causer.

معرفت mà“rifèt, *s. a.* Knowledge; art,

cunning, dexterity; a work of art, a curious piece of workmanship; agency, intervention, instrumentality; معرفتو ma“rifètli, *a. t.* Expert, dexterous, skilful (person); curiously or skilfully made (thing). [a battle.

معركة mà“réké, *s. a.* A field of battle;

معروض mà“rūz, *a. a.* Presented, offered, laid before; —, *s. a.* The subject of a representation or petition.

معروف mà“rūf, *a. a.* Known; favourably known; praiseworthy (acts or conduct).

معري (or معرا) mū“ārrà, *a. a.* Naked, stript; free, exempt; —, mà“rà, *s. a.* Any part of the body usually exposed to view. [esteemed and honoured.

معزز mū“āzzèz, *a. a.* Held dear, highly

معزول mà“zūl, *a. a.* Displaced from office, superseded; معزولين mà“zūlīn, *s. pl. a.* Officers, or rather functionaries, who have been superseded from their places; معزولاً mà“zūlan, *ad. a.* As a superseded functionary.

معسكر mū“āssker, *s. a.* A camp, the assemblage-place of an army.

معشر mà“shēr, *s. a.* An assemblage, troop, body of men.

معشوق mà“shūk (fem. معشوقة mà“shūka), *a. a.* Beloved, the object of one’s love.

معصوم mà“sūm, *a. a.* Innocent of sin; —, *s. a.* An innocent, a little child.

معصيت mà“siyyèt, *s. a.* Sin, wickedness; rebellion.

معطر *mū`attār, a. a.* Scented, perfumed. [and idle, inactive.]

معطل *mū`attāl, a. a.* Rendered useless

معطوف *mà`tūf, a. a.* Turned, inclined (from or towards any direction or object).

معظم *mū`azzām, a. a.* Great, large; important; honoured, greatly respected.

معفو *mà`fūvv, a. a.* Pardoned, forgiven.

معقل *mà`kīl, s. a.* A place of refuge, an asylum.

معقول *mà`kūl, a. a.* Intelligible, comprehensible; sage, prudent (act);

معقولات *mà`kūlāt, s. pl. a.* Matters coming within the sphere of reason.

معكوس *mà`kyūss, a. a.* Inverted.

معلا *(for معلى) mū`allā, a. a.* Exalted.

معلق *mū`allāk, a. a.* Suspended, hanging; left in suspense, undecided;

معلقات *mū`allakāt, s. pl. a.* Ancient poems formerly suspended in the temple at Mecca before the introduction of Islamism.

معلم *mū`allim, s. a.* A teacher, instructor, trainer; —, *mū`allēm, a. a.* Instructed, taught, trained.

معلوم *mà`lūm, a. a.* Known; given (in problems); —, *s. a.* A datum;

معلم ضلع *dīl`i-mà`lūm, A base-line (in geodesy); معلومات* *mà`lūmāt,*

s. pl. a. Known things; knowledge; information; معلوماتلو *mà`lūmātli, a. t.* Possessed of knowledge or information.

معلى *(or معلا) mū`allā, a. a.* Exalted.

معما *(for معمي) mū`ammā, s. a.* A riddle, an enigma.

معمار *mī`mār, s. a.* An architect.

معمر *mū`ammēr, a. a.* Long-lived.

معمرور *mà`mūr, a. a.* Peopled; inhabited; cultivated; prosperous, in good estate; an epithet applied to public establishments; معمروريت *mà`mūrīyyèt, s. a.* The state of being populous and prosperous (a place, a country).

معمول *mà`mūl, a. a.* Made, manufactured; artificial; معمول به *mà`mūlun-bih, a. a.* Upon or according to which people act; in force, observed.

معى *(or معما) mū`ammā, s. a.* A riddle, an enigma.

معنا *(for معنى) mà`nā, s. a.* The literal sense, meaning (of a word or phrase), signification, import; a virtual sense, an implied sense, a real sense; a state of things; a dream; a song; معناً *mà`nan, ad. a.* In reality, virtually; in sense, logically; عالم معنا *“alēmi-mà`nā, The world of visions; a dream; معنای لغوی* *mà`nāyi-lūghavī, A literal meaning; معنای اصطلاحی* *mà`nāyi-īsstilāhī, A technical meaning; معنوی* *mà`névī, a. a.* Spiritual; virtual, implied; logical. [ambergris.

معنبر *mū`ānbēr, a. a.* Perfumed with

معنون *mū`ānvèn, a. a.* Bearing a title.

معنى *(or معنا) mà`nā, s. a.* See معنا.

معهود *mà`hūd, a. a.* Agreed upon; notorious, famous, well-known (*a sar-*

castic term for designing a person or anything). [gold or silver by.]
 معيار *mì' yār, s. a.* A standard for trying
 معيب *mù' àyyèb, a. a.* Stigmatized;
 معيبات *mù' àyyébāt, s. pl. a.* Vices.
 معيت *mà' iyyèt, s. a.* The official
 suite of a functionary; معيت مأموری
mà' iyyèt - mè' mūrū, A subordinate
official. [an allowance, pension.
 معيشة *mà' ishèt, s. a.* Means of living,
 معين *mà' in, s. a.* A rhombus; —,
mù' in, s. a. A helper; an abettor;
 —, *mù' àyyèn, a. a.* Fixed, deter-
 mined, determinate; شبه معين *shìbhi-*
-mà' in, s. a. A rhomboid.
 مع *mùgh, s. p.* A fire-priest; a wine-
 priest, wine-merchant, wine-shop
 keeper; مع بچه *mùgh-bèché, s. p.* A
 boy of either of these classes.
 مغارة *màghārè (màghara), s. a.* A cave,
 cavern, grotto. [mart.
 مغازه *màghāza, s. t.* A shop, magazine,
 مغازی *màghāzī, s. pl. a. (no sing.),*
 Warlike acts, deeds, expeditions.
 مغاک *màghāk, s. p.* A ditch, a pit.
 مغانم *màghānim, s. pl. a. (no sing.),*
 Booty, things captured. [formable.
 مغایر *mùghāyir, a. a.* Contrary, not con-
 مغیر *mùghbèr, a. a.* Made dusty; made
 turbid; discomposed, hurt (one's
 feelings).
 مغبوض *màghbūz, a. a.* Against whom
 hatred and enmity are entertained.
 مغبون *màghbūn, a. a.* Cheated, de-
 ceived.

مغتنم *mùghtènim, a. a.* Who seizes or
 has seized booty; who takes (an op-
 portunity).
 مغرب *màghrib, s. a.* The place of set-
 ting of the heavenly bodies; the west;
 the west or north Africa, Morocco.
 مغربلو *Màghribli, s. t.* A Moor.
 مغرور *màghrūr, a. a.* Over-confident,
 trusting too much, vain, proud;
 مغروریت *màghrūrīyyèt, s. a.* Pride,
 over-confidence, vanity, self-esteem.
 مغز *màghz, s. p.* The brain; marrow;
 the kernel; بی مغز *bī-màghz, a. p.*
 Brainless, thoughtless; سبک مغز *sèbuk-*
-màghz, a. a. Light-brained, foolish
 (person). [adulterated, false.
 مغشوش *màghshūsh, a. a.* Alloyed,
 مغضوب *màghzūb, a. a.* Angered, irri-
 tated; مغضوب علیه *màghzūbun-*
-'àlèyh, s. a. Against whom anger is
 felt, the object of anger.
 مغفر *mìghfèr, s. a.* A helmet.
 مغفرت *màghfirèt, s. a.* God's pardon
 of sins and admittance to a taste of
 the joys of Paradise.
 مغفور *màghfūr, and مغفورله *màghfūr-un-**
-lèh, a. a. Whose sins are pardoned
 and who has been admitted to a taste
 of the joys of Paradise; deceased (*said*
only of a Muslim).
 مغل *Mùghùl, s. p.* The Great Mogul;
 the Moguls, the Tartars.
 مغلطه *màghlata, s. a.* An error, con-
 fusion of ideas. [expressed, not clear.
 مغلق *mùghlāk, a. a.* Obscure, obscurely

مغلوب *māghlūb*, *a. a.* Vanquished, beaten; أو—, —دل, *v.n.* To be beaten, to lose (in a contest); مغلوبيت *māghlūbiyyèt*, *s. a.* The state or quality of one vanquished.

مغوم *māghmūm*, *a. a.* Afflicted, distressed in mind.

مغون *māghūn*, *s. t.* Mahogany.

مغونه *māghuna*, *s. t.* A lighter, barge.

مغيب *māghīb*, *s. a.* Time or place when someone is absent, absence.

مغيث *mūghīss*, *s. a.* One who gives aid and succour.

مغين *māghin* (مكين *mēghin* in soft verbs), Turkish termination of the sixth gerund of verbs, showing a reason, or a means, or a precedent, for the occurrence of an act expressed by a following verb.

مفتاح *mēfātih*, and مفاتيح *mēfātīh*, *s. pl. a.* (of مفتاح *miftāh*), Keys.

مفاخر *mēfākhir*, *s. pl. a.* (of مفخرت *mēfkharet*), Qualities or acts which entitle one to be proud; —, *mùfākhir*, *a. a.* Who glories, boasts.

مفاخرت *mùfākharet*, *s. a.* A glorying, boasting; |—, —et, *v.n.* To glory, boast.

مفارق *mēfārik*, *s. pl. a.* (of مفروق *mēfrak*), Crowns of the heads; —, *mùfārik*, *a. a.* Separated (from any place or person).

مفارقت *mùfarakāt*, *s. a.* A separation, absence (from a place or person); |—, —et, *v.n.* To leave, quit, go away.

مفسدت *mēfāssid*, *s. pl. a.* (of مفسدت *mēfsédet*), Iniquities, basenesses.

مفصل *mēfāssil*, *s. pl. a.* (of مفصل *mēfsāl*), Joints of the body.

مفاض *mùfāz*, *a. a.* Poured out abundantly; فيه—, *mùfāzun-fīh*, *a. a.* On the subject of whom much talk occurs.

مفت *mùft*, *s. p.* Anything acquired without trouble or payment, a wind-fall; the being given or acquired without any equivalent; مفتخوار *mùft-khòr*, *s. p.* One who looks to acquire things without an equivalent, a blood-sucker, hanger-on; مفتته كتمك *mùfté-ghitmek*, *v.n.* To be given away for nothing. [for opening.

مفتاح *miftāh*, *s. a.* A key, instrument

مفتخر *mùftākhir*, *a. a.* Who feels proud, glories.

مفتش *mùfētish*, *s. a.* An officer charged with scrutinizing accounts or title-deeds, &c.

مفتقر *mùftākīr*, *a. a.* Poor, reduced to poverty, indigent; in want.

مفتوح *mēftūh*, *a. a.* Open, opened; conquered, taken; read with one of the vowels *أ, ا, آ, إ, or é* (a letter).

مفتون *mēftūn*, *a. a.* Subject to machinations; mad with love.

مفتي *mùftī*, *s. a.* A legal officer whose office it is to lay down the law on all cases submitted to him; مفتي الانام *mùftiyyu-'l-ènām*, The Shèykhu-'l-isslam.

مفخرت *mēfkharet*, *s. a.* A glorying,

feeling proud and honoured; any quality or act of which one is proud.

مفخم *mùfàkhhàm*, *a. a.* August, to whom homage is paid; متبوع مفخم *mèt'bū“i-mùfàkhhàmim*, My august sovereign master. [spirits, cheerful.

مفرح *mùfèrrih*, *a. a.* Which raises the

مفرد *mèfrèd*, *a. a.* Large, big, enormous; —, *mùfrèd*, *a. a.* Single; —, *s. a.* The singular number (in grammar); مفردات *mùfrédāt*, *s. pl. a.* Items, single or separate things in a list. [head.

مفروق *mèfrak*, *s. a.* The crown of the

مفروز *mèfrūz*, *a. a.* Separated, divided, taken off (of anything).

مفروش *mèfrūsh*, *a. a.* Spread on the ground (a carpet, bed, &c.), laid, extended.

مفروض *mèfrūz*, *a. a.* Supposed, positively supposed, put as a supposition; essential and indispensable (in religious practices), obligatory.

مفسد *mùfsid*, *s. a.* A plotter, machinator, stirrer up of strife.

مفسدت *mèfsédet*, *s. a.* A plot, machination, evil practice.

مفسر *mùfèssir*, *s. a.* A commentator.

مفسوخ *mèfsūkh*, *a. a.* Annulled, abrogated.

مفصل *mèfsàl*, *s. a.* A joint of the bones, an articulation; —, *mùfàssàl*, *a. a.* Detailed, long. [natural.

مفطور *mèftūr*, *a. a.* Created; innate,

مفعول *mèf“ūl*, *a. a.* Which is done, or

acted; which is the object of any action; اسم مفعول *issmi-mèf“ūl*, The passive participle (always to be distinguished in idea from a past participle), of which there are various kinds; مفعول به *mèf“ūlun-bih*, The accusative or direct object of an action; also, the instrument or object with which an act is effected; مفعول له *mèf“ūlun-lèh*, The object for or on account of which an act occurs; مفعول عنده *mèf“ūlun-“ành*, The object from or through which an act occurs, &c. [after.

مفقود *mèfkūd*, *a. a.* Lost and sought

مفكوك *mèfkyūk*, *a. a.* Untied, loosened, unbound, dissolved.

مفلس *mùfliss*, *s. a.* A bankrupt.

مفلوج *mèflūj*, *a. a.* Paralytic, struck with palsy.

مفوض *mùfèvwàz*, *a. a.* Bestowed, given, delivered.

مفهوم *mèfhūm*, *s. a.* The purport, general sense of a writing.

مفيد *mùfīd*, *a. a.* Useful, advantageous.

مفيض *mùfīz*, *s. a.* (God) the bountiful distributor (of blessings).

مق *mak* (مك *mek in soft words*), Turkish termination of the infinitive.

مقابر *màkābir*, *s. pl. a.* (of مقبرة *màk-béré*), Graves, tombs.

مقابل *mùkābil*, *a. a.* Opposite, facing; —, *s. a.* The place or space opposite to or facing a thing; مقابلنده *mùkābilinda*, Opposite to him (her, it); in

return, as a return (for any act), as a reprisal; in answer (to anything said).

مقابلہ mûkâbélé, *s. a.* A facing anyone, meeting or opposing; a returning (act for act, or word for word); an answering (word for word); a comparing, collating; مقابلہ بالمثل mûkâ-bélé-bî-'l-missl, A returning like for like, tit for tat; using reprisals; جبر و مقابلہ jèbr-u-mûkâbélé, Algebra (as a science which unites separate quantities and opposes them to each other); |—, —et, *v.n.* To return like for like, good for good, evil for evil, act for act, word for word; —, *v.a.* To compare, collate.

مقايح mākābīh, *s. pl. a.* (of مقبوح māk-būh), Detestable actions or qualities.

مقاتله mûkātélé, *s. a.* Fight, battle, mutual slaughter.

مقادير mākādīr, *s. pl. a.* (of مقدار mīkdār), Quantities. [ing, nearing.

مقاربت mûkārébèt, *s. a.* An approach-

مقارعه mûkārā'â, *s. a.* Fighting, battle.

مقارن mûkārīn, *a. a.* Close to, close upon, nigh, near, coming quite up to, joining in with.

مقارنت mûkārénèt, *s. a.* A near approach; a coming close up to and touching.

مقاسمه mûkāssémé, *s. a.* A partitioning, sharing out; |—, —et, *v.a.* To divide, partition, share out.

مقاص mākass, *s. t.* A pair of scissors, shears, or snuffers; shears for lifting

masts, &c., on board ship; موم مقاصی mûm-mākassi, A pair of snuffers.

مقاصد mākāssid, *s. pl. a.* (of مقصد mākṣād), Objects in view, designs, things sought to be accomplished or attained.

مقاطعه mûkātā'â, *s. a.* A fief attached to an office, the tithes going to the holder of the office (*now generally abolished, salary being substituted*).

مقال mākāl, *s. a.* What is said, the words (of anyone).

مقاله mākālé, *s. a.* A book, a section (of a work) treating on a branch of the general subject (especially the "Books" of Euclid).

مقاليد mākālīd, *s. pl. a.* (*no sing.*), Bolts, bars, locks.

مقام mākām, *s. a.* A place in which any person or thing stands; a station; a high office, department, post; a light, estimation, view (in which a thing or act is taken or intended); a time, an air (of music); قائم مقام or قائم مقام kā'im-mākām, A lieutenant, locum-tenens, alter ego, substitute; the official representative of the grand vizier at the capital while he is himself absent; a lieutenant-governor; a lieutenant-colonel (in the army); a captain of a line-of-battle ship (in the navy); a superintendant-general (of property in mortmain); قائم مقام کائم مقام kā'im-mākāmī-'l-fā'il, The nominative or subject of a verb pas-

sive (as standing in the place of the "name of an agent").

مقاوله mükāvélé, *s. a.* The making an agreement; an agreement; |—, —et, *v.a.* To covenant, agree, stipulate mutually.

مقاومت mükāvémet, *s. a.* Opposition, resistance; |—, —et, *v.n.* To resist.

مقايسه mükāyessé, *s. a.* Comparing (mentally) one thing with another.

مقبره mākbéré, *s. a.* A grave, tomb, sepulchre; a burial-ground.

مقبوح mākbūh, *a. a.* Ugly, disliked, detestable.

مقبوض mākbūz, *a. a.* Taken, received; سندی—, mākbūz-sénédi, A receipt.

مقبول mākbūl, *a. a.* Liked, approved, acceptable; مقبوله كچمك mākbūla-ghèchmek, *v.n.* To be liked, appreciated, deemed acceptable.

مقت mākt, *s. a.* Hatred, enmity.

مقتدا (for مقتدى) mūktédà, *a. a.* Followed, imitated (in matters of opinion and practice); —, *s. a.* A teacher, guide, ensamplar, pattern.

مقتدر mūktèdir, *a. a.* Able, capable, powerful enough.

مقتدى mūktédī, *s. a.* One who follows or imitates (another in matters of opinion and practice); — (or مقتدا) mūktédà, *a. a.* Followed, imitated; —, *s. a.* A teacher, guide, ensamplar, pattern.

مقتضا (for مقتضى) mūktazà, *s. a.* The requirement (of anything), thing re-

quired; the name of a ministerial letter generally given with a firman, addressed to the same person or persons, and indicating, in a brief way, what is ordered in the firman.

مقتضى mūktazī, *a. a.* Needful, necessary, wanted; —, mūktazà. See مقتضا. [to death.

مقتول māktūl, *a. a.* Killed, slain, put

مقدار mūkdār (mūktar), *s. a.* A quantity (either of bulk, number, length, duration, &c.); a portion; بر مقدار bīr-mūktar, A little, some, a certain small quantity or number.

مقدر mūkàddèr, *a. a.* Decreed by God; vouchsafed by God; duly estimated; understood (in grammar or logic), not expressed; مقدرات الهية mūkàddérāti-ilāhīyyé, The things decreed by God's providence.

مقدرت mākdérèt, *s. a.* Power, might, ability.

مقدس mūkàddèss, *a. a.* Holy, sacred.

مقدم mākdèṁ, *s. a.* An arrival, coming; —, mūkdīm, *a. a.* Assiduous, diligent, persevering; —, mūkàddèṁ, *a. a.* Placed further forward, before another thing (in space or in time); —, *s. a.* The former part (of anything); former time; a premise (in logic); an antecedent; (and مقدمه mūkàddémé), the advanced guard of an army; —, *ad. t. and* مقدما mūkàddémā, *ad. a.* Formerly; before (in time); مقدمات mūkàddémāt,

s. pl. a. Things explained first, prefatory remarks.

مقدمه *mùkàddimé*, *s. a.* An introduction, a preface, a peroration.

مقدور *màkdūr*, *a. a.* Predestined, vouchsafed by Providence; —, *s. a.* The utmost of one's power and ability.

مقر *màkàrr*, *s. a.* A place where one stays permanently; an abode, a seat, a residence; —, *mùkàrr*, *a. a.* Who admits, confesses.

مقراض *màkrāz*, *s. a.* A pair of scissors, shears, or snuffers. (See مقاص).

مقرب *mùkàrreb*, *a. a.* Placed or drawn near; —, *s. a.* A person placed in close communication (with a sovereign).

مقرر *mùkàrrèr*, *s. a.* Sure, certain, ascertained, beyond all doubt, confirmed, established, fully established; —, *mùkàrrir*, *s. a.* One who confirms and establishes. [pocket-handkerchief.

مقرومه *màkrama* (*màhrama*), *s. a.* A مقروع *màkrū*, *s. a.* Struck; knocked at (a door).

مقرون *màkrūn*, *a. a.* Approached closely, quite touched; associated, joined, adjoined.

مقسم *mùkàsssim*, *s. a.* A distributor.

مقسوم *màksūm*, *a. a.* Divided into portions; —, *s. a.* The dividend (*in arith.*); مقسوم عليه *màksūmun-* *àlèyh*, *s. a.* The divisor.

مقص *màkàsss*, *s. a.* A pair of scissors, shears, snuffers. (See مقاص.)

مقصود *màksad*, *s. a.* and مقصود *màksud*,

a. and *s. a.* Anything proposed or designed, wish, design, aim, end, intent, the thing aimed at.

مقصور *màksūr* (*fem.* مقصورة *màksūrÉ*), *a. a.* Defective, wanting; shortened, abbreviated; مقصورة الف *èlifi-màksūrÉ*, The short ا, or ي sounded as a short ا at the end of words.

مقضى *màkzī*, *a. a.* Accomplished, attained, granted; مقضى المرام *màkzìyyu-'l-mèrām*, *a. a.* Whose wish is attained.

مقطع *màktà*, *s. a.* A place of scission; a bone or ivory on which reed-pens are nibbed; —, *mùkàttà*, *a. a.* Cut asunder, divided, separated; حروف مقطعة *hùrūfi-mùkàtta'ā*, The separately written or separately named letters placed at the commencement of some chapters of the Kur'ān.

مقطوع *màktū*, *a. a.* Cut; cut off; interrupted; defined; limited.

مقعد *màk'ād*, *s. a.* The seat, breech; anus; (*màkat*) a small quilt used for covering the corner seats of a sofa.

مقعر *mùkà'ār*, *a. a.* Concave, hollow.

مقفا (*for* مقفى) *mùkàffà*, *a. a.* Rhymed according to the rules of prosody.

مقلب *mùkàllib*, *s. a.* One who turns, inverts, changes (things).

مقلد *mùkàllid*, *s. a.* One who takes on himself the yoke of submission; a mimic; an actor; —, *mùkàllèd*, *a. a.* Whose yoke of submission is accepted.

مقلوب *màklūb*, *a. a.* Reversed, inverted;
an anagram. [place.

مقلوع *màklū*, *a. a.* Torn from its
مقناطیس *màknātīss* (*mikhlàdiz*), *s. a.*

A magnet, loadstone.

مقند *mùkànnèd*, *a. a.* Candied, sugared.

مقنطره *mùkàntara*, *a. a. fem.* Arched;
supported on arches; مقنطرات

mùkàntarāt, *s. pl. a.* Almicanthers or
circles of altitude.

مقنن *mùkànnin*, *s. a.* A legislator; —,
mùkànnèn, *a. a.* Ordered by law.

مقوا (for مقوی) *mùkavwa*, *a. a.*
Strengthened; —, *s. a.* Pasteboard,
cardboard. [as a bow.

مقوس *mùkàvvèss*, *a. a.* Arched, bent

مقوله *màkūlé*, *s. a.* A sort, kind, species,
category.

مقوی *mùkàvvī*, *a. a.* Corroborative,
strengthening (medicine); —, *mù-*
kàvwà, *a. a.* Strengthened; —, *s. a.*
Pasteboard, cardboard.

مقهور *màkhūr* (k-h), *a. a.* Vanquished,
subjected to the overwhelming might
of someone.

مقیاس *mìkyāss*, *s. a.* An instrument for
measuring and comparing; a scale.

مقید *mùkàyyèd*, *a. a.* Bound, tied,
fastened; restricted, coupled with a
restrictive complement (a word in a
sentence); limited, constitutional;
attentive, painstaking; registered;
—, —òl, *v.n.* To take care, take
pains, pay attention.

مقیم *mùkīm*, *a. a.* Residing.

معیی *mùkàyyī*, *a. a.* Vomitive (medi-
cine), an emetic.

مک *mek*, Turkish termination of the
infinitive in soft verbs.

مکابرت *mùkyābérèt*, *s. a.* Pride.

مکاتب *mèkyātīb*, *s. pl. a.* (of مکتب
mèkteb), Schools; —, *mùkyātīb*, *s. a.*
A covenanted slave, to whom a bind-
ing permission has been accorded to
ransom himself.

مکاتبه *mùkyātébé*, *s. a.* Correspondence
by letter; |—, —et, *v.n.* To corre-
spond by letter.

مکتایب *mèkyātīb*, *s. pl. a.* (of مکتوب
mèktūb), Letters, notes, billets,
epistles. [cheat.

مکار *mèkkyār*, *s. a.* A subtle knave and

مکارم *mèkyārim*, *s. pl. a.* (of مکرمت
mèkrémet), Noble or generous deeds
or qualities.

مکافات *mùkyāfāt*, *s. a.* A reward,
recompense, retribution; |—, —et,
v.a. and *n.* To reward, recompense.

مکافی *mùkyāfī*, *a. a.* Equivalent; قطع
مکافی *kāt* "i-*mùkyāfī*, A parabola.

مکالمه *mùkyālémé*, *s. a.* A conference;
a conferring, deliberating; |—, —et,
v.n. To hold a conference.

مکان *mèkyān*, *s. a.* A place in which a
thing exists, locus; مکاندن منزله
mèkyāndan - mùnèzzèh, (God is)
exempt from place (is omnipresent).

مکائد *mèkyā'id*, *s. pl. a.* (of مکیده
mèkīdÉ), Stratagems, wiles.

مکتب *mèkteb*, *s. a.* A school.

مكتفی mùktéfi, *a. a.* Who considers as sufficient what he receives, content.

مكتنی mùktèni, *a. a.* Called by a surname (كنیه kyùnyé).

مكتوب mùktūb (mèktup), *a. a.* Written; —, *s. a.* A letter, epistle, note; —, سامی, mùktubu-sāmī, (High letter) A vizirial letter, an official letter written in the name of the Grand Vizier; مكتوبجی mùktupju, A secretary for official letters; مكتوبلشملك mùktupleshmek, *v.n. recip.* To correspond by letter.

مكتوم mùktūm, *a. a.* Hidden, concealed.

مكت mùkss, *s. a.* A staying, making a stay; a withholding, arresting; —, —et, *v.n.* To stay, make a stay; —, *v.a.* To withhold, arrest, stop, delay.

مكدر mùkèddèr, *a. a.* Grieved, sorry, afflicted; —, mùkèddir, *a. a.* Afflicting, vexing, annoying; مكدرات mùkèd-dirāt, *s. pl. a.* Afflictions, distressing things.

مكر mùkr (mèkir), *s. a.* A wile, stratagem, piece of knavery; —, mègher, *c. p.* Unless; and still, and yet, and all the while.

مكرر mùkèrrèr, *a. a.* Repeated, done repeatedly; highly rectified, highly purified; مكرراً mùkèrréran, *ad. a.* Repeatedly.

مكرم mùkrim, *a. a.* Kind, courteous, affable; —, mùkèrrèm, *a. a.* Honoured, treated with respect and consideration; مكرماً mùkèrréman,

ad. a. With great respect and with all due honours.

مكرمته mùkrémet, *s. a.* Any noble or generous act or quality.

مكروب mùkrūb, *a. a.* Sad, distressed, afflicted, sorrowful. (canonically).

مكروه mùkrūh, *a. a.* Held in aversion

مكس mèghess, *s. p.* A fly, any winged insect like a fly.

مكسر mùkèssèr, *a. a.* Broken to pieces; جمع مكسر jem“i-mukesser, An irregular plural Arabic noun.

مكسوب mùksūb, *a. a.* Gained, acquired.

مكسور mùksūr, *a. a.* Pronounced with the vowel *i* or *i* (a consonant). [vealed.

مكشوف mùkshūf, *a. a.* Discovered, re-

مكعب mùkyà““àb, *a. a.* Cubical; —, *s. a.* A cube (figure, or number).

مكك mùkik, *s. t.* A weaver's shuttle.

مكلف mùkèllèf, *a. a.* Sumptuous, rich, splendid; highly adorned; resting under an obligation to do certain duties (as man is to keep the commandments of God), responsible towards God.

مكمل mùkèmmèl, *a. a.* Complete, full.

مكمون mùkmūn, *a. a.* Concealed in an ambush. [treasury.

مكنوز mùknūz, *a. a.* Deposited in a

مكنون mùknūn, *a. a.* Concealed.

مكوك mùkyūk (mèkik, see مكك), *s. a.* A weaver's shuttle. [in Arabia).

مكة Mèkka, *s. a.* Mecca (the town of,

مكيال mùkyāl, *s. a.* A bushel or similar measuring instrument.

مكيدة mèkīdÉ, *s. a.* A wile, a piece of deceit. [qualities, or with a quality.

مكيف mùkèyyèf, *a. a.* Endowed with

مكين mèkīn, *a. a.* Powerful, mighty, strong, firmly established; residing; abiding, dwelling; —, mèghin (in soft verbs), Turkish termination of the sixth gerund. (See مغين.)

ملا mèlā, *s. a.* An assembly (of people); a plenum, space filled or occupied by matter; خلاولا khālā - vé - mèlā, Vacuum and plenum, void space and occupied space; على ملا الناس “àlā-mèlā‘i-’n-nāss, *ad. a.* Openly, before the assembled people.

ملا بسة mùlābèssÉ, *s. a.* A relation or connexion, a consideration; شوملا بسة shū-mùlābèssè-ila, From this consideration, arising out of this relation or connexion.

ملاح mèllāh, *s. a.* A sailor, a tar.

ملاحت mèlāhāt, *s. a.* Sweetness, agreeableness.

ملاحد mùlāhid (*pl.* ملاحدÉ mùlāhidÉ), *s. a.* A heretic, schismatic (of a particular class).

ملا حظه mùlāhaza, *s. a.* A cautious look, examination, or consideration; caution; |—, —et, *v.n.* To hesitate, to look before leaping.

ملازم mèlāz, *s. a.* An asylum, refuge.

ملازم mùlāzim (mùlāzim), *a. a.* Ever accompanying and never quitting, inseparable; —, *s. a.* A constant attendant or follower; a supernumerary

attached to an office, &c., without pay; a lieutenant (in the army); a mate (in the navy).

ملازمت mùlāzémèt, *s. a.* Constant attendance (about a person or place); |—, —et, *v.n.* To attend regularly; to follow about. [attached, adherent.

ملاصق mùlāssīk, *a. a.* Joining, joined,

ملاطفه mùlātafé, *s. a.* A joking, treating facetiously; kindness, treating with marked kindness; |—, —et, *v.n.* To joke; to show kindness.

ملاعب mèlā“ib, *s. pl. a.* (no sing. used), Games, playthings, toys.

ملاعبة mùlā“abÉ, *s. a.* A playing, amusing one’s self; |—, —et, *v.n.* To play, to amuse one’s self; to toy.

ملاعين mèlā“īn, *s. pl. a.* (of ملعون mèl“ūn), Accursed ones, damned fellows. [interview, audience.

ملاقات mùlākāt, *s. a.* A meeting; an

ملاقى mùlākī, *a. a.* Who or which meets, joins.

ملاال mèlāl, ملالت mèlālèt, *s. a.* Sadness, vexation; fatigue, tiredness.

ملام mèlām, ملامت mèlāmèt, *s. a.* Reproach, rebuke.

ملاان mèl“ān, *a. a.* Full.

ملاهي mèlāhī, *s. pl. a.* (no sing.), Games, diversions; toys, playthings.

ملائك mèlā‘ik, ملائكة mèlā‘ikÉ, *s. pl. a.* (of ملك mèlek), Angels; (as a Turkish sing.), an angel.

ملايم mùlāyim, *a. a.* Mild, not severe (weather, &c.); proper, fitting.

ملايمت mùlāyémèt, *s. a.* Mildness.
 ملبس mùlèbbèss, *a. a.* Clothed; confused, ambiguous (language).
 ملبوس mèlbūs, *a. a.* Worn, used as raiment; ملبوسات mèlbūsāt, *s. pl. a.* Clothing, articles of dress.
 ملت mùllèt, *s. a.* A people, community; a religious denomination or sect.
 ملتبس mùltèbiss, *a. a.* Obscure, ambiguous (language).
 ملتشم mùltèssèm, *a. a.* Kissed; —, *s. a.* The place kissed; —, mùltèssim, *s. a.* One who kisses.
 ملتجا (for ملتجى) mùltéjà, *s. a.* A place of refuge, a refuge, asylum.
 ملتجى mùltéjī, *s. a.* A refugee; — (or ملتجا) mùltéjà, *s. a.* A place of refuge.
 ملتزم mùltézim, *s. a.* A farmer or contractor of the revenue.
 ملتفت mùltéfit, *a. a.* Who turns his face or attention towards an object.
 ملتقا (for ملتقى) mùltékà, *s. a.* A place of meeting, a junction.
 ملتيم mùltèm, *s. t.* The Etesian winds, the cooling wind from the north-east, which, during the summer, rises with the sun, blows strongly all day, and ceases at sunset.
 ملتيمس mùltèmiss, *a. a.* Who requests; —, mùltémèss, *a. a.* Requested; a request.
 ملتهب mùltèhib, ملتهب mùltèhif, *a. a.* In flames; inflamed; in a fever; thirsting. [refuge, an asylum].
 ملجا mèljā, *s. a.* A place of refuge, a

ملح mùlh, *s. a.* Salt.
 ملحد mùlhìd, *s. a.* A heretic, schismatic (of some particular kinds).
 ملحق mùlhàk, *a. a.* Joined on (to something), added, appended, attached; ملحقات mùlhàkāt, *s. pl. a.* Appurtenances.
 ملحم mùlāhhàm, *a. a.* Corpulent, fleshy.
 ملحوظ mèlhūz, *a. a.* Half expected, anticipated, thought of.
 ملز mùlez, *s. t.* A mulatto. [in argument.
 ملزوم mùlzèm, *a. a.* Convinced, silenced
 ملزوم mùlzūm, *a. a.* To which something is inseparably attached.
 ملس mèless, *s. a.* A mulatto.
 ملعنت mèl“anèt, *s. a.* Any damnable act or quality. [tized.
 ملعون mèl“ūn, *a. a.* Cursed, anathematized.
 ملفوظ mèlfūz, *a. a.* Uttered, spoken, mentioned; ملفوظات mèlfūzāt, *s. pl. a.* Sayings.
 ملفوف mèlfūf, *a. a.* Inclosed, enveloped; ملفوفاً mèlfūfan, *ad. a.* Inclosed, as an inclosure. [or titles.
 ملقب mùlākkàb, *a. a.* Bearing a title
 ملك mùlek, *s. a.* An angel; —, mùlik, *s. a.* A king, a petty ruler; —, mùlk, *s. a.* Dominion, sovereignty; dominions, territory; —, mùlk, *s. a.* Freehold property; ملكى mèlékī, *a. a.* Pertaining to a sovereign, or to an angel, royal, angelic; —, mùlkī, *a. a.* Pertaining to sovereignty, sovereign; ملكيت mùlkīyyèt, *s. a.* Sovereignty, sovereign rights.

ملكوت mèlékyūt, *s. a.* Sovereignty; God's supreme sovereignty; مالك مالك mālikyu-'l-milki-vé-'l-mèlékyūt, Lord of all dominion and sovereignty.

ملكة mèlíké, *s. a.* A queen; —, mèléké, *s. a.* Great dexterity from constant practice.

مِلل milèl, *s. pl. a.* (of مِللèt millèt), Peoples; religious denominations, sects.

مِلو mali (méli *in soft words*), Turkish termination of the necessitative mood of verbs, corresponding to our *must, should, ought*.

مِلوَان mèlévān, *s. a. dual*, Day and night.

مِلوُث mùlèvvèss, *a. a.* Dirtied, soiled, polluted.

مِلوُك mùlūk, *s. pl. a.* (of مِلِك mélik), Kings; مِلوُكَاْنِه mùlūkyānē, *a. p.* Royal, imperial, sovereign (*said only of the Sultan*).

مِلوُل mèlūl, *a. a.* Sad, vexed; fatigued. مِلوُك (or مِلِك) mèlémek (*aor.* مِلِر mèler), *v.n.* To bleat.

مِلِهْم mèlhèm (for مِرِهْم mèrhèm), *s. t.* Ointment, salve; —, mùlhèm, *s. a.* Who inspires, reveals; —, mùlhèm, *a. a.* Inspired, revealed, made known by inspiration and revelation.

مِلْآن mèl'ān, *a. a.* Full.

مِلِيح mèlih, *a. a.* Sweet, agreeable.

مِلِيْن mùlèyyin, *a. a.* Laxative, opening (medicine); —, mùlèyyèn, *a. a.* Open (the bowels).

مِلْيُون mìlyòn, *s. t.* (*French*), A million.

مِمَات mèmāt, *s. a.* Death, the state of death; مِمَاتِي mèmātī, Pertaining to the state of death.

مِمَاتِل mùmāssil, *a. a.* Corresponding, agreeing, like, conformable.

مِمَاتِلَات mùmāssélèt, *s. a.* A conforming; |—, —et, *v.n.* To conform.

مِمَارِسَات mùmārèssèt, *s. a.* Experience gained by practice.

مِمَاس mùmāsss, *s. a.* A tangent.

مِمَاشَات mùmāshāt, *s. a.* A going with the stream, obsequious compliance.

مِمَالِك mèmālik, *s. pl. a.* (of مِمَالِكَة mèmlékèt), Countries, territories, dominions.

مِمَالِيك mèmālīk, *s. pl. a.* (of مِمَالُوك mèmlūk), Slaves; the Mamelukes of Egypt.

مِمَانَعَات mùmānā'āt, *s. a.* Opposition; a preventing; |—, —et, *v.n.* To oppose, try to prevent.

مِمْتَاز mùmtāz, *a. a.* Distinguished, pre-eminent (among others).

مِمْتَدِد mùmtèdd, *a. a.* Prolonged, drawn out in length or duration.

مِمْتَعِن mùmtèni', *a. a.* Impossible.

مِمْدُوْح mèmdūh, *a. a.* Praised, praiseworthy; مِمْدُوْحَات mèmdūhāt, *s. pl. a.* Praiseworthy acts and qualities.

مِمْدُوْد mèmdūd, *a. a.* Prolonged, extended. [passage, path, way.

مِمْرÈر mèmèrr, *s. a.* A place of passage, a

مِمْرُوج mèmzūj, *a. a.* Mixed, compounded.

مسك mùmsik, *a. a.* Tenacious, hard-fisted, grasping, avaricious.

مشا (for مشى) mèmshà, *s. a.* A place for walking; a privy, water-closet. [signature.

مضى mùmzī, *a. a.* Signed, bearing a

مكن mùmkin, *a. a.* Possible; مرتبه mùmkin-mèrtébé, *ad. t.* As much as possible.

ممل mùmill, *a. a.* Wearisome, fatiguing, tiring, tiresome.

ملحہ mèmlaha, *s. a.* A salt-works.

مملکت mèmlékèt, *s. a.* A country; a

ملو mèmlū, *a. a.* Full. [town.

ملوك mémlūk, *a. a.* Possessed, held in possession; —, *s. a.* A slave; a Mameluke; مملوكيت mèmlūkiyyèt, *s. a.* The quality of being held in possession. [vexed.

ملول mèmlūl, *a. a.* Tired, wearied;

منوع mèmnū, *a. a.* Forbidden, prohibited; منوعات mèmnū“āt, *s. pl. a.*

Forbidden acts; prohibited things; ممنوعيت mèmnū“iyyèt, *s. a.* The quality of being forbidden, prohibited.

منون mèmnūn, *a. a.* Pleased, rejoiced, glad; ممنونيت mèmnūniyyèt, *s. a.* Pleasure, gladness, satisfaction.

مموه mùmévvèh, *a. a.* Gilt or washed over; superficial, put on, false, insincere.

ممة mèmé, *s. t.* A teat, nipple; an udder, dug; any protuberance in shape of a nipple; ممة لئمة mèmélenmek, *v. n.* To acquire the form of a nipple.

مهور mèmhūr, *a. a.* Sealed with a seal.

مؤميت mùmīt, *a. a.* Who causes to die (God).

مؤمیز mùmèyyiz, *s. a.* An officer whose duty it is to examine draughts of reports, &c., and see they are properly drawn; an examiner; inspector.

من مèn, *pron. a.* Whosoever, whoever; —, mìn, *pr. a.* From, of, out of; —,

مئن mèn, *s. a.* The manna of the Israelites; من بعد mìn-bà“d, *ad. a.* Henceforward. [Preachers' pulpits.

منابر mènābir, *s. pl. a.* (of منبر mìnber), منابع ménābi“, *s. pl. a.* (of منبع mènab), Sources, fountain-heads, springs.

مناجات mùnājāt, *s. a.* A prayer.

منادات mùnādāt, *s. a.* A proclaiming.

منادی mùnādī, *s. a.* A herald, crier.

منارة mìnārÉ, *s. a.* A minaret, the tower attached to a mosque, like a steeple to a church, from which the call to prayer is made. [quarreller, contester.

منازع mùnāzi“, *s. a.* A disputer,

منازعة mùnāza“à, *s. a.* A dispute, quarrel, contest; —, —et, *v. n.* To dispute.

منازل mènāzil, *s. pl. a.* (of منزل mènzil), Stations (on a road). [battle.

منازله mùnāzÉlé, *s. a.* A fighting, doing

مناسب mùnāssib, *a. a.* Fit, fitting, proper, expedient; apt.

مناسبت mùnāssébèt, *s. a.* Fitness, propriety, expediency; aptness; relation, connexion; نه مناسبت nè-mùnāssé-

bet! How! why! upon what grounds!
 مناسبتسز munnāssébetsiz, *a. t.* Untimely,
 unfitting, inexpedient, malapropos.
 مناستر māsstir, *s. t.* (*Greek*), A mon-
 astery, convent.
 مناسك ménāssik, *s. pl. a.* (*no sing.*),
 Rites, ceremonies, observances used
 in performing the canonical pilgrimage
 to Mecca.
 مناشير mēnāshīr, *s. pl. a.* (*of منشور*
 mēnshūr), Imperial letters-patent con-
 ferring the highest dignities.
 مناصب māsīb, *s. pl. a.* (*of منصب*
 mānsīb), High offices of state.
 مناصفت munnāssafèt, *s. a.* Equity, jus-
 tice; مناصفة munnāssafétan, *ad. a.* In
 two equal shares.
 مناط munnāt, *a. a.* To which something
 is tacked on or suspended.
 مناظر mēnāzir, *s. pl. a.* (*of منظر* mānzār),
 Aspects; — علم “ilmi-mēnāzir, The
 science of aspects, perspective.
 مناظرت munnāzarèt, مناظرة munnāzara,
s. a. A disputation, discussion.
 منازم mēnāzim, *s. pl. a.* (*of نظم* nāzm),
 Orders, arrangements.
 مناعت mēnā“āt, *s. a.* Impregnability,
 strength, inaccessibility.
 منافسة munnāfēssé, *s. a.* Spite, enmity,
 malevolence.
 منافع mēnāfi“, *s. pl. a.* (*of منفعت*
 mēnfà“at), Uses, advantages; in-
 terests.
 منافق munnāfik, *s. a.* A hypocrite
 (canonically); a tale-bearer.

منافی munnāfī, *a. a.* Incompatible, hin-
 dering, opposed.
 مناقب mēnākīb, *s. pl. a.* (*of منقبه*
 mānkabé), Traits of character; anec-
 dotes. [quarrelling.
 مناقشه munnākasha, *s. a.* A disputing,
 مناقض munnākiz, *a. a.* Destructive, de-
 molishing; contrary, nugatory, con-
 tradictory. [tradiction.
 مناقضه munnākaza, *s. a.* Mutual con-
 منال mēnāl, *s. a.* Property, possessions.
 منام mēnām, *s. a.* Sleep; a dream,
 vision. [all good things.
 منان mēnnān, *s. a.* (God) the giver of
 مناو mānaw, *s. t.* A dealer in fruits, a
 fruiterer.
 مناوبه munnāvēbé, *s. a.* Alternation, a
 taking turn and turn about; مناوبة
 munnāvēbéten, *ad. a.* By turns.
 مناهج mēnāhij, *s. pl. a.* (*of منهج*
 minhèj), Roads.
 مناهي mēnāhī, *s. pl. a.* (*of منهي*
 mēnhī), Forbidden things or acts.
 مناييا mēnāyā, *s. pl. a.* (*of منيه*
 mēniyyé), Deaths, different kinds of
 death.
 منبت munnbit, *a. a.* Fertile (land).
 منبر munnber, *s. a.* A preacher's pulpit.
 منبسط munnbāssit, *a. a.* Spread, ex-
 tended; expanded; joyful.
 منبع mēnbā“, *s. a.* A spring, source,
 fountain-head.
 منت munnèt, *s. a.* A favour, grace,
 kindness, obligation; an averseness,
 backwardness from doing a favour; a

reproach for favours bestowed, a throwing in one's teeth; **بیمنت** *bì-mìnnèt*, *a. p.* Who is never averse from bestowing benefits; who never hurts the feelings of those he has favoured by casting those favours in their teeth.

منتز *màntar*, *s. t.* (*Greek*), A mushroom; a toadstool, fungus; cork; a cork, a bung; **منتزقاوی** *màntar-kàwi*, German tinder.

منتان *mìntan*, *s. t.* A short jacket.

منتج *mùntij*, *a. a.* Producing, resulting in. [chosen.

منتخب *mùntakhàb*, *a. a.* Selected, **منتسب** *mùntèssib*, *a. a.* Related, connected.

منتشر *mùntèshir*, *a. a.* Spread, scattered abroad, spread out; expanded, dilated; in a state of erection (penis).

منتظر *mùntàzir*, *a. a.* In expectation, looking (for).

منتظم *mùntazàm*, *a. a.* In order, arranged, regular; **عساكر منتظمة شاهانه** "àssākiri-mùntàzamé 'i-shāhānē, The imperial regular troops.

منتفع *mùntèfi*, *a. a.* Who has derived a profit or advantage.

منتقل *mùntàkil*, *a. a.* Who or which passes from one place to another.

منتهمی *mùntèmi*, *a. a.* Related, connected.

منتن *mùntìn*, *a. a.* Putrid, stinking.

منتوی *mùntèvī*, *a. a.* Directed towards anything.

منتها (*for منتهی*) *mùntéhà*, *s. a.* The end, utmost limit.

منتهی *mùntéhī*, *a. a.* Who or which arrives at the end; which reaches, touches, comes quite up to; —, *s. a.* A master or proficient (in science).

منتشور *mènsūr*, *a. a.* Scattered anyhow, not arranged in order; —, *s. a.* Prose.

منتجر *mùnjèrr*, *a. a.* Coming (to any state of things), being brought.

منتجیم *mùnjjim*, *s. a.* An astronomer or astrologer. [gealed.

منتجمد *mùnjèmid*, *a. a.* Frozen, con-

منتجنیق *mànjénik*, *s. a.* A catapult; a balista; a crane (for lifting).

منح *mìnàh*, *s. pl. a.* (*of* **منحت** *mìnhat*), Graces, favours, blessings.

منحرف *mùnhàrif*, *a. a.* Turning out of a straight path, turning aside; —, *s. a.* A trapezium or four-sided figure, having two sides parallel but unequal; **منحرف شبه منکره** *shìbhi-mùnhàrif*, A trapezoid or four-sided figure having no two sides parallel.

منحصر *mùnhàssir*, *a. a.* Limited, confined.

منحل *mùnhàll*, *a. a.* Dissolved.

منحنی *mùnhànī*, *a. a.* Curved; **خط**

منحنی *khàtti-mùnhànī*, A curved line.

منحوس *mènhus*, *a. a.* Ill-omened.

منخسف *mùnkhàssif*, *a. a.* Eclipsed (the moon).

مند *mènd*, Persian termination equivalent to our *ful, ish, y, &c.*, as **دردمند** *dèrdmènd*, *a. p.* Sorrowful.

مندال mândal, *s. t.* A button (to a door).

مندر mînder, *s. t.* A mattress; a sofa.

مندرج mûndèrij, *a. a.* Included; contained; written. [literated.

مندرس mûndèriss, *a. a.* Effaced, ob-

مندفع mûndèfi", *a. a.* Driven out or away. [wept over.

مندوب mèndūb, *a. a.* Mourned for,

مندیل mèndīl, *s. a.* A handkerchief.

منزل mènzil, *s. a.* A station-house, halt-

ing-place; a day's journey, or distance

from post-house to post-house; a travel-

ling post; the range (of a gun, &c.);

a distance; a long range; a rank,

degree, grade; منزلخانه mènzil-

-khāné, *s. p.* A post-house; منزل

بارگیری mènzil-(bèyghiri), A post-

horse; منزل کتمک mènzil-ghitmek,

v. n. To travel post; منزل سورمک

mènzil-sùrmek, *v. n.* To travel as fast

as possible; منزل طویلی mènzil-tòpu,

A gun with a very long range; سر منزل

sèr-mènzil, *s. p.* The goal, the end of

a journey; کوز منزلی ghyùz-mènzili,

The range of vision, as far as the eye

can see; منزلچی mènzilji, *s. t.* A

post-master.

منزلت mènzilèt, منزله mènzilé, *s. a.* A

rank, grade, degree, standing; منزلتلو

mènzilètlū, *a. t.* Holding a certain

high rank.

منزوی mûnzèvī, *s. a.* A hermit, recluse.

منزه mûnèzzèh, *a. a.* Free, void, exempt.

منسج mûnèssèj, *a. a.* Woven, inter-

woven

منسدده mûnsèdd, *a. a.* Stopped up, closed.

منسدل mûnsèdil, *a. a.* Hanging down, dangling. [series, or in order.

منسقی mûnèssàk, *a. a.* Ranged in a

منسل mûnsèll, *a. a.* Drawn from its scabbard. [taken away.

منسلاب mûnsèlib, *a. a.* Taken as spoil,

منسلک mûnsèlik, *a. a.* Who follows or treads in a path.

منسوب mènsub, *a. a.* Related, connected, pertaining; منسوبیت mèn-

sūbìyyèt, *s. a.* Relationship, connexion, quality of pertaining; اسم منسوب

issmi-mènsub, An adjective showing relation, connexion, or quality of per-

taining to something.

منسوج mènsubj, *a. a.* Woven.

منسوخ mènsubkh, *a. a.* Abolished, abrogated. [in order.

منسوق mènsubk, *a. a.* Ranged, placed

منسی mènsub, *a. a.* Forgotten.

منش mènsh, *s. p.* Disposition, character, constitution. [a source.

منشأ mènshè', *s. a.* A place of origin;

منشاری mìnshār, *s. a.* A saw; منشاری

mìnshārī, *a. a.* Zigzag like the teeth of a saw in shape.

منشعب mûnshà"ab, *a. a.* Derived (as from a family), branching out.

منشقق mûnshàkk, *a. a.* Split, cleft, cloven.

منشور mènshūr, *a. a.* Dispersed, scattered, spread; —, *s. a.* A prism.

منشی mûnshī, *s. a.* A clever writer, a

practised literary or epistolary composer.

منصب *mànsib*, *s. a.* A place where anything is set up; a post of dignity held under government; —, *mùnsàbb*, *a. a.* Poured, flowing, running (into anything).

منصبغ *mùnsàbigh*, *a. a.* Dyed; baptized.

منصرف *mùnsàrif*, *a. a.* Turned on one side, turned away; conjugated, declined (in grammar).

منصف *mùnsif*, *a. a.* Just, equitable, conscientious; منصفانه *mùnsifāné*, *a. p.* Pertaining to a conscientious person. [holding an office.]

منصوب *mànsūb*, *a. a.* Set up, erected;

منصور *mànsūr*, *a. a.* Assisted by God, victorious.

منصوص *mànsūss*, *a. a.* Established by an incontrovertible divine proof.

منصه *mànàssa*, *s. a.* A bride's throne or throne-room. [added.]

منضم *mùnzàmm*, *a. a.* Added, super-

منطببخ *mùntàbikh*, *a. a.* Cooked; ripened.

منظر *or* منظار *or* منتار *màntar*, *s. t.* A mushroom, toadstool, fungus; cork; a cork, bung; منظار قاوی *màntar-kàwi*, German tinder. [out.]

منطفى *mùntāfī*, *a. a.* Extinguished, put

منطق *màntik*, *s. a.* Logic, dialectics; —, *mìntāk*, *and* منطقه *mìntāka*

(*màntika*), *s. a.* A zone, belt, girdle;

منطقه حاره (*màntika'i*) - *hārré*, The torrid zone; منطقه معتدله *màntika'i-*

-*mù*"*tèdilé*, The temperate zone;

منطقه منجمده *màntika'i-mùnjèmidé*,

The frigid zone; منطقة البروج *màn-*

tikātu-'l-bùrūj, The ecliptic or zodiac.

منطلق *mùntàlik*, *a. a.* Let loose; repudiated, divorced.

منطوق *màntūk*, *a. a.* Said, spoken, expressed; —, *s. a.* An expression, a saying.

منطوي *mùntavī*, *a. a.* Inclosed, folded, enveloped, contained.

منظر *mànzàr*, *s. a.* An aspect, face, countenance; a place in which anything is seen. [cleansed.]

منظف *mùnzàzzàf*, *a. a.* Cleaned,

منظور *mànzūr*, *a. a.* Seen, looked at, beheld, examined; —, *s.* An object, aim, design.

منظوم *mànzūm*, *a. a.* Ranged in order; ranged in metre, metrical; —, *s. a.* Verse.

منظومه *mànzūmé*, *s. a.* A piece of poetry; a system, series, hierarchy.

منع *mèn*"", *s. a.* A hindering, preventing; |—, —*et*, *v. a.* To hinder, prevent; to prohibit, forbid.

منعدم *mùn*"*àdim*, *a. a.* Annihilated.

منعطف *mùn*"*àtif*, *a. a.* Turned on one side, turned (from *or* towards).

منعقد *mùn*"*àkid*, *a. a.* Tied; concluded, contracted (a treaty, &c.); congealed, clotted, formed. [echoed.]

منعكس *mùn*"*àkiss*, *a. a.* Reflected;

منعم *mùn*"*im*, *a. a.* Kind, gracious, beneficent.

منغال mǎnghal, *s. t.* A chafing-dish for warming apartments with charcoal.

منغر or منقر mǎnghir, *s. t.* Money; copper money.

منفرج mùnfèrij (*fem.* منفرجة mùnfèrijé), *a. a.* Wide open, wide apart; obtuse (angle). [separate, isolated.

منفرد mùnfèrid, *a. a.* Alone, by itself,

منفس mùnfèss, *s. a.* A breathing hole.

منفسخ mùnfèssikh, *a. a.* Abolished, abrogated. [rated.

منفصل mùnfāssil, *a. a.* Detached, separated.

منفعت mùnfà‘at, *s. a.* Use, utility, profit, advantage, interest. [grieved.

منفعل mùnfà‘il, *a. a.* Hurt in feelings,

منفك mùnfèkk, *a. a.* Detached, separated; displaced, superseded.

منفور mùnfūr, *a. a.* Held in detestation, abhorred. [prehended, gathered.

منفهم mùnfèhim, *a. a.* Understood, com-

منفى mùnfī, *a. a.* Exiled, banished;

—, mùnfā, *s. a.* A place of exile.

منقا (*for* منقى mùnàkkà), *a. a.* Cleaned, made clean. [missive.

منقاد mùnkād, *a. a.* Obedient, sub-

منقار mùnkār, *s. a.* A bird's beak or bill.

منقال mǎnkāl (mǎnghal), *s. a.* A chafing-dish.

منقبة mùnkabé, *s. a.* Any praiseworthy trait of character; an anecdote.

منقبض mùnkàbiz, *a. a.* Held tight, squeezed hard; costive, bound in the bowels; grieved, out of humour or spirits. [of defects (a writing).

منقح mùnàkkàh, *a. a.* Revised, purged

منقرض mùnkàriz, *a. a.* Extinct (a lineage, dynasty). [several parts.

منقسم mùnkàssim, *a. a.* Divided in

منقش mùnàkkàsh, *a. a.* Decorated with designs. [(a term).

منقضى mùnkàzī, *a. a.* Finished, expired

منقطع mùnkàti‘, *a. a.* Cut off; interrupted; withheld; ceased.

منقلب mùnkàlib, *a. a.* Inverted; changed, altered.

منقلة mùnkala, *s. a.* A sector (mathematical instrument). [painted.

منقوش mùnkūsh, *a. a.* Drawn, figured,

منقوط mùnkūt, *a. a.* Marked with one or more diacritical points or dots (a letter).

منقول mùnkūl, *a. a.* Carried from one place to another; narrated, related, handed down. [made clean.

منقى (*or* منقا), mùnàkkà, *a. a.* Cleaned, made clean.

منكر mùnkèr, *a. a.* Denied; negative; incognito; irrecognisable; bad, wicked, reprobable (act); name of one of the questioning angels who visit the dead, the other being named نكير nèkīr; —,

منكير mùnkīr, *a. a.* A denier; —, mùnèkkèr, *a. a.* Incognito, irrecognisable; indefinite, indeterminate (in grammar);

منكرات mùnkérāt, *s. pl. a.* Bad, reprobable, wicked actions.

منكسر mùnkèssir, *a. a.* Broken; afflicted, grieved. [sun).

منكسف mùnkèssif, *a. a.* Eclipsed (the

منكشف mùnkèshif, *a. a.* Discovered; revealed.

منکنه mènghéné, *s. t.* A blacksmith's vice; a press.

منکوب mènkyūb, *a. a.* Fallen (in circumstances). [man; —, *s. a.* A wife.

منکوحه mènkyūha, *a. a.* Married to a

منوال mìnwāl, *s. a.* A manner, way, method. [or glory, aureolated.

منور mùnèvvèr, *a. a.* Bright with light

منوط mènūt, *a. a.* Depending, referred.

منوی mènvi, *s. a.* An intention, design, intent.

منویش mènévish, *s. t.* The browning on gun-barrels; the blueing on swords, watch-springs, &c.; the water on silks, &c.

منه mìn, *comp. a.* From him (her, it).

منهاج mìnhāj, *s. a.* A road, way; a manner.

منهتك mùnhètik, *a. a.* Torn; violated.

منهدم mùnhèdim, *a. a.* Demolished, pulled down (a building).

منهزم mùnhèzim, *a. a.* Defeated, routed.

منهوب mènhyūb, *a. a.* Taken as plunder, plundered.

منهى mènhi, *a. a.* Prohibited, forbidden.

منى mènī, *s. a.* Sperm, the seminal

منیت mènīyyèt, *s. a.* Death. [fluid.

منیر mùnīr, *a. a.* Shining with its own light and giving light to other things.

منیع mènī, *a. a.* Difficult, or impossible to do, to take, to get into, &c.

منیف mùnīf, *a. a.* Eminent, exalted.

منیه mùnīyÉ, *s. a.* A wish, desire.

مو mū, *s. p.* A hair; سرمو sèri-mū, (A hair's-point) A hair's-breadth.

موات mēwāt, *s. a.* Waste, unreclaimed lands.

مواجب mēwājib, *a. pl. a. (no sing.),* Salaries, allowances; a pension.

مواجهه mùwājaha, *s. a.* A being face to face with each other.

مواخذة mù'ākhaza, *s. a.* A scolding, upbraiding, reprimanding; |—, —et, *v. a.* To scold, upbraid, reprimand.

مواضد mēwādd, *s. pl. a. (of ماده mādÉ),* Subjects, matters; articles, paragraphs.

موارید mēwārid, *s. pl. a. (of مور mēv-rid),* Approaches, avenues, roads leading to.

موازنه mùwāzénÉ, *s. a.* A weighing (in the mind); |—, —et, *v. a.* To weigh.

موازی mùwāzī, *a. a.* Parallel; —, *s. a.* A parallel ruler.

مواصات mùvāssāt, *s. a.* Kindness.

مواشی mēwāshī, *s. pl. a.* Cattle.

مواصلاّت mùwāssalèt, *s. a.* A coming together, being united in one place, being in each other's society.

مواضع mēwāzi, *s. pl. a. (of موضع mēvzi),* Places.

مواضعه mùwāza'ā, *s. a.* Dissimulation, putting on a good face in respect to the acts of a superior whom we cannot control. [perseverance.

مواظبت mùwāzabèt, *s. a.* Assiduity,

مواعد mēwā'id, *s. pl. a. (of موعده mēv'idÉ),* Promises.

مواظبه mēwā'iz, *s. pl. a. (of موعظه mēv'izÉ),* Exhortations.

موافق mùwāfīk, *a. a.* Favourable, propitious.

موافقت mùwāfakāt, *s. a.* An agreeing, consenting; |—, —et, *v.n.* To agree, consent. *ki*'), Places.

مواقع mèwāki', *s. pl. a.* (of موقع mèv-

مواكب mèwākib, *s. pl. a.* (of مواكب mèvkib), Troops, legions, armies.

موالات mùwālāt, *s. a.* Friendship, amity.

مؤالفت mù'āléfèt, *s. a.* Intimate acquaintanceship.

موالی mèwālī, *s. pl. a.* (of مولی mèvlà, mòlla), The higher legal dignitaries, judges.

مواليد mèwālīd, *s. pl. a.* (of مولود mèvlūd), Kingdoms, *in* مواليد ثلاثة mèwālīdi - sèlāssé, The three kingdoms of nature, mineral, vegetable, animal. [of acquaintanceship.

مؤانست mù'anéssèt, *s. a.* Familiarity

موانع mèwāni', *s. pl. a.* (of مانع māni'), Obstacles, hindrances, impediments.

مواهب mèwāhib, *s. pl. a.* (of موهب mèvhèb), Gifts of God. [priest.

مؤبد mūbèd, مؤبد mūbèz, *s. p.* A fire-

مؤبد mù'èbbèd, *a. a.* Caused to last forever; مؤبداً mù'èbbèdan, *ad. a.* Forever, everlastingly, to all eternity.

موت mèvt, *s. a.* Death, a dying.

موتا (for موتی) mèvtà, *s. pl. a.* (of ميت mèyyit), The dead.

مؤتاب mū-tāb (mūtāf), *s. p.* A maker of yarns, cords, sacks, &c., of horse or other hair.

مؤتلو mùtlu (corrupted from مطلقè mātlu', possessed of an ascendant?), *a. t.* Fortunate, happy, lucky; نه مؤتلو nè-mùtlu-sànga (for نه مطلقè سنا nè - mātlu' sèn - ā?)! Lucky thou! Lucky fellow!

موتی mèvtà, *s. pl. a.* (of ميت mèyyit), The dead.

مؤثر mù'èssir, *a. a.* Efficacious, effectual, effective, productive of effect; affecting; penetrating.

مؤثوق mèvsūk, *a. a.* Relied upon.

موج mèvj, *s. a.* A wave, billow; موجا mèvj-ā-mèvj, *ad. p.* Wave upon wave.

مؤجب mūjib, *a. a.* Causing, requiring; —, *s. a.* A cause; —, mūjèb, *s. a.* The thing required, requirement; a ministerial letter usually given with a firman, and addressed to the same person or persons, shortly explanatory of the requirement thereof; مؤجبانه mūjébinja, *ad. t.* بر مؤجب bèr-mūjèb, *ad. p.* According to the requirement, in conformity with; بلا مؤجب bilā-mūjib, *ad. a.* Without cause.

مؤجد mūjid, *s. a.* An inventor.

مؤجز mūjèz, *a. a.* Short, abstracted, cursory, abridged.

مؤجل mù'èjjèl, *a. a.* Postponed, deferred to a certain time.

مؤجود mèvjūd, *a. a.* Present, existing, inventus; in store, in stock; مؤجودات mèvjūdāt, *s. pl. a.* Existing things; goods or stores.

موجه mùvèjjèh, *a. a.* Approved, fit, proper, suitable.

موحيد mùwàhhid (*pl.* موحدين mùwàhhidīn), *s. a.* A unitarian, a Muhammedan.

موحش mūhish, *a. a.* Which frightens, terrifies; frightful, terrific.

مؤخر mù'ākhkhār, *a. a.* Posterior in time or place; postponed; retrograded; مؤخرًا mù'ākhkharan, *ad. a.* Latterly, of late.

مؤدا (*for* مؤدى) mù'èddà, *s. a.* The sense, purport (of a sentence).

مؤدب mù'èddèb, *a. a.* Well behaved, well disciplined, well educated.

مودت mèvèddèt, *s. a.* Love, affection; مودتلو mèvèddètlū, *a. t.* Friendly (person).

مودوع mèvdū', *a. a.* Delivered, consigned, left in charge, entrusted.

مؤدى mù'èddī, *a. a.* Which causes, brings about; —, mù'èddà, *s. a.* The sense, purport (of a phrase).

مؤذن mù'èzzin, *s. a.* The crier who calls to prayer.

مؤذى mù'èzzī, *a. a.* Which gives pain, causes trouble or annoyance.

مور mòr, *a. t.* Purple, dark damask red; —, mūr, *s. p.* An ant.

موراويه Mòràvia, *s. t.* Moravia.

مورث mùriss, *a. a.* Causing, producing.

مورچه mūrché, *s. p. dim.* A little ant, an emmet; the marks on Damascus steel.

مورخ mùvèrrikh, مؤرخ mù'èrrikh, *s. a.*

A historian, chronologist, chronicler; —, mùvèrràkh, mù'èrràkh, *a. a.* Dated, bearing date; مورخًا mùvèrrakhan, مؤرخًا mù'èrrakhan, *ad. a.* Bearing date.

مورِد mùvèrrid, *s. a.* A way or point by which a thing is approached, an approach; a station, place, position.

موروث mèvrūss, *a. a.* Inherited, of inheritance. [recounted.

مورود mèvrūd, *a. a.* Related, recited, موره Mòra, *s. t.* The Morea.

مورينه mòrina, *s. t.* The tunny fish.(?)

موزون mèvzūn, *a. a.* Weighed; balanced; in metre, metrical as to the feet and syllables in it.

موزه mūzé, *s. p.* A boot.

موستار Mòstār, *s. t.* Mostar.

موسخ mùvèssàkh, *a. a.* Filthy, dirtied.

مؤسس mù'èsssis, *s. a.* Who founds, lays a foundation, establishes; —, *s. a.* A founder; —, mù'èsssess, *a. a.* Based, founded, established.

موسم mèvsim, *s. a.* A season, the particular time when anything is usually in season; (*pronounced by Arabs mòssim: this is the origin of our very corrupt word monsoon, called rather better by the French mousson*).

موسوم mèvsūm, *a. a.* Marked with a mark.

موسى mùssà, *s. a.* A razor; Moses; موسى mùssévī, *a. a.* Mosesian, one following the dispensation of Moses, a Jew, an Israelite, a Hebrew.

موسيقار mūssīkār, *s. a.* A kind of musical instrument, a Pandean pipe; a fabulous musical bird; music; a musician.
موسيقى mūssīkī, *s. a.* (*Greek*), Music as a science.

موش mūsh, *s. p.* A mouse; a rat.

موشح mùvèshshàh, *a. a.* Ornamented with a scarf or fillet.

موشكاف mū-shīkyāf, *s. a.* A hair-splitter; موشكافانه mū-shīkyāfané, *a. p.* Pertaining to a hair-splitter.

موشمهله mùshmula, *s. t.* A medlar.

موصل mèvsil, *s. a.* A place of junction; —, mòssīl (mòssul), *s. a.* Mosul or Mosool in Mesopotamia.

موصلق mùssluk, *s. t.* A cock, a tap, a stop-cock or turn-cock.

موصوف mèvsūf, *a. a.* Possessing a quality; bearing a title; qualified by an adjective (in grammar).

موصول mèvsūl, *a. a.* To which anything is joined, or has reached; —, *s. a.* A relative pronoun (in Arabic grammar).

موضع mèvzi, *s. a.* A place, position, situation, locality.

موضوع mèvzū, *a. a.* Placed; used as an appellative; موضوعات mèvzū'āt, *s. pl. a.* The axioms of any science; موضوع له mèvzū'un-lèh, The thing indicated by a name, the thing treated on by a science, the subject.

موظف mùwàzzāf, *a. a.* Salaried, paid, pensioned.

مؤعد mèv'id, مؤعدة mèv'idé, *s. a.* A promise.

موعظه mèv'izé, *s. a.* An admonition, exhortation.

موعود mèv'ūd, *a. a.* Promised; to which a time is fore-assigned; اجل موعود èjéli-mèv'ūd, The appointed hour of death. [numerous, copious.]

موفور mèvfūr, *a. a.* Abundant, many,

موقت mèvkit, *s. a.* An appointed time; —, mùwàkkit, *s. a.* A public regulator of time, an astronomer; —, mùwàkkat, *a. a.* Temporary, ad interim;

موقتاً mùwàkkatan, *ad. a.* Temporarily, ad interim; موقتخانه mùwàkkit-khāné, *s. p.* An observatory for regulating the time.

موقر mùwàkkàr, *a. a.* Honoured, held in honour; stately, grave.

موقع mèvki, *s. a.* A place, position, situation, locality; موقعى mèvki'i, *a. a.* Local; —, mùwàkkà, *a. a.* Bearing the توقيع tèvki' or طغراً tùghra, *i. e.* the Sultan's cypher.

موقف mèvkif, *s. a.* A station, halting-place. [burning.]

موقود mèvkūd, *a. a.* Lighted, set fire to,

موقوف mèvkūf, *a. a.* Stayed, stopped, arrested; depending, referred, referable; in mortmain, entailed; موقوفات mèvkūfāt, *s. pl. a.* Properties in mortmain; entailed estates.

موكب mèvkib, *s. a.* A camp, an army; موكب همايون mèvkibi-humāyūn, The imperial camp (*equivalent to our footstool or throne*).

مؤكد mù'èkkèd, *a. a.* Strong, express,

strongly expressed, peremptory; corroborated, strengthened.

موكل mùvèkkèl, *a. a.* Charged, appointed as agent or attorney.

مولا (*for* مولى) mèvlà, *s. a.* God, the Lord; a master; —, mòlla, *s. a.* A judge (when following a name); a student (when preceding a name).

N.B. *These are merely two modifications in sound of the self-same word.*

مولانا mèvlā-nā, *comp. a.* Our Lord (*said of God, Muhammed, and any high dignitary of the law*); حضرت مولانا hàzrèti - mèvlā-nā, His Holiness our Lord (Jèlālu-'d-dīni-r-Rūmī, Founder of the order of Mevlévi dervishes).

مولد mèvlid, *s. a.* A birthday; a birth-place; —, mùwèllid, *s. a.* A generator; مولد الماء mùwèllidu - 'l - mā, Hydrogen; مولد الحموضه mùwèllidu - 'l - hūmūza, Oxygen.

مؤلف mù'èllif, *a. a.* Which consoles, accustoms, familiarizes, reconciles; —, *s. a.* An author, compiler; —, mù'èllèf, *a. a.* Consoled; accustomed, familiarized; reconciled; composed; compiled; مؤلفات mù'èlléfāt, *s. pl. a.* Works, literary productions, compilations.

مولود mèvlūd, *a. a.* Born, given birth to; a kingdom in nature, mineral, vegetable, or animal; مولود له mèvlūdun - lèh, To whom a child is born, a father; مولود لها mèvlūdun - lèhā, A mother.

مولوز mòloz, مولوس mòloss, *s. t.* Stones and brickbats, rubbish for filling in hollows, trenches, &c.

مولوى mèvlévī, *a. a.* Pertaining to the religious order founded by Molla Jelalu-'d-dini-r-Rumi.

مولى mèvlà, *s. a.* The Lord God, who is served and worshipped; بمنه المولى bì-mènni-hì-'l-mèvlà, By the grace of Him (who is) the Lord whom all worship.

موم mùm, *s. t.* A candle; بالمومى bāl - mūmu, *s. t.* Bees'-wax, wax; a wax candle; مهر مومى mùhur - mūmu, Sealing-wax; موم ياغى mùm-yàghi, Tallow.

مؤمن mù'min (*pl.* مؤمنين mù'minīn), *s. a.* One who believes in God and the prophet, a true believer.

مومى اليه mūmā-ìlèyh, *s. a.* The aforementioned (person of some, but not very high, rank).

موميا mūmiyā, موميه mūmìyyé, *s. a.* A mummy; the substance of mummified bodies (supposed to be efficacious in many diseases); an artificial compound resembling it; the state of a mummy, mashed to a pulp.

مؤنت mà'ūnèt, *s. a.* Food, feed, support, maintenance. [grammar].

مؤنث mù'ènnèss, *a. a.* Feminine (in موهبه mèvhībé, *s. a.* A gift (of God).

موهوب mèvhūb, *a. a.* Given (by God).

موهوم mèvhūm, *a. a.* Imaginary.

موى mūy, *s. p.* A hair; موى ميان mūy-

-mìyān (Hair-waisted), *a. p.* Slender-waisted. [supported.
 مؤید mū'èyyèd, *a. a.* Strengthened,
 مه مèh, *s. p.* (*contr. from ماه māh*),
 The moon ; —, mih, *a. p.* Large.
 مهابت mähābèt, *s. a.* Dreadness, aw-
 fulness, majesty ; مهابتلو mähābèt-lū,
a. t. Dread, awful, grand, sublime,
 majestic (one of the special styles of
 the Sultan).
 مهاجر mūhājir, *s. a.* One compelled to
 abandon his country ; مهاجرین mū-
 hājirīn, *s. pl. a.* Those inhabitants of
 Mecca who fled to Medina and joined
 Muhammed.
 مهاجرت mūhājérèt, *s. a.* An abandon-
 ing one's home and country.
 مهاد mihād, *s. a.* A seat, couch, bed,
 sofa, throne. [snaffle.
 مهار mihār, *s. a.* A rein or kind of bit or
 مهارت mähārèt, *s. a.* Skilfulness, skill,
 perfect experience.
 مهالك mähālik, *s. pl. a.* (*of مهلكه mēh-
 léké*), Dangerous places or enterprises.
 مهمام mähāmm, *s. pl. a.* (*no sing.*), Affairs
 of importance.
 مههب mēhèbb, *s. a.* The place from
 whence the wind blows.
 مهبط mēhbit, *s. a.* A place of descent,
 where one alights.
 مهپاره mēh-pārÉ (Piece of the moon),
s. p. A beauty, beautiful boy or girl.
 مهتاب mēh-tāb, *s. p.* Moonlight, moon-
 shine ; مهتابیه mēhtābiyyÉ, *s. a.* An
 harbour, open summer-house.

مهدی mùhtèdī, *s. a.* A convert to the
 true faith, (*called by Europeans*) a
 renegade.
 مهتر mihTÈR (mÈhtÈR), *a. p.* Greater ;
 older, elder ; —, *s. p.* Various kinds
 of attendants upon pashas in the old
 system ; some were musicians, others
 tent-pitchers, &c. ; مهترخانه (mÈh-
 tÈR)-khānÉ, *s. p.* The old feudal mili-
 tary band.
 مهجور mēhjūr, *a. a.* Abandoned, left
 desolate and disconsolate.
 مهچپه mēhchÉ, *s. p.* A little moon ; a
 little figure of a crescent.
 مهده mēhd, *s. a.* A cradle ; كاتخدای مهده
 kètkhudāyi-mēhdi-“ùl-
 yāyi - sàltanāt (*Steward of the high
 cradle of the sovereignty*), Title of the
 High Steward of the mother of the
 reigning Sultan.
 مهدم mēhdūm, *a. a.* Demolished.
 مهدی mēhdī, *s. a.* A guide, conductor.
 Under this title a personage is ex-
 pected by Muhammedans to appear,
 in the latter days, and to re-establish
 the true religion in great glory.
 مهر mēhr, *s. a.* A marriage-portion, a
 dower given by the husband to his
 wife on their betrothal. It is of two
 kinds, one paid down and called مهر
 معجل mēhri - mū'ājjèl ; the other,
 deferred till their separation by his
 death or by divorce, is called مهر
 مؤجل mēhri - mū'èjjèl ; —, mīhr, *s. a.*
 Friendship, amity ; —, *s. p.* The sun ;

—, mùhr (mùhur), *s. p.* A seal; مهر و محبت mīhr-u-màhàbbèt, Friendship and affection; مهر و ماه mīhr-u-māh, Sun and moon (*proper name for women*); مهر سلیمان mùhri-sùlèymān, Solomon's seal; مهرلو mùhrlu, *a. t.* Sealed; سر به مهر sèr-bé-mùhr, *a. p.* Of which the mouth is sealed.

مهربان mīhrbān (mīhribān), *s. p.* A friend; مهربانی mīhribānī, *a. p.* Pertaining to a friend, friendly; —, *s. p.* Friendliness, friendship.

مهردار mùhrdār, *s. p.* A seal-bearer.

مهر لکم mùhurlémek, *v. a.* To seal.

مهر و mēhrū (moon-faced), *s. p.* A beautiful girl or woman.

مهره mēhéré, *s. pl. a.* (*of ماهر māhir*), Adepts, proficient; —, mùhré, *s. p.* An instrument of agate, glass, or wood, used for polishing gold-leaf, paper, &c.; مهره لوی mùhréli, *a. t.* Polished; glazed; مهره لکم mùhré-lémek, *v. a.* To polish, to glaze with a *mùhré*.

مهرزول mēhzūl, *a. a.* Thin, lean, emaciated. [stone.

مهك mēhèkk (mēhènk), *s. a.* A touch; مهل mēhl, مهلت mùhlèt, *s. a.* A delay, postponement; مهلت و یرمك mùhlet-vèrmek, *v. n.* To grant a delay.

مهلك mùhlik, *a. a.* Dangerous; fatal.

مهلكه mēhléké, *s. a.* A dangerous thing, spot, or enterprise.

مهلكه mēlémek, *v. n.* To bleat.

مهم mùhimm (*fem.* مهمه mùhimmé),

a. a. Important; مهمات mùhimmāt, *s. pl. a.* The most important military stores, ammunition, &c.

مهمانمکن mèh-mā-èmkèn, *comp. a.* As much as possible.

مهمان mīhmān, *s. p.* A guest; مهماندار mīhmāndār, *s. p.* An officer whose

duty it is to take charge of guests and attend to all their wants; مهماننواز mīhmān-nūwāz, *a. p.* Hospitable, kind to strangers; مهمانسرای mīhmān-sārāy, *s. p.* A guest-house, hotel; the world.

مهمل mùhmèl, *a. a.* Neglected; having no dots or diacritical points (a letter).

مهموز mēhmūz (māhmuz), *s. a.* A spur; —, *a. a.* Containing a ^ء hèmzè.

مهند mùhènnèd, *a. a.* Indian, Damascus (blade). [civil or military engineer.

مهندس mùhèndiss, *s. a.* A geometer, a

مهمواره mēhwārè, *s. p.* Monthly pay.

مهموش mēhvèsh, *s. p.* A beauty, beautiful girl or boy. [equipped.

مهمیا mùbèyyà, *a. a.* Ready, prepared,

مهمیب mùhīb, *a. a.* Inspiring awe, awful, dreadful.

می mi or mi, Turkish general interrogative particle which *must always* be used in questions if one of the special interrogatives is not introduced: it is affixed to the word on which, more especially, the question turns (see Grammar); —, mèy, *s. p.* Wine; میخانه mèy-khānè, *s. p.* A public-house, a wine-shop.

میدانین mèyādīn, *s. pl. a.* (of میدان mèydān), Open spaces, squares.

میال mèyyāl, *a. a.* Inclined, leaning, disposed.

میامن mèyāmin, *s. pl. a.* (of میمنت mèyménèt), Fortunate qualities or events.

میان miyān, *s. p.* The middle; the midst; the waist; میان کوی میانی miyān-kyūkyu, *s. t.* Licorice-root; میان بالی miyān - bālī, Spanish licorice; میانجی miyānji, *s. t.* A mediator.

میانه miyānē (mèyānē), *s. p.* The midst; the relation between several things.

میاولمق miyāwlamak, *v.n.* To mew.

میاه miyāh, *s. pl. a.* (of ما mā), Waters.

میت mèyyit, *s. a.* A dead body; a dead person, dead man. [dred.

میتین mè'ètèyn, *s. a. dual.* Two hun-

میشاق mīssāk, *s. a.* A pact, promise, agreement. [boy.

میچو mīcho, *s. t.* A cabin-boy, sailor-

میخ mīkh, *s. t.* A nail; میخلامق mīkh-lamak, *v.a.* To nail; to fasten with rivets; to set (a precious stone);

میخلایچی mīkhlayīji, *s. t.* A stone-setter; میخلو mīkhli, *a. t.* Nailed; rivetted; set.

میدان mèydān, *s. a.* A vacant space; a public square; an interval of time.

میديه میدیه mīdiyē, *s. t.* A muscle or mussel (fish).

میر mīr (contr. from امیر èmīr), *s. p.*

A commander; an officer; anyone holding the title of Begh or Bey; میر لوا mīri-līwā, A major-general; میر میران mīri-mīrān, A civil governor of a district, with the rank of lieutenant-general; میر الامرأ mīru - 'l-ùmérā, A civil governor of a district, with the rank of major-general; میر الای mīr-ālāy, A colonel (in the army); a captain of a three-decker (in the navy); میر اخور mīr - àkhòr (imrakhòr), Master of the horse; میر کلام mīri - kèlām, An eloquent person; میری mīrī (fem. میریه mī-rīyyē), *a. a.* Belonging to government, public.

میراث mīrāss, *s. a.* An inheritance; میراث خور mīrāss-khòr, An inheritor, one who has received an inheritance; میراث یمک mīrāss-yèmek, *v.n.* To receive an inheritance, to inherit; میراث یدی mīrāss - yèdi (Who has received an inheritance), *s. a.* A spendthrift.

میرزا mīrzā, *s. p.* A title used in three ways: when placed after a name, it signifies a *Prince of the blood*; but when placed before, it merely denotes a civilian of any grade: without a name, it means a *clerk* or *secretary*.

میزاب mīzāb, *s. p.* A canal, drain, spout.

میزان mīzān, *s. a.* A balance, pair of scales; the sign Libra; a proof (in arithmetic); an object of comparison;

اورمق —, mīzān-wūrmak, To compare, to draw a conclusion.

میزبان mīzbān, *s. p.* A host, receiver and entertainer of guests.

میسر mùyèssèr, *a. a.* Facilitated, put into one's power or possession by God's permission; اللہ میسر ایلیه Allāh-mùyèssèr - èyléyé! May God facilitate it (to you). [an army.

میسره mèyséré, *s. a.* The left wing of

میشه mèyshé, *s. t.* An oak; oak-wood;

میشه لک mèyshélik, *s. t.* An oak-forest, or region bearing oaks.

میشین mīshīn (mèshin), *s. p.* Leather made from sheep's skin.

میعاد mī'ād, *s. a.* A place foretold, a rendezvous; the resurrection.

میغ mīgh, *s. p.* A fog, a mist.

میقات mīkāt, *s. a.* A time fore-appointed; a fixed or marked time, a season.

میگده mèy-kèdé, *s. p.* A wine-shop.

میل mèyl, *s. a.* Inclination; declination; affection; |—, —et, *v.n.* To incline; to decline (north or south); to have an affection or liking; —, mīl, *s. a.*

A pivot; a probing-needle; a mile; میل چکمهک mīl-chèkmek, To use a red-hot iron instrument for blinding state prisoners.

میلاد mīlād, *s. a.* Birth; عیسی —, mīlādī-“issà, The Nativity, the birth of Jesus; میلادیه mīlādīyyé, *a. a.* (The year) reckoned from the Nativity.

میلان mèyélān, *s. a.* Inclination.

میلو Milo, *s. t.* Milo.

میم mīm, *s. a.* Name of the letter م.

میمنت mèyménèt, *s. a.* Any fortunate quality or event.

میمنه mèyméné, *s. a.* (Originally identic with میمنت), The right wing of an army.

میمنون mèymūn, *a. a.* Endued with felicity; fortunate, happy; —, màymūn, *s. t.* A monkey;

میمنونجی màymunju, A monkey-leader.

مین mèyn, *s. a.* A lie, falsehood.

مینا mīnā, *s. p.* Enamel (mīné); glass; a drinking-cup; the sky; مینالو

mīnéli, *a. t.* Enamelled; مینافام mīnā-fām, *a. p.* Of a sky-blue colour.

مینویش (for میناوش mīnā-vèsh, *s. p.*), mēnévish, *s. t.* The browning of gun-barrels; the blueing of watch-springs, &c.; the watering on silks, &c.

میوس mèyyūss (for میؤس mèy'ūss), *a. a.* Despaired of; despairing; hopeless; میوسیت mèyyūssiyyèt, *s. a.* Despair, hopelessness.

میوه mèyvé (pl. p. میوها mèyvéhā), *s. p.* Fruit; میوه دار mèyvédār, *a. p.* Fruitful.

میسه mī'é, *s. a.* A hundred, one hundred;

میسته mī'étèyn, Two hundred.

ن nūn. Twenty-eighth letter of the Turkish alphabet, having the value of *n* in English. In chronograms and

astronomical tables it has the numerical value of 50, and in the dates of letters it stands for the month of Ramazan. Added to the root of a verb active or neuter, it indicates an indefinite action without exterior object; and in the case of verbs active or neuter the roots of which end in ل or in a vowel, it either takes the place of the ل which usually forms the passive, or it precedes that letter in combining the passive voice. (*See Grammar.*)

نا *nā!* *int. t.* There! There's for you! There it is! There, take that! —, Persian privative particle, preceding nouns and adjectives, and corresponding with our *un, in, &c.*, or with our *less* at the end of words; ناامید *nā-ūmīd*, *a. p.* Hopeless; ناپاک *nā-pāk*, *a. p.* Unclean.

ناب *nāb*, *s. a.* A canine tooth, a tusk, tush; ivory; —, *a. p.* Pure, clear.

نابت *nābit*, *a. a.* Which grows, vegetates.

ناجا *nā-bé-jā*, نابهنجار *nā-bé-henjār*, *a. p.* Out of time or place, unfitting, unsuitable, unseemly.

نابلس *Nābulus*, *s. a.* Samaria.

ناجی* *nājī*, *a. a.* Who escapes; who finds salvation.

* It is a great mistake to suppose that this word corresponds to "Saviour." On the contrary, it means "one who escapes from peril," as Mr. Redhouse has stated. If used for "Saviour" it would be entirely misunderstood by natives, as they would take it to mean one who himself avoids

ناچیز *nā-chīz*, *s. p.* A nothing, a thing of little account; a humble insignificant person; ناچیزانه *nā-chīzānē*, *a. p.* Pertaining to a humble, insignificant person.

ناحیه *nāhiyyé*, *s. a.* A small district, a canton, a hundred.

ناخن *nākhun*, *s. p.* A nail, claw, talon.

نادر *nādir*, *a. a.* Rare; نادراً *nādirān*, *ad. a.* Rarely, seldom.

نادره *nādiré*, *s. a.* A rarity, a thing seldom seen.

نادم *nādim*, *a. a.* Repenting, repentant, sorry for what he has done.

نادی *nādī*, *s. a.* A place where one is.

نار *nār*, *s. a.* Fire; hell-fire; hell; —, *s. t.* A pomegranate; ناری *nārī* (*fem. ناریه* *nārīyyé*), *a. a.* Pertaining to fire, fiery.

ناردنک *nārdènk*, *s. p.* A sharp kind of syrup, made from some fruit, either grapes(?), apples(?), plums(?), or pomegranates(?).

نارکله *nārgihilé*, *s. t.* An instrument for smoking Persian tobacco, in which the smoke is drawn through water.

نارنج *nārinj*, *s. p.* An orange; a Seville orange.

نارین *nārin*, *a. t.* Slender, weakly made.

or escapes from danger, and not one who saved others. This mistake was first made by Meninski, and was copied by Bianchi; and, as I find others have taken the same erroneous view of the meaning of the word, I avail myself of this opportunity of drawing attention to its real signification.—C. W.

ناز nāz, *s. p.* The conscious or unconscious self-sufficiency and graceful pride of a beautiful girl; graceful and well-founded disdain, real or pretended, for all exterior embellishment and for all admiration; the graceful playfulness and motions of a beautiful object which attract attention; the disdain of anyone for what he may consider not necessary to himself or not worthy of acceptance; نازلنمق nāzlanmak, *v.n.* To be disdainful of anything offered, whether homage to a beauty, or a gift of any kind to other people; نازلو nāzli, *a. t.* Who shows a real or affected disdain for offered homage or gifts; نازونيازو nāz-u-niyāz-èt, *v.n.* To urge a request in a graceful, bashful, attractive manner.

نازك nāzik, *a. p.* Delicate (in mind, constitution, or quality).

نازل nāzil, *a. a.* Which descends; which is sent down from heaven.

نازنین nāzénin, *s. p.* A beautiful, graceful girl, disdainful in her gracefulness, or graceful in her bashful boldness.

ناس nāss, *s. pl. a.* (of انسان insān), Men, mankind.

ناساز nā-sāz, *a. p.* Discordant; improper; ناسازكار nā-sāz-kyār, *a. p.* Who acts improperly.

ناسوت nāssūt, *s. a.* Humanity, human nature; عالم ناسوت 'ālēmi-nāssūt, The world, state, or degree of human nature.

ناسور nāssūr, *s. a.* A kind of running ulcer; a fistula; —, *s. t.* A wart, a corn, the hard skin which forms on the inner parts of the hands of working men.

ناسی nāssī, *a. a.* Forgetful, who forgets.

ناشر nāshir, *s. a.* One who spreads, opens out, or disseminates.

ناشی nāshī, *a. a.* Growing, which grows; proceeding, springing, arising; —, *ad. t.* Owing to, arising from (any cause, &c.).

ناصب nāssīb, *s. a.* One who sets up, erects; one who appoints officers.

ناصح nāssih, *s. a.* One who gives advice.

ناصر nāssir, *s. a.* A helper, helper to victory; —, (or ناصور nāssir), *s. t.* A wart, a corn, the hard skin which forms on the inner parts of the hands of working men; ناصورلنمق nāssirlanmak, *v.n.* To form into a wart, corn, or hard skin.

ناصیه nāssiyyé, *s. a.* The forelock; the forehead; ناصیهءحال nāssiyyé'i-hāl, The appearance of circumstances.

ناطق nātik, *a. a.* Which speaks; which reasons; which has a voice; حیوان ناطق hāywāni-nātik, Man, the speaking, reasoning animal; مال ناطق māli-nātik, Possessions in slaves, flocks, herds, &c.

ناظر nāzir, *a. a.* Which looks; —, *s. a.* A spectator, looker-on; an overseer, director; a minister of state; خارجیه khārijīyyé-nāziri, The minister

for foreign affairs; **ماليه ناظري māliyyé-nāzirī**, The minister of finance.

ناظم nāzim, *s. a.* Who puts in order, regulates.

ناف nāf, *s. p.* The navel; the middle of anything.

نافخ nāfikh, *s. a.* One who blows (a wind instrument); **نافخ الصور nāfikh-u-'ss-sūr**, He who blows the trump, the angel who will blow the last trump.

نافذ nāfiz, *a. a.* Which penetrates, makes its way into or through things; (a command) which receives full execution; **نافذ الكلمتين nāfizu-'l-kèlimètèyn**, One whose two words, yes and no, are punctually attended to.

نافع nāfi, *a. a.* Useful, beneficial.

نافله nāfilé, *s. a.* Supererogatory prayers beyond the five canonical ones; —, *a. a.* Useless, vain; —, *ad. t.* In vain.

نافه nāfé, *s. p.* The navel; a musk-bag; the belly part of an animal's fur.

ناقص nākiss, *a. a.* Deficient, wanting; minus (in algebra).

ناقل nākīl, *a. a.* Bearing, carrying about; —, *s. a.* A narrator, relater.

ناقوس nākūss, *s. a.* A bell; a piece of wood suspended in churches or monasteries in the East, and struck in lieu of a bell.

ناقه nāka, *s. a.* A female camel.

ناك nāk, One of the Persian terminations which, added to a noun, makes an adjective signifying *possessing* or

subject to; **دردناك dèrdnāk**, *a. p.* Grieved; **نمناك nèmnāk**, Damp.

ناكاه nā-ghyāh, *a. p.* Out of time or place, untimely; sudden; suddenly.

ناكس nā-kèss (nèkess), *a. p.* Not a man, a sordid, disagreeable fellow.

ناكه nā-ghèh (contr. from ناكاه), *a. p.* Untimely; sudden; **ناكهاني nā-ghèhānī**, *a. p.* Sudden.

نالان nālān, *a. p.* Weeping, lamenting.

نالش nālīsh, *s. p.* A weeping, lamenting.

نالہ nālê, *s. p.* Weeping, plaint, lamentation.

نام nām (nām), *s. p.* A name; a title, a quality; honour, reputation, repute, celebrity; —, *a. p.* Named; **احمد نام khmed - nām - kīmèssné**, A person named Ahmed; **نامدار nām-dār**, **ناموار nāmvār**, **نامور nāmvèr**, *a. p.* Famous, celebrated.

نامزد nām-zèd, *s. p.* One whose name has been mentioned; a betrothed person; a person named or proposed for an office.

نامکور nāmkyūr, *a. t.* Ungrateful.

ناملو nāmli, *a. t.* Having a name or reputation; —, *s. t.* The blade of a sword or knife (*as bearing the maker's name*).

ناموس nāmūss, *s. a.* (*Greek νομος*), A law; the Kur'ān; the angel Gabriel; a person's honour; **ناموسسز nāmūss-suz**, *a. t.* Regardless of his honour; **ناموسلو nāmūsslū**, *a. t.* Careful of his honour, scrupulous as regards rectitude.

نامه nāmÉ, *s. p.* A letter; a royal letter; a letter of credentials; (*in composition*), a book, a treatise, or writing on any particular subject; شاهنامه shāh-nāmÉ, The book of kings (*name of a book*); نامه برس nāmÉ-bÈr, نامه رس nāmÉ-rèss, One who brings a letter, an envoy. [tates, flourishes.

نامی nāmī, *a. a.* Which grows, vegetable.

نان nān, *s. p.* Bread; نان و نمک nān-u-nèmek, Bread and salt, the two sacred or essential articles of food; نانپاره nān-pāre, *s. p.* A piece of bread, a loaf or cake of bread; a subsistence, maintenance, allowance, salary, pension.

نانکور nān-kyūr, *a. p.* Ungrateful.

نانو nānū, *s. p.* A ditty sung to put children to sleep.

نازه nāzé, *s. t.* Mint (herb); peppermint.

ناودان nāwdān, *s. p.* A water-pipe, canal, channel, spout. [ing.

ناورد nāvèrd, *s. p.* Battle, combat, fight.

ناوک nāvek, *s. p. dim.* A small light arrow.

ناولون nāvlun (*from* نول nèvl, *s. a.*), *s. t.*

The freight paid for carriage of goods by ship; ناولون ایله طوتمق nāvlun-ila-tùtmak, To hire (a ship).

ناوی nāvi, *s. t.* (*Italian*), A bark, three-masted vessel with only two masts full rigged.

ناهب nāhib, *s. a.* A plunderer.

ناهی nāhī, *s. a.* A prohibitor, forbidding.

ناهید nāhīd, *s. p.* A young maiden; the planet Venus.

نای nāy, *s. p.* A reed, a bamboo, a cane; a flute or flageolet; صورنای sūr-nāy (zūrna), A clarion, trumpet; کره نای kèrré-nāy, *s. p.* A kind of long trumpet.

نائب nā'ib, *s. a.* A lieutenant, locum-tenens, substitute; a judge-substitute.

نائبه nā'ibÉ, *s. a.* A misfortune which befalls. [flute or pipe.

نايچه nāychÉ, *s. p.* A small reed; a small

نايحه nā'iha, *s. a.* A woman hired or employed for screaming and weeping over the dead.

نايره nā'irÉ, *s. a.* Fire, flames.

نايزن nāy-zèn, *s. p.* A flute-player.

نائل nā'il, *a. a.* Who receives, acquires, attains (anything desirable); او—, —òl, *v.n.* To receive, acquire, attain, be blessed or gratified with.

نائم nā'im, *a. a.* Sleeping, asleep.

نبات nèbāt (*pl.* نباتات nèbātāt), *s. a.*

A plant; a vegetable; علم نباتات "ilmi-nèbātāt, Botany; نبات شكري nèbāt-shèkéri (nùbèt), *s. t.* Sugar-

candy; نباتی nèbātī, *a. a.* Vegetable.

نيسال nìbāl, *s. pl. a.* (*of* نبل nèbl), Arrows. [taste, an inkling.

نيزه nèbzÉ, *s. a.* A small portion, a

نبرد nèbèrd, *s. p.* War, battle, fight, combat.

نېش nèbsh, *s. a.* A digging up, excavating (graves, &c.).

نبض nābz, *s. a.* The pulse; pulsation;

نَبْضُهُ بِأَقْمَقِ nàbza - bàkmak, *v.n.* To feel one's pulse.

نَبْعُ nèb', *s. a.* A springing up (water from a spring); —, —et, *v.n.* To spring up, flow from a source.

نُبُوتِ nùbùvvet, *s. a.* The quality of being a prophet or God's messenger.

نَبَوِيَّ nèbévī (*fem.* نَبَوِيَّةِ nèbéviyyé), *a. a.* Pertaining to a prophet. [from God.

نَبِيٍّ nèbī, *s. a.* A prophet, a messenger

نَبِيرَةٍ nèbīrÉ, *s. p.* A grandson.

نَتَائِجِ nètā'ij, *s. pl. a.* (of نَتِيجَةٍ nètījÉ), Results, consequences.

نَتَهَ كَمَا nètÉ-kim, *ad. t.* As, even as, in like manner as.

نَتِيجَةٍ nètījÉ, *s. a.* A result, consequence; a corollary; نَتِيجَةُ كَلَامٍ nètījÉ'ī-kèlām, *ad. t.* In short, in fine.

نِثَارِ nissār, *s. a.* A scattering; small money scattered at weddings; —, *a. p.* (*in composition*), Who scatters.

نِثْرٍ nèssr (nèssir), *s. a.* A scattering; prose. [(in man or horses).

نِجَابَتِ nèjābèt, *s. a.* Nobility of race

نِجَاتِ nèjāt, *s. a.* Deliverance, escape, salvation; —بَوْلَمَقِ, nèjāt - bùlmak, *v.n.* To find a means of escape, to escape, save one's self, be saved.

نِجَّارِ nèjjār, *s. a.* A carpenter.

نِجَاسَتِ nèjāssèt, *s. a.* Uncleanness (canonical), unfitness to be touched; filth, dung.

نِجَاشِيَّ nèjāshī, *s. a.* General title for the kings of Ethiopia or Abyssinia.

نِجْدِ nèjd, *s. a.* The upper and interior

part of Arabia, from whence are derived the best horses, called نِجْدِيَّ nèjdī.

نِجْدَتِ nèjdèt, *s. a.* Courage, valour.

نِجْسِ nèjiss, *a. a.* Unclean (canonically), not to be touched.

نِجْمِ nèjm, *s. a.* A star; عِلْمُ نِجُومٍ "ilmī-nujūm, Astrology.

نِجْيِ inji, Turkish termination of the ordinal numbers, answering to our *th* or *eth*; —, or نِجْيِ nèji? Turkish interrogative of trade or occupation, سِنِ نِجْيِ سِنِ sèn-nèji-sin? What is your trade or occupation?

نِجِيبِ nèjīb, *a. a.* Of a noble race (horse or man). [bronze.

نِحَاسِ nùhāss, *s. a.* Copper; brass;

نِحَاسِ nàhss, *s. a.* A sinister aspect or malign influence of the stars; an unlucky star; —, nàhiss, *a. a.* Unlucky, under an unlucky star (a day); نِحَاسِ اكْبَرِ nàhsi-èkbèr, Saturn; نِحَاسِ اصْغَرِ nàhsi-àssghàr, Mars. [bee.

نِحْلِ nahl, *s. a.* Bees; نِحْلَةٍ nàhlÉ, One

نِحْوِ nàhv, *s. a.* Syntax; نِحْوِيَّ nàhvī (*fem.* نِحْوِيَّةِ nàhvīyyé), *a. a.* Pertaining to syntax, syntactical; — (pl. نِحْوِيَّوْنَ nàhvīyyūn), *s. a.* A writer on syntax.

نِحْوَسَتِ nùhūssèt, *s. a.* The quality of possessing a malign influence, malignity. [tion, feeble.

نِحْيِفِ nàhīf, *a. a.* Weakly in constitu-

نِخْجِيرِ nàkhjīr, *s. p.* Any animal pursued or taken in the chase as game;

نخجیر کبیر nàkhjīr-ghīr, *s. p.* A huntsman.

نخجیل nàkhjīl, *s. p.* A kind of wood or berry of which rosaries are made.

نخست nùkhusst, نخستین nùkhusstīn, *a. p.* The first.

نخشب nàkhshèb, *s. p.* Name of a place near Semerkand, having a celebrated well (چاه نخشب chāhi-nàkhshèb), from whence the impostor Mukanna“ (the Veiled Prophet of Khorassan) is said to have caused an artificial moon (ماه نخشب māhi-nàkhshèb) to rise.

نخل nàkhl, *s. a.* A palm-tree, a date-tree; نخلستان nàkhlistān, *s. p.* A palm-grove.

نخوت nàkhwèt, *s. a.* Pride, haughtiness.

نخود nòkHUD, *s. t.* A chick-pea; a large, white, hard-boiling pea.

ندا nìdā, *s. a.* A calling aloud; an ejaculation; |—, —et, *v.a.* To call out aloud; to ejaculate; حرف ندا hārfi-nìdā, An interjection, or vocative particle.

نداس nādass, *s. t.* A ploughing, harrowing, and cleaning land after or during a fallow; |—, —et, *v.a.* To clean (land) by ploughing, &c.

ندامت nèdāmèt, *s. a.* A feeling of regret, repentance, penitence.

ندبه nùdbé, *s. a.* A weeping and lamenting over the dead.

ندما nùdémā, *s. pl. a.* (of ندیم nèdīm),

Companions, associates, intimate friends. [companion.

ندیم nèdīm, *s. a.* An intimate friend and

نذر nèzr, *s. a.* A vow; anything sacrificed or bestowed in consequence of a vow; |—, —et, *v.a.* To vow, to sacrifice or bestow as a fulfilment of a vow.

نر nèr, *a. p.* Male.

نرخ nèrkh (nàrk), *s. p.* The officially-taxed price of commodities.

نرد nèrd, *s. p.* Backgammon.

نردبان nèrdibān (mèrdivèn), *s. p.* A ladder, steps, a staircase; نردبان باشی (mèrdivèn)-bāshi, The top of the stairs; نردبان ایاغی (mèrdivèn)-àyaghi, The foot of the stairs.

نره نره nèrdé? nèrédé? Where? In what place? In whatever place?

نرکس nèrghiss, *s. p.* A marigold; a beautiful eye, the eye of a mistress.

نرم nèrm, *a. p.* Soft to the touch; easy in disposition, yielding.

نره نره nèré? *Turkish interrogative of place,*

What place? What exact spot? What

place soever; نره نره nèréning? Of what place? of what place soever;

نره نره nèréyé, To what place? To

whatever place; نره نره nèrédé, In what place? In whatever place;

نره نره nèrédan? From what place?

From whatever place; نره نره nèréem?

What part of my body? Whatever

part of my body; نره نره nèréming?

Of what part of my body? &c.,

نره نره nèréssi, What part or spot of

- it? نرلاسنه nèrèssiné? To what part of it? &c., &c. [hero.
- نریمان nèrīmān, *s. p.* A champion, a
- نزار nīzār, *a. p.* Thin, slender, lean.
- نزع nīzā, *s. a.* Altercation, dispute, quarrel; |—, —et, *v.n.* To dispute, quarrel.
- نزاكت nēzākèt, *s. a.* Politeness, delicacy of manners; delicacy of taste, smell, &c. [bat.
- نزال nīzāl, *s. a.* A fighting, battle, combat.
- نزد nēzd, *s. p.* The immediate vicinity or proximity of anything.
- نزدیک nēzdīk, *a. p.* Near.
- نزع nēz, *s. a.* A tearing up, out, or away; |—, —et, *v.a.* To tear up, tear out, tear away; حالت النزع hālétu-'n-nēz, The agony of death, the point of death.
- نزل nūzul, *s. a.* Provisions; —امینی nūzul-ēmīni, *s. t.* The commissary-general of an army.
- نزله nēzle, *s. a.* A cold in the head.
- نزول nūzūl, *s. a.* A descending, going or coming down; an alighting; a stroke of apoplexy or palsy; |—, —et, *v.n.* To descend; to alight.
- نزهت nūzhèt, *s. a.* The taking a stroll for pleasure; pleasure, recreation (either by strolling or sitting in pleasant places).
- نسا nīssā, *s. a.* A woman; women in general; طائفه نسا tā'ifè'i-nīssā, Womankind.
- نساچ nēssāj, *s. a.* A weaver.

- نساچت nīssājèt, *s. a.* The weaving art.
- نساق nīssāk, *s. a.* A series, arrangement, order; يکنساق yèk-nīssāk, *a. p.* Uniform; regular.
- نسائج nēssā'ij, *s. pl. a. (no sing.),* Textile fabrics, woven articles.
- نسائم nēssā'im, *s. pl. a. (of نسيم nēssīm),* Airs, breezes.
- نسب nēsseb, *s. a.* Extraction, birth, parentage; نسبی nēssébī (*fem.* نسبیه nēssébiyyé), *a. a.* Pertaining to extraction or parentage.
- نسبت nīssbèt, *s. a. (pl. انساب ènsāb),* Relation; ratio, proportion; a logarithm; spite; |—, —et, *v.n.* To act in spite; (*in stating a sum in the rule of three*) as; کنسبت kè-nīssbèt, so; نسبت الی ب کنسبت ج الی د nīssbèti-èlif-ila-bè-kè-nīssbèti-jim-ila-dā (The ratio of *a* to *b* (is) as the ratio of *c* to *d*), As *a* is to *b*, so is *c* to *d*; نسبت جیبیه nīssbèti-jèybiyyé, A logarithm; نسبت ظلیه nīssbèti-zilliyé, A logarithm; نسبة nīssbétan, *ad. a.* In respect, in relation, in proportion out of spite.
- نسته nēssté, *s. t.* A thing, anything; nothing in particular (*used in humming and hawing*).
- نسیج nēssj, *s. a.* A weaving; a texture; |—, —et, *v.a.* To weave.
- نسخ nēsskh, *s. a.* An abolishing, annulling, abrogating; |—, —et, *v.a.* To abolish, annul, abrogate; —, nūssākha, *s. pl. a. (of نسخه nūsskha),* Copies.

(of books or writings); —, *nèssikh*, *s. a.* The peculiar handwriting used in copying the Kur'an and most prose books in Turkey, Syria, and Arabia.

نسخه *nùsskha*, *s. a.* A copy of a book or writing; (*mùsska*) an amulet or charm in writing, much used in the East, sewn to the cap, or bound round various parts of the body.

نسر *nèssr*, *s. a.* A bird; an eagle.

نسرین *nèssrīn*, *s. a.* A kind of flower;

گل نسرین *ghyùlu-nèssrīn*, *s. p.* A kind of flower. [succession.

نسق *nèssàk*, *s. a.* An order, row, series,

نسل *nèssl* (*nèssil*), *s. a.* Progeny, race, posterity. [a satyr.

نسناس *nèssnāss*, *s. a.* A kind of ape;

نسنه *nèssné*, *s. t.* A thing.

نسوان *nèsswān*, *s. pl. a.* (of *نسا* *nèssā*), Women.

نسیان *nèssyān*, *s. a.* A forgetting; oblivion, forgetfulness; |—, —et, *v. a.*

To forget. [tinguished family.

نسیب *nèssīb*, *a. a.* Belonging to a dis-

نسیم *nèssīm*, *s. a.* A gentle air, zephyr, breeze. [an arrow.

نشابہ *nùshshābē*, *s. a.* A wooden arrow;

نشابور *Nishābūr*, *s. p.* The town of Nishābur, in Khorassan.

نشادر *nèshādir*, *s. p.* Sal ammoniac; ammonia; —روحي *nèshādir - rūhu*,

Spirit of ammonia, spirit of hartshorn, sal volatile.

نشاسته *nèshāssta*, *s. p.* Starch; wheat fecula, used in confectionary.

نشاط *nèshāt*, *s. a.* Mirth, joy.

نشان *nèshān*, *s. p.* A mark, sign, trace, signal of any kind; an index, indica-

tion; sign-post; beacon; a mark set up to shoot at, a target; a decoration,

insignia of rank or of any order of knighthood; a pledge, token (given to

a girl at a betrothal); the Sultan's cypher; imperial letters-patent bear-

ing the cypher; a scar, cicatrice;

نشانگاه *nèshānghyāh*, *s. p.* A sight (used for pointing guns); نشانلو *nèshānli*, *a. t.* Marked, bearing a

mark; betrothed, affianced; نشانجی *nèshānji*, *s. t.* Former title of a high

functionary of the Ottoman Govern-

ment, a kind of High Chancellor, from whose office the imperial letters-patent,

firmans, &c., were issued; —, *nèshān*, *a. p.* (*in composition*), Who or which

sits; who or which causes to sit; which calms, composes, soothes; which re-

calls, calls to mind; خاطر نشان *khātir-nèshān*, *s. p.* Anything fixed on the

mind, or on which the mind is fixed. *nèshāndé*, *a. p.* Planted, set up, erected. [vestige.

نشانه *nèshāné*, *s. p.* A mark, trace, نشر *nèshr*, *s. a.* A spreading out or

abroad, a scattering, dispersing; a resuscitation; |—, —et, *v. a.* To spread

out or about, to scatter, disperse; to publish; to resuscitate; حشرونشر *hàshr-u-nèshr*,

The resurrection and gathering of the dead to judgment.

نشست nishèsst, *s. p.* The act of sitting; —, —et, *v. n.* To sit; نشستگاه nishèsstghyāh, *s. p.* A seat, place for sitting.

نشسته nishèssté, *a. p.* Seated, sitting.

نشیده neshinīdé, *a. p.* Unheard of; who has not heard.

نشو neshv, *s. a.* A growing, increasing, prospering; نشو و نما neshv-u-nemā, A growing and prospering; نشو و نما بولمق neshv-u-nemā-būlmak, To grow and prosper.

نشوة neshvé, *s. a.* The hilarity caused by any stimulant; نشوة بخشش neshvé-bākhsh, *a. p.* Stimulating.

نشیب nishīb, *s. p.* A descent of ground, a declivity; low ground.

نشمت nesh'èt, *s. a.* A springing up, shooting, sprouting; a deriving one's origin; an origin; —, —et, *v. n.* To spring, originate.

نشیمن neshīmèn, *s. p.* A company, society; نشیمنگاه neshīmènghyāh, *s. p.* A place where people meet in society.

نشین nishīn, *a. p.* Sitting, seated.

نشئه nesh'è, *s. a.* The hilarity caused by wine or any stimulant. [proof.

نص nàsss, *s. a.* An irrefragable divine

نصاب nissāb, *s. a.* The exact degree or proportion which best suits anything; rank, degree.

نصارا or نصاری nàssārà, *s. pl. a.* (of نصرانی nàssrānī), Christians, Nazarenes.

نصائح nàssā'ih, *s. pl. a.* (of نصیحت nàssihāt), Counsels, advices given.

نصب nàssb, *s. a.* A setting up, erecting; an appointing to high office; —, —et, *v. a.* To set up, erect; to appoint; عزل و نصب "àzl-u-nàssb, Appointment and dismissal.

نصر nàssr, *s. a.* Aid, help, succour; victory; —, nàssir, *s. t.* A wart, corn, or hard skin; عز نصره "àzza-nàssruh, (God) whose aid be powerful! (*inscribed on Turkish coins*); نصرلنمق nàssirlanmak, *v. n.* To form warts, corns, or hard skin.

نصرانی nàssrānī (*fem.* نصرانیه nàssrānīyyé), *s. a.* A Christian, a Nazarene; نصرانیت nàssrānīyyèt, *s. a.* Christianity. [cour; victory.

نصرت nùssrèt, *s. a.* God's aid and suc-

نصف nìssf, *s. a.* A half; half-way; the middle; نصف دائرة nìssfi-dā'iré, A semicircle; نصف النهار nìssfu-'n-nihār, Noon, mid-day; نصف الليل nìssfu-'l-lèyl, Midnight.

نصفت nàssafèt, *s. a.* Justice, equity, conscientiousness.

نصل nàssl? (*Turkish interrogative and exclamative of quality or manner*), How? In what way? What sort? What kind? However, howsoever; how! نصل سن nàssl-sin? How are you? نصل ایدر ایسه ایتسون nàssl-èdèr-issa-ètsin, Let him do in any way he can.

نصیب nàssīb, *s. a.* Whatever - falls to

one's lot ; a lot, fate ; او —, nàssīb-òl,
v.n. To fall to one's lot.

نصیحت nàssīhàt, s. a. Advice, counsel;

—ویرمک —vèrmek, v.n. To give
advice ; | —, —et, v.a. To counsel.

نصارت nàzārèt or nādārèt, s. a. Bright-
ness, freshness, beauty, bloom.

نطاق nitàk, s. a. A belt, girdle, zone.

نطع nàt“, s. a. A chess-board or portable
leather for chess or draughts.

نطفه nùtfé, s. a. Sperm, seminal fluid.

نطق nùtk, s. a. The faculty of speech ;
a set speech, an oration.

نطوق nàtūk, a. a. Facile in speech.

نظار nùzzàr, s. pl. a. (of ناظر nāzir),
Spectators.

نظارت nàzārèt, s. a. A view, a spectacle;
direction, supervision ; a ministry, de-
partment of state, ministerial office.

نظافت nàzāfèt, s. a. Cleanness, clean-
liness.

نظام nìzām, s. a. Order, regularity, an
arrangement ; a system ; a regulation,
law, bye-law ; جدید —, nìzāmi-jèdīd
(New system), Name given to the
general system of government intro-
duced into Turkey by Sultan Mahmud
II. in 1826, upon the suppression of
the Janissaries, particularly the em-
ployment of regularly - disciplined
troops ; نظام عالم nìzāmi-“ālem (A
means of the world's being governed
in an orderly manner), One of the
titles given in firmans to Pashas of
the highest order ; عسکری —, nìzām-

-“àsskéri, Regular troops ; نظامه
نظامه nìzāma-ghèlmek, v.n. To
get in order, to be put to rights ;
—ویرمک —, nìzām-vèrmek, v.n. To
put in order, to regulate ; نظامسز
nìzāmsiz, a. t. Irregular, disordered,
disorderly ; نظامسزلیک nìzāmsizlik,
s. t. Disorder, want of order.

نظائر nàzā‘ir, s. pl. a. (of نظیره nàzīrÉ),
Similar things, parallel things ; paro-
dies, imitations, rival pieces of com-
position.

نظر nàzar, s. a. The sight ; a looking ;
the effect of an evil eye ; favour, good
graces, esteem, consideration ; | —,
—et, v.n. To look ; نظراً nàzaran,
ad. a. In comparison ; in respect ;
نظر دکمسون nàzar-dàghmassin ! Let
not the effect of the evil eye light
upon it ! (said plainly or satirically of
anything one is called upon to admire,
and in the sense of, It is beautiful ;
may God preserve it from evil !)
نظر دن دوشمک nàzardan-dùshmek,
v.n. To fall into disgrace, get out of
favour.

نظرة nàzara, s. a. A single look.

نظم nàzm, s. a. Verse ; a versifying ;
order, regularity ; | —, —et, v.a. To
put into metre, to say or write in
verse, to sing.

نظیر nàzīr (fem. نظیره nàzīrÉ), a. a.
Similar, like ; parallel ; بینظیر bī-
-nàzīr (bī-nāzīr), a. p. Peerless, un-
equalled ; capital, very good.

نظيرة nàzīrÉ, *s. a.* Any piece of composition in prose or verse, or any anecdote, told or written in imitation of some other, as a parody to it, or with a view to outrival it in excellency.

نظيف nàzīf, *a. a.* Clean, cleanly.

نعال nì“āl, *s. pl. a.* (of نعل nà“l), Pattens, slippers (for going into the street); صف النعال sàffu-’n-nì“āl, The place near the door where the shoes are left on entering a house or room.

نعام nà“ām, *s. a.* An ostrich.

نعت nà“t, *s. a.* A eulogistic poem in praise of Muhammed, always to be found occupying the second place in complete collections of poetry.

نعره nà“ra, *s. a.* A great noise, roar, vociferation.

نعش nà“sh, *s. a.* A bier or litter with a dead body; بنات النعش bìnātu-’n-nà“sh, The stars of the Great Bear.

نعل nà“l, *s. a.* A patten, a slipper for going out of doors with; (nāl) a horse-shoe; نعلين nà“lèyn (nàlīn), A pair of pattens (one patten); نعلبند nà“l-bènd (nàlbànt), *s. p.* A farrier; نعلملك nà“llèmek (nàllamak), *v. a.* To shoe.

نعلجه nà“lché (nàlcha), *s. p.* An iron heel with projections, used for boots or shoes to prevent slipping in walking.

نعم nà“am, *ad. a.* Yes; very good; very well; —, nì“àm, *s. pl. a.* (of نعت nà“t

nì“mèt), Comforts, blessings, benefits; ولي النعم vèlīyyu-’n-nì“àm, A benefactor.

نعما nà“mā, and nù“mà (for نعمي), *s. a.* Any goodness, benefit, favour.

نعمت nì“mèt, *s. a.* A comfort, blessing, benefit from Providence.

نعمي nù“mà, *s. a.* Any benefit or favour.

نعناع nà“nā“, نعنec nà“nà“, نعنع nà“na“à (nàné), *s. a.* Mint; peppermint.

نعت nù“ūt, *s. pl. a.* (of نعت nà“t), Eulogistic poems on Muhammed.

نعوذ بالله nà“ūzu-bì-’llah! (We take refuge in God!) God preserve us!

نعيم nà“īm, *s. a.* The state of being in possession of every blessing; جنت نعيم jènnèti-nà“īm, Name of one of the subdivisions of Paradise or one of the names of Paradise.

نغمه nàghma (nàghma), *s. a.* A vocal time, an air in vocal music.

نفاس nifāss, *s. a.* The condition of a woman for forty days after childbirth.

نفاست nèfāssèt, *s. a.* Goodness, excellence, superiority (of quality), delicacy, richness.

نفاق nifāk, *s. a.* Discord, disagreement.

نفائس nèfā‘iss, *s. pl. a.* (of نفيسة nèfīssÉ), Things excellent and esteemed, precious things, valuables, delicacies.

نفت nèft, *s. p.* Bitumen; نفت ياغي nèft-yàghi, *s. t.* Naphtha; spirit of turpentine; نفتي nèftī, *a. a.* Of a green-black colour.

نفس nèfh, *s. a.* A diffusion (of odour);

a blowing (of the wind or with the mouth).

نفسه nèfha, *s. a.* A single breath of wind or of perfume; a blast; نفحة نفحة nèfhatu-'l-fèz', The first blast of the trump at the end of time, when all living creatures will die; نفحة النفث nèfhatu-'l-bà''ss, The second blast, when all the dead shall rise.

نفسه nèfkh, *s. a.* A blowing with the mouth; blowing an instrument.

نفر nèfer, *s. a.* An individual, a person; (*pl.* نفرات néférāt), A private soldier, common sailor. (*This word is generally used after a cardinal number when followed by any word signifying man, and is then always in the singular; برنفر كهمسنه bìr-nèfer - kìmèssné, One person; بش نفر چاوش bèsh - nèfer - chàwush, Five sergeants).*

نفرت nèfrèt, *s. a.*, نفرين nèfrîn, *s. p.* Aversion, dislike, disgust; |—, —et, *v.n.* To have a dislike, aversion, disgust.

نفس nèfss, *s. a.* The life; the soul; the flesh (biblically speaking), the passions; the sperm or seminal fluid; one's own self, essence, or individuality; the interior of a town or country, as distinguished from the environs or dependencies; —, nèfess, *s. a.* The breath; one inhalation; one exhalation; a peculiar miraculous power of the breath to cure diseases, &c., believed to be possessed by many persons;

نفس اماره nèfsi-èmmārÉ, (The commanding soul or flesh) That state of the passions when they habitually control and compel the individual to obey their exigencies; نفس لوامه nèfsi-lèvwāmÉ, (The upbraiding soul) That state when the passions can be controlled, though they still strive to make their voice heard; نفس مطمئنه nèfsi-mùtma'innÉ, (The peaceful soul) That state when the passions are totally subdued; نفس الامر nèfsu-'l-(èmir), The reality of any matter; في نفس الامر fī-nèfsi-'l-(èmir), *ad. a.* In reality; بالنفس bī-'n-nèfss, *ad. a.* Personally; باللق نفسي bālīk-nèfsi, *s.t.* Spermaceti; باللق نفسي ياغي bālīk-nèfsi-yāghi, Sperm-oil; نفسنه او يمتق nèfsina-ùymak, *v.n.* To follow or submit to one's passions; نفسني قيرمق nèfsini-kirmak, *v.n.* To subdue one's passions, to spite them; نفس المتق nèfess-àlmak, *v.n.* To breathe, respire, to inspire; to rest; repose one's self; to have a hole, or not to be air-tight; to get air; نفس ويرمك nèfess-vèrmek, *v.n.* To allow breathing-time; to give rest or respite; نفسني طيشاري nèfessini-dìshàri-vèrmek, 'To expire (in breathing), to breathe out; نفس صوك, سونغ sòng - nèfess, The last breath; برنفس توتون bìr-nèfess-tùtun, A whiff, a puff (in smoking).

نفسانی nèfsānī, *a. a.* Pertaining to the flesh or passions, carnal; نفسانیت

- nèfsāniyyèt, *s. a.* Spite, a grudge, enmity, ill-will.
- نفت nèft, *s. a.* Bitumen; naphtha.
- نفع nèf', *s. a.* Utility, advantage, use, benefit.
- نفقه nèfaka (nàfaka), *s. a.* The allowance due to a wife and children from the husband and father for maintenance.
- نفوذ nùfūz, *s. a.* A penetrating through or into; a pervading; moral influence; نفوذ صاحبی nùfūz-sāhibi, A person of influence.
- نفوس nùfūss, *s. pl. a.* (of نفس nèfss), Persons, individuals, souls; نفوس دفتری nùfūss - dèftéri, A statistical register of births and deaths.
- نفي nèfy (nèfi), *s. a.* An exiling; exile; banishment; the making an expression negative; |—, —et, *v. a.* To banish, exile; to make negative (in grammar).
- نفیر nèfīr, *s. a.* An assembling of people for political purposes; نفیر عام nèfīri-
-`amm, *s. a.* A general rising, a levy in mass; —, *s. p.* A fife or kind of trumpet; also the shrill note of the same.
- نفیس nèfīss, *a. a.* Good, beautiful, sumptuous, delicious, precious.
- نقاب nèkāb, *s. a.* A veil.
- نقابت nèkābèt, *s. a.* The office of mayor or master over a class of men; نقابت الاشراف nèkābétu -'l - èshrāf, The office of superintendent over the
- enregistered descendants of Muhammed.
- نقاره nàkārÉ (nàghara), *s. p.* A kettle-drum; نقاره زن nàkārÉ - zèn, The beater of a kettle-drum.
- نقاش nàkkāsh, *s. a.* One who embellishes with designs of any material, whether embroidery, paint, &c.; a house-painter. [or designer's art.
- نقاشت nèkāshèt, *s. a.* The embellisher's
- نقاط nèkāṭ, *s. pl. a.* (of نقطه nòkta), Dots, diacritical points.
- نقاوت nàkāvèt, *s. a.* Purity, cleanness; the select of anything.
- نقائص nàkā'iss, *s. pl. a.* (of نقیصه nà-kīssa), Imperfections, defects.
- نقائض nàkā'iz, *s. pl. a.* (of نقیضه nàkī-za), Contradictory things or sayings.
- نقب nàkb, *s. a.* A hole; a subterranean way or gallery; |—, —et, *v. a.* To work a hole or a way through a wall or underground; to tap (a person for the dropsy); to pierce (ears or noses for rings).
- نقد nàkd, *s. a.* Cash, hard coin, ready money; نقداً nàkdàn, *ad. a.* In or with ready money; نقدی nàkdī, *a. a.* Pertaining to cash or ready money.
- نقدر nàkadār, *Turkish interrogative and exclamative of quantity and degree of quality,* How much? How many? How . . .? How much soever; how many soever; how . . . soever; نقدر کوزل nàkadār - ghyüzèl, How beautiful!

نقدینه nàkdīnē, *s. p.* Cash, ready money, hard coin.

نقرس nìkriss, *s. a.* The gout.

نقره nùkra, *s. a.* Silver.

نقش nàksh, *s. a.* An embellishing with designs or portraitures, either as writing, painting, engraving, embroidery, &c.; a design, portraiture, figure; (nàghsh) embroidery; |—, —et, *v.a.* To draw, paint, design, portray; to write; to engrave; نقش ایشلمک (nàghsh)-ishlémek, To work in embroidery; نقشبند nàksh-bènd (nàkshibènd), *s. p.* An embellisher in portraitures; a writer; نقشبندی nàkshibèndī, *a. p.* Name of an order of dervishes.

نقص nòksān, *s. a.* A deficiency; a defect, fault, imperfection; —, *a. t.* Deficient, imperfect.

نقض nàkz, *s. a.* Destroying, demolishing, pulling down, pulling to pieces; a violating, violation, deviation from; —nàkss, *s. a.* The old materials of anything pulled to pieces; |—, nàkz-et, *v.a.* To demolish; to violate; نقض عهد nàkzi-àhd, A violation of treaty; a breach of allegiance or of faith.

نقطه nòkta, *s. a.* A dot, a diacritical point of a letter; a point (in mathematics); نقطه‌لو nòktali, *a. t.* Dotted.

نقل nàkl, *s. a.* A transporting from place to place, removing; a changing one's residence, moving; a relating,

recounting; a transferring; |—, —et, *v.a.* To transport; to transfer; to relate; —, *v.n.* To move or change one's residence; عقلاً و نقلاً “àklan-u-nàklan, According to reason and according to tradition.

نقله nàkala, *s. pl. a.* (of ناقل nākīl), Relaters, reporters, narrators.

نقم nàkam, *s. a.* Anger; hatred, malevolence; —, nìkām, *s. pl. a.* (of نقیمت nìkmèt), Angers; hatreds, vengeance. [vengeance.

نقیمت nìkmèt, *s. a.* Anger; hatred; نقوت nàkvet, *s. a.* The choice, best of anything. [pieces of money.

نقود nùkūd, *s. pl. a.* (of نقد nàkd), Coins, نقوش nùkūsh, *s. pl. a.* (of نقش nàksh), Portraitures, designs, figures.

نقول nùkūl, *s. pl. a.* (of نقل nàkl), Relations, narrations.

نقیب nàkīb, *s. a.* A special magistrate over a class of people; نقیب الاشراف nàkīb-u-'l-èshraf, The chief or superintendant over the registered descendants of Muhammed.

نقیمیر nàkīr, *a. a.* Few, little; نقیمیر و قطمیر nàkīr-u-kàtmīr, *ad. t.* Minutely.

نقیصه nàkīssa, *s. a.* A defect, imperfection; a fault; a vice.

نقیضه nàkīza, *s. a.* A contradiction, contradictory fact or assertion.

نک ning, ning, nung, nung, Turkish prepositional particle of possession for words ending in a vowel, answering to our 's or of; بابانک bābanīng,

Father's; ددەنك dèdénìng, Grandfather's; تورپينك türpunung, Of the rasp; قوقونك kòkunung, Of the smell.

نکات nìkyāt, *s. pl. a.* (of نکتە nùkté), Sayings of subtle wisdom.

نکاح nìkyāh, *s. a.* An affiancing, betrothing, marrying (a girl or woman to a husband); the dower agreed upon as payable by the husband to the wife;

نکاحلو nìkyāhli, *a. t.* Affianced, betrothed, married; |—, nìkyāh-et, *v. a.*

To affiance, betroth, marry (to a husband); باغلامق —, nìkyāh-bàghlamak,

قيرمق —, nìkyāh-kèrmak, *v. a.* To assign a dower (to a wife on marriage or betrothal); نکاح التندە nìkyāh-àltinda,

نکاح تحتندە nìkyāh-tàhtinda, Under the matrimonial pact or obligation to a husband.

نکار nìghyār, *s. p.* Any design, figure; writing; a statue; a pretty woman.

نکاشته nìghyāshté, *a. a.* Drawn, figured, painted; written. [chastisement.

نکال nèkyāl, *s. a.* Punishment, exemplary

نکاه nìghyāh, *s. p.* A look, glance;

نکاهبان nìghyāhbān, نگاهدار nìghyāhdār, *s. p.* An overseer; a guardian.

نکایت nìkyāyet, *s. a.* Slaughter, slaying, putting to the sword.

نکبت nèkbet (nìkbet), *s. a.* The being in bad circumstances, in poverty or in disgrace, fallen circumstances;

نکبتخانه nìkbet - khāné, *s. p.* The house of one in fallen circumstances.

نکتە nùkté, *s. a.* A saw, a wise saying, a fine saying which contains some piece of subtle wisdom; نکتەدان nùkté-dān, نکتەشناس nùkté-shināss, *s. p.* A person up to such sayings.

نکران nìghrān (nìghérān), *a. p.* Looking, regarding, expecting; او—, nìghérān-òl, *v. n.* To look, regard, observe, contemplate; to be expecting, looking for.

نکرەلو nèkré, *s. a.* A funny story; نکرەلی nèkréli, *a. t.* Funny, witty, amusing.

نکسا nùkss-et, *v. n.* To return in form of a relapse (a disease).

نکول nùkyūl, *s. a.* A going from a promise or compact; |—, —et, *v. n.* To go back (from a promise or agreement).

نکون nìghyūn, *a. p.* Reversed; سر نکون sèr-nìghyūn, نکونسار nìghyūn-sār, *a. p.* Head-downwards, topsy-turvy.

نکه nìghèh (contr. from نگاه nìghyāh), *s. p.* A look, glance; نکهبان nìghèhbān,

نکهدار nìghèhdār, *s. p.* A watcher, looker, guardian. [ring.

نکین nìghīn, *s. p.* A seal, signet, signet-

نم nèm, *s. p.* Moisture, humidity, damp, dampness; نملو nèmli, *a. t.*, نمناک nèmnaq

(nèmnaq), *a. p.* Damp, moist, humid; شبنم shèbnèm (night-damp),

s. p. Dew; نملتمک mèmletmek, *v. a.* To damp, moisten; نملنمک nèmle-

mek, *v. n.* To become damp or moist, become moistened.

نما *nèmā*, *s. a.* A growing, flourishing ; interest (on moneys) ; —, *nùmā*, *a. p.* (*in composition*), Who or which shows ; رهنما *rèh-numā*, A guide, road-shower.

نماز *nāmāz*, *s. p.* The canonical prayer ; قیلمق — *nāmāz-kilmak*, *v. n.* To perform a canonical prayer ; صباح نمازی *sābāh-nāmāzi*, The prayer of day-dawn ; اوپله نمازی *ūylé-nāmāzi*, The noon prayer ; ایکندی نمازی *ikindi-nāmāzi*, The afternoon prayer ; اخشام نمازی (*ākshām*)-*nāmāzi*, The prayer of sunset ; یاتسی نمازی *yātsi-nāmāzi*, The prayer of bed-time ; (there are various other special prayers).

نمای *nùmāy*, *a. p.* (*in composition*), Who or which shows, points out.

نمایان *nùmāyān*, *a. p.* Evident, manifest, visible. [ance.]

نمایش *nùmāyish*, *s. p.* Show, appear-
نماینده *nùmāyendé*, *a. p.* Who or which shows.

نمچه *nèmché*, نمسه *nèmsé* (*lèmsé*), Germany ; نمچه‌لو *nèmchéli*, *s. t.* A German ; نمچه‌جه *nèmchéjé*, *s. t.* The German language. [felt.]

نمد *nèmed*, *s. p.* A felt carpet, piece of
نمدیده *nèmdīdé*, *a. p.* Suffused with tears, moist, watery (eye).

نمیر *nèmīr*, *s. a.* A leopard.

نمروند *Nèmūrūd*, *s. p.* Nimrod ; a king who is said to have cast Abraham into the fire.

نمق *nèmk*, *s. a.* A writing, penning ; —, *nùmika*, *v. pass. a.* It was written

(used in mentioning the place where firmans, &c., were written).

نمک *nèmek*, *s. p.* Salt ; نمک‌بهرام *nèmek - bé - hàrām* (*nèmek-bùhrām*), *a. p.* Ungrateful, traitor to his salt.

نمکین *nèmekīn*, *a. p.* Salt, saltish ; —, *nèmghīn*, *a. p.* Moist, damp, humid.

نمل *nèml*, *s. a.* An ant, emmet, pismire.

نمو *nùmùvv*, *s. a.* Growing, vegetating, flourishing. [Which shows.]

نمود *nùmūd*, *a. p.* (*in composition*),
نمودار *nùmūdār*, *s. p.* A copy, example, sample, likeness. [model.]

نمودج *nùmūdèj*, *s. p.* A sample ; a
نموده *nùmūdé*, *a. p.* Who or which has shown, has been shown, or to whom (something) has been shown.

نمونج *nùmūzèj*, انمونج *ènmūzèj*, *s. a.* A sample ; an exemplar, model.

نمون *nùmūn*, *a. p.* (*in composition*), Who or which shows.

نمونه *nùmūné*, *s. p.* A sample, pattern.

نمیقه *nèmīké*, *s. a.* A note, a letter.

نمیمه *nèmīmé*, *s. a.* Detraction, slander, secret calumny.

ننک *nèngk*, *s. p.* Name, reputation ; honour ; —, *nèning*, *compt. t.* Of what ? of whatsoever.

ننوه *Nīnvé*, Nineveh (the city of).

ننی *nīnni*, *s. t.* A nurse's or mother's ditty for making a child sleep.

نو *nèv*, *a. p.* New ; fresh ; recent ; young ; نو-ب-نو *nèv-bé-nèv*, *ad. p.* Fresh and fresh, over and over again ; نو بهار *nèv-bàhār*, *s. p.* Early spring ;

نورسیده nèv-rèssidÉ, *a. p.* Newly arrived; newly come to maturity; نوایین nèv-āyīn, *a. p.* Of recent introduction; نوجوان nèv-jùwān, *s. p.* A youth, young lad; نوخاسته nèv-khāsstÉ, *a. p.* Newly sprung up.

نوا nùwā, *s. p.* A note, tone; خوشنوا khòsh-nùwā, *a. p.* Sweet-toned; بینوا bì-nùwā, *a. p.* Noteless, whose note is never heard; poor, friendless, who has nothing to say for himself or anyone to speak for him.

نواب nùvwāb, *s. pl. a.* (of نائِب nā'ib), Substitutes for judges. (*The original of our word nabob.*)

نواحی nèwāhī, *s. pl. a.* (of ناحیه nāhiyyÉ), Small districts, hundreds.

نواخت nùwākht, *s. p.* A caressing; —, —et, *v. a.* To caress.

نواخته nùwākhtÉ, *a. p.* Caressed.

نوادیر nèwādir, *s. pl. a.* (of نادیره nādirÉ), Rare things.

نوادۀ nèwādÉ, *s. p.* A grandchild.

نواز nùwāz, *a. p.* (*in composition*), Who caresses, makes much of.

نوازش nùwāzish, *s. p.* A caress, a treating with kindness and consideration.

نوازل nèwāzil, *s. pl. a.* (of نازلۀ nāzilÉ), Misfortunes which happen; —, *s. t.* A cold in the head, a fluxion.

نوافل nèwāfil, *s. pl. a.* (of نافلة nāfilÉ), Supererogatory prayers.

نوال nèwāl, *s. a.* A grace, blessing, gift, favour; عم نواله "ammÉ-nèwāluhu! May His blessings be made general!

نواله nèwālÉ, *s. a.* A single meal or blessing.

نواهی nèwāhī, *s. pl. a.* (of نهی nèhy), Prohibitory commands, inhibitions.

نوائِب nèwā'ib, *s. pl. a.* (of نائِبۀ nā'ibÉ), Calamities which happen.

نوباوه nèv-bāvé, *s. p.* The first-fruits; early fruits or vegetables.

نوبت nèvbèt (nùbèt), *s. a.* A turn in succession, a go, a watch, a time; a keeping watch; an access, fit, attack (of fever, &c.); each one of five times a day, corresponding more or less with the hours of prayer, when formerly the band of eastern music used to be played in the courtyards of governors, &c.; بکلمک —, (nùbèt)-bèklémek, *v. n.* To keep a watch, be on guard, stand sentry; to wait for one's turn to come; نوبتچی nèvbètji, *s. t.* A man on guard, a sentry; anyone on duty when it is taken in succession; —, Nùbèt, NùbÉ, *s. a.* Nubia, part of Ethiopia.

نوبر nèv-bèr, *s. p.* Fresh and early fruit.

نوبی Nùbī, *s. and a. a.* Nubian, a Nubian.

نوجهله nè-vèjh-la, *comp. t.* In what way? In whatsoever way.

نوح Nùh, *s. a.* The patriarch Noah.

نوحه nèvha, *s. a.* A cry of lamentation.

نور nūr, *s. a.* Light, brightness; glory, aureole; گوزیمک نوری ghyùz-mung-nūru! نور دیدم nūri-dīdem! Light of my eyes! —, nèvverÉ! May (God) shed glory (around it)! نورین

nūrèyn, *s. a. dual*. The two glories, *i. e.* the two daughters of Muhammed who were married to Ossman : he is therefore styled نورین zū-'n-nūrèyn.

نورانی nūrānī, *a. a.* Bright, shining, glorious and incorporeal.

نورک nèvèrd, *a. p. (in composition)*, Who traverses, travels over ; رهنورک rēh-nèvèrd, *s. p.* A traveller on the road.

نورس nèv-rèss, نورسته nèv-rèssté, نو رسیده nèv-rèssidé, *a. p.* Newly arrived.

نوروز nèv-rūz, *s. p.* The day of the vernal equinox, generally called نوروز سلطانی nèv-rūzi-sūltānī, *The royal new-(year's) day*.

نوش nūsh, *s. p.* A drinking ; —, *a. p. (in composition)*, Who drinks ; ا—, —et, *v. a.* To drink ; to smoke (tobacco) ; نوشانوش nūsh-ā-nūsh, Draught upon draught, cup upon cup.

نوشت nūvisht, *s. p.* Writing.

نوشتته nūvishté, *a. p.* Written ; —, *s. p.* A writing ; a thing written.

نوشنده nūshèndé, *s. p.* A drinker, one who drinks. [agreeable.

نوشین nūshīn, *a. p.* Sweet, pleasant, نوع nèv', *s. a.* A species, sort, kind, manner ; نوع بشر nèv'i-bèshēr, Man-kind, the human race.

نوکړ nùker, *s. p.* A servant, servitor.

نول nèvl, *s. a.* نولون nàvlun, *s. t.* Freight-money for carriage by ship.

نوله n'-òla (*for* نه اوله nè-òla), *comp. t.* What would happen ? What may it be ?

نوم nèvm, *s. a.* Sleep.

نومرو nùméro, نومره nùméra, *s. t. (French)*, Number ; نومرو بر nùméro-bir, Number one. [desponding.

نومید nūmīd, *a. p.* Hopeless, despairing,

نون nūn, *s. a.* Name of the letter ن ; a fish ; نوالنون zū-'n-nūn, Lord of the fish, *i. e.* Jonas.

نوند nèvend, *s. p.* A messenger, courier.

نوه nèvé, *s. p.* A grandson.

نویس nūwīss, *a. p. (in composition)*, نویسنده nūwīssèndé, *s. p.* Who writes, a writer ; وقوعه نویس vwàk'ā-nūwīss, *s. p.* A chronicler ; the official writer of the chronicles of the times at the seat of government.

نه nè, *ad. t.* Neither, nor ; —, *Turkish general interrogative of matter*, What ? whatever, whatsoever ; (N.B. *The final & being merely necessary when the word stands alone, it is generally suppressed in compound words*) نڼك nèning, Of what ? of whatever ; نیه nèyé, To what ? for what ? نیچون nìchin (*for* نه ایچون) Why ? What for ? نره nèré (*for* نه اره) What place ? ندرلو nè-(turlu), What kind ? نه ایسه nè-issa, Whatever it may be ; نه حال ایسه nè-hāl-issa, Never mind in what way ; نڼدن nèdan ? Why ? From what (cause) ? نه دکلو nè-dìnglu ? What sort (obsolete) ; نه زمان nè-zāmān ? نه وقت nè-wàkit ? When ? (At) what time ? نه سی وار nèssi-vār ? What has it ? What is the matter with it ? Whatever he has, whatever he may

have ; نه كوزل nè-ghyüzèl, How beautiful ; how nice ; how well that will be ; نه لازم nè-lāzim, What is the use ? نه لازم كلور nè - lāzim - ghèlir ? What will have to be done ? What will it be necessary to do ? نه ديمك nè-demek ? نه ديمك استر nè-demek-
-isster ? What does that mean ? —, nùh, *a. p.* Nine ; نهيم nèhum, نهيمين nèhumīn, *a. p.* The ninth.

نهاد nīhād, *s. p.* Nature, natural constitution, disposition, character ; —, *a. p.* (*in composition*), Who places ; which is placed ; نيك نهاد nīk-nīhād, *a. p.* Of a good disposition ; بدنهاد bēd-nīhād, *a. p.* Of a bad disposition ; پيش نهاد pīsh-nīhād, *a. p.* Placed before ; —, *s. p.* What one places before one as a model, a law, a custom to be followed.

نهاده nīhādé, *a. p.* Placed, put.

نهار nāhār, *s. a.* The day, day-time ; ليل ونهار lēyl-u-nāhār, Day and night.

نهابق nīhāk, *s. a.* An ass's braying.

نهادل nīhāl, *s. a.* A young shoot ; a young plant or tree. [secret.

نهان nīhān, نهانې nīhānī, *a. p.* Hidden, نهایت nīhāyet, *s. a.* The extremity, extreme limit, the end ; بې نهايه bī-nīhāyé, *a. p.* بلا نهايه bīlā-nīhāyé, *a. a.* Endless ; الى غير النهايه ilā-ghāyri-'n-nīhāyé, *ad. a.* On and on without end.

نهب nèhb, *s. a.* A plundering, taking as pillage or booty ; —, —et, *v. a.* To seize as booty, to plunder (property).

نهج nèhj, *s. a.* A road, path, way.

نهر nèhr (nèhir), *s. a.* A river.

نهضت nèhzat, *s. a.* A setting out, starting, marching ; —, —et, *v. n.* To set out, to start, to march.

نهفته nīhūfté, *a. p.* Hidden, concealed.

نهيم nèhum, نهيمين nèhumīn, *a. p.* The ninth. [sword ; a pen.

نهنگ nèhèng, *s. p.* A crocodile ; a نهى nèhy, *s. a.* A prohibiting, inhibiting, forbidding ; a negative ; —, —et, *v. a.* To prohibit, inhibit, forbid ; to negative (*in grammar*) ; نهى الحاضر nèhy-'l-hāzir, A negative verb in the second person of the imperative ; نهى الغائب nèhy-'l-ghā'ib, A negative verb in the third person imperative.

نهيق nèhīk, *s. a.* An ass's braying.

نې nèy (*contr. from* نای nāy), *s. p.* A reed, cane, or bamboo ; a flute.

نيابت nīyābet, *s. a.* The place and functions of a نائب nā'ib, or substitute of a judge.

نياز nīyāz, *s. p.* A prayer, request ; —, —et, *v. a.* To request ; بې نياز bī-nīyāz, *a. p.* Who never makes or has occasion to make a request ; نيازكار nīyāzkyār, نيازمند nīyāzmènd, *s. p.* A petitioner.

نيام nīyyām, *s. p.* A sheath, scabbard.

نيت nīyyèt, *s. a.* Intent, design, fixed purpose ; —, —et, *v. a.* To intend, to resolve, to decide. [ner as.

نيتہ کم nītékim, *ad. t.* As, in like man-

نيچون nìchin ? *Turkish interrogative of cause, reason, motive, purpose, Why? What for?*

نيجه nījé, *Turkish interrogative of condition or manner, How? —, a. t. How much; how many; نيجه سن nījé-sin? How are you? نيجه آدم واردرکه nījé-àdam-vàr-dir-ki . . . , How many men there are who . . . .*

نير nèyyir, *s. a. The sun or moon; نييرين nèyyirèyn, s. a. dual. The sun and moon, the two lights. [flames. نيران nīrān, s. pl. a. (of نار nār), Fires, نيرو nīrū, s. p. Strength; نيرومند nīrū-mènd, a. p. Strong.*

نيزه nīzÉ, *s. p. A dart, javelin. نيس Niss, s. t. Nice (town of, ni France). نيسان nīssān, s. a. The Syro-Roman month of April.*

نيسست nīsst, *a. p. Non-existent; نيسست و بود nīsst-u-būd, Existent and non-existent; نيسستي nīsstī, s. p. Non-existence, annihilation, nothingness.*

نيش nīsh, *s. p. A sting; a thorn, prickle; —, s. t. The town of Nish, in Ser via.*

نيسشتر nīshtèr (nèshter), *s. p. A lancet. نيك nīk, نيکو nīghyū, a. p. Good. نيگبولي Nīghèboli, s. t. Nicopolis (the town of).*

نيل nèyl, *s. a. The obtaining or attaining (what one desired); —, نيل nīl, s. p. Woad; indigo; —, s. a. The river Nile; نيلفام nīl-fām, نيلىگون nīl-ghyūn, a. p. Blue.*

نيلر nèyler (*for نه ايلر nè-èyler*) ? *What does, will, or can he do? نيلسون (for نه ايلسون nè-èyléssin)? What may or shall he do, or is he to do?*

نيلوفر nīlufèr, *s. p. The water-lily.*

نيم nīm, *s. and a. p. Half. [(half-body). نيمنتن nīmtèn (mīntan), s. p. A jacket نييه nèyÉ? comp. t. To what? For what? To whatever; for whatever.*

نيورق Niūyòrk, *s. t. New York (town of). نيوقاستل Niūkàstel, s. t. Newcastle (town of).*

و

و vwāw (vwòw). *Twenty-ninth letter of the Turkish alphabet, being sometimes a vowel, and sometimes a consonant. As a vowel, it has each of the five values of o, u, ū, u; and as a consonant it is generally a pure v, often a combined sound of v followed by or ending in w, and sometimes a pure w. In chronograms and astronomical tables its numerical value is 6.*

و vè, *c. a. And. (N.B. Placed between braces of synonymous words, or between braces of words signifying different or contrary things, but which nature or the mind is accustomed to couple together, this conjunction becomes a vowel, and takes the sound of u or ū according as the preceding word of the brace is soft or hard; و ليل ونهار lèyl-u-nàhār, Day and night;*

باى وكدا bāy-ū-ghèdā, Rich and poor ; صلح وصلاح sūlh-ū-sālāh, Peace and concord) ; —, *pr. a. of asseveration*, By ; والله vwā-'llāhi, By God.

وا vwā, Persian particle placed sometimes before a few words denotes a *backward motion*, or sometimes a *recurrence*, and may therefore mean *back*, or *again* ; —, *int. a.* O ! Oh ! Alas !

وابسته vwā-bèssté, *a. p.* Tied back, attached ; dependant.

وابسين vwā-pèssīn, *a. p.* The last, the hindmost. [steamboat.

واپور vāpor, *s. t.* (*Italian*), A steamer,

واجب vwājib, *a. a.* Due, incumbent, expedient, right, necessary ; واجب

الادا vwājibu-'l-èdā, Necessary to be paid ; واجب الادعان vwājibu-'l-iz'ān, Necessary to be obeyed.

واحد vwāhid, *a. a.* One, sole, alone ;

الواحد èl-vwāhid, *s. a.* The only God ;

واحد العصر vwāhidu-'l-'āssr, The

phoenix of the age ; واحد بعد واحد

vwāhidan-bà'da-vwāhidin, *ad. a.* One by one, one after another.

واخ wākh, *int. t.* O dear ! Alas !

وادى vwādī, *s. a.* A valley ; a stream, river, rivulet ; a mode, style, manner of expression, or general sense of a writing. (*Origin of the word "oasis."*)

وار vwār, *a. t.* Existing, in being ; present

in person ; او —, —òl, *v.n.* To exist,

to be ; —, or واردر vwār-dir, Exists, is, are ; there exists, there is, there

are. *If preceded by a noun or pronoun*

*in the genitive, or by a possessive pronoun, this takes the incidental meaning of possession, and may be translated by the verb to have ; but it is as glaring an error as can by any possibility be conceived to call this word an impersonal verb in any case whatever : we may, according to the exigencies of our language, translate it and some other word or words in the sentence by our verb to be or to have ; still that does not affect the essence of the original Turkish adjective ; كتابم وار kītābim-vwār, A book exists belonging to me, I have or possess a book ; باباك وارمى bābang-vwār-mi ? Hast thou a father ? Does there exist a father belonging to thee ? واريوق vwār-yòk, Existing, but so little as to be accounted as not existing ; ادمك واري يوغى àdaming - vwàri-yòghu, All that a man has, and something else besides ; واري مى يوغمى wàrimī - yòghumu - fèdā-ètdim, I have sacrificed, forsaken, or given up all that I possessed, everything belonging to me ; واريوق نه ايسه vwār-yòk-nè-issa, Be it that there is, be it that there is not, that is as it may be ; —, vār, *a. p.* (*in composition*), Like, resembling, after the form or manner of ; پروانه وار pèrwāné - vār, *a. p.* Like a moth, after the manner of a moth.*

وارث vwāriss, *s. a.* An inheritor, one

who has received his inheritance, or who has a right to receive it.

وارد *vwārid*, *a. a.* Who arrives; who attains; which is true, pertinent, applicable; which comes to one's knowledge; واردات *vwāridāt*, *s. pl. a.* Income, revenue (as composed of many items).

وارسته *vwā-rèssté*, *a. p.* Free, exempt.

وارلق *vwàrlık*, *s. t.* Possessions, property, wealth, riches.

وارمق *vwàrmak* (*aor.* وارر *vwàrir*), *v.n.* To arrive (at a distant place), to reach; to go on further; to go close on; to go to; وارد قجه *vwàrdikja*, وارء رق *vwàrarak*, وارء وارء *vwàra-vwàra*, *gerunds*, By degrees, the further it goes; — قوجه يه *kòjaya-vwàrmak*, To get married, to go to a husband.

وارنه *Vàrna*, *s. t.* Varna (town of).

واروش *vwàrūsh* (*vwàrish*), *s. t.* The suburb of a large town.

وارون *vwārūn*, *a. p.* Contrary, inverse, wrong; unlucky.

واره *vwārÉ*, واری *vwārī*, *Persian particle placed at the end of a few words and signifying*, in order of; صرة واری *sira-vwārī*, In a row, in succession.

واريت *vwārìyyèt*, *s. a.* (from *t.* وار *vwàr*), Possessions, riches, wealth; وارييتلو *vwārìyyètli*, *a. t.* Rich, wealthy.

واريل *vàril*, *s. t.* A cask, a barrel, a keg; وارييلجي *vàrilji*, *s. t.* A cooper.

واريبوس *vwāriyoss*, *s. t.* (*Greek βαρνος*), A heavy sledge-hammer.

واز *vwāz* or *wāz*, *a. p.* Open, pushed back; *ad. p.* (*as a particle*), Back; again; واز كچمك *vwāz - ghèchmek* (*sometimes* واز كلمك *vwāz-ghèlmek*), *v.n.* To desist, leave off; to relinquish.

واسطه *vwāssita*, *s. a.* A medium, a means; intervention, mediation.

واسع *vwāssi*, *a. a.* Spacious, extensive.

واصف *wāssif*, *s. a.* One who describes the qualities, who praises the good qualities of any person or thing; a qualifying adjective.

واصل *wāssil*, *a. a.* Arriving, reaching; attaining; joining (things together); او —, —òl, *v.n.* To arrive; to reach; to attain; | —, —et, *v.a.* To join together.

واصي *vwāssī*, *s. a.* A testator.

واضح *vwāzih*, *a. a.* Evident, manifest, plain, clear.

واضع *vwāzi*, *s. a.* Who puts, places; who makes or creates; واضع الامضا *vwāzi - 'l-ìmzā*, The (under)signed, he who signs his name.

واعظ *vwā'iz*, *s. a.* A preacher (title of a special functionary in a mosque).

وافتيز *wàftiz*, *s. t.* (*Greek*), Baptism; | —, —et, *v.a.* To baptize.

وافد *wāfid*, *a. a.* Arriving.

وافر *wāfir*, *a. a.* Numerous, much, many.

وافي *wāfī*, *a. a.* Sufficient, ample.

واقع *vwāki*, *a. a.* Which falls; which befalls, happens; which is, lies, is

placed, is situated; which is real;
—, *s. a.* The reality as it happens;
او—, —òl, *v.n.* To happen, befall,
betide, come to pass; to be, lie, be
situated; واقع حال *vwāki“i-hāl*, The
truth of the matter, the reality of the
circumstance; واقعا *vwāki“ā*, *ad. a.*
Truly, really, in fact.

واقف *wākif*, *a. a.* Aware, informed;
who stops, stands still; who waits;
who places property in mortmain or
entails an estate; او—, —òl, *v.n.* To
be or become aware, informed.

والا *vwālā*, *a. p.* High, elevated, exalted;
—, *vè-illā*, *ad. a.* Otherwise, or if
not, and if not.

والد *vwālid*, *s. a.* A father, a male parent;
والدة *wālidé*, *s. a.* A mother, a female
parent; والدين *vwālidèyn*, *s. a. dual.*
Both parents, father and mother;
والدة سلطان *wālidé-sūltān*, The mother
of the reigning Sultan, who is an
officially recognised personage in the
Ottoman Court.

واله *vwālih*, *a. a.* Crazy, beside himself.

والي *wālī*, *s. a.* A governor - general.
(This title is given to the Pasha of
Egypt, and of Tripoli, to the Bey (as
Europeans persist in calling him) of
Tunis, and to the Dey (also so mis-
named by Europeans) of Algiers, in
exactly the same way as it is applied
to the other governors - general of
provinces).

وام *vwām*, *s. p.* Debt; وامخواه *vwām-*

-*khāh*, *s. p.* A creditor; وامدار *vwām-*
-*dār*, *s. p.* A debtor. [behind.

وامانده *vwā - māndé*, *a. a.* Remained
وامق *vwāmīk*, *s. a.* A passionate lover.

وانى *vwānī*, *a. a.* Fatigued, tired, lazy.

واو *vwàw*, *s. a.* Name of the letter و.

واويلا *vwā-vèylā*, *int. a.* O! Oh! Alas!

واه *vwāh*, *int. p.* O! Oh! Alas!

واهب *vwāhib*, *s. a.* (God) the giver of
good things.

واهم *vwāhim*, *a. a.* Fearing, redoubting;
fancying; قوت واهمه *kūvvéti-*
-*vwāhimé*, The creative faculty of the
imagination.

واهن *vwāhin*, *a. a.* Feeble, weak.

واهى *vwāhī*, *a. a.* Baseless, unfounded.

واى *vwāy*, *wāy*, *int. t.* Holloa! Oh!
Alas! واى باشمه *vwāy-bāshimā*! Oh!
the misfortune that has befallen me!
(An alas for my head!)

وايه *vwāyé*, *s. p.* A share in any good
thing; وايدار *vwāyédār*, *s. p.* A
sharer, participator; او—, *vwāyédār-*
-*òl*, *v.n.* To participate, share.

وبا *vwèbā*, *s. a.* An epidemic; the plague;
the cholera. [punishment.

وبال *vwèbāl*, *s. a.* A crime, fault, sin;

وبالت *vwèbālet*, *s. a.* Dangerousness,
unwholesomeness, likeliness to lead
to unpleasant consequences.

وبر *vèbér*, *s. a.* Hair of animals of which
thread, string, cloth, and tents are
made; اهل وبر *èhli-vèbér*, People who
dwell in hair tents, nomades.

وتد *vwèted*, *s. a.* A tent-peg; a stake;

name of two kinds of elements which go to the formation of a *foot* in Arabic prosody.

وتر *vwètēr*, *s. a.* The string of a bow; the chord of an arc; the diameter of a rectangular figure; the hypotenuse of a right-angled triangle; the side (of a triangle) which subtends an angle; —, *vwitr*, *s. a.* A special voluntary prayer performed in addition to the five canonical.

وتيرة *vètīré*, *s. a.* A road, path, way; a mode, manner.

وثاق *vissāk*, *s. a.* A tent-rope; a rope or bond of any kind; a pact, compact.

وثائق *vwèssā'ik*, *s. pl. a.* (of وثيقة *vwèssīké*), Trustworthy things, assurances, securities; letters, documents.

وثبات *vwèssébāt*, *s. pl. a.* Assaults, attacks, flyings at. [cerity.

وثوق *vwùssūk*, *s. a.* Confidence; sincerity. وثيق *vwèssīk* (*fem.* وثيقة *vwèssīka*), *a. a.* Firm; sincere; trustworthy.

وثيقة *vwèssīka*, *s. a.* A letter, a document that may be relied on.

وجاع *vijā*, *s. pl. a.* (of وجع *vèjà*), Pains, aches.

وجاه *vijāh*, *s. a.* The being face to face;

وجاهاً *vijāhan*, *ad. a.* Face to face.

وجاهت *vèjāhèt*, *s. a.* Beauty, comeliness; appositeness; fitness, seemliness.

وجد *vèjd*, وجدان *vèjdān*, *s. a.* Ecstasy, ecstatic rapture (of saints).

وجع *vèjà*, *s. a.* A pain; an ache.

وجوب *vwùjūb*, *s. a.* The being due, incumbent, necessary, right, proper.

وجود *vwùjūd*, *s. a.* Existence, being; the body.

وجوه *vwùjūh*, *s. pl. a.* (of وجه *wèjh*), Faces; sides; considerations; ways, modes, manners; the principal people of a town, the notables; وجوه ايله *vwùjūh-ila*, *ad. t.* On many accounts, for many reasons, in many ways; وجوه من كل الوجوه *mìn-kyùlli-'l-vwùjūh*, *ad. a.* In every way.

وجه *vwèj*, *wèjh* (*vwèjih*), *s. a.* A face; a side; a surface; a way, mode, manner; بروجه *bèr-wèjh*, *pr. p.*, على وجه *‘àlà-vèjh* (followed by a noun with the definite article *ال*), *pr. a.* As, by way of; بروجه تفصيل *bèr-wèjhi-tàfsīl*, *ad. p.*, على وجه التفصيل *‘àlà-wèjhi-'t-tàfsīl*, *ad. a.* In detail, in a detailed manner; وجهاً من الوجوه *vwèjhan-mìné-'l-vwùjūh*, *ad. a.* In some one way or other; (with a negative), in no way whatever. [rection.

وجهه *vwèjhé*, *s. a.* A side, quarter, direction. وجيع *vèjī*, *a. a.* Painful.

وجيه *vwèjih*, *a. a.* Beautiful, comely; apposite, fitting, seemly.

وحداني *vwàhdānī*, *a. a.* Pertaining to the sole God; وحدانيت *vwàhdā-niyyèt*, *s. a.* The divine quality of being one only God.

وحدت *vwàhdèt*, *s. a.* The general quality of being alone or unique.

وحش *vwàhsh*, *s. a.* The desert, wilder-

ness; (*pl.* وحوش vwùhūsh), A wild animal; وحشى vwàhshī, *a. a.* Wild; avoiding the presence of man; barbarous; وحشيت vwàhshìyyèt, *s. a.* Wildness.

وحشت vwàhshet, *s. a.* Wildness, solitude (of places), voidness of man's presence; barbarity.

وحوش vwùhūsh, *s. pl. a.* Wild animals.

وحى vwàhy, *s. a.* Inspiration, revelation; أمين الوحي èmīnu -'l - vwàhy, The angel Gabriel; كاتب الوحي kyātibu -'l - vwàhy, Ossman, the third Caliph, as having been Muhammed's secretary in reducing the revelations of the Kur'ān to writing.

وحيد vwàhīd, *s. a.* A unique, sole, solitary thing or person (as a phoenix).

وخامت vwàkhāmèt, *s. a.* Unwholesomeness of air or food.

وخيم vwàkhīm, *a. a.* Unwholesome, insalubrious, hurtful.

ود vidd, وداد vèdād, *s. a.* Love, affection.

وداع vwèdā', *s. a.* A committing one to God's keeping; an adieu; a bidding farewell; |—, —et, *v.n.* To commit to God, to take leave, to say good-bye, to bid farewell; وداعلشمك vwèdā' -lèshmek, *v.n. recip.* To bid each other farewell, commit each other to God's keeping.

ودائع vwèdā'ī', *s. pl. a.* (of وديعه vwèdī'a), Trusts, things committed to one's keeping.

ودود vèdūd, *a. a.* A loving, affectionate friend; God the loving friend of all.

وديعه vwèdī'a, *s. a.* A trust, anything committed to one's keeping; وديعه الله vwèdī'atū-'llāh, A trust committed to one's care by God.

ودين Widdin, *s. t.* Widdin (town of).

ور vèr (*contr. from* وار vār), *Persian termination signifying a possessor*; بهره ور bèhrévèr, A participator, one who has a share or part; —, (*for* بر bèr), Who carries, carries out; ره ور rèh-vèr, A guide; (*for* واکر vè-ègher), *c. p.* And if.

ورا vèrā, *s. a.* The back or hind part of anything; the space behind anything; the breech; the anus; وراده vèrāda, *ad. t.* Behind, in the space further back; ورایه vèrāya, Behind, to the space further back; ورأسنده vèrās-sinda, Behind him, her, it.

وراثت vèrāssèt (vèrāssèt), *s. a.* The inheriting, entering into possession of an inheritance; an inheritance. [Heirs.

ورثه vèrèssé, *s. pl. a.* (of وارث vwāriss),

ورد vèrd, *s. a.* A rose; —, vird, *s. a.*

Any portion of scripture or other reading which a person continually recites.

ورزش vèrzish, *s. p.* An effort, exertion, diligent application. [fearingness.

ورع vèrà', *s. a.* Piety, devotion, God-

ورق vèrak (wàrak), *s. a.* A leaf (of a tree or book); leaf brass, false gold-

ورقه vèraka, *s. a.* One leaf. [leaf.

ورم vèrem, *s. a.* Phthisis, consumption,

disease of the lungs; any consuming, debilitating complaint.

ورود *vwùrūd*, *s. a.* Arrival, coming; |—, —et, *v.n.* To arrive, come.

ورید *vèrīd* (and *حبل الوريد* *hàblu-'l-vèrīd*), *s. a.* The jugular vein.

وزارت *vizāret* (*vèzārèt*), *s. a.* The functions and quality of vizir, viziriate; وزارت عظمی *vizārèti -'ùzmà*, The Grand-Viziriate.

وزان *vèzān*, *a. p.* Blowing, which blows (wind); |—او, —òl, *v.n.* To blow (the wind).

وزر *vizr*, *s. a.* A burden, load.

وزرا *vùzérā*, *s. pl. a.* (of *وزیر* *vèzīr*), Viziers, ministers of state.

وزن *vwèzn*, *s. a.* A weighing; a weight; the weight (of anything); the metre, measure (of a verse), scansion; |—, —et, *v.a.* To weigh.

وزنه *vwèzné*, *s. a.* A balance; a priming-flask; *وزنه جی* *vwèznéji*, *s. t.*, *وزنه دار* *vwèznédàr*, *s. p.* A person charged with examining the weight of things.

وزیر *vèzīr*, *s. a.* A minister of state, one charged with the burden of public affairs; a pasha of the lowest subdivision of the highest class; *وزیر اعظم* *vèzīri-à'zàm*, The Grand-Vizier.

وساده *vissādÉ*, *s. a.* A pillow, cushion.

وساطت *vèssātèt*, *s. a.* Intervention, medium, instrumentality.

وساوس *vèssāviss*, *s. pl. a.* (of *وسوسه* *vwèssvèssÉ*), Fears, alarms, anxieties; evil suggestions, infernal whisperings.

وسائد *vèssā'id*, *s. pl. a.* (of *وساده* *vissādÉ*), Pillows, cushions.

وسائل *vèssā'il*, *s. pl. a.* (of *وسيله* *vwèssilÉ*), Pretexts, excuses; means, occasion (for doing something).

وسخ *vwèssakh*, *s. a.* Filth, dirt, muck.

وسط *vwàssat*, *s. a.* The middle; the midst; —, *a. a.* Middling.

وسطا or وسطی *vwùsstà*, *a. a. fem.* (of *اوسط*), Middle; middling.

وسع *vwùss'*, *s. a.* Ability, capacity, capability.

وسعت *vwùss'at*, *s. a.* Spaciousness, extensiveness; space, extent; ability, extent (of pecuniary means).

وسواس *vwèssvāss*, *s. a.* The devil; a whisperer or suggester of evil thoughts.

وسوسه *vwèssvèssÉ*, *s. a.* An evil thought; an anxious thought, fear, care. [sive.

وسیع *vwèssī'*, *a. a.* Spacious, exten-

وسيله *vwèssilÉ*, *s. a.* A means, a favourable conjuncture, opportunity, or occasion; a pretext or excuse (for doing something).

وش *vèsh*, *Persian particle added to words, and indicating* similarity;

لاله وش *lālÉ-vèsh*, *a. a.* Tulip-like.

وشاح *vishāh*, *s. a.* A girdle, belt, zone, baldrick.

وشاق or وشق *vwàshak*, *s. t.* A lynx or ounce (of which the fur is much esteemed). [cherries.

وشناب *vishnāb*, *s. t.* Syrup of morella

وشنه *vishné*, *s. t.* The morella cherry;

وشنه چوروکی *vishné-chùrughu*, *a. a.*

The colour of a decayed morella cherry, a maroon colour.

وصاف vwàssāf, *s. a.* One who praises or describes much or well.

وصال vwissāl, *s. a.* Union, junction; meeting, interview, tête-à-tête with one's beloved.

وصايا vwàssāyā, *s. pl. a.* (of وصيت vwàssiyyèt), Recommendations, exhortations, precepts, commandments.

وصايت vwissāyet, *s. a.* Making a testament; a testament; a mandate; |—, —et, *v. a.* To recommend, exhort; to make a testament.

وصف wàssf, *s. a.* A describing, enumerating the qualities, especially the good qualities, speaking well of, praising; an adjective; |—, —et, *v. a.* To enumerate the qualities; to qualify with an adjective; to praise; وصف ترکیبی wàssfī-tèrkībī, A compound epithet or adjective.

وصل vwàssl, *s. a.* A joining; name of the sign ̣, placed over the ا or ل of the definite Arabic article ال, thus ̣ال, when the article is to be passed over in the pronunciation and the following letter doubled; بالضرورة, read bì-'z-zàrūr; |—, vwàssl-et, *v. a.* To join together.

وصلت vwùsslèt, *s. a.* A meeting, interview, tête-à-tête, bodily or carnal union with one's beloved.

وصول vwùssūl, *s. a.* Arrival, junction;

بولمق —, vwùssūl-būlmak, *v. n.* To arrive, to effect one's junction.

وصی vwàssī, *s. a.* A guardian to an orphan.

وصیت vwàssiyyèt, *s. a.* The making a testamentary bequest; a testamentary bequest; a recommendatory piece of advice; |—, —et, *v. a.* To bequeath.

وضاعت vwàzā'at, *s. a.* Humility.

وضع vwàz', *s. a.* A placing, putting, laying, arranging; a making; a creating; a pose, gesture, attitude; a piece of conduct, an act; |—, —et, *v. a.* To place, put, lay, arrange, make, create; وضع حملاً vwàz'ī-hāml-et, *v. n.* To give birth, be confined, bring forth, be put to bed.

وضوء vwùz', *s. a.* The lesser or partial ablution, called also أبـدست àb-desst.

وضوح vwùzūh, *s. a.* Clearness, plainness, being evident, manifest.

وضیح vwàzīh, *a. a.* Clear, plain, evident, manifest.

وضیع vwàzī', *a. a.* Low; humble.

وطن vwàtan, *s. a.* One's country, birth-place, domicile; حب الوطن hūbbu-'l-vwàtan, Love of country, patriotism; وطن غیرتی vwàtan-ghàyréti, Patriotism.

وطی (for وط') vwàty, *s. a.* A treading under foot; a having carnal connection with a female; |—, —et, *v. a.* To tread; to have connexion.

وظائف wàzā'if, *s. pl. a.* (of وظیفه)

wàzīfÉ), Matters which concern any-one; duties, concerns; pay, salaries.

وظوب vwùzūb, *s. a.* Assiduity, perseverance.

وظیفه wàzīfÉ, *s. a.* A matter which concerns anyone; a concern, duty, business; pay, salary; وظیفه خوار wàzīfÉ-khòr, وظیفه دار wàzīfÉ-dār, *s. p.* One who is in receipt of pay or salary.

وعد vwà“d, *s. a.* A promising; a promise; |—, —et, *v. a.* To promise.

وعده vwà“dé, *s. a.* A term assigned, a set time given; وعدة نسی کلمش vwà“dèssi-ghèlmish, Its term is come; of which the term is come, due.

وعظ vwà“z, *s. a.* An admonitory predication, a sermon; |—, —et, *v. n.* To preach a sermon, deliver an admonitory discourse.

وغا wàghā, *s. p.* Battle, combat, fight.

وفاء wèfā, *s. a.* Fidelity to an engagement, to a requirement, to a debt; |—, —et, *v. n.* To remain faithful, act with fidelity; وفادار wèfādār, *a. p.* Faithful; بیوفا bī-wèfā, *a. p.* Faithless.

وفات wèfāt, *s. a.* Death, decease; |—, —et, *v. n.* To die, to decease.

وفاق wifāk, *s. a.* Concord, unanimity, agreement. [coming.

وفد wèfd, *s. a.* An arriving, arrival,

وفرت wèfrèt, *s. a.* Abundance, great number or quantity.

وقف wèfk, *s. a.* Accordance; a kind of charm consisting of a prayer or similar formula spoken or written, and be-

lieved to have the virtue of curing, &c.; بروفق bèr-wèfk, *ad. p.* According to.

وفی wèfī (*fem.* وفيه wèfiyyÉ), *a. a.* Amply sufficient, abundant.

وقار vwākār, وقارت vwākārèt, *s. a.* Gravity of appearance and demeanour.

وقامت vwākāmèt, *s. a.* A rude repulse, rebuff.

وقایه vwīkāyé, *s. a.* A sheltering, shielding, protecting; protection; |—, —et, *v. a.* To shelter, shield, protect.

وقائع vwākā“i“, *s. pl. a.* (of وقعه vwāk“à), Events.

وقت vwàkt (wàkit), *s. a.* Time; وقتلو

wvākitli, *a. t.* Timely; وقتلو وقتانجه

wvākitli-wvāktinja (or وقتيله wvāktīla),

ad. t. Punctually, regularly in point of

time; وقتسنز wvākitsiz, *a. t.* Incon-

venient in point of time; out of sea-

son, unseasonable; وقتلو وقتسنز

wvākitli-wvākitsiz, *ad. t.* At all times, at any

time, convenient or inconvenient.

وقس على هذا wè-kiss-“àlà-hāzā, *comp. a.*

And so forth, and thus of the rest.

وقع vwāk“, *s. a.* Gravity, stateliness of mien and behaviour.

وقعه vwāk“à, *s. a.* Any grave event; an untoward event, catastrophe; a

dream; یکیچری وقعه نسی yéngichéri-

-wāk“àssi, The destruction or insur-

rection of the Janissaries; وقعه نویس

wāk“a-nùwīss, *s. p.* The official chronicler of passing events.

وقف wākf, *s. a.* A staying, standing

still, halting; a pausing; the settling any property in mortmain or in tail with remainder in mortmain; (*pl.* اوقاف èvkāf), any piece of property so settled; |—, —et, *v.a.* To settle property in mortmain or in tail with remainder in mortmain, the latter being called وقف مشروط wākfi-mèsh-rūt, Conditional mortmain; وقفية wākfiyyé, *s. a.* The deed of settlement in mortmain.

وقواق wāk wāk, *s. a.* Name of a certain infernal tree, the fruit of which are said to resemble human bodies, and to cry out continually the word wāk wāk.

وقور vwākūr, *a. a.* Grave, steady, stately in manner and demeanour.

وقوع vwùkū, *s. a.* A happening; — بولمق vwùkū -bùlmak, *v.n.* To happen, to come to pass, to take place.

وقوف vwùkūf, *s. a.* A staying, halting; a pausing; knowledge, information; |—, —et, *v.n.* To stay, halt; to pause; كسب وقوف kèssbi-wùkūf-et, *v.n.* To acquire information.

وقية wàkiyyé (òkka), *s. a.* The Turkish pound weight, equivalent to nearly 2 $\frac{3}{4}$ lbs. avoirdupois English.

وقية wàkī, *s. a.* A grave event; a battle, an affair.

وكالت vèkyālèt, *s. a.* The quality and functions of an attorney, agent, lieutenant, or *alter ego*; وكالت عظمى vèkyālèti-‘üzma, The Grand-Viziriate,

office of Sultan's *alter ego*; وكالتنامه vèkyālet-nāmé, A power of attorney.

وكلاء vùkélā, *s. pl. a.* (of وكيل vèkīl), Agents, attorneys; ministers of state; وكالات vùkélālīk, *s. t.* The grade of a minister of state, given *ad honores* to a certain number of mushīrs.

وكيل vèkīl, *s. a.* A person entrusted to act in the absence of another, an agent, attorney, lieutenant, substitute, alter ego, locum-tenens; وكيل خرج vèkīl-khàrj, *s. t.* The servant who has charge of superintending all the ordinary household expenses.

ولا vèlā, *s. a.* Friendship, affection; allegiance. [Governors-general.

ولايات vwùlāt, *s. pl. a.* (of والى wālī), ولادت vilādèt (vèlādèt), *s. a.* Nativity, birth.

ولاية vilāyèt (wilā‘at), *s. a.* A country in general; a district, town, or village in particular; the quality and functions of a governor-general, or of an independent ruler; also of a guardian, or patron, or next of kin; also of a saint, saintship, sanctity; ولايتلو vilāyētli (wilā‘atli), *a. t.* Belonging to a country, a countryman; a fellow-countryman.

ولد vèled, *s. a.* (in composition of names), Son; (alone) a sharp fellow; احمد ولد Ahmed-vèlédi-Mùhàmmèd, Ahmed, son of Muhammed; ولد الزنا vèlédu-‘z-zinā (vèlédiznā), A bastard.

ولكن vè-lākin, *comp. a.* But, but then.

- ولو *vè-lev*, *comp. a.* Even, though.
- ولوج *vùlūj*, *s. a.* Entering (into or upon anything); becoming, turning into (as night into day).
- ولوله *vèlvélé*, *s. a.* A repeated cry; the loud noise of many voices.
- وله *vèlèh*, *s. a.* Astonishment, amazement, stupefaction; بكا وله كلدی *bànga-vèlèh-ghèldi*, Amazement came over me.
- ولي *vèlī*, *s. a.* One very near to anyone in blood, relationship, or affection; a saint; a master, patron; a servant; the next of kin; ولي الله *vèlīyyu-'llāh*, A saint; ولي نعمت *vèlī-nī'mèt*, or ولي النعم *vèlīyyu-'n-nī'ām*, A benefactor; ولي عهد *vèlī-'āhd*, The heir-apparent or presumptive, the designated successor to the throne.
- وليمه *vèlīmé*, *s. a.* A marriage-feast.
- ونديك *Vènédik*, *s. t.* Venice; a Venetian; the Venetian people or republic.
- وهاب *vàhhāb*, *s. a.* (God) the constant giver of good things.
- وهام *vàhhām*, *a. a.* Who fancies all manner of dangers and difficulties.
- وهل *vèhl*, *s. a.* Fear, fright.
- وهله *vèhlé*, *s. a.* in وهلهء اولاده *vèhlé'i-ūlāda*, *ad. t.* At first, on the spur of the moment, on first consideration (*The word itself means an attack of fear, a sudden fright*).
- وهم *vèhm*, *s. a.* Fear, apprehension of something future; وهمناك *vèhimnāk*, *a. p.* Apprehensive.

- ويانه *Viàné*, *s. t.* Vienna (town of, in Austria).
- ويران *vīrān*, *a. p.* Ruined, in ruins, in a neglected condition, deserted and gone to ruin; ruined in pocket or in affection.
- ويرانه *vīrāné*, *s. p.* The ruins of a house, or the empty plot of ground left after a fire has happened; ويرانه زار *vīrāné-zār*, A place full of ruins.
- ويرش *vèrish*, *s. t.* A giving; a selling; الشويرش *àlish-vèrish*, Trade, commerce.
- ويركو *vīrghyū* (*vèrghi*), *s. t.* A gift, present; a tax, contribution, tribute.
- ويرمك *vīrmek*, *vèrmek* (*aor. ويرير* *vīrir*, *vèrir*), *v. a.* To give; to give out. Joined to the root of any verb (which is then to be augmented with the addition of a ي vowel if ending with a consonant, or the syllable يي *yi*, if ending with a vowel), this word forms the *verb of facility*, and has the signification of doing with facility, quickness, or offhandedness, the action expressed by the root so augmented; as, ياپيويرمك *yàpi-vèrmek*, To do or make with facility; سويله ييويرمك *sùwèyléyivèrmek*, Just to say, merely to speak.
- ويره *vīra*, *vèra*, *s. t.* A capitulating, giving up; ويره ويرمك *vīra-vīrmek*, *vèra-vèrmek*, To capitulate, give up (a fortress); —, *vīra*, and ويره ويره *vīra-vīra*, *gerund*, By continuously giving.

giving out, giving one's self or one's strength to a thing; —, *vira!* Now then, go it my boys! clap on! pull away! *ویرهسی به المق* *vèrèssiya-àlmak, v.a.* To buy upon credit, to buy on condition of paying at a future time. (This form *ویرهسی* *vèrèssi* is an obsolete verbal form, now used in only a few words, of which this is one.)

ویزدامق *wizildamak (aor. ویزلدار wizildar)*, *ویزلامق* *wizlamak (aor. ویزلار wizlar)*, *v.n.* To buzz; *ویزلدی* *wizildi, s. t.* A buzzing noise; *ویزویزواتمک* *wizz-wizz-ùtmek, v.n.* To make a buzzing, phizzing noise.

ویزیته *vizita, s. t. (Italian)*, A visit.

ویل *vèyl, s. a.* Woe; *ویلا* *vèylā! int. a.* Woe! [governor.

ویوده *wàywoda, s. t. (Bulgarian)*, A

ه

ه *hè or hā'i-hèwwàz.* Thirtieth letter of the Turkish alphabet, having, as a consonant, the power of an aspirated *h*, in whatever part of a word it may occur, and, as a vowel at the end of words or syllables only, the value of one of the vowels *a*, *é*, or *é*. In chronograms and astronomical tables, it has the numeral value of 5. Placed over letters and writings, in the middle of the very top of the page, and generally in the shape , it stands for the Arabic word *هو* *hùwé or hū*, and

signifies He, God, Jehovah. At the end of Arabic compound terms, it is either the personal or possessive pronoun of the third person singular masculine, signifying *his, him, it, its*, and varying in pronunciation either as a final aspirate, or as the syllable *hu or hi*, according to the rules of Arabic grammar.

ها *hā, s. a.* Name of the letter ه; —, *pron. a. pers. and poss. at the end of Arabic compound terms*, Her; —, *at the end of Persian nouns*, is the sign of the plural for inanimate or irrational things; —! *int. t.* O! Oh! Ho!

هابط *hābit, a. a.* Who descends, alights; *او—, —òl, v.n.* To descend, alight.

هابل *hābil, s. a.* Abel the son of Adam.

هاتف *hātif, s. a.* One who calls; a voice which calls; *هاتف الغیب* *hātifu-'l-ghàyb*, A voice from an unseen caller, a voice from heaven; an unseen, secret monitor, the heart or a guardian admonishing spirit.

هادم *hādim, s. a.* Who demolishes; *الذات* —, *hādimu-'l-lèzzāt* (The demolisher of enjoyments), Death.

هادی *hādī, s. a.* A guide, conductor; God, the Great Guide.

هارب *hārib, a. a.* In flight; *او—, —òl, v.n.* To take flight.

هاضم *hāzim, a. a.* Who digests (food); who puts up with (insults or injuries).

هالك hālik, *a. a.* Who dies, perishes ;
 او—, —òl, *v.n.* To die, to perish (as a
 wretch, *never used but in a contemp-
 tuous way*).

هاله hālÉ, *s. a.* A halo round the moon.

هامبورغ Hàmbūrgh, *s. t.* Hamburg.

هامون hāmūn, *s. a.* The open, unculti-
 vated country, the wilderness.

هاني hāni, هانیا hāniya, or هانى يا hāni-
 -yā? *ad. t.* Where? Where is it?
(for قانى kàni).

هاوج hāwuj, *s. t.* A carrot.

هاور Hàver, *s. t.* Havre (town of, in
 France.)

هاوريز hàwruz, *s. t.* (*for* ابريز āb-rīz,
s. p.), A chamber-pot, urinal.

هاون hāwèn (hāwan), *s. t.* A mortar for
 pounding drugs, &c., or for firing
 shells ; هاون الى (hāwan)-èli, *s. t.* A
 pestle.

هاى hāy, *int. t.* Ho ! هاى هاى hāy-
 -hāy, *ad. t.* Yes, to be sure ; by all
 means ; هاى هوى hāy-hūy, *s. p.* The
 confused cries of combatants.

هايدة hày-dÉ, هايدى hày-dì, *int. t.* Now
 then ! Go on ! Now for it ! هايدى
 هايدى kīt hāydì-ghit ! Go along with
 you ! Be off ! هايدى لىمك hāydélémek,
v.a. To drive forward or away.

هاثل hā'il, *a. a.* Terrible, frightful.

هبا hēbā, *a. p.* Going in pure loss ; ا—,
 —et, *v.a.* To allow (anyone's work or
 endeavours) to go in pure loss ; او—,
 —òl, *v.n.* To go in pure loss, to bring
 in no advantage.

هبوب hūbūb, *s. a.* A blowing (of the
 wind) ; ا—, —et, *v.n.* To blow (the
 wind).

هبوط hūbūt, *s. a.* A descending, descent
 from on high, alighting ; ا—, —et,
v.n. To descend, to alight.

هبه hībÉ, *s. a.* A free gift without any
 thing or consideration being received
 in exchange ; ا—, —et, *v.a.* To present
 as a free gift.

هتك hètK, *s. a.* A tearing ; a violation ;
 ا—, —et, *v.a.* To tear, to violate.

هتمان hètman, *s. t.* A hetman of the
 Cossacks.

هجا hējè', hējā', *s. a.* A syllable ;
 هجا حروف hūrūfu-hējā, The letters
 of the alphabet ; حروف هجا ترتيبى
 hūrūfu - hējā - tètībi, Alphabetical
 order ; هجا لىمك hējélémek, *v.a.* To
 spell syllable by syllable.

هجر hējr, هجران hījrān, *s. a.* Exile,
 banishment, separation from home,
 family, and friends.

هجرة hījrèt, and هجرة نبويه hījréti-
 -nèbéviyyé, The Hegira, the *flight*,
 the voluntary exile of Muhammed
 from Mecca, from whence dates the
 Muhammedan era ; هجرية hījrīyyé,
a. a. fem. Pertaining to the era of the
 Hijré or Hegira.

هجو hījv, *s. a.* A satire ; ا—, —et, *v.a.*
 To satirize ; هجويات hījviyyāt,
s. pl. a. Satires, lampoons, satirical
 pieces of poetry.

هجوع hūjū", *s. a.* Sleep, slumber.

هجوم hùjūm, *s. a.* An attack, assault;

|—, —et, *v.n.* To make an attack.

هجين hējīn, *s. a.* A half-blood Arab horse. [Presents.

هدايا hēdāyā, *s. pl. a.* (of هديه hēdīyyé),

هدایت hīdāyet, *s. a.* A guiding or a being guided aright, especially in matters of faith and religion; هدایت هدايته hīdāyeta-ghēlmek, *v.n.* To be brought to embrace the true religion.

هدر hēdr, *s. a.* Blood shed with impunity and going unrevenged; |—, —et, *v.a.* To allow to go unrevenged (blood);

هدراً hēdran, *ad. a.* With impunity.

هدف hēdef, *s. a.* The mark or target at which aim is taken in shooting.

هدفه hēdēfé, *s. a.* A sight (in any instrument through which one looks).

هدم hēdm, *s. a.* A demolishing, demolition; |—, —et, *v.a.* To demolish, pull down.

هدده hūdhūd, *s. a.* The hoopoo bird.

هدى hūdà, *s. a.* The direction or guidance which leads to salvation; هدى السلام على من اتبع الهدى èss-sèlām u-“àlà-mèn-èttèba“à-'l-hūdà! Salutation to whomsoever follows the true guidance!

هدیه hēdīyyé, *s. a.* A present; هديه لك

هدييک hēdīyyélik, *s. t.* A thing fit or intended for a present.

هذا hāzā, *a. a. mas.* (fem. هذاه hāzihi),

This. [tinence.

هذيان hēzēyān, *s. a.* Nonsense, imper-

هر hēr, *a. p.* Every; (followed by any

of the interrogatives) soever; هربر

هېر-بېر hēr-bīr, Each, every one; هر بېر يېمېز

هېر-بېر يېمېز hēr-bīrimiz, Every one of us; هر

بېر بېر يېمېز hēr-bīrerlérimiza, To each

one of us; هر بار hēr-bār, *ad. p.*

Always, every time; هر چېند hēr-

-chēnd, How much soever, how many

soever; هر گز hēr-ghīz (followed by a

negation), *ad. p.* Never; هر کس hēr-

-kēs, All, every one, every person,

every man; هر کيم hēr-kīm, Whoever,

whosoever; هر نه hēr-nē, Whatever,

whatsoever; هر قېنگې hēr-kānghi,

Whichever; هر نه درلو hēr-nē-dūrlu,

Whatever kind; هر نه زمان hēr-nē-

-zāmān, Whatever time, whenever;

هر ناکدار hēr-nākadar, How much so-

ever; هر اېينه hēr-āyīnē, Always, in

every way.

هرات Hērāt, *s. p.* The town of Herat.

هراس hērās, *s. p.* Fear, fright, terror.

هرج مېرج hērj-mērj, *ad. a.* In confusion, in utter disorder.

هرجاىې hēr-jāyī, *s. p.* A gad-about (man); a pansy, heart's-ease (flower).

هرزه hērzhé, *s. p.* Foolish talk, babble;

هرزه وکيلې hērzhé-vèkīli, A person employed, as it were, to talk nonsense

for someone else.

هرسېک Hèrsèk, *s. t.* The Herzegovina.

هرسېکلي Hèrsèkli, *s. t.* A Herzegovinian.

هرکله hèrghéle, *s. t.* A haras, establishment for breeding horses; a troop of horses brought to market fresh from the breeding establishment.

هزار hēzār, *a. p.* A thousand; هزار داستان hēzār-dāssitān, *s. p.* The nightingale, who tells a thousand tales, or of whom a thousand tales are told; هزارفن hēzār-fēnn (hēzārī-fēnd), *s. p.* A jack-of-all-trades.

هزبر hizēbr, *s. a.* A lion.

هزل hēzl, *s. a.* Obscenity; هزلیات hēzliy-yāt, *s. pl. a.* Obscene poetry. [defeat.

هزیمت hēzīmèt, *s. a.* A rout, total

هست hēsst, *s. p.* Present being, actual existence; هست و بود hēsst-u-būd, What is and what has been, present and past evidence; هستی hēsstī, *s. p.* A present being, an actual existence, existence.

هشت hēsht, *a. p.* Eight; هشتم hēsh-tum, هشتمین hēshtumīn, *a. p.* The eighth, هشتاد hēshtād, *a. p.* Eighty; هشتده hēsht-deh, *a. p.* Eighteen.

هضم hāzm, *s. a.* Digestion; patience, longanimity; —, —et, *v. a.* To digest; to bear (an insult); هضم نفس hāzmi-nēfss, A curbing the passions.

هفت hēft, *a. p.* Seven; هفتم hēftum, هفتمین hēftumīn, *a. p.* The seventh; هفتاد hēftād, *a. p.* Seventy; هفتده hēft-dēh, *a. p.* Seventeen.

هفته (hāfta), *s. p.* A week; هفته لك (hāftalīk), *s. t.* A thing of a week old; a week's pay or provision.

هفوات hēfēvāt, *s. pl. a.* (no sing.) Errors, faults.

هگبه hēghbē, *s. t.* A small saddle-bag, carried on the same horse with a rider.

هگبه لی Hēghbēli, *s. t.* Halki (one of the Princes Islands near Constantinople).

هکیم hēkīm, *s. t.* A medical practitioner (corrupted from حکیم hākīm, A sage.)

هل hēl? *Arabic interrogative*, Is it or is it not so that . . . ?

هلاک hēlāk, *s. a.* Death, destruction; ا—, —et, *v. a.* To kill; او—, —òl, *v. n.* To die, perish, be destroyed (when said of man, it is always an expression of enmity).

هلال hīlāl, *s. a.* The crescent, the moon during the first few days after new moon. [*a. a.* Deadly poisonous.

هلاهل hēlāhīl, *s. a.* Deadly poison; —,

هله hēlé, *int. t.* Now! Look there! Do just look! Well! Did you ever.

هم hēm, *ad. p.* Both, also; —, *a. p.* (in composition), Fellow, brother, of the same —; هم کوردم hēm-ghītdim-hēm-ghyūrdum, I both went and also saw; هم فراش hēm-fīrāsh, *s. p.* A bed-fellow; هم راه hēm-rāh, *s. p.* A fellow-traveller; هم شهری hēm-shēhrī, *s. p.* A fellow-townsmen, fellow-countryman; —, hēm, *s. a.* Any matter about which one troubles one's self; a single care, anxiety, solicitude; —, hīm, hùm, *pron. a. mas.* (at the end of *Arabic composites*), Their, them.

هما hēmā and همای hēmāy, *s. p.* A fabulous kind of bird of paradise of good omen.

همام humām, *s. a.* A great man, a great ruler and leader; —, hēmām, A slanderer.

همان hēmān (hèmèn), *ad. p.* Only, just, hardly, only just; in that very (time); همان شمدی (hÈMÈN) - shìmdi, Just now, just this moment, this minute; همان ساعت hēmāndèm, همان ساعت hēmān-sā'at, *a. p.* That very moment.

همائِم hēmā'im, *s. pl. a.* (of هِمَّت hìmmèt), Endeavours, exertions.

همایون hùmāyūn, *a. p.* Auspicious, august, imperial (said only of the Sultan); خط همایون khàtti-hùmāyūn, An edict, being a few words in the Sultan's handwriting commanding it to be put in execution.

هِمَّت hìmmèt, *s. a.* The exertion of one's influence, authority, power, or ability; |—, —et, *v.n.* To exert one's influence, authority, power, or ability; هِمَّتِنگِزِه مَحْتَا جَدِر hìmmètìngìza-mùhtāj-dir, It requires your kind influence.

هِمَّتَا hèm-tā, *a. p.* Equal; similar; بیهِمَّتَا bī-hèm-tā, *a. p.* Without an equal.

هِمِج hèmej, *s. a.* An old imbecile.

هِمِچُنِین hèmchùnìn, هِمِچُو hèmchū, *ad. p.* As, in like manner as.

هِمَدَان Hāmādān, *s. p.* The town of Hamadan in Persia.

هِمَدَم hèm - dèm (One breathing the same breath), *s. p.* A fellow, associate, intimate friend and companion.

هِمَدِیک hèm - dìgher, *pron. p.* One another, each other.

هِمَزِه hèmzè, *s. a.* Name of the orthographical character ۀ, the various

functions of which are explained in the preface.

هِمَشَهَرِی hèm - shèhrī, *s. p.* A fellow-countryman or townsman.

هِمَشِیرِه hèmshīrè, *s. p.* A sister.

هِمَم hìmm, *s. pl. a.* (of هِمَّت hìmmèt), Exertions of one's influence, authority, power, or ability.

هِمَوَارِ hèm-vār, *a. p.* Equal, smooth, uniform; proper, fitting, suitable.

هِمَوَارِه hèm-vārè, *a. p.* Continually, constantly. [Cares, anxieties, solitudes.

هِمُم hùmūm, *s. pl. a.* (of هِم hèm),

هِمِه hèmé, *a. p.* All. [hung at the side.

هِمِیَان hìmyān, *s. a.* A purse; a bag.

هِمِیشِه hèmīshè, *a. p.* Always.

هِمِین hèmīn, *a. p.* The very same.

هِنْتُو or هِنْتُو hìnto, *s. t.* A carriage, coach.

هِنْجَارِ hèn-jār, *s. p.* The proper place, manner, or position of a thing;

نَا بِنْجَارِ nā-bé-hèn-jār, *a. p.* Out of time, place, or position, unsuitable, unbecoming.

هِنْدِ hìnd, هِنْدِسْتَانِ hìndisstān, *s. p.* India;

هِنْدِی hìndī, *a. p.* An East-Indian;

هِنْدِ غَرْبِی hìndi-ghàrbī, *s. a.* The West Indies.

هِنْدِیْبَا hìndibā, *s. t.* The dandelion, chicory, or taraxacum plant.

هِنْدِئِسِه hèndéssè, *s. a.* Geometry; the mathematics in general. [Indian.

هِنْدُو hìndū, *s. p.* An Indian, East-

هِنْرِ hùn'er, *s. p.* Art; ability; talent,

هِنْرِلُو hùn'erli, *a. t.* Skilful,

talented (man); skilfully made (thing);
 هنرمند hùnermend, هنرور hùnerver,
s. p. A skilful, clever, talented person,
 a master, an artist, a genius.

هنكام hènghyām, *s. p.* Time, moment,
 interval, space of time; بيهنكام bī-
 hènghyām, *a. p.* Untimely.

هنكامه hènghyāmé, *s. p.* Time, space
 of time; a row, confusion, tumult; a
 fight, conflict; هنكامه کير hènghyāmé-
 ghīr, *a. p.* Filling with noise.

هنود hùnūd, *s. pl. a.* (of هندی hīndī),
 Indians, East-Indians.

هنوز hènuz (hèniz), *ad. p.* Just this
 moment, only just this moment;
 (with a negation) not yet.

هو hū, hùwé, *pron. a.* He, it; He, God,
 Jehovah; ياهو yā-hū! *int. a.* (as we
 should say, O thou! but as it means)
 O He! O man! O God! O Jehovah!

هوا hēwa (hàwa), *s. a.* The air; the
 wind; the climate; the atmosphere;
 the weather; —, hēwā, *s. a.* Desire,
 inward inclination, taste, lust; هوا و
 هوس hēwā - u - hēvèss, Desires and
 tastes, fancies and inclinations, lusts
 and passions; باد هوا bàdi - hēwā
 (bèdāwā), *s. and a. p.* A thing got for
 nothing, a windfall; gratis; هوادار
 hàwādār, *a. p.* Open, airy.

هوام hēwāmm, *s. pl. a.* (no sing.), Insects,
 reptiles, crawling things.

هوان hēwān, *s. a.* The state of insignifi-
 cancy.

هوائی hēwā'ī, *a. a.* Pertaining to the

air; pertaining to the mere imagina-
 tion or desire; —, *s. t.* A sky-rocket.

هودج hēvdèj, *s. a.* A kind of camel-
 litter, in which ladies travel; هودج
 هودج نشين hēvdèj - nīshīn, *a. p.* Who sits
 in a camel-litter (and travels).

هوس hēvess (hàvess), *s. a.* Wish, desire,
 inclination; a taste, liking; |—, —et,
v.n. To nourish a desire, cherish a
 wish; هوسلو hēvessli, *a. t.* Desirous,
 having a wish, taste, or liking (for
 anything); —, *s. t.* هوسكار hēvess-
 kyār, *s. p.* An amateur; a candidate.

هوش hūsh, *s. p.* Mind, sense, intelli-
 gence; بيهوش bī-hūsh, *a. p.* Sense-
 less; هوشمند hūshmènd, هوشيار
 hūshyār, *a. p.* Sensible, intelligent.

هول hēvl, *s. a.* Terror; هولناك hēvilnāk,
a. p. Terrible, terrific. [manifest.

هویدا hēwèydā, *a. p.* Clear, evident,
 هي هèy! *int. t.* O!

هياكل hēyākil, *s. pl. a.* (of هيكل hēykèl),
 Palaces, temples, large buildings; large
 colossal forms, bodies or phantoms.

هيبت hēybèt, *s. a.* Awfulness, dread-
 ness of appearance; fear, awe;
 هيبتلو hēybetli, *a. t.* Awful in ap-
 pearance, imposing.

هيجا hēyjā, *s. a.* Battle, combat, fight.

هيجان hēyéjān, *s. a.* The getting into
 motion, rising (dust or bodies of men);
 |—, —et, *v.n.* To get into motion.

هيچ hēich, *a. p.* No, none, not one; —,
s. p. Nothing; هيچ بر hēich - bìr, Not
 one, none.

هياخته hīkhté, *a. p.* Drawn (sword).

هيزم hizem, *s. p.* Firewood ; هيزمکش

hizemkesh, *s. p.* A carrier of wood.

هياكل hēykèl, *s. a.* Any colossal thing,

building, temple, image, statue, person, or phantom.

هيمه hīmé, *s. a.* Firewood.

هيولانی hēyyūlā, *a. a.* Matter ; هيولانی

hēyyūlānī, *a. a.* Material.

هيهات hēyhāt, *s. a.* The open desert,

wilderness, unoccupied plain; —, *int. a.*

Away! Begone!

هيهت hēy'èt, *s. a.* The form, figure,

appearance; the configuration (of the

heavenly bodies); علم هيهت "ilmi-

-hēy'èt, Astronomy.

ی

ی yè or yā'i-àhtānī. Thirty-first and

last letter of the Turkish alphabet,

sometimes a vowel at the end or middle of words or syllables, always

a consonant at the beginning: as a

vowel, it has the value of E, e, i, or i,

and as a consonant that of y. In

chronograms and astronomical tables

it has the numeral value of 10. In

Turkish, with the sound of i or i, it is

the sign of the definite accusative of

nouns, taking, after vowels, the form

یسی and sound yi or yi; or it is the

pronominal affix of the third person

singular, signifying *his, her, its*. In

Arabic words it is the sign of appur-

tenance, and changes nouns into quali-

fying adjectives; and in words of

Persian origin it performs the like

function as in Arabic, and also that

of forming an abstract noun of the

quality which is characteristic of the

thing denoted by the original word;

or sometimes it indicates a *single one*

of the kind named.

یا yā, *s. a.* Name of the letter ی; —!

int. a. O! —, *c. p.* Either, or; —?

interrog. t. Is it so? Indeed?

ياب yāb, *a. p.* (*in composition*), Who

finds or has found; found; ناقعرياب

nā-kà'r-yāb, *a. p.* Bottomless, un-

fathomable, of which the bottom is

يابس yābiss, *a. a.* Dry. [not found.

ياپچه yàpja, *a. t.* Slowly.

ياپشقان yàpishkàn, *a. t.* Sticky, stick-

ing, adhesive; —, *s. t.* Pellitory of

the wall.

ياپشماق yàpishmak (*aor.* ياپشور yàpishir),

v.n. To stick, cleave, adhere; to take

hold of; to touch, handle; to be as-

siduous, persevering; ياپشدرماق

yàpishdirmak, *v.a.* To cause or allow to

stick; to put close, quite close, to

cause to touch, bring into contact.

ياپماق yàpmak (*aor.* ياپار yàpar), *v.a.*

To do; to make, construct, build,

manufacture.

ياپو or ياپی yàpi, *s. t.* A building;

builder's work while in progress.

يات yāt, *s. t.* in يات و يراق yāt-u-

-yārāk, Arms and accoutrements.

ياتسى *yàtsi*, *s. t.* The prayer of bed-time. [ing or sticking up.

ياتق *yàtik*, *a. t.* Lying down, not stand-

ياتمق *yàtmak* (*aor.* ياتار *or* يتار *yàtar*),

v.n. To lie down; to go to bed; to keep or remain lying, keep down; ياتشمق *yàtishmak*, *v.n.* To become calm, tractable, reasonable, less virulent, less exacting; ياترمق *yàtirmak*, *v.a.* To cause or allow to lie down; to put down, lay down.

يا جوج *yè'jūj*, *s. a.* Gog; يا جوج و ما جوج *yè'jūj-u-mè'jūj*, Gog and Magog; apparently two Scythian tribes of great antiquity, but respecting whom numerous legends are current.

يا خود *yākhod*, *c. p.* Or, or else, or otherwise.

يا د *yād*, *s. p.* Memory, remembrance; |—, —et, *v.a.* To remember (in mind or by name); to mention by name;

يا دست *yād-esst* (It is remembered),

s. p. Name of a game known among young people as *Josephine*; يا د داشت *yād-dāsht*, *s. p.* A keepsake, souvenir,

memento.

يا دكار *yād-kyār* (*yādighyār*), *s. p.* A keepsake, souvenir, memento; a scamp, old fool, or old villain.

يار *yār*, *s. p.* (*pl.* ياران *yārān*), A friend; a lover; a mistress; يار غار *yāri-ghār* (A friend of the cave, *in allusion to Muhammed's companion, Èbu - bèkr, who was alone with him secreted in a cave when pursued by his enemies on his*

flight from Mecca), A faithful friend in adversity; چار يار كزين *chār - yāri - ghyüzīn*, The four special friends (of Muhammed), Èbu-bekr, "Omar, "Ossmān, and "Alī; —, يار, *s. t.* A precipice, a cliff; يارانۀ *yārānÉ*, *a. p.* Friendly, pertaining to a friend; يار يار *yārī*, *s. p.* Friendship; يارانلق *yārānlik*, Friendship, mutual friendship, acts worthy of mutual friends.

يار دم *yàrdim*, *s. t.* Help, assistance, succour, aid; |—, —et, *v.n.* To give assistance, help, aid; ياردمه يتشمك *yàrdima - yètishmek*, *v.n.* To run to (anyone's) assistance; ياردمجي *yàrdimji*, *s. t.* A helper, an auxiliary.

يارش *yàrish*, *s. t.* A foot-race; |—, —et, *v.n.* To have a race on foot.

يارق *yàrik*, *a. t.* Split, cracked; —, —, *s. t.* A split, a crack, fissure, cleft, chink.

يار لغامق *yàrilghamak* (*aor.* يار لغار *yàrilghar*), *v.a.* To pardon, forgive (*obsolete*).

يارم *yàrim*, *a. t.* That which results from splitting a thing in two, half.

يارمق *yàrmak* (*aor.* يارار *yàrar*), *v.a.* To split, cleave; to hew in pieces;

ياريجي *yàrizi*, *s. t.* A hewer of fire-wood.

يارمه *yàrma*, *a. t.* Split (not cut); يارمه شفتالو *yàrma - shèftāli*, A melting peach (not a clingstone), the cleft of which is deep.

ياره *yārÉ* (*yàra*), *s. t.* A wound; ياره لو

yàrali, *a. t.* Wounded ; یاردا yàra-et, *v.n.* یاره لمتک yàrélemek (yàralamak), *v.a.* To wound ; یاره لمتک yàrélenmek (yàralanmak), *v.n.* and *p.* To be wounded.

یاری yàri, *s. t.* A half ; یاریسی yàrissi, Its half, half of it or of them ; یاریلری yàriléri, Half of them ; یاریمیز yàrimiz, Half of us ; یاریگیز yàringiz, Half of you ; یاری گجه yàri-ghèyjé, Midnight ; یاری یری yàri-yèri, Midway, half way ; یاری بچوق yàri-bùchūk, About half, not half ; یاریلمق yàrilamak, *v.a.* To have got half way through ; —, yārī, *s. p.* Friendship.

یارین yàrin, *s. t.* To-morrow ; یارین دکل اولبرکون yàrin - dighil - (ò) - bìr - ghyùn (or short اولبرکون (ò)-bìr-ghyùn), The day after to-morrow.

یاز yàz, *s. t.* Summer ; یازین yàzin, *ad. t.* In summer ; الک یاز ilk-yàz, The first summer weather ; یازلق yàzlik, *a. t.* Special to summer.

یازده yāzdèh, *a. p.* Eleven ; یازدهم yāz-dèhum, *a. p.* The eleventh.

یازق yàzìk, *int. t.* Alas ! Poor thing ! What a shame ! What a pity ! —, *s. t.* A shame, a pity.

یازمق yàzmaq (*aor.* یازار yàzar), *v.a.* To write, write down ; to record, to register, to enter ; to enrol (soldiers) ; —, *v.n.* To write (a pen) ; joined to the root of a few verbs, augmented with a vowel *ä* if ending in a consonant, or augmented with the syllable

یه if ending with a vowel, this verb takes the sense of *being very near*, بایله یازدم báyila-yàzdim, I was very near fainting ; یازلمق yàzilmak, *v.p.* To be written ; to be noted, entered, registered ; to be enrolled.

یازی yàzi, *s. t.* Writing ; handwriting ; an inscription ; یازیجی yàziji, *s. t.* A clerk ; the mate of a merchantman ; یازیلو yàzili, *a. t.* Written ; written over, bearing writing or an inscription ; یازی یازمق yàzi-yàzmaq, *v.n.* To write ; to be able to write.

یأس yè'ss, *s. a.* Despair ; یاس yàss, *s. t.* Mourning ; —, yàss-et, *v.n.* To mourn, to be in mourning, wear mourning.

یاسمین yāssémīn, *s. p.* Jessamine.

یاش yàsh, *s. t.* A man's or animal's age in years ; a year of life ; wet, wetness, moisture ; —, *a. t.* Wet, wetted, damp, moist ; قاچ یاشنده در kàch-yàshinda-dir ? In what year of his age is he ? اون سکیز یاشمده یم òn-sèkiz-yàshimda-yim, I am in my eighteenth year ; I am seventeen years old and going on for eighteen ; یام یاش yàm-yàsh, Very wet, quite wet ; یاشد اش yàshdash, One of the same age ; یاشلق yàshlik, *s. t.* Wet, humidity ; یاشلو yàshli, *a. t.* Old in years, aged. یاشا or یشا yàsha ! May he live ! (See یشامق).

یاشمق yàshmaq, *s. t.* A lady's veil ; a kind of covering for the greater part

of the face, worn by Turkish women, and showing only the eye, and part of the nose and cheeks.

ياصی yàsssi, *a. t.* Flat; squat.

ياغ yàgh, *s. t.* Any fat, oil, or unctuous substance; the fat of meat, butter, dripping, grease, tallow; ات ياغی èt-yàghi, Fat or grease of meat; ایچ باتق ياغی bālīk-yàghi, Fish-oil; چرویش ياغی ich-yàghi, Suet; چوریش (or chèvrish) chèrvish-yàghi, An inferior kind of fat (butter? or dripping?) used in cooking; تره ياغی (or یاغ yàgh) tèrè-yàghi, Fresh butter; صای ياغی sày-yàghi, Clarified butter; زيتین ياغی zèytīn - yàghi, Olive-oil; طوك ياغی dōng-yàghi, Tallow; &c. &c.; ياغلی yàghli, *a. t.* Fat; oily; greasy; —, *s. t.* Food with meat or butter in it; ياغسز yàghsiz, *a. t.* Lean; not fat; —, *s. a.* Lent diet, meagre; ياغلامق yàghlamak, *v. a.* To oil or grease. [rain.

ياغش yàghish, *s. t.* A raining, pouring;

ياغلق yàghlik, *s. t.* A handkerchief.

ياغماق yàghmak (*aor.* ياغار yàghar), *v. n.*

To rain; to pour; to fall as rain does (snow, hail, dust, &c.); ياغدرماق yàghdirmak, *v. a.* To cause or allow to rain, or to fall like rain; to pour, pour out or down.

يافت yāft, *a. p.* (*in composition*), Found;

—, Yāfèt, *s. a.* Japhet, the son of Noah.

يافته yāfté (yāfta), *s. p.* A ticket (stuck

upon things); a placard, bill; —, *a. p.* (*in composition*), Found; which has found.

يافه Yāffa, *s. t.* Jaffa (town of).

ياقشقی yàkishik, *a. t.* Seemly, fitting; suitable; —, *s. t.* The most fitting and suitable way, mode, or modification; ياقشقلو yàkishikli, *a. t.* Pretty, handsome, beautiful; ياقشقسز yàkishiksiz, *a. t.* Unseemly, unhandsome, unbecoming; ياقشقمق yàkishik-àlmak, *v. n.* To appear likely; to appear beautiful.

ياقشمق yàkishmak (*aor.* ياقشور yàkishir), *v. n.* To befit, beseem, suit, go well; to appear likely; ياقشدردمق yàkishdirmak, *v. a.* To cause (a thing) to suit; to invent (a plausible story or reason) by studying circumstances.

ياقمق yàkmak (*aor.* ياقار or يقار yàkar), *v. a.* To light, to set fire to; to burn; ياقلماق yàkilmak, *v. p.* To be lighted; —, *v. n.* To burn (with grief, sorrow).

كوك ياقوت yākūt, *s. a.* A ruby; صاری ياقوت ghyàk-yākūt, A sapphire; ساری ياقوت sàri-yākūt, A topaz.

ياقی yàki, *s. t.* A cautery; a plaster, sticking-plaster; an issue; پهلوان انكليز ياقیسی pèhliwān-yàkissi, or انگلیز ياقیسی ìnghliz-yàkissi, A blister of cantharides; نخود ياقیسی nókHUD-yàkissi, An issue kept open by the insertion of a pea; ياقی اچماق yàki-àchmak, *v. n.* To open a blister, apply a blister.

ياکز *yàngiz*, *a. t.* Very dark brown (colour of a horse's coat).

ياكلتماج *yàngiltmàj*, *s. t.* An enigma, anything difficult to pronounce or to unriddle. [—, *a. t.* Wrong, incorrect.

ياكلش *yàngilish* (*yānish*), *s. t.* A mistake; ياكلتمق *yàngilmak* (*aor.* ياكلور *yàngilir*), *v. n.* To make a mistake; ياكلتمق *yàngiltmak*, *v. a.* To cause or allow to make a mistake, to put out.

يال *yāl*, *s. p.* The mane; يال وبال *yāl-u-bāl* (Mane and wings), Friends, influence, power.

يالاق *yalak*, *s. t.* A watering-trough.

يالامق *yalamak* (*aor.* يالار *yalar*), *v. a.* To lick; to lick up.

يالان *yalan*, *s. t.* A lie; —, *a. t.* False (saying); يالانجى *yalanji*, *s. t.* A liar; —, *a. t.* False, artificial.

يالدز *yaldiz*, *s. t.* Gilding; —التونى *yaldiz-Altini*, Gold for gilding; a sequin of pure gold, Venetian ducat; يالدزلامق *yaldizlamak*, *v. a.* To gild; يالدزلى *yaldizli*, *a. t.* Gilt.

يالغ *yaligh*, *s. p.* A drinking-horn.

يالک *yaling* (*obsolete*), *s. t.* Flame; a flash; يالکلمق *yalinglamak*, *v. n.* To flash; to flame.

يالگيز *yalingiz*, *a. t.* Alone, solitary;

يالگيزلىک *yalingizlik*, *s. t.* Solitude;

يالگىچى *yalinjak*, *a. t. dim.* All alone.

يالوارمق *yalvarmak* (*aor.* يالوارر *yalvarir*), *v. n.* To beg and pray, to beseech.

يالى *yali*, *s. t.* The beach, the sea-side, sea-shore; a waterside house; يالى

کنارى *yali-kènāri*, The water's edge or the beginning of the beach.

يالين اياق *yalin*, *a. t.* Bare (feet);

يالين-اياق *yalin-ayak*, *ad. t.* Barefoot; يالينقات

yalin-kāt, *a. t.* Single (flower, &c.).

يامچىق *yamchik*, *s. t.* A very shaggy kind of covering for the shoulders.

يامه or يما *yama*, *s. t.* A patch, a piece let in on anything old.

يان *yàn*, *s. t.* The side; يان يانه *yàn-yàna*, *ad. t.* Side by side, side to

side; يانم *yanim*, My side; يانمه

yanima, To my side; يانمه *yanimda*,

At my side, by my side; يانمدن

yanimdan, From my side; يانک

yaning, Thy side; of the side; &c.;

يانى *yani*, His (her, its) side; &c.;

يانمىز *yanimiz*, Our side; &c.;

يانگيز *yaningiz*, Your side; &c.;

يانلارى *yānlari*, Their side or sides; his (her,

its) sides, &c.;

ياننده قالماق *yāninda-kālmak* (changing the pronominal

affix), *v. n.* To remain by, or near, or

with one; to remain in one's possession;

يان چيزمک *yān-chizmek*, *v. n.*

To get away quietly, steal away;

يان باقمق *yān-bākmak*, *v. n.* To look

askew; دىرت يانه باقمق *dürt-yāna-*

bākmak, *v. n.* To look all round on

every side; يان کسىچى *yān-kèssiji*, *s. t.*

A cut-purse, pick-pocket.

ياناشمق or ييناشمق *yānashmak* (*aor.*

ياناشور or ييناشور *yānashir*), *v. n.* To

approach, go up to, go close to, go to

the side of, close with; ياناشدرمق

yànashdirmak, *v.a.* To cause or allow (anything) to approach, go or come near; یاناشلمق yànashilmak, *v.n.* To be such that things can approach it.

یاناشمه or یناشمه yànashma, *s. t.* A farm servant on yearly wages and board.

یانغین yànghin, *s. t.* A fire, conflagration of houses; —, *a. t.* Who has been burnt; who has been hurt, injured, deceived, or cheated; یانغین وار yànghin-vâr! Fire! Fire!

یانق yànik, *a. t.* Burnt, scorched, singed; whose feelings are hurt, or sentiments unrequited; قوقوسی —, yànik - kò - kussu, The smell of something burning or singed. [Jack, John.

یانقو yàniko, *s. t.* An echo; (*Greek*), یانمق yànmak (*aor.* یانار or ینار yànar), *v.n.* To burn, be on fire, be burnt; to lose (at games of chance); to burn (with heat, thirst, or love); یاندرمق yandirmak, *v.a.* To cause (one) to suffer from love, &c.; (*provincial*) to light, set light to; یانارطاغ yànar-dàgh, A volcano, burning mountain.

یاور yāvèr, *s. p.* An assistant, helper; an aide-de-camp; یاورى yāvérī, *s. p.* Help, assistance.

یاوری yàvri, *s. t.* The young of any animal; یاوریم yàvrim! My boy! یاوریلماق yàvrilamak, *v.a.* and *n.* To pup, calve, foal, kitten, &c.

یاوز yàwuz, *a. t.* Good; good-natured.

یاھو Yāhū, *s. a.* Jehovah.

یای yày, *s. t.* A bow (for shooting); a spring (of a lock, &c.); (*obsolete*) summer.

یایا yàya, *s. t.* Foot, infantry; a novice;

یایان yàyan, *ad. t.* On foot; یایان

کلماق yàyan-ghèlmek, To come on

یایق yàyik, *s. t.* A churn. [foot.

یایقامق yàykamak (*aor.* یایقار yàykar), *v.a.* (*obsolete*), To wash.

یایلا yàyla, یایلاق yàylak, یایلاغ yàylāgh, *s. t.* A summer pasturage, upland.

یایمق yàymak (*aor.* یایار yàyar), *v.a.* To spread, extend; یایلمق yàyilmak, *v.n.* To spread of itself; —, *v.n.* To be spread; to be such that it can be spread.

یباب yèbāb, *s. p.* A desert; a ruin; —, *a. t.* Desert, deserted; خرابو یباب khàrāb-u-yèbāb, Ruined and deserted, utterly ruined and done for.

یبان yàban, *s. t.* The desert, wilderness, unreclaimed country; ییبانی yàbānī, *a. p.* Wild, growing wild, self sown or not grafted (plant); not at all civilized, savage (man); ییبان آدمی yàban-àdami, A wild man, an ourang-outang; ییبانی آدم yàbāni-àdam, A savage; ییبان اشکی yàban-èshèghi, A zebra; an onager; ییبانه سویلمک yàbana - sūwèylémek, *v.a.* To say (a thing) without intending to apply it to anyone present; سوزم ییبانه sùzum-yàbana, My words to the wilderness! *i.e.* my words are not intended to apply to you or to anyone here (*ex-*

pression used parenthetically whenever a term of abuse is applied to an absent person, or whenever a pig, donkey, and such like things are mentioned); **یبانه** *yàbana-ghitmek, v.n.* To be expended in vain, to be spent on air (either money or some act of kindness).

یبانجی *yàbanji, s. t.* A stranger; one who is not a kinsman.

یبوست *yùbūssèt, s. a.* Dryness.

یباغی *yàpaghi, s. t.* Wool in the fleece; a fleece.

یپراق *yàprak, s. t.* A leaf (of a plant, of paper, &c.); vine-leaves or the leaves of certain plants used for making *dolma*; **یپراق طولمه‌سی** *yàprak - dōl-massi, Leaf dolmas, i.e.* balls or pellets of forcemeat, &c., neatly wrapped in leaves, and so cooked, served, and eaten; **یپراقلمنق** *yàpraklanmak, v.n.* To put forth leaves; **یپراق کوبره‌سی** *yàprak-ghyùbrèssi, Leaf-mould.*

یتاق *yàtak, s. t.* A bed; a form, a lair (of a wild animal); a den (of thieves), or a place abounding with any noxious animal or with robbers; a secret agent of thieves, robbers, jugglers, &c.; **دول یتاغی** *dūl-yàtaghi, The womb, uterus.* [Orphans.

یتامی *yètāmà, s. pl. a. (of یتیم yètīm), یتشمک* *yètishmek (aor. یتشور yètishir), v.n.* To come up with, overtake; to come quickly, come in time; to be sufficient; **یتشدرمک** *yètishdirmek, v.a.* To send quickly; to send so as

to arrive in time; **یتشور** *yètishir!* That will do; it is enough.

یتمش *yètmiş, a. t.* Seventy; who or which has arrived; who or which has arrived at the state of maturity, ripe; **یتمامش** *yètмамish, a. t.* Unripe; **یتمشانجی** *yètmişinji, a. t.* The seventieth.

یتمک *yètmeK (aor. یتر yèter), v.n.* To be sufficient; to reach; **یتر** *yèter!* That will do; it is enough! **برینک** *bīrīnīk* **کوجی یتمک** *bīrīning-ghyùju-yètmeK, To be able, to be powerful enough, strong enough, have influence enough;* **یتورمک** *yètirmek (aor. یتورر yètīrir), v.a. caus. (provincial), To cause to reach; to send.*

یتیم *yètīm, s. a.* An orphan.

یحنی *yàhni, s. t.* A hash or stew of meat, fish, or fowl.

یحیا *Yàhyā, s. a.* St. John the Baptist.

یخ *yàkh, s. p.* Ice.

ید *yèd, s. a.* The hand; **ید واحد** *yèdi-wāhid, A kind of monopoly by which the government used to give the exclusive right to a single individual to buy up some particular branch of the produce of a whole district or province, or even of the empire;* **ید قدرت** *yèdi-kūdrèt, The hand of omnipotence, or of power;* **ید تصرف** *yèdi-tàssàrruf, The hands, the possession;* **ذوالیدین** *zū-'l-yèdèyn, s. a.* One who has the power of using both hands alike, an ambidexter;

مقطوع اليد màktū "u-'l-yèd, *a. a.* Who has had his hand cut off.

يدك yèdek, *s. t.* A led horse; the rope or strap by which he is led; a tow-rope; the act of towing; a ship or boat in tow; a spare article kept in case of need; يدكجي yèdekji, *s. t.* A tow-man, one who tows boats; يدكلك yèdeklik, *s. t.* A spare article kept in case of need.

يدمك yèdmek (*aor.* يدر yèder), *v. a.* To lead (a horse).

يدي yèdi, *a. t.* Seven; who has eaten; who has received; يدنجي yèdinji, *a. t.* The seventh; ميراث يدي mīrāss-yèdi, *s. t.* One who has received an inheritance and cannot get through it fast enough, a spendthrift.

ير yèr, *s. t.* The ground; the floor; place; space; room; employment; بوش يير bōsh-yèr, An empty place; a vacant space; a vacant employ; ييره yèra-kòmak, *v. a.* To place, put, lay down on the ground or floor; ييرينه قومق yèrina-kòmak, *v. a.* To put into its proper place; بيرييره قومق bìr-yèra-kòmak, *v. a.* To put somewhere or other; ييرطومق yèr-tùtmak, *v. n.* To take, take up, or occupy space, room; to take a seat or a place (at a theatre, &c.); ييرايتمك yèr-etmek, *v. n.* To make place or room, to make a place or hole; ييربولمق yèr-bùlmak, *v. n.* To find room, to find a place or employment; ييريوزي yèr-yùzu, The

face of the earth; ديكش ييري dīkish-yèri, A seam; عورت ييرلري "àvret-yèrléri, The privities, privy parts; ييراييله ييكسان yèr-ilé-bèrābèr, Level with the earth; ييراييله ييكسان yèr-ila-yèksān, Level with the earth; يير مبارك مبارك yèr mubārek-yèr, A holy place; ييرنده yèrinda, In its proper place; apropos, fitting, right; ييرينه yèrina, To its proper place; in place, in lieu, instead; آدم ييرينه قومق ādam-yèrina-kòmak (To put in the place of a man), *v. a.* To esteem and treat as a person of consideration; ييريني بولمق yèrini-bùlmak, *v. n.* To find its proper place, its level; ييرينه كلمك yèrina-ghèlmek, *v. n.* To come or get into its proper place; to come true, be fulfilled; ييرالماسي yèr-èlmassi (Earth-apple), The Jerusalem artichoke; the potatoe; فرنك ييرالماسي firènk-yèr-èlmassi, The potatoe; ييرلو yèrli, *a. t.* Grown or born on the spot; pertaining to the proper place; ييرلو ييرينه yèrli-yèrina, *ad. t.* To its proper place; ييرسيز yèrsiz, *a. t.* Out of place.

يراتمق yèratmak (*aor.* ييرادر yèradir), *v. a.* To create, bring into existence; ييرادان حقي ايچون yèradan - hākki-itchin! By Him who creates! For God's sake!

يراسه yèrassa, *s. t.* A bat (bird).

يراشق ييراشق ييراشق ييراشق ييراشق yèrashik, ييراشق ييراشق ييراشق ييراشق yèrashikli, *a. t.* Beseeming, becoming.

يراشمق ييراشمق ييراشمق ييراشمق ييراشمق yèrashmak (*aor.* ييراشور yèràshir), *v. n.* To beseem, become, suit.

يراق yàrak, *s. t.* Arms, weapons; penis;
يراق يمه yèrak-yèma! Hold your
tongue and don't talk nonsense!
(*vulgar*).

يرامق yàramak (*aor.* يرار yàrar), *v.n.*
To be useful; to do good; ايشه يرامق
isha-yàramak, *v.n.* To be useful, ser-
viceable, of service; يرار yàrar, ايشه
isha-yàrar, *a. t.* Useful, service-
able, of service; يرارلق yàrarlık, *s. t.*
Serviceableness, good service; يرامز
yàramaz, *a. t.* Good for nothing, un-
serviceable, naughty; —, *s. t.* A good-
for-nothing, a scamp; a naughty boy;
يرامزلق yàramazlık, Naughtiness.

يربوع yèrbū, *s. a.* The jerboa.

يرتق yirtik, *a. t.* Torn, rent; —, *s. t.*
A tear, rent.

يرتماج yirtmaj, *s. t.* An opening in the
skirt of a dress from the bottom
upwards.

يرتمق yirtmak (*aor.* يرتار yirtar), *v.a.*
To tear, rend; to tear to pieces;
يرتمق yirtılmak, *v.n.* and *p.* To be
torn.

يرتيجي yirtiji, *a. t.* Which tears (its
prey); يرتيجي حيوان yirtiji-hâywân,
A wild beast, a beast of prey.

يرلشمك yèrleshmek (*aor.* يرلشور yèr-
lèshir), *v.n.* To become firmly or de-
finitively settled in its place, to get
into a place and remain, to settle down,
to snuggle down; يرلشدرمك yèr-
leshdirmek, *v.a.* To cause or allow
(anything) to settle itself; to put (a

thing) into the place where it is to
remain.

يرليغ yèrligh, *s. t.* A firman, an imperial
edict.

يرمك yèrmek (*aor.* يرر yèrir), *v.a. in*
اش يرمك àsh-yèrmek, *v.n.* To long,
to have a longing for strange things
to eat (a pregnant woman).

يزد Yèzd, *s. p.* Yezd (town of, in Persia).

يزدان yèzdân, *s. p.* God.

يزيد yèzîd, *s. a.* Name of the Caliph of
Damascus by whose orders Husseyn,
son of "Ali and grandson of Mu-
hammed, was slain; hence a wretch,
villain, scoundrel.

يسار yèssâr, *s. a.* The left-hand side;
the left wing of an army; riches,
wealth.

يسارت yèssârèt, *s. a.* Riches, wealth,
comfortable circumstances, comfort.

يساق yàssâk, *a. t.* Prohibited by the
authorities; contraband.

يساقجي yàssâkji, *s. t.* A kind of guard
or escort appointed to accompany
strangers in Turkey for the purpose
of seeing that no harm or insult was
offered to them: they are still to be
found attached to consulates and em-
bassies, though, in the latter case,
they are now more generally styled
Kâwâss, the present Yassakji being
quite an inferior attendant for carrying
messages.

يستهلّمك yèsstèhlémek (*aor.* يستهلّم
yèsstèhler), *v.n.* To dung, to mute.

يسر *yùssr*, *s. a.* Facility, ease; ease, *يسرت* *yùssrèt*, *s. a.* Facility. [comfort. *يسير* *yèssīr*, *a. a.* Easy, not difficult; light, trifling, small, little, inconsiderable.

يشارمق *yàsharmak* (*aor.* *يشارر* *yàsharir*), *v.n.* To give out moisture, to run.

يشامق *yàshamak* (*aor.* *يشار* *yàshar*), *v.n.* To live; *پادشاه* *pādishāh-yàsha*, Long live the Emperor!

يشل *yèshil*, *a. t.* Green; *يشللك* *yèshilik*, *s. t.* Verdure; greens, vegetables; *يشللمك* *yèshillēmek*, *v.n.* To become green with verdure; to make hot love to anyone, to exhibit lewdness in talk and action.

يشم *yèshem*, *s. t.* Jasper; *بلغمى* *bàlghamī-yèshem*, Precious jasper, looking like phlegm in colours.

يصدانمق *yàssdanmak*, *v.n.* To recline by leaning on the elbow.

يصدق *yàssdik*, *s. t.* A pillow; a bolster; a cushion; *يوز يصدىغى* *yüz-yàssdighi*,

يعقوب *Yàkūb*, *s. a.* Jacob. [A pillow.

يعنى *yà'nī*, *ad. a.* That is to say.

يغما *yàghma*, *s. t.* Booty, plunder; sacking, plundering; |—, —et, *v.a.* To sack, plunder; to scramble for; *يغماجى* *yàghmajī*, A plunderer.

يغمق *yìghmak* (*aor.* *يغار* *yìghar*), *v.a.* To pile up, heap up; to accumulate;

يغلمق *yìghilmak* (*aor.* *يغيلور* *yìghilir*), *v.p.* and *n.* To be piled or heaped up.

يغمر *yàghmur*, *s. t.* Rain; *ياغمق* *yàghmur - yàghmak*, *v.n.* To rain;

يغمورلق *yàghmurluk*, *s. t.* A cloak for rainy weather.

يغندى *yìghindi*, *s. t.* A heap fortuitously accumulated, an accumulation.

يغيلو *yìghili*, *a. t.* Heaped, piled, in heaps, in a pile, stacked.

يغين *yìghin*, *s. t.* A heap, a pile, a stack, a mow, a hay-cock.

يقا *yàka*, *s. t.* The collar of any dress; the coast, sea-coast, shore (but only in the widest sense, as of a continent or whole country); *يقاللى* *yàkalik*, *s. t.* A piece of stuff or fur proper or sufficient to be made into a collar.

يقالمق *yàkalamak* (*aor.* *يقالار* *yàkalar*), *v.a.* To collar; to seize, lay hold of; to snatch, whip up; to obtain (a good employ).

يقامق *yìkamak* (*aor.* *يقار* *yìkar*), *v.a.* To wash; *يقانمق* *yìkanmak* (*aor.* *يقانور* *yìkànir*), *v.n.* To wash, to wash one's self; —, *v.p.* To be washed.

يقظان *yàkazān*, *s. a.* Vigilance, watchfulness. [asleep.

يقظه *yàkza*, *s. a.* Waking, not being

يقلاشمق *yàklashmak* (*aor.* *يقلاشور* *yàklashir*), *v.n.* To approach, draw near; *يقلاشدرمق* *yàklashdirmak*, To cause or allow to approach; to put or bring near; *يقلاشلماق* *yàklashilmak*, *v.p.* To be such that things can approach it.

يكمق *yìkmak* (*aor.* *يقار* *yìkar*), *v.a.* To throw down, pull down, demolish, knock down, throw prostrate; *يكلماق* *yìkilmak*, *v.n.* To fall down, tumble

down; —, *v.p.* To be thrown down, demolished, pulled down; to be cast down, knocked down; *یقلاہ جق* *yàki-lajak*, *a. t.* Ready to fall down, in a ruinous condition.

یقندی *yàkindi*, *s. t.* Fallen materials of a demolished building.

یقین *yàkin*, *a. t.* Near, close; —, *yàkīn*, *s. a.* Certain knowledge, positive knowledge; *یقیناً* *yàkīnan*, *ad. a.* For certain, positively; *علم الیقین* *il-mu-'l-yàkīn*, Positive knowledge; *یقینیات* *yàkīniyyāt*, *s. pl. a.* Things positively known, known for certain.

یک *yèk*, *a. p.* One; sole; —, *yègh*, *a. t.* Preferable; —, *yèng*, *s. t.* A cuff, the lower parts of a sleeve.

یکا (*erroneously used for یانہ*) *yàna*, To or on the side; on account of, in respect of. [some.]

یکاز *yàngaz*, *a. t.* Hard to please, quarrel-
یکاق *yàngak*, *یناق* *yànak*, *s. t.* A cheek.
یکانہ *yèghyāné*, *s. p.* A sole, unique thing; *یکانگی* *yèghyānéghī*, *s. p.* Uniqueness. [by one.]

یکان یکان *yèghyān-yèghyān*, *ad. p.* One
یکپارہ *yèkpārē*, *a. p.* Consisting of one
یکتا *yèktā*, *a. p.* Unique. [single piece.]
یکجہت *yèk-jihèt*, *a. p.* Unanimous, accordant; *یکجہتی* *yèk-jihètī*, *s. p.* Unanimity, accord, concord.

یکچشم *yèk-chèshm*, *s. p.* A one-eyed man; a person blind of one eye.

یکدیگر *yèk-dìgher*, *pron. p.* One another, each other.

یکرمانجی *yìghirmi*, *a. t.* Twenty; *یکرمانجی* *yìghirminji*, *a. t.* The twentieth.

یکزبان *yèk-zàbān*, *a. p.* Unanimous in what they say.

یکسان *yèksān*, *a. p.* Equal, similar; *یرایلہ یکسان* *yèr-ilé-yèksān*, Level with the earth.

یکشنبہ *yèkshènbih*, *s. p.* Sunday.

یکن *yèghen*, *s. t.* A nephew.

یکون *yèkyūn*, *s. a.* A sum total.

یکہ *yèké*, *s. t.* The helm, bar of a rudder; —, *a. p.* (*in composition*), One; sole, unique. [dan, *ad. t.* Newly.]

یکی *yèngi*, *a. t.* New; *یکیدن* *yèngi-*
یکچری *yèngichéri*, *s. t.* A janissary; the old Turkish embodied militia; *یکچری وقعہسی* *yèngichéri-wàk'assi*, The last rebellion and final suppression of the janissaries.

یکیت *yìghit*, *s. t.* A young man; a brave fellow, hero, champion; *بابا* *bàba-yìghit*, A full-grown young man; *غریب یکیت* *ghàrīb-yìghit* (*kàripīt*), A poor fellow in bad circumstances, *as though he were away from home and among strangers.*

یل *yèl*, *s. t.* The wind; a fart; wind on the stomach; rheumatism; a swelling; *قرہ یل* *kàra-yèl*, The north-west wind or quarter; *یلدیز قرہ یل* *yıldiz-kàra-yèl*, N.N.W.; *باطی قرہ یل* *bàti-kàra-yèl*, W.N.W.; *یلنمک* *yèllènmek*, *v.n.* To break wind; *یلہ* *yèl*, *v.a.* To give to the winds; — *or* *ییل* *yìl*, *s. t.* A year;

يىللىق yìllik, *s. t.* Annual pay or allowance; —, *a. t.* A year old; sufficient for a year. [drinking trough.

يالاغ yàlagh, يلاق yàlak, *s. t.* A trough,

يىلان yìlan, *s. t.* A snake, serpent; —,

yàlan, *s. t.* A lie, falsehood; —, *a. t.*

False; يىلان بالغى yìlan-bàlighi, An

eel; يىلانجى yàlanji, *s. t.* A liar; —,

a. t. False, artificial. [Anthony's fire.

يىلانجىق yìlanjik, *s. t.* The erysipelas, St.

يىلپازە yèlpāzē, *s. t.* A fan.

يىلتاقلانماق yàltaklanmak (*aor.* يىلتاقلانور

yàltaklanir), *v.n.* To fawn, act fawn-

ingly.

يىلتىنمەك yèltənnek (*aor.* يىلتىنور yèltənir),

v.n. To pursue as an avowed admirer,

to make love, coax, flatter, run after

(women, &c.).

يىلدە yèldā, *a. p.* The longest (night of

winter); يىلدە شەب shèbi-yèldā, The

longest night of winter; a period of

eight days in mid-winter, when the

nights are longest.

يىلدىرەم yìldirim, *s. t.* A thunderbolt; the

electric fluid; چارپىمەك —, yìldirim-

-chàrpmak, To strike (objects, the

lightning).

يىلدىز yìldiz, *s. t.* A star; the north wind

or quarter of the horizon; يىلدىز پويىراز

yìldiz-pòyraz, N.N.E.; يىلدىز قىرە يىل

yìldiz-kàra-yèl, N.N.W.; قويزقۇلو يىلدىز

kùyrulu-yìldiz (Tailed star), a comet;

يىلدىز اوچان üchan-yìldiz, A shooting

star; يىلدىز ئاى ày-(lan)-yìldiz, The

crescent and star (the arms or symbol

of Turkey and the Ottomans); يىلدىز

يىلدىز تاشى yìldiz-tàshi (Star-stone) The

sparkling composition stone called in

French "*aventurine.*" [of an arrow.

يىلەك yèlek, *s. t.* A waistcoat; the feather

يىلەن yèlken, *s. t.* A sail; يىلەن بىزى

yèlken-bèzi, Sail-cloth, canvas; يىلەن

يىلەنچى yèlken-àchmak, *v.n.* To set

sail; يىلەن باغلاماق yèlken-bàghlamak,

To furl sails; يىلەنچى yèlkenji, *s. t.*

A sail-maker; يىلەنلى yèlkenli, *a. t.*

Under sail; having sails; sailing.

يىلمان yèlman, *s. t.* The sharp, curved,

cutting part of a sabre's blade.

يىلمەك yèlmek (*aor.* يىلور yèlir), *v.n.*

(*Obsolete or provincial*), To run, run

يىلە yèlé, *s. t.* The mane. [about.

يىم yèm, *s. a.* A feed of corn; a bait (for

a hook or trap); —, *particle placed*

before يىش, *as* يىم يىش yèm-yèshil,

Quite green; —, yèmm, *s. a.* The

sea, the ocean.

يىما yàma, *s. t.* A patch; يىمالى yàmali,

a. t. Patched; —, يىما-ورماق

-wùrmak, *v.n.* To put in a patch.

يىماق yàmak, *s. t.* An assistant, helper,

mate.

يىماماق yàmamak (*aor.* يىمار yàmar), *v.a.*

To place as an assistant; to place by

the side of anything, to clap into a

place; يىمانماق yàmanmak, *v.n.* To

clap one's self close to anything,

huddle up to anything; to manage

to get into service; —, *v.p.* To be

clapt close up against anything;

يماندرمق *yàmandirmak*, *v.a.* To cause or allow (anything) to huddle or be clapt, to clap close up (against something else).

يمان *yàman*, *a. t.* Bad; unkind; cruel; inauspicious, unlucky.

قورو يمش *yèmish*, *s. t.* Fruit; كورو يمش *kùru-yèmish*, Dried fruit; —, *a. t.* Who has eaten; who has received or taken.

يمك *yèmèk*, *s. t.* Food, victuals; a meal; —, *yèmek* (*aor.* *yèr*), *v.a.* To eat; to receive or take; يمك *yèmèk-yèmek*, *v.n.* To eat food, to take a meal; بوق يمك *bòk-yèmek*, *v.n.* To tell a lie; to do or say anything one has no business to do; — طياق *dàyak-yèmek*, *v.n.* To be thrashed, flogged, bastinadoed; — رشوت *rishvet-yèmek*, To take bribes; قوشلق يمكى *kùshluk - yèmèghi*, Breakfast or lunch; اخشام يمكى (*àksham*) - *yèmèghi*, Dinner or supper.

يملك *yèmlìk*, *s. t.* A manger.

يملمك *yèmlémek* (*aor.* *yèmler*), *v.a.* To bait (a trap or hook); to prime (a gun); to lay a train (to a mine).

يملمه *yèmlémé*, *s. t.* A train laid to a mine.

يمن *yùmn*, *s. a.* Felicity, prosperity; good augury, auspiciousness; —, *YÈMEN*, *s. a.* Arabia Felix; — قهوة سى *yèmen-kàhwéssi*, Mocha coffee.

يمنى *yèménī*, *s. t.* A handkerchief; a

Turkish shoe; —, *yùmnà*, *s. a.* The right hand. [pest.]

يمورجق *yìmurjàk*, *s. t.* The plague, يمورطلامق *yìmurtlamak* (*aor.* *yìmurtlar*), *v.a.* To lay (eggs); —, *v.n.* To lay eggs.

يمورط *yìmurta*, *s. t.* An egg; egg-shaped lumps of steel from which Damascus blades are wrought; بالق يمورطه سى *bàlik - yìmurtassi*, The roe or spawn of fish; botargo, the dried roe of the grey mullet; قزل يمورطه *kizil-yìmurta* (Red eggs), The Easter Eggs, prepared by boiling them with logwood; يمورطه نك اقى *yìmurtaning - àki*, The white of an egg; يمورطه نك صار سى *yìmurtaning - sàrissi*, The yelk or yolk of an egg.

يموشاتمق *yìmushàtmak* (*aor.* *yìmushàdir*), *v.a.* To soften; to make tender; to render mild. [mild.]

يموشاك *yìmushàk*, *a. t.* Soft; tender;

يموشامق *yìmushamak* (*aor.* *yìmushar*), *v.n.* To become soft, tender, or mild.

يموشانمق *yìmushànmak* (*aor.* *yìmushànir*), *v.p.* To be made soft, or tender.

يمين *yèmin*, *s. a.* An oath; the right-hand side; the right wing of an army; —, *yèmin-et*, *v.n.* To take an oath, to swear; يمينلو *yèminli*, *a. t.* Who has taken an oath, under an oath.

ينابيع *yènābī*, *s. pl. a.* (of *ينبوع* *yènbū*), Springs, sources.

يناشمق yànashmak (*aor.* يناشور yànashir), *v.n.* To approach, to near.

يناشمه yànashma, *s. t.* A farm servant on yearly wages and board.

يناق yànak, *s. t.* A cheek.

ينبغى yènbàghī, *v.a.* Is suitable, is meet; *in* كما ينبغى kēmā-yènbàghī, *ad. a.* As is suitable, as is meet, suitable, well.

ينبوع yènbū, *s. a.* A spring, source.

ينكچ yèngchèch, *s. t.* A crab.

ينكه yènghé, *s. t.* The wife of an uncle, an aunt by marriage.

ينمك yènmek (*aor.* ينور yènir), *v.a.* To overcome, vanquish, conquer, beat; —, *or* ينلمك yènilmek, *v.p.* To be eaten; to be such as can be eaten; ينلمك yènilmek, *v.p.* To be beaten, vanquished, overcome, conquered.

ينه yīné (ghènÉ), *ad. t.* Again; once more; still, yet, but, on the other hand.

يوا yìwa, *s. t.* A nest.

يوارلق yìwarlàk, *a. t.* Round, globular.

يوارلمق yìwarlamak (*aor.* يوارلار yìwarlar), *v.a.* To roll; to roll over, knock over; يوارلنمق yìwarlanmak, *v.n.* To roll, roll over, roll down.

يواش yàwāsh, *a. t.* Mild; gentle; slow; —! *int. t.* Gently! Slowly! Softly!

يوالق yūwalàk, *s. t.* A ball; a bullet.

يوتمق yùtmak (*aor.* يوتار yùtar), *v.a.* To swallow, swallow up, swallow down.

يوجه yūja, *a. t.* (*obsolete and provincial*), High; tall. [are you driving to?

يوخا yūkhā! *int. t.* Now then! Where

يوخسل yòkhsul, *a. t.* Friendless.

يوخسه yòkhsa, *c. t.* Or else, otherwise, or (after or before a negative).

يورتي yòrtu, *s. t.* A Christian or Jewish festival or holiday.

يورد yürd, *s. t.* A habitation, country, home; يوردلق yürdluk, A fief or place special as a home; يوردلق يورده يورده يورده yürdluk - òjaklik-vèjhlé, By way of fief as a home and as an hereditary domain.

يورغان yürghan, *s. t.* A coverlet, quilt for a bed; يورغانجى yürghanji, A maker of upholstery, bedding, sofas, curtains, &c.

يورغون yòrghun, *a. t.* Tired, fatigued; يورغونلق yòrghunluk, *s. t.* Fatigue, tiredness; يورغونلغنى المقق yòrghun-lughun-àlmak, *v.n.* To obviate or drive away fatigue, to rest one's self.

يورك yùrek, *s. t.* The heart; courage; hard-heartedness; اكا يورك استر àngā-yùrek-ìsster, For that one requires courage, or a heart of stone; يوركلى yùrekli, *a. t.* Courageous; يوركسىز yùreksiz, *a. t.* Timid; يوركلىنمك yùreklènmek, *v.n.* To take heart; يوركلىندىرمك yùreklèndirmek, *v.a.* To encourage, give heart.

يورمق yòrmak (*aor.* يورار yòrar), *v.a.* To tire, to fatigue, to harass; يورلمق yòrulmak, *v.n.* To grow tired, to become fatigued, to be harassed; يورلتمق yòrultmak, *v.a.* To cause to fatigue one's self.

يوروك yùruk, *a. t.* Which goes fast,

travels fast, walks fast; nomade; —, *s. t.* A man of certain nomade tribes; a Turcoman.

يورويش *yùruyush*, *s. t.* A manner of walking; a charge, assault, escalade.

يوريمك *yùrumek* (*aor.* يورور *or* يورر *yùrur*), *v.n.* To walk, to go, to travel;

يوروتمك *or* يوريتمك *yùrutmek*, *v.a.* To cause or allow to walk, go, or travel;

يورونمك *or* يورينمك *yùrunmek*, *v.n.* To be such that one can walk it, *or*

in, *or* on it; يورويويومك *yùruyu-*
-vèrmek, To just walk off *or* away.

يوز *yüz*, *a. t.* One hundred; —, *s. t.* The face; the right side (of any stuff, &c.);

a side; اق يوزلو *ak-yùzlu*, *a. t.* Whose face is white or clean, who has no reason to be ashamed;

يوزى قره *yùzu-*
-kàra, *a. t.* Whose face is black, who has reason to be ashamed;

يوز يوزه *yüz-yùzé*, Face to face; يوز سورمك *yüz - sùrmek* (To rub the face),

v.n. To throw one's self at one's feet, and rub one's face (against the feet, the ground, skirts, &c.);

يوز چويرمك *yüz-chèvmek*, *v.n.* To turn the face (away, towards, &c.);

يوز ويرمك *yüz-vèrmek*, *v.n.* To encourage one's impudence;

يوز كوسترمك *yüz-ghyùss-*
termek, *v.n.* To show itself, appear, come forth;

يوز بولمق *yüz - bülmaq*, *v.n.* To grow bold from foolish encouragement; to put on a bold face;

to dare; يوز اكشتمك *yüz-èkshitmek*, *v.n.* To make a sour face;

يوزى قوين *yùzu - kòyun*, *ad. t.* Flat on the face and belly (to lie or fall);

يوزسز *yùzsuz*, *a. t.* Bold, impudent, shameless;

كولر يوزلو *ghyùlèr-yùzlu*, *a. t.* Having a cheerful countenance;

ايكى يوزلو *iki-yuzlu*, *a. t.* Two-faced, hypocritical. [Usbek.]

يوزبك *Yùzbek*, *s. and a. t.* Uzbek, an

يوزك *yùzuk*, *s. t.* A finger-ring set with a stone or seal.

يوزلشمك *yùzleshmek* (*aor.* يوزلشور *yùz-*
leshir), *v.n. recip.* To come or be put face to face with someone;

يوزلشدرمك *yùzleshdirmek*, *v.a.* To bring face to face.

يوزمك *yùzmek* (*aor.* يوزر *yùzer*), *v.n.* To swim; —, *v.a.* To skin, to flay.

يوسف *Yūsuf*, *s. a.* The name of the patriarch Joseph; the proper name Joseph in general.

يوصمه *yòssma*, *a. t.* Fine, handsome-looking (young man).

يوصون كل *yòssun*, *s. t.* Moss; يوصونلو كل *yòssunlu-ghyùl*, A moss rose;

يوصون باغلامق *yòssun-bàghlamak*, To gather moss, become mossy.

يوغرت *yòghurt*, *s. t.* A kind of sourish curds and whey.

يوغرمق *yòghurmak* (*aor.* يوغرر *yòghu-*
rur), *v.a.* To knead.

يوغن *or* يوغون *yòghun*, *a. t.* (*obsolete or provincial*), Coarse; thick.

يوف *yūf!* *int. t.* Oh! (*mark of contempt*); يوف سكا *yūf-sànga!* Fie upon thee!

يوققه *yūfka*, *a. t.* Very thin in substance ;

—, *s. t.* A kind of wafer-cake.

يوق *yòk*, *ad. t.* No ; —, *a. t.* Absent ; non-

existent ; سن يوق ايكن *sèn-yòk-iken*,

While you are *or* were absent ; يوق ا

yòk-et, *v. a.* To annihilate ; —, *or* يوقدر

yòk-dir, There exists not, it exists not ;

he is not here ; he (she, it) is absent,

or does not exist ; يوقلق *yòkluk*, *s. t.*

The want, the absence, the non-exist-

ence (of anything) ; يوق يره *yòk-yèra*,

ad. t. Without cause, for a reason

which does or did not exist in reality.

يوقارى *yùkàri*, *s. t.* The upper, higher

part or top of anything ; —, *ad. t.*

Up, upwards ; يوقاريدده *yùkàrida* (*yù-*

kàrida), Up, upstairs, at the top or

upper part ; يوقاريدن *yùkàridan*,

From above, from the top ; يوقاريدن

اشاغى *yùkàridan-àshàghi*, From top

to bottom ; from beginning to end.

يوقش *yòkush*, *s. t.* A hill, an ascent ;

يوقش يوقارى *yòkush-yùkàri*, *ad. t.* Up-

hill ; يوقش اشاغى *yòkush - àshàghi*,

ad. t. Down-hill ; يوقشلو *yòkushlu*,

a. t. Having several or many hills or

ascents.

يوقلامق *yòklamak* (*aor.* يوقلار *yòklar*),

v. a. To examine, inspect, search ;

يوقلانمق *yòklanmak*, *v. p.* To be ex-

amined, searched, inspected.

يوقلامه *yòklama*, *s. t.* An examination ;

search, inspection ; a muster ; —

يوقلامه دفتري *yòklama-dèftèri*, A muster-roll.

يوك *yùk*, *s. t.* A load, burden ; a

cargo ; luggage, baggage ; a sum of

a hundred thousand piastres ; the

number one hundred thousand ; a

large closet where bedding is put

away in the daytime ; —, *yùng*, *s. t.*

Wool ; يوكلو *yùklu*, *a. t.* Loaded,

laden ; يوكلنمك *yùklenmek* (*aor.*

يوكلنور *yùklenir*), *v. n.* To take one's

load, load one's self ; —, *v. p.* To be

loaded, to have a load put in or on

one ; to be put in or on a thing or

person as a load ; to be imputed

or charged to anyone as a fault ;

يوكلتمك *yùkletmek* (*aor.* يوكلدر *yùk-*

lédir), *v. a.* To load, to place as a load

(in or upon anything) ; to load, to

place a load in or upon (anything) ;

to impute or charge (anything) as a

fault (to anyone) ; يوك حيوانى *yùk-*

-hàywāni, A baggage-horse ; يوك

عربىسى *yùk - "àrabassi*, A cart or

waggon.

يوكسك *yùksek*, *a. t.* High, tall ; —,

s. t. A high position ; يوكسكلك

yùkseklik, *s. t.* Height, altitude ;

يوكسكه چيتمق *yùkségha - chèkmak*,

To mount a high spot ; يوكسك چيتمق

yùksek-chèkmak, To rise high up.

يوكسوك *yùksuk*, *s. t.* A thimble.

يول *yòl*, *s. t.* A road, way, path ; a way,

manner ; the proper way ; a career in

life, a profession ; a custom, usage ;

a habit ; a way, means ; a journey, a

voyage ; distance ; a channel of any

kind ; communication (from place to

place); the cause, sake, or love (of any-thing dear to one); يول امرى yòl-èmri, A kind of special passport for the interior of the country; يوليله yòlīla, *ad. t.* In the proper way (to do, to speak, &c.); يول المقق yòl-àlmak, To make way, advance; يول طوتمق yòl-tùtmak, To take any particular road; يول دن اورسق bir-yòldan-wùrmak, To turn into any road; يوله چيتمق yòla-chìkmak, To set out, take one's departure; يولنى بولمق yòlunu-bùlmak, To find the way; to find one's way; يوله كيرمك yòla-ghìrmek, To come right, to get right; يولنه كيرمك yòluna-ghìrmek, To get into proper order; صو يولى sù-yòlu, A conduit of water; اياق يولى àyak-yòlu, A privy, water-closet; وطن يولنه wàtan-yòluna, In the cause of one's country; دين يولنه dīn-yòluna, For the sake of religion; حق يولنه hākk-yòluna, In the cause of truth, or of God; يولجى yòlju, *s. t.* A traveller, wayfarer; يولجىلىق yòljuluk, *s. t.* Travel; يولجىلىق نه زمان yòljuluk-nè-zāmān? When do you set out on your journey? When do you start? يولداش yòldash, *s. t.* A fellow-traveller; one in the same career (a term much used by the janissaries to each other, now much less used; قپو يولداشى kàpi-yòldashi, A fellow-servant under the same master; يوللو yòllu, *a. t.* Right, proper, regular, in rule; يوللو يولنجه yòllu-yòlunja,

ad. t. In the proper and regular way; يولسوز yòlsuz, *a. t.* Irregular, out of order; improper, unbecoming; sent to Coventry (a tradesman by his trade-corporation; he is then debarred from all the privileges of his order).

يولار yòlar, *s. t.* A headstall.

يولاف yòlaf, *s. t.* Oats.

يوللامق yòllamak (*aor.* يوللار yòllar), *v. a.*

To send; يوللاتمق yòllatmak (*aor.* يوللادير yòllàdìr), *v. a.* To cause or

allow to send or be sent; يوللانمق yòllanmak, *or* يوللانمق yòllanilmak

(*aor.* يوللانير yòllànir, يوللانير اور yòllànir-*li*), *v. p.* To be sent; to be such as can

be sent. [pluck, to strip.

يولمق yòlmak (*aor.* يولار yòlar), *v. a.* To

يوم yèvm (yèvm), *s. a.* A day; يوماً فيوما yèvman-fè-yèvmā, *ad. a.* Day by day,

day after day, from day to day; اليوم

èl-yèvm, *ad. a.* To-day, now, at present; كل يوم kyùllu-yèvmin, *ad. a.*

Every day. In all the following terms

this word signifies *the day of judgment*;

يوم القيامة yèvmu-'d-dīn, يوم الدين

yèvmu-'l-kìyām, يوم القيامة

-'l-kìyāmèt, يوم الحساب

yèvmu-'l-mi'ād, يوم الميعاد

yèvmu-'l-mīssāk, يوم الميثاق

yèvmu-'l-kārār, يوم القرار

yèvmu-'ss-sù'āl, &c. &c. &c. The following are

the days of the week in order: Sun-

day, يوم الاحد yèvmu-'l-àhàd; Mon-

day, يوم الاثنين yèvmu-'l-issnèyn;

Tuesday, يوم الثلاثاء yèvmu-'ss-sèlāssā;

Wednesday, يوم الاربعاء yèvmù - 'l -
-èrba'ā; Thursday, يوم الخميس yèv-
mu-'l-khāmīss; Friday, يوم الجمعة
yèvmu-'l-jùm'ā; Saturday, يوم السبت
yèvmu-'ss-sèbt; يومي yèvmī (*fem.*
يوميه yèvmiyyé), *a. a.* Daily; يوميه
yèvmiyyé, *s. a.* Daily pay or allow-
ance.

يوماتق yūmak, *s. t.* A ball (of thread,
&c.).

يوسرق yūmruk, *s. t.* The fist; a blow
with the fist.

يوسرى yūmrū, *a. t.* Round like the fist;
—, *s. t.* A large bump or swelling.

يوسمق yūmak (*aor.* يور yūr), *v. a.* (*obsolete*
or provincial), To wash.

يوسمق yūmmak (*aor.* يوسمار yūmar), *v. a.*
To close tight (one's own eyes).

يونان yūnān, *s. t.* A Greek (of the little
kingdom); an ancient Greek; يونانى
yūnānī, *a. a.* The ancient Greek
(language).

يونانستان yūnānīsstān, *s. t.* Greece.

يونتمق yòntmak (*aor.* يونتار yòntar), *v. a.*
To make, to mend (a pen).

يونجه yònja, *s. t.* Lucerne, clover,
sainfoin, trefoil.

يونس Yònuṣṣ, *s. a.* Jonah; —, and
يونس بالغى Yònuṣṣ-bàlighi, A porpoise.

يونغه or يونقه yòngha, *s. t.* A carpen-
ter's chips and chocks.

يونمق yònmak (*aor.* يونار yònar), *v. a.* To
cut or chip into shape (stone).

يه yé, ya, *pr. t.* (*joined only to words*
ending with a vowel), To, towards; for,
on account of.

يهود yàhūd, *s. t.* The Jewish nation;
يهودى yàhūdī, *s. t.* A Jew.

يى yi, yi. *Termination of the definite*
accusative of nouns or nominal phrases,
if ending in a vowel.

ييل yìl, *s. t.* A year.

ييو yìv, yìw, *s. t.* A groove.

بييه جك yèyéjek, *s. t.* Food, victuals,
eatables; —, *a. t.* Ready to eat; ready
to be eaten.

END OF PART THE SECOND.

ERRATUM.

PAGE 55.—*For* Bosphorus, s. چناق قلعه‌سی chānak-kālēssi, *read* قره دکز بوغازی
Kāra-dēngiz-bōghāzi, or بوغاز Bōghāz.

APPENDIX.

ORDINARY geographical names which are well known to the Turks and whose orthography is settled, have been inserted in the body of both parts of this enlarged edition of the Dictionary. As, however, until the last few years the names of many important countries, towns, rivers, &c. out of the Turkish dominions were unknown to most Turks, and are still unfamiliar to the mass of the people, these could scarcely be considered as regularly received into the Turkish language, and their orthography was quite unsettled, and even now is somewhat uncertain. Several of these newly-adopted names having come under my notice in official documents too late to be inserted in the body of the Dictionary, I think it well to append them here, together with a few Turkish names of places accidentally omitted.—C. W.

عزميد Ezmîd, *s. t.* Ismid (town of, in Asia Minor).

ازاق Azâk, *s. t.* Azof (Sea of).

استوقولم Isstòkolm, *s. t.* Stockholm.

المانيا Alàmānyà, *s. t.* Germany.

انطاكيه Antākiyà, *s. a.* Antioch.

انقونه Ancòna, *s. t.* Ancona.

ايدين Aydin, *s. t.* Aden.

بارسلونه Bàrsèlōna, *s. t.* Barcelona.

باطوم Bātūm, *s. t.* Batoum.

باب الماندب Bāb-u'l-Māndèb, *s. a.* The Straits of Babelmandeb.

بايون Bàyòn, *s. t.* Bayonne.

برست Brèst, *s. t.* Brest.

برلين Bèrlin, *s. t.* Berlin.

برم Brèm, *s. t.* Bremen.

برمنقام Birmìnkām, *s. t.* Birmingham.

بروكسل Brùksel, *s. t.* Brussels.

بريستول Brìsstol, *s. t.* Bristol.

برينديزي Brìndisì, *s. t.* Brindisi.

برهزيليا Brèzilyà, *s. t.* Brazil.

بعلبك Bà‘lbèk, *s. a.* Baalbek.

بورجو Bordò, *s. t.* Bordeaux.

بوستون Bòston, *s. t.* Boston (in America).

بومباي Bòmbày, *s. t.* Bombay.

بيروت Bèyrūt, *s. a.* Beyrout.

بيوك اطة Bìyuk-Ada, *s. t.* Pringipo (the island of, near Constantinople).

بيوك دره Bìyuk-dèré, Buyukderé (a watering place on the Bosphorus).

پالرمو Palèrmo, *s. t.* Palermo.

پتربورغ Pètersbùrgh, *s. t.* Petersburg.

پشته Pèshta, *s. t.* Pesth.

پورتگيز Pòrtàghiz, *s. t.* Portugal.

تراپيه Tàràpiyà, *s. t.* Therapia (on the Bosphorus, a summer residence of the European ambassadors).

تريسته Trièsté, *s. t.* Trieste.

تولونه Tùlòna, s. t. Toulon.	شیقاگو Shìkāgo, s. t. Chicago (in America).
تفلیس Tiflìs, s. t. Tiflis.	شیلی Shīlī, s. t. Chili.
حاجی طرخان Hājì-tìrkhān, s. p. As-trakhan.	صور Sūr, s. a. Tyre (in Syria).
حلب Hālèb, s. t. Aleppo.	طمشوار Tèmèshvār, s. t. Temesvar.
دانزیک Dànzìk, s. t. Dantzic.	عینتاب Ayntāb, s. t. Aintab.
درسد Drèssd, s. t. Dresden.	قرتال Kàrtàl, s. t. Kartal (in Asia Minor).
دوبلین Dūblin, s. t. Dublin.	قونیه Kònia, s. t. Koniah.
دونکرک Dùnkerk, s. t. Dunkerk.	کلکتہ Kàlkùtta, s. p. Calcutta.
دیاربکر Dìyār-bèkr, s. a. Diarbekir.	لیهژ Liézh, s. t. Liége.
دیپ Dièp, s. t. Dieppe.	مارسالا Marsàla, s. t. Marsala.
راکوزہ Ràgūza, s. t. Ragusa.	مالتپه Māltepé, s. t. Maltepe (in Asia Minor).
راونه Ravèna, s. t. Ravenna.	مانحایم Mànhaym, s. t. Mannheim.
روتterdam Rùterdām, s. t. Rotterdam.	مانچستر Mànchester, s. t. Manchester.
رومانیا Rūmānié, s. t. Roumania.	مرعش Mèrāsh, s. t. Merash.
ساکسونیا Sàksōniyà, s. t. Saxony.	مرمره Mārmarà, s. t. Marmora (Sea of).
سویس Sùwèyss, s. a. Suez.	میسولونگی Missolòngghi, s. t. Missolonghi.
سیام Sìyām, s. t. Siam.	میلان Mìlān, s. t. Milan.
سیلان Silān, s. t. Ceylon.	
شیراز Shīrāz, s. p. Shiraz.	

THE END.

